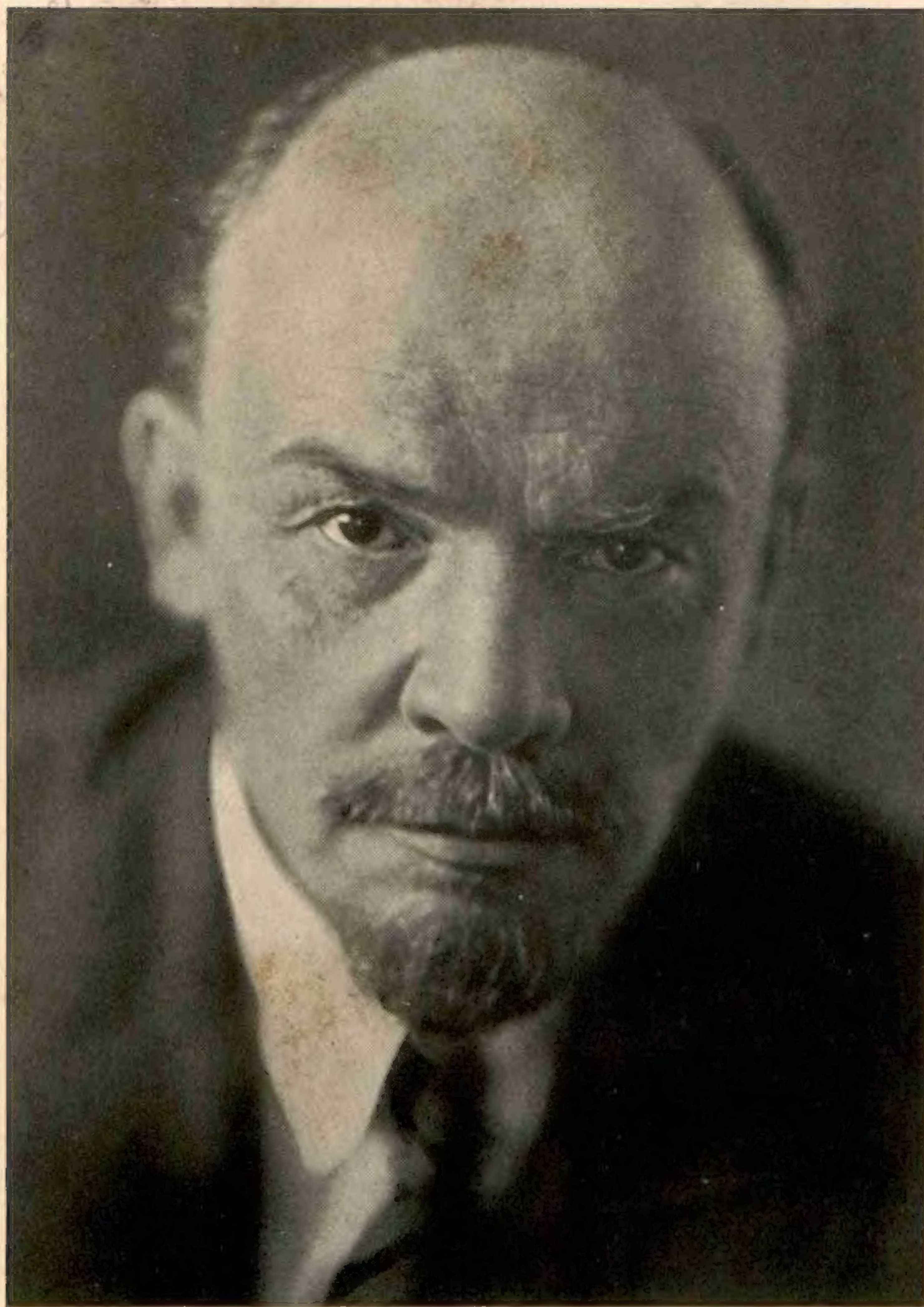

ವಿ.ಪ. ತನಿ

12

A

పంచాయతీ
సమితి (సామాన్య)
సంఖ్య 0000

W. Subrahmanya

TPLA7B 221

ప్రపంచ కార్మికులారా, ఏకముకండి!

వి.ఐ.తెనిన్

మార్క్స్
ఎంగెల్స్
మార్క్సిజం

3577
221

3/57

“ప్రగతి” ప్రచురణాలయం

మాస్కో

C

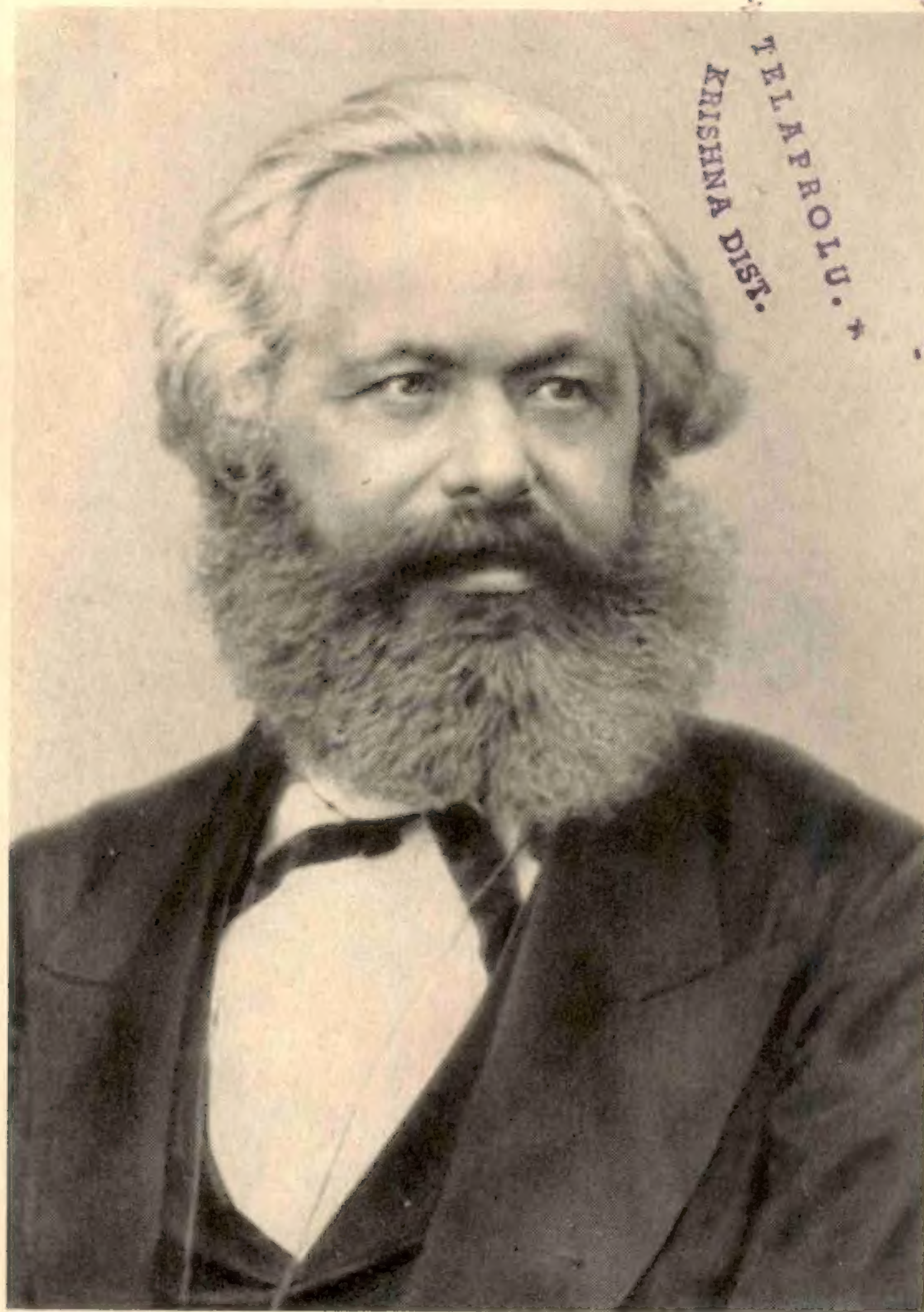
ప్రకాశకుని వివరణ

ఈ కూర్పులో పొందుపరచబడిన లెనిన్ రచనల సంకలనం “మార్క్స్-ఎంగెల్స్-మార్క్సిజం” చిట్టచివరి రష్యన్ కూర్పును (గోస్పోలిట్ఇజ్దాత్, మాస్కో 1946) అనుసరించింది. సి.పి.ఎస్.యు. సెంట్రల్ కమిటీవారి మార్క్సిజం-లెనినిజం ఇన్స్టిట్యూట్చే తయారు చేయబడిన లెనిన్ రచనలు, నాల్గవ రష్యన్ కూర్పుతో ఈ అనువాదం సరిచూడబడింది.

В. И. ЛЕНИН

МАРКС ЭНГЕЛЬС МАРКСИЗМ

На языке телугу

Karl Marx

విషయసూచిక

కారల్ మార్క్స్ (మార్క్సిజం వివరణ సహితమైన మార్క్స్ సంక్షిప్త జీవిత సంగ్రహం)	7-47
మార్క్స్ సిద్ధాంతం	12
తాత్విక భౌతికవాదం	—
గతితర్కం	15
చరిత్రయొక్క భౌతిక భావన	18
వర్గ పోరాటం	21
మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతం	23
విలువ	—
అదనపు విలువ	26
సోషలిజం	37
శ్రామిక వర్గ పోరాటంలోని ఎత్తుగడలు	41
ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్	48
మార్క్స్ ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు	59
I. స్థూల సమీక్ష	62
మార్క్స్ ఎంగెల్స్ స్మృతిచిహ్న ఆవిష్కరణ సమయమందిచ్చిన ఉపన్యాసం	
నవంబరు 7, 1918	67
మార్క్సిజంయొక్క మూడు మూలాధారాలూ, అంశీభూతములైన మూడు భాగాలు	69
కారల్ మార్క్స్ సిద్ధాంతంయొక్క చారిత్రక విధి	76
కమ్యూనిజంలో “వామపక్షతత్వపు” బాలరిష్టం (ఖండిక)	81
II. బోల్షెవిక్ల విజయానికి ఒక మౌలికమైన షరతు	—
“ప్రజా మిత్రుల” నిజస్వరూపం — సోషల్-డెమోక్రాట్లతో వారు పోరాడే విధం	
(మార్క్సిస్టులకు ప్రతికూలంగా “రూస్కాయె బొగాచ్ స్టాప్”	
వ్యాసాలకు ప్రత్యుత్తరం) (ఖండిక)	85

అనుబంధం III	97
రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ నిరసన	102
మన కార్యక్రమం	117
ఏమి చేయాలి? (మన ఉద్యమంలో ఉదయించిన అత్యవసర ప్రశ్నలు) (ఖండికలు)	122-149
I. డాక్ట్రీజమూ, “విమర్శనా స్వేచ్ఛ”	122
ఎ) “విమర్శనా స్వేచ్ఛ” అంటే ఏమిటి?	—
డి) సైద్ధాంతిక పోరాట ప్రాముఖ్యతపై ఎంగెల్స్	126
II. ప్రజారాసుల అయత్నకృతమూ, సోషల్-డెమోక్రసీ చైతన్యమూ	133
ఎ) అయత్నకృత వెల్లువ ఆరంభం	—
బి) అయత్నకృతానికి సాష్టాంగం. “రబోచయ మీన్స్”	138
ఒక అడుగు ముందు, రెండడుగులు వెనక్కి. (మన పార్టీలో సంక్షోభం) (ఖండిక)	150
ఆర్) గతితర్కంపై కొద్ది మాటలు. రెండు పరిభ్రమణములు	—
అమెరికన్ “సాధారణ పునర్విభజన”పై మార్క్స్	157
ప్రజాస్వామ్య విప్లవంలో సోషల్-డెమోక్రసీయొక్క రెండు ఎత్తుగడలు. (ఖండిక)	
మరి పలుకు. మళ్ళీ మరొకసారి “ఒస్వాబొజ్డేనియె” ధోరణి, మళ్ళీ	
మరొకసారి కొత్త “ఇస్కా” ధోరణి	165
III. నియంతృత్వంపై అప్రభంశపు బూర్జువా వ్యక్తీకరణ, దీనిపై	
మార్క్స్ అభిప్రాయం	—
గెరిల్లా యుద్ధం	177
ఎల్. కూగెల్మన్ పేర కె. మార్క్స్ రాసిన లేఖల రష్యన్ అనువాదానికి పీఠిక .	190
“జె. పిహెచ్. బెకెర్, జె. డిట్విగెన్, ఎఫ్.ఎంగెల్స్, కె. మార్క్స్ తదితరులు	
ఎఫ్. ఎ. సోర్గ్ తదితరుల పేర రాసిన లేఖలు” అనే గ్రంథం రష్యన్	
అనువాదానికి పీఠిక	200
సోషల్-డెమోక్రసీలోని మేధావిస్తరపు అవకాశవాదంపై సాంప్రదాయక	
అంచనా	211
రష్యోలో పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి. బృహత్ పరిశ్రమకు దేశీయ మార్కెట్టు	
ఏర్పడే ప్రక్రియ (ఖండిక)	220
రెండవ కూర్పు పీఠిక	—
బోయ్కాట్కు వ్యతిరేకం. (సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ప్రతికావ్యాసరచయిత వివరణలు)	
(ఖండికలు)	225
మార్క్సిజమూ, రివిజనిజమూ	235

భౌతికవాదమూ, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ. ఒక అభివృద్ధి నిరోధక	
తత్వశాస్త్రంపై సవిమర్శనా వ్యాసాలు (ఖండిక)	245
ఆరవ ప్రకరణం. ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ, చారిత్రక భౌతిక	
వాదమూ	—
4. తత్వశాస్త్రంలో పక్షాలూ, తాత్విక జడభరతులూ	—
మతం పట్ల కార్మికుల పార్టీ వైఖరి	259
యూరపియన్ కార్మికోద్యమంలో విభేదాలు	272
మార్క్సిజంయొక్క చారిత్రకాభివృద్ధిలో కొన్ని విశిష్ట లక్షణాలు	278
రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో రిఫార్మిజం	285
జాతులకుగల స్వయంనిర్ణయ హక్కు. (ఖండిక)	300
8. స్వాప్నికుడు కారల్ మార్క్స్, ఆచరణవేత్త రోజా లుక్సెంబర్గ్	—
యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రములు అనే నినాదం గురించి	310
గతితార్కిక ప్రశ్న గురించి	315
సోషలిస్టు విప్లవమూ, జాతులకుగల స్వయంనిర్ణయ హక్కు. (సంగ్రహ సూత్ర	
కరణల నుండి) (ఖండిక)	321
5. జాతీయ ప్రశ్నపై మార్క్సిజమూ, ప్రూడనిజమూ	—
స్వయంనిర్ణయ చర్చ సారంశం. (ఖండికలు)	324
7. మార్క్సిజమా లేక ప్రూడనిజమా?	—
9. కౌట్స్కి పేర ఎంగెల్స్ రాసిన లేఖ	333
సామాజ్యవాదమూ, సోషలిజంలో చీలిక	335
శ్రామికవర్గ విప్లవంయొక్క యుద్ధ కార్యక్రమం. (ఖండిక)	354
మన విప్లవంలో శ్రామికవర్గంయొక్క కర్తవ్యాలు. శ్రామికవర్గ పార్టీ వేదికకు	
ముసాయిదా (ఖండిక)	359
మన పార్టీకి శాస్త్రీయంగా నిర్దుష్టమూ, శ్రామికవర్గ చైతన్యాన్ని	
రాజకీయంగా తేటపరచేందుకు సహాయకారీ అయే పేరు ఎట్టిది వుండాలి?	—
ఎత్తుగడలను గురించి లేఖలు (ఖండిక)	364
మొదటి లేఖ. ప్రస్తుత పరిస్థితిపై అంచనా	364
రాజ్యాంగయంత్రం, విప్లవం. రాజ్యాంగయంత్రం గురించి మార్క్సిస్టు ఉపదేశం,	
విప్లవంలో శ్రామికవర్గం నిర్వర్తించవలసిన కర్తవ్యాలు (ఖండికలు).	373-397

రెండవ ప్రకరణం. రాజ్యాంగయంత్రం, విప్లవం. 1848-1851	
అనుభవాలు	373
3. 1852 లో మార్క్స్ చే ఈ ప్రశ్న ప్రదర్శన	—
ఐదవ ప్రకరణం. రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోవడానికి ఆర్థిక ప్రాతిపదిక	376
1. మార్క్స్ చే ఈ ప్రశ్న ప్రదర్శన	—
2. పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన	379
3. కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ప్రథమ దశ	385
4. కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ఉన్నత దశ	389
మార్క్సిజమూ, ఉపప్లవమూ. ఆర్.ఎస్.డి.ఎల్.పి సెంట్రల్ కమిటీకి లేఖ	398
ప్రేక్షకుని సలహా	405
జ్యోతిష వచనాలు	408
శ్రామికవర్గ విప్లవమూ, స్వపక్షపరిత్యాగి కౌట్స్కి (ఖండిక)	415
కౌట్స్కి మార్క్స్ ను ఒక సాధారణ లిబరల్ గా మార్చివేసిన విధం	—
మూడవ ఇంటర్నేషనల్, చరిత్రలో దాని స్థానమూ	428
హంగేరియన్ కార్మికులకు అభివందనలు	438
గొప్ప చారణ. (దేశీయరంగంలో కార్మికుల వీరత్వం. “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లు.”) (ఖండిక)	443
రాజ్యాంగయంత్రం. స్వెర్డ్లోవ్ విశ్వవిద్యాలయంలో 1919 జూలై 11 తేదీన చేసిన ఉపన్యాసం	461
శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ శకంలో ఆర్థికములూ, రాజకీయములూ	484
యువజన సంఘాల కర్తవ్యాలు. (రష్యన్ కమ్యూనిస్టు యువజన సంఘం తృతీయ అఖిల రష్యన్ కాంగ్రెస్ లో ఇచ్చిన ఉపన్యాసం.) అక్టోబరు 2, 1920	497
మన విప్లవం గురించి. (ఎన్. సుహానోవ్ వివరణలను గురించి)	516
సమరశీల భౌతికవాదంయొక్క ప్రాముఖ్యత	521
సవ్యాఖ్యాన వివరణలు	532
పేర్ల సూచి	574
లెనిన్ చే ఉదాహరించబడిన మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రచనల సూచి	608
ఆకారాది విషయసూచి	612

2/5/

కారల్ మార్క్స్

అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు సంఘం
(హిందూ సోషలిస్టు సంఘం)

(మార్క్సిజం వివరణ సహితమైన మార్క్స్ నిష్ఠా
సంక్షిప్త జీవిత సంగ్రహం)

కారల్ మార్క్స్ 1818 మే 5వ తేదీన ప్రష్యాదేశానికి చెందిన రైన్ రాష్ట్రంలోని ట్రీయర్ పట్నంలో జన్మించాడు. అతని తండ్రి న్యాయవాది; పుట్టుకతో యూదు మతస్థుడైనా 1824 లో అతడు ప్రోటెస్టెంటు మతం పుచ్చుకున్నాడు. సంస్కృతి కలిగిన సంపన్న కుటుంబం, కాగా విప్లవంపట్ల ఏమాత్రమూ అభిమానం పున్న కుటుంబం కాదు. ట్రీయర్ పట్నంలో ఉన్నత పాఠశాలలో చదువు పూర్తిచేసుకుని మార్క్స్ మొదట బొన్న్ విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రవేశించి, ఆ తరువాత బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయానికి మార్చుకొని, అక్కడ న్యాయ శాస్త్రాన్ని, అయినప్పటికీ ముఖ్యంగా చరిత్రను తత్వశాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేశాడు. అతడు 1841 లో తన అధ్యయనాన్ని ముగించి, ఎపిక్యూరన్ తత్వసిద్ధాంతంపైన స్నాతక వ్యాసాన్ని విశ్వవిద్యాలయానికి సమర్పించాడు. తన అభిప్రాయాలనుబట్టి ఆ రోజుల్లో అతను హేగెల్ భావవాది. అతడు బెర్లిన్ లో పున్నప్పుడు, హేగెల్ తత్వశాస్త్రంనుండి నాస్తిక విప్లవభావ సారాంశాలను గ్రహించడానికి ప్రయత్నించిన “వామపక్షపు హేగెల్ వాదుల” (బ్రూన్ బౌవర్, తదితరులు) సర్కిల్ లో చేరాడు.

విశ్వవిద్యాలయాన్ని పూర్తిచేసిన తరువాత, ఉత్తర్రోత్తర తనకు ప్రొఫెసర్ ఉద్యోగం దొరుకుతుందనే ఆశతో మార్క్స్ తన నివాసాన్ని బొన్న్ పట్టణానికి మార్చుకున్నాడు. కాని ప్రభుత్వం అవలంబించుతూన్న అభివృద్ధి నిరోధక విధనాలను - 1832 లో లుడ్విగ్ ఫాయెర్ బాఫ్ ను ప్రధానాచార్య పదవినుండి తొలగించి, 1836 లో అతనిని ఏకంగా విశ్వవిద్యాలయం నుండి బర్తరపు చేసినట్టిన్నీ, 1841 లో యువక ప్రొఫెసర్ బ్రూన్ బౌవర్ ను బొన్న్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఉపన్యాసాలనివ్వకుండా ఉత్తరపు జారీచేసినట్టిన్నీ విధనాలను - గమనించి విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రొఫెసర్ గా తన జీవితాన్ని గడుపుదామనే ఉద్దేశాన్ని అతడు వదలుకో వలసి వచ్చింది. ఆ రోజుల్లో జర్మనీలో వామపక్షపు హేగెల్ వాదుల అభిప్రాయాలు అతితీవ్రత గలవి అభివృద్ధి పొందాయి. లుడ్విగ్ ఫాయెర్ బాఫ్, ముఖ్యంగా 1836 తరువాత, మీమాంస

శాస్త్రాన్ని విమర్శించడం ప్రారంభించి, ఇక భౌతికవాదాన్ని సమర్థించడం మొదలుపెట్టాడు, 1841 నాటికల్లా అతని తత్వసిద్ధాంతంలో భౌతికవాదానిదే పూర్తిగా పైచేయి అయింది (“క్రిస్టియను మతసారం” అనే అతని గ్రంథం); అతను రచించిన “భవిష్యత్ తత్వశాస్త్ర సూత్రాలు” అనే గ్రంథం 1843 లో వెలువడింది. ఈ గ్రంథాలు “మనస్సుపై కలిగించే స్వేచ్ఛా ప్రభావాన్ని ఎవరి మటుకు వారు స్వయంగా అనుభవించాల్సిందే” అని ఆ గ్రంథాల గురించి తరువాత రాశాడు ఎంగెల్స్. “మేము” (అనగా, మార్క్స్ తో సహా వామపక్షపు హేగెల్ వాదులు) “తక్షణమే ఫోయేర్బాచ్ వాదులం అయిపోయాం” అని రాశాడు ఎంగెల్స్. ఆ రోజు లోనే, వామపక్షపు హేగెల్ వాదులతో కొన్ని విషయాలలో ఏకీభవించే రైన్ రాష్ట్రపు బూర్జువా వర్గంలో అతివాద భావాలను కలిగిన కొందరు వ్యక్తులు కొలోన్ పట్నంలో “రైనిషె సైటుంగ్” అనే పేరుతో ప్రతిపక్షపు ప్రతిక నొకదానిని స్థాపించారు (ప్రతిక మొదటి సంచిక 1842 జనవరి 1 వ తేదీన వెలువడింది). ప్రతికకు ప్రధానరచయితలుగా వుండమని మార్క్స్ నూ బ్రూన్ బౌవర్ నూ ప్రతికవారు ఆహ్వానించారు; 1842 అక్టోబరులో ఆ ప్రతికకు మార్క్స్ ప్రధాన సంపాదకుడుగా నియమితుడవడం కారణంగా అతను తన నివాసాన్ని బొన్న్ నుండి కలోన్ కు మార్చుకున్నాడు. మార్క్స్ సంపాదకత్వంకింద ఆ ప్రతిక విప్లవ ప్రజాస్వామ్య ధోరణి నానాటికి మరింత ప్రస్ఫుటంగా ద్యోతకం కాజొచ్చింది; దానితో ప్రభుత్వం ఆ ప్రతికను మొదట, రెండు స్థాయిలలో సెన్సార్లు పరిశీలనకూ, తరువాత మూడు స్థాయిలలో సెన్సార్లు పరిశీలనకూ లోనుగావించి, అతరువాత, 1843 జనవరి 1 వ తేదీన ఏకంగా ప్రతికను నిషేధించడానికే ప్రభుత్వం నిశ్చయించుకుంది. ఆ తేదీకి ముందే తన సంపాదకత్వానికి మార్క్స్ రాజీనామా ఇచ్చినప్పటికీ, ప్రతికను అదేమీ రక్షించలేకపోయింది. చివరకు 1843 మార్చిలో ప్రతిక ఆగిపోయింది. “రైనిషె సైటుంగ్” ప్రతికకు మార్క్స్ రాసిన ప్రధాన వ్యాసాల్లో దిగువ (చూ. గ్రంథ వివరణ పట్టిక¹) వివరించినవే కాకుండా, మొస్సెల్ లోయలో ద్రాక్ష పంట పండించుతూన్న రైతుల గురించి ఒక వ్యాసం² కూడా ఉందని ఎంగెల్స్ రాశాడు. అర్థశాస్త్రంలో తనకున్న జ్ఞానం ఇంకా చాలదని తన ప్రతికారచనా వ్యాసంగంవల్ల, తెలుసుకొని, అర్థశాస్త్ర అధ్యయనాన్ని మార్క్స్ దీక్షతో ప్రారంభించాడు.

1843 లో క్రాయిజ్ నాఫ్ పట్నంలో, తన బాల్యస్నేహితురాలూ, తాను విద్యార్థిగా వున్న రోజుల్లోనే ప్రధానం చేసుకొన్నట్టి, జెన్నీ ఫన్ వెన్స్ ఫాలెన్ ను మార్క్స్ పెళ్లిచేసుకున్నాడు. అతని భార్య కుటుంబం అభివృద్ధి నిరోధక భావాలను కలిగిన ప్రష్యన్ కులీన కుటుంబం. అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధక శకమైన 1850-1858 కాలంలో ఆమె జ్యేష్ఠ సోదరుడు ప్రష్యాదేశపు ప్రభుత్వంలో ఆంతరంగికశాఖా మంత్రిగా వుండేవాడు. 1843 శరత్తులో ఆర్నాల్డ్ రూగెతో కలిసి (రూగె జననం 1802, మరణం 1880; వామపక్షపు

హేగెల్వాది; 1825-1830 లో కారాగృహవాసం; 1848 తదుపరి విదేశ ప్రవాస జీవితం; 1866-1870 బిస్మార్క్ అనుచరుడు), అతివాదపక్షపు మాసపత్రిక నొకదానిని విదేశాలలో ప్రచురించే నిమిత్తం మార్క్స్ పారిస్ వెళ్లాడు. ఈ మాసపత్రిక - “దోయిచ్-ప్రాన్ జోజిషె యార్బ్యూఖర్” [“జర్మన్ ఫ్రెంచి ఇతిహాస వార్షిక సంచికలు”] - మొదటి సంచిక ఒక్కటే వెలువడింది. ఆ పత్రికను జర్మనీలో రహస్యంగా పంచిపెట్టడంలో కలిగిన చిక్కుల మూలంగానూ, రూగెతో మార్క్స్ కు కలిగిన అభిప్రాయభేదాల కారణంగానూ పత్రికను ఆపివేయాల్సివచ్చింది. “అస్తిత్వంగల ప్రతి విషయాన్నీ నిర్దాక్షిణ్యంగా విమర్శించడము” నూ, ప్రత్యేకంగా “ఆయుధాల విమర్శ”³ నూ ప్రకటించుతూన్నట్టి, ప్రజారాసులకూ శ్రామికవర్గానికీ విజ్ఞప్తిచేస్తూన్నట్టి విప్లవకారునిగా, ఈ పత్రికలో తాను రాసిన వ్యాసాలలో మార్క్స్ అప్పటికే ముందుకొచ్చాడు.

1844 సెప్టెంబరులో కొద్ది రోజులు పారిస్ లో గడపడానికని ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ పారిస్ వచ్చాడు; అప్పటినుండి మార్క్స్ కు అతను అత్యంత సన్నిహిత మిత్రుడయ్యాడు. పారిస్ లో వుంటూన్న విప్లవ గ్రూపుల ఉద్రేకపూరితమైన జీవితంలో (1847 లో మార్క్స్ రచించిన “తత్వశాస్త్ర దారిద్ర్యం” లో కృతనిశ్చయంతో నాశనం చేయబడినట్టి ఫూడన్ సిద్ధాంతానికి ప్రత్యేకమైన ప్రాముఖ్యత వుంది) వీరిద్దరూ అతి ఉత్సాహంతో పాల్గొని వివిధ రకాల పెట్టిబూర్జువా సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలను శక్తివంతంగా ప్రతిఘటిస్తూ, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ సోషలిజం, లేక కమ్యూనిజం (మార్క్సిజం) యొక్క సిద్ధాంతాన్నీ ఎత్తుగడలనూ రూపొందించారు. 1844-1848 మధ్యను మార్క్స్ రచనలను గురించి దిగువ ఇచ్చిన “గ్రంథవివరణ”ను చూడండి. ప్రష్యన్ ప్రభుత్వం అతిపట్టుదలతో కోరడంచేత, ప్రమాదకరమైన విప్లవకారుడని చెప్పి, మార్క్స్ ని 1845 లో పారిస్ నుండి వెళ్లగొట్టారు. అప్పుడతను బ్రస్సెల్స్ వెళ్లిపోయి అక్కడ నివాసం ఏర్పరచుకున్నాడు. 1847 వసంతకాలంలో మార్క్స్ ఎంగెల్సులు “కమ్యూనిస్టు లీగ్”⁴ అనే ఒక రహస్య ప్రచారసంఘంలో చేరారు; ఈ లీగ్ యొక్క రెండవ కాంగ్రెస్ లో (అండన్ 1847 నవంబరు) వీరిద్దరూ ప్రముఖ పాత్రను వహించి, కాంగ్రెస్ కోరికపైన ప్రఖ్యాతివడసిన “కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక”ను రచించారు. ఈ ప్రణాళిక 1848 ఫిబ్రవరిలో ప్రచురింపబడింది. ఒక నూతన ప్రపంచ దృక్పథాన్ని - సామాజిక జీవితక్షేత్రాన్ని కూడా పరివేష్టించుతూన్నట్టి సుసంగతమైన భౌతిక వాదాన్ని, అభివృద్ధిని గురించి అత్యంత సమగ్రమూ ప్రగాఢమూ అయిన ఉపదేశంగా గతి తర్కాన్ని, వర్గ పోరాటం యొక్కా, నూతన కమ్యూనిస్టు సమాజ సృష్టికర్త అయినట్టి శ్రామిక వర్గపు విశ్వచారిత్రక విప్లవ పాత్ర యొక్కా సిద్ధాంతాన్ని - ఈ గ్రంథం ప్రతిభాస్వితమైన సుస్పష్టతా దీప్తులతో ప్రదర్శించుతుంది.

1848 ఫిబ్రవరి విప్లవం ఆరంభంకాగానే బెర్లియం ప్రభుత్వం మార్క్స్ను ఆ దేశంనుండి వెళ్లగొట్టింది. అతనప్పుడు పారిస్ తిరిగి వెళ్లి, అక్కడ కొన్నాళ్లుండి, మార్క్స్ విప్లవానంతరం జర్మనీకి వెళ్లిపోయి కొలోన్ పట్నంలో నివాసం ఏర్పరచుకున్నాడు. మార్క్స్ ప్రధాన సంపాదకత్వంకింద “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” అనే ప్రతిక కొలోన్లో 1848 జూను 1 వ తేదీనుండి 1849 మే 19 వ తేదీవరకూ వెలువడింది. ప్రపంచంలో వున్న అన్ని దేశాల శ్రామికవర్గ, ప్రజాతంత్రోద్యమాలు తదుపరి నిర్ధారణ పరచినట్టే, 1848-1849 విప్లవఘటనల చరిత్ర నూతన సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిభావంతంగా స్థిరపరిచింది. విజయాన్ని సాధించిన విప్లవప్రతిఘాతం మార్క్స్పై మొదట కోర్టుచర్యను ప్రారంభించి (1849 ఫిబ్రవరి 9 వ తేదీన కోర్టు అతను నిర్దోషి అని తీర్పు చెప్పి విడుదలచేసింది), తరువాత (1849 మే 16 వ తేదీన) అతనిని జర్మనీనుండి వెళ్లగొట్టింది. తదుపరి మార్క్స్ మొదట పారిస్ వెళ్లాడు; కాని, 1849 జూను 13 వ తేదీన ప్రదర్శన జరిగిన తరువాత అతనిని మళ్లీ మరొకసారి ఫ్రెంచి ప్రభుత్వం పారిస్నుండి వెళ్లగొట్టింది. అప్పుడు అతను లండన్ వెళ్లి తన జీవితాంతంవరకూ లండన్లోనే నివసించాడు.

విదేశప్రవాసిగా అతను ఎంతో నికృష్టమైన జీవితాన్ని గడిపాడు. ఈ విషయం, మార్క్స్ ఎంగెల్స్ల ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలవల్ల (ఇవి 1913 లో ప్రచురించబడ్డాయి) మనకు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. మార్క్స్ అతని కుటుంబమూ దుర్బరదారిద్ర్యాన్ని అనుభవించారు. ఎంతో స్వార్థత్వాగంతో ఎంగెల్స్ నిరంతరమూ ధనసహాయం చేయబట్టిగాని, లేకుంటే మార్క్స్ తన “పెట్టుబడి” గ్రంథాన్ని పూర్తి చేయలేకపోవడమే కాకుండా, అత్యంత లేమితో బాధపడి రోజులు గడవడమే దుర్బరమై చనిపోయి ఉండేవాడు. ఇంతే కాకుండా, అప్పుడు చలామణీలో వున్న పెట్టీబూర్జువా, శ్రామికవర్గేతర, సోషలిస్టు సాధారణ సిద్ధాంతాలకూ ధోరణులకూ వ్యతిరేకంగా, మార్క్స్ విధివిరామంలేకుండా నిర్దాక్షిణ్యమైన సమరాన్ని సాగించవలసి వుండడమేకాకుండా, ఒక్కొక్కప్పుడు కర్కోటకమూ అమానుషమైనట్టి వ్యక్తిగత దూషణలను కూడా (“హార్ ఫోగ్ట్”⁸) అతనికి ఎదుర్కొనక తప్పిందికాదు. ప్రవాసుల సర్కిల్స్లో కలవకుండా వాటికి దూరంగానే వుంటూ, ప్రధానంగా అర్థశాస్త్ర అధ్యయనమందే తన శక్తిసామర్థ్యాలను వినియోగించుతూ, అనేక చారిత్రాత్మక గ్రంథాలరూపంలో (చూ. గ్రంథవివరణ పట్టిక) అతడు తన భౌతికవాద సిద్ధాంతాన్ని వివరించాడు. తాను రచించిన “అర్థశాస్త్ర విమర్శనపై వ్యాసాలు” (1859), “పెట్టుబడి” (1 వ సంపుటం, 1867), గ్రంథాలలో ఈ శాస్త్రాన్ని అతడు విప్లవాత్మకంగా రూపొందించాడు (చూ. ఈ వ్యాసంలో దిగువ, “మార్క్స్ సిద్ధాంతం” అనే ప్రకరణం).

పందొమ్మిదవ శతాబ్ది ఆరవ దశాబ్ది చరమూ, ఏడవ దశాబ్దిలోనూ జరిగిన ప్రజా

తంత్రోద్యమాల పునరుద్ధరణ కాలయొక్క పిలుపునందుకొని మార్క్స్ ఆచరణీయ కార్య రంగంలోకి దిగాడు. 1864 లో (నెప్టెంబరు 28 వ తేదీన) “అంతర్జాతీయ కార్మికుల సంఘం” (“ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్”) — ప్రఖ్యాతిపొందిన మొదటి ఇంటర్నేషనల్—లండన్ లో స్థాపించబడింది. ఈ సంఘానికి ఆయువుపట్టు ప్రాణమూ మార్క్స్; ఇది ప్రకటించిన మొదటి “విజ్ఞప్తి”¹నీ, అనేక తీర్మానాలనూ ప్రకటనలనూ ప్రణాళికలనూ అతనే రచించాడు. వివిధ దేశాల కార్మికోద్యమాలను సమైక్యపరుస్తూ, శ్రామికవర్గ తర మార్క్సియ పూర్వయుగపు సోషలిజం (మజ్దీనీ, పూడన్, బకూనిన్, ఇంగ్లీషు లిబరల్ బ్రేడ్ యూని యనిజం, జర్మనీలో లాసాల్ పక్షపు కుడివైపు ఊగిసలాటలూ, వగైరాలు) ధరించిన వివిధ రూపాలను ఒక సంయుక్త కార్యాచరణ మార్గంలో సమన్వయ పరచడానికి పాటుపడుతూ, ఈ మూలాలయొక్క, చిల్లరచిల్లర పంథాలయొక్క సిద్ధాంతాలనన్నింటినీ ప్రతిఘటించుతూ, వివిధ దేశాలలో వున్న కార్మికవర్గంయొక్క శ్రామికవర్గీయ పోరాటం యావత్తు అవలం బించదగిన ఏకైక ఎత్తుగడను మార్క్స్ రూపొందించాడు. తాను రచించిన “ప్రాస్పెక్ట్ అంత ర్యుద్ధం” (1871) అనే గ్రంథంలో ప్రగాఢమూ నిర్దిష్టమూ ప్రతిభావంతమూ అయి నట్టి, అంతేకాకుండా, కార్యాచరణకు ఉపయోగపడేటట్లు విప్లవాత్మకంగా పరిశీలించినట్టి పారిస్ కమ్యూన్ పతనం (1871) తరువాతనూ, బకూనిన్ అనుచరుల చర్యల ఫలితంగా “ఇంటర్నేషనల్”లో చీలికలు ఏర్పడిన తరువాతనూ, యూరప్ లో ఇక ఆ సంస్థ నిలబడి వుండడానికే అవకాశం లేకపోయింది. పేగ్ ఇంటర్నేషనల్ కాంగ్రెస్ (1872) తరువాత, ఇంటర్నేషనల్ యొక్క సాధారణ కార్యోచన సమితిని మార్క్స్ న్యూయార్కుకు బదిలీ చేయించేశాడు. మొదటి ఇంటర్నేషనల్ తన చారిత్రక పాత్రను పూర్తిచేసి, ప్రపంచం అన్ని దేశాల్లోనూ వున్న కార్మికోద్యమంయొక్క విస్తృతాభివృద్ధి దశకు — నిజానికి ఉద్యమం సవిస్తరంగా అభివృద్ధిచెంది, వ్యక్తిగతంగా వివిధ జాతీయ రాజ్యాల్లో రాశి సోషలిస్టు కార్మిక పార్టీల స్థాపన జరిగిన చారిత్రకకానికి — తావిచ్చి కార్యరంగంనుండి నిష్క్రమించింది.

ఇంటర్నేషనల్ యొక్క కార్యకలాపాలు అతనికి విశేష శ్రమదమాదులను కలిగించడం కారణంగానూ, అతని సైద్ధాంతిక వ్యాసంగాలు వీటికంటెనూ ఎన్నో రెట్లు అధికమైన ప్రయాసమును కలిగించడం కారణంగానూ, మార్క్స్ ఆరోగ్యం మొదలంటా క్షీణించి పోయింది. అయినప్పటికీ, అర్థశాస్త్రాన్ని పునః రూపొందించాలనీ, “పెట్టుబడి” గ్రంథాన్ని పూర్తిచెయ్యాలనీ తాను పూనుకొన్న కార్యాన్ని అతడు సాగించుతూనే వచ్చాడు. ఇందుకోస మని అతడు అనేక నూతన విషయాలను సేకరించి, ఎన్నో భాషలను (ఉదాహరణకు, రష్యన్ భాషను) నేర్చుకున్నాడు. కాని అస్వస్థత కారణంగా “పెట్టుబడి” గ్రంథాన్ని ఆయన పూర్తి చేయలేకపోయాడు.

1881 డిసెంబరు 2 వ తేదీన ఆయన భార్య చనిపోయింది. 1883 మార్చి 14 వ తేదీన తన పడకకుర్చీలో కూర్చునివుండగా ఆయనకు అనాయాసమరణం సంభవించింది. లండను హైగేట్ శ్మశానంలో ఆయన భార్య సమాధిపక్కనే ఆయన భౌతికకాయాన్ని భూస్థాపితం చేశారు. మార్క్స్ కుటుంబం నికృష్టదారిద్ర్యాన్ని అనుభవించుతూన్న రోజుల్లో ఆయన పిల్లల్లో కొందరు లండనులో శైశవంలోనే చనిపోయారు. ముగ్గురు కుమార్తెలు — ఎలియోనోర ఎవెలింగ్, లౌరా లాఫార్డ్, జెన్నీ లాంగ్వే — ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి సోషలిస్టులను పెళ్ళిచేసుకున్నారు. జెన్నీ లాంగ్వే కుమారుడు ఇప్పడు ఫ్రెంచి సోషలిస్టు పార్టీలో సభ్యుడు.

మార్క్స్ సిద్ధాంతం

మార్క్స్యొక్క అభిప్రాయాల, ఉపదేశాల వ్యవస్థ మార్క్సిజం. మానవజాతి అన్ని దేశాలలోకంటెనూ అత్యంత పురోగమనాన్ని సాధించిన మూడు దేశాలలోనూ పంథొమ్మిదవ శతాబ్దంలోని ప్రధాన సైద్ధాంతిక ప్రవంతులు మూడింటినీ — సాంప్రదాయసిద్ధమైన జర్మన్ తత్వశాస్త్రాన్నీ, సాంప్రదాయసిద్ధమైన ఇంగ్లీషు అర్థశాస్త్రాన్నీ, సాధారణంగా పచారంలో వున్న ఫ్రెంచి విప్లవ సిద్ధాంతాలతోసహా ఫ్రెంచి సోషలిజాన్నీ — ఇంకా అభివృద్ధిచేసి పరిణతికి తీసుకువచ్చిన మహాప్రతిభాశాలి మార్క్స్. మార్క్స్యొక్క, అతని ప్రత్యర్థులు సహితమూ మెచ్చుకొన్నట్టి అద్భుతమైన సుసంగతమునూ సమైక్యతనూ కలిగిన అభిప్రాయాలను — వాటి సంపూర్ణ రూపంలో ఆధునిక భౌతికవాదము, ఆధునిక సోషలిజముగానూ, ప్రపంచంలోని నాగరిక దేశాలన్నింటిలోనూ ఉన్న కార్మికోద్యమంయొక్క సిద్ధాంతంగానూ కార్యక్రమంగానూ పరిధవిల్లినట్టి అభిప్రాయాలను — వివరించాలంటే, మార్క్సిజంయొక్క ప్రధాన విషయాన్ని, అనగా మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్ని, వివరించేముందు మొట్టమొదట ఆయన సాధారణ ప్రపంచ దృక్పథాన్ని క్లుప్తంగా ప్రదర్శించడం మనకెంతేనా అవసరం.

తాత్విక భౌతికవాదం

1844-1845 లో అతని అభిప్రాయాలు ఒక రూపాన్ని తాల్చిననాటినుండి, మార్క్స్ భౌతికవాదాన్నే అనుసరించాడు; అందులోనూ ముఖ్యంగా అతడు ఎల్. ఫాయెర్బాఖ్ అనుచరుడు. ఫాయెర్బాఖ్ లో పాలకు, అతని భౌతికవాదం ఉండవలసినంత సుసంగత

ముగానూ సమగ్రంగానూ ఉండకపోవడమేతప్ప మరొక కారణమేమీ లేదని తరువాత రోజుల్లో సహితం మార్క్స్ తన అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చుతూండేవాడు. హేగెల్ ప్రతిపాదించిన భావ వాదంయొక్క శృంఖలాలను ధైర్యంగా తెంచేసుకొని వాటిని విసర్జించడంలోనూ, అదివరకే “పద్దెనిమిదవ శతాబ్దంలో, ముఖ్యంగా ఫ్రాన్సులో, అప్పటికి నిలదొక్కుకొని ఉన్నటువంటి రాజకీయ సంస్థలతోనేకాకుండా మతంతోనూ మీమాంసశాస్త్రంతోనే కాకుండా (“హేతు బద్ధమైన తత్వశాస్త్రం” బదులు తత్భిన్నంగా “మైకంతో కూడిన ఊహాగానం” అనే అర్థం లో)... అతిభౌతికవాదం అంతటితోనూ” పోరాటాన్ని సాగించుతూన్నట్టి భౌతికవాదాన్ని ప్రపంచానికి చాటిచెప్పడంలోనూ ఫియేర్బాఖ్ యొక్క చారిత్రక, “శక స్థాపన” ప్రాముఖ్యత వుందని మార్క్స్ అభిప్రాయం (“సారస్వత వారసత్వం”లో “పవిత్ర కుటుంబం” అనే గ్రంథం). “దేనినైతే హేగెల్ ‘భావం’ అని నామకరణంచేసి, దానిని ఏకంగా ఒక స్వతంత్ర ప్రమాతగా తయారు చేసేశాడో, అట్టి ఆలోచనా విధానమే హేగెల్ ఉద్దేశంలో వాస్తవిక ప్రపంచానికి డెమియూర్గోస్ (సృష్టికర్త, విశ్వకర్మ)... తత్విరుద్ధంగా ‘భావన’ అనేది మానవుని శిరస్సులో మార్పుచేయబడి, పరివర్తనపొందిన పదార్థం తప్ప మరొకటి కాదనే నా అభిప్రాయం” అని మార్క్స్ రాశాడు (“పెట్టుబడి” 1 వ సంపుటం, రెండవ కూర్పుకు చివరమాట). మార్క్స్ యొక్క ఈ భౌతికతాత్విక విధానంతో సంపూర్ణంగా ఏకీభవించుతూ, దానికి వివరణ చెపుతూ, తాను రచించిన “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన”లో (ఈ గ్రంథాన్ని చూడండి) — ఈ గ్రంథాన్ని లిఖితప్రతి రూపంలో మార్క్స్ చదివాడు — ఫ్రెడెరిక్ ఎంగెల్స్ ఇలా రాశాడు: “... ప్రపంచంయొక్క ఐక్యత దాని ఆస్తిత్వంలో లేదు... దాని వస్తూత్వంలోనే వుంది ప్రపంచంయొక్క వాస్తవ ఐక్యత; కాగా తత్వశాస్త్ర ప్రకృతిశాస్త్రాలయొక్క ప్రయాసభరితమై దీర్ఘకాలంగా సాగుతూన్నట్టి క్రమాభివృద్ధి... దీనిని రుజువు పరుస్తూంది...” “ద్రవ్యం యొక్క ఆస్తిత్వ విధమే చలనం. చలనంలేని ద్రవ్యంకాని, ద్రవ్యంలేని చలనంకాని ఎన్నడూ తటస్థించి ఉండలేదు సరికదా, ఇక తటస్థంచబోదు కూడాను... కాగా, ఇక ఆలోచన అంటే ఏమిటి? చైతన్యం అంటే ఏమిటి? ఇవి ఎక్కడనుండి పుట్టుకొస్తున్నాయి?... అని ఎవరేనా ప్రశ్నిస్తే, అవి మానవ మస్తిష్కంయొక్క ఉత్పత్తులే అనీ, దాని పరిసరాలనుండే, దాని పరిసరాలతోపాటుగానే క్రమాభివృద్ధిని చెందినట్టి ప్రకృతి ఉత్పాదితమే మానవుడు అనీ స్పష్టంగానే తెలుస్తూంది; ఇక ఆఖరి విభజన దృష్ట్యా, మానవ మస్తిష్క జన్యములు కూడా ప్రకృతి ఉత్పాదితములే అవడంవల్ల, తతిమ్మా ప్రకృతికి ఎంతమాత్రమూ విరుద్ధంగా వుండకపోవడమే కాకుండా, ప్రకృతితో అనుగుణ్యంగానే వుంటాయన్న విషయం స్వయంవ్యక్తమే.” “హేగెల్ భావవాది, అనగా, అతని మనస్సులో వుండే ఆలోచనలు, వాస్తవములైన వస్తువుల యొక్క, విధానాలయొక్క, కొద్దో గొప్పో అనిర్దిష్టములైన బింబాలు (ఎంగెల్స్ Abbilder,

అనగా ప్రతిబింబాలు అనే పదాన్ని వాడాడు; అప్పుడప్పుడు అతను “ముద్రలు” అని కూడా అంటూంటాడు) కాకపోవడమే కాకుండా, తత్త్వభిన్నంగా, ఇటుంచి అటు, ప్రపంచం పుట్టుకకు పూర్వమే ఎక్కడో ఏ చోటనో ఉనికి కలిగి వుంటూన్నట్టి ‘భావం’యొక్క వాస్తవ రూపాన్ని ధరించిన బింబాలే ఈ వస్తువులూ, ఈ వస్తువులయొక్క క్రమాభివృద్ధి అని అతను నమ్ముతాడు.” తాను రచించిన “లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాఖ్” అనే గ్రంథంలో — ఈ గ్రంథంలో ఎంగెల్స్, ఫాయెర్బాఖ్ యొక్క సిద్ధాంతాలపై తన అభిప్రాయాలనూ మార్క్స్ అభిప్రాయాలనూ వివరించుతాడు; అంతకు పూర్వం 1844-1845 లో మార్క్స్ తానూ కలిసి హేగెల్, ఫాయెర్బాఖ్ ల గూర్చి, చరిత్రయొక్క భౌతిక భావనను గూర్చి రాసిన పాత లిఖిత ప్రతిని మరొకసారి చదివినమీదట ఆ గ్రంథాన్ని అచ్చుకు పంపించాడు — ఫ్రెడెరిక్ ఎంగెల్స్ ఈ విధంగా రాస్తాడు: “తత్త్వశాస్త్రం... అంతటియొక్క, అందులోకి ఇటీవలి ఆధునిక తత్త్వశాస్త్రంయొక్క, మౌలికమైన ప్రశ్న ఆలోచనకీ ఉనికికీ, ఆత్మకీ ప్రకృతికీ, ఉన్న సంబంధం గురించే... ఏది ముందు: ఆత్మా, ప్రకృతి? అన్న ప్రశ్న... తత్త్వవేత్తలు ఈ ప్రశ్నకు ఇచ్చిన సమాధానాలనుబట్టి వారు రెండు ప్రధానమైన తెగలుగా చీలిపోయారు. ప్రకృతికంటే ఆత్మే ముందు అని ఘోషించి, దానిని అనుసరించి తుది విభజనలో, ప్రపంచం ఏదో ఒక విధంగా సృష్టించబడిందని ఊహించినవారు భావవాదపక్షానికి చెందినవారు. ప్రకృతి ముందు అని భావించేవారు, భౌతికవాదంయొక్క వివిధ కోవలకు చెందినవారు.” (తాత్విక) భావవాద, భౌతికవాద భావనలను మరే ఇతర అర్థాలతో వాడినా, అది గందరగోళానికే దారితీస్తుంది. ఏదోవిధంగా మతంతో ఎల్లప్పుడూ సంబంధాన్ని పెట్టుకున్న భావవాదాన్ని నిష్కర్షగా తిరస్కరించడమే కాకుండా, ఈనాడు విశేషంగా ప్రచారంలో వుంటూన్న హ్యూమ్, కాంట్ అభిప్రాయాలను, వివిధ రూపాల్లో వున్న అనిశ్చయవాద (ఎగ్నాస్టిసిజం), విమర్శవాద (క్రిటిసిజం), నిశ్చయవాదాలను (పోసిటివిజం) — ఇట్టి తత్త్వశాస్త్రాన్ని కూడా, భావవాదానికి “అభివృద్ధి నిరోధ” సూచకమగు రాయితీయేననీ, ఎంత న్యాయదృష్టితో చెప్పదలచినా, “సిగ్గుబిడియాలతో దొడ్డిదారిని భౌతికవాదాన్ని ప్రవేశపెట్టుతూ నలుగురి ముందు మాత్రం భౌతికవాదాన్ని తోసిపుచ్చడమే” నని మార్క్స్ నిష్కర్షగా తిరస్కరించాడు. ఈ ప్రశ్న విషయమై పైన పేర్కొన్న మార్క్స్ ఎంగెల్సుల గ్రంథాలనుండే కాకుండా, 1866 డిసెంబరు 12 వ తేదీన మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర రాసిన పుత్తరం కూడా గమనార్హం. అందులో సుప్రసిద్ధ ప్రకృతిశాస్త్రవేత్త తామన్ హక్స్లీ చెప్పిన వాక్యాలను గూర్చి ప్రస్తావించుతూ ఆ వాక్యాలలో, హక్స్లీ మామూలు కంటే “హెచ్చుగానే భౌతికవాద ధోరణిలో” మాట్లాడాడనీ, “మనం వాస్తవంగా అవేక్షించి మరియు ఆలోచించినంత కాలమూ భౌతికవాదంనుండి బయటపడలేం” అని హక్స్లీ అన్నప్పటికీ, ఈ మాటలవల్ల అనిశ్చయవాదానికి, హ్యూమ్ వాదానికి అతడు “పెరటి

తలుపు" తెరిచేవుంచుతున్నాడని హక్స్లీని మార్క్స్ తీవ్రంగా ఆక్షేపించాడు. అవసరానికి స్వేచ్ఛకీ వున్న సంబంధాన్ని గురించి మార్క్స్యొక్క అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకోవడం మనకు ప్రత్యేకంగా అవసరం: "అవసరాన్ని తెలుసుకుని దానిని తీర్చడమే స్వేచ్ఛ. అవసరాన్ని మనం అర్థంచేసుకోలేని మేరకే అది గుడ్డిగా వున్నట్టు మనకి అగుపిస్తుంది" (ఎంగెల్స్: "డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన"). ప్రకృతిలో స్వతస్సిద్ధ నియమం వుందని గుర్తించడం, (ఏ విధంగా నైతే తెలియకపోయినప్పటికీ తెలుసుకోబడగలిగిన "స్వయం పదార్థం" "మన కోసమైన పదార్థంగా"నూ, "పదార్థాల సారం" "సంఘటన" గానూ, పరివర్తన చెందుతూన్నాయో సరిగా ఆ విధంగానే) అవసరం స్వేచ్ఛలోకి గతితార్కిక పరివర్తన చెందుతూందనే విషయాన్ని గుర్తించడం అన్నమాట. ఫాయెర్బాఖ్ యొక్క భౌతికవాదంతో సహా "పూర్వకాలపు" భౌతికవాదాల్లో వున్న మౌలికమైన లోపాలను (బ్యూఖ్నర్, ఫోగ్ట్, మోలేషేట్, వీరి "అప్రభంశపు" భౌతికవాదాలలో వున్న లోపాల గురించి ఇక చెప్పనే అవసరం లేదు) మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు ఈ విధంగా వివరించారు: (1) ఈ భౌతికవాదం "ప్రధానంగా యాంత్రికంగా" వుండిపోయి, రసాయనశాస్త్ర జీవశాస్త్రాలలో జరిగిన అధునాతనాభివృద్ధిని (ద్రవ్యంయొక్క విద్యుత్ సంఘట్టన సిద్ధాంతాన్ని, అని కూడా మనమీనాడు చేర్చాల్సి వుంటుంది) లెక్కలోకి తీసుకోవడం లేదు; (2) పూర్వకాలపు భౌతికవాదం చారిత్రక విరుద్ధంగానూ, గతితార్కిక విరుద్ధంగానూ (గతితార్కిక వ్యతిరేకం అనే అర్థంలో అతిభౌతికంగానూ) వుంటూ, క్రమాభివృద్ధి దృక్పథాన్ని సుసంగతంగాగాని సవిస్తరంగాగాని అనుసరించడం లేదు; (3) "మానవ సారాన్ని" నిరుపాధికంగా భావించిందేకాని, దానిని (చరిత్రలో నిర్దిష్టంగా నిర్వచింపబడిన) అన్ని "సామాజిక సంబంధాలయొక్క" "సమవాయమని" చెప్పకపోవడంచేత, ప్రపంచానికి "అర్థం" మాత్రమే "చెప్పింది"; ప్రపంచానికి అర్థం చెప్పడం కాదు అసలు విషయం; ప్రపంచాన్ని "మార్పుచేయడం" అసలు విషయం; అనగా "విప్లవాత్మకమైన ఆచరణసాధ్య క్రియాశీల శక్తి" యొక్క ప్రాముఖ్యతను అది అర్థం చేసుకోలేదన్నమాట.

గతితర్కం

హేగెల్ గతితార్కిక సిద్ధాంతమే అత్యంత సమగ్రమైన, అత్యంత విషయగర్భితమైన, అత్యంత ప్రగాఢమైన, క్రమాభివృద్ధి సిద్ధాంతమనీ ఆ కారణంచేతనే హేగెల్ గతితర్కంలో సాంప్రదాయసిద్ధమైన జర్మను తత్వశాస్త్రం పరాకాష్ఠను అందుకొన్నదనీ మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు భావించారు. క్రమాభివృద్ధి, పరిణామ నియమాలను నిర్వచించే కడమ అన్ని సూత్రీ

కరణాలూ పాక్షిక దృష్టిని విషయ దారిద్ర్యాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాయనీ, ప్రకృతిలోనూ సమాజం లోనూ వాస్తవంగా జరిగే క్రమాభివృద్ధి గమనానికి (దాట్లా, మహావిపత్తులూ, విప్లవాలూ — గమనం తరుచు ఈ రూపాల్లో సాగుతుంటుంది) అపార్థాలు కల్పించి వికృత రూపాల్లో ప్రదర్శిస్తున్నాయనీ వారు భావించారు. “చైతన్యవంతమైన గతితర్కాన్ని” (హేగెల్ వాదంతో సహా అన్నిరకాల భావవాదాల వినాశకరమైన దాడినుండి) “కాపాడి ప్రకృతి యొక్క భౌతిక భావనలో దానిని వినియోగించినవారం బహుశ మార్క్కు నేను మేమిద్దరమే అయివుంటాం... గతితర్కాన్ని పరీక్షించేది ప్రకృతే. ఈ పరీక్షకుకావలసిన అత్యంత సంపన్న వంతమైన సామగ్రిని” (రేడియం, ఎలక్ట్రానులు, మూలద్రవ్యాల పరివర్తనలో, వగైరాలు కనుక్కోకముందే ఇది రాయడం జరిగింది సుమండీ!) “ఆధునిక ప్రకృతిశాస్త్రం రోజుకు రోజూ మరింత అధికంగా సమకూర్చుతుందనీ, ఆఖరి విభజనలో ప్రకృతి విధానం గతితార్కికమే, కాని అతిభౌతికం కాదనీ రుజువుచేసిందనే చెప్పాల్సి వుంది.”¹⁰

ఎంగెల్స్ ఇలా రాస్తాడు: “మహత్తర మౌలిక చింతన — ప్రపంచం సంపూర్ణంగా తయారైపోయినట్టి వస్తువుల క్లిష్ట సముదాయమనేది కాదనీ, విధానాల క్లిష్టసముదాయమే ప్రపంచమనీ, ఈ విధానాల సముదాయంలో స్థిరంగా వున్నట్టే మనకు కనపడే వస్తువులే కాకుండా వాటితోసహా ఆలోచనా రూపంలో మెదడులో వున్న వాటి ప్రతిబింబాలు, అనగా భావనలు కూడా పుట్టుతూ అంతరించి పోతూ, ఈ విధంగా నిరంతరమైన మార్పులను పొందుతూనే వుంటాయి అనే మౌలికమైన ఈ మహత్తర చింతన, సాధారణ చైతన్యంలోకి ఎంతగా చొచ్చుకొని పోయిందంటే, ఈ స్థూలరూపంలో దీనినిప్పడు, అందులోనూ ముఖ్యంగా హేగెల్ కాలంనుండి, ఎవ్వరూ సందేహించనైనా సందేహించరు. కాని మౌలికమైన ఈ అభిప్రాయాన్ని నోటితో అంగీకరించడమూ, దాన్ని వాస్తవంగా ప్రతి పరిశోధనా రంగంలోనూ సవివరంగా వినియోగం చేయడమూ, ఈ రెండూ పూర్తిగా వేర్వేరు విషయాలు.” “గతితార్కిక తత్వశాస్త్రానికి ఏదీ శాశ్వతం కాదు, ఏదీ అఖండం కాదు, ఏదీ పవిత్రం కాదు. ప్రతి వస్తువు యొక్క, ప్రతి వస్తువులో వున్న క్షణభంగుర స్వభావాన్ని అది బైటపెడుతుంది; స్థితి లయముల అవిచ్ఛిన్న క్రమవిధానం తప్ప, నీచదశనుండి ఉచ్చదశకు నిరంతరమూ ఆరోహించే క్రమవిధానంతప్ప, దాని ముందు మరేదీ నీలబడజాలదు. కాగా మానవ మస్తిష్కంలో ఏర్పడిన ఈ విధానంయొక్క కేవల ప్రతిబింబంతప్ప గతితార్కిక తత్వశాస్త్రం అంటే మరొకటేమీ కాదు.” ఈ రీతిగా, మార్క్స్ ప్రకారం, “బాహ్య ప్రపంచం, మానవ చింతన — ఈ రెండింటి చలనంయొక్క సాధారణ నియమాలను వివరించే శాస్త్రమే”¹¹ గతితర్కం.

హేగెల్ తత్వశాస్త్రంలో వున్న ఈ విప్లవాత్మక అంశాన్ని మార్క్స్ స్వీకరించి దానినికా అభివృద్ధి చేశాడు. “కడమ విజ్ఞానశాస్త్రాలన్నింటిపైనా అధికారాన్ని చలాయించే తత్వశాస్త్ర

మేదీ ఇక ముందు" గతితార్కిక భౌతికవాదానికి అవసరం లేదు. వెనుకటి తత్వశాస్త్రాల స్పింటిల్ నూ ఇక మిగిలినదంతా "ఆలోచనా విధానశాస్త్రమూ దాని నియమాలూ, అనగా: వ్యావహారిక తర్కమూ, గతితర్కమూ." ¹² మార్క్స్ కూడా హేగెల్ ను అనుసరించుతూ గతి తర్కంలో, ఈనాడు జ్ఞానసిద్ధాంతం, లేక విజ్ఞానవాదం, "గ్నోసియాలజీ"* అని చెప్పబడేది కూడా ఇమిడే వుంది అన్నాడు. ఈ విజ్ఞానవాదం కూడా తన ఇతివృత్త విషయంపట్ల, జ్ఞానం యొక్క ఆవిర్భావాన్నీ క్రమాభివృద్ధినీ, అజ్ఞానం జ్ఞానంలోకి పరివర్తననూ అధ్యయనం చేసి సామాన్యధర్మాలను చెప్పడంలో, చారిత్రకదృష్టిని పాటించాలి.

ఈనాడు క్రమాభివృద్ధి భావం, పరిణామభావం సామాజిక చైతన్యంలో సంపూర్ణంగా నాటుకొనిపోయింది; అయితే ఈ నాటుకొనిపోవడం హేగెల్ తత్వశాస్త్రంద్వారా కాకుండా అందుకు భిన్నమైన మార్గాల్లో జరిగింది. కాని హేగెల్ ప్రాతిపదికను తీసుకొని మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు చేసిన సుత్రీకరణను పరిశీలించుతే, మామూలుగా చలామణీ అవుతూవున్న పరిణామ భావంకంటే, ఈ భావం ఎంతో సమగ్రంగానూ ఎంతో విషయగర్భితంగానూ ఉంది. ఇదివరలో గడచిపోయిన దశలన్నింటినీ పునరుక్తం చేస్తూన్నట్టే పైకి కనపడినా, మరొక రీతిలో ఉచ్చస్థాయిలో పునరుక్తంచేసే పరిణామాభివృద్ధి ("విరోధ వైరుధ్యం"), ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, రుజువేఖలో కాకుండా సర్పిలాకృతులలో సంభవించే పరిణామాభివృద్ధి; — దాట్లు, మహావిపత్తులు, విప్లవాలు, ఈ రూపంలో వుండే పరిణామాభివృద్ధి — "అవిరతంలో విరుపులు"; పరిమాణం గుణంలోకి పరివర్తన చెందడం; — ఒక నిర్దిష్ట వస్తువుపైనగానీ, ఒక నిర్దిష్ట సంఘటన లోపలినుండిగానీ, లేక ఒక నిర్దిష్ట సమాజం లోపలినుండిగానీ వివిధ శక్తులు వివిధ ధోరణులు పనిచేసేటప్పుడు, ఆ శక్తులయొక్క, ధోరణులయొక్క వైరుధ్యముల ఫలితంగా ఘర్షణల ఫలితంగా, ఆ వస్తువులోనూ ఆ సంఘటనలోనూ ఆ సమాజంలోనూ అంతర్గర్భితంగా ఉత్పన్నమయే అభివృద్ధి కారకములైన ప్రేరేపణలు — ప్రతి సంఘటనలోను అంతర్భాగాలుగా వున్న అన్ని అంశాల మధ్యనూ వున్న (ఆ సంఘటనలో వుండే కొత్త అంశాలను ఎప్పటికప్పుడు చరిత్ర బహిర్గతం చేస్తూనే వుంటుంది), పరస్పరాశ్రయమైన, అత్యంత సన్నిహితమూ అభేద్యమూ అయిన సంబంధమూ, ఏకరూపాన్ని కలిగినట్టి నియమబద్ధమైనట్టి సర్వసామాన్యమైనట్టి చలనవిధానాన్ని సమకూర్చేటట్టి సంబంధం (మామూలు క్రమాభివృద్ధి సిద్ధాంతంకంటే) అత్యంత సంపన్నవంతమైన క్రమాభివృద్ధి సిద్ధాంతమైన గతితర్కంయొక్క స్వభావ లక్షణాలలో ఇవి కొన్ని మాత్రమే. (1868 జనవరి 8 వ తేదీని

* గ్రీకుభాషనుండి: 'గ్నోసిస్' అనగా జ్ఞానం, 'లోగోస్' అనగా హేతువాదశాస్త్రం — అనువాదకుడు.

మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర రాసిన పుత్తరాన్ని చదివితే, ఎంత అసందర్భంగా భ్రమపడినప్పటికీ భౌతిక గతితర్కం అని ఏవిధంగానూ పొరపాటునైనా అనుకోవడానికి వీలులేనట్టి, స్టయిన్ ప్రతిపాదించిన “కాష్మత్రిశోభవిభాగ” సిద్ధాంతాన్ని మార్క్స్ ఎలా పరిహాసం చేశాడో తెలుస్తుంది.)

చరిత్రయొక్క భౌతిక భావన

పాతకాలపు భౌతికవాదంలో పున్న అసంగతమును, అసంపూర్ణతను, పాక్షిక దృష్టిని తెలుసుకొని, “సామాజాన్ని గురించిన శాస్త్రాన్ని భౌతికవాద పునాదులతో మేళవింపజేసి, ఈ శాస్త్రాన్ని ఈ పునాదులపైన పునర్నిర్మించడం”¹³ అవసరమని మార్క్స్ నిశ్చయించు కొన్నాడు. అస్తిత్వంలోనుండే చైతన్యం పుట్టుతూందేకాని, అటుంచి ఇటు మాత్రం కాదని భౌతికవాదం స్థూలంగా వివరించుతూండడంచేత, సామాజిక అస్తిత్వంనుండే సామాజిక చైతన్యం పుట్టిందని మానవ సామాజిక జీవితానికి భౌతికవాదాన్ని వర్తింపజేసి నిరూపించాలి. “ప్రకృతిపట్ల మానవుడు క్రీయాశీలంగా వ్యవహరించే విధాన్ని, తన జీవితంలోని సూటి ఉత్పత్తి విధానాన్ని సాంకేతికశాస్త్రం బహిర్గతంచేస్తూ, తద్వారా మానవుని సామాజిక సంబంధాలు రూపొందే విధానాన్నీ, ఆ సంబంధాలనుండి ఉత్పన్నమయే మానసిక భావనలనూ బహిర్గతం చేస్తుంది” అని మార్క్స్ రాశాడు (“పెట్టుబడి” గ్రంథం, 1 వ సంపుటం.) “అర్థ శాస్త్ర విమర్శనపై వ్యాసాలు” అనే తన గ్రంథానికి తాను రాసిన పీఠికలో, మానవ సమాజానికి మానవసమాజ చరిత్రకూ వర్తింపజేయబడిన భౌతికవాదంయొక్క మూలసిద్ధాంతాలకు ఈ కింది విధంగా ఒక సమగ్ర సూత్రీకరణను ఇచ్చాడు:

“మానవులు తమకు జీవితావసరములైన వస్తువులను సామాజికంగా ఉత్పత్తి చేసుకోవడంలో పరస్పరంగా తమలో తమకు అగత్యములూ, తమ సంకల్పంతో నిమిత్తంలేకుండా స్వతంత్రములూ అయినట్టి నిర్దిష్టములైన సంబంధాలను, భౌతికంగా తమకున్న ఉత్పాదక శక్తులయొక్క అభివృద్ధిలో నిర్దిష్టమైన దశకు అనుగుణ్యంగా వుండే ఉత్పత్తి సంబంధాలను ఏర్పరచుకుంటారు.

“ఈ ఉత్పత్తి సంబంధాల మొత్తమే సమాజంయొక్క ఆర్థిక నిర్మాణంగా ఏర్పడుతుంది; ఈ ఆర్థిక నిర్మాణమే సమాజంయొక్క వాస్తవమైన పునాది; ఈ పునాది పైనే న్యాయశాస్త్ర, రాజకీయ పైకట్టడముల నిర్మాణం జరుగుతుంది; సామాజిక చైతన్యంయొక్క నిర్దిష్ట రూపాలు ఈ పునాదికి అనుగుణ్యంగా వుంటాయి. భౌతిక జీవితావసరాల ఉత్పత్తి

విధానమే సామాజిక రాజకీయ వైజ్ఞానిక జీవితవిధానాలను స్థూలంగా నిర్ణయిస్తుంది. మానవుల అస్తిత్వాన్ని నిర్ణయించేది వారి చైతన్యం కాదు; తద్విరుద్ధంగా వారి సామాజిక అస్తిత్వమే వారి చైతన్యాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. వాటి క్రమాభివృద్ధిలో ఒకానొక నిర్దిష్ట దశలో సమాజం యొక్క భౌతిక ఉత్పాదక శక్తులు, ఆ దశలో అప్పటికి స్థిరపడిపోయిన ఉత్పత్తి సంబంధాలతో — దీనినే న్యాయశాస్త్ర పరిభాషలో చెప్పాలంటే అప్పటికి స్థిరపడిపోయి, ఆ సమాజంలోనే అమలు జరుగుతూన్నట్టి అస్తి సంబంధాలతో — ఘర్షణ పడతాయి. ఇంతకు ముందల్లా ఉత్పాదక శక్తుల అభివృద్ధి రూపాలను ధరించిన ఈ సంబంధాలు, ఈ దశలో ఉత్పాదక శక్తులకు సంకెళ్లుగా తయారవుతాయి. ఈ తరుణంలోనే సామాజిక విప్లవ శకం ఆరంభమవుతుంది. ఆర్థిక పునాదులలో మార్పుకలగడంతో, పునాదులపైన నిర్మితమైన బ్రహ్మాండమైన పైకట్టడము యావత్తూ ఇంతో అంతో త్వరితగతిని పరివర్తన చెందుతుంది. ఇటువంటి పరివర్తనలను పరిశీలించడంలో, ప్రకృతిశాస్త్రాలకు స్వాభావికమైన యథార్థతతో నిర్దేశించడానికి వీలైన ఆర్థిక ఉత్పత్తి పరిస్థితుల పరివర్తనకూ, న్యాయ, రాజకీయ, రసజ్ఞాన, తత్వశాస్త్రీయ — ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, ఏ రూపాల్లో ప్రజలు ఈ సంఘర్షణను గుర్తెరిగి దానిని ఇటో అటో తేల్చుకుందామని పోరాటాన్ని సాగించుతారో అట్టి — భావశాస్త్రీయ రూపాలకూ వున్న తారతమ్యాన్ని ఎల్లప్పుడూ గమనిస్తూనే వుండాలి.

“ఒక వ్యక్తిపైన మనకుండే అభిప్రాయం అతనికి తన పట్లవుండే స్వాభిప్రాయం పైన వీలా ఆధారపడివుండదో, అదే విధంగా ఒక పరివర్తన దశను మనం విశదపరచేటప్పుడు, కేవలం దానియొక్క చైతన్య స్థితినే ఆధారంచేసుకొని మనం విశదపరచం. తత్వవ్యతిరేకంగా, భౌతిక జీవితంలో వున్న వైరుధ్యాలనుబట్టి సామాజిక ఉత్పాదక శక్తులకూ ఉత్పత్తి సంబంధాలకూ మధ్యనున్న వైరుధ్యాలనుబట్టి ఈ చైతన్యస్థితిని మనం విశదపరచాల్సి వుంటుంది.... స్థూలంగా మనం సింహావలోకనం చేసి చూసినట్టయితే, సమాజంయొక్క ఆర్థిక నిర్మాణంలో ఆసియాఖండ, పురాతనకాల, పూర్వదో, ఆధునిక బూర్జువా ఉత్పత్తి విధానాలను అభ్యుదయకరములైన ఆర్గనైజేషను శకములుగానే మనం భావించవచ్చు.” (మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర 1866 జూలై 7 వ తేదీన రాసిన పుత్తరంలో: “ఉత్పత్తి సాధనాలవల్లనే శ్రమ నిర్ధారించబడుతుందని మన సిద్ధాంతం” అనే సంక్షిప్త సూత్రీకరణ గమనార్హం.)

చరిత్రయొక్క భౌతికభావనావిష్కరణ, అదే ఇంకా నిర్దిష్టంగా చెప్పాలంటే, భౌతిక వాదాన్ని సామాజిక సంఘటనా క్షేత్రంలో సుసంగతంగా విస్తరింపజేయడము, వెనుకటి చారిత్రక సిద్ధాంతాలలో ప్రధానంగా వున్న రెండు దోషాలను తొలగించి వేసింది. మొదటి దోషం: అసలు ఆ సిద్ధాంతాలు చేసినది ఏదైనా వున్నదీ అంటే, భావశాస్త్రానికి సంబంధించిన ప్రేరక హేతువులను, ఏ కారణాలు ఈ ప్రేరకహేతువులను ఉత్పత్తిచేస్తున్నాయన్న విషయాన్ని పరిశో

ధించకుండానే, సామాజిక సంబంధాల క్రమాభివృద్ధియొక్క స్వతస్సిద్ధమైన నియమాలను గ్రహించకుండానే, భౌతిక వస్తువుల అభివృద్ధి స్థాయిలోనే ఈ సంబంధాలయొక్క అంశాలు నాటుకొని ఉన్నాయన్న సంగతి గుర్తించకుండానే, మహా అవుతే మానవుల చారిత్రక కార్యశీలత భావశాస్త్రీయ ప్రేరకహేతువులను, పరిశీలించడం; రెండవ దోషం ఏమిటంటే: వెనుకటి సిద్ధాంతాలు ప్రజారాసుల చర్యలను లెక్కలోకి తీసుకొనేవికావు; కాని అలాగు కాకుండా, ప్రజారాసుల సామాజిక జీవిత పరిస్థితులనూ, ఈ పరిస్థితులలో మార్పులనూ, ప్రకృతి శాస్త్రాలకు స్వాభావికమైన యథార్థతతో అధ్యయనం చేయడానికి చారిత్రక భౌతికవాదం తొలి సారిగా అవకాశం కలిగించింది. మార్క్స్కు పూర్వమున్న “సాంఘికశాస్త్రమూ,” చరిత్ర రచనా శాస్త్రమూ, ఎంత పెచ్చించి చెప్పినప్పటికీ, ఏదో ఉత్త పాడి విషయాలనే, ఒక్కటొక్కటిగా సంభవించే విషయాలనే ఏరి పోగుచేసిపెట్టి, చారిత్రక విధానంయొక్క కొన్ని పక్షాలను మాత్రమే ప్రదర్శించాయి. అన్ని పరస్పర వ్యతిరేక ధోరణుల సాంగోపాంగమును పరిశీలించడం వల్లనూ, ఈ ధోరణులను సమాజంలోవున్న వివిధ వర్గాల జీవన, ఉత్పత్తి పరిస్థితుల రూపంలో నిర్దిష్టంగా నిర్వచించగల్గడం వల్లనూ, వేర్వేరు “ప్రధాన” భావాలను ఎంచి చూపించడంలో గానీ, లేదా వాటిని వ్యాఖ్యానించడంలోగానీ స్వకీయగతాత్మకవాదాన్ని వ్యక్తిగత ఇష్టానిష్టాన్ని విసర్జించడంవల్లనూ, ఎట్టి మినహాయింపులు లేకుండా అన్ని భావాలూ అన్ని రకాల ధోరణులూ భౌతిక ఉత్పాదక శక్తులయొక్క స్థితిలోనే తమ అంకురాలను కలిగివున్నాయని నిరూపించడంతో సామాజికార్థిక రచనల ప్రాదుర్భావ, క్రమాభివృద్ధి, పతన విధానాలను సర్వతోముఖంగానూ సమగ్రంగానూ అధ్యయనం చేయడానికి మార్క్సిజం దారి చూపింది. ప్రజలే తమ చరిత్రను సృష్టించుకొంటారు. కాని ప్రజలయొక్క — ప్రజారాశియొక్క ప్రేరక హేతువులను ఏది నిర్ణయించుతుంది? — అనగా, పరస్పర విరుద్ధములైన భావాల, ఆశయాల సంఘర్షణలకు మూలకారణం ఏమిటి? మానవసమాజాల సంపూర్ణ రాశిలో ఈ సంఘర్షణలన్నిటినీ మొత్తంగా కూడికలిపితే వచ్చిన ఫలితార్థం దేనిని నిరూపించుతుంది? చరిత్ర అంతటిలోనూ ప్రదర్శితమవుతూన్న మానవ క్రియాశీలశక్తి అంతటికీ ప్రాతిపదికగా ఏర్పడుతూన్న భౌతిక జీవితావసరాల ఉత్పత్తికి అవసరమైన బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితులు ఏవి? ఈ పరిస్థితుల క్రమాభివృద్ధియొక్క నియమం ఏమిటి? — వీటన్నిటి ప్రాముఖ్యతవైపు మన దృష్టిని సారింపజేసి, అపరిమిత వైవిధ్య వైరుధ్యాలను కలిగిన విధానమే అయినప్పటికీ, తత్రాపి ఏక రూపము కల్గి నియమబద్ధమైనట్టి విధానంగా చరిత్రను శాస్త్రీయ పద్ధతులలో అధ్యయనం చేసే మార్గాన్ని మార్క్స్ మనకు చూపించాడు.

వర్గ పోరాటం

మనం ఏ సమాజాన్ని తీసుకొన్నా సరే, ఆ సమాజ సభ్యులలో కొందరి ఆశయ సాఫల్య యత్నంతో మరికొందరి ఆశయ సాఫల్య యత్నాలు విరోధించుతాయనీ, సామాజిక జీవితం పరస్పర వైరుధ్యాలతో నిండివుందనీ, జాతులకు వ్యతిరేకంగా సమాజాలకూ, అంతే కాకుండా, జాతులలోనూ సమాజాలలోనూ అంతర్గతంగా కూడా పోరాటం వుంటుందనీ, దీనికి తోడు ఒకదాని వెంట ఒకటి విప్లవ అభివృద్ధి నిరోధక దశలూ, శాంతి, యుద్ధ దశలూ, స్తంభన, త్వరితగతి పురోగమన, క్షీణ దశలూ, సంభవిస్తాయని చరిత్ర బహర్గతం చేస్తూందనీ అందరకూ సర్వసాధారణంగా తెలిసినదే. పద్మవ్యాహంలాగు కనబడు తూన్న ఈ అవ్యక్త వ్యవస్థను పాలించుతూన్న నియమాలను బైటపెట్టేందుకు అవసరమై నట్టి వర్గపోరాట సిద్ధాంతమనే కీటుకును మార్క్సిజం మనకి అందిచ్చింది. మనం తీసు కొన్న ఒక నిర్దిష్ట సమాజంలో గానీ, సమాజాల సమూహం ఒకదానిలో గానీ వున్న అందరి సభ్యుల మొత్తం ఆశయాల సముదాయాన్నంతటినీ అధ్యయనం చేసిన తరువాతనే ఈ ఆశయ సాఫల్య యత్నాలయొక్క ఫలితానికి శాస్త్రయుక్తమైన నిర్వచనం మనం ఇవ్వగలుగుతాం. కాగా ఈ పరస్పర విరుద్ధములైన సాఫల్య యత్నాలకుండే మూలకారణం, ఆ యా సమాజాలు ఏయే వర్గాలకింద విభజింపబడుతున్నాయో ఆ విభిన్న వర్గాలయొక్క స్థాన, జీవితరీతుల విభేదంలోనూ వుంటుంది. “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లో మార్క్స్ ఇలా రాశాడు: “ఇంతవరకూ మనుతూన్న సమాజంయొక్క చరిత్ర అంతా” (ఆదిమ సమాజ చరిత్రమినహా — అని ఎంగెల్స్ చేర్చాడు తరువాత) “వర్గ పోరాటాల చరిత్ర అనే చెప్పాలి. స్వతంత్రుడూ బానిసా, కులీనుడూ సామాన్యుడూ, ప్రభువూ భూదాసుడూ, శ్రేణిపౌరుడూ చేతిపనివాడూ, ఒక్క ముక్కలో చెప్పా లంటే పీడకుడూ పీడితుడూ నిరంతరం ఒకరికొకరు ప్రత్యర్థిగా నిలబడి, ఎడతెగకుండా ఒకప్పుడు ప్రచ్ఛన్నంగానూ మరొకప్పుడు బహిరంగంగానూ, ప్రతిసారి కూడా మొత్తం సమాజంయొక్క విప్లవకరమైన పునర్నిర్మాణంతోనో లేదా, యీ కలహవర్గాల సమిష్టి నాశనంతోనో పరి నమాప్తమొందే పోరాటాన్ని సాగిస్తూ వచ్చారు... ప్యూడల్ సమాజపు శిథిలాలనుండి మొలకెత్తిన ఆధునిక బూర్జువా సమాజం వర్గ వైషమ్యాలని అంతమొందించలేదు. పైగా పాతవాటి స్థానే కొత్త వర్గాలనూ, కొత్త హింస పరిస్థితులను పోరాటంయొక్క కొత్త రూపులనూ స్థాపిం చింది. ఐనప్పటికీ మన శకానికి, అంటే మన బూర్జువా శకానికి, యీ కింది విశిష్ట లక్షణం వుంది: అది వర్గ వైషమ్యాలను సరళంచేసింది. మొత్తం సమాజం రెండు మహత్తర శత్రు శిబిరాలుగా, సూటిగా ఒకదాని అభిముఖంగా మరొకటి నిలిచివున్న రెండు గొప్ప వర్గా

లుగా అంతకంతకు మరింతగా చీలిపోతూ వుంది. ఆ వర్గాలే బూర్జువావర్గం, శ్రామికవర్గం.”
 ఫ్రెంచి మహావిప్లవం జరిగిన నాటినుండీ, ఘటనలయొక్క ఈ వాస్తవిక పూర్వరంగ
 మైన వర్గపోరాటమే అనేక దేశాల్లో ఉంటూన్నట్టు యూరప్ చరిత్ర విస్పష్టంగా బయట
 పెట్టింది. ఫ్రాన్సులో రాజత్వపునరుద్ధరణ కాలంనాటికే,¹⁴ చారిత్రఘటనల గమనాన్నుండి
 సాధారణీకరణాన్ని చేసిన మీదట ఫ్రెంచి చరిత్ర అంతకూ వర్గపోరాటమే మూలకారణమని
 ఒప్పకొనక తప్పదని పలువురు ఫ్రెంచి చరిత్రకారులు (తీయెర్రీ, గీజో, మిన్యే, త్యేర్)
 రాశారు. ఇక ఆధునిక శకం — బూర్జువావర్గ పరిపూర్ణ విజయం, ప్రజాప్రతినిధి సంస్థలు,
 విస్తృతమైన (ఇంచుమించు సార్వజనీనమైన) ఎన్నిక హక్కు, ప్రజలకోసం చవక దినపత్రి
 కలూ వగైరాలూ, బలోపేతములై నిరంతరాయంగా విస్తృతి గాంచుతూన్నట్టి కార్మిక
 సంఘాలు, యజమానుల సంఘాలు, ఇత్యాదులు నెలకొనిన శకం — చారిత్ర ఘటనలకు వర్గపోరా
 టమే ప్రధానమైన చోదకశక్తి అని వెనుకటికంటే మరింత ప్రత్యక్షంగా (అప్పడప్పుడు అత్యంత
 పాక్షికంగానూ, “శాంతియుతంగానూ,” “రాజ్యాంగబద్ధంగానూ” జరిగినప్పటికీ) బైట
 పెట్టింది. ప్రతి వర్గంయొక్క క్రమాభివృద్ధి పరిస్థితులను విశ్లేషించే సందర్భంలో, ఆధు
 నిక సమాజంలోని ప్రతి వర్గంయొక్క స్థానాన్నీ స్వతస్సిద్ధమైన విశ్లేషణకు లోనుగావించడా
 నికిగాను సాంఘికశాస్త్రంనుండి మార్క్స్ ఏమి కోరాడో, మార్క్స్ విరచితమైన “కమ్యూనిస్టు
 ప్రణాళిక”లోని ఈ కింది ఖండం వివరించుతూంది: “ఈనాడు బూర్జువావర్గాన్ని ముఖా
 ముఖీ ఎదిరించి నిలబడే వర్గాలన్నిటిలోనూ ఒక్క శ్రామికవర్గం మాత్రమే అసలైన విప్లవ
 వర్గం. ఇతర వర్గాలు ఆధునిక పరిశ్రమ సమక్షంలో క్షీణించిపోయి చిట్టచివరికి అదృశ్యమై
 పోతాయి; దానియొక్క ప్రత్యేకమైనట్టి ముఖ్యమైనట్టి ఉత్పన్నము శ్రామికవర్గమే. మధ్య
 తరగతిలోని క్రిందిశ్రేణులు, చిన్న కార్ఖానా ఉత్పత్తిదారుడు, దుకాణదారుడు, చేతిపనివాడు,
 రైతు, ఈ శ్రేణులన్నీ మధ్యతరగతిలో చిన్న భాగాలుగా తమ అస్తిత్వం అంతరించిపోకుండా
 కాపాడుకొనేందుకు బూర్జువావర్గంతో పోరాడుతాయి. కాబట్టి ఇవి విప్లవాత్మకములుకావు,
 సనాతనాభిమానములు. అంతేకాదు అభివృద్ధి నిరోధకములు కూడానూ, ఎందువల్లనంటే అవి
 చరిత్ర రథచక్రాన్ని వెనక్కి త్రిప్పడానికి ప్రయత్నం చేస్తాయి. ఒక వేళ ఇవి ఎప్పుడైనా యాదృ
 చ్చికంగా విప్లవాత్మకములుగా మారాయంటే అది కేవలం మున్నుండు అవి శ్రామికవర్గం
 లోకి బదిలీచేయబడే విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొనే ఆ విధంగా చేస్తాయన్నమాట. ఈ విధంగా
 అవి తమ ప్రస్తుత ప్రయోజనాలను కాపాడుకోకుండా భవిష్యత్ ప్రయోజనాలను కాపాడు
 కుంటాయి. శ్రామిక వర్గంయొక్క దృక్పథానికి తాము ఉపయోగపడాలని అవి తమ దృక్ప
 థాన్ని పరిత్యజించుతాయి.” అనేక చారిత్రగ్రంథాల్లో (గ్రంథవివరణ పట్టికను చూడండి),
 వ్యక్తిగతంగా ప్రతి వర్గంయొక్క స్థానాన్నీ, ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక వర్గంలోనే వున్న వివిధ

గ్రూపులు లేక స్తరములయొక్క స్థానాన్నీ పరిశీలించుతూ, ఏ కారణంచేత ఏ విధంగా “ప్రతి వర్గపోరాటమూ ఒక రాజకీయ పోరాటమే” అవుతుందో చూపుతూ, భౌతికవాదతత్వ చరిత్ర రచనా శాస్త్రానికి ఉజ్వలములూ గంభీరములూ అయినట్టి ఉదాహరణలను మార్క్స్ మనకు చూపుతాడు. చారిత్రక క్రమాభివృద్ధియొక్క ఫలితప్రేరణను నిర్ణయించేందుకు గాను, ఒక వర్గం మరొక వర్గంతోకీ, గతం భవిష్యత్తుతోకీ మారేటప్పుడు సామాజిక సంబంధాలలో ఎట్టి క్లిష్ట పరిస్థితుల సంచయము, పరివర్తన స్థాయిలు ఏర్పడుతాయో నిరూపించుతూ మార్క్స్ పరిశీలించుతాడో అందుకు పైన ఉల్లేఖించిన వాక్యాలే చక్కని తార్కాణం.

మార్క్స్ వాదాన్ని అత్యంత ప్రగాఢంగానూ సమగ్రంగానూ సవిస్తరంగానూ ధ్రువీకరించుతూ దాన్ని వినియుక్తం చేస్తున్నది ఆయన ఆర్థిక సిద్ధాంతమే.

మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతం

“ఆధునిక సమాజంయొక్క (అనగా, పెట్టుబడిదారీ, బూర్జువా సమాజంయొక్క) ఆర్థిక చలన నియమాలను బైటపెట్టడమే ఈ గ్రంథంయొక్క కడపటి ఉద్దేశం” అని “పెట్టుబడి” గ్రంథం పీఠికలో అంటాడు మార్క్స్. చారిత్రకంగా నిర్వచించబడగలిగిన నిర్దిష్టమైన ఒక సమాజాన్ని తీసుకొన్నట్టయితే, ఆ సమాజంయొక్క ఉత్పత్తి సంబంధాల పుట్టుక, క్రమాభివృద్ధి, క్షయమూ వీటి పరిశోధన—ఇదీ మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతంయొక్క విషయం. పెట్టుబడిదారీ సమాజాల్లో సరుకుల ఉత్పత్తి ప్రాబల్యాన్ని కలిగి వుంటుంది; అందు చేత మార్క్స్యొక్క విశ్లేషణ సరుకుయొక్క విశ్లేషణతో ఆరంభమవుతుంది.

విలువ

మానవుని అవసరాన్ని ఏదైతే తీరుస్తుందో అదే సరుకు; ఇది మొదటి విషయం. ఒక సరుకును మరొక సరుకుతో మారకం చేసుకోవచ్చు; ఇది రెండవ విషయం. ఒక వస్తువుకుండే ఉపయోగమే దాని ఉపయోగపు విలువను నిర్ణయిస్తుంది. ఒక రకపు ఉపయోగపు విలువల సంఖ్యను మరొక రకపు ఉపయోగపు విలువల సంఖ్యతో మార్పిడిచేసుకొనేటప్పుడు, ఆ ఉత్పత్తి విలువ సంఖ్యలకు ఉండే సామ్యం, అనగా ఈ నిష్పత్తి రూపంలో వున్న మారకపు విలువ (సూక్ష్మంగా చెప్పాలంటే, విలువ) మనకి మొదట తారసిల్లుతుంది. లక్షలాది కోట్లాది ఇలాంటి మార్పిళ్లు, ఒక ఉపయోగపు విలువతో మరొక ఉపయోగపు విలువను నిరంతరం సమీకరణ సంబంధాన్ని ఏర్పరచి మారకం చేసుకోవడం, ఒక దానిలో ఒకటి అత్యంత

వైరుధ్యాన్ని కలిగి వుండి ఎట్టి సమానతనూ ఏ మాత్రమూలేనట్టి ఉపయోగపు విలువల మారకాలు సహితమూ ఎడతెగకుండా జరుగుతూనే వుంటాయని దైనందినానుభవంవల్ల మనకు తెలుస్తూనే వుంది. ఇట్టి సందర్భంలో, ఇట్టి రకరకాల వస్తువులలో, ఒక దానితో ఒకటి నిరంతరమూ నిర్దిష్టమైన ఒక సామాజిక సంబంధ విధానమనే ఒక సమీకరణ ఏర్పడు తూన్న వస్తువులలో వున్నట్టి సామాన్య గుణం ఏమిటి? అవన్నీకూడా శ్రమయొక్క ఉత్పత్తి వస్తువులు అవడమే వాటన్నిటికీ వున్న సామాన్య గుణం. ఈ ఉత్పత్తి వస్తువులను మారకం చేసుకోవడంలో మనుష్యులు వివిధ రకాల శ్రమకు ఒక దానితో మరొక దానికున్న సామాన్యతను నిర్ణయించుకుంటారు. సరుకుల ఉత్పత్తి సామాజిక సంబంధాల వ్యవస్థ; ఈ వ్యవస్థలో వ్యక్తిగత ఉత్పత్తిదారులు అత్యంత వైవిధ్యములైన ఉత్పత్తివస్తువులను (శ్రమయొక్క సామాజిక విభజన) తయారుచేస్తూంటారు; ఉత్పత్తి చేయబడిన వస్తువులన్నీ మారకం చేసుకోవడంలో, ఒక దానితో ఒక దానికి సమానత ఏర్పడుతుంది. తదానుషంగికంగా, ఉత్పత్తిలో ఏ ఒక ప్రత్యేక శాఖకోసం వినియోగించిన శ్రమకాకుండా, ఏ ఒక్క రకమైన శ్రమకాకుండా, నిరపేక్షమైన మానవ శ్రమ — సాధారణమైన మానవ శ్రమ — సరుకులన్నిటికీ వున్న సామాన్య గుణం. ఏ సమాజంలో నైనానరే, ఆ సమాజంలో వున్న అన్ని సరుకులయొక్క మొత్తపు విలువ రూపంలో వున్నటువంటి శ్రమశక్తి అంతా మానవ శ్రమశక్తి: కోటానకోట్ల మారకపు క్రియలు దీనిని రుజువు చేస్తున్నాయి. తత్ఫలితంగా వ్యక్తిగతంగా ప్రతి సరుకూ సామాజికంగా అవసరమైన శ్రమకాలం అంతటిలోనూ కొంత భాగాన్నే సూచిస్తుంది. విలువయొక్క పరిమాణాన్ని, సామాజికంగా అవసరమైన శ్రమ, లేక ప్రత్యేకమైన ఉపయోగపు విలువనే కలిగిన ఆ ప్రత్యేకపు సరుకును, ఆ ప్రత్యేకమైన ఉపయోగపు విలువను, ఉత్పత్తి చేయడానికి అవసరమైన శ్రమకాలం నిర్ణయిస్తుంది. “మనచే శ్రమశక్తి వలన ఉత్పత్తి చేయబడిన పలు రకాల ఉత్పత్తివస్తువులను ఒక దానితో ఒకటి మార్చుకోవడం వల్లనే, వాటి విలువలకు ఒక సమానతను మనం ఏర్పరచడమే కాకుండా, అట్టి మారకం క్రియవల్లనే, వాటిని ఉత్పత్తి చేయడంలో వినియోగపరచబడిన వివిధ రకాల శ్రమను మానవ శ్రమ రూపంలో వాటికొక సామ్యాన్ని కూడా నిర్ణయిస్తున్నాం. ఇలా చేస్తూన్నామని మనం ఎరగనే ఎరగం; అయినప్పటికీ మనం ఆలా చేస్తూనే వుంటాం.”¹⁵ ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్యవుండే సంబంధమే విలువ అని వెనుకటి అర్థశాస్త్రవేత్త ఒకడు అన్నాడు; “వస్తువుల మధ్యవుండే సంబంధంగా పైకి మనుగు వేసి చూపించబడిన సంబంధం” అనే మాటలను అతగాడు తన మాటలకు చేర్చి వుండాల్సింది. ఒక నిర్దిష్టమైన చారిత్రక సామాజిక పద్ధతిలో వున్న సామాజిక ఉత్పత్తి సంబంధాలయొక్క, అంతేకాకుండా సర్వవ్యాప్తమైన మారకపు సంఘటన, కోటానకోట్ల పర్యాయాలు పునరావృత్త మవుతూన్న మారకపు సంఘటన రూపంలో ప్రత్యక్షమవుతూ

పున్న సంబంధాలయొక్క దృక్పథంనుండి పరిశీలించినప్పుడే విలువ అంటే ఏమిటో మనం అర్థం చేసుకోగలుగుతాం. “విలువలుగా పరిగణించేటప్పుడు, అన్ని సరుకులూ కూడా పేరుకొని పోయినట్టి నిర్దిష్ట శ్రమకాలపు రాసులే అన్నమాట.”¹⁶ సరుకులలో ఇమిడివున్న శ్రమయొక్క ద్వంద్వ స్వభావాన్ని సవివరంగా పరిశీలించిన తరువాత, విలువయొక్క, ధనయొక్క వివిధ రూపాలను పరిశీలించడానికి మార్క్స్ పూనుకుంటాడు. ఇలా అధ్యయనం చేయడంలో, విలువ యొక్క ధనరూపం ఏలా ఉత్పత్తి అయిందో అధ్యయనం చెయ్యడమే, మార్పిడియొక్క చారి త్రక క్రమాభివృద్ధి విధానాన్ని అధ్యయనం చేయడమే, కాకతాళీయంగా వ్యక్తిగతంగా జరిగిన మార్పిడిక్రియలు (ఒక నిర్దిష్ట పరిమాణంలో పున్న ఒక సరుకును నిర్దిష్ట పరిమాణంలో పున్న మరొక సరుకుతో మారకం చేసుకొన్నప్పుడు సంభవించే “ప్రాథమిక, ఒక్కొక్క లేక యాదృచ్ఛిక విలువ రూపం”), ఒక నిర్దిష్టమైన సరుకుకోసమే వివిధములైన రకరకాల సరుకులను మారకం చేసుకునే సర్వసాధారణమైన విలువ రూపంకింద ఏలా మార్పుచెందిందో, ఈ ప్రత్యేకమైన సరుకు బంగారం రూపాన్ని వహించి, బంగారమే సర్వసాధారణమైన తుల్యం కింద ఏర్పడేటట్టి పరిస్థితుల్లో, విలువయొక్క ధనరూపం ఏలా ఏర్పడుతూందో తెలుసు కోవడమే మార్క్సయొక్క ఉద్దేశం. మారకంయొక్క అభివృద్ధి క్రమంలోనూ సరుకుల ఉత్పత్తిలోనూ ఉద్భవించే ఉచ్చదశే ధనం కాబట్టి, వ్యక్తిగత రూపంలో పున్న అంతటి శ్రమయొక్క సామాజిక స్వభావాన్నీ, మార్కెట్టుద్వారా వ్యక్తిగత ఉత్పత్తిదారులను పరస్పరంగా ఐక్యపరచే సామాజిక బంధనాన్ని ధనం కప్పిపుచ్చేస్తుంది. ధనయొక్క వ్యాపారాలను సవిస్తరమైన వివరాలతో విశ్లేషణపరచి వివరించాడు మార్క్స్; ఈ సందర్భంలో, ఒక్కొక్కప్పుడు (సాధారణంగా “పెట్టుబడి” గ్రంథంలో మొదటి ప్రకరణాల్లో పున్నట్టు) మార్క్స్ యొక్క నిరపేక్షమైన వివరణ విధానం కేవలం నిగమతార్కిక పద్ధతుల్లో నడుస్తూన్నట్టు కనబడినా, ఆ విధానం మారకంయొక్క అభివృద్ధి చరిత్రనూ సరుకుల ఉత్పత్తి చరిత్రనూ వివరించేటట్టి వాస్తవికాంశాల బ్రహ్మాండ సముదాయాన్నే నిజంగా పునరుత్పత్తి చేస్తూం దన్న విషయాన్ని మనం ప్రత్యేకంగా గమనించవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. “ధనం అనే విషయాన్ని మనం పరిశీలించేటప్పుడు, సరుకుల మారకపు విధానంలో ఒక నిర్దిష్టమైన ఉన్నత దశను తెలియజేస్తుంది. కేవలం సరుకులయొక్క తుల్యతనే తెలియజేసేదైతేనేమి, నిల్వచేసు కొనేందుకైతేనేమి, చెల్లింపు సాధనంగా నైతేనేమి, చలామణీ సాధనంగా నైతేనేమి, సర్వ సాధారణమైన డబ్బు రూపంలో నైతేనేమి, ధనం నిర్వర్తించే ప్రత్యేకపు వ్యాపారాలు, ఆ యా వ్యాపారాలయొక్క సాపేక్ష విస్తృతాన్నీ ప్రాబల్యాన్నీ అనుసరించి, సామాజిక ఉత్పత్తి క్రమా భివృద్ధిలో ఒక దానితో ఒకటి విభేదించే వివిధ దశలలో ఒక్కొక్క దానినీ సూచిస్తాయి.” (“పెట్టుబడి,” 1 వ సంపుటం).

అదనపు విలువ

సరుకుల ఉత్పత్తియొక్క క్రమాభివృద్ధి ఒక నిర్దిష్ట దశ చేరుకొనేటప్పటికల్లా, ధనం పెట్టుబడిలోకి మారిపోతుంది. సరుకుల చలనప్రసారంయొక్క సాంకేతికం స — ధ. — స (సరుకు — ధనం — సరుకు), అనగా ఒక సరుకు కొనడంకోసం ఒక సరుకు అమ్మడం, రూపంలో వుండేది. కాని ఇప్పుడు తద్విరుద్ధంగా పెట్టుబడియొక్క సాధారణ సాంకేతికం ధ — స — ధ, అనగా అమ్మకంకోసమే (లాభం వచ్చేటట్టుగా అమ్మకంకోసమే) కొనడం రూపంలో వుంటుంది. చలనంలో వినియోగించిన ధనంయొక్క అసలు విలువకంటే మించిన విలువకు అదనపు విలువ అని మార్క్స్ పేరుపెట్టాడు. పెట్టుబడిదారీ విధానపు చలనప్రసారంలో ధనం ఈ విధంగా “పెరుగుతుందనే” విషయం అందరకూ తెలిసిందే. ఈ విధమైన “పెరుగుదలే” ధనాన్ని ఒక ప్రత్యేకమైనట్టి, చారిత్రకంగా నిర్దేశింపబడినట్టి, సామాజిక ఉత్పత్తి సంబంధమైనట్టి పెట్టుబడి కింద రూపొందించుతుంది. సరుకుల ప్రసారంలో నుంచి అదనపు విలువ పుట్టనేరదు, ఎందుచేతంటే దానికి తెలిసిందని తుల్యముల మారకమే; ధరలు పెంచడంవల్ల కూడా అదనపు విలువ పుట్టడానికి వీల్లేదు, ఎందుచేతనంటే కొనే వారియొక్కా ఆమ్మేవారియొక్కా లాభాలూ నష్టాలూ సరిపోతూనే వుండగా, ఇక్కడ మనకు తటస్థపడుతూన్నది ఒక వ్యక్తిగతమైన సంఘటన కాకుండా, అందుకు మారుగా, సర్వవ్యాప్తంగా, సగటున జరిగే, సామాజిక సంఘటన. అదనపు విలువ లభించాలంటే ధనాన్ని కలిగినవాడు “ఏ సరుకుయొక్క ఉపయోగపు విలువకు, విలువను సృష్టించగలిగే విశిష్ట గుణం ఉందో అట్టి సరుకును మార్కెట్టులో... వెతికి... పట్టుకోవాలి”¹⁷ — ఆ సరుకు ఎటువంటిదై వుండాలంటే, దాని వినిమయ విధానమే విలువను సృష్టించే విధానం కూడా అయివుండాలి. అటువంటి సరుకు ఉంది. అదే మానవ శ్రమశక్తి; దాని వినిమయమే శ్రమ; విలువను సృష్టిస్తుంది శ్రమ. ధనం వున్న వ్యక్తి శ్రమశక్తిని దాని విలువను చెల్లించి కొంటాడు; అన్ని సరుకుల విలువలాగే శ్రమశక్తియొక్క విలువ కూడా దానిని ఉత్పత్తి చేయడానికి అవసరమయే సామాజిక శ్రమకాలాన్ని పట్టి నిర్దేశించబడుతుంది (అనగా, కార్మికుడికి అతని కుటుంబానికి జీవించడానికయే వ్యయం అన్నమాట). ధనం వున్న వ్యక్తి శ్రమశక్తిని కొన్న తరువాత, దానిని వినియోగించే అధికారం, అనగా రోజంతా — మాటవరనకి పన్నెండు గంటలు అనుకుందాం — వినియోగించే అధికారం అతనికి దఖలు పడుతుంది. అయితే, శ్రామికుడు తన జీవన భృతికి అవసరమైన ఖర్చుకు సమానమైన విలువను కలిగిన వస్తువును ఆరు గంటలలోనే (“అవసరమైన” శ్రమకాలంలోనే) సృష్టించేస్తాడు; ఇక మిగిలిన ఆరుగంటల్లోనూ (“అద

నపు" (శ్రమకాలం) "అదనపు" వస్తువును, లేక అదనపు విలువను సృష్టిస్తాడు; ఈ అదనపు విలువకు పెట్టుబడిదారుడు కార్మికునికి ఏమీ చెల్లించడు. కాబట్టి దీనికి అనుగుణ్యంగా ఉత్పత్తి విధాన దృష్ట్యా, పెట్టుబడిలో రెండు వేర్వేరు భాగాలను మనం గుర్తించాల్సి వుంటుంది: ఉత్పత్తి సాధనాలకోసం (యంత్రాలూ, పనిముట్లూ, ముడిపదార్థాలూ వగైరాలు) వినియోగించబడిన స్థిరపెట్టుబడి; ఈ ఉత్పత్తి సాధనాల విలువ ఏ విధమైన మార్పునూ చెందకుండానే, (అంతా ఒకే సమయంలో కాని, అప్పుడప్పుడు కొన్నికొన్ని భాగాలలో కాని) తయారైన వస్తువులోకి మారిపోతుంది. ఇక రెండో భాగం శ్రమశక్తికోసం వినియోగించబడిన అస్థిర పెట్టుబడి. పెట్టుబడిలోని ఈ భాగంయొక్క విలువ స్థిరమైనది కాదు, కాగా శ్రమ విధానంలోనే అదనపు విలువను సృష్టించుతూ, పెరుగుతూనే వుంటుంది. ఈ కారణంవల్ల, పెట్టుబడి ఏవిధంగా శ్రమశక్తిని దోపిడీ చేస్తూందో స్పష్టంగా చూపించాలంటే, అదనపు విలువను, మొత్తం పెట్టుబడితో పోల్చుకుండా, అస్థిర పెట్టుబడి ఒక్క దానితో మాత్రమే పోల్చుచూడాలి. ఈ విధంగా పైన పేర్కొన్న ఉదాహరణలో, అదనపు విలువ రేటు, ఈ నిష్పత్తికి మార్క్స్ పెట్టిన పేరు, 6:6, అనగా 100 శాతం.

చారిత్రకంగా చూచినట్లయితే, పెట్టుబడి ఉద్భవించడానికి రెండు ముఖ్యమైన పరిస్థితులు ఉండితీరాలి: మొదటిది, కొందరు వ్యక్తుల దగ్గర కొంతవరకూ ధనం పోగుపడి వుండాలి; దీనికి తోడు మొత్తంమీద సరుకుల ఉత్పత్తి సాపేక్షంగా ఉన్నతస్థాయిలోనే జరుగుతూ వుండాలి. ఇక రెండో పరిస్థితి: ద్వీవిధ "స్వేచ్ఛను" అనుభవిస్తూన్న శ్రామికుడు వుండాలి, అనగా ఎట్టి నిర్బంధమూ, ఎట్టి ప్రతిబంధకమూ లేకుండా తన శ్రమశక్తిని స్వేచ్ఛగా అమ్ముకోడానికి వీలును కలిగివున్న శ్రామికుడుగా వుండాలి; దీనికి తోడు భూమితోనూ, సాధారణంగా సరుకుల ఉత్పత్తి సాధనాలతోనూ ఏ సంబంధమూ లేకుండా స్వేచ్ఛగా వుంటూన్నట్టి, ఏ యజమానితోనూ ముడిపడి వుండనట్టి, తన శ్రమశక్తిని అమ్ముకొనడం వల్లనే తప్ప ఇతరత్రా మరే విధంగానూ తన జీవనోపాధిని సాగించుకోవడానికి పూర్తిగా అశక్తుడైనట్టి కార్మికుడు, "శ్రామికుడు" అయివుండాలి.

అదనపు విలువను వృద్ధిచేయడానికి ప్రధానంగా రెండు విధానాలున్నాయి: రోజూ పని చేయవలసిన కాలాన్ని అధికం చేయడం ("అఖండ అదనపు విలువ") ఒక విధానం; రోజుకు "అవసరమైన" పనికాలాన్ని తగ్గించడం ("సాపేక్ష అదనపు విలువ") రెండో విధానం. మొదటి విధానాన్ని విశ్లేషించి, రోజూ పనిచేయవలసిన కాలాన్ని తగ్గించడానికి కార్మికవర్గం ఏ విధంగా పోరాడినదీ, ఈ పనికాలాన్ని పొడిగించడానికి (పద్నాలుగో శతాబ్దంనుండి పదిహేడో శతాబ్దంవరకూ), పనికాలాన్ని తగ్గించడానికి ప్రభుత్వాలు (పందొమ్మిదవ శతాబ్దంలో ఫ్యాక్టరీ చట్టాలు) ఏ విధంగా జోక్యం కలుగజేసుకొన్నదీ మనస్సుకు నాటేటట్లు మార్క్స్

చూపించాడు. “పెట్టుబడి” గ్రంథం వెలువడిన తరువాత ప్రపంచంలోని అన్ని నాగరిక దేశాల్లోనూ ఉద్భవించిన కార్మికోద్యమ చరిత్ర ఈ పరిస్థితులను రుజువు చేస్తూ వేలాదివేల సూతన విషయాలను ప్రదర్శిస్తుంది.

సాపేక్ష అదనపు విలువ ఉత్పత్తి విధానాన్ని విశ్లేషిస్తూ, ఏ ప్రధాన చారిత్రక దశల వల్లనైతే ఉత్పాదక శక్తిని పెట్టుబడి అధికం చేసిందో అట్టే ప్రధాన చారిత్రక దశలను మూడింటినీ మార్క్స్ పరిశోధించాడు: 1) సాధారణ సహకారం; 2) శ్రమ విభాగమూ, కార్ఖానా ఉత్పత్తి విభాగమూ; 3) యంత్రాలూ, బృహత్ స్థాయి పరిశ్రమ. పెట్టుబడియొక్క అభివృద్ధిని మార్క్స్ ఎంత నిశితంగా పరిశీలించి, దాని మౌలిక స్వభావాలను ఎంత నగ్నంగా బట్టబయలు చేశాడో రుజువు చేసేందుకు, రష్యాలో “కుస్తార్” [కుటీర పరిశ్రమ] అని చెప్పబడుతూన్న ఉత్పత్తి విధానంపై గావించబడిన వివిధ అంశాలతో కూడిన విస్తృత పరిశోధనలే పైన పేర్కొన్న మొదటి రెండు దశలకూ, కావలసినన్ని ఉదాహరణలను అకస్మాత్తుగా సమకూర్చుతున్నాయి. 1867 లోనే మార్క్స్ వర్ణించినట్టి యంత్రసాధనా బృహత్ స్థాయి విధానంయొక్క విప్లవకర ఫలితాలు, తరువాతి అర్థశతాబ్ది కాలంలోనూ “కొత్త” (రష్యా, జపాను మొదలైన) దేశాలలో జరిగిన విషయాలే బైటపెట్టుతున్నాయి.

ఇక ముందుకు సాగుదాం. పెట్టుబడి సంచయాన్ని అనగా అదనపు విలువలో కొంత భాగాన్ని పెట్టుబడికింద మార్చి, ఈ భాగాన్ని తన సొంత అవసరాలనుగానీ ఆశయాలనుగానీ తీర్చుకొనేందుకు వినియోగించకుండా, కేవలం కొత్త ఉత్పత్తికోసమే వినియోగించడం అనే విషయానికి మార్క్స్ ఇచ్చిన విశ్లేషణ నవీనమైనదీ, అత్యంత ముఖ్యమైనదీనూ. ఈ సందర్భంలో, (ఆడమ్ స్మిత్ మొదలు) పూర్వపు సాంప్రదాయ ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలందరి పాటినూ మార్క్స్ బైటపెట్టాడు. వీరందరూ కూడా పెట్టుబడిగా పరివర్తనం చెందుతూందన్న మొత్తపు అదనపు విలువ యావత్తు అస్థిర పెట్టుబడిగా ఏర్పడుతూంది అని చెప్పినది పొరపాటని మార్క్స్ చూపెట్టాడు. వాస్తవానికి, ఈ అదనపు విలువ ఉత్పత్తి సాధనాలు, అస్థిర పెట్టుబడి అనే రెండు భాగాల మధ్య విభజింపబడుతూంది. మొత్తం పెట్టుబడిలో అస్థిర పెట్టుబడి భాగంకంటే స్థిర పెట్టుబడి భాగం అత్యధికతరంగా పెరుగుతూండడం పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థయొక్క క్రమాభివృద్ధి విధానంలోనూ, పెట్టుబడిదారీ విధానం సోషలిజంలోకి పరివర్తన చెందే విధానంలోనూ అత్యంత ప్రాముఖ్యతను కలిగి వుందనే విషయాన్ని మనం గమనించాలి.

పెట్టుబడి సంచయం కార్మికుల స్థానే యంత్రాలనే ఉపయోగించడం త్వరితం చేయడం ఫలితంగానూ, ఒక వైపు ధనం సృష్టించడం, రెండో వైపు దారిద్ర్యం సృష్టించడం ఫలితంగానూ, “శ్రమజీవుల నిలవసైన్యం” అనే కార్మికుల “సాపేక్ష అధిక సంఖ్య,” లేక

“పెట్టుబడిదారీ విధానపు అధిక జనాభా”ను కూడా సృష్టించుతుంది. ఇది అత్యంత వైవిధ్యములైన రూపాలు ధరించి, ఉత్పత్తి అత్యధిక పరిమాణంలో అధికమయే అవకాశాన్ని కలుగజేస్తుంది. ఉత్పత్తి అధికం కావడమూ, దీనితోపాటు పరపతి అవకాశాలు అధికం కావడమూ, ఉత్పత్తి సాధనాల రూపంలో పెట్టుబడి సంచయమూ, మొదట సగటున పది సంవత్సరాల కొకసారి, తర్వాత అంతకంతకు సుదీర్ఘమూ, అనిర్దిష్టమూ అయే వ్యవధికాలంలో ఆపరిమితోత్పత్తి కారణంగా సంభవించుతున్న ఆర్థిక సంక్షోభాలకూ ఇవన్నీ కలిసి కారణాలుగా ఏర్పడుతున్నాయని మనకిప్పుడు తెలుస్తూంది. పెట్టుబడిదారీ విధానంలో జరుగుతున్న పెట్టుబడి సంచయానికీ, ప్రథమ దశ అని చెప్పబడుతున్న దశలో జరిగిన పెట్టుబడి సంచయానికీ వున్న వ్యత్యాసాన్ని మనం తెలుసుకోవాలి: ఉత్పత్తి సాధనాలనుండి కార్మికుని బలాత్కారంగా వేరుచెయ్యడమూ, రైతుని భూమినుండి తరిమి వేయడమూ, సాముదాయక భూములను కాజేయడమూ, వలసలూ జాతీయ రుణాల వ్యవస్థలూ, రక్షణ సుంకాలూ, ఇట్టి పద్ధతుల్లో ప్రథమ పెట్టుబడి సంచయం జరిగింది. “ప్రథమ సంచయం” ఒక ధ్రువాన “స్వేచ్ఛను అనుభవించుతున్న” శ్రామికుడినీ, రెండో ధ్రువాన ధనం, స్వంతదారుడినీ, అనగా పెట్టుబడిదారుడినీ, సృష్టించింది.

“పెట్టుబడిదారీ విధానపు సంచయంయొక్క చారిత్రక ధోరణి” గురించి మార్క్స తన సుప్రసిద్ధ వచనాల్లో ఈవిధంగా వర్ణించాడు: “సరుకులను ఎవరైతే వాస్తవంగా ఉత్పత్తి చేస్తారో అట్టి ఉత్పత్తిదారులనే, అతి తుచ్చమైనట్టి, నీచాతినీచమైనట్టి, అతి స్వల్పమైనట్టి, అతి కుద్రమూ అసహ్యకరమూ అయినట్టి భావాలను రెచ్చగొట్టడంద్వారా, నిర్దాక్షిణ్యమైన మూర్ఖకర్కోటక పద్ధతులలో ఆస్తి హక్కులు లాక్కోవడమూ జరుగుతుంది. కష్టపడి ఆర్జించుకున్న పొంత ఆస్తి” (రైతూ చేతివనివాడూ), “అనగా ఏకాకిగా స్వతంత్రంగా తనమట్టుకుతాను కష్టించుతున్న శ్రమజీవి తన శ్రమ పరిస్థితులతో, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, మిళితమైపోయి ఏకమైపోయిన ఫలితంగా సంభవించిన ఆస్తి అంతరించిపోయి దాని స్థానే ఇతరులయొక్క నామక: స్వేచ్ఛాయుతమైన శ్రమను దోచుకోవడంపైన ఆధారపడినట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానపు పొంత ఆస్తి అవతరించుతుంది... కాయకష్టంచేసి తనంతటతాను ఆర్జించుకున్న శ్రామికుని ఆస్తి కాదు ఇప్పుడిక కాజేయవలసినది; అనేకమంది శ్రామికులను దోచుకుంటూన్న పెట్టుబడిదారుని ఆస్తినే ఇప్పుడు కాజేయాలి. పెట్టుబడిదారీ విధానపు ఉత్పత్తిలో అంతర్గర్భితంగా వుండే నియమాలయొక్క క్రియాశక్తివల్లే, పెట్టుబడి కేంద్రీకరణంవల్లే ఈ ఆస్తి హక్కులు లాక్కోవడం జరుగుతుంది. ఒక పెట్టుబడిదారుడు తన తోటి పెట్టుబడిదారులను ఎంతమందినో నాశనం చేస్తాడు. ఈ కేంద్రీకరణతోపాటే, అనగా కొద్దిమంది పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లో అనేకులు పెట్టుబడిదారులు

నాశనమై పోవడంతో పాటుగానే, శ్రమ విధానంయొక్క సహకార రూపమూ, సాంకేతిక పద్ధతులలో భౌతిక విజ్ఞానశాస్త్రాలను లక్ష్యసాధనకోసం చైతన్యవంతంగా వినియుక్తం చేయడమూ, క్రమవిధానంలో భూమిని సాగుచేయడమూ, శ్రమ పరికరాలను ఇక ఏ యితర పరికరాలవల్లనూ కాకుండా సమిష్టిగానే ఉపయోగించడానికి మాత్రమే వీలయే శ్రమ పరికరాలుగా మార్పు చేయడమూ, ఉత్పత్తి సాధనాలనూ సమిష్టి సామాజిక శ్రమయొక్క సాధనాలుగా ఉపయోగించడంద్వారా అన్ని ఉత్పత్తి సాధనాలను పోడిమి చేయడమూ, ప్రపంచ మార్కెట్టు వలలో అందరు ప్రజలూ చిక్కుకొని పోవడమూ, ఇదంతా రానురాను మరింత విస్తృత స్థాయిలో అభివృద్ధి పొందడమూ, వీటన్నిటితోపాటూ పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క అంతర్జాతీయ స్వభావం కూడా అభివృద్ధి చెందడమూ సంభవించుతుంది. ఈ పరివర్తనా విధాన ఫలితంగా చేకూరిన లాభాలనన్నింటినీ గుత్తాధికారంగా తమ గుప్పెట్లోనే గుంజుకున్నట్టి బడాపెట్టుబడిదారుల సంఖ్య క్రమేణా తగ్గుతూండడంతోపాటు దారిద్ర్యమూ, బాధలూ, బానిసత్వమూ, నైచ్యమూ, దోపిడీ రాశి కూడా పెరిగి పోతూనే వుంటుంది, కాగా దీనితోనే దినేదినే అధిక సంఖ్యలో పెరుగుతూ, మరే ఇతర కారణాలూ లేకుండానే కేవలం పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి విధాన యంత్రం ఫలితంగానే క్రమశిక్షణను అలవరచుకొని, ఇక్యతను కలిగి, ఆర్గనైజైన్ కార్మిక వర్గంయొక్క విప్లవం కూడా అభివృద్ధి పొందుతూనే వుంటుంది. ఉత్పత్తి విధానంతో పాటే పుట్టి పెరిగి, దీనితోపాటే, దీని కిందనే పరిధివిల్లిన పెట్టుబడియొక్క గుత్తాధిపత్యం ఆ ఉత్పత్తి విధానికే ఇప్పుడు సంకెళ్లుగా తయారవుతుంది. ఉత్పత్తి సాధనాల కేంద్రీకరణమూ, శ్రమను సామాజికపరం చేయడమూ ఎంత ఉచ్చస్థాయిని అందుకున్నాయంటే, వాటిపై పెరుగుతూన్న ఆ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థయొక్క అండకవచంలో అవి ఇక ఇమడ లేకపోతాయి. ఈ కవచమే తప్పనిసరిగా బద్దలైపోయి పటాపంచలైపోతుంది. పెట్టుబడిదారీ విధానపు ప్రైవేటు ఆస్తియొక్క మరణాన్ని చాటిస్తూ చావుబాజా వినబడుతుంది. ఆస్తి హక్కులు లొక్కొన్నవారి ఆస్తి హక్కులే లొక్కొనబడతాయి.” (“పెట్టుబడి”, 1 వ సంపుటం.)

మొత్తం సామాజిక పెట్టుబడియొక్క పునరుత్పత్తిని, “పెట్టుబడి” గ్రంథం రెండవ సంపుటంలో, నూతన పద్ధతులలో విశ్లేషించి పరిశీలించాడు మార్క్స్. ఈ విశ్లేషణ అత్యంత ముఖ్యమైనది. వెనుకటిలాగునే ఈ విషయాన్ని కూడా దానిమట్టున అది వ్యక్తిగతంగా సంభవించిన సంఘటనలాగు కాకుండా, సర్వవ్యాప్త స్వరూపంలో వున్న సంఘటనగానూ, ఆర్థిక సమాజంలో ఏ స్వల్పభాగానికో సంబంధించిన సంఘటన కాకుండా ఆర్థిక వ్యవస్థ అంతటికీ సంబంధించిన సంఘటనగా తీసుకున్నాడు మార్క్స్. పైన పేర్కొన్న సాంప్రదాయక ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు చేసిన పొరపాటును దిద్దుతూ, మొత్తం సామాజిక ఉత్పత్తి

నంతనూ రెండు పెద్ద విభాగాలకింద మార్క్స్ విభజించాడు: I) ఉత్పత్తి సాధనాల ఉత్పత్తి, II) వినిమయ వస్తువుల ఉత్పత్తి; ఇలా విభజించిన తరువాత మొత్తం సామాజిక పెట్టుబడి ప్రసరణాన్ని — వెనుకటి పరిమాణంలో జరిగే వునరుత్పత్తి, పెట్టుబడి సంచయమూ, ఈ రెండు రూపాల్లోనూ కూడా — సోదాహరణంగా లెక్కలనిస్తూ సవివరంగా పరిశీలించాడు. విలువ నియమాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకుని, లాభంయొక్క సగటురేటు ఏ విధంగా నిర్దేశించబడుతుందో ఆ సమస్యను “పెట్టుబడి” గ్రంథం మూడవ సంపుటంలో మార్క్స్ పరిష్కరించాడు. అర్థశాస్త్రంలో మార్క్స్ తీసుకొచ్చినట్టి బ్రహ్మాండమైన పురోగమనం దేనిలో వుందంటే, అప్రభంశ అర్థశాస్త్రమూ, ఆధునిక “సీమాంత ఉపయోగపు విలువ సిద్ధాంతము”¹⁸ తరుచుగా పరిమితం చేయబడుతూన్నట్టి వ్యక్తిగత దృష్టాంతాల దృక్పథంనుండీ, బహ్యగతాత్మకంగానూ పైపైనా కనపడే పోటీ విధానంయొక్క అంశాల దృక్పథంనుండీ తన పరిశీలనను జరుపకుండా, రాశి ఆర్థిక సంఘటనల దృక్పథంనుండే, మొత్తం సమగ్ర సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థా దృక్పథంనుండే తన పరిశీలనను జరుపుతాడు మార్క్స్. అదనపు విలువ ఎలా ఆరంభవుతుందో మార్క్స్ మొదట విశ్లేషించి, దానిని తరువాత లాభం, వడ్డీ, భూమిశిస్తూ కింద అది విభజింపబడడమూ పరిశీలిస్తాడు. ఒక వ్యాపారంలో ఆ వ్యాపార ఫలితంగా వచ్చిన అదనపు విలువకూ, ఆ వ్యాపారంలో మదుపుగా పెట్టిన మొత్తం పెట్టుబడికీ వుండే నిష్పత్తే ఆ వ్యాపారంలో వచ్చిన లాభం. “ఘనమైన అంగ్రకమ సంఘట్టనగల” పెట్టుబడి (అనగా అస్థిర పెట్టుబడి కంటే స్థిరపెట్టుబడే అతి ప్రబలంగా, సామాజిక సగటుకుమించి పొచ్చుగా వుండడం అన్నమాట), సగటు లాభం రేటుకంటే తక్కువ లాభాన్నే సమకూర్చుతుంది; “లఘువైన అంగ్రకమ సంఘట్టనగల” పెట్టుబడి సగటు లాభం రేటుకంటే పొచ్చు లాభాన్నే సమకూర్చుతుంది. పెట్టుబడుల పరస్పర పోటీవల్ల పరిశ్రమలో ఒక భాగంనుండి మరో భాగానికి పెట్టుబడులు స్వేచ్ఛగా మారేందుకుండే వీలువల్లనూ, రెండు సందర్భాల్లోనూ లాభాలరేటు సగటు లాభంరేటుతో సరిగానే వుంటుంది. ఒక నిర్దిష్ట సమాజంలో సరుకులన్నింటి విలువలయొక్క మొత్తము ఆ సరుకుల వివిధ ధరల మొత్తంతో సరిపోతూనే వుంటుంది; కాని ఒకే తరహాకు చెందిన వ్యాపారాల్లో వ్యక్తిగతంగా వ్యాపార సంస్థల పరస్పర పోటీవల్లనూ, ఉత్పత్తియొక్క వివిధ భాగాల పరస్పర పోటీవల్లనూ, సరుకులను వాటి విలువలతో సమానంగా వున్న అమ్మకం ధరలకు అమ్మకుండా, వినియోక్తమైన పెట్టుబడికి సగటు లాభంరేటును కలుపుతే వచ్చిన మొత్తానికి సమానమైనట్టి ఉత్పత్తియొక్క ధరలకు (లేక ఉత్పత్తి ధరలకు) అమ్ముతూ వుంటారు.

ఈ విధంగా సర్వవిదితమూ నిర్వివాదమూ అయినట్టి ధరలకూ విలువలకూ వుండే అంతరమూ, లాభాలు సమస్థాయిలో వుంటూండమూ, ఈ విషయాన్ని మార్క్స్ తన విలువ

నియమానికి ఆధారంగా తీసుకుని కూలంకషంగా విశదీకరించాడు; అన్ని సరుకుల మొత్తం విలువ అన్ని ధరల మొత్తానికి సమానంగా సరిపోతుండడమే దీనికి కారణం. అయినప్పటికీ, (సామాజికమైన) విలువ, (వ్యక్తిగతమైన) ధరతో సరిపడడం సుళువుగానూ ప్రత్యక్షం గానూ కాకుండా, అతిక్లిష్టమైన మార్గంలో జరుగుతుంది. కేవలం మార్కెట్టు సంబంధం వల్లనే పరస్పర సంబంధం ఏర్పడినట్టి, ఒకరి నుండి ఒకరు వేరుపడిపోయి ఎవరిమట్టుకు వారే ఉత్పత్తిచేసేటట్టి ఉత్పత్తిదారులను కలిగిన సమాజంలో, నియమం అనేది, సామాజికమూ సర్వవ్యాప్తమూ అయిన ఒక సగటు నియమంగానే బహిర్గతమవుతుంది; ఇట్టి సందర్భంలో ఒక సారి ఇటూ ఒక సారి అటూ మధ్యమ స్థానానికి రెండు వైపులా ఊగినలాడుతున్న తేడాలు మొత్తంమీద ఒక దానినొకటి తుడిచిపెట్టేస్తూంటాయి.

శ్రామిక ఉత్పాదక శీలత అధికమైందీ అంటే, అస్థిర పెట్టుబడికంటే స్థిర పెట్టుబడి హెచ్చుత్వరగా అభివృద్ధి పొందుతూందన్నమాటే. అదనపు విలువ, కేవలం ఒక్క అస్థిర పెట్టుబడి యొక్క వ్యాపారం అవడమే కారణంగా, లాభంరేటు (అనగా, అదనపు విలువకూ పెట్టుబడితో వున్న అస్థిర భాగాని కొక్కదానికే కాకుండా, మొత్తం పెట్టుబడి అంతకీ వుండే నిష్పత్తి) పడిపోయే స్వభావాన్ని సూచించడం సహజమే. ఈ స్వభావాన్నీ, ఈ స్వభావాన్ని కప్పిపుచ్చుతూనట్టిగానీ, లేక ప్రతిఘటించుతూనట్టిగానీ అనేక విషయాలను, మార్క్స్ సవివరంగా విశ్లేషణ చేసి చూపిస్తాడు. “పెట్టుబడి” గ్రంథం మూడవ సంపుటంలో, వడ్డీ వ్యాపారపు పెట్టుబడులూ, వర్తకపు పెట్టుబడులూ, ధన పెట్టుబడులూ, వీటన్నిటినీ సవివరంగానూ ఎంతో బొత్తుకంగానూ చెప్పిన ప్రకరణాలను గూర్చి ప్రస్తావించడం మానేసి, ఆ గ్రంథంలో భూమిశిస్తు సిద్ధాంతాన్ని వివరించే ముఖ్యమైన భాగాన్ని మనమిప్పుడు పరిశీలించాల్సి వుంది. భూమియొక్క విస్తీర్ణం పరిమితమైనది కాబట్టి, దానికితోడు పెట్టుబడిదారీ దేశాల్లో భూమి యావత్ ప్రత్యేకంగా వ్యక్తుల అధీనంలో వుంది కాబట్టి, వ్యవసాయ దినుసుల ఉత్పత్తి ధరలు, సగటు రకం భూమిలో ఉత్పత్తి చేయడానికయే ఖరీదులనుబట్టి కాకుండా, నాసితరగతి భూమిలో ఉత్పత్తి చేయడానికయే ఖరీదులనుబట్టి, భూమినుండి మార్కెట్టుకు దినుసులను విడుదలచేసే సగటు స్థితిగతులపైన కాకుండా, భూమినుండి మార్కెట్టుకు విడుదల చేయడానికుండే నాసిరకం స్థితిగతులనుబట్టే వుంటాయి. ఈ ఖరీదులకూ మంచి రకం భూమిలో (లేక మంచి పరిస్థితులలో) ఉత్పత్తికయే ఖరీదులకూ వుండే వ్యత్యాసమే తేడాశిస్తు రూపంలో ప్రత్యక్షమవుతుంది. ఈ విషయాన్నే సవివరంగా పరిశీలించి, వివిధ భూఖండాల భూసారంలో వుండే వ్యత్యాసాలవల్లనూ, భూమిమీద పెట్టిన పెట్టుబడుల వ్యత్యాసాలవల్లనూ ఈ తేడాశిస్తు ఏలా ఏర్పడుతుందో నిరూపించుతూ, మేలు రకం భూములు రానురాను నాసిరకంకింద మారిపోతుండడమే ఈ తేడాశిస్తు సంభవించడానికి

కారణమనే రికార్డుయొక్క పొరపాటును (“అదనపు విలువ సిద్ధాంతాలు” అనే ప్రకరణంలో రాడ్ బెర్టున్ పై మార్క్స్ చేసిన విమర్శ ముఖ్యంగా గమనార్హం) ప్రస్ఫుటంగా మార్క్స్ సంపూర్ణంగా బైటపెట్టాడు. తత్వవ్యతిరేకంగా, ఈ మార్పు అటుంచి ఇటు జరగవచ్చు; నాసిరకం భూములు మంచిరకం భూములుగా (వ్యవసాయ సాంకేతిక పద్ధతుల పురోగమనమూ, పట్టణాల అభివృద్ధి, ఇంకా ఇతర కారణాల ఫలితంగా) మారిపోవచ్చు. కాగా “భూమి క్రమంగా నిస్సారమవడంవల్ల ప్రతిఫలం క్రమేణా తగ్గిపోక తప్పదు అనే అప్రతిష్టపాలైన నియమం” పూర్తిగా పొరపాటే కాకుండా, ఈ తప్పుడు సిద్ధాంతమే పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క లోపాలనూ పరిమితులనూ వైరుధ్యాలనూ ప్రకృతికే అంటగట్టుతూంది. ఇంతే కాకుండా, పరిశ్రమ అన్ని విభాగాలలోనూ, సాధారణంగా జాతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థలోనూ వచ్చే లాభం, మొత్తంమీద సరిసమానంగానే వుండడము సంపూర్ణ స్వేచ్ఛాయుతమైన పోటీనీ, పరిశ్రమ ఒక విభాగంలోనుండి మరో విభాగంలోకి పెట్టుబడిని స్వేచ్ఛగా తరలించుకొనే అవకాశాన్నీ సూచిస్తూంది. అయితే భూమిపై ప్రైవేటు స్వామ్యం భూమిమీద గుత్తాధిపత్యాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఈ గుత్తాధిపత్యం ఫలితంగా పెట్టుబడి స్వేచ్ఛగా మారడానికి ప్రతిబంధకం ఏర్పడుతూంది. వ్యవసాయంలో పెట్టిన పెట్టుబడియొక్క తక్కువ స్థాయి అంగక్రమ సంఘటనే వ్యవసాయంయొక్క విశిష్ట స్వభావం; తత్ఫలితంగా వ్యక్తిగతమైన హెచ్చు రేటున లాభాలు గిట్టుతూంటాయి. లాభంరేటు అంతటా స్వేచ్ఛగా సరిసమానమయే విధానంలో, ఈ గుత్తాధిపత్యం ఫలితంగా వ్యవసాయ దినుసులు పొల్గొనవు; భూభామందు గుత్తాధికారి అవడంచేత, వ్యవసాయపు దినుసుల ధరను సగటు ధరకు మించిన స్థాయిలో వుంచగల్గుతాడు; ఈ గుత్తాధికారపు ధరే అఖండ శిస్తును పుట్టించుతూంది. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో తేడా శిస్తును రద్దుచేయడానికి వీలులేదు. కాని — ఉదాహరణకు భూమిని జాతీయడం చేయడం వల్లనూ, ప్రభుత్వపు ఆస్తిగా చేయడంవల్లనూ — అఖండ శిస్తును ఎత్తివేయడానికి అవకాశం వుంది. భూమిని రాజ్యాంగయంత్రపు ఆస్తిగా చేయడమంటే ప్రైవేటు భూభామందుల గుత్తాధిపత్యాన్ని క్రుంగదీయడమే; వ్యవసాయ రంగంలో మరింత వ్యవస్థాబద్ధమూ మరింత సంపూర్ణ స్వేచ్ఛాయుతమైన పోటీకి దారితీస్తుంది. కాబట్టే బూర్జువా వర్గంలోని రాడికల్ వాదులు భూమిని జాతీయం చెయ్యాలనేటట్టి ప్రగతిశీలమైన కోర్కెను పడేపడే వెలిబుచ్చుతూ వచ్చారని మార్క్స్ నిరూపించాడు; కాని నేటి పరిస్థితులలో అతి ముఖ్యమైనట్టి, “అతి సున్నితమైనట్టి” సాధారణంగా ఉత్పత్తి సాధనాల్లో వున్న గుత్తాధికారం అనే మరొక గుత్తాధిపత్యానికే ఎక్కడ “దెబ్బతగులుతుందో” అనే భయంతో, “భూమిని జాతీయం చేయడం” అనేమాట చెవిని పడేసరికే బూర్జువా వర్గంలో అధిక సంఖ్యాకులు హడిలిపోతారు. (ఎంగెల్స్ పేర మార్క్స్ 1862 ఆగస్టు 2 వ తేదీన రాసిన వుత్తరంలో, పెట్టుబడిపై వచ్చే సగటు

లాభంరేటు గురించి, అఖండ శిస్తుపైన తాను చేసిన సిద్ధాంతాన్ని గురించి అత్యంత సుబోధ
 కంగానూ స్పష్టంగానూ వివరిస్తాడు. “మార్క్స్ ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” 3 వ
 సంపుటం, 77–81 పుటలు, అదే గ్రంథంలో 86–87 పుటలలో వున్న 1862 ఆగస్టు
 9 వ తేదీ పుత్తరమూ చూడండి.) – భూమిశిస్తుయొక్క చరిత్రను తెలుసుకోవాలంటే
 మార్క్స్ చేసిన విశ్లేషణను మనం గమనించాలి. శ్రమ రూపంలో వున్నట్టి శిస్తు (ఖామందు
 యొక్క భూమిమీద కష్టపడుతూ తత్ఫలితంగా ఎప్పుడైతే అదనపు ఫలితాన్ని రైతు సృష్టి
 స్తాడో అప్పుడు) ఏ విధంగా (రైతు తన సొంత భూమిలో అదనపు దినుసును సృష్టించు
 కొని, “ఆర్థికేతర బలాత్కారాల” కారణంగా దానిని ఖామందుకు సమర్పించుకొంటాడో
 అప్పుడు) దినుసు రూపంలో వున్న శిస్తుగా గానీ, ఇతర వస్తురూపంలో వున్న శిస్తుగా గానీ
 మారిపోతుందో, తరువాత నగదు శిస్తులోకి (దినుసు రూపంలో వున్న శిస్తే, నగదులోకి
 మార్చిన శిస్తు, పూర్వం రష్యాలో సరుకు ఉత్పత్తి హెచ్చుగా అభివృద్ధి కావడం కారణంగా,
 “ఒబ్జెక్ట్” [క్విట్ రెంట్] రూపంగా వసూలు చేసిన శిస్తు) మారిపోతుందో, ఇక చిట్ట
 చివరకు రైతు బదులు, రైతు స్థానే కూలికి పనివాళ్ళని పెట్టి వ్యవసాయం చేయించే వ్యవ
 సాయపు ముస్తాజరీ వ్యాపారస్తులు బయలుదేరారో అప్పుడు ఈ నగదుశిస్తు పెట్టుబడిదారీ
 విధానపు శిస్తుకింద ఎలా మారిందో మార్క్స్ విశ్లేషణచేసి చూపించుతాడు. “పెట్టుబడి
 దారీ విధానపు శిస్తుయొక్క పుట్టుకను” పరిశీలించిన సందర్భంలో, వ్యవసాయంలో పెట్టు
బడిదారీ విధాన పరిణామం గురించి మార్క్స్ వివరించిన ప్రధానములైన అనేక అభిప్రాయాలు
 (రష్యాలాంటి వెనుకబడిన దేశాలకు ఎంతో ముఖ్యమైనట్టి అభిప్రాయాలు) అత్యంత గమ
 నార్హములు. “వస్తురూపంలో వున్న శిస్తు, నగదు రూపంలో వున్న శిస్తుకింద మారి
 పోయేటప్పుడు, ఈ మార్పుతో కూడా రోజువారీ కూలికోసం కిరాయికి కుదురుకొనే నిరాస్తి
 పరులైన శ్రామికుల వర్గం ఒకటి విధిగా ఏర్పడడమే కాకుండా, నగదుశిస్తు విధానం ఏర్పడక
 ముందే అందుకు సూత్రధారులుగా వీరు ఏర్పడుతారు. ఈ వర్గం ఇంకా ఏర్పడు
 తూండే కాలంలోనే, అక్కడా అక్కడా ఈ నూతన వర్గం బయలుదేరుతూండ
 గానే, వెనుకటి పూర్వ యుగ వ్యవస్థ రోజుల్లో కాస్త ధనికులైన బానిస రైతులే తమవద్ద
 ఊడిగం చేయడానికి ఇతర పేద బానిసరైతులను ఏలాగైతే పెట్టుకునే వారో సరిగా
 ఆలాగే, ప్రభుత్వానికి శిస్తు చెల్లించుతూ కాస్త స్థితిపరులైన రైతులు వ్యవసాయకూలీల
 శ్రమను దోచుకొనే రివాజు తప్పనిసరిగా బయలుదేరుతుంది. ఈ విధంగా మోతుబరి రైతులే
 కొంత ధనాన్ని కూడబెట్టుకొనే సామర్థ్యాన్ని సంపాదించుకొని, భవిష్యత్తులో తామే పెట్టు
 బడిదారులుగా మారిపోయే ఆవకాశం కలుగుతుంది. ఈ విధంగా వృద్ధ భూఖామందుల,
 తమంతట తామే కష్టించి వ్యవసాయం చేసుకొనే రైతుల మధ్య నుంచే, వ్యవసాయ వ్యవస్థకు

వెలుపలనే వున్న పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తియొక్క సాధారణ అభివృద్ధి కారణంవల్ల పెట్టుబడి పెట్టుగల్గిన రైతులను భవిష్యత్తులో సృష్టించే నారుమడి ఒకటి తయారవుతుంది.” (“పెట్టుబడి,” 3 వ సంపుటం, 332 వ పుట.) “వ్యవసాయక ప్రజానీకంలో ఈవిధంగా కొందరినుండి ఆస్తి హక్కులు లొక్కొనబడి భూములనుండి బేదఖలు చేయబడడం ఫలితంగా, పరిశ్రమ పెట్టుబడికి అవసరమైన శ్రామికులు ‘విడుదలకాబడడమే’ కాకుండా వారి జీవన భృతీ, వారు వినియోగించవలసిన శ్రమసరుకూ తయారై, దానితోపాటు దేశీయ మార్కెట్టు కూడా ఒకటి ఏర్పడుతుంది.” (“పెట్టుబడి,” 1 వ సంపుటం, 778 వ పుట.) మొదట వ్యవసాయక ప్రజానీకం దరిద్రులైపోయి నాశనమైపోయి, తత్ఫలితంగా తరువాత పెట్టుబడికి అవసరమైన నిరుద్యోగపు నిలవసైన్యంకింద తయారవుతారు. ప్రతి పెట్టుబడిదారీ దేశంలోనూ, “వ్యవసాయపు ప్రజల్లో కొంత భాగం ఎల్లప్పుడూ పట్నవాసపు, లేక కార్ఖానా (పరిశ్రమలో) అనగా, వ్యవసాయేతర కష్టించే శ్రామికవర్గంలోకి మారిపోతూన్న దశలో వుంటూంటారు... సాపేక్షమైన అదనపు జనాభాయొక్క ఈ మూలాధారం నిరంతరం నిరవధి కంగా అలాగు ప్రవహిస్తూనే వుంటుంది... ఈ పరిస్థితుల ఫలితంగా వ్యవసాయకూలీకి కనిష్ఠ పరిమాణపు కూలిడబ్బులే ముట్టుతూ, ఒక కాలు ఎల్లప్పుడూ దుర్బరదారిద్ర్యం అనే ఊబిలో దిగబడుతూనే నిలబడి వుంటాడు.” (“పెట్టుబడి,” 1 వ సంపుటం, 668 వ పుట.) తాను సాగుచేస్తూన్న భూమికి రైతు తానే సొంత భామందుగా వుండడమే స్వల్ప స్థాయిలో జరిగే ఉత్పత్తికి పునాదిగా ఏర్పడుతూ, అది వర్తిల్లడానికి సాంప్రదాయక రూపాన్ని వహించడానికి మూలకారణంగా పరిణమించుతుంది. కాని ఈ విధమైన స్వల్ప స్థాయి ఉత్పత్తి, సంకుచితమైన ఆదిమ ఉత్పత్తి వ్యవస్థకూ, ఆదిమ సమాజానికి మాత్రమే సరిపడుతుంది. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో, “రైతాంగాన్ని దోచుకొనే పద్ధతీ, పారిశ్రామిక శ్రామికవర్గాన్ని దోచుకొనే పద్ధతీ, రెండూ ఒక్కటే; ఎటొచ్చి రూపంలోనే తేడా. ఇద్దరిని దోచుకుంటూ న్నదీ ఒక్కటే: పెట్టుబడే. వ్యక్తిగత పెట్టుబడిదారులు వ్యక్తిగత రైతులను తనఖాలా అధిక వడ్డీల ద్వారా దోచుకుంటారు; పెట్టుబడిదారీ వర్గం అంతా ఏకమై ప్రభుత్వపు వన్నుల రూపంలో రైతువర్గాన్ని దోచుకుంటుంది.” (“ప్రాస్పెక్ట్ వర్గపోరాటాలు” అనే గ్రంథం.) “రైతుకు సాగుచేసుకొనేందుకు కొద్దిగా పొలాన్ని ఉండనివ్వడం, భూమినుండి పెట్టుబడిదారుడు లాభాలనూ వడ్డీనీ శిస్తునీ పిండడానికి ఒక సాకుగా ఏర్పడుతుంది తప్ప మరేమీ కాదు; ఇదంతా జరుగుతూండగా ఇక భూమిని సాగుచేసుకునే రైతు తన జీవన భృతిని ఎలాగు సంపాదించుకో గల్గుతాడా అనే విషయం వాడి ఖర్మం అనేశారు.” (“పద్దెనిమిదవ బ్రూమేర్” అనే గ్రంథం.) పెట్టుబడిదారీ సమాజానికి, అనగా పెట్టుబడిదారీ వర్గానికి, రైతు తన జీవనభృతికి ఆర్జించుకునే డబ్బులో కొంత భాగాన్నే తప్పనిసరిగా ధారపోస్తూ,

“తన భూమికి తానే ఖామందుని అని ఒక నటన నటిస్తూ, ఐరెండు దేశపు కౌలుదారీ రైతు స్థాయికి” దిగజారి పోతున్నాడు (“ప్రాన్సులో వర్గపోరాటాలు”). “పెట్టుబడిదారీ పద్ధతిలో ఉత్పత్తి విధానాన్ని సాగిస్తున్న దేశాల్లో కంటే, చిన్న రైతుల సంఖ్య ప్రబలంగా వున్న దేశాల్లోనే ధాన్యపు ధరలు తక్కువగా వుండడానికి గల కారణాలలో” ఒక కారణం ఏది? (“పెట్టుబడి,” 3 వ సంపుటం, 340 వ పుట.) ఈ కారణాల్లో ఒక కారణం ఏమిటంటే: తన అదనపు ఉత్పత్తిలో కొంత భాగాన్ని ఎట్టి ప్రతిఫలమూ లేకుండానే సమాజానికి (అనగా, పెట్టుబడిదారీ వర్గానికి) రైతు ధారపోస్తున్నాడు. “(ధాన్యంయొక్క, ఇతర వ్యవసాయ దినుసులయొక్క) తక్కువ ధరలు, ఉత్పత్తిదారులయొక్క బీదతనం ఫలితమే కాని, వారి శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత అధికం కావడంవల్ల ఎంత మాత్రమూ కాదు.” (“పెట్టుబడి,” 3 వ సంపుటం, 340 వ పుట.) చిన్న తరహా ఉత్పత్తి విధానంయొక్క సర్వసాధారణ రూపాన్ని కలిగిన పద్ధతి అయిన చిన్న కమతాల సాగుబడి విధానం, పెట్టుబడిదారీ విధానంలో రానురాను క్షీణించిపోయి, పతనమైపోయి, నశించిపోతుంది. “వస్తుతః చిన్న కమతాల సాగుబడి విధానంలో, సామాజిక శ్రమయొక్క ఉత్పాదక శక్తులు అభివృద్ధి పొందేందుకు, శ్రమయొక్క సామాజిక రూపాలకూ, పెట్టుబడులయొక్క సామాజిక సాంక్రీకరణానికీ, ఉచ్చస్థాయిలో పశువుల పెంపకానికీ, వ్యవసాయంలో క్రమేణా ఉన్నతస్థాయిలో విజ్ఞానశాస్త్ర వినియోగానికీ, ఏమాత్రమూ తావుండదు. అధిక వడ్డీలూ, పన్నుల విధానమూ, దానిని సర్వేసర్వత్రా తప్పనిసరిగా దారిద్ర్యంలో ముంచివేసి తీరుతాయి. భూమిని కొనడానికే పెట్టుబడి వినియోగం అయిపోవడంవల్ల, వ్యవసాయంమీద పెట్టువలసిన పెట్టుబడికి లోటు కలుగుతుంది. ఉత్పత్తి సాధనాలు అంతులేకుండా ఎక్కడిక్కడే చెదిరిపోయి, ఉత్పత్తిదారులు ఎవరిమట్టుకు వారు వేరు పడిపోతారు.” (కోఆపరేటివ్‌లు, అనగా సన్నకారు రైతుల సంఘాలు, అత్యంత ప్రగతి శీలమైన బూర్జువా పాత్రనే నిర్వర్తించుతూన్నప్పటికీ, ఈ పోకడను పూర్తిగా బలహీన పరచేస్తున్నప్పటికీ దానిని పూర్తిగా రూపుమాపలేకపోయాయి. కాగా ఈ సహకార సంఘాలు మోతుబరి రైతులకే అధికంగా ఉపయోగకరంగా వుంటాయి కాని, గ్రామీణ పేదరైతుల రానికి, ఏ కొద్దిగానో తప్ప, ఇంచుమించు ఏ మాత్రమూ ఉపయోగపడడం లేదనే విషయాన్ని కూడా మనం మర్చిపోకూడదు; అంతేకాకుండా ఈ సంఘాలే కూలిశ్రామికులను దోచుకోవడానికి తయారవుతాయి.) “మానవ శక్తులు బ్రహ్మాండంగా వృధా అయిపోతున్నాయి. ఉత్పత్తి పరిస్థితులు అంతకంతకు మరింతగా క్షీణించిపోవడమూ, ఉత్పత్తి సాధనాల ధరలు పెరగడమూ చిన్న కమతాల ఆస్తివిధానంలో ఇవి తప్పనిసరిగా సంభవించి తీరవలసిన నియమం.” పరిశ్రమలోలాగే వ్యవసాయంలో కూడా “ఉత్పత్తిదారుడిని బలిపెడితేనేగాని” పెట్టుబడిదారీ విధానం ఉత్పత్తి పద్ధతులలో మార్పు తీసుకురాదు. “ఒక్క చోటే సాంక్రీకృతం కావడం

ఫలితంగా పట్టువాసపు కార్మికుల ప్రతిఘటనశక్తి అధికమవుతుండగా, విస్తృతమైన దేశం మీద గ్రామీణ శ్రామిక జనం నాలుగు మూలలా చెదిరిపోవడంవల్ల, వారి ప్రతిఘటనశక్తి తగ్గిపోతుంటుంది. పట్టణ పరిశ్రమలలోలాగానే ఆధునిక వ్యవసాయంలో కూడా, శ్రమ యొక్క ఉత్పాదకశీలత అంతకంతకు అధికమవుతుందంటేనూ, చలనంలోకి తీసుకొని రాబడిన శ్రమయొక్క పరిమాణము హెచ్చించబడుతుందంటేనూ, కేవలం శ్రమశక్తినే వృధా చేసి, రోగాలు పాలేయడంద్వారానే ఇది సాధించబడుతుంది. అంతేకాకుండా పెట్టుబడిదారీ విధానపు వ్యవసాయంలో జరిగిన అభ్యుదయం అంతా, శ్రామికుని కొల్లగొట్టడమనే కళలోనే కాకుండా, భూమిని కొల్లగొట్టడమనే కళలో కూడా సాధించిన అభ్యుదయమే... అందుచేత పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తి సాంకేతికశాస్త్రాన్ని అభివృద్ధి పరచి, వివిధ విధానాలను సమ్మేళనం చేసి సామాజికంగా సమైక్యం చేస్తూందీ అంటే సంపద అంతటికీ మూలాధారమైనట్టి భూమినీ, శ్రామికుడినీ మాత్రం ఓణింపజేసి నాశనం చేయడంవల్లనే సమైక్యం చేస్తూంది." ("పెట్టుబడి," 1 వ సంపుటం, 13 వ ప్రకరణం చివరి భాగం.)

సోషలిజం

ఆధునిక సమాజపు ఆర్థికచలన నియమం ఒక్కదానిని మాత్రమే సంపూర్ణంగా అన్వయించడం ద్వారానే పెట్టుబడిదారీ సమాజం సోషలిస్టు సమాజంలోకి పరివర్తన చెందక తప్పదని మార్క్స్ కేవలం ఒక్క తార్కిక పద్ధతులను అన్వయించే పర్యవసానం తేల్చాడని పైన వివరించిన దానినుండి స్పష్టంగా తెలుస్తూంది. బృహత్ స్థాయి ఉత్పత్తి, పెట్టుబడిదారీ విధానపు కార్టెల్స్, సిండికేట్స్, ట్రస్టులూ, వీటన్నిటి అభివృద్ధి, ఇవేకాక ఆర్థిక పెట్టుబడి పరిమాణంయొక్క, శక్తియొక్క బ్రహ్మాండమైన విజృంభణ, ఈ రూపాలలో అత్యంత ఆశ్చర్యాన్ని కొల్పేటట్టుగా ప్రత్యక్షంగా సాక్షాత్కారమవుతున్నట్టినీ, మార్క్స్ మరణానంతరం ఈ అర్థశతాబ్దిలోనూ అత్యంత త్వరితగతిని నిరవధికంగా లెక్కకు మించిన రూపాల్లో పురోగమించుతున్నట్టినీ శ్రమ సామాజికీకరణమే, విధిగా రానున్న సోషలిజం అవతరణకు భౌతిక పునాదిగా ఏర్పడుతుంది. ఈ పరివర్తనాన్ని ముందుకు నడిపే నైతిక మేధాశక్తి, ఈ పరివర్తనాన్ని అమలుపరచే భౌతికబలమూ, పెట్టుబడిదారీ విధానంచేతనే స్వయంగా తర్ఫీదు చేయబడిన శ్రామికవర్గమే. బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా, వివిధ రూపాలనూ నానాటికి అత్యంత విభిన్న స్వరూపాలను దాల్చుతున్న విషయ వైవిధ్యంతోనూ ప్రత్యక్షమవుతున్నట్టి శ్రామికవర్గ పోరాటం, రాజకీయ శక్తిని శ్రామికవర్గం హస్తగతం చేసుకునే ("శ్రామికవర్గ

నియంతృత్వ”) లక్ష్యాన్ని కలిగిన రాజకీయ పోరాట రూపాన్ని విధిగా ధరించి తిరుతుంది. ఉత్పత్తియొక్క సామాజికరణం ఉత్పత్తి సాధనాలు సమాజంయొక్క ఆస్తిగా మారడానికే, అనగా “ఆస్తి హక్కులు లాక్కొన్నవారి ఆస్తి హక్కులే లాక్కొనబడానికే” విధిగా దారితీసి తిరుతుంది. ఈ మార్పుయొక్క ప్రత్యక్ష ఫలితంగా, శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత బ్రహ్మాండంగా పెరిగిపోవడమూ, పనిగంటలు తగ్గడమూ, వీటితోసహా ఆదిమ పద్ధతులలో వ్యష్టిగా సాగు తూన్న స్వల్ప స్థాయి ఉత్పత్తియొక్క శిథిలాలూ అవశేషాలూ అంతరించిపోయి, వాటి స్థానాన్ని అభివృద్ధి పొందినట్టి సమిష్టిశ్రమ ఆక్రమించుతుంది. వ్యవసాయానికీ పరిశ్రమకీ వున్న బంధాన్ని పెట్టుబడిదారీ విధానం తుట్టుతుదకు చేదించేస్తూంది; అయితే అదేసమయంలో, విజ్ఞాన శాస్త్రాలను చైతన్యవంతంగా వినియోగం చేయడం పైననూ, సమిష్టిశ్రమను సమ్మేళన చేయడం పైననూ, (ఏ మారుమూలలోనో వుండిపోయి గ్రామసీమలు సాగిస్తూన్న ఏకాంత జీవితాన్నీ, సంకుచితత్వాన్నీ, అనాగరికమైన మొరటుతనాన్నీ రూపుమాపుతూ, దీనితోపాటు కృత్రిమరీతుల్లో పెద్దపట్నాలలో బ్రహ్మాండమైన ప్రజారాసుల విపరీత సాంప్రదీకరణాన్నీ అంతమొందించుతూ) ప్రజాసంఖ్యను ప్రపంచంమీద వున్న సర్దుబాటు చేయడంపైననూ ఆధారపడిన వ్యవసాయ, పరిశ్రమల పరస్పరాశ్రయంయొక్క నూతన సంబంధ విశేషాలను పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థే తన అభివృద్ధియొక్క అత్యున్నత దశలో స్థాపించు తుంది. నూతన రూపాన్ని ధరించిన కుటుంబాన్నీ, స్త్రీల ప్రతిపత్తిలోనూ భావి తరంవారిని పెంచడంలోనూ నూతన పద్ధతులనూ, ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థయొక్క ఉన్నతోన్నత దశలే స్థాపించుతాయి: స్త్రీలను పిల్లలనూ కూలీలుగా వినియోగించడమూ, పెట్టుబడిదారీ విధాన ఫలితంగా పితృస్వామిక కుటుంబ విచ్ఛిన్నత, ఇవి ఆధునిక సమాజంలో అతి భయంకరమూ విపత్కరమూ ఏహ్యమూ అయినట్టి రూపాలను ధరించుతాయి. ఇన్ని జరుగు తూన్నప్పటికీ “...నూతన పారిశ్రామిక వ్యవస్థే కుటుంబ పరిధులకు ఆవలనున్న ఉత్పత్తి విధానంలో స్త్రీలకు, యువకులకు, ఆడ మగ అనే వివక్షత లేకుండా పిల్లలకు, ముఖ్య పాత్రను కలుగజేస్తూ, ఉచ్చస్థాయిలో వున్న కుటుంబ జీవితమునకూ స్త్రీ పురుష సంబంధాలకూ నూతన ఆర్థిక పునాదులను సృష్టిస్తూంది. పూరతనకాలపు రోమ్, గ్రీస్, లేదా ప్రాచ్య దేశాల కుటుంబ వ్యవస్థ రూపాలే శాశ్వతములైనవీ పరిపూర్ణ పరిణతిని చెందినవనీ భావించడం ఎంత అసందర్భంగా వుంటుందో, ఆవిధంగానే ట్యూటన్-క్రిస్టియన్ రూపాన్ని వహించిన కుటుంబ వ్యవస్థే శాశ్వతమైనదీ పరిపూర్ణ పరిణతిని చెందినదనీ భావించడం అంత అసందర్భంగానూ వుంటుంది; ఆమాటకొస్తే, ఈరూపాలన్నీ మొత్తంమీద చారిత్రకాభివృద్ధిలో దశలవారీగా సంభవించిన ఒక క్రమానుగతిని సూచిస్తున్నాయి. అంతేకాక, కార్మికుల జట్లలో స్త్రీ పురుష విభేదంగానీ, వయస్సు విభేదంగానీ పాటించకుండా సమిష్టిగా పని

చేయడమనే విషయం, సరైన పరిస్థితులలో గనుక జరిగితే, కారుణ్యంతో కూడిన అభివృద్ధికే అది తప్పనిసరిగా మూలకారణం కాగలదని స్పష్టంగా కనబడుతునే వుంది. అయితే, మానవ క్రమాభివృద్ధిలో అయత్నకృతంగా పెరిగినట్టి ఉత్పత్తి విధానం, శ్రామికుని కోసమే ఉనికి కలిగివుండడం బదులు, ఉత్పత్తి విధానం కోసమే శ్రామికుడు ఉనికి కలిగి వున్నాడనే స్వభావాన్ని కలిగినట్టి, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకింద అమానుష రూపాన్ని ధరించిన ఈ విషయమే, దుర్నితీకీ బానిసత్వానికీ చీడపురుగుల పుట్టగా తయారవుతుంది." ("పెట్టుబడి," 1 వ సంపుటం, 13 వ అధ్యాయం చివరి భాగం.) ఫ్యాక్టరీ పద్ధతిలో, "ఒక నిర్దిష్ట వయస్సు దాటిన ప్రతి శిశువుకూ ఉత్పత్తిదక్షతను దోహదం చేసేందుకై అవలంబించబడుతూన్న బోధనా పద్ధతులలో, ఉత్పత్తిదాయకమైన శ్రమను విద్యతోనూ వ్యాయామంతోనూ మేళవించేటట్టి విద్యావిధానం కూడా ఒక బోధనా పద్ధతిగానే కాకుండా, సంపూర్ణాభివృద్ధిని చెందిన మానవులను సృష్టించే ఏకైక విధానంగా రూపొందగలిగే బోధనా పద్ధతులను కలిగిన భావివిద్యా విధానపు విత్తులు" కూడా ఇమిడే వుంటాయి (అదే గ్రంథంలో అదే చోట). భూత కాలంలో జరిగిపోయిన చరిత్రను వివరించి చెప్పడానికి ఉపయోగపడేందుకే కాకుండా, భవిష్యత్తును గూర్చి నిర్భయంగా నిర్ణయాలను చేయడానికిన్నీ, ఆ నిర్ణయాల లక్ష్యసాధనకు ద్వైర్యమైన కార్యాచరణను నిర్ణయించుకోడానికిన్నీ ఉపయోగపడేట్టుగా, జాతీయత, రాజ్యాంగ యంత్ర సమన్వయం రెంటినీ ఒక చారిత్రక ప్రాతిపదికను కలిగిన విషయాలుగా మార్క్సియ సోషలిజం పరిగణించుతుంది. సామాజికాభివృద్ధియొక్క బూర్జువా శకంలో జాతులు ఒక అనివార్యమైన ఉద్భవం, ఒక అనివార్యమైన రూపం. "జాతిలోనే తానొక అంతర్భాగంగా ఏర్పడితేనే తప్ప," "జాతీయత" ("ఆ పదానికి బూర్జువావర్గం ఇచ్చే అర్థంలో మాత్రం కాకుండానే") కలిగి వుంటేనే తప్ప, బలీయమైన అభివృద్ధిని గాని, ఒక నిర్దిష్ట రూపాన్ని గాని కార్మికవర్గం పొందగల్గేది కాదు. కాని పెట్టుబడిదారీ విధానం అభివృద్ధి చెందినకొలదీ, పెట్టుబడిదారీ విధానమే జాతీయ అడ్డంకులను అంతకంతకు మరింత తీవ్రంగా భగ్నంచేసి, జాతీయ ఏకాకిత్వాన్ని నాశనం చేసి, జాతీయ వైషమ్యాలస్థానే వర్గ వైషమ్యాలను స్థాపిస్తుంది. అందుచేతనే బాగా అభివృద్ధి పొందిన దేశాల్లో, "కార్మికులకు మాతృదేశం లేదు" అనే విషయమూ, అన్ని దేశాల్లోనూ కాకపోయినా, అధమపక్షం నాగరిక దేశాల్లోన్నయినా వున్న కార్మికుల "ఐక్యకార్యాచరణ" శ్రామికవర్గంయొక్క విముక్తికి ముఖ్యమైన షరతులలో ఒకటి" ("కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక") అనే విషయమూ అక్షరాలా నిజం అనడంలో ఎంత మాత్రమూ సందేహం లేదు. సమాజం పరస్పరమూ శుద్ధవిరుద్ధములైన వర్గాలుగా చీలిపోయి, ప్రత్యక్షంగా సమాజానికి అతీతంగా వున్న "అధికార శక్తి" లేనిదే సమాజం మనడానికే వీల్లేని పరిస్థితుల్లో, కట్టుదిట్ట మొనర్చబడిన పశుబలప్రయోగ రూపాన్ని ధరించిన రాజ్యాంగ

యంత్రం అనే రాజ్యవ్యవస్థ, సమాజ అభివృద్ధి ఒక నిర్దిష్ట దశ అందుకోగానే ప్రాదుర్భవిస్తుంది. వర్గవైరుధ్యాలతోనుండి పుట్టిన రాజ్యాంగయంత్రం, “...వర్గాలన్నింటిలోనూ మిక్కిలి బలోపేతమై ఆర్థికంగా బలవత్తరమైన వర్గంయొక్క రాజ్యాంగయంత్రంగా తయారవుతుంది. తన చేతిలో చిక్కిన రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క సహాయంతో ఈ వర్గం రాజకీయంగా ప్రాబల్యం వహించి, తద్వారా అణగారినవారిని వర్గాలను మరింత అణగదొక్కి దోచుకోవడానికి నూతన సాధనాలను సంపాదిస్తుంది. ఈ ప్రకారంగా, పూర్వకాలపు రాజ్యాంగయంత్రం, బానిస యజమానుల చేతుల్లో, బానిసలను అణగదొక్కి వుంచడానికి ఉపయోగపడిన రాజ్యాంగయంత్రంగా ఏలా ఏర్పడిందో, తరువాతికాలంలో ప్రభువర్గాల చేతుల్లో రైతుబానిసలనూ బానిస సేవకులనూ మట్టిపెట్టి వుంచడానికి ఉపయోగపడినట్టి పూర్వ రాజ్యాంగయంత్రంగా ఏలా ఏర్పడిందో, ఆ విధంగానే ఆధునిక ప్రజాప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వపు రాజ్యాంగయంత్రం కూర్చితమను దోచుకోవడానికి పెట్టుబడి చేతిలో ఒక సాధనంగా ఏర్పడింది.” (“కుటుంబం, సొంత ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు” అనే గ్రంథంలో తన అభిప్రాయాలనూ మార్క్స్ అభిప్రాయాలనూ ఎంగెల్స్ వివరిస్తూ రాశాడు.) బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రాలన్నింటిలో అత్యంత స్వేచ్ఛాయుతమూ అభ్యుదయకరమూ అయినట్టి ప్రజాస్వామ్య ప్రజాసత్తాకము కూడా ఏవిధంగానూ ఈ వాస్తవవిషయాన్ని తొలగించకుండా, దీని రూపాన్ని మాత్రమే మార్చింది (ప్రభుత్వానికి షేరుమార్కెట్టుకీ వున్న సంబంధమూ, ఉద్యోగస్థులూ వార్తాపత్రికావ్యవస్థా, మొదలైన శ్రేణులలో — ప్రత్యక్షంగానూ పరోక్షంగానూ — వున్న దుర్బీతి దీనికి తార్కాణం). వర్గాలనే అంతమొందించడానికి దారితీయడంవల్ల, తత్ఫలితంగా రాజ్యాంగయంత్రమే అంతమొందేటట్టు చేస్తుంది సోషలిజం. “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” అనే గ్రంథంలో ఎంగెల్స్ ఇలా రాస్తాడు: “సమాజ మొత్తానికంతటికీ ప్రాతినిధ్యం వహించి రాజ్యాంగయంత్రం చేయబూనే మొదటి కార్యమే — సమాజం పేరిట ఉత్పత్తిసాధనాలను తన కైవసం చేసుకోవడమే — రాజ్యాంగయంత్రంగా తాను నిర్వర్తించే కడపటి స్వతంత్ర కార్యం కూడాను. రాజ్యాంగయంత్ర శక్తి సామాజిక సంబంధాల్లో ఒక రంగం తరువాత ఒక రంగంలో జోక్యం ఇక అనావశ్యకమైపోయి, ఈ జోక్యం కలుగజేసుకోవడం తుట్టుతుదకు దానంతటదే ఆగిపోతుంది. వ్యక్తులపైన పరిపాలన పోయి, దాని స్థానే వ్యవహారాల నిర్వహణ, ఉత్పత్తి విధానాల నిర్వహణము సంభవించుతుంది. రాజ్యాంగయంత్రాన్ని ‘ఎత్తివేయడం’ అంటూ జరగదు; దానంతట అదే క్షీణించి పోతుంది.” “స్వతంత్రులూ సమానులూ అయినట్టి ఉత్పత్తిదారుల సంఘపు ప్రాతిపదికపైన ఉత్పత్తిని ఆర్గనైజుచేసి తదుపరి, సమాజం యావత్తూ రాజ్యాంగయంత్రాన్నీ పురాతన వస్తుప్రదర్శనశాలలో, వదుకు

రాట్నమూ కంచుగొడ్డలీ, వీటి సరసనే దాని నిజస్థానంలో భద్రంగా వుంచుతుంది.' (ఎంగెల్స్: "కుటుంబం, పాఠ ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు.")

చిట్టచివరకు ఒక విషయం చెప్పవలసి వుంది: ఆస్తి హక్కులు లాక్కున్నవారి ఆస్తి హక్కులు లాక్కునబడుతూన్న కాలంలో కూడా తమ మనుగడను సాగించుకుంటూన్న సన్నకారురైతులపట్ల మార్క్సియ సోషలిజం అవలంబించే వైఖరిని వివరించవలసిన సందర్భంలో, మార్క్సియైక్క అభిప్రాయాలను వెల్లడించుతూ ఎంగెల్స్ చేసిన ప్రకటనను మనం ఉదాహరించాల్సి వుంది: "రాజ్యాంగయంత్రశక్తిని మనం హస్తగతం చేసుకొన్న తరువాత, బడా భూస్వాములనుండి వారి భూములను బలాత్కారంగా లాగుకొనేటట్టు, సన్నకారురైతులనుండి భూములను (పరిహారం చెల్లించా, చెల్లించకుండానా అనే ప్రశ్నతో ఎట్టి నిమిత్తమూ లేకుండానే) బలాత్కారంగా లాగుకోవడమనే విషయాన్నే మనం తలపెట్టం. సన్నకారురైతు విషయంలో మన కర్తవ్యం ఏమిటంటే: మొదట, అతని పాఠ వ్యాపారాన్నీ అతని పాఠ ఆస్తినీ, బలాత్కారంగా కాకుండా ఉదాహరణపూర్వకంగా అతనికి నమ్మకం కలిగించి, ఇందుకు అతనికి సామాజిక సహాయాన్ని అందజేసి, వాటిని సహకార సంస్థలుగా పరివర్తనకు దారి తీయడం. ఇక అటుతరువాత సన్నకారురైతుకి అనేక లాభాలను ముందుముందు చూపించడానికి కావలసిన వనరులు మన చేతిలో వుంటాయి; ఈ లాభాలు జరుగబోతాయని అతనికి నేడే స్వయం వ్యక్తంగానే కనబడుతుంది కూడాను." ¹⁹ (ఎంగెల్స్ "ప్రాన్సు జర్మనీలలో రైతు సమస్య" అనే గ్రంథం, అలెక్సేయేవా కూర్పు, 17 వ పుట; రష్యను అనువాదంలో పొర పాట్లున్నాయి. మూలం "Neue Zeit" లో ²⁰ వెలువడింది).

శ్రామిక వర్గపోరాటంలోని ఎత్తుగడలు

వెనుకటి కాలంనాటి భౌతికవాదంలో వుండే ప్రధాన లోపాల్లో ఆచరణయోగ్యమైన విప్లవ క్రియాశీలశక్తికి అవసరమైన పరిస్థితులనుగానీ దాని ప్రాముఖ్యతనుగానీ గుర్తించ లేకపోవడం ముఖ్యమైనదని 1844-1845 నాటికే మార్క్స్ పరిశీలించి తెలుసుకొని, తన సిద్ధాంత గ్రంథాల రచనతోపాటు, శ్రామికవర్గం సాగించే పోరాటంలో ఆ వర్గం అవలంబించ వలసిన ఎత్తుగడలను గురించి తదేకదీక్షతో తన జీవితకాలాన్నంతనూ వినియోగించాడు. ఈ విషయానికి సంబంధించిన అనేక సంగతులు మార్క్స్ రాసిన అన్ని గ్రంథాల్లోనూ, అందు లోనూ ముఖ్యంగా 1913 లో నాలుగు సంపుటాలుగా ప్రచురింపబడిన ఎంగెల్స్ తో ఆయన జరిపిన ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లోనూ మనకు లభించుతాయి. ఈ సంగతులన్నింటినీ సంగ్రహించి

సంకలనంచేసి అధ్యయనంచేసి పరిశీలించవలసిన కార్యం ఇంకా ఎంతేనా వుంది. ఈ కారణం వల్ల ఈ విషయాన్ని గురించి ఇప్పుడు క్లుప్తంగా సాధారణ సూత్రాలను మాత్రమే వివరించ వలసి వుంటుంది; ఈ భాగాన్ని వివరించవట్టి భౌతికవాదం దృఢమైన కార్యదీక్ష లేకుండా, ముందుకూ వెనుకకూ ఊగిసలాడుతూ, సంకుచితంగా వుండి జీవచ్ఛవంలాగు తయారవుతుందని మార్క్స్ న్యాయంగానే అభిప్రాయపడ్డాడని మనం గట్టిగా నొక్కిచెప్పాల్సి వుంది. తన భౌతిక గతితార్కిక భావనా ప్రమేయాలన్నింటితోనూ తు.చ తప్పకుండా అనుగుణ్యంగా వుంటూన్నట్టి శ్రామికవర్గపు ఎత్తుగడ సాధించవలసిన మౌలిక కర్తవ్యాన్ని మార్క్స్ సృష్టంగా నిర్వచించాడు. ఒక నిర్దిష్ట సమాజంలో వున్న అన్ని — ఒక్కటైనా తప్పకుండా అన్ని — వర్గాలయొక్క పరస్పరా శ్రయ సంబంధాలన్నింటి మొత్తాన్నీ స్వతస్సిద్ధంగా పరిశీలించడం, తదానుషంగికంగా ఆ సమాజంయొక్క భావ్యగతాత్మకమైన అభివృద్ధికను దశనూ, ఆ సమాజానికీ తదితర సమాజాలకూ వున్న పరస్పరాశ్రయ సంబంధాలనూ పరిశీలించడం, ఇదొక్కటే పురోగామివర్గం అవలంబించవలసిన సరైన ఎత్తుగడలకు పునాదిగా ఏర్పడగలుగుతుంది. ఇదే సమయంలో, అన్ని వర్గాలూ అన్ని దేశాలూ స్థిరపడిపోయినట్టివే అని భావించకుండా, అవి గమనశీలములు అనే దృక్పథాన్ని, అనగా చలనరహిత స్థితిలో వున్నట్టుకాకుండా చలన స్థితిలో వున్నట్టు (ఈ చలనంయొక్క నియమాలు ఆ యా వర్గాల ఉనికియొక్క ఆర్థిక పరిస్థితులనుబట్టి నిర్ణయ మవుతూంటాయి), మనం భావించాలి. ఇక చలనాన్ని కూడా, గతకాలపు దృష్ట్యానే కాకుండా, భావికాలపు దృష్ట్యా పరిశీలిస్తూ, అదే సమయంలో మిక్కిలి మెల్లగా జరుగుతూన్న మార్పులను మాత్రమే గమనించేటట్టి “పరిణామవాదుల” అప్రభంశపు భావనల ప్రకారం కాకుండా, ఎంగెల్స్ పేర మార్క్స్ రాసినట్టు, “ఇరవై సంవత్సరాల కాలంలో జరిగిన క్రమాభివృద్ధినంతటినీ ఒక్క దినంలోనే సంభవించిందా అనిపించేటంతటి ప్రమాణంలో, ఉత్తర త్రరా ఇరవై సంవత్సరాలూ ఒక్క దినంలో సంక్షిప్త పరచబడే దినాలు సంభవించవచ్చు కూడా,” అని చూడగలిగినట్టి గతితార్కిక దృక్పథంతో చూడగలగాలి. (“ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” 3 వ సంపుటం, 127 వ పుట.) అభివృద్ధిలోని ప్రతి దశతోనూ, ప్రతి క్షణంలోనూ మానవ చరిత్రలో స్వతస్సిద్ధంగా, అనివార్యమైన, ఈ గతితర్కాన్ని శ్రామికవర్గపు ఎత్తుగడలు లెక్కలోకి తీసుకొంటూ, ఇటు రాజకీయంగా నిస్తబ్ధతగా వున్న కాలాన్ని, “శాంతియుతంగా” అని సాధారణంగా చెప్పబడే నత్తనడకతో మందగిని సాగుతూన్న క్రమాభివృద్ధి కాలాన్ని పురోగామి వర్గంయొక్క వర్గచైతన్యాన్నీ, బలాన్నీ, సంఘర్షణ సామర్థ్యాన్నీ పెంపొందించుకోవడానికి వినియోగించుకుంటూ, అటు ఈ వినియుక్త కార్యాన్నంతనూ ఈ వర్గం తలపెట్టిన ఉద్యమంయొక్క “అంతిమ లక్ష్య సాధన” దిశగా నడిపించడం కోసమూ, “ఇరవై సంవత్సరాలు ఒక్క దినంలోనే సంక్షిప్త పరచబడే” రోజులలో నిర్వర్తించవలసిన బృహత్తర కార్యాలను

ఆచరణలో సాధించగలిగే శక్తిని ఈ వర్గంలో సృష్టించడంకోసమూ వినియోగించుకుంటూం దాని. ఈ సందర్భంలో మార్క్స్ ప్రతిపాదించిన రెండు వాదనలను ప్రత్యేకంగా అత్యంత ప్రాముఖ్యతను కలిగి వున్నాయి: వీటిలో ఒక వాదన “తత్వశాస్త్ర దారిద్ర్యం” అనే గ్రంథంలో మార్క్స్ వివరించాడు: ఆ వాదన శ్రామికవర్గంయొక్క ఆర్థిక పోరాటానికీ, ఆర్థిక సంస్థలకూ చెందినది. రెండవ వాదన “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లో వివరించి వుంది: శ్రామికవర్గం యొక్క రాజకీయ కర్తవ్యాలను గురించినది. మొదటి వాదన ఈవిధంగా వుంటుంది: “ఒక రిత్ ఒకరికి పరిచయం లేనట్టి అనేకమంది ప్రజల సమూహాన్ని, బృహత్స్థాయిలో ఉత్పత్తి చేసే పరిశ్రమ ఒక్కచోట సాంద్రీకరిస్తుంది. పోటీవల్ల వారి స్వప్రయోజనాల్లో భేదాలు ఏర్పడుతాయి. కాని కూలిస్థాయి పడిపోకుండా నిలబెట్టుకోవాల్సిన అవసరంవల్లనూ, యజమానిపట్ల వారందరికీ సామాన్యంగా వుండే వ్యతిరేక భావంవల్లనూ వాళ్లలో వున్న ప్రతిఘటనా భావం వారిలో ఐక్యతను — కలయికను పురికొల్పితుంది... మొదటలో వేర్వేరుగానే వుండి తరువాత గ్రూపులుగా ఏర్పడిన ఈ కలయికలుగా ఇక నిరంతరమూ ఐక్యతతో నిలబడే పెట్టుబడిని ఎదుర్కొనవలసి వచ్చేటప్పటికల్లా, కూలిస్థాయిని నిలబెట్టుకొనడం కంటెనూ ఈ కలయికలను నిలబెట్టుకోవడమే వారికి (అనగా కార్మికులకు) అంతకంతకు మరింత అవసరమవుతుంది... ఈ పోరాటంలో — వాస్తవమైన అంతర్యుద్ధంలో — రానున్న యుద్ధానికి అవసరమయే శక్తులన్నీ ఐక్యమయి ఆభివృద్ధి చెందుతూంటాయి. పరిస్థితులు ఒకసారి ఈ స్థానానికి వచ్చేసరికి, ఈ కలయిక రాజకీయ స్వభావం వహించుతుంది.” అనేక దశాబ్దాల వరకూ ఆర్థిక పోరాటమూ, ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమమూ అవలంబించ వలసినట్టి, “రానున్న యుద్ధానికి” తన శక్తులనన్నిటినీ సమీకరించుకొనేందుకు అత్యంత దీర్ఘకాల వ్యవధిలో శ్రామికవర్గం అవలంబించవలసినట్టి కార్యక్రమమూ, ఎత్తుగడలూ, అన్నీ ఇందులో ఇమిడివున్నాయి. దీనితోపాటు, బ్రిటిష్ కార్మికోద్యమ దృష్టాంతంనుండి మార్క్స్ ఎంగెల్సులు అనేక ఉదాహరణలను — పారిశ్రామిక “సౌభాగ్యం” కార్మికుల దృష్టిని పోరాటంనుండి మరలించడానికి, “కార్మికులను కొనివేయడానికి” ఏలాగు దారితీస్తుందో (“ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” 1 వ సంపుటం, 136 వ పుట), ఈ సౌభాగ్యం కార్మికులను సాధారణంగా ఏలా “దుర్బీలిపాలు చేస్తుందో” (2 వ సంపుటం, 218 వ పుట); ఏవిధంగా బ్రిటిష్ శ్రామిక వర్గం “బూర్జువా”గా తయారయిందో — “అన్ని జాతుల కంటే బూర్జువా జాతైన ఈ జాతి చిట్టచివరకు బూర్జువావర్గపు సరసనే బూర్జువా ప్రభువర్గాన్నీ, బూర్జువా శ్రామికవర్గాన్నీ కల్గే లక్ష్యాన్ని పెట్టుకున్నట్టే కనబడుతుంది” (2 వ సంపుటం, 290 వ పుట); బ్రిటిష్ కార్మికోద్యమంయొక్క “విప్లవశక్తి” ఏలాగైతే నీళ్లుకారిపోతుందో (3 వ సంపుటం, 124 వ పుట); “స్పష్టంగా కనబడుతున్న ఈ బూర్జువా అంటుజాడ్యాన్ని వదిలించుకోవాలంటే”

ఏ విధంగా ఇంగ్లీషు కార్మికులు బహుశ చాలాకాలమే వేచివుండవలసి వస్తుందో (3 వ సంపుటం, 127 వ పుట); ఏ విధంగా బ్రిటిష్ కార్మికోద్యమంలో “చార్టిస్ట్ సత్తువ” రోపించిందో (1866; 3 వ సంపుటం, 305 వ పుట); బ్రిటిష్ కార్మికుల నాయకులు “రాడికల్ బూర్జువా వర్గానికి కార్మికునికి మధ్యస్థంగా వున్న రకం”గా ఏ విధంగా తయారవుతున్నారో (హోలీయోక్ దృష్టాంతాన్ని పేర్కొంటూ రాసినది, 4 వ సంపుటం, 209 వ పుట); బ్రిటిష్ గుత్తాధిపత్యంవల్లనూ, ఈ గుత్తాధిపత్యం సాగినంత కాలమూ ఏవిధంగానైతే బ్రిటిష్ కార్మికుడు “ముందుకు కదలడో” (4 వ సంపుటం, 433 వ పుట) — పేర్కొన్నారు. కార్మికోద్యమంయొక్క (ఫలితంతో సహా) మొత్తం గతి సందర్భంలో, ఆర్థిక పోరాటంయొక్క ఎత్తుగడలు, ఆశ్చర్యాన్ని పురిగొల్పే వైశాల్యమును గల్గినట్టి, సమగ్రమైనట్టి, గతితార్కికమైనట్టి, యధార్థంగా విప్లవాత్మకమైనట్టి అద్భుతమైన దృక్పథంనుండి పరిశీలించబడ్డాయి.

రాజకీయ పోరాటంలో అవలంబించవలసిన ఎత్తుగడలను గురించి మౌలికమైన మార్క్సియ సూత్రాన్ని “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” ఈవిధంగా నిర్వచిస్తూంది: “కమ్యూనిస్టులు కార్మిక వర్గంయొక్క తక్షణ కోర్కెలకోసమూ, కార్మికవర్గంయొక్క తాత్కాలిక ప్రయోజనాలను అమలులోకి వచ్చేందుకు పోరాడుతారు; కాని ప్రస్తుత ఉద్యమంలో భవిష్యత్ వుద్యమాన్ని పరిరక్షింప పూనుకుంటారు.” ఈ కారణంచేతనే “1846 లో ఏ పార్టీ ఐతే క్రాకోవ్ లో పిత్వారీని²¹ లేవదీసినదో ఆ పార్టీనే” పోలెండులోని ఆ “వ్యవసాయ విప్లవ” పార్టీనే 1848 లో మార్క్స్ బలపరచాడు. జర్మనీలో కూడా 1848 — 1849 లలోనూ తీవ్ర అతివాద విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్యాన్ని మార్క్స్ బలపరచి, ఎత్తుగడలను గురించి తాను అనాడు చెప్పిన మాటలను తదుపరి ఎన్నడూ కూడా అతడు ఉపసంహరించుకోలేదు. జర్మన్ బూర్జువా వర్గం “మొదటినుండీ కూడా ప్రజలకు ద్రోహంచేసే ధోరణిని” కలిగి వుందనీ (రైతాంగంతో మిత్రత్వాన్ని నెరపుకుని వుండినట్టయితే మాత్రం బూర్జువావర్గం తన కర్తవ్యాలను సంపూర్ణంగా నెరవేర్చగలిగి వుండేది), “పురాతన సమాజంయొక్క కిరీటధారులైన ప్రతినిధులతో రాజీపడి తీరుతుందనీ” మార్క్స్ అభిప్రాయపడ్డాడు. బూర్జువా ప్రజాతంత్ర విప్లవ యుగంలో జర్మన్ బూర్జువా వర్గంయొక్క స్థానాన్ని మార్క్స్ విశ్లేషించి వివరించాడు — ఆ విశ్లేషణ ఎటువంటిదంటే, చలనస్థితిలో వున్న సమాజాన్ని పరిశీలించడం, అదైనా కేవలం ప్రతీప చలనదిశనుండే దృక్స్థానాన్ని తీసుకుని పరిశీలించనట్టి, భౌతికవాద పద్ధతికి దృష్టాంతమైన విశ్లేషణ, అని సందర్భవశాత్తూ మనమిక్కడ చెప్పాల్సి వుంది — ఆ విశ్లేషణ సారాంశాన్ని ఈవిధంగా వివరించాడు: “...తనలో తనకే విశ్వాసం లేకుండా, ప్రజలమీద విశ్వాసం లేకుండా, పై స్థానాల్లో వున్న వారిమీద అసంతృప్తితో మూలుగుతూ, అడుగునున్న వాళ్ళని

చూసి వణకిపోతూ... ప్రపంచ ఝాంఝామారుతానికి హడలిపోతూ... ఏ సందర్భంలోనూ శక్తిలేక, అన్ని సందర్భాల్లోనూ అభిప్రాయచౌర్యం కావించుతూ... చొరవ అనేది లేకుండా... నడివయస్సులో వున్న ప్రజల సూతన యవ్వనోత్సాహపు ఆవేగాలకు ఖర్మంచాలక విధివశాత్తూ నాయకత్వం వహించవలసి వచ్చి, వాటిని తన వార్ధక్యపు ప్రయోజనాలకోసం మళ్ళింపజూస్తూన్న పాపాలపుట్టు అయిన ముసలితుక్కు..." ("నోయేరైనిషె సైటుంగ్," 1848; "సారస్వత వారసత్వం," 3 వ సంపుటం, 212 వ పుట.)²² ఇరవైయేళ్ళ తరువాత ఎంగెల్స్ పేర రాసిన పుత్తరంలో ("ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు," 3 వ సంపుటం, 224 వ పుట), స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకోసం మున్ముందు పోరాడవలసిన అవసరంకంటే ఇప్పుడు బావినతనంతో కూడిన శాంతి మంచిదని బూర్జువావర్గం నిశ్చయించుకోవడమే 1848 విప్లవంయొక్క ఓటమికి కారణమని మార్క్స్ రాశాడు. 1848-1849 నాటి విప్లవ తరుణం అంతమొందిన తరువాత, మాటి మాటికి విప్లవం విప్లవం అంటూ ఆటలాడుకొనే ధోరణిని మార్క్స్ ప్రతిసారీ వ్యతిరేకించుతూ వచ్చి, (షాప్పెర్, విల్లిఫ్ వీరిద్దరికీ వ్యతిరేకంగా అతడు సలిపిన ప్రతిఘటన), సూతన దశలో పైకి "శాంతియుతంగా" కనబడుతూనే, సూతన విప్లవాలకోసం సన్నద్ధంకాగలిగే సామర్థ్యాన్ని ఆలవరచుకోవాలని అతడు ఖండితంగా చెబుతూవచ్చాడు. ఎట్టి భావంతోనైతే ఈ కార్యకలాపాలను సాగించాలని మార్క్స్ అభిప్రాయపడ్డాడో, 1856 లో అభివృద్ధి నిరోధక శక్తులు జర్మనీలో రాజ్యమేలుతూన్న అంధకారయుగంలో వున్న పరిస్థితులను గురించి అతడు వేసిన అంచనాయే తెలుపుతూంది: "జర్మనీలో వున్న సంగతి అంతా, శ్రామిక విప్లవాన్ని రైతు సంగ్రామంయొక్క రెండవ కూర్పులాంటిదేదైనా ఒక దానితో బలపర్చగలిగే అవకాశం పైనే ఆధారపడివుంటుంది." (2 వ సంపుటి, 108 వ పుట.) జర్మనీలో ప్రజాతంత్ర (బూర్జువా) విప్లవం పూర్తికానంతవరకూ, రైతాంగంయొక్క ప్రజాతంత్ర శక్తిని అభివృద్ధి చేయడానికై అవలంబించవలసిన ఎత్తుగడల పైనే సోషలిస్టు శ్రామికవర్గంయొక్క దృష్టిసంతకూ మార్క్స్ కేంద్రీకరించాడు. లాసాల్ ముఖ్యంగా జర్మన్ యుంకర్లు²³ యొక్క ప్రష్యను జాతీయతయొక్క కృత్యాలను లాసాల్ చూసీచూడకుండా వుండడంవల్ల వాటికి పరోక్షంగా వత్తాసు ఇస్తుండడం కారణంగానూ, లాసాల్ వైఖరి, "బాహ్యగతాత్మకంగా పరిశీలించి చూస్తే... కార్మికోద్యమాన్ని ప్రష్యాకి అప్పగించివేసి ద్రోహంచేయడమే" అని మార్క్స్ సందర్భాల ననుసరించి అభిప్రాయ పడ్డాడు. (3 వ సంపుటం, 210 వ పుట.) 1865 లో మార్క్స్ తానూ కలిసి పత్రికలలో ఒక సంయుక్త ప్రకటన చేద్దామనే ఉద్దేశంతో ఒండొరులూ తమ అభిప్రాయాలను ఉత్తరాలద్వారా ముచ్చటించుకుంటూ, ఎంగెల్స్ ఈలా రాశాడు: "...వ్యవసాయమే ప్రధాన వృత్తిగాగల దేశంలో... ప్యూడల్ వర్గపు మహాప్రభువులు 'కొరడా దెబ్బలతో' గ్రామీణ శ్రామికవర్గంపై కావించుతూన్న సిత్యస్వామిక 'దోపిడీని'

గురించి పల్లెత్తుమాటైనా అనకుండానే, పరిశ్రమలలో పాటుపడుతూన్న కార్మికవర్గం పేరిట బూర్జువావర్గం పైనే దాడి సలపడం కేవలం దుర్మార్గం తప్పమరొకటి కాదు.” (3 వ సంపుటం, 217 వ పుట.) 1864 నుండి 1870 వరకూ, జర్మనీలో బూర్జువా ప్రజా తంత్ర విప్లవాన్ని సమాప్తి గావించే కాలావధివరకూ, ప్రష్యా ఆస్త్రియాదేశాల దోపిడీ వర్గాలు ఈ విప్లవాన్ని ఏదో ఒక విధంగా పైనుంచే నడిపించి పూర్తి చేయడానికి ప్రయత్నించిన శకం చరమదశలో, బిస్మార్క్తో వగలాడి చేష్టలు జరుపుతూన్న లాసాల్ని ఖండించడమే కాకుండా, “ఆస్త్రియన్ అభిమానం” కనబరుస్తూ, ప్రత్యేకతాతత్వవాదం వైపు మొగ్గుతూ వున్న లీబ్ క్షెఫ్ ను మందలించి సరిదిద్దడమేకాకుండా, బిస్మార్క్ నూ ఆస్త్రియన్ అభిమా నులనూ ఒకే విధమైన నిర్దాక్షిణ్యంతో ఎదుర్కొనే విప్లవాత్మకమైన ఎత్తుగడలను, “విజేత” అయిన ప్రష్యను యుంకర్ కు సమ్మతముకాకుండా, అతనికి వ్యతిరేకంగా కూడా, ప్రష్యన్ సైనిక విజయాలవల్ల సృష్టించబడిన పునాదులను ప్రాతిపదికగా ఏర్పరచుకొన్న విప్లవాత్మక పోరాటాన్ని పునఃప్రారంభించగలిగే ఎత్తుగడలను అవలంబించాల్సిందని మార్క్స్ గట్టిగా కోరాడు (“ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” 3 వ సంపుటం, 134, 136, 147, 179, 204, 210, 215, 418, 437, 440-441 వ పుటలు). 1870 సెప్టెంబరు 9 వ తేదీన మార్క్స్ గావించిన ప్రఖ్యాత ఇంటర్నేషనల్ విజ్ఞప్తిలో, తరుణం ఆసన్నం కాకముందే తిరుగబాటు ప్రారంభించకూడదని ఫ్రెంచి శ్రామికవర్గాన్ని మార్క్స్ హెచ్చ రించాడు; కాని ఆ తిరుగబాటు వాస్తవంగా (1871) ప్రారంభంకాగానే “స్వర్గాన్నే ముట్ట డిస్తున్నారు” అని (కూగెల్ మన్ పేర మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరం)²⁴ యొక్క విప్లవాత్మక చొర వను అత్యంత ఉత్సాహంతో ఆహ్వానించాడు. ఇదివరకు ఆక్రమించుకొన్న స్థానాన్ని వదలుకో వడంకంటెనూ, యుద్ధం చేయకుండానే అస్త్రసన్యాసం చేయడంకంటెనూ, అనేక ఇతర పరిస్థితులలోలాగే ఈ పరిస్థితిలో కూడా సంభవించిన విప్లవాత్మక చర్యయొక్క ఓటమే, మార్క్సియ గతితార్కిక భౌతిక వాదదృష్టి, శ్రామికవర్గ పోరాటంయొక్క సాధారణ గతి లోనూ, ఫలితంలోనూ తక్కువ ఫ్యోరకలి. యుద్ధం చేయకుండానే అస్త్రసన్యాసం చేసి వుంటే శ్రామికవర్గంలో నిరాశానిస్పృహను పుట్టించి, దాని యుద్ధ సామర్థ్యాన్ని నాశనం చేసేసి వుండేది. రాజకీయంగా న్నబ్బత అలముకొని, బూర్జువా న్యాయమే ప్రబలి వున్న కాలంలో, చట్ట సమ్మతమైన పద్ధతులనవలంబించే పోరాటాన్ని సాగించాల్సి వుంటుందనే విషయాన్ని పూర్తిగా గుర్తెరిగినందువల్లనే, సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం²⁵ అమలులోకి వచ్చిన తరువాత మోన్స్ యొక్క “విప్లవకర పదజాలాన్ని” 1877 లోనూ, 1878 లోనూ మార్క్స్ నిశితంగా ఖండించాడు; అంతేకాకుండా, అధికారయుతమైన సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో తాత్కాలికంగా అధికారాన్ని చలాయించినట్టి, సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టాన్ని ప్రతిఘటించ

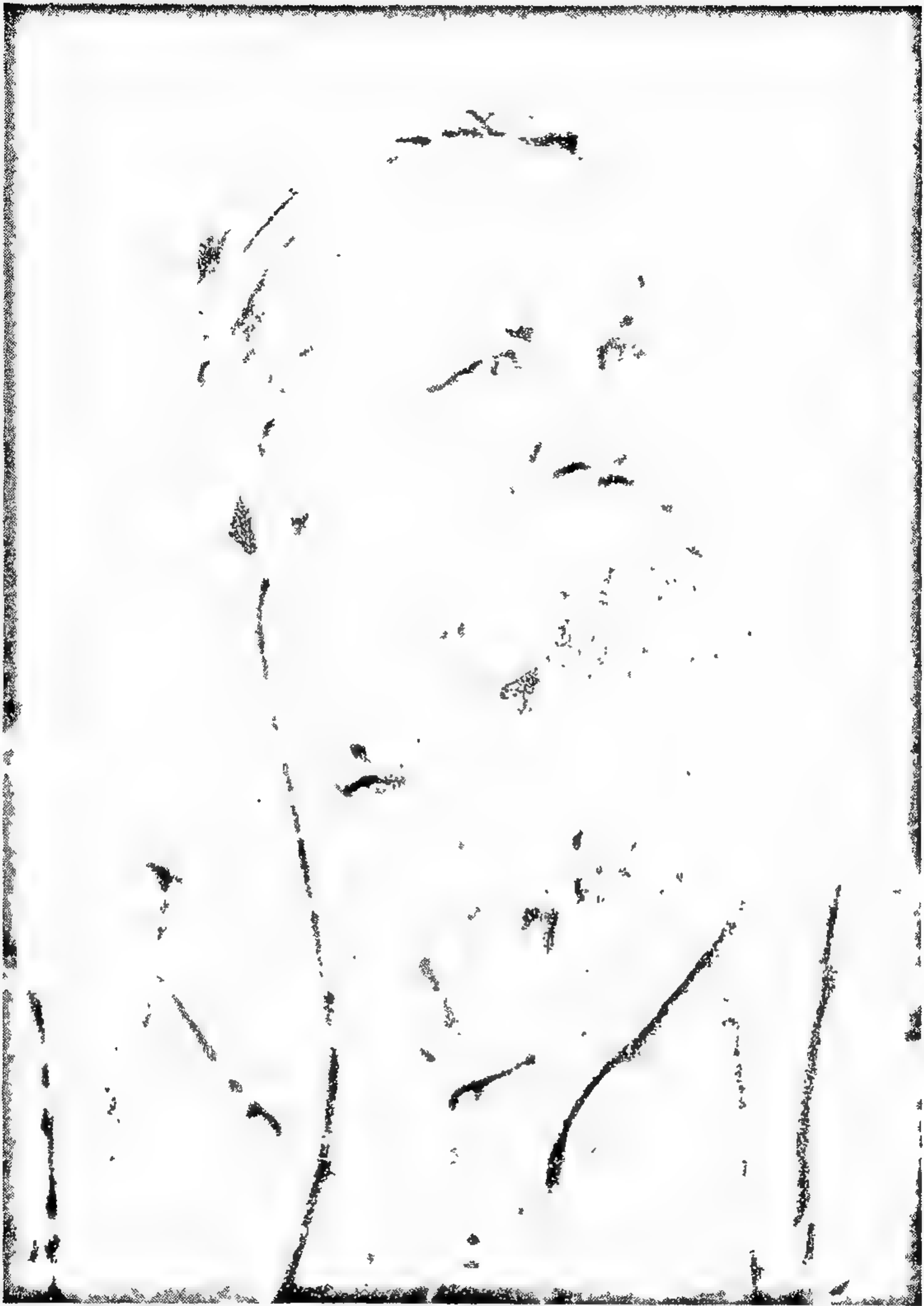
డానికిగాను చట్టవిరుధమైన పద్ధతుల్లో పోరాటాన్ని లేవదీయడానికి తక్షణమే దృఢచిత్తాన్ని పట్టుదలనూ విప్లవాత్మక ఉద్రేకాన్ని ప్రదర్శించనట్టి అవకాశవాదాన్ని అతడు దృఢంగానూ, అంతకంటే ఇంకా మరింత ఎక్కువ నిశితంగానూ ఖండించాడు. (“ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” 4 వ సంపుటం, 397, 404, 418, 422, 424 వ పుటలు; సోర్సే పేర మార్క్స్ రాసిన పుత్తరాలు కూడా గమనార్హం.)

జూలై - నవంబరు, 1914.

ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్

ఎంతటి వివేచనా జ్యోతి అస్తమించెనోహో,
ఎంతటి హృదయము పరిస్పందన విరమించెనోహో! 26

1895 ఆగస్టు 5 వ తేదీన (నూతన పంచాంగం) ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ లండన్ లో చనిపోయాడు. ప్రఖ్యాతి వడసిన మహాపండితులలోనూ, నాగరిక ప్రపంచమంతటనున్న యావ దాధునిక శ్రామికవర్గానికి గురువర్యులైన వారిలోనూ, తన మిత్రుని కారల్ మార్క్స్ (మరణం 1883) తరువాత ఎంగెల్స్ ద్వితీయస్థానాన్ని అలంకరిస్తున్నాడు. విధిక్యతంగా కారల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ ఒకరితో ఒకరికి పరిచయం కలిగిన నాటినుండి, ఈ మిత్రు లొండరుల జీవితకార్యమూ సమిష్టి కర్తవ్యంగా పరిణమించింది. ఈ కారణంవల్ల ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ శ్రామికవర్గానికి చేసిన సేవను తెలుసుకోవాలంటే, సమకాలిక కార్మికోద్యమాభి వృద్ధికిగాను మార్క్స్ గావించిన కృషియొక్క, ఉపదేశాలయొక్క ప్రాముఖ్యతను గూర్చి స్పష్టంగా తెలుసుకోవాల్సి వుంటుంది. బూర్జువావర్గంతో కలిసి శ్రామికవర్గాన్ని సృష్టించి, నిర్మాణ యుతం గావించుతూన్నట్టి నేటి ఆర్థిక విధానంయొక్క తప్పని సరైన ఫలితమే కార్మిక వర్గమూ, దాని కోర్కెలూ, అని మార్క్స్ ఎంగెల్సులే ప్రవధమంగా నిరూపించారు. కేవలం ఉదాత్తమనస్కులైన ఎవరోకొందరి వ్యక్తులు సదుద్దేశంతో నలిపిన ప్రయత్న ఫలితం కాకుండా, ఆర్గనైజైన శ్రామికవర్గం సాగించే వర్గపోరాటమే మానవాళినిప్పుడు దోపిడీ చేస్తున్న దుర్మార్గంనుండి విముక్తి చేయగలుగుతుందని వారు నిరూపించారు. తాము రచించిన శాస్త్రీయ గ్రంథాల్లో, సోషలిజం స్వాప్నీకుల ఆవిష్కరణ కాదనీ, ఆధునిక సమాజంలో వున్న ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధియొక్క అంతిమ ఆశయమే, అనివార్యమైన ఫలితమేననీ మొట్టమొదటి సారిగా మార్క్స్ ఎంగెల్సులే వివరించి చెప్పారు. లిఖితపూర్వమైన మానవ చరిత్ర అంతా కూడా వర్గపోరాటంయొక్క, నిర్దిష్టములైన కొన్ని సామాజిక వర్గాలపై విజయాన్ని సాధించి వారిపై సాగించిన పరిపాలనా పరంపరయొక్క చరిత్రే తప్ప మరొకటి కాదు. వర్గపోరాటానికి వర్గపరిపాలనకీ వున్నాదులైనట్టి ప్రైవేటు ఆస్తి, అరాచక సామాజిక ఉత్పత్తి అదృశ్యం కానంత వరకూ ఇది ఇలా సాగుతూనే వుంటుంది. శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలు త్రేమంగా వుండా

J. Engels

48 A

48B

లంటే ఈ పునాదులు నిర్మూలమై తీరవలసిందే; కాబట్టి వీటి నిర్మూలనకై ఆర్గనైజైన్ కార్మికులయొక్క చైతన్యవంతమైన వర్గపోరాటం సాగితిరాలి. అంతేకాకుండా, ప్రతి వర్గ పోరాటమూ రాజకీయ పోరాటమే.

తమ విముక్తికై పోరాడుతూన్న శ్రామికులందరూ మార్క్స్ ఎంగెల్స్ల అభిప్రాయాలను నేడు అవలంబించి ఆచరణలో పెట్టుతున్నారు. కాని 1840 లలో ఈ మిత్రులిద్దరూ ఆనాటి సోషలిస్టు వాంగ్మయ సృష్టిలోనూ సామాజికోద్యమాలలోనూ పాల్గొన్న కాలంలో, ఎట్టి అభిప్రాయాలు కేవలం నూతనంగా వుండేవి. ఆ రోజుల్లో తెలివి తేటలుగలవారూ తెలివి తక్కువ వారూ, నిజయాతీపరులూ, దగాకోరులూ, అనేకులు రాజకీయ స్వేచ్ఛా పోరాటంలోనూ, ఏకఛత్రాధిపతులయొక్క, పోలీసులయొక్క, మతగురువులయొక్క నిరంకుశత్వాన్ని ప్రతిఘటించుతూ సలిపిన పోరాటంలో నిమగ్నులై ఉన్నప్పటికీ, వారెవ్వరూ కూడా బూర్జువా వర్గ ప్రయోజనాలకూ శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలకూ వున్న ఒద్దవిరోధాన్ని గ్రహించలేక పోయారు. ఒక స్వతంత్రమైన సామాజికశక్తిగా కార్మికులు వ్యవహరించగల్గుతారనే తలంపునే ఈ వ్యక్తులు సుతరామూ సహించలేకపోయేవారు. మరొక వైపున ఆ కాలంలో అమలులో వున్న సామాజిక వ్యవస్థయొక్క అధర్మాన్ని గురించి రాజులకీ పాలకవర్గాలవారికీ నచ్చజెప్పి వారిని ఒప్పించితే చాలు, ఇక ఆపైన ప్రపంచంలో శాంతిని సర్వమానవ శ్రేయస్సునూ సులువుగా స్థాపించవచ్చునని కలలుగన్న స్వామీకులు అనేకులు, వీరిలో మహామేధావులు కూడా, వుండేవారు. ఎట్టి పోరాటమూ అవసరంలేకుండానే సోషలిజాన్ని సాధించవచ్చునని వీరు కలలు గన్నారు. వీరందరూకాక, ఆ కాలపు సోషలిస్టులూ కార్మికవర్గపు శ్రేయోభిలాషులూ ఇంచుమించు అందరూ కూడా, శ్రామికవర్గాన్ని ఒక ప్రణంలాగున చూస్తూ, పారిశ్రామికాభివృద్ధితో పాటుగానే ఈ ప్రణం కూడా పెరుగుతూండడం చూసి భయంతో హడలెత్తి పోయేవారు. ఈ కారణంచేత, పారిశ్రామికాభివృద్ధిని, శ్రామికవర్గాభివృద్ధిని ఏ విధంగా నిలిపి వేయడమా అనీ, “చరిత్ర రథచక్రాలను” ఏవిధంగా ఆపివేయడమా అనీ వీరందరూ యోచించ సాగారు. శ్రామికవర్గంయొక్క దినదినాభివృద్ధిని చూసి, అందరితోపాటు తాము కూడా భయపడడానికి మారుగా, శ్రామికవర్గంయొక్క నిరంతరాభివృద్ధిపైనే మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు తమ ఆశలనన్నింటినీ పెట్టుకున్నారు. శ్రామికుల సంఖ్య ఎంత పెరుగుతే విప్లవవర్గంగా వారి శక్తి అంత అభివృద్ధి పొందుతుందనీ, సోషలిజం అవతరణ అంత దగ్గరపడుతుందనీ, అందుకు అంత సదవకాశం ఏర్పడుతుందనీ వారు విశ్వసించారు. కార్మికవర్గానికి మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు చేసిన సేవను నాలుగు మాటల్లో చెప్పాలంటే ఈ విధంగా చెప్పవచ్చు: కార్మికవర్గం తన్ను తాను తెలుసుకొని, తన శక్తిని చైతన్యవంతంగా తెలుసుకోవడం ఏలాగో వారు బోధించారు; ఇక, కలలు స్థానే విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని నెలకొల్పారు.

ఈ కారణంవల్లనే ప్రతి కార్మికునికీ ఎంగెల్స్ పేరూ అతని జీవితచరిత్ర తేలిసివుండడం ఎంతేనా అవసరం. రష్యను కార్మికులలో వర్గచైతన్యాన్ని కలిగించడమే మన ప్రచురణల లక్ష్యంకాబట్టి, ఈ వ్యాససంపుటిలో, ఆధునిక శ్రామికవర్గంయొక్క ఇద్దరు ఆచార్యులలోనూ ఒకడైన ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ జీవితచరిత్రనూ కృషిని తెలియజేయడం మన విధ్యుక్తధర్మం.

ఎంగెల్స్ 1820 లో ప్రష్యా రాజ్యానికి చెందిన రైన్ రాష్ట్రంలోని బార్మెన్ నగరంలో జన్మించాడు. అతని తండ్రి ఒక కార్ఖానా స్వంతదారుడు. కుటుంబ పరిస్థితులమూలాన్ని పైస్కూలు చదువు పూర్తిచేయకుండానే ఎంగెల్స్ 1838 లో బ్రేమెన్ పట్నంలో ఒక వర్తక కంపెనీలో గుమాస్తాగా చేరవలసి వచ్చింది. వర్తకవ్యాపారానికి చెందిన కార్యకలాపాలలో అతడు నిమగ్నుడై ఉండినప్పటికీ విజ్ఞానశాస్త్ర రాజకీయ అధ్యయనానికి ఏ విధంగానూ వాటిని అడ్డు పడనిచ్చాడుకాదు ఎంగెల్స్. పైస్కూలులో చదువుతుండే రోజుల్లోనే ప్రభుత్వ నిరంకుశపరిపాలన పట్లా, అధికారుల ప్రజాపీడన పట్లా అతనికి ద్వేషం ఏర్పడింది. తత్వ శాస్త్రాధ్యయనం అతనిని మరింత ముందుకు తీసుకునిపోయింది. ఆ రోజుల్లో జర్మను తత్వ శాస్త్రంలో హేగెల్ ఉపదేశాలకే అత్యంత ప్రాబల్యం వుండేది. కాగా ఎంగెల్స్ కూడా హేగెల్ అనుచరులలో చేరాడు. బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రొఫెసరు ఉద్యోగంచేస్తూ ప్రష్యను కొలువులో వున్న హేగెల్ నిరంకుశపరిపాలనను సాగించుతూన్న ప్రష్యను రాజ్యాన్ని చూచి తన మటకుతాను మెచ్చుకొన్నప్పటికీ, హేగెల్ బోధనలు మాత్రం విప్లవాత్మకములైనవే. మానవ హేతువాదనా సామర్థ్యం పైనా, దాని హక్కులపైనా హేగెల్ కి వున్న పరిపూర్ణ విశ్వాసమూ, నిరంతరం జరుగుతూండే మార్పకూ క్రమాభివృద్ధికీ జగత్తులోనవుతూ వుంటుందనే అతని తత్వశాస్త్రాని కంతకూ మూలసిద్ధాంతమైన సూత్రమూ, ఈ రెండు విషయాలూ, ఆ బెర్లిన్ ప్రొఫెసరుయొక్క నాటి పరిస్థితులలో రాజీపడనొల్లని శిష్యవర్గంలో కొందరికి, ఈ పరిస్థితులకి వ్యతిరేకంగా పోరాడడం, నాడు ప్రబలివున్న అన్యాయానికీ, చలామణీ అవుతూన్న దుర్మార్గానికీ వ్యతిరేకంగా పోరాడడం, శాశ్వతాభివృద్ధి అనే విశ్వవ్యాప్త నియమం లోనే ఒక భాగమై ఇమిడి వుంది అన్న అభిప్రాయం కలగ జొచ్చింది. జగత్తులో వున్న అన్ని వస్తువులూ కూడా క్రమాభివృద్ధినే పొందవలసి వుండే పక్షంలో, పాత సంస్థలు మార్పుచెంది వాటిస్థానే ఇతర సంస్థలు బయలుదేరే పక్షంలో, ప్రష్యా రాజయొక్కగానీ, రష్యను జారు యొక్కగానీ నిరంకుశపరిపాలనే కలకాలమూ ఎందుకు శాశ్వతంగా వుండాలి? అత్యధిక సంఖ్యలో వున్నవారి పొట్టలుకొట్టి అత్యల్ప సంఖ్యలో వున్న ఏపట్టెడు వ్యక్తులలో భోగభాగ్యాలను అనుభవించడం కలకాలమూ ఎందుకు శాశ్వతంగా జరగాలి? ప్రజపై బూర్జువావర్గంయొక్క ఆధిపత్యం కలకాలమూ ఎందుకు శాశ్వతంగా సాగాలి? మనస్సుయొక్క, భావాలయొక్క క్రమాభివృద్ధిని గురించి చెప్పింది హేగెల్ తత్వశాస్త్రం; అది భావవాద పంథాలో వుంది. మనస్సు

క్రమాభివృద్ధిని పొందుతుందనే సూత్రంనుండి, ప్రకృతి, మానవుడు, మానవ, సామాజిక సంబంధాలు, వీటన్నిటి క్రమాభివృద్ధిని హేగెల్ తత్వశాస్త్రం తార్కిక పద్ధతుల్లో ఊహించింది. హేగెల్ యొక్క శాశ్వత క్రమాభివృద్ధి అభిప్రాయాన్ని మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు అంగీకరించి*, అతను ఆకారణంగా ఊహించుకొన్న భావవాదపు అభిప్రాయాలను మాత్రం వారు తిరస్కరించారు; మానవ జీవిత విషయాల్పై వారు తమ దృష్టిని సారించగా, ప్రకృతి క్రమాభివృద్ధిని వివరణచేసి చెప్పేది మనస్సుయొక్క క్రమాభివృద్ధి కాదనీ, తత్పిన్నంగా మనస్సుయొక్క వివరణను ప్రకృతినుండే, పదార్థంనుండే, ఉత్పన్నం చేయాల్సి వుంటుందని వారికి స్పష్టంగా కనబడింది... హేగెల్ లాగాకాకుండా, ఇతర హేగెల్ వాదులలాగా కాకుండా, మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు భౌతికవాదులు. ప్రపంచాన్నీ మానవాళినీ భౌతికవాద దృష్టితో పరిశీలించి చూడగా, ప్రకృతిలోవున్న సంఘటనల నన్నింటికీ భౌతిక కారణాలే ఏ విధంగానైతే మూలాధారాలుగా ఏర్పడి వున్నాయో, సరిగా ఆ విధంగానే మానవసామాజిక క్రమాభివృద్ధి కూడా భౌతిక ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధివల్లనే పరిమితమై నిర్దేశించబడుతుంది. మానవ అవసరాలను తీర్చుకోడానికి అవశ్యములైన వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసుకొనేందుకు మనుష్యులు ఒకరితో ఒకరు ఏర్పరచుకొనే పరస్పర సంబంధాలు, ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధిపైనే ఆధారపడి వుంటాయి. ఇక ఈ సంబంధాలలోనే, అన్ని సామాజికజీవిత సంఘటనలూ, అన్ని మానవ ఆశయాలూ అభిప్రాయాలూ ధర్మాలూ వీటన్నిటి వివరణా కూడా ఇమిడి వుంది. ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధి, పొంత ఆస్తి ప్రాతిపదికపైన ఏర్పడిన సామాజిక సంబంధాలను సృష్టిస్తుంది; కాని అచ్చంగా ఈ ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధి, అధిక సంఖ్యాకవర్గీయలనుండి వారి ఆస్తిని లాగేసి, దానిని అల్పాతి అల్పసంఖ్యాకవర్గీయులైన బహుకొద్దిమంది చేతుల్లో సాంద్రీకృతం చేస్తూంది, కాని ఈ ఉత్పాదక శక్తుల క్రమాభివృద్ధి ఆధునిక సామాజిక వ్యవస్థకు మూలమైన ఆస్తిని నాశనంచేసి, సోషలిస్టులందరూ తమ ఆశయసిద్ధికి ఏ గమ్యాన్నయితే ఏర్పరచుకున్నారో, అచ్చంగా ఆ గమ్యపు దిశగానే ఇది కూడా పాటుపడుతుంది. సామాజిక శక్తులలో ఏ శక్తి ఐతే ఆధునిక సమాజంలో దానికున్న స్థానాన్ని బట్టి సోషలిజం అవతరణ పట్ల అభిలాషను కనబరూస్తూందో, ఆ శక్తిని గుర్తెరిగి, ఆ శక్తికి దాని ప్రయోజనాలనూ దాని చారిత్రక కర్తవ్యాన్నీ గుర్తెరిగేటట్టి చైతన్యాన్ని దానికి కలుగజేయడంలోనే వుంది సోష

* తమ వైజ్ఞానికాభివృద్ధికి ప్రఖ్యాతివహించిన జర్మన్ తత్వశాస్త్రజ్ఞులకు — అందులోనూ ప్రత్యేకంగా హేగెల్ కి — తాము ఎంతో రుణపడి వున్నామని మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు తరుచు చెబుతుండేవారు. “జర్మను తత్వశాస్త్రం పుట్టివుండక పోయివుంటే శాస్త్రయుక్తమైన సోషలిజం అంటూ వుండేదే కాదు,”²⁷ అన్నాడు ఎంగెల్స్.

లిస్టులయొక్క కర్తవ్యం అంతా. ఈ శక్తి శ్రామికవర్గం. తన తండ్రి భాగస్వామిగా వున్న ఒక వ్యాపారసంస్థలో 1842 లో అతడు ఉద్యోగిగా ప్రవేశించి స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకున్నట్టి, బ్రిటిష్ పరిశ్రమకు నడిబొడ్డు అయినట్టి మాంచెస్టర్లో వున్నప్పుడు, ఇంగ్లండులో ఎంగెల్స్ ఈ శక్తితో పరిచయం కలుగ జేసుకొన్నాడు. మాంచెస్టర్లో ఎంగెల్స్ తాను పనిచేస్తూన్న ఫ్యాక్టరీ ఆఫీసులోనే కూచుని ఉండిపోకుండా, కోళ్ల గూళ్లలా వున్న ఇళ్లలో కార్మికులు నివసిస్తూన్న మురికిపేటలో అతడు తిరుగుతూ, వారి పరిస్థితులనూ, వారి దారిద్ర్యాన్నీ, వారి దౌర్భాగ్యపు జీవితాన్నీ కళ్లారా చూశాడు. తన సొంత అవేక్షణలతోనే తృప్తిపడక, బ్రిటిష్ కార్మికుల దురవస్థను గురించి తాను స్వయంగా చూసిన దానినంతా పుస్తకాల్లో చదివి, తనకు దొరికిన ప్రభుత్వ ప్రచురణలనన్నింటినీ అధ్యయనం చేశాడు ఎంగెల్స్. ఈ అధ్యయన అవేక్షణల ఫలితమే 1845 లో “ఇంగ్లండులో కార్మికవర్గంయొక్క స్థితి” అనే పేరుతో వెలువడిన గ్రంథం. “ఇంగ్లండులో కార్మిక వర్గంయొక్క స్థితి” అనే గ్రంథాన్ని రచించడంలో ఎంగెల్స్ కావించిన గొప్ప సేవను గురించి మనం ఇదివరకే పేర్కొన్నాం. ఎంగెల్స్కు ముందే అనేకులు శ్రామికవర్గం అనుభవించుతూన్న బాధలను వర్ణించి, కార్మికవర్గానికి సహాయం చేయవలసిన అవసరాన్ని గూర్చి రాశారు. అయితే శ్రామికవర్గం బాధలను అనుభవించుతూన్న వర్గమవడమే కాకుండా, అవమానకరమైన ఈ ఆర్థిక దుస్థితే శ్రామికవర్గాన్ని నిరాశూటంగా ముందుకు తీసుకొనిపోతూ, ఇక విధిలేక తన అంతిమ విముక్తికోసం యుద్ధంచేసేటట్లు వాస్తవంగా అది నిర్బంధించేయబడే తీరుతుందని అందరికంటే ముందు ఎంగెల్స్ చెప్పాడు. అంతేకాదు, యుద్ధంచేయడానికి భయపడని ఈ శ్రామికవర్గం తన స్వయం సహాయంపైనే ఆధారపడుతుంది. కార్మికవర్గంయొక్క రాజకీయోద్యమం ఫలితంగా సోషలిజం ఒక్కటే తమకు మోక్షాన్ని చేకూర్చగలదని కార్మికులు తప్పనిసరిగా గ్రహించి తీరుతారు. ఇక రెండో వైపున, ఎప్పుడైతే సోషలిజమే కార్మిక వర్గ రాజకీయ పోరాటంయొక్క లక్ష్యం అవుతుందో, అప్పుడే సోషలిజం ఒక శక్తిగా రూపొందగలుగుతుంది. ఇంగ్లండులోని కార్మికవర్గపు స్థితిని గురించి ఎంగెల్స్ రచించిన గ్రంథంలో వెల్లడించబడిన అభిప్రాయాల్లో ఇవి ముఖ్యమైనవి. వివేచనా శక్తిని కలిగినట్టి పోరాటాన్ని సాగించుతూన్నట్టి శ్రామికులందరూ నేడీ అభిప్రాయాలను స్వీకరించారు; కాని ఆ రోజుల్లో అవి కొత్తగా వుండేవి. ఈ భావాలన్నీ మనస్సులో నాటుకొని పోయేటట్టి శైలిలో రచించబడి, ఇంగ్లండులోని శ్రామికవర్గంయొక్క దుస్థితిని ప్రామాణికంగానూ హృదయవిదారకంగానూ చిత్రింపబడినట్టి ఈ గ్రంథంలో విపులంగా వివరించబడ్డాయి. పెట్టుబడిదారీ విధానంపైనా బూర్జువావర్గం పైనా ఒక ఫోరమ్మైన నేరారోపణప్రతమే ఈ గ్రంథం. ఈ గ్రంథం గొప్ప సంచలనాన్ని కలిగించింది. ఆధునిక శ్రామికవర్గపు స్థితిగతులను యథార్థంగా చిత్రించిన గ్రంథం ఇదొక్కటేనంటూ సర్వే

సర్వత్రా ఈ గ్రంథాన్నే అందరూ ఉదాహరించుతుండేవారు. వాస్తవానికి 1845 ముందు గానీ, ఆతరువాతగానీ కార్మికవర్గంయొక్క దౌర్భాగ్యస్థితిని ఇంత అద్భుతంగానూ ఇంత యథార్థంగానూ ప్రదర్శించే చిత్తరపు మరేదీ కూడా నాటికీ నేటికీ వెలువడలేదు.

ఎంగెల్స్ సోషలిస్టు అవడం, అతడు ఇంగ్లండుకు వచ్చిన తరువాతనే. మాంచెస్టర్లో ఆ రోజుల్లో బ్రిటిష్ కార్మికోద్యమంలో చురుకుగా పనిచేస్తూన్న వ్యక్తులతో అతను సంబంధాలు పెట్టుకుని, ఇంగ్లీషు సోషలిస్టు ప్రతికలకు వ్యాసాలు రాయడం మొదలుపెట్టాడు. 1844 లో అతను జర్మనీకి తిరిగి ప్రయాణం చేస్తూండేటప్పుడు పారిస్లో అతనికి మార్క్స్ పరిచయం కలిగింది; అంతకు ముందే అతను మార్క్స్ తో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరుపుతుండేవాడు. మార్క్స్ పారిస్లో వుండేటప్పుడు, ఫ్రెంచి సోషలిస్టులూ ఫ్రెంచి జీవితమూ, వీటి ప్రభావ ఫలితంగా అతడు సోషలిస్టు అయ్యాడు. పారిస్లోనే మిత్రులిద్దరూ కలిసి సమిష్టిగా “పవిత్ర కుటుంబం, లేక విమర్శనాత్మక విమర్శనకు విమర్శ” అనే గ్రంథాన్ని రచించారు. “ఇంగ్లండులో కార్మిక వర్గంయొక్క స్థితి” వెలువడడానికి ఒక ఏడాదిముందే వెలువడినట్టి, అత్యధికభాగం మార్క్స్ రచించినట్టి ఈ పుస్తకంలో, పైన మనం దేని ప్రధానాభిప్రాయాలనైతే వ్యాఖ్యానించామో ఆ విప్లవాత్మక సోషలిజంయొక్క పునాదులు వివరించబడ్డాయి. “పవిత్ర కుటుంబం” అన్నది తత్వశాస్త్రజ్ఞులైన బౌవర్ సోదరులకూ వారి అనుచరులకూ మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు వేళాకోళానికి పెట్టిన మారుపేరు. యావత్తు వాస్తవికతకూ రాజకీయాలకూ, పార్టీలకూ అతీతమైనట్టిన్నీ, ఎట్టి క్రియాశీలమైన కార్యాచరణనైనా నిరాకరించేటట్టిన్నీ, చుట్టుపట్లనున్న ప్రపంచాన్నీ ప్రపంచంలో జరుగుతున్న ఉదంతాలనూ కేవలం “విమర్శనాత్మకంగా” నిర్వికల్పంగా ధ్యానిస్తూ వుండాలనే తత్వాన్ని ఈ పెద్ద మనుషులు బోధించారు. ఈ పెద్దమనుషులు, బౌవర్ సోదరులు, శ్రామికవర్గాన్ని అహంకారంతో చూస్తూ, దానిని విమర్శనాజ్ఞానంలేని ముక్కడిమూకకింద కట్టేశారు. అసందర్భమైనట్టిన్నీ హానికరమైనట్టిన్నీ ఈ పోకడను మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు అతి తీవ్రంగా ఎదిరించారు. వాస్తవమైన ఒక మానవవ్యక్తి తరపున — పరిపాలనాధికారాన్ని చలాయించుతున్న వర్గాలయొక్క, రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క పాదాలకింద పడి నలిగిపోతున్న కార్మికుని తరపున — నిలబడి, నిర్వికల్పధ్యాన్నం కాదు చేయవలసినది; చేయవలసినదల్లా ఉత్తమ సామాజికవ్యవస్థ స్థాపనార్థం పోరాటమేనని ఎలుగెత్తి చాటారు మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు. ఈ పోరాటాన్ని సాగించడానికి స్తోమతను కలిగిన శక్తి, ఈ పోరాటంలో శ్రద్ధాసక్తులను కలిగినదీ, శ్రామికవర్గమే అని వారు సహజంగానే గుర్తించారు. “పవిత్ర కుటుంబం” వెలువడక ముందే, మార్క్స్, రూగె, వీరిద్దరి సంపాదకత్వకింద ప్రచురింపబడిన “జర్మన్ ఫ్రెంచి ఇతిహాస వార్షిక సంచికలు” అనే ప్రతికలో, “అర్థశాస్త్ర విమర్శనా వ్యాసాలు”²⁸ అనే శీర్షికతో ఎంగెల్స్ కొన్ని వ్యాసాలు

రాశాడు. ఈ వ్యాసాల్లో, సోషలిస్టు దృక్పథంనుండి సమకాలిక ఆర్థిక వ్యవస్థయందు ప్రత్యక్షంగా కనబడుతున్న ప్రధానమైన సంఘటనలను పరిశీలించి, ప్రైవేటు ఆస్తి చలా యించుతున్న రాజ్యాధికారంయొక్క అనివార్యమైన ఫలితాలే ఇవి అని అతడు పర్యవసానం తేల్చాడు. ఏ శాస్త్రంలోనైతే మార్క్స్ రచించిన గ్రంథాలు వాస్తవమైన ఒక విప్లవాన్నే తీసు కొచ్చాయో, అట్టి అర్థశాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేయాలని మార్క్స్ కృతినీశ్చయుడవడానికి ఎంగెల్స్ సహవాసమే ఒక ప్రబల కారణమని మనం నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చు.

1845 నుండి 1847 వరకూ ఎంగెల్స్ బ్రస్సెల్స్ లోనూ పారిస్ లోనూ నివ సించుతూ, తన విజ్ఞానశాస్త్ర అధ్యయనాన్ని బ్రస్సెల్స్ లోనూ పారిస్ లోనూ వున్న జర్మన్ కార్మికులమధ్య ఆచరణాత్మక కార్యకలాపంతో మిళితంచేస్తూ జీవించాడు. ఈ పట్నాల్లో వున్న వ్వుడే, రహస్యంగా పనిచేస్తూన్న జర్మన్ “కమ్యూనిస్టు లీగ్” తో మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు సం బంధాలు ఏర్పరచుకొన్నారు. మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు అప్పటికే రూపొందించినట్టి సోషలిజం యొక్క ముఖ్యసూత్రాలకు వ్యాఖ్యాన మొకదానిని రాయవలసిందని వారిని ఈ సమితి కోరింది. 1848 లో ప్రచురింపబడి మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లచే విరచితమై ప్రఖ్యాతివడసిన “కమ్యూ నిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక” ఈ విధంగా అవతరించింది. ఈ చిన్న పుస్తకం ఎన్నో గ్రంథాలకు నరిసమానమైనది: దీని భావమే మొత్తం నాగరికతా ప్రపంచ మంతటా ఆర్గనైజై పోరా డుతూ వున్న శ్రామిక వర్గాన్ని యీనాటికీ కూడా ఉత్తేజపరుస్తూ నడుపుతూంది.

ప్రెస్సులో మొదట ఆరంభమై తరువాత పశ్చిమ యూరప్ దేశాలకు వ్యాపించిన 1848 విప్లవం మూలాన, మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు తమ స్వదేశానికి తిరిగి వెళ్లిపోయారు. స్వదేశానికి వెళ్లిపోయిన తరువాత, ప్రవ్యారాజ్యపు రైన్ రాష్ట్రంలో వున్న కలోన్ పట్నంలో అప్పుడు ఆ పట్నంలో ప్రచురితమవుతున్న ప్రజాస్వామ్య పత్రిక అయిన “నోయే రైనిషె సైటుంగ్”ను నడపడానికి పూనుకున్నారు. ఆనాడు ప్రవ్యారదేశపు రైన్ రాష్ట్రంలో విజృం భించినట్టి విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామిక ఆశయాలన్నింటికీ ఈ మిత్రులిద్దరూ ఆయువు పట్టు గానూ గుండెకాయగానూ వుంటూ పనిచేశారు. ప్రజాప్రయోజనాలనూ ప్రజాస్వేచ్ఛనూ అభివృద్ధి నిరోధక శక్తుల బారినుండి అడుగడుగునా చిట్టచివరకూ వీరు రక్షించుతూ వచ్చారు. ఆ పోరాటంలో అభివృద్ధి నిరోధక శక్తులదే పైచేయి అవడం మనకు తెలిసిన విషయమే. “నోయే రైనిషె సైటుంగ్”ను ప్రభుత్వం నిషేధించింది. వెనుక ప్రవాసంలో వున్న కాలంలో మార్క్స్ తన పౌరసత్వాన్ని కోల్పోయి వుండడంచేత, అతనిని ఇప్పుడు దేశాన్నిండి వెళ్ల గొట్టేశారు. ఎంగెల్స్ ప్రజాతిరుగుబాటులో పాల్గొని, మూడు యుద్ధాల్లో పోరాడి, తిరుగు బాటు ఓడిపోయిన తరువాత స్వీట్జర్లెండ్ కు తప్పించుకుని, అక్కడనుండి లండన్ చేరు కున్నాడు.

అప్పటికే మార్క్స్ లండన్ లో నివాసం ఏర్పరచుకొని అక్కడ స్థిరపడిపోయాడు. ఎంగెల్స్ మాంచెస్టర్ వెళ్లి, వెనుక తాను 1840 లో పనిచేసిన వర్తకపు కంపెనీ లోనే మళ్ళీ గుమాస్తాగా ప్రవేశించి, ఆ కంపెనీలోనే తరువాత భాగస్థుడైయాడు. మార్క్స్ లండన్ లోనూ, 1870 వరకూ ఎంగెల్స్ మాంచెస్టర్ లోనూ నివసించినప్పటికీ, అత్యంత ఉల్లాసకరమూ మేధాసంపన్నమూ అయిన వారిద్దరి ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల సాంగత్యానికి ఇదేమీ ప్రతిబంధకంగా ఏర్పడలేదు: వారిద్దరూ ఒకరిపేర ఒకరు ఇంచుమించు ప్రతిరోజూ ఉత్తరాలు రాసుకుంటూండేవారు. ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలో వారిద్దరూ ఒండొరుల అభిప్రాయాలనూ విజ్ఞానాన్నీ తెలుసుకుంటూ, శాస్త్రీయ సోషలిజాన్ని స్థాపించే కృషిలో ఒకరి కొకరు సహాయపడుతూ తమ కార్యాన్ని సాగిస్తూవచ్చారు. 1870 లో ఎంగెల్స్ తన నివాసాన్ని లండన్ కు మార్చుకున్నాడు. అత్యంత శ్రమోత్సాహంతో కూడిన వారిద్దరి ఉమ్మడి వైజ్ఞానిక జీవితమూ 1883 లో మార్క్స్ నిర్యాణంవరకూ నిరాఘాటంగా సాగింది. మార్క్స్ వంతు, మన యుగంలో అర్థశాస్త్రంపై అద్వితీయమైన మహోత్కృష్టమైన “పెట్టుబడి” అనే గ్రంథమూ, ఎంగెల్స్ వంతు చిన్నపుస్తకాలు మొదలుకొని ఉద్గ్రంథాల వరకూ అనేక రచనల రూపంలోనూ ఈ సమిష్టిశ్రమ ఫలించింది. పెట్టుబడిదారి విధానపు ఆర్థికవ్యవస్థ యొక్క క్లిష్టసంఘటనల విశ్లేషణా పరిశీలనపై మార్క్స్ కృషి చేశాడు. ఎంగెల్స్ తరుచు వాదోపవాదపూరితములైన గ్రంథాలనూ, సర్వసాధారణ శాస్త్రీయ సమస్యలపైననూ, భౌతిక చారిత్రక భావనా దృక్పథంనుండి మార్క్సియ ఆర్థిక సిద్ధాంత దృక్పథంనుండి, భూత వర్తమానకాలాల వివిధ సంఘటనలను పరిశీలించి సులభశైలిలో గ్రంథాలను రచించాడు. ఎంగెల్స్ రచనలలో ఈ కింది వాటిని మనం పేర్కొనాల్సి వుంది: డ్యూరింగ్ ను ఖండించుతూ రాసిన వాదోపవాద పూరితమైన గ్రంథం (తత్వశాస్త్ర ప్రకృతిశాస్త్ర సాంఘికశాస్త్రాలలో అత్యంత ప్రధానములైన అనేక సమస్యలు ఈ గ్రంథంలో పరిశీలించబడ్డాయి),* “కుటుంబం, సొంత ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు” (రష్యను భాషలో అనువదించబడి సెంట్ పీటర్స్ బర్గ్ లో ప్రచురింపబడింది, మూడవ కూర్పు, 1895), “లుడ్విగ్ ఫాయెర్ బాఫ్”³¹ (జి. ప్లేహానోవ్ చే వివరణ సహితమైన రష్యను అనువాదం, జినీవా, 1892), రష్యన్ ప్రభుత్వంయొక్క వైదేశిక విధానంపై ఒక వ్యాసం (జినీవాలో “సోల్వియూల్ డెమోక్రాట్”

* అదృతమైన విషయ వైవిధ్యాన్ని కలిగి, అత్యంతోపయుక్తమైన గ్రంథమిది.²⁹ దురదృష్టవశాత్తూ, సోషలిజంయొక్క చారిత్రకాభివృద్ధిని సంగ్రహంగా ప్రదర్శింపబడిన ఒక చిన్న భాగం మాత్రమే రష్యన్ భాషలోకి అనువదించబడింది (“శాస్త్రీయ సోషలిజంయొక్క క్రమాభివృద్ధి,” రెండవ కూర్పు, జినీవా, 1892).³⁰

ప్రతికలో 1,2 సంచికలలో రష్యను అనువాదం ప్రచురింపబడింది),³² గృహవసతి సమస్యపై అద్భుతమైన వ్యాసపరంపర;³³ ఇక ఆఖరున పేర్కొనవలసినది: రష్యా ఆర్థికాభివృద్ధి గురించి, చిన్నవైనప్పటికీ అత్యంత విలువైన రెండు వ్యాసాలు (“రష్యానుగూర్చి ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ రచనలు” వేర జసూలిచ్ చే రష్యనులోకి అనువాదం, జనీవా, 1894).³⁴ పెట్టుబడిపై తాను రచించిన బ్రహ్మాండమైన గ్రంథాన్ని పూర్తిచేసే లోపలనే మార్క్స్ చనిపోయాడు. చిత్తు ముసాయిదా రూపంలో మాత్రం గ్రంథరచన పూర్తి చేశాడు మార్క్స్. తన మిత్రుని మరణానంతరం “పెట్టుబడి” గ్రంథంయొక్క రెండవ సంపుటాన్నీ మూడవ సంపుటాన్నీ ముద్రణకు సిద్ధంచేసి ప్రచురించడమనే అత్యంత ప్రయాసకరమైన కార్యాన్ని ఎంగెల్స్ స్వీకరించి, రెండవ సంపుటాన్ని 1885 లోనూ, మూడవ సంపుటాన్ని 1894 లోనూ ప్రచురించాడు. (నాల్గవ సంపుటం ప్రచురణనార్థం సిద్ధం చేయగలిగే లోపునే ఎంగెల్స్ చనిపోయాడు³⁵) ఈ రెండు సంపుటాలనూ ప్రచురించడానికి అతడు బ్రహ్మాండమైన కృషి చేయవలసి వచ్చింది. ఆస్ట్రీయాదేశపు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సభ్యుడు ఆడ్లర్ ఈ విషయాన్ని గురించి వ్రస్తావిస్తూ, “పెట్టుబడి” గ్రంథంయొక్క రెండవ సంపుటాన్నీ మూడవ సంపుటాన్నీ ప్రచురించడంలో తన మిత్రుడైన ప్రతిభాశాలి జ్ఞాపకార్థం మహనీయమైన చిహ్నాన్ని అతడు నిర్మించి, ఆ చిహ్నంపైన అప్రయత్నంగా తన పేరునే శాశ్వతంగా మలచుకొన్నాడు ఎంగెల్స్ అని అన్నాడు. వాస్తవానికి “పెట్టుబడి” గ్రంథంయొక్క ఈ రెండు సంపుటాలూ ఇద్దరు వ్యక్తుల — మార్క్స్ ఎంగెల్స్ ల — రచన. పురాతన గాథలలో ఇద్దరు స్నేహితులను గురించి మనసు కరిగించేటట్టి అనేక దృష్టాంతాలున్నాయి. మానవ మైత్రిని కీర్తిస్తూ రచించబడి హృదయాన్ని ద్రవింపజేసే వివిధ కథల నన్నింటినీ మించి పోయినట్టి స్నేహపాశాలతో బంధింపబడిన వండితులూ యోధులూ ఇరువురు తన శాస్త్రాన్ని సృష్టించారని యూరప్ ఖండపు శ్రామికవర్గం సగర్వంగా చెప్పుకోవచ్చు. ఎంగెల్స్ ఎల్లప్పుడూ కూడా — మొత్తంమీద సబబుగానే — మార్క్స్ పేరు ముందు చెప్పి తరువాత తన పేరు చెప్పుకునేవాడు. పాతస్నేహితుడు ఒకతని పేర రాస్తూ: “మార్క్స్ జీవించిన రోజుల్లో నేను వెనకపాట పాడేవాణ్ణి”³⁶ అని రాశాడు ఎంగెల్స్. మార్క్స్ బతికున్నప్పుడు మార్క్స్ మీద అతనికున్న ప్రేమ, మార్క్స్ చనిపోయిన తరువాత ఆయనను తల్చుకుని అతను చూపిన భక్తిగౌరవాలు అపారములు. సాహసుడైన ఈ యోధునిలో, కచ్చితమైన ఈ తత్వజ్ఞానిలో ప్రేమ పూరితమైన హృదయం స్పందించుతూండేది.

1848-1849 ఉద్యమం అనంతరం ప్రవాసంలో వున్న రోజుల్లో మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లు శాస్త్రీయ పతనా వ్యాసంగంలోనే కాలం గడవలేదు. 1864 లో మార్క్స్ “అంతర్జాతీయ కార్మికులు సంఘం” అనే సంస్థను స్థాపించి, ఒక దాశాబ్దిపాటు దానిని నడి

పాడు. ఈ సంఘ కార్యకలాపాల్లో ఎంగెల్స్ చాలా చురుకైన పాత్రనే వహించాడు. మార్క్స్ ఉద్దేశాల ప్రకారం అన్ని దేశాలలో వున్న శ్రామికులనూ సంఘటిత పరచడానికి స్థాపించబడినట్టి ఈ అంతర్జాతీయ సంఘం, కార్మికవర్గంయొక్క క్రమాభివృద్ధిలో బృహత్తర ప్రాధాన్యత వహించింది. 1870 సంవత్సరాల్లో ఈ అంతర్జాతీయ సంఘం అంతమొందినప్పటికీ, ఐక్యతాసాధనలో మార్క్స్ ఎంగెల్స్ల పాత్ర అంతటితో ఎంత మాత్రమూ ముగియలేదు. తత్ఫలితంగా కార్మికోద్యమమే నిరవధికంగా అభివృద్ధి పొందుతూండడం కారణంగా, కార్మికోద్యమంయొక్క ఆధ్యాత్మిక నాయకులుగా వారి ప్రాముఖ్యత నానాటికి మరింత ఇనుమడింప జొచ్చిందనే చెప్పాలి. మార్క్స్ మరణానంతరం ఎంగెల్స్ ఒక్కడే యూరప్‌లోని సోషలిస్టులకు ఆచార్యత్వాన్నీ నాయకత్వాన్నీ వహించుతూ వచ్చాడు. ప్రభుత్వం క్రూరవిధానాన్ని సాగించినప్పటికీ, నిరంతరాయంగా దినదినాభివృద్ధి నొందుతూ పటిష్ఠమవుతూన్నట్టి జర్మన్ సోషలిస్టులేకాకుండా, స్పెయిన్, రుమేనియా, రష్యా మొదలైన వెనుకపడిన దేశాలయొక్క — తాము తీసుకొనే ప్రాథమిక చర్యల ముందు వెనుకలు పర్యాయించి ఆచి తూచి తీవ్రంగా ఆలోచించిన పిమ్మటే కార్యాచరణలోకి దిగవలసినట్టి — సోషలిస్టు ప్రతినిధులు కూడా సలహాకొరకూ ఆదేశాలకొరకూ అతని వద్దకు వస్తూండేవారు. వయోవృద్ధుడైన ఎంగెల్స్‌యొక్క విజ్ఞానానుభవ భాండారాన్ని వారందరూ స్వేచ్ఛగా వినియోగపరచుకునేవారు.

రష్యన్ భాషను పఠించి, రష్యన్ గ్రంథాలను చదవగలిగిన మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు, ఆ దేశం పట్ల ఔత్సుకమైన ఆసక్తిని చూపుతూ, రష్యను విప్లవోద్యమ గమనాన్ని సానుభూతితో గమనించుతూ, రష్యన్ విప్లవకారులతో సంబంధాలను నెలకొల్పుకుంటూండేవారు. సోషలిస్టులు కాకముందు వారిద్దరూ కూడా ప్రజాతంత్రవాదులు; ఆ కారణంచేత రాజకీయ నిరంకుశత్వం పట్ల ప్రజాస్వామ్యప్రియులకుండే ద్వేషం వారి హృదయాల్లో గాఢంగా నాటుకుపోయింది. ప్రత్యక్షమైన ఈ రాజకీయానుభవంతో మేళవించిన ప్రగాఢమైన సిద్ధాంత పరిజ్ఞానంవల్ల రాజకీయ నిరంకుశత్వానికీ ఆర్థిక దోపిడీకీగల అవినాభావ సంబంధాన్ని గుర్తెరిగిన వారవడంచేతనూ, అపారమైన జీవితానుభవాన్ని సముపార్జించడంచేతనూ, కచ్చితంగా రాజకీయ దృక్పథాన్ని అవలంబించుతూనే ఆతిసున్నితమైన సహృదయానుభూతిని మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు ప్రదర్శింపగలిగేవారు. అచ్చంగా ఈ కారణంవల్లనే, అత్యంత బరోపేతమైనట్టి జారు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా పట్టెడుమంది రష్యన్ విప్లవకారులు సలుపుతూన్న విరోచిత ప్రతిఘటన, ఎన్నో అగ్నివరీక్షలకు నిలచిన ఈ విప్లవకారుల హృదయాల్లో గాఢమైన సానుభూతిని రేకెత్తించింది. ఇక రెండో వైపున, కేవలం భ్రమమాత్రమైనట్టి ఆర్థిక ప్రయోజనాలకోసం ఆశపడి, రష్యను సోషలిస్టుల ప్రధాన కర్తవ్యమూ తక్షణ కర్తవ్యమూ అయిన రాజకీయస్వేచ్ఛా సముపార్జన లక్ష్యంపట్ల పెడముఖంపెట్టే వైఖరి సహజంగానే వారికి

అనుమానాస్పదంగా కనపడడమే కాకుండా, మహత్తరమైన సోషలిస్టు విప్లవోద్యమానికే ప్రత్యక్ష ద్రోహాన్ని తలపెట్టడమని వారు భావించారు. “శ్రామికవర్గ విమోచనను శ్రామికవర్గమే సాధించాలి”³⁷ అని మార్క్స్ ఎంగెల్స్ నిరంతరమూ బోధించుతూండేవారు. కాగా తన ఆర్థిక విమోచన సాధనకై పోరాడాలంటే, శ్రామికవర్గం కొన్ని రాజకీయ హక్కులను తన కోసం సంపాదించుకోవాల్సి వుంటుంది. అంతేకాకుండా, రష్యాలో రాజకీయ విప్లవం సంభవించే పక్షంలో పాశ్చాత్య యూరప్ దేశాల కార్మికోద్యమానికి కూడా అది మహత్తర ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంటుందని వారు స్పష్టంగా గ్రహించారు. నిరంకుశ పరిపాలనను సాగించుతూన్న రష్యా సర్వసాధారణంగా యూరప్ లోని అభివృద్ధి నిరోధకాన్నంతనూ నిరంతరమూ పరిరక్షించుతూన్న ఒక అభేద్యమైన బురుజులాగు వుంటుంది. అనేక సంవత్సరాలుగా జర్మనీ ప్రాన్సుల మధ్య వైషమ్యభీజాలను నాటినట్టి 1870 యుద్ధం ఫలితంగా, అంతర్జాతీయ రంగంలో రష్యా ఆక్రమించుతూన్న అత్యంతాశ్చర్యాన్ని గొలిపే అనుకూలమైన స్థానం, అభివృద్ధి నిరోధక శక్తిగా నిరంకుశ రష్యాయొక్క ప్రాముఖ్యతను సహజంగా మరింత ఇనుమడింపజేసింది. స్వేచ్ఛాయుతమైన రష్యా మాత్రమే, పోలెండ్, ఫిన్ లాండ్, జర్మనీ, ఆర్మీనియా దేశస్థులనే కాకుండా మరేయితర చిన్నజాతులనైనా సరే పీడించడానికిగానీ, ప్రాన్సునీ జర్మనీనీ ఒకదానిపై ఒకదానిని నిరంతరమూ ఉసికొల్పడానికిగానీ అవసరంలేని రష్యా మాత్రమే, ఆధునిక యూరప్ ఖండాన్ని యుద్ధభారంనుండి తప్పించి, యూరప్ లో వున్న అభివృద్ధి నిరోధక శక్తులనన్నింటినీ బలహీనపరచి, యూరప్ దేశాలలోని కార్మికవర్గాల శక్తిని వృద్ధిపరచగలుగుతుంది. ఈ కారణంవల్లనూ, పాశ్చాత్యదేశాలలో వున్న కార్మికోద్యమ అభ్యుదయానికి సహితమూ, రష్యాలో రాజకీయస్వేచ్ఛ స్థాపనను ఎంగెల్స్ ప్రగాఢంగా వాంఛించాడు. ఎంగెల్స్ నిర్యాణంతో రష్యను విప్లవకారులు తమ ముఖ్యస్నేహితుని కోల్పోయారు.

శ్రామికవర్గ యోధుడూ, శ్రామికవర్గ ప్రవక్త అయిన ఎంగెల్స్ కీర్తి చిరస్మరణీయమై శాశ్వతంగా వర్ధిల్లుగాక!

1895 శరత్తు.

మార్క్స్ ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు

ఎన్నాళ్లనుండో వాగ్దానం చేయబడినట్టి శాస్త్రీయ సోషలిజమ్ సుప్రసిద్ధ స్థాపకుల ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల కూర్పు చిట్టచివరకు ఇప్పుడు వెలువడింది. ఈ ప్రచురణ బేబెల్, బెర్న్స్టయిన్లు నిర్వహించ వలసిందనే కోర్కెను ఎంగెల్స్ తన మరణశాసనంలో వెలిబుచ్చాడు. బేబెల్ తానింకా కొద్ది రోజులకు చనిపోతాననగా తన వంతు సంపాదకీయ కార్యాన్ని పూర్తి చేయగల్గాడు.

స్ట్యుట్ గార్డ్ పణ్ణంలో డీట్జ్ ప్రచురణాలయంచే కొద్ది వారాలక్రితం ప్రచురితమయిన మార్క్స్-ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు నాల్గు బృహత్ సంపుటాల రూపంలో వున్నాయి. ఈ నాల్గు బృహత్ సంపుటాల్లోనూ, 1844 నుండి 1883 వరకూ వున్న విస్తృత కాలంలో మార్క్స్ ఎంగెల్స్ల మధ్య నడచిన 1,386 పుత్తరాలు క్రోడీకరించబడ్డాయి.

సంపాదకీయ కార్యం, అనగా వివిధ కాలావధులకు సంబంధించిన ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకు పీఠికల రచన, ఎడువార్డ్ బెర్న్స్టయిన్ నిర్వహించాడు. సాంకేతిక, భావశాస్త్రీయ దృక్ స్థానాలు రెంటి నుండి చూచినట్టయితే ఈ కార్యం అనుకున్నట్టుగానే ఆసంతృప్తికరంగానే వుంది. అమిత అవకాశవాదిగా “పరిణామం” చెందినట్టి అప్రతిష్ఠను ఆర్జించుకున్న తరువాత బెర్న్స్టయిన్, విస్లవభావంతో సంపూర్ణంగా గర్భితమైనట్టి ఈ పుత్తరాలకు ఎంత మాత్రమూ సంపాదకత్వం వహించి వుండకూడదు. బెర్న్స్టయిన్ రాసిన ఉపోద్ఘాతాలలో కొంత భాగం అర్థరహితమూ, కొంత భాగం కేవలం సత్యదూరమూనూ; అందుకు ఈ ఉదాహరణ చూడండి: మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు బయటపెట్టిన లాసాల్, ష్వెట్జర్ల అవకాశవాద స్కాలి త్యాలను కచ్చితంగానూ స్పష్టంగానూ, నిర్మోగమాటంగానూ స్వాభావికీకరణం చేయడం బదులు, “లాసాల్ విధానాన్ని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఎల్లప్పుడూ సరిగా విలువకట్టారా అని న్యాయంగానే శంకించవచ్చు” అనీ (3 వ సంపుటం, XVIII వ పుట), వారి ఎత్తుగడలలో లీడ్ క్షెఫ్ట్ కు కంటే ష్వెట్జర్ కే వారు “ఎంతో దగ్గరగా వుంటారనీ” (IV వ సంపుటం,

X వ పుట), ఇలాంటి వరణతత్వపు పదజాలాలూ విసుర్లు మనకు తారసపడూంటాయి. కేవలం అవకాశవాదానికి తెరమరుగు కల్పించడమూ మెరుగులు దిద్దడమూ తప్ప ఈ దాడులకు మరే అర్థమూ లేదు. తన ప్రత్యర్థులు పలువురితో మార్క్స్ సలిపిన సైద్ధాంతిక పోరాటం పట్ల ప్రదర్శిత మవుతున్న ఈ వరణతత్వపు వైఖరి దురదృష్టవశాత్తూనేటి జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లలో అంతకంతకు మరింతగా విస్తృతవ్యాప్తి పొందుతూంది.

సాంకేతిక దృక్పథానం నుండి పరిశీలించిన యెడల సూచిక అసంతృప్తికరంగా వుంది — నాల్గు సంపుటాలకూ ఒకే ఒక సూచిక (ఉదాహరణకు: అందులో కౌట్స్కి, స్టర్లింగ్ల పేర్లే వదలివేయబడ్డాయి); ఒక్కొక్క పుత్తరానికి ఇచ్చిన వివరణలు అతिसంగ్రహంగా వుండి, సోర్గ్ అనుసరించినట్టు ఆ వివరణలు ఏ పుత్తరానికైతే వర్తిస్తాయో ఆ పుత్తరాలకు చేరువగా వుంచడం బదులు, సంపాదకుని ఉపోద్ఘాతాలలో ఏ మూలో విసరేసి వున్నాయి; ఇలాంటి లోపాలు ఇంకా వున్నాయి.

ప్రచురణ వెల కూడా అనుచితంగా పెచ్చుగా వుంది — నాల్గు సంపుటాలూ 20 రూబుళ్లు. మొత్తం ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు ఇంతటి అందమైన కూర్పులో కాకుండా కాస్త సాదా కూర్పులో జనసామాన్యానికి అందుబాటులో వుండే వెలకు ప్రచురించడానికి నిస్సందేహంగా వీలుండేది, ప్రచురించాల్సే వుండేది కూడా. దీనికి అదనంగా, కార్మికులలో విస్తృత ప్రచారానికి వీలుండేటందుకు, మూలసూత్రం దృష్ట్యా అత్యంత ముఖ్యమైన ఖండాలు ఎంచి ప్రచురించడానికి వీలుండేది, ప్రచురించాల్సే వుండేది కూడా.

ఈ లోపాలన్నీ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల అధ్యయనానికి సహజంగానే ప్రతిబంధకాలుగా ఏర్పడుతున్నాయి. ఇది శోచనీయం. ఎందుచేతనంటే, శాస్త్రీయంగానూ, రాజకీయంగానూ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకున్న విలువ అపారం. ఈ లేఖలలో మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు, తమ బోధనలలో విచిత్రమైనట్టి (వారి తొలి అభిప్రాయాలకు సంబంధించినంత వరకు), అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి, అత్యంత కష్టతమములైనట్టి విషయాలను ఒత్తిచెప్పి వివరించుతూ, వాటి వివిధాంశాలను పదేపదే మన దృష్టికి తెస్తూంటారు కాబట్టి, వారి అనన్యసామాన్య ప్రతిభ పాఠకునికి పుష్టంగా సాక్షాత్కార మవడమే కాకుండా, మార్క్సిజంయొక్క అత్యంత ఘనమైన సైద్ధాంతిక విషయం ఎంతో అంత సచిత్రభూయిష్టమైన రీతిని ఆవిష్కృతమవుతుంది.

ఈ లేఖలు చదువుతున్నప్పుడు, సర్వప్రపంచ కార్మికోద్యమ చరిత్రయొక్క — ఆ చరిత్రలోని అతిముఖ్యమైన తరుణాలయొక్క, అత్యంత ప్రధానములైన అంశాలయొక్క — అద్భుత పరిస్థుట చిత్రణ, ముకుళిత పుష్పం వికసించినట్టుగా పాఠకుని కట్టెదుట ఆవిష్కృతమవుతుంది. ఇంతకంటేనూ అమూల్యమైనది కార్మికవర్గ రాజకీయాల చరిత్ర.

పురాతన, నూతన ప్రపంచాలలోని వివిధ దేశాలలో, అత్యంత వైవిధ్యములైన సమయాలలో, భిన్నభిన్న చారిత్రాత్మక గడియలలో కార్మికవర్గంయొక్క రాజకీయ కర్తవ్యాల ప్రదర్శనలోని ముఖ్యసూత్రాలను మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చర్చిస్తారు. కాగా ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు నడచిన శకం — బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం నుండి కార్మికవర్గం సరిగ్గా అప్పుడే తెగతెంపులు చేసుకున్న శకం; స్వతంత్ర కార్మికోద్యమం అవతరించిన శ్రామికవర్గపు ఎత్తుగడల విధానాల మౌలికసూత్రాలు నిర్వచించబడిన శకం; నేటి మన కాలంలో, బూర్జువా వర్గంయొక్క నిస్తబ్ధత, శిథిలావస్థలకు ఆనుషంగికంగానూ, దినదినమూ సంభవించే అల్పవిషయాలపై కార్మిక నాయకులు తమ దృష్టిని లగ్నం చేయడమునకూ తదితరములకూ ఆనుషంగికంగానూ సంభవించినట్టి అవకాశవాదంతో వివిధ దేశాలలోని కార్మికోద్యమం ఏ విధంగా బాధపడుతుందో చూచేందుకు మనకు అవకాశం కలుగుతున్నకొద్దీ — శ్రామికవర్గంయొక్క మౌలికములైన పరివర్తనకర లక్ష్యాల ప్రగాఢ అవగాహనను ప్రదర్శించుతూ, అవకాశవాదానికి గాని, విప్లవాత్మక పదజాల వ్యాపారానికి గాని ఈషత్తు సదుపాయం సహితమూ కల్పించకుండానే ఈ విప్లవాత్మక లక్ష్యాల దృక్స్థానం నుండి ఎత్తుగడలయొక్క ఆ యా కర్తవ్యాలకు అసాధారణమైన ఉలుసుబాటు కల్గిన నిర్వచనాలను రూపొందించుతున్నట్టి ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలో అంతగర్భితమైన విషయసంపత్తి మరింత అమూల్య మవుతుంది.

యావత్తు ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలయొక్క, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, సంగమ బిందువును, వాటిలో వ్యక్తీకరించబడినట్టి చర్చించబడినట్టి సంపూర్ణ భావజాలం అభిసరించుతున్న కేంద్రస్థానాన్ని, ఒక్క పదంలో నిర్వచించ ప్రయత్నించిన యెడల, ఆ పదం గతితర్కం. మార్క్స్ ఎంగెల్స్లకు అన్నిటికంటే ఎక్కువ అభిలాష కల్గించిన విషయం, ఏ విషయంయొక్క అత్యంత ప్రధానమూ, వినూత్నమూ అయిన అంశాన్ని వారు సమర్పించారో ఆ విషయం, విప్లవాత్మక చింతనాచరిత్రకు వారు దోహదం చేసిన గురుతర పురోగమనమని ఎంచబడిన విషయం, దాని పునాది నుండి కూడా యావత్తు ఆర్థికశాస్త్ర పునస్వరూప కల్పనకూ, చరిత్రకూ, ప్రకృతిశాస్త్రానికీ, తత్వశాస్త్రాలకూ, కార్మికవర్గంయొక్క ఎత్తుగడలకూ, రాజనీతికీ భౌతిక గతితర్కాన్ని వినియుక్త పరచడమే.

ఈ కింది వివరణలో, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలను స్థూలంగా సమీక్షించిన తర్వాత, లేఖలలోని విషయాలను ఆమూలాగ్రంగా వివరించే కపటయత్నం చేయకుండానే, వాటిలో మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు కావించిన వాదనలలోనూ సూచనలలోనూ అత్యంత మనోరంజకములైన వాటిని రేఖా మాత్రంగా సూచించ నుద్దేశిస్తున్నాం.

I. స్థూల సమీక్ష

ఇరవైనాలుగేళ్ల ప్రాయంలో వున్న ఎంగెల్స్ 1844 లో మార్క్స్ పేర రాసిన లేఖతో ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు ఆరంభమవుతాయి. ఈ లేఖలు చదివితే ఆనాటి జర్మనీలోని పరిస్థితులు కళ్లకు కట్టినట్టుగా వ్యక్తమవుతాయి. మొదటి పుత్తరం తేదీ 1844 సెప్టెంబరు ఆఖరి దినాలు. ఆ పుత్తరాన్ని తన జన్మస్థానమూ, తన తల్లితండ్రుల నివాసస్థానమూ అయిన బార్మెన్ నగరం నుండి ఎంగెల్స్ రాశాడు. అప్పటికింకా ఎంగెల్స్ కి 24 ఏళ్లు పూర్తిగా నిండనేలేదు. తన తల్లితండ్రుల అండను వుండడంతో ఎంగెల్స్ విసుగెత్తిపోయి, కుటుంబం నుండి విడిపోవడానికి ఆత్రపడ్డాడు. అతని తండ్రి చండశాసనుడు. నిష్కాపరుడైన కార్ఖానా యజమాని. వేళా పాళా లేకుండా కొడుకు అదేపనిగా ఈ రాజకీయ సమావేశం నుండి ఆ రాజకీయ సమావేశానికి పరుగెత్తుతూండడమూ, అతని కమ్యూనిస్టు అభిప్రాయాలూ చూసి తండ్రికి వాళ్లు మండిపోయింది. తల్లిమీద ఎంగెల్స్ కి ఎంతో ప్రేమ వుండబట్టిగాని, లేక పోయుంటే తాను ఇంటినుండి బయలుదేరడానికి ఇంకా గడువుపెట్టుకున్న ఆ కొద్ది రోజులు గడవడమే తన కెంతో కంటకంగా వుంటూందని అతడు తన పుత్తరంలో రాశాడు. తాను బయలుదేరకుండా వుండాలని తన కుటుంబంవారు ఏమేమి చిల్లర మల్లర కారణాలూ మూఢనమ్మికల ఫలితమైన భయాలూ చూపించేవారో తన పుత్తరాల్లో అతడు మార్క్స్ తో చెప్పుకునేవాడు.

తానింకా బార్మెన్ లో వుండగానే — ఒక ప్రణయ ఉదంతం కారణంగా మరికొంత కాలం ఆ నగరంలోనే ఎంగెల్స్ వుండిపోగా — తన తండ్రి మాటను ఆయన ఔదలదాల్చి ఆఫీసులో అతడు సుమారు రెండు వారాలపాటు పనిచేశాడు (ఆ ఫ్యాక్టరీ తండ్రిదే). “తుచ్చమైన ఈ బేరసారాలు సాగించడమంటే అసహ్యం వేస్తోంది. బార్మెన్ అంటే అసహ్యంవేస్తోంది, వీళ్లు కాలం ఏలా వెళ్లబుచ్చుతున్నారో చూస్తూంటే అసహ్యంవేస్తోంది; అన్నిటికంటే పరమ అసహ్యం వేస్తోన్నది: ఇంకా ఈలా బూర్జువాగానే వుండడమే కాకుండా, పైపెచ్చు శ్రామికవర్గాన్ని క్రియాశీలంగా నిరోధించుతూన్న ఫ్యాక్టరీ యజమానిగా వుండడం,” అంటూ అతడు మార్క్స్ పేర రాస్తాడు. కార్మికవర్గ స్థితిగతులను గురించి తాను రాస్తోన్న పుస్తకంపై చాలా కృషిచేస్తున్నానని (మనం ఎరిగినట్టూ ఈ పుస్తకం 1845 లో వెలువడి, ప్రపంచ సోషలిస్టు సారస్వతంలోని అత్యుత్తమ కృతులలో ఒకటిగా పేరు గడించు కుంది), తన్ను తానే ఓదార్చుకుంటున్నానని ఆ పుత్తరంలోనే ఇంకా అంటాడు ఎంగెల్స్. “తాను రచనా వ్యాసంగం సాగించనంత వరకూ, కమ్యూనిస్టుగా వుంటూనే, పైకి మాత్రం బూర్జువాగానూ, బేరసారాలు సాగించుతూన్న తుద్రమృగంగానూ వుండొచ్చు; కాని విస్తృత

మైన కమ్యూనిస్టు ప్రచారం సాగించుతూ, అదే సమయంలో తుచ్చమైన లావాదేవీలలోనూ పరిశ్రమలోనూ పాల్గొంటూండడానికి ఏమాత్రమూ పాసగదు. నేనిక్కడనుండి వెళ్లిపోతున్నాను. దీనికి తోడు నూటికి నూరు పాళ్ళూ క్రిస్టియన్-ప్రష్యన్ కుటుంబపు నిద్దరమత్తు జీవితం కూడా కలిపితే — ఇక నాకు అట్టే కాలం భరించ శక్యం కాదు. ఇలా వుంటే ఇక చివరికి ఒక జర్మన్ ఫిలిస్టైన్ కింద నేను తయారై, కమ్యూనిజంలోకి ఫిలిస్టైన్ తత్వం ప్రవేశపెడతా నేమో కూడా.” ఈ విధంగా రాశాడు యువకుడు ఎంగెల్స్. 1848 విప్లవం తర్వాత జీవిత పరిస్థితుల వొత్తిడి ననుసరించి ఎంగెల్స్ కి తన తండ్రి ఆఫీసులో తిరిగి చేరి, కొన్ని సుదీర్ఘ సంవత్సరాల పాటు “బేరసారాలు సాగించుతూన్న కుద్రమృగం”గా వుంటేనే తప్ప గత్యం తరం లేకపోయింది. అయినప్పటికీ తాను స్థిరంగా నిలబడి, తన చుట్టూ క్రిస్టియన్-ప్రష్యన్ పరిస్థితులనుగాక, కేవలం తద్దిన పరిస్థితులను, కామ్రేడ్స్ పరిస్థితులను సృష్టించుకోడానికి, తన జీవితాంతం వరకూ “కమ్యూనిజంలోకి ఫిలిస్టైన్ తత్వ ప్రవేశానికి” బద్ధశ్రతువుగా మూర్తీభవించడానికి అతనికి వీలుపడింది.

1844 లో జర్మన్ రాజధాన్యేతర రాష్ట్రాలలోని సామాజిక జీవితం, ఇరవయ్యో శతాబ్దారంభంలో 1905 విప్లవానికి ముందు రష్యోలో సామాజిక జీవితాన్ని పోలి వుండేది. రాజకీయ జీవితానికి ఒక ప్రేరేపణ, సాధారణంగా ప్రభుత్వానికి ప్రతికూలంగా పెల్లుబుకు తూన్న ఒక అగ్రహం సర్వత్రా ప్రజ్వరిల్లింది; నాస్తికులైపోతూన్నారని యువకుల మీద మతగురువులు నిప్పులు చెరుగుతూండేవారు, “సేవకుల పట్ల, లేక కార్మికుల పట్ల రాజ సగర్వం ప్రదర్శిస్తూన్నందకు” బూర్జువావర్గ కుటుంబాల పిల్లలు తమ తల్లితండ్రులపై పోట్లాడుతూండేవారు.

ఈ సాధారణ ప్రతికూల భావం ఎలా వ్యక్త మవుతూండేదంటే, ప్రతివాడూ తాను కమ్యూనిస్టుననే ప్రకటించుకునేవాడు. “బార్మెన్ నగరపు పోలీసు కమీషనరు కమ్యూనిస్టు,” అని మార్క్స్ కు వుత్తరం రాస్తూ ఎంగెల్స్ అంటాడు. “నేను కొలోన్ వెళ్లాను... డ్యూస్సెల్ డార్ఫ్ వెళ్లాను... ఎల్బర్ ఫెల్డ్ వెళ్లాను — ఈ వూళ్లలో ఎటుచూసినా కమ్యూనిస్టులే ఎదుర వుతారు! సేల్ అనే ఒక ఉగ్రుడైన కమ్యూనిస్టు, చిత్రలేఖకుడు, వ్యంగ్యచిత్రకారుడు రెండు నెలల్లో పారిస్ వెళ్లుతున్నాడు. అతనికి మీ చిరునామా ఇస్తాను; అతని బొత్తాపాక స్వభావా నికీ, సంగీతమంటే అతనికున్న అభిమానానికీ అతనంటే మీకందరికీ తప్పకుండా ఇష్టం కలుగు తుంది; అంతేకాదు వ్యంగ్యచిత్రకారునిగా అతనిని మీరు ఉపయోగించుకోవచ్చు కూడా,” అని ఎంగెల్స్ రాస్తాడు.

“ఇక్కడ ఎల్బర్ ఫెల్డ్ లో అద్భుతాలు జరుగుతున్నాయి. నిన్నటి రోజు” (ఈ వుత్తరం రాసినది 1845 ఫిబ్రవరి 22 న) “ఈ పట్నంలోకల్లా పేరెన్నిక గన్న రెస్టారెంటూ పట్నంలో

కల్లా పెద్దసభామందిరంలో మా మూడవ కమ్యూనిస్టు సమావేశం జరుపుకున్నాం. మొదటి సమావేశానికి 40 మంది, రెండవ సమావేశానికి 130 మంది, మూడవ సమావేశానికి కనీసం 200 ల మంది హాజరయ్యారు. మొత్తం ఎల్బిఎఫ్, బార్మన్ రెండు నగరాల తరపునా ధనిక ప్రభువర్గం మొదలుకొని చిన్న దుకాణదార్ల వరకూ, ఒక్క శ్రామికవర్గం మినహా, ప్రతినిధులందరూ వచ్చారు.”

ఇది అక్షరాలా ఎంగెల్స్ రాసినది. ఆ రోజుల్లో జర్మనీలో అందరూ కమ్యూనిస్టులే — ఒక్క శ్రామికవర్గం మినహా. అందరిలోనూ, అందులోనూ ముఖ్యంగా బూర్జువా వర్గంలో, వుండిన ప్రభుత్వప్రతికూల భావాలను వ్యక్తీకరించే రూపాలలో ఒకటి కమ్యూనిజంగా పరిణమించింది. “అందరిలోనూ శుద్ధ మందబుద్ధులూ, అందరిలోనూ అత్యంత బద్ధకస్తులూ, అందరిలోనూ అగ్రగణ్యులైన ఫిలిస్టైన్లూ — ప్రపంచంలో దేనిమీదా ఆసక్తి కనబరచని వీరందరూ కమ్యూనిజం అంటే ఇంచుమించు ఉత్సాహమే ప్రదర్శించడం ప్రారంభిస్తున్నారు.” ఆ కాలంలో కమ్యూనిజాన్ని బోధించిన వారిలో ముఖ్యులు మన నరోద్విక్కులూ, “సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ,”³⁸ “పాప్యులర్ సోషలిస్టులూ,” వగైరా రకపు మనుషులు, అనగా ప్రభుత్వమంటే అంతో ఇంతో ఆగ్రహించినట్టి సద్భావులైన బూర్జువా వర్గంవారు అన్నమాట.

కాగా ఇట్టి వరిస్థితులలో, అసంఖ్యాకములైన కుహనా సోషలిస్టు ధోరణులూ గ్రూపులూ నడుమ వుంటూ, సదుద్దేశాలు కల్గిన బహుళసంఖ్యాకులతో, ఉత్సాహవంతులైన విప్లవకారులే అయినప్పటికీ చెడ్డ కమ్యూనిస్టులతో తెగతెంపులు చేసుకోడానికి భయపడకుండానే, శ్రామికవర్గ సోషలిజానికి తన బాట కనుగొన గల్గాడు ఎంగెల్స్.

ఆది 1846. ఎంగెల్స్ పారిస్‌లో వున్నాడు. ఆ రోజుల్లో రాజకీయాలతోనూ రకరకాల సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలతోనూ అట్టుడికినట్టు ఉడికిపోతూంది పారిస్. సోషలిజాన్ని ఎంగెల్స్ ఆతంతో అధ్యయనం చేశాడు; కాబె, లూయీ బ్లాంక్ తదితర ప్రముఖ సోషలిస్టులతో పరిచయం చేసుకున్నాడు; ఈ పత్రికా సంపాదకీయ కార్యాలయంనుండి ఆ పత్రికా సంపాదకీయ కార్యాలయానికీ, ఈ రాజకీయ సర్కిల్ నుండి ఆ రాజకీయ సర్కిల్‌కీ చాంద్రాయణం చేసేవాడు.

సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలన్నిటిలోనూ ఆనాడు అత్యంత ప్రాధాన్యత వహించినట్టి, అత్యంత విస్తృతప్రచారం పొందినట్టి పూడనిజంపై ఎంగెల్స్ తనదృష్టి ప్రధానంగా కేంద్రీకరించాడు. కాగా పూడన్ గ్రంథం, “దారిద్ర్యంయొక్క తత్వశాస్త్రం” ప్రచరణకు (అక్టోబరు 1846; దీనికి మార్క్స్ ప్రత్యుత్తరం — సుప్రసిద్ధ గ్రంథం, “తత్వశాస్త్ర దారిద్ర్యం” — 1847 లో వెలుబడింది) ఇంకా ముందే, అప్పట్లో ప్రత్యేకంగా జర్మన్ సోషలిస్టు గ్రూప్‌చే

సమర్థించబడుతుండినట్టి నిర్దాక్షిణ్యమైన అపహాస్యంతోనూ అద్భుతమైన ప్రగాఢ విజ్ఞానంతోనూ, ప్రూడన్ యొక్క మూలభావాలను ఎంగెల్స్ విమర్శించాడు. అప్రతిష్ఠ పాలైన పుటికీ ప్రూడన్ చే తెలియక గొప్పగా పేర్కొనబడినట్టి “శ్రమ-మారకం బజార్లు” ఇంగ్లండులో ఏ విధంగా దివాళా తీశాయో ఆ దృష్టాంతాన్ని ఎంగెల్స్ ఇంగ్లీషు భాషలో అతనికుండిన ఉత్కృష్ట విజ్ఞానమూ (కొన్నేళ్ల తరువాతే ఈ భాషలో మార్క్స్ పండిత్యం సంపాదించాడు), ఇంగ్లీషు సారస్వతంతో అతనికుండిన చక్కని పరిచయమూ ఫలితంగా వెంటనే (సెప్టెంబరు 16, 1846) చూపగలిగాడు. ఎంత డబ్బిచ్చేనా సరే కార్మికులు పెట్టుబడిని కొనిపారేయాలని ప్రూడన్ బోధించడం మూలంగా సోషలిజానికి అతడు తలవంపులు తెస్తున్నాడని ఎంగెల్స్ ఆగ్రహంతో ఆశ్చర్యపడతాడు.

ఇరవైయ్యారేళ్ల ప్రాయంగల ఎంగెల్స్ “యథార్థ సోషలిజం”ను దుంపనాశనం చేసి పారేస్తాడు. “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”కు ఎంతో కాలం ముందుగానే, 1846 అక్టోబరు 23 న రాసిన పుత్తరంలో మనకీ ఉక్తి తారసిల్లుతుంది; దాని ప్రధాన సమర్థుడు గ్రూన్ అని కూడా పేర్కొనబడింది. “శ్రామికవర్గ వ్యతిరేకత, పెట్టీబూర్జువా, ఫిలిస్టైన్” సిద్ధాంతం, “కేవల పదజాల వ్యాపారం, నానా రకాల “మానవతావాద ఆశయాలు,” “మొరటు” కమ్యూనిజం (Löffel-Kommunismus, శబ్దార్థ ప్రకారం “చెమ్మా కమ్యూనిజం,” లేక పాట్టు నింపుకునేందుకు కమ్యూనిజం) పట్ల మూఢభక్తి జనితమైన భయవిభ్రాంతి,” మానవాళి “సుఖం కొరకు శాంతియుత ప్రణాళికలు” — మార్క్స్ కు పూర్వముండిన సోషలిజం యొక్క అన్ని రకాలకూ ఎంగెల్స్ ప్రయోగించిన విశేషణాల్లో ఇవి కొన్ని.

“మూడు సాయంకాలాల పాటు ప్రూడన్ సంఘాల పథకం చర్చించాం. గ్రూన్ నాయకత్వంకింద ఇంచుమించు అందరూ నాకు వ్యతిరేకంగానే వున్నారు... నేను నిరూపించాల్సిన ప్రధాన విషయం: బలప్రయోగం వల్ల విప్లవం తీసుకురావలసిన అవశ్యకత” (అక్టోబరు 23, 1846). “చివరకు నాకు వొళ్లు మండి, కమ్యూనిజంపై బహిరంగంగా దాడిచేయక ఇక వారికి గత్యంతరం లేకుండా వారికి ఇరుకున పెట్టాను. మనం కమ్యూనిస్టులమూ, కామా? అనే విషయంపై వోటు తీసుకోవాల్సిందని నేను పట్టుపట్టాను. దానితో గ్రూన్ అనుచరులు హడలిపోయి, ‘మానవాళి శ్రేయస్సు’ గూర్చి చర్చించడానికి తామందరమూ సమావేశమయ్యామనీ, కమ్యూనిజం అంటే ఏమిటో అసలు తాము తెల్సుకోవాల్సి వుందనీ వాదించడం మొదలెట్టారు. అందుపై, డొంక తిరిగుళ్లకూ దాటవేయడాలకూ అవకాశం కలుగజేయకుండా ఉండేలాగా నేను అతి సరళమైన నిర్వచన ఇచ్చాను.” ఎంగెల్స్ ఇలా రాస్తాడు: “కమ్యూనిస్టుల ఆశయాలను నేను ఈ విధంగా నిర్వచించాను: 1) బూర్జువావర్గ ప్రయోజనాలకు ప్రతికూలంగా శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాల సమర్థన; 2) దీనిని నెరవేర్చడానికి ప్రైవేటు ఆస్తిని

రద్దుచేయడం, దాని స్థానే సామాజిక వస్తు స్వామ్యం నెలకొల్పడం; 3) ఈ లక్ష్యాలను సాధించేందుకై బలప్రయోగం ద్వారా ప్రజాస్వామ్య విప్లవం తప్ప వేరొక సాధనం లేదని గుర్తించడం” (1848 విప్లవానికి సంవత్సరం ఆరునెలలు ముందు రాసినది).

ఎంగెల్స్ నిర్వచనానికి అనుకూలంగా పదమూడు వోల్క్సా, ప్రతికూలంగా గ్రూన్ అనుచరుల రెండు వోల్క్సా పడడంతో సమావేశంచే అతని నిర్వచనం అంగీకరించబడి అంత టీతో చర్చ ముగిసింది. ఈ సమావేశాలకు సుమారు ఇరవైమంది వ్రడంగి శిల్పులు హాజరయ్యారు. ఈ విధంగా అరవైయ్యేడేళ్ల కిందట పారిస్‌లో జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికుల పార్టీ శంఖుస్థాపన జరిగింది.

ఇది జరిగిన ఒక యేడాది తర్వాత, ఎంగెల్స్ 1847 నవంబరు 24 తేదీగల పుత్తరంలో, “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” ముసాయిదా నొకదానిని తాను తయారు చేశాననీ మార్క్స్‌కు తెలియజేస్తూ, మొదట ప్రతిపాదించబడిన ప్రశ్నోత్తర రూపానికి తాను వ్యతిరేకినని ప్రాసంగికంగా తెల్పాడు. “కమ్యూనిజం అంటే ఏమిటి? అనే ప్రశ్నతో ప్రారంభించాను. ఆలా ప్రారంభించిన తర్వాత సరాసరి శ్రామికవర్గం ప్రస్తావన — దాని ప్రాదుర్భావ చరిత్ర, దానికి మునుపటి కార్మికులకూ వుండే వ్యత్యాసం, శ్రామికవర్గానికి బూర్జువా వర్గానికి వుండే వైరుధ్యంయొక్క అభివృద్ధి సంక్షోభాలు, పర్యవసానం.” “ముగించుతూ కమ్యూనిస్టుల పార్టీ విధానం.”

ఆధునిక సోషలిజం స్థాపకులుగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లను ఒకరి సరసను ఒకరిని పేర్కొనడం న్యాయసమ్మతమేనని, సర్వప్రపంచ యాత్ర సాగించినట్టే, దాని మూలసూత్రాలలో నేటికీ సహితమూ యథార్థమై నిన్ననే రాసినట్టుగా వాస్తవమై నేటి దేశ కాల సాత్రాలకు సంబంధించినదై నిలిచినట్టే రచనయొక్క మొట్టమొదటి ముసాయిదాను గూర్చి ఎంగెల్స్ రాసిన ఈ చారిత్రాత్మక లేఖ సుస్పష్టంగా రుజువు పరుస్తోంది.*

1913 సంవత్సరాంతం.

* ఇంతటితో వ్యాసం ఆగిపోతుంది. — సం.

మార్క్స్ ఎంగెల్స్ స్మృతిచిహ్న ఆవిష్కరణ సమయమందిచ్చిన ఉపన్యాసం

నవంబరు 7, 1918

ప్రపంచ కార్మిక విప్లవ నాయకులు మార్క్స్, ఎంగెల్స్ స్మృతిచిహ్నాన్ని మనం ఆవిష్కరించుతున్నాం.

కోటానుకోట్ల శ్రమజీవులను పీడించినట్టి స్వల్ప సంఖ్యాకులై పట్టుమని పదిమంది దోపిడికాండ్రు మోసిన గాటికింద యుగయుగాలుగా మానవాళి బాధలననుభవించి, కృశించింది. గతశకపు దోపిడికాండ్రు — భూస్వాములు — ఐకమత్యంలేనట్టి, చెల్లాచెదరైనట్టి, అజ్ఞానులైనట్టి రైతు బానిసలను కొల్లపెట్టి పీడించి వుండగా, నూతనకాలపు దోపిడికాండ్రు, పెట్టుబడిదార్లు, తమచే పీడించబడినట్టి ప్రజారాసులమధ్యనుండి ఆ ప్రజారాసుల అగ్ర గామిదళం, పట్నవాస, ఫ్యాక్టరీ, పారిశ్రామిక కార్మికులు, తమ ఎదుట ముఖాముఖీ నిలిచి వున్నట్టు గమనించారు. ఈ కార్మికులు ఫ్యాక్టరీవల్ల ఐక్యమయ్యారు, పట్నవాస జీవితంవల్ల విజ్ఞానవంతులయ్యారు, సమిష్టి సమ్మే పోరాటంవల్లనూ విప్లవాత్మక కార్యాచరణవల్లనూ వ్రజసంకల్పులయ్యారు.

శాస్త్రీయ విశ్లేషణవల్ల పెట్టుబడిదారీ విధాన పతనమూ, ఏ విధానం కిందనైతే మానవునిచే మానవుని దోపిడీ ఇక జరగనేరదో అట్టి కమ్యూనిజంలోకి పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క పరివర్తనా తప్పనిసరి అని నిరూపించిన మహత్తర చారిత్రక కీర్తి మార్క్స్ ఎంగెల్స్ లకే దక్కింది.

పెట్టుబడికి వ్యతిరేకంగా విప్లవాత్మక పోరాటానికై ప్రప్రథమంగా లేచి నిలబడడమూ, ఈ పోరాటంలో అందరి శ్రమజీవులనూ పీడితులనూ తమ చుట్టూ సమీకరించుకోవడమూ — ఇదే వారి పాత్ర, ఇదే వారి కర్తవ్యం, ఇదే వారి విద్యుక్తధర్మమూ అని అన్ని దేశాల శ్రామికవర్గీయులకూ తెలియజెప్పడంలోనే వుంది మార్క్స్, ఎంగెల్స్ కావించినట్టి ప్రపంచ చారిత్రకమైన మహత్తర సేవ.

మహనీయులైన ఈ సోషలిస్టులు చెప్పిన జోశ్యం యథార్థమవుతూన్నట్టి శుభకాలంలో మనం జీవిస్తున్నాం. అనేక దేశాల్లో శ్రామికవర్గ అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు విప్లవ భామాదయం మనం చూస్తున్నాం. జాతులను బలిగొంటూన్న సామ్రాజ్యవాదుల కసాయి కత్తి నెరపుతూ న్నట్టి చెప్పనలవికాని ఘోరాతిఘోరాలు ప్రజారాసుల విరోధిత విద్రోహాన్ని సర్వేసర్వత్రా పురికొల్పుతూ విముక్తి పోరాటంలో వాటికి పదింతల బలం సమకూర్చుతూంది.

మన పోరాటంలో మనం ఒంటరులం కామని కోటానుకోటి కార్మికులకూ కర్షకులకూ మార్క్స్ ఎంగెల్స్ సృష్టించివ్వే పునః పునః స్మరణకు తెచ్చుగాక. అధికతర పురోగామి దేశాల కార్మికులు కూడా మనతో మన సరసనే లేస్తున్నారు. వారికీ మనకీ కఠిన యుద్ధాలు ఎదురుకానున్నాయి. పెట్టుబడి మోపిన కాడిమాను సమిష్టి పోరాటంలో తునాతునుకలుగా విరిగి తీరుతుంది, సోషలిజం అంతిమ విజయాన్ని సాధించి తీరుతుంది!

మార్క్సిజంయొక్క మూడు మూలాధారాలూ, అంగీభూతములైన మూడు భాగాలు

నాగరిక ప్రపంచం సర్వత్రా మార్క్సిజాన్ని ఒక విధమైన “వినాశకరమగు కూటమి”గా పరిగణించుచున్నట్టి బూర్జువా విజ్ఞానశాస్త్రం (అధికారయుత విజ్ఞానశాస్త్రమూ, ఉదారభావ విజ్ఞానశాస్త్రమూ, ఈ రెండున్నూ), మార్క్స్ ఉపదేశాలపట్ల అత్యధికమైన శత్రుత్వాన్నీ ద్వేషాన్నీ ప్రదర్శిస్తున్నాయి. కాగా వేరొక విధమైన ధోరణిని అవి ప్రదర్శిస్తాయని ఆశించడానికి కూడా వీల్లేదు; ఎందుచేతనంటే వర్గపోరాట ప్రాతిపదికపైన ఏర్పడిన సమాజంలో, “నిష్పాక్షికమైన” సాంఘిక విజ్ఞానశాస్త్రం అంటూ వుండడానికి అవకాశమే లేదు. అధికారయుతమైతేనేమి ఉదారస్వభావము గలదైతేనేమి, విజ్ఞానశాస్త్రం సర్వమూ కూడా, ఏదో ఒక విధంగా కూలిబానిసత్వాన్ని సమర్థించుతునే వుండగా, కూలిబానిసత్వానికి వ్యతిరేకంగా మార్క్సిజం ఒక్కటే దయదాక్షిణ్యం ఎరుగని యుద్ధాన్ని ప్రకటించింది. పెట్టుబడి తన లాభాలను తగ్గించేసుకొని కార్మికుల కూలిని హెచ్చించాలి అనే సమస్యపైన ఫ్యౌక్ట్సర్ యజమానులు నిష్పాక్షికంగా వుంటారని అనుకోవడం ఎంత జడ్డితనమూ సత్యకాలమూ అవుతుందో, కూలిబానిసత్వంపైనే ఏర్పడి మనుగడను సాగించుచున్న సమాజంలో వున్న విజ్ఞానశాస్త్రం నిష్పాక్షికంగా వుంటుందని ఆశించడం అంత జడ్డితనమే అంత సత్యకాలమే అవుతుంది.

ఇంత మాత్రంతో సరిపోవడం లేదు. ప్రపంచ నాగరికత క్రమాభివృద్ధియొక్క రాజమార్గాన్ని వదిలిపెట్టి ఏ సందుగొందుల్లోనో పుట్టి పెరిగి, ప్రపంచంతో సంబంధం లేనట్టి, కరడుకట్టిపోయిందన్న అర్థంతో మార్క్సిజం గురించి మాట్లాడినట్టయితే, “ఒంటెత్తు తనాన్ని” పోలిన గుణం మార్క్సిజంలో లవలేశమూ లేదని తత్వశాస్త్ర, సాంఘికశాస్త్ర చరిత్రలు విస్పష్టంగా తెలుపుతున్నాయి. తత్ భిన్నంగా, మానవజాతిలో ప్రప్రథమ స్థానాన్ని అలంకరించిన భావుకులు ఇదివరకే లేవనెత్తిన ప్రశ్నలకు సమాధానాల నివ్వడంలోనే అచ్చంగా వుంది మార్క్స్ ప్రతిభ అంతా. తత్వశాస్త్రం, అర్థశాస్త్రం, సోషలిజం, వీటిలో మహా పండితుల ఉపదేశాలయొక్క ప్రత్యక్షమూ తక్షణమూ అయినట్టి కొనసాగింపుగానే మార్క్స్ ఉపదేశాలు ఆవిర్భూతమయ్యాయి.

మార్క్స్ సిద్ధాంతం సత్యమైనది కాబట్టే అది సర్వశక్తివంతంగా విలసిల్లుతుంది. అది సంపూర్ణంగానూ సర్వోపాంగ సమ్మేళనంగానూ ఉండి, ఎవ్విధమైన మూఢవిశ్వాసంతో గానీ, అభివృద్ధి నిరోధక తత్వంతో గానీ, బూర్జువా హింస సమర్థనతో గానీ, పాత్తు కుదుర్చుకొన నొల్లని సమ్యక్ ప్రపంచ దృక్పథాన్ని మానవులలో కలిగిస్తుంది. పంథొమ్మిదవ శతాబ్దంలో జర్మన్ తత్వశాస్త్రం, ఇంగ్లీషు అర్థశాస్త్రం, ఫ్రెంచి సోషలిజం రూపాలలో మానవజాతి సృష్టించిన విజ్ఞానమంతటిలోనూ ఉత్తమమైనదానికంటటికీ అది ఔరస వారసత్వాన్ని పొందుతుంది.

మార్క్సిజంయొక్క ఈ మూడు మూలాధారాల గురించి, దాని అంశీభూతములైన మూడు భాగాలను గురించి మనమిప్పుడు క్లుప్తంగా ప్రస్తావించబోతున్నాం.

I

మార్క్సిజం బోధించే తత్వశాస్త్రం భౌతికవాదం. యూరప్ ఖండంయొక్క ఆధునిక చరిత్ర అంతటిలోనూ, అందులోనూ పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చరమదశలోనూ, ముఖ్యంగా, అన్నిరకాల మధ్యయుగాలనాటి చెత్తకు వ్యతిరేకంగానూ, సంస్థలలోనూ భావాలలోనూ ఇంకా నిలదొక్కుకొని ఉండిపోయిన ఫ్యూడల్ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగానూ, నిష్కర్షగా జరిగిన సమరంలో యుద్ధభూమిగా పరిణమించిన ప్రాన్సులో, తత్వశాస్త్రాలన్నిటిలోనూ దృఢంగా, ప్రకృతి శాస్త్ర బోధనలకు సుముఖంగా, మూఢనమ్మకాలు కుటిలత్వాలు ఇత్యాదులకు శత్రువుగా నిలబడగలిగిన తత్వశాస్త్రమల్లా ఒక్క భౌతికవాదమే అని స్పష్టంగా రుజువైంది. అందుచేత ప్రజాతంత్ర వ్యవస్థకు శత్రువులైనవారు భౌతికవాదం “శుద్ధ అబద్ధమని నిరూపించడానికి” దానిని కూలదోసి, అప్రతిష్ఠపాల్జేయడానికి తమ శక్తినంతనూ వినియోగించుతూ, ఎల్లప్పుడూ ఏదో ఒకవిధంగా మతాన్నే సమర్థించే, లేక మతానికే సహాయంచేసే పక్షాన్ని వహించే తాత్విక భావవాద రూపాలన్నింటినీ ప్రోత్సహిస్తూనే వచ్చారు.

మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు తాత్విక భౌతికవాదాన్ని అత్యంత పట్టుదలతో సమర్థించి, ఈ ప్రాతిపదికనుండి తలవెండ్రుకవాసి వైదొలగినప్పటికీ కూడా ఈ వైదొలగుట ప్రతీదీ ఎంతటి మహాపరాధానికి కారణమవుతుందో పదేపదే వివరించుతూ వచ్చారు. వారి అభిప్రాయాలు ఎంగెల్స్ రచించిన “లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాచ్,” “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” అనే గ్రంథాలలో విస్పష్టంగానూ సాంగోపాంగంగానూ వివరించబడ్డాయి. ఈ గ్రంథాలు కూడా “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లాగే వర్గచైతన్యవంతుడైన ప్రతి కార్మికునికీ ప్రమాణిక గ్రంథాలు.

కాగా, పద్దెనిమిదవ శతాబ్దపు భౌతికవాదంతో మార్క్స్ ఆగిపోలేదు: తత్వశాస్త్రాన్ని ఇంకా ముందుకు తీసుకొనిపోయాడు. జర్మన్ సాంప్రదాయక తత్వశాస్త్రమూ, ప్రధానంగా హేగెల్ పద్ధతీ, దాని తరువాత అది దారితీసిన ఫాయెర్బాఖ్ యొక్క భౌతికవాదమూ, సేకరించిన సముపార్జనలతో మరింత భాగ్యవంతం చేశాడు. ఈ సముపార్జనలలో ప్రధానమైనది గతితర్కం, అనగా ఏ అంశంపట్ల కూడా ఎట్టి పక్షపాతమూ వహించకుండా కూలంకషమూ ప్రగాఢమూ అయిన రూపంలో అభివృద్ధిక్రమాన్ని వివరించే సిద్ధాంతం, శాశ్వతంగా క్రమాభివృద్ధిని పొందుతూన్న పదార్థంయొక్క ప్రతిబింబాన్ని మనకు ప్రదర్శించేటట్టి మానవ విజ్ఞాన సాపేక్ష సిద్ధాంతం. పురుగుపట్టి పుచ్చిపోయిన పాతకాలంనాటి భావవాదంయొక్క ఆదిమావస్థను పునస్థాపన చేయడానికి “నూతన” ప్రయత్నాలను కావించుతూన్న బూర్జువా వర్గపు తత్వశాస్త్రజ్ఞులు బోధించిన బోధనలన్నీ నిష్ఫలితములైపోగా, రేడియం, ఎలక్ట్రానులు, మూలద్రవ్యాల పరివర్తనము, ఇత్యాది ప్రకృతిశాస్త్రపు అధునాతన ఆవిష్కరణలు మార్క్స్ యొక్క గతితార్కిక భౌతికవాదాన్ని అత్యద్భుత రీతిని ధ్రువపరచాయి.

భౌతికవాదాన్ని మరింత లోతుగా పరిశీలించి అభివృద్ధి పరచడమే కాకుండా, ప్రకృతిని గురించి భౌతికవాదానికున్న జ్ఞానాన్ని, మానవ సమాజాన్ని గురించిన జ్ఞానానికి అన్వయింప జేసి, మార్క్స్ భౌతికవాదాన్ని సమగ్రం చేశాడు. విజ్ఞాన శాస్త్రీయ చింతన సాధించిన బృహత్తర విజయమే మార్క్స్ యొక్క చారిత్రక భౌతికవాదం. చరిత్రపైన, రాజకీయాలపైన అంతవరకూ సర్వవ్యాప్తంగా వున్న అభిప్రాయాల అవ్యక్తస్థితి విశృంఖలతా అంతరించి పోయి, వాటి స్థానాన్ని, సామాజిక జీవితంయొక్క ఒక వ్యవస్థనుండి అంతకంటే మరింత ఉచ్చస్థాయిని కలిగిన వ్యవస్థ ఉత్పాదక శక్తుల అభివృద్ధి ఫలితంగా ఏ విధంగా క్రమాభివృద్ధిని పొందుతుందో — ఉదాహరణకు ఫ్యూడల్ వ్యవస్థనుండి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ఏ విధంగా ఉత్పన్నమయిందో — నిరూపించేటట్టి ఆశుర్యాన్ని గొలిపే సర్వోపాంగ సమ్మేళనా సమ్యక్ ధోరణి కలిగిన శాస్త్రయుక్తమైన సిద్ధాంతం ఆకమించుకొంది.

ఏ విధంగానైతే మానవుని ఇష్టానిష్టాలతో నిమిత్తంలేకుండానే స్వతంత్రంగా ఉనికి గలిగినట్టి ప్రకృతిని (అనగా, క్రమాభివృద్ధిని పొందుతూన్న పదార్థాన్ని), మానవునియొక్క విజ్ఞానం ప్రతిబింబించుతుందో సరిగా అదే విధంగా, సమాజంయొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థను మానవుని సామాజికవిజ్ఞానం (అనగా, తత్వశాస్త్రం, మతం, రాజకీయాలు, ఇంకా ఇతర విషయాలపైన మానవునికున్న అభిప్రాయాలూ సిద్ధాంతాలూ వగైరాలు) ప్రతిబింబిస్తుంది. ఆర్థిక పునాదిపై నిర్మించబడిన పైకట్టడమే రాజకీయ సంస్థలు. ఉదాహరణకు, యూరప్ లో వున్న ఆధునిక రాజ్యాంగయంత్రాలయొక్క వివిధ రూపాలు శ్రామిక వర్గంపై బూర్జువా వర్గం

యొక్క పరిపాలనను పటిష్ఠం చేసేందుకు ఉపయోగపడుతుండడం మనం ఇప్పుడు తెలుసు కుంటున్నాం.

మానవజాతికి, అందులోనూ ముఖ్యంగా శ్రామికవర్గానికి, శక్తివంతములైన జ్ఞాన సాధనాలను సమకూర్చినట్టి సంపూర్ణ పరిణతిని చెందిన తాత్విక బౌతికవాదమే మార్క్స్ ప్రవచించిన తత్వశాస్త్రం.

II

ఆర్థిక పునాదిపైనే రాజకీయ వ్యవస్థ పైకట్టడం నిర్మింపబడుతుందనే విషయాన్ని మార్క్స్ గుర్తించిన తరువాత, ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థను అధ్యయనం చేయడానికే ఇంచుమించు తన శ్రద్ధనంతనూ అతను వినియోగించాడు. "పెట్టుబడి" అనే తన ప్రధాన గ్రంథంలో ఆధునిక, అనగా పెట్టుబడిదారీ, సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థను మార్క్స్ కూలంకషంగా అధ్యయనం చేశాడు.

మార్క్స్ కు ముందరి కాలంలో, పెట్టుబడిదారీ దేశాలన్నింటిలోనూ అత్యంత అభివృద్ధిచెందిన ఇంగ్లండులోనే సంప్రదాయసిద్ధమైన అర్థశాస్త్రం ఏర్పడింది. ఆడమ్ స్మిత్, డేవిడ్ రికార్డ్ - వీరిద్దరూ ఆర్థిక వ్యవస్థపై తాము గావించిన పరిశోధనల ఫలితంగా శ్రమను బట్టి విలువ అనే సిద్ధాంతానికి శంఖుస్థాపన చేశారు. వీరి కృషిని మార్క్స్ ఇంకా ముందుకు సాగించాడు. ఈ సిద్ధాంతాన్ని మార్క్స్ నిష్కర్షగా రుజువుపరుస్తూ, దానిని సుసంగతంగా అభివృద్ధిపరచాడు. ప్రతి సరుకుయొక్క విలువ, దానిని ఉత్పత్తిచేయడానికి సామాజికంగా అవసరమైన శ్రమకాల పరిమితినిబట్టే నిర్ణయమవుతుందని అతను నిరూపించాడు.

వస్తువులకూ వస్తువులకూ మధ్యనుండే (ఒక సరుకుతో ఇంకొక సరుకును మారకం చేసుకోవడమనే) సంబంధాన్నే బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించగా, మనుష్యులకీ మనుష్యులకీ మధ్యనుండే సంబంధాన్ని బైటబెట్టాడు మార్క్స్. మార్క్స్ ట్యూద్వారా వ్యక్తిగతంగా ఒక ఉత్పత్తిదారునికీ మరొక ఉత్పత్తిదారునికీ ఏర్పడుతున్న లంకెను సరుకుల మారకం తెలియజేస్తుంది. ఈ లంకె అంతకంతకు మరింత దగ్గరపడుతూ, వ్యక్తిగత ఉత్పత్తిదారుని ఆర్థిక జీవితాన్నంతటినీ అవిభాజ్యమూ సమగ్రమూ చేస్తూ ప్రపంచవ్యాప్తమైనట్టి ఏకైక ఆర్థిక జీవితంతో ముడిపెట్టేస్తుందన్న సంగతిని ధనం తెలియజేస్తుంది. ఈ లంకె అంతకంతకు మరింత అభివృద్ధి పొందుతుందని, మనిషియొక్క శ్రమశక్తే ఒక సరుకుగా మారి పోయిందని, పెట్టుబడి తెలియజేస్తుంది. భూమినీ ఫ్యాక్టరీలనూ పనిముట్లనూ కలిగినటువంటి యజమానికి కూలికి ఊడిగించేసే కార్మికుడు తన శ్రమశక్తిని అమ్ముకుంటాడు. తాను పని చేసే రోజు అంతటిరోనూ ఒక భాగాన్ని తననూ తన కుటుంబాన్నీ పోషించుకోడానికి అవసర

మైన వ్యయాన్ని (కూలిని) సంపాదించుకోడానికి వినియోగిస్తాడు; రెండవ భాగం, ఎట్టి ప్రతిఫలమూ లేకుండానే కష్టపడుతూ, పెట్టుబడిదారునియొక్క లాభానికి మూలాధారమైనట్టి, పెట్టుబడిదారీ వర్గంయొక్క భోగభాగ్యాలంతటికీ మూలాధారమైనట్టి అదనపు విలువను సృష్టించుతాడు.

మార్క్సయొక్క ఆర్థిక సిద్ధాంతానికంతటికీ అదనపు విలువ సూత్రమే మూలస్థంభం.

కార్మికుని శ్రమచే సృష్టించబడిన పెట్టుబడి, చిన్న ఉత్పత్తిదారులను నాశనం చేయడంవల్లనూ, నిరుద్యోగుల సైన్యాన్ని సృష్టించడంవల్లనూ, కార్మికుడినే అణచివేస్తుంది. పారిశ్రామిక రంగంలో బృహత్స్థాయి ఉత్పత్తి వ్యవస్థయొక్క విజయం మనకళ్లకి ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది; కాగా, వ్యవసాయ రంగంలో కూడా ఈ సంఘటనే మనకు తటస్థపడు తుంది. పెట్టుబడిదారీ పద్ధతులలో జరుగుతూన్న బృహత్స్థాయి వ్యవసాయం యొక్క శ్రేష్ఠత అధికమవుతుంది; యంత్రాల వినియోగం పెచ్చు అవుతుంది; ధనపెట్టుబడి గుప్పెట్లో రైతాంగ ఆర్థిక వ్యవస్థ చితికిపోతుంది; అది షీణించిపోతూ, బడుగు ఉత్పాదక పద్ధతుల భారానికే అది క్రుంగి శిథిలమైపోతుంది. వ్యవసాయంలో, స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తి యొక్క షీణదశ వివిధ రూపాలను ధరించుతుంది; ఎన్ని రూపాలను ధరించుతూన్నప్పటికీ, అది షీణించిపోవడం మాత్రం నిర్వివాదం.

చిన్నస్థాయి ఉత్పత్తిని పెట్టుబడి నాశనం చేయడంవల్ల, శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత అధికమవడానికీ, బడాపెట్టుబడిదారుల సంఘాలు గుత్తాధిపత్య స్థితిని సృష్టించుకోగలిగే అవకాశానికీ దారితీస్తుంది. రానురాను ఉత్పత్తే మరింత, మరింత సామాజికంగా మారిపోతుంది — లక్షాది కోట్లాది కార్మికులు ఒక ఆర్థిక ఆర్గనైజేషనులో ఒకరితో ఒకరు ముడిపడి పోతారు; కాని సమిష్టిశ్రమ లబ్ధిని మాత్రం ఏ వట్టెడుమంది పెట్టుబడిదారులో భుక్తం చేసుకొంటారు. ఉత్పత్తిలో ఆరాచకం పెచ్చుపెరిగిపోతుంది, దానితోపాటు సంక్షోభాలూ వృద్ధి అవుతాయి, మార్కెట్లకోసం ఉగ్రమైన వేట, జవరాశి ఉనికి, అస్థిరతలూ పెరిగి పోతాయి. కార్మికులు పెట్టుబడిపైనే ఆధారపడివుండవలసిన అవస్థ నానాటికీ అధికమై పోతుండగా, పెట్టుబడిదారీ విధానమే సంఘటిత శ్రమయొక్క బృహత్తరశక్తిని సృష్టించుతుంది.

సరుకుల ఉత్పత్తిపైనే ఆధారపడిన ఆర్థికవ్యవస్థయొక్క అంకురాలనుండి, సాధారణ మారకంనుండి, దాని ఉచ్చదశ అయిన బృహత్స్థాయి ఉత్పత్తివరకూ, పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క క్రమాభివృద్ధిని మార్క్స్ వివరంగా తెలియజేశాడు.

ఈ మార్క్సయ సిద్ధాంతంయొక్క సత్యాన్ని పెట్టుబడిదారీ విధానపు దేశాలు —

పాతవీ కొత్తవీ - అన్నింటి అనుభవమే కార్మికులలో ఆ యేటికాయేడు అధికసంఖ్యాకులకు స్పష్టంగా రుజువుపరుస్తూంది.

పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రపంచాన్నంతటినీ జయించేసింది, కాగా పెట్టుబడిపైన శ్రమ సాధించనున్న విజయానికి ఈ విజయమే నాందీప్రస్తావన.

III

ఫ్యూడల్ విధానం కూలదోయబడిన తరువాత, దేవుని ఈ భూప్రపంచంపై “స్వేచ్ఛాయుతమైన” పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ఆవిర్భవించగానే, ఈ స్వేచ్ఛ అంటే శ్రామికులను అణగదొక్కి దోపిడీచేయడానికి ఒక కొత్తవద్దతి అని వెంటనే స్పష్టపడిపోయింది. ఈ దోపిడీకి ప్రతిబింబంగానూ, ఈ దోపిడీకి ఆక్షేపణ తెల్పుతూ రకరకాల సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలు వెంటనే తెలయైతూ నారంభించాయి. కాని ఆదిలో ఈ సోషలిజం ఊహాజనితమైన సోషలిజం రూపాన్నే ధరించింది. పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని ఈ ఊహాజనిత సోషలిజం విమర్శించింది; దానిని ఖండించి దానికి శాపనార్థాలు పెట్టింది; దాని వినాశనాన్ని గురించి కలలు గంది; ఉత్తమ సమాజం గురించి అదే పనిగా ఊహాగానంచేస్తూ తన ఊహాగానంలో తానే తన్మయమైపోయింది; దోపిడియొక్క అవినీతిగురించి ధనికులకు నచ్చజెప్పడానికి పాటుపడింది.

కాని ఈ పరిస్థితినుండి నిజంగా బయటపడే మార్గాన్ని మాత్రం చూపలేక పోయింది ఊహాజనిత సోషలిజం. పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద అమలులో వుండే కూలి బానిసత్వంయొక్క అంతస్సారాన్ని వివరించడానికిగానీ, పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క క్రమాభివృద్ధి నియమాలను ఆవిష్కరించడానికిగానీ, నూతన సమాజాన్ని సృష్టించగలిగిన సామాజిక శక్తిని వేలు పెట్టి చూపగలిగేటట్టి సామర్థ్యంగానీ దానికి సాధ్యంకాకపోయింది.

ఇదీలాగుండగా, ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ, భూదాస్య వ్యవస్థల పతనంతోపాటుగా, యూరప్ అంతటా, అందులో ముఖ్యంగా ఫ్రాన్సులో సంభవించిన ఝంఝానిలయ విప్లవాలు, క్రమాభివృద్ధికి వర్గపోరాటమే ప్రాతిపదిక, చోదకశక్తి అనీ, రోజుకురోజూ మరింత స్పష్టంగా బయట బెట్టజొచ్చాయి.

భూస్వామ్య వర్గంపైన రాజకీయ స్వేచ్ఛ సాధించిన విజయాలలో ఏ ఒక్క విజయమూ కూడా, ప్రాణాలకు సహితం తెగించి పోరాటాన్ని సాగించినట్టి ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొననిదే సాధ్యమయింది కాదు. పెట్టుబడిదారీ సమాజపు వివిధవర్గాల మధ్యను జీవన్మరణ యుద్ధం సాగితేనే తప్ప, ఏ ఒక్క పెట్టుబడిదారీ దేశమూ కూడా, కాస్తోకూస్తో స్వేచ్ఛాయుత ప్రజాస్వామ్య ప్రాతిపదికపై అభివృద్ధి చెండదం సంభవించలేదు.

ఈ విషయాన్నిండి ప్రపంచ చరిత్ర బోధించే పర్యవసానాన్ని అందరికంటే ముందుగా తెలుసుకొని, దానిని సుసంగతముగా అన్వయం చేయగల్గడంలోనే మార్క్స్ ప్రతిభ ద్యోతకమవుతుంది. వర్గపోరాట సిద్ధాంతమే ఈ పర్యవసానం.

నైతిక, మత, రాజకీయ, సాంఘిక పదజాలమూ, ప్రకటనలూ, వగ్దానాలూ, వీటన్నిటి వెనుక ఏదో ఒక వర్గంయొక్క ప్రయోజనాలే దాగివున్నాయనే విషయాన్ని ప్రజలు తెలుసుకోగలిగేటంతవరకూ, రాజకీయాల్లో వారెల్లప్పుడూ ఇతరుల వంచనకూ, ఆత్మవంచనకూ ఇదివరకల్లా పాల్పడుతూనే వచ్చారు, ఇకముందు కూడా పాల్పడుతూనే వుంటారు. ఎట్టి పురాతన సంస్థ అయినా సరే, ఎంత క్రూరంగానూ పురుగుపట్టి పుచ్చిపోయినట్టు కనపడినప్పటికీ, అట్టిది ప్రతిదీ కూడా, రాజ్యాధికారాన్ని చలాయిస్తూన్న ఏదో ఒక వర్గంయొక్క శక్తుల చేతనే నిలబెట్టుబడుతూందనే విషయాన్ని సంస్కరణాభిలాషులూ అభివృద్ధికాముకులూ గ్రహించకుండా వున్నంతవరకూ, ఆ పురాతన వ్యవస్థను సమర్థించే వారిచేత వంచించబడుతూనే వుంటారు. ఇక ఇట్టివర్గాల ప్రతిఘటనను పటాపంచం చేయడానికి ఒక్కటే మార్గం వుంది; ఆ మార్గం ఏదంటే, మన చుట్టుపక్కలవున్న సమాజంలోనే, పాతని తుడిచిపెట్టేసి కొత్తని సృష్టించే సామర్థ్యాన్ని కలిగిన శక్తులుగా వ్యవహరించ గల్గిన — సమాజంలో వాటి కున్నస్థానాన్నిబట్టి ఆ విధంగా వ్యవహరించి తీరవలసిన — శక్తులను వెతికి వెతికి తెచ్చి, పోరాటాన్ని నలవడంకోసం వాటికి ప్రబోధాన్ని కల్పించి, వాటిని ఆర్గనైజ్ చేయడమే.

ఆనాటివరకూ క్రుంగి కృశించిపోయిన అన్ని వీడితవర్గాలూ మానసిక బానిసత్వంలో నుండి బైటపడేందుకు మార్క్స్ ప్రవచించిన తాత్విక బౌతికవాదం ఒక్కటే శ్రామిక వర్గానికి దారిచూపెట్టింది. పెట్టుబడిదారీ విధానపు సాధారణ వ్యవస్థలో శ్రామిక వర్గం యొక్క నిజస్థానాన్ని మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతం ఒక్కటే వివరించగల్గింది.

అమెరికా మొదలు జపానువరకూ, స్వీడన్ మొదలు దక్షిణ ఆఫ్రికావరకూ, ప్రపంచం సర్వత్రా శ్రామికవర్గపు స్వతంత్ర ఆర్గనైజేషన్ల సంఖ్య దినదినాభివృద్ధిని పొందుతుంది. తన వర్గపోరాటాన్ని సాగించడం ఫలితంగా శ్రామికవర్గం విజ్ఞానాభివృద్ధిని ప్రబోధాన్ని పొందుతుంది; బూర్జువావర్గ సామాజిక దురభిమానాలను అది వదలించుకుంటుంది, తన శ్రేణులను మరింత సన్నిహితంగా సంఘటిత పరచుకొని, తన విజయాల పరిమితులను విలువ కట్టుకలిగే సామర్థ్యాన్ని అలవరచుకుంటుంది; తన శక్తులను పటిష్ఠం చేసుకొని నిరాఘాటంగా అభివృద్ధి పొందుతుంది.

మార్చి, 1913.

కారల్ మార్క్స్ సిద్ధాంతంయొక్క చరిత్రక విధి

మార్క్స్యొక్క సిద్ధాంతంలో ప్రధానవిషయం ఏమిటంటే, సోషలిస్టు సమాజ నిర్మాతగా శ్రామికవర్గంయొక్క చరిత్రక పాత్రను అది ప్రస్ఫుటంచేస్తుంది. మార్క్స్ తన సిద్ధాంతాన్ని ప్రవచించిన నాటినుండి నేటివరకూ జరిగిన ప్రపంచ చరిత్ర సంఘటనల పురోగమనం ఈ సిద్ధాంతాన్ని ధ్రువపరచిందా?

మార్క్స్ తన సిద్ధాంతాన్ని తొలిసారిగా 1844 లో ప్రతిపాదించాడు. 1848 లో ప్రచురింపబడిన మార్క్స్ ఎంగెల్స్ల “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” ఈ సిద్ధాంతానికి క్రమ విధాన సహితమైన సమ్యక్ వివరణ నొకదానిని అప్పటికే పొందుపరచింది. అన్ని వివరణలోనూ ఈ వివరణే నాటికీ నేటికీ ఉత్తమమైనదని అనిపించుకుంటూంది. మార్క్స్ తన సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించిన తదుపరి జరిగిన ప్రపంచ చరిత్ర ప్రధానములైన మూడు దశలకింద ఏర్పడుతూంది: 1) 1848 విప్లవంనుండి ఫారిన్ కమ్యూన్ (1871) వరకు; 2) ఫారిన్ కమ్యూన్ నుండి రష్యన్ విప్లవం (1905) వరకు; 3) రష్యన్ విప్లవంనుండి నేటివరకు.

ఈ మూడు దశలలో ప్రతి దశలోనూ మార్క్స్యొక్క సిద్ధాంతం ఎటువంటి విధిని ఎదుర్కొందో మనం పరిశీలించుదాం.

I

మొదట దశ ప్రారంభంలో మార్క్స్ సిద్ధాంతానికి ఏ మాత్రమూ ప్రాబల్యం లేకపోయింది. ఆనాడు సోషలిజం లెక్కకుమించి వుండిన అనేక శాఖలలోనూ, లేక ధోరణులలోనూ ఇదొకటి. చరిత్ర చలనంయొక్క బౌతిక ప్రాతిపదికను గ్రహించకపోవడం,

పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో వున్న ప్రతి వర్గంయొక్క ప్రాతనూ ఆంతర్యాన్ని వేర్వేరుగా విడదీసి వివరించి బయల్పర్చలేకపోవడం, “ప్రజ,” “ధర్మం,” “హక్కు” వగైరా రకరకాల కుహనాసోషలిస్టు వదజాలంకింద చలామణీ అవుతూన్న ప్రజాస్వామ్య సంస్కరణల యొక్క బూర్జువా అంతస్సారాన్ని కప్పిపుచ్చడమూ — వీటన్నిటిలోనూ అప్పుడు నిజంగా ప్రబలంగా వున్న సోషలిజంయొక్క రూపాలకీ మన నరోదిజానికీ మొత్తంమీద దగ్గర సంబంధమే వుంది.

గొంతుక చించుకుని అరిచి ప్రగల్భాలు పలుకుతూ మార్క్సిజానికి పూర్వమున్న సోషలిజంయొక్క ఈ నానాగోత్ర రూపాలపై 1848 విప్లవం చావుదెబ్బతీసింది. సమాజంలో వున్న వివిధ వర్గాలు కార్యాచరణలో యే యే రూపాలను ధరించుతాయో ఈ విప్లవం అన్ని దేశాల్లోనూ బహిర్గతం చేసింది. 1848 జూన్ నెలలో పారిస్ లో రిపబ్లికన్ బూర్జువా వర్గమే శ్రామికులను తుపాకులతో కాల్చివేయడంతో, శ్రామికవర్గం ఒక్కటే సోషలిస్టు స్వభావాన్ని కలిగివుందన్న విషయం తుట్టుతుదకు స్పష్టంగా నిర్ధారణైంది. అభివృద్ధి నిరోధకంయొక్క వివిధ రూపాల్లో ఏ రూపంపట్లనూ చూపిన భయంకంట్టే, నూరురెట్లు అధిక మైన భయాన్నే ఈ వర్గంయొక్క స్వాతంత్ర్యంపట్ల లిబరల్ బూర్జువావర్గం చూపింది. పీరికిపందలైన లిబరల్ పక్షంవారు అభివృద్ధి నిరోధకం ఎదుట దాసోహమంటూ నేలమీదపడి సాష్టాంగప్రణామాలు ఆచరించారు. పూర్వలిజంయొక్క అవశేషాలు రద్దు కాబడడంతో రైతాంగం తృప్తిపడిపోయి కార్మిక ప్రజాస్వామ్యం, బూర్జువా లిబరలిజం, ఈ రెండింటి మధ్యనూ అప్పుడప్పుడు ఊగిసలాడుతూండినా, మొత్తంమీద శాంతిభద్రతలను నెలకొల్పేవారి పక్షాన్నే చేరిపోయింది. వర్గరహితమైన సోషలిజం సిద్ధాంతాలూ, వర్గరహితమైన రాజకీయ సిద్ధాంతాలూ, ఇవన్నీ కూడా అర్థంలేని అసందర్భాలని రుజువైపోయింది.

ఈ బూర్జువా పరివర్తనలను 1871 పారిస్ కమ్యూన్ పూర్తిచేసింది; రిపబ్లిక్ (అనగా, అత్యంత నగ్నస్వరూపంలో వర్గసంబంధాలు బైటపడే రాజ్యాంగయంత్ర నిర్మాణం) దృఢపడగలిగిందీ అంటే, కేవలం శ్రామికవర్గంయొక్క పరాక్రమం ధర్మమా అంటూనే దృఢపడగల్గింది.

ఇంతకంటే చిక్కులుకలిగి ఇంతకంటే అసంపూర్ణమైన క్రమాభివృద్ధి యూరప్ లోని మిగతా అన్నిదేశాల్లోనూ కూడా నిర్దిష్టస్వరూపాన్ని కలిగిన బూర్జువా సమాజానికే దారితీసింది. అల్లకల్లోలాలతోనూ విప్లవాలతోనూ నిండిన ప్రథమ దశ (1848-1871) చరమకాలానికి మార్క్సిజానికి పూర్వమున్న సోషలిజం అంతరించిపోయింది. స్వతంత్ర శ్రామిక వర్గ పక్షాలు: ప్రథమ ఇంటర్నేషనల్ (1864-1872), జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ ఆవిర్భవించాయి.

II

మొదటి దశకంపై రెండవదశ (1872-1904) “శాంతియుత” స్వభావం కలిగివుండడం, విప్లవాలు లేకుండా వుండడం కారణంగా, మొదటి దశకూ రెండవ దశకూ విభేదం ఏర్పడింది. పశ్చిమ దేశాలు బూర్జువా విప్లవాలను పూర్తిచేసేశాయి. తూర్పు దేశాలు ఇంకా ఆ దశను అందుకోలేదు.

ముందురానున్న పరివర్తన శకావతరణకు సిద్ధమయే నిమిత్తం, పశ్చిమ దేశాలు “శాంతి యుత”మైన అవస్థలో అడుగుపెట్టాయి. మౌలికంగా శ్రామికవర్గానికి చెందినట్టి సోషలిస్టు పార్టీలు సర్వత్రా స్థాపితమై, బూర్జువా పార్లమెంటరీ విధానాన్ని ఉపయోగించుకోవడమూ, తమ సొంత దినపత్రికలనూ ప్రబోధక సంస్థలనూ సొంత కార్మిక సంఘాలనూ సొంత సహకార సంఘాలనూ సృష్టించుకోవడమూ నేర్చుకొన్నాయి. మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతం సంపూర్ణ విజయాన్ని సాధించి వ్యాపింపజొచ్చింది. శ్రామికవర్గశక్తుల వరణ, సమీకరణ విధానమూ, రానున్న యుద్ధాలకోసం శ్రామికవర్గాన్ని సన్నద్ధం చేసే విధానమూ, మెల్లగానూ అయినప్పటికీ నిలకడగానూ అభివృద్ధి పొందుతూ వచ్చాయి.

చరిత్రయొక్క గతితర్కం ఎలాంటిదంటే, సిద్ధాంతరంగంలో మార్క్సిజం విజయాన్ని సాధించే సరికి, దాని శత్రువులకు కూడా మార్క్సిస్టు వేషం వేసుకొనక విధిలేక పోయింది. ఎముకలతో సహా పుచ్చి పురుగుపట్టిపోయిన లిబరలిజం, సోషలిస్టు అవకాశవాద రూపంతో నూతన యువ్వనం పొంద ప్రయత్నించింది. మహాయుద్ధాలకోసం శక్తులను సంసిద్ధం చేసుకోవడానికి అవసరమైన వ్యవధిని చూసి, ఈ యుద్ధాలను విస్మరించే తత్వమే ఇది అని దీనిని వ్యాఖ్యానించారు అవకాశవాదులు. కూలిబానిసంపై పోరాటాన్ని సాగించే లక్ష్యంతో బానిసపరిస్థితులు మెరుగుపడడం చూసి, బానిసలు తమ స్వేచ్ఛా హక్కును పట్టెడు కూడుకోసం తెగనమ్ముకోవడమేనని దీనిని వారు వ్యాఖ్యానించారు. “సాంఘిక శాంతి” (అనగా, బానిసయజమానులతో సంధి చేసుకోవడం) అవసరమనీ, వర్గపోరాటాన్ని పరిత్యజించాలనీ, ఇంకా ఇటువంటివే ఇతర విషయాలనూ వీరు పిరికిపందలై బోధించారు. పార్లమెంటు సోషలిస్టు సభ్యుల్లో చాలామందీ, కార్మికోద్యమ సంస్థల్లో ఉద్యోగస్థులు అనేకులూ, “సానుభూతి పరులైన” మేధావులలో బహుళసంఖ్యాకులూ, వీరి అనుచరవర్గంలో చేరారు.

III

కాని “సాంఘిక శాంతి” అవతరించిందనీ, “ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ”లో అల్లకల్లోలాలు అనవసరమనీ, తమ్ముతామే అవకాశవాదులు అభినందించుకోవడం మొదలుపెట్టారో లేనే లేదో, ఇంతలోనే బ్రహ్మాండమైన ప్రపంచవ్యాప్త ఝంఝానిలయ కేంద్రం ఒకటి ఆసియాఖం

డంలో ఆరంభమైంది. రష్యన్ విప్లవం వెనువెంటనే టర్కీ, పర్షియా, చైనాదేశాలలో విప్లవాలు సంభవించాయి. యూరప్‌లోనే ఈ ఝంఝావలయ సహితమైన యుగంలోనే, వీటి “ప్రతిఫలచర్యలు సంభవించుతూన్న” యుగంలోనే మనమిప్పుడు జీవిస్తున్నాం. నేడు చైనా మహారిపబ్లిక్కువట్ల “నాగరికత చెందిన” దుమ్ములగొండ్లు పటపట కోరలు కొరుకుతున్నాయి. చైనా మహా రిపబ్లిక్కుయొక్క భవితవ్యం ఎలా వున్నప్పటికీ, ఆసియాలో పాతకాలపు భూదాస్యవ్యవస్థను పునరుద్ధరించడముగానీ ఆసియా, ఆసియా సరిహద్దుప్రాంతపు దేశాల ప్రజారాసులు సాధించుకొన్న వీరోచిత ప్రజాస్వామ్యాన్ని తుడిచిపెట్టేయడముగానీ ఈ భూప్రపంచంమీద వున్న ఏ శక్తికీ సాధ్యంకాదు.

యూరప్‌లోని పెట్టుబడిదారీ విధానానికి వ్యతిరేకంగా నిష్కర్షయైన పోరాటం తడవ తడవకూ వెనక్కి నెట్టుబడుతూండడం చూసి, ప్రజాపోరాట సన్నాహాభివృద్ధి పరిస్థితులను ఏమాత్రము శ్రద్ధతోనూ గమనించని కొందరు వ్యక్తులు, నిస్పృహకూ అరాచకవాదానికి దిగజారిపోయారు. ఈ అరాచకవాద నిస్పృహ ఎంత దూరదృష్టిలేనిదో ఎంత అద్వైతమైనదో ఇప్పుడు మనం అర్థంచేసుకోగలం.

యూరప్‌ఖండం ఏ ఆశయాలకోసం పోరాటాన్ని సాగించుతూందో సరిగ్గా ఆ ఆశయాలకోసమే సాగించే పోరాటంలోనికి ఎవరైతేకోట్ల జనసంఖ్యను కలిగిన ఆసియాఖండం కూడా దిగిందన్న విషయం మనలో ధైర్యాన్ని సురింపజేయాలేగాని నిస్పృహకు కారణం కాకూడదు.

లిబరలిజంయొక్క వెనకటి పిరికితనాన్నీ నీచగుణాన్నీ, ప్రజాస్వామ్య రాసులు స్వాతంత్ర్యంపట్ల వెనక వ్యక్తపరచిన అత్యధిక ప్రాముఖ్యతనూ, శ్రామికవర్గానికి అన్నిరకాల బూర్జువా వర్గాలకూ మధ్యనున్న నిశితమైన హద్దులనూ ఆసియాలోని విప్లవాలు బట్టబయలుచేశాయి. యూరప్, ఆసియాఖండాల రెండింటి అనుభవాలనూ చూచిన తరువాత ఇక ఇప్పుడెవరైనా వర్గరహితమైన రాజకీయాలను గురించి వర్గరహితమైన సోషలిజం గురించి మాట్లాడారంటే మాత్రం, వారిని ఒక బోనులోపెట్టి ఆస్ట్రేలియా దేశపు కాంగరూతోపాటుగా కేవలం నలుగురిముందూ ప్రదర్శింపబడడానికే వారు అర్హులవుతారు.

ఆసియా తరువాత, ఆసియా పద్ధతిలో కాకపోయినా, యూరప్ కూడా కదలడం ప్రారంభించింది. 1872 నుండి 1904 వరకూ వున్న “శాంతియుత” కాలావధి సంపూర్ణంగా, మరి ఎన్నిటికీ కూడా తిరుగులేకుండా, అంతరించిపోయింది. పెరిగిపోతూన్న జీవన భృతి వ్యయమూ, బ్రష్టుల దోపిడీ ఆర్థిక పోరాటాన్ని ఇదివరకెన్నడూ కనివిని ఎరగనంత విపరీతంగా ఉధృతం చేస్తున్నాయంటే, లిబరలిజంయొక్క ప్రభావానికి లొంగిపోయి చెడిపోయిన బ్రిటిష్ కార్మికులు సహితమూ నిద్రలోంచి మేల్కొంటున్నారు. “శత మొండి

ఘటాలు," అయిన బూర్జువావర్గపు యుంకర్లు అధికారాన్ని చలాయిస్తూన్న జర్మనీలో సహితమూ రాజకీయ సంక్షోభం ఒకటి మనకళ్ల ఎదుటే తయారవుతుంది. తీవ్రంగా సాగుతున్న ఆయుధీకరణ, సామ్రాజ్యతత్వ రాజనీతి, ఆధునిక యూరప్‌ను మందుగుండ పీపాను తప్ప మరెదేనినీ పోలని "సాంఘిక శాంతి" స్థితికిందకి మార్చేస్తున్నాయి. ఇదే సమయంలో అన్ని బూర్జువాపక్షాల పతనమూ, శ్రామికవర్గంయొక్క అనుభవజ్ఞాన పరిణతీ నిలకడగా వృద్ధి పొందుతున్నాయి.

మార్క్సిజం ప్రాచుర్యవానంతరం ప్రపంచ చరిత్రయొక్క మూడు మహాదశలూ మార్క్సిజానికి నూతన నిదర్శనాలనూ నూతన విజయాలనూ సమకూర్చుతున్నాయి. అయినప్పటికీ, శ్రామికవర్గంయొక్క సిద్ధాంతంగా నేడు అవతరించబోతున్న ప్రపంచ చరిత్ర దశలో ఇంతకంటే మహత్తరమైన విజయమే మార్క్సిజానికి లభించబోతుంది.

నూర్చి, 1913.

కమ్యూనిజంలో “వామపక్షతత్వపు” బాలారిష్టం

ఖండిక

II. బోల్-షెవిక్ల విజయానికి ఒక మౌలికమైన షరతు

మన పార్టీలో కఠినాతి కఠినమైనట్టి యధార్థమైన ఉక్కు క్రమశిక్షణే గనుక నెల కొల్పబడ కుండినట్టయితే, కార్మికవర్గపు యావత్తు రాశియొక్క, వెనకబడిన స్తరాలకు నాయకత్వం వహించ గల్గినట్టి, లేదా తమతో పాటు ముందుకు తీసుకువెళ్ళ గల్గినట్టి, అనగా చింతనా సామర్థ్యం గల్గి నిజాయతీపరులై నిస్వార్థులై పలుకుబడి గల్గినట్టి, మూలద్రవ్యాల యొక్క సంపూర్ణమై నిర్విబంధమైన వత్తాసే గనుక మన పార్టీకి లభించకుండి నట్టయితే, బోల్-షెవిక్లు రెండున్నరేళ్ళ పాటు కాదుగదా, రెండున్నర నెలల పాటైనా అధికారంలో నిలదొక్కుకొనలేకుండెడివారని ఇప్పుడు ఇంచుమించు అందరూ గ్రహించుతున్నారన్న సంగతి నిశ్చయమే.

తనకంటె ఎన్నోరెట్లు అధికశక్తి కల్గిన శత్రువైనట్టి, ఏదైతే దాని కూలదోతవలసే (ఒకే ఒక దేశంలోనైనా సరే) దాని ప్రతిఘటన పదింతలు ఇనుమడించుతుందో, అంత ర్జాతీయ పెట్టుబడియొక్క బలంలోనూ దాని ఆంతర్జాతీయ సంబంధాల బలస్థైర్యాలలోనే కాకుండా అలవాటుయొక్క బలంలోనూ, సన్నకారు ఉత్పత్తియొక్క బలంలోనూ దాని శక్తి ఇమిడి వుందో అట్టి బూర్జువావర్గానికి ప్రతికూలంగా నూతనవర్గం మొండి పట్టుదలతో సాగించుతూన్నట్టి దయదాక్షిణ్య రహితమైన సంగ్రామమే శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం. ఎందు వల్లనంటే, దురదృష్టవశాత్తూ ప్రపంచంలో సన్నకారు ఉత్పత్తి ఇంకా ఎంతగానో విస్తృత వ్యాప్తి కలిగి వుండడమే కాకుండా, సన్నకారు ఉత్పత్తి నిర్విరామంగానూ, దినదినమూ గడియ గడియకూ, అయత్నకృతంగానూ రాశిస్థాయిలోనూ పెట్టుబడిదారీ విధానాన్నీ బూర్జువా వర్గాన్నీ ఉద్యమింపజేస్తుంది. ఈ కారణాలన్నిటినీ వల్లనూ శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం ఆవశ్యకం;

అంతేకాకుండా సుదీర్ఘమైనట్టి శత మొండిగా సాగించేటట్టి సర్వస్వము ఒడ్డినట్టి జీవ
స్మరణ సంక్రమం, ఏకాగ్రతనూ క్రమశిక్షణనూ దృఢచిత్తాన్ని అజేయమైన ధైర్యాన్ని సంకల్ప
సమైక్యతనూ కోరేటట్టి సంక్రమం లేనిదే బూర్జువా వర్గంపై విజయం అసాధ్యం.

బూర్జువా వర్గంపై విజయ సాధనకు నిర్విబంధమైన అధికార కేంద్రీకరణ, కఠినాతి కఠినమైన శ్రామికవర్గ క్రమశిక్షణ మౌలికమైన షరతులలో ఒకటని, ఆలోచనా సామర్థ్యం లేనివారికి, లేదా ఇంతవరకూ ఈ సమస్యపై తలపోయ నవసరంకల్గని వారికి సహితమూ రష్యాలోని విజయవంతమైన శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం స్పష్టంగా నిరూపించిందని నేను మళ్ళీమళ్ళీ చెబుతున్నాను.

దీనిని గూర్చి తరుచుగానే చర్చ జరుగుతూంది. అయినప్పటికీ దీని అంతరార్థ మేమిటో, ఏయే స్థితిగతులలో ఇది సాధ్యమో, దీనిని గురించి తగినంతగా యోచన జరగడంలేదు. సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని బోల్షెవిక్లనూ అభినందించుతూ పంపే శుభాకాంక్షలతో, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గానికి ఆవశ్యకమైన క్రమశిక్షణను ఏ కారణాలవల్ల బోల్షెవిక్లు పెంపొందించ గల్గారో ఆ కారణాల ప్రగాఢ విశ్లేషణ కూడా మరింత తరుచుగా జోడించబడినట్టయితే ఇంతకంటే ఉత్తమం కాదా?

రాజకీయ చింతనలో 1903 నుండి బోల్షెవిజం ఒక ధోరణిగానూ ఒక రాజకీయ పార్టీగానూ మనుతూనే వుంది. శ్రామికవర్గ విజయానికి ఆవశ్యకమైన ఉక్కు క్రమశిక్షణను అత్యంత విషమ పరిస్థితులలో సహితమూ బోల్షెవిజం ఎందుకు నిర్మించగలిగి నిలబెట్టుగలిగిందో దాని సంపూర్ణ అస్తిత్వకాలావధి చరిత్ర మాత్రమే సంతృప్తికరంగా వివరించ గలుగుతుంది.

ఇక ప్రప్రథమంగా ఈ ప్రశ్న ఉదయించుతుంది: శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక పార్టీ క్రమశిక్షణ ఏ విధంగా నిలబెట్టుబడుతూంది? అది ఏ విధంగా పరిక్షించబడుతూంది? అది ఏ విధంగా పటిష్ఠం చేయబడుతూంది? మొదటది, శ్రామికవర్గ అగ్రగామిదళంయొక్క చైతన్యం వల్లనూ, విప్లవం పట్ల దానికిగల భక్తి వల్లనూ, దాని వ్రజసంకల్పం, స్వార్థత్యాగం, శౌర్యముల వల్లనూ. రెండవది, కష్టజీవుల విస్తృత ప్రజారాశితో — ప్రప్రథానంగా శ్రామికవర్గంతోనే కాకుండా శ్రామికవర్గేతర కష్టజీవి ప్రజారాసులతో కూడా — సంబంధ మేర్పరచుకోవడానికీ, వాటితో సన్నిహితంగా వుండడానికీ, కావాలంటే కొంత నిర్దిష్టమైన మేరవరకూ వాటితో విలీనమైపోవడానికీ కూడా, గల సామర్థ్యం వల్లనూ. మూడవది, ఈ అగ్రగామిదళం నిర్వహించే రాజకీయ నాయకత్వంయొక్క యథార్థత వల్లనూ, దాని రాజకీయ వ్యూహంయొక్క, ఎత్తుగడలయొక్క యథార్థత వల్లనూ — అయితే ఇవి యథార్థంగా వున్నాయని విస్తృత ప్రజారాసులకు తమ సొంత అనుభవం వల్లనే నమ్మకం కలగాలి. ఈ షరతులు

లేనిదే, బూర్జువా వర్గాన్ని కూలదోసి యావత్తు సమాజాన్నీ పరివర్తన పొందించే జీవితా శయం ఏర్పరచుకున్నట్టి పురోగామివర్గ పార్టీగా వుండుటకు నిజమైన సామర్థ్యం కలిగిన విప్లవాత్మక పార్టీలో క్రమశిక్షణ సాధించడం వీలుపడదు. ఈ షరతులు లేనిదే క్రమశిక్షణ నెలకొల్పడానికి కావించే అన్ని యత్నాలూ ఒక బొమ్మలాటగా, చివరకు పదజాల వ్యాపారంగా, తైతక్కలుగా తప్పకుండా దిగనాసిల్లుతాయి. అయితే మాత్రం ఈ షరతులన్నీ అమాంతంగా ఒక్కసారే ఏర్పడవు. సుదీర్ఘ యత్నంవల్లనూ కష్టార్జితమైన అనుభవం వల్లనూ అవి సృష్టమవుతాయి. యథార్థమైన విప్లవాత్మక సిద్ధాంతం వల్ల ఈ సృష్టి సులభమవుతుంది; అయితే దాని వంతు ఈ సిద్ధాంతం పీడినూత్రం మాత్రం కాకుండా, నిజంగా ప్రజారాశీయమూ, నిజంగా విప్లవాత్మకమూ అయిన ఉద్యమంయొక్క ఆచరణతో సాన్నిహిత్యం కలిగి వుండడం లోనే అంతిమ రూపం ధరించుతుంది.

1917-1920 సంవత్సరాలలో అదివరకెన్నడు కనివిని ఎరుగని కష్ట పరిస్థితులలో, కఠినాతి కఠినమైన కేంద్రీకరణనూ ఉక్కు క్రమశిక్షణనూ బోల్-షెవిజం నిలబెట్టుకో గలిగిందంటే, ఇందుకు కేవలం రష్యా యొక్క చారిత్రాత్మక ప్రత్యేకతలే కారణం.

ఇటు 1903 లో మార్క్సిస్ట్ సిద్ధాంతం యొక్క దృఢతరమైన పునాదిపై బోల్-షెవిజం ఉద్భవించింది. ఇక ఈ విప్లవాత్మక సిద్ధాంతంయొక్క — కేవలం దీనియొక్క — యథార్థత యావత్తు పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది ప్రపంచానుభవం వల్లనే కాకుండా, మరీ ప్రత్యేకంగా రష్యాలోని విప్లవాత్మక చింతనయొక్క భ్రమణములూ డోలాయమానాలూ పారపాట్లూ ఆశోభంగాల వల్లనూ రుజువైంది. ఇంచుమించు అర్థశతాబ్ది కాలంలో — రమారమి ఐదవ దశాబ్ది నుండి పదవ దశాబ్ది వరకూ — రష్యాలోని పురోగమన శీలమైన చింతన, అనన్య సామాన్యమూ కిరాతకమూ అభివృద్ధినిరోధకమూ అయినట్టి జారిస్టు విధానంచే పీడించబడినదై, యథార్థమైన విప్లవాత్మక సిద్ధాంతం కోసం ఆత్రంతో వెతుకుతూ, ఈ క్షేత్రంలో యూరప్ అమెరికాలనుండి వెలువడిన ప్రతి ఒక్క “తుది మాట”నూ ఆశ్చర్యాన్ని పురికొల్పే ఉత్సాహంతోనూ జాగ్రత్తతోనూ అనుసరించుతూండేది. యథార్థమైన బాధలు అనుభవించడం ద్వారానూ, చరిత్ర ఎరుగనట్టి అర్థశతాబ్దిపాటు సాగినట్టి హింసా పరిత్యాగాలు, కనివినియెరుగని విప్లవాత్మక శౌర్యం, నమ్మశక్యంకాని శక్తి, నిస్వార్థమైన అన్వేషణలు, అధ్యయనం, ఆచరణకోసమై యత్నం, ఆశోభంగములు, యూరప్ దేశాల అనుభవంతో సంప్రతింపులూ తారతమ్య పరిశీలనలూ ద్వారానూ ఏకైక యథార్థవిప్లవాత్మక సిద్ధాంతమైన మార్క్సిజాన్ని రష్యా సాధించుకుంది. జారిస్టు పరిపాలనా విధానం కారణంగా దాపు రించిన నిర్బంధపు దేశాంతరపు వలస పుణ్యమూ అని, పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది ఉత్తరార్ధంలో ప్రపంచంలో మరే ఇతర దేశానికీ లేనంత అంతర్జాతీయ సంబంధ భాగ్యమూ, సర్వప్రపంచ

విప్లవోద్యమమయొక్క వివిధ రూపాలనూ సిద్ధాంతాలనూ గురించి దివ్యమైన సమాచార సంపత్తి రష్యాకు లభించింది.

అటు, ఇట్టి శిలాసదృశమైన సైద్ధాంతిక ప్రాతిపదికపై ఉద్భవించి, అనుభవ భాగ్యంలో ప్రపంచంలో ఇతరత్ర సాటిలేనిట్టి పదిహేను సంవత్సరాల (1903-1917) ఆచరణ శీలమైన చరిత్రను బోల్షెవిజం అనుభవించింది. ఎందువల్లనంటే, ఈ పదిహేను సంవత్సరాలలోనూ ఈ విప్లవాత్మక అనుభవానికి, ఉద్యమమయొక్క — చట్టబద్ధమైనట్టి చట్టవిరుద్ధమైనట్టి, శాంతియుతమైనట్టి ఝంఝావాతమైనట్టి, అజ్ఞాతమైనట్టి బహిరంగమైనట్టి, సర్కిల్స్ కు పరిమితమైనట్టి రాశివ్యాప్తి కలిగినట్టి, పార్లమెంటు విధాన సమ్మతమైనట్టి టెరరిస్టు విధానసహితమైనట్టి వేర్వేరు రూపాల సత్వరమూ, వైవిధ్యమూ క్రమపరపరం పరలకూ ఏ మాత్రము చేరువగా రాగలేదీ మరి ఏదీ మరి ఏ ఇతర దేశంలోనూ సంభవించి వుండలేదు. ఆధునిక సమాజంలోని అన్ని వర్గాల పోరాటంలోనూ ఇంతటి రూప, ఛాయ, విధానసంపత్తి మరే ఇతర దేశంలోనూ ఇంత స్వల్పకాలంలో సాంద్రీకృత మవలేదు; కాగా ఇంతే కాకుండా దేశం వెనకబడి వుండడం కారణంగానూ, జారిస్టువిధానపు దుర్బర కారిత్యత కారణంగానూ ఈ పోరాటం ప్రత్యేకమైన త్వరితగతిని పరిపక్వం చెంది, అమెరికా యూరప్ ఖండాల రాజకీయ అనుభవానికి అనుగుణమైన “తుది మాట”ను అత్యంత ఆత్రుతతోనూ విజయవంతంగానూ ఒంటపట్టించుకుంది.

ఏప్రిల్ — మే 1920.

“ప్రజా మిత్రుల” నిజస్వరూపం — సోషల్-డెమోక్రాట్లతో వారు పోరాడే విధం

(మార్క్సిస్టులకు ప్రతికూలంగా “రూస్కాయె
బొగాత్ స్త్వో”³⁹ వ్యాసాలకు ప్రత్యుత్తరం)

ఖండిక

అసలు మొత్తంమీద మార్క్సిజాన్ని అవలంబించిన రష్యన్ కమ్యూనిస్టులే, మిగతా వారందరి కంటే ముఖ్యంగా, తమపేరు సోషల్-డెమోక్రాట్లు అని చెప్పుకోవాలి, తమ క్రియాకలాపాలలో డెమోక్రసీయొక్క బ్రహ్మాండమైన ప్రాముఖ్యతను వారు ఎన్నటికీ మరచిపోకూడదు కూడా.*

రష్యాలో మధ్యయుగపు, అర్ధ పూర్వీక సంస్థల శిథిలావశేషాలు (పశ్చిమ యూరప్‌తో సరిపోల్చి చూస్తే) ఇంకా ఎంతటి అపారమైన బలం కలిగి, అన్ని శ్రేణులలోనీ అన్ని వర్గాల లోనీ రాజకీయ చింతనాభివృద్ధిని అరికట్టేస్తూ సాధారణంగా శ్రామికవర్గపు మూపుల మీదనూ, ప్రజల మూపుల మీదనూ ఎంతటి పీడాకరమైన కాడిమానుగా తయారయాయంటే, అన్ని పూర్వీక సంస్థలకూ, నిరంకుశత్వానికీ, సామాజిక శ్రేణి వ్యవస్థకూ, బ్యూరోక్రసీకి** వ్యతిరేకంగా సాగించే పోరాటం కార్మికులకు ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన ప్రాముఖ్యతను కల్గి వున్నదీ అదేపనిగా ఒత్తి చెబుతూనే వుండాలి. ఈ సంస్థలు ఎంతటి ఫోరమైన అభివృద్ధి నిరోధక శక్తీ, పెట్టుబడి శ్రమను పెట్టే హింసను ఇవి ఎంతగా తీవ్రతరం చేస్తున్నాయో, శ్రమజీవులపై ఇవి ఎంతటి అవమానకరమైన ఒత్తిడిని తీస్తున్నాయో, శ్రమను దోపిడి చేయడంలో పెట్టుబడియొక్క ఆధునిక పారిశ్రామిక రూపాలకు ఏవిధంగానూ తీసిపోనట్టే,

* ఇది చాలా ముఖ్యమైన విషయం. మన విప్లవకారులకు “ఇద్దరు శత్రువులున్నారు: ఇటు ఇంకా పూర్తిగా నిర్మూలించబడని పాత దురభిమానాలు, అటు కొత్త కార్యక్రమాన్ని సంకుచిత భావంతో అర్థం చేసుకోవడం,” అని ప్లేహానోవ్ సరిగ్గానే అన్నాడు. చూ. అను బంధం III (ఈ సంపుటములోని 97 వ పుట. — సం.)

** ఉద్యోగస్థుల పరిపాలన — అనువాదకుడు.

అదే సమయంలో పోరాటానికి తీవ్రప్రతిబంధకాలను కల్పించడం ద్వారా ఈ దోపిడీని అధికం చేస్తూన్నట్టే దాని మధ్యయుగపు రూపాలలోనే దానిని ఇవి ఎలా బంధించివేస్తున్నాయో అత్యంత వివరంగా కార్మికులకు విశదపర్చవలసి వుంది. అభివృద్ధి నిరోధకానికి మూలస్తంభాలైన* వీటిని కూలదోయక పోయినట్టయితే, బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా విజయవంతమైన పోరాటం సాగించడానికి తమకు కేవలం అసాధ్య మవుతుందన్న విషయం కార్మికులు తెలుసుకుని తీరాలి; ఎందుచేతనంటే ఇవి వున్నంత కాలమూ, ఎవరి ఆసరా అయితే కార్మికవర్గ విజయానికి అత్యంతావసరమైన షరతుగా ఏర్పడుతుందో అట్టి రష్యన్ గ్రామీణ శ్రామికవర్గం అణగదొక్కుబడినట్టే, నిస్తాణచెందినట్టే స్థితినుండి బైటపడలేక, కేవలం మొండి నిరాశతో వుండడం తప్పితే తెలివితేటలతోకూడినట్టే, పట్టువిడవనట్టే ప్రతిఘటనూ పోరాటాన్నీ సాగించడానికి వారికి ఎన్నటికీ సామర్థ్యం వుండదు. కనుకనే రాడికల్ డెమోక్రసీ సరసను నిల్చి నిరంకుశత్వానికి అభివృద్ధి నిరోధకములగు సామాజిక శ్రేణులకూ సంస్థలకూ వ్యతిరేకంగా పోరాడ

* మన విప్లవకారులు సాపేక్షంగా తక్కువ శ్రద్ధ వహించినట్టే, రష్యన్ రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని de facto [నిజంగా - అనువాదకుడు] పరిపాలించుతూన్నట్టే ప్రత్యేకంగా అద్భుతావహమైనదిగా కనబడేటట్టిది మన దేశీయ బ్యూరోక్రసీ. ఇది ప్రధానంగా కులీ న్యేతర శ్రేణులకు చెందినవారినుండే ఏర్పడడంచేత, దాని ఉద్భవమూ, దాని క్రియాకలాపాల ఉద్దేశ స్వభావాలూ, రెంటిలోనూ కూడా ఇది ప్రగాఢంగా బూర్జువాగానే వుంటుంది. కాని నిరంకుశత్వమూ కులీనవర్గ భూస్వాములకున్న అపారమైన రాజకీయ విశేషాధికారాలూ దీనికి మరింత హానికరములైన గుణాలను మప్పాయి. భూస్వామియొక్క, బూర్జువాయొక్క ప్రయోజనాలను సమన్వయం చేయడమే తన పరమావధి అని ఇది భావించడం చేత, ఏ ఎండకా గొడుగు పట్టేదిగా ఇది తయారయ్యింది. యుదూష్క్⁴⁰ లాగున ఇది కార్మికులనూ కర్షకులనూ మభ్యపరచడానికై తన ఫ్యూడల్ సానుభూతినీ సంబంధాలనూ వినియోగించి, “ఆర్థికంగా బలహీనులైన వారిని పరిరక్షించడమూ,” అట్టివారిని కులాక్, షాహుకారుల బారినుండి కాపాడుతూ వారిపై “సంరక్షకత్వం” వహించే నెపంతో శ్రమజీవులను “నీచమైన అలగాజనపు” స్థితికి దిగజార్చి వేస్తూన్న పద్ధతులను అమలు పరచి, ధన మాన ప్రాణాలతో సహా వారిని ఫ్యూడల్ భూస్వాముల వశం చేసివేసి, బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా వారిని మరింతగా నిరాయుధులను చేసివేస్తోంది. పశ్చిమ యూరప్ లోని మేటి అభివృద్ధి నిరోధకుల అనుభవాన్ని ఆకళింపు చేసుకుని, తమ అరక్చేయెవ్⁴¹ కుతంత్రాల నగ్నాన్ని ప్రజాప్రేమ పదజాలమనే కౌపీనంతో నేర్పుగా మరుగు పరచుతూన్నట్టే అత్యంత ప్రమాదకరమైన ఆషాడ భూతి ఈ బ్యూరోక్రసీ.

డం కార్మికవర్గపు ప్రత్యక్ష విధి - ఈ సంస్థలన్నిటితోనూ తలపడడం బూర్జువా వర్గానికి వ్యతిరేకంగా సాగించ వలసిన పోరాటాన్ని సులభసాధ్యం కావించేందుకై కేవలం ఒక సాధనంగా మాత్రమే అవసరమనీ, కార్మికప్రజల ప్రధాన శత్రువైనట్టి, స్వాభావికంగా స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య సంస్థ అయినట్టి, ఇక్కడ మన రష్యాలో తన ప్రజాస్వామిక విధానానికి తిలోదకాలిచ్చేందుకే, కార్మికులను అణచివేసి, కార్మికవర్గ ఉద్యమం తలెత్తకుండా ఇంకనూ మరింతగా అరికట్టి వేయడానికై అభివృద్ధి నిరోధకులతో మిత్రత్వాన్ని నెరపుకుందుకే ప్రత్యేకంగా మొగ్గుతూన్నట్టి పెట్టుబడిపై విజయ సాధనకు మార్గం సుగమం చేయడానికి మాత్రమే సాధారణ ప్రజాస్వామిక కోర్కెల సంపాదన కార్మికునికి అవసరమని కూడా, ఒక్క ఊణమాత్రమైనా విరామం లేకుండా సోషల్-డెమోక్రాట్లు కార్మికులకు నొక్కిచెబుతూ, దీనితోపాటు ఈ విధి గురించి కూడా వారు ఉద్ఘాటించుతుండాలి.

నిరంకుశత్వం పట్లనూ, రాజకీయస్వేచ్ఛ పట్లనూ, రాజకీయ స్వేచ్ఛ సాధించడానికై విప్లవకారుల గ్రూపులన్నిటి “ఐక్యత”, “మిత్రత్వమూ” లక్ష్యంగా కలిగినట్టి, ఇటీవల ప్రత్యేకంగా బలంగా వృద్ధిపొందుతూన్నట్టి ధోరణి పట్ల⁴² కూడానూ సోషల్-డెమోక్రాట్లు వైఖరిని నిర్వచించడానికి పైన చెప్పినది చాలు ననుకుంటాను.

ఈ ధోరణి కొంతవరకూ స్వకపోలకల్పితంగానూ స్వాభావికంగానూ వుంది.

ఏ ఒక నిర్దిష్టమైన గ్రూపు నుండిగాని, లేదా ఏ ఒక్క విషయంలోనైనా సరే ఒక దానితో ఒకటి పోలినట్టి నిర్దిష్టమైన కార్యక్రమాలను కల్గిన నిర్దిష్టములైన గ్రూపుల నుండిగాని “మిత్రత్వానికి” ప్రతిపాదనలు రాకపోవడం స్వకపోలకల్పితంగానే వుంది. ఈ విధంగా వచ్చివుంటే, మిత్రత్వం అనే ప్రశ్న ప్రతి ఒక్క సందర్భంలోనూ వేర్వేరుగా వుండి, ఒక దానితో ఒకటి ఐక్యమవుతూన్న గ్రూపుల ప్రతినిధులచే నిర్ణయించబడ వలసిన నిర్దిష్ట ప్రశ్న అవుతుంది. అలాంటప్పుడు ప్రత్యేకమైన “ఐక్యతా” ధోరణి అంటూ వుండడానికి వీలుండదు. అయితే ఇటువంటి ధోరణి నిజంగానే వుంది; అది కేవలమూ పాతతో తెగతెంపులు చేసుకుని కొత్తది దేనికీ కట్టుబడనివారి దగ్గరనుండే బయలుదేరుతుంది: నిరంకుశత్వానితో పోరాడినవారు ఇంతవరకు ప్రాతిపదికగా అంగీకరించినట్టి సిద్ధాంతం ప్రత్యక్షంగా శిథిలమైపోతూ, పోరాటానికి అత్యవసరమైనట్టి సంస్కృతికి ఆర్గనైజేషనుకూ వలయు షరతులను నాశనం చేసివేస్తోంది. కాగా ఇలాంటప్పుడు అన్ని ఇతర సోషలిస్టు, సోషలిస్టీతర సమస్యలనూ దాటవేస్తూ, నిరంకుశత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఒక నిరసనగానూ రాజకీయ స్వేచ్ఛకై ఒక డిమాండుగానూ ఈ సిద్ధాంతాన్ని కుంచించి వేయడమే అటువంటి సిద్ధాంతాన్ని సృష్టించడానికి అన్నిటికంటే సులువైన మార్గమని మహాశయులు ఈ పెద్దమనుషులు “ఐక్యతా వాదులూ” “మిత్రత్వవాదులూ” ఆలోచించుతూన్నట్టు అగపడుతుంది. ఐక్యత కోసమని

తంటాలుపడే మొట్టమొదటి యత్నంలోనే ఈ సత్యకాలపు హేత్వాభాసానికి తప్పని సరిగా నిలువ నీడలేకుండా పోతుందని వేరే చెప్పనక్కరలేదు.

అయితే స్వాభావిక మేమిటంటే, ఈ “ఐక్యతా” ధోరణి, పోరాటశీలమైన విప్లవాత్మక నరోదిజం రాజకీయమైన రాడికల్ డెమోక్రసీలోకి పరివర్తించే విధానంలోని, పైన నేను రేఖా మాత్రంగా సూచించ ప్రయత్నించిన ప్రక్రియలోని, చివరి దశలలో ఒకదానిని వ్యక్తపరుస్తూంది. పైన పేర్కొన్న పతాకకింద అన్ని సోషల్-డెమోక్రాటేతర విప్లవాత్మక గ్రూపుల స్థిరఐక్యత ఎప్పుడు వీలుపడుతుందంటే, పాతకాలపు రష్యన్ విశిష్టతా తత్వపు దురభిమానాలకు స్వస్తి చెప్పేటట్టి ప్రజాస్వామిక కోర్కెల కార్యక్రమం ఎప్పుడైతే రూపొందించబడుతుందో అప్పుడే వీలుపడుతుంది. అయితే అట్టి ప్రజాస్వామిక పార్టీ ఒకటి రూపొందడం పురోగమన పథంలో ఉపయోగకరమైన ముందంజ అని సోషల్-డెమోక్రాట్లు నమ్మడం సహజమే; ఇకవారి నరోద్విక్ వ్యతిరేక క్రియాకలాపం దీనికి మరింత సహాయకారి అవుతూ, అన్ని దురభిమానాలనూ పుక్కిటిపురాణాలనూ నిర్మూలించడానికీ మార్క్సిజం పతాక కింద సోషలిస్టులను సమీకరించడానికీ, ఇతర గ్రూపులన్నీ కలిసి ఒక ప్రజాస్వామిక పార్టీగా ఏర్పడడానికీ దోహదకారి కాగలుగుతుంది.

కార్మికులు స్వతంత్రమైన ఆర్గనైజేషనును కలిగిన ఒక ప్రత్యేక కార్మికుల పార్టీగా ఏర్పడడం అత్యావశ్యకమని సోషల్-డెమోక్రాట్లు భావించడంచేత, ఈ పార్టీతో వారు సహజంగానే “ఐక్యం” కాలేకపోయారు. అయినప్పటికీ అభివృద్ధి నిరోధక సంస్థలకు వ్యతిరేకంగా ప్రజాస్వామ్యవాదులు సాగించే ఏ పోరాటాన్నయినా సరే కార్మికులు తమ యావచ్చ క్షిత్తోనూ బలపరుస్తారు.

నిరంకుశత్వంతో పోరాడాలనే భావాన్ని కార్మికులలో వ్యాపింపజేస్తూ, దేని ఆనుషంగి కంగానైతే బూర్జువా భావశాస్త్రవేత్తలు కూడా రాజకీయ స్వేచ్ఛకు సుముఖులుగా వున్నారో అట్టి మన సామాజిక సంబంధాల వైషమ్యాన్నీ, సర్వ కార్మికజనాళి విముక్తికై పోరాటంలో యోధునిగా రష్యన్ కార్మికుని చారిత్రాత్మక పాత్రనూ కార్మికులకు అదే సమయంలో విశదీకరించనివారు ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన పొరపాటు చేస్తున్నారో నిరూపించేందుకు అత్యంత సామాన్యాతి సామాన్యమైన పెట్టిబూర్జువా రాడికల్ సిద్ధాంతంగా నరోదిజం దిగనాసిల్లాడమే — ఈ దిగనాసిల్లాడానికి “ప్రజా మిత్రులే” ప్రత్యక్ష సాక్షులు — నిదర్శనం.

మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్ని సోషలిస్టులు అందరూ అంగీకరిస్తున్నారని వాదిస్తూ మార్క్స్ సిద్ధాంతాన్ని గుత్తకి తీసుకోవాలని సోషల్-డెమోక్రాట్లు కోరుతున్నారని వారిపై తరుచుగా ఒక నేరం మోపబడుతూంది. అయితే ఇక్కడ రష్యోలో కార్మిక ప్రజలు గురికాబడు తూన్న దోపిడీకి సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క బూర్జువా ఆర్గనైజేషనే కారణమని స్థూలం

గానూ సర్వేసర్వత్రానూ విశదీకరించకుండా, అందుకు బదులు భూదాహమనో, పరిహారపు చెల్లింపులనో, లేదా అధికార్ల పీడన అనో, అదీకాకపోతే ఇంకేదో అనో విశదీకరించుతూన్నప్పుడు, విలువయొక్క రూపం గురించి, బూర్జువా వ్యవస్థ సారం గురించి, శ్రామికవర్గం యొక్క విప్లవాత్మక పాత్ర గురించి కార్మికులకు వివరించి చెప్పడంలో అర్థమేమిటుంది? — అనే ప్రశ్న తలెత్తుతుంది.

వర్గపోరాట సిద్ధాంతం యజమానులతో కార్మికులకు వున్న సంబంధాలనే (రష్యాలో పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రభుత్వంచే కృత్రిమంగా నాటి పెంచబడింది) వివరించలేనప్పుడు, దానిని కార్మికులకు, పూర్తిగానూ స్థిరంగానూ ఏర్పడినట్టి ఫ్యాక్టరీ కార్మికుల వర్గానికి చెందని “ప్రజా” రాశి మాట అటుండగా, విశదీకరించడంలో అర్థమేమిటుంది?

పెట్టుబడిదారీ విధాన మాధ్యమం ద్వారానూ, అది సృష్టించే శ్రామికవర్గ మాధ్యమం ద్వారానూ కాకుండా, ఇతర విధంగా కమ్యూనిజానికి మార్గాలను వెతకడానికై మన దేశంలో కొందరు ప్రయత్నించుతూన్నట్టయితే, మార్క్స్ ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్నీ, పెట్టుబడిదారీ విధాన మార్గం ద్వారా కమ్యూనిజం ఆర్గనైజరుగా శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవ పాత్రను నిర్వచించేటట్టి దాని ఉపసిద్ధాంతాన్నీ ఎవరైనా ఏలా అంగీకరించ గల్గుతారు?

ఇలాటి సందర్భంలో, రాజకీయ స్వేచ్ఛ కోసం పోరాడాలని కార్మికునికి పిలుపు ఇవ్వడం, అభ్యుదయకర బూర్జువావర్గం కోసం నిప్పుల్లోనుంచి జీడిపిక్కలు తీయడానికై కార్మికుడిని తన చేతులు కాల్చుకోమని చెప్పడంతో సమానమని ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది; ఎందు చేతనంటే, ప్రధానంగా రాజకీయ స్వేచ్ఛ బూర్జువావర్గ ప్రయోజనాల కోసమే ఉపయోగపడుతుందే గాని, కార్మికుల పరిస్థితులను మెరుగు పరచదనీ, గాని కేవలం... కేవలం... ఈ బూర్జువా వర్గానికి వ్యతిరేకంగానే వారు సలిపే పోరాటానికి అవసరమైన పరిస్థితులను మాత్రమే అది సులభతరం చేస్తూందనే విషయాన్ని ఎవ్వరూ కాదనలేరు (అందులోనూ దృష్టాంత సిద్ధంగా నరోద్దిక్కులూ నరోదోవోల్త్సీ⁴³ సహితమూ దీనిని కాదనలేదు.) సోషల్-డెమోక్రాట్ల సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించకుండానే ఒక్క కార్మికులలో మాత్రమే విప్లవ మూలద్రవ్యాలు వున్నాయని అనుభవ పూర్వకంగా నమ్మినవారై కార్మికులలో ఆందోళన సాగించుతూన్నట్టి సోషలిస్టులకు వ్యతిరేకంగా నేనీ మాటలు అంటున్నాను. ఈ సోషలిస్టుల సిద్ధాంతమే వారి ఆచరణకు విరుద్ధంగా వుంది; ఇక సోషలిస్టు కార్మికుల పార్టీని ఆర్గనైజుచేయడమనే ప్రధాన కర్తవ్యం నుండి కార్మికుల దృష్టిని మరల్చివేస్తూండడంలో వీరు అత్యంత ప్రమాదకరమైన పొరపాటే చేస్తున్నారు.*

* నిరంకుశత్వానితో పోరాడమని కార్మికుని మేల్కొల్పాల్సి వుంటుందనే పర్యవసానం తేల్చడానికి రెండు మార్గాలున్నాయి: ఒకటి, సోషలిస్టు వ్యవస్థ కోసమై కార్మికుడు మాత్రమే

బూర్జువా సమాజపు వర్గ వైషమ్యాలు ఇంకా ఏ మాత్రమూ అభివృద్ధి చెందకుండా, భూదాస్యవిధానం వల్ల ఆ వైషమ్యాలు అణగదొక్కుబడిన స్థితిలో వుండగా, యావత్తు మేధావి స్తరంయొక్క ఏకగ్రీవ ఆక్షేపణకూ భూదాస్య విధానం గురికాబడి, మన మేధావి స్తరంలో ప్రజాస్వామ్య స్వభావం అంటూ ప్రత్యేకంగా ఏదో ఒకటి వుందనే లిబరల్సు అభిప్రాయాలకూ సోషలిస్టుల అభిప్రాయాలకూ మధ్య ఏమంత పెద్ద అభాతమేదీ లేదనే భ్రమ ఈ విధంగా సృష్టించబడింది. ఇప్పుడు ఆ ఆర్థికాభివృద్ధి ఎంత వరకూ పురోగమించిందంటే — పెట్టుబడిదారీ విధానానికి రష్యాలో ప్రాతిపదికే లేదని ఇదివరకల్లా వాదించినవారు సహితమూ పెట్టుబడిదారీ విధానపు అభివృద్ధి వధాన మనం అడుగు పెట్టామని ఇప్పుడు వొప్పకుంటున్నారు — ఈ విషయంపై ఎట్టి భ్రమలుండడానికీ ఇక వీలులేదు. భౌతిక వస్తువుల ఉత్పత్తిలో పనిచేస్తూన్న సమాజ సంఘట్టనయొక్క రేఖాచిత్రం ఎంతటి స్పష్టత వహించు తూందో, “మేధావిస్తర” సంఘట్టనయొక్క రేఖాచిత్రం కూడా అంతటి స్పష్టత వహించు తూంది: మొదటిదానిపై అధికారాన్నీ పరిపాలననూ పెట్టుబడిదారుడు చలాయించుతూండగా రెండవదానికి, దానిలో వున్నట్టి ఉద్యోగవాంఛాపరులూ రోజుకు రోజూ పెరిగిపోతూ న్నట్టి బూర్జువా కిరాయిమనుషుల మూకలు, కడుపులో చల్ల కదలకుండా హాయిగా తృప్తి పొందినట్టి ఉత్సాహోద్రేకమంటే ఏమిటో ఎరుగనట్టి తమకు కావాల్సినదేదో దాన్ని మాత్రం చక్కగా ఎరిగినట్టి ఈ “మేధావులు” అనుశాసకులుగా హుకూములు జారీచేస్తున్నారు. ఈ వాస్తవవిషయం ఏ మాత్రమూ కాదనకపోవడమే కాకుండా పైపెచ్చు మన రాడికల్స్, లిబరల్స్, దీనిని మరింత గట్టిగా నొక్కిచెబుతూ, దాని అవినీతిని రుజువు పరచేందుకు గొంతుక చించుకుని అరవడం ద్వారానూ దానిని దూషించి దానిని తబ్బిబ్బు పరచి, దానికి సిగ్గుతెప్పించడం ద్వారానూ... దానిని నాశనం చేయప్రయత్నిస్తున్నారు. మన బూర్జువా వర్గం (“జ్యేష్ఠుల” అనుభవం అనే సాకు చెబుతూ) ప్రజల వినాశానికి ప్రజరాసుల దారిద్ర్యానికి నిరుద్యోగానికి ఆకలిపస్తులకీ దారితీస్తూందనీ కాకమ్మ కథలు చెప్పి దానిని భయపెట్టడానికి మన

పోరాడుతాడని తల్పడమూ, అందుచేత అతని పోరాటానికి దోహదంచేసే ఒక షరతుగా రాజకీయ స్వేచ్ఛను పరిగణించడమూ; ఇది సోషల్-డెమోక్రాట్ల అభిప్రాయం; లేదా రెండవది, ప్రస్తుత వ్యవస్థవల్ల అందరికంటే హెచ్చుగా బాధపడుతూన్న వారిలో కార్మికుడిని ఒకనిగానూ, అతడికి పోయేదేమీ లేదనిన్నీ నిరంకుశత్వంతో పోరాడడంలో అతడు మొండి ధైర్యం చూపుతాడనీ, కేవలం ఈ కారణాన్నే పోరాడమని అతనికి విజ్ఞాప్తి చేయడమూ. కాని దీని అర్థం మాత్రం నిరంకుశత్వానికి ప్రతికూలంగా యావత్తు “ప్రజ”యొక్క సంసక్తి మరుగున బూర్జువావర్గానికి శ్రామికవర్గానికీ వున్న వైషమ్యాన్ని గుర్తింప నిరాకరించే బూర్జువా రాడికల్సు వెంట కాళ్ళీడ్చుకుంటూ పామ్మని కార్మికుని నిర్బంధించడమే అవుతుంది.

పెట్టిబూర్జువావర్గ అర్థశాస్త్రవేత్తలు కావించుతూన్న యత్నాలు ఎంత హాస్యాస్పదంగా వున్నాయో, బూర్జువా స్వభావం కలిగి వున్నందుకు బూర్జువా మేధావిస్తరానికి సిగ్గు తెప్పించాలనేటట్టి ఈ సత్యకాలపు యత్నాలు కూడా అంత హాస్యాస్పదంగానూ వున్నాయి: బూర్జువా వర్గాన్నీ, బూర్జువావర్గ భావశాస్త్రవేత్తలనూ విచారణకు నిలబెట్టి, ఆ వర్గానికి ఈ విధంగా శిక్షచెప్పడం బేడినమీను చేసిన నేరాన్ని విచారణ చేసి దానిని తీసికెళ్లి ఏట్లో పారేయమని శిక్ష చెప్పడం గుర్తుకొస్తుంది. ఈ పరిధి ఆవల ప్రగతి, శాస్త్రం, సత్యం, ప్రజ, వగైరా లెక్క లేనన్ని పదాలను కుండపోతగా కురిపిస్తూ, విరోధం, పతనం, నిరాశ, ఉదాశీనతలు లేకుండా మానవహృదయాలన్నీ ప్రజాస్వామ్యంతో ఉజ్వలితమై వుండిన పద్దెనిమిది వందల అరవైల నాటి కాలం వెళ్లిపోయిందే, మరాకాలం ఇక రాదే అని వాపోవడమంటే చేవికోసుకునేటట్టి లిబరల్, రాడికల్ “మేధావిస్తరం” మొదలవుతుంది.

ఆనాడుండిన సంసక్తికి కారణం, అప్పటి భౌతిక పరిస్థితులేననీ, అవి మళ్ళీ రమ్మన్నా రావనీ వారికి స్వాభావికమైన సత్యకాలపు సహృదయతతో ఈ మహాశయులు నమ్మ నిరాకరించుతారు. ఆనాటి భూదాస్య భారం అందరినీ ఒక్కలాగే క్రుంగదీసింది: నాలుగు డబ్బులు వెనకేసుకుని కాస్తహాయిగా కాలక్షేపం చేసుకుందామని ఆశ పెట్టుకుని భూదాసులపై పెత్తనం చలాయించు తూన్న మేనేజరూ, తన దగ్గరనుండి గోళ్లాడగొట్టి వసూళ్లు గుంజతూన్నందుకూ తన వ్యవసాయంలో జోక్యం కలుగజేసుకుని తన కమతంనుండి తనను బలవంతాన తరిమివేసినందుకూ తన ప్రభువును ద్వేషించినట్టి చౌరవగల ముజీక్కూ*; శ్రామికునిగా దిగజారిపోయిన దివాణపు భూదాసుడూ; షాహుకారికి భృత్యుడుగా అమ్మివేయబడినట్టి చితికి చెడిపోయిన ముజీక్కూ, వర్తకుడూ కార్ఖానా యజమానీ కార్మికుడూ, గృహపరిశ్రమ చేసుకునే శిల్పి, శిల్పులచే పనిచేయించే మేస్త్రీ — వీరందరికీ అది బాధలు తెచ్చిపెట్టింది. వీరందినీ కూడ గట్టినది భూదాస్యవ్యవస్థపై వారికున్న ద్వేషమే; దీని ఆవల అత్యంత తీవ్రమైన ఆర్థిక వైషమ్యం ఆరంభమైంది. ఈనాడు ఈ వైషమ్యం ఇంత తీవ్రంగా వృద్ధి చెందినప్పటికి సహితమూ దానిని చూడకపోవడానికీ, పోరాటం జరగక వీలులేని పరిస్థితులలో, స్వచ్ఛందంగా ఐతేనేమి నిర్బంధంగా ఐతేనేమి బూర్జువా వర్గపు కిరాయి ముఖ్యునిగా వుండనిష్టపడని ప్రతి మనిషీ శ్రామికవర్గంతో బుజం బుజంకలిపి నిలబడాల్సిన పరిస్థితులలో, పాతకాలంనాటి సంసక్తి రోజులు మళ్ళీరావాలని ప్రార్థించుతూ కూచోవడానికీ తీయని కలలు కంటూ ఎంతటి గాఢనిద్రలో మునిగి వుండాలో కదా మనిషి.

“ప్రజల ప్రయోజనాలు” గురించి చెబుతూన్న పెద్ద కబుర్లు నమ్మడానికి మీరు

* ముజీక్ — విప్లవానికి పూర్వం రష్యాలో వ్యవసాయదారుడిని ఈలా పిలచేవారు. — అనువాదకుడు.

ఇష్టపడక, ఇంకా లోతుగా తరచి చూడడానికి మీరు ప్రయత్నించినట్టయితే, ప్రగతిశీలమైన రకరకాల సత్యకాలపు చర్యల ద్వారా తమ (వారి పరిభాషలో “ప్రజల”) ఆర్థికవ్యవస్థను మెరుగు పరచుకుందామనీ, బలపరచుకుందామనీ, పునరుద్ధరించుకుందామనీ కలలు కంటూన్నట్టే, ఈనాటి ఉత్పత్తి సంబంధాల పరిస్థితులలో ప్రజారాసులను ఇప్పటికంటే మరింతగా శ్రామిక వర్గయులుగా చేసివేయడమే అట్టి ప్రగతిశీలమైన చర్యల ఫలితమని గ్రహించడానికి పూర్తిగా అసమర్థులైనట్టే, పెట్టీబూర్జువా వర్గపు శ్వచ్యమైన భావశాస్త్రీయవేత్తలతో వ్యవహరి స్తున్నట్టు మీరు తెలుసుకుంటారు. మన మేధావిస్తరంయొక్క వర్గస్వభాన్ని బయట పెట్టడానికి, తద్వారా మన సన్నకారు ఉత్పత్తిదారులు పెట్టీబూర్జువాలే అన్న మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాన్ని పటిష్ఠం చేయడానికి ఇతోధికంగా కృషిచేసినందుకు “ప్రజా మిత్రుల”కు మనమెంతైనా కృతజ్ఞత చూపాల్సి వుంది. రష్యన్ సోషలిస్టుల మనస్సును ఎంతకాలంగానో గందరగోళ పరచినట్టి పాత భ్రమల, పుక్కిటి పురాణాల అంతర్ధానాన్ని వారు త్వరితంచేసి తీరడం అనివార్యమే. ఈ సిద్ధాంతాలను “ప్రజా మిత్రులు” ఎంతగా రాసి రాపాడి, అరగదీసి నలగ్గొట్టేశారంటే, వీటిని అవలంబించిన సోషలిస్టులు వీటిని సవరించడమో, లేదా వీటిని సొంతమూ వదలుకొని, ధనిక రైతులు మెరుగు పనిముట్లను కొంటున్నారని ఆత్మసంతృప్తికరమైన గంభీరతతో urbi et orti* చాటుతూన్నట్టే, చీట్లపేక బల్లల దగ్గర కూచుని కూచుని విసుగెత్తిన వ్యక్తులకు మనం స్వాగతం చెప్పాలని తీవ్రంగా ఆలోచించుతూన్నట్టు ముఖాలు సాగదీసుకుని మనను నిమింప జాచేటట్టే పెద్దమనుషుల ప్రత్యేకోపయోగానికే వదిలి పెట్టేయడమో — నిశ్చయించుకో వలసినట్టి ప్రాణాంతకమైన చిక్కులో వీరు పడిపోయారు. ఇక ఇదే ధోరణిలో “ప్రజా వ్యవస్థ” అనీ, “మేధావిస్తరం” అనీ మాట్లాడుతారు — ఆ మాట్లాడడం కూడా, విస్తృతమైన ఆశయాల గురించి, జీవిత సమస్యల ఆదర్శప్రాయ పరిష్కారం గురించి డాంబికమైనట్టే మూరెడు బారెడు పదాలు ప్రయోగిస్తూ మాట్లాడుతారు!...

తమ భ్రమలు వదలుకుని, తాము వాంఛించినట్టిది కాక, రష్యేయొక్క వాస్తవ అభివృద్ధిలో, సాధ్యమైనట్టివి కాక వాస్తవమైనట్టి సాంఘిక — ఆర్థిక సంబంధాలలో సహాయం అన్వేషించినట్టయితేనే తాము ఫలప్రదమైన కృషి నెరవేర్చ గలమని సోషలిస్టు మేధావిస్తరం ఆశించవచ్చు. అంతేకాకుండా, వారు తమ సైద్ధాంతిక కృషిని, రష్యోలో వున్న ఆర్థిక వైషమ్య రూపాలన్నిటి నిర్దిష్టమైన అధ్యయనంవైపు, వాటి సంబంధాల యొక్క, తదాను షక్తమైన అభివృద్ధియొక్క అధ్యయనంవైపు సారించాలి; రాజకీయ చరిత్రచే గాని, న్యాయ శాస్త్ర వ్యవస్థచే గాని, పాతుకుపోయినట్టి సైద్ధాంతిక దురభిమానాలచే గాని ఈ వైషమ్యం

* సర్వప్రపంచం ఎదుట: — అనువాదకుడు.

మరుగు పరచబడి నప్పుడల్లా దానిని వారు బయట పెట్టాలి. మన వాస్తవ పరిస్థితుల సమ్యక్ చిత్రాన్ని ఉత్పత్తి సంబంధాల స్పష్టమైన వ్యవస్థగా వారు ప్రదర్శించాలి, ఈ వ్యవస్థ కింద కార్మిక ప్రజలు దోపిడికి గురిచేయబడడమూ వారి ఆస్తి హక్కులు లాక్కొనబడడమూ అవశ్యకములనీ చూపించి, ఈ వ్యవస్థ నుండి బయట పడేటందుకు ఆర్థికాభివృద్ధి సూచించే మార్గాన్ని చూపించాలి.

రష్యన్ చరిత్ర, రష్యన్ వాస్తవ పరిస్థితుల సవివరమైన అధ్యయనంపై ఆధారపడి నట్టి ఈ సిద్ధాంతం, శ్రామికవర్గపు డిమాండ్లకు సమాధానం ఇవ్వాలి — అలా అది సమాధాన మిచ్చి, శాస్త్రీయ అవసరాలను తీర్చగల్గినట్టయితే, అప్పుడు శ్రామిక వర్గంయొక్క ప్రతి ప్రతిఘటనా చింతన జాగృతీ కూడా ఈ చింతనను సోషల్-డెమోక్రసీలోకే తప్పనిసరిగా ప్రవహింపజేస్తుంది. ఈ సిద్ధాంతాన్ని ఎంత సవివరంగా విశదీకరించుతే అంత సత్వరంగా సోషల్-డెమోక్రసీ అభివృద్ధి చెందుతుంది; ఎందుచేతంటే ప్రస్తుత వ్యవస్థ పరిరక్షకులలో ఎంతటి జిత్తులమారులు సహితమూ శ్రామికవర్గ చింతనా జాగృతిని అరికట్ట లేకపోతారు: కారణమేమనగా ఉత్పత్తిదర్శ ఆస్తి హక్కులను అతి నిర్దాక్షిణ్యంగా లాక్కొనడమునూ, శ్రామికవర్గంయొక్క, దాని నిలువ సైన్యంయొక్క ఎడతెగని పెరుగుదలనూ ఈ వ్యవస్థ అవశ్యంగానూ అనివార్యంగానూ తెచ్చిపెట్టి తీరుతుంది — దీనితో సమాంతరంగా సామాజిక సంపత్తియొక్క ప్రగతి, ఉత్పాదక శక్తుల బ్రహ్మాండమైన అభివృద్ధి, పెట్టుబడిదారీ విధానంచే శ్రమ సామాజికీకరణము, వీటిని కూడా అది తెచ్చిపెట్టి తీరుతుంది. అయినప్పటికీ ఈ సిద్ధాంతాన్ని సవివరంగా విపులీకరించడానికి ఇంకా చాలా పని చేయవలసి వుంది; సోషలిస్టులు ఆ పని చేస్తారు; ప్రతి కార్యక్రమమూ వాస్తవ విధానంయొక్క యథార్థ సూత్రీకరణ రూపంలో వుండి తీరాలనే షరతును మన్నించేటట్టయితే ఏకైక శాస్త్రీయ పద్ధతైన భౌతికవాదం వారిలో వ్యాప్తి చెందడమే ఇందుకు హామీ ఇస్తుంది: ఈ భావాలను అవలంబించినట్టి సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క విజయమే ఇందుకు హామీ ఇస్తుంది. ఈ విజయం లిబరల్స్ నూ ప్రజాస్వామ్య వాదులనూ ఎంతవరకు కదలించిందంటే, ఒకానొక మార్క్సిస్టు చెప్పినట్టుగా, వారి లావుపాటి మాసప్రతికలు మునపటిలాగా పేలవంగా వుండకుండా ఇప్పుడిక విసుగెత్తించడం లేదు.

సోషల్-డెమోక్రాట్లు నిర్వహించ వలసిన సైద్ధాంతిక కృషి అవసరాన్నీ, ప్రాముఖ్యతనూ, దీని బ్రహ్మాండ పరిమాణాన్నీ ఈ రీతిగా నొక్కిచెప్పడంలో ఆచరణీయ కృషి కంటే ఇదే అగ్రస్థానం ఆక్రమించాలని నేనెంత మాత్రమూ చెప్పడం లేదు* — ఇది పూర్తి

* తత్ విరుద్ధంగా, ప్రచార, ఆందోళనలు నిర్వర్తించే ఆచరణీయ కృషి ఎల్లప్పుడూ అగ్రస్థానమే ఆక్రమించాల్సి వుంటుంది; ఇందుకు రెండు కారణాలు: మొదటిది, ఆచరణీయ

అయేవరకూ ఆచరణీయ కృషిని నిలిపి వుంచాలని అంతకంటెనూ అనడం లేదు. “సాంఘిక శాస్త్రంలో స్వకీయగతాత్మక పద్ధతి”ని ప్రవేశపెట్టేవారూ, లేదా ఊహాజనిత సోషలిజమ్ అనుచరులూ — వీరొక్కరే ఇట్టి పర్యవసానానికి రాగల్గుతారు. దేశంకోసం “భిన్నమైన” (వాస్తవంనుండి) “అభివృద్ధి మార్గాలను” అన్వేషించడం సోషలిస్టుల కర్తవ్యమని అనుకున్న పక్షంలో, సహజంగానే అప్పుడు తత్వశాస్త్ర ప్రతిభాశీలురు ఈ “భిన్న మార్గాలు” ఆవిష్కరించి సూచించినప్పుడే ఇది సాధ్యపడడం స్వతస్సిద్ధమే; కాగా ఇందుకు విపర్యగా, ఎప్పుడైతే ఈ మార్గాలు ఆవిష్కృతమై సూచించబడుతాయో, ఇక అప్పటితో సైద్ధాంతిక కృషి అంతమై పోయి, “నూతనావిష్కృతములైన” “విభిన్న మార్గాల” వెంట “పితృదేశాన్ని” నడిపించాల్సి నట్టివారి కృషి ఆరంభ మవుతుంది. సామాజిక, ఆర్థికాభివృద్ధియొక్క వాస్తవ మార్గానికి అడ్డుగా నిలబడే వాస్తవమైనట్టి నిజమైనట్టి శత్రువులకు ప్రతికూలంగా శ్రామికవర్గం సాగించే వాస్తవ పోరాటంలో దానికి భావశాస్త్రీయమైన నాయకత్వం వహించడమే సోషలిస్టుల కర్తవ్యమైనప్పుడు, పరిస్థితి సాంతమూ వేరుగా వుంటుంది. ఇలాంటి సందర్భాల్లో, సైద్ధాంతిక కృషి ఆచరణీయ కృషి, బహుకాలానుభవజ్ఞుడు జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ లీడ్ టెన్షన్ల సముచితంగా వర్గించినట్టు:

Studieren, Propagandieren, Organisieren,* అనే ఏకైక కార్యంగా మిళిత మవుతాయి.

ఉద్యమ అవసరాలకు సరిపడేటట్టూ ఈ కార్యం నడిపించనివారూ, ఈ సిద్ధాంత ఫలితాలను కార్మికులలో ప్రచారం చేయనివారూ ఏ విధంగా నాయకులు కాలేరో, ఆవిధంగానే పైన పేర్కొన్న సైద్ధాంతిక కృషిలేనిదే ఎవ్వరూ భావశాస్త్రీయ నాయకులు కానేరరు.

సోషలిస్టు గ్రూపులు ఎంతో తరుచుగా గురి అవుతూన్నట్టి డాగ్మాటిజము** సెక్టేరియనిజము*** అనే రెండు లోపాలనుండి ఈ విధమైన కర్తవ్యప్రదర్శన సోషల్-డెమోక్రసీని కాపాడుతుంది.

కృషి లేవదీసే సమస్యలకు సైద్ధాంతిక కృషి సమాధానాలు మాత్రమే యిస్తుంది; రెండవది, సోషల్-డెమోక్రాట్లు, తమ స్వాధీనంలో లేని హేతువుల కారణాన, తాము సైద్ధాంతిక కృషికే మిక్కిలి తరుచుగా పరితమై వుండాల్సి వచ్చుట చేత, ఆచరణీయ కృషి సాధ్యమయే ప్రతిక్షణమూ అమూల్యమైనదిగా వారు పరిగణించుతారు.

* అధ్యయనంచేయడం, ప్రచారం చేయడం, ఆర్గనైజు చేయడం. — అనువాదకుడు.

** పిడివాదము — అనువాదకుడు.

*** ఒంటెత్తుపోకడ — అనువాదకుడు.

సామాజిక-ఆర్థికాభివృద్ధియొక్క వాస్తవ విధానంతో ఒక సూత్రం సరిపోవడమే దాని సత్యాసత్యాలకు ఏకైక పరమోన్నత ప్రమాణమైనప్పుడు, డాగ్మాటిజమే వుండదు; శ్రామికవర్గ ఆర్గనైజేషనును పెంపొందించడమే కర్తవ్యమైనప్పుడూ, తత్ కారణంగా మేధావి స్తరంనుండే ప్రత్యేక నాయకులను తయారుచేసే “మేధావిస్తరం” పాత అనవసరమైనప్పుడూ సెక్షేరియనిజమే వుండదు.

ఇందువల్ల మార్క్సిస్టులలో వివిధములైన సైద్ధాంతిక ప్రశ్నలపై అభిప్రాయ భేదాలు వున్నప్పటికీ, మార్క్సిస్టు గ్రూపు ఆవిర్భవించినప్పటినుండీ వారి రాజకీయ క్రియాకలాప పద్ధతులు మాత్రం ఎట్టి మార్పు లేకుండా ఆలాగునే వున్నాయి.

రష్యోలోని కార్మికవర్గ ఉద్యమం అభివృద్ధినీ, ఆర్గనైజేషనునీ పెంపొందించడమూ, ఈ ఉద్యమాన్ని చోదక భావ రహితంగానూ చెదురు మదురుగానూ జరుగుతూన్న నిరసనలూ, “దొమ్మిలూ” సమ్మెలూ యత్నాల ప్రస్తుత స్థితినుండీ, బూర్జువా వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా నడువబడుతూన్నట్టే, ఆస్తి హక్కులు లాక్కొన్నవారి ఆస్తి హక్కులనే లాక్కొనేందుకూ కార్మికప్రజను అణగదొక్కి వుంచడంపైనే ఆధారపడినట్టి సామాజిక వ్యవస్థను అంతం చేయడానికీ కృషి చేస్తున్నట్టి యావత్తు రష్యన్ కార్మికవర్గం యొక్క ఆర్గనైజికాబడిన పోరాటంగా రూపొందించడంలోనే వుంది సోషల్-డెమోక్రాట్ల రాజకీయ క్రియాకలాపం. ఈ క్రియాకలాపం అంతటికీ, రష్యోయొక్క యావత్తు శ్రమిక, పీడిత జనాళికీ ప్రకృతిసిద్ధమైన ఏకైక ప్రతినిధి రష్యన్ కార్మికుడే అనేటట్టి మార్క్సిస్టుల సామాన్య నమ్మికే మూలాధారం*.

భూదాస్య ఆర్థిక విధానంయొక్క చావసిద్ధంగా వున్న అవశేషాలను మనం లెక్కలోకి తీసుకోని పక్షముందు, రష్యోలో కార్మికప్రజా పీడన సర్వత్రా పెట్టుబడిదారీ స్వభావం కలిగి వుండడమే ప్రకృతిసిద్ధమైన కారణం; కాని ఉత్పత్తిదార్ల రాశి అనుభవించుతూన్న దోపిడీ, పీడన స్వల్పస్థాయిలోనూ, చెదురు మదురుగానూ, వృద్ధిచెందని స్థితిలోనూ వుండగా, ఫ్యాక్టరీ శ్రామికవర్గం అనుభవించుతూన్న దోపిడీ అధికస్థాయిలో, సామాజికపరమై సాంధ్రీ కృత మయింది. మొదటి దృష్టాంతంలోని దోపిడీ శ్రమజీవి ప్రజలను పీడించుతూన్న వ్యవస్థ లోని ఆంతర్యాన్ని కనిపెట్టడానికీ, ఈ వ్యవస్థనుండి బయటపడే మార్గం ఏలా కనుగొనడమో కనిపెట్టడానికీ శ్రమజీవి ప్రజకూ వారి భావశాస్త్రీయవేత్తలకూ ఆటంకాలు కలిగిస్తూన్నట్టి

* వ్యవసాయదారుడే రష్యో భావి నిర్మాత — అని కర్షక సోషలిజం ప్రతినిధులూ, నరోదిజం పదం విస్తృతార్థంలో నరోద్విక్కులూ భావించారు. కార్మికుడే రష్యో భావి నిర్మాత — అని సోషల్-డెమోక్రాట్లు భావించుతారు. ఈ విధంగా ఒకానొక అముద్రిత గ్రంథంలో మార్క్సిస్టు దృక్పథం సూత్రీకరించబడింది.

మధ్యయుగపు రూపాలలోనూ, భిన్నభిన్న రాజకీయ, న్యాయశాస్త్రీయ సాంప్రదాయకములైన హంగులూ, కుయుక్తులూ, కుహకాలతో ఈనాటికీ కప్పివేయబడుతుంది. తద్విరుద్ధంగా, రెండవ దృష్టాంతంలోని దోపిడీ సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెంది, గందరగోళ పరచే ఏ వివరాలూ లేకుండా దాని స్వచ్ఛమైన రూపంలో ప్రాదుర్భవించుతుంది. పెట్టుబడిచే తాను పీడించబడుతున్నాననీ, బూర్జువా వర్గానికి వ్యతిరేకంగా తన పోరాటం సాగించాల్సి వుంటుందనీ కార్మికుడు తెలుసుకోకుండా వుండలేడు. అతని తక్షణ ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడానికీ, అతని భౌతిక పరిస్థితులను మెరుగు పరచడానికీ ఉద్దేశించబడిన ఈ పోరాటం, కార్మికులు ఆర్గనైజికావాలని అనివార్యంగానే డిమాండుచేస్తూ, వ్యక్తులకు వ్యతిరేకంగా కాకుండా ఒక వర్గానికి వ్యతిరేకంగా, ఒక్క ఫ్యాక్టరీలలోనూ కర్మాగారాలలోనే కాకుండా సర్వే సర్వత్రా కార్మికులను హింసించుతూన్నట్టి, చితుకకొట్టేస్తూన్నట్టి వర్గానికి వ్యతిరేకంగా జరిగే సంగ్రామంగా అది అనివార్యంగానే రూపొందుతుంది. అందుచేతనే యావత్తు పీడిత జనాభికీ ఫ్యాక్టరీ కార్మికుడే పురోగామి ప్రతినిధి అవుతున్నాడు. ఆర్గనైజైన్మెంట్ నిర్విరామ మైనట్టి పోరాటంలో తన ప్రాతినిధ్యపు ధర్మాన్ని అతడు నిర్వర్తించాలంటే, “భవిష్యత్ పరిస్థితుల”తో అతనిని ఉత్సాహ పరచడము ఎంత మాత్రమూ అవసరం లేదు; కేవలమూ అవసరమైన దంతా ఏమిటంటే, అతని పరిస్థితులను అతడు అర్థం చేసుకునేటట్టు చేయడమూ, అతనిని పీడించుతూన్న వ్యవస్థయొక్క రాజకీయ-ఆర్థిక రచననూ, ఈ వ్యవస్థ కింద వుండే వర్గ వైషమ్యాల ఆవశ్యకతనూ అనివార్యతనూ అతడు అర్థం చేసుకునేటట్టు చేయడమూ. పెట్టుబడిదారీ విధాన సంబంధాల సాధారణ వ్యవస్థలో ఫ్యాక్టరీ కార్మికునికి వున్న స్థానమే అతనిని కార్మికవర్గ విముక్తి కోసం పోరాడే ఏకైక యోధునిగా చేస్తోంది; ఎందుచేతనంటే, కేవలం పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధిలోని ఉన్నత దశ మాత్రమే, అధికస్థాయి యంత్ర పరిశ్రమే ఈ పోరాటానికి అవసరమైన భౌతిక పరిస్థితులనూ సామాజిక శక్తులనూ సృష్టించుతుంది. ఇతరత్రా ఎక్కడైతే పెట్టుబడిదారీ విధానపు అభివృద్ధి రూపాలు ఇంకా నీచదశలోనే ఉన్నాయో, అక్కడ మాత్రమే ఈ భౌతిక పరిస్థితులు వుండవు; కొన్ని వేల సంఖ్యలో వున్న చిన్నచిన్న వ్యాపారాలలో ఉత్పత్తి చెదిరిపోయి వుంటుంది (గ్రామ సాముదాయక భూస్వామ్యం యొక్క రూపాలలో అత్యంత సమాతాతత్వ రూపాలలో సహితమూ ఇవి చెదురు మదురుగా వున్న వ్యాపారాలు గానే వుంటాయి తప్ప, వేరొక విధంగా వుండవు), దోపిడీకి లోన వుతూన్నవారిలో అధికభాగం ఇంకా అతి చిన్న వ్యాపారాలనే కల్గి వుంటూ, ఇందువల్ల తాము పోరాడవలసిన ఆ బూర్జువా వ్యవస్థకే ఇంకా ముడిపడిపోయి వుంటుంది: పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని కూలదోయడానికి సామర్థ్యం కల్గిన సామాజిక శక్తుల అభివృద్ధిని ఇది ఆలస్య పరచి ఆటంకపరుస్తుంది. చెల్లాచెదురుగా వున్నట్టి వ్యక్తిగతమైనట్టి స్వల్పస్థాయిలోవున్నట్టి

దోపిడీ, కార్మికప్రజని స్థానికంగా ఒక చిన్న స్థలానికే ముడిపెట్టేసి, వారిని చీలదీసి, వర్గ సంస్కృతిని గుర్తించే చైతన్యం వారికి లేకుండా చేసేవేసి, ఏ ఒక్క వ్యక్తి చేతనో వారు హింసించ బడడం కాకుండా మొత్తంగా యావత్తు ఆర్థిక వ్యవస్థ చేతనూ హింసించబడుతున్నారనే విషయం వారు ఒకసారి గుర్తించినప్పటికీ ఒకరితో ఒకరు ఐక్యపడకుండా ఆటంక పరుస్తుంది. తద్వీరుద్ధంగా అధికస్థాయి పెట్టుబడిదారీ విధానం, పాత సమాజంతోనూ ప్రత్యేకంగా ఒక స్థలంతోనూ ప్రత్యేకంగా ఒక దోపిడీదారునితోనూ కార్మికులకున్న సంబంధాలను తప్పని సరిగా తెంచివేస్తుంది; వారిని పరస్పరం ఏకీభవింపజేసి, ఆలోచనాపరులై వుండేటట్లు వారిని నిర్బంధించి, ఆర్గనైజుకాబడిన పోరాటాన్మోక దానిని ప్రారంభించేందుకు సామర్థ్యం కలుగ జేసేటట్టి పరిస్థితులలో వారిని వుంచుతుంది. ఇందుచేతనే సోషల్-డెమోక్రాట్లు తమ దృష్టి అంతటినీ తమ క్రియాకలాపాలు అన్నింటినీ కార్మికవర్గంవైపు మళ్లించుతున్నారు. శాస్త్రీయ సోషలిజం భావాలను, రష్యన్ కార్మికుని చారిత్రాత్మక పాత్ర అనే భావాన్ని కార్మిక వర్గపు పురోగామి ప్రతినిధులు కుణ్ణంగా ఆకళింపు చేసుకున్న తరువాత, ఈ భావాలు విస్తృత వ్యాప్తి చెందిన తరువాత, కార్మికులు నేడు సాగించుతున్న చెదురు మదురు ఆర్థిక సంగ్రామాన్ని చైతన్యవంతమైన వర్గపోరాటంగా రూపొందించేందుకు కార్మికులలోనుండి సుస్థిరమైన ఆర్గనైజేషన్లు ఎప్పుడైతే ఉద్భవించుతాయో — అప్పుడు రష్యన్ కార్మికుడు ప్రజాస్వామిక మూలద్రవ్యాలన్నిటినుండి పైకిలేచి అగ్రస్థానముందు నిలిచి, నిరంకుశత్వాన్ని కూలదోసి, బహిరంగ రాజకీయ పోరాటపు సూటి పథాన రష్యన్ శ్రామికవర్గాన్ని (అన్ని దేశాల శ్రామికవర్గంతోనూ బుజం బుజం కలిపి) జయప్రదమైన కమ్యూనిస్టు విప్లవం అభిముఖంగా నడిపించుతాడు.

సమాప్తి

1894.

అనుబంధం III

మార్క్సిజాన్ని సంకుచిత బుద్ధితో అర్థం చేసుకోవడం అని నే నన్నప్పుడు, మార్క్సిస్టులను మనస్సులో పెట్టుకునే అంటున్నాను నేను. చట్టసమ్మతమైన ప్రతికలలో మార్క్సిజాన్ని వ్యాఖ్యానించేందుకు మన లిబరల్స్, రాడికల్స్ పూనుకున్నప్పుడు, మార్క్సిజం ఎంత ఘోరంగా కుంచించబడి కత్తిరింపులతోనూ కల్పితాలతోనూ అతుకుల బొంతగా తయారవుతుందో ఈ సందర్భంలో చెప్పకవీల్లేదు. ఎంతటి గొప్ప వ్యాఖ్యానం అది! రష్యన్ సెన్సార్స్ ప్రాక్రెస్టన్ మంచానికి సరిపడ్డట్టుగా ఈ విప్లవాత్మక సిద్ధాంతాన్ని ఎంత అంగవిచ్ఛేదం

చేయాల్సి వుంటుందో ఒకసారి మీరే ఆలోచించుకోండి! అయినప్పటికీ మన ప్రతికా వ్యాస కర్తలు ఆడుతూ పాడుతూనే ఈ శస్త్రచికిత్స చేస్తున్నారు! వారు చేస్తున్న వ్యాఖ్యానం ప్రకారం స్వంతదారుని శ్రమను ప్రాతిపదికగా కలిగినట్టి వ్యక్తిగత ఆస్తి తన గతితార్కిక అభివృద్ధిని పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకింద ఏ విధంగా పొందుతూందో, అభావంగా మారుతుందో, అలా మారిన తరువాత ఏ విధంగా సామాజికీకృతం చేయబడుతుందో తెలియజేస్తున్నట్టి సిద్ధాంతం కింద మార్క్సిజం ఆచరణలో దిగజారిపోతుంది. కాగా, మార్క్సిజం అవలంబించే సాంఘిక శస్త్ర విధానపు విశిష్టవైఖరుల నన్నింటినీ, వర్గపోరాట సూత్రాన్నీ, వైషమ్యమూ దోపిడీల అన్ని రూపాలనూ, వాటిని అంతమొందించేందుకు గాను శ్రామికవర్గానికి సహాయం చేసేందుకై, బహిర్గతం చేయడమనే గవేషణయొక్క సూటి లక్ష్యాన్ని విస్మరించుతూ, మార్క్సిజం సంపూర్ణ విషయం ఈ “పథకం”లోనే వుందని వారు గంభీర ముద్రతో భావించుతున్నారు. దీని ఫలితం ఎంత పేలవం గానూ సంకుచితం గానూ వుందంటే, పాపం రష్యన్ మార్క్సిస్టుల భావదార్పిద్యాన్ని చూసి మన రాడికల్స్ ఏడుపులు ప్రారంభిస్తున్నారు కూడా. అవును మరి! రష్యన్ నిరంకుశత్వమూ రష్యన్ అభివృద్ధి నిరోధకమూ వున్నంతకాలమూ, ఎట్టి మినహాయింపులు లేకుండా మార్క్సిజానికి సమగ్ర, యథార్థ సంపూర్ణ వ్యాఖ్యానం ఇవ్వడానికే గనుక వీలుండినట్టయితే, అవి నిరంకుశత్వమూ అభివృద్ధి నిరోధకమూ కానే కావు! ఇక మన లిబరల్స్, రాడికల్స్ మార్క్సిజాన్ని సరిగా అవగాహన చేసుకుని వుండినట్టయితే (కేవలం జర్మన్ సారస్వతం నుండే), సెన్సారు చేయబడిన ప్రతికా వ్యాసాల ద్వారా మార్క్సిజాన్ని ఈ విధంగా వికృత పరచడానికి వారు సిగ్గుపడి వుండేవారు. ఏదైనా ఒక సిద్ధాంతాన్ని వ్యాఖ్యానించడానికి వీల్లేకపోయిన పక్షమందు — మాటాడకుండా వూరకే వుండండి. లేదంటారా, దానికి మీరు చేస్తున్న వ్యాఖ్యానం ఎంత మాత్రమూ సమగ్రమైనది కాదనీ, దానిప్రధాన లక్షణాలను మీరు వదలిపెట్టేస్తున్నారనీ ఒక మినహాయింపు సూచించండి; అంతేకాని, దానిలో కొన్ని ఖండాలను మాత్రమే వ్యాఖ్యానించి, అది ఎంత సంకుచితంగా వుందో అని అప్పుడు గావు కేకలు పెట్టడం దేనికి?

వర్గపోరాట మంటేనూ, పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో విధిగా అంతర్గర్భితమై వున్న వైషమ్యమంటేనూ ఏమిటో తెలియని వ్యక్తులూ, శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక పాత్ర అంటే ఏమిటో లీలా మాత్రంగానైనా తెలియని వ్యక్తులూ మార్క్సిస్టులుగా పరిగణించబడడమనేటట్టి అసంగతానికీ, మిస్టర్ మిషాలోవ్స్కి లాంటివారికున్న యావత్ ప్రగాఢ మేధాసంపత్తిని వినియోగింపనూ అవసర మయేటట్టి “ధనార్థిక వ్యవస్థ,” దాని “ఆవశ్యకత,” తదితర ఊతపదాలూ వున్నాయనిచెప్పి, స్వచ్ఛమైన బూర్జువావర్గ ప్రణాళికలతో ముందుకొచ్చే

వ్యక్తులు సహితమూ విశిష్టులైన మార్క్సిస్టులుగా పరిగణించబడడమనేది ఒక్క రష్యోలోనే సాధ్యమయే అసంగతానికీ నిజంగా ఇదొక్కటే వివరణ.

ఇందుకు భిన్నంగా, “విమర్శనాత్మకంగానూ,* విప్లవాత్మకంగానూ వుండడమే దాని సారం”⁴⁴ అనే విషయంలోనే తన సిద్ధాంతం విలువ అంతా వుందని మార్క్స్ భావించాడు. నిజంగా మార్క్సిజంలో ఈ రెండవ లక్షణమే సంపూర్ణంగానూ నిర్నిబంధంగానూ అంతర్గతమై వుంది; ఎందుచేతంటే, ఆధునిక సమాజంలో వున్నట్టి వైషమ్యాన్నీ, దోపిడీ రూపాలన్నింటినీ బహిర్గత పరుస్తూ, వాటి పరిణామాన్ని తెల్పుతూ, వాటి పరివర్తనాత్మక స్వభావాన్నీ, అవి మరొక భిన్న రూపంలోకి పరివర్తన చెందే అనివార్యతనూ రుజువు చేస్తూ ఈ విధంగా యావత్తు దోపిడీని వీలైనంత త్వరగానూ సుళువుగానూ అంత మొందించేందుకు శ్రామికవర్గానికి ఒక సాధనంగా ఉపయోగపడడమనే కర్తవ్య నిర్వహణకు ఈ సిద్ధాంతం సూటిగా పూనుకుంటుంది. ఖచ్చితంగానూ ప్రధానంగానూ (సామాజిక శాస్త్రంలో దీనిదే తుది మాట) శాస్త్రీయంగానూ వుండడమనే లక్షణంతో విప్లవాత్మకంగా వుండడమనే లక్షణాన్ని మిళితం చేస్తూండగా, వాటి మిళితం అకస్మాత్తుగా జరగకుండా, ఈ సూత్రస్థాపకుడు తన మూర్తిలోనే శాస్త్రవేత్త లక్షణాలనూ విప్లవకారుని లక్షణాలనూ మిళితం చేసుకోవడం వల్లనే కాకుండా, ఎంతో స్వాభావికంగానూ అవిభాజ్యంగానూ ఆలాగున మిళితం చేయడమనే వాస్తవ విషయంలోనే అన్నిదేశాల సోషలిస్టులనూ తనవైపు ఆకర్షించు తూన్నట్టి ఈ సిద్ధాంతంయొక్క అప్రతిహతమైన శక్తి వుంది. నిజానికి సిద్ధాంతంయొక్క కర్తవ్యం, శాస్త్రంయొక్క లక్ష్యం పీడిత వర్గానికి దాని వాస్తవ ఆర్థిక పోరాటంలో సహాయం చేయడమేనని ఇక్కడ సూటిగా నిర్వచించబడడం వాస్తవ విషయమే కదా.

* అన్ని విమర్శనలలోనూ ఏ ఒక్క విమర్శనైతే మార్క్స్ శాస్త్రీయమైనదిగా పరిగణించాడో అట్టి భౌతికవాదయుక్త విమర్శన — అనగా రాజకీయ-న్యాయశాస్త్రీయ, సాంఘిక, సాంప్రదాయక, తదితర వాస్తవాంశాలను, అర్థశాస్త్రంలోనూ ఉత్పత్తి సంబంధాల వ్యవస్థతోనూ, పరస్పర విరుద్ధములైన సామాజిక సంబంధాలన్నిటి ప్రాతిపదికపైనా అనివార్యంగా రూపొందేటట్టి వర్గప్రయోజనాలతోనూ సరిపోల్చి చూచేటట్టి విమర్శ — గురించే ఆతడిక్కడ చెబుతున్నాడు. రష్యన్ సామాజిక సంబంధాలు పరస్పర వైరుధ్యం కలిగినవనే విషయం ఏ మాత్రమూ సందేహించ నవసరం లేదు. కాని ఇట్టి విమర్శనకు వాటిని ప్రాతిపదికగా తీసుకొనడానికి ఇంతవరకు ఎవ్వరూ ప్రయత్నించలేదు.

“నీ పోరాటంనుండి ఇక విరమించు, అది. అంతా అర్థంలేనిది — అని మేం ప్రపంచానికి చెప్పడం లేదు. పోరాటానికి యథార్థమైన నినాదం మాత్రమే మేం దానికి ఇస్తున్నాం.”⁴⁵

కనుక మార్క్స్ ప్రకారం, పోరాటం కోసమై యథార్థమైన నినాదం ఇవ్వడమే శాస్త్రం యొక్క సూటి కర్తవ్యం — అనగా, ఉత్పత్తి సంబంధాల యథార్థ వ్యవస్థ ఫలితంగా ఈ పోరాటం ఆవశ్యకతనూ, దాని విషయాన్నీ గమనాన్నీ, అభివృద్ధి పరిస్థితులనూ గ్రహించ గల్గేటట్టుగానూ, ఈ పోరాటాన్ని బాహ్యగతాత్మకంగా ప్రదర్శించ గల్గడం. పోరాటంలోని ప్రతి చిన్న రూపాన్నీ మనం సూక్ష్మంగా అధ్యయనం చేస్తేనే తప్ప, పోరాటం స్థూల స్వభావాన్నీ దాని లక్ష్యాన్నీ — అనగా దోపిడీ అంతటినీ పీడన అంతటినీ సాంతమూ తుది సారిగా అంతం చేయడం — దృక్పథంలో నిల్చుకుంటూనే, ఏ నిర్ణీత క్షణమందున్న పరిస్థితినైనా సరే మనం నిర్వచించ గలిగేటట్టుగా, ఒక రూపం నుండి వేరొక రూపంలోకి పరివర్తన చెందుతూన్న సమయంలో పోరాటంయొక్క ప్రతిదశనూ మనం వేలుపెట్టి చూపించ గలిగితేనే తప్ప “పోరాటానికి నినాదం” ఇవ్వడం అసాధ్యం.

“సుప్రసిద్ధుడైన మన” ఎన్.కె. మిహైలోవ్స్కి తన “విమర్శన”లో వ్యాఖ్యానించి, తరువాత ఆ వ్యాఖ్యానంతో కుస్తీపట్టుతూ తాను ప్రయోగించినట్టి అర్థం పర్థం లేని చెత్తను, మార్క్స్ ఇచ్చిన “విమర్శనాత్మకమూ, విప్లవాత్మకమూ అయిన” సిద్ధాంతంతో సరిపోల్చడానికి ప్రయత్నించండి; ఆలా ప్రయత్నించినప్పుడు, తాము “కార్మిక ప్రజల భావ శాస్త్రవేత్తలుగా” తమ్ము తామే భావించుకుంటూ, మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతంలోని ప్రాణతుల్యమైన దానినంతటినీ తుడిచి పెట్టేసి ఆ సిద్ధాంతాన్ని మన ప్రతికావాసకర్తలు రూపొందించినట్టి ఆ “అరిగిపోయిన నాణెం” తోనే... తృప్తి పడుతూన్నట్టి వ్యక్తులు నిజంగా వుంటారా అని మీరు ఎంతైనా విస్తుపోతారు.

ఈ సిద్ధాంతం చేసే డిమాండ్లతో మన నరోద్భిక్ సారస్వతాన్ని — ఏది ఏలా వున్నప్పటికీ కార్మికప్రజల భావశాస్త్రీయ ప్రతినిధిగా వుండాలనే కాంక్షే దానిని కూడా ప్రేరేపించింది కదా — స్థూలంగా మన అర్థికవ్యవస్థ నేటి స్థితియొక్క, సూక్ష్మంగా రైతాంగస్థితి యొక్క, చరిత్రకే అంకితమైపోయినట్టి సారస్వతాన్ని సరిపోల్చడానికి ప్రయత్నించండి; ఆలా మీరు ప్రయత్నించినప్పుడు, దారిద్ర్యవస్థను అధ్యయనంచేసి దానిని వర్ణించి దానిని గురించి నీతులు చెప్పడమనే పరిమితులను జవదాటనట్టి సిద్ధాంతంతో సోషలిస్టులు సంతుష్టి చెంద గల్గుతున్నారే అని మీరు ఎంతైనా విస్తుపోతారు. ఫలానా ఫలానా దోపిడీనీ, ఫలానా ఫలానా వైషమ్య వర్గాలనూ, విశిష్టములైన రాజకీయ, న్యాయశాస్త్ర, తదితర వ్యవస్థలనూ ఉద్బ

వింప జేసినట్టి ఆర్థిక ఆర్గనైజేషనుయొక్క నిర్దిష్ట రూపమేనని భూదాస్యవ్యవస్థ ప్రదర్శించ బడకుండా, కేవలం భూస్వాముల దుష్కార్యాలుగానూ, రైతులకు అన్యాయాలుగానూ ఈ సారస్వతంలో ప్రదర్శించబడుతూంది. నిర్దిష్టమైన ఆర్థిక రూపాల, ఆర్థిక వర్గాల సంఘర్షణే రైతు సంస్కరణ అని కాకుండా, సదుద్దేశాలతోనే అయినప్పటికీ పారపాటువల్ల “తప్పుడు మార్గం” “ఎంచుకున్నట్టి” అధికారవర్గంచే అవలంబించబడిన చర్యగా ఇది ప్రదర్శించ బడుతూంది. నిజమార్గంనుండి మళ్ళినట్టి, కార్మికప్రజల దారిద్ర్యవస్థను అనుగామిగా కల్గినట్టి, పెడదారిగా సంస్కరణానంతర రష్యే ప్రదర్శించ బడిందే గాని, నిష్కర్ష అయిన అభివృద్ధిని కల్గినట్టి వైషమ్య ఉత్పత్తి సంబంధాల నిర్దిష్ట వ్యవస్థగా ప్రదర్శించబడ లేదు.

అయినప్పటికీ, ఇప్పుడు ఈ సిద్ధాంతం అప్రతిష్ఠ పాలైందనడంలో ఏ మాత్రమూ సందేహం లేదు; ఈనాడున్న విజ్ఞాన స్థాయిని అనుసరించి మార్క్సిజం మినహా మరి ఏ ఇతర విప్లవాత్మక సిద్ధాంతమూ వుండజాలదని ఎంత త్వరగా రష్యన్ సోషలిస్టులు గ్రహించితే, సిద్ధాంత రీత్యానూ ఆచరణ రీత్యానూ ఈ సిద్ధాంతాన్ని రష్యకు వినియోగం చేయడానికై వారు తమ సర్వయత్నాలనూ ఎంత త్వరగా అంకితం చేస్తే — అంత నిశ్చయంగానూ అంత త్వరగానూ విప్లవాత్మక కృషి విజయవంత మవుతుంది.

1894:

వసంతం — గ్రీష్మం.

రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ నిరసన

పదిహేడుగురు సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ఒకానొక చోట (రష్యోలో) కలుసుకుని జరిపిన సమావేశంలో ఈ దిగువ తీర్మానం ఏకగ్రీవంగా అమోదించ బడి, దీనిని ప్రచురించడానికి, దీనిని అందరి క్రామేడ్లకూ పరిశీలనార్థం సమర్పించడానికి నిశ్చయించబడింది.

“శ్రమ విమోచన” గ్రూపు⁴⁶ స్థాపకుల చేతనూ ఆ గ్రూపు అగ్రశ్రేణి సభ్యుల చేతనూ, పద్దెనిమిది వందల తొంభైలలోని రష్యన్ కార్మికుల ఆర్గనైజేషన్లు వెలువరించిన సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ప్రచురణలలోనూ ప్రకటించబడిన రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ మూల సూత్రాలనుండి వైదొలగే ధోరణి ఒకటి ఇటీవల రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ లో కనిపెట్ట బడింది. కొందరు (“యువ”) రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ మూలాభిప్రాయాలను వ్యక్త పరుస్తూన్నట్లు పరిగణంపబడుతూన్నట్టి “నూతన అభిప్రాయాల”ను వ్యవస్థాబద్ధంగానూ, నిర్దిష్టంగానూ వ్యాఖ్యానించే యత్నాన్ని ఈ దిగువ ప్రచురితమైన “credo”* ప్రదర్శి స్తుంది. ఈ “credo” పూర్తి పాఠం దిగువ ఇవ్వడమైంది.

“పాశ్చాత్య ప్రపంచంలో చేతివనుల, కార్ఖానా ఉత్పత్తుల కాలము, తదుపరి జరిగిన యావత్తు చరిత్రపైన, ప్రత్యేకంగా సోషల్-డెమోక్రసీ చరిత్రపైన, తన విస్పష్టమైన ముద్రనువేసింది. స్వేచ్ఛా యుతములైన రూపాలకై బూర్జువా వర్గం గత్యంతరం లేక పోరాడడమూ, ఉత్పత్తిని బంధించి వేస్తూనట్టి శ్రేణి నిబంధనల నుండి దానిని విముక్తి చేయడానికై బూర్జువావర్గం యత్నించడమూ, బూర్జువావర్గాన్ని ఒక విప్లవాత్మక మూలద్రవ్యంగా తయారుచేశాయి; పాశ్చాత్యంలో సర్వత్రా liberté, fraternité, égalité (స్వేచ్ఛ, సౌభ్రాతృత్వం, సమానత్వం) తోనూ, స్వేచ్ఛా యుతములైన రాజకీయ రూపాలను

*“క్రీడో” — విశ్వాస ప్రకటన — అనువాదకుడు.

సాధించడం కోసమూ అది మొదలుపెట్టింది. అయినప్పటికీ ఈ విజయాలవల్ల, బిస్మార్క్ చెప్పినట్లు, తన ప్రత్యర్థి - కార్మికవర్గం - పేర భవిష్యత్తుపై అది ఒక బరాతం పెట్టింది. పాశ్చాత్యంలో ఇంచుమించు సర్వత్రా, ఒక వర్గంగా కార్మిక వర్గం ప్రజాస్వామ్య సంస్థలను సాధించి వుండలేదు - వాటిని ఉపయోగించు కోవడం మాత్రం ఉపయోగించుకుంది. అది విప్లవాల్లో పాల్గొందని ఇందుకు ప్రతిగా వాదించొచ్చు. చరిత్రను మనం చూచినట్లయితే ఈ అభిప్రాయం తప్పు అని తేలిపోతుంది; ఎందుచేతనంటే సరిగ్గా 1848 లో, పాశ్చాత్యంలో రాజ్యాంగాలు దృఢతరం కావించబడినప్పుడు, కార్మికవర్గంలో పట్టువాస శిల్పుల మూలద్రవ్యం - పట్టువాస ప్రజాస్వామ్యం - ఒక్కటే వుండేది; ఫ్యాక్టరీ శ్రామికవర్గం ఇంచుమించు వుండేదే కాదు, ఇక అధికస్థాయి పరిశ్రమలో పనిచేస్తూన్న శ్రామికవర్గం (జర్మన్ సాలెవారు - హౌవ్ట్మన్, రియోన్ సాలెవారు) క్రమశిక్షణ లేని ఒక అడవి మూక వలె వుంటూ, దొమ్మి చేయడం తప్ప మరేదీ చేతగాక, రాజకీయ డిమాండ్లను కోరే సామర్థ్యమే దానికుండేది కాదు. బూర్జువావర్గం చేతనే, కింది శ్రేణికి చెందిన పట్టు వాస శిల్పుల చేతనే, 1848 రాజ్యాంగాలు సాధించబడ్డాయని నిష్కర్షగా చెప్పవచ్చు. ఇక అటు, కార్మికవర్గం (శిల్పులూ, కార్ఖానా కార్మికులూ, ముద్రాక్షరశాలల పని వారూ, సాలెవారూ, గడియారాలు తయారుచేసే పనివాళ్ల మేస్త్రీలూ) మధ్య యుగాలనుండి ఆర్గనైజేషన్లలోనూ, పరస్పర సహాయక సమాజాలలోనూ, మత సంఘాలలోనూ, తదితరములలోనూ సభ్యులుగా వుండడమునకే వారు అలవాటు పడ్డారు. పాశ్చాత్య యూరప్‌లోని కుశలులైన కార్మికులలో ఆర్గనైజేషన్లు అనే ఈ భావం ఈనాటికి సహితమూ నిలిచే వుండి, ఆర్గనైజేషన్లకు లొంగివుండడమంటే విముఖత చూపుతూ దానిని ఆలస్యంగా అలవరచుకుంటూ lose Organisation (తాత్కాలికపు ఆర్గనైజేషన్లు) లోనే తప్ప నిబంధనలూ నియమాలూ వున్నట్టి శాశ్వతపు ఆర్గనైజేషన్లలో సభ్యులుగా వుండడానికి సామర్థ్యం లేని ఫ్యాక్టరీ శ్రామికవర్గం నుండి, వీరు విస్పష్టంగా వేరుపడుతున్నారు. అచ్చంగా ఈ కుశలులైన కార్ఖానా కార్మికులే సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలకు మూలవిరాట్టు లయారు. ఈ ప్రకారంగా దిగువ చిత్రణ లభించింది: ఇటు రాజకీయ పోరాటంకోసం సాపేక్షంగా సుళు వైనట్టి, సంపూర్ణమైనట్టి అవకాశం; అటు కార్ఖానా ఉత్పత్తుల కాలంలో శిక్షణ పొందినట్టి కార్మికుల సహాయంతో ఈ పోరాటాన్ని ప్రణాళికాబద్ధంగా ఆర్గనైజుచేసే అవకాశం. సరిగా ఈ ప్రాతిపదికపైనే పాశ్చాత్యంలో సైద్ధాంతిక, ఆచరణీయ మార్క్సిజం వృద్ధిపొందింది. ఇటు అధికారం హస్తగతం చేసుకోవడమూ,

అటు Zusammenbruch (సర్వనాశనం) అనే భావి ఆశయంతో — పై పైని మాత్రమే బ్లాంకీజంతో⁴⁷ పోలికలు కలిగి వుండి కేవలమూ విభిన్న ఉద్భవం కలిగినట్టి భావి ఆశయంతో — పార్లమెంటరీ విధానపు రాజకీయ పోరాటం దీనికి ఆరంభస్థానంగా ఉంటుండేది. మార్క్సిజం ఆనాడు వ్యాప్తిలోవున్న ఆచరణయొక్క, అనగా ప్రాబల్యం వహించినట్టి రాజకీయ పోరాటయొక్క, సైద్ధాంతిక వ్యక్తీకరణ: ఆర్థిక పోరాటంపై బెల్జియమ్‌లోనూ, ఫ్రాన్సులోనూ, ప్రత్యేకంగా జర్మనీలోనూ కార్మికులు అనూహ్యమైన సౌలభ్యంతో రాజకీయ పోరాటాన్ని ఆర్గనైజు చేశారు, కాని బ్రహ్మాండమైన కష్టంతోనూ ఉపద్రవకరమైన సంఘర్షణతోనూ మాత్రమే ఆర్థిక పోరాటాన్ని ఆర్గనైజు చేయగల్గారు. నేటికి సహితమూ రాజకీయ ఆర్గనైజేషన్లతో సరిపోల్చి చూస్తే, (ఇంగ్లండు మాట అటుంచి), ఆర్థిక ఆర్గనైజేషన్లు అసాధారణమైన బలహీనస్థితిలోనూ అస్థిరంగానూ వుంటున్నాయి; ఇక సర్వత్రా కూడా laissent à désirer quelque chose (ఇంతకంటే ఏ మాత్రం బాగుండీనా నయమే అనిపించాయి). రాజకీయ పోరాటంలో వినియోగించిన శక్తి ఇంకా సొంతమూ బలహీనపడనంత కాలమూ Zusammenbruch [సర్వనాశనం], భవిష్యత్తులో అత్యంత ముఖ్యమైన చారిత్రాత్మక పాత్రను నిర్వహించే ఒక ప్రధాన మైనట్టి ఆర్గనైజేషన్‌ల్ Schlagwort (ఊతపదం) గానే వుండేది. కార్మికోద్యమాన్ని అధ్యయనం చేయడం వల్ల తెలుసుకోగల్గే మౌలిక నియమం కనిష్ఠ నిరోధక పథం. పాశ్చాత్యంలో ఈ పథం రాజకీయ క్రియాకలాప రూపం ధరించింది; కాగా “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లో సూత్రీకరించబడిన రూపంలో వున్న మార్క్సిజమే ఈ ఉద్యమం వహించగల్గినట్టి రూపాన్నిటిలోనూ ఉత్తమోత్తమంగా సాధ్యమయేటట్టి రూపం. కాని శక్తి యావత్తూ రాజకీయ క్రియాకలాపంలోనే బలహీన పడిపోయినప్పుడూ, ఇంతకు మించి రాజకీయోద్యమం ఇక ముందుకు సాగిపోవడం ఇంచుమించు అసాధ్యమే అయినట్టి స్థానం (ఇటీవల కనబడినట్టుగా, ఇక వోట్ల సంఖ్య పెరగకపోవడము, సభలలో ప్రజా కనబరుస్తూన్న ఉదాసీనత, సారస్వతంలో నిరాశాసూచన) చేరుకున్నప్పుడూ, అటు పార్లమెంటరీ క్రియాకలాప నిష్ఫలత్వమూ, అజ్ఞానులైన ప్రజారాసులూ ఆర్గనైజు కాబడనట్టి ఆర్గనైజు కాబడడం ఇంచుమించుగా దుస్సాధ్యమైనట్టి ఫ్యాక్టరీ కార్మికవర్గమూ రంగం మీద దిగడమూ, బెర్నెస్టయినిజం⁴⁸ అని నేడు పిలువబడుతూన్నట్టి మార్క్సిజంలో సంక్షోభానికి పాశ్చాత్యంలో దారితీశాయి. “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” నుండి బెర్నెస్టయినిజం వరకూ కార్మికోద్యమాభివృద్ధి కాలం కంటే ఇంకనూ తర్కశాస్త్రబద్ధమైనట్టి విషయ

గతిని ఊహించడం దుస్సాధ్యమే అవుతుంది; ఈ విధానాన్నంతనీ జాగ్రత్తగా అధ్యయనం చేయడం వల్ల ఈ “సంక్షోభం” యొక్క పర్యవసానం ఏలా వుంటుందో ఖగోళశాస్త్రపు యథార్థతతో నిర్ణయించవచ్చు కూడా. ఇక్కడ చెప్పదల్చుకున్న విషయం బెర్న్స్టయినిజం ఓటమిగాని, విజయంగాని కాదు సహజంగానే — ఆసక్తి జనకమైనది దానిలో ఏమంతగా లేనే లేదు; ఆసక్తి జనకమైనదల్లా పార్టీలో చాలా కాలంగా ఆచరణీయ క్రియాకలాపంలో క్రమేణ సంభవించుతూన్న సమూలమైన మార్పు.

“ఆర్థిక పోరాటం మరింత శక్తివంతంగా సాగించాల్సినట్టే, ఆర్థిక ఆర్గనైజేషన్లను దృఢతరం చేయాల్సినట్టే, దిశలోనే కాకుండా, — ఇంతకంటే ఇంకా అత్యంత ముఖ్యమైన విషయం — ఇతర ప్రతిపక్ష పార్టీల పట్ల పార్టీవైఖరి దిశలో కూడా ఈ మార్పు సంభవించుతుంది. సహిష్ణుతా రహితమైన మార్క్సిజం రుణాత్మక మార్క్సిజం, ఆదిమ మార్క్సిజం (దేని ఊహాప్రకారం సామాజిక వర్గవిభజన మరీ స్కీమాటిక్ గా* వుందో అట్టే మార్క్సిజం) బదులు, ఆ స్థానంలో ప్రజాస్వామిక మార్క్సిజం వస్తుంది; ఆధునిక సమాజంలో పార్టీయొక్క సామాజిక స్థానం కూడా నిశితంగా మార్పు చెందే తీరాలి. పార్టీ సమాజాన్ని గుర్తించుతుంది; సామాజికంగా దాని సంకుచిత సాంఘిక కర్తవ్యాలు, వీటిలో అధికసంఖ్యాకవర్గం, సెక్టేరియన్ స్వభావం కల్గిన కర్తవ్యాలు, సామాజిక కర్తవ్యాలుగా విస్తృతమవుతాయి; కాగా అధికారం హస్తగతం చేసుకోవడానికై దాని యత్నం, మార్పు తీసుకొచ్చే యత్నంగా, కష్టజీవుల హక్కులను (వేర్వేరు హక్కులను) అత్యంత సమర్థవంతమూ సమగ్రమూ అయినట్టే మార్గంలో పరిరక్షించే లక్ష్యంతో ప్రస్తుత వ్యవహారాల స్థితిగతులకు సరిపడేటట్టి ప్రజాస్వామ్య దిశగా పరివర్తన చెందుతుంది. ‘రాజకీయం’ అనే భావన యొక్క పరిధులు విస్తరించబడి, నిజమైన సామాజిక తాత్పర్యం సంపాదించుకుంటుంది; కాగా ఆ యా క్షణములందలి ఆచరణీయమైన డిమాండ్లు మరింత ప్రాముఖ్యతను సంపాదించుకుని, ఇప్పుడు వాటి పట్ల చూపబడుతూన్న శ్రద్ధకంటే ఇంకా అధిక శ్రద్ధ చూపబడడం తథ్యమని పరిగణించాల్సి వుంటుంది.

“పాశ్చాత్యంలోని కార్మికోద్యమాభివృద్ధి గమనం యొక్క ఈ సంక్షిప్త వివరణ నుండి రష్యాకు అన్వయించే పర్యవసానాలు గ్రహించడం ఏమంత కష్టం కాదు. రష్యాలో కనిష్ఠ నిరోధక పథం రాజకీయ క్రియాకలాపం వైపు ఎన్నటికీ మొగ్గుదు. భరింప దుస్సాధ్యమగు రాజకీయ పీడన తవను గురించే అందరూ పాచ్యుగా మాట్లాడేటట్టే చేసి, అచ్చంగా ఆ సమస్యపైనే దృష్టి అంతా సాంద్రీకృత మయేటట్టు

*పథకామాత్రంగా — అనువాదకుడు.

చేస్తుందే గాని, ఆచరణీయమైన క్రియాకలాపాన్ని ఎన్నటికీ ప్రోత్సహించదు. పాశ్చాత్యంలో కార్మికులు రాజకీయ క్రియాకలాపంలోకి ఆకర్షించబడడం ఫలితంగా వారిలో వుండిన బలహీన శక్తులు మరింత బలపడి దృఢపడగా, తద్వారా రష్యోలో ఈ బలహీన శక్తులు రాజకీయ పీడన అనే రాతిగోడను ఎదుర్కోవాల్సి వుంటుంది. ఈ పీడనతో పోరాడేందుకై వారికి ఆచరణీయమైన సాధన సంపత్తి కొరవడడము, తత్ఫలితంగా వారి సొంత అభివృద్ధి సహితము కొరవడడమే కాకుండా, ఈ పీడన వారిని వ్యవస్థాబద్ధంగా అణగదొక్కేసి, ఎదుగు బొదుగులు లేకుండా అధః పాతాళంలోకి అణచి పారేస్తుంది. పాశ్చాత్యయూరపియన్ యోధులకు కీర్తి గడించిపెట్టిన ఆర్గనైజేషనల్ భావానికి మనదేశపు కార్మికవర్గం వారసులు కాలేదన్న విషయం కూడా దీనికి చేర్చితీమా, మనకు లభించే చిత్రణ ఎంతైనా నిరాశాజనకంగా వుంటుంది; ఆ చిత్రణ ఎంత నిరాశాజనకంగా వుంటుందంటే, అదనంగా మరొక్క ఫ్యాక్టరీ గొట్టం లేచిందన్నంత మాత్రాన ఇక అరచేతిలోకి మోక్షం వచ్చేసిందనే నమ్మేటట్టి ఆశావాది-మార్క్సిస్టులలోకల్లా అగ్రగణ్యుడైన ఆశావాది-మార్క్సిస్టుని సహితము నిస్సహతో క్రుంగదీసేస్తుంది. ఆర్థిక పోరాటం ఇంతా అంతా కాదు, అంతులేనంత కష్టమైనదే అయినప్పటికీ, దానిని సాగించవచ్చు, అంతే కాదు వాస్తవంగా దానిని ప్రజారాసులు తమంతట తామే తమ ఆచరణలో సాగిస్తున్నారు కూడా. ఈ పోరాటంలో ఆర్గనైజుకావడం ఎలాగో నేర్చుకోవడం ద్వారానూ, ఈ పోరాట గమనంలో నిరంతరమూ రాజకీయ పరిపాలనా వ్యవస్థతో పడుతూన్న సంఘర్షణను అర్థం చేసుకోవడం ద్వారానూ, కార్మికోద్యమం యొక్క — ఒక విధంగా చెప్పదగిన — ఒక రూపాన్ని రష్యన్ పరిస్థితులకు ఉత్తమంగా సరిపడేటట్టి ఆర్గనైజేషనును, లేదా ఆర్గనైజేషన్లను రష్యన్ కార్మికుడే చిట్టచివరకు రూపొందించుతాడు. ప్రస్తుతం, రష్యన్ కార్మికోద్యమం ఇంకా అమీబా దశలోనే వుండి, ఇంకా ఏ రూపాన్ని పొందలేదని నిస్సంశయంగా చెప్పవచ్చు. ఎట్టి ఆర్గనైజేషనల్ రూపమూ లేకుండానే సాగే సమ్మె ఉద్యమాన్ని రష్యన్ ఉద్యమంయొక్క స్ఫటికీకృత రూపంగా వర్ణించేందుకు వీల్లేక పోగా, చట్టవిరుద్ధమైన ఆర్గనైజేషన్లకు కేవలం పరిమాణాత్మక దృక్పథంనుండి సహితము (ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో వాటి ఉపయోగం మాట ప్రత్యేకంగా అటుండగా) పరిశీలనార్హమైన విలువ అసలే లేదు.

“పరిస్థితి ఈ విధంగా వుంది. ఈ పరిస్థితికి Streikbrecher*

*క్రెస్టెక్రెబిర్ — సమ్మెను భగ్నం చేసే. — సం.

తత్వాన్ని సులభతరం చేసేటట్టి కరువుకాటకాన్నీ, గ్రామీణ ప్రాంతపు శైథిల్య ప్రక్రియనూ తదానుషంగికంగా కార్మిక ప్రజారాసులను ఇప్పటికంటే మరికొంత సహింపదగిన సాంస్కృతిక స్థాయికి తీసుకు రావడంలో వున్నట్టి మరింత కష్టాన్నీ జోడించి నట్టయితే... ఇక ఇలాటప్పుడు రష్యన్ మార్క్సిస్టు చేసేదేమిటి?! కార్మికుల స్వతంత్ర రాజకీయ పార్టీ గురించి చెప్పే మాటలన్నీ కేవలం విదేశీయ లక్ష్యా లనూ విదేశీయ పర్యవసానాలనూ మన గడ్డను నాటే ప్రయత్నంనుండి ఉప్పతిల్లి నవే తప్ప అంతకంటే మరేమీ కాదు. ఇంతవరకూ రష్యన్ మార్క్సిస్టును చూస్తే పాపం జాలేవేస్తుంది. ఆచరణకు సంబంధించినంత వరకూ అతని ఈనాటి లక్ష్యాలు వుత్త పనికిమాలినవి; ఇక అతని సైద్ధాంతిక విజ్ఞానానికి, దానినతడు పరిశోధనకు ఒక పరికరంగా కాకుండా కార్యాచరణకు ఒక పథకంగా వినియోగించుతూన్న మేరకు, ఈ పనికిమాలిన ఆచరణీయ లక్ష్యాల సాధనకై నా ఎట్టి విలువ సహితమూ లేకుండా వుంది. అంతే కాకుండా, ఈ ఎరవు తెచ్చుకున్న పథకాలు, ఆచరణ దృష్ట్యా హానికరం కూడా. పాశ్చాత్యంలో కార్మికవర్గం రాజకీయ కార్యరంగం మీద ప్రవేశించిననాటికి అప్పటికప్పుడే రంగమంతా తేటపడిందన్న సంగతి మన మార్క్సిస్టులు మర్చిపోయి, సమాజంలోని కడమ అన్ని కార్మికేతర స్తరాలకు చెందిన రాడికల్, లేదా లిబరల్ ప్రతిపక్ష క్రియాకలాపం పట్ల వారు మరీ తృణీకార భావం ప్రదర్శిస్తున్నారు. లిబరల్ స్వభావం కలిగినట్టి ఎట్టి బహిరంగ ప్రదర్శన పట్లనూ దృష్టిని సాంద్రీ కరించడానికి జరిగే ఏ పిసరంత ప్రయత్నమైనా సరే సనాతన మార్క్సిస్టుల నిరసనను రేకెత్తించుతూంది. పాశ్చాత్య యూరపియన్ మార్క్సిస్టులం కావడానికి బహుశ సంఖ్యాకములైన చారిత్రాత్మక సందర్భాలు మనకి ఆటంకం కల్గిస్తున్నాయనీ, రష్యన్ పరిస్థితులకు ప్రయుక్తం కాగలేకట్టి అవసరమయేటట్టి విభిన్న మార్క్సిజాన్ని ఈ చారిత్రాత్మక సందర్భాలు మననుండి కోరుతున్నాయనీ ఈ సనాతన మార్క్సిస్టులు మర్చిపోతున్నారు. ప్రతి రష్యన్ పౌరునితోనూ రాజకీయ అనుభూతీ, జ్ఞానమూ కొర వడుతూందనీ, రాజకీయాల గురించి ఎన్ని కబుర్లు చెప్పినప్పటికీ, అతనిలో అభావ మైన శక్తికి ఎంత విజ్ఞప్తి చేసినప్పటికీ ఈ కొరతకు పరిహారం కాజాలదన్న విష యం ప్రత్యక్షమే. ఈ రాజకీయ జ్ఞానం కేవలం శిక్షణ వల్లనే, అనగా రష్యన్ పరి స్థితులవల్ల ఏర్పడుతూన్న జీవితంలో (ఇది ఎంత మార్క్సిస్టు వ్యతిరేకంగా వున్న ప్పటికీ కూడా) పొల్గొనడం వల్లనే అలవడుతుంది. పాశ్చాత్యంలో 'అభావం' ఎంత (తాత్కాలికంగా) సమంజసమే అయి వుండినప్పటికీ, రష్యాలో మాత్రం ఇది హాని కరం; కారణమేమంటే ఆర్గనైజాకాబడినట్టి, నిజమైన శక్తిని కలిగినట్టి ఏదైనా

ఒకదానినుండి బయలు వెడలే అభావం ఒకటి, ఆర్గనైజేషను రహితమైనట్టి చెల్లా చెదరై వున్నట్టి వ్యక్తుల రాజినుండి బయలు వెడలే అభావం కేవలం వేరొకటినీ.

“ఇందులోనుండి బయటపడడానికి రష్యన్ మార్క్సిస్టుకు కేవలం ఒకే ఒక మార్గం వుంది: శ్రామికవర్గ ఆర్థిక పోరాటంలో సహాయపడి, లిబరల్స్ యొక్క ప్రతి పక్ష క్రియాకలాపంలో అతడు పాల్గొనడమే. ‘అభావవాది’గా రష్యన్ మార్క్సిస్టు చాలా ముందుగానే రంగం మీద ప్రవేశించాడు, కాగా ఈ భావం అతని శక్తితో రాజకీయ రాడికలిజమ్ దిశగా మరలి వుండవలసినట్టి భాగాన్ని బలహీనపరచేసింది. ప్రస్తుతానికి మాత్రం ఇదేమంత ఫ్యూరమైనదేమీ కాదు: కాని వర్గ పథకం గనుక రష్యన్ మేధావిని జీవితంలో క్రియాశీలమైన పాలు తీసుకోకుండా ఆటంకపరచి, ప్రతిపక్షపు సర్కిల్స్ నుండి పూర్తిగా దూరం చేసినట్టయితే, చటబద్ధమైన రూపాలకొరకు రాజకీయ కర్తవ్యాలను ముందుకు తీసుకురానట్టి కార్మికవర్గం నుండి విడిగా పోరాడవలసిన వారందరికీ ఇది ప్రమాదభరితమైన నష్టంగా పరిణమించుతుంది. రాజకీయ విషయాలపై రష్యన్ మార్క్సిస్టు మేధావియొక్క మానసిక హేతువాదాల వెనుక దాగివున్న రాజకీయ నిష్కాపట్యం అతనిని ఎంతటి ప్రమాదంలోకైనా దించవచ్చు.”

ఈ అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించుతూన్నట్టి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు చాలా మంది వున్నారో లేదో మాకు తెలియదు. కాని ఇటువంటి అభిప్రాయాలు అవలంబించేవారు వున్నారనడం నిస్సందేహమే. అందుచేత ఇట్టి అభిప్రాయాలకు ప్రతికూలంగా మా నిరసన రూఢిగా తెల్పడమూ, తానిదివరకే నిర్ణయించుకున్నట్టి మార్గం నుండి, అనగా శ్రామికవర్గ పోరాటంనుండి ప్రత్యేకింప దుస్సాధమైనట్టి, రాజకీయ స్వేచ్ఛను జయించుకోవడమే తన తక్షణ కర్తవ్యంగా కల్గి వుండబోయేట్టి కార్మికుల స్వతంత్ర రాజకీయ పార్టీని ఆర్గనైజు చేసుకోవడమనే కార్యం నుండి, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ మళ్లించబడే ప్రమాదం గురించి కామ్రేడ్ల నందరినీ హెచ్చరించడమూ మా కర్తవ్యమని భావిస్తున్నాం.

పైన ఉల్లేఖితమైన “credo” రెండు విషయాలు తెలియజెప్పుతూంది: మొదటిది, “పాశ్చాత్యంలోని కార్మికోద్యమాభివృద్ధి గమనం యొక్క సంక్షిప్త వివరణ”; రెండవది, “రష్యాకు అన్వయించే పర్యవసానాలు.”

పాశ్చాత్య యూరప్ లోని కార్మికోద్యమ చరిత్ర గురించి “credo” రచయితలు పూర్తిగా తప్పు భావన కలిగి వున్నారు. పాశ్చాత్య యూరప్ లోని కార్మికవర్గం రాజకీయ స్వేచ్ఛకై పోరాటంలోనూ, రాజకీయ విప్లవాల్లోనూ పాల్గొనలేదనడం ఎంత మాత్రమూ సత్యం కాదు. చార్విస్టు⁴⁹ ఉద్యమ చరిత్ర, 1848 లో ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఆస్ట్రియాలో

జరిగిన విప్లవమూ తద్విరుద్ధాన్ని నిరూపిస్తున్నాయి. “మార్క్సిజం ఆనాడు వ్యాప్తిలో వున్న ఆచరణయొక్క అనగా, ఆర్థిక పోరాటంపై ప్రాబల్యం వహించినట్టి రాజకీయ పోరాటంయొక్క సైద్ధాంతిక వ్యక్తీకరణ” అని చెప్పడం కేవలం అసత్యమే అవుతుంది. తద్విరుద్ధంగా రాజకీయేతర సోషలిజం (ఓవెనిజమ్, “ఫోరియరిజమ్”, “వాస్తవిక సోషలిజం”⁵⁰) వ్యాప్తిలో వున్నప్పుడే “మార్క్సిజం” ప్రాదుర్భవించింది; కాగా రాజకీయేతర సోషలిజముకు ప్రతికూలంగా “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” తక్షణమే ధ్వజమెత్తింది. సద్ధాంతంతో సంపూర్ణంగా సాయుధమై (“పెట్టుబడి” గ్రంథం) మార్క్సిజం రంగంపై ప్రవేశించి, ప్రసిద్ధిగాంచిన ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ ను [అంతర్జాతీయ కార్మికుల సంఘం] ఆర్గనైజ్ చేసినప్పుడు సహితమూ నాడు వ్యాప్తిలో వుండిన ఆచరణ రాజకీయ పోరాటం కానే కాదు (సంకుచితమైన ట్రేడ్ యూనియనిజం ఇంగ్లండులోనూ, అరాజకవాదమూ, ప్రూడనిజం లాటిన్ దేశాలలోనూ). లిబరల్ బూర్జువా వర్గం తోకగా వుండినట్టి కార్మిక వర్గాన్ని స్వతంత్రమైన రాజకీయ పార్టీగా రూపొందించడంలోనే జర్మనీలో లాసాల్ కావించిన మహత్తర చారిత్రక సేవ వుంది. కార్మికవర్గంయొక్క ఆర్థిక, రాజకీయ పోరాటాలను అవిభాజ్యమైనట్టి ఏకత్వంగా ఒకదానితో ఒకటి మేళవించింది మార్క్సిజం; కాగా పోరాటం యొక్క విభిన్న రూపాలను ఒకదానినుండి ఒకటి విడదీసే “credo” రచయితల యత్నం, మార్క్సిజంనుండి వారి అత్యంత నిరర్థకమైనట్టి విచారకరమైనట్టి విడిపోవడములలో ఒకటి.

అదీ కాకుండా, పాశ్చాత్య యూరపియన్ కార్మికోద్యమం యొక్క ప్రస్తుత స్థితి గురించి, ఏ పతాక కిందనైతే ఆ ఉద్యమం పురోగమించుతుందో అట్టి మార్క్సిజంయొక్క సద్ధాంతం గురించి “credo” రచయితలకు పూర్తిగా తప్పు భావన వుంది. “మార్క్సిజంలో సంక్షోభం” గురించి మాట్లాడడ మంటే, సోషలిస్టులలో వుండే భేదాలు ప్రతిదానినీ గోరంతలు కొండంతలు చేసి ప్రతిదానిని పార్టీలో ఒక చీలికగా చిత్రించడానికే తమ శక్తివంచన లేకుండా పాటుపడుతూన్నట్టి కిరాయి రాతగాళ్ళ అనందర్పాలను కేవలం పునశ్చరణ చేయడమన్న మాటే. అప్రతిష్ఠ పాలైన బెర్న్ స్టయినిజం — సాధారణ ప్రజలూ, ప్రత్యేకంగా “credo” రచయితలూ మామూలుగా అర్థంచేసుకుంటూన్నదాని ప్రకారం — మార్క్సిస్టు సద్ధాంతాన్ని కుంచించడానికీ, విప్లవాత్మక కార్మిక పార్టీని ఒక రిఫార్మిస్టు* పార్టీగా మార్చివేయడానికీ చేసే యత్నమే. అనుకున్నట్టుగానే, ఈ యత్నం జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ లో అధిక సంఖ్యాకులచే తీవ్రంగా ఖండించబడింది. జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సాధారణ సభ్యులలో అవకాశవాద ధోరణులు ఒకసారి కాదు,

* సంస్కరణతత్వపు — అనువాదకుడు.

అనేకసార్లు బయలుపడ్డాయి; కాగా విప్లవాత్మక అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీయొక్క నియమాలను భక్తితో కాపాడుతూన్నట్టి పార్టీచే ఈ ధోరణులు ప్రతిసారీ నిరాకరించబడ్డాయి కూడా. అవకాశవాద అభిప్రాయాలను రష్యాలో నాటడానికి చేసే ప్రయత్నాన్ని రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లలోని బ్రహ్మాండమైన అత్యధిక సంఖ్యాకవర్గం కృతనిశ్చయంతో తిప్పికొడుతుందనే మేం నమ్ముతున్నాం.

ఇదే విధంగా, “credo” రచయితలు ఎంత చెప్పినప్పటికీ, పాశ్చాత్య యూరప్ లోని కార్మికుల పార్టీల “ఆచరణీయ క్రియాకలాపాలలో సమూలమైన మార్పు” గురించి సూచనకైనా ఏమాత్రపు అవకాశమూ లేదు: ఆర్థిక పోరాటంయొక్క బృహత్తర ప్రాముఖ్యత, అట్టి పోరాటంయొక్క ఆవశ్యకత ఆదినుండీ కూడా మార్క్సిజంచే గుర్తించబడింది. అప్పటి కప్పుడే 1840 లలోనే, ఈ పోరాట ప్రాముఖ్యతను నిరాకరించిన ఊహజనిత సోషలిస్టులను మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు వాదప్రతివాదాలతో ప్రతిఘటించారు.⁵¹

ఇరవై సంవత్సరాల తరువాత ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ [అంతర్జాతీయ కార్మికుల సంఘం] స్థాపించబడినప్పుడు, 1866 లో జినీవాలో జరిగిన ఈ సంఘం మొదటి కాంగ్రెస్ లోనే, ఫ్రేడ్ యూనియన్లయొక్క, ఆర్థిక పోరాటంయొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించిన ప్రశ్న తీసుకురాబడింది. ఆ కాంగ్రెస్ లో ఆమోదించిన తీర్మానం, ఆర్థిక పోరాట ప్రాముఖ్యతనూ కచ్చితంగా చెప్పి, ఇటు దాని ప్రాముఖ్యతను అతిశయోక్తులతో చెప్పకూడదనీ (అప్పట్లో ఇంగ్లీషు కార్మికుని వైఖరి దీనివైపు మొగ్గు చూపేదిగా వుండేది), అటు దాని ప్రాముఖ్యతను తక్కువ అంచనా కట్టకూడదనీ (ఫ్రెంచివాళ్ల వైఖరి, జర్మన్ల, ప్రత్యేకంగా లాసాలియన్ల, వైఖరి దీనివైపు మొగ్గు చూపేటట్టిదిగా వుండేది) సోషలిస్టులనూ కార్మికులనూ హెచ్చరించింది. పెట్టుబడిదారీ విధానంలో ఫ్రేడ్ యూనియన్లు నియమ బద్ధమైనవే కాకుండా ఒక అనివార్యమైన దృగ్విషయమేనని ఆ తీర్మానం ఉద్ఘాటిస్తూ, పెట్టుబడికి వ్యతిరేకంగా కార్మికవర్గం సాగించుతూన్న దైనందిన పోరాటంలో కార్మికవర్గాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడానికీ, వేతన శ్రమను అంతం చేయడానికీ అత్యంత ముఖ్యమైన సాధనంగా కూడా వీటిని పరిగణించింది. ఫ్రేడ్ యూనియన్లు వాటి దృష్టిని ప్రత్యేకంగా “పెట్టుబడి వ్యతిరేకమైన తక్షణ పోరాటం” పైనే సారించకూడదనీ, కార్మికవర్గం యొక్క సాధారణ రాజకీయ, సాంఘిక ఉద్యమానికి దూరంగా వుండకూడదనీ, ఆ తీర్మానం ఉద్ఘాటించింది; ఫ్రేడ్ యూనియన్లు “సంకుచిత” లక్ష్యాలను అనుసరించకూడదనీ, అంతేకాకుండా కోట్లాది పీడిత శ్రమజీవుల సార్వజనీన విముక్తికై పాటుపడాలనీ ఆ తీర్మానం ఉద్ఘాటించింది. ఆనాటి నుండి వివిధ దేశాలలోని కార్మికుల పార్టీలు ఫలానా నిర్దిష్ట తరుణమందు శ్రామికవర్గం యొక్క ఆర్థిక పోరాటానికి ఎక్కువ శ్రద్ధ వినియోగించాలా, లేక శ్రామికవర్గం యొక్క రాజకీయ

పోరాటానికి ఎక్కువ శ్రద్ధ వినియోగించాలా అనే ప్రశ్నను పలుసార్లు చర్చించాయి, సహజం గానే ఇంకా పదేపదే చర్చించుతాయి కూడానూ. కాని ఈ సాధారణ, లేదా సూత్రప్రాయమైన ప్రశ్న మార్క్సిజం ఏ విధంగా ప్రదర్శించిందో నేటికీ ఆలాగే వుంది. రాజకీయ, ఆర్థిక పోరాటాలను రెండింటినీ వర్గపోరాటం మిళితంచేసి తీరాలనే నమ్మకం అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీకి చీము రక్తంగా వొంటబట్టిపోయాయి. స్వేచ్ఛ లేకపోవడం వల్లనూ, లేదా శ్రామిక వర్గానికి రాజకీయ హక్కులు కుంచించి వేయడం వల్లనూ రాజకీయ పోరాటాన్నే రంగంలో అన్నిటికంటే ముందు వుంచవలసిన అవసరం ఎల్లప్పుడూ కలుగుతుందని చరిత్రానుభవం నిరాక్షేపణీయంగా రుజువు చేస్తోంది.

ఇతర ప్రతిపక్ష పార్టీల పట్ల కార్మికుల పార్టీ వైఖరిలో ప్రగాఢమైన మార్పు వుండా లనే సూచనకు అసలు అంతకంటేనూ తావులేదు. ఈ విషయంలో కూడా మార్క్సిజం రాజకీయాల ప్రాముఖ్యతను మరింతగా అతిశయోక్తులతో చెప్పడమునకూ, కుట్రతత్వానికి (బ్లాంకీజమ్ వగైరాలకు), రాజకీయాలను నిర్దేశించుతూనో, లేదా వాటిని అవకాశవాదతత్వ, సంస్కరణవాదతత్వ, సామాజిక మరమ్మతు తత్వం (ఆరాచకవాద, ఊహాజనిత, పెట్టిబూర్జువా సోషలిజం, ప్రభుత్వ సోషలిజం, యూనివర్సిటీ ప్రాఫెసర్ల సోషలిజం, వగైరాలు) కింద దిగజార్చివేయడమునకూ ఆమడ దూరాన వున్నట్టి యధార్థమైన మార్గాన్నే సూచించింది. సోషలిస్టు సమాజాన్ని ఆర్గనైజుచేసే ఉద్దేశంతో రాజకీయాధికారాన్ని శ్రామికవర్గం హస్తగతం చేసుకోవడమే ప్రధాన లక్ష్యంగా పెట్టుకోవలసినట్టి కార్మికుల స్వతంత్ర రాజకీయ పార్టీలను ఏర్పరచుకోవడానికి శ్రామికవర్గం పాటుపడాలి. శ్రామికవర్గం కడమ వర్గాలనూ పార్టీలనూ “ఏకంగా ఒక అభివృద్ధి నిరోధక రాశి”⁵² కింద కట్టేయకూడదు. తద్వీరుద్ధంగా యావత్తు రాజకీయ, సామాజిక జీవితంలోనూ అది పాల్గొనాలి, అభివృద్ధి నిరోధక వర్గాలనూ పార్టీలనూ ప్రతిఘటించుతూన్న అభ్యుదయ వర్గాలనూ పార్టీలనూ బలపర్చాలి, ప్రస్తుత వ్యవస్థను వ్యతిరేకించుతూన్న ప్రతి విప్లవోద్యమాన్నీ బలపర్చాలి, ప్రతి పీడిత జాతి, లేదా తెగయొక్క, హింసకులోనైన ప్రతి మతం యొక్క, హక్కులులేని స్త్రీజాతి వగైరాల యొక్క ప్రయోజనాల తరపున పోరాడాలి. ఈ విషయమై “credo” రచయితలు తెచ్చిన వాదనలు శ్రామికవర్గ పోరాటం యొక్క వర్గ స్వభావాన్ని మరుగు పరచాలనేటట్టి, అర్థం లేని “సమాజాన్ని గుర్తించడం” తో ఈ పోరాటాన్ని బలహీనపరచి విప్లవాత్మక మార్క్సిజాన్ని ఒక మామూలు సంస్కరణవాద ధోరణిగా దిగజార్చి వేసేటట్టి వాంఛనే కేవలం బయలుపెడు తున్నాయి. రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లలో బ్రహ్మాండమైన అత్యధికసంఖ్యాకవర్గం సోషల్-డెమోక్రసీ మౌలిక సూత్రాలను ఈవిధంగా వక్రీకరించడమును నిస్సందేహంగా తిరస్కరించు తుందనే మేం విశ్వసిస్తున్నాం. పాశ్చాత్య యూరప్‌లోని కార్మికోద్యమం విషయమై “credo”

రచయితల పాఠపాట ఆధారవాక్యాలు, మరింత పాఠపాటైన “రష్యాకు అన్వయించే పర్యవసానాలు” వారు సూచించడానికే దారితీశాయి.

రష్యన్ కార్మికవర్గం “ఇంతవరకూ రాజకీయ కర్తవ్యాలను ముందుకు తీసుకురా లేదు” అనే ఉద్ఘాటన, రష్యన్ విప్లవోద్యమం గురించి అజ్ఞానాన్నే కేవలమూ బయట పెట్టు తూంది. 1878 లో స్థాపించబడినట్టి “ఉత్తర రష్యన్ కార్మిక సంఘమూ,”⁵³ 1875 లో స్థాపించబడినట్టి “దక్షిణ రష్యన్ కార్మిక సంఘమూ”⁵⁴ వాటి కార్యక్రమాలలో రాజకీయ స్వేచ్ఛ డిమాండును ముందుకు తీసుకొచ్చాయి. 1880 లనాటి అభివృద్ధి నిరోధకం తరువాత, 1890 లలో ఇదే డిమాండును కార్మికవర్గం పదేపదే ముందుకు తీసుకొస్తూ వచ్చింది. “కార్మికుల స్వతంత్ర రాజకీయ పార్టీ గురించి చెప్పే మాట లన్నీ కేవలం విదేశీయ లక్ష్యాలనూ విదేశీయ పర్యవసానాలనూ మన గడ్డను నాటే ప్రయత్నం నుండి ఉప్పతిల్లినవే తప్ప అంతకంటే మరేమీ కాదు” అనే ఉద్ఘాటన, రష్యన్ కార్మిక వర్గ పాత్రనూ, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క అత్యంత ప్రాణాధారమైన కర్తవ్యాలనూ అర్థం చేసుకోవడంలో పూర్తి విఫలతనే బయటపెట్టుతూంది. మార్క్సిస్టులు “పొల్గొ నడం”తో సహా “ప్రతిపక్ష లిబరల్ మూలద్రవ్యాలు” “చట్టబద్ధమైన రూపాల”కోసం పోరాడుతూండగా, కార్మికవర్గం “కనిష్ఠ నిరోధక పథం” అవలంబించుతూ, ఆర్థిక పోరాటానికే పరిమితమై వుండాల్సిందనే అభిప్రాయంనైపు “credo” రచయితల కార్యక్రమం మొగ్గుతూన్నట్టు ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది. ఇటువంటి కార్యక్రమాన్ని అన్వయించడమంటే రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి రాజకీయంగా ఆత్మహత్యానదృశమే అయి, రష్యన్ కార్మికోద్యమాన్నీ రష్యన్ విప్లవోద్యమాన్నీ (ఈరెండు భావనలూ మనకి సారూప్యములే) అపరిమితంగా ఆలస్యపరచి నైచ్యపరచడమే అవుతుంది. ఈ దిగువ సూచించబడిన భవితవ్యం సాధ్యమే కావచ్చునని, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ ప్రథమ యోధులలో ఒకడైన పి.బి. అక్సెల్రోడ్ 1897 అంత్యమందు వెలిబుచ్చిన భయాందోళన ఎంత సకారణమైనదో, ఇటువంటి కార్యక్రమం ఒకటి బయటకు వచ్చే అవకాశం కలిగిందన్న కేవల విషయమే తెలియజేస్తూంది:

“కార్మికులకూ యజమానులకూ మధ్య కలిగే కేవలం ఆర్థిక విరోధాల ఇరుకు గాడికే కార్మికవర్గ ఉద్యమం పరిమితమై సాగుతూంది; కాగా, రాజకీయ స్వేచ్ఛకై పోరాటంలో మేధావిస్తరం అని పిలువబడుతూన్న వారి విప్లవ సర్కిల్స్ నూ, గ్రూపు లనూ శ్రామికవర్గపు పురోగామి స్తరములు అనుసరిస్తూన్నప్పటికీ, మొత్తంగా తీసు

కుంటే ఈ ఉద్యమం రాజకీయ స్వభావం కలిగినది కాదు.” (అక్సెల్రోడ్, “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ప్రస్తుతకర్తవ్యాలూ, ఎత్తుగడలూ,” జనీవా, 1898, 19 వ పుట).

“Credo” లో ఉద్ఘాటించబడిన అభిప్రాయ సముచ్చయాని కంటటికీ ప్రతికూలంగా రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ నిష్కర్షయైన యుద్ధం ప్రకటించి తీరాలి; విందుచేతంటే ఈ భవితవ్య సిద్ధికే ఈ అభిప్రాయాలు సూటిగా దారితీస్తాయి. పి. బి. అక్సెల్రోడ్ ఈ దిగువ మాటలలో సూచించినట్టి వేరొక భవితవ్యాన్ని యథార్థం కావించేందుకై రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ తమ యావచ్చక్తిని వినియోగించాల్సి వుంటుంది:

“రెండో భవితవ్యం: పాక్షికంగా బూర్జువావర్గపు విప్లవాత్మక గ్రూపులతో (అటువంటివి వుండే పక్షమందు) బుజాలు కలిపిస్తే, మిత్రత్వంతోనూ పాక్షికంగా మేధావిస్తరంలోని అత్యంత ప్రజాతంత్ర స్వభావం కలిగిన విప్లవాత్మక మూలద్రవ్యాలను సూటిగా తన శ్రేణులలోకి ఆకర్షించడం ద్వారా గాని, లేదా వాటిని ఉత్సహించడం ద్వారా గాని, స్వేచ్ఛకొరకై పోరాడే స్వతంత్ర రాజకీయ పార్టీగా రష్యన్ శ్రామికవర్గాన్ని సోషల్-డెమోక్రసీ ఆర్గనైజు చేస్తుంది.” (అదే గ్రంథం, 20 వ పుట).

పి.బి. అక్సెల్రోడ్ పైవాక్యాలను రాసిన కాలంనాటికే రష్యాలోని సోషల్-డెమోక్రాట్స్ లో బ్రహ్మాండమైన అత్యధికసంఖ్యక వర్గం ఈ దృక్పథాన్నే అవలంబించిందని వారు చేసిన ఉద్ఘాటనలు స్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నాయి. “రబోచయ మీన్స్” అనే ఒక సెంట్ పీటర్స్బర్గ్ కార్మిక పత్రిక “credo” రచయితల అభిప్రాయాల వైపు మొగ్గుతూన్నట్టు కనబడిన మాట నిజమే. తన కార్యక్రమాన్ని వివరించుతూన్నట్టి ఒక ప్రధాన వ్యాసంలో (నెం. 1, అక్టోబరు 1897), “రాజకీయ ఆదర్శాన్నే నిరంతరం మనస్సులో వుంచుకుందుకు కావించే ప్రయత్నంవల్ల ఉద్యమంయొక్క ఆర్థిక ప్రాతిపదిక” మరుగున పడిపోవచ్చు ననేటట్టి, సోషల్-డెమోక్రసీకి కేవలమూ విరుద్ధమైన పొరపాటు అభిప్రాయాన్ని దురదృష్టవశాత్తూ ప్రకటించింది. అయినప్పటికీ అదే సమయంలో మరొక సెంట్ పీటర్స్బర్గ్ కార్మిక పత్రిక “సెంట్ పీటర్స్బర్గ్ రబోచియ్ లిస్తాక్” (నెం. 2, నెవ్రెంబరు 1897), “దృఢమైన ఆర్గనైజేషను కలిగినట్టిన్నీ సభ్యత్వసంఖ్యదృష్ట్యా బలోపేతమే నట్టిన్నీ కార్మిక వర్గ పార్టీ వల్లనే... నిరంకుశత్వాన్ని కూలదోయడం సాధ్యపడుతుంద”నీ, కాగా “పటిష్ఠమైన పార్టీలో ఆర్గనైజు కాబడినట్టి” కార్మికులు, “రాజకీయ, ఆర్థిక పీడన అంతటినండి

వారిని, రష్యానంతటినీ విముక్తి” చేయగల్గుతారనే అభిప్రాయాన్ని గట్టిగా వ్యక్తపరచింది. మూడవది, ఇంకొక పత్రిక “రబోచయ గజేత”, తన నెం. 2 వ సంచికలోని (నవంబరు 1897) ప్రధానవ్యాసంలో ఈ విధంగా రాసింది: “రాజకీయ స్వేచ్ఛకై నిరంకుశ ప్రభుత్వంతో పోరాటమే రష్యన్ కార్మికోద్యమం యొక్క తక్షణ కర్తవ్యం.” “ఒకేపేరు కల్గి, దృఢంగా మలచబడిన ఆర్గనైజేషను కల్గినట్టి ఒకే ఒక అవిభాజ్యమైన సముదాయంగా పైకి వచ్చినట్టయితే, రష్యన్ కార్మికోద్యమం తన శక్తులను పదింతలు ఇనుమడింప జేసుకుంటుంది...” “విడివిడిగా వుంటూన్న కార్మిక సర్కిల్స్ ఒక ఉమ్మడి పార్టీగా కలిసిపోవాలి.” “రష్యన్ కార్మికుల పార్టీ ఒక సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ అవుతుంది.” ఇంతేకాకుండా, “రబోచయ గజేత” అభిప్రాయాలతోనే సరిగ్గా రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లలో బ్రహ్మాండమైన అధికసంఖ్యక వర్గం ఏకీభవించినట్లు, 1898 వసంతంలో జరిగిన రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల కాంగ్రెస్, “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీ”ని స్థాపించి, దాని ప్రణాళికను ప్రచురించి, “రబోచయ గజేత” పత్రికను అధికారయుత పార్టీ పత్రికగా గుర్తించిందన్న విషయం నుండి కూడా స్పష్టంగా వ్యక్తమవుతుంది. ఈ విధంగా రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ ఇప్పటికే సాధించినట్టి, “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీ ప్రణాళికలో” వ్యక్తపరచినట్టి అభివృద్ధి దశనుండి “credo” రచయితలు ఒక బ్రహ్మాండమైన వెనకంజ వేస్తున్నారు. పార్టీ క్రియాకలాపం తాత్కాలికంగా తగ్గిపోయినట్టి, దాని అధికారయుత పత్రిక ఆగిపోయినట్టి ఈ ప్రస్తుతపు పరిస్థితికి, రష్యన్ ప్రభుత్వంయొక్క ఉన్మాదపూరిత హింసా విధానమే దారితీసింది కాబట్టి, యావచ్చుకొని వినియోగించి పార్టీని ఎంత పటిష్ఠవంతంగా దృఢపరచుటకు వీలుంటుందో అంత పటిష్ఠవంతంగా దృఢపరచడమూ, పార్టీ కార్యక్రమాన్ని తయారుచేసి, పార్టీ యొక్క అధికారయుత పత్రికను పునరుజ్జీవింప జేయడమూ అందరి సోషల్-డెమోక్రాట్ల కర్తవ్యం. పైన ఉదాహరించిన “credo” లాంటి కార్యక్రమాలు తలెత్తగల్గాయనే విషయం వల్ల రుజువు కాబడుతూన్నట్టి చింతనా డోలాయమానాల దృష్ట్యా, “ప్రణాళిక” లో వ్యక్తీకరించబడినట్టి, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి బృహత్తర ప్రాముఖ్యతను కలిగివున్నట్టి ఈ దిగువ పొందుపరచబడిన మౌలిక సూత్రాలను నొక్కిచెప్పడం ఎంతైనా అవసరమని మేం భావిస్తున్నాం: మొదటిది: “ఆర్గనైజు కాబడిన కార్మికప్రజారాసుల వర్గ ఉద్యమమై వుండి, ఆ విధంగానే ఎల్లప్పుడూ వుండాలనీ” రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ “ఆకాంక్షిస్తుంది.” దీన్నిబట్టి సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క దీక్షావాక్యం ఈ విధంగా వుండాలని తేటతెల్ల మవుతుంది: కార్మికులకు వారి ఆర్థిక పోరాటంలోనే కాకుండా, రాజకీయ పోరాటంలో కూడా సహాయం; తక్షణ ఆర్థికావసరాల సందర్భంలోనే కాకుండా, రాజకీయ పీడన అన్ని రూపాల సందర్భంలోనూ కూడా ఆందోళన; శాస్త్రీయ సోషలిస్టు భావాలకే

కాకుండా, ప్రజాస్వామ్య భావాలకుకూడా ప్రచారం. విప్లవాత్మక మార్క్సిజం ఒక్కటే కార్మిక వర్గోద్యమ పతాక కాగలదు; కాగా ఈ సిద్ధాంతంయొక్క తదుపరి అభివృద్ధి గురించి, అనుసరణ గురించి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ జాగ్రత్త తీసుకుని, “ఫాషనబుల్ సిద్ధాంతాలు” (రష్యోలో విప్లవాత్మక సోషలిజం సాధించిన విజయాలు మార్క్సిజాన్ని అప్పుడే ఒక “ఫాషనబుల్” సిద్ధాంతంగా చేసేశాయి) తరచుగా గురికొబడుతూన్నట్టి వికృతీకరణ, అప్రభంశీకరణల నుండి దీనిని కాపాడాల్సి వుంటుంది. ఫ్యాక్టరీ, గవి కార్మికుల మధ్య ఇప్పుడు సాగించుతూన్న క్రియాకలాపాలపైన తమ యత్నాల నన్నిటినీ సాంద్రీకరించుతూనే, ఉద్యమ విస్తరణతో పాటుగా, తాము ఆర్గనైజు చేస్తూన్న కార్మిక ప్రజా రాసుల శ్రేణులలోకి గృహ పరిశ్రమ కార్మికులనూ, చేతిపనివారిని, వ్యవసాయ కార్మికులనూ, ఇంకా చితికిపోయి పస్తులతో మాడిపోతూన్న లక్షలాది రైతులనూ తీసుకురావాల్సి వుంటుందన్న సంగతి సోషల్-డెమోక్రాట్లు మర్చిపోకూడదు.

రెండవది: “రాజకీయ స్వేచ్ఛను విజయవంతంగా సాధించడమనే కర్తవ్య భారాన్ని రష్యన్ కార్మికుడు తన భుజస్కంధాలపై వహించాల్సి వుండడమే కాకుండా, వహించి తీరుతాడు కూడా.” నిరంకుశత్వాన్ని కూలదోయడమే తన తక్షణ కర్తవ్యంగా పెట్టుకుంటుంది కాబట్టి, ప్రజాస్వామిక పోరాటంలో సోషల్-డెమోక్రసీ అగ్రగామిగా వుండేటట్టు పనిచేస్తూ, మరే ఇతర కారణంవల్ల కాకపోయినా తదానుషంగికంగానైనా, రష్యో జనసంఖ్యలోని అన్ని ప్రజాస్వామ్య మూలద్రవ్యాలకూ సర్వవిధాలా తన అండదండలు అందిచ్చి, వాటిని తన మిత్రులుగా చేసుకోవాలి. నిరంకుశత్వంపై జరిపే ప్రతికూల పోరాటంలో స్వతంత్ర కార్మికవర్గ పార్టీ ఒక్కటే బలిష్ఠమైన కోటబురుజువలె నిలబడగలుగుతుంది; కాగా అటువంటి పార్టీతో మిత్రత్వం నెరపుకోడం వల్లనే, దానికి వత్తాను ఇవ్వడం వల్లనే రాజకీయస్వేచ్ఛ సమరంలోని ఇతర యోధులందరూ క్రియాశీలమైన పాత్రను నిర్వర్తించగలుగుతారు.

మూడవదీ, కట్టుకడపటిదీ: “ఒక సోషలిస్టు ఉద్యమంగా, ఒక సోషలిస్టు ధోరణిగా, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ, రష్యోలో ఇంతకుముందు జరిగిన యావత్తు విప్లవోద్యమ కార్యాన్నీ, సంప్రదాయాన్నీ సాగించుతుంది; మొత్తం పార్టీయొక్క తక్షణ కర్తవ్యాలలోనూ రాజకీయ స్వేచ్ఛను సంపాదించడమే అత్యంత ముఖ్యమైన లక్ష్యమని భావించుతూ, ప్రఖ్యాతివహించిన పూర్వపు ‘నవోద్నయ వోల్య’ ప్రతినిధులచే అదివరకే విస్తృతంగా సూచించబడిన లక్ష్యాభిముఖంగా సోషల్-డెమోక్రసీ పురోగమించుతుంది.” పార్టీని ఆర్గనైజు చేయడంలోనూ దాని ఆంతరంగిక క్రమశిక్షణను పటిష్ఠవంతం కావించడంలోనూ, కుట్ర విధాన కుశలతకు అవసరమైన సాంకేతికాన్ని అభివృద్ధి పరచడంలోనూ సోషల్-డెమోక్రాట్లు ప్రస్తుత సమయంలో తమ శక్తి సంతటినీ సాంద్రీకరించాల్సి వుంటుందని గతకాలపు యావత్తు

విష్ణవోద్యమ సంప్రదాయం కోరుతూంది. స్వల్ప సంఖ్యాకులైన ఆ వీరులను కేవలం సన్నని సామాజిక స్తరాలే బలపరచినప్పటికీ, ఉద్యమ పతాకగా నిలచినట్టి సిద్ధాంతం విష్ణవాత్మక సిద్ధాంతం ఏమాత్రమూ కాకపోయినప్పటికీ, గతకాలపు “నరోద్భయ వోల్య” ప్రతినిధులు రష్యా చరిత్రలో బృహత్తర పాత్రనే నిర్వర్తించగల్గినప్పుడు, శ్రామికవర్గం యొక్క వర్గ పోరాటంపై ఆధారపడుతూ సోషల్-డెమోక్రసీ కూడా అజేయ శక్తిగా రూపొందడంలో తప్ప కుండా విజయవంత మవుతుంది. “పెట్టుబడికీ బూర్జువావర్గానికీ ప్రతికూలంగా సోషలిజం యొక్క సంపూర్ణ విజయ సాధనకై ఇంతకంటే అత్యధికమైన శక్తితో పోరాటం కొన సాగించేందుకు నిరంకుశపరిపాలన మోపిన గాటిని రష్యన్ శ్రామికవర్గం తన మూపునుండి తిరుగదోసేనుకుంటుంది.”

పైన ఉల్లేఖితమైన “credo”నూ మా తీర్మానాన్ని చర్చించాల్సిందనీ, అన్ని అభిప్రాయ భేదాలూ తొలగించబడేందుకు గానూ రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీని ఆర్గనైజుచేసి, పటిష్ఠవంతం చేసే కృషిని త్వరితగతిని సాగించేందుకుగానూ పైన లేవదీయబడిన సమస్యపై నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయం వెలిబుచ్చాల్సిందనీ రష్యోలో వున్న అన్ని సోషల్-డెమోక్రాట్ల గ్రూపులనూ, అన్ని కార్మిక సర్కిల్స్నూ మేం ఆహ్వానిస్తున్నాం.

గ్రూపులూ, సర్కిల్స్నూ తమ తీర్మానాలను 1898 రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల కాంగ్రెస్ నిర్ణయంలోని 10 వ అంశాన్ని అనుసరించి, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ లోని విభాగమూ, దాని వైదేశిక ప్రతినిధి అయిన “దేశాంతర రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల సంఘానికి” పంపవచ్చును.

ఆగస్టు - సెప్టెంబరు 1899.

మన కార్యకమం

ఈనాడు అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ మానసికంగా డోలాయమానంలో పడి వుంది. విప్లవ సిద్ధాంతానికి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ బోధనలే స్థిరమైన పునాది అని ఇప్పటి వరకూ పరిగణించబడుతుంది; కాని ఈ బోధనలు చాలవనీ పాతబడిపోయాయనీ నాలుగు చెరగులనుండి ఈనాడు గొంతుకలు వినవస్తున్నాయి. తాము సోషల్-డెమోక్రాట్లమని ఎవరైతే ప్రకటించుకున్నారో, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ప్రతికను ప్రచురించాలని ఎవరైతే ఉద్దేశించు తున్నారో అట్టివారిలో ప్రతివ్యక్తి, జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లను ఒక్కరినే కలత పెట్టు తుందని అనుకోవనవసరంలేని ఈ సమస్య పట్ల తన వైఖరిని నిర్దిష్టంగా నిర్వచించి తీరాలి.

మార్క్సియ సిద్ధాంత ప్రాతిపదికపైనే పూర్తిగా మేము మా స్థానం తీసుకుంటున్నాం: ఊహజగత్తునుండి ఒక శాస్త్రంగా సోషలిజాన్ని అదే మొట్టమొదట రూపొందించింది; ఈ శాస్త్రానికి సుస్థిరమైన పునాదిని అదే మొట్టమొదట నిర్మించింది, ఈ శాస్త్రాన్ని ఇంకా అభివృద్ధి పరచేందుకూ, దాని అన్ని విభాగాలనూ విపులీకరించేందుకూ అవలంబించ వలసిన మార్గాన్ని అదే మొట్టమొదట సూచించింది. పట్టుమని పదిమంది పెట్టుబడిదార్లచే — భూమి, ఫ్యాక్టరీలు, గనులు వగైరాల స్వంతదార్లచే — ఆస్తిలేని కోట్లాది ప్రజలు బానిసలు కావించబడడమును కూలివానికి కిరాయికి పెట్టుకోవడము, శ్రమశక్తిని కొనుగోలు చేయడము ఏ విధంగా మరుగుపరుస్తూన్నదీ విశదపరచడం ద్వారా ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ విధానపు సారాన్ని అది బట్టబయలు చేసింది. బృహత్ ఉత్పత్తి స్వల్ప ఉత్పత్తిని తరిమివేసే ధోరణివైపే ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ విధానపు యావత్తు అభివృద్ధి ఏ విధంగా మొగ్గుతుందో, సోషలిస్టు సామాజిక వ్యవస్థ సాధ్యమయేందుకు అవసరమగు పరిస్థితులను ఏలా సృష్టించుతుందో అది నిరూపించింది. వేళ్లు తన్ని పాతుకుపోయిన ఆచారాలూ, రాజకీయ కుహకాలూ, గూఢార్థం గల చట్టాలూ, చిక్కులతో కూడుకున్న సిద్ధాంతాలూ, వీటి అడుగున దాగుని వున్న వర్గ పోరాటాన్ని, అన్ని రకాల ఆస్తిపరులవర్గాలతో ఆస్తిలేని ప్రజారాశికి, ఆస్తిలేని వారందరికీ

అగ్రస్థానమందు నిలబడుతూన్న శ్రామికవర్గానికి, జరుగుతూన్న పోరాటాన్ని ఏ విధంగా కనుగొనడమో మనకి బోధించింది. విప్లవాత్మక సోషలిస్టు పార్టీ యొక్క వాస్తవ కర్తవ్యం — నమాజాన్ని పునర్నిర్మించేందుకు పథకాలను తయారు చేయడం గాక, కార్మికుల దుస్థితిని మెరుగు పరచ వలసిందని పెట్టుబడిదార్లకూ వారి ఆశితులకూ బోధించడం గాక, కుట్రలు పన్నడం గాక, శ్రామిక వర్గం యొక్క వర్గ పోరాటాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడమూ, శ్రామికవర్గం రాజకీయాధికారాన్ని జయించడమే, సోషలిస్టు నమాజాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడమే అంతిమ లక్ష్యంగా గల్గిన ఈ పోరాటాన్ని నడిపించడమూ అని అది స్పష్టం చేసింది.

కాగా మనమిప్పుడు ఈ ప్రశ్న వేస్తున్నాం: ఈనాడు ఇంత రగడ లేవదీస్తూ జర్మన్ సోషలిస్టు బెర్న్స్టెయిన్ చుట్టూ ఒక గ్రూపుగా చేరి గావుకేకలు పెడుతూన్న ఈ సిద్ధాంతపు “మరమ్మతుగాళ్లచే” దీనిలో ఏదె నా కొత్త విషయం ప్రవేశపెట్టుబడిందా? ఈషత్తు కూడలేదు. దేనినైతే అభివృద్ధి పరచవలసిందని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు మనను ఆదేశించారో ఆ శాస్త్రాన్ని వీరు ఒక్క అడుగునా ముందుకు తీసుకొనిపోలేదు; ఏ నూతన పోరాట విధానాలనూ వీరు శ్రామికవర్గానికి బోధించలేదు; వెనకబడిపోయిన సిద్ధాంతాలలోని తునుకలను ఎరవు తెచ్చుకుంటూ, పోరాట సిద్ధాంతాన్ని గాకుండా, లొంగుబాటు సిద్ధాంతాన్ని, సోషలిస్టులను హింసించడానికి కొత్త సాధనాల అన్వేషణను ఎన్నడూ కట్టిపెట్టనట్టి శ్రామికవర్గానికి ఆగర్భ శత్రువులైనట్టి ప్రభుత్వాల పట్లా బూర్జువా పార్టీల పట్లా లొంగుబాటు ప్రదర్శించే సిద్ధాంతాన్ని — శ్రామికవర్గానికి బోధించుతూ వీరు తిరోగమించారు. బెర్న్స్టెయిన్ సరికొత్తగా రాసిన “విమర్శ”ను రష్యన్ డెమోక్రసీ స్థాపకులలోనూ నాయకులలోనూ ఒకడైనట్టి ప్లేహానోవ్ నిర్దాక్షిణ్యంగా విమర్శించడం కేవలం సరిగానే వుంది; జర్మన్ కార్మికుల ప్రతినిధులు కూడా ఇప్పుడు (హన్నోవర్ కాంగ్రెస్లో) బెర్న్స్టెయిన్ అభిప్రాయాలను తోసివేశారు.

ఈ మాటలన్నందుకు ఒకపెద్ద నిందా ప్రవాహం వచ్చి మా మీద పడబోతుందని మాకు తెలుసు; “సిద్ధాంతాన్ని” వదిలిపెట్టి పెడదార్లు పట్టినందుకూ, అన్ని స్వతంత్ర అభిప్రాయాలూ వగైరాలు కల్గినందుకూ “మతభ్రష్టుల”ను హింసించేటట్టి “ఆర్థమత స్థుల” ఆశ్రమంగా సోషలిస్టు పార్టీని మార్చివేయడానికే మేం ఉద్దేశిస్తున్నామని కాకిగోల బయలు దేరుతుంది. ఈ ఫాషనబుల్ మాటలూ, ఈ నిష్ఠురోక్తులూ, వీటన్నిటినీ మేం ఎరుగుదుం. ఐతే వీటిలో ఆవగింజంతైనా నిజమూ లేదు, అర్థమూ లేదు. సోషలిస్టుల నందరినీ ఐక్యం చేసేటట్టి, వారందరి నమ్మకాలకూ మూలాధారమైనట్టి, వారి పోరాట విధానాలకూ క్రియా సాధనాలకూ వారు ప్రయుక్తం చేయగలిగేటట్టి విప్లవాత్మక సిద్ధాంతం ఒకటి లేనిదే బలీయమైన సోషలిస్టు పార్టీ వుండజాలదు. మీకు తెలిసినంత వరకూ దేనినైతే మీర సత్యమని భావించు తున్నారో అట్టి సిద్ధాంతాన్ని నిర్ణేతుకములైనట్టి దాడులనుండీ, దానిని చెడగొట్టే ప్రయత్నా

లనుండీ కాపాడడమంటే, విమర్శ అంతటి పట్లనూ మీరు శ్రతుత్వం వహించాలని ఎంత మాత్రమూ అర్థం తీయకూడదు. మార్క్స్ సిద్ధాంతం సంపూర్ణతను చెందినట్టి, అనుల్లంఘనీయమైనట్టి సిద్ధాంతమని మేం భావించం. తద్విరుద్ధంగా, జీవితంతో తాము సమంగా ఆడుగు వేస్తూ పురోగమించాలి అంటే, సోషలిస్టులు సర్వతోముఖంగా ఇంకా ముందుకు తీసుకువెళ్ళ వలసినట్టి శాస్త్రానికి అది శంకుస్థాపన మాత్రమే చేసిందని మేం పూర్తిగా నమ్ముతున్నాం. మార్క్స్ సిద్ధాంతానికి స్వతంత్ర విపులీకరణ ఒకటి రష్యన్ సోషలిస్టులకు ప్రత్యేకంగా అవసరమని మేం భావిస్తున్నాం; ఎందుచేతనంటే, ప్రత్యేక సందర్భాల్లో ఇంగ్లండులో కంటే భిన్నంగా ప్రాన్సులోనూ, ప్రాన్సులో కంటే భిన్నంగా జర్మనీలోనూ, జర్మనీలోకంటే భిన్నంగా రష్యోలోనూ ప్రయుక్తం చేయబడుతున్నట్టి కేవలం స్థూలమైన మార్గదర్శక సూత్రాలనే ఈ సిద్ధాంతం అందజేస్తుంది. ఇందుచేత సైద్ధాంతిక సమస్యలపై వ్యాసాలకు మా ప్రతికలో సంతోషంతో చోటు కల్పిస్తాం; కాబట్టి వివాదాస్పదములైన ఆంశాలను బహిరంగంగా చర్చించమని కామ్రేడ్ల నందరినీ మేం ఆహ్వానిస్తున్నాం.

సోషల్-డెమోక్రాట్లు అందరకూ సామాన్యమైనట్టి కార్యక్రమాన్ని రష్యోకు ప్రయుక్తం చేయడంలో ఉదయించే ప్రధాన సమస్యలేమిటి? శ్రామికవర్గ పోరాటాన్ని ఆర్గనైజ్ చేసి శ్రామికవర్గం రాజకీయాధికారాన్ని గెల్చుకోవడమూ, సోషలిస్టు సమాజ స్థాపనా అంతిమ లక్ష్యాలనుగా గలిగిన ఈ పోరాటానికి నాయకత్వం వహించడమూ ఈ కార్యక్రమ సారాంశమని వివరించాం. శ్రామికవర్గం యొక్క వర్గపోరాటంలో, ఆర్థిక పోరాటమూ (కార్మికుల పరిస్థితిని మెరుగు పరచేందుకై వ్యక్తిగత పెట్టుబడిదార్లకు వ్యతిరేకంగానూ, లేదా పెట్టుబడిదార్ల వ్యక్తిగత గ్రూపులకు వ్యతిరేకంగానూ పోరాటం), రాజకీయ పోరాటమూ (ప్రజల హక్కులు విస్తృత పరచేందుకై ప్రభుత్వానికి ప్రతికూలంగా, అనగా ప్రజాస్వామ్యం కొరకూ, శ్రామికవర్గంయొక్క రాజకీయాధికారం విస్తృత పరచడం కొరకూ పోరాటం) అంతర్భాగాలు. రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు కొందరు (వీరిలో “రబోచయ మీన్స్”ను నడిపించుతూన్నవారు కూడా వున్నట్టే వుంది) ఆర్థిక పోరాటమే అనన్యసామాన్య ప్రాముఖ్యత వహించుతుందని అభిప్రాయపడుతూ, రాజకీయ పోరాటాన్ని ఇంతో అంతో సుదూర భవిష్యత్తుకే నెట్టివేస్తున్నారు. ఈ దృక్పథం శుద్ధ తప్పు. కార్మికవర్గం ఆర్థిక పోరాటాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడం అవసరమనీ, యజమానుల పీడన ప్రతి దృష్టాంతానీ, ప్రతి రూపానీ కార్మికుల దృష్టికి తీసుకువచ్చి, యజమానులకు వ్యతిరేకంగా కార్మికులకు వారి దైనందిన పోరాటంలో సహాయపడడమూ, వారు ఐక్యపడవలసిన అవసరాన్ని ఈ విధంగా వారికి స్పష్టం చేయడమనే ఈ ప్రాతిపదికపై కార్మికులలో ఆందోళన సాగించడ మవసరమనీ సోషల్-డెమోక్రాట్లు అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. కాని ఆర్థిక పోరాటంలో పడిపోయి రాజకీయ పోరాటం

మరచిపోవడమంటే అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ మౌలిక సూత్రం నుండి వైదొలగడమే కాగలదు, కార్మికోద్యమ చరిత్ర యావత్తూ మనకు నేర్పుతూన్న గుణపాఠాన్ని విస్మరించడమే కాగలదు. బూర్జువావర్గాన్ని అంటకాగిన అనుయాయులూ, దానికి ఊడిగం చేస్తూన్న ప్రభుత్వపు అనుయాయులూ కార్మికులలో ఆర్థిక సంఘాలను మాత్రమే నెలకొల్పడానికీ, ఈ విధంగా “రాజకీయాల” నుండీ, సోషలిజం నుండీ కార్మికుల దృష్టిని మరలించడానికీ అనేక పర్యాయాలు ప్రయత్నించారు. రష్యన్ ప్రభుత్వం కూడా, ఇదివరకు ఎల్లప్పుడూ చేసినట్టుగానే ఇప్పుడు కూడా, ప్రజలకు, తాము పీడించబడుతున్నామనే విషయం నుండీ, తమకు హక్కులు లేనేలేవనే విషయం నుండీ వారి మనస్సులను మరల్చేందుకని, ఒక ముష్టి పైసా, అదేనా చెల్లనిపై సా, పారేసే ప్రయత్నం వంటి కార్యాన్ని దేనినైనా సమకట్టవచ్చు. జర్మనీలో, కడమ (టర్కీ, రష్యా మినహా) అన్ని యూరపియన్ దేశాలలో లాగానే కార్మికులకు సమావేశాలనూ సంఘాలనూ నిరాటంకంగా ఏర్పాటు చేసుకొనడానికీ, తమ వార్తాపత్రికలను తాము నడుపుకొనడానికీ, జాతీయ పరిషత్తులకు తమ ప్రతినిధులను పంపుకొనడానికీ హక్కు వుంటేనే తప్ప, ఆర్థిక పోరాటం ఏదీ కూడా వారికి స్థిరమైన సౌకర్యం కలిగించ జాలదు. కాగా ఈ హక్కులు సాధించుకొనడానికి రాజకీయ పోరాటం సాగించడం అవసరం. రష్యాలో హక్కులు లేనివారు ఒక్క కార్మికులే కారు, పౌరు లందరికీ హక్కులులేవు. విశృంఖలమైనట్టి, మితి మేరలు లేనట్టి ఏకరాజాధిపత్యం రష్యా. జార్ ఒక్కడే చట్టాలు శాసిస్తున్నాడు, ఉద్యోగులను నియమిస్తున్నాడు, ఉద్యోగులను ఖాయదా పెట్టుతున్నాడు. ఈ హేతువును రష్యాలో జారూ, జార్ ప్రభుత్వమూ అన్ని వర్గాలకూ అతీతులై వుంటూన్నట్టే, అందరినీ ఒక్క లాగున చూస్తూన్నట్టే అవుపడుతుంది. కాని వాస్తవంగా కేవలం ఒక్క ఆస్తిపరుల వర్గాలనుండే అందరు ఉద్యోగులూ ఎంచబడుతున్నారు; కాగా తాము పాడే పాటకు మంత్రులచేత పక్క తాళం వేయించుకుంటూ తమకు కావలసిన కార్యాలన్నిటినీ సాధించుకునే బడా పెట్టుబడిదారుల కనుసన్నలో మెలగ వలసిన వారే వీరందరూనూ. రష్యన్ కార్మికవర్గం తన మూపులపై రెండు కాడిమానులు మోయవలసి వస్తుంది; పెట్టుబడిదారుల్లా, భూస్వాములూ దానిని నిలువునా దోచుకుని కొల్లపెట్టుతున్నారు; కాగా వీరితో పోరాడకుండా చేసేందుకని దాని చేతులూ కాళ్ళూ కలియ గట్టి నోట గుడ్డలు కుక్కుతున్నారు పోలీసులు; ఇక ప్రజల హక్కులను కాపాడ యత్నించే ప్రతీవారూ హింసలకు గురి అవుతున్నారు. ఏ పెట్టుబడిదారునికి వ్యతిరేకంగానైనా సరే సమ్మె చేసేసరికల్లా కార్మికులపై పైనికులనూ పోలీసులనూ ఎగ దోల్తున్నారు. ప్రతి ఆర్థిక పోరాటమూ విధిగా రాజకీయ పోరాటంగా పరిణమించి తీరుతుంది, కాగా ఈ రెంటినీ ఒకదానితో ఒకటి అభేద్యంగా, శ్రామికవర్గంయొక్క ఒకే ఒక వర్గ పోరాటంగా సోషల్-డెమోక్రసీ మిళితం చేయాలి. రాజకీయ హక్కులు గెల్చుకోవడమూ, రాజ

కీయ స్వేచ్ఛ సాధించుకోవడమూ ఇటువంటి పోరాటంయొక్క ప్రధానమైనట్టి ముఖ్యమైన నట్టి లక్ష్యమై వుండాలి. సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ కార్మికులు ఒక్కరే, సోషలిస్టుల కొద్దిపాటి సహాయంతో, ప్రభుత్వం నుండి సత్వరంగా సౌకర్యాన్ని, రోజుకి పని గంటల కాలం తగ్గించే శాసనాన్ని⁵⁶ గంజుకొనడంలో విజయం పొందారంటే — ఇక అప్పుడు యావత్తు రష్యన్ కార్మిక వర్గమూ, ఒకే ఒక రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మిక పార్టీ నాయకత్వం కింద, పట్టు విడవని పోరాటంలో ఇంతకంటెనూ నిరుపమానమైనట్టి ముఖ్యమైన సౌకర్యాలనే సాధించ గల్గుతుంది.

మరే యితర వర్గమూ దానికి సహాయం చేయకపోయినప్పటికీ, రష్యన్ కార్మికవర్గం ఒక్కటే దానంతటదే తన ఆర్థిక, రాజకీయ పోరాటం సాగించగల్గుతుంది. కాని రాజకీయ పోరాటంలో కార్మికులు ఒంటరులుగా నిలువడంలేదు. ప్రజలకు ఏ మాత్రపు హక్కులూ లేకపోవడమూ, కిరాతకులైన ఉద్యోగుల పాశవిక స్వేచ్ఛరవిహారమూ, ఆలోచనా స్వాతంత్ర్యాన్నీ వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్నీ మట్టిపెట్టడమును సహించలేని ఆమాత్రపు ఈమాత్రపు నిజాయతీ పరులూ విద్యావంతులూ అయిన అందరి ప్రజల ఆగ్రహాన్నీ రేకెత్తించుతున్నాయి; హింసల పాలవుతూన్న పోలెండ్ జాతివారి, ఫిన్లండ్ జాతివారి, యూదు జాతివారి, రష్యన్ మత శాఖలవారి ఆగ్రహాన్నీ ఇవి రేకెత్తించుతున్నాయి; అధికార్ల, పోలీసుల దౌర్జన్యంనుండి ఎక్కడా రక్షణ పొందజాలనట్టి సన్నకారు వర్తకుల, పారిశ్రామికుల, రైతుల ఆగ్రహాన్నీ ఇవి రేకెత్తించు తున్నాయి. జనసంఖ్యలోని ఈ గ్రూపులన్నిటికీ విడివిడిగా ఎడతెగని రాజకీయ పోరాటం సాగించగలిగే సమర్థత లేదు. కాని ఎప్పుడైతే కార్మికవర్గం ఈ పోరాట పతాకను ఎగురవేస్తుందో, అప్పుడు దానికి అన్ని వైపులనుండి సహాయం అందుతుంది. ప్రజా హక్కులకై పోరాడే యోధు లందరకీ, ప్రజాస్వామ్యానికై పోరాడే యోధులందరికీ రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ నాయకత్వం వహించుతుంది; తాను అజేయమని అది రుజువు పరచుకుంటుంది!

ఇవి మా మౌలికాభిప్రాయాలు; వీటిని మా మానవత్రికతో వ్యవస్థాబద్ధంగానూ అన్ని దృక్పథానాలనుండి అభివృద్ధి పరచుతాం. రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీ ప్రచు రించినట్టి “ప్రణాళికతో” సూచించిన బాటను ఈ విధంగా మనం పయనించుతామని మేం విశ్వసిస్తున్నాం.

1899, అక్టోబరులోగాని, లేదా

అక్టోబరు తరువాత గాని.

ఏమి చేయాలి?

ఉద్యమంలో ఉదయించిన అత్యవసర ప్రశ్నలు

ఖండికలు

1. డాగ్మాటిజమా, “విమర్శనా స్వేచ్ఛ”

ఎ) “విమర్శనా స్వేచ్ఛ” అంటే ఏమిటి?

“విమర్శనా స్వేచ్ఛ” నేడు అన్నిటికంటే పెచ్చు ఫాషనబుల్ గా వున్న నినాదం; అన్ని దేశాల్లోనూ సోషలిస్టులకూ ప్రజాస్వామ్య వాదులకూ మధ్య జరుగుతూన్న వాదోప వాదాలలో మరీ తరుచుగా వాడుతూన్న నినాదాల్లో ఇదొకటి. తొలి చూపుకి మాత్రం వివాదంలో ఒక పక్షంవారు విమర్శనా స్వేచ్ఛ కోసం గంభీరంగా విజ్ఞప్తులు చేయడం గమనించుతే, ఇంత కంటే చిత్రమైనది మరేదీ వుండదనే అనిపిస్తుంది. శాస్త్రానికీ, శాస్త్రీయ పరిశోధనకూ హామీ యిస్తున్నట్టి అధికసంఖ్యాకవర్గపు యూరపీయన్ దేశాల రాజ్యాంగ చట్టాన్ని నిరసిస్తూ పురోగమన శీలమైన రాజకీయ పార్టీలలో గొంతుకలు వినబడుతున్నాయా? కక్షిదార్ల అభిప్రాయ భేదాల సారాన్ని తానింకా పూర్తిగా ఆకళింపు చేసుకోనప్పటికీ వూరూ వాడా ఈ ఫాషనబుల్ నినాద పునశ్చరణను విన్న పరాయివాడెవడైనా, “ఇక్కడేమిటో సరిగ్గా కుదరడంలేదు!” అనుకుంటాడు. “ఈ నినాదం స్పష్టంగా ఒక పడికట్టు పదంలాగున వాడుకలోకొచ్చేసి, ఇంచుమించు జాతివాచకం కింద చలామణీ అవుతూన్న సంప్రదాయక పదబంధాలలో ఒక దానిలా వుంది” అని అతడు తేల్చుకుంటాడు.

వాస్తవానికి, ఈనాటి అంతర్జాతీయ* సోషల్-డెమోక్రసీలో రెండు ధోరణులు తలె

*ప్రాసంగికంగా: సోషలిస్టు ఉద్యమంలోని భిన్నభిన్న ధోరణుల మధ్యనున్న వివాదాలు మొదట జాతీయ వివాదాలై, తరువాత అంతర్జాతీయ వివాదాలుగా పరిణమించిన సందర్భం ఆధునిక సోషలిజం చరిత్రలో బహుశ ఇదొక్కటే అయి వుండొచ్చు; కాగా ఒక విధంగా ఇది అసాధారణ సంతృప్తినే కలుగజేస్తుంది కూడా. వెనకటి రోజుల్లో లాసాలియన్లకూ ఐసెనాఖర్లకూ⁵⁷, గెడ్ అనుయాయులకూ పోసిబిలిస్టులకూ⁵⁸, ఫేబియన్లకూ సోషల్-డెమోక్రాట్లకూ⁵⁹, నరోద్వయ వోల్య పక్షం వారికీ సోషల్-డెమోక్రాట్లకూ జరిగిన వివాదాలు కేవలం

త్తాయనే సంగతిలో రహస్యమేమీ లేదు. ఈ రెండు ధోరణుల మధ్య పోరాటం, ఒక మాటు ప్రకాశమానమైన జ్వాలగా వెలిగి, ఒకమాటు ఆరిపోయి, గంభీరమైన “యుద్ధవిరమణ సంధి తీర్మానాల” నుసి అడుగున నిపురు గప్పిన విప్పులాగా రాజకుంటూ వుంటూంది. “పాత డాగ్మాటిక్” మార్క్సిజం పట్ల “విమర్శనాత్మక” వైఖరి అవలంబించుతూన్న ఈ “నూతన” ధోరణి దేనికైతే ప్రాతినిధ్యం వహించుతూందో దానిని కావలసినంత విశితంగానే బెర్న్స్టైన్ చెప్పాడు, మిలెరాన్ రుజువుపరచాడు.

సామాజిక విప్లవం యొక్క పార్టీగా వుండడం మానేసి, సామాజిక సంస్కరణలు కోరే ప్రజాస్వామిక పార్టీగా సోషల్-డెమోక్రసీ మారిపోవాలి. ఈ రాజకీయ డిమాండు చుట్టూ, ఇంచుమించు సౌష్ట్యవంగానే అమర్చినట్టి “నూతన” వాదనల, హేతువాదనల సంపూర్ణ శతఘ్ని దళం ఒకదానిని బెర్న్స్టైన్ మోహరించాడు. సోషలిజాన్ని ఒక శాస్త్రీయమైన ప్రాతిపదికపై నెలకొల్పేటట్టి, చరిత్ర పట్ల భౌతికవాద భావనా దృక్పథంతో ఇది అవసరమూ అనివార్యమూ అని రుజువు చేయగల్గేటట్టి సాధ్యత నిరాకరించబడింది; కాగా నానాటికి పెరిగిపోతూన్న పేదరికమూ, శ్రామికవర్గంగా దిగజారిపోవడమూ, పెట్టుబడిదారీ విధానపు వైరుధ్యాలూ కూడా దీనితో పాటే నిరాకరించబడ్డాయి. అసలు “అంతిమ లక్ష్యం” అనే భావనే హేతువాదానికి నిలబడదని ఉద్ఘాటించబడింది, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ భావం కేవలమూ నిరాకరించబడింది. లిబరలిజానికి సోషలిజానికి సూత్రప్రాయంగా ఎట్టి ప్రతిద్వంద్వమూ లేదని చెప్పబడింది. అధిక సంఖ్యకవర్గపు అభీష్టం ప్రకారం పరిపాలించ బడుతూన్నట్టి ఖచ్చితమైన ప్రజాస్వామిక సమాజానికి ప్రయుక్తం చేయ వీలులేదనే కారణంపై వర్గ పోరాట సిద్ధాంతం, వగైరాలు నిరాకరించబడ్డాయి.

ఈ విధంగా విప్లవాత్మక సోషలిజం నుండి బూర్జువా సామాజిక సంస్కరణతత్వం

జాతీయ వివాదాలుగానే వుండిపోయి, కేవలం జాతీయ స్వభావాలనే ప్రతిబింబించి, ఒక విధంగా చూస్తే, వివిధ అంతరాలలో సాగాయి. ఈనాడు (ఇది ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది), ఇంగ్లీషు ఫేబియన్లు, ఫ్రెంచి మంత్రివర్గ పక్షంవారూ⁶⁰, జర్మన్ బెర్న్స్టైన్ అనుయాయులూ, రష్యన్ విమర్శకులూ⁶¹ — వీరందరూ ఒక కుటుంబం వారే, ఒకరి నొకరు మెచ్చుకుంటూ, ఒకరి దగ్గరనుండి ఒకరు పాఠాలు నేర్చుకుంటూ, అందరూ కలిసి “డాగ్మాటిక్” మార్క్సిజమ్ పై ధ్వజం యెత్తుతూన్నవారే. సోషలిస్టు అవకాశవాదంతో జరుగుతూన్నట్టి ఈ మొదటి వాస్తవ అంతర్జాతీయ సంఘర్షణలో, యూరప్ లో బహుకాలంగా రాజ్యం చేస్తూన్న రాజకీయ అభివృద్ధి నిరోధకాన్ని అంతమొందించ గలిగేంతగా సోషల్-డెమోక్రసీ బహుశ బలపడుతుందేమో?

వైపుగా కృతనిశ్చయంతో మలుపు తిరగాలనే డిమాండును, మార్క్సిజం యొక్క మౌలిక భావాలపై సాగించబడుతూన్న బూర్జువాతత్వ విమర్శనవైపుగా ఇంతకు ఏ మాత్రమూ తీసిపోనట్టి కృతనిశ్చయంతో మలుపు తిరగాలనే డిమాండు కూడా అనుగమించింది. రాజకీయ వేదికనుండి, విశ్వవిద్యాలయ పీఠాలనుండి, లెక్కలేనన్ని పుస్తకాలలోనూ, అనేక శాస్త్రీయ గ్రంథాలలోనూ మార్క్సిజంపై ఈ విమర్శ ఇప్పటికీ చాలా కాలమయే జరుగుతూండడం కారణంగా, విద్యా గంధం కల్గిన యువ తరం అంతా ఈ విమర్శలోనే దశాబ్దాల తరబడి వ్యవస్థాబద్ధంగా శిక్షణ పొంది వుండడంవల్ల, జ్యూపిటర్ శిరస్సునుండి మినర్వా ఏలా ఉద్భవించిందో, ఆలాగే ఈ “నూతన, విమనర్శనాత్మక” ధోరణి కూడా సోషల్-డెమోక్రసీలో నుండి అమాంతమూ సర్వసంపూర్ణమై ఉద్భవించడంలో ఏ మాత్రమూ ఆశ్చర్యంలేదు. ఈ కొత్త ధోరణిలోని విషయానికి పెరిగి పెద్దదై రూపు రేఖలు ఏర్పడ వలసిన అవసరమే లేకపోయింది; బూర్జువా సారస్వతం నుండి సోషలిస్టు సారస్వతంలోకి అది అమాంతమూ చొప్పించబడింది.

సరే, ఇక ముందుకు వెళదాం. బెర్న్స్టెయిన్ సైద్ధాంతిక విమర్శన, రాజకీయ ఆశయాలు ఎవరికైనా ఇంకా స్పష్టం కాకపోతే, “నూతన విధానాన్ని” కళ్లకుకట్టినట్లు నిరూపించేందుకు ప్రెంచివారు శ్రమతీసుకున్నారు. “ఇతరత్రాకంటే నిర్ణాయాత్మకమైన అంతం తేలేవరకూ ప్రతి సారీ చారిత్రాత్మక వర్గపోరాటాలను కొనసాగించిన” దేశం అనే తన ప్రాచీన ఖ్యాతిని ఈ దృష్టాంతంలో కూడా ప్రాస్సు సమర్థించుకుంది (మార్క్స్ రచించిన “Der 18 Brumaire”^{*62} అనే గ్రంథానికి తాను రాసిన ఉపోద్ఘాతంలో ఎంగెల్స్). సిద్ధాంతీకరించడం కాకుండా కార్యాచరణ ఆరంభించారు ప్రెంచి సోషలిస్టులు. “ఆచరణీయమైన బెర్న్స్టెయినిజాన్ని” దానికున్న అన్ని ఫలితాలతో కూడా వెంటనే స్వీకరించడానికి ప్రాస్సులో ప్రజాస్వామికంగా అత్యున్నత దశకు అభివృద్ధి చెందిన రాజకీయ పరిస్థితులు వారికి అవకాశం కల్గించాయి. ఆచరణీయమైన బెర్న్స్టెయినిజానికి ప్రశస్తమైన ఉదాహరణను సమకూర్చిపెట్టాడు మిలెరాన్; బెర్న్స్టెయినూ, ఫోల్ మారూ అతనిని రక్షించడానికై అంత దీక్షతో పరిగెత్తారంటేనూ, అతనిని శ్లాఘించుతున్నారంటేనూ, మరి వుత్త పుణ్యానికేనా! వాస్తవానికి సోషల్-డెమోక్రసీ అసలు దాని సారంలోనే ఒక సంస్కరణాత్మకమైన పార్టీయే అయి, ఈ విషయమే బహిరంగంగా ఒప్పుకునే ధైర్యం దానికి వుండాలంటే, అప్పుడు బూర్జువా మంత్రివర్గంలో చేరే హక్కు వుండడమే కాకుండా, అందుకు ఎల్లప్పుడూ పాటు పడుతూనే వుండాలి కూడా. ప్రజాస్వామ్యం అసలు సారమే గనుక వర్గపరిపాలనే అవుతే, అప్పుడు వర్గ సహకారంపై సోషలిస్టు పార్టీకి చెందిన మంత్రి తన మహోపన్యాసాలతో యావత్తు బూర్జువా

*“పద్దెనిమిదవ బ్రూమేర్”. — సం.

ప్రపంచాన్ని మంత్రముగ్ధులను ఏల చేయకూడదు? సాయుధ పోలీసులు తమ తుపాకులతో కార్మికులను బలిగొనడం ద్వారా, మారోసారి కాదు వెయ్యోసారిగా ప్రజాస్వామిక వర్గసహకారం యొక్క అసలు స్వభావం బయటపడిన తరువాత సహితమూ, మంత్రవర్గంలో అతడు ఎందుకుండ కూడదు? ఉరికంబం, కొరడా, ప్రవానశిక్షా విధానాల వీరాగ్రేసరుడు (knouteur, pendeur et deportateur) అనే తప్ప నేడు ఫ్రెంచి సోషలిస్టులు వేరొక పేరు పెట్టి పిలువని జార్ను అభినందించడంలో అతడెందుకు స్వయంగా పాల్గొనగూడదు? సర్వ ప్రపంచం ఎదుట సోషలిజాన్ని అనంతమైన అవమానానికి స్వయంకృత నైచ్యానికి ఈ విధంగా పాల్పెసినందుకు బహుమానం — మన విజయ సిద్ధికి హామీ ఈయగల్గే ఏకైక ప్రాతిపదిక అయిన కార్మిక ప్రజారాసుల సోషలిస్టు చైతన్యాన్ని చెడగొట్టినందుకు బహుమానం — ముష్టి సంస్కరణలకై ఆడంబరమైన పథకాలు, ఈ సంస్కరణలైనా ఎంత ముష్టిగా వున్నాయంటే బూర్జువా ప్రభుత్వాలనుండే ఇంతకంటే వాస్తవంగా ఎంతో హెచ్చే లభించుతుంది!

సోషలిజంలోని ఈ కొత్త “విమర్శనాత్మక” ధోరణి ఒక కొత్త రకం అవకాశవాదం తప్ప మరొకటేమీ కాదని కళ్లున్న ప్రతివాడికీ, కేవలం భీష్మించి కళ్లు మూసుకుూచున్న వాడికైతే తప్ప, స్పష్టంగా కనబడుతూనే వుంది. తాము తొడుక్కున్నట్టి ధగధగ మెరిసిపోయే యూనిఫారములను బట్టిగాక, తాము అలంకరించుకునే స్వప్రసాదితములైన డాంబిక బిరుదులను బట్టిగాక, వారు చేసే చేతల బట్టే, వాస్తవంగా వారు ప్రచారం చేసేదానిని బట్టే మనుష్యులను మనం విలువ కట్టినట్టయితే, “విమర్శనాస్వేచ్ఛ” అర్థం సోషల్-డెమోక్రసీలోని అవకాశవాద ధోరణికి స్వేచ్ఛ, సోషల్-డెమోక్రసీని ప్రజాస్వామిక సంస్కరణాత్మక పార్టీగా మార్చివేయడానికి స్వేచ్ఛ, సోషలిజంలోకి బూర్జువావర్గ భావాలనూ బూర్జువావర్గ మూలద్రవ్యాలనూ చొప్పించడానికి స్వేచ్ఛ అని స్పష్టమవుతుంది.

“స్వేచ్ఛ” అనే పదం దివ్యమైన పదం; కాని పారిశ్రామిక స్వేచ్ఛ అనే పతాక కిందే ఫ్యోరాతి ఫ్యోరమైనట్టి బందిపోటు యుద్ధాలు జరిగాయి; శ్రమ స్వేచ్ఛ అనే పతాకకింద శ్రమజీవుల నిలుపు దోపిడి జరిగింది. “విమర్శనా స్వేచ్ఛ” అనే పదం యొక్క ఆర్వాచీన ప్రయోగంలో ఈ స్వాభావికమైన కపటమే అంతర్గర్భితమై వుంది. శాస్త్రాన్ని ముందుకు తీసుకు వెళ్లామని నిజంగా నమ్ముతూన్నవారు కోరేది పాత అభిప్రాయాల సరసనే కొత్త అభిప్రాయాలు మనడానికి స్వేచ్ఛ కాదు; వారు కోరేది పాత అభిప్రాయాల స్థానంలో కొత్త అభిప్రాయాలు రావాలనే. నేడు వినబడుతూన్న “విమర్శనా స్వేచ్ఛ వర్ధిల్లు గాక!” అనే పారికేక ఖాళీ పీపా కథనే జ్ఞప్తికి తెస్తూంది.

ప్రయాసకరమైన, పక్కను ఒక అగాధం వున్న ఒక పర్వతమార్గాన చేతులూ చేతులూ పట్టుకుని ఒకరి వెంట ఒకరం ఒక జట్టుగా మనం నడుస్తున్నాం. శత్రువుల మనల్ని నాల్గు వైపుల నుండి చుట్టుముట్టేస్తున్నారు, ఇంచుమించు నిర్విరామంగా వారు కురిపిస్తూన్న అగ్ని వర్షాన్ని ఎదుర్కొంటూనే మనం పురోగమించాల్సి వుంది. శత్రువుతో పోరాడాలనే ఏకైక లక్ష్యంతోనే మనం స్వచ్ఛందంగా ఏకమయాం గాని, చేరువనున్న చిత్తడి ప్రదేశంలోకి తిరోగమించడానికి కాదే. మనం వేరే ఒక ప్రత్యేక గ్రూపుగా ఏర్పడ్డామనీ, రాజీ మార్గం బదులు పోరాట మార్గం ఎన్నుకున్నామనీ ఆ చిత్తడి ప్రదేశవాసులు మనల్ని మొదటినుండి దూషించుతున్నారు. ఇప్పుడు మనలోనే కొందరు, “ఈ చిత్తడి ప్రదేశంలోకి దిగుదాం!” అని బొబ్బలు పెడుతున్నారు. అందుకని వాళ్ళకి సిగ్గొచ్చేటట్టు బుద్ధిచెప్పేసరికల్లా, “ఎంత వెనకబడిన మనుషులయ్యా మీరు! ఇదుగో, మంచి రాజమార్గాన వెళ్లండని మిమ్మల్ని ఆహ్వానించడానికేనా మాకు స్వేచ్ఛలేకుండా చేయడానికి మీకు సిగ్గేనా లేదా?” అని వాళ్ళ బూకరిస్తున్నారు. “ఓ పెద్దమనుషుల్లారా! సరేనండీ, మమ్మల్ని ఆహ్వానించడానికే గాదు కదా, మీ చిత్తం వచ్చిన చోటకి వెళ్లడానికి, కావలిస్తే ఈ చిత్తడి ప్రదేశంలోకే దిగడానికి, మీకు స్వేచ్ఛ వుందండీ; వాస్తవానికి ఈ చిత్తడి ప్రదేశమే మీకు తగిన చోటవి మా అభిప్రాయం కూడా. అందులోకి దిగడానికి మా చేతనైంత సహాయం చేస్తాం మీకు. మమ్మల్ని అందులోకి దింపకుండా మా చేతులు మాత్రం వదలండి, ‘స్వేచ్ఛ’ అనే ఆ దివ్యమైన పదాన్ని మట్టిపాల్జేయకండి. ఎందుచేతంటే మా చిత్తం వచ్చిన చోటకి వెళ్లడానికి మాకూ ‘స్వేచ్ఛ వుంది’; చిత్తడి ప్రదేశంతో పోరాడడానికే కాదు కదా, చిత్తడి ప్రదేశం దిశగా వెళ్లే వారితో పోరాడడానికి మాకు స్వేచ్ఛ వుంది!”

డి) సైద్ధాంతిక పోరాట ప్రాముఖ్యతపై ఎంగెల్స్

“డాక్ట్రీజము, సూత్రాన్ని పట్టుకు వేలాడే తత్వం,” “పార్టీ అస్థికరణము — బలప్రయోగంతో చింతనను పీకనొక్కివేస్తే తప్పనిసరిగా అనుభవించవలసిన శిక్ష” — ఈ శత్రువులపై “రబోచెయే దేలో” పత్రికలో “విమర్శనా స్వేచ్ఛ”ను పరిరక్షించే యోధా గ్రేసరులు కత్తులు దూస్తున్నారు. ఈ ప్రశ్నను నేటి కార్యావళిలో చేర్చినందుకు మేము చాలా సంతోషిస్తున్నాం; కాగా ఇందులో ఇంకొక ప్రశ్న కూడా చేర్చమని మా సూచన:

తీర్పు చెప్పే న్యాయమూర్తులు ఎవరు?

ఇద్దరు ప్రచురణకర్తలు చేసిన రెండు ప్రకటనలు మాముందున్నాయి. మొదటిది, “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ సంఘం⁶³ ఆవర్తికమ ప్రతిక” — ‘రబోచెయే దేలో’ — యొక్క కార్యక్రమం” (“రబోచెయే దేలో,” 1 వ సంచిక నుండి పునర్ముద్రణ); రెండవది, “శ్రమ విమోచన గ్రూపు” ప్రచురణలను తిరిగి ప్రారంభించుతూనట్లు ప్రకటన. రెండింటి తేదీ 1899 వ సంవత్సరమే — “మార్క్సిజంలో సంక్షేభం” గురించి సుదీర్ఘమైన చర్చ జరుగుతుండిన కాలం. కాగా మనకి ఏమిటి కనబడుతుంది? ఈ దృగ్విషయం గురించి ఎట్టి సూచనైనా సరే, ఈ ప్రశ్నపై ఈ కొత్త ప్రతిక తీసుకొన దల్చుకున్న స్థానం గురించి నిర్దిష్టమైన ఎట్టి వివరణనైనా సరే మొదటి ప్రకటనతో ఎక్కడైనా పున్నదా అని మీరు ఎంత వెదకినా దాని జాడైనా మీకు ఎక్కడా కనబడదు. సైద్ధాంతిక కృషి గురించి, ఈ ప్రత్యేక సమయంలో ఈ కృషి నిర్వర్తించాల్సిన తక్షణ కర్తవ్యాల గురించి ఈ కార్యక్రమంలో గాని, సంఘంయొక్క 1901 లో జరిగిన మూడవ కాంగ్రెస్ అంగీకరించినట్టి కార్యక్రమానుబంధంలోగాని (“రెండు కాంగ్రెస్లు,” పుటలు 15-18) ఒక్క ముక్క అయినా లేదు కదా. సర్వప్రపంచంలోనూ పున్న అందరు సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ఈ సమస్యలను గురించి నానాక్షేభ పడుతున్నప్పటికీ, ఈ కాలమంతటిలోనూ “రబోచెయే దేలో” సంపాదకవర్గం ఈ సమస్యలను పూర్తిగా వదలిపెట్టేసింది.

తద్విరుద్ధంగా ఇటీవలి సంవత్సరాలలో సిద్ధాంతం పట్ల ఆసక్తి తగ్గిపోయిందని మొదట చూపిస్తూ, “శ్రామికవర్గ విప్లవోద్యమం యొక్క సైద్ధాంతిక దృశ్యం పట్ల తీవ్రమైన శ్రద్ధవహించాలని” పట్టువిడవకుండా డిమాండుచేస్తూ, మన ఉద్యమంలోని “బెర్న్స్టెయినిజం, తదితర విప్లవప్రతీఘాతక ధోరణులపై నిర్దాక్షిణ్యమైన విమర్శన జరగాలని” పిలుపు ఇస్తుంది. ఈ కార్యక్రమం ఎంత వరకూ కొనసాగించబడిందో ఇంతవరకూ వెలువడినట్టి “జార్య”⁶⁴ ప్రతిక సంచికలు తెల్పుతున్నాయి.

చింతనా అస్థికరణము వగైరాలకు వ్యతిరేకంగా ఉచ్చరించబడుతున్నట్టి డాంబిక పదజాలం, సైద్ధాంతిక చింతనాభివృద్ధి పట్ల నిర్లక్ష్యాన్ని నిస్సహాయతనూ కప్పిపుచ్చుతున్నట్లు ఈ విధంగా మనకు తెలిసి పోతూనే వుంది. ప్రసిద్ధివడసిన ఈ విమర్శనా స్వేచ్ఛ అంటే ఒక సిద్ధాంతం స్థానే ఇంకొక సిద్ధాంతాన్ని నెలకొల్పడం గ్లాక్ష, సమైక్యపరచబడినట్టి సమగ్రంగా పరిశీలించబడినట్టి ఎట్టి సిద్ధాంతమూ లేకుండా వుండడమే అని యూరప్ అంతటా సామాన్యంగా అవువడే (చాలా ‘కాలం కిందటే జర్మన్ మార్క్సిస్టులచే నిర్ధారించబడినట్టి) దృగ్విషయానికి, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ గురించిన ఈ దృష్టాంతం అద్భుతమైన తార్కాణ మవుతుంది; సిద్ధాంత వరణతత్వమూ సూత్ర రాహిత్యములే దీని అర్థం. మార్క్సిజమ్ విస్తృతవ్యాప్తితోపాటు సిద్ధాంత స్థాయిలో కొంత

తగ్గుదల కూడా దానిని అనుగమించిందన్న విషయం, మన ఉద్యమం యొక్క నేటి వాస్తవ పరిస్థితితో ఏ మాత్రం పరిచయం గలవారికైనా కనబడక మానదు. ఆచరణలో మన ఉద్యమం యొక్క ప్రాముఖ్యత, ఆచరణలో అది సాధించిన విజయాలు వీటి ఫలితంగా, బహు స్వల్ప మైనట్టి, లేదా అసలే మృగ్యమైనట్టి సైద్ధాంతిక శిక్షణ కల్గినవారు చాలామందే ఉద్యమంలో చేరారు. “వాస్తవమైన ఉద్యమం వేసే ప్రతి అడుగుకూ ఒక డజను కార్యక్రమాలకు మించిన విలువ వుంటుంది,”⁶⁵ అని మార్క్స్ నుడివిన వాక్యాన్ని విజయగర్వంతో “రబోచెయే దేలా” ఉదహరించడమునుబట్టి అది ఎంతటి అవివేకాన్ని ప్రదర్శించుతుందో మనుకు తెలు స్తుంది. సైద్ధాంతికంగా అల్లకల్లోలం చెలరేగుతున్న సమయంలో ఈ వాక్యం పునశ్చ రణ చేయడం ఎలావుందంటే, తద్దినానికి భోక్తగా రమ్మని పిలిస్తే, “రోజూ మీ ఇంట ఇల్లాగే జరగాలి!” అని దీవించనట్టే వుంది. ఇంతే కాదు, గోతా కార్యక్రమంపై⁶⁶ మార్క్స్ రాసిన వుత్తరం నుండి ఈ వాక్యం ఉదహరించబడుతుంది; సూత్రాలను రూపొందించడంలో సిద్ధాంత వరణతత్వాన్ని అతడా వుత్తరంలో నిశితంగా ఖండించుతాడు; పార్టీ నాయకుల పేర రాస్తూ అతడీలా అంటాడు: “మీరు పరస్పరం ఏకీభవించడం అవసరమైతే, ఉద్యమం యొక్క ఆచరణీయ ఆశయాలను సాధించేటట్టుగా ఒప్పందాలు చేసుకోండి, అంతేగాని సూత్రాలపై ఏ విధమైన బేరసారాలకూ ఒప్పకోకండి, సైద్ధాంతిక సమస్యలపై ఎట్టి ‘రాయితీలూ’ చూపించకండి.” ఇదీ మార్క్స్ అభిప్రాయం; అయినప్పటికీ సిద్ధాంత ప్రాము ఖ్యతను తగ్గించివేయడానికి — ఆయన పేరుతోనే — ప్రయత్నించే మనుషులు మనలో కొందరు లేకపోలేదు!

విప్లవాత్మక సిద్ధాంతం లేనిదే విప్లవాత్మక ఉద్యమం ఉండేందుకే వీలుండదు. ఫాషనుగా రూపొందిన అవకాశవాద ఉపదేశమూ, ఆచరణీయ క్రియాకలాపం యొక్క అత్యంత సంకుచిత రూపాలకు వెర్రిగా ఎగబడడమూ — ఈ రెండూ చెట్టాపట్టాలు వేసుకుని తిరుగుతున్న కాలంలో ఈ చింతన గురించి ఎంత ఒత్తి చెప్పినప్పటికీ ఇంకా చాలదు. రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లకు, తరుచుగా విస్మరించబడుతున్నట్టి మరి మూడు సందర్భాల కార ణంగా, సిద్ధాంతంయొక్క ప్రాముఖ్యత మరింత అధికమవుతుంది; మొదటిది, మన పార్టీ ఇంకా రూపొందే ప్రక్రియలోనే వుంది, దాని ముఖాకృతి ఇంకా ఇప్పుడిప్పుడే రేఖామాత్రంగా ఏర్పడుతుంది, కాగా ఉద్యమాన్ని యథార్థమార్గం నుండి పెడదారులకు మళ్ళించే ప్రసూ దంలో పడవేసేటట్టి ఇతర విప్లవాత్మక చింతనా ధోరణులతో నిష్కర్షగా తేల్చుకునే స్థితికి అదింకా ఎంతో దూరంలో వుంది కూడా. తద్విరుద్ధంగా అచ్చంగా ఈ దరిమిలా నిన్నమొన్నటి కాలం, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ విప్లవేతర ధోరణులను — ఈలా సంభవించుతుందని అక్సెల్ రోడ్ ఎంత కాలం కిందటో ఆర్థికవాదులను హెచ్చరిక చేసినట్టి ధోరణులను — పునరుజ్జీవింప

జేసే స్వభావం కలిగి వుంది. ఈ సందర్భాల్లో, “ప్రాముఖ్యత లేనట్టే” తొలిచూపుకి అవు పడేటట్టి పొరపాటు అత్యంత శోచనీయములైన ఫలితాలకే దారితీయవచ్చు; కాగా గ్రూపు వివాదాలూ, భేదాభిప్రాయ ఛాయలను కఠినమైన విభేదాలుగా పరిగణించడమూ సమయోచితము కాదనీ, లేదా అనావశ్యకమనీ కేవలం హస్తదృష్టిగలవారే భావించుతారు. అదో ఇదో, ఏదో ఒక “ఛాయ”ను పటిష్ఠవంతం చేయడం పైనే రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ భవిష్యత్తు అనేక సంవత్సరాల వరకూ ఆధారపడి వుంటుంది.

రెండవది, అసలు దాని ఆంతస్సారంలో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమం అంతర్జాతీయోద్యమం. జాతీయ దురహంకారంపై మనం పోరాడవలసి వుండడమే కాకుండా, బాల్యదశలోనే వున్న ఒక దేశంలో మొదలవుతూన్న ఉద్యమం, ఇతర దేశాల అనుభవాన్ని ప్రయుక్తం చేసుకున్నప్పుడే అది విజయవంతం కాగల్గుతుందని దీని అర్థం. కాగా ఈ అనుభవాన్ని ప్రయుక్తం చేసుకుందుకు, దానితో కేవలమూ పరిచయం వుండడంతోనే, లేదా దరిమిలా తీర్మానాలకు కేవలమూ నకళ్లు తయారు చేసుకోవంతోనే సరిపోదు. ఈ అనుభవాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించేందుకూ, దానిని స్వతంత్రంగా శోధించేందుకూ సామర్థ్యం కూడా అవసరమే. ఈ కర్తవ్యం నెరవేర్చడానికి, సైద్ధాంతిక శక్తులూ రాజకీయ (దీనితో పాటుగానే విప్లవాత్మక) అనుభవమూ అనే బ్రహ్మాండమైన నిధులు ఎంత అవసరమో, ఆధునిక కార్మిక వర్గ ఉద్యమం ఎంత విస్తారంగా వృద్ధిచెంది శాఖోపశాఖలుగా విస్తరిల్లిందో ఆకళింపు చేసుకున్న వాడెవడైనా సరే అర్థం చేసుకో గల్గుతాడు.

మూడవది, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ జాతీయ కర్తవ్యాలు ఎటువంటివంటే, ప్రపంచంలోని మరేయితర సోషలిస్టు పార్టీ అట్టి వాటిని ఎదుర్కొని వుండలేదు. నిరంకుశ ప్రభుత్వం మోపిన గాటనుండి ప్రజలందరినీ విముక్తి చేయవలసిన కర్తవ్యం మనపై విధించినట్టి రాజకీయ, ఆర్గనైజేషనల్ విధులను గురించి ప్రస్తావించడానికి మనకు మీదటికి అవకాశం కల్గుతుంది. పురోగమన శీలమైన సిద్ధాంతంచే నడవబడిన పార్టీయే అగ్రగామి యోధుని పాత్రను నిర్వర్తించ గల్గుతుంది అనే విషయం మాత్రమే ఇక్కడ చెప్పదల్చుకున్నాం. దీని అర్థం ఏమిటో యేమాత్రం నిర్దిష్టంగానైనా తెలుసుకుందుకు, నేటి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి ముందుండినట్టి గేర్తెన్, బెలీన్స్కి, చెర్నిషేవ్స్కిలనూ, 1870 లనాటి ఉజ్వల విప్లవ వీరుల నక్షత్రపుంజాన్ని పాతకుడు జ్వప్తికి తెచ్చుకుంటే సరి; ఈనాడు రష్యన్ సారస్వతం సంపాదించుకుంటూన్నట్టి ప్రపంచ ప్రాముఖ్యతను గురించి ఆలోచించుకుంటే సరి; ఈ మాత్రం చాలు!

సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమంలో సిద్ధాంత ప్రాముఖ్యతను గురించి 1874 లో ఎంగెల్స్ చెప్పిన మాటలను ఉల్లేఖించుదాం. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమంలో, మనలో

ఇప్పుడు ఫాషన్ అయినట్టు, రెండు (రాజకీయ, ఆర్థిక) రూపాలే కాకుండా, మూడింటిని ఎంగెల్స్ గుర్తించుతూ, సైద్ధాంతిక పోరాటం అనే మూడవ దానిని ఈ రెండింటి సరసనూ నిలబెట్టాడు. ఆచరణలోనూ రాజకీయంగానూ బలోపేతంగా అభివృద్ధి చెందినట్టి జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమాన్ని సంబోధిస్తూ అతడు నుడివిన తుది పౌచ్ఛరిక వచనాలు ఆధునిక సమస్యలు, వివాదాల దృష్ట్యా ఎంత జ్ఞానబోధకంగా వున్నాయంటే, నేడు అసూరూప గ్రంథ మైపోయినట్టి అతని “Der deutsche Bauernkrieg”* ఉపాద్ఘాతం నుండి సుదీర్ఘమైన ఖండాన్నే ఉల్లేఖించుతూన్నందుకు పాఠకుడు మమ్మల్ని తప్పవట్టడనే ఆశిస్తున్నాం.

“యూరప్ లోని కడమ కార్మికులందరి కంటేనూ, జర్మన్ కార్మికులకు ముఖ్యంగా అనుకూలమైన విషయాలు రెండున్నాయి. మొదటిది, వీరు యూరప్ లో సైద్ధాంతిక మన స్కులందరిలోనూ అగ్రగణ్యుల కోవకు చెందినవారు; కాగా జర్మనీలో ‘విద్యావంతు’ లని చెప్పబడుతూన్నవారు ఇంచుమించు పూర్తిగా పోగొట్టుకున్నట్టి సైద్ధాంతిక జ్ఞానాన్ని వీరు నిలబెట్టుకున్నారు. జర్మన్ శాస్త్రీయ సోషలిజం — ఇంతవరకూ ఉనికి కల్గివుండినట్టి ఏకైక శాస్త్రీయ సోషలిజం — దానికి ముందుండినట్టి జర్మన్ తత్వశాస్త్రం, విశేషించి హేగెల్ తత్వ శాస్త్రం, లేనిదే అది ప్రాదుర్భవించి వుండేదే కాదు. కార్మికులలో సైద్ధాంతిక జ్ఞానం లేనిదే ఈ శాస్త్రీయ సోషలిజం వారి చీము రక్తాల్లోకి ఎక్కి వారికి వాస్తవంగా ఒంటపట్టి వట్టుగా ఒంటపట్టి వుండేదికాదు. కాగా ఇది ఎంతటి అపారమైన అనుకూల విషయమో, ఇటు ఇంగ్లండులోని వేర్వేరు వృత్తులు ఎంత భేషైన ఆర్గనైజేషను కలిగి వున్నప్పటికీనీ ఇంగ్లండులోని కార్మికవర్గోద్యమం కాల్గొట్టుకుంటూ నడవడానికి ముఖ్యకారణాల్లో ఒక టైనట్టి సైద్ధాంతిక ఉదాసీనతనూ, అటు ఫ్రెంచివాళ్లలోనూ బెల్జియన్లలోనూ ప్రూడ నిజం తొలి రూపమూ, స్పానిష్ వాళ్లలోనూ ఇటాలియన్లలోనూ బకూనిన్ దానిని వికృతపర చిన రూపమూ తీసుకొచ్చిన అల్లర, గందరగోళాన్నీ చూసినట్టయితే తెలుస్తుంది.

“రెండవ అనుకూల విషయం యేమిటంటే, కార్మికోద్యమంలోకి దిగినవారిలో, కాల క్రమానుసారంగా చూసినట్టయితే, జర్మన్లే ఇంచుమించు ఆఖరివారు. ఎవరి భావాలైతే ఎంత చోద్యములూ ఎంత ఊహజగజ్జనితములూ అయినప్పటికీ, సర్వకాలాలకూ చెందినట్టి ఉన్నత భావుకులలో అగ్రస్థానం వహించుతున్నారో, ఈనాడు మనచే శాస్త్రీయంగా యథార్థములని రుజువు చేయబడుతూన్నట్టి అసంఖ్యాకములైన విషయాలను ఎవరి ప్రతిభ ముందుగానే

* Dritter Abdruck. Leipzig. 1875. Verlag der Genossenschafts buch-druckerei. (“జర్మనీలో రైతు సంగ్రామం.” మూడవ కూర్పు. లైప్ జిగ్, 1875. సహకారసంఘ ప్రచురణకర్తలు. — సం.)

తెలుసుకుందో ఆట్టి సెయింట్-సిమోన్, ఫోరియర్, ఓవెన్లు నిర్మించిన పునాదుల పైనే తాను నిల్చివున్నట్టు జర్మన్ సైద్ధాంతిక సోషలిజం ఏలాగైతే ఎన్నటికీ మరచిపోదో అలాగే ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి ఉద్యమాలు నిర్మించిన పునాదులపై తాను అభివృద్ధి చెందిన విషయమూ, కేవలమూ వాటి కష్టార్జితానుభవాలనే తాను ఉపయోగించుకో గల్గిననీ, ఆనాడు వాటికి చాలా వరకూ అనివార్యములే అయి వుండినట్టి పొరపాట్లను నేడు తాను వివారించుకో వచ్చుననీ జర్మనీలోని ఆచరణయుత కార్మికోద్యమం ఎన్నటికీ మరువ వీలేదు. ఇంగ్లీషు ట్రేడ్ యూనియన్లు, ఫ్రెంచి కార్మికుల రాజకీయ పోరాటాల ప్రమాణాలు లేనిదే, ముఖ్యంగా పారిస్ కమ్యూన్ ఇచ్చిన బ్రహ్మాండమైన ఉత్తేజం లేనిదే మనమిప్పుడు యెక్కడ వుండేవారమో కదా?

“తమకుండిన అనుకూల పరిస్థితులను అసమాన ప్రతిపత్తితో వినియోగించుకున్నందుకు జర్మన్ కార్మికులను మెచ్చుకోవడం న్యాయమే. కార్మికవర్గ ఉద్యమం మనుతూండిన ఇన్ని రోజుల్లోనూ తొలిసారిగా ప్రణాళికా బద్ధమైనట్టి పరస్పర సంబంధం కల్గినట్టి దాని మూడు దిక్కులనుండి — సైద్ధాంతిక, రాజకీయ, ఆచరణయుత-ఆర్థిక (పెట్టుబడిదార్శతో ప్రతిఘటన) దిక్కులనుండి — పోరాటం నడిపించబడుతూంది. జర్మన్ ఉద్యమం బలమూ అజేయ స్వభావమూ, ఒక విధంగా చెప్పదగినట్టి ఈ ఎకకేంద్రీయమైన దాడిలోనే సరిగా వుంది.

“ఇటు ఈ అనుకూల పరిస్థితి ఫలితంగానూ, అటు ఇంగ్లీషు ఉద్యమానికున్న ద్వీప స్థితిజనితమైన అసాధారణ స్వభావం వల్లనూ ఫ్రెంచి ఉద్యమాన్ని బలప్రయోగం చేసి ఆణచి వేయడం వల్లనూ, ఈ ఊణానికి జర్మన్ కార్మికులు శ్రామికవర్గ పోరాటం అగ్రస్థానమందు నిలబడాల్సి వచ్చింది. ఈ గౌరవ స్థానంలోనే వారింకా వుండేటట్టు చారిత్రాత్మక ఘటనలు వారికింకా ఎంత కాలం అవకాశం కల్పిస్తాయో ముందుగానే చెప్పలేం. అయినప్పటికీ వారు ఆ స్థానంలోనే వున్నంత కాలమూ దానిని ఉచితరీతిని నిర్వహిస్తారనే ఆశించుదాం. ఇందుకు పోరాట, ఆందోళనల ప్రతీ రంగంలోనూ ద్విగుణీకృత యత్నం అవసరం. విశేషించి అన్ని సమయాల్లోనూ అన్ని సైద్ధాంతిక సమస్యలనూ నిర్మూలదృష్టితో పరిశీలనా, పాఠకాలపు ప్రపంచదృక్పథం నుండి వారసత్వంగా సంక్రమించిన సంప్రదాయక పదజాల ప్రభావం నుండి అంతకంతకు మరింతగా తాము బయట పడడమూ, సోషలిజం ఇప్పుడొక శాస్త్రంగా మారిన కారణంగా దానినొక శాస్త్రంగా అభ్యసించడమూ, అనగా అధ్యయనం చేయడమూ నాయకుల విధ్యుక్తధర్మం. ఈ విధంగా సంపాదించుకున్నట్టి, నానాటికి అంతకు మరింతగా నిర్మూల మవుతూన్నట్టి ప్రతిపత్తిని, అంతకు మరింత ఉత్సాహంతో కార్మికరాసులలో విస్తరింపజేయడమే; పార్టీ, ట్రేడ్ యూనియన్లు ఆర్గనైజేషనును నానాటికి అంతకు మరింత పటుతరంగా దృఢపర్చడమే. దీనికి మార్గం...

“...ఈ మార్గంలోనే గనుక జర్మన్ కార్మికులు ముందుకు పురోగమించుతే, సరిగ్గా ఉద్యమం అగ్రస్థానమందే వారు నడవరు — ఏ ఒక్క దేశపు కార్మికులు ఉద్యమం అగ్రస్థాన మందు నడవడమూ ఉద్యమానికి ఎంత మాత్రమూ మంచిది కాదు; అయినప్పటికీ వారు యుద్ధశ్రేణిలో గౌరవస్థానమే ఆక్రమించుకుంటారు; కాగా మరింత అధికమైన పరాక్ర మమూ ఉన్నత సంకల్ప శక్తిసామర్థ్యములూ వారు ప్రదర్శించి ఎదుర్కొన వలసినట్టి ఎన్నడూ అనుకోనంతటి ప్రమాదభరితములైన ఘటనలు వారిమీద వచ్చిపడినప్పుడు, యుద్ధసన్నద్ధులై వారు రణరంగంలో నిలబడతారు.”⁶⁷

ఎంగెల్స్ వాక్యాలు జోస్యములే అయ్యాయి. కొద్ది సంవత్సరాల లోపలనే, సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం రూపంలో ఎన్నడూ అనుకోనంతటి ప్రమాదభరితమైన అగ్నిపరీక్షలకు వారు గురికావలసి వచ్చింది. కాగా జర్మన్ కార్మికులు యుద్ధసన్నద్ధులై రణరంగంలో నిలబడి వాటిని ఎదుర్కొని వాటిపై విజయం సాధించారు.

రష్యన్ శ్రామికవర్గం ఇంతకంటే అమిత ప్రమాదభరితములైన అగ్నిపరీక్షలనే అను భవించాల్సి వుంటుంది; అది పోరాడ వలసిన బ్రహ్మరాక్షసితో సరిపోల్చితే రాజ్యాంగబద్ధ మైన దేశంలోని సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం ఒక మరుగుజ్జులాగానే కనబడుతుంది. ఏ దేశంలోని శ్రామికవర్గము యెదుటా నిలబడనట్టి తక్షణ కర్తవ్యాలన్నిటిలోనూ అత్యంత విప్లవాత్మకమైన తక్షణ కర్తవ్యాన్నే చరిత్ర మన యెదుట నిలబెట్టింది. ఒక్క యూరప్ లో వున్న అభివృద్ధి నిరోధకం యొక్కే కాకుండా, ఆసియాలో వున్న అభివృద్ధి నిరోధకం యొక్క (అలాగని చెప్పడానికి ఇప్పుడు వీలుపడుతుంది) అత్యంత బలోపేతమైన కోటబురుజును విజయో పేతంగా విధ్వంస మొనరించడమనే ఈ కర్తవ్య నిర్వహణ, రష్యన్ శ్రామికవర్గాన్ని అంతర్జా తీయ విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గంయొక్క అగ్రగామి దళంగా రూపొందించుతుంది. కాగా మన ముందరివారు ప్రదర్శించిన భక్తిపూరిత సంకల్పమూ, క్రియాశీలశక్తితోనే వెయ్యిరెట్లు అధిక వైశాల్యమూ, నిమ్నమూ కలిగిన మన ఉద్యమాన్ని కూడా ఉత్తేజపరచడంలో మనం విజయం సాధించే పక్షమందు, మన ముందరివారు, 1870 ల విప్లవకారులు ఇదివరకే గడించిన ఈ గౌరవ బిరుదాన్ని సంపాదించుకుంటామని పరిగణించే హక్కుమనకూ వుంటుంది.

II. ప్రజారాసుల అయత్నకృతమూ, సోషల్- డెమోక్రసీ చైతన్యమూ

ఎ) అయత్నకృత వెల్లువ ఆరంభం

విద్యావంతులైన రష్యన్ యువకులు మార్క్సిజం సిద్ధాంతంపట్ల 1890 మధ్య సంవత్సరాల్లో ఎంతటి సర్వసామాన్యమైన ఉత్సాహాన్ని ప్రదర్శించారో పై ప్రకరణంలో వివరించాం. ప్రసిద్ధిగాంచిన 1896 సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ పారిశ్రామిక సమరం⁸⁸ అనంతరం జరిగిన సమ్మెలు కూడా ఇటువంటి సర్వసామాన్య స్వభావాన్నే ప్రదర్శించాయి. ఈ సమ్మెలు రష్యో అంతటా వ్యాపించాయన్న విషయం గమనించినట్లయితే ఈ నూతన జాగృతి ప్రజా ఉద్యమంలో ఎంత లోతుగా చొచ్చుకొనిపోయి వుండెనో మనకు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది; కాగా “అయత్నకృత మూలద్రవ్యం” అని దేని గురించైనా మనం చెప్పదల్చుకుంటే, ప్రప్రథమంగా ఈ ఉద్యమమే అయత్నకృతమైనదని భావించడం సహజంగా వుంటుంది. అయితే మాత్రం, అయత్నకృతంలోనూ రకాలున్నాయి. 1870 లలోనూ 1860 లలోనూ (పంధొమ్మిదవ శతాబ్ది పూర్వార్థంలో కూడానూ) రష్యోలో సమ్మెలు జరిగాయి; సమ్మెలలో యంత్రాల “అయత్నకృత” విధ్వంసం, మొదలైన కార్యాలు కూడా జరిగాయి. ఈ “పిత్తూరీల”తో సరిపోల్చి చూస్తే 1890 లలో జరిగిన సమ్మెలు, కార్మికవర్గోద్యమం ఆ కాలావధిలో సాధించిన ప్రగతి మేరకు, “చైతన్యవంతములే” అని చెప్పవచ్చు కూడా. అసలు దాని ఉనికిలో ఈ “అయత్నకృత మూలద్రవ్యం,” అంతో యంతో అచ్చమైన చైతన్యం యొక్క అంకుర రూపం ప్రదర్శిస్తూందని మనకు తెలుస్తుంది. ఆదిమావస్థకు చెందిన ఈ పిత్తూరీలు సహితమూ చైతన్య జాగృతిని కొంత వరకు వ్యక్తం చేస్తున్నాయి: తమ్ము హింసించుతూన్న వ్యవస్థ శాశ్వతమని యుగయుగాలనాటి తమ నమ్మిక ఇప్పుడు సడల నారంభించింది. సమిష్టి ప్రతిఘటన ఆవశ్యకతను వారు — అర్థం చేసుకున్నారని నేను చెప్పకపోయినా — లీలామాత్రంగా గ్రహించనారంభించి, తమపై పెత్తనం చలాయిస్తూన్న వారిపట్ల తమ దాస్యభావపు విధేయతను చూపించడం మాత్రం సుతరామూ మానేశారు. తత్రాపి దీని స్వభావం పోరాటం కంటే, నిరాశ ప్రతీకారములు పెల్లుబకడం వంటిది. 1890 లనాటి సమ్మెలు ఇంతకంటే

ఏన్నో రెట్లు చైతన్య లక్షణాలనే ప్రదర్శించాయి: డిమాండ్లు ముందుకు తీసుకురాబడ్డాయి, సమ్మెకు అనుకూలమైన తేదీ జాగ్రత్తగా నిర్ణయించబడింది; వారికి తెలిసిన సమ్మె దృష్టాంతాలనూ ఇతరత్రా జరిగిన ఉదాహరణలనూ చర్చించడము వగైరాలు జరిగాయి. వెనకటి పితూరీలు కేవలము పీడితుల తిరుగబాట్లే అయివుండగా, వ్యవస్థాత్మకంగా నడిపించబడిన సమ్మెలు, అంకుర రూపంలో — తత్రాపి అంకుర రూపంలోనే — వున్న వర్గపోరాటాన్నే ప్రదర్శించాయి. వాటిమటుకవి ఈ సమ్మెలు కేవలం ప్రేడ్యూనియన్ పోరాటాలే; సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పోరాటాలుగా అవి ఇంకా రూపొందలేదు. కార్మికులకూ యజమాన్లకూ మధ్యవుండే వైషమ్యాల జాగృతికి అవి నిదర్శనలై వుండేవి; కాని యావత్తు ఆధునిక రాజకీయ, సామాజిక వ్యవస్థ ప్రయోజనాలకూ తమ ప్రయోజనాలకూ మధ్య పరస్పర విరుద్ధమైన వైషమ్యం వుందన్న చైతన్యం వారికి అప్పట్లో లేదు, వుండడానికి వీలూ లేదు. ఈ అర్థంలో 1890 ల సమ్మెలను “పితూరీల”తో సరిపోల్చి చూచినప్పుడు విస్తారమైన ప్రగతినే అవి ప్రదర్శించినప్పటికీ, స్వచ్ఛమైన అయత్నకృత ఉద్యమంగానే అవి వుండిపోయాయి.

కార్మికులకు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ చైతన్యం కలగడానికి అప్పటికింకా వీల్లేకపోయింది అని చెప్పాలి. దీనిని వారికి బాహ్యంనుండే తీసుకురావాల్సి వుండెను. కార్మికవర్గం తానంతట తానుగా స్వశక్తిపైనే ఆధారపడి, కేవలం ప్రేడ్యూనియన్ చైతన్యాన్నే, అనగా సంఘాలలో చేరి ఏకమవడం, యజమానులతో పోరాడడం, అవసరమైన శాసననిర్మాణం జరిగేటట్టు ప్రభుత్వాన్ని బలవంతపెట్టేందుకు పాటుపడడం వగైరాలు ఆవశ్యకమనే నమ్మికనే, అభివృద్ధి పరచుకో గల్గుతుందని అన్ని దేశాల చరిత్ర నిరూపించుతూంది.* ఏమైనప్పటికీ సోషలిజం సిద్ధాంతం మాత్రం ఆస్తిపరుల వర్గంలోని విద్యావంతులైన ప్రతినిధులచే, అనగా మేధావి స్తరంచే విపులీకరించబడిన తాత్విక, చారిత్రిక, ఆర్థిక సిద్ధాంతాల నుండే అభివృద్ధి పొందింది. వారి సామాజిక హోదా ననుసరించి, ఆధునిక శాస్త్రీయ సోషలిజం స్థాపకులు మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు కూడా బూర్జువా మేధావిస్తరానికి చెందినవారే. సరిగా అదే విధంగా, రష్యాలో కూడా సోషల్-డెమోక్రసీ సైద్ధాంతికోపదేశం కార్మికవర్గోద్యమం యొక్క అయత్నకృతమైన అభివృద్ధితో ఏమాత్రం సంబంధం లేకుండా స్వతంత్రంగానే ఉద్భవించింది; విప్లవా

* అప్పుడప్పుడు అనుకునేటట్టుగా కాకుండా, ప్రేడ్యూనియనిజం అన్ని “రాజకీయాలనూ” మినహాయించదు. ప్రేడ్యూనియన్లు యెల్లప్పుడూ యేదో వాక రాజకీయ (సోషల్-డెమోక్రాటిక్ రాజకీయం మాత్రం కాదు) ఆందోళననూ, పోరాటాన్నీ సాగిస్తూనే వుండేవి. ప్రేడ్యూనియన్ రాజకీయాలకీ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ రాజకీయాలకీ వుండే తేడా గురించి వచ్చే ప్రకరణంలో ప్రస్తావిస్తాం.

తమక సోషలిస్టు మేధావిస్తరంలో వుండిన భావాలయొక్క అనివార్యమైన, ప్రకృతిసిద్ధమైన అభివృద్ధినుండే అది ఉద్భవించింది. మనమిప్పుడు ఏ కాలం గురించైతే ప్రస్తావిస్తున్నామో ఆ కాలంలో, అనగా 1890 ల మధ్య సంవత్సరాలలో, “శ్రమ విమోచన” గ్రూపుయొక్క సమగ్రంగా సూత్రీకరించబడిన కార్యక్రమాన్నే ఈ ఉపదేశం సూచించి వుండడమే కాకుండా, రష్యాలో విప్లవాత్మకులైన యువకులలో అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని అప్పటికే తనవైపు ఆకర్షించుకుంది.

ఈ విధంగా కార్మికరాసులు అయత్నకృతమైన జాగృతి, చైతన్యవంతమైన జీవితానికి చైతన్యవంతమైన పోరాటానికి జాగృతి, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ సైద్ధాంతిక ఆయుధాన్ని ధరించి కార్మికులతో సంబంధాలు ఏర్పరచుకోడానికి తీవ్రంగా అతపడుతూన్న విప్లవాత్మక యువజనమూ ఆనాడు మనకి తారసిల్లాయి. ఈ సందర్భంలో, ఆ కాలంనాటి (అప్పటికింకా లిఖితప్రతి రూపంలోనే వుండిన “ఆందోళన గురించి” అనే పాంఫ్లెట్‌లో వివరించబడి, నిజంగా యెంతో ఉపయోగకరమైన ఆదేశాలను అనుసరించినట్టి) తొలి సోషల్-డెమోక్రాట్లు ఆర్థికాందోళన పట్టుదలతో సాగించారన్నట్టి, తరుచుగా విస్మరించబడుతూన్నట్టి (కాగా సాపేక్షంగా చాలా కొద్దిమందికే తెలిసినట్టి), విషయాన్ని పేర్కొనడం ఎంతైనా ముఖ్యం; అయినప్పటికీ దీనినే తమ ఏకైక కర్తవ్యంగా వారు భావించలేదు. తద్విరుద్ధంగా మొట్టమొదట నుండీ కూడా స్థూలంగా రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క అత్యంత విస్తృతమైన చారి త్రాత్మక కర్తవ్యాలనూ, సూక్ష్మంగా నిరంకుశ పరిపాలనను కూలదోయడమనే కర్తవ్యాన్నీ వారు ముందుకు తీసుకొచ్చారు. ఉదాహరణకు, అప్పటికప్పుడే 1895 ఆఖరికే, “రబోచెయే దేలో” వార్తాపత్రిక మొదటి సంచికను “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితిని”⁶⁹ స్థాపించిన సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్‌లోని సోషల్-డెమోక్రాట్ల గ్రూపు సిద్ధంచేసి వుంచింది. ఈ సంచిక అచ్చుకు తయారుగా వుండగా, 1895 డిసెంబరు 8 రాత్రి ఆ గ్రూపు సభ్యులలో ఒకడైన అనతోలి అలెక్సేయెవిచ్ వనేయెవ్* ఇంటిపై సాయుధ పోలీసులు దాడి చేశారు; తత్ఫలితంగా “రబోచెయే దేలో” తొలి సంచికకు వెలుగులోకి రాలేకపోయిన గతి పట్టింది. ఈ సంచికలోని

*ఎ. ఎ. వనేయెవ్ తనకు ప్రవాస శిక్ష విధించబడే ముందు జైలులో ఏకాంతవాస శిక్ష అనుభవించుతూన్నప్పుడు సోకిన క్షయవ్యాధి కారణంగా 1899 లో తూర్పు సైబీరియలో చనిపోయాడు. ఈ హేతువును ఎ. ఎ. వనేయెవ్ తో ఆత్మీయంగా వుండి అతనితో సరాసరి పరిచయం కల్గిన వ్యక్తులనుండి ఈ సమాచారం అందడం కారణంగా దాని యథార్థతకు మేము పూచీపడుతూ దీనిని ప్రచురించడానికి సాధ్యపడుతూందని మేము భావించాం.

ప్రధానవ్యాసం (బహుశ ఏ ముప్పై యేళ్ల తరువాత్ ఏ “రూస్కాయ స్తరినా”* మాసపత్రికో ఒకటి పోలిను శాఖ పాత కవితల నుండి వెలికి తీస్తే తీయవచ్చునేమో), రష్యోలోని కార్మిక వర్గం యొక్క చారిత్రాత్మక కర్తవ్యాలను, ఏ కర్తవ్యాలలో నైతే రాజకీయస్వేచ్ఛా సాధన అతి ప్రధానమైనదిగా భావించబడుతూందో అట్టి కర్తవ్యాలను వివరించింది. అక్షరాస్యత సమితులను పోలీసులు భగ్నం చేయడమును చర్చించుతూ, “మన మంత్రులు దేన్ని గురించి ఆలోచించుతున్నారు?” అనే శీర్షికగల వ్యాసం కూడా ఈ సంచికలో వుండెను. ఈ వ్యాసాల తోపాటు, సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ నుండే కాకుండా, రష్యో ఇతర భాగాలనుండి కూడా (ఉదాహరణకు, యరొస్లావ్ గుబేర్నియాలో కార్మికులపై జరిపిన దాడిగురించిన లేఖ⁷⁰) ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలూ అందులో వుండెను. మేము పొరపాటు పడకపోయిన పక్షంలో, 1890 లలోని రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ఈ “ప్రథమ యత్నం” సంకుచితమూ స్థానికమూ అయి, కేవలం “ఆర్థికవిషయ” వార్తాపత్రిక కాకుండా, నిరంకుశపరిపాలనా వ్యతిరేకమైన విప్లవోద్యమంతో సమ్మే ఉద్యమాన్ని ఐక్యపరచడమునూ, అభ్యుదయ నిరోధకమైనట్టి అంధ కారాభిమాన విధానంపై హింసించబడినవారినందరినీ సోషల్-డెమోక్రసీ వైపు తిప్పకొనే యత్నమునూ లక్షించిన వార్తాపత్రిక. ఇటువంటి వార్తాపత్రికకు రాజధాని కార్మికులయొక్క, విప్లవాత్మక మేధావిస్తరంయొక్క సంపూర్ణ సానుభూతిని సంపాదించివుండేదనీ, విస్తృత ప్రచారం కల్గివుండేదనీ, ఆ కాలపు ఉద్యమపరిస్థితులతో ఏ మాత్రం పరిచయం వున్నవారూ సందేహించి వుండరు. విప్లవానుభవమూ, ఆచరణలో శిక్షణా లేకపోవడం వల్లనే ఆ కాలపు అవసరాలను సోషల్-డెమోక్రాట్స్ తీర్చలేకపోయారన్న విషయం మాత్రమే ఈ కార్య వైఫల్యం తెలియజేస్తుంది. “సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ రబోచియ్ లిస్తాక్” పత్రిక,⁷¹ విశేషించి “రబోచయ గజేత” పత్రిక, 1898 లో రూపొందించబడిన రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ “మానిఫెస్టో” విషయంలోనూ ఇదే చెప్పిల్పివుంది. ఇట్టి అసంసిద్ధతకు ఆనాటి సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ను నిందించాల్సి వుంటుందనే ఉద్దేశం మనకెవ్వరకీ లవలేకమూ లేదని మనం వేరే చెప్పక్కరలేదు. కాని ఉద్యమం అనుభవం నుండి లాభం పొందాలంటేనూ, దాని నుండి ఆచరణీయమైన గుణపాఠాలు తెల్పాలంటేనూ, ఆ యా లోపాల కారణాలనూ, అంత ర్యాన్నీ మనం తుణ్ణంగా అర్థం చేసుకోవాలి. అందుచేత 1895-1898 కాలావధిలో పని చేస్తూండినట్టి సోషల్-డెమోక్రాట్స్ లో కొంత భాగం (బహుశా అధికసంఖ్యాకవర్గమే కూడా), అత్యంత విశాలమైన కార్యక్రమంతో, సమరశీలమైన ఎత్తుగడలతో ముందుకు రావడానికి ఆరోజుల్లోనే, “అయత్నకృత” ఉద్యమం మొట్టమొదటి రోజుల్లోనే, అవకాశం వుండినదని

* “రూస్కాయ స్తరినా” (“రష్యన్ ప్రాచీనం”) – 1870 నుండి 1918 వరకూ సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ నుండి వెలువడిన చారిత్రావిషయక మాసపత్రిక. – అనువాదకుడు.

పూర్తిగా న్యాయంగానే భావించిందన్న విషయాన్ని స్థిరపరచడం ఎంతేనా ముఖ్యం.* విప్లవ కారులలో అధికసంఖ్యాకవర్గానికి శిక్షణ లోపించడం సహజమైన దృగ్విషయమే అయివుండడం వల్ల, ఇది ప్రత్యేకమైన భయాలను వేటిని కల్పించి వుండేదికాదు. కర్తవ్యాలు యథార్థంగా నిర్వచించబడి వుండడం చేతనూ, ఈ కర్తవ్యాలను నెరవేర్చేందుకై మళ్ళీ మళ్ళీ ప్రయత్నాలు జరి పేందుకు శక్తి వుండడం చేతనూ తాత్కాలిక అవజయాలవల్ల సగం దురదృష్టమే కలుగుతుంది. విప్లవాత్మక అనుభవాలూ, ఆర్గనైజేషన్ కౌశలమూ — వీటిని అలవర్చుకోవచ్చు. ఈ అవ సరమైన గుణాలను తనలో పెంపొందింపజేసుకునే ఇచ్చ వుండాలి మరి! లోపాలను గుర్తించే చైతన్యం వుండాలి మరి, విప్లవకార్యంలో ఇది వుంటే, సగంకంటే హెచ్చు లోపాలను దిద్దుకున్నట్టే!

కాని ఈ చైతన్యం (పైన పేర్కొన్న గ్రూపులోని కార్యకర్తలలో ఇది బాగా సజీ వంగానే వుండేది) సన్నగిల్లగానే, లోపాలను సుగుణాలుగా పొగడేటట్టే, అయత్నకృతం యెదుట దాసోహమంటూ సాష్టాంగపడడమునకూ వాక సైద్ధాంతిక ప్రాతిపదికను కల్పించడానికి సహి తమూ ప్రయత్నించినట్టే వ్యక్తులు — సోషల్-డెమోక్రాట్లలో సహితమూ — తలెత్తిన వ్వుడు, వెనకటి సగం దురదృష్టమల్లా ఇప్పుడు నిండు దురదృష్టమే అయి వూరుకుంటుంది. దేని విషయమైతే తప్పుగానూ, మరీ సంకుచితంగానూ “ఆర్థికవాదమ”ని వివరించబడు తూందో, అట్టి ఈ ధోరణినియొక్క సారాంశం తేల్చే తరుణమిప్పుడు ఆసన్నమైంది.

* “1890 ఆఖరి సంవత్సరాల్లో సోషల్-డెమోక్రాట్ల క్రియాకలాపాల పట్ల శ్రేతు త్వం ప్రదర్శించడంలో, యేవో చిల్లర కోర్కెలకోసం పోరాటం తప్ప మరే యితరవిధమైన పని సాగించేందుకూ తగిన పరిస్థితులు ఆ రోజుల్లో లోపించిన విషయం ‘ఇస్కా’ విస్మరించు తూందని”, “రష్య సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పత్రికలకు లేఖ” అనే తమ వ్యాసంలో ఆర్థిక వాదులు ఉద్ఘాటిస్తారు (“ఇస్కా,” 12 వ సంచిక). పైన ఉదహరించిన వాస్తవ విష యాలనుబట్టి, “లోపించిన పరిస్థితులు” గురించిన ఉద్ఘాటన కేవలం సత్యవిరుద్ధమే అని తేల్చాంది. 1890 ల అంత్యంలోనే కాదుకదా, మధ్యలో సహితమూ, చిల్లర కోర్కెల కోసం పోరాడడానికే కాకుండా, ఇతర పనులకు అవసరమైన పరిస్థితులు — నాయ కులకు వలసినంత శిక్షణ మినహా — అన్నీ వుండేవి. మనకు, అనగా భావశాస్త్రవేత్తలకూ నాయ కులకూ వలసినంత శిక్షణ లోపించిందన్న విషయం చిత్తశుద్ధితో వాప్పుకోవడం బదులు — “లోపించుతూన్న పరిస్థితుల” పైనా, ఉద్యమాన్ని మళ్ళించడానికి ఏ భావశాస్త్రవేత్తకూ సాధ్యం కానట్టి మార్గాన్ని నిర్ణయించే భౌతిక పరిసరాల ప్రభావంపైనా నిందను తోసేయ్గా లని “ఆర్థికవాదులు” ఉద్దేశిస్తున్నారు. అయత్నకృతం యెదుట కేవలం బానిసమనస్తత్వంతో దాసోహం అనడమూ, “భావశాస్త్రవత్తలకు” తమ లోపాలపైనే వెర్రి వ్యామోహమూ కాక పోతే మరేమిటిది?

బి) అయత్నకృతానికి సాష్టాంగం. “రబోచయ మీన్స్”

ఈ సాష్టాంగం ధరించుతూన్న సారస్వత స్వరూపం గురించి ప్రస్తావించే ముందు, రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలోని భావి విరుద్ధ ధోరణులు రెండూ సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ లో పనిచేస్తూండిన కామ్రేడ్లలో తలెత్తి అభివృద్ధి పొందిన సందర్భాలను కొంతవరకూ బహిర్గతం చేయగలిగే ఈ దిగువ పేర్కొనబడినట్టి స్వాభావికమైన వాస్తవవిషయాన్ని (పైన చెప్పిన మూలాధారం నుండి మాకు తెలియజేయబడినట్టి), మేము వివరించాలనుకుంటున్నాం. 1897 ఆరంభమందూ, తాము ప్రవాసానికి పంపబడే ముందూ ఎ. ఎ. వనేయేవ్, అతనితో కలిసి పనిచేస్తూండిన కామ్రేడ్లు కొందరూ ఒక ప్రైవేటు సమావేశానికి⁷² వెళ్లారు. ఆ సమావేశంలో “శ్రమ విముక్తి పోరాట సమితి” “వృద్ధ” సభ్యులూ, “యువ” సభ్యులూ పాల్గొన్నారు. ఆర్గనైజేషను పైనా, ముఖ్యంగా “లిస్త్క్ ‘రబోత్నిక్’”⁷³ 9-10 వ సంచిక 46 వ పుటలో అంతిమ రూపంలో ప్రచురించబడినట్టి “కార్మికుల ఉపకారనిధికి నిబంధనలు” పైనా సంభాషణ కేంద్రీకృత మయింది. “వృద్ధ” సభ్యులు (హాస్యానికి సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు వీరిని “డిసెంబ్రిస్టులు” అనేవారు), “యువ” సభ్యులలో చాలామంది (వీరు తరువాత “రబోచయ మీన్స్” పనిలో క్రియాత్మకంగా సహకరించారు) మధ్య అతి ఉద్రిక్తమైన చర్చ బయల్పడింది. ప్రచురితమైన రూపంలో వున్న నిబంధనల ముఖ్య సూత్రాలను “యువ” సభ్యులు సమర్థించారు. ముఖ్యంగా అవసరమైనది ఇది కాదనీ, భిన్నభిన్న కార్మికుల ఉపకార విధులన్నిటినీ, విద్యార్థుల ప్రచార గ్రూపులు వగైరాల నన్నిటినీ ఒక విస్తృతకారుల ఆర్గనైజేషనుగా రూపొందించి, “పోరాట సమితిని” దృఢ పరచడమే ముఖ్యవసరమనీ “వృద్ధ” సభ్యులు అన్నారు. ఈ భిన్నాభిప్రాయాలు పరస్పరం చీలికకు నాంది మాత్రమేనని ఆనాటి వాదప్రతివాదం సాగించినవారికి అప్పట్లో ఈషణ్మాత్రమూ అనుమానం తట్టలేదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు; తద్విరుద్ధంగా, అవి తరుచుగా సంభవించినవే అనినీ, తాత్కాలికములే అనినీ వారనుకున్నారు. కాని రష్యన్ కూడా “వృద్ధ”

సోషల్-డెమోక్రాట్లతో యుద్ధం చేయనిదే “ఆర్థికవాదం” పైకి వచ్చి, విస్తరించగలేది కాదని ఈ వాస్తవవిషయం తెలియజేస్తుంది (నేటి ఆర్థికవాదులు దీనిని తరుచుగా మర్చిపోవడం కద్దు). కాగా, ఈ పోరాటం ప్రధానంగా దాని వెనువెంట యెట్టి “లిఖితపూర్వమైన” జాడలనూ దిగవిడువక పోయినప్పటికీ, ఆనాడు పనిచేసిన సమితులలోని సభ్యత్వం నిరంతరం మారిపోతూ వుండడం పేతువును అవిరత ఏర్పడక, తత్ఫలితంగా అభిప్రాయభేదాలు ఏ ప్రతం మీదనూ నమోదు కాకపోవడమే కేవలమూ ఇందుకు కారణం.

“రబోచయ మీన్స్” ప్రచురణ ఆర్థికవాదాన్ని వెలికి తీసుకొచ్చింది; కాని ఇదంతా ఒక్కసారే జరగలేదు. ఆ యా పూళ్ళలో ఈ నూతన ధోరణి సాధించిన విజయాలూ అనుభవించిన అపజయాలూ ఎంతవరకు యాదృచ్ఛికములో, ఈ నూతన ధోరణి నిజంగా ఒక విస్పష్టమైన ధోరణో, లేక నిర్దిష్ట వ్యక్తులకొందరిలోని శిక్షణారాహిత్యం యొక్క కేవల చిహ్నమో, “నూతన” ధోరణిని సమర్థించినవారు గాని, దాని ప్రత్యర్థులు గాని ఒక నిశ్చయానికి రాలేకపోవడం — అలా ఒక నిశ్చయానికి వచ్చేందుకు వారికి అవకాశం లేకపోయింది కూడానూ — ఎంతకాలం పట్టిందో అర్థం చేసుకుందుకు ఆనాటి క్రియాకలాపాల పరిస్థితులనూ, రష్యన్ సర్కిల్స్లో అధికసంఖ్యయొక్క అల్పాయువు స్వభావాన్ని (దీనిని స్వానుభవం వల్ల తెలుసుకున్న వారికి మాత్రమే దీని భావమేమిటో నిశితంగా తెలుస్తుంది) మన మనస్సుల్లో నిర్దిష్టంగా చిత్రించుకోగల్గింది. ఉదాహరణకు, “రబోచయ మీన్స్” ప్రతిక తొలి సైక్లో స్టైలు ప్రతులు సోషల్-డెమోక్రాట్లలో అధికసంఖ్యాకులకు అసలే అందలేదు, కాగా పైన ఉదహరించబడిన ప్రతికలన్నిటి కంటేనూ, ప్రతికల పథకాల కంటేనూ బాగా భిన్నంగా వున్నట్టి ఈ కొత్త ప్రతికను సహజంగానే పేతువాదబలంతో కంటే అధికోత్సాహంతోనే పొగడడానికి వెనుదీయనట్టి వి. ఐ. రాసిన వ్యాసంలో (“లిస్తాక్ ‘రబోత్నిక’”, 9—10 సంచిక, 47 వ, తరువాతి పుటలు), ఈ తొలిసంచిక ప్రధానవ్యాసం పునర్ముద్రితమవడం చేతనే మేము దీనిని గురించి ప్రస్తావించగల్గుతున్నాం.* “రబోచయ మీన్స్” యొక్క భావాన్నీ,

* నవంబరు 1898 లో, ఆర్థికవాదం సంపూర్ణంగా, ముఖ్యంగా విదేశాలలో నిర్వచించబడిన తరువాత, “రబోచయ మీన్స్” ప్రతికను పొగడుతూన్న వ్యాసం, తరువాత మరి కొద్ది రోజులకే “రబోచెయె దేలో” ప్రతిక సంపాదకులలో ఒకడుగా పనిచేసిన ఆ వి.ఐ. కలం నుండే వెలువడిందని ప్రాసంగికంగా చెప్పాల్సి వుంది. అయినప్పటికీ రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో రెండు ధోరణులున్నాయనీ “రబోచెయె దేలో” అప్పుడూ అంగీకరించలేదు, ఇప్పుడూ అంగీకరించడంలేదు!

స్థూలంగా ఆర్థికవాదం యొక్క భావాన్నీ ఈ ప్రధానవ్యాసం వ్యక్తపరచుతున్న కారణాన, ఇది పరిశీలించ తగినది.

కార్మికవర్గోద్యమ ప్రగతిని నీలిరంగు దుస్తుల చేతులు⁷⁴ ఎన్నటికీ ఆపజాలవని చెప్పిన తరువాత, ఈ ప్రధానవ్యాసం ఇలా అంటుంది: “...కార్మికులు తమంతట తామే తమ విధిని నాయకుల చేతుల్లోనుండి గుంజుకుని, తుట్టుతుదకు తమ చేతుల్లోకి తెచ్చుకుంటూన్న విషయమే కార్మికవర్గోద్యమ సజీవత్వానికి కారణం;” అని ఈలా చెప్పి ఈ మౌలికమైన వాదాన్ని ఇంకా మరింత సవివరంగా అభివృద్ధి చేసింది. వాస్తవానికి, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, కార్మికుల చేతుల్లోనుంచి నాయకులను (అనగా, సోషల్-డెమోక్రాట్లను, పోరాట సమితి ఆర్గనైజర్లను పోలీసులే లాగివేశారు*); అయినప్పటికీ నాయకులతో కార్మికులు పోట్లాడుతూన్నట్లు, తమపై నాయకులు మోపిన గాటనుండి తమంతట తామే విముక్తి చేసుకున్నట్లు పైకి అవుపడేటట్టుగా విషయం చిత్రించబడింది! పురోగమనానికి పిలుపు ఇవ్వడం బదులు, విప్లవాత్మక ఆర్గనైజేషనుకీ రాజకీయ క్రయాకలాపాన్ని విస్తృత పరచడానికీ పిలుపు ఇవ్వడం బదులు, స్వచ్ఛమైన ప్రేడ్ యూనియన్ పోరాట దిశగా తిరోగమనానికి పిలుపు ఇవ్వబడింది. రాజకీయ ఆదర్శాన్ని ఎన్నడూ విస్మరించకుండా వుండాలనే ప్రయత్నంవల్ల “ఉద్యమంయొక్క ఆర్థిక ప్రాతిపదిక మరుగున పడిపోయిందనీ,” కాగా “ఆర్థిక పరిస్థితులకోసం పోరాటం”(!) అనేదే, ఇంకా మరొక మెట్టు ముందుకెళ్లి, “కార్మికులకోసం కార్మికులే” అనేదే కార్మికవర్గోద్యమ యుద్ధనిదామనీ ప్రకటించబడింది. “ఇతర ఆర్గనైజేషన్లు నూరింటి కంటే, ఉద్యమానికై” సమ్మె నిధులే అత్యంత విలువైనవనీ (అక్టోబరు 1897 లో చేయబడిన ఈ ప్రకటనను, 1897 ఆరంభంలో “డిసెంబ్రెస్టుల” కూ యువసభ్యులకూ జరిగిన వాగ్వాదంతో సరిపోల్చి చూడండి), ఇంకా ఇలాగే ఉద్ఘాటించబడింది. కార్మికులలో “మెరికలు”పై కాదు, “సగటు” కార్మికుని పైనే మనం మన కృషిని సాంద్రీకరించాలి; “ఆర్థికాల వెంట అడుగు

* ఈ ఉపమానం యథార్థమేనని ఈ కింది స్వాభావిక వాస్తవవిషయం తెలియజేస్తుంది. “డిసెంబ్రెస్టులు” అరెస్టుచేయబడిన తరువాత, “డిసెంబ్రెస్టులతో” సంబంధం పెట్టుకున్నట్టి ఒక గ్రూపుతో పరిచయం ఏర్పరచుకున్న ఎన్. ఎన్. మిహైలోవ్ అనే వొక దంతవైద్యుడు, కవింపు చర్యచేసే పోలీసు ఏజెంటుగా పనిచేయడంవల్లనే వీరి ఆచూకీ పోలీసులకు తెలిసిపోయి, పోలీసులు వాళ్లను అరెస్టు చేయగల్గారన్న వార్త ప్ల్యుసెల్బుర్గ్ రోడ్డు కార్మికులలో వ్యాపించగానే వారు ఎంత ఉగ్రులైపోయారంటే, అతగాడిని చంపేయడానికే వారు నిర్ణయించుకున్నారు.

లకు మడుగులొత్తుతూ రాజకీయాలు ఎల్లప్పుడూ నడుస్తాయి”* వగైరా వగైరా ఊతపదాలు ఫాషను కాజొచ్చి, ఉద్యమంలోకి ఆకర్షించబడినట్టి, అయినప్పటికీ అత్యధికసంఖ్యాకులకు మార్క్సిజం గురించి చట్టబద్ధంగా వెలువడుతున్న ప్రచురణలలో వివరించబడుతున్న ఆ నాలుగు ముక్కలే తప్ప ఇంకేమీ తెలియనట్టి యువజన రాసులపై అప్రతిహత ప్రభావం కలిగించాయి.

దీనితో, చైతన్యం యొక్క స్థానాన్ని ఆయత్నకృతం — శ్రీ వి. వి. “భావాలను” పునశ్చరణ చేసిన సోషల్-డెమోక్రాట్ల ఆయత్నకృతం, సోషలిజమూ రాజకీయాలూ కంటే, ఆ పున్న రూబులుకు ఇంకొక కోపెక్కు చేర్చడమే ఉత్తమమూ, “ఏ భావి తరం కోసమో కాకుండా తమకోసమూ తమ ఆలుబిడ్డల కోసమే పోరాడాలి” (“రబోచయ మీన్స్”, 1 వ సంచికలో ప్రధానవ్యాసం), అనే వాదనలవల్లనే వొళ్లెరగకుండా ఉత్సాహపరవశుల యేటట్టి కార్మికుల ఆయత్నకృతం — పూర్తిగా ఆక్రమించేసుకుంది. ఇటువంటి పదజాలమే, సోషలిజమ్ పై తమకుండే ద్వేషంతో ఇంగ్లీషు ఫ్రేడ్ యూనియనిజానికి తమ గడ్డ పై పాదుకొల్పడానికి, స్వచ్ఛమైన ఫ్రేడ్ యూనియను పోరాటంలో పాల్గొనడంవల్లనే** కార్మికులు తమ కోసం, తమ ఆలుబిడ్డల కోసం తాము పోరాడగల్గుతారని వారికి బోధచేయడానికి (జర్మన్ “సోషల్-పోలిటీషయన్” పార్టీలాగా) పాటుపడే పాశ్చాత్య యూరపియన్ బూర్జువావర్గానికి యెల్లప్పుడూ అత్యంతప్రియమైన ఆయుధాలుగా వుంటున్నాయి. కాగా “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలోని వి.వి.”లు ఈ బూర్జువా పదజాలాన్ని

* ఈ ఉల్లేఖనలు ఇదివరకే పైన పేర్కొనబడిన “రబోచయ మీన్స్” తొలి సంచిక లోని ప్రధానవ్యాసం నుండి సంగ్రహించబడ్డాయి. రాజకీయాలకీ అర్థశాస్త్రానికీ పున్న సంబంధంపై ఇటువంటి అభిప్రాయాలనే కల్గివున్నందుకు “అభ్యుదయ నిరోధక కృత్యాలలో అందెవేసిన చెయ్యి” అనే బిరుదు చిరకాలం కిందటే ఆర్జించుకున్నట్టి అసలు శ్రీ వి.వి.కి వ్యతిరేకంగా మార్క్సిస్టులు ఒక సారస్వత యుద్ధం సాగించుతుండిన కాలంలో, “ఆర్థిక బౌతికవాదం” యొక్క మొరటు అప్రభంశాన్ని పునశ్చరణ చేస్తూండినట్టి “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలోని వి.వి.ల”⁷⁶ కుండిన రాజకీయ శిక్షణా స్థాయిని దీన్నిబట్టి తెలుసుకోవచ్చు!

**“Nur-Gewerkschaftler” [“నూర్ గెవెర్క్సాఫ్ట్లర్”] అని జర్మన్లు ఒక ప్రత్యేక పదాన్ని వాడతారు; “స్వచ్ఛమైన ఫ్రేడ్ యూనియన్” పోరాటాన్ని సమర్థించే వ్యక్తి అని దీని అర్థం.

ఇప్పుడు పునశ్చరణ చేయడం మొదలెట్టారు. సమకాలిక విభేదాలను* మరికొంత దూరం విశ్లేషించడంలో మనకి ఉపయోగకరంగా వుండేటట్టి సందర్భాలు మూడింటిని ప్రత్యేకించి చూపడం ఇక్కడ చాలా ముఖ్యం.

మొట్టమొదటిది, మేము పైన ఉదహరించినట్టి, చైతన్యాన్ని అయత్నకృతం అణచి వేయడం కూడా అయత్నకృత మార్గంలోనే జరిగింది. ఇది శ్లేషలాగా ధ్వనించవచ్చు, కాని — దురదృష్టవశాత్తూ! — ఇది తిక్త సత్యం. పరస్పరం పూర్తిగా వ్యతిరేకమైన రెండు దృక్పథాల బహిరంగపోరాటం ఫలితంగా ఇది జరగలేదు; “వృద్ధ” విప్లవకారులను నానాటికి అధిక సంఖ్యలో సాయుధ పోలీసులు “గుంజుకుని” తీసుకుపోవడమూ, “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలోని వి.వి.”ల రకం “యువ” సభ్యులు నానాటికి అధికసంఖ్యలో రంగం మీద దిగడమూ కారణంగా ఇది జరిగింది. సమకాలిక రష్యన్ — ఉద్యమంలో పాల్గొన్న ప్రతి వారికీ అని నేనడం లేదు — అధమం ఉద్యమం గాలి ఏ మాత్రమైనా సరే సోకిన ప్రతి వారికీ సందర్భం అచ్చంగా ఇదేనని బాగా తెలుసు. ఏమైనప్పటికీ అందరకూ తెలిసినట్టి ఈ వాస్తవ విషయం గురించి పాఠకుడు స్పష్టంగా తెల్పుకోవాలని మేమెందుకింత గట్టిగా నొక్కి చెబుతున్నామంటే, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, ఏ దాపరికమూ లేకుండా వుండేందుకని, “రబోచెయే దేలో” మొట్టమొదట వెలువడినప్పటి సందర్భాలు గురించి, 1897 ఆరంభంలో “వృద్ధులకూ” “యువకులకూ” జరిగిన వాగ్వాదం గురించి ఎందుకింత వివరంగా చెబుతున్నామంటే — అందుకు కారణం, ఈ వాస్తవవిషయం గురించి ప్రజకి (అనగా, యువకుల్లో మరీ యువ తరానికి) ఏమీ తెలియదు కదా ఫరవా లేదులే, అనే ధైర్యంతో కొందరు మనుషులు తమ “ప్రజాస్వామ్యం” గురించి బడాయిలు కొడుతూండడమే. ఈ అంశంపై మళ్ళీ తరువాత ప్రస్తావిస్తాం.

రెండవది, “స్వచ్ఛమైన కార్మికవర్గోద్యమ” అనుయాయులూ, శ్రామికవర్గ పోరాటంతో అత్యంత సన్నిహిత “సేంద్రీయ” (“రబోచెయే దేలో” ఉపయోగించిన పదం) సంబంధాల ఆరాధకులూ, కార్మికేతరమైన ఏ మేధావిస్తరానికైనా సరే (అది సోషలిస్టు మేధా

* “రబోచయ మీన్స్” పత్రికను విమర్శించడం ఇప్పుడు సులభమే, కాని ఇదంతా పాత చరిత్ర కాదా! — అని పెదవి విరిచి అడిగే ఆషాఢభూతులకు విశదమయేందుకు సమకాలిక అనే మాటను ఒత్తి చెబుతున్నాం. “రబోచయ మీన్స్” భావాలకు పూర్తిగా లోబడి పోయినట్టుగా ఇటుతరువాతి పుటలలో రుజావు చేయబడేటట్టి ఇటువంటి ఆషాఢభూతులకు మా ప్రత్యుత్తరం: Mutato nomine de te fabula narratur (పేరు మార్చితే కథ మీకే వర్తిస్తుంది.—అనువాదకుడు).

విస్తరమే అయినా సరే) వ్యతిరేకులైన వారూ తమ స్థానం కాపాడుకునేందుకుగాను బూర్జువా వర్గపు “స్వచ్ఛమైన క్రేడ్ యూనియనిస్టుల” వాదనలకు దిగజారక ఇక గత్యంతరం లేనట్టి — సమకాలిక సోషల్-డెమోక్రాట్లలో వ్యాపించుతుండిన అన్ని అభిప్రాయభేదాలనూ అర్థం చేసుకునేందుకు అత్యంత స్వాభావికమైనట్టి — అత్యంత చిత్రమైన దృగ్విషయాన్ని ఆర్థికవాదం యొక్క తొలి సాహిత్య స్వరూపంలోనే అప్పటికే చూడగలుగుతున్నాం. “Credo” కార్యక్రమాన్ని సాధించడానికే “రబోచయ మీన్స్” మొట్టమొదట నుండి — ఆలాగని అది ఎరగకపోయినప్పటికీ — ఆరంభించిందని ఇది మనకి నిరూపించు తుంది. అయత్నకృతం ఎదుట కార్మికోద్యమం యొక్క ఎవ్విధమైన ఆరాధన, “చైతన్య యుతమైన మూలద్రవ్యపు” పాత్రను, సోషల్-డెమోక్రసీ పాత్రను, ఎవ్విధంగానైనా కించ పరచడము — వీటి అర్థం (ఇది “రబోచయ దేలో”కి సుతరామూ అర్థం కాదు), ఆ కించ పరచేవాడు ఆలా కాంక్షించాడా, లేదా అనే విషయంతో ఏ మాత్రమూ ప్రసక్తి లేకుండానే, కార్మికులపై బూర్జువా భావశాస్త్ర ప్రభావం బలపరచటడమే అని ఇది నిరూపించుతుంది. “భావశాస్త్రంయొక్క ప్రభావాన్ని ఎక్కువ అంచనా వేయడమూ,”* చైతన్యయుతమైన మూలద్రవ్యపు పాత్రను అతిశయోక్తులలో చెప్పడమూ**, వగైరాలు జరుగుతున్నాయని ఫోషపెట్టేవారందరూ ఏమని ఊహించుతారంటే, కార్మికులు గనుక “తమ విధిని నాయకుల చేతుల్లోనుండి గుంజుకున్నారంటే మాత్రం,” స్వచ్ఛమైన కార్మికవర్గోద్యమం తన భావ శాస్త్రాన్ని తనకుతానే తయారు చేసుకోగలుగుతుందనీ, తయారు చేసుకుని తీరు తుందనీ ఊహించుతారు. కాని ఇదొక తీవ్రమైన పొరపాటు. పైన చెప్పిన దానినే ఇంకా విపులీకరించడానికని, అస్థియూ దేశపు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ కొత్త ముసాయిదా కార్యక్రమంపై కారల్ కౌట్స్కి కావించిన అతి న్యాయమైనట్టి, అతి ముఖ్యమైనట్టి అభిభాషణలను దిగువ ఉల్లేఖిస్తున్నాం.***

“ఆర్థిక అభివృద్ధి, వర్గపోరాటమూ సామాజిక ఉత్పత్తి కొరకు పరిస్థితులనే కాకుండా, అది అవసరమనేటట్టి చైతన్యాన్ని కూడా సూటిగానే సృష్టిస్తాయని మార్క్స్ ఉద్ఘాటించినట్టు మన రివిజనిస్టు విమర్శకులలో చాలా మంది సమ్ముతున్నారు (ఒత్తు

* “ఆర్థికవాదులకు” లేఖ, “ఇస్కా,” 12 వ సంచికలో.

** “రబోచయ దేలో”, 10 వ సంచిక.

*** “Neue Zeit” [“నోయె సైట్”], 1901-1902, XX, 1, నెం. 3 వ సంచిక, 79 వ పుట. సమితి చేసినట్టి, కౌట్స్కి పేర్కొన్నట్టి ముసాయిదాను, స్వల్ప సవరణలతో కిందటేడు ఆఖరి రోజుల్లో జరిగిన వియన్నా కాంగ్రెస్ ఆమోదించింది.⁷⁶

పెట్టినది కె.కె.). కాగా పెట్టుబడిదారీ విధానాత్మకంగా అత్యంత ఉన్నతదశకు అభివృద్ధి చెందిన దేశమైనట్టి ఇంగ్లండు, ఈ చైతన్యానికి అన్ని దేశాలకంటే ఎంతో దూరంగా వుందని ఈ విమర్శకులు ఘంటావధంగా చెబుతారు. ఈ విధంగా పూర్వపక్షం చేయబడినట్టి, సనాతన మార్క్సిస్టు అభిప్రాయమని చెప్పబడుతూన్నట్టి ఈ అభిప్రాయంతో ఆస్ట్రీయన్ ముసాయిదా కార్యక్రమాన్ని తయారు చేసిన కమిటీ ఏకీభవిస్తూందని ఈ ముసాయిదానుబట్టి ఎవరైనా భావించవచ్చు. ముసాయిదాలో ఈ విధంగా చెప్పబడింది: 'శ్రామికవర్గీయుల సంఖ్యను పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి అధికం చేస్తూన్నకొద్దీ, పెట్టుబడిదారీ విధానానికి వ్యతిరేకంగా శ్రామిక వర్గం మరింత అధికంగా పోరాడవలసి వస్తుంది, పోరాడడానికి తగిన స్థితిలో వుంటుంది కూడానూ'. సోషలిజంయొక్క సాధ్యతను గురించి, అవసరాన్ని గురించి 'శ్రామికవర్గం చైతన్య వంత మవుతుంది.' ఈ సందర్భంలో సోషలిస్టు చైతన్యం, శ్రామికవర్గ పోరాటం యొక్క అవశ్యకమైనట్టి సూటి అయినట్టి ఫలితమైనట్టుగా అవుపడుతుంది. కాని ఇది ఎంతమాత్రమూ నిజం కాదు. సహజంగానే, శ్రామికవర్గ పోరాటం లాగానే, ఒక సిద్ధాంతంగా సోషలిజం మూలం కూడా ఆధునిక ఆర్థిక సంబంధాలలోనే వుంది; కాగా శ్రామికవర్గ పోరాటం లాగానే సోషలిజం కూడా పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థచే సృష్టమై, ప్రజారాసుల పేదరికమూ దారిద్ర్యాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటం నుండే ఉద్భవిస్తూంది. కాని సోషలిజమూ, వర్గ పోరాటమూ ఒకదాని సరసను ఒకటి ఉద్భవిస్తున్నాయో గాని, ఒక దానినిలోనుంచి ఒకటి ఉద్భవించడం లేదు; ప్రత్యేక విభిన్న పరిస్థితులనుబట్టి ఒక్కొక్కటి ఉద్భవించుతుంది. ఆధునిక సోషలిస్టు చైతన్యం కేవలంగా ప్రగాఢమైన శాస్త్రీయ విజ్ఞాన ప్రాతిపదికపైనే ఉద్భవించ గల్గుతుంది. అసలు నిజంగా సోషలిస్టు విధాన ఉత్పత్తికి ఆధునిక ఆర్థిక శాస్త్రం ఎంతటి షరత్, మాటవరసకు ఆధునిక సాంకేతిక శాస్త్రం కూడా అంతటి షరత్; శ్రామికవర్గం ఎంత సంకల్పించు కున్నప్పటికైనా సరే దీనిని గాని, దానినిగాని అది సృష్టించ జాలదు; ఆధునిక సామాజిక ప్రక్రియలో నుండే అవి రెండూ ఉద్భవిస్తాయి. విజ్ఞానశాస్త్రంయొక్క వాహకం శ్రామికవర్గం కాదు, బూర్జువావర్గపు మేధావిస్తరమే (ఒత్తు పెట్టినది కె.కె.); ఈ స్తరంలోని వ్యక్తిగత సభ్యుల మేధస్సులోనుంచి అది ఉద్భవించింది; దానిని వీరు శ్రామికవర్గీయులలో ఎక్కువగా ప్రగతిశీలురైన వారికి అంది వ్వగా ఈ ప్రగతిశీలురైన శ్రామికవర్గీయులు, శ్రామికవర్గ పోరాటంలో పరిస్థితులనుబట్టి అనువైన చోట్లల్లా దానిని ప్రవేశపెట్టారు. ఈలాగున, సోషలిస్టు చైతన్యమనేది బాహ్యం నుండి శ్రామికవర్గ పోరాటంలో ప్రవేశపెట్టబడినదే (von Aussen Hineingetragen), కాని లోపలినుండి అయత్నకృతంగా ఉద్భవించినది (urwüchsig) కాదు. ఈ ప్రకారంగా, శ్రామికవర్గాన్ని దాని స్థానం గురించిన చైతన్యంతో పరితప్తం చేయడమే (శ్రామిక వర్గాన్ని శాబ్దార్థతః నింపడం) సోషల్-డెమోక్రసీ కర్తవ్యమని హైన్ ఫెల్డ్ కార్యక్రమం

పూర్తిగా సరిగానే చెప్పింది. చైతన్యం దానంతటదే వర్గపోరాటం నుండి ఉద్భవించినదే అయి వుంటే, ఇది అవసరముండేదే కాదు. ఈ వాక్యాన్ని కొత్త ముసాయిదా పాత కార్యక్రమంలో నుండి తీసుకొచ్చి, పైన పేర్కొనబడిన వాక్యంతో జతచేసింది. అలా చేయడంవల్ల ఆలోచనా గమనానికి భంగం వాటిల్లింది...”

కార్మికరాసులు తాముగా తమ ఉద్యమ గమనంలో స్వతంత్ర భావశాస్త్రం ఒకదానిని అభివృద్ధి చేయడమనే ప్రసక్తే లేదు* గనుక సమస్య ఈ విధంగా మాత్రమే వుంటుంది: ఏది మనం ఎంచుకోవాలి — బూర్జువా భావశాస్త్రమా, సోషలిస్టు భావశాస్త్రమా? మధ్యేమార్గం అంటూ ఏదీ లేదు (ఎందుచేతంటే, “మూడవ” భావశాస్త్రం అంటూ దేనినీ మానవాళి సృష్టించ లేదు, పైగా వర్గ వైషమ్యాలతో చిరిగి చీలికలైపోయిన సమాజంలో వర్గరహితమైనట్టి, లేదా వర్గాతీతమైనట్టి భావశాస్త్రం ఎన్నటికీ వుండజాలదు). దీన్నిబట్టి ఏ విధంగానైనా సరే సోషలిస్టు భావశాస్త్రాన్ని చులకన చేయడమూ, దానినుండి తలవెంట్రుక వాసైనా సరే వైదొల గడమూ అంటే బూర్జువా భావశాస్త్రాన్ని పటుతరం చేయడమే. అయత్నకృతం గురించి ప్రసంగాలు లావుగా జరుగుతున్నాయి. కాని కార్మికవర్గ ఉద్యమం యొక్క అయత్నకృత అభివృద్ధి, కార్మికవర్గాన్ని బూర్జువా భావశాస్త్రానికి లొంగిపోయేటట్టు చేయడానికే దారి తీస్తుంది, “credo” కార్యక్రమం ప్రకారమే అది అభివృద్ధి చెందడానికి దారి

* ఇటువంటి భావశాస్త్రాన్ని సృష్టించడంలో కార్మికులు ఎట్టి పాతనూ వహించ రని అర్థం కానేకాదు, సహజంగానే. కార్మికులుగా కాకుండా, పూడన్ లూ వైట్లీంగ్ లూ లాగా సోషలిస్టు సిద్ధాంతకర్తలుగానే వారు పాల్గొంటారు; వేరే మాటల్లో చెప్పాలంటే, తమ శతాబ్ది ప్రతిపత్తిని ఆలవర్చుకుందుకూ, దానిని పురోగమింప జేసేందుకూ వారికి అప్పుడే ఎంత వరకు వీలుంటుందో ఇంచుమించు ఆమేరకే, వారు పాల్గొంటారు. కాగా కార్మికవర్గం దీనిని మరింత తరుచుగా చేయగల్గేందుకు, కార్మికుల చైతన్య స్థాయిని స్థూలంగా లేవ నెత్తేందుకు అన్ని ప్రయత్నాలూ జరగాలి; “కార్మికుల కొరకు సాహిత్యం” అనే కృత్రిమమైన సంకుచిత పరిధులకు వారు పరిమితమై వుండకుండా, సాధారణ సారస్వతంలో ప్రావీణ్యతను ఉన్నత స్థాయికి పెంపొందించుకుందుకు వారు పాటుపడాలి. “పరిమితమై వుండకుండా” అనడంకంటే, “పరిమితం కాబడేటట్టు కాకుండా” అని వుంటే ఇంకా యథార్థంగా వుం టుంది; ఎందుకంటే మేధావిస్తరం కోసం రాసిన దానినంతటినీ కార్మికులకు తాము చదవాలనే వుంటుంది; కాగా ఫ్యాక్టరీ పరిస్థితులు గురించి ఎవో నాల్గు సంగతులు “కార్మికుల కోసం” సరిపోతాయనీ, ఎంతో కాలంగా తెలిసివున్నట్టి ఆ నాల్గు సంగతులనే రోకటి పాటగా చెబితే వారికి చాలుననీ మేధావులలో కొద్దిమంది (అల్పజ్ఞులు) మాత్రమే నమ్ముతారు.

తీస్తుంది; ఎందుచేతంటే అయత్నకృత కార్మికవర్గోద్యమం అంటే ట్రేడ్ యూనియన్ నిజమే, Nur-Gewerkschaftlerei యే; కాగా ట్రేడ్ యూనియన్ నిజం అంటే బూర్జువావర్గం కార్మికులను భావశాస్త్రీయరీత్యా బానిసలుగా చేయడమన్నమాటే. అందుచేత అయత్నకృతంతో పోరాడడమూ, బూర్జువావర్గ ప్రాపకం కిందకు వచ్చే ఈ అయత్నకృత, ట్రేడ్ యూనియన్ నిస్టు కృషినుండి కార్మికవర్గోద్యమాన్ని మళ్ళించడమూ, కాగా విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీ ప్రాపకం కిందకు తీసుకురావడమూ మన కర్తవ్యం, సోషల్-డెమోక్రసీ కర్తవ్యం. అందుచేత అత్యంత ఉత్తేజితలైన భావశాస్త్రవేత్తల యత్నాలు సహితమూ భౌతిక మూలద్రవ్యాల భౌతిక పరిసరాల ప్రక్రియవల్ల నిర్ణయించబడినట్టి మార్గంనుండి కార్మిక వర్గోద్యమాన్ని మళ్ళించ జాలవని చెబుతూ, అట్టి యత్నాలను గురించి “ఇస్కా,” 12 వ సంచికలో “ఆర్థిక” లేఖ రచయితలు ప్రయోగించిన పదబంధం, కేవలమూ సోషలిజాన్ని వదిలిపెట్టేయడంతో సమాన మవుతుంది; కాగా సాహిత్య పారజీవిత క్రియాకలాప రంగంలో ప్రవేశించిన ప్రతివారిలాగానే, ఈ లేఖ రయితలు కూడా నిర్భయంగా, సుసంగతంగా, సమగ్రంగా తాము చెప్పేదానిని గూర్చి కడవరకూ పరిశీలించడానికి సామర్థ్యం గలవారే గనుక అయి వుండి నట్టయితే, “తమ వాట్టి రొమ్ములపై కొరగాని తమ చేతులను ముడుచుకొని,” ఇక... కార్మిక వర్గోద్యమాన్ని “కనిష్ఠ నిరోధక పథాన,” అనగా బూర్జువా ట్రేడ్ యూనియన్ నిజం పథాన, ఈడ్చుకుపోతూన్న మహాశయులు స్త్రావె, ప్రాకోపోవిచ్ ప్రభృతులకు, లేదా మతగురువుల, సాయుధ పోలీసుల “భావశాస్త్ర” పథాన ఈడ్చుకుపోతూన్న జాబాత్ వీలకు కార్యరంగాన్ని విడిచిపెట్టేయాలి.

జర్మనీ ఉదాహరణను ఒక్కసారి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోండి. జర్మన్ కార్మికవర్గానికి లాసాల్ చేసిన చారిత్రాత్మక సేవ ఏమిటి? ఆ ఉద్యమాన్ని, అంతవరకూ అది అయత్నకృతంగా పయనించుతూన్నట్టి (షుల్జె-డెలిట్స్, ఇంకా అతని లాంటి వాళ్ల అనుగ్రహపూరితమైన సహాయంతో) ప్రాగ్రెసిస్టులు భోదించినట్టి ట్రేడ్ యూనియన్ నిజం, సహకారోద్యమాల పథం నుండి అతడు మళ్ళించడమే. అటువంటి కర్తవ్యాన్ని సాధించాలంటే, అయత్నకృత మూలద్రవ్యాన్ని తక్కువ అంచనా కట్టడం గురించి, ఒక విధానంగా ఎత్తుగడలను గురించి, మూలద్రవ్యాల పరిసరాల అంతరక్రియలు గురించి, ఇంకా వగైరా వగైరాల గురించి ఖబుర్లు చెప్పడం కంటే పూర్తిగా భిన్నమైన పనిని దేనినైనా చేయడం అవసరమైంది. అయత్న కృతానికి వ్యతిరేకంగా భయంకర పోరాటం ఒకటి అవసరమైంది; కాగా అటువంటి పోరాటం అనేక సంవత్సరాల పాటు జరిగిన తరువాతనే, ఉదాహరణకు, అంతవరకూ ప్రాగ్రెసివ్ పార్టీకి బురుజుగా వుండినట్టి బెర్లిన్ పట్నపు కార్మిక జనాన్ని సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క అజేయమైన దుర్గంగా మార్చినేయడానికి వీలైంది. ఈ పోరాటం (జర్మన్ ఉద్యమ చరిత్రను ప్రాకో

పోవీచ్ నుండీ, దాని తత్వాన్ని న్నూనె నుండీ నేర్చుకున్నవారికి అవుపడేటట్టు కాకుండా) ఈనాటికీ కూడా ఇంకా సమాప్తి కాలేదు. ఇప్పటికీ సహితమూ జర్మన్ కార్మికవర్గం, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, అనేక భావశాస్త్రాల మధ్య ముక్కముక్కలుగా ధ్వంసమైపోయింది. కార్మికులలో ఒక భాగం కేతలిక్ తత్వపు, రాచరిక తత్వపు కార్మికుల సంఘాలుగా ఆర్గనైజ్ చేయబడింది; ఇంకొక భాగం ఇంగ్లీషు ఫ్రేడ్ యూనియనిజం యొక్క బూర్జువా ఆరాధకులచే హిర్ష్-డుంకెర్ కార్మికుల సంఘాలుగా⁷⁷ ఆర్గనైజ్ చేయబడింది; మూడో భాగం సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫ్రేడ్ యూనియన్లుగా ఆర్గనైజ్ చేయబడింది. సంఖ్య దృష్ట్యా కడమవాటన్నిటికంటే ఆఖరి భాగమే ఎన్నోరెట్లు పెద్దది, కాని అన్ని ఇతర భావశాస్త్రాలకు వ్యతిరేకంగా అచంచలమైన పోరాటం సాగించడంవల్ల మాత్రమే సోషల్-డెమోక్రసీ ఈ ఆధిక్యతను సంపాదించుకోగలిగింది, ఈ ఆధిక్యతను నిల్పుకోగల్గుతుంది.

ఈ అయత్నకృత ఉద్యమం, కనిష్ఠ నిరోధక పథాన నడుస్తూన్న ఉద్యమం, బూర్జువా భావశాస్త్రానికే ఎందుకు దారితీయాలి? — అని పాఠకుడు ప్రశ్నించవచ్చు. సోషలిస్టు భావశాస్త్రం కంటే బూర్జువా భావశాస్త్రం ఎంతకాలం నుండో ఉనికి గలిగి వుండడమే, అది మరింత పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందడమే, దాని వ్యాప్తికి ఎంతో అపారమైన అవకాశాలు వుండడమే ఇందుకు కేవలం కారణం.* కాగా, ఏ దేశంలోనైనా సరే సోషలిస్టు ఉద్యమం ఎంత కొత్తగా వుంటే, సోషలిస్టీతర భావశాస్త్రం స్థిరంగా పాదుకునేటట్టు కావించబడే అన్ని యత్నాలకు వ్యతిరేకంగా అంత శక్తివంతంగానూ పోరాడాల్సి వుంటుంది; “చైతన్యయుతమైన మూలద్రవ్యాన్ని మరింత హెచ్చుగా అంచనా కట్టడము,” వగైరాలకు వ్యతిరేకంగా గావుకేకలు వేస్తూ

* కార్మికవర్గం సోషలిజం వైపు ఆయత్నకృతంగా ఆకర్షించబడుతుందని తరుచు చెప్పడం కద్దు. మరే యితర సిద్ధాంతం కంటేనూ సోషలిజమే కార్మికవర్గ దారిద్ర్యానికి కారణాలను మరింత ప్రగాఢంగానూ మరింత నిశితంగానూ నిర్వచించుతుందన్న అర్థంలో ఇది పూర్తిగా నిజమే; కాగా ఆ కారణం వల్లనే, దానిని కార్మికులు అంత సులభంగా వొంటపట్టించుకోగలుగుతున్నారు కూడా. అయితే దీనికి రెండు షరతులున్నాయి: అయత్నకృతానికి మాత్రం అది లొంగిపోకుండా వుండడం ఒక షరతు; అది తన చేతికిందకి ఆయత్నకృతాన్ని లొంగదీసుకోవాలనేది రెండవ షరతు. మమూలుగా ఇది దానంతటదే అర్థమవుతుంది. కాని సరిగ్గా దీనినే “రబ్బోచెయె దేలొ” మరచిపోతూంది, లేకుంటే వికృతపరచుతూంది. కార్మికవర్గం ఆయత్నకృతంగానే సోషలిజం వైపు ఆకర్షించబడుతూంది, కాని తత్రాపి దానికంటే విస్తృత వ్యాప్తి చెందినట్టి (కాగా భిన్నభిన్న రూపాలలో నిరంతరమూ వునరుద్ధరించబడుతూన్నట్టి) బూర్జువా భావశాస్త్రం కార్మికవర్గాన్ని మరింత ఆయత్నకృతంగా లోబర్చేసుకుంటుంది.

న్నట్టి చెడు సలహాదార్ల పట్ల మరింత గట్టిగా జాగ్రత్త పడాల్సి వుంటుంది. ఉద్యమ శైశవ దశకు స్వాభావికమైన అసహనంపై, “రబోచెయె దేలొ”తో కలిసి ఆర్థిక లేఖ రచయితలు గర్జిస్తున్నారు. దీనికి మా సమాధానం ఇది: అవును, మా ఉద్యమం నిజంగానే ఇంకా శైశవ దశలోనే వుంది; కాగా అది మరింత త్వరగా ఎదిగేందుకు దాని ఎదుగు పాదుగులకు అయత్న కృతారాధన ద్వారా అవరోధాలు కల్గించుతూన్న వారిపట్ల అది అసహనాన్ని వొంటపట్టించుకో వాల్సే వుంటుంది. పోరాటంలో సంభవించే నిర్ణయాత్మకములైన ఉపాఖ్యానాలన్నిటినీ అప్పడే అనుభవించేసినట్టి పాతకాపులం మేము అని నటించడం కంటే పరిహాసాస్పదమూ, హానికరమూ ఇంకొకటుండదు!

మూడోది, కొత్త ధోరణి నిజసారంశం “ఆర్థికవాదం” అనే పదం (ఏది ఏలా వున్నప్పటికీ, ఈ పదం అప్పడే స్థిరపడిపోవడం కారణాన దీనిని మేము సహజంగానే వదిలిపెట్టే దల్చుకో లేదు), చాలినంత నిరకుగా లేదని “రబోచయ మీన్స్” తొలినంచికనుబట్టి అవుపడుతుంది. “రబోచయ మీన్స్” రాజకీయ పోరాటానికి పూర్తిగా తిరోదకాలు ఇచ్చేయడం లేదు: “రబోచయ మీన్స్” 1వ సంచికలో ప్రచురించబడిన కార్మికుల ఉపకార నిధి నిబంధనలలో, ప్రభుత్వంతో పోరాడడం అనే విషయం గురించి వుంది. అయినప్పటికీ, “ఆర్థికాల వెంట అడుగులకు మడుగులొత్తుతూ రాజకీయాలు ఎల్లప్పుడూ నడుస్తాయి” అని “రబోచయ మీన్స్” నమ్ముతూంది (కాగా “మరే ఇతర దేశంలోకంటెనూ రష్యలోనే, రాజకీయ పోరాటంనుండి ఆర్థిక పోరాటం అవిభాజ్యం” అని తన కార్యక్రమంలో చెప్పడంలో, “రబోచెయె దేలొ” ఈ సంగ్రహ సూత్రీకరణకు మరొక రూపం యిస్తుంది). రాజకీయాల అర్థం సోషల్-డెమోక్రాటిక్ రాజకీయాలే అయిన పక్షంలో, “రబోచయ మీన్స్,” “రబోచెయె దేలొ” ప్రతిపాదించిన ప్రమేయాలు కేవలం తప్పు. మనం ఇదివరకే గమనించినట్టు, కార్మికుల ఆర్థిక పోరాటం అతి తరుచుగా బూర్జువా రాజకీయాలతోనూ, మతతత్వపు రాజకీయాలతోనూ, ఇతర ములతోనూ సంబంధం (నిర్బేద్యంగా కాకపోయినా) కలిగి వుంటుంది. రాజకీయాలు అనగా ట్రేడ్ యూనియన్ రాజకీయాలు, అనగా తమ స్థితికి స్వాభావికమైన దురవస్థను మెరుగు పరచుకుందుకు ప్రభుత్వం నుండి చర్యలను, అనగా పెట్టుబడి కింద శ్రమ లొంగివుండడమును తొలగించని చర్యలను, కార్మికులందరూ సాధించుకునే ఉమ్మడి యత్నమే అయినప్పటికీ, ఆ స్థితిని మాత్రం అంతరింపజేయనట్టి రాజకీయాలు అనే అర్థమే గనుక అవుతే “రబోచెయె దేలొ” ప్రమేయాలు యథార్థాలే. సోషలిజమ్ పట్ల శత్రుత్వం వహించుతూ న్నట్టి బ్రిటిష్ ట్రేడ్ యూనియనిస్టులకూ, కేతలిక్ కార్మికులకూ, “జుబాతోవ్” కార్మికులూ వగైరాలకూ ఇవి ఉమ్మడి ఆశయాలే. రాజకీయాలలోనూ వున్నాయి రకరకాల రాజకీయాలు. ఈ ప్రకారంగా “రబోచయ మీన్స్” రాజకీయ పోరాటం వొద్దు అని అనకుండానే, రాజ

కియాల్లో అయత్తుకృతం ఎదుట, రాజకీయాల్లో చైతన్య రాహిత్యం ఎదుట సాష్టాంగ పడు తూంది. కార్మికోద్యమం నుండే అయత్తుకృతంగా ఉద్భవించేటట్టి రాజకీయ పోరాటాన్ని సంపూర్ణంగా గుర్తించుతూనే (గుర్తించడం అనడంకంటే, కార్మికుల రాజకీయ ఆశయాలనూ డిమాండ్లనూ అనడం ఇంతకంటే యథార్థంగా వుంటుంది), సోషలిజం సాధారణ కర్తవ్యాలకూ, రష్యోలోని సమకాలిక పరిస్థితులకూ సరిపడేటట్టి విశిష్టమైన ఒక సోషల్-డెమోక్రాటిక్ విధానాన్ని స్వతంత్రంగా రూపొందించడానికి నసేమిరా అది తిరస్కరిస్తూంది. “రబో చెయే దేటో” కూడా ఇదే పొరపాటు చేస్తూందని మరొక ప్రకరణంలో నిరూపించుతాం.

శరత్తు 1901 – ఫిబ్రవరి 1902.

ఒక అడుగు ముందు, రెండడుగులు వెనక్కి

(మన పార్టీలో సంక్షోభం)

ఖండిత

ఆర్) గతితర్కంపై కొద్ది మాటలు. రెండు పరిభ్రమణములు

మన పార్టీలో సంక్షోభంయొక్క అభివృద్ధిని స్థూలంగా గమనించినట్లయితే, ఈ కాలం అంతటిలోనూ ప్రతిపక్షాల రెండింటి మౌలిక సంఘట్టనము, కొద్దిపాటి మినహాయింపులతో తప్ప, మార్చేమీ లేకుండానే యథాప్రకారంగానే వుండిపోయినట్టు సుళువుగానే కనబడుతుంది. పార్టీలో వున్న విప్లవాత్మక పక్షానికి అవకాశవాద పక్షానికి జరిగిన పోరాటకాలం అది. కాని ఈ పోరాటం రకరకాల దశలను ఎన్నింటిని అనుభవించాలో అన్నింటినీ అనుభవించింది; కాగా ఇప్పటికే కుప్పతెప్పలుగా పేరుకుపోయినట్టి బ్రహ్మాండమైన సారస్వతమూ, అనంపూర్ణ ఆదేశాల రాసులూ, పూర్వోత్తర సందర్భంనుండి పీకిపెళ్లగించి వేసిన వాక్యకదంబాలూ, వేర్వేరుగా మోపిన నిందారోపణలూ, వగైరా వగైరాల మధ్యనుండి దారిచేసుకుని వెళ్లనుద్దేశించిన వ్యక్తి ఈ దశలలో ఒక్కొక్క దశయొక్క విశిష్టస్వభావాలను అవగాహన చేసుకోవాల్సి వుంటుంది.

ప్రధానమైనట్టి, విస్తృతమైన ప్రత్యేకంగా వున్నట్టి దశలను వరుసగా పేర్కొందాం: 1) నిబంధనావళి §1 పై వివాదం. ఆర్గనైజేషను యొక్క మౌలిక సూత్రాలపై స్వచ్ఛమైన భావశాస్త్రీయ పోరాటం. ప్లేహానోవ్, నేనూ అల్పసంఖ్యాకవర్గంలో వున్నాం. మార్టోవ్, అక్సెల్ రోడ్ అవకాశవాద సూత్రీకరణను ప్రతిపాదించగా, వారిని అవకాశవాదులు వెంటనే తమ హృదయానికి హత్తుకున్నారు. 2) సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యత్వానికి అభ్యర్థుల జాబితాపై “ఇస్కా” ఆర్గనైజేషనులో చీలిక: ఐదుగురు సభ్యుల కమిటీలో ఫామీన్ వుండాలా, లేక వసీల్యేవ్ వుండాలా; ముగ్గురు సభ్యుల కమిటీలో ట్రాట్ స్కి వుండాలా, లేక త్రవీన్ స్కి వుండాలా, అనే వివాదం. §1 పై మేమిద్దరం అల్పసంఖ్యాకవర్గంలో వుండడం కొంతవరకూ ఒక కారణమవడం ఫలితంగా ప్లేహానోవ్ కూడా నాకూ అధికసంఖ్యాకవర్గం లభించింది (ఇటు తొమ్మిదీ, అటు ఏడూ). అవకాశవాదులతో మార్టోవ్ చేరిపోగానే ఆర్గనైజేషన్ కమిటీ ఉదంతం మూలంగా నాకు తట్టిన అనుమానాలన్నీ స్థిరపడ్డాయి. 3) నిబంధనావళి వివరాలపై చర్చ

కొనసాగింపు. మళ్ళీ మరొకసారి మార్తోవ్ను అవకాశవాదులు రక్షించారు. మళ్ళీ మరొకసారి మాది అల్పసంఖ్యాకవర్గ మైపోయి, అల్పసంఖ్యాకవర్గానికి కేంద్ర సంస్థలలో ప్రాతినిధ్యపు హక్కుకోసం పోరాడాల్సి వచ్చింది. 4) తీవ్ర అవకాశవాదులు ఏడుగురూ కాంగ్రెస్నుండి వైదొలగారు. ఇప్పుడు మాది అధికసంఖ్యాకవర్గం కాగా, ఎన్నికలలో మిశ్రమపక్షాన్ని (“ఇస్కా” అల్పసంఖ్యాకవర్గమూ, “చిత్తడినేల ప్రదేశమూ,” “ఇస్కా” వ్యతిరేకమాలూ) మేము వోడించాము. మా ముగ్గురుసభ్యుల కమిటీలో మార్తోవ్, పాపోవ్లు పనిచేయ నిరాకరించారు. 5) కాంగ్రెస్ అనంతరం కోఆప్షన్ పై కీచులాట. అరాచకవాద ప్రవర్తనా, అరాచకవాద పదజాల స్వైరవిహారం. “అల్పసంఖ్యాకవర్గం”లోని అత్యంత అసంగతమూ అస్థిరమూ అయిన మూలద్రవ్యాలదే పైచేయి అయింది. 6) చీలిక తప్పించేందుకని ప్లేహానోవ్ “kill with kindness” విధానం అవలంబిస్తాడు. “అల్పసంఖ్యాకవర్గం” కేంద్రపరమిక సంపాదకవర్గాన్నీ, కౌన్సిల్లో అన్ని స్థానాలనూ ఆక్రమించుకుని, ఇక దాని బలం అంతటితోనూ కేంద్ర కమిటీపై దాడి చేసింది. ఈ కీచులాట సర్వేసర్వత్రా వ్యాపించింది. 7) కేంద్ర కమిటీపై మొదటి దాడి తిప్పికొట్టడమైంది. కీచులాట కాస్త తగ్గుతూన్నట్టు కనబడుతుంది. స్వచ్ఛంగా భావశాస్త్రీయమైన పార్టీని తీవ్రంగా కలత పెట్టుతూన్నట్టి ప్రశ్నలు రెండింటిపై సాపేక్షంగా స్థిమితపడిన వాతావరణంలో చర్చించడం సాధ్యపడింది: ఎ) రెండవ కాంగ్రెస్లో రూపొందినట్టి, పాత విభేదాల స్థానాన్ని ఇప్పుడు ఆక్రమించుకున్నట్టి “అధికసంఖ్యాకవర్గమూ”, “అల్పసంఖ్యాకవర్గమూ” కింద పార్టీలో ఏర్పడిన విభేదానికి రాజకీయంగా అర్థమూ, వివరణా ఏమిటి? బి) సూత్ర దృష్ట్యా, ఆర్గనైజేషను సమస్యపై, కొత్త “ఇస్కా”⁷⁸ స్థానంలోవున్న అర్థం ఏమిటి?

ఈ దశలలో ప్రతి దశలలోనూ పోరాటానికిగల సంగతి సందర్భాలూ, దాడి తక్షణ లక్ష్యాలూ స్వాభావికంగా పూర్తిగా భిన్నములు; ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, ఒక దండయాత్రలో ఒక్కొక్క దశ ఒక్కొక్క ప్రత్యేక యుద్ధం అన్నమాట. ఒక్కొక్క యుద్ధం యొక్క నిర్దిష్ట పరిస్థితులను అధ్యయనం చేస్తేనే తప్ప, మన పోరాటాన్ని అర్థం చేసుకోవడం దుస్సాధ్యమే అవుతుంది. కాని ఒకసారి ఆలా అధ్యయనం చేసినట్టయితే మాత్రం, అభివృద్ధి గతితార్కికంగా వైరుధ్యాల మార్గంలో వాస్తవంగా జరిగినట్టు మనకు స్పష్టంగా కనబడుతుంది: అల్పసంఖ్యాకవర్గం అధికసంఖ్యాకవర్గ మవుతుంది, అధికసంఖ్యాకవర్గం అల్పసంఖ్యాకవర్గ మవుతుంది; ప్రతీ పక్షమూ దాడి కాచుకునే స్థితినుండి దాడితీసే స్థితిలోకి, దాడితీసే స్థితినుండి దాడి కాచుకునే స్థితిలోకి పరివర్తన చెందుతుంది; భావశాస్త్రీయ పోరాటంయొక్క ఆరంభస్థానం

* దయతో చంపడం — అనువాదకుడు.

(§1) “విరుద్ధమవుతుంది;” అలా విరుద్ధమై, ఆ స్థానాన్ని సర్వవ్యాప్తమైన కీచులాటకు వశపరిచేస్తుంది* కాని “విరుద్ధ వైరుధ్యం” ఇప్పుడు ఆరంభమై, దేవుడిచ్చిన భార్యతోనే నయాన భయాన సమాధానపడి జీవించే తత్వంతో మేము వివిధ కేంద్ర సంస్థలలో చేరిన తదుపరి, స్వచ్ఛమైన భావశాస్త్రీయ పోరాటానికే ఆరంభస్థానానికే తిరిగి చేరుకుంటాం; కాని ఈ పాటికి “ప్రతివాదం” యొక్క ఫలితాలన్నింటి వల్లనూ “వాదం” భాగ్యవంతం కావించబడి, §1 కి సంబంధించినట్టి విడిగానూ, యాదృచ్ఛికంగానూ సంభవించిన పొరపాటే ఆర్గనైజేషనుకు సంబంధించిన విషయాలపై అవకాశవాద భావాలుగా పెరిగినట్టి quasi**.

వ్యవస్థనూ, ఈ వాస్తవవిషయానికీ విప్లవాత్మక, అవకాశవాద పక్షాలు అనే రెండు పక్షాలుగా మన పార్టీ మౌలికంగా విభక్తమైపోవడానికీ గల సంబంధం అందరకూ అంత కంతకు మరింత స్పష్టంగా అవుపడడమునూ తనలోనే కలిగినట్టి ఒక ఉన్నత సంవాదంగా రూపొందింది. ఒక్కనూటలో చెప్పాలంటే, హేగెల్ వివరించిన ప్రకారం ఓట్స్ గింజలు పెరగడమే కాకుండా, హేగెల్ వివరించిన ప్రకారమే రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ కూడా తమలో తాము పోరాడుకుంటున్నారు.

కాని తల మీద నిలుచున్న దానిని కాళ్లమీద నిలబడేటట్టు చేసిన తరువాత మార్క్సిజం తనదిగా చేసివేసుకున్న మహనీయ హేగీలియన్ గతితర్కాన్ని, పార్టీలో విప్లవాత్మక పక్షం నుండి అవకాశవాద పక్షానికి ఒక్కసారిగా మొగ్గుచూపే రాజకీయవేత్తల వంకరబొంకర నడకలను సమర్థించే అప్రభంశపు పూయోపాయాలతోనూ, ఏకైక ప్రక్రియలోని వివిధ దశల అభివృద్ధిలోని విస్పష్ట ప్రకటనలను విస్పష్ట ఘటనలను ఒక్క గాటను కట్టే అప్రభంశపు అలవాటుతోనూ ఎన్నడూ తారుమారు చేయకూడదు. అచ్చమైన గతితార్కికం వ్యక్తిగతమైన పొరపాట్లను సమర్థించదు, కాని అనివార్యములైన మలుపులను అధ్యయనం చేసి, అభివృద్ధి ప్రక్రియ నంతనూ దాని సమగ్ర నిర్దిష్ట రూపంలో పరిచడం ద్వారా ఈ మలుపులు అనివార్యమని రుజువు చేస్తుంది. గతితర్కం యొక్క మౌలికసూత్రం ఇదీ: అనిర్దిష్టమైనట్టి సత్యమంటూ ఏదీ లేదు, సత్యం ఎల్లప్పుడూ నిర్దిష్టమైనది... కాగా మరొక్క విషయం,

* కీచులాట, సూత్రప్రాయమైన అభిప్రాయ భేదం, ఈరెంటి మధ్యనూ సరిహద్దు గీత గీయడమనే క్లిష్టసమస్య ఇప్పుడు దానంతటదే పరిష్కారమైపోతుంది: కోలప్సన్ గురించిన దంతా కీచులాట; కాంగ్రెస్లో జరిగిన పోరాటంయొక్క విశ్లేషణ, §1 పై వివాదము, అవకాశవాద అరాచకవాదాల వైపు మొగ్గుడము, వీటికి సంబంధించినదంతా సూత్రప్రాయమైన అభిప్రాయ భేదం.

** కుహనా — అనువాదకుడు.

meterre la coda dove non va il capo (తల దూర్చడానికి సందు లేకపోతే తోక దూర్చు) అనే ఇటాలియన్ సామెత ఎంత చక్కగానో వ్యక్తపరుస్తూన్నట్టి అల్పజ్ఞ ప్రాపంచిక జ్ఞానంతో మహనీయమైన హెగీలియన్ గతితార్కికాన్ని ఎన్నడూ తారు మారు చేయకూడదు.

మన పార్టీ పోరాటం యొక్క గతితార్కిక అభివృద్ధి ఫలితాలు రెండు పరిభ్రమణల కింద ఏర్పడుతున్నాయి. “మరొకసారి అల్పసంఖ్యాకవర్గీయులం” అనే శీర్షికతో తాను రాసిన ప్రతికావ్యాసంలో క్రామేడ్ మార్తోవ్ న్యాయంగానే అన్నట్టు, పార్టీ కాంగ్రెస్ నిజమైన పరిభ్రమణమే. “విప్లవాలవల్లనే ప్రపంచం తిరుగుతుంది; ఇక్కడ మనం కూడా ఒక విప్లవం చేశాం!” అని అల్పసంఖ్యాకవర్గంలోని మాటకారులు చెప్పినది కూడా సత్యమే. కాంగ్రెస్ జరిగిన తరువాత వారు నిజంగానే ఒక విప్లవం సాధించారు; విప్లవాలవల్లనే ప్రపంచం తిరుగుతుందన్న మాట కూడా స్థూలంగా సత్యమే. కాని స్థూలంగా చెప్పిన ఈ నీతివాక్యం నిర్దిష్టమైన ప్రతి విప్లవం యొక్క నిర్దిష్టమైన భావాన్ని నిర్వచించడం లేదు; మనమెన్నడూ మరువజాలని క్రామేడ్ మార్తోవ్ నుడివిన మనమెన్నడూ మరువజాలని సూక్తికి టిప్పణం చెప్పాలంటే ఇలా చెప్పవచ్చు: కొన్ని విప్లవాలు అభివృద్ధి నిరోధకాలను పోలివుంటాయి. పరిభ్రమణ సాధించిన శక్తి పార్టీలోని విప్లవాత్మక పక్షంలో వుందో, అవకాశవాద పక్షంలోవుందో మనం తెలుసుకోవాలి, ఏదైనా ఒక నిర్దిష్టమైన విప్లవం వల్ల “ప్రపంచం” (మన పార్టీ) ముందుకే సాగిందో వెనక్కే తగ్గిందో మనం నిర్ధారించ గలిగే ముందు సమర యోధులను ఉత్తేజపరచినవి విప్లవాత్మక సూత్రాలో, లేక అవకాశవాద సూత్రాలో మనం ముందు తెలుసుకోవాలి.

మన పార్టీ కాంగ్రెస్, దాని రీతిని అది, అద్వితీయమైనట్టి రష్యన్ విప్లవోద్యమం యావత్తు చరిత్రలోనూ అపూర్వమైనట్టి దృగ్విషయం. పార్టీలోని ఆంతరంగిక పోరాటం యొక్క యావత్తు గమనాన్నీ ఫలితాన్నీ, కార్యక్రమమూ ఎత్తుగడలూ ఆర్గనైజేషనూ ప్రశ్నల పట్ల మన పార్టీ యొక్క, మన పార్టీలో అంతో యంతో ప్రత్యేకంగా అవుపించు తూన్న భాగాలలో ప్రతి భాగంయొక్క పూర్తి స్వభావాన్నీ ప్రపంచానికి ప్రదర్శిస్తూ, ఒక రహస్యపు విప్లవ పార్టీ అజ్ఞాతవాస అంధకారంలోనుండి పట్టపగటి వెలుగులోకి మొట్టమొదటి సారిగా విజయవంతంగా రాగల్గింది. సర్కిల్ క్రమశిక్షణారాహిత్య సంప్రదాయాలకూ, విప్లవాత్మక అల్పబుద్ధి సంప్రదాయాలకూ స్వస్తి చెప్పడంలోనూ, డజన్లకొద్దీ వుంటూన్నట్టి, అనేకములు పరస్పరం భయంకర యుద్ధం సాగించుతూ కేవలం ఒక భావం యొక్క శక్తివల్లనే ఆంటిపెట్టికుని వుంటూ తొలిసారిగా మనం సృష్టించుతూన్నట్టి సంపూర్ణ తకోసమై — పార్టీ తకోసమై — తమ గ్రూపు ప్రత్యేకతనంతనూ గ్రూపు స్వాతంత్ర్యాన్నీ

త్యాగం అనగా, సూత్రప్రాయంగా త్యాగం చేయడానికి సిద్ధంగా వుండినట్టి భిన్నభిన్న గ్రూపులను కూడదీసుకుని రావడంలో మొట్టమొదటి సారిగా మనం విజయం సాధించాం. కాని రాజకీయాల్లో త్యాగాలు చెయ్యడం వుత్త పుణ్యానికే జరగదు, వాటి కోసం యుద్ధాలు జరిగాలి. ఆర్గనైజేషన్ల నాశనానికై జరిగే యుద్ధం అనివార్యంగా భయంకర బీభత్సంగానే సాగింది. స్వేచ్ఛగా సాగినట్టి బహిరంగమైనట్టి పోరాటపు చల్లని పిల్లగాలి సుడిగాలి కింద రేగింది. గ్రూపు ప్రయోజనాల, వ్యామోహాల, సంప్రదాయాల అవశేషాలు ఒక్కటైనా మిగలకుండా అన్నిటినీ ఈ సుడిగాలి ఎగరగొట్టేసింది — భేష్మైన పనే చేసింది కూడా! నిజమైన అధికార యుత పార్టీ కార్యనిర్వాహక వర్గాలను అది మొదటి సారిగా సృష్టించింది.

కాని, తాను ఒక పేరు పెట్టుకోవడం ఒక వంతు, ఆ పేరు సార్థకపరచుకోవడం ఒక వంతు. పార్టీ కోసమని గ్రూపువ్యవస్థను సూత్రప్రాయంగా త్యాగం చేయడం ఒక వంతు, తన సొంత గ్రూపును వదలుకోవడం ఒక వంతు. మిగల మగ్గిపోయిన అల్పబుద్ధిత త్యానికి అలవాటుపడిన వారికి ఈ చల్లని పిల్లగాని మరీ జివ్వు మనిపించింది. “మరొకసారి అల్పసంఖ్యావర్గీయులం” అనే శిర్షకను కల్గిన తన వ్యాసంలో “పార్టీ తన మొదటి కాంగ్రెస్ నే భరించుకోలేకపోయింది” అని క్రామేడ్ మార్త్స్ అనడంలో అతడు అజాగ్రత్తవల్లనే నిజం పల్కాడు. ఆర్గనైజేషన్లను నాశనంచేసివేయడం వల్ల తమకు కల్గిన దెబ్బభాక ఇంకా తగ్గనే లేదు. పార్టీ ప్రవాహం అడుగున మేటవేసిన బురద అంతటినీ ఆ వెర్రి సుడిగాలి పైకి తేలగొట్టింది; దానితో ఈ బురద తన కసి తీర్చుకుంది. కరడుబారిపోయిన ముసలి గ్రూపు తత్వం ఇంకా బాల్యంలోనే వున్న పార్టీ భావాన్ని అణిచేసింది. పార్టీలో వున్న అవకాశవాద పక్షం, అదివరకు పూర్తిగా పరాజయం పొందినప్పటికీ, అనుకోకుండా తనకు దొరికిన అకీమువ్ కొల్లసాత్తు మూలంగా అదనపు బలం సంపాదించుకుని, విప్లవాత్మక పక్షం మీద, సహజంగా తాత్కాలికంగానే, పైచేయి సంపాదించగలిగింది.

దీని ఫలితమే కొత్త “ఇస్కా”; పార్టీ కాంగ్రెస్ లో “ఇస్కా” సంపాదకులు చేసిన పొరపాటును ఇది మరింత పెద్దదిగానూ, లోతుగానూ చేసి తీరుతుంది. విప్లవాత్మక పోరాట సత్యాలను పాత “ఇస్కా”⁷⁹ బోధించింది. అందరికీ లొంగిపోయి అందరితోనూ సమాధాన పడుతూ జీవించడమనే ప్రాపంచికజ్ఞానాన్ని బోధించుతూంది కొత్త “ఇస్కా”. పాత “ఇస్కా” సమరశీలమైన సనాతనతత్వ ప్రతిక. అవకాశవాదపు ఎంగిలి మెతుకులతో — ముఖ్యంగా ఆర్గనైజేషన్ల సమస్యలపై — మనకు విందుచేస్తూంది కొత్త “ఇస్కా”. రష్యన్ అవకాశవాదులూ, పశ్చిమ యూరపియన్ అవకాశవాదులూ, వీరిద్దరిచే ద్వేషించబడేటంతటి గౌరవాన్ని సంపాదించుకుంది పాత “ఇస్కా”. కొత్త “ఇస్కా” “బుద్ధి నేర్చుకుంది”; ఇకమీదట తీవ్ర అవకాశవాదులు తన మీద కురిపించే పొగడ్తలను అది సిగ్గువిడిచి ఆనందించడం మొద

లెడుతూంది. రుజుమార్గాన్ని విడనాడకుండా తన లక్ష్యాభిముఖంగా సాగిపోయింది పాత “ఇస్కా”, కాగా తన మాటలకూ చేతలకూ ఎట్టి భేదము వుండేదికాదు. కొత్త “ఇస్కా” తీసుకున్నట్టి స్వాభావికమైన తప్పుడు స్థానం దానిని అనివార్యంగా — ఇతరుల సంకల్పంతోనూ చైతన్యంతోనూ ఏ మాత్రమూ నిమిత్తం లేకుండానే — రాజకీయ వంచన దిశగా తీసుకుపోతుంది. పార్టీ భావంపై గ్రూపుభావం సాధించిన విజయాన్ని కప్పిపుచ్చేందుకని, గ్రూపుభావంపై కాకి గోల పెడుతూంది. ఆర్గనైజేషను అనే పేరును సార్థకపరచుకునే ఏ పార్టీ అయినా సరే చీలికలు రాకుండా చేసుకునేందుకు అధికసంఖ్యాకవర్గానికి అల్పసంఖ్యాకవర్గం లోబడిపోవడం తప్ప వేరొక విధాన్ని దేనినైనా ఎవరైనా అక్కడకు ఊహించుకోగలేటట్టు, కపటబుద్ధితో అది చీలికలను ఖండిస్తూంది. విప్లవాత్మక ప్రజాభిప్రాయాన్ని పాటించాలని అది ఒకవైపు చెబుతూనే, అకీమెవ్ లాంటివాళ్ళ పొగడ్తలను కప్పిపుచ్చుతూ, పార్టీలోని విప్లవాత్మక పక్షపు కమిటీల గురించి చిల్లరమల్లర దూషణ ప్రచారానికి దిగజారుతుంది*. ఎంత సిగ్గుచేటు! మన పాత “ఇస్కా”ను ఎంతగా అప్రతిష్ఠ పాల్జేశారో వీరు!

ఒక అడుగు ముందు రెండడుగులు వెనక్కి..... వ్యక్తుల జీవితాల్లోనూ, జాతుల చరిత్రలోనూ, పార్టీల అభివృద్ధిలోనూ ఇలా సంభవించుతుంది. విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీయొక్క, శ్రామికవర్గ ఆర్గనైజేషనుయొక్క, పార్టీ క్రమశిక్షణయొక్క సూత్రాలు అనివార్యంగానూ సంపూర్ణంగానూ విజయం పొందుతాయని ఊహనూత్రమైనా శంకించడం శిక్షణార్హమైన పీరికితనమే అవుతుంది. ఇప్పటికప్పుడే మనం చాలా మటుకు విజయం సాధించాం; కాగా మనమింకా పోరాటాన్ని సాగిస్తూనే వుండాలి. అపజయాలవల్ల నిరుత్సాహ పడకుండా వ్రజసంకల్పంతో పోరాడుతూ అల్పబుద్ధితత్వపు సర్కిల్ కీమలాట పద్ధతులను తిరస్కరించుతూ, సోషల్-డెమోక్రాట్లనుందరినీ ఐక్యపరచడానికై ఎంతో శ్రమ ధారపోసి స్థిరపరచినట్టి ఏకైకపార్టీ సంబంధాలను కాపాడేందుకు మన శక్తి నంతనూ వినియోగించుతూ, పార్టీ సభ్యుల విధులు గురించి, రెండవ పార్టీ కాంగ్రెస్లో జరిగిన పోరాటం గురించి, మనలో వున్న అభిప్రాయభేదాలకుగల కారణాలన్నిటి గురించి, వాటి దశలన్నిటి గురించి, ఆర్గనైజేషను రంగంలోనే కాకుండా మన కార్యక్రమ రంగంలోనూ ఎత్తుగడల రంగంలోనూ కూడా బూర్జువా మనస్తత్వం ఎదుట నిస్సహాయతతో లొంగిపోయి బూర్జువా ప్రజాస్వామ్య దృక్పథాన్ని విమర్శనా

* ముచ్చటైన ఈ క్రీడావిన్దం సాగించేందుకు, “అల్పసంఖ్యాకవర్గానికి చెందిన కామ్రేడ్ ‘Z’ పట్ల ‘Y’ అనే అధికసంఖ్యాకవర్గపు కమిటీ చాలా చెడుగా ప్రవర్తించిందని మా ప్రత్యేక విలేకరి ‘X’ తెలియజేస్తున్నాడు” అనే అచ్చుగుద్దిన సాంకేతికం సహితమూ ఒకటి తయారుచేయబడింది.

రహితంగా అవలంబించి శ్రామికవర్గ పోరాటమనే ఆయుధాన్ని తుప్పుపట్టించేటట్టి అవకాశ వాదంయొక్క వినాశకర ఫలితాలను గురించి పట్టువిడుపులేనట్టి, వ్యవస్థాత్మకమైనట్టి కృషిద్వారా పార్టీసభ్యులందరూ, మరీ ముఖ్యంగా కార్మికులూ, తెలుసుకునేటట్టు చేయాలి.

పరిపాలనాధికారాన్ని సంపాదించేందుకు సాగించవలసిన పోరాటంలో శ్రామికవర్గానికి ఆర్గనైజేషను తప్ప వేరొక ఆయుధం లేదు. బూర్జువా ప్రపంచంలో వున్న అరాచకమైన పోటీ ప్రాబల్యం ఫలితంగా ఐక్యతలేనివారై, పెట్టుబడి కోసం నిర్బంధమైన వెట్టిచాకిరీ వల్ల క్రుంగి కృశించి, దిక్కుమాలిన దారిద్ర్యం, పశుత్వం, క్షీణదశల “అగాధపు అట్టడుగుకు” నిర్విరామంగా తొక్కివేయబడుతూన్నట్టి శ్రామికవర్గం, మార్క్సిజం సూత్రాలచే సాధించబడిన తన భావ శాస్త్రీయ సంఘీభావం కోటానుకోట్ల కష్టజీవులను కార్మికవర్గ సేనగా పటిష్ఠవంతం చేయగల్గినట్టి ఒక ఆర్గనైజేషను దృఢపడినప్పుడే ఒక అజేయమైన శక్తిగా రూపొందగల్గుతుంది, రూపొంది తీరుతుంది. జీర్ణించిపోయి శిథిలమైపోవడానికి సిద్ధంగా వున్న రష్యన్ జారిస్టు పరిపాలనగాని, వృద్ధాప్యంలో వున్న అంతర్జాతీయ పెట్టుబడిదారీ పరిపాలనగాని ఈ సైన్యం ఎదుట నిలబడజాలదు. నేటి సోషల్-డెమోక్రసీలోవున్న జిరోండిస్టులు ఎన్ని వంకరటొంకర దారులు పట్టినప్పటికీ, ఎన్ని వెనుకంజలు వేసినప్పటికీ, అవకాశ వాద పదజాల వ్యాపారాన్ని ఎంతగా సాగించినప్పటికీ కూడా, కాలం చెల్లిపోయిన గ్రూపుతత్వం ఎంత ఆత్మసంతృప్తికరమైన పొగడ్తలు కురిపించినప్పటికీ, మేధావిస్తరపు అరాచకవాదంయొక్క మాయబంగారాన్ని చూపుతూ ఎంత హడావిడి చేసినప్పటికీ కూడా శ్రామికవర్గపు శ్రేణులు అంతకంతకు మరింత ఎక్కువ దృఢంగా బారులు తీర్చి నిలబడతాయి.

ఫిబ్రవరి - మే 1904.

అమెరికన్ “సాధారణ పునర్విభజన”పై మార్క్స్

వ్యవసాయభూమి సంబంధమైన సమస్యపై క్రీగను విమర్శిస్తూ మార్క్స్ రాసిన ఒక ప్రతికావ్యాసం గురించి “వ్యూర్యోడ్” 12 వ సంచికలో పేర్కొనబడింది. ఈ వ్యాసం రాయడం, క్రామేడ్ - పారపాటుగా పేర్కొన్నట్టు 1848 లో గాక, 1846 లోనే. మార్క్స్ తో కలిసి పనిచేసినట్టే, అప్పట్లో ఇంకా బాగా కుర్రవాడుగానే ఉండినట్టే హెర్మన్ క్రీగ 1845 లో అమెరికా వెళ్లి, కమ్యూనిజమ్ ప్రచారం చెయ్యడానికని అక్కడ “Volks-tribun” (“ప్రజాన్యాయమూర్తి”) అనే ప్రతికను స్థాపించాడు. కాని హెర్మన్ క్రీగ ఈ ప్రచారం ఎలా సాగించాడంటే, కమ్యూనిస్టు పార్టీని అతడు అప్రతిష్ట పాల్పెస్తున్న విధానం పట్ల జర్మన్ కమ్యూనిస్టుల తరపున అతి తీవ్రమైన నిరసన ప్రకటించక తప్పిందికాదు మార్క్స్ కి. 1846 లో “Westfälisches Dampfboot” [“వెస్ట్ ఫాలియా పొగ ఓడ”] ఆ వర్త క్రమప్రతికలో వెలువడినట్టే, మేరింగ్ సంపాదకత్వం కింద ప్రచురించబడిన మార్క్స్ రచనల కూర్పు, 2 వ సంపుటంలో పునర్ముద్రితమైనట్టే క్రీగ ధోరణిపై విమర్శ నేటి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లకు అమిత ఆసక్తిదాయకంగా వుంటుంది.

అసలు విషయమేమిటంటే, ఈనాడు రష్యాలో వ్యవసాయభూమి సంబంధమైన సమస్య ఏలాగైతే ప్రధాన రంగంలోకి తీసుకురాబడుతూందో సరిగ్గా ఆనాడు కూడా కేవలం అమెరికన్ సామాజికోద్యమ గమనం చేతనే ఈ సమస్య ప్రధాన రంగంలోకి తీసుకురాబడింది; కాగా అచ్చంగా వివాదాస్పదమైన విషయం, అభివృద్ధిచెందిన పెట్టుబడిదారీ సమాజం గాక, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ సముచితంగా అభివృద్ధి చెందడానికి ప్రధానమూ అవసరమూ అయినట్టే పరిస్థితులు. “సాధారణ పునర్విభజన” గురించి అమెరికన్ అభిప్రాయాల పట్ల మార్క్స్ వైఖరికీ, నేటి రైతు ఉద్యమం పట్ల రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల వైఖరికీ సాదృశ్యం చూపడంలో ఈ రెండవ విషయం ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యతను వహించుతుంది.

అమెరికన్ వ్యవస్థయొక్క నిర్దిష్ట సామాజిక ప్రత్యేకతలను అధ్యయనం చేయడానికి గాని, భూమిని రద్దుపరచడానికి పాటుపడినట్టే ఆనాటి వ్యవసాయభూమి సంబంధమైన

సంస్కరణవాదుల ఉద్యమం నిజస్వభావాన్ని వ్యక్తపరచడానికిగాని, తన ప్రతికలో క్రీగె ఎట్టి సాధనసామగ్రినీ ఇవ్వలేదు. అందుకు బదులు, (మన “సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల” శైలి లోనే) విప్లవకరమైన వ్యవసాయభూమి సంబంధమైన సమస్యను నిరర్థక శబ్దపుష్టి కలిగిన డాంబిక పదజాలం ప్రయోగించి క్రీగె వర్ణించాడు. “ఉత్పాదకశీలమైన శ్రమకు అవకాశం కల్పించిన తక్షణమే పేదవాడు ప్రతివాడూ మానవ సమాజానికి ఉపయోగకారి అయే సభ్యునిగా రూపొందుతాడు. తననూ తన కుటుంబాన్నీ పోషించుకొన గలిగేందుకు సరిపడే భూఖండాన్ని సమాజం అతనికి ప్రసాదించిన మరుక్షణంలో ఇటువంటి సదవకాశం అతనికి కలకాలమూ నిశ్చయంగా లభించుతుంది. ఈ బ్రహ్మాండమైన భూవిస్తీర్ణాన్ని (ఉత్తర అమెరికాలో వున్న 140 కోట్ల ఎకరాల ప్రభుత్వభూములు) వాణిజ్య చలామణీ నుండి తప్పించివేసి, పరిమిత విస్తీర్ణాలలో శ్రమకు లభింపజేసిన పక్షంలో*, ఒక్కదెబ్బలో అమెరికాలోని దారిద్ర్యమంతా అంతమొందించబడుతుంది...”

దీనికి మార్క్స్ ఇలా సమాధానం ఇస్తున్నాడు: “పితృస్వామ్య వ్యవస్థ తాను కోరినట్టి పారిశ్రామిక వ్యవస్థగా అభివృద్ధిచెందేందుకు అవరోధాలు కల్పించడముగాని, లేదా తూర్పుకోస్తా పారిశ్రామిక వాణిజ్య రాష్ట్రాలను తిరిగి పితృస్వామిక బర్బర వ్యవస్థలోకి నెట్టివేయడము గాని శాసనకర్తల శక్తిలో లేదన్న విషయం క్రీగె గ్రహించి వుంటాడనే ఎవరైనా అనుకుంటారు.”

ఈ విధంగా అమెరికన్ సాధారణ పునర్విభజన పథకం ఒకటి మన ఎదుట వుంది: భూమిలో అత్యధికభాగం వాణిజ్య చలామణీ నుండి తప్పించి వేయడము, భూమిపై స్వామ్యానికి, లేక స్వామ్యానికి లోనైన భూమి విస్తీర్ణానికి, లేక సాగుచేస్తూన్న భూమి విస్తీర్ణానికి పరిమితి ఏర్పరచడము. ఈ ఉహజగత్ వ్యవస్థను ఓం ప్రథమం నుండి కూడా నెమ్మదైన విమర్శతో ఎదుర్కొందుకు మార్క్స్ ఉపక్రమించి, పితృస్వామ్య వ్యవస్థ పారిశ్రామిక వ్యవస్థగా పరివర్తన చెందడం అనివార్యమని, అనగా నేటి భాషలో, పెట్టుబడిదారీ విధాన అభివృద్ధి అనివార్యమని చూపించాడు. అయితే ఈ ఉద్యమ సభ్యుల ఉహజగన్నిర్మాణ స్వప్నాలు మార్క్స్ లో ఈ ఉద్యమం పట్ల స్థూలంగా శత్రుత్వాన్ని రేకెత్తించాయని అనుకోవడం గొప్ప పొరపాటు

* భూమిని పెట్టుబడినుండి శ్రమకు బదలాయించడం గురించి, రష్యోలో ప్రభుత్వ భూముల ప్రాముఖ్యత, సరిసమానమైన భూమి అమరకం గురించి, భూమిని వాణిజ్యచలామణీలోకి తీసుకురావడమనే బూర్జువా భావన, వగైరాలను గురించి “రివల్యూషియోన్నయ రొస్సీయ” ప్రతిక, తన 8 వ సంచికతో ప్రారంభించి రాసిన దానిని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోండి. క్రీగె వ్యక్తంచేసిన భావాలే అచ్చంగా!

అవుతుంది. ఇలాంటిదేమీ జరగలేదు. అప్పటికప్పుడే తన సాహిత్య వ్యాసంగం ప్రప్రథమంలోనే, ఏదైనా ఒక ఉద్యమానికి తొడిగిన భావశాస్త్రీయ మాయబంగారపు వలువలను వారిచివేసి, దాని వాస్తవమూ అయిన ప్రగతిశీలమూ అయిన అసలు విషయాన్ని బైటపెట్టడం ఎలాగో మార్క్స్ అవగాహన చేసుకున్నాడు. “‘ప్రజాన్యాయమూర్తి’ ఆర్థికాలు (అనగా అర్థశాస్త్రం), యువ అమెరికాపట్ల దాని వైఖరి” అనే శీర్షికతో తాను కావించిన విమర్శన రెండవ భాగంలో మార్క్స్ ఇలా రాస్తున్నాడు:

“అమెరికన్ జాతీయ సంస్కరణకర్తల ఉద్యమం చారిత్రాత్మకంగా సమర్థనీయమని మేము పూర్తిగా గుర్తిస్తున్నాం. ఆధునిక బూర్జువా సమాజ పారిశ్రామికీకరణాన్ని తాత్కాలికంగా ప్రోత్సహించే ఫలితాలను — యధార్థంగానే — సాధించేందుకు ఈ ఉద్యమం పాటు పడుతూందనీ, కాని శ్రామికవర్గ ఉద్యమ ఫలంగా, సాధారణంగా భూమి సంబంధమైన ఆస్తిపై దాడి రూపంగా అమెరికాలో నేడున్న పరిస్థితులలో ప్రత్యేకంగానూ, ఉద్యమం యొక్క సొంత అనుషంగికాల కారణంగానూ ఈ ఫలితాలు కమ్యూనిజానికి దారితీయగలవనీ మేము ఎరుగుదుం. న్యూయార్క్ లో వున్న జర్మన్ కమ్యూనిస్టులతో సహా శిస్తువ్యతిరేకోద్యమంలో “Anti-Rent-Bewegung” చేరిన క్రీగె, ఉద్యమంయొక్క అసలు విషయం గురించి ఎట్టి శ్రమ తీసుకోకుండానే, నిరర్థక శబ్దపుష్పిగల పదజాలంతో ఈ వాస్తవ విషయాన్ని ముస్తాబు చేసి, యువ అమెరికాకూ అమెరికన్ పరిస్థితులకూ వున్న సంబంధాల గురించి తనకేమీ స్పష్టంగా తెలియదనే తద్వారా రుజువు పర్చుకుంటున్నాడు. వ్యవసాయభూమి సంస్కరణవాదులకు ఒప్పదమైనట్టి అమెరికన్ స్థాయిలో భూమిని చిన్నచిన్న ఖండాలుగా విభజించి పంపిణీ చేయడం గురించి మానవాళిపై తనకున్న ఉత్సాహాన్ని అతడెలా ఒలక బోస్తున్నాడో చూపించేందుకు ఇంకొక ఉదాహరణను మేము ఉల్లేఖిస్తున్నాం.

“‘Volkstribun’ 10 వ సంచికలో ‘మేము కోరేది’ అనే శీర్షికను కల్గిన వ్యాసంలో ఇలా వుంది: ‘భూమి ప్రజలందరి వారసత్వమూ అని అమెరికన్ జాతీయ సంస్కరణ వాదులు పేర్కొంటారు; కాగా — భూమిని మింగేయజూస్తున్న చట్టావ్యాపారుల చేతులలో ఇంకా పడనట్టి 140 కోట్ల ఎకరాల భూమినీ సర్వమానవాళి యొక్క అవిభాజ్యమైన సామాన్య వారసత్వంగా పరిగణించి భద్రపరచేందుకై శాసనాలను ఆమోదించవలసిందని జాతీయ శాసననిర్మాణ సంస్థను వారు కోరుతున్నారు. ఈ ‘అవిభాజ్యమైన సామాన్య వారసత్వాన్ని’ సర్వమానవాళికీ భద్రపరచేందుకుగాను జాతీయ సంస్కరణవాదుల పథకాన్ని — ‘ప్రతి రైతుకీ, అతడు ఏ దేశంలో పుట్టినవాడైనా సరే, అతడి భృతికోసం అమెరికాలో 160 ఎకరాల భూమి అతనికి ఇవ్వడమనే పథకాన్ని — దీనినే 14 వ సంచికలో ‘కోన్జెకు సమాధానం’ (Konze) అనే వ్యాసంలో, ‘అందరూ కాజేయగా ఇంకా మిగిలివున్నట్టి ఈ ప్రజా వారసత్వంలో 160

ఎకరాలకు మించి ఎవ్వడూ ఆక్రమించుకొన కూడదనీ, ఇదైనా దీనిని తాను స్వయంగా దున్ను కునే షరతుపైనే' అని చెప్పబడిన పథకాన్ని, ఇతడు అంగీకరిస్తున్నాడు. ఈ విధంగా తక్షణమే భూమిని పంచడం ద్వారా భూమిని 'అవిభాజ్యమైన వారసత్వం కింద', అంతేకాదు 'సర్వమానవాళి'కీ కూడానూ భద్రపరచబడాల్సి వుంటుంది. ఈ విభజనయొక్క అనివార్య ప్రతిఫలాన్ని — సాంప్రదీకరణము, పారిశ్రామిక ప్రగతి, వగైరాలను — శాసననిర్మాణం ద్వారా తాను నివారించ గల్గుతానని క్రీగ్ ఊహిస్తున్నాడు. ఈ 160 ఎకరాల భూమి ఏదో ఒక స్థిరపరిమాణమైనట్టూ, భూమి మంచి చెడ్డలనుబట్టి ఈ 160 ఎకరాల విలువ మార నట్టూ అతడు భావిస్తున్నాడు. ఈ భూమిని, ఈ భూమిని కాకపోతే దాని ఫలసాయాన్ని, 'రైతులు' తమలో తామో, లేక ఇతరులతోనో మార్పిడి చేసుకోవాల్సే వుంటుంది; కాగా ఇక ఒకసారి వారు అంతవరకూ వెళ్లారంటే, తన శ్రమ, తన 160 ఎకరాలయొక్క ప్రకృతి సిద్ధమైన సత్తువ పుణ్యమా అంటూ పెట్టుబడి లేకుండానే కూడా, ఒక రైతు తన పొలంలో ఇంకొక 'రైతు'ను కూలివానిగా దిగజార్చివేయగల స్థితికి చేరుకుని తీరుతాడు. ఇక అప్పుడు 'భూమి', లేదా భూమి ఫలసాయాలూ 'భూమిని దిగమింగుతూన్న చట్టావ్యాపారుల చేతిలో' పడితే యేమి, పడకపోతే యేమి? అదీ ఇదీ సమానమే కదా? క్రీగ్ మానవాళికి దయచేస్తూన్న ఈ బహుమానాన్ని గంభీరంగా పరిశీలించుదాం. 140 కోట్ల ఎకరాల భూమి 'సర్వమానవాళి యొక్క అవిభాజ్యమైన సామాన్య వారసత్వంగా' భద్రపరచబడాలి. ప్రతి 'రైతు'కీ 160 ఎకరాలు ముట్టాలి. దీన్నిబట్టి క్రీగ్ అంచనాలో మానవాళి సంఖ్య ఎంతో మనం లెక్కకట్టు వచ్చు: సరిగ్గా 87,50,000 'రైతులు'; ఒక్కొక్క రైతుకుటుంబానికీ ఐదుగురు చొప్పున 4,37,50,000 మనుషులు. అధమం అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లోని 'శ్రామిక వర్గం సర్వమానవాళి ప్రతినిధిగా అంత భూమి' తనదేనని కోరగలిగే 'శాశ్వత కాలం'యొక్క పరిమితి ఎంత వుంటుందో మనం లెక్కకట్టువచ్చు కూడా. ఈనాటి వరకూ పెరిగిన రీతిలోనే అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల జనసంఖ్య ఇకమీదట కూడా పెరిగిందంటే, అనగా 25 ఏళ్లలో రెండింతలైందంటే, ఈ 'శాశ్వతకాలం' 40 ఏళ్లకు సహితమూ మించదు; అప్పటికి ఈ 140 కోట్ల ఎకరాలనూ జనం అప్పుడే ఆక్రమించేసుకునే వుంటారు, ఇక మీదటి తరాలవారికి 'నా' అనుకుందుకేనా భూమి అంటూ అసలు వుండనే వుండదు. కాని భూమిని వూరకనే దానం చేయడం కారణంగా వలసవచ్చే జనసంఖ్య విపరీతంగా పెరుగుతుంది కాబట్టి, యూరప్ లో వున్న జనంలో ప్రతి పదిమందిలో ఒకడు పాపరు అయివుండడమూ, ఒక్క బ్రిటిష్ ద్వీపాల్లోనే 70,00,000 పాపర్లు వుండడమూ కారణంగా, 4 కోట్ల 40 లక్షల ముందికే సరిపడిన భూమి ఈనాడు యూరప్ లో వున్న దారిద్ర్యాన్ని ఏకముఖంగా మళ్లించడానికేనా ఎంత మాత్రమూ చాలదని విశేషించి మనం దృష్టిలో పెట్టుకున్నట్టయితే, క్రీగ్

చెప్పిన 'శాశ్వత కాలం' ఇంతకంటే త్వరగానే అంతమైపోతుందేమో కూడానూ. అర్థశాస్త్రంలో సత్యకాలపుతనానికి ఇలాంటి దృష్టింతమే మరొకటి 13 వ సంచికలో 'స్త్రీలకు' అనే వ్యాసంలో మనకి తారసిల్లుతుంది. లాంగ్ ఐలెండ్ లో తనకున్న 52,000 ఎకరాల భూమిని న్యూయార్క్ పట్నం విడుదలచేసిన పక్షంలో, న్యూయార్క్ లో వున్న దారిద్ర్యం, దౌర్భాగ్యం, పాపపంకిలమంతటినీ 'ఒక దెబ్బలో' శాశ్వతంగా వదలగొట్టేయడానికి ఆ భూమి చాలు తుందని ఆ వ్యాసంలో క్రీగ్ అంటాడు.

“కొన్ని నిర్దిష్ట పరిస్థితులలో అవసరమైనట్టి శ్రామికవర్గోద్యమం యొక్క ప్రారంభ రూపంగా భూమి విడుదల ఉద్యమాన్ని క్రీగ్ భావించి వుండినట్టయితే, ఈ ఉద్యమం ఏ వర్గం నుండి బయలు వెడలుతుందో ఆ వర్గం, జీవితంలో ఆక్రమించుతున్న స్థానం కారణంగా కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంగా పరిణమించి తీరాల్సిన ఉద్యమంగా అతడు దీనిని భావించి వుండినట్టయితే, కమ్యూనిజం అంతటినీ ఖండించుతున్నట్టుగా కనబడుతున్నట్టి ఈ వ్యవసాయభూమి రూపంలో అమెరికాలోని కమ్యూనిస్టు ధోరణులు ప్రప్రథమంగా సాక్షాత్కరించాల్సి వచ్చిందో అతడు చూపివుండి నట్టయితే మనం అభ్యంతరం చెప్పదగ్గ విషయం అందులో ఈషత్తు కూడా వుండదు. కాని ఏది ఏమైనప్పటికీ, నిర్దిష్ట వ్యక్తులు కొందరిచే మాత్రమే లేవనెత్తబడిన ఉద్యమం యొక్క కేవలం అప్రధాన రూపమే అయిన విషయాన్ని సాధారణ మానవాళియొక్క విషయమని అతడు ఉద్ఘాటించుతున్నాడు; ప్రతి సాధారణ ఉద్యమంయొక్క అంతిమ, అత్యున్నత లక్ష్యంగా దీనిని అతడు చిత్రిస్తూ, ఈ విధంగా ఆ ఉద్యమం యొక్క నిర్దిష్ట లక్ష్యాలను నిరర్థక శబ్దపుష్పి సహితమైన అసందర్భం కింద మార్చివేస్తున్నాడు. 10 వ సంచికలో వున్న అదే శీర్షికగల వ్యాసంలో ఆ విజయ గీతాన్నే అతడింకా ఆలపించుతున్నాడు: 'పూర్వపు యూరపీయన్లు కన్న కలలు చివరకు ఈ విధంగా నిజమవుతున్నాయి. మహా సముద్రం ఈ దరిని వారికొక స్థానం సిద్ధంగా ఏర్పడుతుంది. వారి వచ్చి ఆ స్థానం ఆక్రమించడమే తరువాయి, తమ రెక్కల కష్టంతో ఫలవంతం చేయడమే తరువాయి. వారాలా చేయగల్గినట్టయితే ప్రపంచంలో వున్న నిరంకుశ ప్రభువులందరి ఎదుట నిలబడి: 'ఇది నా గుడిసె, దీనిని మీరు కట్టించలేదు; ఏ ఇంటి దీపం చూచి మీకళ్లు కుట్టుతూన్నాయో అట్టి దీపం వెలుగుతున్న ఈ ఇల్లా వాకిలి నాది' అని వారు సగర్వంగా ఉద్ఘాటించగల్గుతారు.'

“ 'నేనూ, నా పెళ్లాం పిల్లలూ, నా కమతగాడూ, నా పశువులూ ఉత్పత్తిచేసిన ఈ పెంటకుప్ప నాది' అని కూడా అతను చేర్చి వుండొచ్చు. కాగా ఎవరి 'కలలు' ఈ విధంగా నిజమవుతున్నాయి? కమ్యూనిస్టు కార్మికుల కలలు కావేకావు! అమెరికాలో పెట్టిబూర్జువాలు గానూ, వ్యవసాయదార్లుగానూ తలెత్తు కుని తిరిగే అదృష్టం తమకెప్పుడు పట్టుతుందా అని

ఆశలు పెట్టుకున్నప్పుడు దివాళాతీసిన దుకాణదారులు చేతిపనివాళ్ళు, బతికివెళ్లే రైతులూ, వీరి కలలే! ఈ 140 కోట్ల ఎకరాలనూ సాధనంగా ఉపయోగించి ఉద్ధరించబోయే 'కల' ఏమిటి? అందరు మనుషులనూ ప్రైవేటు ఆస్తివరులుగా మార్చివేసే కల, అందరి మనుషులనూ చక్రవర్తులుగానూ, జగద్గురువులుగానూ మార్చివేయగలిగే కల ఎంత ఆచరణీయంగానూ ఎంత కమ్యూనిస్టు విధానాత్మకంగానూ వుంటుందో, అంత ఆచరణీయంగానూ అంత కమ్యూనిస్టు విధానాత్మకంగానూ వున్నట్టి కల తప్ప ఇది మరొకటికాదు."

విషపూరితంగానూ అవహాస్యభరితంగానూ వుంది మార్క్స్ విమర్శ. క్రీగ్ అభిప్రాయాలలోని ఏ అంశాలపైతే మనకిప్పుడు మన "సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల"లో కనబడుతున్నాయో సరిగ్గా ఆ అంశాలను కనబరుస్తూన్నందుకే - పదజాల ప్రాబల్యమూ, పెట్టిబూర్జువా ఊహాజగత్తులను అత్యంత విప్లవాత్మక ఊహాజగత్తత్వం కింద చలామణి చెయ్యడమూ, ఆధునిక ఆర్థిక వ్యవస్థనూ దాని వాస్తవ పునాదులనూ దాని అభివృద్ధిని అర్థం చేసుకోవడంలో వైఫల్యమూ కనబరుస్తూన్నందుకే - అతనిని మార్క్స్ దుయ్యబట్టుతున్నాడు. అప్పటికింకా కేవలం భావి ఆర్థికశాస్త్రవేత్తగానే వున్నట్టి మార్క్స్, తన అద్భుత పరిశీలనాశక్తితో మార్పిడియొక్క, సరుకుల ఉత్పత్తి యొక్క ప్రాతను విస్పష్టంగా చూపించుతున్నాడు. రైతులు భూమినైనా మార్పిడి చేసుకుంటారు, లేదా అధమం భూఫలసాయాన్నయినా మార్పిడి చేసుకుంటారు అని అతడు చెబుతున్నాడు - ఇక దాంతో అంతా చెప్పేసినట్టే! ఈ ప్రశ్న యొక్క సమగ్రప్రదర్శన అనేక విషయాల్లో రష్యన్ రైతు ఉద్యమానికీ, దాని పెట్టిబూర్జువా "సోషలిస్టు" భావశాస్త్రవేత్తలకు ప్రయుక్తం చేయవచ్చు.

అయితే ఈ పెట్టిబూర్జువా ఉద్యమాన్ని మార్క్స్ అదే సమయంలో కేవలం "కాదనడం" లేదు, విప్లవాత్మక పెట్టిబూర్జువా ప్రజాస్వామ్యాన్ని ముట్టుకుంటే మయలుపడిపోతామని భయపడేటట్టి పండిత ప్రకాండులు అనేకులకు సహజమైన పిడివాదధోరణిలో మార్క్స్ దీనిని దాటవేయడం లేదు. ఉద్యమాన్ని చుట్టివేసినట్టి భావ శాస్త్రీయ త్వక్కుయొక్క అసంగతాన్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా అవహేళన చెస్తూనే, భిన్నభిన్న వ్యక్తుల సంకల్పాలూ చైతన్యాలతోనూ, వారి స్వప్నాలూ సిద్ధాంతాలతోనూ నిమిత్తం లేకుండానే, దాని బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితుల కారణంగా దానిని అనివార్యంగా అనుగమించ వలసినట్టి ఫలితాలనూ, దాని యథార్థ చారిత్రాత్మక విషయాన్ని నిశ్చల భౌతికవాద మార్గంలో నిర్ధరించడానికి మార్క్స్ ప్రయత్నిస్తాడు. అందుచేత, ఈ ఉద్యమాన్ని కమ్యూనిస్టులు బలపరచడమును మార్క్స్ ఖండించడలేదు, దానిని కమ్యూనిస్టులు బలపరచడమునే అతడు పూర్తిగా అనుమతిస్తున్నాడు. గతితార్కిక దృక్పథాన్ని అవలంబించుతూ, అనగా గతాన్నీ భవిష్యత్తునీ లెక్కలోకి తీసుకుంటూ ఉద్యమాన్ని అన్ని వైపులనుండి పరిశీలించుతూ, భూమిరూపమైన ప్రైవేటు ఆస్తిపై జరుపు

తూన్న ఈ దాడియొక్క విప్లవాత్మక ఆకృతిని మార్క్స్ గమనించాడు. శ్రామికవర్గీయ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంయొక్క ఒక ప్రత్యేక ప్రారంభరూపంగా ఈ పెట్టీబూర్జువా ఉద్యమాన్ని మార్క్స్ గుర్తించాడు. ఈ ఉద్యమం చేపట్టడం వల్ల నువ్వు కంటూన్న కలలు సార్థకం కావు అంటాడు. మార్క్స్, క్రీగెను ఉద్దేశించి: పాభాతృత్వం బదులు, నీకు లభించేది పెట్టీబూర్జువా వేర్పాటే; రైతులకు అవిభాజ్యపు కేటాయింపు భూములు లభించడం బదులు, భూమి వాణిజ్యపు సరుకుగా మారిపోతుంది; అంతా మింగేసే చట్టావ్యాపారులపై దెబ్బతీయడం బదులు పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి ప్రాతిపదిక మరింత విస్తృత మవుతుంది. సామాజిక పరిణామాన్ని అది భీతావహంగా త్వరితపరచి, కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం యొక్క నూతన, ఉన్నత రూపాలను అంతకు మరింత చేరువుగా తీసుకువస్తుంది కాబట్టి, నీవు నిరర్థకంగా నివారించజూస్తూన్నట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానపు ఘోరకలి చారిత్రాత్మకంగా మంచిదే. భూమి ఆస్తిపై తీసేదెబ్బ, సాధారణపు ఆస్తిపై అనివార్యమైన ఇతర దెబ్బలు తీయడానికి మరింత వీలు కలుగజేస్తుంది. ఏదో కొద్దిపాటి భాగ్యాన్ని - అదైనా అందరికీ కాదు, ఏ కొద్ది మందికో - తాత్కాలికంగా కలుగజేసే మార్పుకోసమని అడుగు వర్గాల విప్లవాత్మక క్రియకు, కష్టజీవులందరికీ సంపూర్ణమైన మానవసంపదకు హామీ ఇచ్చే మార్పుకోసమై అట్టడుగు వర్గాల అనివార్యమగు తదుపరి విప్లవాత్మక క్రియకు మరింత వీలు కలుగజేస్తుంది.

క్రీగెకు వ్యతిరేకంగా మార్క్స్ కావించిన విమర్శనా ప్రదర్శన రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లమైన మనకు ఒక నమూనాగా ఏర్పడాలి. రష్యాలో నేటి రైతు ఉద్యమంయొక్క పెట్టీబూర్జువా స్వభావంగురించి ఎట్టి అనుమానమూ వుండనక్కరలేదు. మన శక్తినంతనూ వినియోగించి దీనిని మనం వివరించి చెప్పాలి; కాగా ఈ విషయమై అందరి “సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల,” అందరి ఆదిమ సోషలిస్టుల భ్రమలపై నిర్దాక్షిణ్యమైనట్టి అచంచల మైనట్టి పోరాటాన్ని మనం సాగించాలి. సమగ్రమైన సోషలిస్టు విప్లవం రావడం కోసమే ప్రజాస్వామిక మార్పులన్నింటిలో సహితమూ పాటుపడేటట్టి ప్రత్యేకమైన స్వతంత్ర శ్రామిక వర్గ పార్టీని ఆర్గనైజు చేయడమే మన లక్ష్యమై వుండాలి, దీనిని మనమెన్నడూ ఒక్క ఊణ మైనా విస్మరించకూడదు. కాని ఈ కారణం పేరుచెప్పి రైతు ఉద్యమం పట్ల పెడముఖం పెట్టడం శుద్ధ అల్పబుద్ధితత్వమే, పండితప్రకాండుల బేడిజమే అవుతుంది. ఈ ఉద్యమంయొక్క విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్య స్వభావం గురించి శంకించాల్సిన అసరం ఏ మాత్రమూ లేదు, ముమ్మాటికీ లేదు, కాగా సర్వశక్తులా మనం దీనిని బలపర్చి, అభివృద్ధిచేసి, రాజకీయంగా చైతన్యవంతమైనట్టి నిర్దిష్టంగా వర్గపోరాటశీలమైనట్టి ఉద్యమంగా రూపొందించి, దానిని ముందుకు తీసుకొచ్చి, చివర వరకూ దానితో చేతులు కలపాల్సి వుంటుంది - ఎందుచేతంటే ఎట్టి రైతు ఉద్యమ లక్ష్యాన్ని సహితమూ మించిపోయి, ఆపైకే మనం సాగిపోతున్నాం; సామా

జిక వర్గవిభేదం అంతిమ శిఖరానికే మనం సాగిపోతున్నాం. రష్యోలోలాగా రైతాంగం ఇంత బాధ, ఇంత హింస, ఇంత దైన్యమూ అనుభవిస్తూనట్టి దేశం ప్రపంచంలో మరేదీలేదు. రైతాంగం అనుభవించుతూన్న ఈ హింస ఇదివరకు ఎంత అంధకారబంధురంగా వుండినదో, అంత శక్తివంతంగా వుంటుంది ఇప్పుడు దాని జాగృతి, అంత అజేయంగా వుంటుంది దాని విప్లవాత్మక విజృంభణ. పాతపడిపోయినట్టి పాపపంకిలమైనట్టి ఫ్యూడల్ నిరంకుశత్వపు బానిస రష్యను పునాదిరాళ్లతో సహా ఇది పెకలించివేసేందుకు, ధైర్యవంతులైనట్టి స్వేచ్ఛా పరులైనట్టి ఒక నూతన తరం ప్రజలనూ, సోషలిజం కోసమై మన శ్రామికవర్గ పోరాట విస్తరణకు ప్రదేశం వుండే ఒక నూతన ప్రజాసత్తాక దేశాన్ని సృష్టించేందుకు ఈ విజృంభణకు తన సర్వశక్తులతో సహాయం చేయడమే చైతన్యవంతమైన విప్లవాత్మక శ్రామిక వర్గం యొక్క కర్తవ్యం.

ఏప్రిల్ 1905.

ప్రజాస్వామ్య విప్లవంలో సోషల్-డెమోక్రసీయుక్క రెండు ఎత్తుగడలు

ఖండితే

మ లి ప లు కు

మళ్ళీ మరొకసారి “ఓస్వాబాజ్డేనియె” ధోరణి,
మళ్ళీ మరొకసారి కొత్త “ఇస్కా” ధోరణి

III. నియంతృత్వంపై అప్రభంశపు బూర్జువా వ్యక్తీకరణ, దీనిపై మార్క్స్ అభిప్రాయం

1848 లో “నోయె రైనిషె సైటుంగ్”లో మార్క్స్ రాసిన వ్యాసాలను మేరింగ్ ప్రచురించుతూ, వాటికి తాను చేర్చిన వివరణలో, ఆ ప్రతిక పై బూర్జువా ప్రచురణలు ఆరోపించిన నిందలలో, “నియంతృత్వాన్ని తక్షణం ప్రవేశపెట్టడమే ప్రజాస్వామ్యాన్ని సాధించడానికి ఏకైకసాధనం” (Marx' Nachlass, 3 వ సంపుటం, 53 వ పుట) అని ఈ ప్రతిక డిమాండు చేసిందన్నట్టుగా ఒక నిందను చేర్చాయని చెబుతాడు. అప్రభంశపు బూర్జువా దృక్పథం నుండి చూస్తే, నియంతృత్వం అనే భావమూ, ప్రజాస్వామ్యం అనే భావమూ పరస్పర విరుద్ధాలు. వర్గపోరాట సిద్ధాంతాన్ని అది అవగతం చేసుకొన జాలక పోవడమూ, రాజకీయ రంగంలో భిన్నభిన్న బూర్జువా గ్రూపుల, ముఠాల చిల్లరమల్లర కీచులాటలకు అది అలవాటు పడడమూ కారణంగా, నియంతృత్వమంటే అన్ని రకాల ప్రజాస్వామ్య స్వేచ్ఛలూ హామీలూ రద్దు అవడమనీ, అన్ని రకాల ప్రజాపీడన అనీ, తన వ్యక్తీగత ప్రయోజనాలకై ఒక నియంతచే అన్ని రకాల అధికార దుర్వినియోగము అని బూర్జువా వర్గం అర్థంచేసుకుంటుంది. లెనిన్ కుగల “తన అదృష్టం కూడా ఎలా వుందో ఒకమాటు చూసుకుందామనే ప్రగాఢవాంచే” (“ఇస్కా”, 103 వ సంచిక, 3 వ పుట 2 వ కాలమ్)

నియంతృత్వ నినాదమంటే “వైర్యోద్,” “ప్రాలెతారియ్”⁸¹ పత్రికలకు గల పక్షపాతానికి కారణమంటూ కొత్త “ఇస్కా”లో తన “కొత్త దండయాత్రను” సమాప్తం చేస్తూ మన మరీనావ్ తన రచనలలో వ్యక్తపరుస్తూన్నట్టి అచ్చమైన ఈ అప్రభంశపు బూర్జువా అభిప్రాయంలోనే వుంది నిజంగా దీని సారమంతా. వ్యక్తి నియంతృత్వంతో విభేదించుతూన్న వర్గ నియంతృత్వం, అనే పదంయొక్క అర్థాన్ని, సోషలిస్టు నియంతృత్వ కర్తవ్యాలనూ వివరించి చెప్పాలంటే, “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” అభిప్రాయాలపై కొంత ప్రస్తావించడం అనుపయోగకరం కాకపోవచ్చు.

“నోయే రైనిషె సైటుంగ్” 1848 సెప్టెంబరు 14 న ఇలా రాసింది: “విప్లవానంతరం ప్రతి తాత్కాలిక రాజ్యాంగయంత్ర నిర్మాణానికి ఒక నియంతృత్వం, అంతేకాదు ఒక శక్తివంతమైన నియంతృత్వం, కావలసి వస్తుంది. నియంతృత్వాత్మాకంగా వ్యవహరించనందుకే పాత సంస్థల అవశేషాలను తక్షణమే బద్దలుకొట్టి నామరూపాలు లేకుండా నాశనం చేయనందుకే, కాంప్ హౌసెన్ న్ను (1848 మార్చి 18 తరువాత ప్రధానమంత్రి) మేము మొదలు దగ్గరనుండీ నిందించుతునే వున్నాం. రాజ్యాంగ బద్ధ భ్రమలతో హెర్ కాంప్ హౌసెన్ స్పష్టావస్థలో వుండగా, వీగిపోయిన పార్టీ (అనగా, అభివృద్ధి నిరోధక పార్టీ), బ్యూరోక్రసీలోనూ సైన్యంలోనూ తనకుండిన స్థానాన్ని బలపరచుకోవడమే కాకుండా, అక్కడక్కడ బహిరంగ పోరాటంలో దిగడానికి సహితమూ సాహసించింది.”

కాంప్ హౌసెన్ మంత్రివర్గంపై “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” సుదీర్ఘమైన వ్యాసాల్లో సవివరంగా ప్రవచించిన దాన్నంతనూ కొద్ది సూత్రాల్లో ఈ వాక్యాలు సంగ్రహంగా వక్కాణించుతున్నాయని మేరింగ్ చెప్పడం ఎంతైనా సముచితంగా వుంది. మార్క్స్ నుడివిన ఈ వాక్యాలు మనకేమిటి తెలియజేస్తున్నాయి? తాత్కాలిక విప్లవాత్మక ప్రభుత్వం నియంతృత్వాత్మాకంగా వ్యవహరించి తీరాలనీ (నియంతృత్వ నినాదమంటే బెదిరిపోయి వెనుకతీస్తున్న కారణంగా ఏ వాక్యాన్ని “ఇస్కా” ఏ మాత్రమూ గ్రహించలేకపోయిందో ఆ వాక్యం), పాత అవశేషాలను నాశనం చేయడమే ఇట్టి నియంతృత్వంయొక్క కర్తవ్యం (విప్లవ ప్రతీఘాతానికి వ్యతిరేకమైన పోరాటం గురించి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీ మూడవ కాంగ్రెస్ తీర్మానంలో అచ్చంగా చెప్పబడినట్టి, కాగా పైన మేము నిరూపించినట్టుగా, కాన్ఫరెన్స్ తీర్మానంలో విడిచిపెట్టబడినట్టి కర్తవ్యం) అనీ తెలియజేస్తున్నాయి. ఇక మూడవ విషయమూ, ఈ వాక్యాలనుండి తేల్చాన్న చివరి విషయమూ ఏమిటంటే, విప్లవమూ, బహిరంగ అంతర్యుద్ధమూ జరిగే కాలావధిలో “రాజ్యాంగబద్ధ భ్రమల”కు ఇంకా లోనై వుండినందుకు బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యవాదులను మార్క్స్ దుయ్యబట్టాడు. 1848 జూన్ 6 వ తేదీ “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” వ్యాసంవల్ల ఈ వాక్యాల అర్థం మరింత ప్రత్యక్షంగా విశద

మవుతుంది. మార్క్స్ ఇలా రాస్తాడు: “రాజ్యాంగనిర్ణయ జాతీయ పరిషత్తు ప్రధానంగా క్రియాశీలమైనట్టి, విప్లవాత్మకంగా క్రియాశీలమైనట్టి పరిషత్తు అయివుండాలి. కాని, ఫ్రాంక్ ఫర్డ్ పరిషత్తు ప్రభుత్వాన్ని పనిచేయనిస్తూనే తాను మాత్రం పార్లమెంటరీ విధానంలో బడిపిల్లల అభ్యాసక్రియలతో కాలం గడుపుతుంది. ఈ పండిత పరిషత్తు సాంగోపాంగంగా పరిశీలించిన పీదప ఎంత ఉత్తమోత్తమ రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించడానికి వీలుంట్లుందో అంత ఉత్తమోత్తమ కార్యక్రమావళిని రూపొందించ గల్గుతుందనే అనుకున్నప్పటికీ, ఈ లోపునే జర్మన్ ప్రభుత్వాలు కత్తికరార్లనే గనుక కార్యక్రమావళిలో చేర్చితే, ఉత్తమోత్తమ కార్యక్రమావళి వల్లా, ఉత్తమోత్తమ రాజ్యాంగంవల్లా ఉపయోగమేమిటి?”

ఈ నినాదం అర్థం నియంతృత్వం. “రాజ్యాంగనిర్ణయ పరిషత్తును ఆర్గనైజ్ చేసేందుకు తీసుకున్న నిర్ణయాన్నే” ఒక నిర్ణయాత్మకమైన విజయమని నామకరణం చేసేటట్టి, లేదా “అత్యంత విప్లవాత్మక ప్రతిపక్ష పార్టీగా వుండవల్సిందని” మనను ఆహ్వానించుతూన్నట్టి తీర్మానాల వల్ల మార్క్స్ వైఖరి ఎలా వుండేదో దీన్నిబట్టి మనం తెలుసుకోగలం!

జాతుల జీవితంలో బృహత్తర సమస్యలు కేవలం బలప్రయోగం వల్లనే పరిష్కారమవుతున్నాయి. దౌర్జన్య ప్రయోగానికి, అంతర్యుద్ధానికి ముందు దిగేవి మామూలుగా అభివృద్ధి నిరోధక వర్గాలే; జనవరి 9⁸² నుండి ఎల్లవేళలా సర్వత్రా వ్యవస్థాత్మకంగానూ మొండిగానూ రష్యన్ నిరంకుశ పరిపాలన వ్యవహరించినట్టు, ఇంకా ఆలాగే వ్యవహరిస్తూన్నట్టు “కత్తికరార్లను కార్యక్రమావళిలో చేర్చినది” ఇవే. కాగా అటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడింది గనుక, రాజకీయ కార్యక్రమావళిలో నిజంగా కత్తికరార్లే ప్రధానాంశంగా తయారయ్యాయి గనుక, ఉపప్లవమే అత్యవశ్యకమని, అత్యవసరమని రుజువైంది గనుక — రాజ్యాంగబద్ధ భ్రమలూ, పార్లమెంటరీ విధానంలో బడిపిల్లల అభ్యాస క్రియలూ బూర్జువా విప్లవఘాతుకానికి కేవలం ఒక తెరమరుగుగా, బూర్జువా వర్గం విప్లవంనుండి “బెదరిపోయి తప్పుకుంటూంద”న్న విషయాన్ని కప్పిపుచ్చడానికి ఒక తెరమరుగుగా ఏర్పడతాయి. అందుచేత అచ్చమైన విప్లవాత్మక వర్గం లేవదీయాల్సిన నినాదం నియంతృత్వ నివాదమే.

ఈ నియంతృత్వం యొక్క కర్తవ్యాల ప్రశ్నపై మార్క్స్ “నోయే రైనిషె సైటుంగ్”లో అప్పటికప్పుడే రాయనే రాశాడు: “కాలంచెల్లిపోయిన ప్రభుత్వాలు చేసిన అభివృద్ధి నిరోధక యత్నాలకు వ్యతిరేకంగా జాతీయ పరిషత్తు అదివరకే నియంతృత్వాత్మకంగా క్రియాకలాపం సాగించి వుండాలి; అప్పుడు ప్రజాభిప్రాయంలో ఆది ఎంతటి శక్తిని సంపాదించుకుని వుండేదంటే, ఆ శక్తి ధాకకు కత్తికరార్లన్నీ తునాతునకలయేవి... కాని జర్మన్ ప్రజలను ఉత్సాహితులను చేయడం బదులు, లేదా ప్రజలవల్ల అది ఉత్సాహవంతమయేది బదులు ఈ

సమావేశం జర్మన్ ప్రజలకు విసుగుపరుస్తుంది.” మార్క్స్ అభిప్రాయం ప్రకారం జాతీయ పరిషత్తు “ప్రజా సార్వభౌమత్వ సూత్రాన్ని ఎదిరించే ప్రతిదానిని జర్మనీలో అప్పుడుండిన వాస్తవవ్యవస్థనుండి తొలగించివేయాల్సి వుండెను;” ఆలా తొలగించి వేసిన తరువాత, “విప్లవం సాధించినట్టి ప్రజా సార్వభౌమత్వాన్ని అన్ని దాడులనుండి భద్రపరచేందుకుగాను తనకు ప్రాతిపదికగా ఏర్పడుతూన్న విప్లవాత్మక పునాదులను అది దృఢపరచుకోవాల్సి వుండెను.”

ఈ ప్రకారంగా, విప్లవాత్మక ప్రభుత్వానికి, అనగా నియంతృత్వానికి, 1848 లో మార్క్స్ సూచించిన కర్తవ్యాల ప్రధాన సారాంశం ప్రజాస్వామ్య విప్లవంతో సమానమవుతున్నాయి: విప్లవప్రతీఘాతం నుండి పరిరక్షించుకోవడమూ, ప్రజా సార్వభౌమత్వాన్ని ఎదిరించే ప్రతిదానిని యథార్థంగా తొలగించి వేయడమూ. ఇది విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామ్య నియంతృత్వం తప్ప మరేదీ కాదు.

సరే ఇక ముందుకు వెళ్దాం: మార్క్స్ అభిప్రాయంలో, ఈ కర్తవ్యాన్ని (ప్రజా సార్వభౌమ సూత్రాన్ని సంపూర్ణంగా వాస్తవంగా అమలు పరచడమూ, విప్లవప్రతీఘాత దాడులను తిప్పికొట్టడమూ) సాధించగల్గి వుండినట్టి, సాధించవలసి వుండినట్టి వర్గాలు ఏవి? “ప్రజలను” గురించి మార్క్స్ మాట్లాడుతాడు. కాని “ప్రజల” ఐక్యత గూర్చి, ప్రజల్లో వర్గపోరాట లేమిని గూర్చి పెట్టిబూర్జువా భ్రమలకు వ్యతిరేకంగా అతడు ఎల్లప్పుడూ నిర్దాక్షిణ్యంగా పోరాడాడని మనకు తెలుసు. “ప్రజలు” అనే పదాన్ని వాడడంలో మార్క్స్ వర్గ భేదాలను కప్పిపుచ్చడం లేదు; ఇందుకు బదులు విప్లవాన్ని తుదముట్టా సమగ్రంగా సాగించ సామర్థ్యం కలిగిన నిర్దిష్ట మూలద్రవ్యాలను అతడు సమ్మిళితం చేశాడు.

బెర్లిన్ శ్రామికవర్గం మార్చి 18 న విజయం సాధించిన తరువాత, విప్లవఫలితాలు రెండు విధాలుగా వ్యక్తమయ్యాయని చెబుతూ “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” ఈ విధంగా రాసింది: “ఇటు ప్రజలను సాయుధులు చేయడమూ, సంఘాలను ఏర్పరచుకునే హక్కు, వాస్తవంగా సాధించుకున్న ప్రజా సార్వభౌమత్వమూ; అటు రాజరిక వ్యవస్థనూ, కాంప్ హౌసెన్-హౌస్సెమన్ మంత్రివర్గాన్నీ అనగా బడా బుర్జువావర్గ ప్రతినిధుల ప్రభుత్వాన్నీ, భద్రపరచడమూ. ఈ ప్రకారంగా, పరస్పరంగా ఒక దానితో ఒకటి అంతకంతకు వేరైపోయి తీరాల్సినట్టి ఫలితాల పరంపరలు రెండింటినీ విప్లవం తీసుకొచ్చింది. ప్రజలు విజయం సాధించారు; నిర్ణయాత్మక మైన ప్రజాస్వామ్య స్వభావం కల్గినట్టి స్వేచ్ఛలను వారు సంపాదించుకున్నారు, కాని సూటి రాజ్యాధికారం మాత్రం వారి చేతుల్లో పడకుండా, బడా బుర్జువావర్గం చేతుల్లోకి వెళ్లింది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే, విప్లవం ఇంకా అసంపూర్ణంగానే వుండిపోయింది. ప్రజలు బడా బుర్జువావర్గాన్ని మంత్రివర్గపు ఏర్పాట్లు చేయనిచ్చారు; దాంతో పాత ప్రెష్యన్ కులీనవంశ

స్తులతోనూ బ్యూరోక్రసీతోనూ ఏకమైపోయే తన యత్నాలను బడా బూర్జువా వర్గం వెంటనే బయటపెట్టింది. ఆర్నిమ్, కానిట్జ్, ష్వేరీన్లు మంత్రివర్గంలో చేరారు.

“ఎల్లప్పుడూ విప్లవవ్యతిరేకి అయిన బడా బూర్జువా వర్గం ప్రజ, అనగా కార్మికులూ ప్రజాస్వామిక బూర్జువావర్గములు, ఎదుట హడలు కారణంగా అభివృద్ధి నిరోధకంతో రక్షణ, విజృంభణలపై మిత్రత్వం నెరపుతుంది” (ఒత్తులు మేము పెట్టినవి).

ఇందుచేత, “రాజ్యాంగనిర్ణయ పరిషత్తును ఆర్గనైజ్ చేసేందుకు తీసుకున్న నిర్ణయం” ఒక్కటే కాకుండా, యథార్థంగా దాన్ని సమావేశ పరచడం సహితమూ విప్లవంయొక్క నిర్ణయాత్మక విజయాన్ని సాధించడానికి చాలనే చాలదు! సాయుధ పోరాటంలో పాక్షిక విజయం తరువాతనైనా (1848 మార్చి 18 న బెర్లిన్ కార్మికులు సాయుధ బలాలపై సాధించిన విజయం) “అసంపూర్ణమైన” విప్లవమే, “సమాప్తి పరకూ సాగించనట్టి” విప్లవమే సాధ్యమవుతుంది. అలాంటప్పుడు, దాని సమాప్తి దేనిపై ఆధారపడుతుంది? సూటి రాజ్యాధికారం ఎవరి చేతుల్లోకి, పెత్రుంకేవిచ్, రోడిచెవ్ చేతుల్లోకి అనగా కాంప్హౌసెన్, హన్సెమన్ చేతుల్లోకి వెళ్లుతుందో, లేకుంటే ప్రజ చేతుల్లోకి — అనగా కార్మికులూ, ప్రజాస్వామిక బూర్జువా వర్గమూ చేతుల్లోకి వెళ్లుతుందో దానిపై ఆధారపడుతుంది. మొదటి పక్షంలో లాగానే అయితే అధికారం బూర్జువావర్గ పరమవుతుంది; “విమర్శనా స్వేచ్ఛ,” “అత్యంత విప్లవాత్మక ప్రతిపక్ష పార్టీగా వుండడానికి” స్వేచ్ఛ శ్రామికవర్గ పరమవుతుంది. విజయం సాధించిన వెంటనే బూర్జువావర్గం అభివృద్ధి నిరోధకంతో మిత్రత్వం నెరపుకుంటుంది (ఉదాహరణకు, వీధి పోరాటంలో సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ కార్మికులు సాయుధ బలాలపై కేవలం పాక్షిక విజయమే సాధించితే ప్రభుత్వ నిర్మాణ కార్యాన్ని పెత్రుంకేవిచ్ ప్రభుత్వంకే విడిచిపెట్టేసి రష్యాలో కూడా ఈ పరిస్థితి ఏర్పడివుండేది). రెండవ పక్షంలో విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామ్య నియంతృత్వం, అనగా సంపూర్ణ విజయం సాధ్యమవుతుంది.

బడా బూర్జువావర్గంలో పూర్తిగా విభేదించుతూన్నట్టి, దేనినైతే అతడు కార్మికులతో కలిపి ప్రజ అని పిలిచాడో అట్టి “ప్రజాస్వామిక బూర్జువావర్గం” (demokratische Bürgerschaft) అంటే మార్క్స్ అభిప్రాయం ఏమిటో మరింత నిశితంగా మనమిప్పుడికి నిర్వచించాల్సి వుంటుంది.

ఈ ప్రశ్నకు స్పష్టమైన జవాబు, 1848 జూలై 29 వ తేదీగల “నోయే రైనిషె సైటుంగ్” లోని ఒక వ్యాసంలో మనకు దొరుకుతుంది: “...1848 జర్మన్ విప్లవం 1789 ఫ్రెంచి విప్లవానికి వికటకవిత్వం తప్ప మరేమీకాదు.

“1789 ఆగస్టు 4 న, బాస్టిల్ ముట్టడి జరిగిన మూడువారాల తరువాత, ఫ్రెంచి ప్రజలు ఫ్యూడలిజమ్ తమపై మోపిన భారాన్నంతటినీ ఒక్క రోజులో వదలించేసుకున్నారు.

“1848 జూలై 11 న, మార్చి బారికేడ్లు జరిగిన నాలుగునెలల తరువాత ఫ్యూడల్ భారాలు జర్మన్ ప్రజలను క్రుంగదీశాయి. *Teste Gierke cum Hansemanno**.

“1789 నాటి ఫ్రెంచి బూర్జువావర్గం తన మిత్రులైన రైతులను ఒక్క క్షణమా త్రమైనా విడిచిపెట్టలేదు. గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఫ్యూడల్ విధాన నిర్మూలనమే, స్వేచ్ఛా యుతమైన, భూస్వామ్యం కలిగిన (*grundbesitzenden*) రైతువర్గాన్ని సృష్టించడమే తన అధికారానికి పునాదిగా ఏర్పడిందని అది తెలుసుకుంది.

“1848 నాటి జర్మన్ బూర్జువా వర్గం తనకు అత్యంత సహజమైన మిత్రులైన తన రక్తంలో రక్తమూ తన మాంసంలో మాంసమూ అయినట్టి, ఎవరిని కోల్పోతే కులీన వర్గానికి వ్యతిరేకంగా తాను శక్తివిహీనమై పుంటుందో అట్టి రైతులకు ద్రోహంచేస్తూంది.

“ఫ్యూడల్ అధికారాలను కొనసాగించడమూ, (భ్రమభరితమైనట్టి) నష్టపరిహారమనే మునుగుకింద వాటిని మంజూరు చెయ్యడమూ – ఇది 1848 జర్మన్ విప్లవం యొక్క ఫలితం. కొండను తవ్వి ఎలకను పట్టినట్టయింది.”

గ్రంథంలోని ఈ భాగం ఎంతైనా విజ్ఞానదాయకంగా వుంది. ముఖ్యమైనట్టి నాలుగు వాక్యాలను ఇది మనకు అందించుతుంది: 1) జర్మన్ బూర్జువావర్గం సాధారణంగా ప్రజా స్వామ్యానికే కాకుండా, రైతాంగానికే ప్రత్యేకంగా ద్రోహం చేయడంలో అసమాప్త జర్మన్ విప్లవం, సమాప్తిచెందిన ఫ్రెంచి విప్లవంతో విభేదించుతుంది. 2) స్వేచ్ఛాయుతమైన రైతువర్గాన్ని సృష్టించడమే ప్రజాస్వామ్య విప్లవ పరిపూర్ణ సమాప్తికి పునాది. 3) ఇటువంటి వర్గాన్ని సృష్టించడమంటే దాని అర్థం ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ మోపుతూన్న భారాలు రద్దుచేయడమూ, ఫ్యూడలిజాన్ని నాశనంచేయడమూ అన్నమాట, అయినప్పటికీ దాని అర్థం ఇంకా సోషలిస్టు

* “సాక్షులు: గీర్కె, హాన్సెమన్ గార్లు.” బడా బూర్జువావర్గపు పార్టీ ప్రతినిధి హాన్సెమన్ (రష్యాలో ఇతనిని పోలినవాళ్లు: త్రుబెల్ స్కోయ్, లేదా రోడిచెవ్ ల వంటివాళ్లు) ఒక మంత్రి; హాన్సెమన్ మంత్రివర్గంలో గీర్కె వ్యవసాయ మంత్రి; “ఫ్యూడల్ భారాలను,” బహిరంగంగా చెప్పకుండుకు మాత్రం “పరిహారాలు లేకుండానే” “రద్దుచేయడానికి” ఒక పథకం, ఒక “సాహసోపేతమైన” పథకం, తయారుచేసి వాస్తవానికి చిన్నచిన్న అప్రాముఖ్యమైన భారాలను రద్దుచేస్తూ, మరీ ముఖ్యమైన వాటిని ఆలాగే వుంచేసో, లేక వాటికి పరిహారాలు సమర్పించుకుంటూనో పథకం తయారుచేశాడు ఇతడు. రష్యాలో “రైతు భూస్వామ్యాన్ని విస్తరింపజేయడం” ఇష్టపడుతూనే, భూస్వాములకు మాత్రం కష్టం కలుగజేయడానికి ఇష్టపడనట్టి, శ్రీయుతులు కబ్లకోవ్, మనుయిలొవ్, గేర్తెన్ స్టయిన్ లనూ, వారి లాంటి ఇతర బూర్జువా లిబరల్ రైతుమిత్రులనూ ఇంచుమించు పోలినట్టివాడు ఈ పార్ గీర్కె.

విప్లవం మాత్రం కాదు. 4) రైతులే బూర్జువావర్గం యొక్క, అనగా రైతులు తనతో కూడా లేనిదే అభివృద్ధి నిరోధానికి వ్యతిరేకంగా ఏది “శక్తివిహీనమై” వుంటుందో అట్టి ప్రజాస్వామిక బూర్జువావర్గంయొక్క, “అత్యంత సహజమైన” మిత్రులు.

విశిష్టములైన జాతీయ ప్రత్యేక గుణాలకు సముచితమైన అంగీకారములను కల్గించుతూ, ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ స్థానే భూదాస్య వ్యవస్థను ప్రత్యామ్నాయంగా తీసుకున్న పక్షమందు, 1905 నాటి రష్యాకు ఈ వాక్యాలను పూర్తిగా ప్రయుక్తం చేయవచ్చు. మార్క్స్ విశదపరచినట్టుగా, జర్మనీ అనుభవాలనుండి, గుణపాఠాలను నేర్చుకున్న పక్షంలో, విప్లవంయొక్క నిర్ణయాత్మక విజయానికై, శ్రామికవర్గ రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వ నివాదం ఒక్కటే తప్ప మరే ఇతర నివాదమూ లేదనే పర్యవసానానికి మనం చేరుకుంటామనడంలో ఎట్టి సందేహమూ లేదు. ప్రతిఘటన సల్పిన అభివృద్ధి నిరోధకులతోనూ, నమ్మక ద్రోహం కావించిన బూర్జువావర్గంతోనూ, 1848 లో మార్క్స్ వ్యత్యాసం చూపించినట్టి “ప్రజ”లోని ప్రధాన అంశీభూతములు శ్రామికవర్గమూ, రైతాంగమూ అనడంలో ఎట్టి సందేహమూ లేదు. రష్యాలో కూడా లిబరల్ బూర్జువావర్గమూ, “ఒస్వోబోజ్డేనియే” సమితి పెద్దమనుషులూ రైతాంగానికి ద్రోహం చేస్తున్నారనీ, ద్రోహం చేస్తారనీ, అనగా కుహనా సంస్కరణకే పరిమితమవుతూ భూస్వాములకూ రైతాంగానికీ మధ్య జరిగే నిర్ణయాత్మక సమరంలో భూస్వాముల పక్షం వహించుతారనడంలో ఎట్టి సందేహమూ లేదు. ఈ పోరాటంలో చివరివరకూ రైతాంగానికి సహాయపడగలిగేది శ్రామికవర్గం ఒక్కటే. రష్యాలో కూడా రైతుపోరాట విజయం, అనగా భూమి అంతా రైతాంగానికి బదిలీకావడం, సంపూర్ణమైన ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని సూచించుతుందే గాని, పరిసమాప్త విప్లవానికి సామాజిక పట్టు గొమ్ముగా ఏర్పడుతుందే గాని, పెట్టిబూర్జువావర్గంయొక్క భావశాస్త్రవేత్తలైన సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు చెప్పే సోషలిస్టు విప్లవం, లేక “సామాజికీకరణ” ఎంత మాత్రమూ కాదని అనడంలో చిట్టచివరకు ఎట్టి సందేహమూ లేదు. రైతు ఉపప్లవ జయమూ, ప్రజాస్వామిక విప్లవం విజయమూ ప్రజాస్వామిక రివబ్ల్యూట్ ప్రాతిపదికపైన యేర్పడే సోషలిజం కోసం యథార్థమైనట్టి నిర్ణయాత్మకమైనట్టి పోరాటానికి మార్గాన్నే అవి కేవలం సుగమం చేస్తాయి. ప్రజాస్వామ్యం కోసం జరుగుతూన్నట్టి పోరాటంలో ఇప్పుడు బూర్జువావర్గం ఎట్టి పాత్ర వహించుతూందో, ఈ పోరాటంలో భూస్వామ్యాన్ని అనుభవించేటట్టి వర్గంగా రైతాంగం సరిగ్గా అట్టి విశ్వసనీయతకమైనట్టి, ఊగిసలాడుతూన్నట్టి పాత్రనే వహిస్తుంది. దీనిని విస్మరించడమంటే సోషలిజాన్ని విస్మరించడమన్న మాటే, శ్రామిక వర్గంయొక్క యథార్థ ప్రయోజనాలను గురించి, కర్తవ్యాలను గురించి తనను తాను వంచించుకోవడమూ, ఇతరులను వంచించడమూ అవుతుంది.

1848 లో మార్క్స్కు ఉండిన ఆభిప్రాయాలను ప్రదర్శించడంలో ఎట్టి లోపాలకూ తావులేకుండా వుండేందుకై, ఆనాటి జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి (ఆ కాలపు భాషలో చెప్పాలంటే, శ్రామికవర్గ కమ్యూనిస్టు పార్టీకి) ఈనాటి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి వున్న ఒక ప్రధాన భేదాన్ని గమనించడం ఎంతైనా ముఖ్యం. మేరింగ్ ఇలా అంటున్నాడు:

“ ‘నోయే రైనిషె సైటుంగ్’ ‘ప్రజాస్వామ్య పత్రిక’గా రాజకీయ రంగంలో ప్రవేశించింది. దాని వ్యాసాలన్నిటిలోనూ తోడిన ఎర్రని పడుగు పోగు స్పష్టంగా కళ్ళకి కనబడుతూనే వుంది. కాని బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాల పక్షం పోరాడడంకంటే, నిరంకుశతత్వ విధానానికి పూర్వజానికి వ్యతిరేకంగా బూర్జువా విప్లవ ప్రయోజనాల పక్షమే అది పోరాడింది. ఈ పత్రికతోపాటుగా, మోల్, షాప్పెర్, వీరిద్దరి సంపాదకత్వానా కొలోన్ నగరపు కార్మికుల సంఘం యొక్క ప్రత్యేక పత్రిక³ వారానికి రెండు సార్లు వెలువడుతూండేదన్న విషయం మనం నిస్మరించకూడనిదే అయినప్పటికీ విప్లవ సంవత్సరాలలో విడిగా కార్మికవర్గ ఉద్యమం గురించి దానిలో చాలా కొద్దిగా మాత్రమే పడుతూండేది. ‘నోయే రైనిషె సైటుంగ్’ ను నడుపుతూన్న వారందరిలోనూ సమర్థవంతమైన స్ట్రెఫాన్ బోర్న్ పారిస్లోనూ బ్రస్సెల్స్లోనూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల శిష్యుడుగా వుండి, 1848 లో వారి వార్తాపత్రికకు బెర్లిన్ విలేకరిగా వుండినప్పటికీ, ఆనాటి జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమం గురించి ఆ వార్తాపత్రిక ప్రదర్శించిన స్వల్పశ్రద్ధను చూచి నేటి పాఠకుడు ఏది ఏమైనప్పటికీ ఆశ్చర్యపడక మానడు. కార్మికులలో తాను సాగించుతూండే ఆందోళన పట్ల తమ అసమ్మతిని తెల్పుతూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు పల్లెటూ మాట్టెనా తననెన్నడూ అనలేదని బోర్న్ తన ‘జీవిత స్మరణలు’లో చెబుతాడు. తత్రాపి ఎంగెల్స్ తదుపరి చేసిన ఉద్వాటనలను బట్టి, అధమం ఈ ఆందోళనా పద్ధతుల పట్ల వారు అసంతృప్తి చెందడం సంభవమేనని అవుపడుతుంది. జర్మనీ అత్యధికభాగంలోని ఇంకా యేమాత్రమూ అభివృద్ధిచెందని శ్రామికవర్గపు చైతన్యం పట్ల అనేక రాయితీలను, ‘కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక’యొక్క దృక్పథాన్ని అనుసరించిన విమర్శనా పరీక్షకు నిలబడని రాయితీలను, బోర్న్ చూపించక తప్పని కారణంగా వారి అసంతృప్తి సమర్థనీయమే. తాను నడిపించిన ఆందోళన సాపేక్షంగా ఉన్నతస్థాయినే అంటిపెట్టుకుని వుండేటట్లు ఏతావాతా బోర్న్ జాగ్రత్త పడిన కారణంగా వారి అసంతృప్తి సమర్థనీయంకాకుండెను... బూర్జువా విప్లవాన్ని ఎంత ముందుకు తీసుకుపోగలిగితే అంత ముందుకు తీసుకు పోవడమే కార్మికవర్గం యొక్క ప్రప్రథమ ప్రయోజనమని చారిత్రాత్మకంగానూ రాజకీయంగానూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సరిగానే భావించారనడంలో ఎట్టి సందేహమూ లేదు... తత్రాపి అనన్యసామాన్య ప్రతిభావంతములైన మేధస్సుల భావనలను

సహితమూ కార్మికవర్గం యొక్క మౌలికమైన సహజజ్ఞానం ఏ విధంగా సరిదిద్దగలదో అందుకు, ఒక విశిష్టమైన కార్మిక ఆర్గనైజేషనుకు తాము సుముఖులమని 1849 ఏప్రిల్లో వారు ప్రకటించి, ఈస్ట్ ఎల్బి (తూర్పు ప్రవ్య) శ్రామికవర్గంచే ముఖ్యంగా సమావేశ పరచబడుతూండిన కార్మికుల మహాసభలో వారు పాల్గొనడానికి నిశ్చయించుకోవడమనే ఈ వాస్తవవిషయం అద్భుతమైన రుజువునిస్తోంది.”

ఈ ప్రకారంగా, కేవలం 1849 ఏప్రిల్లో మాత్రమే, ఇంచుమించు ఒక సంవత్సరం పాటు ఆ విప్లవాత్మక వార్తాపత్రిక వెలువడడం ఆరంభమైన తరువాత (“నోయే రైనిషె సైటుంగ్” ప్రచురణ 1848 జూన్ 1 వ తేదీని ఆరంభమైంది), ఒక ప్రత్యేకమైన కార్మికుల ఆర్గనైజేషనుకు తాము సుముఖులమని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ప్రకటించారు! అంత వరకు కూడా, స్వతంత్రమైన కార్మిక పార్టీతో ఎట్టి ఆర్గనైజేషన్ సంబంధాలు సహితమూ కలిగి వుండనట్టి “ప్రజాస్వామిక పత్రిక” ఒకదానిని మాత్రమే నడుపుతూండేవారు! ఈనాటి మన దృక్పథాననుండి ఎంతో ఘోరంగానూ అసంభవంగానూ కనబడేటట్టి ఈ వాస్తవ విషయం ఆనాటి జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకి నేటి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీకి వున్న బ్రహ్మాండమైన భేదాన్ని మనకి స్పష్టంగా తెలియజేస్తుంది. జర్మన్ ప్రజాస్వామిక విప్లవంలో (ఆర్థిక స్థితి, రాజకీయ స్థితి — రాజ్యాంగయంత్రంగా అది ముక్కచెక్కలుగా వున్న స్థితి — పుణ్యమూ అంటూ) ఉద్యమం యొక్క శ్రామికవర్గ స్వభావాలు, ఉద్యమంలోని శ్రామికవర్గ ప్రవాహం ఎంత తక్కువగా బహిర్గతమై వుండేనో ఈ వాస్తవవిషయం తెలియజేస్తోంది. స్వతంత్ర శ్రామికవర్గ పార్టీ ఒకదానిని ఆర్గనైజ్ చేయడానికి గల ఆవశ్యకతను గురించి ఈ కాలావధిలోనూ, మరికొంత కాలం తరువాతనూ మార్క్స్ పదేపదే కావించిన ప్రకటనలపై ఒక తీర్పుకు రావడంలో ఈ విషయాన్ని మనం విస్మరించకూడదు. ఇంచుమించు ఒక సంవత్సరం తరువాత, ప్రజాస్వామిక విప్లవానుభవాల ఫలితంగా మాత్రమే ఈ ఆచరణీయమైన పర్యవసానానికి మార్క్స్ వచ్చాడు — ఆ కాలంలో జర్మనీలోని వాతావరణం యావత్తూ అంత అల్పబుద్ధి తత్వంతోనూ అంత పెట్టిబూర్జువా తత్వంతోనూ నిండి వుండెనన్నమాట. మనకీ పర్యవసానం అదివరకే చాలాకాలంగా వుండినట్టి, దృఢపడినట్టిన్నీ, అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ అర్థశతాబ్ది కాలంలో గడించినట్టి అనుభవ సంపాదన — ఈ అనుభవ సంపాదనతోనే మనం రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీని ఆర్గనైజ్ చేయడం ప్రారంభించాం. ఉదాహరణకు, మన విషయంలో, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ వార్తాపత్రికలు శ్రామికవర్గపు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకి బైటనే వుండడమూ, ఒక్క ఊణమాత్రానికైనా కేవలం “ప్రజాస్వామిక పత్రికలు”గా వెలువడడమూ అనే ప్రశ్న వుండడానికి వీల్లేదు.

కాని మార్క్స్, స్టెఫాన్ బోర్న్ల నడుమ ఇంకా బయల్పడడానికి ప్రారంభించని విరుద్ధం మన విప్లవం యొక్క ప్రజాస్వామ్య ప్రవాహంలోని శ్రామికవర్గపు ఉరవడి మరియు శక్తివంతంగా సాక్షాత్కరించడం కారణంగా మరియు అభివృద్ధి చెందిన రూపంలో మన విషయంలో మనుషులూంది. స్టెఫాన్ బోర్న్ నడిపిన ఆందోళన పట్ల మార్క్స్, ఎంగెల్స్లకు కలగడానికి సంభావ్యమైన అసంతృప్తిని గురించి ప్రస్తావించుతూ, తన అభిప్రాయాలను మేరింగ్ మరీ మెత్తగానూ మరీ సందిగ్ధంగానూ తెలియపరుస్తున్నాడు. బోర్న్ గురించి 1885 లో ఎంగెల్స్ ఈ విధంగా ("Enthüllungen über den Kommunistenprozess zu Köln". Zürich. 1885* అనే పుస్తకానికి తాను రాసిన పీఠికలో) రాశాడు:

“కమ్యూనిస్టు లీగ్” సభ్యులు అన్నిచోట్లా కూడా తీవ్ర ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమం అగ్రస్థానమందు నిలబడి, తద్వారా లీగ్ విప్లవాత్మక కార్యాచరణకు చక్కని పాఠశాల అని రుజువు పరచారు. “బ్రెస్సెల్స్లోనూ పారిస్లోనూ లీగ్లో చురుకైన సభ్యుడుగా వుండిన ముద్రాక్షరశాల కంపోజిటరు స్టెఫాన్ బోర్న్ ఒక మోస్తరుగా బాగానే వ్యాప్తిచెందినట్టి, 1850 వరకూ నిలిచినట్టి “కార్మిక భ్రాతృత్వం” (“Arbeiterverbrüderung”) అనే సంస్థ ఒకదానిని బెర్లిన్లో స్థాపించాడు. బోర్న్ మంచి ఉపజ్ఞ కల్గిన యువకుడు, తత్రాపి పెద్ద రాజకీయ వ్యక్తిగా ముందుకు రావడానికి మరీ ఉబలాట పడుతుండినవాడు. కేవలం కొంత జనాన్ని పోగుచేసుకోవాలనే ఉద్దేశంతో అడుగు మడుగు చెత్తాకానా నానారకాల వారందరితోనూ (Kreti and Plethi) “భ్రాతృత్వం నెరపాడు,” కాగా పరస్పరం ఘర్షణపడుతున్న ధోరణుల మధ్య ఐక్యత సాధించడానికి గాని, అల్లకల్లోలంలో వెలుగు తీసుకురావడానికి గాని అతడే మాత్రమూ తగిన మనిషి కాడు. దీని ఫలితంగా, “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లో వ్యక్తపరచబడినట్టి అభిప్రాయాలతో గిల్డు స్మృతులూ, గిల్డు ఆశయాలూ, లూయీ బ్లాంక్, పూడన్, వీరిద్దరి అభిప్రాయాలనుండి కొన్ని తునుకలూ, వాణిజ్య సంరక్షణ వాదమూ, వగైరాలన్నిటినీ కలగాపులగంచేసి తయారు చేసిన పంచగోళకషాయం ఈ సంఘం యొక్క అధికార ప్రచురణలలో అవుపడుతుంది; అనగా అందరినీ సంతోషపరచడానికి వాళ్లు ప్రయత్నించారు (allen alles sein). అందులోనూ ముఖ్యంగా సమ్మెలనూ, ట్రేడ్ యూనియన్లనూ, ఉత్పత్తిదర్ల సహకార సంఘాలనూ, పనిలోపెట్టారు, కాగా ఏ రంగంలో మాత్రమే ఇట్టివాటిని శాశ్వత ప్రాతిపదికపై పనిచేయించేందుకు వీలు పడుతుందో అట్టి ఒక శ్రేణిని రాజకీయ విజయాల మూలంగా మాత్రమే మొట్టమొదట

* “కొలోన్లో జరిగిన కమ్యూనిస్టు అభియోగం గురించి బయల్పడిన విషయాలు,” జ్యూరిచ్, 1885. — అనువాదకుడు.

సాధించడం అన్నిటికంటే ప్రధానమైన కర్తవ్యం అనే విషయాన్ని వాళ్లు విస్మరించారు (ఒత్తులు మేము పెట్టినవి). ఇక తరువాత అభివృద్ధి నిరోధకం సాధించిన విజయాల కారణంగా, విప్లవాత్మక పోరాటంలో సూటిగా పాల్గొనాల్సిన ఆవశ్యకతను భ్రాతృత్వ నాయకులు ఎప్పుడైతే గుర్తించారో, అప్పుడు తమ చుట్టూ చేరదీసిన గందరగోళపు మూక సహజంగానే వాళ్లని వాళ్ల ఖర్మానికి వదిలిపెట్టేసి తాను పలాయనం చిత్తగించింది. 1849 మే లో జరిగిన డ్రెస్డెన్ తిరుగుబాటులో బోర్న్ పాల్గొని, అతని అదృష్టంకొద్దీ పట్టుబడకుండా తప్పించుకోగలిగాడు. కాని శ్రామికవర్గపు బృహత్తర రాజకీయ ఉద్యమానికి వ్యతిరేకంగా, చాలా మటుకు కాగితంమీదే అస్తిత్వం కలిగినట్టి, 1850 నాటివరకూ దానినీ, ఇంకా బతికి వున్నట్టి దాని శిఖలను అనేక సంవత్సరాల తరువాతనూ అణచివేయాల్సిన అగత్యం అభివృద్ధి నిరోధకానికి కల్గినంతటి అప్రధాన పాత్రను కల్గినట్టి, కార్మిక భ్రాతృత్వం స్వచ్ఛమైన ఒక విడి సంఘమేనని రుజువైంది. బోర్న్ (అతని నిజమైన పేరు Buttermilch* రాజకీయంగా పెద్దపేరేమీ సంపాదించలేదు; కాగా ఇప్పుడతడు స్విట్జర్లాండ్లో ఒక చిన్న ప్రొఫెసర్ గా వుంటూ, మార్క్స్ ను గిల్డ్ భాషలోకి అనువదించడం ఇక ఇప్పుడు మానుకుని, సాధుపుంగవుడైన రేనాన్ ను జర్మన్ భాషలోకి తన స్వంత తీపిశైలిలో అనువదిస్తున్నాడు."

ప్రజాస్వామిక విప్లవంలో సోషల్-డెమోక్రసీ రెండు ఎత్తుగడలనూ ఎంగెల్స్ ఈ విధంగా విలువకట్టాడు!

* ఎంగెల్స్ ను అనువదించడంలో మొదటి కూర్పులో, Buttermilch [మజ్జిక-అనువాదకుడు] అనే మాటను నేను వ్యక్తివాచక విశేష్యంగా కాకుండా జాతివిశేష్యంగా పరిగణించడం వల్ల పొరపాటు చేశాను. ఈ పొరపాటు మెన్ షెవిక్ లకు సహజంగానే చక్కని ఆనందం కలుగజేసింది. నేను "ఎంగెల్స్ ను మరింత గంభీరంగా" చేశానని కోల్ త్సోవ్ ("రెండు సంవత్సరాలు" అనే శీర్షికగల వ్యాససంకలనంలో పునర్ముద్రితం) రాశాడు, కాగా "తావారిష్" దినపత్రికలో ప్లేహానోవ్ ఈనాటికీ ఈ పొరపాటును జ్ఞాపకం చేసుకుంటూనే వున్నాడు — ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, దీనివల్ల వారికి జర్మనీలో 1848 లో కార్మికవర్గంలోని బోర్న్ ధోరణి (మన ఆర్థికవాదులను పోలినట్టి ధోరణి), మార్క్సిస్టు ధోరణి, రెండు ధోరణుల ప్రశ్న దాటవేయడానికి భేష్సైన నెపం దొరికింది. తమ ప్రత్యర్థి చేసిన పొరపాటును, బోర్న్ పేరు విషయంలో జరిగినట్టి పొరపాటును సహితమూ ఉపయోగించుకోవడము కేవలమూ అత్యంత సహజమే. కాని అనువాదంలో తటస్థించిన పొరపాటును దిద్దుతూ ఆ అవకాశాన్ని వినియోగించుకుని రెండు ఎత్తుగడల ప్రశ్నను మరుగుపర్చడం మాత్రం అసలు వివాదాంశాన్ని దాట వేయడమే అవుతుంది. (1907 కూర్పుకు గ్రంథకర్త వివరణ — సం.)

మన కొత్త “ఇస్కా” అనుచరులు కూడా “ఆర్థికవాదం” దిశగా, అదిన్నీ ఎంత ఉత్సాహంతో నంటే, వారు “జ్ఞాన తేజస్సును చూడగల్గినందుకు” రాచరికపక్షపు బూర్జువావర్గం పొగడ్తలను సంపాదించుకోగల్గిన ఉత్సాహంతో, జరుగుతున్నారు. “ఆర్థికవాదులను” శ్లాఘించుతూ “చారవ,” “ప్రజాస్వామ్యమూ,” “స్వపరిపాలన,” వగైరా వగైరా నినాదాలతోనూ, అభివృద్ధి చెందని ప్రజారాసులను చౌకబారు పదజాలవ్యాపారంతోనూ ఆకర్షించుతూ, తమ చుట్టూ నానాగోత్రీకుల మూకనూ వీరు కూడా పోగుచేసుకుంటున్నారు. వీరి కార్మిక సంఘాలు కూడా హెన్రీ స్టాక్‌పోల్‌లాంటి⁸⁴ కొత్త “ఇస్కా” పుటలతోనే తమ అస్తిత్వం కలిగివుంటున్నాయి. “శ్రామికవర్గం యొక్క మహత్తర రాజకీయోద్యమ” కర్తవ్యాలను అర్థం చేసుకోలేనట్టి ఇలాంటి అసమర్థతనే వీరి నినాదాలూ తీర్మానాలూ బయట పెట్టుకుంటున్నాయి.

జూన్ - జూలై 1905.

గెరిల్లా యుద్ధం

మన పార్టీకి కార్మిక ప్రజారాసులకి అత్యంత అసక్తిని కలిగిస్తున్న ప్రశ్నలలో ఒకటి గెరిల్లా కార్యచరణ. ఈ ప్రశ్నను అనేకసార్లు మేము ప్రసంగవశాత్తూ చర్చించాము, కాగా మేము వాగ్దానం చేసిన ప్రకారం మా అభిప్రాయాలపై మరింత సమగ్రమైన వివరణను ఇప్పుడు ఇవ్వ నుద్దేశించుతున్నాం.

I

ఓం ప్రథమం నుండీ మొదలెడదాం. పోరాట రూపాలను గురించిన ప్రశ్న పరిశీలనలో ప్రతి మార్క్సిస్టు ఎట్టి మౌలికమైన డిమాండ్లను కోరాలి? మొట్టమొదట, ఉద్యమాన్ని ఏ ఒక్క పోరాట రూపానికీ ముడిపెట్టకుండా వుండడంలోనే మార్క్సిజం, సోషలిజంయొక్క ఆదిమ రూపాలన్నిటితోనూ విభేదిస్తుంది. పోరాటంయొక్క అత్యంత విభిన్నములైన అనేక రూపాలను అది అంగీకరించుతుంది; కాగా వాటిని అది “కల్పించదు.” కాని, కేవలంగా ఉద్యమ గమనంలో వాటంతటవే తలెత్తేటట్టి విప్లవాత్మక వర్గాల పోరాట రూపాలను అది సాధారణీకరించి, ఆర్గనైజుచేసి, వాటికి చైతన్యం కల్గిస్తుంది. అనిర్దిష్టములైన సాంకేతికాలన్నిటికీ, సూత్రప్రమాణపు చిట్కాలన్నిటికీ అది బద్ధశత్రువై వుంటూ, ఉద్యమం అభివృద్ధి పొందుతూన్నకొద్దీ ప్రజారాసుల వర్గ చైతన్యం అధికమవుతూన్న కొద్దీ ఆర్థిక, రాజకీయ సంక్షోభాలు మరింత తీవ్రమవుతూన్నకొద్దీ, దాడి కాచుకోవడమూ, ఎదురుదాడి చేయడమూ ఈ రెండింటితోనూ సరికొత్తవీ మరింత భిన్నభిన్నములైనవీ విధానాలను నిరంతరం ఉత్పత్తిచేస్తూ పురోగమించుతూన్న రాశి పోరాటం పట్ల శ్రద్ధవహించే వైఖరిని మార్క్సిజం డిమాండు చేస్తుంది. ఇందుచేత, పోరాటంయొక్క ఆ యా ప్రత్యేక తరుణములందు మాత్రమే సాధ్యమైనట్టి అస్తిత్వాన్ని కలిగివుంటూన్నట్టి రూపాలకే మార్క్సి

జం పరిమితమై వుండకుండా, ఆ ప్రత్యేక కాలావధిలో పాల్గొంటున్నవారికి తెలియనట్టి నూతన పోరాట రూపాలు నిర్దిష్టమైన ఆ ప్రత్యేక సామాజిక పరిస్థితులు మారుతూన్నప్పుడు తప్పనిసరిగా ప్రభవించుతాయని అది గుర్తించుతూండడం కారణంగా, ఎట్టిపోరాట రూపాన్ని సహితము ఎట్టి సందర్భాల్లోనైనా సరే అది తిరస్కరించదు. ఒక విధంగా మనం వ్యక్తీకరించాలంటే, ఈ విషయంలో ప్రజారాసుల ఆచరణనుండి మార్క్సిజం నేర్చుకుంటుంది; కాగా “వ్యవస్థీకరణలు” తమ అధ్యయన మందిరాలలో ఏకాంతంగా కూచుని ఆవిష్కరించే పోరాట రూపాలను ప్రజారాసులకు అది బోధించదు, ఆలా బోధించే ఉద్దేశం దానికి లేనూలేదు. ఉదాహరణ ఇవ్వాలంటే, సామాజిక విప్లవ రూపాలను పరిశీలించుతూన్నప్పుడు, కౌట్స్కి చెప్పినట్టుగా, ఈనాడు మనం ముందుగానే తెలుసుకొనజాలనట్టి పోరాట రూపాలను రానున్న సంక్షోభం ప్రవేశపెట్టబోతుందన్న సంగతి మనకు తెలుసు.

రెండవ సంగతి: పోరాట రూపాల ప్రశ్నను కేవలం చారిత్రాత్మకంగా పరిశీలించాలని మార్క్సిజం డిమాండు చేస్తుంది. నిర్దిష్టమైన చారిత్రాత్మక పరిస్థితి నుండి విడదీసి ఈ ప్రశ్నను విశదీకరించడమంటే గతితార్కిక భౌతికవాదపు ప్రాథమిక సూత్రాలవల్లే అజ్ఞానాన్ని బయటపెట్టుకోవడ మన్నమాట. ఆర్థిక పరిణామపు వివిధ దశలలోని రాజకీయ, జాతీయ-సాంస్కృతిక, జీవిత, తదితర పరిస్థితులలో వుండే భేదాలనుసరించి, విభిన్న పోరాట రూపాలు ఉత్తరరంగంలోకి వచ్చి, పోరాటంయొక్క ప్రధాన రూపాలుగా ఏర్పడతాయి; కాగా ఈ సందర్భంలో పోరాటంయొక్క రూపాంతరాలూ, అప్రధాన అనుషంగిక రూపాలు కూడా, వాటి వంతుకి అవి మారిపోతాయి. ఫలానా నిర్దిష్ట అభివృద్ధిదశలో వున్నప్పుడు ఫలానా ఉద్యమంయొక్క నిర్దిష్ట పరిస్థితులను సవివరంగా పరిశీలించక ముందే, ఏదైనా ఫలానా పోరాట సాధనం ఉపయోగించవచ్చా, అనే ప్రశ్నకు అవునని గాని, కాదని గాని జబాబు చెప్పడానికి యత్నించడమంటే మార్క్సిస్టు స్థానాన్ని సంపూర్ణంగా వదలిపెట్టేయడ మన్నమాటే.

ఈ రెండు ప్రధాన సైద్ధాంతిక నియమాలను అనుసరించుతూ మనం నడచుకోవాలి. మనమిప్పుడు చెప్పిన దానిని స్థిరపరచుతూ పాశ్చాత్య యూరప్‌లోని మార్క్సిజం చరిత్ర లెక్కలేనన్ని ఉదాహరణలను ఇస్తుంది. నేటికాలంలో సోషల్-డెమోక్రసీ పార్లమెంటరీ విధానాన్నీ, ట్రేడ్‌యూనియన్ ఉద్యమాన్నీ ప్రధానమైన పోరాటరూపాలుగా పరిగణిస్తుంది; వెనకటి కాలంలో అది ఉపప్లవాన్ని గుర్తించింది; కాగా పరిస్థితులు మారిన పక్షంలో భవిష్యత్తులో కూడా — రష్యన్ కాడెట్లూ⁸⁵ బెజ్జిగ్లావ్‌త్సీ⁸⁶ లాంటి బూర్జువా లిబరల్స్ అభిప్రాయం దీనిని ఒప్పుకోనప్పటికీ, సామాజిక సర్వరోగనివారిణిగానూ, రాజకీయేతర మార్గాలవల్ల ఒక్క దెబ్బలో బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడానికి సాధనంగానూ సర్వవ్యాప్త సమ్మేను 1870

లలో సోషల్-డెమోక్రసీ తిరగ్గొట్టేసినప్పటికీ — కొన్ని నిర్దిష్ట పరిస్థితులలో పోరాట సాధనాలలో ఒకటిగా రాశి రాజకీయ సమ్మేళన (1905 లో రష్యా అనుభవం తరువాత మరీ ముఖ్యంగా) సోషల్-డెమోక్రసీ పూర్తిగా అంగీకరించుతూంది. వీధి బారికేడ్ పోరాటాన్ని 1840 లలో సోషల్-డెమోక్రసీ అంగీకరించింది, నిర్దిష్ట కారణాలవల్ల పంధొమ్మిదవ శతాబ్ది అంతంలో దానిని తిరస్కరించింది, కాగా ఈ ఆఖరి ఆభిప్రాయం సవరించుకోవడానికీ, కౌట్స్కి మాటల్లో బారికేడ్ పోరాటంలో కొత్త ఎత్తుగడలను తనంతట తానే మొట్టమొదటి సారిగా ప్రవేశపెట్టినట్టి మాస్కో అనుభవం తరువాత బారికేడ్ పోరాట ఆవశ్యకతను అంగీకరించడానికీ తన పూర్తి సంసిద్ధతను అది వ్యక్తంచేసింది.

II

సాధారణ మార్క్సిస్టు నియమాలను స్థాపించిన తరువాత, ఇప్పుడు మన దృష్టిని రష్యన్ విప్లవం వైపు మళ్లించుదాం. అది తనంతట తానే ప్రవేశపెట్టిన పోరాటరూపాల చారిత్రాత్మక అభివృద్ధిని ఒకసారి గుర్తుకు తెచ్చుకుందాం. మొదట కార్మికుల ఆర్థిక సమ్మేళన జరిగాయి (1896 – 1900), తరువాత కార్మికుల, విద్యార్థుల రాజకీయ ప్రదర్శనలు (1901–1902), రైతు పిఠూరీలు (1902), ప్రదర్శనలతో రకరకాల విధాలుగా కలిపి జరిపినట్టి రాశి రాజకీయ సమ్మేళన ప్రారంభం (రొస్తోవ్ 1902, వేసవి 1903 సమ్మేళనం, 9 వ జనవరి 1905), స్థానిక సందర్భాల్లో బారికేడ్ పోరాటంతో కూడా కలిపి జరిపినట్టి అఖిలరష్యా రాజకీయ సమ్మేళనం (అక్టోబరు 1905), రాశి బారికేడ్ పోరాటమూ, సాయుధ ఉపప్లవమూ (డిసెంబరు 1905), శాంతియుతమైన పార్లమెంటరీ పోరాటం (ఏప్రిల్ – జూన్ 1906), పాక్షిక సైనిక తిరుగుబాటు (జూన్ 1905 – జూలై 1906), పాక్షిక రైతు తిరుగుబాటు (శరత్తు 1905 – శరత్తు 1906).

స్థూలంగా పోరాటరూపాలకు సంబంధించినంత వరకూ, 1906 శరత్తులో కార్యకలాపాల పరిస్థితి ఈ విధంగా వుంది. 1903 వసంతంలో కిషినెవ్ నగరం నుండి ప్రారంభించి 1906 శరత్తులో సెడ్లెట్స్ నగరం వరకూ సాగినట్టి నల్లదండు మూల మూకుమ్మడి హత్యాకాండలు⁸⁷ నిరంకుశ ప్రభుత్వం అవలంబించిన పోరాటంయొక్క “ప్రతీకార” రూపం. ఈ కాలావధి అంతటిలోనూ నల్లదండు మూల మూకుమ్మడి హత్యాకాండలయొక్క ఆర్గనైజేషనూ యూదులనూ విద్యార్థులనూ విప్లవకారులనూ వర్గచైతన్యయుతులైన కార్మికులనూ చితుకబాదడమూ ఆనాటికానాడు అధికమవుతూ, నల్లదండు మూల సైనికుల దౌర్జన్యంతో కిరాయి ముష్కరుల దౌర్జన్యం మిళితమై గ్రామాలలోనూ నగరాలలోనూ శత

ఘ్నులను సహితమూ ప్రయోగించేంత వరకూ దిగజారి, దండన విధాన యుద్ధకాండలూ, యుద్ధ సరంజామాతో సాయుధములైన రైళ్ళూ, ఇత్యాదులతో విలీనమైంది.

ఇదీ చిత్తరవుయొక్క మౌలిక పూర్వరంగం. ఈ పూర్వరంగం ఇలా వుండగా, దేని అధ్యయనం గురించి దేనిని విలువ కట్టడమును గురించి ఈ వ్యాసం ఉద్దేశించబడిందో ఆ దృగ్విషయం — ఏదో పాక్షికంగానే, అప్రధానంగానే, అనుషంగికంగానే అనేది నిస్సంశయమే — అసలు రంగంలో ప్రధానంగా నిలబడుంది. ఏమిటీ దృగ్విషయం? ఏవేని దాని రూపాలు? దానికి కారణాలేమిటి? అదెప్పుడు ప్రభవించి, ఎంతవరకు వ్యాపించింది? విప్లవంయొక్క సాధారణ గమనంలో దాని ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? సోషల్-డెమోక్రసీచే ఆర్గనైజ్ చేయబడి, నడుపబడిన కార్మికవర్గ పోరాటంతో దానికున్న సంబంధం ఏమిటి? చిత్తరవుయొక్క సాధారణ పూర్వరంగం చిత్రించిన తరువాత ఈ ప్రశ్నల పరిశీలనతోకి మనమిప్పుడు దిగాలి.

మనకిప్పుడు ఆసక్తి కలిగిస్తున్న దృగ్విషయం సాయుధ పోరాటం. దీనిని వ్యక్తులూ చిన్నదళాలూ నడుపుతాయి. దీనితో కొన్ని విప్లవ ఆర్గనైజేషన్లకు చెందిన వ్యక్తులూ చిన్న దళాలూ వుంటాయి, ఏ విప్లవ ఆర్గనైజేషనుకీ చెందని వ్యక్తులూ చిన్న దళాలూ వుంటాయి (రష్యాలో కొన్ని భాగాలలో ఈ దృష్టాంతాలదే అధికసంఖ్య). సాయుధ పోరాటం రెండు విభిన్న లక్ష్యాలు పాటిస్తుంది, ఈ రెండింటిలో ఒకదానికీ రెండవదానికీ వున్న భేదాన్ని నిశితంగా గుర్తించాలి: మొదటిది, సేనతోనూ పోలీసుతోనూ వున్న విడి వ్యక్తులనూ, ప్రధానాధికార్లనూ, తాబేదార్లనూ హత్యచేయడం ఈ పోరాటంయొక్క లక్ష్యం; రెండవది, ఈ పోరాటంయొక్క లక్ష్యం ప్రభుత్వంనుండీ వ్యక్తులనుండీ ధననిఘలను జప్తి చేసుకోవడం. జప్తి చేయబడిన ధననిఘలలో కొంత : పార్టీ ఖజానాలోకి వెళ్తుంది, ఉపప్లవానికై ఆయుధాలను సమకూర్చడానికీ తర్ఫీదు యివ్వడానికీ కొంత వెళ్తుంది. మనమిప్పుడు వివరించు తూన్నట్టి పోరాటంలో పాల్గొంటూన్న వ్యక్తుల పోషణకుగాను కొంత వెళ్తుంది. వాస్తవంగా దోపిడీ వల్ల లభించిన పెద్ద మొత్తాలు (ఉదాహరణకు, 2,00,000 రూబుళ్లకు పైగా కకేష్యాలో లభించినవీ, 8,75,000 రూబుళ్లు మాస్కోలో లభించినవీ) ప్రప్రధానంగానూ విప్లవాత్మక పార్టీలకి వెళ్లాయి — చిన్నచిన్న దోపిడీమొత్తాలు చాలామటుకూ ఇంచుమించు పూర్తిగానూ “దోపిడీదార్ల” పోషణకే వెళ్తాయి. ఈ పోరాటరూపం నిస్సందేహంగా 1906 తరువాతే, అనగా డిసెంబరు ఉపప్లవం తరువాతే, విస్తృతంగా అభివృద్ధి అయి, వ్యాప్తిచెందింది. సాయుధ పోరాట స్థాయి అందుకునేంత వరకూ రాజకీయ సంక్షోభం తీవ్రమవడమూ అందులోనూ ప్రత్యేకంగా పేదరికమూ ఆకలి బాధా నిరుద్యోగమూ పల్లెపట్టులలోనూ నగర ప్రాంతాల్లోనూ తీవ్రమవడమూ, మనమిప్పుడు వివరించుతూన్నట్టి పోరాటానికి ఒక ముఖ్య కారణం. ప్రజలోని దేశదిప్పకాయజట్లూ, అట్టడుగు రోడీమూకలూ అరాజకవాద గ్రూపు

లూ — వీటిచే సామాజిక పోరాటరూపాల్లోని ఈ రూపమే ఉత్తమమూ, ప్రత్యేకమూ అయి నదిగా అవలంబించబడింది. యుద్ధశాసన ప్రకటన, కొత్త సాయుధ బలాలను దేశంలోకి నడిపించడము, నల్లదండు ముఠాల హత్యాకాండలు (సెడ్లెట్స్), యుద్ధశాసన న్యాయస్థా నాలు — వీటిని నిరంకుశ పరిపాలన అవలంబించిన “ప్రతీకార” పోరాటరూపంగా భావించాల్సి వుంటుంది.

III

మనమిప్పుడు వివరించుతున్న పోరాటం అరాచకవాదమే, బ్లాంకీజమే, గతకాలపు టెరరిజమే, కార్మికులలో మనోనిబ్బరం చెడగొట్టి, జనసంఖ్యలో విస్తృత స్తరాలను విముఖు లనుగా చేసి, ఉద్యమంయొక్క అర్గనైజేషనును నాశనంచేసి, విప్లవానికి హానితెచ్చేటట్టి ప్రజారానులనుండి వేరైపోయినట్టి వ్యక్తుల క్రియలే, అనే సామాన్యపు అంచనా కద్దు. పతి రోజూ వార్తాపత్రికల్లో పడుతున్న ఉదంతాలలో ఈ అభిప్రాయాన్ని బలపరచే ఉదాహ రణలు సులభంగా కనబడతాయి.

కాని ఇలాంటి ఉదాహరణలు నిజంగా విశ్వాసజనకమేనా? దీనిని సరిచూచేం దుకు, మనం పరిశీలిస్తూన్న పోరాటరూపం అత్యధికంగా అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతాన్ని — లాత్వియా ప్రాంతాన్ని తీసుకుందాం. లాత్వియా సోషల్-డెమోక్రాట్స్ క్రియాకలాపాల గురించి “నోవాయె వ్రేమ్య”⁸⁸ (సెప్టెంబరు 9 వ, 12 వ తేదీల సంచికలలో) ఈ విధంగా ఫిర్యాదు చేస్తూంది. లాత్వియా సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లేబర్ పార్టీ (రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో ఒక భాగం) ప్రతి రోజూ తన పత్రికను 30,000 ప్రతులలో ప్రచు రించుతుంది.⁸⁹ ప్రకటన కాలమ్లలో గూఢచారుల జాబితాలు పడుతూనే వుంటాయి. ఈ గూఢచారులను నిర్మూలించడం తన విద్యుక్తధర్మమని మానాభిమానాలుగల ప్రతి మనిషీ భావించుతాడు. పోలీసులకు సహాయపడే మనుషులు “విప్లవానికి శత్రువులు” అనీ, వారు ఉరి శిక్ష అనుభవించాల్సి వస్తుందనీ, అంతే కాకుండా వారి ఆస్తి జప్తు చేయబడవచ్చుననీ కూడా ఈ పత్రికలో ప్రకటించబడుతుంది. స్టాంపు అంటించి దస్కత్తు చేసిన రశీదులు పొందే పద్ధతిపైనే సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకి విరాళాలు తప్పక ఇవ్వవలసిందనీ ఈ పత్రిక ప్రజలను ఆదేశిస్తూంది. పార్టీ గత నివేదికలో క్రితం సంవత్సరపు ఆదాయం 48,000 రూబుళ్లు అని చూపబడి, ఆ మొత్తంలో 5,600 రూబుళ్లు లిబావ్ నగర శాఖ నుండి ఆయుధాలు కొనుగోలు కోసం పంపబడినట్టూ, దోపిడీ ద్వారా ఈ మొత్తం సంపాదించబడి నట్టూ ఒక పద్దు తెలియజేస్తూంది. “నోవాయె వ్రేమ్య” సహజంగానే ఈ “విప్లవ శాసనం” పైనా, ఈ “భయంకరమైన ప్రభుత్వం” పైనా, హోహాకారాలుచేస్తూ నిష్పల కక్కుతుంది.

లాత్వియా సోషల్-డెమోక్రాట్స్ ఈ క్రియాకలాపాలకు అరాచకవాదమనీ, బ్లాంకీజం టెరరిజమనీ పేరుపెట్టే సాహసించే వారెవ్వరూ వుండబోరు. అయితే ఎందుచేత? పోరాటం కొత్త రూపానికి, డిసెంబరులో పెచ్చరిల్లినట్టే తిరిగి వక్వానికి వస్తూన్నట్టే ఉపస్థానానికి స్పష్టమైన సంబంధం మనకిక్కడ లభించుతూండడమే ఇందుకు కారణం. రష్యా యావత్తునీ మొత్తంగా తీసుకున్నట్టయితే ఈ సంబంధం అంత స్పష్టంగా గోచరించడం లేదు; కాని అది వుండడం మాత్రం వుంది. సరిగా డిసెంబరు తరువాతే “గెరిల్లా” పోరాటం విస్తృతవ్యాప్తి చెందిందన్న విషయమూ, ఆర్థిక సంక్షోభమే కాకుండా, రాజకీయ సంక్షోభం కూడా ఉధృత మవుతూందన్న విషయంతో దీనికి సంబంధం వుండడమూ నిర్వివాదములే. గతకాలపు రష్యన్ టెరరిజం మేధావిస్తరానికి చెందిన కుట్రదారుని కార్యకలాపమే అయి వుండేది; ఈనాడు ఒక సర్వసాధారణ సూత్రంగా, గెరిల్లా పోరాటం సాయుధదళాలకు చెందిన కార్మికునిచే, లేదా కేవలం నిరుద్యోగిగానున్న కార్మికునిచే జరుపబడుతూంది. అనుకరణపై మోజు వున్న మతులకే ఇవి బ్లాంకీజమూ, అరాచకవాదమూ అని సులభంగా తట్టుతుంది; కాని లాత్వియా ప్రాంతంలో ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూన్నట్టే ఉపస్థాన పరిస్థితులలో ఇటువంటి కంఠస్థించేసి నేర్చుకున్న పేర్లు తగిలించడం ఎంత అసమంజసమో స్పష్టంగా అవుపడుతూనే వుంది.

ఉపస్థాన పరిస్థితులను లెక్కలోకి తీసుకోకుండానే గెరిల్లా యుద్ధాన్ని విశ్లేషించడ మనే మనకందరకూ వున్న సామాన్యపు అలవాటు ఎంత తప్పు అయినదో, ఎంత అశాస్త్రీయమో, ఎంత చారిత్రాత్మక విరుద్ధమో లాత్వియా ఉదాహరణ స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. పరిస్థితిని దృష్టిలో వుంచుకోవాలి, ఉపస్థానంలో ఒక బృహత్కార్యానికి మరొక బృహత్కార్యానికి మధ్య వుండే కాలావధులయొక్క ప్రత్యేక స్వభావాలను గురించి మనం ఆలోచించాలి, అటువంటి పరిస్థితులలో ఎట్టి పోరాటరూపాలు తప్పనిసరిగా తలెత్తుతాయో అర్థం చేసుకోవాలే గాని, కాడెల్లా, “నోవాయె వ్రేమ్య” అనుచరులూ ఒకరితో ఒకరు సమానంగా వాడు తూన్నట్టే, వాళ్లదగ్గర నుండి రోకటిపాట నేర్చుకున్నట్టే అరాచకవాదమూ, బందిపోటు, దిప్పకాయతనమూ అనే పదజాలం వాడుకచేసి, తద్వారా వివాదవిషయం దాటవేయ ప్రయత్నించకూడదు!

గెరిల్లా కార్యాలు మన కార్యకలాపాన్ని డిజార్గనైజ్* చేస్తున్నాయని చెప్పడం కద్దు. 1905 డిసెంబరు తరువాత వుండిన పరిస్థితులకూ, నల్లదండు ముఠాల హత్యాకాండలూ యుద్ధ శాసనమూ నాటి పరిస్థితులకూ ఈ వాదాన్ని ప్రయుక్తం చేసి చూదాం. ఇటువంటి

* ఆర్గనైజేషన్ను చెడిపే విధంగా — అనువాదకుడు.

కాలంలో ఉద్యమాన్ని ఏది హెచ్చుగా డిజార్గనైజు చేస్తుంది: ప్రతిఘటన లేక పోవడమా, లేక ఆర్గనైజ్డ్ గా సాగిన గెరిల్లా పోరాటమా? రష్యే మధ్య ప్రాంతాన్ని రష్యే పశ్చిమ సరిహద్దు ప్రాంతాలతో, పోలెండ్, లాత్వియా ప్రాంతాలతో సరిపోల్చి చూడండి. గెరిల్లా పోరాటచర్య పశ్చిమ సరిహద్దు ప్రాంతాలలో మరింత విస్తృతంగా వ్యాప్తిచెందిందన్న విషయమూ మరింత హెచ్చుగా అభివృద్ధి చెందిందన్న విషయమూ నిర్వివాదం. కాగా పశ్చిమ సరిహద్దు ప్రాంతాలలో కంటే మధ్య రష్యేలో సాధారణంగా విప్లవోద్యమమూ, ప్రత్యేకంగా సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమమూ మరింత డిజార్గనైజ్డ్ గా వున్నాయన్న విషయమూ అంత నిర్వివాదమే. గెరిల్లా యుద్ధం పుణ్యమూ అంటూనే పోలెండ్, లాత్వియాలలోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమాలు తక్కువ డిజార్గనైజ్డ్ గా వున్నాయని దీన్నిబట్టి పర్యవసానం తేల్చవచ్చునని మన మెన్నడూ అనుకోమన్నది సహజమే. అలా ఎన్నడూ అనుకోం. 1906 లో రష్యేలోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికోద్యమంయొక్క డిజార్గనైజ్డ్ స్థితికి గెరిల్లా యుద్ధాన్ని నిందించ కూడదనే పర్యవసానం ఒక్కటే మనంతేల్చగల్గుతాం.

ఈ సందర్భంలో జాతీయ పరిస్థితులలో వుంటూన్న ప్రత్యేకతలను తరుచుగా సూచించడం కద్దు. కాని విస్తృతంగా చాలామణిలో వున్న వాదనలోని బలహీనతను ఈ సూచన అతి విస్తృతంగా బట్టబయలు చేస్తోంది. ఇది జాతీయ పరిస్థితులకు సంబంధించిన విషయమే అయితే, అరాచకవాదమూ బ్లాంకీతత్వమూ, టెరరిజమూ — రష్యేకి సాధారణంగానే కాకుండా, రష్యేకి ప్రత్యేకంగానూ సామాన్యమైన పాపాలు — వీటికి సంబంధించినది గాక, మరిదేనికో సంబంధించిన విషయమన్నమాట! అయ్యా, ఈ మరేదో అనే విషయాన్ని నిర్దిష్టంగా విశ్లేషించండి! అలాంటప్పుడు జాతీయ పీడన, లేదా జాతీయ వైషమ్యమూ దేనినీ వివరించలేవన్న సంగతి మీరు తెలుసుకుంటారు; ఎందుచేతనంటే, పశ్చిమ సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో అవి ఎప్పుడూ వుంటూనేవుండగా, గెరిల్లా పోరాటం ప్రస్తుత చారిత్రాత్మక కాలావధివల్ల మాత్రమే ఉత్పన్నమయింది. జాతీయ పీడన, జాతీయ వైషమ్యము వుంటూన్నప్పటికీ, జాతీయ పీడన యేమాత్రమూ లేనప్పుడు సహితమూ ఒక్కొక్కప్పుడు అభివృద్ధి చెందే గెరిల్లా యుద్ధచర్యలు లేని ప్రాంతాలు అనేకం వున్నాయి. ఈ ప్రశ్నను నిర్దిష్టంగా విశ్లేషించి నట్టయితే, ఇది జాతీయ పీడనకు సంబంధించిన విషయం కాదనీ, ఉపప్లవ పరిస్థితులకు సంబంధించిన విషయమనీ తెలుస్తుంది. రాశి ఉద్యమం వాస్తవంగా ఉపప్లవ స్థానానికి చేరుకున్న సమయంలోనూ, అంతర్యుద్ధంలో “పెద్ద సాయుధ చర్యల” మధ్య ఇంచుమించు సుదీర్ఘ కాలావధులు సంభవించేటప్పుడూ గెరిల్లా పోరాటం అనివార్యమైన పోరాటరూపమవుతుంది. ఉద్యమాన్ని డిజార్గనైజ్డ్ గా చేసివేస్తున్నది గెరిల్లా కార్యాలు కావు, ఇటువంటి

కార్యాలను తన అదుపులో వుంచుకొనే సమర్థతలేని పార్టీయొక్క బలహీనతే. గెరిల్లా కార్యాలపై రష్యన్లం మనం మామూలుగా విసరే తిట్లు, నిజంగా పార్టీని డిజార్గనైజు చేసేటట్టి, రహస్యంగానూ అక్కడా అక్కడానూ వరసా వావీ లేకుండానూ అనార్గనైజ్డ్గానూ* జరిగే గెరిల్లా కార్యాలతో జతగా వుంటాయి. ఈ పోరాటానికి కారణభూతము లవుతున్న ఆ యా ప్రత్యేక చారిత్రాత్మక పరిస్థితులను అర్థం చేసుకునే సామర్థ్యం లేనివారమై, ప్రమాదకరములైన దాని రీతులను మనం రూపుమాప లేకపోతున్నాం. అయినప్పటికీ పోరాటం మాత్రం సాగుతూనే వుంది. శక్తివంతములైన ఆర్థిక, రాజకీయ కారణాలు దానిని ప్రభావితం చేస్తున్నాయి. ఈ కారణాలను గాని, ఈ పోరాటాన్ని గాని తొలగించడం మన శక్తిలో లేదు. గెరిల్లా పోరాటం మనంపై చేసే ఫిర్యాదులు, ఉపస్థాపన విషయంలో మన పార్టీ బలహీనతపై మనం చేసే ఫిర్యాదులే.

డిజార్గనైజేషను గురించి మనం చెప్పినది మనోనిబ్బరం సడలింపుకు కూడా వర్తించుతుంది. మనోనిబ్బరాన్ని చెడగొట్టేది గెరిల్లా యుద్ధం కాదు, అనార్గనైజ్డ్, వ్యవస్థాత్మక రహిత, పార్టీయేతర గెరిల్లా చర్యలే. గెరిల్లా కార్యాలను ఖండించినంత మాత్రాన, శపించినంత మాత్రాన, సంపూర్ణంగా నిర్వివాదమైన ఈ మనోనిబ్బరపు సడలింపును తలవెండ్రుక వాసి అయినా మనం తగ్గించలేము, ఎందుచేతనంటే ప్రగాఢమైన ఆర్థిక, రాజకీయ కారణాలచే ప్రభావితమవుతున్న దృగ్విషయాన్ని ఖండనలూ, శాపాలూ ఆపుచేయజాలవు. అస్వాభావికమైనట్టి, మనోనిబ్బరాన్ని చెడగొట్టేటట్టి ఒక దృగ్విషయాన్ని ఆపుచేయడానికి మనం అశక్తులమైనప్పుడు, అసాధారణమైనట్టి మనోనిబ్బరాన్ని చెడగొట్టేటట్టి, పోరాట విధానాలను పార్టీ అవలంబించడానికి ఇదేందుకు కారణమవాలి, అని అభ్యంతరం చెప్పవచ్చు. కాని ఈ అభ్యంతరం కేవలం లిబరల్-బూర్జువా అభ్యంతరమే అవుతుంది గాని, మార్క్సిస్టు అభ్యంతరం కానేరదు, కారణమేమిటంటే అంతర్యుద్ధం, లేదా దాని రూపాల్లో ఒకటైన గెరిల్లా యుద్ధం సాధారణంగా అస్వాభావికమైనదనీ, మనోనిబ్బరానికి చెరుపు తెచ్చేదనీ మార్క్సిస్టు అన్నవాడు భావించజాలడు. మార్క్సిస్టు వర్గపోరాటం వైపే నిలబడుతాడు, గాని సామాజిక శాంతి వైపుకాదు. ఆర్థిక, రాజకీయ సంక్షోభాలు తీవ్రతరం చెందే నిర్దిష్ట కాలావధులలో వర్గపోరాటం తక్షణ అంతర్యుద్ధంగా, అవగా ప్రజలలో రెండు భాగాల మధ్య సాయుధ పోరాటంగా, పరిపక్వం చెందుతుంది. అటువంటి కాలావధులలో మార్క్సిస్టుకు అంతర్యుద్ధం వైపు నిలబడక తప్పుడు. అంతర్యుద్ధాన్ని ఏవిధంగానూ నైతికంగా కూడానూ ఖండించడం మార్క్సిజం దృష్ట్యా కేవలం దుస్సహమైన విషయం.

* ఆర్గనైజేషనురహితంగానూ — అనువాదకుడు.

అంతర్యుద్ధ శకంలో శ్రామికవర్గానికి ఆదర్శప్రాయమైన పార్టీ సమరశీలమైన పార్టీయే. ఇది కేవలం నిర్వివాదం. అంతర్యుద్ధం దృక్స్థానంనుండి, ఒక ప్రత్యేక తరుణంలో అంతర్యుద్ధంయొక్క ఫలానా రూపం, లేదా ఫలానా రూపాలు అయుక్తమని వాదించడానికి రుజువు చేయడానికి సాధ్యమే కావచ్చునని ఒప్పుకోవడానికి మేము పూర్తిగా సంసిద్ధంగానే వున్నాం. మిలిటరీ ఆవశ్యకత దృక్స్థానంనుండి భిన్నభిన్న అంతర్యుద్ధ రూపాలను విమర్శించ వచ్చునని మేము సుతరామూ ఒప్పుకుంటాం, ఈ ప్రశ్నలో నిర్ణయాత్మకమైన పర్యవసానాన్ని తేల్చ వలసినవారు ఆ యా ప్రత్యేక స్థలాల్లో పనిచేస్తూన్న సోషల్-డెమోక్రాటిక్ దైనందిన కార్య కర్తలేనని కూడా మేము బేషరతుగా అంగీకరిస్తాం. కాని అరాచకవాదం, బ్లాంకీజం, టెరరిజం అని ఊకదంపుడు కబుర్లవల్లా, పసలేని వుత్తుత్త మాటలవల్లా అంతర్యుద్ధ పరిస్థితుల విశ్లేషణను దాటవేయకూడదనీ, సాధారణంగా గెరిల్లాచర్యలో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ పాల్గొనడనమనే ప్రశ్నను చర్చించేటప్పుడు, ఏదో పోలిష్ సోషలిస్టు పార్టీకి చెందిన ఆర్గనైజేషను⁹⁰ ఒకటి ఎప్పుడో ఒక ఫలానా తరుణమందు అవలంబించిన అసందర్భపు గెరిల్లా యుద్ధాన్ని ఒక బూచిగా ఉపయోగించ కూడదని మాత్రం మార్క్సిజం మూలసూత్రాల పేరిట మేము బేషరతుగా డిమాండు చేస్తున్నాం.

గెరిల్లా యుద్ధం ఉద్యమాన్ని డిజార్గనైజ్డ్గా చేసివేస్తుందనే వాదనను మనం విమర్శనాత్మకంగా పర్యాలోచించాలి. ప్రతికొత్త పోరాటరూపమూ, కొత్త ప్రమాదాలూ కొత్త త్యాగాలూ దానిని అనుగమించుతూనే వుండడంచేత, ఈ కొత్త పోరాటరూపానికి తయారు గాలేని ఆర్గనైజేషన్లను అది “డిజార్గనైజ్డ్గా” చేసివేయడం తప్పనిసరే అవుతుంది. మన పాత ప్రచార స్కీమ్స్, కొత్త ఆందోళనా విధానాలను అవలంబించాల్సి వచ్చినందువల్ల డిజార్గనైజయ్యాయి. ప్రదర్శనలు అవలంబించడం వల్ల మన కమిటీలు తదుపరి డిజార్గనైజయ్యాయి. ఏ యుద్ధంలోనైనా సరే, మిలిటరీ చర్య ప్రతీదీ సైనికశ్రేణులను కొంతవరకూ డిజార్గనైజ చేసివేస్తుంది. దీని అర్థం యుద్ధం చెయ్యకూడదని కాదే. యుద్ధం చేయడం ఎలాగో నేర్చుకోవాలి. ఇదే అంతానూ.

“అరాచకవాదులం, దొంగలం, దారిద్రోపిడిగాండ్రం కాము మేం; వీటన్నిటికీ మేము అతీతులం; గెరిల్లా యుద్ధాన్ని మేము తిరస్కరిస్తాం” అని సోషల్-డెమోక్రాట్లు గర్వం గానూ ఆత్మసంతృప్తితోనూ ప్రకటించుకుంటుండడం నేను చూచినప్పుడు — తాము యేమంటూన్నదీ ఈ మనుషులు అర్థం చేసుకుంటున్నారా? అని నాలో నేను ప్రశ్నించుకుంటాను. నల్లదండు ముఠాల ప్రభుత్వానికి ప్రజలకీ మధ్య దేశమంతటా సాయుధ సంఘర్షణలూ, యుద్ధాలూ జరుగుతూనే వున్నాయి. ప్రస్తుత విప్లవాభివృద్ధి దశలో ఇది కేవలమూ అని వార్యమైన దృగ్విషయం. సాయుధ సంఘర్షణల, దాడుల ద్వారా అయత్నకృతంగానూ అనా

ర్గనైజ్డ్ మార్గంలోనూ — కాగా సరిగ్గా ఈ కారణం మూలాన్నే తరుచు దురదృష్టకరమూ, దుష్ట మూ అయిన రూపాల్లో — ప్రజ ఈ దృగ్విషయానికి ప్రతిక్రియ సాగించుతూంది. మన ఆర్గనైజేషనుయొక్క బలహీనత, అసంసిద్ధత కారణంగా ఫలానా చోట ఫలానా తరుణ మప్పుడు ఈ అయత్నకృత పోరాటానికి మనం పార్టీ నాయకత్వాన్ని ఇవ్వకపోవడమును నేను అర్థం చేసుకోగలను. ఈ ప్రశ్న స్థానిక దైనందిన కార్యకర్తల చేతనే పరిష్కరించబడాలనీ, బలహీనంగానూ అనాయత్తంగానూ వున్న ఆర్గనైజేషన్లను తిరిగి మలచుకోవడం అంత సులభమైన విషయం కాదనీ నేను అర్థం చేసుకోగలను. కాని ఈ అనాయత్తం పట్ల విచారం వెలిబుచ్చకుండా, అందుకు బదులు ఆత్మసంతృప్తితో గర్వపడుతూ, అరాచకము, బ్లాంకీజం, టెరరిజములను గురించి తొలి కౌమారంలో కంఠస్థం చేసిన పదజాలాన్నే పునశ్చరణచేసే ధోరణిని వెలిబుచ్చుతూన్న సోషల్-డెమోక్రాటిక్ సిద్ధాంతకర్తను గాని, ప్రతికావ్యాసకర్తను గాని నేను చూసినప్పుడు మాత్రం, ప్రపంచంకల్లా ఉన్నతోన్నతమైన విప్లవ సిద్ధాంతానికి ఈ అధోగతి పట్టినందుకు నాకెంతో బాధగా వుంటుంది.

గెరిల్లా యుద్ధం వర్గచైతన్యవంతుడైన శ్రామికుడిని అధోగతిలో వున్నట్టి తాగు ముచ్చు, దేశదిప్పకాయ స్థానంతో సమానం చేస్తుందని చెప్పడం కద్దు. ఇది నిజమే. ఏకైక, లేదా ప్రధాన పోరాట సాధనంగా గెరిల్లా యుద్ధాన్ని శ్రామికవర్గ పార్టీ ఎన్నటికీ భావించదనే దీని అర్థం; ఈ సాధనం ఇతర సాధనాల చేతికింద వుండాలనీ, ప్రధాన పోరాట సాధనాలకు తగినట్టు వుండాలనీ, విజ్ఞానదాయకమైనట్టి ఆర్గనైజ్డ్ అయినట్టి సోషలిజం యొక్క ప్రభావంచే ఉదాత్తం కాబడాలనీ దీని అర్థం. కాగా ఈ చివరి షరతు లేనిదే, బూర్జువా సమాజం లోని అన్ని, నిశ్చయంగా అన్ని, పోరాట సాధనాలు శ్రామికవర్గాన్ని దానిపైనను, దాని కిందను వున్న భిన్నభిన్న శ్రామికవర్గేతర స్తరాలతో సమానం చేసివేస్తుంది; కాగా ఘటనలయొక్క అయత్నకృత గమనానికే వదలిపెట్టేసి నట్టయితే, బూర్జువా సమాజంలోని అన్ని పోరాట సాధనాలు మొద్దుబారిపోయి, అవినీతిపాలై దుష్ట వినియోగాలకు లోనవుతాయి. సమ్మెలను ఘటనలయొక్క అయత్నకృత గమనానికే వదలిపెట్టేసి నట్టయితే, అవి “Alliances”గా — వినిమయదార్శకు వ్యతిరేకంగా కార్మికులకూ యజమానులకూ మధ్య ఒప్పందాలుగా — చెడిపోతాయి. “జాతీయ స్వేచ్ఛ,” “లిబరలిజం,” “ప్రజాస్వామ్యం,” “రిపబ్లిక్ విధానం,” క్లెరికలిజంవ్యతిరేకతత్వం, సోషలిజం, ఇంకా అన్ని ఇతర అమ్మకపు సరుకులనూ టోకుగానూ చిల్లరగానూ బూర్జువావర్గపు రాజకీయవేత్తలు తమ తుచ్చ స్వార్థప్రయోజనాలకోసం తెగనమ్ముకొనే వ్యభిచార గృహం కిందకి పార్లమెంటు దిగజారిపోతుంది. వార్తాపత్రిక బహిరంగ తార్చుడుకత్తైగా ప్రజారాసులను చెడగొట్టేటట్టి, ముక్రడిమూకల నీచప్రవృత్తులు వగైరా వగైరాలను ప్రోత్సహించేటట్టి, సాధనం కింద భ్రష్టుపడుతుంది. శ్రామికవర్గాన్ని

తన కంటె కొద్దిగా పైన, కొద్దిగా దిగువనూ వున్నట్టి స్తరములనుండి చైనాగోడలాగున వేరుచేయగలేకట్టి సార్వజనీన పోరాట సాధనాలేవీ సోషల్-డెమోక్రసీకి తెలియవు. భిన్నభిన్న శకాలలో భిన్నభిన్న సాధనాలను, వాటిని ఎంచడంలో మాత్రం, ఎల్లప్పుడూ నిశితంగా నిర్వచించబడినట్టి భావశాస్త్రీయమైనట్టి అర్థనైజేషనాత్మకమైనట్టి షరతులచే వాటి యోగ్యతలను సోషల్-డెమోక్రసీ నిర్ణయించుతూ ప్రయుక్తం చేస్తూంటుంది.*

IV

యూరప్‌లోని బూర్జువా విప్లవాలతో పోల్చిచూస్తే రష్యన్ విప్లవంలో పోరాట రూపాల విశిష్టత, వాటి బృహత్తర వైవిధ్యంలో ప్రస్ఫుటమవుతుంది. భవిష్యత్తు విప్లవం (బహుశ రష్యాను మినహాయించి మాత్రం, అని అతడు చేర్చాడు) అంతగా ప్రభుత్వానికి ప్రజలకీ మధ్య పోరాటంగా కాకుండా, ప్రజల్లోనే రెండు భాగాల మధ్య పోరాటంగా వుంటుందని 1902 లోనే కౌట్‌స్కి చెప్పడంలో అతడు పాక్షికంగా జోస్యమే చెప్పాడు. ఈ రెండవ పోరాటపు విస్తృతాభివృద్ధి పాశ్చాత్యంలో బూర్జువా విప్లవాలలో కంటె, రష్యాలోనే నిస్సందేహంగా మన కళ్లముందు జరుగుతుంది. ప్రజలలో మన విప్లవ శత్రువుల సంఖ్య అతి స్వల్పమే, కాని పోరాటం అంతకంతకు మరింత తీవ్రతర మవుతున్నకొద్దీ, అంతకు మరి

* గెరిల్లా కార్యాలంటే వుత్తపుణ్యానికే పడి చస్తారని బోల్‌షెవిక్ సోషల్-డెమోక్రాట్లను తరుచు నిందించుతూ వుంటారు. అందుచేత గెరిల్లా కార్యాలపై తీర్మానపు ముసాయిదాలో ("పార్టీయేనియె ఇజ్వేస్తియ," 2 వ సంచిక; కాంగ్రెస్‌పై లెనిన్ ఇచ్చిన నివేదిక), బోల్‌షెవిక్‌లలో గెరిల్లా కార్యాలను సమర్థించే భాగం వాటి గుర్తింపుకై ఈ కింది షరతులు సూచించిందని ఇక్కడ జ్ఞప్తికి తీసుకురావడం అసమజసం కానేరదు: ఎట్టి సందర్భంలోనూ ప్రైవేటు ఆస్తి "దోపిడీ"ని అనుమతించకూడదు; ప్రభుత్వ ఆస్తి "దోపిడీ"ని అనుమతించవచ్చునని సిఫార్సు చేయకపోయినా, ఒప్పుకోవచ్చు, కాని ఇందుకు ఒక షరతు వుండాలి: ఇది పార్టీ ఖాయదాకిందనే జరగాలి, కాగా వాటివల్ల వచ్చే ఆదాయం ఉపస్థాపన అవసరాలకోసమే వినియోగించబడాలి. పాశవికులైన ప్రభుత్వోద్యోగులపైన, వల్లదండు ముఠాలలో క్రియాశీలురైన సభ్యులపైన పెరరిస్తు రూపంగల గెరిల్లాక్రియలు సిఫార్సు చేయబడవచ్చును, కాని ఇందుకు షరతులు ఏమిటంటే: 1) ప్రజారాసుల మనస్థితిని లెక్కలోకి తీసుకోవాలి; 2) ఫలానాస్థలంలోని కార్మికవర్గ ఉద్యమంయొక్క పరిస్థితులను పరిగణలోకి తీసుకోవాలి, కాగా 3) శ్రామికవర్గ శక్తులు వ్యర్థం కాకుండా జాగ్రత్త పడాలి. ఈ ముసాయిదాకీ ఐక్యతా

తగా వీరు ఆర్గనైజా అవుతూ బూర్జువావర్గంలోని అభివృద్ధి నిరోధక స్తరాలనుండి వత్తాను అందుకుంటున్నారు. ఇందుచేత ఇటువంటి శకంలో, జాతివ్యాపితమైన రాజకీయ సమ్మెల శకంలో, బహుస్వల్ప కాలవ్యవధులకే, బహుస్వల్ప పరిధులుగల ప్రదేశాలకే పరిమితములైన గతకాలపు వ్యక్తిగత క్రియల రూపాల్ని ఉపప్లవం ధరించజాలక పోవడం కేవలం ప్రకృతి సిద్ధమూ అనివార్యమూ కూడానూ. యావత్తు దేశాన్ని చుట్టివేస్తూతూన్నట్టి ఒక సుదీర్ఘమైన అంతర్యుద్ధంయొక్క మరింత ఉన్నత, మరింత సంక్లిష్ట రూపాన్ని, అనగా ప్రజలలో రెండు విభాగాల మధ్య సాయుధ పోరాటరూపాన్ని, ఉపప్లవం ధరించడం కేవలం ప్రకృతి సిద్ధమే. సాపేక్షంగా దీర్ఘకాల వ్యవధులలో స్వల్పసంఖ్యలో జరిగే పెద్ద సాయుధ చర్యల పరం పరగా మాత్రమే, ఈ కాలవ్యవధులలో అధికసంఖ్యలో జరిగే చిన్నచిన్న సంఘర్షణలుగా మాత్రమే తప్ప సమరాన్ని ఇతర రూపంలో భావించుకోడానికి వీల్లేదు. ఇదీలా వున్నప్పుడు — ఇది నిస్సంశయంగా ఇలాగే వుంది కూడా — ఈ పెద్ద సాయుధ చర్యలలోనూ, సాధ్యమైనంత వరకూ ఈ చిన్న సంఘర్షణలలోనూ కూడా, ప్రజారాసులను నడిపించడానికి ఉత్తమోత్తమంగా అనుకూలించేటట్టి ఆర్గనైజేషన్లను సృష్టించడం తమ కర్తవ్యంగా సోషల్-డెమోక్రాట్లు తప్పనిసరిగా భావించాల్సి వుంటుంది. అంతర్యుద్ధ స్థాయిని చేరుకునేటంతగా వర్గపోరాటం తీవ్రతచెందిన శకంలో, ఈ అంతర్యుద్ధంలో పాల్గొనడమే కాకుండా, దానిలో నాయకత్వపు పాత్రను వహించడం కూడా తమ కర్తవ్యంగా సోషల్-డెమోక్రాట్లు తప్పనిసరిగా భావించాల్సి వుంటుంది. శత్రుబలాలకు నష్టం కల్పించడంలో ఒక్క అవకాశంన్నయినా జారవిడవని యుద్ధాన్ని సాగించుతూన్న ఒక పక్షంగా పనిచేసే వాస్తవ సామర్థ్యం కల్గినవిగా తమ ఆర్గనైజేషన్లను సోషల్-డెమోక్రాట్లు తర్ఫీదుచేసి నన్నద్దం చేయాల్సి వుంటుంది.

ఇది కష్టమైన కర్తవ్యమే, కాదనడానికి ఎంత మాత్రమూ వీల్లేదు. దీనిని తక్షణమే సాధించ వీలుపడదు. ప్రజలు ఏలాగున పునః శిక్షణ పొందుతున్నారో, అంతర్యుద్ధ గమనంలోనే యుద్ధం చేయడం ఏలాగు నేర్చుకుంటున్నారో ఆలాగే ఈ కర్తవ్య నిర్వహణకై, అనుభవాల వల్ల నేర్చుకోవలసిన గుణపాఠాలకు అనుగుణ్యంగా మన ఆర్గనైజేషన్లు కూడా శిక్షణ పొందాలి, పునర్నిర్మితమవాలి.

ఏదో ఒక పోరాట రూపాన్ని కృత్రిమంగా సృష్టించి, దానిని దైనందిన ఆచరణ జరుపుతూన్న కార్యకర్తల నెత్తిపైరుద్దే ఉద్దేశముగాని, రష్యాలో అంతర్యుద్ధంయొక్క సాధారణ గమనంలో ఒక ప్రత్యేక పాత్ర వహించాలని మా అధ్యయనం మందిరంనుండే మేము అసలు నిర్ణయించే ఉద్దేశముగాని మాకు ఈషణ్మాత్రమూ లేదు. సోషల్-డెమోక్రసీలో

కాంగ్రెస్ లో అంగీకరించబడిన తీర్మానానికి ఆచరణలో వున్న భేదమల్లా ప్రభుత్వ ఆస్తి “దోపిడీలు” అంగీకరించబడక పోవడంలో మాత్రమే వుంది, అంతకు తప్ప మరే భేదమూ లేదు.

ఒక ధోరణి సూచిస్తున్నట్టు, ప్రత్యేకంగా ఏ గెరిల్లా కృత్యాలనూ నిర్దిష్టంగా విలువకట్టే ఉద్దేశం మాకు అసలు లేదు. కాని ఆచరణాత్మక జీవితం ప్రభవించుతున్నట్టి కొత్త పోరాట రూపాలను యథార్థతతో సైద్ధాంతికంగా విలువకట్టడంలో సాధ్యమైనంత వరకు ఒక పర్యవసానానికి వచ్చేందుకు సాయపడడం మా కర్తవ్యంగా మేము భావించుతున్నాం. కొత్తదై నట్టి, కష్టమైనట్టి ఒక సమస్యను సరిగా సూత్రీకరించడంలోనూ వర్గచైతన్యవంతులైన కార్మికులకు ఆటంకాలుగా ఏర్పడుతున్నట్టి మూసకట్టు భావాలతోనూ దురభిమానాలతోనూ నిర్దాక్షిణ్యంగా పోరాడడం మా కర్తవ్యమని మేము భావించుతున్నాం.

సెప్టెంబరు 1906.

ఎల్. కూగెల్ మన్ పేర కె. మార్క్స్ రాసిన లేఖల రష్యన్ అనువాదానికి పీఠిక

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ వారపత్రిక “Neue Zeit” లో ప్రచురితమైనట్టి కూగెల్ మన్ పేర మార్క్స్ రాసిన లేఖల పూర్తిసంకలనాన్ని ఒక ప్రత్యేక ప్రచురణగా వెలువరించడంలో, మార్క్స్ తోనూ మార్క్సిజంతోనూ రష్యన్ ప్రజానీకాన్ని మరింత సన్నిహితంగా పరిచయం చేయడమే మా ఉద్దేశం. మార్క్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లో విశేష స్థలం వ్యక్తిగత విషయాలకు వినియోగించబడడం సహజమే. జీవితచరిత్ర రచయితకు ఇవి అమూల్యమైన మూలాధారాలు. కాని సాధారణంగా విస్తృత ప్రజానీకానికీ, ప్రత్యేకంగా రష్యన్ కార్మికవర్గానికీ, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలోని సైద్ధాంతిక, రాజకీయ విషయసామగ్రి వున్న ఖండాలే అపారమైన ప్రాధాన్యతను కలిగివున్నాయి. మనకు, విప్లవాత్మక శకంలో జీవించుతూన్న మనకు, కార్మికోద్యమంలోనీ, ప్రపంచ రాజకీయాలలోనీ అన్ని ప్రశ్నలకు సూటిగా ప్రతిక్రియ సల్పిన పురుషునిగా మార్క్స్ ను సాక్షాత్కరింప జేస్తూన్నట్టి విషయసామగ్రిని అధ్యయనం చేయడం మరీ ప్రత్యేకంగా విజ్ఞానదాయకం. “మహా పరిభ్రమణ పరిస్థితులలో తమ భావాలనూ సంకల్పాలనూ రూపొందించుకున్న పురుషుల మూర్తిమత్వంతో పరిచయం చేసుకున్నప్పుడు మనం ఉదాత్తులం అవుతాం” అని “Neue Zeit” సంపాదకులు అనడం ఎంతైనా సముచితంగా వుంది. ఇటువంటి పరిచయం 1907 లో జీవించుతూన్న రష్యన్ సోషలిస్టుకు ద్విగుణీకృతంగా ఆవశ్యకం, ఎందుచేతనంటే తన దేశం అనుభవించిన ప్రతి విప్లవంలోనూ సోషలిస్టుల తక్షణ కర్తవ్యాలను గురించి మిక్కిలి విలువైన సూచనలు అనేకములను అతనికి ప్రసాదించుతూంది. సరిగా ఈ ఊణంలో ఒక “మహా పరిభ్రమణా”న్ని రష్యన్ అనుభవించు తూంది. సాపేక్షంగా తుపాను సంవత్సరాలే అయిన 1860 లలో మార్క్స్ సూచించిన విధానం, ప్రస్తుత రష్యన్ విప్లవంలో సోషల్-డెమోక్రాట్ అవలంబించాల్సిన విధానానికి సరాసరి సమూహాగా మిక్కిలి తరుచుగా ఉపయోగపడాల్సి వుంటుంది.

ఇందువల్ల మార్క్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లో, సిద్ధాంత దృష్టి ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యతను వహిస్తూన్నట్టి ఖండాలనే ఇక్కడ మనం సంగ్రహంగా సూచించి, శ్రామికవర్గ ప్రతినిధిగా ఆయన విప్లవాత్మక విధానం గురించి మరింత సవివరంగా ప్రస్తావించుతాం.

మార్క్సిజాన్ని మరింత సమగ్రంగానూ ప్రగాఢంగానూ అవగాహన చేసుకోడానికి, 1868 జూలై 11 వ తేదీగల లేఖ (42 వ పుట, తరవాయి పుటలు) ప్రధానాసక్తిని కలిగి వుంది. అవభంశ ఆర్థికవాదులకు వ్యతిరేకంగా వాగ్వాద వివరణల రూపంలో, “శ్రమ” విలువ సిద్ధాంతమని పిలువబడుతూన్న తన అవగాహనను మార్క్స్ అత్యంత భావగర్భితంగా విశదీకరిస్తున్నాడు. “పెట్టుబడి” గ్రంథం అధ్యయనంలో బహుస్వల్ప శిక్షణ మాత్రమే కల్గిన పాఠకుల మనస్సులలో మార్క్సియ విలువ సిద్ధాంతంపై సహజంగానే ఏ ఆక్షేపణలైతే తలెత్తుతాయో, “ప్రాఫెసర్ గిరీ” బూర్జువా “విజ్ఞానశాస్త్రం” యొక్క సామాన్య ప్రతినిధులచే తదేకంగా పునశ్చరణ చేయబడుతున్నాయో, అచ్చంగా ఆ ఆక్షేపణలనే ఈ లేఖలో మార్క్స్ క్లుప్తంగానూ అద్భుతమైన తేటతనంతోనూ విశ్లేషించుతున్నాడు. విలువ నియమాన్ని విశదీకరించేందుకు తాను అవలంబించినట్టి, అవలంబించ వలసినట్టి మార్గాన్ని మార్క్స్ ఇక్కడ చూపుతున్నాడు. అత్యంత సామాన్యమైన ఆక్షేపణలను తార్కాణాలుగా తీసుకుంటూ ఆయన తన పద్ధతిని బోధిస్తాడు. “గందరగోళాన్ని శాశ్వతపరచడమే” లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నట్టి “పాలకవర్గాల ప్రయోజనాలకూ”, విలువ సిద్ధాంతంలాంటి స్వచ్ఛంగా (పైకి ఆలాగే కనబడుతూన్నట్టి) సైద్ధాంతికమైన, అనిర్దిష్టమైన ప్రశ్నకూ గల సంబంధాన్ని ఆయన స్పష్టంగా విప్పిచెబుతాడు. మార్క్స్ నూ “పెట్టుబడి” గ్రంథాన్నీ పఠించ నారంభించిన ప్రతివారూ, “పెట్టుబడి” గ్రంథం మొదటి ప్రకరణాన్నీ, అత్యంత జటిల ప్రకరణాలనూ తొలిసారిగా అధ్యయనం చేస్తూన్నప్పుడు ఈ లేఖను పునః పునః తప్పక చదువుతారనే ఆశించుదాం.

మార్క్స్ భిన్నభిన్న రచయితలపై తీర్పులు చెబుతూనట్టి ఖండాలు, సిద్ధాంత దృష్టి అత్యంత ఆసక్తిదాయకములు. సజీవంగా ఉద్రేకపూరితంగా వర్ణించబడి, మహత్తర భావశాస్త్ర ప్రవాహాలలోనూ వాటి విశ్లేషణలలోనూ ప్రగాఢమైన ఉత్సుకతను ప్రదర్శించు తూన్నట్టి ఈ మార్క్సియ అభిప్రాయాలను మనం చదువుతూన్నప్పుడు ప్రతిభాసమన్వితుడై మహనీయ భావుకుని నోటిమాటలను మనం చెవులార వింటున్నామనే అనుకుంటాం. డీట్స్ గెన్ పై ఆయన ప్రాసంగికంగా చేసిన సూచనలు అటుండగా, పూడనిస్టులపై ఆయన వ్యాఖ్యానాలు (17 వ పుట) పాఠకుడు శ్రద్ధగా గమనించతగినవి. సామాజిక వెల్లువల సమయాలలో “శ్రామికవర్గం” లోకీ గభాలున దూకేటట్టి, కార్మికవర్గ దృక్పథాన్ని అలవర్చుకునే సామర్థ్యమూ, శ్రామికవర్గ ఆర్గనైజేషన్ లోని “సామాన్య శ్రేణి సభ్యులమధ్య” పట్టు

విడుపులులేనట్టి గంభీరమైనట్టి కృషి సాగించగలిగే శక్తి లేనట్టి “ఉజ్వలమచులైన” యువక బూర్జువా మేధావులను కొద్దిమాటల్లో కళ్ళకుకట్టేటట్టు ప్రస్ఫుటంగా ఆయన చిత్రించుతాడు.

తొమ్మిదేళ్ల తరువాత ఎంగెల్స్ (మార్క్స్ తో కూడా కలిసి) రచించిన ప్రసిద్ధి గాంచిన “Anti-Dühring” [“డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండిన”] గ్రంథంలోని విషయాలను ముందుగానే ఎదురుచూచి చెబుతూందేమో అనిపించేటట్టుగా డ్యూరింగ్ పై చేసిన వ్యాఖ్యానాన్ని (35 వ పుట) చూడండి. ఈ గ్రంథాన్ని టెడెర్ బామ్ రష్యన్ లోకి అనువదించాడు. కాని దురదృష్టవశాత్తూ ఈ అనువాదంలో అనేక వ్యవచ్చిన్నములే కాకుండా, తప్పులు కూడా వుంటూ కేవలం లోపభూయిష్టంగా వుంది. ఈ గ్రంథంలో కూడా రికార్డ్ గ్రంథంలో త్యానెన్ పై వ్యాఖ్య వుంది, ఈ వ్యాఖ్య రికార్డ్ అద్దె సిద్ధాంతాన్ని కూడా తడుముతూంది. 1894 లో ప్రచురించబడినట్టి “పెట్టుబడి” గ్రంథం 3 వ సంపుటంలో అంతిమంగా ఖండించబడినట్టి — అపర బూర్జువావర్గీయుడూ, “నల్లదండు” మనషి కూడా అయినట్టి శ్రీ బుల్గాకోవ్ మొదలుకొని, “ఇంచుమించు సనాతనుడు” మాస్లావ్ వరకూ — రివిజనిస్టులచే అచ్చంగా ఈనాటికి సహితమూ పునశ్చరణ చేయబడుతూన్న “రికార్డ్ పారబాట్ల”ను అప్పటికప్పుడే 1868 లోనే మార్క్స్ నిష్కర్షగా నిరాకరించాడు.

అప్రభంశపు భౌతికవాదంపైనా, లాంగ్ (“ప్రాఫెసర్ గరీ” బూర్జువా తత్వశాస్త్రానికి మామూలు మూలాధారం!) నుండి నకలు తయారు చేయబడినట్టి “మిడిమిడి జ్ఞానపు వెర్రిమొర్రె ప్రేలుడు” పైనా చెప్పిన తీర్పుతో సహా, బ్యూఖ్నర్ పై వ్యాఖ్య కూడా ఆసక్తి జనకమే. (48 వ పుట.)

ఇక మార్క్స్ విప్లవాత్మక విధానాన్ని పరిశీలించుదాం. రష్యోలోని మన సోషల్-డెమోక్రాట్లలో మార్క్సిజం గురించి ఒక విధమైన పెట్టిబూర్జువా భావం ఒకటి ఆశ్చర్యం కల్గించేంతటి విస్తృత వ్యాప్తిలో వుంది. ఈ భావం ప్రకారం, విశిష్టపోరాట రూపాలనూ ప్రత్యేకమైన శ్రామికవర్గ కర్తవ్యాలనూ కలిగివున్నట్టి ఒక విప్లవాత్మక కాలావధి ఇంచుమించు ఒక వైపరీత్యమే అయివుండగా, “రాజ్యాంగమూ,” “అత్యంతచీవ్ర ప్రతిపక్షమూ” సూత్ర బద్ధములైనవట. రష్యోలో వున్నట్టుగా ఈ ఊణమందు ప్రపంచంలో ఇంతప్రగాఢమైన విప్లవాత్మక సంక్షోభం మరి ఏ ఇతర దేశంలోనూ లేదు — విప్లవం పట్ల ఇంతటి సంశయాత్మక అల్పబుద్ధితత్వ వైఖరి అవలంబించేటట్టి (మార్క్సిజాన్ని చులకనచేసి, అప్రభంశ పరిచేటట్టి) “మార్క్సిస్టులూ” మరి ఏ ఇతర దేశంలోనూ కనబడరు. విప్లవం విషయం బూర్జువాతత్వయుతమైనది అనే సంగతి వాస్తవమే అయివుండగా, ఈ సంగతి నుండి వీరు విప్లవం యొక్క చలనశక్తి బూర్జువావర్గమే, విప్లవంలో శ్రామికవర్గానివి సహాయకారి కర్త

వ్యాలే కాని స్వతంత్ర కర్తవ్యాలు కావు, ఈ విప్లవానికి శ్రామికవర్గ నాయకత్వం అసాధ్యం అనే మిడిమిడి జ్ఞానపు పర్యవసానం తేల్చుతున్నారు!

ఈ విధంగా మిడిమిడి జ్ఞానంతో మార్క్సిజానికి భాష్యం చెప్పడమును కూగెల్మన్ కి రాసిన లేఖలో మార్క్స్ ఎంతో నిశితంగా బయటబెట్టుతున్నాడు! 1866 ఏప్రిల్ 6 వ తేదీ లేఖ చూడండి. అప్పటికి మార్క్స్ తన ఉద్గ్రంథం పూర్తిచేశాడు. ఈ లేఖ రాయడానికి పూర్వం పథాలుగేళ్లకు ముందుగానే, 1848 జర్మన్ విప్లవంపై తన తుది తీర్పు అప్పటికే చెప్పేశాడు. సోషలిస్టు విప్లవం 1848 లో ఆసన్నమవుతూండినదని తనకుండిన సోషలిస్టు భ్రాంతులు తప్పు అని 1850 లో తానే రుజుచేశాడు. కాగా 1866 లో, కొత్త రాజకీయ సంక్షోభాలు పరిపక్వం చెందుతున్నాయని గమనించడం అతడు ప్రారంభించిన మొదట్లోనే అతడు ఇలా రాస్తాడు:

“హాప్స్బుర్గ్ల వంశస్థులనూ హోహెన్ జోలేర్న్ల వంశస్థులనూ తొలగించివేసే విప్లవం లేనిదే, మరొక ముప్పై సంవత్సరాల సంగ్రామం చిట్టచివరకు జరిగి తీరుతుందని మన అల్పబుద్ధులు” (జర్మన్ బూర్జువా లిబరల్స్ గురించి అతడంటున్నాడు) “ఎప్పుడు గ్రహిస్తారో కదా!..” (13-14 పుటలు.)

రానున్న విప్లవం (మార్క్స్ అనుకున్నట్టు ఇది అడుగునుంచి కాకుండా, పైనుండే జరిగింది) బూర్జువావర్గాన్నీ పెట్టుబడిదారీ విధానాన్నీ తొలగించి వేస్తుందనే భ్రమయొక్క ఛాయ సహితమూ ఎక్కడా కనబడదు ఇందులో, అందుకు బదులు ఈ విప్లవం కేవలం ప్రష్యన్, ఆస్ట్రియన్ ఏకరాజాధిపత్యాలను మాత్రమే తొలగించుతుందని స్పష్టంగా వుంది. కాగా ఈ బూర్జువా విప్లవంలో అతనికి ఎంత నమ్మకమో కదా! సోషలిస్టు ఉద్యమ ప్రగతికి బూర్జువా విప్లవం ఎంతటి మహత్తర ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంటుందో గ్రహించిన శ్రామికవర్గ యోధుని విప్లవోత్సాహం ఎంత ఉగ్రంగా వుందో కదా!

మూడేళ్ల తరువాత, ఫ్రాన్సులో నెపోలియన్ సామ్రాజ్య పతన సాయంతనమందు, “ఒక అత్యంత ఆసక్తిజనకమైన” సామాజికోద్యమంపై తన దృష్టి సారించుతూ, “రానున్న నూతన విప్లవ కార్యకలాపానికి తాము తయారుకావడం కోసమని తమ ఇటీవలి విప్లవాత్మక గతాన్ని పారిస్ వాసులు యథావిధిగా అధ్యయనం చేస్తున్నారు,” అని నిస్సంశయమైన ఉత్సాహంతో అంటాడు మార్క్స్. కాగా గతాన్ని ఈ విధంగా అధ్యయనం చేయడంలో బయల్పడిన వర్గపోరాటాన్ని వర్ణించుతూ మార్క్స్ ఇలా పర్యవసానం తేల్చుతాడు (56 వ పుట): “మంత్రకత్తెల యావత్ చారిత్రక భాండమూ కుతకుత మరుగుతూందన్నమాట! ఈ స్థితికి మన దేశం (జర్మనీ) ఎప్పుడొస్తుందో కదా!”

ఇలాంటి గుణపాతాన్ని సంశయతత్వంతో నీర్వపడి, పాండిత్యప్రకాండపు బేడిజంతో మొక్కువోయి, పశ్చాత్తప్తి పన్యాసాలపై మోజుకల్గి, విప్లవమంటే బహుత్వరితగతిని అలసట చెందేటట్టి, విప్లవాన్ని ఎప్పుడు పూడ్చిపెట్టి దాని స్థానే రాజ్యాంగబద్ధమైన వచనకావ్యాన్ని ఎప్పుడు వెలయించుతామా అనే పండుగ ఉత్సాహంతో తహతహ పడుతూన్నట్టి రష్యన్ మేధావులు మార్క్స్ నుండి నేర్చుకోవాలి. విప్లవం మీద విశ్వాసం, తుదివరకూ తన తక్షణ విప్లవాత్మక కర్తవ్యాలకై స్థిరంగా నిలబడాల్సిందని కార్మికవర్గానికి పిలుపు ఇవ్వగల్గే సామర్థ్యం, తాత్కాలిక విప్లవ వైఫల్యాలకు రాగాలు పెట్టుతూ బేజారెత్తిపోని దృఢసంకల్పం — వీటిని శ్రామికవర్గ సిద్ధాంతకర్త నుండి, శ్రామికవర్గ నాయకుడి నుండి వారు నేర్చుకోవాలి.

ఇదంతా పుత్త నీతిశాస్త్రపు ఉకదంపు అనీ, కాల्పనికతత్వమనీ, వాస్తవికతాభావర హితమనీ మార్క్సిస్టు పండితప్రకాండులు అనుకుంటారు! అయ్యా, ఎంత మాత్రమూ కాదు! విప్లవాత్మక సిద్ధాంతమూ, విప్లవాత్మక విధానం — రెండింటి మిళితమూ ఇది, ఇది లేనిదే బ్రెంటానోతత్వం, స్తూతవేతత్వం, సోంబార్ట్ తత్వమూ కిందకి మార్క్సిజం దిగజారిపోతుంది. వర్గపోరాటం యొక్క సిద్ధాంతాన్నీ ఆచరణనూ ఒక అవిభాజ్యమైన సమైక్యతగా మార్క్సిజం బంధించి వేసింది. బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితిని స్థిరబుద్ధితో ప్రదర్శించుతూన్నట్టి సిద్ధాంతాన్ని, ఇప్పుడు అస్తిత్వాన్ని కలిగినట్టి వ్యవస్థను సమర్థించడం కింద వికృతపరిచేటట్టి, ప్రతి తాత్కాలిక విప్లవక్షీణానికీ వీలైనంత త్వరగా సర్దుకుపోవడానికి సహా ప్రయత్నించుతూ, వీలైనంత త్వరగా “విప్లవాత్మక భ్రమలను” వదలించేసుకుని, “వాస్తవికత”కు తాసికమా సికలు వేసే వ్యవహారం వైపు తిరిగిపోయేటట్టి మార్క్సిస్టు మార్క్సిస్టే కాదు.

అత్యంత శాంతియుతమైనట్టి, మార్క్స్ చెప్పినట్టు పైకి “ప్రశాంతవ్యవస్థగా” కనబడేటట్టి, (“Neue Zeit” చెప్పినట్టు) “దౌర్భాగ్యపు నిస్తబ్ధతను” ప్రదర్శిస్తూన్నట్టి కాలాల్లో, విప్లవం త్వరలో సమీపిస్తుందనే సంగతి పసికట్టి, శ్రామికవర్గాన్ని దాని పురోగామి విప్లవ కర్తవ్యాలపట్ల చైతన్యం కల్గేటట్టు పురికొల్పగల్గొడు మార్క్స్. మార్క్స్ జాన్ని అల్పబుద్ధుల్లాగు అప్రభంశ పరుస్తూన్న మన రష్యన్ మేధావులు, అత్యంత విప్లవాత్మక కాలాల్లో నిష్క్రియా విధానాన్నీ, “ప్రవాహానికి” లొంగిపోయి కొట్టుకొనిపోయే విధానాన్నీ, ఫాషనబుల్ లిబరల్ పార్టీలో వున్నట్టి ఏమాత్రమూ నిలకడలేని మూలద్రవ్యాలకు పిరికితనంతో వత్తాసు ఇచ్చే విధానాన్నీ శ్రామికవర్గానికి బోధిస్తున్నారు!

మార్క్స్ చేసిన కమ్యూన్ ప్రశస్తి కూగెల్ మన్ కి రాసిన లేఖలకు మకుటాయ మానంగా వుంది. కుడి పక్షపు రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ విధానాలతో సరిపోల్చిచూస్తే, ఈ ప్రశస్తి ప్రత్యేకంగా ఎంతో అంత అమూల్యమైనది. “ఆయుధాలను చేపట్టి వుండ కూడదు” అని 1905 డిసెంబరులో గుండె బేజారెత్తి వాపోయిన ప్లేహానోవ్, మార్క్స్ తో

తన్నుతాను సరిపోల్చి చూచుకునే నీగర్వం ప్రదర్శించాడు. 1870 లో జరిగిన విప్లవానికి మార్క్స్ కూడా బ్రేకు వేశాడని అర్థమిచేటట్టి ధ్వని ఒకటి ఫ్లేహానోవ్ మాటలో వుంది.

అవును, ఆ విప్లవానికి మార్క్స్ కూడా బ్రేకువేశాడు. కాని ఫ్లేహానోవ్ తనంతట తానే తీసుకొచ్చిన ఈ సాదృశ్యంలో తనకీ మార్క్స్కీ మధ్య ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన అగాధం వుందో కదా.

1905 నవంబరులో, మొదటి విప్లవ తరంగం తన శిఖరస్థాయి అందుకుంటుందనగా ఒక నెలరోజులకు ముందు, ఫ్లేహానోవ్ శ్రామికవర్గాన్ని నిష్కర్షగా హెచ్చరిక చేయకపోవడం అటుండగా, మీదుమిక్కిలి శ్రామికవర్గం ఆయుధాల ఉపయోగం నేర్చుకోవడమూ, ఆయుధాలను చేపట్టడమూ అవసరమని నిశ్చితంగా చెప్పాడు. అయినప్పటికీ, ఒక నెలరోజులు తరువాత విప్లవం ప్రజ్వరిల్లే సరికి, దాని ప్రాముఖ్యతనూ, చారిత్రక ఘటనల సాధారణ గమనంలో దాని పాత్రనూ, పోరాటంయొక్క గతరూపాలతో దానికున్న సంబంధాన్నీ విశ్లేషించేందుకు ఈషణ్మాత్రమూ ప్రయత్నించకుండానే, పశ్చాత్తప్తుడై ఊమాభిక్షకై వేడుకుంటూన్న మేధావి పాత్ర ధరించడానికి ఇతడు ఉబలాట పడుతూ: “ఆయుధాలను చేపట్టి వుండకూడదు,” అని అన్నాడు.

1870 సెప్టెంబరులో, కమ్యూన్ కు ఆరు నెలలు ముందు, మార్క్స్ ఫ్రెంచి కార్మికులను నిశ్చితంగా హెచ్చరిక చేశాడు. ప్రఖ్యాతించెందిన ఇంటర్నేషనల్ కి ప్రారంభ నివేదికలో ఉపప్లవం తెలివితక్కువ అవుతుంది అని అతడు చెప్పాడు. 1792 భావాలుగల్గిన ఒక ఉద్యమం సాధ్యతను గురించిన జాతీయతత్వపు భ్రమలను అతడు మున్నుందుగానే బయట పెట్టాడు. ఘటన జరిగిన తరువాత కాకుండా, అనేక నెలలు ముందుగానే “ఆయుధాలను చేపట్టడ కూడదు” అని చెప్పడం ఎలాగో అతడు తెలుసుకున్నాడు.

కాగా, తానిదివరకే సెప్టెంబరులో ఉద్ఘాటించినట్టి ఈ ఆశ్చర్యహితమైన కార్యానికి 1871 మార్చిలో ఆచరణాత్మకమైన రూపురేఖలు ఏర్పడడం ఆరంభమైనప్పుడు అతడే విధంగా ప్రవర్తించాడు? కమ్యూన్ కు నాయకత్వం వహించిన తన శత్రువులు పూడన్ అనుచరులపైనా, బ్లాంకీ అనుచరులపైనా ఒక చరుపు చరచడానికి ఒక అవకాశం కింద దీనిని అతడు (డిసెంబరు ఘటనలను ఫ్లేహానోవ్ వినియోగించుకున్నట్లు) వినియోగించు కున్నాడా? “నేను ముందే మీతో చెప్పాను, ముందే మిమ్మల్ని హెచ్చరించాను; మీ కాలానిక తత్వానికి, మీ విప్లవాత్మక ప్రలాపాలకీ ఫలితం ఇదే మరి!” అని బడిలో పంతులమ్మలాగ వాళ్లను చివాట్లు పెట్టడం మొదలెట్టాడా? “ఆయుధాలను చేపట్టి వుండకూడదు,” అని ఆత్మసంతృప్తితో అల్పబుద్ధితో బోధించే ధర్మోపన్యాసంలాగ డిసెంబరు యోధులకు ఫ్లేహానోవ్ బోధించినట్టు, కమ్యూనిస్టులకు ధర్మోపన్యాసం బోధించాడా?

లేదు. 1871 ఏప్రిల్ 12 న కూగెల్మన్ పేర ఉత్సాహపూరితమైన లేఖ — ప్రతి రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ ఇంట్లోనూ, అక్షరాస్యుడైన ప్రతి రష్యన్ కార్మికుని ఇంట్లోనూ పటం కట్టించి వుంచాల్సిందని మేము కోరుతున్న లేఖ — రాశాడు మార్క్స్.

1870 సెప్టెంబరులో మార్క్స్ ఆ ఉపన్యాసాన్ని తెలివితక్కువ అని అన్నాడు, కాని 1871 ఏప్రిల్లో ప్రజల రాశి ఉద్యమాన్ని అతడు చూసిన తరువాత, చారిత్రక విప్లవోద్యమంలో ముందంజ సూచించుతున్న మహత్తర ఘటనలలో తాను పాల్గొంటున్నట్టుగా అతడు దానిని నిశితదృష్టితో గమనించాడు.

ఉద్యోగిపారిపాలనా-సైనిక యంత్రాంగాన్ని కేవలం ఒకరి చేతిలో నుండి ఇంకొకరి చేతులోకి మార్చడం కాకుండా, దానిని ధ్వంసంచేయించేందుకు యత్నమే ఇది అని అతడంటాడు. కాగా స్పూడన్ అనుచరుల, బ్లాంకీ అనుచరుల నాయకత్వాన నడిచినట్టి “వీరులైన” పారిస్ కార్మికులకు అతడు నిజమైన మంగళహారతులు గానంచేశాడు. అతడు ఇలా రాస్తాడు: “ఈ పారిస్ వాసులలో ఎంతటి ఉసులుబాటు, ఎంతటి చారిత్రాత్మకమైన చొరవ, ఎంతటి త్యాగనిరతి!” (88 వ పుట)... “ఇటువంటి మహనీయతతో సరితూగగల దృష్టాంతం ఇంకొకటి చరిత్రలో లేదు.”

మార్క్స్ అన్నిటికంటే గొప్పగా భావించేది ప్రజారాసుల చారిత్రాత్మకమైన చొరవ. ఆహా, 1905 అక్టోబరు డిసెంబరులలో రష్యన్ కార్మికుల రైతుల చారిత్రాత్మకమైన చొరవను ఏలాగున ప్రస్తుతించడమో మార్క్స్ నుండి మన రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు నేర్చుకుంటే ఎంత బాగుండునో కదా!

ఉద్యమ వైఫల్యాన్ని ఆరునెలలు ముందుగానే తెలుసుకొన గల్గినట్టి గంభీర భావుకుడు ప్రజారాసుల చారిత్రాత్మకమైన చొరవకు అర్పించిన జోహారు — ఇక ఇటువైపు నిర్జీవమైనట్టి జడమైనట్టి పాండిత్య బేడిజ పూరితమైనట్టి: “ఆయుధాలను చేపట్టి వుండ కూడదు,” అనే మాటలు! ఆ మాటలకీ ఈ మాటలకీ స్వర్గానికీ భూమికీ వున్నంత వ్యత్యాసం లేదా?

రాశి పోరాటంలో పాల్గొంటున్న వ్యక్తిగా, ఆ పోరాటం పట్ల తనకు స్వాభావికమైన ఉత్సాహోద్రేకంతో ప్రతిక్రియ సల్పిన మార్క్స్, “స్వర్గాన్నే జయించుకొనసాగిద్దులై వుండి” “తెలివితక్కువ తెగువరులైన” పారిస్ వాసుల తక్షణ చర్యలను తాను లండన్ లో ప్రవాస జీవితం గుడుపుతూ విమర్శించ పూనుకున్నాడు.

ఆహా, 1906-1907 లో రష్యోలోని మార్క్సిస్టులలో విప్లవాత్మక కల్పనికతత్వాన్ని ఈసడించుతున్నట్టి మనకాలపు “వాస్తవికతత్వపు” పండితమ్మనూ ఆనాడు ఉండి నట్టయితే మార్క్స్ ను వారు ఎలా వెక్కిరించి వుండేవారో కదా! స్వర్గాన్ని జయించే “యత్నానికి”

నివాళులెత్తే భౌతికవాది, ఆర్థికవేత్త, ఉహజగతుల బద్ధవైరిని వాళ్లు ఎలా దూషించి వుండేవారో కదా! ఆయన తిరుగుబాటు ధోరణులకూ, ఆయన ఉహజగన్నిర్మాణతత్వం వగైరా వగైరాలకూ, స్వర్గాన్ని జయించే ఉద్యమాన్ని అతడు ప్రస్తుతించినందుకూ, అతనిమీద ఈ మస్లర్ చుట్టుకున్న మనుష్యులు⁹¹ ఎన్ని కన్నీళ్లు, ఎన్ని అభిజాతపు నవ్వులు, ఎంతటి జాలి ఒలకబోసేవారో కదా!

విప్లవాత్మక పోరాటం ఉన్నతరూపాల నిర్వహణ కౌశలాన్ని చర్చించడానికి భయపడే ఎరచేపలకున్న జ్ఞానతేజస్సుతో⁹² మార్క్స్ విరాజిల్లలేదు. ఉపప్లవ సాంకేతిక నమస్యలను గురించే మార్క్స్ సరాసరి చర్చిస్తాడు. ఎదురుదాడికి పూనుకోవడమో, లేక దాడిని కాచుకోవడమో? — అని ప్రశ్నిస్తాడు, కేవలం లండన్ శివార్లలో సైనికచర్యలు జరుగుతూన్నట్టు. ఇక ముమ్మాటికీ ఎదురుదాడికి పూనుకోవడమే అని నిశ్చయించి, అంటాడు: “వెంటనే వెర్నెయ్ట్స్ మీదకి పురోగమించాలి...”

ఇలా రాసినది 1871 ఏప్రిల్ లో, మహత్తరమైనట్టి ఆ రక్తమయమైన మే మాసానికి కొద్ది వారాలకు ముందు...

“వెంటనే వెర్నెయ్ట్స్ మీదకి పురోగమించాలి” — స్వర్గాన్నే జయించే “తెలివితక్కువను” (సెప్టెంబరు 1870 లో) ప్రారంభించిన ఉపప్లవకారులు.

తాము హస్తగతం చేసుకున్న స్వేచ్ఛలను లాగివేయడానికి జరిగిన ప్రథమ యత్నాలను వారు బలప్రయోగంచేసి ప్రతిఘటించేందుకు 1905 డిసెంబరులో వారు “ఆయుధాలను చేపట్టి వుండకూడదు...”

అవును, తనను మార్క్స్ తో పూరికినే సరిపోల్చి చూచుకున్నాడా మరి ప్లేహానోవ్!

“రెండవ పొరపాటు,” అంటాడు మార్క్స్, తన సాంకేతిక విమర్శను సాగించుతూ: “కేంద్రకమిటీ (సైనిక అధిషానవర్గం — బాగా గుర్తుపెట్టుకోండి — నేషనల్ గార్డ్స్ యొక్క కేంద్రకమిటీ అన్నమాట) తన అధికారాన్ని మరీ ముందుగా అప్పగించివేసింది...”

అకాలపు తిరుగుబాటు కూడదని నాయకులను పాచ్చరిక చేయడమేలాగో మార్క్స్ కు తెలుసు. కాని స్వర్గాన్ని జయించడానికి యత్నిస్తూన్న శ్రామికవర్గం పట్ల అతని వైఖరి, కార్యచరణలో సలహాదారుడు అవలంబించే వైఖరి, ప్రూడన్, బ్లాంకీల తప్పుడు సిద్ధాంతాలూ, పొరపాట్లూ ఎలా వున్నప్పటికీ, యావత్తు ఉద్యమాన్ని అంతకంటే మరొక ఉన్నత దశకు తీసుకొనిపోతూన్న ప్రజారాసుల పోరాటంలో పాల్గొంటూన్న వ్యక్తి అవలంబించే వైఖరి.

“తత్రాపి,” అతనింకా ఇలా రాస్తాడు, “ప్రస్తుతపు పారిస్ తిరుగుబాటు — గతకాలపు సమాజంలోని తోడేళ్లా, పందులూ, పూరకుక్కలూ దానిని అణగదొక్కేసి నప్పటికీ కూడా — జూన్ ఉపప్లవం నాటినుండి మన పార్టీ జరిపిన కార్యాలన్నిటిలోనూ మహోజ్వలమైన కార్యం.”

కాగా కమ్యూన్ చేసిన పొరపాట్లలో ఒక్క దానినైనా శ్రమికవర్గం నుండి దాచకుండా, “స్వర్గం” కోసం చేసే యుద్ధంలో ఈ రోజుకి సహితమూ ఉత్తమోత్తమ మార్గదర్శిగానూ లిబరల్, రాడికల్ “పండులకు” భయంకరమైన బూచిగానూ ఉపయోగపడుతూన్న రచనను ఈ మహత్కార్యానికి అంకితం చేశాడు మార్క్స్.⁹³

కాడెట్లకు బైబిల్ తో సమానమైన “రచన”ను, డిసెంబరుకు అంకితం చేశాడు ఫ్లేహానోవ్.

అవును. తనను మార్క్స్ తో పూరికినే సరిపోల్చి చూసుకున్నాడా మరి ఫ్లేహానోవ్.

కూగెల్ మన్ మార్క్స్ కి జబాబురాస్తూ ఈ విషయం నిరర్థకమైనదేమోననీ, కాల్పనికతత్వంకంటే వాస్తవికతత్వమే వాంఛనీయమనీ సూచించుతూ కొన్ని శంకలు వేసినట్టు కనబడుతుంది — ఏమైతేనేమి కమ్యూన్ ని, ఒక ఉపప్లవాన్ని, 1849 జూన్ 13 న పారిస్ లో జరిగిన శాంతియుత ప్రదర్శనలో సరిపోల్చుతాడు కూగెల్ మన్ ఆ జబాబులో.

వెంటనే (1871 ఏప్రిల్ 17 న) కూగెల్ మన్ ని గట్టిగా చివాట్లు పెడతాడు మార్క్స్.

“అమోఘమూ అనుకూలమూ అయిన అవకాశాల షరతుపైనే పోరాటం చేపట్టినట్టు యితే ప్రపంచ చరిత్రను నిర్మించడం అతి సులభమే,” అని అతడు రాస్తాడు.

1870 సెప్టెంబరులో ఉపప్లవాన్ని తెలివితక్కువ అన్నాడు మార్క్స్. కాని ప్రజా రాసులు లేవగానే, వారితో కలిసి తాను కూడా సాగిపోవాలనీ, పోరాట ప్రక్రియలోనే గుణపాఠాలు నేర్చుకుందామనీ మార్క్స్ వాంఛించాడే కాని, అధికారదర్పంతో ధర్మోపన్యాసాలు కావించడానికికాదు. సంపూర్ణమైన సునిశితతో విజయావకాశాలను ముందుగానే లెక్కకట్టడానికి యత్నించడం కేవలం కపటవైద్యమే, వట్టి పండిత భేషజమే అవుతుందని అతడు గ్రహించు తాడు. ప్రపంచ చరిత్ర నిర్మించడంలో వీరోచితంగానూ త్యాగనిరతితోనూ కార్మికవర్గం చొరవ తీసుకుంటూన్న విషయానికే అతడు అన్నిటికంటే హెచ్చువిలువ ఇచ్చాడు. అవకాశాలన్నిటినీ అమోఘంగా ముందుగానే లెక్కకట్టే స్థితిలో లేకపోయినప్పటికీ, ప్రపంచ చరిత్ర నిర్మాతల దృష్టితోనే ప్రపంచచరిత్రను మార్క్స్ వీక్షించాడే కాని, “వారు... చేపట్టి వుండ కూడదని... సులభంగానే ముందుగా తెలుసుకొని వుండొచ్చు,” అని నీతులుచెప్పే అల్పబుద్ధి దృష్టితో కాదు.

ప్రజారాసులకు ఇంకా శిక్షణ ఇచ్చి, వెనువెంటనే రాసున్న పోరాటానికై వారికి మరింత హెచ్చుగా తర్ఫీదివ్వడానికిగాను, ఆశారహితమైన ఉద్యమంలో సహితమూ ప్రజారాసుల నిరాశాజనితమైన పోరాటం ఆవశ్యకమయ్యే ముహూర్తాలు చరిత్రలో వుంటాయని సహితమూ మార్క్స్ గ్రహించగల్గాడు.

భవిష్యత్తును సృష్టించడంలో అతని సామర్థ్యాన్ని కాకుండా, గతకాలంపై అతను చేసిన మదింపునే ఎరవు తెచ్చుకుందుకు మార్క్స్ నామోచ్చారణ కావించేటట్టి ఈనాటి కుహనా మార్క్సిస్టులకు ఈ విధంగా ప్రశ్నను ప్రదర్శించడం, వారి బుద్ధికి కేవలం అగ్ర హ్యాంగానూ, సూత్రానికి అన్యంగా సహితమూ వుంటుంది. 1905 డిసెంబరు తరువాత “ప్రేకువేయడానికి” ప్రయత్నించ పూనుకున్నప్పుడు సహితమూ ప్రశ్నను ఈ విధంగా ఆలో చించనే ఆలోచించలేదు ప్లేహానావ్.

ఉపప్లవం తెలివితక్కువ పని అని 1870 సెప్టెంబరులో తానే భావించిన విషయం ఏ మాత్రమూ మరచిపోకుండానే, అచ్చంగా ఈ ప్రశ్న వేస్తున్నాడు మార్క్స్.

“యుద్ధానికి దిగుతారా, లేక పోరాటం లేకుండానే నాశనమైపోతారా? — అనే నవాలును వెర్నెయ్స్లోని బూర్జువా ముక్కడిమూకలు పారిస్ ముందు ఉంచారు,” అని అతడు రాస్తాడు. “రెండవ సందర్భమే జరిగివుంటే, నాయకులు ఎంతమందైనా నాశనమైపోవడం కంటే కార్మికవర్గపు మనోనిబ్బరం దెబ్బతినడమే మరింత గొప్ప దురదృష్టమే అయివుండేది.”

కాగా దీనితో, శ్రామికవర్గ గౌరవానికి తగినట్టి, కూగెల్ మన్ పేర రాసిన లేఖలలో మార్క్స్ బోధిస్తూన్నట్టి విధానంపై సంక్షిప్త సమీక్షను మనం ముగించుదాం.

“స్వర్గాన్ని జయించ”గల సామర్థ్యం తనకుందని రష్యాలోని కార్మికవర్గం ఇదివరకే ఒకసారి రుజువు చేసింది, మళ్ళీ మరొకసారి కాదు అనేకసార్లు రుజువుచేస్తుంది.

ఫిబ్రవరి 5, 1907.

**“జె. పిహెచ్. బెకర్, జె. డీట్జ్ గెన్,
ఎఫ్. ఎంగెల్స్, కె. మార్క్స్ తదితరులు
ఎఫ్. ఎ. సోర్గె తదితరుల పేర రాసిన లేఖలు”
అనే గ్రంథం రష్యన్ అనువాదానికి పీఠిక**

రష్యన్ ప్రజానీకానికి సమర్పించబడినట్టి మార్క్స్, ఎంగెల్స్, డీట్జ్ గెన్, బెకర్, తదితర గతశతాబ్ది అంతర్జాతీయ కార్మికోద్యమ నాయకుల లేఖల సంకలనం, మన పురోగామి మార్క్సిస్టు సారస్వతానికి అత్యవశ్యకమైన అనుబంధం.

సోషలిజం చరిత్రకూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల క్రియాకలాపాలను సమగ్రంగా పరిశీలించేందుకూ ఈ లేఖల ప్రాముఖ్యతను గురించి మేము ఇక్కడ సవివరంగా ప్రస్తావించ దలచుకో లేదు. ఈ అంశం గురించి వివరణ అవసరమే లేదు. ఇప్పుడు ప్రచురితమయిన లేఖలను అవగాహన చేసుకుందుకు, ఇంటర్నేషనల్ యొక్క చరిత్రపై రచించబడిన ప్రధాన గ్రంథాలతోనూ (చూ. Jekk: “ది ఇంటర్నేషనల్,” “జ్ఞానియె” ప్రచురణలో రష్యన్ అనువాదం), జర్మన్, అమెరికన్ కార్మికోద్యమాల చరిత్రతోనూ (చూ. ఎఫ్ ఆర్. మేరింగ్; “జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ చరిత్ర,” మోరిస్ హిల్క్విట్: “యునైటెడ్ స్టేట్స్ లోని సోషలిజం చరిత్ర”), ఇతర రచనలతోనూ పరిచయం అవసరమవుతుంది.

ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలోని విషయాలను స్థూలంగా రేఖామాత్రంగానైనా చిత్రించ ప్రయత్నించడం గాని, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకు సంబంధించిన భిన్నభిన్న చారిత్రక కాలావధుల స్వభావాలను పరిశీలించడం గాని ఇక్కడ మా ఉద్దేశం కాదు. ఈ కార్యాన్ని “Der Sorgesche Briefwechsel” (“Neue Zeit”, 25 Jahrg., Nr. 1 und 2*) అనే శీర్షికగల తన వ్యాసంలో మేరింగ్ చాలా చక్కగా నిర్వర్తించాడు; ఈ వ్యాసాన్ని, ప్రస్తుత గ్రంథం ప్రకాశకులు ఈ అనువాదానికి అనుబంధంగా గాని, లేదా ఒక విడి ప్రచురణగా గాని రష్యన్ లో బహుశా వెలువరించవచ్చు.

* “సోర్గె ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు,” “నోయె సైట్” 25 వ సాంవత్సరిక సంపుటం, 1,2 సంచికలు. — సం.

సుమారు ముప్పై యేళ్లుగా (1867-1895) మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సాగించిన క్రియాకలాపాల సన్నిహితాంశాలతో పరిచయం చేసుకోవడం వల్ల, సమరశీలమైన శ్రామికవర్గం తేల్చుకోవలసిన గుణపాఠాలు ప్రస్తుత విప్లవాత్మక కాలావధిలో జీవించుతూన్న రష్యన్ సోషలిస్టులకు ప్రత్యేకమైన ఆసక్తిని కల్గించుతాయి. అందుచేత, సోర్గే పేర మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు రాసిన లేఖలను పాఠకులకు పరిచయం చేసేందుకు మన సోషల్-డెమోక్రాటిక్ సారస్వతంలో కావించిన మొదటి యత్నాలు, రష్యన్ విప్లవంలోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఎత్తుగడల “అత్యవసర” వివాదాంశాలతో (స్లెహానావ్ “సావెమేన్నయ జీజ్న్,”⁹⁴ మెన్ షె విక్ “ఓత్క్లిక్తి”⁹⁵) ముడివడివుండడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. కనుకనే రష్యాలోని కార్మికుల పార్టీయొక్క ప్రస్తుత కర్తవ్యాల దృష్ట్యా ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యతను కలిగివున్నట్టి ఇప్పుడు ప్రచురితమైన ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలోని ఖండాల విలువను మా పాఠకుల దృష్టికి తీసుకురావడం మా ఉద్దేశం.

బ్రిటిష్-అమెరికన్, జర్మన్ కార్మికోద్యమాల అత్యవసర సమస్యలను గురించి మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు వారి లేఖలలో అతి తరుచుగా ప్రస్తావించారు. ఇది సహజమే, ఎందుచేతనంటే ఆకాలంలో వారు ఇంగ్లండులో నివసిస్తున్న జర్మన్లు అవడంచేత, తమ అమెరికన్ కామ్రేడ్లతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరుపుతూండేవారు. ప్రేంచి కార్మికోద్యమం పైనా, ముఖ్యంగా పారిస్ కమ్యూన్ పైనా మరీ తరుచుగానూ మరింత సవివరంగానూ, జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ కూగెల్మన్కు రాసిన లేఖల్లో* మార్క్స్ తన అభిప్రాయాలు వ్యక్తపరుస్తూండేవాడు.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు బ్రిటిష్-అమెరికన్ కార్మికోద్యమాల గురించి చెప్పిన దానితో వారు జర్మన్ కార్మికోద్యమంతో చెప్పినదానిని సరిపోల్చి చూడడం అత్యంత విజ్ఞానదాయకంగా వుంటుంది. ఇటు జర్మన్, అటు బ్రిటన్, అమెరికాల పెట్టుబడిదారీ విధానాల అభివృద్ధిలో వివిధ దశలనూ, ఈ దేశాల యావత్తు రాజకీయ జీవితం పైనా ఒక వర్గంగా బూర్జువా వర్గపు అధికార ప్రాబల్యం యొక్క వివిధ రూపాలనూ వ్యక్తపరుస్తున్నాయన్న విషయాన్ని మనం దృష్టిలో వుంచుకున్నట్లయితే, ఈ సాదృశ్యం మరింత ప్రాముఖ్యతను వహించుతుంది. భౌతికవాద గతితర్కానికి చక్కని మచ్చుతునుకను విభిన్న రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితుల నిర్దిష్ట ప్రత్యేకతలతో ప్రయుక్తం చేసేందుకు సమస్యయొక్క వివిధ విషయాలనూ వివిధ ఆకృతులనూ ముందుకు తీసుకొచ్చి వొత్తిచూపే సామర్థ్యాన్ని మనమిక్కడ గమనిస్తున్నాం. కార్మికుల

* చూ. “డాక్టర్ కూగెల్మన్ పేర కె. మార్క్స్ రాసిన లేఖలు” ఎన్. లెనిన్ సంపాదకత్వాన అనువాదం, సంపాదకుని పీఠిక, సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ 1907. (చూ. ఈ సంకలనం. పుట. 190 - సం.)

పార్టీయొక్క ఆచరణీయ విధానం, ఎత్తుగడల దృష్ట్యా, వివిధ దేశాలలోని జాతీయ కార్మికోద్యమాల వివిధ దశలను అనుసరించి సమరశీలమైన శ్రామికవర్గం ఆవలంబించాల్సిన కర్తవ్యాలను “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” సృష్టలు ఏలా నిర్వచించారో అందుకొక మచ్చుతును కను మనమిక్కడ గమనిస్తున్నాం.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు బ్రిటిష్-అమెరికన్ సోషలిజాన్ని అత్యంత నిశితంగా విమర్శిస్తూన్నది కార్మికోద్యమం నుండి అది విడిపోవడమే. మార్క్సిజాన్ని ఒక మతసూత్రంగా, “కరడుకట్టిన (starre) ప్రామాణిక మతం”గా దిగజార్చేశారనీ, అది ఒక మత చిహ్నం, అంతేగాని కార్యాచరణకు మార్గదర్శి కాదు” అని వారు దానిని పరిగణించుతున్నారనీ, వారి సరసనే ముందుకు సాగిపోతూన్నట్టి, సైద్ధాంతికంగా నిస్సహాయ స్థితిలో వున్నప్పటికీ సజీవమై శక్తివంతంగా వున్న రాశి కార్మికోద్యమంతో కలిసి పనిచేసేందుకు వారు అసమర్థులనీ వారిపై మోపేసిందే, బ్రిటన్లోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్ (Social-Democratic Federation)⁹⁶ పైనా అమెరికన్ సోషలిస్టులపైనా వారు చేసిన వ్యాఖ్యానాలన్నిటి సారాంశం. “మా కార్యక్రమాన్ని బహిరంగంగా ఆంగీకరించే వారితో మాత్రమే మేము కలిసి పనిచేస్తామని 1864 నుండి 1873 వరకు మనం భీష్మించుకుని కూచుండినట్టయితే మనం ఈనాడు ఎక్కడ వుండేవారమో?” అంటూ తాను 1887 జనవరి 27 న రాసిన లేఖలో ఎంగెల్స్ తన ఆశ్చర్యభావం వెలిబుచ్చుతాడు. ఇంతకు ముందు రాసిన మరొక లేఖలో (1886 డిసెంబరు 28న), అమెరికన్ కార్మికవర్గంపై హెన్రీ జార్జ్ భావాల ప్రభావం గురించి ప్రస్తావించుతూ, అతడిలా అంటాడు:

“సిద్ధాంతరీత్యా ఆక్షేపణారహితమైన కార్యక్రమానికి ఒక లక్ష వోట్లకంటే, యథార్థమైన (“bona fide”) కార్మికపార్టీకి రానున్న నవంబరులో ఇరవై ముప్పై లక్షల వోట్లు రావడం మనకీక్షణంలో ఎంతో అంత అమూల్యమైన విషయం.”

ఇవి అమిత ఆసక్తిని కల్పించే ఖండాలు. “కార్మిక కాంగ్రెస్” అనే భావాన్నో, లేదా లారిన్ ప్రతిపాదించిన “విశాలమైన కార్మిక పార్టీ”⁹⁷ లాంటి స్వభావం కలిగిన మరిదేనినో సమర్థించేందుకు ఈ ఖండాలను ఉపయోగించుకుందుకు తహతహపడే సోషల్-డెమోక్రాట్లు మన దేశంలో వున్నారు. ఎంగెల్స్ను ఈవిధంగా ఆదరా బాదరా “ఉపయోగించుకునే వాళ్లను”: “వామపక్షపు సంఘటనను సమర్థించడానికి ఎందుకు ఉపయోగించకూడదు?” అని మేము ప్రశ్నిస్తున్నాం. ఈ ఉల్లేఖనాలను ఎత్తి ఉదహరించిన లేఖలు, ఎన్నికలప్పుడు హెన్రీ జార్జ్

కోసం అమెరికన్ కార్మికులు వోటుచేసిన కాలానికి సంబంధించినవి. హెన్రీ జార్జ్ పై ఆమూలాగ్రమైన విమర్శ చేయమని ఎంగెల్స్ మిసెన్ విష్ణేవేత్పుయ - అమెరికన్ స్త్రీ, రష్యన్ ని పెళ్ళిచేసుకుంది, ఈమె ఎంగెల్స్ రచనలను అనువదించింది - అతనిని కోరివచ్చు ఆమెకు అతడు రాసిన జబాబునుబట్టి తెలుస్తూంది. ఇందుకు సమయం ఇంకా ఆసన్నం కాలేదనీ, ఒక స్వచ్ఛమైన కార్యక్రమంపైన కాకపోయినప్పటికీ సహితమూ, కార్యక్రమమంటూ ఒక దానిపైన కార్మికుల పార్టీని రూపొందించడమునకు ఉపక్రమించడమే ఉత్తమమనీ ఎంగెల్స్ (1886 డిసెంబరు 28 న) రాస్తాడు. కొంతకాలం తరువాత, అసలు లోపం ఏమిటో వాళ్లే తెలుసుకుని, “తమ పొరపాట్లనుండి తామే గుణపాఠాలు నేర్చుకుంటారు,” కాని కార్మికుల పార్టీని జాతీయంగా దృఢపరచుకునే కార్యాన్ని - ఏ కార్యక్రమం పైనేనా సరే ఫరవా లేదు - ఆలస్యం చేయగల్గేట్టిది, లేదా ఆ కార్యానికి అవరోధం కల్గించగల్గేట్టిది, ఏదైనా సరే గొప్ప పొరపాటనే నేను భావిస్తాను...”

సోషలిస్టు దృక్పథాన్ని చూపినప్పుడు, హెన్రీ జార్జ్ భావాల కేవల అసంగతాన్నీ, అభివృద్ధి నిరోధక స్వభావాన్నీ ఎంగెల్స్ సహజంగానే సంపూర్ణంగా అర్థంచేసుకుని, పదే పదే ఎత్తిచూపించేవాడు. సోర్గ్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లో, 1881 జూన్ 20 తేదీగల కారల్ మార్క్స్ రాసినట్టి లేఖ అత్యంత ఆసక్తిదాయకమైనది; హెన్రీ జార్జ్ ని రాడికల్ బూర్జువా వర్గం యొక్క భావశాస్త్రవేత్తగా కారల్ మార్క్స్ ఈ పుత్తరంలో నిరూపిస్తాడు. “సిద్ధాంత రీత్యా ఈ మనిషి కేవలమూ వెనకబడిన మనిషి” (total arriere) అని రాస్తాడు మార్క్స్. అయినప్పటికీ, ప్రజారాసులను “తమ స్వయంకృతాపరాధాల ఫలితాలు” గురించి హెచ్చరించ గలిగే మనుషులు పున్నంత కాలమూ, ఎన్నికలలో ఈ అపర సోషలిస్టు అభివృద్ధి నిరోధకునితో కలవడానికి ఎఫ్. ఎంగెల్స్ భయపడ లేదు (ఎంగెల్స్, 1886 నవంబరు 29 తేదీగల లేఖ).

“శ్రమ వీరులు” (Knights of Labour), ఆనాటి అమెరికన్ కార్మికుల ఆర్గనైజేషన్లలో ఒకదానిగురించి అదే లేఖలో ఎంగెల్స్ ఇలా రాశాడు: “ఈ ‘శ్రమ వీరుల’లో పున్న అత్యంత బలహీనమైన (మాతృకలో: కుల్లి విచ్చిపోయినట్టి, faulste) అంశం వారి రాజకీయ తాటస్థ్యం...” “ఉద్యమంలోకి కొత్తగా ప్రవేశించే ప్రతి దేశమూ తీసుకోవాల్సిన గొప్ప మొదటంజ ఏమిటంటే, కార్మికులను ఒక స్వతంత్ర పార్టీగా, అది ఒక స్పష్టమైన కార్మికుల పార్టీగా, ఏవిధంగానైనా సరే, ఎల్లప్పుడూ నిర్మించడమే.”

సోషల్-డెమోక్రసీ నుండి పార్టీరహితమైన కార్మిక కాంగ్రెస్ వగైరాలలోకి ఒక గంతు వేయడమును సమర్థించేది దేనినీ దీనినుండి పర్యవసానంగా తేల్చడానికి వీల్లేదని ప్రత్యక్షంగానే కనబడుతూంది. కాని, మార్క్సిజాన్ని ఒక “మత సూత్రం,” “ప్రామాణిక మతం,”

“సెక్టేరియనిజం”, వగైరాలుగా దిగజార్చివేయడమనే ఎంగెల్స్ మోపిన నేరాన్నుండి తప్పించుకోజూచే ప్రతివ్యక్తి, రాడికల్ “సోషల్-అభివృద్ధి నిరోధకుల”తో కలిసి ఉమ్మడిగా ఎన్నిక సంగ్రామం సాగించడం ఒక్కొక్కప్పుడు అంగీకరించ వచ్చుననే దీనినినుండి పర్యవసానం తేల్చితీరాలి.

కాని ఈ అమెరికన్-రష్యన్ సారూప్యాలు (మన ప్రత్యర్థులకు జబాబు చెప్పడం కోసం వీటిని గురించి ప్రస్తావించాల్సి వచ్చింది) గురించిగాక, బ్రిటిష్-అమెరికన్ కార్మికోద్యమాల మౌలికమైన ఆకృతులు గురించి ప్రస్తావించడమే ఇంతకంటెనూ ఆసక్తిదాయకంగా వుంటుంది. ఈ ఆకృతులు ఏవంటే: శ్రామికవర్గాన్ని ఎదుర్కొంటూన్న గురుతర, జాతి వ్యాపిత ప్రజాస్వామిక కర్తవ్యాలు అనేవి అసలే లోపించడం: శ్రామికవర్గాన్ని బూర్జువా రాజకీయాలకు పూర్తిగా లోబరచివేయడం; శ్రామికవర్గం నుండి చిన్నచిన్న సోషలిస్టు గ్రూపులూ, బృందాలూ సెక్టేరియన్ పోకడతో వేరైపోవడం; ఎన్నికలలో సోషలిస్టులకు ప్రజారాసులలో ఈషణ్మాత్రపు విజయావకాశాలూ లేకపోవడం, వగైరాలు. ఈ మౌలిక స్థితిగతులను విస్మరించి, “అమెరికన్-రష్యన్ సారూప్యాల” నుండి విశాల పర్యవసానాలు తేల్చడానికి ఎవరైతే పూనుకుంటారో అట్టివారు అంతులేని తమ మిడిమిడి జ్ఞానాన్ని తామే బయటపెట్టుకుంటున్నారు.

ఇటువంటి స్థితిగతులలో కార్మికుల ఆర్థిక ఆర్గనైజేషన్ల గురించి ఎంగెల్స్ ఎందుకంతగా ఒత్తిచెబుతున్నాడంటే, అందుకు కారణం స్వచ్ఛమైన సోషలిస్టు కర్తవ్యాలను శ్రామికవర్గం ఎదుట వుంచుతూన్నట్టి అత్యంత దృఢతరంగా స్థిరపడిపోయిన ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థల గురించే విషయం అంతా ఆయివుండడమే.

తప్పుడు కార్యక్రమంతోనైనా సరే స్వతంత్రమైన కార్మికుల పార్టీ యొక్క ప్రాముఖ్యత గురించి ఎంగెల్స్ ఎందుకు నొక్కిచెబుతున్నాడంటే, అందుకు కారణం ముఖ్యంగా రాజకీయాల్లో బూర్జువావర్గంచే దాని వెంటే లాగబడుతూండి, నేటికీ ఆలాగే లాగబడుతూన్న కార్మికవర్గాన్ని కలిగినట్టి, కార్మికుల రాజకీయ స్వాతంత్ర్య చిహ్నాల జాడలైనా ఇంతవరకూ లేనట్టి దేశాల గురించే ఎంగెల్స్ చెబుతుండడమే.

ఎక్కడైతే లిబరల్ భావాలుగల బూర్జువావర్గం తన సొంత పార్టీని నిర్మించుకొనక ముందే శ్రామికవర్గం తన సొంత పార్టీని నిర్మించుకుందో, ఎక్కడైతే శ్రామికవర్గం తన వోట్లను బూర్జువా రాజకీయవేత్తలకు ఇవ్వడమనే సంప్రదాయాన్ని అసలే ఎరగదో, ఏ దేశంలోనైతే తక్షణ కర్తవ్యాలు సోషలిస్టు కర్తవ్యాలు కాకుండా బూర్జువా-డెమోక్రాటిక్ కర్తవ్యాలే అయివుంటున్నాయో, అట్టి దేశాలకు, లేదా అట్టి చారిత్రాత్మక పరిస్థితులకు, ఇటు

వంటి వాదనలనుండి తేల్చిన పర్యవసానాలను ప్రయుక్తంచేసే యత్నం కేవలమూ మార్క్స్ యొక్క చారిత్రాత్మక విధానాన్ని అపహాస్యం చేయడమే అవుతుంది.

బ్రిటిష్-అమెరికన్ ఉద్యమాలపై ఎంగెల్స్ అభిప్రాయాలను జర్మన్ ఉద్యమంపై అతనికున్న అభిప్రాయాలతో సరిపోల్చిన యెడల పాఠకుడికి నూ భావం మరింత స్పష్టమవుతుంది.

ఇప్పుడు ప్రచురితమైన ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లో ఇటువంటి అభిప్రాయాలు, ఎంతో ఆసక్తిదాయకములైన అభిప్రాయాలు, కొల్లలుగా వున్నాయి. కాగా ఈ అభిప్రాయాలన్నిటి గుండా ఎర్రని పోగులా అవుపడుతూన్నట్టి కేవలం భిన్నమైన విషయం మరొకటి వుంది, అదేమిటంటే కార్మికుల పార్టీలో “కుడి పక్షానికి” వ్యతిరేకంగా ఒక హెచ్చరిక, సోషలిస్టు-డెమోక్రసీలోని అవకాశవాదంపై ఒక నిర్దాక్షిణ్యమైన (ఒక్కొక్కప్పుడు 1877-1879 లో మార్క్స్ సాగించినట్టి చండప్రచండ) యుద్ధం.

లేఖలనుండి ఉల్లేఖనలను ఎత్తిచూపడం ద్వారా మొదట దీనిని ధ్రువపరచి, తరువాత ఈ వాస్తవవిషయాన్ని మనం విలువకట్టుదాం.

మొట్టమొదటిది, హ్యోహ్ బెర్న్ ప్రభుత్వంపై మార్క్స్ వ్యక్తపరచిన అభిప్రాయాలను మనమిక్కడ గమనించాల్సి వుంది. అవకాశవాదులపై మార్క్స్ చేసిన దాడులనూ, ఎంగెల్స్ కూడా తరువాత చేసిన దాడుల జోరునూ తగ్గించివేయడానికి ఎఫ్. ఆర్. మేరింగ్ “Der Sorgesche Briefwechsel” [“సోర్గే ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు”] అనే శీర్షికగల తన వ్యాసంలో ప్రయత్నిస్తాడు — కాగా మా అభిప్రాయంలో, అతడు ఇంత తాపత్రయం ప్రదర్శించడం అనవసరం. ప్రత్యేకంగా హ్యోహ్ బెర్న్ ప్రభుత్వ విషయంలో, లాసాల్ పట్లా, లాసాల్ అనుయాయులు పట్లా మార్క్స్ అభిప్రాయం పొరపాటైనదని మేరింగ్ వాలాయిండు తాడు. కాని, మనకిక్కడ ఆసక్తిదాయకమైనది ఫలానా ఫలానా సోషలిస్టులపై మార్క్స్ సాగించిన దాడులు సరైనవా, లేక అతిశయోక్తులతో కూడినవా అనే చరిత్రకు సంబంధించిన తీర్పుకాదు, మనకిక్కడ ఆసక్తిదాయకమైనది సాధారణంగా సోషలిజంలో నిష్కర్ష ధోరణులపై సూత్రదృష్టి మార్క్స్ చేసిన తీర్పు.

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు డ్యూరింగ్ తోనూ లాసాల్ అనుచరులతోనూ చేసుకున్న రాజీల గురించి మార్క్స్ మెరపెట్టుకుంటూన్నప్పటికీ, (19 వ అక్టోబరు 1877 లేఖ) అదే సమయంలో, “సోషలిజానికి ‘ఒక ఉన్నతమైన, ఆదర్శవంతమైన’ రూపాన్ని ఇవ్వనుద్దేశించే, అనగా (దానిని ఉపయోగించేవారు అత్యంత శ్రమను వినియోగించి అధ్యయనం చేయాల్సినట్టి) దాని భౌతిక ప్రాతిపదిక స్థానే ధర్మం, స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, fraternité (సౌభ్రాతృత్వం) అనే దేవతలతో నిండిన ఆధునిక పురాణాన్ని నెలకొల్ప నుద్దేశించే, సగం

ముదిరిన విద్యార్థుల, మిగల మగ్గి పోయిన డాక్టర్ పండితమునుల” (జర్మన్ భాషలో “డాక్టర్” పదం, మన “కాండిడాట్”, లేక ప్రథమశ్రేణిలో ఉత్తీర్ణుడైన యూనివర్సిటీ పట్టభద్రుడితో సమానం) “మూక అంతటితోనూ” జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు చేసుకున్న రాజీని కూడా మార్క్స్ ఖండిస్తాడు. ఈ ధోరణికి ‘Zukunft’* అనే మాసపత్రికను ప్రచురించుతూన్నట్టి, పార్టీలోకి తన ప్రవేశాన్ని ‘కొనుక్కున్నట్టి,’ — ‘ఉదాత్తమైన ఉద్దేశాలతోనే’ అని నేననుకుంటాను — కాని ‘ఉద్దేశాలను’ నేను చిల్లిగవ్వకిందైనా లెక్క చేయను — డాక్టర్ హ్యోహ్ బెర్న్ ప్రతినిధి. ఇతగాడి ‘Zukunft’ కార్యక్రమంలాంటి అధ్యాన్నమైన కార్యక్రమం ఇంతకు మించిన ‘నిగర్వమైన విశ్వాసం’తో ప్రపంచంలో ఇంతవరకూ అవతరించి వుండలేదు” (70 వ లేఖ).

ఇంచుమించు రెండేళ్ల తరువాత రాసినట్టి (1879 సెప్టెంబరు 19 న) మరొక లేఖలో ఎంగెల్స్ తానూ జె. మోస్ట్ వెనుక వున్నట్టుగా సాగుతూన్న ప్రచారాన్ని మార్క్స్ ప్రతిఘటించుతూ, జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలోని అవకాశవాదుల పట్ల తన వైఖరి గురించి సవివరమైన వృత్తాంతాన్ని సోర్గేకు తెలియజేస్తున్నాడు. “Zukunft” మాసపత్రికను హ్యోహ్ బెర్న్, ప్రెమ్, ఎడువార్డ్ బెర్న్స్టైన్లు నడుపుతూండేవారు. అటు వంటి పత్రికతో ఎట్టి సంబంధం సహితమూ పెట్టుకొన నిరాకరించారు మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు; కాగా ఈ హ్యోహ్ బెర్న్ యొక్క సహకారంతోనూ, ధనసహాయంతోనూ, ఒక కొత్త పార్టీ పత్రికను నెలకొల్పే ప్రశ్న బయల్పడినప్పుడు, ఈ “డాక్టర్లు, విద్యార్థుల, ప్రొఫెసర్ గిరీ సోషలిస్టుల జట్టును” ఖాయీదా పెట్టుగల బాధ్యతాయుత సంపాదకుడుగా తమ ప్రతినిధి అయిన హిర్న్ అంగీకరించబడాలని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు మొదట డిమాండుచేసి తరువాత హ్యోహ్ బెర్న్, ప్రెమ్, బెర్న్స్టైన్లు తమ ధోరణిని మార్చుకోని “పక్షంలో, పార్టీని సిద్ధాంతాన్ని ఈ విధంగా ఇంత నీచపరచడమును” (Verluderung — జర్మన్ భాషలో ఇంతకంటేనూ పూటైన పదం) తాము బహిరంగంగా పోరాడుతామని వారిని హెచ్చరించేస్తూ నేరుగా బేబెల్, లీబ్ క్నెఖ్ట్, తదితర సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ నాయకులపేర ఒక సర్క్యులర్ లేఖను వారు పంపించారు.

తాను రచించిన “చరిత్ర” అనే శీర్షికనుగల గ్రంథంలో జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలోని “గందరగోళపు సంవత్సరం” (“Ein Jahr der Verwirrung”) అని మేరింగ్ వర్ణించిన కాలావధి ఇది. “అసాధారణ చట్టం” అనులులోకి వచ్చిన తదుపరి, ఒక సారి మోస్ట్ యొక్క అరాచకవాదం వైపు, అటుతరువాత హ్యోహ్ బెర్న్ ప్రభుత్వం అవకాశవాదం

* “భవిష్యత్తు” — అనువాదకుడు.

వైపు పార్టీ ఈ విధంగా ఊగుతూ సరైన మార్గాన్ని వెంటనే తెలుసుకొన లేకపోయింది. అఖరున పేర్కొన్న ఈ మనుషులను గురించి మార్క్స్ ఇలా రాస్తాడు: “సిద్ధాంతంలో సున్నలూ, ఆచరణలో కొరగాములూ అయిన ఈ కుర్రకారులు అనామకులు సోషలిజానికున్న, ప్రత్యేకంగా సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకున్న, (యూనివర్సిటీలలో ఆవిష్కరించబడిన సూత్రాల ప్రకారం పుటంపెట్టి తయారుచేసి తాము తగిలించినట్టి) కోరలను రాలగొట్టాలనీ, కార్మికులకు జ్ఞానబోధ, అనగా తమకున్న మిడిమిడి జ్ఞానంతో, తమ పరిభాషలో నామకరణంచేయబడిన ‘విద్యాప్రదోధాత్మక మూలద్రవ్యాల’ను కార్మికులకు ఎక్కించుదామని, అన్నిటి కంటేనూ ప్రధానంగా పెట్టిబూర్జువా వర్గపు దృష్టిలో పార్టీకి మర్యాద సంపాదించాలనీ ఉద్దేశిస్తున్నారు. వీళ్లు వుత్త పనికిమాలిన విప్లవప్రతీఘాత వాచాలురు.”

మార్క్స్ చేసిన ఈ “చండప్రచండ” విజృంభణ ఫలితంగా, అవకాశవాదులు తిరోగమించి ఇక... కనబడకుండా జారుకున్నారు. 1879 నవంబరు 19 తేదీ లేఖలో హ్యోహ్ బెర్గ్ సంపాదకీయ సమితినుండి తొలగించివేయబడ్డాడనీ, పార్టీలో వున్న బాధ్యతగల సభ్యులందరూ — బేబెల్, లీబ్ క్షెఫ్ట్, బ్రాకె, వగైరాలు — ఇతగాని భావాలను కాదన్నారనీ, మార్క్స్ తెలియజేస్తున్నాడు. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ ప్రతిక “సోత్సియాల్ డెమోక్రాట్” ఆనాడు పార్టీలో విప్లవాత్మక పక్షానికి చెందిన ఫోల్ మార్ సంపాదకత్వంకింద వెలువడ నారంభించింది. ఇది జరిగిన ఒక ఏడాదికి (1880 నవంబరు 5 న), ఎంగెల్స్ తానూ “సోత్సియాల్ డెమోక్రాట్” నడుపబడుతున్న “దౌర్భాగ్యపు” (miserabel) విధానంతో నిరంతరమూ పోరాడుతూనే వున్నామనీ, తమ అభిప్రాయాన్ని తరుచు నిశితంగానే (“wobei’s oft scharf hergeht”) తెలియజేస్తున్నామనీ మార్క్స్ రాస్తున్నాడు. 1880లో లీబ్ క్షెఫ్ట్ మార్క్స్ ను సందర్శించి, ఇకనుండి తప్పకుండా అన్ని విధాలా “మెరుగుగా” వుండబోతుందని ఖరారు చేశాడు.

శాంతి పునస్థాపిత మవుతుంది, యుద్ధం బహిరంగ ప్రజ్వరిల్లలేదు. హ్యోహ్ బెర్గ్ వైదొలగాడు, బెర్న్ స్టెయిన్ — 1895 లో ఎంగెల్స్ నిర్యాణం వరకూ కూడా — విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్ గానే వుంటూ వచ్చాడు.

1882 జూన్ 20 న, సోర్గ్ పేర ఎంగెల్స్ రాస్తూ, ఈ పోరాటం అప్పుడే ఏనాటి విషయమో అంటాడు: “మొత్తంమీద జర్మనీలో సంగతులు భేషుగ్గా జరుగుతున్నాయి. పార్టీ రచయిత మహాశయులు అభివృద్ధి నిరోధక-బూర్జువా-మృదుత్వ-విద్యాధిక డోలన ఒకటి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నించారు, నిజమే; కాని ప్రయత్నం గొప్పగా చెట్టెక్కింది. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికులు సర్వేసర్వత్రా తిన్న తిట్లు వీళ్లని, వెనకటి మూడేళ్ల కంటే మరింత విప్లవాత్మకంగా సర్వేసర్వత్రా మార్చివేసింది. ...ఈ మహాశయులు” (పార్టీ రచయితలు) “ఎలాగైనా సరే సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం రద్దుచేయించడానికని

ప్రాధేయపడి, ఇచ్చకలాడి, అవమానాలు భరించి ప్రయత్నించారు, ఎందుచేతంటే తమ రచనా వ్యాసంగంవల్ల వాళ్లు మునుపు చేసుకుంటూండిన నాలుగు రాళ్ళూ ఈ చట్టం మూలాన ఇప్పుడు చేసుకోడానికి వీల్లేకుండా పోతుంది. చట్టం రద్దు అయిపోయినా అయిపోవడంతో చీలిక బాహుళంగా పైకి పెచ్చరిల్లుతుంది, ఈ ఫీరెక్ లూ, హ్యోహ్ బెర్గ్ లూ వేరే ఒక కుడి పక్షంగా ఏర్పడుతారు; ఇక వారితో వ్యవహారం ఆనాటికానాడు నడుపుకొస్తూంటే చివరికి వారే తమ పృష్ఠభాగంమీద ఒక్క తాపు తిని దాంతో నేలమీద కూలబడతారు. సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం అమోదించబడిన తక్షణం, పార్టీ అంతవరకూ సాగించిన క్రియాకలాపాలపై ఆనాటి పరిస్థితులలో పరమ లజ్జాకరమైన సమీక్షను హ్యోహ్ బెర్గ్, ష్లామ్ లు 'Jahrbuch' లో ప్రచురించి, పార్టీ వెనుకటికంటే మరింత నాగరికతతోనూ" ("gebildetes" బదులు "gebildetes" అని జర్మన్ రచయితలు తెచ్చిపెట్టుకున్న బెర్లిన్ ఉచ్చారణను ఎంగెల్స్ సూచిస్తున్నాడు), "నాజాకుతనంతోనూ, నీటుగానూ ప్రవర్తించాలని కోరినప్పుడు, మేమీసంగతి ప్రకటించాం."

బెర్న్ స్టయినిజం అంటూ ఒకటి తలెత్తబోతుందని 1882 చెప్పిన ఈ జోస్యం, 1898 లోనూ తరువాతి సంవత్సరాలలోనూ అద్భుతంగా ధ్రువపడింది.

కాగా అప్పటినుండీ, ప్రత్యేకంగా మార్క్స్ మరణానంతరమూ, జర్మన్ అవకాశ వాదులుచేసిన వంకరటొంకరలను సరిచేయడానికి తన శక్తివంచనలేకుండా ఎంగెల్స్ పాటుపడ్డాడని చెప్పడంలో ఏమాత్రము అతిశయోక్తిలేదు.

1884 అంత్యం. స్టీమర్లకు ధనసహాయం ("Dampfersubvention" చూ. మేరింగ్: "చరిత్ర") చేయడమునకు అనుకూలంగా వోటుచేసిన జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ రైన్ ల్యాండ్ సభ్యుల "పెట్టీబూర్జువా దురభిమానాలు" ఖండించబడ్డాయి. ఈ విషయమై తాను పెద్ద యెత్తున ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరిపానని తెలియజేస్తూ ఎంగెల్స్ సోర్గే పేర రాస్తాడు (31 డిసెంబరు 1884).

1885 సంవత్సరం ఈ "Dampfersubvention" యావత్తు వ్యవహారంపై తన అభిప్రాయం చెబుతూ, "ఇంచుమించు చీలికే యేర్పడుతుందేమో అన్నంత వరకూ పరిస్థితి సాగింది" అని జూన్ 3 న ఎంగెల్స్ రాస్తాడు. సోషల్-డెమోక్రాట్స్ "అల్ప బుద్ధితత్వం" "బ్రహ్మాండం"గా ఉంది. "జర్మనీలాంటి దేశంలో ఒక పెట్టీబూర్జువా సోషలిస్టు పార్లమెంటరీ గ్రూపు అనివార్యం" అంటాడు ఎంగెల్స్.

1887 సంవత్సరం. ఫీరెక్ (హ్యోహ్ బెర్గ్ రకం సోషల్-డెమోక్రాట్) లాంటి పార్లమెంటు ప్రతినిధులను ఎన్నుకోవడం మూలంగా, తనకు తానే పార్టీ అప్రతిష్ఠ తెచ్చుకుంటూందని సోర్గే రాసిన లేఖకు ఎంగెల్స్ జబాబు రాస్తాడు. రైన్ ల్యాండ్ కి మంచి ప్రతినిధు

అను కార్మికుల పార్టీ ఎన్నుకునే స్థితిలో లేనప్పుడు ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు — అంటూ ఎంగెల్స్ తనకు తానే ఉమాపణ చెప్పుకుంటాడు. “సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం పుణ్యమా అంటూ తమ కుడి పక్షపు మహాశయుల పట్ల సహనం వహించక వీల్లేకుండా వుందనీ, కాగా ఏనాడైతే పార్టీ తన కార్యాచరణ స్వేచ్ఛ తిరిగి సంపాదించుకుంటుందో అనాడే తమను పార్టీ నుండి వెళ్లగొట్టేస్తారనీ వాళ్లకీ తెలుసు.” కాగా సాధారణంగా “తన పార్లమెంటరీ వీరుల కంటే పార్టీ మెరుగ్గా వుండడమే — ఇటునుంచి అటుకంటే” నయం (1887 మార్చి 3). లీడ్ క్షెఫ్ట్ సామరస్యం కుదిర్చే మనిషి అనీ, పదప్రయోగం చేసి ఎల్లప్పుడూ విభేదాలను దాటవేయడానికి ప్రయత్నిస్తాడనీ ఎంగెల్స్ మెరపెట్టుతాడు. చీలికే గనుక ఏర్పడిందంటే మాత్రం, నిర్ణయాత్మక క్షణంలో అతడు మన పక్షాన్నే వుంటాడు, అని ఎంగెల్స్ అంటాడు.

1889 సంవత్సరం. పారిస్ లో రెండు అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కాంగ్రెస్ లు.⁸⁸ విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్స్ నుండి అవకాశవాదులు (ప్రెంచి పోసి బిలిస్టుల నాయకత్వం) చీలిపోతారు. యువకుడిలాగ (అతనికప్పుడు అరవైయ్యేనిమిది) ఎంగెల్స్ సమరంలోకి విజృంభిస్తాడు. అవకాశవాదులకు వ్యతిరేకంగా పోరాటానికై అతడు అనేక లేఖలు (1889 జనవరి 12 నుండి జూలై 20 వరకు) వినియోగిస్తాడు. అవకాశవాదులు ఒక్కరే కాదు, తమ సామరస్యవైఖరికి జర్మన్లు కూడా — లీడ్ క్షెఫ్ట్, బేబెల్, తదితరులు — అతని తడాఖాలు రుచిచూస్తారు.

పోసిబిలిస్టులు ప్రభుత్వానికి అమ్ముడుపోయారు, అని 1889 జనవరి 12 న ఎంగెల్స్ రాస్తాడు. కాగా పోసిబిలిస్టులతో చేతులు కలిపినందుకు బ్రిటిష్ “సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్” (S.D.F.) సభ్యులను అతడు బయటపెడతాడు. “ఈ వెధవ కాంగ్రెస్ కోసమని ఇటూ అటూ తిరగడంతో నాకు సరిపోతూంది, మరి దేనికీ వేళలేకుండానూ” (1889 మే 11). పోసిబిలిస్టులు మహా చురుగ్గా తిరుగుతున్నారు, మనవాళ్లు మాత్రం కుంభకర్ణుడి నిద్రలో వున్నారు, అని మండిపడుతూ రాస్తాడు ఎంగెల్స్. ఇప్పుడు జావర్, షిప్పెల్ లు సహితం పోసిబిలిస్టుల కాంగ్రెస్ కి మనం వెళ్లితీరాలంటున్నారు. “చివరికి” దీనితో లీడ్ క్షెఫ్ట్ కళ్లుతెరిచాడు. ఎంగెల్స్, బెర్న్ స్ట్రయిన్ తో కలిసి పాంఫ్లేట్లు (వాటిమీద బెర్న్ స్ట్రయిన్ పేరే వుంటుంది — “మా పాంఫ్లేట్లు” అంటాడు ఎంగెల్స్) రాస్తాడు.

“యూరన్ అంతటితోనూ ఏ సోషలిస్టు ఆర్గనైజేషనూ, S.D.F. ఒక్కటి మినహా, పోసిబిలిస్టులతో చేరడంలేదు” (1889 జూన్ 8). “అందుచేత వాళ్లు సోషలిస్ట్ తర ప్రేడ్ యూనియన్ల సహాయం అర్థిస్తున్నారు” (మనదేశంలో విశాల కార్మిక పార్టీ, కార్మిక కాంగ్రెస్, వగైరాలను సమర్థిస్తున్నవారు దీనిని గమనిస్తారు గాక!). “వీళ్లకోసం అమెరికా నుండి ఒకే ఒక శ్రమ వీరుడు వస్తున్నాడు.” బకూనినిస్టులతో జరిగిన పోరాటంలో

ఎదుర్కొనబడిన ప్రత్యర్థి ఇప్పుడూనూ: “అప్పటి అరాజకవాదుల పతాక స్థానే ఇప్పుడు పోసి బిలిస్టుల పతాక, అంతకుతప్ప మరేమీ లేదా లేదు — చిన్నతరహా రాయితీల కోసం సూత్రాలనే అమ్ముకోవడం, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా నాయకులకు గొప్పజీతాలు ముట్టే (పట్టణ సమితులు, లేబరు ఎక్స్‌ప్రెంజిలు, వగైరాల్లో) ఉద్యోగాల కోసం.” “అధికారవిధేయతాతత్వపు మార్క్సిజం”పై బ్రున్స్ (పోసిబిలిస్టుల నాయకుడు), హైండ్‌మన్ (పోసిబిలిస్టులతో చేరిన S.D.F. నాయకుడు) దాడికి బయల్దేరారు, వీళ్లు “కొత్త ఇంటర్నేషనల్ కేంద్రకాన్ని” స్థాపించాలనుకుంటున్నారు.”

“జర్మన్ల సత్యకాలపుతనం ఇక అంతా కాదు, నువ్వు చూసితీరాలి! దీని ఆంతర్యం అంతా ఏమిటో బేబెల్‌కి సహితమూ చెప్పేందుకు నా తాతలు దిగొచ్చారంటే నమ్ము” (1889 జూన్ 8). ఇక రెండు కాంగ్రెసులూ సమావేశమయే సరికి (ట్రేడ్‌యూనియనిస్టులతోనూ, S.D.F. తోనూ, ఆస్ట్రీయన్లలో ఒక భాగంతోనూ ఏకమైనట్టి) పోసిబిలిస్టుల కంటే విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్లదే అత్యధికసంఖ్య ఎప్పుడైతే అయిందో, అప్పుడు ఎంగెల్స్ ఆనందపరవశుడైపోయాడు (1889 జూలై 17). లీబ్‌కెన్జ్, తదితరుల సామరస్య పథకాలూ తీర్మానాలూ నిష్ఫలములైనందుకు అతడు సంతోషించాడు. (1889 జూలై 20) “మన సమరసస్వభావ సోదరులు కనబర్చిన కలుపుకోలుదన మంతటికీ ఫలితం పాపం వాళ్ల పుష్కల భాగాలకు బలమైన దెబ్బలు తగలడమే.” “ఇక ఈ మందు వీళ్లకు చాలా కాలంవరకూ పనిచేస్తుంది.”

...మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లకు “నాజూకూ, మర్యాదా” అంటే ఏమిటో అంతబాగా తెలియదని మేరింగ్ (“Der Sorgesche Briefwechsel”) న్యాయంగానే అన్నాడు: “తాము తగిలించిన తడాఖాలకు వాళ్లు పశ్చాత్తాపపడనూ లేదు, తాము తిన్న దెబ్బలకు వాళ్లు నొచ్చుకోనూ లేదు.” ఎంగెల్స్ ఒకసారి రాశాడు: “దెబ్బలు తిని తిని కాయలు కాసిపోయిన నా చర్మం మీ ములుకులను లెక్కచేస్తుందనుకుంటే మీరు గొప్ప పోరపాటే పడుతున్నారు.”⁹⁹ తమకు అలవాటైపోయిన ఈ నిర్లక్ష్యభావం ఇతరులు కూడా అలవర్చుకున్నారనే మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లు భావించారని మేరింగ్ అంటాడు.

1893 సంవత్సరం. బెర్న్‌స్టయినియన్లపై తీర్పుచెప్పేటప్పుడు... “ఫేబియన్లకు” జరిగిన దేహశుద్ధి గురించి దానంతటదే మనకి తట్టుతుంది (ఎందుకంటే ఈ “ఫేబియన్ల” ఇంట్లోనే కదా బ్రిటన్‌లో బెర్న్‌స్టయిన్ తన అవకాశవాదాన్ని పాలుపోసి “పెంచినది”). “ఇక్కడ లండన్‌లో వున్న ఫేబియన్లు, అధికార పదవుల కోసం ఆశించే జట్టు; సామాజిక విప్లవం అనివార్యమని తెలుసుకోగల తెలివితేటలు కలవారే వీరు; కాని ఇంతటి బ్రహ్మాండమైన కర్తవ్యాన్ని పాపం మొదట శ్రామికవర్గం ఒక్కదాని చేతుల్లోనే చూస్తూ చూస్తూ ఎలా వదలిపెట్టగలమని కనికరించి, ఇక విధిలేక తామే నాయకత్వం వహించారు. విప్లవంపట్ల

హడలే వాళ్ళ మూలసూత్రం. వీళ్ళ par excellence* 'మేధావులు.' వీళ్ళ సోషలిజం మ్యునిసిపల్ సోషలిజం; తాత్కాలికంగానైనా ఉత్పత్తి సాధనాల స్వామ్యం జాతికి చెందకుండా సంఘానికి చెందాలంటారు వీళ్ళు. తమ సోషలిజాన్ని, బూర్జువా లిబరలిజం యొక్క అనివార్యమైన అనుషంగికమే కాకుండా, పరాకాష్ఠ నందుకున్న అనుషంగికమని వాళ్ళు చిత్రిస్తారు; ఈ కారణంచేత లిబరల్స్ను ప్రత్యర్థులుగా నిశ్చితంగా ప్రతిఘటించ కుండా, లిబరల్స్ను సోషలిజం దిశగా ముందుకు నెట్టుతూండడమూ, లిబరల్స్తో కలిసి కుహకాలు సాగించడమూ, లిబరలిజాన్ని సోషలిజంతో పరితప్తం చేయడమూ వీరి ఎత్తు గడలు — లిబరల్స్కి వ్యతిరేకంగా సోషలిస్టు అభ్యర్థులను నిలబెట్టకుండా, లిబరల్స్కు అంటింత కాయల్లా సోషలిస్టులను తగిలించడమూ, లిబరల్స్ నెత్తిమీద బలవంతంగా సోషలిస్టులను రుద్దడమూ, లేదా లిబరల్స్ని బుజ్జగించి సోషలిస్టులను తీసుకునేటట్టు చేయడమూ... ఈ విధంగా చేయడంవల్ల ఇతరులు తమతో చెప్పే అబద్ధాలను తాము నమ్ముతున్నామని గాని, ఆత్మవంచన చేసుకుంటున్నామని గాని, లేదా సోషలిజం గురించి తామే అబద్ధాలు చెబుతున్నామని గాని వీరు సహజంగానే గ్రహించరు.

“ఎంతో పరిశ్రమచేసి వీరు ప్రచురించిన నానారకపు చెత్తలోనూ కొంత మంచి ప్రచార రచన లేకపోలేదు, నిజంగా చెప్పాలంటే ఈ రంగంలో ఇంగ్లీషువాళ్ళు ప్రచురించిన దానంతటి లోనూ ఉత్తమమైనది వీరిదే. కాని వర్గపోరాటాన్ని మరుగుపరచడమనే తమ విశిష్టపు ఎత్తుగడలకు వీరు దిగినప్పుడు మాత్రం ఇదంతా కుళ్ళకంపు కొడుతుంది. కనుకనే — వర్గ పోరాటం కారణంవల్లనే — మార్క్స్ అంటేనూ మనమందరం అంటేనూ వీళ్ళకింత ఉన్నాద పూరితమైన ద్వేషం.

“వీళ్ళకి బూర్జువా అనుచరులు చాలామంది వుండడం సహజమే, అందువల్లే వీళ్ళ చేతిలో ‘బోలెడంత డబ్బు ఆడుతూంది’...”¹⁰⁰

సోషల్-డెమోక్రసీలోని మేధావిస్తరపు అవకాశ వాదంపై సాంప్రదాయక అంచనా

1894 సంవత్సరం. రైతు సమస్య. “యూరప్ భూభాగంలో, ఒకసారి జయం చవిచూడడంతో విజయత్వస్క మరింత అధికమవుతుంది. ఇక రైతును అక్షరాలా వరివేసి పట్టుకోవడం ఒక ఫాషన్ అయిపోయింది” అంటూ 1894 నవంబరు 10 న రాస్తాడు

* శ్రేష్ఠ సూచకమైన — అనువాదకుడు.

ఎంగెల్స్. “మనం చేసే కార్యాలచే సన్నకారు రైతుల నాశానాన్ని త్వరితపరచడం మన ఉద్దేశం కాదు, పెట్టుబడిదారీ విధానమే ఆ పనిని మనవంతు చేసిపెడుతుందనీ, తత్ఫలితంగా పన్నుల భారం నుండి, అధికవడ్డీల నుండి, భూస్వాముల నుండి సన్నకారు రైతులను మనం సూటిగా కాపాడాలనీ, లాఫార్గ్ ద్వారా నాంట్ లో మొదట ప్రెంచివాళ్లు ప్రకటించారు. కాని ఈ కార్యంలో మనం సహకరించలేం; ఇందుకు మొదటి కారణం, ఇది తెలివిమూలిన పని; రెండవది, ఇది అసాధ్యమైన పని. ఇప్పుడేమో, ఫోల్ మార్ ప్రాంక్ ఫర్ట్ లో ప్రత్యక్షమై, రైతు అనేవాడికల్లా లంచం ఇవ్వాలని కోరుతున్నాడు; నిజానికి తాను ఎగువ బవేరియాలో ఏ రైతుతో వ్యవహరించాల్సి వుందో ఆ రైతు, అప్పుల్లో మునిగిపోయున్న రైన్ లాండ్ సన్నకారు రైతు కాదు, మీదుమిక్కిలి ఆడ, మగ కమతగాళ్లందరినీ దోపిడీ చేస్తూ, గొడ్లనూ గింజలనూ భారీయెత్తున అమ్ముతూన్నట్టి మధ్యతరగతి రైతే, ఆ మాటకొస్తే ధనిక రైతే; కాగా యావత్తు సూత్రానికీ తిలోదకం ఇవ్వనిదే ఇందుకు వీలుండదు.”

1894 డిసెంబరు 4. “... మరీ మరీ అవకాశవాదు రైపోయి, ఇంచుమించు ఒక మామూలు రకం ప్రజాపక్షంగా తయారైన బవేరియన్లు (అనగా, నాయకులలో అధికసంఖ్యాకులూ, ఇటీవల పార్టీలో చేరినవారిలో చాలామందనీ), బవేరియన్ రాష్ట్ర పార్లమెంటులో మొత్తం బడ్జెట్టుకి అనుకూలంగా వోటుచేశారు; కాగా ఎగువ బవేరియాలోని పెద్ద రైతులు, 25 నుండి 80 ఎకరాల వరకూ (10 నుండి 30 హెక్టార్ల వరకూ) వున్నట్టి, అందుచేత కూలివాళ్లని పెట్టుకుంటేనేగాని జరగనట్టి మనుషులను, వలవేసి పట్టేందుకు — వీరి కమతగాళ్లను పట్టేందుకు కాదు — రైతు ఆందోళన ఒకదానిని ప్రత్యేకమూ ఫోల్ మార్ లేవదీశాడు.”

దీనినిబట్టి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలోని అవకాశవాదాన్ని వ్యవస్థాబద్ధంగానూ, సరైనమార్గం నుండి తలవెండ్రుకవాసి అయినా వైదొలగకుండానూ పదేళ్లకుపైగా పోరాడి, సోషలిజంలోని మేధావిస్తరపు అల్పబుద్ధితత్వంపైనీ, పెట్టిబూర్జువా దృక్పథంపైనీ దాడి సాగించినట్టు మనం తెలుసుకుంటున్నాం. ఇది అత్యంత ప్రధానమైన విషయం. మార్క్సిస్టు శ్రామికవర్గ విధానానికీ ఎటు గడలకీ జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ ఒక ఆదర్శప్రాయమైన నమూనా అని భావించబడుతుందని సాధారణ ప్రజకి తెలుసు, కాని ఆ పార్టీలోని “కుడి పక్షానికి” (ఎంగెల్స్ పదం) వ్యతిరేకంగా మార్క్సిజం స్థాపకులు ఎంతటి నిర్విరామ సంగ్రామం సాగించారో సాధారణ ప్రజకి తెలియదు. కాగా ఎంగెల్స్ మరణించిన కొద్ది కాలానికే ఈ చాటుమాటు యుద్ధం బహిరంగ యుద్ధంగా మారిపోవడం యాదృచ్ఛికమేమీ కాదు. జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క అనేక దశబ్దాల చారిత్రాత్మకాభివృద్ధి అనివార్య ఫలితమే ఇది.

కాగా ఎంగెల్స్ (మార్క్స్ కూడా) చేసిన సలహాలూ, ఆదేశాలూ, దిద్దుబాట్లూ, బెదరింపులూ, ఉద్ఘాటనలూ — వీటి రెండు పంథాలూ మనకీనాడు విస్పష్టంగా కనబడు తున్నాయి. కార్మికోద్యమంతో విలీనమైపోతామనీ, తమ ఆర్గనైజేషన్లలో కుంచించుకు పోయినట్టే, కాయకాసిపోయినట్టే సెక్టేరియన్ ధోరణిని నిర్మూలించి వేయాలిందని బ్రిటిష్-అమెరికన్ సోషలిస్టులకు వారు మిక్కిలి పట్టుదలతో పిలుపు ఇచ్చారు. అల్పబుద్ధితత్వానికీ, “పార్లమెంటరీ పిచ్చి”కీ (1879 సెప్టెంబరు 19 న రాసిన లేఖలో మార్క్స్ ఉపయో గించిన పదం), పెట్టీబూర్జువా మేధావుల అవకాశవాదానికీ దిగజారిపోవద్దని జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లకు మిక్కిలి పట్టుదలతో వారు బోధించారు.

మొదటి తరహా సలహాలను గురించి మన సోషల్-డెమోక్రాట్ వదరుబోతులు వాగుడు ప్రారంభించడమూ, రెండవ తరహా సలహాలను గురించి నోరు మెదపకుండా వుండడమూ వారి స్వభావాన్ని తెలియజేయడం లేదా? మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల లేఖలను విలువకట్టడంలో ఇటువంటి పాక్షికతత్వం, ప్రత్యేకంగా మనదైనట్టే, రష్యన్ స్వభావం కల్గినట్టే, సోషల్-డెమోక్రాటిక్... “పాక్షికతత్వానికీ” చక్కని తార్కాణం కాదా?

అంతర్జాతీయ కార్మికోద్యమం ప్రగాఢమైన అలజడి, ఊగిసలాట చిహ్నాలను ప్రదర్శించు తూన్నట్టి నేటి కాలంలో, అవకాశవాదం, “పార్లమెంటరీ పిచ్చి,” అల్పబుద్ధితత్వపు రిఫార్మిజముల తీవ్రరూపాలు వీటికి పూర్తిగా వ్యతిరేకములైనట్టి విప్లవాత్మక సిండికలిజం యొక్క తీవ్రరూపాలను పెచ్చరిల్లజేసినట్టి నేటి కాలంలో బ్రిటిష్-అమెరికన్ సోషలిజానికీ, జర్మన్ సోషలిజానికీ మార్క్స్ చూపినట్టే, ఎంగెల్స్ చూపినట్టే “దిద్దుబాట్ల” సాధారణ ధోరణి అసాధారణ ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంది.

సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికుల పార్టీ లేనట్టే, పార్లమెంటులలో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సభ్యులు లేనట్టే, ఎన్నికలూ పత్రికలూ వగైరాలలో వ్యవస్థాబద్ధమైనట్టే, సుసంగతమైనట్టే సోషల్-డెమోక్రాటిక్ విధానం లేనట్టే దేశాలలో — శ్రామికవర్గాన్ని రాజకీయంగా ఒక కుదుపు కుదిపేందుకుకై సంకుచితమైన సెక్టేరియనిజాన్ని ఏమైనా సరే వదలుకుని కార్మికోద్యమంలో చేరవలసిందని సోషలిస్టులకు మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు బోధించారు. ఎందుచేతంటే పంథామీదో శతాబ్ది చివరి ముడో భాగంలో బ్రిటన్లోగాని, అమెరికాలోగాని శ్రామిక వర్గం ఇంచుమించు ఏమాత్రం రాజకీయ స్వాతంత్ర్యాన్ని సహితమూ ప్రదర్శించలేదు. ఈ దేశాల్లో — బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక చారిత్రాత్మక కర్తవ్యాలు ఇంచుమించు పూర్తిగా మృగ్యమైనట్టే దేశాల్లో — విజయగర్వపూరితమూ ఆత్మసంతృప్తిభరితమూ అయినట్టే, కార్మికులను వంచించడం, చెడగొట్టడం, లంచాలు తినిపించడమూ కళలో ప్రపంచంలో మరెక్కడా కూడా సాటిలేనట్టే బూర్జువావర్గం యావత్తు రాజకీయరంగాన్ని ఆక్రమించేసుకుంది.

బ్రిటిష్-అమెరికన్ కార్మికోద్యమాలకు మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చెప్పిన సలహాలను రష్యన్ పరిస్థితులకు యథాతథంగానూ సూటిగానూ ప్రయుక్తం చేయవచ్చునని అనుకోవడం, మార్క్సిజాన్ని దాని పద్ధతిలో స్పష్టతను సాధించడానికి కాకుండా, ఫలానా ఫలానా దేశాల కార్మికోద్యమం యొక్క నిర్దిష్ట చారిత్రాత్మక ప్రత్యేకతలను అధ్యయనం చేసేందుకు కాకుండా, కేవలం గ్రూపుతత్వంతో, మేధావితత్వంతో చిల్లరమల్లర పాతబాకీలు తీర్చుకుందుకు వినియోగించడమే అవుతుంది.

తత్ఫలింగా, బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం ఇంకా పరిసమాప్తం కాకుండా వుండినట్టి, “పార్లమెంటరీ రూపాలతో అలంకరించబడిన సైనిక నిరంకుశత్వం” (“గోతా కార్యక్రమ విమర్శ”లో మార్క్స్ ప్రయోగించిన పదం) సాగినట్టి, ఇప్పటికీ ఇంకా సాగుతూనే వున్నట్టి, శ్రామికవర్గం చాలాకాలంగా రాజకీయాల్లోకి దిగి సోషల్-డెమోక్రాటిక్ విధానం అవలంబించుతూనట్టి దేశంలో, కార్మికోద్యమంయొక్క కర్తవ్యాలనూ పరిధినీ పార్లమెంటరీ రీతిలో అవభ్రంశపర్చడమునూ, అల్పబుద్ధితో చులకన చేయడమునూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు అన్నిటికంటే ఎక్కువగా భయపడ్డారు.

రష్యాలో బూర్జువా-డెమోక్రాటిక్ విప్లవ శకంలో, మార్క్సిజంలోని ఈ విభాగాన్ని ఒత్తిచెప్పడమూ, దీనికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడమూ మరింతగా మన విద్యుక్తధర్మ మవుతుంది, కారణమేమంటే మన దేశంలో వున్నట్టి విస్తృతవ్యాపితమూ, “ఉజ్వలమూ,” ధనాధ్యమూ అయిన ప్రతికావ్యవస్థ, మన పొరుగునవున్న జర్మన్ కార్మికోద్యమం చూపుతూన్న “ఆదర్శ వంతమైన” రాజభక్తి, పార్లమెంటరీ న్యాయశాస్త్రీయతను గురించి, సమత, మప్పితాలనూ గురించి శ్రామికవర్గం చెవుల్లో వెయ్యినోళ్లతో బాకాలు వూదుతూంది.

రష్యన్ విప్లవ బూర్జువా ద్రోహుల ఈ స్వలాభకరమైన అబద్ధం యాదృచ్ఛిక ఘటనా ఫలితమూ కాదు, కాడెట్ శిబిరంలోని గతకాలపు, లేదా భావికాలపు మంత్రులు కొందరి వ్యక్తిగత దుర్మీతి ఫలితమూ కాదు. రష్యన్ లిబరల్ భూస్వాములయొక్క, లిబరల్ బూర్జువా వర్గంయొక్క ప్రగాఢమైన ఆర్థిక ప్రయోజనాల ఫలితమే యిది. కాగా ఈ అబద్ధాన్ని ప్రతిఘటించడానికీ, “ప్రజారాసులను మూకుమ్మడిగా మందమతులను చేయడమును” (“Massenverdummung” — 1886 నవంబరు 29 తేదీ లేఖలో ఎంగెల్స్ ఉపయోగించిన పదం) ప్రతిఘటించడానికీ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల లేఖలు రష్యన్ సోషలిస్టులందరికీ అపరిత్యాజ్యములైన ఆయుధాలుగా ఉపయోగపడుతాయి.

లిబరల్ తత్వ బూర్జువావర్గపు స్వలాభకరమైన అబద్ధం జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు ఆదర్శవంతమైన “సమత”ను ప్రజలకు పైకెత్తి చూపుతూంది. ఈ సోషల్-డెమోక్రాట్ల నాయకులూ మార్క్సిజం సిద్ధాంత స్థాపకులూ మనకిలా చెబుతున్నారు:

“ప్రెంచివాళ్లు విప్లవాత్మక భాష ఎదుట, వారి కార్యాచరణ ఎదుట, ఫీరెక్ ప్రభు
తుల” (జర్మన్ రైశ్చెటాగ్లో వున్న సోషల్-డెమోక్రాటిక్ గ్రూపులోని అవకాశవాద
సోషల్-డెమోక్రాట్లు) “కుహనా గర్జనలు వుత్త బలహీన స్వరాలుగా వినబడతాయి” (ప్రెంచి
పార్లమెంటులో కార్మిక పార్టీ ఏర్పడడం గురించి, ప్రెంచి శ్రామికవర్గంనుండి ప్రెంచి రాడి
కల్పును చీలదీసిన డెకాడ్విత్ సమ్మె¹⁰¹ గురించి ఇక్కడ ప్రస్తావన), కాగా సోషలిస్టు చట్టంపై
జరిగిన గత చర్చలో లీబ్ క్షెఫ్ట్, బేబెల్ మాత్రమే మాట్లాడారు... కాగా ఇద్దరూ బాగా మాట్లా
డారు. ఈ చర్చతో నిజాయితీగల ప్రజలు నలుగురిలోనూ మరొకసారి మనం మళ్ళీ తలెత్తు
కుని తిరగ్గలం, కడమ చర్చలన్నీ ఇలాగ లేనేలేవు. జర్మన్లు రైశ్చెటాగ్ కి అంతమంది అల్ప
బుద్ధులను సభ్యులుగా ఎన్నుకున్న తర్వాత మరీ ముఖ్యంగా (ఇది నిజంగా అనివార్యమే అయింది),
జర్మన్ల నాయకత్వానికి (అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు ఉద్యమంలో) కొంత సవాలు
వచ్చివుండడం మొత్తంమీద మంచిదే. శాంతియుతమైన కాలంలో జర్మనీలో ప్రతి విషయమూ
అల్పబుద్ధితత్వమయం అయిపోతుంది; కాబట్టే ప్రెంచి పోటీ కరచిన కాటు కేవలం అత్యా
వశ్యకమే అయింది...” (1886 ఏప్రిల్ 29 తేదీ లేఖ).

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క భావశాస్త్ర ప్రభావమే ప్రబలంగా పడినట్టి
రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికుల పార్టీ కుణ్ణంగా వంటపట్టించుకోవాల్సినట్టి
గుణపాఠాలు ఇవి.

పందొమ్మిదవ శతాబ్దపు మహామహుల ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలలో ఫలానా ఖండం అంటూ
ఏదీ ఈ గుణపాఠాలను మనకు బోధించడం లేదు, కాని శ్రామికవర్గ అంతర్జాతీయ అనుభ
వంపై వారు సామ్రాజ్యత్వంతో నిష్కవటంగా చేసిన విమర్శన యొక్క, ఎట్టి మంత్రాం
గాన్నీ చిల్లరమల్లర ప్రతిఫలాలనూ ఖాతరు చేయనట్టి విమర్శన యొక్క సంపూర్ణ సారాం
శమూ తాత్పర్యములే మనకీ గుణపాఠాలను బోధిస్తున్నాయి.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల లేఖలు అన్నీ కూడా ఈ భావంతో ఎంతవరకు పరితప్తమై
వున్నాయో, సాపేక్షంగా విశిష్టమైనట్టి, అయినప్పటికీ అత్యంత స్వాభావికమైనట్టి ఈ దిగువ
ఖండాలనుబట్టి తెలుస్తుంది.

శిక్షణపొందనట్టి, ఇంకా నైపుణ్యం సంపాదించనట్టి, ఎట్టి చదువూ లేనట్టి కార్మి
కులు (గ్యాన్ కార్మికులు, రేవుపనివారు మొదలైనవారు) కేవలం సరికొత్త, విప్లవాత్మక
భావం ప్రదర్శించుతూన్న ఒక వినూత్న యువకఉద్యమం 1889లో బ్రిటన్ లో ప్రారం
భించారు. ఇందుకు ఎంగెల్స్ ఆనందభరితుడయ్యాడు. ఈ కార్మికులలో, మార్క్స్ కుమార్తె
“టస్సీ” (Tussy) ప్రచారం సాగించగా ఆమె నిర్వహించిన పాత్రను అతడు సంతోషంతో
ఉప్పొంగుతూ పేర్కొంటాడు. 1889 డిసెంబరు 7 న లండన్ నుండి రాస్తూ, అతడీలా

అంటాడు: "... ఇక్కడ అన్నిటికంటెనూ అసహ్యకరమైన దేమిటంటే, కార్మికుల చీము రక్తాల్లోకి ఎక్కిపోయినట్టి బూర్జువాతత్వపు 'గౌరవార్హత' భావం. లెక్కలేనన్ని అంతరాలుగా సమాజం విభాగమైపోయి, మారుమాటాడకుండా ప్రతి అంతరవూ గుర్తించబడడమూ, ప్రతి అంతరవూ స్వ'గర్వం' కలిగివుంటూనే తనకంటే 'శ్రేష్ఠుల పట్ల', తన 'అధికుల పట్ల' పుట్టుకతోనే వస్తున్న గౌరవప్రదర్శనం, పురాతనం నుండి ఎంతదృఢంగా పాతుకుని పోయిందంటే, ఎరచూపించి ఈ రాసులను పట్టేయడం బూర్జువావర్గానికి ఏమంతగా కష్టమని పించడమేలేదు. ఉదాహరణకు, జాన్ బర్న్స్ (Burns) తన వర్గంతో తనకుగల జనాదరణ కంటెనూ కార్డినల్ మాన్నింగ్ తోనూ, లార్డ్ మేయర్ తోనూ, సాధారణంగా బూర్జువా వర్గంతోనూ తనకుగల జనాదరణతోనే అతడు హెచ్చుగా పొంగిపోతున్నాడంటే అందులో సందేహించాల్సినది నాకేమీ అంతగా అవుపడదు. కాగా చాంపియన్ (Champion) — ఒక మాజీ లెఫ్టినెంటు — అనేక సంవత్సరాల కిందటే బూర్జువావర్గంతో, అందులోనూ కన్సర్వేటివ్ పార్టీ మనుషులతో కలిసి తంత్రంచేసి, మతగురువుల చర్చ్ కాంగ్రెస్ లో సోషలిజం బోధించడం, వగైరాలు చేశాడు. కాగా ఈ జట్టు అంతటిలోనూ ఉత్తముడని నేను భావించే టామ్ మాన్ (Mann) సహితం, లార్డ్ మేయర్ తో తాను భోజనానికి వెళ్ళుతున్నానన్న సంగతి నలుగురితోనూ చెప్పుకుని మహా ఆనందపడేవాడు. దీనిని మనం శ్రేంచి వాళ్ళతో సరిపోల్చిచూస్తే, ఏది ఎలావున్నప్పటికీ, విప్లవం ఎంత మంచిదో మనం అర్థం చేసుకోగలుగతాం."

దీనికి వ్యాఖ్యానం అనవసరం.

ఇంకొక ఉదాహరణ. 1891 లో యూరప్ లో యుద్ధప్రమాదం తటస్థించింది. ఈ విషయంపై బేబెల్ తో ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరిపాడు, కాగా ఒకవేళ జర్మనీపై రష్యా గనక దాడిచేస్తే, అట్టి సందర్భంలో జర్మన్ సోషలిస్టులు రష్యన్లకి వ్యతిరేకంగానూ, రష్యన్లకి ఎవరైనా మిత్రులు సాయంచేస్తే వారికి వ్యతిరేకంగానూ అన్నిటికీ తెగించి యుద్ధం చెయ్యాల్సి వుంటుందనే ఇద్దరూ ఏకాభిప్రాయానికి వచ్చారు. "జర్మనీని గనుక అణగదొక్కేశారంటే, అప్పుడు మనకీ అదే గతిపడుతుంది, పోతే ఇక పరిస్థితులు అత్యంత అనుకూలంగా తిరిగే సందర్భంలో పోరాటం ఎంత జోరుగా వుంటుందంటే, విప్లవం వల్లనే తప్ప మరొక విధంగా జర్మనీ నిలబడలేక పోతుంది. ఇక అప్పుడు బహుశా మనం నిర్బంధంగా అధికారంలోకి వచ్చి, 1793 నాటకం ఆడవలసే వస్తుంది." (1891 అక్టోబరు 24 న రాసిన లేఖ.)

రష్యన్ కార్మికుల పార్టీకి 1905 లో వుండిన "జాకాబిన్" అవకాశాలు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ అన్యములు అని గొంతుకు చించుకుని ప్రపంచానికి చాటిన అవకాశవాదులు

దీనిని గమనిస్తారు గాక! తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో సోషల్-డెమోక్రాటుల్ని పాల్గొనాల్సిన అవకాశం సాధ్యమే కావచ్చునని బేబెల్ కి మూతిముప్పిడి లేకుండా సూటిగా సూచిస్తున్నాడు ఎంగెల్స్.

సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికుల పార్టీల కర్తవ్యాలపై ఇటువంటి భావాలు కలిగివుండడం కారణాన, రష్యన్ విప్లవంలోనూ దాని ప్రపంచ ప్రాముఖ్యతలోనూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లకు అమితోత్సాహమైన విశ్వాసం వుండేది. ఇంచుమించు ఇరవై యేళ్ల పాటు సాగించిన ఈ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల్లో రష్యోలో విప్లవం కోసం వారి ఉద్రేకపూరితమైన ఈ నిరీక్షణ మనకు అగుపడుతుంది.

1877 సెప్టెంబరు 27 న మార్క్స్ రాసిన ఈ లేఖ చూడండి. ప్రాచ్య సంక్షోభం¹⁰² గురించి అతడు మంచి ఉత్సాహంతో వున్నాడు: “చాలా కాలంగా రష్యోలో ఒక బ్రహ్మాండమైన పరిభ్రమణం గడవతో నిలబడి వుంది. ఇందుకు అవసరమైన అన్ని మూలద్రవ్యాలు తయారై సిద్ధంగా వున్నాయి. శూరులు టర్కీవాళ్లు చేసిన దేహశుద్ధి ఫలితంగా ఈ విదారణను వారు కొన్ని సంవత్సరాలు వేగిరపరచారు... ఈ పరిభ్రమణం *secundum artem* (“కళా నిబంధనల ననుసరించి”) కొంత రాజ్యాంగనిర్మాణ కపటనాటకం తరువాత ఆరంభమై, అటు పిమ్మట అసలు గమ్మత్తు మొదలవుతుంది (*il y aura un beau tapage*). ప్రకృతిమాత ప్రత్యేకంగా మనమీద శీతకన్ను వేయకపోతే మాత్రం, మన జీవితాంతం లోపునే మనం ఈ తమాషా చూస్తాం!” (మార్క్స్ అప్పటికి యాభై తొమ్మిదేళ్లవాడు).

“ఈ తమాషా” చూసే వరకూ మార్క్స్ ను జీవించి వుండడానికి అనుమతిచ్చింది కాదు ప్రకృతిమాత — అనుమతిచ్చేందుకు వీల్లేదు కూడాను. కాని, “రాజ్యాంగనిర్మాణ కపటనాటకం” జరుగుతుందని మాత్రం అతడు ముందుగానే జోస్యం చెప్పాడు. కాగా మొదటి, రెండవ రష్యన్ దూమల గురించి అతను రాసిన మాటలను చదువుతూంటే అతడు వాటిని నిన్న రాసినట్టు అనిపిస్తుంది. కాగా రాజ్యాంగనిర్మాణ కపటనాటకం” గురించి అతడు ప్రజలకు చేసిన హెచ్చరికే, లిబరల్స్, అవకాశవాదులూ ఎంతగానో ద్వేషించినట్టి బహిష్కరణ ఎత్తుగడలకు “పంచప్రాణాలు” అని మనం ఎరుగుదుం...

1880 నవంబరు 5 న మార్క్స్ రాసిన ఈ లేఖ చూడండి. రష్యోలో “పెట్టుబడి” గ్రంథానికి లభించిన విజయం గురించి తెలుసుకుని అతడు ఆనందభరితుడై, కొత్తగా తలెత్తిన సాధారణ పునర్విభజన గ్రూపువాళ్లకు వ్యతిరేకంగా “ప్రజాభీష్టం” [నరోద్నయ వోల్య] సంఘం సభ్యుల పక్షం వహించాడు. ఈ కొత్త గ్రూపు యొక్క భావాల్లోని ఆరాచకవాద మూలద్రవ్యాలను మార్క్స్ సరిగా గమనించాడు. సోషల్-డెమోక్రాటుగా ఈ సాధారణ-పునర్విభజన-నరోద్నిక్కుల భావి పరిణామం అతనికి తెలియకపోబట్టి, అలా తెలుసుకునే అవకాశం అప్పట్లో అతనికి లేకపోబట్టి, తన వేళాకోళపు చురకలను తగిలిస్తూ సాధారణ పునర్విభజన వాళ్లమీద విరుచుకుపడతాడు.

“ఈ పెద్దమనుషులు రాజకీయ-విప్లవాత్మక కార్యాచరణ అంతటికీ వ్యతిరేకులు. రష్యా అంతర్ పల్లటీ ఒకటి కొట్టి ఆరాచకవాద-కమ్యూనిస్టు-నిరీశ్వరవాద సత్యయుగంలోకి దిగాలట. ఈలోపుగా దివంగతుడైన బకూనిన్ నాటినుండి వీధిలో పెట్టుకుని దారంటపోయే వాళ్లందరికీ అమ్మజాపుతూన్న సూత్రాలంటూ ఏవో కలిగినట్టి పుత్త తలనొప్పి యెత్తించే ఛాందససిద్ధాంతతత్వంతో ఈ అంతర్ పల్లటీ కొట్టేందుకు వీళ్లు తయారవుతున్నారు.”

1905 లోనూ ఆ తరువాతి సంవత్సరాల్లోనూ రష్యాకి సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క “రాజకీయ-విప్లవాత్మక కార్యాచరణ” ప్రాముఖ్యతను మార్క్స్ ఎంతగా మెచ్చుకుని వుండేవాడో దీన్నిబట్టి మనకు తెలుస్తూంది.*

1887 ఏప్రిల్ 6 తేదీగల ఈ ఎంగెల్స్ లేఖ చూడండి: “తత్వవ్యతిరేకంగా, రష్యాలో సంక్షోభం ఒకటి మీదపడడానికి సిద్ధంగా వుందేమో అన్నట్టు అవుపడుతూంది. ఇటీవలి హత్యా ప్రయత్నాలు అనుకున్నదాన్నంతా తలకిందులుచేసి పారేసినట్టే కనబడుతూంది....” 1887 ఏప్రిల్ 9 లేఖ కూడా ఇలాగే చెబుతూంది... “సేన అంతా అసంతుష్టి చెందినట్టి, కుట్రలు పన్నుతూన్నట్టి ఆఫీసర్లతో నిండివుంది.” (“నరోద్నయ వోల్య” [“ప్రజా భీష్టం”] వాళ్లు లేవదీసిన విప్లవాత్మక పోరాటం ఆనాడు ఎంగెల్స్ పై గొప్ప ముద్ర వేసింది; ఆఫీసర్ల మీదే అతను ఆశపెట్టుకున్నాడు; కాగా పద్దెనిమిదేళ్ల తరువాత ‘అంత దేదీప్యమానంగా సాక్షాత్కరించి నట్టి రష్యన్ సైనికుల, నావికుల విప్లవాత్మక భావం అప్పటివరకూ అతనికి తెలియలేదు....) “మరో సంవత్సరం వరకూ ఇలా సాగుతుందని నేననుకోను; రష్యాలో గనుక ఇంకొకసారి విప్లవం బద్దలైందంటే (“losgeht”), ఇక జేయ్!”

1887 ఏప్రిల్ 23 న రాసిన లేఖ ఇది: “జర్మనీలో హింసాకాండ తరువాత హింసాకాండ” (సోషలిస్టులపై) “జరుగుతూంది. బిస్మార్క్ అంతా సిద్ధంచేసి పెట్టుకున్నట్టే కనబడుతూంది; ఇక దీనితో ఏమవుతూందంటే, రష్యాలో విప్లవం బద్దలయే ఉత్తర ఊణంలో, అది కూడా ఇక కొద్ది నెలల ప్రశ్నే, జర్మనీలో కూడా ఇక ఉపక్రమించడమే తరువాయి అన్నమాట” (“losgeschlagen werden”).

* అన్నట్టు, “మన అభిప్రాయభేదాలు” పైనా, రష్యాలో రాబోతూన్న విప్లవం స్వభావంపైనా ప్లేహానోవ్ పేర ఎంగెల్స్ రాసిన లేఖ ఎక్కడో వుందని, ప్లేహానోవ్, వి.ఐ. జనూరిన్ 1900-1903 లో నాతో చెప్పినట్టు, నేను పొరపడుతున్నానేమో చెప్పలేనుగాని, నాకు మాత్రం బాగా జ్ఞాపకం వుంది. ఇలాంటి పుత్తరం అంటూ ఒకటి వుందా, వుంటే అది ఎక్కడ వుంది, దానిని ప్రచురించే తరుణం ఆసన్నంకాలేదా, అని తెల్పుకోవడం ఎంతైనా ఆసక్తిదాయకంగా వుంటుంది.¹⁰³

ఆ నెలలు ఎంతో సుదీర్ఘాలుగా, ఎంతో సుదీర్ఘాలుగా పరిణమించాయి. కనుబొమలు ముడిపెట్టుకుని, నుదురు గంటుపెట్టుకుని ఎంగెల్స్ యొక్క “విప్లవతత్వాన్ని” కఠినంగా అధిక్షేపించేటట్టి, లేదా ఆ వృద్ధ విప్లవాత్మక ప్రవాసజీవి యొక్క పాతకాలపు ఊహాజగత్తుల పట్ల ముద్దుగా చిరునవ్వు నవ్వేటట్టి అల్పబుద్ధులు వుండకపోరు, అందుకు సందేహంలేదు.

అవును, విప్లవం ఆనన్నమయే ముహూర్తాన్ని నిర్ణయించడంలో, విప్లవ విజయంలో తమకుండిన ఆశలలో (ఉదాహరణకు, 1848 లో జర్మనీలో), జర్మన్ “రిపబ్లిక్” అవ తరణ సామీప్యంలోనూ (1848—1849 లో రైన్ లాజ్యాంగం కోసమై జరిపిన యుద్ధ చర్యలో పాల్గొనిన వ్యక్తిగా తన మనస్థితిని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ, ఆ రోజుల గురించి, “రిపబ్లిక్ కోసం ప్రాణత్యాగం” అని రాశాడు ఎంగెల్స్¹⁰⁴) మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు అనేకసార్లు తరుచుగానే పొరపాట్లు చేశారు. తాము (తన గురించి, తనకు అత్యంత సన్నిహితులైన మిత్రులను గురించి రాస్తూ, బెకెర్ “మేము” అనే పదం ఉపయోగిస్తాడు: 1871 జూలై 21 తేదీగల 14 వ లేఖ), “దక్షిణ ప్రాన్సులో తిరుగుబాటును లేవనెత్తడం”లో మానవులకు సాధ్యమైన దానినంతనూ ఒడ్డి పాల్గొన్నప్పుడు 1871 లో పొరపడ్డారు. అదే లేఖలో ఇలా వుంది: “మార్చి, ఏప్రిల్ నెలలలో మాకు ఇంకా అధికంగా సాధనసంపత్తి చిక్కివుండినట్టయితే, దక్షిణ ప్రాన్సు నంతటినీ తిరుగుబాటులోకి దింపి, ఆ విధంగా పారిస్ లో కమ్యూన్ని రక్షించి వుండేవాళ్ళం” (29 వ పుట). అయితేనేమి, అట్టి పొరపాట్లు — సర్వప్రపంచ శ్రామికవర్గాన్నీ చిల్లరమల్లర, దైనందిన, స్వల్ప కర్తవ్యాల స్థాయినుండి ఉన్నతస్థితికి లేవనెత్త యత్నించినట్టి, లేవనెత్తినట్టి విప్లవచింతనా దిగ్దంతుల పొరపాట్లు — విప్లవాత్మక గర్వాల గర్వం గురించి, విప్లవపోరాట నిరర్థకత గురించి విప్లవప్రతీఘాత “రాజ్యాంగబద్ధ” బుద్ధిభ్రమల గురించి గానంచేస్తూ, పెడబొబ్బలు పెడుతూ, విజ్ఞప్తులు చేస్తూ, ఉద్ఘాటించేటట్టి అధికారయుత లిబరలిజం యొక్క చౌకబారు జ్ఞానం కంటే వెయ్యిరెట్లు ఉదాత్తములు, మహోజ్వలితములు, చారిత్రాత్మకంగా అమూల్యములు, యథార్థవంతములూనూ.

రష్యన్ కార్మికవర్గం తన విప్లవాత్మక కార్యాలచే, అవి పొరపాట్లతో నిండివున్నప్పటికీ కూడా, తన స్వేచ్ఛను సాధించుకుని యూరప్ పురోగమనాన్ని సుగమం చేస్తుంది — అల్పబుద్ధులు తమ విప్లవాత్మక కార్యరాహిత్య అమోఘత్వం గురించి ఆత్మస్తుతి చేసుకుంటే చేసుకుందురు గాక.

ఏప్రిల్ 6, 1907.

రష్యాలో పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి

బృహత్ పరిశ్రమకు దేశీయ మార్కెట్టు ఏర్పడే
ప్రక్రియ

ఖండిక

రెండవ కూర్పు పీఠిక

ఈ పుస్తకం రష్యన్ విప్లవానికి ముందరి కాలావధి, 1895-1896 లో ప్రజ్వరిల్లిన పెద్ద సమ్మెలు తరువాత ప్రవేశించిన స్వల్పశాంతి కాలంలో రచించబడింది. ఆ కాలంలో కార్మికవర్గ ఉద్యమం, ఒక మోస్తరుగా చెప్పాలంటే, తనలో తాను నిమగ్నమైపోయి, విశాలంగానూ లోతుగానూ విస్తరిల్లుతూ, 1901 ప్రదర్శనల ఉద్యమ ప్రారంభానికి మార్గం సుగమం చేసింది.

ఆర్థిక గవేషణ, సంఖ్యావివరాల విమర్శనాత్మక విశ్లేషణ ప్రాతిపదికపై ఈ పుస్తకంలో వివరించబడినట్టి రష్యను సామాజిక-ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క, తదానుషంగికంగా వర్గ నిర్మాణంయొక్క విశ్లేషణ, విప్లవగమనంలో అన్ని వర్గాల బహిరంగ రాజకీయ కార్యాచరణవల్ల ధ్రువీకృతమైంది. శ్రామికవర్గంయొక్క నాయకత్వపు పాత్ర పూర్తిగా బహిరంగపరచబడింది. మొత్తం జనసంఖ్యలో శ్రామికవర్గంయొక్క భాగంకంటే, చారిత్రాత్మక ప్రక్రియలో దాని బలం లెక్కలేనన్ని రెట్లు అధికమని కూడా బహిరంగపరచబడింది. ఈ రెండు దృగ్విషయాలకూ గల ఆర్థిక ప్రాతిపదిక ప్రస్తుత గ్రంథంలో రుజువుచేయబడింది.

ఇంతేకాకుండా, రైతాంగానికున్న ద్వంద్వ స్థానాన్నీ ద్వంద్వ పాత్రనూ ఇప్పుడు విప్లవం అంతకంతకు మరింత అధికంగా బహిరంగ పరుస్తోంది. ఇటు రైతాంగపు పేదలలో ప్రబలివున్నట్టి ఇంతవరకెన్నడూ ఎరగనంతటి దౌర్భాగ్యమూ వినాశాలతోపాటు వెట్టిచాకిరీ ఆర్థికవ్యవస్థయొక్క బ్రహ్మాండములైన అవశేషాలూ, భూదాస్య వ్యవస్థయొక్క అన్ని రకాల అవశేషాలూ విప్లవాత్మక రైతు ఉద్యమానికున్న లోతైన మూలాధారాలనూ, ఒక ప్రజారాశిగా రైతాంగపు విప్లవాత్మక స్వభావంయొక్క లోతువేళ్లనూ పూర్తిగా విశదపరుస్తున్నాయి. అటు, విప్లవగమనంలో, వివిధ రాజకీయ పార్టీల స్వభావమూ, అనేక భావశాస్త్రీయ-రాజకీయ ధోర

ఋతూ ఈ రాశియొక్క స్వతస్సిద్ధమైన వర్గ వైరుధ్య రచననూ, దాని పెట్టిబూర్జువా స్వభావాన్నీ, దానిలోపల వున్న యాజమాన్య, శ్రామికవర్గ ధోరణుల రెండింటి మధ్యనున్న వైషమ్యాన్నీ బైటపెట్టుతున్నాయి. సన్నకారు ఉత్పత్తిదారులలో అల్పాతి అల్పసంఖ్యాకులు ధనవంతులవుతూ “ప్రపంచంలో ముందుకొస్తూ” బూర్జువాగా మారిపోతుండగా, ప్రబల సంఖ్యాకులు సంపూర్ణంగా నాశనమైపోయి, కూలికార్మికులుగానో బికారులుగానో అయిపోయో, లేదా శాశ్వతంగా ఇంచుమించు శ్రామికులలాగానే బతుకులు ఈడుస్తూండేటట్టి, ప్రతి పెట్టుబడిదారీ సమాజంలోనూ నెలకొనివున్నట్టి ఈ దృగ్విషయం ఎంత అనివార్యమో, విప్లవప్రతీఘాత బూర్జువా వర్గానికి విప్లవ శ్రామికవర్గానికి మధ్య నిర్బాగ్యుడైన సన్నకారు యజమాని ఊగిసలాట కూడా అంత అనివార్యమే. ప్రస్తుత వ్యాసంలో, రైతాంగంలోవున్న ఈ రెండు ధోరణుల ఆర్థిక ప్రాతిపదిక రుజువు చేయబడుతుంది.

ఈ ఆర్థిక ప్రాతిపదికతో రష్యాలోని విప్లవం అనివార్యంగా బూర్జువా విప్లవమే అయి తీరడం సహజమే. ఈ మార్క్సిస్టు ప్రమేయం కేవలం నిర్వివాదం. దీనిని ఎన్నడూ మరచి పోకూడదు. రష్యన్ విప్లవంయొక్క అన్ని ఆర్థిక, రాజకీయ సమస్యలకూ దీనిని ప్రయుక్తం చేసేతీరాలి.

కాని దీనిని ఏలాగు ప్రయుక్తం చేయాలో మనం తెలుసుకోవాలి. ఒక ఫలానా సమస్యకు ప్రయుక్తం చేసినప్పుడు ఈ సత్యంయొక్క నిశితమైన ప్రాముఖ్యాన్ని నిర్వచించేందుకు, భిన్నభిన్న వర్గాల ప్రతిపత్తులు, ప్రయోజనాల నిర్దిష్ట విశ్లేషణ ఒక సాధనంగా వినియోగ పడాలి. ప్లేహానోవ్ నాయకత్వాన కుడిపక్షపు సోషల్-డెమోక్రాట్లలో తరుచుగా తారసిల్లుతూ న్నట్టి తత్వవ్యతిరేక పేతువాద విధానం, అనగా మన విప్లవంయొక్క మౌలిక స్వభావం గురించిన సాధారణ సత్యంయొక్క సరళమైన తార్కిక అభివృద్ధిలో, నిర్దిష్టప్రశ్నలకు జవాబుల కోసం వెతకే యత్నం, మార్క్సిజాన్ని అప్రభంశ పరచడమూ గతితార్కిక బౌతిక వాదాన్ని అవపేళన చేయడమూ తప్ప మరేమీ కాదు. విప్లవానికున్న స్వభావంయొక్క సాధారణ సత్యం నుండి, ఉదాహరణకు విప్లవంలో “బూర్జువావర్గం” యొక్క నాయకత్వపు పాత్రనూ, లేదా సోషలిస్టులు లిబరల్సును బలపర్చాల్సిన అవసరాన్నీ ఎవరైనా ఊహ చేసినట్టయితే, అట్టివారిని గురించి, ఒక సందర్భంలో పైనె నుండి తాను ఉల్లేఖించినట్టి: “రాక్షస దంతాలను నేను విత్తనాలుగా చల్లాను, పుష్కలంగా పండాయి పేలు” అనే మాటలను మార్క్స్ బహుశా పదేపదే ఉద్ఘాటించి వుండేవాడు.

ప్రస్తుతపు ఆర్థిక విధానాన్ని ప్రాతిపదికగా కలిగివుండడం వల్ల, రష్యన్ విప్లవం యొక్క అభివృద్ధిలోనూ ఫలితాలలోనూ రెండు ప్రధాన పంథాలు బాహ్యగతాత్మకంగా సాధ్యం కావచ్చు:

భూదాస్య వ్యవస్థతో వేలాది శృంగులలో బంధించబడి వున్నట్టి పాతకాలపు భూస్వామ్య ఆర్థికవ్యవస్థ నిలబెట్టబడి, స్వచ్ఛమైన పెట్టుబడిదారీ విధానపు “యుంకర్”^{*} వ్యవస్థగా మెల్లగా మార్పుచెందుతుంది. శ్రమసేవ నుండి పెట్టుబడిదారీ విధానానికి సంపూర్ణ పరివర్తనయొక్క ప్రాతిపదిక, పూర్వదాని విధానపు భూస్వామ్య వ్యవస్థలోని అంతరిత రూపభేదమే. రాజ్యాంగయంత్రం యొక్క వ్యవసాయసంబంధపు వ్యవస్థ యావత్తు పెట్టుబడిదారీ విధానపు వ్యవస్థగా తయారయి, పూర్వదాని ఆకృతులను చాలాకాలం వరకూ నిలబెట్టుకుంటుంది. లేదా అంటే, భూదాస్య వ్యవస్థ యొక్క అన్ని అవశేషాలనూ, బడా భూస్వామ్యాన్ని ప్రప్రథమంగా ధ్వంసం చేసివేసి విప్లవంవల్ల పాతకాలపు భూస్వామ్య ఆర్థికవ్యవస్థ భగ్నమవుతుంది. రైతాంగపు ప్రయోజనాల కోసం భూస్వాముల నుండి వారి జమీలను లాక్కోవడం ఫలితంగా గొప్ప ఉరవడి పొందినట్టి సన్నకారు రైతువ్యవసాయం యొక్క స్వేచ్ఛా యుతమైన అభివృద్ధి, శ్రమసేవనుండి పెట్టుబడిదారీ విధానంలోకి జరిగే సంపూర్ణ పరివర్తనకు ప్రాతిపదిక. భూసంబంధ వ్యవస్థ యావత్తు పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థగా మారిపోతుంది, ఎందుకంటే భూదాస్యవ్యవస్థ అవశేషాలు ఎంత సంపూర్ణంగా ధ్వంసమవుతే, అంత త్వరితగతినీ రైతాంగంలో విభేదీకరణం సాగుతుంది. ఇదే వేరే మాటల్లో చెప్పాలంటే: ప్రధానంగా, భూయాజమాన్యాన్నీ, పాతకాలపు “పై కట్టడాలకు” వున్నట్టి దన్నులనూ అట్టే పెట్టి వుంచడమూ; ఇందువల్ల లిబరల్-రాచరిక పక్షాన్ని బలపరచే బూర్జువా యొక్క, భూస్వామియొక్క ప్రాబల్యమూ, వీరి పక్షంవైపుగా సంపన్న రైతాంగం త్వరితగతినీ పరివర్తన చెందడమూ, విస్తృతస్థాయిని అస్తి హక్కులు లాగివేయబడడమే కాకుండా అందుకు తోడు కాడెట్లచే ఏదో ఒక రూపంలో ప్రతిపాదించబడినట్టి భూమి-విడుదల చెల్లింపుల వల్ల బానిసలుగా చేయబడి, అభివృద్ధి నిరోధకానికివున్న రాజ్యపాలనాధికారం వల్ల అణగదొక్కబడి మందమతులుగా చేయబడినట్టి రైతు ప్రజారాసుల హీనస్థితి; ఇటువంటి బూర్జువా విప్లవాన్ని అమలు జరిపేవారు అక్టోబ్రిస్టులను¹⁰⁵ పోలిన రకం రాజకీయవేత్తలే అవుతారు. లేదా అంటే — భూస్వామ్యవ్యవస్థనూ, దానికి అనుగుణమైనట్టి పాతకాలపు “పై కట్టడాలకు” ముఖ్యమైన దన్నులన్నింటినీ ధ్వంసం చేయడమూ; అస్థిరములైనట్టి, లేదా విప్లవప్రతీఘాత బూర్జువావర్గాన్ని తటస్థీకరణం చేయడంతోపాటు శ్రామికవర్గ, రైతు ప్రజారాసుల ప్రబలమైన పాత్ర; సరుకుల ఉత్పత్తి పరిస్థితిలో కార్మిక, రైతు ప్రజారాసుల అత్యంత అనుకూలసాధ్యములైన స్థితిగతుల కింద పెట్టుబడిదారీ విధాన ప్రాతిపదికపై ఉత్పాదక శక్తుల అత్యంత స్వేచ్ఛాయుతమైన అభివృద్ధి; ఇందువల్ల సోషలిస్టు పునర్నిర్మాణమూ, కార్మిక

* భూస్వామ్య ప్రభువు — అనువాదకుడు.

వర్గంచే దానికి ఆధారమైనట్టి మౌలికమైనట్టి కర్తవ్యసాధనను మరింత ముందుకు తీసు
కొనిపోవడానికై ఆత్యంతానుకూల సాధ్యమైన స్థితిగతులను సృష్టించడం. పెట్టుబడిదారీ
వ్యవస్థా పరిణామంయొక్క రకాలలో ఈ రకంయొక్క గాని, ఆ రకంయొక్కగాని మూల
ద్రవ్యాల యొక్క అసంఖ్యాకములైన నానావిధ సంయోగాలు సాధ్యమవడం సహజమే, కాగా,
తలెత్తుతూన్నట్టి అసాధారణ సంక్లిష్ట సమస్యలను, ఒక విభిన్న చారిత్రాత్మక శకం గురించి
మార్క్స్ వెలిబుచ్చిన ఈ అభిప్రాయాన్నో ఆ అభిప్రాయాన్నో పూరకే ఉదాహరించడం వల్లనే
పరిష్కరించ యత్నించడానికి కేవలం పండితప్రకాండులు మాత్రమే పూనుకుంటారు.

ఇప్పుడు పాఠకునికి అందిస్తున్న వ్యాసం రష్యాలోని విప్లవాత్పూర్వపు ఆర్థికవ్యవస్థ
విశ్లేషణకు వినియోగించబడుతుంది. ఒక విప్లవాత్మక శకంలో దేశంలోని జీవితం ఎంత
జోరుగానూ ఎంతటి ఉరవడితోనూ సాగిపోతుందంటే, ఇక రాజకీయ పోరాట ఉద్రిక్తతలో
ఆర్థిక పరిణామం ప్రధాన ఫలితాలను నిర్వచించడమే దుస్సాధ్య మవుతుంది. ఇటు శ్రీయు
తులు స్టాలిన్ లా, అటు లిబరల్స్ (కాగా, స్మూత్ వే రకం కాడెట్ల కాకుండా, కాడెట్లు
అందరూనూ), మొదటి నమూనా ప్రకారం విప్లవాన్ని సాధించేందుకు వ్యవస్థాబద్ధంగానూ,
మొండి పట్టుదలతోనూ, సునంగతంగానూ కృషిచేస్తున్నారు. ఇటీవల మనం అనుభవించిన
1907 జూన్ 3 వ తేదీ రాజ్యాంగంపై దెబ్బతీత,¹⁰⁶ రష్యన్ ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూం
దని చెప్పబడుతున్న సంస్థలో భూస్వాముల సంపూర్ణ ప్రాబల్యాన్ని సుస్థిరం చేసేందుకు
పాటుపడుతున్నట్టి విప్లవప్రతీఘాతకం యొక్క విజయానికి ఒక చిహ్నం. అయితే ఈ “విజ
యం” ఎంతవరకూ శాశ్వతం అనేది వేరే విషయం. విప్లవం రెండవ ఫలితం కోసమై పోరాటం
సాగుతూనే వుంటుంది. ఈ ఫలితం కోసమై ఒక్క శ్రామికవర్గమే కాదు, రైతాంగంలోని
విస్తృత ప్రజారాసులు కూడా ఇంచుమించు దృఢసంకల్పంతోనూ, ఇంచుమించు సునంగతం
గానూ, ఇంచుమించు చైతన్యవంతంగానూ పాటుపడుతున్నారు. ప్రత్యక్ష రాశి పోరాటాన్ని
నగ్నమైన దౌర్జన్య ప్రయోగంవల్ల నొక్కేయడానికి విప్లవప్రతీఘాతం ఎంత ప్రయత్నించి
నప్పటికీ, తుచ్చమైనట్టి కపటమైనట్టి తమ విప్లవప్రతీఘాత భావాల మూలంగా కాడెట్లు
దాని పీకనొక్కేయడానికి ప్రయత్నించినప్పటికీ, ఏమి జరిగినప్పటికీ, ఆ పోరాటం ఇప్పుడు
ఇక్కడా అప్పుడు అక్కడా ప్రజ్వరిల్లుతూ, మితవాదులైనట్టి ఛాందస ప్రతిష్ఠ పట్టింపులు
గలిగినట్టి అల్పబుద్ధులకూ, లేక బ్యూరోక్రాట్లకూ స్వాభావికమైన ఆత్మసంతృప్తి
తోనూ, ద్రోహము, మొల్చాలిన్ తత్వము¹⁰⁷ లతోనూ పరితప్తమైన కాడెట్టు భావంతో పెట్టి
బూర్జువా రాజకీయవేత్తల (ప్రత్యేకంగా “పాప్యులర్ సోషలిస్టుల,” (తుదోవీక్ల) ఉన్నత
శ్రేణులు నిస్సందేహంగా కలుషితమైనప్పటికీ, “శ్రమ,” నరోద్దిక్ పార్టీల విధానంపై
తన ముద్రను వేస్తూనే వుంది.

ఈ పోరాటం ఎలా ఆంతమవుతుందో, రష్యన్ విప్లవం మొదటి విజృంభణ అంతిమ ఫలితం ఎలా వుంటుందో — ఇప్పుడు చెప్పడం దుస్సాధ్యం. అందుచేత ఈ వ్యాసం సాంగో పాంగంగా పునర్విమర్శించడానికి* కాలం ఇంకా ఆసన్నం కాలేదు (అంతేకాకుండా, కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో పాల్గొంటూన్న వ్యక్తి నెరవేర్చాల్సిన తక్షణ పార్టీవిధులు తీరికకు అవకాశమే ఇవ్వవు). ఈ రెండవ కూర్పు రష్యాలో విప్లవానికి పూర్వం వుండిన ఆర్థికవ్యవస్థ స్వాభావాన్ని నిర్ణయించే పరిమితులను దాటడానికి వీలుపడదు. వ్యాసాన్ని పునః పరిశీలించి, వాచకం సవరించి, దరిమిలా నిన్నమొన్నటి గణాంకశాస్త్రీయ సాధనసామగ్రితో అత్యంతావశ్యకములు అయిన వాటిని చేర్చడానికే రచయిత పరిమితం కావాల్సి వచ్చింది. ఇవి ఇటీవలి ఆశ్వ జనాభా పంట లెక్కల దత్తాంశాలు, 1897 రష్యా జనాభా పట్టికలు, ఫ్యాక్టరీ, కార్ఖానా కొత్త లెక్కలనుండి దత్తాంశాలు వగైరాలు.

గ్రంథకర్త.

జూలై 1907.

* అటువంటి పునర్విమర్శ చేయాలంటే ప్రస్తుత గ్రంథానికి ఉత్తరగ్రంథం ఒకటి బహుశా అవసరమవుతుంది. అటువంటప్పుడు, విప్లవాత్పూర్వం వుండిన రష్యన్ ఆర్థిక వ్యవస్థ విశ్లేషణకే మొదటి సంపుటం పరిమితమై వుంటూ, విప్లవ విజయాల అధ్యయనం కోసం రెండవ సంపుటాన్ని వినియోగించాల్సి వుంటుంది.

బోయ్‌కాట్ కు వ్యతిరేకం

సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ప్రతికావ్యాసరచయిత

వివరణలు

ఖండికలు

V

బహు ఘటనా సంతృప్తిమై వీరోచితమైన రష్యన్ విప్లవ కాలావధియొక్క చక్కని విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలలో బోయ్‌కాట్ [బహిష్కరణ] ఒకటి. ఈ సంప్రదాయాలను సాధారణంగా జాగ్రత్తతో భద్రపరచడమూ, వాటిని పెంచి ప్రోదిచేయడమూ, వాటిని లిబరల్ (దీనితో సహా అవకాశవాద) పరాన్నభుక్కు మలినం నుండి శుద్ధి చేయడమూ మన కర్తవ్యాలలో ఒకటని మనం పైన చెప్పాం. దీని అంతరార్థమేమిటో నిశితంగా నిర్వచించేందుకూ, సులభంగా పాడనూప గలిగే అపార్థాలనూ అపోహలనూ తొలగించేందుకూ ఈ కర్తవ్యాన్ని విశ్లేషించేందుకుగాను ఇక్కడ మనం ఒక షణం ఆగలి.

పరిస్థితుల బాహ్యగతాత్మక స్థితిగతుల విశ్లేషణలోనూ పరిణామయొక్క బాహ్య గతాత్మక గమన విశ్లేషణలోనూ సంపూర్ణమై శాస్త్రీయ గంభీరతను, ప్రజారాసుల విప్లవాత్మక శక్తి, విప్లవసృజనాత్మక ప్రతిభ, విప్లవాత్మక చొరవలయొక్క — అంతేకాకుండా, సహజంగానే, వివిధ వర్గాలను ఆవిష్కరించగల్గి, వాటితో సంబంధాలు ఏర్పరచుకొనగల్గిన వ్యక్తులు, గ్రూపులు, ఆర్గనైజేషన్లు, పార్టీలయొక్క ప్రాధాన్యతను అత్యంత సృష్టమైన గుర్తింపుతో అద్భుతంగా మిళితంచేసే విధంలోనే మార్క్సిజం అన్ని ఇతర సోషలిస్టు సిద్ధాంతాలనుండి భేదించుతుంది. మానవాళి అభివృద్ధిలో విప్లవాత్మక కాలావధులను ఉదాత్తంగా విలువ కట్టడం, చరిత్రపై మార్క్సుకుగల మొత్తం అభిప్రాయాల నుండి తర్కశాస్త్రనుసారంగా తేల్చుంది. ఇటువంటి కాలావధులలోనే, శాంతియుతమైన అభివృద్ధి కాలావధులని చెప్పబడతూండే వాటిలో మెల్లమెల్లగా సంచయమయే వైరుధ్యాలు పరిష్కారమౌతాయి. ఇటువంటి కాలావధులలోనే, సామాజిక జీవిత రూపాన్ని నిర్ణయించడంలో వివిధ వర్గాల సూటి పాత్ర అత్యంత పటుతర శక్తితో సాక్షాత్కృతమై, కొత్త ఉత్పత్తి సంబంధాల ప్రాతిపదికపై తదుపరి చాలాకాలం వరకూ సాగేటట్టి రాజకీయ “పైకట్టుడాల నిర్మాణానికి” శంకుస్థాపన జరుగుతుంది. కాగా బూర్జువా లిబరల్ సిద్ధాంతకర్తలు భావించేటట్టుగా ఈ కాలావధులను

“మామూలు” మార్గం నుండి అతిక్రమణలుగా, “సామాజిక రుగ్మత” యొక్క సాక్షాత్కారములుగా అంత్యస్థానాలయొక్క, పొరపాట్లయొక్క శోచనీయములైన ఫలితాలుగా భావించకుండా, మానవ సమాజాల చరిత్రలో అత్యంత ముఖ్యములూ, ప్రధానములూ, నిర్ణయాత్మకములూ అయిన ఊణాలుగా వాటిని మార్క్స్ భావించాడు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల సొంత క్రియాకలాపాలలోనే 1848-1849 రాశి విప్లవ పోరాటంలో వారు పాల్గొన్న కాలావధి ఒక కేంద్ర బిందువుగా ప్రాధాన్యత వహిస్తోంది. భిన్నభిన్న దేశాలలోని కార్మికుల ఉద్యమమూ, ప్రజాస్వామ్యమూయొక్క విధికృతాన్ని నిర్ణయించేటప్పుడు వారు ఈ బిందు స్థానంనుండే బయల్పడేవారు. వివిధ వర్గాలయొక్క, వాటి ధోరణులయొక్క సహజప్రకృతిని అత్యంత స్పష్టమైన, స్వచ్ఛమైన రూపంలో నిర్వచించడానికి ఈ బిందుస్థానానికే వారు ఎల్లప్పుడూ తిరిగి చేరుకునేవారు. ఆ కాలపు విప్లవాత్మక కాలావధి దృక్పథాన్ని నుండే, ఆ తరువాత వచ్చినట్టి చిన్నచిన్న రాజకీయ రూపకరణములనూ, ఆర్గనైజేషన్లనూ, రాజకీయ కర్తవ్యాలనూ, రాజకీయ సంఘర్షణలనూ వారు ఎల్లప్పుడూ విలువకట్టేవారు. సోంబార్ట్ లాంటి లిబరలిజం భావశాస్త్రవేత్తలు మార్క్స్ క్రియాకలాపాలలోని, రచనలలోని ఈ లక్షణాన్ని మనస్ఫూర్తిగా ద్వేషించారంటేనూ “విదేశ ప్రవాసికి వుండే దుగ్ధే” దీనికి కారణమని వారు ఆరోపించారంటేనూ పూరకనేకాదు మరి. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల విప్లవాత్మక దృక్పథంలోని అవిభాజ్యమైన అంశీభూతం ఏదైతే వుందో దానికి కారణం వ్యక్తిగత దుగ్ధే, విదేశ ప్రవాసజీవితపు వ్యక్తిగత ఇబ్బందులే అని చెప్పడం చూస్తే, అది సరిగ్గా పోలీసు-బూర్జువా యూనివర్సిటీ విజ్ఞాన శాస్త్రపు కుద్రజంతువులకు సరిగ్గా తగినట్టుగానే వుంది!

తాను రాసిన ఒక లేఖలో, కూగెల్ మన్ పేర రాసిన దానిలోనే అని నేననుకుంటాను, అత్యంత స్వాభావికమైనట్టి, మనమిప్పుడు చర్చించుతూన్న ప్రశ్న దృక్పథాన్ని నుండి ప్రత్యేకంగా ఆసక్తిదాయకమైనట్టి, ఒక వ్యాఖ్యానం చేస్తాడు మార్క్స్ ప్రసంగవశాత్తూనూ. 1848 నాటి విప్లవ శక స్మృతులనూ సంప్రదాయాలనూ ప్రజల మనస్సులనుండి రూపు రేఖల్లేకుండా తుడిచి పెట్టేయడంలో జర్మనీలోని అభివృద్ధి నిరోధకం ఇంచుమించు విజయం సాధించిందనే అతడంటాడు.¹⁰⁸ ఫలానా దేశపు విప్లవాత్మక సంప్రదాయాల సందర్భంలో అభ్యుదయ నిరోధకంయొక్క లక్ష్యాలకూ శ్రామికవర్గ పార్టీ లక్ష్యాలకూ గల తేడా మనకిక్కడ అద్భుతంగా చూపబడుతుంది. ఈ సంప్రదాయాలను రూపుమాపి, విప్లవాన్ని “పంచభూతాల పైత్యవికారం”గా — జర్మన్ భాషలో “das tolle Jahr” (“వైరి సంవత్సరం” — 1848 సంవత్సరానికి జర్మన్ పోలీసు-బూర్జువా చరిత్రకారుల చేతనూ, అంతకంటే తరుచుగానే జర్మన్ యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ల చరిత్రరచనలోనూ ప్రయుక్తం చేయబడిన ఉక్తి) అనే పదానికి స్తూత్ర అనువాదం — ప్రదర్శించడమే అభివృద్ధి నిరోధకం

యొక్క లక్ష్యం. విప్లవాత్మక శకంచే బహుశసంఖ్యలోనూ రూపవైవిధ్యంలోనూ ప్రభావితం చేయబడినట్టి పోరాట రూపాలను ప్రజలచే మరపింప చేయడమే అభివృద్ధి నిరోధకం యొక్క లక్ష్యం. చార్విజాన్ని, ఇంగ్లీషు కార్మికోద్యమంలోని విప్లవాత్మక శకాన్ని, ఇంగ్లీషు అల్పబుద్ధి తత్వం యొక్క బుద్ధిమాంద్యులైన భట్రాజులు వెబ్బులు కేవలం పసిపిల్లల చేష్టలుగానూ, “కుర్రకారుల ఆగడం” గానూ, పెద్దగా పట్టించుకోవాల్సినంత అవసరమే లేని నిర్వాజ ప్రవర్తనగానూ, యాదృచ్ఛికమూ అస్వాభావికమూ అయిన తప్పుడు పంథాగానూ ప్రదర్శించ ప్రయత్నించినట్టే, జర్మనీలోని 1848 సంవత్సరాన్ని జర్మన్ బూర్జువా చరిత్రకారులు నేటికీ సహితమూ చిత్రించయత్నిస్తున్నారు. అవరిమిత కిరాతక ద్వేషం పురికొల్పుతూన్న దనే వాస్తవవిషయం వల్ల మానవాళిపై తనకున్న ప్రభావంయొక్క సజీవత్వాన్నీ శక్తినీ ఈ నాటికీ కూడా బహిర్గత పరచుకుంటూన్నట్టి మహత్తర ప్రేంచి విప్లవం వల్ల అభివృద్ధి నిరోధకులు ఇదే వైఖరి ప్రదర్శిస్తున్నారు. కాగా ఇదే విధంగా మన విప్లవప్రతీఘాత వీరులు, ప్రత్యేకంగా స్మూత్, మిలుకోవ్, కిజెవెట్టర్ ఇంకా “tutti quanti”* వెనకటి “డెమోక్రాటూస్” రష్యన్ విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలపై విషపూరితమైన అభాండా లను మోపడంలో ఒకరితో ఒకరు పోటీ పడుతున్నారు. పాత పరిపాలనా వ్యవస్థ తాలూకు లిబరల్ బంట్లు మహదానందం పొందుతూన్నట్టి, ఆ రవంత స్వేచ్ఛనూ సూటి రాశిపోరా టం సాధించి ఇంకా రెండేళ్లైనా తిరిగాయో లేనేలేదో, అప్పుడే మన ప్రచలిత ప్రతికావ్యాస సారస్వతంలో లిబరల్ (!!) ఆవి తనకుతానుగా పేరు పెట్టుకున్న కాడెట్ ప్రతికాప్రపంచం దోహదం చేస్తూన్నట్టి, మన విప్లవాన్నీ, మన విప్లవాత్మక పోరాట విధానాలనూ, విప్లవాత్మక నినాదాలనూ, విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలనూ హేయము, ప్రాక్తనము, సత్యకాలము, ఆదిశక్తి స్వరూపము, ఉన్మాదమూ, వగైరా అనీ... చిట్టచిట్టవరకు శిక్షార్హమైన అపరాధమనీ చిత్రించేందుకే తన శక్తినంతనూ వినియోగించుతూన్నట్టి ధోరణి ఒకటి అప్పుడే తలెత్తింది... మిలుకోవ్ నుండి కమిషన్ స్కికి il n’y a qu’un pas! ** అటువైపు చూస్తే, మొదట ప్రజలను, కార్మిక రైతు ప్రతినిధుల సోవియట్లనుండి దుబాపావ్-స్టాలీన్ దూమలలోకి తరమడం లోనూ, ఇక ఇప్పుడు ప్రజలను అక్టోబ్రిన్టు దూమలలోకి తరమడంలోనూ అభివృద్ధి నిరోధకం సాధించిన విజయం, రష్యన్ లిబరల్ వీరులకు “రష్యోలో రాజ్యాంగబద్ధ చైతన్యాభివృద్ధి విధానం”గా కనబడుతూంది.

* ఈలాంటి యావన్మంది — అనువాదకుడు.

** ఇంకోక్క అడుగే! — అనువాదకుడు.

మన విప్లవాన్ని అత్యంత జాగ్రత్తగా సాంగోపాంగంగా అధ్యయనం చేయడమూ, దాని పోరాట రూపాలు, ఆర్గనైజేషన్ రూపాలు వగైరాలను ప్రజారాసులకు పరిచయం చేయడమూ, ప్రజలలో విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలను బలపర్చడమూ, కేవలంగానూ ఏకైకంగానూ విప్లవాత్మక పోరాటం ద్వారానే ముఖ్యమైనట్టి చిరకాలం నిలబడేటట్టి మెరుగు పరిస్థితులను సాధించడానికి వీలవుతుందనే విశ్వాసాన్ని ప్రజారాసులలో నెలకొల్పడమూ, “రాజ్యాంగ బద్ధ” బానిస మనస్తత్వపు ద్రోహపూరిత మొల్చాలిన్ తత్వ విషవాయువులతో సామాజిక వాతావరణాన్ని కలుషిత పరుస్తూన్నట్టి ఆత్మసంతృప్తి పరులైన లిబరల్స్ యొక్క శుద్ధ నైచ్యాన్ని వ్యవస్థాబద్ధంగా బట్టబయలు చేయడమూ నిస్సందేహంగా సోషల్-డెమోక్రాట్ల విద్యుక్తధర్మం. స్వేచ్ఛాపోరాట చరిత్రలో, బాధ్యతారహితుడైన రాజు, రాజ్యాంగబద్ధమైన రాజరికం అనే విషయం గురించి చూమలో నెలల తరబడి చేయబడిన బానిసమనస్తత్వపు కాడెట్ ఉపన్యాసాలకంటే, అక్టోబరు సమ్మెలోని, లేదా డిసెంబరు ఉపప్లవంలోని ఒక్కరోజు నూరురెట్లు ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంటుంది. స్త్రీలపిన్నూ, అతని సాయుధపోలీసు సెన్సార్ల పరివారమూ యొక్క కరుణారసపూరితమైన అంగీకారంతో మన పార్టీ లిబరల్ పత్రికలూ పార్టీరహిత “డెమోక్రాటిక్” (థూ! థు!) పత్రికలూ అంత ఉత్సాహంతో పాగడుతూ న్నట్టి “రాజ్యాంగబద్ధమైన” శ్వాసావరోధపు, బలలైకిన్-మొల్చాలిన్¹⁰⁹ ఐశ్వర్య భరితము లైన మాసాలు కంటే, జీవకళాపూరితమూ విషయగర్భితమూ అర్థవంతమూ అయినట్టి మహత్తర ప్రాముఖ్యతను కల్గినట్టి ఆ రోజులు గురించే అంతకు మరింత సవివరంగా మౌలికంగా ప్రజలు తెలుసుకొనేటట్టు మనం చూడాలి — ఎందుచేతంటే, ఈ పని మనం చేయక పోతే ఇంకెవ్వరూ చేయరు.

గతకాలపు శ్రేష్ఠ విప్లవాత్మక సంప్రదాయాన్ని పెంచి ప్రోదిచేయడానికి ధైర్యవంత మైనట్టి బహిరంగమైనట్టి సంకల్పశీలమైనట్టి పోరాటమనే అగ్నికణంతో, నిస్పృహజనక మైనట్టి కళా విహీనమైనట్టి నిర్జీవమైనట్టి చిత్తడినేల ప్రదేశాన్ని పునరుజ్జీవింప చేయడానికి విప్లవకారులయొక్క ఈ శ్లాఘనీయమైన యత్నాలవల్లనే అనేక సందర్భాల్లో బోయ్ కాట్ పట్ల సానుభూతి సరాసరి సృష్టించబడుతూండడం నిస్సందేహం. కాని విప్లవాత్మక సంప్రదాయాల పట్ల ఈ అభిమానాన్ని మనం పవిత్రంగా ఎంచుతున్నామనే అచ్చమైన కారణం చేతనే, ఒకానొక ఫలానా చారిత్రాత్మక శకానికి చెందిన నినాదాలలో ఒకదాని ప్రయుక్తం, ఆ శకం యొక్క ప్రధాన పరిస్థితులను పునః యథాస్థితికి తీసుకురాగలదనే అభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా మన శక్తివంతమైన నిరసను మనం తెలపాల్సి వుంటుంది. విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలను భద్రపరచడమూ నిరంతరాయమైన ప్రచారాందోళనలకూ పాత సమాజానికి వ్యతిరేకంగా ఒక సూటి అయిన సమరశీలమైన పోరాటంయొక్క పరిస్థితులను ప్రజారాసులకు పరి

చయం చేసేందుకూ వాటిని ఏలాగు ఉపయోగించడమో తెలుసుకోవడం ఒకటి; దానిని ఉత్పన్నం చేసేటట్టే, దాని విజయానికి హామీ ఇచ్చేటట్టే యావత్తు పరిస్థితుల మొత్తం నుండి బలవంతంగా వేరుచేయబడిన ఒక నినాదాన్ని పునశ్చరణచేసి, మౌలికంగా విభిన్నమైన పరిస్థితులకు ప్రయుక్తం చేయడం వేరొకటి.

విప్లవాత్మక సంప్రదాయాలను ఎంతో విలువైనవిగా భావించి, వాటిపట్ల పార్టీ పరిత్యాగ, లేదా అల్పబుద్ధితత్వ భావప్రదర్శనా ధోరణిని నిర్దాక్షిణ్యంగా దుయ్యబట్టినట్టి మార్క్సి, విప్లవకారులు ఆలోచనా శక్తిని కల్గివుండాలనీ, పోరాటం యొక్క పాత పద్ధతుల ప్రయుక్తానికై అవసరమయే పరిస్థితులను విశ్లేషణ చేయగల్గే శక్తిని కల్గివుండాలనీ, అంతేగాని కేవలం కొన్ని ప్రత్యేక నినాదాలను పునశ్చరణ చేయకూడదనీ కోరాడు. కొన్ని ప్రత్యేకములైన విప్లవ పోరాట పద్ధతులకు ప్రాస్పెక్టుని 1792 “జాతీయ” సంప్రదాయాలు నమూనాగా బహుశా శాశ్వతంగానే వుండిపోతాయి; అయినప్పటికీ, అంతమాత్రాన ఈ సంప్రదాయాలను విభిన్న శక పరిస్థితులకు బదలాయించడమనే పొరపాటు చేయకూడదని 1870 లో తానిచ్చిన ప్రఖ్యాత మైన ఇంతర్నేషనల్ “విజ్ఞాప్తి”లో ఫ్రెంచి శ్రామికవర్గాన్ని హెచ్చరించడానికి మార్క్స్కి ఇది ప్రతిబంధకం కాలేదు.

మన పరిస్థితులూ ఇలాంటివే. బోయ్కాట్ను ప్రయుక్తంచేసే పరిస్థితులను మనం అధ్యయనం చేయాలి; విప్లవం ఉచ్చదశకు వస్తూన్న క్షణాలలో (నిరర్థకంగా మార్క్సిజామ స్మరణ చేస్తూన్న పండితప్రకాండులు ఏమి చెబుతూన్నా సరే, దానిని లెక్కచేయకుండా) బోయ్కాట్ పూర్తిగా న్యాయసమ్మతమైనట్టే, ఒక్కొక్కప్పుడు అవశ్యకమే అయినట్టే పద్ధతి అని ప్రజారాసుల మనస్సులో నాటుకునేటట్టు మనం చెయ్యాలి. కాని విప్లవం నిజంగా ఉచ్చంలోకి — బోయ్కాట్ ప్రకటించేందుకు మౌలికమైన స్థితిలోకి — వస్తూందా అనే ప్రశ్న, మనం స్వతంత్రంగా లేవనెత్తగలిగి, వాస్తవవిషయాల గంభీర విశ్లేషణా ప్రాతిపదికపైన నిర్ణయించగలిగి వుండాలినట్టే ప్రశ్న. మన శక్తిలో వున్నంత వరకూ ఇటువంటి ఉచ్చానికి మార్గం సుగమం చేయడం మన విధాయకం గాని, యుక్తమైన తరుణం వచ్చేటప్పటికల్లా బోయ్కాట్ను వినర్జించడం కాదు; కాని బూటకపు ప్రాతినిధ్యపు సంస్థ ప్రతి దానికీ, లేదా మరీమరీ బూటకమైన ప్రతిదానికీ బోయ్కాట్ నినాదం సాధారణంగా ప్రయుక్తం చేయడానికి వీలవుతుందని భావించడం మాత్రం కేవలమూ పొరపాటే అవుతుంది.

“స్వేచ్ఛాయుత దినాల్లో” బోయ్కాట్ను సమర్థించడానికి బలపరచడానికి ఉపయోగించబడినట్టి వాదనలను తీసుకోండి; ఈ వాదనలను ఈనాటి పరిస్థితులకు సరాసరి అన్వయించడం ఎంత అసాధ్యమో మీరే వెంటనే తెలుసుకుంటారు.

1905 లోనూ 1906 ఆద్యంతోనూ బోయ్‌కాట్‌కు అనుకూలంగా మనం వాదించి నప్పుడు, ఎన్నికలలో పాల్గొనడం మన మనోవిబ్బరాన్ని అధ్వాన్న పరచేస్తుందనీ, మన స్థానాన్ని శత్రు వశం చేయడమే అవుతుందనీ, విప్లవాత్మకులైన ప్రజలను పెడదార్లు పట్టించేటట్టు చేయడమే అవుతుందనీ, జారిజమూ విప్లవప్రతిఘాతక బూర్జువావర్గమూ మధ్య ఒక ఒప్పందం కుదరడానికీ దోహదకారి అవుతుందనీ ఇంకా ఈ మొదలైన వాటికీ మనం వాదించాం. ఈ వాదనలకు మౌలికమైన ఆధారవాక్యం, ఎల్లప్పుడూ బయటకు వ్యక్తంకానట్టి అయినప్పటికీ ఆ కాలంలో స్వయం ప్రత్యక్షమైనట్టిదిగా ఎల్లప్పుడూ ఉహచేయబడినట్టి ఆధారవాక్యం, ఏమిటి? “రాజ్యాంగబద్ధమైన” దారులు కాకుండా సూటి ద్వారాల కోసం వెతకి కనుగొనేటట్టి ప్రజారాసుల సంవత్సవంతమైన విప్లవశక్తే ఈ ఆధారవాక్యం. అభివృద్ధి నిరోధకానికి వ్యతిరేకంగా అవిచ్ఛిన్నమైన విజృంభణను, సాధారణ సంఘర్షణను బలహీనపర్చే ఉద్దేశ్యంతోనే శత్రువు బుద్ధిపూర్వకంగానే మనకు వశపరచిన స్థానాన్ని అక్రమించుకుని పరిరక్షించుకోవడంవల్ల శిక్షార్హంగా బలహీనపరచబడేటట్టి విజృంభణను, విప్లవం సాగి స్తుండేదనేదే ఈ ఆధారవాక్యం. మౌలికమైన ఈ ఆధారవాక్యపు పరిస్థితులతో సంబంధం లేకుండా ఈ వాదనలను మరొకసారి చేసి చూడండి; అప్పుడు మీ “స్వరకల్పన”లోవున్న సమన్వయరాహిత్యమూ, మీ శ్రుతిలోవున్న అపస్వరమూ వెంటనే మీకే తెలిసిపోతుంది.

రెండవ దూమకూ, మూడవ దూమకూ తేడా చూపడం ద్వారా బోయ్‌కాట్‌ను సమర్థించ ప్రయత్నించడమూ ఇంత నిరర్థకంగానే వుంటుంది. కాడెట్లకూ (రెండవ దూమలో ప్రజలపట్ల ద్రోహంచేసి వారిని నల్లదండు ముఠాలకు వశపరిచేసినట్టి కాడెట్లకూ) అక్టోబ్రిన్టులకూ వున్న భేదాన్ని గంభీరమూ మౌలికమూ అయిన భేదంగా భావించడమూ, జూన్ 3 వ తేదీన రాజ్యాంగయత్రంపై దెబ్బతీత వల్ల భగ్నమైపోయినట్టి అప్రతిష్ఠపాలైన “రాజ్యాంగానికి” యథార్థ ప్రాముఖ్యతను ఆపాదించడం — ఇదంతా విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క భావం కంటే అప్రభంశ ప్రజాస్వామ్యాన్ని స్థూలంగా పోలిన భావానికే అనుగుణ్యంగా వుంటుంది. మొదటి దూమ, రెండవ దూమల “రాజ్యాంగబద్ధం” కేవలం గగనకుసుమమే అనీ, కాడెట్లుచెప్పే కబుర్లన్నీ తమ అక్టోబ్రిన్టు స్వభావాన్ని కప్పిపుచ్చే న్యూహమే అనీ శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల కోర్కెలను తృప్తిపరచేందుకు అది పూర్తిగా నిరుపయోగమైన సాధనం అనీ మేమెల్లప్పుడూ చెబుతూనే వచ్చాం, సమర్థించుతూనే వచ్చాం, పదేపదే ఉద్ఘాటించుతూనే వచ్చాం. 1905 డిసెంబరునాటి అపజయంయొక్క ప్రకృతిసిద్ధమైనట్టి అనివార్యమైనట్టి ఫలితమే 1907 జూన్ 3 అని మేం భావిస్తాం. “దూమ” రాజ్యాంగ సౌందర్యాన్ని చూసి మేమెన్నడూ “సమ్మోహితులమూ” కాలేదు, కాగా ఆ కారణాన ధారాపాతగా వర్షించే రోడిచెన్ పంచరంగుల రాజకీయ పదజాలం యొక్క నగ్నమూ బహిరంగమూ

మొరటూ అయిన అభివృద్ధి నిరోధకంగా మారిన పరివర్తన మాకేమీ ప్రత్యేకమైన ఆశాభంగమూ కల్గించలేదు. ఈ రెండవ ఫలితం నాగరికతలేని మొద్దు, లిబరల్ వెర్రివెంగళాయిలకో, లేదా వీరిని తప్పుడు దార్లు పట్టించిన ప్రజా విభాగాలకో తెలివి తెప్పించడానికి బహుశా మరింత సార్థకమైన సాధనమేమో...

స్టేట్ దూమ మెన్షెవిక్ల స్టాక్ హోమ్ తీర్మానాన్ని బోల్షెవిక్ల లండన్ తీర్మానంతో సరిపోల్చి చూడండి. మొదటిది అలంకారభూయిష్టమూ, వాగ్భాషాశృంగారమూ, దూమ ప్రాముఖ్యాన్నీ దూమతో జరిగే కార్యాల మహత్వాన్నీ గుర్తెరగడంతో ఉబ్బిపోయినట్టి సుదీర్ఘ పదపూరితంగానూ వుంది. రెండవది సరళంగానూ సంగ్రహంగానూ గంభీరంగానూ నిరాడంబరంగానూ వుంది. మొదటి తీర్మానం సోషల్-డెమోక్రసీకీ రాజ్యాంగవ్యవస్థా వాదానికి జరిగిన మనువు పట్ల అల్పబుద్ధితత్వపు ఆనందావేశంతో (“ప్రజా గర్భం నుండి జన్మించిన నూతన శక్తి,” ఇంకా ఇలాంటివే ఇదే రకం అచ్చుగుద్దిన కుహనాభావపూరిత పదాలతో) పరితప్తమై వుంది. రెండవ తీర్మానానికి ఇంచుమించు ఈ దిగువ టీకచెప్పొచ్చు: ఈ వెధవ విప్లవప్రతీఘాతం మనని వెధవ పండులదొడ్డిలోకి తోలుకొచ్చింది కాబట్టి, మెర్రో కుంయో మనకుండా, ప్రగల్భాలు పలకకుండా విప్లవాన్ని పెంపొందించేందుకు అక్కడ సహితమూ మనం పనిచేద్దాం.

సూటి విప్లవాత్మక పోరాటం కాలావధిలోనే మనమింకా వుండినప్పుడు, బోయ్ కాట్ నుండి మెన్షెవిక్లు దూమను కాపాడుతూండినందువల్ల, దూమ ఒక విధమైన విప్లవాస్త్ర స్వభావం కలిగివుంటుందని, ప్రజలకు వారు ఒక రకమైన హామీ ఇచ్చారు. కాగా వారు ఇచ్చిన ఈ హామీ పూర్తిగా నీళ్లు కారిపోయింది. కాని బోల్షెవిక్లు మనం నిజంగా ఒక హామీ గనుక ఇచ్చి వుండినట్టయితే, అది విప్లవప్రతీఘాతం నుండి పుట్టినదే ఈ దూమ అనే, దానినుండి వాస్తవమైన మంచి కోసం మనం ఎదురుచూడ కూడదనే ఆ హామీ. మన అభిప్రాయం ఇంత వరకూ దివ్యంగా ధ్రువపడింది, కాగా భావి ఘటనలవల్ల కూడా అది మరింతగా ధ్రువపడుతుందనే నిర్భయంగా ఢంకామీద దెబ్బకొట్టి చెప్పొచ్చు. అక్టోబరు-డిసెంబరు వ్యూహం “సరిదిద్దబడి” కొత్త దత్తాంశాల ప్రాతిపదికపై పునరుక్తము కాబడిబడితేనే తప్ప, ఎన్నటికీ రష్యాలో స్వేచ్ఛ వుండదు.

కాబట్టి రెండవ దూమను ఉపయోగించుకున్నట్టు, మూడవ దూమను ఉపయోగించుకోవడానికి వీలుపడదనీ, దానిలో పాల్గొనడం ఆవశ్యకమని ప్రజారాసులు గ్రహించేటట్టు చేయడం సాధ్యం కాదనీ ఎవరైనా నాతో చెబితే, అందుకు నేనిలా జబాబు చెబుతాను: “ఉపయోగించుకోవడం” అనే పదానికి, విప్లవాస్త్రమూ వగైరా ఈలాటి మెన్షెవిక్ల నిరర్థక శబ్దపుష్పిగల అర్థమే గనుక అయితే, అప్పుడు అది నిశ్చయంగా అసాధ్యమే అవుతుంది.

కాని మొదటిరెండు దూమలూ వాస్తవంగా అక్ట్రిబిస్టు దూమకి సోపానాలుగా మాత్రమే ఏర్పడినట్టు రుజువైంది; అధ్యాన్నంలోనూ అధ్యాన్నమైనట్టి ప్రాతినిధ్యపు సంస్థలను సహితమూ మనం ఎల్లప్పుడూ ఉపయోగించుకోగల్గే సరళమైనట్టి, నిరాడంబరమైనట్టి,* లక్ష్యం (ప్రచారం, ఆందోళన, విమర్శన జరుగుతూన్న విషయాలను ప్రజా రాసులకు వివరించడం) కోసం వాటిని మనం ఉపయోగించుకున్నాం. దూమలో ఇచ్చే ఉపన్యాసం ఎట్టి “విప్లవాన్ని” సహితమూ రేకెత్తించలేదు, కాగా దూమ సందర్భపు ఆందోళన ప్రత్యేకంగా ఏ గొప్ప యోగ్యతలతోనూ విరాజిల్లుతూ వుండదు; కాని అచ్చుపడిన ఏ ఉపన్యాసం నుండిగాని, మరే ఇతర సమావేశంలో ఇచ్చిన ఉపన్యాసం నుండిగాని పొందే లాభం కంటే, ఈ మొదటి పేర్కొనిన దానినుండి రెండవ దానినుండి సోషల్-డెమోక్రసీ పొందగలిగే లాభం ఎంత మాత్రమూ తీసిపోదు సరే కదా, ఒక్కొక్కప్పుడు అధికమే కూడానూ.

కాగా అక్ట్రిబిస్టు దూమలో మనం పాల్గొనడం కూడా ఇంత సరళంగానే మనం ప్రజా రాసులకు వివరించి చెప్పాలి. 1905 డిసెంబరు అపజయం కారణంగానూ, ఈ అపజయాన్ని “మరమ్మతు” చేయడానికై కావించిన 1906-1907 యత్నాల వైఫల్యం కారణంగానూ, మరింత ఇంకా మరింత అధ్యాన్నపు quasi రాజ్యాంగ బద్ధమైన సంస్థలోకి అభివృద్ధి నిరోధకం మనలను నిరంతరం తప్పనిసరిగా తోలింది, నిరంతరమూ తోలుతూనే వుంటుంది కూడా. అన్ని వేళలందూ సర్వేసర్వత్రానూ మన విశ్వాసాలను మనం సమర్థించుతూనే వుంటాం, మన అభిప్రాయాలకు అనుకూలంగా మనం వాదించుతూనే వుంటాం, పాత పరిపాలనా వ్యవస్థ నిలబడి వుండేంత వరకూ దానిని కూకటివేళ్లతో సహా నిర్మూలించనంత వరకూ, ఎట్టి మేలునూ నిరీక్షించ కూడదని మనం నొక్కినొక్కి చెబుతూనే

* చూ. “ప్రాతెతారియ్” (జివీవా), 1905 లో వ్యాసం, “బులీగిన్ దూమ బోయ్ కాట్” (వి. ఐ. లెనిన్ “బులీగిన్ దూమ బోయ్ కాట్, ఉపప్లవము” “రచనలు,” నాల్గవ రష్యన్ కూర్పు, 9 వ సంపుటం, పుటలు 156-164.-సం.); ఈ వ్యాసంలో, సాధారణంగా దూమను ఉపయోగించుకోవడం మనం వదలుకోమనీ, కాని మనను ఎదుర్కొంటూన్నట్టి మరొక సమస్యను, అనగా సూట్చైన విప్లవ మార్గం కోసం పోరాడడమనే సమస్యను, మనం ఇప్పుడు పరిష్కరించుతున్నామనీ చెప్పబడింది. “ప్రాతెతారియ్” (రష్యన్) 1906, నెం. 1 లో, “బోయ్ కాట్ గురించి” అనే వ్యాసం (వి.ఐ. లెనిన్, “రచనలు,” నాల్గవ రష్యన్ కూర్పు, 11 వ సంపుటం, పుటలు 118-125.-సం.) కూడా చూడవచ్చు. ఈ వ్యాసంలో, దూమలో జరిగే కృషినుండి కలుగబోయే మేళ్లయొక్క నిరాడంబర పరిమాణం వొత్తి చెప్పబడింది.

వుంటాం. కొత్తగా మరొకసారి విప్లవం తలెత్తేందుకు అవసరమయే పరిస్థితులను మనం సిద్ధం చేదాం, కాగా అది సంభవించే వరకూ, అది సంభవించేందుకు మరింతగా వజ్రనంకల్పంతో కృషిచేస్తూ, విప్లవం పోటుమీద వున్నప్పుడు మాత్రమే అర్థం కలిగినట్టి నినాదాలను ముందుకు తీసుకురావడం మానుకుందాం.

శ్రామికవర్గాన్ని ప్రజాస్వామ్యంలోని విప్లవాత్మక బూర్జువా భాగాన్ని లిబరలిజానికీ అభివృద్ధి నిరోధకానికీ వ్యతిరేకంగా నిలబెట్టేటట్టి ఎత్తుగడల పంథాగా బోయ్కాట్ను భావించడం కూడా ఇందుతో సమానమైన తప్పే అవుతుంది. బోయ్కాట్ ఎత్తుగడల పంథా కాదు, విశిష్ట పరిస్థితులకు సరిపడేటట్టి విశిష్ట పోరాట సాధనం అది. బోల్షెవిజాన్ని “బోయ్కాటి జం”తో తారుమారు చెయ్యడం ఎంత పొరపాటో, “పోరాటప్రయోగతత్వం”తో దాన్ని తారుమారు చెయ్యడమూ అంత పొరపాటే. బోల్షెవిక్, మెన్షెవిక్ ఎత్తుగడ పంథాలకు గల భేదం ఇదివరకే పూర్తిగా బహిర్గతం చేయబడింది, కాగా ఇది 1905 వ సంతంలో, లండన్లో జరిగిన మూడవ బోల్షెవిక్ కాంగ్రెస్లోనూ జినీవాలో జరిగిన మెన్షెవిక్ కాన్ఫరెన్స్లోనూ ఆమోదించబడినట్టి మౌలికంగా విభేదించుతూన్న తీర్మానాల్లో రూపం ధరించింది. అప్పట్లో బోయ్కాట్ వూసు గాని, “పోరాటం” వూసుగాని అసలు లేనేలేదు, వుండడానికి వీలూ లేదు. అందరికీ తెలిసినట్టే, మనం బోయ్కాట్ వాదులం కాకుండావుండినట్టి రెండవ దూమకు జరిగిన ఎన్నికలలోనూ, అసలు రెండవ దూమలోనూ మెన్షెవిక్ పంథానుండి మన ఎత్తుగడల పంథా అతి నిష్కర్షగా విభేదించుతుంది. పోరాట సాధనాలూ పద్ధతులూ ఏవైనప్పటికీ, ఏ ఒక్క పంథాకు విశిష్టమైన పోరాట పద్ధతులు సృష్టించబడినప్పటికీ, ప్రతి పోరాట రంగంలోనూ, రెండు ఎత్తుగడల పంథాలు పరస్పరం దూరమవుతూంటాయి. కాగా, మొదటి దూమ, రెండవ దూమ సందర్భాలలో విప్లవాత్మక నిరీక్షణలు భగ్నమైపోవడం కారణంగా, “న్యాయబద్ధము,” “బలోపేతము,” “ఆయుష్మంతము,” “యథార్థము” అయినట్టి రాజ్యాంగం భగ్నమైపోవడం కారణంగానూ, మూడవ దూమ బోయ్కాట్ను సమర్థించ వూని నట్టయితే, లేదా బోయ్కాట్కు దిగినట్టయితే, ఇది అధమాలి అధమమైన మెన్షెవిజమే అవుతుంది.

VII

సంగ్రహంగా చెబుతాం. బోయ్కాట్ నినాదం విశిష్ట చారిత్రాత్మక కాలావధిలో ఉత్పన్నమైంది. 1905 లోనూ, 1906 ప్రారంభంలోనూ కార్యకలాపాల బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితులు తక్షణ మార్గాన్ని ఎంచుకోవాల్సిన సమస్యను పోరాటంలో పాల్గొనిన సామాజిక శక్తుల ఎదుట నిలబెట్టాయి: సూటి విప్లవ మార్గం, లేదా రాజ్యాంగబద్ధమైన రాచరికం

దిశగా తిరిగిపోవడం. ఆరోజుల్లో బోయ్‌కాట్ అర్థం రాజ్యాంగ వ్యవస్థావాదతత్వపు భ్రాంతు లతో ప్రధానంగా పోరాడడమే. బోయ్‌కాట్ జయప్రదం కావడానికి విప్లవం విస్తృతంగా, సాధారణంగా, త్వరితంగా, శక్తివంతంగా పెల్లుబకడమే అప్పుడు షరతు అయింది.

అన్ని అంశాలలోనూ నేటి 1907 శరత్తులోని పరిస్థితులు ఇటువంటి నినాదానికి అనువుగా లేవు, దానిని సమర్థించవు కూడానూ.

ఎన్నికలలోనూ సంసిద్ధమయేందుకు మన దైనందిన కార్యకలాపం సాగించుతూనే, ఎంతటి అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధకమైన ప్రాతినిధ్యపు సంస్థ అయినప్పటికీ అందులో పాల్గొనడమును ముందుగా తిరస్కరించకుండానే, డిసెంబరు ఓటమికి తరువాత సంభవించిన స్వేచ్ఛాపతన, రాజ్యాంగ దుర్వినియోగాలకూ వున్న సంబంధాన్ని ప్రజలకు బోధపర్చడానికే యావత్తు ప్రచార ఆందోళనలనూ మనం సాంధ్రీకరించాలి. సూటి రాశి పోరాటం లేనిదే రాజ్యాంగప్రణాళిక దుర్వినియోగం తప్పనిసరిగా సాగుతూనే వుండి, మరింత బలోపేతమవుతుందనే దృఢమైన నమ్మికను ప్రజలలో స్థిరంగా నాటుకునేటట్లు మనం కృషిచేయాలి.

విప్లవం పోటులో వున్న సమయాల్లో, బోయ్‌కాట్ నినాదంయొక్క అవసరం గంభీరంగా ఏర్పడడం సంభవమైనప్పుడు ఆ నినాదాన్ని ఉపయోగించడం వదలుకోకుండానే, మొత్తం అభివృద్ధి నిరోధానికి, దాని పునాదులకూ వ్యతిరేకంగా కార్మికవర్గ ఉద్యమంలోని ప్రతీ ఉత్తుంగ తరంగాన్ని మన సరాసరి తక్షణ ప్రభావంచే ఒక సాధారణ, విస్తృత, విప్లవాత్మక, విజృంభణోద్యమంగా పరివర్తన చెందే లక్ష్యాభిముఖంగా మన యత్నాలన్నింటినీ మనమీనాడు సాగించాలి.

జూన్ 26, 1907.

మార్క్సిజమూ, రివిజనిజమూ

రేఖాగణిత ఆధారన్యాయాలు మానవ ప్రయోజనాలకు భంగం కలిగించిన పక్షంలో వాటిని ఖండించే యత్నాలు తప్పక జరిగితీరుతాయని ఒక సుప్రసిద్ధ రోకోక్తి చెబుతుంది. మతశాస్త్రపు పాత దురభిమానాలను వ్యతిరేకించినట్టి ప్రకృతిచారిత్రక సిద్ధాంతాలు అత్యంత తీవ్ర మతోన్మాద ప్రతిఘటనను రేకెత్తించాయి, ఇప్పటికీ రేకెత్తించుతూనే వున్నాయి. కాబట్టి ఆధునిక సమాజంలో వున్న పురోగామి వర్గాలకు ప్రబోధం కల్పించేటట్టి ఆర్గనైజ్ చేయడానికి సూటిగా ఉపయోగపడుతూన్నట్టి, ఈ వర్గం యొక్క కర్తవ్యాలను సూచించు తూన్నట్టి, ప్రస్తుతవ్యవస్థ స్థానంలో ఒక కొత్త పద్ధతిని నెలకొల్పడం అనివార్యమని (ఆర్థికాభివృద్ధి కారణంగా) రుజువు చేస్తూన్నట్టి మార్క్సియ సిద్ధాంతం — దాని జీవిత పథంలో అడుగడుగునా మొండిగా పోరాడాల్సి వుండినదంటే అందులో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు.

ఆస్తిపరుల వర్గాలలోని యువక తరాన్ని మందమతులుగా చేసి, బాహ్య, అంతరిత శత్రువులకు వ్యతిరేకంగా దానిని “తర్ఫీదు” చేసేందుకు అధికార్లచే నియమితులైన ప్రాపె సర్లచే అధికారయుతంగా బోధించబడుతూన్నట్టి బూర్జువా విజ్ఞానశాస్త్ర, తత్వశాస్త్రాల గురించి ప్రస్తావించ నవసరం లేదు. మార్క్సిజం ఏనాడో ఖండించినేయబడి నాశనం చేయ బడిందని ఉద్ఘాటించుతూన్న ఈవిజ్ఞానశాస్త్రం మార్క్సిజం పేరెత్తుతేనే చెవులు మూసు కుంటుంది; కాగా సోషలిజాన్ని ఖండించడం ద్వారానే ఉద్యోగాలలో ముందుకు వస్తూన్న యువక విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులూ, పాతబడి శిథిలమవుతూన్న నానారకాల “వ్యవస్థల” సంప్రదాయాలను భద్రపరచేటట్టి జవసత్వాలుడిగిన వృద్ధులూ సమానోద్రేకంతో మార్క్స్పై దాడి చేస్తూ న్నారు. అధికారయుత విజ్ఞానశాస్త్రంచే ప్రతిపర్యాయమూ “నాశనం” చేయబడిన తరువాత మరింత బలోపేతమూ మరింత దృఢీకృతమూ మరింత జీవశక్తి సమన్వితమూ అవుతూన్న మార్క్సిజంపై ఈ బూర్జువా దాడుల పునరుక్తిని ఉధృతాన్ని మార్క్సిజంయొక్క ప్రగతి, కార్మికవర్గాలలో దాని భావాల వ్యాప్తి పటుత్వములూ తప్పనిసరిగా మరింత అధికం చేస్తాయి.

కాని కార్మికవర్గ పోరాటానికి సంబంధించినట్టి, శ్రామికవర్గంలోనే ప్రధానంగా వ్యాపించినట్టి సిద్ధాంతాలతో సహితం, మార్క్సిజం తన స్థానాన్ని వెంటనే పటిష్ఠం చేసుకునే స్థితిలో ఏ మాత్రమూ లేకపోయింది. దాని మనుగడలోని మొదటి అర్థశతాబ్దిలో (1840 ల నుండి) దానికి మౌలికంగా శత్రువులైన సిద్ధాంతాలతో అది పోరాడింది. 1840 ల పూర్వార్థంలో, తాత్విక భావవాద స్థానం తీసుకున్నట్టి, రాడికల్ యువక హేగీలియన్ వాదులతో వాగ్యుద్ధాలు చేసి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు వారిని ఓడించారు. ఈ దశాబ్ది అంతంలో ఈ పోరాటం ప్రూడనిజానికి వ్యతిరేకంగా ఆర్థిక సిద్ధాంతరంగంలో ప్రవేశించింది. 1850 లలో ఈ పోరాటం పూర్తి అయింది: ఫలితం, 1848 తుపాను సంవత్సరంలో ప్రత్యక్షమైన పార్టీలపైన, సిద్ధాంతాలపైనా విమర్శ. 1860 లలో పోరాటం సాధారణ సిద్ధాంతరంగం నుండి కార్మికవర్గ ఉద్యమానికి తక్షణ సామీప్యంలో వున్న రంగంలోకి మారింది: ఫలితం, బకూనిజాన్ని ఇంటర్నేషనల్ నుండి వెళ్లగొట్టడం. 1870 ల మొదట్లో కొద్ది కాలం పాటు జర్మనీలో ప్రూడనిస్టు మ్యూల్ బెర్గర్, డెబ్బే ల ఆఖరి సంవత్సరాలలో పోసిటివిస్టు డ్యూరింగూ రంగం ఆక్రమించారు. కాని శ్రామికవర్గంపై వీరిద్దరి ప్రభావం అప్పటికే కేవలం అతిస్వల్పం. కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో అన్ని ఇతర భావశాస్త్రాలపై మార్క్సిజం అప్పటికే నిస్సందేహమైన విజయం సాధించుతుంది.

1890 ల నాటికి ఈ విజయం ప్రధానంగా సంపూర్ణమైంది. అన్ని ఇతర దేశాలలో కంటే ప్రూడనిస్టు సంప్రదాయాలు దీర్ఘకాలం తమ ప్రాబల్యాన్ని నిల్పుకొన్న లాటిన్ దేశాలలో సహితం, కార్మికుల పార్టీలు తమ కార్యక్రమాన్నీ ఎత్తుగడలనూ మార్క్సిస్టు పునాదిపైనే వాస్తవంగా రూపొందించుకున్నాయి. పునరుజ్జీవం పొందిన కార్మికవర్గోద్యమ అంతర్జాతీయ ఆర్గనైజేషను — నియమిత కాలానుసరణమైన అంతర్జాతీయ మహాసభల రూపంలో — వెంటనే, ఇంచుమించు పోరాటం లేకుండానే కూడా, అన్ని ప్రధానాంశాలలోనూ మార్క్సిస్టు దృక్పథాన్నే స్వీకరించింది. కాని తనపై శత్రుత్వం వహించి, ఒక విధంగా తమలోతాము సమైక్యత సాధించుకున్నట్టి సిద్ధాంతాల నన్నింటినీ మార్క్సిజం తరిమికొట్టి వాటి స్థానాన్ని ఆక్రమించుకున్న తరువాత, ఆ సిద్ధాంతాలలో తలలెత్తిన ధోరణులు తాము పైకిరావడానికి ఇతర మార్గాలను వెతకడం ప్రారంభించాయి. పోరాటం యొక్క రూపాలూ పోరాటానికి ప్రేరకహేతువులూ మారాయేకాని, పోరాటం సాగుతూనే వుంది. కాగా మార్క్సిజం లోపలనే మార్క్సిజానికి శత్రువైన ఒక ధోరణితో జరిగిన పోరాటంతో మార్క్సిజం మనుగడలో రెండవ అర్థశతాబ్ది (1890 లలో) ప్రారంభమైంది.

ఈ ధోరణికి — మార్క్స్ ను పునర్విమర్శచేయడం, రివిజనిజం — అందరికంటే పెద్దగా గోలచేసి, మార్క్స్ కు చేసిన దిద్దుబాట్లకు పూర్తి సమ్మగ్ రూపాన్నిచ్చినట్టి, ఒకప్పుడు

సనాతన మార్క్సిస్టు అయివుండినట్టి బెర్న్స్టయిన్ పేరు వచ్చింది. ఆర్థికంగా దేశంయొక్క వెనుకబాటుతనమూ, భూదాస్య వ్యవస్థ అవశేషాలచే వీడించబడిన రైతు జనాభా ప్రాబల్యమూ కారణంగా మార్క్సిస్టేతర సోషలిజం అన్ని దేశాలలో కంటేనూ పాచ్చికాలం ఏ దేశంలో నిలదొక్కుకుని వుండినదో అట్టి రష్యాలో సహితం అది మన కళ్లముందే రివిజనిజంలోకి స్పష్టంగా మారిపోతూంది. వ్యవసాయ సంబంధమైన ప్రశ్నలోనూ (అంత భూమిని మ్యునిసిపలైజేషన్ చేసివేయడం), కార్యక్రమానికి ఎత్తుగడలకూ సంబంధించిన సాధారణ ప్రశ్నలలోనూ మన సోషల్-నర్నొడ్నిక్కులు, తన పాంత రీతిలోనే సమైక్యతను సాధించు కుని మార్క్సిజానికి మౌలికంగా శత్రువైనట్టి పాత వ్యవస్థయొక్క చివికి చీకిపోయి కాలం చెల్లిపోయిన అవశేషాల స్థానంలో, మార్క్స్కు మరిన్ని మరిన్ని “దిద్దుబాట్లను” ప్రత్యామ్నాయంగా తీసుకొచ్చి పెడుతున్నారు.

మార్క్స్కు ముందుండిన సోషలిజం భగ్గుమయిపోయింది. తన పాంత స్వతంత్ర స్థానం నుంచి గాక, మార్క్సిజం యొక్క సాధారణ స్థానం నుంచే, రివిజనిజంగా అది పోరాటం సాగిస్తోంది. రివిజనిజంయొక్క భావశాస్త్ర విషయాన్ని మనం ఇప్పుడు పరిశీలించుదాం.

తత్వశాస్త్ర రంగంలో, రివిజనిజం బూర్జువా ప్రాఫెసర్ల “విజ్ఞానశాస్త్రం” అడుగు జాడల్లోనే నడిచింది. ఈ పండితులు “కాంట్ వైపు తిరిగి” మళ్లారు — కాగా రివిజనిజం నవీన-కాంటియన్స్¹¹⁰ వెంటే కాళ్ళీడ్చుకుంటూ నడిచింది; తాత్విక బౌతికవాదానికి వ్యతిరేకంగా మతగురువులు లక్షసార్లు ఉచ్చరించిన ఊకదంపు మాటలనన్నింటినీ ఈ ప్రాఫెసర్లు మళ్ళీ పునశ్చరణ చేశారు — కాగా రివిజనిస్టులు అభిజాతంతో మందహాసంచేస్తూ, చిరకాలం కిందటనే బౌతికవాదం “ఖండించబడింద”ని (సరికొత్తగా వెలువడిన పరామర్శగ్రంథంలో వున్నదానినే ముక్కకి ముక్క) గొణిగారు. ఈ ప్రాఫెసర్లు హేగెల్ను “చచ్చిన కుక్క”¹¹¹ కింద కట్టేశారు, కాగా, హేగెల్ భావవాదం కంటే వెయ్యిరెట్లు నిరర్థకమూ పేలవమూ అయినట్టి భావవాదాన్నే తామూ బోధించుతూనే, గతితర్కంపట్ల మాత్రం తృణీకారంతో బుజాలు ఎగరేశారు — ఇక వీరి వెంటే రివిజనిస్టులు నడుస్తూ, “కుయుక్తి పూరితము” (విప్లవాత్మకమూ కూడా) అయినట్టి గతితర్కం స్థానే, “సరళము” (ప్రశాంతమూ కూడా) అయినట్టి “పరిణామాన్ని” నెలకొల్పుతూ, విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని తత్వశాస్త్రంతో కలిపి నీళ్లు కార్చేయడమనే చిత్తడినేల ప్రదేశంలోకి వీరితో సహా దిగబడ్డారు. ప్రభుత్వం తమకిచ్చే జీతాలను ఈ ప్రాఫెసర్లు తమ భావవాద, “విమర్శనాత్మక” పద్ధతులను రెండింటినీ, అధికారం చలాయిస్తున్నట్టి మధ్యయుగపు “తత్వశాస్త్రం”తో (అనగా, మతశాస్త్రంతో) సర్దుబాటు చేయడం ద్వారా సంపాదించుకున్నారు — ఇక రివిజనిస్టులు, ఆధునిక రాజ్యాంగ

యంత్ర సంబంధంలో కాకుండా, పురోగామివర్గ పార్టీ సంబంధంలోనే, మతాన్ని ఒక “ప్రైవేటు వ్యవహారం”గా చేసేందుకు పాటుపడుతూ వీరికి దగ్గరగా చేరారు.

మార్క్స్కు తెచ్చిపెట్టిన ఇటువంటి “దిద్దుబాట్లు”యొక్క యథార్థమైన వర్గ ఆంతర్యాన్ని గురించి ప్రస్తావించాల్సిన అవశ్యకత లేనేలేదు — అది స్వయంవ్యక్తంగానే వుంది. రివిజనిస్టుల నోటనుండి వెడలినట్టి నమ్మశక్యం కానంతటి ఊకదంపుడు మాటలను, అంత ర్వాతీయ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమం అంతటిలోనూ సుసంగతమైన గతితార్కిక భౌతిక వాద దృక్పథానం నుండి విమర్శించినవాడు ప్లేహానోవ్ ఒక్కడే అన్న విషయం మనమిక్కడ ఎత్తిచూపాల్సి వుంది. ఇది మరీ గట్టిగా నొక్కిచెప్పాల్సిన విషయం, ఎందుచేతనంటే ఎత్తుగడల పట్ల ప్లేహానోవ్ ప్రదర్శించిన అవకాశవాదాన్ని విమర్శించడమనే ముసుగుతో పాతపడి పోయినట్టి అభివృద్ధి నిరోధకమైనట్టి పనికిమాలిన తత్వశాస్త్రపు చెత్తను పెరటి దారిని ప్రవేశపెట్టేందుకు పూర్తిగా పారపాటైన యత్నాలు మన రోజుల్లో జరుగుతున్నాయి.*

ఇక అర్థశాస్త్రం గురించి ప్రస్తావించేటప్పుడు మొట్టమొదట గుర్తించాల్సిన విషయ మేమిటంటే, ఈ రంగంలో రివిజనిస్టుల “దిద్దుబాట్లు” అన్నీ కూడా పరిపూర్ణంగానూ, మరింత సవివరంగానూ వున్నాయి; “ఆర్థికాభివృద్ధిపై నూతన దత్తాంశాలను” ఉదాహరించడం వల్ల ప్రజపై ప్రభావం కలిగించే యత్నాలు జరిగాయి. సాంప్రదీకరణమూ, అధికస్థాయి ఉత్పత్తి చే స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తి క్రియారంగం నుండి తరిమివేయబడడమూ వ్యవసాయంలో అసలు సంభవించనే సంభవించవనీ, వాణిజ్యంలోనూ పరిశ్రమలోనూ ఇవి అతి మెల్లగా సాగుతాయనీ చెప్పబడింది. ఇప్పుడు సంక్షోభాలు అరుదవుతాయనీ, వాటి శక్తి కూడా తగ్గిందనీ, కార్టెల్స్, ట్రస్టుల సహాయంతో పెట్టుబడి సంక్షోభాలనే బహుశా పూర్తిగా తొలగించి వేయడమే సంభవమని కూడా చెప్పబడింది. వర్గవైషమ్యాలు మరింత సాధువైపోయి, వాటి తీవ్రత మరింత తగ్గుముఖంపట్టే ధోరణినే అవి అనుసరించడం కారణాన, “భగ్నస్థితి సిద్ధాంతా” భిముఖంగా పెట్టుబడిదారీ విధానం సాగిపోతుందనడం సమర్థనీయం కాదనీ

* చూ. బౌగ్దానోవ్, బజారోవ్, తదితరులు రచించిన “మార్క్సిజం యొక్క తత్వ శాస్త్రంపై వ్యాసాలు.” ఈ పుస్తకంపై చర్చించడానికి ఇది తగిన స్థలంకాదు, కాగా నేనిప్పుడు ప్రస్తుతగ్రంథంలో నవీన-కాంటియన్ రివిజనిస్టులను గురించి చెప్పినది ప్రతీదీ “నూతన” నవీన-హ్యూమిస్ట్, నవీన-బార్క్లియన్ రివిజనిస్టులకు¹¹² ప్రధానంగా అనువర్తిస్తుందని ఒక వ్యాసపరంపరలోనో, లేదా వేరే ప్రత్యేకమైన ఒక పాంఫ్లేట్లోనో ఆద్యతనభావిలో నిరూపించ నుద్దేశిస్తున్నానని మాత్రం ఇక్కడ చెప్పి విరమించుతున్నాను.

చెప్పబడింది. మార్క్స్యొక్క విలువ సిద్ధాంతాన్ని బ్యోమ్-బావెర్క్ ఫక్టీలో సరిదిద్దడం అప్రస్తుతమేమీ కాదని కూడా చిట్టచివరకు చెప్పడం జరిగింది.

ఇరవైయ్యేళ్ల క్రితం డ్యూరింగ్ తో ఎంగెల్స్ జరిపిన వాదోపవాదం, అంతర్జాతీయ సోషలీజం సైద్ధాంతిక చింతన యొక్క ఎంతటి ఫలప్రదమైన పునరుజ్జీవానికి దారితీసిందో, ఈ ప్రశ్నలపై రివిజనిస్టులతో పోరాటం కూడా అంతటి ఫలప్రదమైన పునరుజ్జీవానికి దారితీసింది. వాస్తవవిషయాల, సంఖ్యల సహాయంతో రివిజనిస్టుల వాదనలు విశ్లేషించబడ్డాయి. ఆధునిక స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తిని మసిపూసి మారేడుకాయ చేయడానికి రివిజనిస్టులు వ్యవస్థాబద్ధంగా విశ్వప్రయత్నాలు చేశారని రుజువయింది. పరిశ్రమలోనే కాకుండా వ్యవసాయంలో కూడా స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తికంటే అధికస్థాయి ఉత్పత్తి సాంకేతికమూ, వాణిజ్యమూ దృష్ట్యా ఉత్తమమని నిరాక్షేపణీయమైన వాస్తవవిషయాలచే రుజువు చేయబడింది. కాని వ్యవసాయంలో సరుకుల ఉత్పత్తి చాలా తక్కువగా అభివృద్ధి పొందింది, కాగా ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలో జరిగే మార్పిడి వ్యవహారంలోకి అంతకంతకు మరింత హెచ్చుగా వ్యవసాయం ఆకర్షించబడుతూందని తెల్పేటట్టి వ్యవసాయంలోని ప్రత్యేక శాఖలను (ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రత్యేక శాఖల ప్రక్రియలను సహితమూ) ఎంచి చూపగలిగే సామర్థ్యం ఆధునిక గణాంకశాస్త్ర వేత్తలలోనూ ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలలోనూ మామూలుగా లోపించుతూంది. ఆహారంలో పోషక ద్రవ్యాలు నిరంతరమూ తగ్గిపోతూండడం మూలంగానూ, ప్రజ శాశ్వతంగా పస్తులు పడి వుండడం మూలంగానూ, రోజుకు పనిచేసే గంటల సంఖ్య హెచ్చువుతూండడం మూలంగానూ, పశువుల రకమూ వాటిని పెంచి పోషించే విధానమూ నానాటికీ షీణించడం మూలంగానూ, ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే, పెట్టుబడిదారీ విధానపు కారానా ఉత్పత్తికి వ్యతిరేకంగా చేతి పనుల ఉత్పత్తి ఏలాగు తన మనుగడను గడుపుకుంటూ వస్తూందో, కేవలం ఆ విధానాల వల్లనే ప్రకృతిసిద్ధమైన ఆర్థికవ్యవస్థ శిథిలాలపై స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తి తన మనుగడ గడుపుకుంటూ వస్తూంది. విజ్ఞానశాస్త్ర, సాంకేతిక శాస్త్రాలలోని ప్రతి పురోగమనమూ పెట్టుబడిదారీ విధానపు సమాజంలో స్వల్పస్థాయి ఉత్పత్తియొక్క ప్రాతిపదికను తప్పనిసరిగానూ నిర్వాక్షిణ్యంగానూ నాశనం చేసివేస్తుంది, కాగా మామూలుగా దానికున్న అన్ని సంక్లిష్టములైన చిక్కులతో కూడుకున్నట్టి రూపాలతో సహా ఈ ప్రక్రియను గవేషించబడమూ, పెట్టుబడిదారీ విధానంలో తన స్థానాన్ని నిలబెట్టుకోవడం దుస్సాధ్యమనీ, పెట్టుబడిదారీ విధానంలో రైతు సేద్యం కేవలం నిరాశాజనకమనీ, శ్రామికుని దృక్పథాన్నే రైతు అనుసరించడం ఆవశ్యకమనీ చూపడమూ సోషలిస్టు ఆర్థికశాస్త్రంయొక్క కర్తవ్యం. శాస్త్రీయ దృక్స్థానం నుండి చూసినట్టయితే, ఒక పక్షంవైపు మొగ్గుచూపడమూ, పెట్టుబడిదారీ విధాన వ్యవస్థను మొత్తంగా తీసుకోకుండా, ప్రత్యేకంగా ఏర్పి ఎంచుకున్నట్టి వాస్తవాంశాలను సాధారణీకరణం

చేయడంవల్ల, రివిజనిస్టులు ఈ ప్రశ్న విషయంలో పాపానికి ఒడిగట్టిన వారయారు; రాజకీయ దృక్పథానం నుండి చూచినట్టయితే, విప్లవాత్మక శ్రామికుని దృక్పథానం స్వీకరించమని రైతును పురికొల్పడం బదులు, యజమానియొక్క (అనగా, బూర్జువావర్గపు) దృక్పథానాన్ని స్వీకరించమని సప్రయత్నంగా నైతేనేమి, అప్రయత్నంగా నైతేనేమి వారు రైతును పురికొల్పడంలోను, లేదా ఆహ్వానించడంలోనూ వారు పాపానికి ఒడిగట్టిన వారయారు.

సంక్షోభాల సిద్ధాంత సందర్భంలోనూ, భగ్నస్థితి సిద్ధాంత సందర్భంలోనూ రివిజనిజం తీసుకున్న స్థానం మరింత అధ్వాన్నంగా వుంది. కేవలం అతిస్వల్పకాలానికి మాత్రమే, అదైనా అత్యంత ప్రాస్పెక్టివ్ గలవారు మాత్రమే, కొద్దిపాటి సంవత్సరాల పారిశ్రామిక సుభిక్షమూ శ్రేయస్సుల ఫలితంగా మార్క్సియ సిద్ధాంత పునాదులను పునర్నిర్మించేందుకు ప్రజలు ఆలోచిస్తారు. సంక్షోభాలు గతకాలపు విషయాలు కావనీ, రివిజనిస్టులకు వాస్తవవిషయాలు అతిత్వరగానే తెలియజేస్తాయి — శ్రేయస్సు వెనువెంటనే సంక్షోభం సంభవించింది. ఆ యా ప్రత్యేక సంక్షోభాల రూపాలూ, సంభవక్రమమూ, స్వరూపమూ మారుతాయి, కాని పెట్టుబడిదారీ విధాన వ్యవస్థలో విధిక్యతమైన అంతర్భాగాలుగా సంక్షోభాలు స్థిరంగా వుండిపోతాయి. కార్టెల్స్ నూ ట్రస్టులూ ఉత్పత్తిని ఐక్యపరుస్తూ, అదే సమయంలో సర్వప్రపంచానికి స్పష్టంగా అవుపడేటట్టుగా, ఉత్పత్తియొక్క అరాచకాన్నీ, శ్రామికవర్గ అస్తిత్వానికి భద్రతలేమినీ, పెట్టుబడిదారీ విధానపు పీడనూ మరింత అధ్వాన్న పరిచాయి, తద్వారా వర్గ వైషమ్యాలను ఇదివరకెన్నడూ లేనంత హెచ్చు స్థాయిలో తీవ్రతరం చేస్తున్నాయి. పెట్టుబడిదారీ విధానం భగ్నంమొందే దిశగా సాగడం — రాజకీయ, ఆర్థిక సంక్షోభాలలో ప్రతి ఒక్కదాని అర్థం లోనూ, మొత్తం పెట్టుబడిదారీ విధాన వ్యవస్థ అంతటి అర్థంలోనూ — బ్రహ్మాండమైన ఈ కొత్త ట్రస్టులవల్లనే అచ్చంగా పూర్తిగానూ విస్తృతస్థాయిలోనూ స్పష్టపరచబడింది. అమెరికాలోని దరిమిల ఆర్థిక సంక్షోభమూ, యూరప్ అంతటా నిరుద్యోగం భయకరంగా పెరిగిపోవడమూ, ఇత్యాది అనేక లక్షణాలను కొట్టవచ్చేటట్టుగా చూపిస్తూన్నట్టి రానున్న పారిశ్రామిక సంక్షోభం మాట చెప్పనవసరమే లేకపోగా — దీనినంతటి ఫలితంగా రివిజనిస్టుల ఇటీవలి “సిద్ధాంతాలు” అందరిచేతనూ — ప్రత్యక్షంగా రివిజనిస్టులలో చాలామంది చేతనే — విస్మరించబడ్డాయి. కాని కార్మికవర్గానికి మేధావిస్తరపు డోలాయమానం నేర్పిన గుణ పాఠాన్ని ఎంత మాత్రం విస్మరించడానికి వీలేదు.

విలువ సిద్ధాంతం గురించి మనం చెప్పాల్సినదంతా ఏమిటంటే, బ్యోమ్-బావెర్క్ శైలిలో అత్యంత అస్పష్టంగా కనబడుతూన్నట్టి సూచనలు అటుండగా, రివిజనిస్టులు రవంతైనా దీనిపై కృషి చేయలేదు; కాగా ఇందువలన శాస్త్రీయ చింతనాభివృద్ధిపైన వారి ప్రభావఛాయలు పీసరంతైన పడలేదు.

రాజకీయ రంగంలో, మార్క్సిజం యొక్క విజమైన పునాదిని, అనగా వర్గపోరాట సిద్ధాంతాన్ని, రివిజనిజం పునర్విమర్శించడానికి ప్రయత్నించింది. రాజకీయ స్వేచ్ఛ, ప్రజాస్వామ్యం, సార్వజనిక నియోజన హక్కు వర్గపోరాట కారణాలను తొలగించివేసి, కార్మికులకు మాతృభూమి అంటూ లేదు అని “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” చెప్పిన పాతకాలపు వాక్యం అసత్యమని నిరూపించిందట — అని వాళ్లు మనతో అంటున్నారు. ఎందుచేతంటేనట, ప్రజాస్వామ్యంలో “అధికసంఖ్యాకవర్గం యొక్క ఆభీష్టం” చెల్లుతుంది కాబట్టి, రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని వర్గ పరిపాలనగా పరిగణించనూ కూడదట, అభివృద్ధి నిరోధకులకు వ్యతిరేకంగా ప్రగతిశీలమైన, సామాజిక సంస్కరణాత్మకమైన బూర్జువావర్గంతో మిత్రత్వ సంబంధాలను తిరస్కరించనూ కుడదట.

రివిజనిస్టులు చెప్పే ఈ అభ్యంతరాలు ఇంచుమించు సమగ్రమైన ఒక అభిప్రాయ వ్యవస్థగా, అనగా చాలాకాలంగా తెలిసినట్టి లిబరల్-బూర్జువా అభిప్రాయాలుగా, ఏర్పడుతున్నాయన్న సంగతి నిర్వివాదమే. వోటుచేసే హక్కు, రాజ్యాంగయంత్ర వ్యవహారాలలో పాల్గొనే హక్కు ఎట్టి వివక్షత లేకుండా పౌరులందరకూ చెందుతూంది కాబట్టి, బూర్జువా పార్లమెంటరీ విధానం వర్గాలనూ వర్గ విభేదాలనూ నాశనం చేసివేస్తుందని లిబరల్స్ ఎప్పుడూ అంటూనే వుండేవారు. ఇటువంటి అభిప్రాయాలు ఎంతటి అసందర్భాల్లో పందొమ్మిదవ శతాబ్ది ఉత్తరార్ధపు యూరప్ చరిత్ర యావత్తు, ఇరవైయ్యో శతాబ్ది ఆరంభంలో రష్యా చరిత్ర యావత్తు సృష్టంగా తెలియజెప్పతూంది. “ప్రజాస్వామిక” పెట్టుబడిదారీ విధాన స్వేచ్ఛ కింద ఆర్థిక వివక్షతలు ఉపశమించడం బదులు తీవ్రమవుతున్నాయి. పార్లమెంటరీ విధానం వర్గ పీడనను తొలగించదు, కాని వర్గ పీడన అంగాలుగా అత్యున్నత ప్రజాస్వామిక బూర్జువా రిపబ్లిక్కుల సహజ స్వభావాన్ని బట్టబయలు చేస్తుంది. రాజకీయ ఘటనలలో క్రియాశీలంగా వెనకటి రోజులలో పాల్గొన్న ప్రజారాసులకంటే అపరిమితంగా విస్తృతమైన ప్రజారాసులను విజ్ఞానవంతం చేసి, ఆర్గనైజ్ చేయడంవల్ల, పార్లమెంటరీ విధానం సంక్షోభాలనూ రాజకీయ విప్లవాలనూ తొలగించివేయడానికి కారణభూత మవడంలేదు, అందుకు బదులు ఈ విప్లవాలలో అంతర్యుద్ధాన్ని గరిష్ఠ పరిమితిలో తీవ్రతరం చేయడానికే కారణభూత మవుతూంది. ఈ తీవ్రత ఎంత విధిక్యతంగా జరిగి తీరుతుందో 1871 వసంతంలో జరిగిన పారిస్ ఘటనలు, 1905 చలికాలంలో జరిగిన రష్యన్ ఘటనలు ఎంత సృష్టంగా చెప్పాలో అంత సృష్టంగా చెబుతున్నాయి. ఫ్రెంచి బూర్జువావర్గం శ్రామిక వర్గ ఉద్యమాన్ని అధః పాతాళంలోకి అణచివేయడానికని తన మాతృభూమిని దోచుకుని, ధ్వంసంచేసిన విదేశీయ సేనతో ఒక క్షణమైనా జంకూ గొంకూ లేకుండా బేరం కుదుర్చుకుంది. పార్లమెంటరీ విధాన, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యాల విధిక్యతమైన ఆంతరిత గతితర్కాన్ని

— వెనకటికంటె రాశి దొర్జన్యం వల్ల వివాదపరిష్కారాన్ని ఇంకా మరింత తీవ్రతరం చేయడానికే దారితీసేటట్టి గతితర్కాన్ని — ఎవరైతే అర్థం చేసుకోరో అట్టివారు ఇటువంటి “వివాదాలలో” విజయవంతంగా పాల్గొనడానికై కార్మికవర్గ రాసులను నిజంగా సంసిద్ధంచేసి, సూత్ర దృష్ట్యా సుసంగతమైన ప్రచారాందోళనలను ఈ పార్లమెంటరీ విధాన ప్రాతిపదికపైన ఎన్నడూ పాగించలేరు. పాశ్చాత్యంలో వున్న సామాజిక-సంస్కరణవాద లిబరలిజంతోనూ, రష్యన్ విప్లవంలో లిబరల్ రిఫార్మిజం (కాడెట్లు) తోనూ మిత్రత్వ సంబంధాల, ఒప్పందాల, సంఘటనల అనుభవాలు, ఈ ఒప్పందాలు ప్రజారాసుల చైతన్యానికి తూట్లు పొడుస్తాయనీ, పోరాడడానికి అతి తక్కువ సామర్థ్యం కలిగినట్టి ఊగిసలాటనూ, ద్రోహబుద్ధినీ అత్యధికంగా కలిగినట్టి మూలద్రవ్యాలతో యోధులకు లంకె పెట్టడంవలన ప్రజారాసుల పోరాటంయొక్క యథార్థ ప్రాముఖ్యతను ఇనుమడింపజేయవనీ విశ్వాసజనకంగా రుజువుచేశాయి. ఫ్రెంచి మిలెరానిజం — విస్తృతమూ, నిజంగా జాతీయస్థాయిలోనూ రివిజ నిజంయొక్క ప్రయుక్తంలోనూ ఇంతవరకు జరిగిన ప్రయోగాలన్నిటిలోనూ పెద్దదీ అయిన ప్రయోగం — ఆచరణసిద్ధమైన రివిజనిజానికి ఎట్టి విలువను నిర్ణయించిందంటే, ఆ విలు వను సర్వప్రపంచ శ్రామికవర్గం ఇక ఎన్నటికీ మరచిపోజాలదు.

రివిజనిజంయొక్క ఆర్థిక, రాజకీయ ధోరణులకు ప్రకృతిసిద్ధమైన శీషపూరణం, సోషలిస్టు ఉద్యమ అంతిమగమ్యం పట్ల దాని వైఖరే అయింది. “ఉద్యమమే సర్వమూ, అంతిమ లక్ష్యంలో ఏమీ లేదు” — బెర్నోస్ట్ యిన్ యొక్క ఈ ఊతపదమే రివిజనిజం సారాన్ని సుదీర్ఘ మైన వాదనలన్నిటి కంటెనూ ఉత్తమంగా వ్యక్తంచేస్తూంది. సందర్భానుసారంగా తన విధా నాన్ని నిర్ణయించుకోవడమూ; దైనందిన ఘటనలకూ చిల్లర మల్లర రాజకీయ మార్పులకూ అనుగుణ్యంగా సర్దుకుపోవడమూ, శ్రామికవర్గం యొక్క మౌలిక ప్రయోజనాలనూ, యావత్తు పెట్టుబడిదారీ విధాన వ్యవస్థ యొక్క, మొత్తంగా పెట్టుబడిదారీ విధాన పరిణామం యొక్క ప్రధాన లక్షణాలనూ మరచిపోవడమూ; యథార్థమైనట్టి, లేక ఊహించబడినట్టి లాభాల కోసం ఈ మౌలిక ప్రయోజనాలను బలిపెట్టడం — ఇదీ రివిజనిజంయొక్క విధానం. ఈ విధానం అనంత రూప వైవిధ్యాన్ని ధరించవచ్చుననీ, కొద్దిగానో గొప్పగానో “కొత్తదైన” ప్రతీ ప్రశ్న, కొద్దిగానో గొప్పగానో ఎన్నడూ అనుకోనట్టి ఎదురుచూడనట్టి దిశలో ఘటనల మలుపు ప్రధాన అభివృద్ధి దిశను స్వల్పాతిస్వల్ప పరిమాణంలోనూ స్వల్పాతిస్వల్ప కాలానికే మార్పు చేసినప్పటికీ సహితమూ, ఇది ఎల్లప్పుడూ ఏదో ఒక రకం రివిజనిజాన్నే విధిక్రమంగా ప్రభావితం చేస్తుందనీ ఈ విధానం యొక్క ఆంతరిత ప్రకృతినుండే స్పష్టంగా తెలియవస్తుంది.

రివిజనిజంయొక్క అనివార్యత ఆధునిక సమాజంలో దానికున్న వర్గమూలముల వల్ల నిర్ణయించబడుతుంది. రివిజనిజం ఒక అంతర్జాతీయ దృగ్విషయం. జర్మనీలో సనాత

నులకూ బెర్న్స్టయినియన్లకూ, ఫ్రాన్సులో గెడిస్టులకూ జోరేన్ అనుయాయులకూ (ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా బ్రుసిస్టులకూ), బ్రిటన్లో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్కూ ఇండి పెండెట్ లేబర్ పార్టీకీ, బెల్జియంలో బ్రూకేర్కీ వాండర్వెల్డ్కీ, ఇటలీలో ఇంప్రెగలిస్టులకూ రిఫార్మిస్టులకూ, రష్యాలో బోల్షెవిక్లకూ మెన్షెవిక్లకూ వున్న సంబంధాలు నేడు ఈ దేశాలన్నిటిలో వున్న జాతీయ పరిస్థితులూ చారిత్రాత్మక అంశాలలో ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన వైవిధ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నప్పటికీ, సర్వత్రా ప్రధానంగా ఒకే రకానికి చెందినవని ఏ మాత్రం అనుభవం కలిగినట్టి వివేచనాపరుడైనట్టి సోషలిస్టుకి పిసరంత అనుమానమూ వుండదు. వాస్తవానికి ఆధునిక అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు ఉద్యమంలో వున్న “విభజన” ప్రపంచంలోని వివిధ దేశాలలోనూ ఒకే పంథాలో ఇప్పుడు సాగుతుంది; ఒకేఒక్క అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు ఉద్యమంలోని భిన్నభిన్న రకాలకు చెందిన ధోరణులు వివిధ దేశాలలో ఒకదానితో ఒకటి పోరాడుతుండినట్టి ముప్పై నలభైయేళ్ల పరిస్థితితో పోల్చిచూస్తే, ఇది మహత్తర పురోగమనానికి సాక్ష్యమిస్తుంది. “విప్లవాత్మక సిండికలిజం”¹¹³గా లాటిన్ దేశాలలో ఇప్పుడు రూపం ధరించినట్టి “వామపక్షపు రివిజనిజం” కూడా, మార్క్సిజాన్ని “సవరించుతూనే,” మార్క్సిజానికి అనుగుణ్యంగా తానే సర్దుకుంటుంది: ఇటలీలో లబ్రియోల, ఫ్రాన్సులో లగార్డెల్, వీరిద్దరూ తప్పగా అర్థం చేసుకోబడిన మార్క్సిజమింటి ఒప్పుగా అర్థం చేసుకోబడుతున్న మార్క్సికి తరుచు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు.

అవకాశవాదతత్వపు రివిజనిజం అభివృద్ధి పొందినంత పరిమితి వరకూ ఇంకా ఏ మాత్రమూ అభివృద్ధి పొందనట్టి, అంతర్జాతీయ రూపం ధరించనట్టి, ఏ ఒక్క దేశంలో సహితం ఆచరణలో సోషలిస్టు పార్టీతో ఒక్క యుద్ధపరీక్షలోనైనా ఇంత వరకూ విజయవంతంగా నిలబడనట్టి ఈ రివిజనిజంయొక్క భావశాస్త్రపు సారాన్ని విశ్లేషించడానికై మనమిక్కడ ఆగలేం. కాబట్టి పైన వివరించబడిన “కుడి పక్షపు రివిజనిజా”నికే మనం పరిమిత మవుదాం.

పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజంలో దీని అనివార్యత ఎందులో వుంది? జాతీయ ప్రత్యేకతలలోని భేదాల కంటెనూ, పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి స్థాయిలలోని భేదాల కంటెనూ ఇంకా లోతుగా ఇది ఎందుకు చొచ్చుకుని పోతుంది? ఎందుచేతంటే, ప్రతి పెట్టుబడిదారీ దేశంలోనూ శ్రామికవర్గం సరసనే, పెట్టేబూర్జువావర్గపు విశాలస్తరాలు ఎల్లప్పుడూ వుంటూనే వుంటాయి; సన్నకారు చేతిపని వ్యాపారాల యజమానులే ఈ స్తరాలవారు. స్వల్ప స్థాయి ఉత్పత్తిలో నుంచే పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రభవించింది, నిరంతరమూ ప్రభవిస్తూనే వుంటుంది కూడానూ. పెట్టుబడిదారీ విధానం వల్ల కొత్త “మధ్యమ స్తరాలు” పెద్ద సంఖ్యలో (ఉదాహరణకు: సైకిల్, మోటారుకారు పరిశ్రమలు లాంటి బృహత్ పరిశ్రమల అవసరాల దృష్ట్యా దేశం అంతటి మీదా చెల్లాచెదరుగా వున్న ఫ్యాక్టరీ-అనుబంధాలు, గృహ

పరీశ్రమ, చిన్న కార్కానాలు, వగైరాలు) సృష్టించబడుతున్నాయి. ఈ సన్నకారు ఉత్పత్తి దారులు కూడా అంత విధిక్యతంగానే శ్రామికవర్గ శ్రేణులలోకి తిరిగి వెట్టి వేయబడుతున్నారు. విశాలమైన కార్మికుల పార్టీలలో పెట్టీబూర్జువా ప్రపంచ దృక్పథం వదేపదే పైకితోసుకు వస్తూండడం కేవలం ప్రకృతిసిద్ధమే. శ్రామికవర్గ విప్లవపు హఠాత్తు మార్పు వరకూ ఇది ఇలాగే ఎల్లప్పుడూ వుండడమూ వుండితీరడమూ కేవలం ప్రకృతిసిద్ధమే, ఎందుచేతనంటే అలాంటి విప్లవాన్ని సాధించగల్గే ముందు ప్రజలలో అధికసంఖ్యాకవర్గం “సంపూర్ణంగా” శ్రామికవర్గీయమవడం ఆవశ్యకమని అనుకోవడం ప్రమాదభరితమైన పొరపాటే అవుతుంది. వివాదగ్రస్తములైన అంశాలనన్నింటిని శ్రామికవర్గ విప్లవం తీవ్రతరం చేసి, ప్రజారాసుల ప్రవర్తనను నిర్ణయించడంలో సూటిగా తక్షణ ప్రాముఖ్యతను కలిగినట్టి విషయాలపై అన్ని అభిప్రాయభేదాలనూ సాంద్రీకరించి, శత్రువులపై నిర్ణయాత్మకములైన దెబ్బలు తీయడానికి వీలుకలిగేందుకు, పోరాటం యొక్క అగ్నిలో మిత్రులెవరో శత్రువులెవరో పోల్చు కుని, ఎట్టి సమయంలో దుష్ట మిత్రులను వదలించుకోవడం అవసరమవుతుందో అట్టి సమయంలో, భావశాస్త్రీయ రంగంలో మాత్రమే మనకు ఇప్పుడు తరుచుగా అనుభవమవు తూన్నట్టి, వాటిని — మార్క్సుకు సైద్ధాంతిక “దిద్దుబాట్లు”పై వివాదాలనూ — ఈ ప్రాతిపదికపై రివిజనిస్టులతో కార్మికవర్గ ఉద్యమం యొక్క వివిధ పాక్షిక వివాదాంశాలను గురించి ఆచరణలో ఎత్తుగడలపై మాత్రమే చీలికలుగా ఇప్పుడు పైకి పెచ్చరిల్లుతూన్నట్టి వాటిని అనన్యసామాన్యమైన అధికస్థాయిలో కార్మికవర్గం తప్పకుండా అనుభవించాలే వుంటుంది.

పెట్టీబూర్జువావర్గం యొక్క ఊగిసలాటలూ బలహీనతలూ అన్నీ ఏలాగు వున్న వృత్తికీ, సంపూర్ణ విజయోన్ముఖంగా పురోగమించుతూన్న శ్రామికవర్గం పోరాడాల్సివున్న బృహత్తర విప్లవయుద్ధాలకు, పందొమ్మిదవ శతాబ్ది అంత్యమందు రివిజనిజానికి వ్యతిరేకంగా విప్లవాత్మక మార్క్సిజం సాగించిన భావశాస్త్రీయ పోరాటం కేవలం నాందీవాచకమే అవుతుంది.

1908 మార్చి

ఉత్తరార్ధంలోనూ,

ఏప్రిల్ 3(16) కంటే

తరువాత కాకుండానూ.

భౌతికవాదమూ, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ

ఒక అభివృద్ధి నిరోధక తత్వశాస్త్రంపై సవిమర్శనా
వ్యాసాలు

ఖండిక

ఆరవ ప్రకరణం

శ్రీమన్మహాత్మా
జ్వాలామణి గంగాధరయ్య,
ప్రొఫెసర్, ఆంధ్రప్రదేశ్ విశ్వవిద్యాలయం,
హైదరాబాద్

ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ, చారిత్రక
భౌతికవాదమూ

4. తత్వశాస్త్రంలో పక్షాలూ, తాత్విక జడభరతులూ

మతంతో మాఖిజానికి వున్న సంబంధాన్ని పరిశీలించడం ఒక్కటే మనకిక మిగిలి పోయింది. కాని ఈ పరిశీలన, తత్వశాస్త్రంలో సాధారణంగా పక్షాలున్నాయా, తత్వశాస్త్రంలో పక్షపాతరాహిత్యం అంటే ఏమిటి, అనే ప్రశ్నల కిందకు దిగుతుంది.

ఈ వివరణ అంతటిలోనూ, మనం స్పృశించిన ప్రతి జ్ఞానసాధనశాస్త్రీయ సమస్య సందర్భంలోనూ, నవీన భౌతికశాస్త్రం లేవనెత్తుతూన్న ప్రతి తత్వశాస్త్రీయ ప్రశ్న సందర్భం లోనూ భౌతికవాదానికి భావవాదానికి వున్న పోరాటాన్ని మనం వివరించాం. తత్వశాస్త్ర సమస్యలను పరిష్కరించడంలో, కొత్త పారిభాషికపద యుక్తుల మేటల వెనుక, విద్వత్సంపన్నమైన సమగ్రవిజ్ఞాతా వాదపు పెంటపోగుల వెనుక రెండు మౌలికములైన పంథాలు, రెండు మౌలికములైన ధోరణులు ఎట్టి మినహాయింపులూ లేకుండా ప్రతిసారీ మనకు కనబడ్డాయి. ప్రకృతి, పదార్థం, భౌతిక బాహ్య ప్రపంచం, వీటిని ప్రధానంగా తీసుకుని, మనస్సు, అధ్యాత్మ, ఇంద్రియసంవేదన (మన కాలంలో విస్తృత ప్రయోగంలోవున్న పరిభాష ననుసరించి — అనుభవము), ఆత్మ సంబంధం, వగైరా, వగైరాలను గౌణంగా పరిగణించాల్సి వుంటుందా? — ఇదే మూలప్రశ్న, ఇదే వాస్తవంగా తత్వవేత్తలను మునుపటిలాగే రెండు పెద్ద శిబిరాలుగా ఇంకా విభజిస్తున్నే వుంది. ఉక్తులూ, నిర్వచనలూ, సమగ్రవిజ్ఞాతావాదపు యుక్తులూ,

పదప్రయోగవైపరీత్యాలూ, వీటి మునుగు వెనక మౌలికములైన ఈ రెండు ధోరణులూ ఉపేక్షించబడుతున్నాయి అనే వాస్తవవిషయమే ఈ రంగంలో వున్న వేనవేల పొరపాట్లకూ, గందరగోళానికీ మూలకారణం. (ఉదాహరణకు, తనది భావవాదమని బొగ్గానొవ్ ఒప్పుకోకుండా వున్నాడు; అందుకు ఏమిటి కారణం అంటారా: “ప్రకృతి,” “అధ్యాత్మ” అనే “అతి భౌతిక” సామాన్యప్రత్యయాలు బదులు, భౌతికమూ ఆత్మసంబంధమూ అయిన “అనుభవవేద్య” సామాన్యప్రత్యయాలను వాడాడు. ఒక్కముక్క మారింది!)

మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల ప్రతిభ ఎందులో వుందంటే, సుదీర్ఘకాలంలో, ఇంచుమించు అర్థశతాబ్ది కాలంలో, వారు భౌతికవాదాన్ని అభివృద్ధి చేయడంలోనూ, తత్వశాస్త్రంలో ఒక మౌలికమైన ధోరణిని వారు ప్రగతిశీలంగా ముందుకు తీసుకొనిపోవడంలోనూ, అదివరకే అప్పటికే పరిష్కరించబడినట్టి జ్ఞానసాధనశాస్త్రీయ సమస్యలను పునశ్చరణ చేయడంతో తాము పరిమితం కాకుండా, తత్వశాస్త్రంలో ఒక “నూతన” ధోరణిని “ఆవిష్కరించడం” కోసమూ, ఒక “నూతన” పంథాను “కల్పించడం,” వగైరాల కోసమూ కావించబడినట్టి భేషజపూరితములైన చాటభారతాలనూ, అసంఖ్యాకములైన యత్నాలనూ చెత్త అనీ, పెంట అనీ నిర్దాక్షిణ్యంగా తోసిపారేసి, సాంఘికశాస్త్రీయ రంగంలో అచ్చంగా ఈ భౌతికవాదాన్నే సుసంగతంగా ప్రయుక్తం చేయడంలోనే వుంది. — ఏ విధంగా ప్రయుక్తం చేయడమో వారు చూపించారు కూడా. ఇటువంటి యత్నాల పదప్రయోగ స్వభావమూ, కొత్త తత్వశాస్త్రీయ “ఇజమ్” లతో సమగ్రవిజ్ఞతావాదాత్మకములైన కుస్తీపట్లూ, ప్రశ్నయొక్క సారాన్ని డాంబిక ములైన కుయుక్తులతో పూడ్చివేయడమూ, మౌలికములైన జ్ఞానసాధనశాస్త్రీయ ధోరణుల రెండింటి మధ్యవున్న పోరాటాన్ని అర్థంచేసుకుని స్పష్టంగా వ్యక్తపరచడంలో అసమర్థతా — వీటిని వెన్నాడి వీటితో పోరాడడానికే మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సుదీర్ఘమైన తమ యావత్తు క్రియాకలాపాన్నీ వినియోగించారు.

“ఇంచుమించు అర్థశతాబ్ది కాలంలో” అని మనం అన్నాం. వాస్తవంగా 1843 లోనే, మార్క్స్ ఇంకా మార్క్స్ అవుతూండే కాలంలోనే, అంతకు ముందుండిన భౌతికవాద రూపాలన్నిటి కంటెనూ విషయంలో అవన్యసామాన్యంగా సంపన్నవంతమైనట్టి, సుసంగతంలో నిరుపమానమైనట్టి ఆధునిక భౌతికవాదంయొక్క సంస్థాపకుడు అవుతూండిన కాలం లోనే, తత్వశాస్త్రంలోని మౌలిక ధోరణులను ఆనాటికే మార్క్స్ అద్భుతమైన తేటతనంతో చూపెట్టాడు. “Deutsche-Französische Jahrbücher” అనే వార్షికసంచికకు, షెల్లింగ్ను వ్యతిరేకిస్తూ ఒక వ్యాసం రాయమని ఆహ్వానించుతూ మార్క్స్ 1843 అక్టోబరు 20 న ఫాయెర్బాఖ్ పేర రాసిన లేఖను కారల్ గ్రూన్ ఉదాహరిస్తాడు. ఈ షెల్లింగ్ ఇదివరకున్న అన్ని తత్వశాస్త్రీయ ధోరణులనూ గ్రహించి, తాను అన్నిటికీ అతీతుడనని చాటుకున్నట్టి వాట్టి

బడాయకోరు అని మార్క్స్ రాస్తాడు. “ప్రేంచి కార్పనికులతోనూ మర్మజ్ఞాన వాదులతోనూ: తత్వశాస్త్ర, మత శాస్త్రాల సాయుధ్యం నేను, అని అంటాడు షెల్లింగ్; ప్రేంచి బౌతికవాదు లతో: దేహమూ, భావమూ వీటి సాయుధ్యం నేను, అంటాడు; ప్రేంచి సంశయవాదులతో: డాగ్మాటిజం సంహారిని నేను, అంటాడు.”* సంశయవాదులు — వీరిని హ్యూమ్ అనుయాయులు అని అన్నా సరే, కాంట్ అనుయాయులు అని అన్నా సరే (లేదంటారా, ఇరవైయ్యో శతాబ్దిలో మాఫ్ అనుయాయులు అని అన్నా సరే) — బౌతికవాద భావవాదాల రెండింటికీ చెందిన డాగ్మాటిజానికి వ్యతిరేకులని అప్పటికే ఆనాడే తెలుసుకున్నాడు మార్క్స్; నిరర్థకమైన వెయ్యిన్నొక తత్వశాస్త్రీయ పద్ధతులలో ఏ ఒక్కటి సహితమూ తన మార్క్సానికి ప్రతిబంధకంగా ఏర్పడనీయకుండా, ఫాయెర్బాఖ్ను దాటిపోయి, భావవాదానికి వ్యతిరేకంగా సరాసరి బౌతికవాద మార్గం చేపట్టగల్గాడు మార్క్స్. ముప్పైయ్యేళ్ల తరువాత, “పెట్టుబడి” గ్రంథం మొదటి సంపుటం రెండవ కూర్పు మలిపలుకులో, అన్నిరకాల భావవాదాల్లోనూ అత్యంత నుసంగతమై అభివృద్ధి చెందిన హేగెల్ భావవాదానికి తన బౌతికవాదానికి వున్న భేదాన్ని అంత స్పష్టంగానూ అంత నిష్కర్షగానూ అతడు చూపించుతాడు; కాంట్ యొక్క “పోసిటివిజం”**ను అతడు తృణీకారభావంతో పక్కకునెట్టేసి, తాము వాస్తవానికి కాంట్, హ్యూమ్ల పూర్వహేగలీయన్ పారపాల్లనే పునశ్చరణచేయ నారంభించినప్పటికీ తాము హేగెల్ను నాశనం చేసేశామని విర్రవీగినట్టి సమకాలిక తత్వశాస్త్రజ్ఞులకు జాలిపుట్టించే అనుకరణలు అని అతడు పేరుపెట్టాడు. కూగెల్మన్ పేర మార్క్స్ 1870 జూన్ 27 న లేఖ రాస్తూ, “బ్యుఖ్నర్, లాంగె, డ్యూరింగ్, ఫెఖ్నర్, వగైరాలు” హేగెల్ గతి తర్కాన్ని ఏ మాత్రమూ అర్థం చేసుకోక, ఆయనను చులకన చేశారనే కారణాన, వారిని గురించి తృణీకారభావంతో ప్రస్తావించుతాడు.*** కాగా చిట్టచివరకి, “పెట్టుబడి,” తదితర గ్రంథాల్లో మార్క్స్ వెలిబుచ్చిన వివిధ తాత్విక వాక్యాలను తీసుకొని చూస్తే,

* Karl Grün. “Ludwig Feuerbach in seinem Briefwechsel und Nachlass, sowie in seiner philosophischen Charakterentwicklung,” I Bd., Lpz., 1874, S. 361. కారల్ గ్రూన్ (“అతని ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల, మరణానంతర ప్రచురిత రచనలలోనూ, అతని తాత్విక, స్వభావపరిణామంలోనూ లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాఖ్,” 1వ సంపుటం; లైప్జిగ్, 1874, 361 వ పుట. — సం.)

** నిశ్చయవాదం — అనువాదకుడు.

*** పోసిటివిస్టు బీజ్లీ (Beesley) గురించి, మార్క్స్ 1870 డిసెంబరు 13న రాసిన లేఖలో ఇలా అంటాడు: “ప్రాఫెసర్ బీజ్లీ కోంట్ అనుయాయులు, అందుచేత అన్ని రకాల పిచ్చి అభిప్రాయాలనూ (crotchets) వెనుకవేసుకురాక తప్పదతనికి.” 1892 లో హక్స్లీ లాంటి పోసిటివిస్టులు గురించి ఎంగెల్స్ అభిప్రాయంతో దీనిని సరిపోల్చి చూడండి.¹¹⁴

వాటిలో సుస్థిరమైనట్టి మూలభావం ఒకటి మీకు కనబడుతుంది, అదేమిటంటే: బౌతికవాదాన్ని పట్టువిడుపు లేకుండా అనుసరించడం, నిగూఢపరచేటట్టి, గందరగోళ పరచేటట్టి అన్ని యత్నాలనూ, భావవాద దిశగా మళ్ళీ అన్ని పెడదార్లనూ తృణీకారభావంతో పరిహాసం చెయ్యడం. మార్క్స్ యొక్క తత్వశాస్త్రీయ వాక్యాలు అన్నీ ఈ రెండు మౌలికములైన విరుద్ధాల చుట్టూ పరిభ్రమణం చేస్తూంటాయి; కాగా యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ల దృష్టిలో, వీటి లోపం ఈ “సంకుచితతత్వం”లోనూ, “ఒక పక్షంవైపు మొగ్గు చూపడం”లోనూ వుంది. వాస్తవానికి, నిశితంగా నిర్వచించబడినట్టి తత్వశాస్త్రీయ మార్గాన ముందుకు సాగిపోయిన మార్క్స్ యొక్క మహత్తర శ్రేష్ఠత బౌతికవాద భావవాదాలకు పొత్తుకుదిర్చే సంకరజాతి పథకాలను లెక్కచేయక పోవడంలోనే వుంది.

మార్క్స్ భావంలోనే సంపూర్ణంగానూ, అతనితో అత్యంత సన్నిహితంగానూ కృషి చేస్తూ, ఎంగెల్స్ తన తత్వశాస్త్ర రచనలలో బౌతికవాద, భావవాదాలయొక్క “ఒక వైపు మొగ్గు చూపడము”నకు “అతీతం” అయేందుకూ, ఒక నూతన ధోరణిని — “పోసిటివిజం” “రియలిజం”* ఇంకా ఏదో మరొక విశ్వవిద్యాలయ పండితమ్మనూ చిట్కావైద్యాన్ని — ప్రపంచానికి చాటేందుకూ ఆద్యంతాలు లేని యత్నాలను 1878 లోనైతేనేమి, 1888 లోనైతేనేమి, 1892 లోనైతేనేమి¹¹⁵ ఏ మాత్రం గంభీరంగానూ లెక్కచేయకుండా, అన్ని ప్రశ్నల సందర్భంలోనూ సంక్షిప్తంగానూ స్పష్టంగానూ బౌతికవాద, భావవాద మార్గాలను ఒక దానితో ఒకటి సరిపోల్చి, వాటి భేదాలను చూపుతాడు. వివాదగ్రస్త విషయాన్ని మాటలతో చిక్కు పెట్టేశాడనీ, పదజాలప్రయోగం చేశాడనీ, భావవాదంతో రాజీపడి, భావవాద స్థానాన్ని స్వీకరించే హేతువాద విధానాలను బౌతికవాది అయిన డ్యూరింగ్ అవలంబించాడనీ అతనిపై నేరం మోపుతూ, బౌతికవాదానికి సుసంగతంగా కట్టుబడి వుండాలనే నినాదంకిందనే డ్యూరింగ్ కు వ్యతిరేకంగా తన యావత్తు యుద్ధమూ సాగించాడు ఎంగెల్స్. “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” గ్రంథం ప్రతి పరిచ్ఛేదంలోనూ ప్రశ్నను ఈ విధంగా సూత్రీకరిస్తాడు అతడు: కడ వెళ్లా, సుసంగతమైన బౌతికవాదమూ, లేదా తాత్వికభావవాదపు అబద్ధాలూ, గందరగోళమూ; కాగా యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ల అభివృద్ధినిరోధక తత్వశాస్త్రంతో విచ్చిపోయిన మెదడుగల వాళ్లకి తప్ప కడంవాళ్లందరికీ ఇది స్పష్టంగానే కనబడుతుంది. తుదిసారిగా పరిష్కరించి విస్తృత పరచబడిన “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంతఖండన” గ్రంథానికి గ్రంథకర్త చిట్టచివరి పర్యాయం పీఠిక రాసినప్పటి వరకూ, 1894 అంతం వరకూ కూడా తత్వశాస్త్ర, విజ్ఞానశాస్త్రాల లోని సరికొత్త పరిణామాలను ఆకళింపు చేసుకుంటూ వచ్చి, చిన్నవీ పెద్దవీ అనే వ్యత్యాసం

* వస్తుస్వాతంత్ర్యవాదం — అనువాదకుడు.

లేకుండా కొత్త పద్ధతుల చెత్తచెదారం అంతనీ తుడిచిపారేసి, స్పష్టమైనట్టి దృఢమైనట్టి తన స్థానంలోనే తన తొల్లిటి వజ్రసంకల్పంతో నిలబడ్డాడు ఎంగెల్స్.

తత్వశాస్త్రంలోని నూతన పరిణామాలను ఎంగెల్స్ ఆకళింపు చేసుకున్నట్లు “లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాఖ్” గ్రంథం నుండి ప్రత్యేకంగా కనబడుతూనే వుంది. ఆ గ్రంథానికి తాను రాసిన 1888 పీఠికలో, ఆనాడు ప్రచురితమవుతూన్న నవీన-కాంట్ వాదము, హ్యూమ్ వాదముల పట్ల ఎంగెల్స్ కి (ఆ గ్రంథ పీఠికలోనూ గ్రంథ వాచకంలోనూ) కేవలం తృణీకారభావమే తప్ప మరేమీ లేకపోయినప్పటికీ, ఇంగ్లండులోనూ స్కాండినేవియాలోనూ సాంప్రదాయిక జర్మన్ తత్వశాస్త్రం యొక్క పునరావతరణ దృగ్విషయాన్ని సహితమూ అతడు పేర్కొన్నాడు. ఒక ఫాషనుగా మారిపోయిన జర్మన్, ఇంగ్లీషు తత్వశాస్త్రం కాంట్ వాదము, హ్యూమ్ వాదములయొక్క పాతకాలపు పూర్వపేగలీయన్ పారపాట్లనే రోకటిపాటగా వర్ణించడమును ఎంగెల్స్ గమనించుతూనే, పేగెల్ దిశగా మలుపు నుండైనా ఏదోకొంత సత్ఫలితం కోసం ఎదురుచూస్తూ, నిస్సారమైన భావవాద, అతిబౌతికవాద ప్రమాదాలను బయట పెట్టేందుకు మహనీయుడైన ఆ భావవాది, గతితార్కికుడు సహాయపడతాడని ఆశించాడు.

జర్మనీలో నవీన-కాంట్ వాదంయొక్క, ఇంగ్లండులో హ్యూమ్ వాదం లెక్కకుమించిన ఛాయల పరిశీలనలోకి దిగకుండానే, బౌతికవాదంనుండి అది మౌలికంగా మారుతోవ తొక్కడం ఎంగెల్స్ ఆరంభం నుండి ఖండిస్తాడు. ఈ రెండు పంథాల సంపూర్ణ ధోరణి “శాస్త్రీయంగా ఒక వెనుకంజ” అని ఎంగెల్స్ ఉద్ఘాటిస్తాడు. కాగా, ఎవరి సంఖ్యలోనైతే, ఉదాహరణకు హక్స్లీని చేర్చక తనకు తప్పిందికాదో అట్టి నవీన-కాంటియన్లు, హ్యూమియన్లు నిస్సందేహమైన “పోసిటివిస్టు” ధోరణులను నేడు చలామణీలోవున్న పరిభాష ప్రకారం నిస్సందేహంగా “రియలిస్టు” ధోరణులను అతడు ఎలా విలువకట్టాడు? అసంఖ్యాకములైన అయోమయపు బుర్రలను ఆకర్షించినట్టి, ఇంకా ఆకర్షించుతూనే వున్నట్టి ఇటువంటి “పోసిటివిజమూ,” “రియలిజమూ,” ఎంత ఉత్తమ పక్షంలో చూసినప్పటికీ కూడా, బహిరంగంగా బౌతికవాదాన్ని విమర్శిస్తూ దానిని వదలకుంటూనే, దొడ్డిదారంట దానిని ప్రవేశ పెట్టే అల్పబుద్ధి విధానమే అని ఎంగెల్స్ ఉద్ఘాటించాడు! “అధునాతన పోసిటివిజం” అంటేనూ, “అధునాతన రియలిజం” అంటేనూ పట్టుమని యే పదిమంది మార్క్సిస్టులో పడుతూన్న నేటి వెర్రి ఉత్సాహంపట్ల, ఎంగెల్స్ ఎంతటి తృణీకారభావం చూపిస్తుండేవాడో గ్రహించాలంటే, టామన్ హక్స్లీని — మహామహాడైన శాస్త్రవేత్త, మాఖ్, అవెనారియన్ ప్రభృతులకంటెనూ అనన్యసామాన్యుడైన వస్తుస్వాతంత్ర్యతత్వ వస్తుస్వాతంత్ర్యవాది, అనన్యసామాన్యుడైన ప్రత్యక్షవాస్తవికతత్వ ప్రత్యక్షవాస్తవికతత్వవాది అయిన టామన్ హక్స్లీని — ఈ విధంగా విలువకట్టడమును మనం ఒక్క క్షణపూత్రం పర్యలోచించుతే చాలు.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఇద్దరూ అదినండి అంతంవరకూ తత్వశాస్త్రంలో పక్షపాతులుగానే వున్నారు; ప్రతి “అధునాతన” ధోరణిలోనూ బౌతికవాద దిశగా వున్న మలుపులనూ, భావవాదానికి ఫిడెయిజానికి* కలుగజేసిన సదుపాయాలనూ వారు బయటపెట్టగల్గారు. కాబట్టే ప్రత్యేకమూ సుసంగత బౌతికవాద దృక్పథానంనుంచే వారు హక్స్లీని విలువకట్టారు. కాబట్టే కడవెళ్ళా బౌతికవాదాన్ని అవలంబించినందుకే, వ్యక్తిగతంగా బౌతికవాదులు కొందరు పొరపాట్లు చేసిన కారణాన బౌతికవాదాన్ని వదలుకున్నందుకే, మతానికి కొత్త మెరుగులు దిద్దేందుకూ, లేక ఒక కొత్త మతాన్ని కల్పించేందుకూ మతంతో పోరాడినందుకే, భావవాద పదజాలాన్ని వదలించుకుని సాంఘికశాస్త్రంలో బౌతికవాదిగా మారినందుకే ఫాయెర్భాఫ్ను వారు దుయ్యబట్టారు.

గతితార్కిక బౌతికవాదాన్ని వివరించడంలో జె. డీట్జ్‌గెన్ ఎట్టి ప్రత్యేకమైన పొరపాట్లు చేస్తే చేసివుండినప్పటికీ, తన గురువర్యులు స్థాపించిన సంప్రదాయాల విలువను తాను పూర్తిగా గుర్తించి, వాటిని అతడు అనుసరించాడు. బౌతికవాద మార్గం వదలి అతడు తొక్కిన మొరటు తప్పుడు పంథాల మూలంగా అతడు ఎన్నో తప్పిదాలు చేశాడు; అయినప్పటికీ సూత్రదృష్ట్యా మాత్రం దానితో సంబంధం వదలుకునే యత్నం అతడు ఎన్నడూ చేయలేదు, “నూతన” పతాకను ఎగరవేసే యత్నం అతడు ఎన్నడూ చేపట్టలేదు, కాగా, నేను బౌతికవాదిని, మన తత్వశాస్త్రం ఒక బౌతికవాద తత్వశాస్త్రం, అని అతడు దృఢంగానూ నిశ్చయంగానూ నిర్ణయాత్మక క్షణంలో ఎల్లప్పుడూ చాటిచెప్పాడు. “అన్ని పక్షాలకంటే మధ్యమ పక్షం అతి ఏహ్యమైనది.... రాజకీయాలలో పక్షాలు ఎలాగైతే రెండు శిబిరాలుగా అంతకంతకు మరింతగా విభాగమయిపోతున్నాయో, ...అలాగే విజ్ఞానశాస్త్రం కూడా రెండు సాధారణ వర్గాలు (Generalklassen) కింద విభాగమయిపోతుంది: అటు అతిబౌతికవాదులు, ఇటు పదార్థవిజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులు, లేక బౌతికవాదులు.** అనేక పేర్లలో — ఆధ్యాత్మికవాదులు, ఇంద్రియ సంవేదన వాదులు [sensualists], రియలిస్టులు వగైరా వగైరా పేర్లలో — చలామణీ అవుతున్న మాధ్యస్త మూలద్రవ్యాలూ, మధ్యవర్తిత్వం వహించే చిట్కావైద్యులూ తమ దారిలో నడుస్తూ ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ ప్రవాహంలోనూ, ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ ప్రవాహంలోనూ పడుతుంటారు. మేము నిష్కర్షత, స్పష్టత

* జ్ఞానాతీత ఆత్మనివేదనవాదం — అనువాదకుడు.

** ఇక్కడ కూడా ఒక అవకరమైనట్టి, నిశితముకానట్టి ఉక్తి దొర్లింది: “అతిబౌతికవాదులు” బదులు “భావవాదులు” అని అతడు చెప్పి వుండాల్సింది. డీట్జ్‌గెన్నే ఇంకొక చోట అతిబౌతికవాదులను గతితార్కికులకు ప్రతిగా నిలబెట్టుతాడు.

దిశగా చుక్కాని పట్టుతాము. తిరోగమనానికి బాకా పూదేవారు (Retraitebläser) తాము భావవాదులమని పేరుపెట్టుకుంటున్నారు,* కాగా అతిభౌతికవాద మంత్రప్రభావం నుండి మానవ మనస్సును విముక్తిచేయ యత్నించుతూన్నవారు 'భౌతికవాదులం' అని పేరు పెట్టుకోవాలి.... ఈ రెండు పక్షాలనూ ఘనపదార్థంతోనూ ద్రవపదార్థంతోనూ వరుసగా మనం పోల్చినట్టయితే, వీటి రెంటి నడుమను వున్నది ఏదో ఒక జావ లాంటిది.”**

నిజమే! “పోసిటివిస్టులతోనూ,” మాఖిస్టులతోనూ, వగైరాలతోనూ సహా “రియలిస్టులు” అందరూ పుత్త జావముద్దే; ప్రతి ప్రశ్నపైనా భౌతికవాద, భావవాద ధోరణులను ఒకదానితో ఒకటి గందరగోళం చేస్తూ తత్వశాస్త్రంలో తుచ్చమైన మాధ్యస్త పక్షం వహిస్తుంటారు వీరు. తత్వశాస్త్రంలో మౌలికములైన ఈ రెండు ధోరణులనుండి తప్పించుకొన జూచే యత్నం “సమాధానతత్వవ్యసనపు చిట్కావైద్యం” తప్ప మరేమీ కాదు.

భావవాద తత్వశాస్త్రంయొక్క “విజ్ఞానశాస్త్రీయ మతాచార్య మాయను బహిరంగ మతాచార్య మాయకి కేవలం సూర్యమందిరం అనడంలో జె. డీట్జ్ గెన్ ఏ మాత్రము సందేహించలేదు. “విజ్ఞానశాస్త్రీయ మతాచార్య మాయ మతాచార్య మాయకి మద్దతు ఇచ్చేందుకు విశ్వప్రయత్నాలు చేస్తూంది” (చూ. ముందు పేర్కొన్న గ్రంథం, పుట 51). “అందులోనూ ప్రత్యేకంగా, జ్ఞానసాధనశాస్త్ర రంగం, మానవ మనస్సును అపార్థం చేసుకొనడం,” ఈ మతాచార్యులూ ఆ మతాచార్యులూ కూడా వారి “గుడ్లనుపెట్టే పేనుల బెజ్జిమే,” (Lausgrube) అని అతడు రాశాడు. “‘అదర్భప్రాయములైన ఆశీస్సులు’ గురించి పుత్తుత్త కబుర్లు చెప్పే ‘పట్టభద్రులైన భృత్యులు’ తమ కృతక (geschraubter) భావవాదంతో ప్రజలను బుద్ధిహీనులను చేస్తున్నారు” (పుట 53) – ఇదీ తత్వశాస్త్రపు ప్రాఫెసర్లపై జె. డీట్జ్ గెన్ అభిప్రాయం. “దయాళుడైన దేవునికి దయ్యం ఎలాగైతే ప్రత్యర్థి, అలాగే ప్రాఫెసరుపురోహితుడు (Kathederpaffen) భౌతికతత్వవాదికి ప్రత్యర్థి.” భౌతికవాద జ్ఞానసాధన సిద్ధాంతం ఒక్క “మతవిశ్వాసానికి వ్యతిరేకమైన సార్వజనీన ఆయుధమే” కాకుండా (పుట 55), “ఆభాసపాలైనట్టి, రూపాన్నే ప్రాముఖ్యతను కలిగినట్టి, సామాన్య పురోహిత మతానికి వ్యతిరేకంగానే కాకుండా, గందరగోళంతో నిండిన (benebelter) భావవాదుల

* డీట్జ్ గెన్ తన పొరపాటును దిద్దుకుని, ఏది భౌతికవాద శత్రువుల పక్షమో మరింత బరాబరీగా ఇవ్వడు వివరించుతున్నాడని గమనించాలి.

** చూ. 1876 లో రాసిన “సోషల్-డెమోక్రాటిక్ తత్వశాస్త్రం” అనే వ్యాసం. “Kleinere philosophischen Schriften,” 1903, S. 135. [“సంగ్రహతత్వశాస్త్ర వ్యాసాలు”] 1903, పుట 135. – అనువాదకుడు.

మిక్కిలి నున్నితమైనట్టి, అత్యంతోన్నతమైనట్టి, ప్రాఫెసర్గిరి మతానికి వ్యతిరేకంగా కూడా సార్వజనీనమైన ఆయుధమే.” (పుట 58.)

స్వేచ్ఛాచింతనపరులైన ప్రాఫెసర్ల “అర్థాంగీకారం” కంటే “మతంయొక్క నిజాయితీ”యే ఎప్పుడైనా మొరుగు అనేవాడు డీట్జ్ గెన్ (పుట 60), ఎందుకంటే “సద్దతి అంటూ ఒకటుంది అక్కడ,” సమ్మగ్ వ్యక్తులూ, ఆచరణ నుండి సిద్ధాంతాన్ని విడదీయని వ్యక్తులూ అక్కడ మనకి తారసిల్లుతారు. శ్రీయుతులు ఈ ప్రాఫెసర్లకు “తత్వశాస్త్రం ఒక విజ్ఞానశాస్త్రం కాదు, సోషల్-డెమోక్రసీ నుండి కాపాడుకుందుకు ఒక సాధనం మాత్రమే...” (పుట 107). “తత్వశాస్త్రజ్ఞులమనీ, ప్రాఫెసర్లమనీ, యూనివర్సిటీ అధ్యాపకులమనీ పేర్లు పెట్టుకున్నవారు, వారి స్వేచ్ఛాచింతన ఎలాగున్నా, మూఢత్వంలోనూ మర్మ వాదంలోనూ ఇంచుమించుగా మునిగివున్నారు... కాగా, సోషల్-డెమోక్రసీకి సంబంధించి నంత వరకు ఒకేఒక... అభివృద్ధి నిరోధక రాశిగా ఏర్పడుతున్నారు” (పుట 108). “నిజ మార్గాన్ని ఇవ్వడు అనుసరించేందుకూ, ఈ యావత్తు మతసంబంధ, తత్వశాస్త్రీయ అసందర్భం (Welsch) వల్ల మోసపోయి పెడదార్లు పట్టుకుండా వుండేందుకూ, తప్పదోవలన్నిటిలోనూ తప్పదోవ (der Holzweg der Holzwege) అయిన తత్వ శాస్త్రాన్ని పఠించడం అవసరం” (పుట 103).

తత్వశాస్త్రంలోని పార్టీల దృష్ట్యా మాఫ్, అవెనారియున్లనూ, వారి పంథీయులనూ మనమివ్వడు పరిశీలించుదాం. అహో, ఈ పెద్దమనుషులు తమ పక్షపాతరాహిత్యం గురించి బడాయిలు కొడుతూంటారు, కాగా తమకు ప్రతిరోముడు అంటూ అసలు వుంటే అట్టి వాడు ఒక్కడే, అదిన్నీ కేవలమూ... బౌతికవాదే. అందరి మాఫ్ అనుయాయుల అన్ని రచనలలోనూ, తాము బౌతికవాదాన్నీ భావవాదాన్నీ “మించి ముందుకు వెళ్లి పోయాము” అనేటట్టి, ఈ “కాలం చెల్లిపోయిన” విరుద్ధానికి తాము అతీతులము అనేటట్టి తెలివితక్కువ ప్రగల్భం ఒకటి ఎర్రని పోగులా అవుపడుతూంటుంది. కాని వాస్తవంగా ఈ భ్రాతుగణం అంతా కూడా ప్రతిక్షణమూ భావవాదంలోకి దిగజారిపోతూ, బౌతికవాదంపై నిశ్చలమైనట్టి నిరంతరాయమైనట్టి పోరాటాన్ని సాగిస్తూనే వుంది. అవెనారియున్ బోటి వ్యక్తికివున్న జ్ఞానసాధన శాస్త్రీయ వైపరీత్యాలు, ఒక చిన్న “తన పొంత” తాత్విక తెగను తయారు చేసుకుందుకై, ప్రాఫెసర్గిరి కల్పనలు తప్ప మరేమీ కావు; కాని వాస్తవానికి ఆధునిక సమాజంలో భావాలు, ధోరణుల మధ్య జరుగుతున్న పోరాటాల సాధారణ సందర్భాలలో ఈ జ్ఞానసాధన శాస్త్రీయ కుయుక్తులు నిర్వహించే బాహ్యగతాత్మక పాత్ర పతి సందర్భంలోనూ ఒక్కటే, అదేమిటంటే భావవాదానికీ, ఫిడేయిజానికీ మార్గం సుగమం చేసే వాటికి భక్తివిశ్వాసాలతో ఊడిగం చేయడమే. వాస్తవానికి, బౌతికవాదంపై దాడి వెడలినందుకు మాఫ్ను శ్లాఘించు

తూన్నట్టి వార్డ్ లాంటి ఇంగ్లీషు ఆధ్యాత్మికవాదులూ, ఫ్రెంచి నవీన-విమర్శనాతత్వవాదులూ, జర్మన్ ఇమ్మనెంటిస్టులు* ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదులలో ఈ చిన్న పంథాకు నివాళులు ఎత్తుతూండడం యాదృచ్ఛికమేమీ కాదు! “ఫిడేయిజంయొక్క పట్టభద్రులైన భృత్యులు” అని డీట్జ్ గెన్ ప్రయోగించిన వాక్యం, మాఫ్, అవెనారియుస్ గార్లలకూ, వారి పంథీయులందరికీ సూటిగా గుండెల్లో తగులుతూంది.**

* అంతస్థవాదులు — అనువాదకుడు.

** విస్తృతంగా విస్తరిల్లుతూన్నట్టి అభివృద్ధి నిరోధక బూర్జువా తత్వశాస్త్రపు ధోరణులు మాఖిజాన్ని ఆచరణలో ఎలా ఉపయోగించుకుంటూన్నదీ అందుకు ఇదిగో ఇంకొక ఉదాహరణ. ఆమెరికన్ అధునాతన తత్వశాస్త్రంలో బహుశా “అధునాతనమైన ఫాషను” “ప్రాగ్మటిజం” [కార్యకారణవివేక వాదం — అనువాదకుడు.] (pragmatism అనే గ్రీకు పదం — కార్యం; అనగా కార్యాచరణయొక్క తత్వశాస్త్రం). తత్వశాస్త్ర పత్రికలు ప్రాగ్మటిజం తప్ప మరిదేని గురించి రాయడం లేదేమో కూడానూ. భావవాద, భౌతికవాదాలు రెంటియొక్క అతిభౌతికతత్వాన్నీ కార్యకారణవివేక వాదం అవహేళన చేస్తూ, అనుభవాన్నే, కేవలం ఒక్క అనుభవాన్నే హర్షించుతూ, ఆచరణను మాత్రమే ఏకైక ప్రమాణంగా గుర్తించుతూ, సాధారణంగా పోసిటివిస్టు ఉద్యమాన్ని పేర్కొని, విజ్ఞానశాస్త్రం “వాస్తవికతకు కేవలం నకలు” కాదు, అనే నమ్మికను సమర్థించుకుందుకు ఆసరా కోసం ప్రత్యేకంగా ఓన్స్ వార్డ్, మాఫ్, పియర్సన్, పాయింకారె, డూపెమ్లవంక తిరుగుతూంది. కాగా... అతిభౌతిక ఛాయలేవీ లేకుండా, అనుభవ పరిమితులకు అతీతం కాకుండా, ఆచరణలో, కేవలం ఆచరణలో ఉపయోగార్థం, దేవుడు ఒకడు వున్నాడని దీనంతటనుండీ ఊహచేస్తూంది (చూ. William James. “Pragmatism. A new name for some old ways of thinking” N. Y., and L. 1907, p. 57 and 106. ప్రత్యేకంగా [విలియమ్ జేమ్స్, “ప్రాగ్మటిజం, కొన్నిపాత చింతనా మార్గాలకు కొత్త పేరు,” న్యూయార్క్ మరియు లండన్, 1907, పుట 57, ప్రత్యేకంగా పుట 106. — అనువాదకుడు.] భౌతికవాద దృక్పథాననుండి చూస్తే, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదానికి ప్రత్యక్షానుభవయుత ఏకతావాదానికి [empirio-monism] వున్న భేదం ఎంత స్పష్టాతిస్పల్పమో, ఎంత ఆప్రాముఖ్యమైనదో మాఖిజానికి ప్రాగ్మటిజానికి వున్న భేదం కూడా అంతే. ఉదాహరణకు, బౌగ్డనావ్ సత్యానికి ఇచ్చిన నిర్వచనాన్ని, “అనుభవంలో అన్ని రకాల నిష్కర్షయైన కార్యకార-విలువలకూ (working-values) ప్రాగ్మటిస్టు దృష్టిలో సత్యం ఒక వర్గనామమవుతుంది,” అని ప్రాగ్మటిజం ఇచ్చిన నిర్వచనంతో సరిపోల్చి చూడండి (అదే గ్రంథం, 68 వ పుట).

మాఖిజానికీ మార్క్సిజానికీ “సామరస్యం కుదుర్చుతామని” బయల్పడిన రష్యన్ మాఫ్ అనుయాయులు, తత్వశాస్త్రపు అభివృద్ధి నిరోధక ప్రాఫెసర్లను తాము నమ్ముతూ, తత్ఫలితంగా గట్టునుండి జారి నీటిలో పడడం వారి దురదృష్టమే. మార్క్సిజానికీ అభివృద్ధి చేయడానికీ, పరిష్కరించి శేషపూరణం చేయడానికీ కావించబడిన భిన్నభిన్నయత్నాల కార్యాచరణలో ప్రయుక్తం చేయబడిన విధానాలు ఏమంత చమత్కారములైనవి కావు. వారు ఓస్ట్ వార్డ్స్ ను పఠిస్తారు. ఓస్ట్ వార్డ్స్ ను నమ్ముతారు, ఓస్ట్ వార్డ్స్ కు టీక చెబుతారు. దీనికి మార్క్సిజం అని నామకరణం చేస్తారు. మాఫ్ ను పఠిస్తారు, మాఫ్ ను నమ్ముతారు, మాఫ్ కు టీక చెబుతారు. దీనికి మార్క్సిజం అని నామకరణం చేస్తారు. పోయింకారెను పఠిస్తారు, పోయింకారెను నమ్ముతారు! పోయింకారెకు టీక చెబుతారు, దీనికి మార్క్సిజం అని నామకరణం చేస్తారు. రసాయనశాస్త్రం, చరిత్ర, భౌతికశాస్త్రం, ఈ ప్రత్యేకరంగాల్లో అత్యంత విలువ కలిగిన ఆవిష్కరణనలు చేయ సమర్థులైన ఈ ప్రాఫెసర్లలో ఏ ఒక్కరినీ కూడా, తత్వశాస్త్ర విషయంలో ఈషణ్మాత్రమైనా మనం నమ్మడానికి వీల్లేదు. ఎందుచేత? ఎందుచేతంటే, వాస్తవవిషయక, ప్రత్యేక గవేషణ రంగంలో అత్యంత విలువకలిగిన ఆవిష్కరణనలు చేయ సమర్థులైన అర్థశాస్త్రపు ప్రాఫెసర్లలో ఏ ఒక్కరినీ కూడా, అర్థశాస్త్రపు సాధారణ సిద్ధాంతంలో ఈషణ్మాత్రమూ నమ్మడానికి వీలుండదనే కారణం చేతనే. ఎందుచేతనంటే, ఆధునిక సమాజంలో, జ్ఞానసాధనశాస్త్రం ఎంత పక్షపాత పూరితమైన శాస్త్రమో, అర్థశాస్త్రం కూడా అంతే. మొత్తంమీద చూస్తే, తత్వశాస్త్రపు ప్రాఫెసర్లు ఏలాగైతే మత గురువుల నౌకరీలోవున్నట్టి విద్యాపాఠశాలలైన అమ్మకం గుమాస్తాలో, ఆలాగే పెట్టుబడి దారీవర్గపు నౌకరీలోవున్నట్టి అర్థికశాస్త్రపు ప్రాఫెసర్లు కూడా విద్యాపాఠశాలలైన అమ్మకం గుమాస్తాల్లే తప్ప అంతకంటే మరేమీ కాదు.

ఈ “అమ్మకం గుమాస్తాలు” సాధించిన కార్యాలను కుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసి, వాటిని తిరిగి తయారుచేసే సామర్థ్యాన్ని సంపాదించడమూ (ఉదాహరణకు, ఈ “అమ్మకం గుమాస్తాల” రచనలను ఉపయోగిస్తేనే తప్ప కొత్త ఆర్థిక దృగ్విషయాల గవేషణలో రవం తైనా మనం ముందుకు సాగిపోలేం), వారి అభివృద్ధి నిరోధక ధోరణిని అడ్డం కొట్టగల్గే సామర్థ్యం సంపాదించడమూ, సొంత పంథాను సాగించే సామర్థ్యం సంపాదించడమూ మనపై శత్రుత్వం వహించిన శక్తులూ వర్గాలతో దారి కడవెళ్లా పోరాడేందుకు సామర్థ్యం సంపాదించడమూ ఈ రెండు సందర్భాలలోనూ మార్క్సిస్టుల కర్తవ్యం. దీనినే మాఫ్ అనుయాయులు నెరవేర్చలేక పోయారు; ప్రాఫెసర్లు తయారు చేసిన అభివృద్ధి నిరోధక తత్వశాస్త్రపు అడుగు జాడల్లోనే బానిస మనస్తత్వంతో వారు నడుస్తారు. “వ్యాసాలు” అనే గ్రంథం రచయితల తరపున లునచార్స్కి రాస్తూ “మేము పొరపడితే పొరపడే వుండొచ్చు, కాని మా అన్వే

షణ్ణు మాత్రం మేం సాగిస్తావే వున్నాం" అంటాడు. కాని చిక్కంతా ఏమిటంటే అన్వేషిస్తూన్నది మీరు కాదు, మీరే అన్వేషించబడుతున్నారు! మీ దృక్స్థానంతో, అనగా మార్క్సిస్టు (మార్క్సిస్టులుగా వుందామనే మీ ఉద్దేశం) దృక్స్థానంతో, బూర్జువా తత్వశాస్త్రపు ఫాషన్లలో ప్రతి మార్పునూ మీరు సమీపించడంలేదు; ఆ ఫాషన్లే మిమ్మల్ని సమీపించి, భావవాదపు అబద్ధాలతో, ఈ వేళ ఓస్ట్‌వాల్డ్‌పాకం, రేపు మాఫ్‌పాకం, ఎల్లుండి పాయింకారె పాకం ప్రకారం ఆవి తయారు చేసిన కొత్త రుచులను మీకు మప్పతున్నాయి. మీరు సత్యకాలంగా నమ్ముతూన్నట్టి పిచ్చిపిచ్చి "సైద్ధాంతిక" కుహకాలు ("ఎవర్జెటిక్స్,"* "ఎలిమెంట్స్,"** "ఇంట్రొడక్షన్"*** వగైరాలు) ఒక సంకుచిత పంథీయుల అల్ప బృందానికి మాత్రమే పరిమితమై వుండగా, ఈ కుహకాల భావశాస్త్రీయ, సామాజిక ధోరణిని వార్డ్‌లూ, నవీన విమర్శనాతత్వవాదులూ, ఇమ్మనెంటిస్టులూ, లొపాతిన్‌లూ, ప్రాగ్మటిస్టులూ వెంటనే పసికట్టుతున్నారు, ఇది వారికే సేవచేస్తూంది కూడానూ. నవీనకాంటియనిజం, "శరీరశాస్త్రీయ" భావవాదం వీటిపై వెర్రి వ్యామోహం ఎంతత్వరగా ఎగిరిపోయిందో, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శన వాదంపైనా, "భౌతికశాస్త్రీయ భావవాదం" పైనా వెర్రి వ్యామోహమూ అంత త్వరగానే ఎగిరిపోతుంది; కాని ఇటువంటి వెర్రి వ్యామోహం నుండి ఫిడేయిజం ఉపహారం కోరందే వూరుకొనక, తాత్విక భావవాదానికి ఉపయోగపడేందుకని తన కుయుక్తులను వెయ్యి విధాలుగా మార్చుకుంటూ వుంటుంది.

బూర్జువా అభివృద్ధి నిరోధకులు యథార్థ వర్గప్రయోజనాలకు ఈ ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాద ఉపయోగానికి మతంపట్ల వైఖరి, ప్రకృతి శాస్త్రంపట్ల వైఖరి భేష్సైన తార్కాణం.

మొదటి ప్రశ్న తీసుకోండి. మార్క్సిజం యొక్క తత్వశాస్త్రానికి వ్యతిరేకంగా రాయబడిన సంకలిత గ్రంథంలో లునచార్‌స్కి, "ఉన్నత మానవశక్తుల దైవసమీకరణ" గురించి, "మతసహిత నాస్తికత్వం," వగైరాల గురించీ**** మాట్లాడేంత వరకూ వెళ్ళాడంటే, అది

* "విశ్వశక్తి" — అనువాదకుడు.

** "మూలద్రవ్యాలు" — అనువాదకుడు.

*** "అంతర్విక్షేపం" — అనువాదకుడు.

**** "వ్యాసాలు," పుటలు 157, 159: "జగనీచ్‌నయ గజేత" ["విదేశ వార్తాపత్రిక" — అనువాదకుడు] లో ఈ రచయితే, "మతవిషయిక ప్రాముఖ్యతలో శాస్త్రీయ సోషలిజం" అనీ (3 వ సంచిక, పుట 5), "ఒబ్జావానియె" ["విద్యాభ్యాసం" — అనువాదకుడు] 1908, 1 వ సంచిక, 164 వ పుటలో "బహుకాలంగా నాలో కొత్త మతం ఒకటి పరిపక్వం చెందుతూంది," అనీ నిష్కర్షగా అంటాడు.

యాదృచ్ఛికమే అనుకుంటారా? అలా మీరనుకుంటే మాత్రం, అందుకు కారణం యూరప్లోని ప్రతీ మాఖియన్ ధోరణి గురించి, మతం పట్ల ఈ ధోరణి వైఖరి గురించి రష్యన్ మాఖిస్టులు ప్రజలకు యథార్థంగా తెలియజేయక పోవడమే. మార్క్స్, ఎంగెల్స్, జె. డీట్జ్ గెన్ల యొక్క వైఖరితో, చివరకు ఫాయెర్బాఖ్ యొక్క వైఖరితో సహితం ఈ వైఖరి ఏ విధమైన సారూప్యతనూ కల్గివుండక, “ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదం ఆస్తికత్వాన్నీ ఖండించదు, నాస్తికత్వాన్నీ ఖండించదు” అని పెట్జ్జెల్ట్ చెప్పిన వాక్యం” (Einführung in die Philosophie der reinen Erfahrung,* 1 వ సంపుటం, పుట 351), లేదా “మతానికి సంబంధించిన అభిప్రాయం స్వవిషయం” అని మాఖ్ ఉద్ఘాటన (ఫ్రెంచి అనువాదం, పుట 434), వీటితో మొదలు, మాఖ్ ను తాను శ్లాఘించి, తనను మాఖ్ శ్లాఘించినట్టి కార్మిలియన్ యొక్క, కారున్ యొక్క అపరావతారమెత్తిన అభివృద్ధి నిరోధక అభిప్రాయాలూ, ఇమ్మనెంటిస్టులు అందరి యొక్క నిర్ద్వంద్వమైన ఫిడేయిజమూ, నిర్ద్వంద్వమైన అభివృద్ధి నిరోధక అభిప్రాయాల వరకూ, దీనికి కేవలం శుద్ధ విరుద్ధం. ఈ ప్రశ్నపై ఒక తత్వశాస్త్రవేత్త తటస్థంగా వున్నాడంటే, దాని అసలు అర్థం ఫిడేయిజానికి మాఖ్ కీ, అవెనారియున్ కీ అతడు దాసుడైపోయాడన్నమాటే; ఎందుచేతంటే వీరి జ్ఞాన సాధనశాస్త్రం యొక్క అసలు ఆధారవాక్యాలు తాటస్థ్యానికి అతీతం కావు, కాజాలవు కూడానూ.

ఇంద్రియ సంవేదన రూపంలో మన కివ్వబడిన బాహ్యగతాత్మక వాస్తవికతను మీరు కాదన్నారంటే, ఇక ఫిడేయిజంతో పోరాడడానికి మీకున్న ఆయుధాలలో ప్రతి ఒక్కదానినీ మీరు అప్పుడే పోగొట్టుకున్నారన్న మాటే, ఎందుచేతంటే ఇక దీనితో అగ్నాస్తిసిజం** లోకీ, స్వకీయగతాత్మకవాదంలోకీ కాలుజారి పడిపోయారన్నమాటే — ఫిడేయిజానికి కావాల్సిందే అది. ఇంద్రియగోచర ప్రపంచం బాహ్యగతాత్మక వాస్తవమే అయితే, అప్పుడు ఇతర విధాల “వాస్తవికతలకూ” లేక కుహనా వాస్తవికతలకూ (దైవం ఒక “వాస్తవ సామాన్యప్రత్యయం” అని ఉద్ఘాటించిన ఇమ్మనెంటిస్టుల “వస్తుస్వాతంత్ర్యవాదాన్ని” బజారౌవ్ నమ్మాడన్న విషయం మరచిపోకండి) దేవిడీమన్నా చెప్పడమన్నమాటే. చలనంలో వున్న ద్రవ్యమే ప్రపంచం అయిన పక్షంలో ద్రవ్యాన్నీ ఈ చలనం యొక్క ఎంతో సంక్లిష్టనట్టి ఎన్నో వివరాలు కలిగినట్టి అనంతములైన సాక్షాత్కారాలనూ జిగిబిగి అల్లికలనూ; ఈ ద్రవ్యంయొక్క చలనాన్నీ అనంతంగా అధ్యయనం చెయ్యవచ్చు, చెయ్యాలి కూడానూ; కాని దీని ఆవల, ప్రతి వారికీ పరిచితమైన “ద్రవ్య,” బాహ్యప్రపంచం ఆవల ఏమీ వుండడానికి వీల్లేదు. కాగా భౌతిక

* “స్వచ్ఛ ప్రత్యక్షానుభవతత్వశాస్త్ర దర్శిని.” — అనువాదకుడు.

** అనిశ్చయవాదం — అనువాదకుడు.

వాదం పట్ల శత్రుత్వమూ, భౌతికవాదులపై కుప్పతెప్పలుగా పడుతూన్న దూషణలూ, ఇవన్నీ నాగరిక, ప్రజాస్వామిక యూరప్ లో నిత్యకృత్యాలే. ఇదంతా నేటికీ జరుగుతూన్నదే. భౌతికవాదానికి అనుకూలంగా ఫియర్ బాఫ్, మార్క్స్, ఎంగెల్స్, జె. డీట్జ్ గన్లు చేసిన ప్రకటనలతో మాఫ్, అవెనారియుస్, పెట్జోల్ట్ ప్రభుత్వము చేసిన దాడులతో సుళువుగా సరిపోల్చి చూపడానికి ఒక్కసారైనా యత్నించని రష్యన్ మాఖిస్తులు ప్రజలనుండి దీని నంతనూ కప్పిపుచ్చుతున్నారు.

కాని, ఫిడేయిజం పట్ల మాఫ్, అవెనారియుస్ ల వైఖరిని “కప్పిపుచ్చడం” వల్ల ఎట్టి ఫలితమూ వుండబోదు. వాస్తవవిషయాలే కోడై కూస్తున్నాయి. అభివృద్ధి నిరోధకులైన ఈ ప్రాఫెసర్లను, వార్డ్స్, నవీనవిమర్శనవాదులూ షుప్పె, షూబెర్ట్-సోల్డెర్న్, లిక్లేర్ లూ, ప్రాగ్మటిస్టులూ, వగైరాలు వీరిపై కురిపించిన ముద్దులు కారణంగానే వీరి మొడలూ చేతులూ గట్టిగా చిక్కుకున్న వెదురు గడియలనుండి విడిపించడానికి, ప్రపంచం ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా సాధ్యపడదు. తత్వవేత్తలుగానూ ప్రాఫెసర్లుగానూ ఇప్పుడు పేర్కొన్న వ్యక్తుల పలుకుబడి “విద్యాసంస్కృతి” కల్గిన ప్రజలలో, అనగా బూర్జువావర్గంలో, వీరి అభిప్రాయాల ప్రభావమూ, వీరు సృష్టించిన విశిష్ట సారస్వతమూ, ఇవి మాఫ్, అవెనారియుస్ ల చిన్న పాఠశాల కంటే పదిరెట్లు విస్తృతమైనవీ, సంపన్నమైనవీ. ఈ చిన్న పాఠశాల ఎవరికి ఊడిగం చెయ్యాలో వారికి ఊడిగం చేస్తూంది, కాగా ఎవరి అవసరంకొద్దీ వారు దానిచేత ఊడిగం చేయించుకుంటున్నారు.

లునచార్ స్కి దిగజారిపోయినట్టి సిగ్గుచేటైన విషయాలు ఆసాధారణములైనవేమీ కావు; రష్యన్, జర్మన్ రెండు రకాల ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాద ఫలితాలే అవి. గ్రంథకర్త “ఉద్దేశాలు మంచివే” అనీ, లేదా అతని మాటలకు “ప్రత్యేక అర్థం” వుందనీ చెప్పి, ఆ కారణంచేత వాటిని సమర్థించడానికి వీల్లేదు; వాటి అర్థం, సూటి అయినట్టి, సామాన్యమైనట్టి, అనగా సరాసరి ఫిడేయిస్టు అర్థమే అయితే, ఇక్కడ మనం ఆగి గ్రంథ కర్తతో చర్చించాల్సిన అవసరమే లేదు మనకి; ఎందుకంటే అనతొలి లునచార్ స్కి యొక్క ఈ మాటలు విని ఇతనిని ప్యోత్ సూత్తవే వర్గంలోనే సంపూర్ణంగా చేర్చని మార్క్సిస్టు బహుశ ఒక్కడైనా వుండడు. ఇలా కాని పక్షంలో (ఇంతవరకూ అలా కాలేదు కూడానూ), ఇందుకు కారణంకేవలం “ప్రత్యేక” అర్థాన్ని మనం గమనించుతూండమూ, సుహృద్భావ మార్గాలతో పోరాడడానికి ఇంకా కారణం వుంటూండడంచేత మనం పోరాడుతూండడమే. లునచార్ స్కి ప్రకటనలలో వున్న సిగ్గుచేటంతా ఇక్కడే — తన “మంచి ఉద్దేశాల”ను వీటితో జోడించ గల్గడంలోనే — వుంది. అతని “సిద్ధాంతం”లో వున్న చెడుపు — మంచి ఉద్దేశాలను అన్వేషించడంలో ఇట్టి పద్ధతులను, లేదా ఇట్టి పర్యవసానాల ఉపయోగాన్ని అది అంగీకరించ

డమే. అసలు చిక్కు ఏమిటంటే “మంచి” ఉద్దేశాలు, ఎట్టి ఉత్తమ సందర్భంలోనైనా, పుల్లయ్య, మల్లయ్య, సింగయ్యల స్వకీయగతాత్మక వ్యవహారమై వుండగా, ఈ ప్రకటనలయొక్క సామాజిక ప్రాముఖ్యత నిర్నిబంధమూ, నిరాశ్చరణీయమూ, కాగా ఎట్టి మినహాయింపులూ, వివరణలూ సహితం ఈ ప్రాముఖ్యతను బలహీనపరచజాలవు.

లునచార్స్కి యొక్క “ఉన్నత మానవశక్తుల దైవసమీకృతం,” సర్వ పదార్థప్రకృతి స్థానే బౌగ్దానోవ్ యొక్క ఆత్మసంబంధమైన ప్రకృతిని “సాధారణ ప్రతిక్షిప్తం,” నిటి రెండింటికీగల భావశాస్త్రీయ స్నేహం అంధులుకాని ప్రతివారికీ అవుపడుతుంది. రెండింటిలోనూ వున్న చింతన ఒక్కటే; ఒక దృష్టాంతంలో ఇది ప్రధానంగా రసజ్ఞున దృక్స్థానం నుండి చెప్పబడగా, రెండవ దృష్టాంతంలో జ్ఞానసాధన శాస్త్రీయ దృక్స్థానం నుండి చెప్పబడింది. విభిన్న కోణంనుండి “ప్రతిక్షేపం” మౌనంగా విషయాన్ని సమీపించుతూ, మానవుడి నుండి “ఆత్మసంబంధమును” విడదీసి, సర్వపదార్థ ప్రకృతి స్థానే బ్రహ్మాండంగా విస్తరింపజేయబడినట్టి, అనిర్దిష్టమైనట్టి, దైవికమై-నిర్జీవమైనట్టి “సాధారణంగా ఆత్మసంబంధమును” ప్రతిక్షిప్తం చేయడంవల్ల, “ఉన్నత మానవశక్తులను” అప్పటికే దైవసమీకృతం చేసివేస్తోంది. కాగా “అనుభవం యొక్క హేతువాదరహిత ప్రవాహం”లోకి ప్రవేశపెట్టబడినట్టి యుష్కేవిచ్ యొక్క “లోగోస్”* మాటేమిటి?

పిట్ట కాలిగోరు ఒక్కటైనా సరే వలలో చిక్కుకుందంటే ఇక పిట్ట పని సున్న. మన మాఖియన్లు భావనాదంలో, అనగా పలచనచేయబడినట్టి, అతి సూక్ష్మమైనట్టి ఫిడేయింజంలో, పూరి గా చిక్కుకున్నారు; “ఇంద్రియసంవేదన”ను బాహ్యప్రపంచం యొక్క బింబంగా కాకుండా, ఒక ప్రత్యేకమైన “మూలద్రవ్యం”గా స్వీకరించిన ఉత్తరక్షణం నుండి వారు వలలో చిక్కుకున్నారు. మానవమనస్సు ఒక బాహ్యగతాత్మకమైన వాస్తవ బహ్యప్రపంచాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది అనే భౌతికవాద సిద్ధాంతాన్ని ఎవరైనా గుర్తించని పక్షమందు — ఇంద్రియ సంవేదన ఎవరి ఇంద్రియసంవేదనా కాదు, మనస్సు ఎవరి మనస్సు కాదు, అధ్యాత్మ ఎవరి అధ్యాత్మాకాదూ, సంకల్పం ఎవరి సంకల్పమూ కాదూ — అనే పర్యవసానానికి అట్టి వారు విధిక్యతంగా వచ్చితిరుతారు.

ఫిబ్రవరి — అక్టోబరు, 1908

* “ఆదిశబ్దం” — అనువాదకుడు.

మతం పట్ల కార్మికుల పార్టీ వైఖరి

స్టేటు దూమలో సిన్‌డ్¹¹⁶ పద్దు పై బడ్జెటు అంచనాల చర్చ సమయమప్పుడు దూమ సభ్యుడు సుర్‌కోవ్ ఉపన్యాసమూ, ఈ ఉపన్యాసం ముసాయిదాను మన దూమ పార్టీ సభ్యుల గ్రూపు పరిశీలించినప్పుడు జరిగిన చర్చా - వీటిని ఈ సంచికలో వేరే చోట ఇస్తున్నాం - ప్రత్యేకంగా ఈ తరుణంలో అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి అత్యవసరమైనట్టి ప్రశ్నను లేవనెత్తు తున్నాయి. మతంతో సంబంధం గలిగిన అన్ని ప్రశ్నలపై “సమాజం” యొక్క విస్తృత శ్రేణులలో గొప్ప ఆసక్తి నేడు నిస్సందేహంగా ప్రదర్శిత మవుతుంది; ఈ ఆసక్తి కార్మిక వర్గంతో సన్నిహిత సంబంధం కల్గినట్టి మేధావుల శ్రేణులలోనూ కొన్ని కార్మిక గ్రూపుల లోనూ కూడా వ్యాపించింది. మతం పట్ల తమ వైఖరిని గురించి ఒక బహిరంగ ప్రకటన చేయడం సోషల్-డెమోక్రాట్లకు తప్పనిసరైన విధ్యుక్తధర్మం.

తన యావత్తు ప్రపంచ దృక్పథానికి సోషల్-డెమోక్రసీ శాస్త్రీయ సోషలిజాన్ని, అనగా మార్క్సిజాన్ని, ఆధారంగా చేసుకుంటుంది. ప్రాన్సులోని పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది భౌతిక వాద చారిత్రాత్మక సంప్రదాయాలనూ, జర్మనీలోని ఫియేర్‌బాఖ్ (పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది ప్రథమ అర్థభాగం) భౌతికవాద చారిత్రాత్మక సంప్రదాయాలనూ పూర్తిగా స్వీకరించినట్టి గతితార్మిక భౌతికవాదమే - కేవలమూ నాస్తికవాది అయినట్టి, అన్ని మతాలకూ బద్ధవ్యతి రేకి అయినట్టి భౌతికవాదమే - మార్క్స్ ఎంగెల్స్‌లు పదేపదే ఉద్ఘాటించినట్టు, మార్క్సి జానికి తత్వశాస్త్రీయ ఆధారం. లిఖితప్రతిలో మార్క్స్ చదివినట్టి ఎంగెల్స్ రాసిన “డ్యూ రింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” అంతా కూడా, భౌతికవాదీ నాస్తికుడూ అయిన డ్యూరింగ్ పై సుసంగత మైన భౌతికవాదిగా వుండనందుకూ మతానికి మతసంబంధమైన తత్వశాస్త్రానికి సందులు వదలిపెట్టినందుకూ మోసిన నేరమే అన్న సంగతి మనం గుర్తుకు తెచ్చుకుందాం. లుడ్విగ్ ఫియేర్‌బాఖ్ పై తాను రాసిన వ్యాసంలో, మతాన్ని నాశనం చేసేందుకు కాకుండా దాన్ని పున రుద్ధరించేందుకే, ఒక కొత్త “ఉన్నత” మతాన్ని సృష్టించడం, వగైరాల కోసమే మతంపై

కత్తికట్టినందుకు ఫోయర్ బాఫ్ ను ఎంగెల్స్ తూర్పారబట్టాడన్న విషయం మనం గుర్తుకు తెచ్చుకుందాం. మతం ప్రజల నల్లమందు — అని మార్క్స్ చెప్పిన సూక్తి మతంపై మార్క్సిస్టు దృక్పథానికంతటికీ పునాదిరాయి. దోపిడీని సమర్థించడానికీ, కార్మికవర్గంపై మందుచల్లడానికీ ఉపయోగపడేటట్టి బూర్జువావర్గ అభివృద్ధి నిరోధక పరికరాలుగానే ఆధునిక మతాలనూ చర్చీలనూ అన్ని మతసంస్థలనూ మార్క్సిజం ఎల్లప్పుడూ పరిగణించుతుంది.

అయినప్పటికీ అదే సమయంలో, కార్మికుల పార్టీ కార్యక్రమంలో, మతంపై యుద్ధం ప్రకటించే అర్థంతో, నాస్తికమతాన్ని స్వీకరిస్తున్నట్టు పుష్టమైన ప్రకటనను ఒకదానిని ప్రవేశపెట్టడానికి, సోషల్-డెమోక్రాట్స్ కంటెసూ “మరింత విప్లవాత్మకం”గానూ, “మరింత వామపక్షం”గానూ ఉండగోరినట్టి వ్యక్తుల యత్నాలను ఎంగెల్స్ తరుచుగా ఖండించాడు. ఇంగ్లండులో ప్రవాసజీవితం గడుపుతూన్నట్టి పలాయితులైన బ్లాంకీస్టు కమ్యూనార్డుల సుప్రసిద్ధ ప్రణాళికను 1874 లో వ్యాఖ్యానించుతూ, మతంపై వారు గొంతుక చించుకుని చేసిన యుద్ధప్రకటన ఒక తెలివితక్కువ అని ఎంగెల్స్ అంటూ, మతాన్ని హరించిపోనిచ్చేందుకుబదులు దాని పట్ల ఆసక్తిని పునరుజ్జీవింపజేయడానికి ఇటువంటి యుద్ధప్రకటనే భేష్సైన మార్గమనీ అతడు వివరించాడు. మతంపై యుద్ధప్రకటనను కార్మికుల పార్టీయొక్క రాజకీయ కర్తవ్యంగా చేయడం కేవలం అరాచకవాద పదజాల ప్రయోగమే అవుతూండగా, చైతన్యవంతమైనట్టి విప్లవాత్మకమైనట్టి సామాజిక ఆచరణలోనికి శ్రామికవర్గంలోని బహుళ సంఖ్యాకులను అన్ని వైపులనుండి లొక్కొనిరావడంవల్లనే వాస్తవంగా వీడిత ప్రజారాసులను వారిపై మోపబడిన మతమనే గాటినుండి విముక్తి చేయగల్గేది కార్మికవర్గ ప్రజారాసులవర్గ పోరాటమే అనే వాస్తవవిషయాన్ని అర్థం చేసుకోలేకపోయినందుకు బ్లాంకీస్టులను ఎంగెల్స్ నిందించాడు. అంతే కాకుండా, 1877 లో కూడా, భావవాదానికి మతానికి తత్వవేత్త డ్యూరింగ్ చూపిన ప్రతి స్వల్ప రాయితీ పైనా నిర్దాక్షిణ్యంగా దాడి వెడలుతూనే, సోషలిస్టు సమాజంలో మతం నిషేధించబడాలనే డ్యూరింగ్ యొక్క కుహనా విప్లవాత్మక భావాన్ని ఎంగెల్స్ తన “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” గ్రంథంలో అంత దృఢంగానూ ఖండించాడు. మతంపై ఇటువంటి యుద్ధప్రకటన “బిస్మార్క్ ను మించి అపర బిస్మార్క్ కావడమే” అవుతుందని, అనగా మతగురువుల పక్షంవారికి వ్యతిరేకంగా పోరాటం (అసఖ్యాతిపాలైన “సంస్కృతికై పోరాటం,” Kulturkampf [కుల్తూర్ కాంఫ్], అనగా కేతలిక్ మతంపై పోలీసు హింసాకాండ జరపడంద్వారా జర్మన్ కేతలిక్ పార్టీపై, “సెంటర్” పార్టీపై, 1870 లలో బిస్మార్క్ సాగించిన పోరాటం) సాగించిన బిస్మార్క్ తెలివితక్కువతనాన్నే పునరుక్తం చేయడం అవుతుందని ఎంగెల్స్ అంటాడు. ఈ పోరాటంవల్ల కేతలిక్కుల పోరాటశీలమైన క్లెరికలిజమ్ నే కేవలం పటిష్ఠంచేసి, నిజమైన సంస్కృతీ కృషికే కేవలం హాని కల్పించింది,

ఎందుచేతంటే రాజకీయ విభాగాల కంటే మతవిభాగాలకే ప్రాధాన్యత నిచ్చి, కార్మికవర్గాల లోనూ ప్రజాస్వామ్యంలోనూ కొన్ని విభాగాల దృష్టిని వర్గ, విప్లవాత్మక పోరాటంయొక్క తక్షణ కర్తవ్యాలనుండి కేవలం పైపై విషయాలకే పరిమితమైనట్టి అబద్ధాలపుట్టు అయినట్టి బూర్జువా క్లెరికలిజమ్ వ్యతిరేకత దిశగా మళ్లించింది. బిస్మార్క్ యొక్క తెలివితక్కువను మరొక రూపంలో పునరుక్తం చేయ యత్నించాడని అత్యంత తీవ్ర విప్లవకారునిగా పైకి అగుపడేటట్టుగా ప్రయత్నించిన డ్యూరింగ్ పై, ఎంగెల్స్ నేరం మోపుతూ, మతం హరించి పోవడానికి దారితీసేందుకై శ్రామికవర్గాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడమనేటట్టి, ప్రబోధితంచేసేటట్టి కర్తవ్యసాధనకై ఓరిమిత్ కృషి చేయగలిగే సామర్థ్యం కలిగి వుండాలి, అంతేగాని మతంపై రాజకీయ యుద్ధంలోకి దిగేందుకు సాహసించకూడదని ఎంగెల్స్ గట్టిగా చెప్పాడు. జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీకి ఈ భావం వరనరాలా ఎక్కిపోయింది; ఉదాహరణకు జెనూటకు స్వేచ్ఛ వుండాలనీ, జర్మనీలోకి వారిని రానియ్యాలనీ, ఏ మతానికి వ్యతిరేకంగానయినా సరే పోరాడేందుకు పోలీసు హింసాకాండకు ఉపయోగించడమనే విధానానికి పూర్తిగా స్వస్తిచెప్ప బడాలనీ జర్మన్ డెమోక్రసీ వాదించింది. “మతం ప్రైవేటు విషయం” — ఏర్ఫుర్ట్ కార్యక్రమంలోని (1891) ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ వాక్యం సోషల్-డెమోక్రసీయొక్క ఈ రాజకీయ ఎత్తుగడలను ధ్రువీకరించింది.

ఈ ఎత్తుగడలు ఇప్పుడు కేవలం ఒక లాంఛనం కిందకి దిగజారిపోగల్గాయి; కేవలం వ్యతిరేక ధోరణిలో, అవకాశవాద దిశగా, మార్క్సిజానికి ఒక కొత్త వికృతరూపాన్ని ఇవి ఇప్పుడే ప్రభావితం చేయగల్గాయి. సోషల్-డెమోక్రాట్లమైన మనచేతనూ, మన పార్టీచేతనూ మతం ప్రైవేటు విషయంగా పరిగణించబడుతుందనీ, సోషల్-డెమోక్రాట్లుగా మనకి, ఒక పార్టీగా మనకి, మతం ప్రైవేటు విషయమనీ, ఏర్ఫుర్ట్ కార్యక్రమంలో వున్న ఈ అంశానికి ఒక అర్థం చెప్పడం ప్రారంభమైంది. ఈ అవకాశవాద అభిప్రాయంతో సరాసరి వాగ్వాదానికి దిగకుండానే, తర్కవాద రూపంలో కాకుండా, నిశ్చితమైన భావార్థక రూపంలో దీనిని వ్యతిరేకించడం ఆవశ్యకమని 1890 లలో ఎంగెల్స్ భావించాడు. ఏ విధంగానంటే: సోషలిస్టులు రాజ్యాంగయంత్రానికి సంబంధించినంత వరకు మతం ఒక ప్రైవేటు విషయంగా పరిగణిస్తారేగాని, తమకు సంబంధించినంత వరకు, మార్క్సిజానికి సంబంధించినంత వరకు, కార్మికుల పార్టీకి సంబంధించినంత వరకు ప్రైవేటు విషయంగా పరిగణించరనీ దీనిని ఒక ప్రకటన రూపంలో, బుద్ధిపూర్వకంగానే ఈ మాటలకింద గీతగీస్తూ, ఎంగెల్స్ ఈ భావం వ్యక్తంచేశాడు.¹¹⁷

మతం విషయంపై మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చెప్పిన వచనాల బాహ్యచరిత్ర ఈ విధంగా వుంది. మార్క్సిజం పట్ల ఆషామషీ వైఖరి ప్రదర్శించేవాళ్లకీ, ఆలోచించడానికి శక్తిగానీ,

ఇష్టంగానీ లేనివాళ్ళకీ, ఈ చరిత్ర అర్థంలేని మార్క్సిస్టు వైరుధ్యాలతోనూ ఊగిసలాటల తోనూ చిక్కులూ ముళ్ళూ పడిపోయిన బుడత లాగానూ, “సుసంగతమైన” నాస్తికమతంతో, మతం పట్ల “మెత్తతనం” పైనా, దేవునిపైనా వి-ష్ణ-వాత్మకమైన యుద్ధం చేద్దామని ఒకవైపునూ, రెండవవైపున మతభక్తిగల కార్మికుల “అనుగ్రహం సంపాదించుదాము” అనే కోర్కె, వాళ్ళను ఎక్కడ బెదరగొట్టుతామో అనే భీతి, వీటి మధ్య “నియమరహిత మైన” డోలాయమానాన్ని కలిపిన కలగాపులగంలాగానూ వుంటుంది. మార్క్సిజంపై ఈ ధోరణిలో చేసిన దాడులతో ఆరాచకవాద పదజాల వ్యాపారుల సారస్వతం నిండి వుంటుంది.

కాని మార్క్సిజాన్ని కాస్తో కూస్తో జాగ్రత్తగా పరించగలిగేటట్టే, దాని తాత్విక పునాదులనూ అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క అనుభవాలనూ యోచించగలిగే సామర్థ్యం గలవారి కైవరికైనా సరే, మతం పట్ల మార్క్సిస్టు ఎత్తుగడలు పూర్తిగా సుసంగ తంగా వున్నాయనీ, వాటిని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు జాగ్రత్తగా ఆలోచించే నిర్ణయించారనీ, విలాసార్థ పాఠకులూ మూర్ఖులూ డోలాయమానమని భావించేది గతితార్కిక భౌతికవాదంనుండి సూటి అయినట్టే అనివార్యమైనట్టే అనుమితే తప్ప ఇంకొకటి కాదనీ వెంటనే అవుపడుతుంది. మతం పట్ల మార్క్సిజం ప్రత్యక్షంగా ప్రదర్శిస్తున్న “మితవాద” వైఖరి, “ఎత్తుగడల” సంబంధమైనట్టే, ఎవరినీ కూడా “బెదరగొట్టకూడదు” అనేటట్టే, వగైరా ఆలోచనల ఫలితమని అనుకోవడం మాత్రం గొప్ప పాఠపాటే అవుతుంది. తత్వవ్యతిరేకంగా, ఈ ప్రశ్న పైన కూడా మార్క్సిజంయొక్క రాజకీయ విధానంతో దానియొక్క తాత్విక పునాదులు అవిభాజ్యంగా పెనవేసుకునే వున్నాయి.

మార్క్సిజం భౌతికవాదం. మార్క్సిజం భౌతికవాదం అయి వుండడంచేత, పద్దెనిమి దవ శతాబ్ది విజ్ఞానసర్వస్వవాదుల భౌతికవాదమూ, ఫాయేర్బాఖ్ భౌతికవాదమూ మతం పట్ల ఎంతటి నిర్దాక్షిణ్యమైన శత్రువులో ఇది కూడా అంత నిర్దాక్షిణ్యమైన శత్రువే. ఇది నిస్సందే హం. కాగా చరిత్ర రంగానికీ సామాజిక శాస్త్రాల రంగానికీ భౌతికవాద తత్వశాస్త్రాన్ని ప్రయు క్తం చేయడంవల్ల, విజ్ఞానసర్వస్వవాదుల కంటెనూ ఫాయేర్బాఖ్ కంటెనూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల గతితార్కిక భౌతికవాదం మరింత ముందుకు పురోగమించుచూంది. మతంతో మనం పోరాడాలి — ఇదే భౌతికవాదం అంతటికీ, తదానుషక్తంగా మార్క్సిజానికీ ఓనమాలు. కాని ఓనమాలతో ఆగిపోయే భౌతికవాదం కాదు మార్క్సిజం. అంతకంటే ముందుకు వెళ్తుంది మార్క్సిజం. మతంపై ఎలా పోరాడాలో మనం తెలుసుకోవాలి, కాగా ఇందుకోసమని, మతవి శ్వాసంపట్లనూ, మతంపట్లనూ ప్రజారాసులలో వున్న మూలాధారాన్ని మనం భౌతికవాదాత్మ కంగా వివరించాల్సి వుంటుంది — అని మార్క్సిజం చెబుతుంది. అనిర్దిష్టమైన భావశాస్త్రీయ

బోధనకే మతవ్యతిరేక పోరాటాన్ని పరిమితం చేయకూడదు, అటువంటి బోధనకే దానిని
 దిగజార్చేయ కూడదు. మతానికున్న సామాజిక మూలాలను పీకి పెళ్ళగించివేసే లక్ష్యాన్ని
 కలిగినట్టి వర్గోద్యమంయొక్క నిర్దిష్ట ఆచరణీయ కార్యంతో ఈ పోరాటానికి లింకు కల
 పాలి. పట్టువాస శ్రామికవర్గంలో వెనుకబడిన శ్రేణులపైన, అర్ధశ్రామికవర్గంలో విస్తృత
 శ్రేణులపైన, రైతుప్రజా రాసిపైన మతం ఎందుచేత తన ప్రాబల్యాన్ని నిలబోట్టుకో
 గల్గుతుంది? ఇందుకు కారణం ప్రజల అజ్ఞానమే అని బూర్జువా ప్రాగ్రెసిస్టు, రాడికల్
 వాదీ, బూర్జువా భౌతికవాదీ జబాబుచెబుతారు. కనుకనే మతం నాశనమవాలి, నాస్తికవాదం
 వర్ధిల్లాలి! — నాస్తిక భావాల ప్రచారం మన ప్రధాన కర్తవ్యం! — అనే నినాదాలు. ఇది నిజం
 కాదు, అంటాడు మార్క్సిస్టు. ఇది పైపై అభిప్రాయం, సంకుచిత బూర్జువా సాంస్కృతిక
 తత్వం. మతంయొక్క మూలాలను ఇది తగినంతగా లోతుకి వెళ్లి వివరించడం లేదు; వీటి
 నిది భావవాదాత్మకంగా వివరించుతుందే గాని భౌతికవాదాత్మకంగా వివరించడం లేదు. ఆధు
 నిక పెట్టుబడిదారీ విధాన దేశాల్లో ఈ మూలాలు ప్రధానంగా సామాజిక స్వభావం కలిగి
 నవై వుంటున్నాయి. కార్మిక ప్రజారాసులు సామాజికంగా అణగదొక్కుబడి వుండడమూ,
 యుద్ధాలూ భూకంపాలూ వగైరాల్లాంటి అసాధారణ ఘటనల బాధ కంటే వెయ్యి రెట్లు
 తీవ్రతరమైనట్టి ఘోరాతిఘోరమైన బాధకూ, కిరాతక చిత్రహింసకూ సామాన్య కార్మిక
 ప్రజలను ప్రతిదినమూ ప్రతిగంటా పాల్చేస్తూన్నట్టి పెట్టుబడిదారీ విధాన అంధశక్తుల ఎదుట
 వాటి ప్రత్యక్ష నిస్సహాయత — ఇందులోనే పాతుకునిపోయి వుంది మతంయొక్క మూలకందం.
 “భయమే దేవుళ్లను సృష్టించింది.” పెట్టుబడి యొక్క గుడ్డిబలం అంటే భయం — ప్రజా
 రాసులు దానిని ముందుగా తెలుసుకో లేకపోవడం కారణంగానే దానికి అంధత్వం ఆరోపిస్తు
 న్నారు — జీవితంలో అడుగడుగునా శ్రామికవర్గాన్ని, సన్నకారు ఆస్తివరుని “ఆకస్మికమై
 నట్టి,” “ఎన్నడు అనుకోనట్టి,” “యాదృచ్ఛికమైనట్టి” విధ్వంసనము, వినాశము, దౌర్భా
 గ్యము, వ్యభిచారము, ఆకలిచావుల పాల్చేస్తూందో అట్టి బలం — ఇదీ ఆధునిక మతం యొక్క
 మూలకందం; తానింకా ఓనమూల తరగతి భౌతికవాదిగానే వుండిపోవడానికి ఇష్టపడని భౌతిక
 వాది ఈ విషయాన్ని ప్రధానంగానూ ప్రప్రథమంగానూ మనస్సులో పెట్టుకుతీరాలి. ఆర్గనైజ్
 కాబడినట్టి, పథకాత్మకమైనట్టి, చైతన్యయుతమైనట్టి మార్గంలో మతంయొక్క ఈ
 మూలంపై, అన్ని రూపాల్లోవున్న పెట్టుబడి పరిపాలనపై, తమంతట తామే పోరాడడం
 నేర్చుకొనేంత వరకూ, పెట్టుబడిదారీ విధానం విధించేటట్టి నడుములు విరగొట్టే చాకిరీ
 కింద నలిగి గుండపిండైపోతూన్నట్టి, పెట్టుబడిదారీ విధానపు వినాశకరములైన గుడ్డి
 బలాల దయదాక్షిణ్యాలకు గురి అవుతూన్నట్టి ప్రజారాసుల మనస్సుల నుండి మతాన్ని ఎట్టి
 ప్రబోధాత్మకమైనట్టి గ్రంథమూ నిర్మూలించ జాలదు.

మతానికి వ్యతిరేకంగా రచించబడిన విద్యాప్రబోధక గ్రంథాలు హానికరములనీ, లేదా అనవసరములనీ దీని అర్థమా? కాదు, ఎంత మాత్రమూ కాదు. సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క నాస్తిక ప్రచారం, దాని యొక్క ప్రధాన కర్తవ్యానికి — దోపిడీదార్లకు వ్యతిరేకంగా దోపిడీ పాలపుతూన్న ప్రజారాసుల వర్గపోరాటాన్ని అభివృద్ధి చేయడమనే కర్తవ్యానికి లోబడి వుండా లనే దీని అర్థం.

గతితార్కిక భౌతికవాదం, అనగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల తత్వశాస్త్రం యొక్క పునాదులను పర్యాలోచన చేయనివారికి ఈ వాక్యం అర్థం కాకపోవచ్చు (లేదా, అధమం వెంటనే అర్థం కాకపోవచ్చు). “ఇదేమిటి? భావశాస్త్రీయ ప్రచారం, నిర్దిష్టమైన భావాలను బోధించడం, సంస్కృతీ ప్రగతుల శత్రువుతో (అనగా, మతంతో) వేలాది సంవత్సరాలుగా సాగుతూన్న పోరాటం, వర్గపోరాటానికి, అనగా ఆర్థిక రాజకీయ రంగంలో నిశ్చితములై ఆచరణీయములైన లక్ష్యాలకు, లోబడే జరగాలా?” అని వీరు ప్రశ్నించవచ్చు.

మార్క్సిజానికి వ్యతిరేకంగా చలామణీ అవుతూన్న అభ్యంతరాలలో, మార్క్సియ గతితర్కాన్ని పూర్తిగా అపార్థం చేసుకున్నట్టు నిదర్శనమిస్తున్న అభ్యంతరాలలో ఇదొకటి. ఈ విధంగా అభ్యంతరం చెబుతూన్న వారిని కలవరపెట్టే వైరుధ్యం, వాస్తవమూ సజీవమూ అయిన వైరుధ్యమే, అనగా గతితార్కిక వైరుధ్యం, అంతేగాని శబ్దసంబంధమైనట్టి, లేదా కల్పితమైనట్టి వైరుధ్యం కాదు. సైద్ధాంతికమైన నాస్తికవాద ప్రచారానికి, అనగా కొన్ని శ్రామికవర్గ శ్రేణులలో వున్న మతవిశ్వాసాలను నాశనం చేయడమునకూ, ఈ శ్రేణుల వర్గ పోరాటం యొక్క కార్యసిద్ధి, ప్రగతి, స్థితిగతులకీ మధ్య ఒక స్థిరమైనట్టి అతిక్రమించ శక్యంగానట్టి సరిహద్దు గీత గీయడం, గతితార్కిక విరుద్ధంగా తర్కించడమవుతుంది, మారుతూన్నట్టి సాపేక్షమైనట్టి సరిహద్దును శాశ్వత సరిహద్దుగా పరివర్తన చెందించడమే అవుతుంది; వాస్తవ జీవితంలో అభేద్యంగా పెనవేసుకునిపోయి వున్న వాటిని విడదీయడమే అవుతుంది. ఉదాహరణ నొకదానిని తీసుకుందాం. ఫలానా జిల్లాలో ఫలానా పరిశ్రమయొక్క శాఖలో పనిచేస్తూన్న శ్రామికవర్గాన్ని, ఒక మోస్తరుగా చైతన్యవంతులైన సోషల్-డెమోక్రాటుల్లా, సహజంగానే నాస్తికులూ అయినట్టి పురోగామి విభాగంగానూ, పల్లెపట్టులతోనూ రైతాంగంతోనూ ఇంకా సంబంధాలు కలిగి, దైవమంటే నమ్మకం వుండి, చర్చికి వెళ్తూ, లేదా క్రిస్టియన్ కార్మికసంఘాన్ని స్థాపించిన మాటవరకు అనుకుందాం, స్థానిక మతగురువు యొక్క సూటి ప్రభావంకింద సహితమూ వుంటూ, ఒక మోస్తరుగా వెనుకబడివున్నట్టి కార్మికుల విభాగంగానూ విభజించడం జరిగిందనే అనుకుందాం. ఈ చోట వున్న ఆర్థిక పరిస్థితుల ఫలితంగా ఒక సమ్మె జరిగిందని కూడా అనుకుందాం. ఈ సమ్మె ఉద్యమ విజయమే అన్నిటికంటే పరమార్థమని భావించడమూ, ఈ సమ్మెలో కార్మికులను నాస్తికులనీ

క్రిస్టియన్లనీ విభజించే యత్నాలను ప్రతిఘటించడమూ, అటువంటి విభజనను శక్తివంతంగా వ్యతిరేకించడమూ మార్క్సిస్టు విద్యుక్తధర్మం. ఇట్టి సందర్భాలలో నాస్తిక ప్రచారం అనవసరమూ అవుతుంది, హానికరమూ అవుతుంది. వెనకబడిన విభాగం బెదిరిపోతుందనో, ఎన్నికలలో ఒక స్థానం నష్టపోతామనో, వగైరా కారణాలవల్ల కలిగే సంకుచితతత్వపు భయం వల్ల కాకుండా, ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ సమాజపు పరిస్థితులలో, క్రిస్టియన్ కార్మికులను సోషల్-డెమోక్రసీనీ నాస్తికమతాన్ని స్వీకరింపజేయడంలో కేవలం వుత్త నాస్తికబోధ కంటే నూరురెట్లు విజయవంతంగా పనిచేయగల్గేది శ్రామికవర్గ పోరాట యధార్థ పురోగమనమే అనే ఆలోచన కారణంగానే ఇట్టి సమయంలోనూ ఇట్టి సందర్భాల్లోనూ నాస్తికమత ప్రచారం చేసే వ్యక్తి, సమ్మె ఉద్యమంలో పాల్గొనడం పాల్గొనకపోవడం అనే ప్రాతిపదికస్థానే దేముడితో నమ్మకం వుందా లేదా అనే ప్రాతిపదికపైన కార్మికుల విభజననే పరమార్థంగా ఎంచేటట్టి మతగురువుతోనూ మతగురువ్యవస్థతోనూ చేతులుకలిపినవాడే అవుతాడు. ఏదిఏమైనా సరే దేముడిపై యుద్ధం చేసినవారే ప్రబోధించే అరాచకవాది ఆచరణలో మతగురువులకూ బూర్జువావర్గానికీ (ఆచరణలో అరాచకవాదులు ఎల్లప్పుడూ బూర్జువావర్గానికే సహాయం చేసేటట్టుగానే) సహాయం చేస్తాడు. మార్క్సిస్టు భౌతికవాది అయి తీరాలి, అనగా మత వ్యతిరేకి అయి తీరాలి; అంటేకాదు, అతడు గతితార్కిక భౌతికవాది అయి తీరాలి, అనగా మత వ్యతిరేక పోరాటాన్ని అనిర్దిష్టమైనట్టి, స్వచ్ఛంగా సైద్ధాంతికమైనట్టి, ఒకటే రోకటి పాట అయినట్టి బోధనా ప్రాతిపదికపైన కాకుండా, నిర్దిష్టంగా ఆచరణలో సాగుతూన్నట్టి, అన్నిటికంటేనూ అధికంగానూ ఉత్తమంగానూ ప్రజారాసులకు విద్యాప్రబోధం చేస్తూందో అట్టి వర్గపోరాట ప్రాతిపదికపైన వుంచే వాడు అయి తీరాలి. మార్క్సిస్టు నిర్దిష్ట పరిస్థితిని మొత్తంగా గ్రహించగలిగేవాడై వుండాలి, అరాచకవాదానికి అవకాశవాదానికి మధ్య నున్న సరిహద్దును (ఈ సరిహద్దు సాపేక్షమూ, మారుతూన్నట్టిదీ, అస్థిరమైనదే అయినా, అది వుండడం మాత్రం తథ్యం) ఎల్లప్పుడూ నిర్ణయించ గలిగి వుండాలి, కాగా అరాచక వాదియొక్క అనిర్దిష్టమూ, పదజాలపూరితమూ, వాస్తవానికి వుత్తుత్తదీ అయిన “విప్లవ భేషజా”నికి గాని, మతంతో పోరాటం అంటే భయపడిపోతూ, మతపోరాటం తన విధాయకమన్న విషయమే మర్చిపోయి, దేవునియందు నమ్మకంతో పాత్తు కుదుర్చుకుని, వర్గపోరాట ప్రయోజనాల ప్రకారం నడచుకోకుండా, “నీవు బతుకు, ఒకరిని బతకనియ్యి,” వగైరా వగైరా వివేక పూరిత సూత్రాల ననుసరించి, ఎవ్వరినీ నొప్పించకూడదు, ఎవ్వరినీ ప్రతిఘటించ కూడదు, ఎవ్వరినీ బెదరగొట్ట కూడదు అనే నీచమైనట్టి హేయమైనట్టి ఆలోచనతో ప్రవర్తిస్తాడో అట్టి లిబరల్ పెట్టిబూర్జువా యొక్క, లేదా మేధావి యొక్క అవకాశవాదానికి గాని లొంగి పోకుండా వుండాలి.

మతం పట్ల సోషల్-డెమోక్రాట్స్ వైఖరికి సంబంధించిన అన్ని ప్రత్యేక ప్రశ్నలూ ఈ దృక్పథానం నుండే నిర్ధారితమవాలి. ఉదాహరణకు, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో మత గురువు ఒకడు సభ్యుడుగా వుండొచ్చునా అనే ప్రశ్న తరుచుగా తలెత్తుతూంటుంది, కాగా ఈ ప్రశ్నకు నిర్దిష్టబంధమైన “అవును” అని మామూలుగా జాబాబు చెబుతూ, దీనిని సమర్థించుకోడానికి యూరప్ లోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీల అనుభవాన్ని ఉదాహరించడం కద్దు. కాని ఈ అనుభవం కార్మికుల ఉద్యమానికి మార్క్సిస్టు సిద్ధాంత ప్రయుక్త ఫలితం అయివుండడమే కాకుండా, రష్యాలో లేని (ఈ పరిస్థితులను గురించి తరువాత విపులంగా వివరించడ మవుతుంది) ప్రత్యేకంగా పశ్చిమ యూరప్ లోని చారిత్రాత్మక పరిస్థితుల ఫలితం కూడా, కాబట్టి ఈ దృష్టాంతంలో నిర్దిష్టబంధమైన “అవును” అనే జాబాబు యధార్థమైనదై వుండదు. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో మతగురువులు సభ్యులుగా వుండడానికి వీల్లేదు అని శాసించి చెప్పేయడానికి వీల్లేదు; అలాగని చెప్పి తత్వవ్యతిరేకంగా శాసించి చెప్పేయడానికి వీల్లేదు. మన సమిష్టి రాజకీయ క్రియాకలాపాల్లో పాల్గొనడానికని మన దగ్గరకి వచ్చి, పార్టీ విధులను చిత్తశుద్ధితో నిర్వర్తించుతూ, పార్టీ కార్యక్రమాన్ని అతిక్రమించకుండా వున్న పక్షంలో సోషల్-డెమోక్రాట్స్ శ్రేణులలో అతనిని చేర్చుకోవచ్చు; ఎందుచేతంటే, ఇలాంటి దృష్టాంతంలో మన కార్యక్రమ భావాలపూ సూత్రాలపూ ఆ మతగురువుయొక్క మతవిశ్వాసాలకీ వున్న వైరుధ్యం కేవలం అతని కొక్కనికి సంబంధించినదే, అతని వ్యక్తిగత వైరుధ్యమే అయివుంటుంది; కాగా తన సభ్యుల భావాలకీ పార్టీ కార్యక్రమానికీ మధ్య ఏదైనా వైరుధ్యం వుండేమో చూడడానికని ఒక రాజకీయ ఆర్గనైజేషను తన సభ్యులను పరీక్షచేయజాలదు. అయితే, సహజంగానే అట్టి దృష్టాంతం, రష్యాలో పూర్తిగా అసంభవమే అవగా, పశ్చిమ యూరప్ లో సహితమూ మిక్కిలి అరుదే కావచ్చు. కాగా, ఉదాహరణకు, మతగురువు ఒకతను సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో చేరి, పార్టీలో మతభావాలను ప్రచారం చేయడమే తన ప్రధానమైనట్టి ఇంచుమించు కేవలమైనట్టి పనిగా పెట్టుకుంటే మాత్రం, అట్టి పక్షంలో అతనిని పార్టీ తన శ్రేణినుండి నిస్సందేహంగా తొలగించాలే వుంటుంది. దేముడిలో ఇంకా నమ్మకం వున్న కార్మికులనందరినీ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలోకి చేర్చుకోవడమే కాకుండా, అటువంటి వారిని పనికట్టుకుని వెదకి మరీ పార్టీలోకి తెచ్చుకోవాలి; వారి మతవిశ్వాసాల పట్ల ఈషణ్మాత్రపు అగౌరవాన్నయినా మనం ఎంతమాత్రమూ సహించకూడదు; మన పార్టీ కార్యక్రమ భావంలో వారికి ప్రబోధం కల్పించడానికి వారిని మనలోకి తీసుకు వస్తామే గాని, మన కార్యక్రమానికి వ్యతిరేకంగా వారు చురుకైన పోరాటం సాగించడానికి కాదు. పార్టీ లోపల అభిప్రాయస్వేచ్ఛను మనం ఒప్పుకుంటాం, కాని గ్రూపులుగా ఏర్పడే స్వేచ్ఛచే నిర్ణయించబడే నిర్దిష్ట పరిమితులకు ఇది లోనైయే వుంటుంది; పార్టీ అధికసంఖ్యాకవర్గంచే

నిరాకరించబడిన భావాలను చురుకుగా బోధించే వారితో మనం చేతులు కలిపి నడవాల్సిన అవసరం మనకేమీ లేదు.

ఇంకొక ఉదాహరణ: “సోషలిజం నా మతం” అని ఉద్ఘాటించినందుకూ, ఈ ఉద్ఘాటనను అనుసరించినట్టి భావాలను ప్రకటించినందుకూ, అన్ని సందర్భాల్లోనూ, సమానంగానూ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సభ్యులు అధిక్షేపించబడాల్సిందేనా? ఎంతమాత్రమూ కూడదు! మార్క్సిజంనుండి (ఫలితంగా సోషలిజంనుండి కూడా) తప్పు దారి పట్టడం ఇక్కడ నిర్వివాదమే, కాని ఈ తప్పుదారి ప్రాముఖ్యత, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే దాని విశిష్ట భారం, విభిన్న సందర్భాల్లో విభిన్నంగా వుంటుంది. ఒక ఆందోళనాకార్యకర్త, లేదా ఒక వ్యక్తి కార్మికుల ఎదుట ఉపన్యసించుతూన్నప్పుడు, తన శ్రోతలు తనను బాగా అర్థం చేసుకోగల్గడానికని గాని, తన ఉపన్యాస విషయానికి ఉపోద్ఘాతంగా గాని, తన భావాలను వెనకబడిన ప్రజారాసులు బాగా అలవాటుపడిన ఉక్తులలో చెబితేనే వారికి మరింత స్పష్టంగా వ్యక్తమయేందుకని గాని ఈ విధంగా చెప్పడం ఒకటి. “దైవనిర్మితం”¹¹⁸ అనిగాని, దైవనిర్మితమైన సోషలిజం అనిగాని ఒక రచయిత బోధ చేయడం (ఉదాహరణకు, మన లునచార్స్కి, ప్రభుత్వ భావంలో) మొదలుపెట్టడం ఇంకొకటి. మొదటి దృష్టాంతంలో అధిక్షేపణ కేవలం తప్పులు పట్టడమే అవుతుంది, లేదా ఆందోళనాకార్యకర్త స్వేచ్ఛకు, “ప్రబోధక” విధానాలను ఉపయోగించే స్వేచ్ఛకు యుక్తముకాని అవరోధాలు కల్పించడమే అవుతూండగా, రెండవ దృష్టాంతంలో పార్టీ అధిక్షేపణ అవసరమూ ముఖ్యమూ కూడా. “సోషలిజం ఒక మతం” అనే వాక్యం కొందరి విషయంలో మతం నుండి సోషలిజానికి పరివర్తన రూపం అవుతూండగా, కొందరి విషయంలో అది సోషలిజం నుండి మతానికి పరివర్తన రూపం అవుతుంది.

“మతం ప్రైవేటు విషయం” అనే వాదానికి అవకాశవాద వ్యాఖ్యానం పాశ్చాత్యంలో ఏ పరిస్థితులలో తలెత్తినదో వాటిని గురించి మనమిప్పుడు ప్రస్తావించుదాం. ఊణికమైన లాభాలకోసమని కార్మికుల ఉద్యమం యొక్క మౌలికప్రయోజనాలను త్యాగంచేయడంవల్ల అవకాశవాదం తలెత్తడానికి మామూలుగా అవకాశం కల్గించినట్టి సాధారణాంశాల ప్రభావం మనకిక్కడ తారసిల్లుతుంది, ఇది సహజమే. మతం ప్రైవేటు విషయమని రాజ్యాంగయంత్రం ప్రకటించాలని శ్రమికవర్గ పార్టీ కోరుతుంది, అయితే ప్రజల నల్లమందుకు వ్యతిరేకమైన పోరాటం, మతమౌఢ్యం, వగైరాలకు వ్యతిరేకమైన పోరాటం “ప్రైవేటు విషయం” కాదనే పార్టీ పరిగణించుతుంది. మతం ప్రైవేటు విషయంగా సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ పరిగణించుతూందన్నట్టుగా ఈ ప్రశ్నకు అవకాశవాదులు వక్రభాష్యం చెబుతున్నారు!

కాని ఈ మామూలు అవకాశవాద వక్రభాష్యంతో పాటు (మన పార్టీ దూమ సభ్యుల గ్రూపు సమావేశంలో మతంపై ఉపన్యాసం గురించి జరిగిన చర్చలో ఈ విషయాన్ని వివరించనే

లేదు), మతప్రశ్న పట్ల యూరపియన్ సోషలిస్టులలో అధునాతనపు, అత్యధికమైనట్టి అని చెప్పొచ్చునేమో కూడా, ఉదాసీనత పొడచూపడానికి ప్రత్యేక చారిత్రాత్మక పరిస్థితులున్నాయి. ఈ పరిస్థితుల స్వభావం రెండు రకాలుగా వుంటుంది. మతంతో పోరాడే కర్తవ్యం చారిత్రాత్మకంగా విప్లవాత్మక బూర్జువావర్గానిది, కాగా పాశ్చాత్య దేశాల్లో బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం పూర్వం, మధ్యయుగవ్యవస్థలపై తాను విప్లవాలు, లేదా దాడులు సాగించిన శకంలో ఈ కర్తవ్యాన్ని చాలా వరకు సాధించింది (లేదా సాధించ యత్నించుతూనే వుండేది). ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఈ రెండు దేశాల్లోనూ మతంపై బూర్జువా యుద్ధం ఒక సంప్రదాయం కింద ఏర్పడి, సోషలిజానికి ఎంతో ముందుగానే (విజ్ఞానసర్వస్వవాదులు, ఫాయెర్ బాఫ్) ఆరంభమయింది. రష్యోలో, మన బూర్జువా-ప్రజాస్వామ్య విప్లవ పరిస్థితుల ననుసరించి, ఈ కర్తవ్యం కూడా ఇంచుమించు పూర్తిగా కార్మికవర్గ భుజస్కంధాలపైనే పడుతూంది. మన దేశం లోని పెట్టీబూర్జువా (నోద్విక్) ప్రజాస్వామ్యం ఈ విషయంలో (కొత్తగా అవతరించిన నల్లదండు ముఠాల కాడెట్లు, లేదా కాడెట్టు నల్లదండు ముఠాల “వేహి”¹¹⁹ లో చెబుతూన్నట్టుగా కాకుండా) విపరీత కృషి ఏమీ చేయలేదు సరే కదా, యూరప్ లో చేసినదా నితో సరిపోల్చిచూస్తే మరీ తక్కువే చేసిందేమో కూడా.

పైపెచ్చు, మతవ్యతిరేక బూర్జువాయుద్ధ సంప్రదాయం ఈ యుద్ధంపై అరాచక వాదంచే కావించబడిన ఒక విశిష్ట బూర్జువా వక్రభాష్యం యూరప్ లో తలెత్తడానికి కారణ భూతమైంది; ఇంతకముందే మార్క్సిస్టులు అనేకసార్లు వివరించినట్టుగా, బూర్జువావర్గంపై అరాచకవాద దాడుల “తీవ్రత” ఎంత పెచ్చుగా వున్నప్పటికీ, అరాచకవాదం బూర్జువా ప్రపంచ దృక్పథాన్నే తీసుకుంటుంది. ల్యాటిన్ దేశాలలో అరాచకవాదులూ బ్లాంకీస్టులూ, జర్మనీలో మోన్స్ (ఇతడు డ్యూరింగ్ శిష్యుడు అని ఇక్కడ సందర్భవశాత్తూ చెప్పొచ్చు), ఇతని రకం వారూ, ఆస్ట్రియాలో 1880 లలో అరాచకవాదులూ మతవ్యతిరేక పోరాటంలో విప్లవాత్మక పదజాల ప్రయోగాన్ని nec plus ultra* వరకు తీసుకుపోయారు. అరాచకవాదు లకు వ్యతిరేకంగా యూరపియన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు ఇప్పుడు ఈ కొననుండి ఆ కొనకి వెళ్లడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. దీనిని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవచ్చు, కాగా కొంతవరకు సూత్ర బద్ధమే కూడా; కాని పాశ్చాత్యదేశాల ప్రత్యేక చారిత్రాత్మక పరిస్థితులను రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు మర్చిపోవడం తప్పే అవుతుంది.

రెండవది, పాశ్చాత్య దేశాల్లో, జాతీయ బూర్జువా విప్లవాలు అయిపోయిన తరువాత, ఇంచుమించు పూర్తి మనస్పాక్షి స్వేచ్ఛ ప్రవేశపెట్టబడిన తరువాత, సోషలిజానికి వ్యతిరేకంగా

* పరమోన్నత స్థాయి — అనువాదకుడు.

బూర్జువా ప్రజాస్వామిక పోరాటంవల్ల మతవ్యతిరేక ప్రజాస్వామిక పోరాట సమస్య అప్పటికే ఎంతగా చారిత్రాత్మక పూర్వరంగంలోకి నెట్టివేయబడిందంటే, బూర్జువా ప్రభుత్వాలు మతగురువ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా quasi లిబరల్ “దాడి”ని సంఘటితపరచి, ఈ విధంగా ప్రజారాసుల దృష్టిని సోషలిజం నుండి మళ్లించడానికి బుద్ధిపూర్వకంగా ప్రయత్నించాయి. ఇదీ జర్మనీలో Kulturkampf యొక్క, ఫ్రాన్సులో క్లెరికలిజమ్ బూర్జువా రిపబ్లికన్ల మతగురువ్యవస్థవ్యతిరేక పోరాటం యొక్క నిజస్వభావం. కార్మిక రాసుల దృష్టిని సోషలిజం నుండి మళ్లించడానికి ఒక సాధనంగా బూర్జువా క్లెరికలిజమ్ వ్యతిరేకత — ఇదీ పాశ్చాత్య దేశాల్లో మతవ్యతిరేక పోరాటం పట్ల సోషల్-డెమోక్రాట్లలో ఆధునిక “ఉదాసీన” భావ విస్తరణకు ముందుగా జరిగినది. కాగా దీనిని పూర్తిగా అర్థంచేసుకోవచ్చు, ఇది సూత్రబద్ధమే కూడా; ఎందుచేతంటే, బూర్జువావర్గంయొక్క, బిస్మార్క్యొక్క క్లెరికలిజమ్ వ్యతిరేకతను భంగపుచ్చేందుకు సోషల్-డెమోక్రాట్లు మతవ్యతిరేక పోరాటాన్ని సోషలిజానికై సాగించే పోరాటానికి లోబర్చాల్సి వచ్చింది.

రష్యాలో పరిస్థితులు పూర్తిగా వేరుగా వున్నాయి. మన బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవానికి శ్రామికవర్గం నాయకత్వం వహించింది. పాతకాలపు అధికారయుతమైన మతం తోసహా, దానిని పునరుజ్జీవింప జేయడానికి గాని, లేదా దానికి ఒకకొత్త ప్రాతిపదిక స్థానం కల్పించడమూ, వగైరాలకై చేసే ప్రతీ ప్రయత్నంతో సహా మధ్యయుగతత్వ వ్యతిరేక యుద్ధంలో శ్రామికవర్గ పార్టీయే భావశాస్త్రీయరంగంలో నాయకత్వం వహించాల్సి వుంటుంది. కాబట్టి, మతం ప్రైవేటు విషయమని రాజ్యాంగ యంత్రం ప్రకటించాలనే కార్మికపార్టీ కోర్కె స్థానే, సోషల్-డెమోక్రాట్లకీ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకీ మతం ప్రైవేటు విషయమనే ప్రకటనను నిలబెట్టడంలో జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు అవకాశవాదాన్ని ఎంగెల్స్ సాపేక్షంగా మృదువైన మాటలలోనే సరిదిద్దినప్పటికీ — ఈ జర్మన్ వక్రభాష్యాన్ని అనుసరించినందుకు రష్యన్ అవకాశవాదులను ఎంగెల్స్ సూరురెట్లు కఠినంగా చివాట్లు పెట్టివుండేవాడన్నది స్పష్టమే.

మతం ప్రజల నల్లనుందు అని దూమ వేదికనుండి ప్రకటించడంలో మన దూమ గ్రూపు కేవలం సరిగానే వ్యవహరించి, తద్వారా మత ప్రశ్నపై రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు చేయబోయే అన్ని ప్రకటనలకూ ఒక ప్రాతిపదికగా ఉపయోగపడాల్సిన ఒక ప్రమాణాన్ని కూడా సృష్టించింది. వారు ఇంతకంటే ముందుకు వెళ్లి, మరింత విపులంగా నాస్తిక వాదాన్ని వివరించి వుండాల్సిందా? మేము అలా అభిప్రాయపడడం లేదు. ఆలా చేసివుండిన పక్షంలో శ్రామిక వర్గం యొక్క రాజకీయ పార్టీచే మతవ్యతిరేక పోరాటం మరింత అతిశయోక్తులలో చెప్పబడే ప్రమాదానికి దారితీసి వుండేది; మతానికి వ్యతిరేకంగా బూర్జువా వర్గం జరిపే పోరాటానికి

సోషలిస్టులు జరిపే పోరాటానికి గల భేదాన్ని తుడిచిపెట్టేయడమే దాని ఫలితమయి వుండేది. నల్లదండు ముఠాల దూమలో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ గ్రూపుయొక్క ప్రథమ విధ్యుక్త ధర్మం గౌరవప్రదంగా నెరవేర్చబడింది.

రెండవ విధ్యుక్తధర్మం — సోషల్-డెమోక్రాట్లకు బహుశా అత్యంత ముఖ్యమైనది — అనగా, నల్లదండు ముఠాల ప్రభుత్వానికి మద్దతు ఇవ్వడంలో చర్చి, మతగురువుల బృందం యొక్క, కార్మికవర్గానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడ్డంలో బూర్జువావర్గం యొక్క వర్గపాత్రసూచి వివరించడం కూడా గౌరవప్రదంగా నెరవేర్చబడింది. ఈ విషయమై ఇంకా ఎంతో అంత అధికంగానే మాట్లాడి వుండవచ్చు సహజంగానే, కాగా భవిష్యత్తులో వారు చేయబోయే ఉపన్యాసాలలో కామ్రేడ్ సుర్కోవ్ ఉపన్యాసాన్ని ఎలా విపులీకరించాలో సోషల్-డెమోక్రాట్లు తెలుసుకుంటారు; అయినప్పటికీ అతని ఉపన్యాసం భేషుగ్గా వుంది, ఆ ఉపన్యాసాన్ని పార్టీ సంస్థలన్నింటి చేత విస్తృతంగా ప్రచారం చేయించడం మన పార్టీ నెరవేర్చవలసిన తక్షణ విధి.

మూడవ విధ్యుక్తధర్మం, జర్మన్ అవకాశవాదులచే అతి తరుచుగా వక్రభాష్యం చేయబడినట్టి “మతం ప్రైవేటు విషయం” అనే వాక్యం యొక్క సరైన అర్థం సవివరంగా వివరణచేసి చెప్పడం. దురదృష్టవశాత్తూ కామ్రేడ్ సుర్కోవ్ దీనిని చెయ్యలేదు. ఇది నిజంగా శోచనీయమే. ఎందుచేతనంటే, దూమ గ్రూపుయొక్క వెనకటి క్రియాకలాపంలో ఈ విషయంపై కామ్రేడ్ బెలోవూసావ్ అప్పటికే ఒక పొరపాటు చేశాడు, అప్పట్లో “ప్రాలెటారియ్” పత్రిక ఆ పొరపాటును గురించి రాసింది కూడా. మతం ప్రైవేటు విషయంగా పరిగణించబడాలి అనే ప్రసిద్ధిపడసిన కోర్కెయొక్క యథార్థ వ్యాఖ్యాన సమస్యను దూమ గ్రూపు దృష్టిలో నాస్తికమతం గురించిన వివాదం మరుగుపరచేసిందని దూమ గ్రూపులో జరిగిన చర్చ తెలుపుతుంది. దూమ గ్రూపు యావత్తు చేసిన ఈ పొరపాటుకు కామ్రేడ్ సుర్కోవ్ ఒక్కడినే మేము నిందించం. అంతే కాదు, ఈ ప్రశ్నను తగినంతగా విశదపరచనందుకూ, జర్మన్ అవకాశవాదులపై ఎంగెల్స్ చేసిన వ్యాఖ్యను సక్రమంగా అవగాహన చేసుకునేందుకు సోషల్-డెమోక్రాట్ల చైతన్యాన్ని తగినంతగా అభివృద్ధి పరచనందుకూ తప్పు యావత్తు పార్టీపైనా వుందని మేము నిష్కపటంగా ఒప్పుకుంటున్నాం. ప్రశ్నను తికమకగా అర్థం చేసుకోవడం వల్లనే వాస్తవంగా ఈ పొరపాటు సంభవించింది కాని, మార్క్స్ ఉపదేశాలను నిర్లక్ష్యంచేసే ఉద్దేశంవల్ల కాదనీ దూమ గ్రూపులో జరిగిన చర్చ రుజువుచేస్తోంది, కాగా దూమ గ్రూపులో జరిగే భవిష్యత్తు ఉపన్యాసాలలో ఈ పొరపాటు సవరించబడుతుందని మేము విశ్వసిస్తున్నాం.

కామ్రేడ్ సుర్కోవ్ ఉపన్యాసం మొత్తంమీద భేషుగ్గా వుందనీ, దానిని అన్ని ఆర్గనైజేషన్లూ విస్తృతంగా ప్రచారంలోకి తీసుకురావాలనీ మేము మళ్ళీ మరొకసారి చెబుతున్నాం.

తన సోషల్-డెమోక్రాటిక్ విద్యుక్తధర్మాన్ని చిత్తశుద్ధితో తాను నెరవేర్చుతూందని ఈ ఉపన్యాసంపై జరిగిన చర్చలో పార్టీ దూమ గ్రూపు రుజువుచేసుకుంది. పార్టీయొక్క దూమ గ్రూపునీ పార్టీనీ మరింతగా సన్నిహితపరచేందుకూ, పార్టీయొక్క దూమ గ్రూపులో జరుగు తూన్న క్లిష్టమైన కృషితో పార్టీకి పరిచయం కల్పించేందుకూ, పార్టీ పనిలోనూ దూమ గ్రూపుయొక్క పనిలోనూ భావశాస్త్రీయ ఐక్యతను స్థాపించేందుకూ దూమ గ్రూపులో జరిగే చర్చలపై నివేదికలు పార్టీ ప్రతికలలో మరింత తరుచుగా ప్రచురించబడుతూండడం ఎంతైనా అపేక్షణీయం.

మే, 1909.

యూరపియన్ కార్మికోద్యమంలో విభేదాలు

I

యూరప్, అమెరికా సమకాలిక కార్మికోద్యమంలోని మౌలికములైన ఎత్తుగడల విభేదాలు కార్మికోద్యమంలో వాస్తవంగా ఏలుబడి సాగిస్తూన్న సిద్ధాంతంగా పరిణమించినట్టి మార్క్సిజంనుండి విడిపోతూన్న పెద్ద ధోరణులు రెండింటి పోరాటంగా తేలిపోతున్నాయి. ఈ రెండు ధోరణులూ: రివిజనిజమూ (అవకాశవాదం, రిఫార్మిజం), అరాజకవాదమూ (ఎనార్క్-సిండికలిజం* ఎనార్క్-సోషలిజం). కార్మికోద్యమంలో ఏలుబడి సాగిస్తూన్నట్టి మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతంనుండి మార్క్సిస్టు ఎత్తుగడలనుండి ఈ రెండు విడిపోవడములూ రాశి కార్మికోద్యమపు అర్థశతాబ్ది పైచిలుకు చరిత్ర అంతటిలోనూ నాగరిక దేశాన్నిటిలోనూ వివిధ రూపాలలోనూ ఛాయలలోనూ ఆవేషించబడ్డాయి.

ఈ వాస్తవవిషయంవల్ల, విడిపోవడములు ఏ హఠాత్సంభవ ఫలితమో, ఏ వ్యక్తుల లేదా ఏ గ్రూపులయొక్క పోరపాట్ల ఫలితమో అని గాని, లేదా జాతీయ స్వభావాల, లేక సంప్రదాయాల పలుకుబడి, వగైరాల ఫలితమో అని కూడా గాని విశదపరచేందుకు వీల్లేదని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అన్ని పెట్టుబడిదారీ దేశాల ఆర్థికవ్యవస్థల ప్రాతిపదికలోను, ఆ దేశాల న్నిటి అభివృద్ధియొక్క స్వభావంలోను వున్నట్టి, ఈ విడిపోవడములకు నిరంతరము కారణ భూతము లవుతూన్నట్టి మూలకారణాలు ఏవో వుండేతీరాలి. అన్ తోన్ పన్నెకుక్ అనే డచ్చి దేశపు మార్క్సిస్టు ఒకతను గతసంవత్సరం “కార్మికవర్గ ఉద్యమంలోని ఎత్తుగడల విభేదాలు” (Anton Pannekoek: “Die taktischen Differenzen in der Arbeiterbewegung”, Hamburg, Erdmann Dubber, 1909), అనే పేరుతో ప్రచురించిన ఒక చిన్నగ్రంథం, ఈ కారణాలను శాస్త్రీయంగా గవేషణ చేయడంలో ఆసక్తిదాయకమైన యత్నానికి ఒక తార్కాణం. మన వ్యాఖ్యానంలో పన్నెకుక్ తేల్చిన సారాంశాలతో పాఠకునికి పరిచయం చేయించుతాం; అవి నిరాశ్చర్యకరములని ఒప్పుకొనక తప్పదు.

* అరాజకవాద-కార్మికసంఘవాదం — అనువాదకుడు.

ఎత్తుగడంపై ఆవృత్తికంగా బయల్దేరుతూన్న అభిప్రాయ భేదాలకుగల రోతైన కారణాలలో ఒకటి అసలు కార్మికోద్యమంయొక్క పెరుగుదలే. ఈ ఉద్యమాన్ని ఏదో ఒక చోద్యమైన ఆదర్శానికి లక్షణం చెప్పడమనే ప్రమాణంతో కొలవకుండా, ఆచరణలో సామాన్య ప్రజల ఉద్యమంగానే గనక పరిగణించినట్లయితే, నిరంతరమూ కొత్తకొత్త “రైకూట్లు”ను తీసుకురావడమూ, శ్రామికరాసులలోనుండి కొత్త స్తరములను తనరోకి తెచ్చుకోవడమూ, వీటి వెనువెంట సిద్ధాంత, ఎత్తుగడల పరిధిలో ఊగిసలాటలూ, పాత పాఠపాట్ల పునరా వృత్త ములూ, పాతకాలపు అభిప్రాయాల, పాతకాలపు పద్ధతుల తాత్కాలిక పునస్థిరీకరణములూ వగైరాలు తప్పనిసరిగా అనుగాములవుతాయి. ప్రతి దేశంలోని కార్మికోద్యమమూ కొత్త రైకూట్లు “తర్ఫీదు” కోసం కొద్దో గొప్పో పరిమాణంతో శక్తిని, శ్రద్ధనూ, కాలాన్ని ఆవృత్తంగా వినియోగించుతూనే వుంటుంది.

ఇంకా ముందుకువెళ్దాం. పెట్టుబడిదారీ విధాన అభివృద్ధి గతి వివిధ దేశాల్లోనూ, జాతీయ ఆర్థికవ్యవస్థయొక్క వివిధ విభాగాల్లోనూ వివిధంగా వుంటూంటుంది. అధికస్థాయి పరిశ్రమ యొక్క అత్యధికాభివృద్ధి పరిస్థితులకింద వున్న కార్మికవర్గం చేతనూ, దాని భావ శాస్త్రవేత్తలచేతనూ మార్క్సిజం అతి సులభంగానూ, అతి త్వరితంగానూ, అతి సమగ్రం గానూ, అతి సుస్థిరంగానూ వంటపట్టించుకోబడుతుంది. సాధారణంగా బూర్జువా ప్రపంచ దృక్పథం యొక్క, లందులోనూ ప్రత్యేకంగా బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక ప్రపంచదృక్పథం యొక్క, సంప్రదాయాలన్నిటితోనూ ఇంకా నిష్కర్షగా తెగతెంపులు చేసుకోలేకుండా వున్న కారణంగా మార్క్సిజంలోని కొన్ని ప్రత్యేక అంశాలనో, నూతన ప్రపంచదృక్పథంలోని కొన్ని ప్రత్యేక భాగాలనో, లేక ప్రత్యేక నినాదాలనో డిమాండ్లనో మాత్రమే అవగాహన చేసుకున్నట్టి కార్మికోద్యమ అనుయాయులు అవుపడుతూండడానికి, వెనకబడి వున్నట్టి, లేదా వాటి అభి వృద్ధిలో వెనక వెనకనే వున్నట్టి ఆర్థికసంబంధాలే నిరంతరమూ దారితీస్తుంటాయి.

ఇదిగాక, విభేదాలకు నిరంతరమూ మూలాధారం, వైరుధ్యాలతోనూ, వైరుధ్యాల ద్వారానూ సాగుతూండేటట్టి సామాజికాభివృద్ధి యొక్క గతితార్కిక స్వభావమే. పాత ఉత్పత్తి పద్ధతు లను నాశనంచేసి ఉత్పాదక శక్తులను అభివృద్ధిచేస్తుంది. కాబట్టే, పెట్టుబడిదారీ విధానం ప్రగతిశీల మవుతూంది; అయినప్పటికీ అదే సమయంలో అభివృద్ధిలోని ఒక నిర్దిష్టదశలో, ఉత్పాదక శక్తుల పెరుగుదలను అరికట్టుతుంది. కార్మికులలో అభివృద్ధి కలిగించి, వారిని ఆర్గనైజుచేసి క్రమశిక్షణను అలవర్చుకొనేటట్టు చేస్తుంది — కాగా ప్రజాపీడన కావించుతూ, హింసించుతూ, క్షీణదశకూ దారిద్ర్యం, వగైరాలకూ కూడా అది దారితీస్తుంది. పెట్టు బడిదారీ విధానం తన సమాధినిర్మాతనే ప్రభావితంచేసుకుంటుంది, ఒక కొత్త వ్యవస్థయొక్క మూలద్రవ్యాలను తానంతటదే సృష్టించుతుంది, అయినప్పటికీ అదేసమయంలో, ఒక “దాటు”

లేనిదే, ఈ విడివిడి మూలద్రవ్యాలు కార్యకలాపాల సాధారణ పరిస్థితులను వేటిని మార్చవు, పెట్టుబడి పరిపాలనను ఏ మాత్రమూ కదల్చవు. వాస్తవజీవితం యొక్క, పెట్టుబడిదారీ విధాన, కార్మికోద్యమాల వాస్తవ చరిత్రయొక్క ఈ వైరుధ్యాలను మార్క్సిజం, అనగా గతి తార్కిక భౌతికవాద సిద్ధాంతం, తనరో ఇముడ్చుకో గల్గుతూంది. అయితే ప్రజారాసులు పుస్తకాలనుండిగాక, జీవితం నుండే నేర్చుకుంటారనే విషయం చెప్పనవసరం లేదు: దీన్ని బట్టి కొందరు వ్యక్తులు, లేదా కొన్ని గ్రూపులుగా ఏర్పడిన కొందరు వ్యక్తులు, పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి యొక్క ఒక లక్షణాన్ని ఈవేళ, ఒక లక్షణాన్ని రేపు, ఈ అభివృద్ధి నుండి ఒక “గుణపాఠాన్ని” ఈవేళ, మరొక గుణపాఠాన్ని రేపు, ఈ విధంగా ఒకవైపు మొగ్గు చూపే సిద్ధాంతంగానూ, ఒకవైపు మొగ్గుచూపే ఎత్తుగడల విధానంగానూ నిరంతరమూ అతిశయోక్తులతో చెబుతూ పైకెత్తుతూ వుంటారు.

బూర్జువా భావశాస్త్రవేత్తలూ, లిబరల్స్, ప్రజాస్వామికవాదులూ మార్క్సిజాన్ని అర్థం చేసుకోకుండానూ, సమకాలిక కార్మికోద్యమాన్ని అర్థం చేసుకోకుండానూ నిస్సహాయులై ఒక చివరనుండి ఒక చివరకు నిరంతరమూ కుప్పిగంతులు వేస్తూనే వుంటారు. దుష్ట బుద్ధులు కొందరు ఒక వర్గంపై ఒక వర్గాన్ని “ఉసికొల్పుతున్నారని” చెబుతూ, ఈ విధంగా వీరు యావత్తు విషయాన్నీ ఒకనాడు వివరించుతారు, మరొకనాడు కార్మికుల పార్టీ “సంస్కరణలను కోరుతున్నట్టి శాంతియుతమైన పార్టీ” అని ఉద్ఘాటించుతూ తమ్ముతామే ఊరడించు కుంటారు. కార్మికోద్యమం యొక్క ఒక పార్శ్వాన్నే పట్టుకుని, ఒకవైపు మొగ్గుచూపే స్వభావాన్ని ఒక సిద్ధాంతంగా పైకెత్తుతూ, కార్మికవర్గ క్రియాకలాపంలో ఫలానా కాలా వధిలో, ఫలానా పరిస్థితులో ఈ ఉద్యమంలో ఒక విశిష్ట ప్రత్యేకతగా ఏర్పడేటట్టి ధోరణులనూ లక్షణాలనూ పరస్పరం మినహాయించుకునేటట్టివిగా ప్రకటించేటట్టి ఎనార్కో-సిండికలిజమూ, రిఫార్మిజమూ — ఈ రెండింటినీ ఈ బూర్జువా ప్రపంచదృక్పథంయొక్క, దాని ప్రభావం యొక్క సూటి ఫలితాలుగానే పరిగణించాలి. అయితే, ఏ విధంగానైతే మెల్లగా సాగే పరిణామమూ, శీఘ్రమైన దాట్లా — అవిరతంలో విరుపులు — విరామములు, జీవితము లోనూ ప్రకృతి అభివృద్ధిలోనూ ఇమిడి వున్నాయో అలాగే ఈ విభిన్న ధోరణులు వాస్తవ జీవితంలోనూ వాస్తవ చరిత్రలోనూ ఇమిడి వున్నాయి.

“దాట్లు” గురించి, కార్మికోద్యమానికి యావత్తు పాత సమాజానికి వున్న మౌలిక విరుద్ధం గురించి అన్ని అవేక్షణలనూ రివిజనిస్టులు వుత్త పదజాల ప్రయోగంగా పరిగణిస్తారు. సంస్కరణలను సోషలిజం యొక్క పాక్షిక సాధనగా వారు పరిగణిస్తారు. ఎనార్కో-సిండికలిస్టు “చిల్లర మల్లర కార్యకలాపాన్ని,” అందులోనూ ముఖ్యంగా పార్లమెంటరీ వేదికను ఉపయోగించుకొనడమును తిరస్కరిస్తాడు. ఇప్పుడు చివర పేర్కొనబడిన ఎత్తుగడలు

“మహత్తర దినాలు” కోసం కాచుకుని కూచోవడంతో సమానమే అవుతూ, ఈ మహత్తర ఘటనలను సంభవింపజేసే శక్తులను సమీకృతం చేయడంలో అసమర్థతనే వాస్తవంగా తెలియ పరుస్తున్నాయి. పెద్దవీ, బలమైనవీ, తమ విధులను యుక్తంగా నెరవేర్చగలేవీ అయినట్టి ఆర్గనైజేషన్లలో — అన్ని పరిస్థితులలోనూ యుక్తంగా తమ విధులను నిర్వర్తింపగలిగే ఆర్గనైజేషన్లలో — వర్గపోరాట భావంతో పరితప్తమై, తమ లక్ష్యాలను స్పష్టంగా తెలుసు కుంటూ, నిజమైన మార్క్సిస్టు ప్రపంచదృక్పథంలో శిక్షణ పొందినట్టి ఆర్గనైజేషన్లలో — కార్మికులను సమీకృతం చేసేటట్టి అత్యంత ప్రధానమైనట్టి అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి కార్యానికి ఈ రెండు ఎత్తుగడలూ కూడా అడ్డంకులే అవుతున్నాయి.

ఒక్క పశ్చిమ యూరపియన్ చరిత్రనుండే, అందులోనూ ముఖ్యంగా జర్మనీ, ప్రాన్సు చరిత్రలనుండే, ఉదాహరణలను తీసుకుని, రష్యాను లెక్కలోకి తీసుకోకుండా పూర్తిగా వదలి పెట్టేసి, తన విశ్లేషణనకు తార్కాణాలను చూపిస్తున్నాడు పన్నెకుక్ అని చెప్పేందుకు అవకాశం కలిగేటట్టి అపోహను నివారించేందుకుగాను అసలు విషయం వదలిపెట్టి, ప్రాసంగి కంగా వేరే ఒక చిన్న విషయం గురించి మనమిక్కడ ప్రస్తావించాల్సి వుంటుంది. రష్యాను గురించి అతడు లీలగా సూచిస్తూండేటట్టుగా ఒక్కొక్కప్పుడు కనబడినప్పటికీ, అందుకు కారణం కేవలమూ, మార్క్సిస్టు ఎత్తుగడలనుండి ప్రత్యేకములైన విడిపోవడములను ప్రభా వితం చేసేటట్టి మౌలికధోరణులు సంస్కృతిలోనూ జీవితవిధానంలోనూ చరిత్రలోనూ ఆర్థిక వ్యవస్థలోనూ రష్యాకీ పాశ్చాత్యానికి మధ్య బ్రహ్మాండమైన వ్యత్యాసం వున్నప్పటికీ సహితమూ, మన దేశంలో కూడా కనబడుతూ వుండడమే.

చిట్టచివరి విషయం ఏమిటంటే, కార్మికోద్యమంలో పాల్గొంటున్న వారిలో అభి ప్రాయభేదాలకు దారితీసే అత్యంత ముఖ్యమైన కాణం, సాధారణంగా పాలకవర్గాల ఎత్తుగ డలలోనీ, ప్రత్యేకంగా బూర్జువావర్గపు ఎత్తుగడలలోనీ, మార్పులలో వుంటుంది. బూర్జువా వర్గపు ఎత్తుగడలు ఎల్లప్పుడూ ఒక్కలాగే వుండిన పక్షంలోనూ, లేదా అధమం ఒక్క రకానికి చెందినవే అయివుండిన పక్షంలోనూ, కార్మికవర్గం కూడా అదే ఎత్తుగడలతో, లేదా అదే రకం ఎత్తుగడలతోనూ అందుకు జబాబివ్వడం త్వరగానే నేర్చుకుంటుంది. యథార్థానికి అన్ని దేశాలలోని బూర్జువావర్గం పరిపాలనా వ్యవస్థలను రెండింటిని, తన ప్రయోజనాల కోసమూ, తన పరిపాలనను నిలుపుకొనడానికోసమూ రెండు పోరాట పద్ధతులను విధిగా అభి వృద్ధి చేస్తుంది, కాగా ఈ రెండు పద్ధతులూ ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకదాని తరువాత ఒకటిగానూ, ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకదానితో ఒకటి వివిధ సంయోగాలలోనూ వుంటూంటాయి. అవి ఏవంటే: మొదటిది, బలప్రయోగ పద్ధతి, కార్మికోద్యమానికి ఎట్టి రాయితీలను సహితమూ. ఇవ్వ నిరాకరించే పద్ధతి, పాతబడిపోయినట్టి కాలం చెల్లిపోయినట్టి సంస్థలన్నింటికీ వత్తాను

ఇచ్చే పద్ధతి, ఎట్టి సామరస్య స్వభావమూ చూపకుండా సంస్కరణలను తిరస్కరించే పద్ధతి. ఇది కన్సర్వేటివ్ విధానం యొక్క స్వభావం, పాశ్చాత్య యూరప్‌లో ఈ విధానం అంతకంతకు మరింతగా భూస్వామ్యవర్గం యొక్క విధానంగానే వుండడంపోయి, మరింత అధికంగా బూర్జువా వర్గపు సాధారణ విధానం యొక్క వివిధ రకాలలో ఒక రకంగా తయారవుతూంది. రెండవ పద్ధతి రాజకీయ హక్కుల అభివృద్ధి దిశగా, సంస్కరణలూ రాయితీలూ, వగైరాల దిశగా నడచే “లిబరలిజం” పద్ధతి.

బూర్జువావర్గం ఒక పద్ధతినుండి ఇంకొక పద్ధతిలోకి వెళ్లేందుకు కారణం, వ్యక్తుల యొక్క ద్వేషపూరిత కుతంత్రాలూ కావు, కాకతాళీయ న్యాయమూ కాదు, అందుకు కారణం దాని స్వీయ స్థానంయొక్క మౌలిక వైరుధ్య స్వభావమే. దృఢంగా స్థాపితమైన ప్రాతినిధ్యపు వ్యవస్థ లేనిదే, సాపేక్షంగా ఉన్నతస్థాయి “సాంస్కృతిక” డిమాండ్లను కోరడంవల్ల, తప్పని సరిగా విభేదించి తీరుతూన్నట్టి జనసంఖ్య కొన్ని నిర్దిష్టములైన రాజకీయ హక్కులను అనుభవించనిదే ప్రామాణికమైన పెట్టుబడిదారీ సమాజం విజయవంతంగా అభివృద్ధి పొందజాలదు. తనకు స్వాభావికమైన ఉన్నత సాంకేతికము, ప్రపంచ పోటీ అభివృద్ధి సంక్లిష్టత, ఉలుసుబాటు, చలనసామర్థ్యం, త్వరితం, వగైరాలను కలిగినట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానపు స్థితిగతుల వల్లనే సంస్కృతియొక్క ఒక నిర్దిష్ట కనిష్టస్థాయికిగాను ఈ డిమాండ్లు సృష్టించబడుతున్నాయి. తదానుషంగికంగా బూర్జువావర్గపు ఎత్తుగడలలోని మార్పులూ, బలప్రయోగ వ్యవస్థనుండి ప్రత్యక్షంగా రాయితీలను కల్పించే వ్యవస్థకు మలుపు గత శతాబ్ది ఉత్తరార్థంలో అన్ని యూరపీయన్ దేశాల చరిత్రకూ ప్రత్యేకమైనదిగానే వుంటూండగా, అదే సమయంలో నిర్దిష్ట కాలావధులలో ఎదో ఒక పద్ధతి యొక్క ప్రయుక్తాన్ని వివిధ దేశాలు ప్రధానంగా అభివృద్ధి చేస్తాయి. ఇందుకు దృష్టాంతం: 1860 లలోనూ, 1870 లలోనూ “లిబరల్” బూర్జువా విధాన అవలంబనకు ఇంగ్లండు సాంప్రదాయక దేశం, 1870 లలోనూ, 1880 లలోనూ జర్మనీ బలప్రయోగ పద్ధతికే కట్టుబడి వుండిపోయింది. ఇలాగే ఇతర దృష్టాంతాలు కూడా.

ఈ పద్ధతి జర్మనీలో సాగిన రోజుల్లో, బూర్జువా పరిపాలన వ్యవస్థలలో ఒక వ్యవస్థ యొక్క పాక్షిక ప్రతిధ్వని అయినట్టి, ఆనాడు అరాజకవాదం అని పిలువబడినట్టి ఎనార్కో-సిండికలిజం కార్మికోద్యమంలో వృద్ధిచెందింది (1890 లలో “యువకులు”¹²⁰ అనీ, 1880 ల ప్రారంభంలో యోహాన్ మోస్ట్.) 1890 లో “రాయితీల” దిశగా మార్పు జరిగినప్పుడు, ఎల్లప్పుడూ జరిగేటట్టుగానే అప్పుడు కూడా, ఈ మార్పు కార్మికోద్యమానికి మరింత ప్రమాద భరితంగా పరిణమించి, బూర్జువా “రిఫార్మిజం”యొక్క సరిసమాన పాక్షిక ప్రతిధ్వని అయినట్టి అవకాశవాదాన్ని కార్మికోద్యమంలో ప్రభావితం చేసింది. “బూర్జువావర్గ లిబరల్

విధానంయొక్క ధనాత్మకమైనట్టి నిజమైనట్టి లక్ష్యం కార్మికులను పెడదారులను పట్టించి, వారిశ్రేణులను చీల్చి, వారి విధానాన్ని నిర్వీర్యమైనట్టి, ఎల్లప్పుడూ నిర్వీర్యంగానే వుండేటట్టి, క్షణభంగురమైన కుహవా రిఫార్మిజంయొక్క నిర్వీర్యమైన అనుబంధంగా పరివర్తన చేయడమే" అని పన్నెకుక్ అంటాడు.

బూర్జువావర్గం అతి తరుచుగా, పన్నెకుక్ న్యాయంగా అన్నట్లుగానే "మరింత జిత్తులమారి" విధానమైనట్టి, "ఉదారమైన" విధానం వల్ల తన లక్ష్యాన్ని కొంత నిర్దిష్ట కాలం వరకూ సాధించుకుంటుంది. కార్మికులలోనూ, వారి ప్రతినిధులలోనూ, ఒక భాగం పైకి నిజమైనవిగానే కనబడుతూన్నట్టి రాయితీలచే మోసగించబడ నిచ్చగించుతుంది. వర్గపోరాట సిద్ధాంతం "పాతపడిపోయిందని" రివిజనిస్టులు చాటిచెబుతారు, లేదా వర్గపోరాట పరిత్యాగంతో వాస్తవంగా సమానమే అవుతూన్న విధానాన్ని సాగించడం ఆరంభించుతారు. బూర్జువా వర్గపు ఎత్తుగడల వంకరటొంకర నడకలు, కార్మికోద్యమంలోని రిఫార్మిస్టు తత్వాన్ని తీవ్రం చేసి, కార్మికోద్యమంలోని విభేదాలను, నూటి చీలికలుగా ఏర్పడేంతవరకూ కూడా తరుచుగా తీసుకుపోతాయి.

పైన సూచించిన తరహాకి చెందిన కారణాలన్నీ కార్మికోద్యమంలో, శ్రామికవర్గ శ్రేణులలో ఎత్తుగడల ప్రశ్నలపై అభిప్రాయభేదాలు పొడసూపేందుకు దారితీస్తాయి. శ్రామిక వర్గానికి, దానితో సంపర్కం వున్నట్టి, రైతాంగాన్ని కలుపుకున్న పెట్టీబూర్జువావర్గ స్తరములకూ మధ్య చైనీయ మహాకుడ్యం అంటూ ఏదీ లేదు, ఉండడానికి వీలూలేదు. కొందరు వ్యక్తులూ, కొన్ని గ్రూపులూ, కొన్ని పెట్టీబూర్జువా స్తరములూ శ్రామికవర్గ శ్రేణులలోకి మారిపోవడం తక్షణ ఫలితంగా శ్రామికవర్గపు ఎత్తుగడలలో ఊగిసలాటలకు తప్పనిసరిగా దారి ఏర్పడుతుందన్న విషయం ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది.

నిర్దిష్టమైన ఆచరణీయ సమస్యల ఉదాహరణనుండి మార్క్సిస్టు ఎత్తుగడల సారాన్ని అర్థం చేసుకుందుకు వివిధ దేశాల కార్మికోద్యమానుభవం మనకు సహాయ పడుతుంది. మార్క్సిజం నుండి విడిపోతూన్నట్టి అన్యమార్గాల అనుసరణ యొక్క నిజమైన వర్గ ప్రాముఖ్యతను మరింత స్పష్టంగా గుర్తెరగేందుకూ ఈ అన్యమార్గాల అనుసరణతో మరింత విజయవంతంగా పోరాడేందుకూ ఇది యువదేశాలకు సహాయపడుతుంది.

డిసెంబరు 1910.

మార్క్సిజంయొక్క చరిత్రకాభివృద్ధిలో కొన్ని విశిష్ట లక్షణాలు

తామూ — అనగా తానూ ప్రఖ్యాతివహించిన తన మిత్రుడూ — చేసిన ఉపదేశం ఒక పీడిసూత్రం కాదు, కార్యాచరణకు అది మార్గదర్శి అన్నాడు ఎంగెల్స్. ఈ మహావాక్యం మార్క్సిజంయొక్క తరుచుగా విస్మరించబడుతూన్నట్టి ఆ అంశాన్ని ఎంతో భావోద్దీపితం గానూ అపూర్వశక్తితోనూ నొక్కిచెపుతూంది. ఇలాగు నిర్లక్ష్యం చేయడంవల్ల మార్క్సిజాన్ని ఒక పక్కకు ఒరిగిపోయి వికృతరూపాన్ని పొందిన జీవచ్ఛవంలాగు తయారుచేస్తున్నాం మనం; దాని సజీవమైన ఆత్మనే మనం హరింపజేస్తున్నాం; మార్క్సిజంయొక్క మౌలిక సైద్ధాంతిక పునాదులనే — గతితార్కికాన్నే, వైరుధ్యాలతో నిండినట్టి సర్వవ్యాప్తమైన చరిత్రకాభివృద్ధినే — మనం నాశనంచేస్తున్నాం; చరిత్రగమనంయొక్క ప్రతి కొత్త మార్పుతోనూ మారి పోయేటట్టి నిర్దిష్టమైన ఆచరణయోగ్యమైన యుగకర్తవ్యాలతో దానికుండే సంబంధాన్నే తెగగొట్టేస్తున్నాం మనం.

నిజం చెప్పాలంటే, ఈనాడు రష్యాలో మార్క్సిజంయొక్క విధి గురించి తాపత్రయ పడుతూన్న వారిలోనే, మార్క్సిజంయొక్క ఈ అంశాన్నే సరిగ్గా నిర్లక్ష్యంచేసే వారే మనకు అతి తరుచుగా తటస్థపడుతుంటారు. అయినప్పటికీ, కార్యాచరణ పరిస్థితులను వాటితోసహా కార్యాచరణయొక్క లక్ష్యాలనూ అత్యంత ప్రత్యక్షంగా తక్షణమే నిర్ణయించే టట్టి రాజకీయ సాంఘిక స్థితిగతులనూ అసామాన్య త్వరితగతితోనూ అనన్యసామాన్య శక్తి తోనూ జరిగిన పరిస్థితుల మార్పుకు రష్యా ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో అత్యంత ఆకస్మికంగా లోనైనదన్న విషయం అందరకూ స్పష్టంగా కనబడి తీరుతూంది. వర్గాలమధ్య వుండే మౌలిక సంబంధాలు మార్పుచెందనంతవరకూ చరిత్రగమనంయొక్క ప్రతి మార్పుతోపాటుగా మార్పు చెందనటువంటి సాధారణములైనట్టి మూలాధారములైనట్టి లక్ష్యాలను గురించి నేను సహజంగానే చెప్పడం లేదు. రష్యను సమాజంలో వివిధవర్గాలమధ్య వున్న మౌలికమైన

సంబంధంలాగే, రష్యాలో ఆర్థిక పరిణామంయొక్క (ఆర్థికపరిణామం ఒక్కటే కాదు) మొత్తం ధోరణి కూడా, మాటవరసకు గత ఆరేళ్లలో మార్పు చెందలేదనేది సుస్పష్టంగానే కనబడుతుంది.

కాని ఈ కాలంలోనూ, నిర్దిష్ట సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులలో జరిగిన మార్పుల తోపాటుగా, ప్రత్యక్ష తక్షణ చర్యలయొక్క లక్ష్యాలు కూడా అతి నిశితంగా మారిపోయాయి; — కాగా మార్క్సిజం సజీవమైన సిద్ధాంతంకాబట్టే, తదానుషంగికంగా వివిధ పార్శ్వాలు ప్రథమ స్థానాన్ని వహించక తప్పింది కాదు.

ఈ అభిప్రాయం స్పష్టంగా బోధపడాలంటే, గత ఆరేళ్లలోనూ నిర్దిష్టములైన సాంఘిక రాజకీయ పరిస్థితులు ఏలా మార్పు చెందాయో మనం ఒకసారి గమనించడం అవసరం. ఆలా గమనించినట్లయితే, ఈ ఆరు సంవత్సరాల కాలమూ, మూడు సంవత్సరాల దశలు రెండింటికీంద ఏర్పడుతున్నట్టు మనకు స్పష్టంగా కనబడుతుంది: 1907 వేసవిలో దరిదాపు పూర్తి అయిన మొదటి దశ; 1910 వేసవిలో దరిదాపు పూర్తి అయిన రెండవ దశ. స్వచ్ఛమైన సైద్ధాంతిక దృష్టితోనే చూచినట్లయితే, రష్యాలో వున్న రాజ్యాంగవ్యవస్థయొక్క మూలస్వభావాల్లో అత్యంత త్వరితగతినీ సంభవించిన మార్పులనుబట్టి మొదటి మూడేళ్ల కాలమూ ప్రాధాన్యత వహించుతుంది: ఈ మార్పులయొక్క గమనం ఎంతో ఒడిదుడుకుగానూ, వీటి స్పందనవిస్తారం రెండు దిశలలోనూ కూడా ఎంతో విస్తృతంగానూ జరిగింది. అమిత వైవిధ్యాన్ని కలిగిన వేర్వేరు రంగాలలో — (దూమలోనూ, దూమవెలుపలనూ, వత్రికల్లోనూ, సంఘాల్లోనూ, సభల్లోనూ, ఇంకా ఇతరత్రానూ), ఇంతవరకూ చరిత్రలో తరుచుగా గమనించబడనట్టిన్నీ, ఇంత బాహుళంగానూ, ఇంత మనస్సుకు నాటి పోయేటట్టుగానూ, ఇంత భారీస్థాయిలోనూ జరిగిన అన్ని రష్యను సాంఘిక వర్గాలయొక్క కార్యాచరణ క్రియే “పైకట్టడము”లో సంభవించిన మార్పులకు సాంఘిక ఆర్థిక ప్రాతిపదికగా ఏర్పడింది.

ఇందుకు భిన్నంగా, ఇంచుమించు నిస్తబ్ధతకిందే ఏర్పడినంతటి మిక్కిలి మెల్లగా జరిగిన పరిణామాన్నిబట్టి — సైద్ధాంతికమైన “సాంఘికశాస్త్ర” దృష్టికి పరిమితమైన స్థానంనుంచే మాట్లాడుతున్నామని మళ్ళీ మరొకసారి మనం చెప్పాల్సి వుంది — రెండవ మూడేళ్లకాలం ప్రాధాన్యత వహిస్తోంది. రాజ్యాంగయంత్రవ్యవస్థలో చెప్పదగినంతటి మార్పేదీ ఈకాలంలో జరగలేదు. అంతకు ముందరి మూడేళ్లకాలంలో ఏ యే “రంగాల” లోనైతే కార్యాచరణక్రియలు మొలకలెత్తి అభివృద్ధి చెందాయో, అట్టిరంగాలలోని చాలా వాటిలో, వర్గాలచే వివిధ రూపాల్లో జరపబడిన బహిరంగ చర్యలేవీ ఈ కాలంలో ఇంచుమించు జరగలేదు.

ఇదివరకు రెండు కాలాలకూ వున్న సారూప్యత ఎందులో వుందంటే, ఈ రెండు కాలాల్లోనూ రష్యాయొక్క పరిణామం వెనుకటి విధాంగానే వుండి పోయింది, అనగా పెట్టుబడిదారీ విధాన పరిణామంగానే వుండిపోయింది. ఈ ఆర్థిక పరిణామానికి అనేక పూర్వదర్శ, మధ్యయుగపు సంస్థల అస్తిత్వానికి వున్న వైరుధ్యం యేవిధంగానూ తొలగింపబడక పోవడమే కాకుండా, వీటిలో కొన్ని సంస్థలు పాక్షికమైన బూర్జువా స్వభావాన్ని వహించిన కారణంగా ఈ వైరుధ్యం తొలగిపోవడం బదులు మరింత ఉధృతమై అలాగే స్థిరపడిపోయింది.

ఈ రెండు దశలకూ వున్న భేదం అంతా ఎక్కడ ఉందీ అంటే, మొదటి దశలో, పైన పేర్కొనబడినట్టి అతి త్వరితంగానూ అతి అసమాన గతితోనూ జరిగిన మార్పుల యొక్క ఫలితాలు అచ్చంగా ఏలాగుంటాయి? — అనే ప్రశ్న చరిత్రను నిర్మించే ప్రధాన పాత్రను వహించింది. రష్యలోని పరిణామస్వభావం పెట్టుబడిదారీ విధానపు స్వభావాన్నే కలిగి వుండడం కారణంగా, ఈ మార్పులయొక్క పర్యవసానం తప్పనిసరిగా బూర్జువా స్వభావాన్నే కలిగి వుండడం తథ్యం. ఐతే మాత్రం బూర్జువావర్గమూ వుంది, బూర్జువావర్గమూ వుంది. కాస్తోకుస్తో మితవాద ఉదారతత్వాన్ని [మోడరేట్ లిబరలిజం] బహిరంగంగా అంగీకరించిన మధ్యతరగతి, ధనికతరగతుల బూర్జువావర్గం, తన వర్గపరిస్థితుల ననుసరించి హఠాత్తుగా జరిగిన ఏ మార్పులన్నా కూడా భయపడిపోయి, వ్యవసాయసంబంధమైన వ్యవస్థలోనూ, ఈ వ్యవస్థ ప్రాతిపదికపై నిర్మించబడిన రాజకీయ “పైకట్టడం” లోనూ, నిలిచివున్న పురాతన సంస్థల గణనీయమైన అవశేషాలను ఇంకా నిలబెట్టుకోవడానికే ప్రయత్నించింది. దీనికి విభిన్నమైనట్టి సంస్కరణాలను — మధ్యయుగపు అవశేషాలకు బహుస్వల్ప ఆస్కారం ఇచ్చే సంస్కరణాలను — “తమ రెక్కల కష్టంవల్లనే జీవనాన్ని జరుపుకొనే” రైతాంగంతో పెనవేసుకొనిపోయిన గ్రామీణ పెట్టిబూర్జువావర్గం విధిగా వాంఛించేది. తమ చుట్టుపక్కల జరుగుతున్న పరిస్థితులను గ్రహించుకొనగలిగే చైతన్యాన్ని కలిగివున్నంత మేరకూ, కూలినాలి చేసుకుని జీవించే శ్రామికులు, బూర్జువా వ్యవస్థయొక్క నిర్మాణపరిధుల్లోనే ఉనికిని కలిగి వుండినప్పటికీ, ఆ వ్యవస్థలోనే పూర్తిగా విభిన్న రూపాలనూ పూర్తిగా విభిన్న పరిణామవేగాన్నీ పూర్తిగా విభిన్న స్థాయిలలో వున్న అభ్యుదయకరములైన ప్రభావాలను ప్రతిబింబిస్తున్న ఈ రెండు ధోరణుల మధ్యనూ జరుగుతున్న సంఘర్షణవల్ల, తాము ఏ వైఖరిని అవలంబించవలసి వుంటుందో తమంతటతామే వారు నిర్ణయించుకోవడం సహజమే.

ఈ విధంగా, గత మూడు సంవత్సరాల కాలమూ ఎత్తుగడల సమస్యలు అని చెప్పబడే మార్క్సిజంయొక్క సమస్యలను కాకతాళీయంగా కాకుండా ఆవశ్యకంగానే ముందుకు తీసుకు వచ్చింది. ఈ సమస్యలపైన సంభవించిన వివాదాలూ విభేదాలూ “మేధావులలో” జరిగిన తగాదాలేననీ, “అపరిపక్వ దశలో వున్న శ్రామికవర్గంపైన పలుకుబడిని సంపాదించడానికోసం

జరిగిన పోరాటం" అనీ, "శ్రామికవర్గానికి అనుగుణ్యంగా మేధావులు అవలంబించే అనువర్తనలకు అవి చిహ్నాలనీ," రకరకాల "వేహిస్తులు" అనుకుంటూన్నట్టి, అభిప్రాయమంతటి పారపాటు అదే కాని మరొకటి లేదు. తత్ఫలితంగా ఈ వర్గం పరిపక్వదశను అందుకొన్న నిశిత కారణంవల్లనే యావత్తు రష్యను బూర్జువావర్గ పరిణామంలోనూ ఏర్పడిన ఈ రెండు విభిన్నధోరణుల మధ్యనూ వున్న సంఘర్షణపట్ల ఉదాసీనతను వహించడానికి ఈ వర్గానికి వీలుపడింది కాదు; తత్ఫలితంగా ఈ వర్గంయొక్క సిద్ధాంతకర్తలకు ఈ విభిన్నధోరణులకు (ప్రత్యక్షంగానో పరోక్షంగానో, సవ్యమైన లేక పరావర్తితమైన ప్రతిబింబంలోనో) అనువర్తించేటట్టి సైద్ధాంతిక సూత్రీకరణాలను చేయక తప్పింది కాదు.

రెండో మూడేళ్లకాలంలో, రష్యో బూర్జువా పరిణామాభివృద్ధిలోని విరుద్ధధోరణుల మధ్యనున్న సంఘర్షణ ప్రధానపాత్రను వహించనే లేదు; ఈ రెండు ధోరణులనూ కూడా రాజకీయ "జూబి" ¹²¹ అణగదొక్కేసి, వెనక్కితరిమేసి, తాత్కాలికంగా నోరు నొక్కేశాయి. ఈ మధ్యయుగపు జూబి రాజకీయాల్లో ఉత్తర రంగాన్ని ఆక్రమించు కోవడమేకాకుండా, బూర్జువా సమాజంయొక్క అత్యంత విస్తృతభాగాల్లో వేహిస్తు అభిప్రాయాలను ప్రచారంచేసి నిరాశనూ, స్వాభిప్రాయాలను పరిత్యజించి ఊమాపణను అర్థించే భావాన్నీ నెలకొల్పాయి. ఆనాడు బైటపడినది పాతకాలపు సామాజిక వ్యవస్థను సంస్కరించేందుకు బయలుదేరిన రెండువిధానాలయొక్క పరస్పర సంఘర్షణ కాదు; ఎట్టి సంస్కరణలపట్లనూ విశ్వాసాన్ని కోల్పోవడమూ, "నమ్రతమూ," "పశ్చాత్తాపాన్నీ" ప్రదర్శించడమూ, సంఘవ్యతిరేక సిద్ధాంతాలపైన మితిమీరిన మోజు చూపడమూ, నిగూఢవాదం పైన వెర్రిభ్రాంతిని కనపర్చడమూ, ఇలాంటివే ఆనాడు బైటపడ్డాయి.

కాగా ఆశ్చర్యకరమైన ఈ హఠాత్తుమార్పు యాదృచ్ఛికంగా వచ్చినదీ కాదు, కేవలం "బాహ్యంనుండి" కలిగిన ఒత్తిడివల్ల సంభవించిన ఫలితమూ కాదు. తరతరాలనుండి శతాబ్దాలనుండి ఆనాటివరకూ రాజకీయసమస్యలతో ఎట్టిప్రమేయమూ లేకుండా దూరంగా వుండి, రాజకీయ సమస్యలతో పరిచయంలేని ప్రజావర్గాలను గత మూడేళ్లకాలం ఎంత ప్రగాఢంగా కదల్చివేశాయంటే, "అన్ని విలువలనూ పునః విలువకట్టాల్సింది" అనే వాంఛ, మౌలికములైన సమస్యలన్నింటినీ నూతనంగా అధ్యయనం చేద్దామనే ఇచ్ఛ, సిద్ధాంతంలోనూ మూలవిషయాల్లోనూ మూలసూత్రాలతో ప్రారంభించే అధ్యయనంలోనూ ఒక నూతనాసక్తి ఈ ప్రజావర్గాలలో సహజంగానూ అనివార్యంగానూ తలయెత్తింది. ఇన్నాళ్లుగా దీర్ఘ నిద్రలో మునిగి వున్న కోటానుకోట్ల ప్రజలు తమ నిద్రనుండి ఒక్కుమ్మడి మేల్కొని, అత్యంత ప్రాముఖ్యమైన సమస్యలు తమను ఎదుర్కొవడాన్ని చూసి ఈ స్థాయిలోనే అట్టేకాలం వుండలేకపోయారు; ఎట్టి విశ్రాంతిగాని ఎట్టి ఎడతెరపిగాని లేకుండా తమ మనుగడను సాగించు

కోలేకపోయారు; మౌలికములైన ప్రశ్నలను పునః ప్రశ్నించకుండా, అసత్య సామాన్యమైనట్టి బలవర్ధకమైన గుణపాఠాలను “జీర్ణించుకోవడానికి” సహాయపడి, తత్ఫలితంగా మునుపటి కంటే అసదృశమైన విస్తృతపరిధులలోని ప్రజారాసులు వెనుకటికంటేనూ మరింత దృఢ చిత్తంతోనూ చైతన్యవంతంగానూ మరింత ఏకాగ్రచిత్తతతోనూ మరింత పట్టుదలతోనూ ముందుకు సాగిపోవడానికి వీలును కలిగించే ఒక కొత్తరకమైన తర్ఫీదును పొందకుండా, అట్టే కాలం వుండలేకపోయారు.

చారిత్రక పరిణామక్రమంయొక్క గతితార్కికం ఎలా వుండెనంటే, దేశంయొక్క జీవితంలోని ప్రతిరంగంలోనూ తక్షణ సంస్కరణలను సాధించడమే, మొదటి మూడేళ్ల కాలపు కర్తవ్యాలలో ప్రధానస్థానం వహించింది; ఇక రెండో మూడేళ్లకాలంలో, వెనుకటి అనుభవాన్ని అవగాహన చేసుకోవడమూ, ఈ అనుభవాన్ని జనసామాన్యంలోని విస్తృతశ్రేణులు వంటపట్టించుకోవడమూ, వివిధవర్గాలలో వెనకబడివున్న తరగతుల్లోకి, ఒక విధంగా చెప్పాల్సివస్తే, నేల అడుగుపారల్లోకి, ఈ అనుభవం ఇంకేటట్టు చూడడమూ, కర్తవ్యాలలో ప్రధానస్థానం వహించాయి.

మార్క్సిజం నిర్జీవమైన పిడి సూత్రమూ, సంపూర్ణమైనట్టి, పరిణతి చెందినట్టి, అన్నిహంగులతో సిద్ధంగా తయారుచేసినట్టి, మార్పుచెందన్నట్టి సిద్ధాంతం కాకపోవడమే కాకుండా, అందుకు బదులు, కార్యాచరణకు దారిచూపే సజీవమైన మార్గదర్శి అయిన కారణంవల్లనే, అచ్చంగా ఈ కారణంవల్లనే, సాంఘికజీవిత పరిస్థితుల్లో ఆనాడు ఆకస్మికంగా సంభవించిన మార్పులను తప్పనిసరిగా అది ప్రతిబింబించవలసి వచ్చింది. మార్క్సిజంలో ఆనాటి తీవ్రమైన విచిత్రీ అనైక్యతలూ అన్నిరకాల ఊగిసలాటలూ, ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే మార్క్సిజంలో ఆనాడు ఏర్పడిన అతితీవ్రమైన ఆంతరంగిక సంక్షోభమే, ఈ మార్పుయొక్క ప్రతిబింబం. ఈ విచిత్రీని దృఢనిశ్చయంతో ఎదుర్కొనవలసిన అవసరమూ, మార్క్సిజం పునాదులను కాపాడడానికి దృఢనిశ్చయంతోనూ పట్టుదలతోనూ పోరాటాన్ని సాగించవలసిన ఆవశ్యకతా, ఇవే తక్షణకర్తవ్యాలుగా పరిణమించాయి. అంతకు ముందటి మూడేళ్ల కాలంలోనూ, తమ లక్ష్యాలను సూత్రీకరించడంలో మార్క్సిజాన్ని విధిగా అన్వయించి తీరవలసిన వర్గాలకు చెందిన అతి విస్తృతశ్రేణులు కొన్ని “నినాదాలనూ,” ఎత్తుగడ సమస్యలకు చెందిన కొన్ని సమాధానాలనూ, ఈ సమాధానాలకు అవసరమైన మార్క్సిస్టు నిర్ణయ ప్రమాణాలనూ అర్థంచేసుకోకుండానే రోకలిపాటలాగు కంఠస్థంచేసుకొని, మార్క్సిజాన్ని ఒక పక్కకు ఒరిగిపోయినట్టి వికలాంగస్వరూప విధానంలో ఆకళింపుచేసుకున్నాయి. సాంఘిక జీవితంలో వున్న వివిధరంగాలన్నింటిలోని “అన్ని విలువలనూ పునః విలువకట్టాల్సింది” అనే ధోరణి మార్క్సిజంయొక్క అత్యంత నిరుపాధికములైనట్టి, అత్యంత సాధారణములైనట్టి,

తాత్విక పునాదులను “తిరుగతోడడానికి” దారితీసింది. బహువిధ భావవాదచ్ఛాయలతో చలామణీ అవుతూన్న బూర్జువా తత్వశాస్త్రంయొక్క ప్రభావం, ఆనాడు మార్క్సిస్టులలో విజృంభించిన మాఖియన్ జాడ్యరూపంలో ప్రత్యక్షమైంది. అర్థంచేసుకోకుండా ఆలోచనారహితంగా రోకలిపాటలాగు కంఠపాఠంచేసి నేర్చుకున్న “నినాదాల” పునశ్చరణ, అతివిస్తృతంగా వ్యాపించిన శుష్కపదజాల ప్రచారానికి దారితీసింది. తీరా ఆచరణ రంగంలోకి వచ్చేసరికల్లా, మార్క్సిజం అని సుతరామూ ఎన్నడూ అనిపించుకోదగని, పెట్టిబూర్జువా ధోరణులతో — ఎట్టి దాపరికమూ లేకుండా సిగ్గులేని “ఒత్వావీజం” తోనూ,¹²² లేదా ఒత్వావీజం కూడా మార్క్సిజంయొక్క “న్యాయమైన ఛాయే” అనే ఒప్పుకోలుతోనూ — ఇది సమానమైంది.

దీనితోపాటుగా, ఇక రెండోవైపున, బూర్జువావర్గపు విస్తృతశ్రేణులను లోబరుచేసుకుని, తమవి తప్ప అభిప్రాయాలని క్షమాపణచెప్పుకొనే వేహిస్టుతత్వం, మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాన్నీ ఆచరణమూ “మితవాద, యథార్థ” మార్గాలకే పరిమితం చెయ్యడానికి యత్నించే పంథాలోకి కూడా చొచ్చుకొనిపోయింది. ఇక మార్క్సిజంలో ఇక్కడ మిగిలినదల్లా, “సశ్రేణీ సంఘటిత నిర్మాణం” [“హీరార్కీ”], “ఆధిపత్యం” [“పేజిమోనీ”] వగైరాలగురించి పూర్తిగా లిబరలిజం భావంతో సంతృప్తమైన వాదనల కోసం అలంకారంగా ఉపయోగించ బడిన పదజాలం ఒక్కటే.

ఈ వ్యాసంయొక్క ఉద్దేశం ఈ వాదనలను పరిశీలించడం కాదని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. ప్రస్తుతకాలంలో మార్క్సిజం ఎదుర్కొంటున్న సంక్షోభంయొక్క తీవ్రతను గురించి, ప్రస్తుతకాలపు సాంఘిక, ఆర్థిక పరిస్థితి అంతటితోనూ ఈ సంక్షోభానికుండే సంబంధాన్ని గురించి పైన వివరించినదానికి తార్కాణంగా చూపడానికి, వాటిని అంతమాత్రం సూచిస్తే సరిపోతుంది. ఈ సంక్షోభంవల్ల ఉత్పన్నమవుతూన్న సమస్యలను తేలికగా తోసిపారేయడానికి ఎంతమాత్రమూ వీలులేదు. పదజాలాన్ని కురిపించేసి అంతమాత్రంతో వాటికి స్వస్తిచెప్ప ప్రయత్నించడమంతటి హానికరమైనదీ నీతిబాహ్యమైనదీ మరొకటి లేదు. మార్క్సిజం యొక్క “సహప్రయాణికులు” అనేకులలో బూర్జువా ప్రభావం వ్యాపించడం ఫలితంగా, ఒక దానితో ఒకటి శుద్ధవిరుద్ధంగా వున్న దిశలనుండి కల్పించబడుతూన్నట్టి వికృతార్థాల నుండి మార్క్సిజంయొక్క సైద్ధాంతిక పునాదులనూ, దాని మూలసూత్రాలనూ కాపాడడానికిగాను ఈ సంక్షోభంయొక్క తీవ్రతనూ దానిని ప్రతిఘటించవలసిన ఆవశ్యకతనూ గ్రహించిన అందరి మార్క్సిస్టులను సమీకృతం చేయడంకంటెనూ మించిన ప్రధానకర్తవ్యం మరొకటి లేదు.

వాస్తవమైన పద్ధతిలో మార్క్సిజంతో తొలిసారిగా పరిచయం కలుగజేసుకుంటూన్న విస్తృతశ్రేణులను, అనేక దృష్టాంతాల్లో చైతన్యవంతంగా సాంఘికజీవితంలో పాల్గొనేటట్టుగా

గత మూడు సంవత్సరాలూ వారిని మేల్కొల్పిపాటి. ఈ సందర్భంలో బూర్జువా పత్రికలు వెనకెప్పుడూ లేనంతటి ఆభాసములైన అభిప్రాయాలను సృష్టించుతూ, వాటిని వెనకటి కంటే మరింత విస్తృతంగా ప్రచారంచేస్తున్నాయి. ఈ పరిస్థితుల్లో మార్క్సిస్టులయొక్క శ్రేణులు విచ్ఛిన్నంకావడం ప్రత్యేకంగా ప్రమాదభరితమైన విషయం. అందుచేత, యుగ కర్తవ్యం అనే పదంయొక్క ప్రత్యక్ష నిశితార్థాలలో, ఈ సమయంలో విధిగా సంభవించి తీర వలసిన ఈ విచ్ఛిన్నానికిగల కారణాలను ఆకళింపు చేసుకోవడమూ, ఈ విచ్ఛిన్నాన్ని ప్రతిఘటించేందుకు నిరంతరాయమైన పోరాటాన్ని సాగించడానికి తమ శ్రేణులను కట్టుదిట్టం చేసుకోవడమూ మార్క్సిస్టుల యుగకర్తవ్యం.

డిసెంబరు 1910.

రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో రిఫార్మిజం

ఇటీవలి దశాబ్దాలలో పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క బ్రహ్మాండమైన ప్రగతి, అన్ని నాగరిక దేశాలలోనూ కార్మికవర్గ ఉద్యమం యొక్క చురుకైన పెరుగుదల, శ్రామికవర్గం పట్ల బూర్జువావర్గ వైఖరిలో పెద్ద మార్పును తీసుకువచ్చాయి. ప్రైవేటు ఆస్తియొక్క సంపూర్ణ ఆలంఘనీయత పేరిటనూ స్వేచ్ఛాయుతమైన పోటీ పేరిటనూ సోషలిజంయొక్క అన్ని మౌలిక ప్రమేయాలతో బహిరంగంగానూ సూత్రప్రాయంగానూ సూటిగానూ పోరాడడం బదులు, ఇంగ్లండు అమెరికాలలోని బూర్జువావర్గం — దానికి ప్రాతినిధ్యం వహించుతూన్న భావశాస్త్రవేత్తల, రాజకీయవేత్తలద్వారా సామాజిక విప్లవ భావానికి వ్యతిరేకంగా — సామాజిక సంస్కరణలు అని పిలువబడుతూన్నవాటి రక్షణార్థం అంతకంతకు మరింతగా బయటికి వస్తూంది. లిబరలిజానికి ప్రతికషి సోషలిజం అని కాకుండా, సోషలిస్టు విప్లవానికి ప్రతికషి రిఫార్మిజం — ఇదీ ఆధునిక, “పురోగామి,” విద్యావంతమైన బూర్జువా వర్గంయొక్క సాంకేతికం. కాగా ఏదైనా ఫలానా దేశంలో పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి ఎంత ఉన్నతదశలో వుంటే, బూర్జువావర్గ పాలన ఎంత శుద్ధమైన బూర్జువావర్గ స్వభావం కల్గివుంటే రాజకీయ స్వేచ్ఛ ఎంత అధికంగా వుంటే, బూర్జువావర్గంయొక్క “ఆత్యధునాతన” నినాదం: సంస్కరణలకు ప్రతికషి విప్లవం; కార్మికవర్గాన్ని విభజించి బలహీనపరచేందుకుగానూ, బూర్జువావర్గ రాజ్యాధికారాన్ని నిలబెట్టేందుకుగానూ విచ్ఛిన్నమైపోతూన్న పరిపాలనా వ్యవస్థకు పాక్షికంగా ఆతుకులువేతకు ప్రతికషి ఈ రాజ్యాధికారాన్ని విప్లవకరంగా కూలదోయడం అనే నినాదం — యొక్క ప్రయుక్తరంగం అంత విశాలమవుతుంది.

సోషలిజం యొక్క ప్రపంచవ్యాపిత అభివృద్ధి దృక్పథానుం నుండి చూచినట్టయితే, పైన పేర్కొనబడిన మార్పు పెద్ద ముందంజగానే తప్ప అన్యథా భావించడానికి వీల్లేదు. మొట్టమొదట సోషలిజం తన అస్తిత్వానికై పోరాడింది, కాగా తన బలంలో ఆత్మవిశ్వాసం కలిగి వున్నట్లే, ఆర్థిక రాజకీయ దృక్పథాల సమ్యక్ వ్యవస్థే లిబరలిజం అని ధైర్యంగానూ

సుసంగతంగానూ వాదించుతూండినట్టి బూర్జువావర్గం సోషలిజానికి అప్పుడు ముఖాముఖీ నిలబడింది. ఇప్పుడు సోషలిజం వృద్ధిచెంది తన అస్తిత్వానికి గల హక్కును నాగరిక ప్రపంచం అంతటియందూ అప్పుడే విజయవంతంగా సమర్థించుకుంది; ఇప్పుడు అది రాజ్యాధికారం కోసం పోరాడుతూంది; కాగా విచ్చిత్తి చెందుతూన్న బూర్జువావర్గం, తన చావుతప్పదని తెలుసుకుని, తన చావుదినాన్ని మరికొస్త ఆలస్యం చేసేందుకూ, పాక్షికమూ కపటమూ అయిన రాయితీల మూల్యానికి ప్రతిఫలంగా కొత్త పరిస్థితులకింద తన రాజ్యాధికారాన్ని నిలబెట్టు కునేందుకూ సర్వప్రయత్నాలూ చేస్తూంది.

విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీకీ రిఫార్మిజానికీ కార్మికవర్గ ఉద్యమం లోలోపలనే సాగించుతూన్న పోరాటం తీవ్రమవడము ప్రపంచంలోని అన్ని నాగరిక దేశాల యావత్తు ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులలోని పైన పేర్కొనబడిన మార్పులయొక్క కేవలం అనివార్య మైన ఫలితమే. కార్మికవర్గ ఉద్యమాభివృద్ధి, ఒక నిర్దిష్ట సంఖ్యనుగల పెట్టిబూర్జువా మూలద్రవ్యాలను, బూర్జువా భవశాస్త్ర మంత్రబలానికి ముగ్ధములై దానిని వదలించుకుం దుకు తంటాలుపడినప్పటికీ ఒకంతట వదలించుకొన జాలక తిరిగి దాని ప్రభావంలోనే నిరం తరమూ పడిపోతూన్నట్టి మూలద్రవ్యాలను, తప్పనిసరిగా ఆకర్షించుతూంటుంది. ఈ పోరా టం లేనిదే, ఈ విప్లవానికి పూర్వం సోషలిస్టు “పర్వతం”, సోషలిస్టు “జిరోండ్”,¹²³ మధ్యను సూత్రదృష్ట్యా వున్న సరిహద్దు రేఖను స్పష్టంగా నిర్ణయించనిదే అవకాశవాద, పెట్టి బూర్జువా మూలద్రవ్యాలతో ఈ విప్లవ కాలంలోని నూతన చారిత్రకశక్తియొక్క శ్రామిక వర్గ, విప్లవాత్మక మూలద్రవ్యాలు సంపూర్ణంగా తెగతెంపులు చేసుకోనిదే శ్రామికవర్గ సామా జిక విప్లవం అనూహ్యమే అవుతుంది.

రష్యాలో అసలు పరిస్థితియొక్క సారంలో మార్పులేదు; అయితే యూరప్ కంటే (అంతేకాదు, ఆసియాలోని పురోగామి భాగంకంటేనూ కూడా) మనం ఎంతో వెనకబడి వున్నాం, బూర్జువా విప్లవ శకంలోనే మనం ఇంకా వున్నాం, ఇక్కడ పరిస్థితి మాత్రం సంక్లిష్టమై, గూఢమై వుంటుంది. ఈ కారణం చేతనే, రష్యన్ రిఫార్మిజం ఒక ప్రత్యేకమైన మొండి స్వభావాన్నికల్గి విభేదించుతూంది; ఒక విధంగా చెప్పాలంటే మరింత వినాశకరమైన జాడ్యాన్ని అది ప్రదర్శిస్తూంది; శ్రామికవర్గ కార్యానికీ, విప్లవ కార్యానికీ మరింత హానికర మవుతూంది. మన దేశంలో రిఫార్మిజం ఒకే సమయంలో రెండు మూలధారాలనుండి వెలు వడుతూంది. మొదటిది, పాశ్చాత్య యూరపియన్ దేశాలకంటేనూ రష్యా మరింత పెట్టి బూర్జువా దేశం; అందుచేతనే సోషలిజం పట్ల పెట్టిబూర్జువావర్గానికి సాధారణంగా స్వాభావి కమైన పరస్పరవిరుద్ధ, అస్థిర, డోలాయమాన వైఖరిని (నిమిషంలో “తీవ్రప్రణయం”, నిమిషంలో నివాతినీచమైన ద్రోహం) ప్రముఖంగా కనబర్చేటట్టి వ్యక్తులూ గ్రూపులూ,

ధోరణులూ తరుచుగా మనకు కనబడుతూంటారు. రెండవది, మన బూర్జువా విప్లవం యొక్క దశలలో ఏ ఒక్క దశ అయినా సరే విఫలమవడంతో మన దేశంలోని పెట్టిబూర్జువా ప్రజారాసులు అత్యంత సులభంగా అత్యంతత్వరగా బేజారెత్తిపోయి, స్వపక్షపరిత్యాగ మనస్థితులకు దాసులైపోతారు; రష్యాను మధ్యయుగ, భూదాస్య వ్యవస్థల అవశేషాలన్నిటినీ నుండి పూర్తిగా విముక్తి చేయబోయే సంపూర్ణ ప్రజాస్వామిక విప్లవ లక్ష్యాలన్నిటినీ వదులుకోడానికి వీరు అత్యంత శీఘ్రంగా సిద్ధపడతారు.

మొదటి మూలాధారం గురించి మనం వివరంగా ప్రస్తావించ దల్చుకోలేదు. మన స్కూవెలూ, ఇజ్ గోయేవ్ లూ, కరహులోవ్ లూ వగైరా వగైరాలలాగానే అంత త్వరగా సోషలిజం పట్ల సానుభూతి నుండి విప్లవప్రతీఘాతక లిబరలిజం పట్ల సానుభూతి వైపు “తిరిగి పోవడ”మనే ఘటనలు ఇంత త్వరితగతినీ సంభవించే దేశం ప్రపంచంలో మరేదీ లేదని చెబితే అక్కడకి చాలు. కాగా ఈ పెద్దమనుషులు మినహాయింపులూ కాదు, వ్యక్తిగతమైన ఉదాహరణలూ కాదు; విశాలవ్యాప్తి చెందిన ధోరణులకు ప్రతినిధులు వీరు! “మితిమీరిన” వాగ్వాదాలనూ, “సరిహద్దు నిర్ణయం చేయడమనే వ్యామోహమూ,” వగైరాలను ఖండించుతూ నీతిబోధలు చేయడమంటే చెవికోసుకునే భావలాలనులు — ఇట్టివారు సోషల్-డెమోక్రసీ శ్రేణులకు బయట చాలామందే వున్నారు, అయితేనేమి సోషల్-డెమోక్రసీ శ్రేణులలో కూడా పెద్ద సంఖ్యలోనే వున్నారు — రష్యాలో సోషలిజం నుండి లిబరలిజానికి దాబ్బు వేసేందుకు “మితిమీరిన” “వ్యామోహాన్ని” ప్రభవించేటట్టి చారిత్రక పరిస్థితులను అర్థం చేసుకోవడంలో సంపూర్ణమైన లోపాన్నే బయటపెట్టుకుంటున్నారు.

ఇక రష్యాలో రిఫార్మిజం రెండవ మూలాధారం వైపు మన దృష్టిని మరలించుదాం.

మన దేశంలో బూర్జువా విప్లవం ఇంకా పూర్తికాలేదు. దీని మరణశాసనం వల్ల తనకు సంక్రమించినట్టి, ఆర్థికాభివృద్ధి యావత్తు బాహ్యగతాత్మక గమనమూ తనపై విధించినట్టి కర్తవ్యాలను కొత్త రీతిలో నెరవేర్చడంకోసం నిరంకుశాధిపత్యం ప్రయత్నిస్తూంది; కాని ఈ కర్తవ్యాలను అది నెరవేర్చజాలదు. పాతకాలపు జార్ పరిపాలనా వ్యవస్థను వినూత్నంచేసి బూర్జువా రాజరికవ్యవస్థగా రూపొందించడమైతేనేమి, కులీనవంశస్థులనూ బూర్జువా వర్గపు ఉన్నత వ్యక్తులనూ జాతీయస్థాయిలో ఆర్గనైజ్ చేయడమైతేనేమి (మూడవ దూమ), అదీకాకుండా ఇంకా జేమ్స్కి అధికారి¹²⁴ ద్వారా బూర్జువావర్గంయొక్క వ్యవసాయ సంబంధమైన విధానాన్ని అమలు జరిపించడమైతేనేమి — ఈ “తీవ్ర”చర్యలు తన కింకా మిగిలిపోయిన తుది రంగంలో పెట్టుబడిదారీ అభివృద్ధితో సరిపుచ్చుకునే రంగంలో — జార్ పరిపాలనా వ్యవస్థయొక్క ఈ “తుది” యత్నాలు ఇవేవీ కూడా సమర్థవంతం కాజాలవు. అదిక పనిచేయలేదు, అంతే! ఇటువంటి చర్యలవల్ల “వినూత్నం చేయబడిన” రష్యా

దేశం జపానువాళ్ళ అందుకోగల్గడం దుస్సాధ్యం; బహుశా చైనాకంటే వెనకపడిపోవడం ఆరంభమైందేమో కూడానూ. బూర్జువా-డెమోక్రాటిక్ కర్తవ్యాలు నెరవేర్చబడకపోవడం కారణంగా, విప్లవ సంక్షోభం మిగిలిపోవడం అనివార్యమవుతుంది. తిరిగి అది పక్వానికి వస్తూంది, సరాసరి దాని దిశగానే మనం మళ్ళీ మరొకసారి వెళ్తున్నాం — వెనకటి వంటిది కాకుండా మరొక కొత్త రీతిలో, వెనకటి నడకతో కాకుండా, కేవలం వెనకటి రూపాలనే అనుసరించకుండా కాని, సరాసరి దాని దిశగానే మనం వెళ్తుండడం మాత్రం నిర్వీచితం.

పరిస్థితులు ఇలా వున్నప్పుడు, శ్రామికవర్గ కర్తవ్యాలు పూర్తిగానూ, నిస్సందేహమైన స్పష్టతతోనూ ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వున్నాయి. సమకాలిక సమాజంలోని సుసంగతమైన విప్లవాత్మకవర్గం అది ఒక్కటే అవడం చేత సంపూర్ణ ప్రజాస్వామిక విప్లవం కొరకు యావత్ ప్రజల పోరాటంలోనూ, పీడకులకూ హింసాపరులకూ వ్యతిరేకంగా యావన్నంది శ్రామిక, పీడిత ప్రజల పోరాటంలోనూ అదే నాయకమణి అయి, అదే అధిపతి అవాలి. ఆధిపత్యం వహించడమనే భావాన్ని అది చైతన్యవంతంగా గుర్తించి, దీనిని నెరవేర్చే మేరకు శ్రామికవర్గం విప్లవాత్మకంగా వుంటుంది. ఈ కర్తవ్యాన్ని గుర్తించే చైతన్యంకల్గిన శ్రామికుడు బానిసత్వంపై తిరగబడేందుకు లేచిన బానిస. తన వర్గంయొక్క ఆధిపత్యం అనే భావంపట్ల చైతన్యం లేనట్టే, లేదా ఈ భావాన్ని పరిత్యజించినట్టే శ్రామికుడు బానిసే; ఎంత ఉత్తమ పక్షంలో చూచినప్పటికీ, అతడు తన బానిసస్థితిని మెరుగు పరచుకుందుకు పోరాడే బానిసే కాని బానిసవ్యవస్థను కూలదోయడానికి పోరాడే బానిస మాత్రం కాదు.

రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ ఒక “ఆధిపత్యం కాదు, కాని ఒక వర్గ పార్టీ”గా వుండాలి అని మన యువనాయకులలో ఒకడైనట్టే, “నాష జార్య”^{*} పత్రికకు చెందినట్టే మిస్టర్ లెవీత్స్కి ఉద్ఘాటించిన సాంకేతికం, అత్యంత సుసంగతమైన రిఫార్మిస్టు సాంకేతికమే. అంతేకాదు, కుళ్ళుకంపు కొడుతూన్న స్వపక్షపరిత్యాగపు సాంకేతికం. “ఆధిపత్యం కాదు, కాని ఒక వర్గ పార్టీ”యే అని ఒక వ్యక్తి చెప్పినప్పుడు ఆ వ్యక్తి బూర్జువావర్గ వైఖరినే, “బానిసగానే నీ పరిస్థితిని మెరుగు పరచుకునేందుకు పోరాడు, అంతేకాని బానిసవ్యవస్థను కూలదోయడమనే తలంపు మాత్రం వినాశకరమైన ఊహాజగత్తు అని భావించుకో సుమా!” అని ఈనాటి మన శకపు బానిస అయిన వేతనపు కార్మికునితో చెప్పే లిబరల్ వైఖరినే అవలంబించుతున్నాడని అర్థం. బెర్న్స్టెయిన్ సుప్రసిద్ధ సాంకేతికాన్ని — “ఉద్యమమే సర్వమూ, అంతిమ లక్ష్యంలో ఏమీ లేదు” — లెవీత్స్కి సాంకేతికంతో మీరు సరిపోల్చి చూస్తే, ఒకే భావం యొక్క వివిధ స్వరూపాలే ఈ రెండూ అని మీరు తెలుసుకుంటారు. రెండూ కూడా సంస్కరణలను మాత్రమే

^{*} మన ఉషారాగం” — అనువాదకుడు.

గుర్తించుతాయి, విప్లవాన్ని పరిత్యజించుతాయి. సోషలిస్టు విప్లవం (= బూర్జువా సమాజపు పార్టీగా సోషల్-డెమోక్రసీయొక్క అంతిమ లక్ష్యం) అంటూ ఒక దానిని గుర్తించడం కారణంగా బెర్న్స్టయిన్ సాంకేతికం రెండవదానికంటే మరింత విశాలమైనది. లెవీత్స్కి సాంకేతికం మరింత సంకుచితమైనది: ఎందుచేతంటే, సాధారణంగా అది విప్లవాన్ని పరిత్యజించుతూనే 1905-1907 లో అన్నిటికంటే అధికంగా లిబరల్స్ కు ఉడుకుబోతుతనం కల్గించినట్టి వాస్తవవిషయాన్ని అదేమిటంటే: సంపూర్ణమైన ప్రజాస్వామిక విప్లవం కోసం జరిగిన పోరాటంలో, ప్రజారాసుల (మరీ ముఖ్యంగా రైతాంగపు) నాయకత్వాన్ని లిబరల్స్ నుండి శ్రామిక వర్గం లాగేసుకుందన్న వాస్తవవిషయాన్ని — పరిత్యజించడమే దీని ఉద్దేశ్యం.

కార్మికులకు కావలసినది “ఆధిపత్యం కాదు, కాని వర్గ పార్టీ” అని వారికి ఉద్బోధించడమంటే, దాని అర్థం శ్రామికవర్గ కార్యానికి ద్రోహంచేసి దానిని లిబరల్స్ చేతుల్లో వదిలిపెట్టడమే; దాని అర్థం సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మిక విధానం స్థానే లిబరల్ కార్మిక విధానం నెలకొల్పడమే.

ఆధిపత్యభావ పరిత్యాగం రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో రిఫార్మిజంయొక్క మోటు రకాలన్నిటిలోనూ మోటు రకం కాబట్టే ఇంత నిష్కర్షయైన మాటల్లో తమ భావాన్ని వ్యక్తపరచడానికి లిక్విడేటర్లలో¹²⁵ అందరకూ సాహసం చాచింది. వారిలో కొందరు (ఉదాహరణకు, మిస్టర్ మార్తోవ్) సత్యాన్నే అపహాస్యం చేస్తూ, ఆధిపత్య పరిత్యాగానికి లిక్విడేషని జానికి వున్న సంబంధాన్ని కూడా కాదనేందుకు సహితమూ ప్రయత్నిస్తున్నారు.

రిఫార్మిస్టు భావాలను “రుజువు చేసుకోవడానికి” ఇంతకంటే “సూక్ష్మమైన” యత్నం ఇదిగో ఈ వాదం: రష్యలో బూర్జువా విప్లవం పూర్తి అయిపోయింది; 1905 తరువాత రెండవ బూర్జువా విప్లవం, ప్రజాస్వామిక విప్లవంకోసం రెండవ జాతివ్యాపిత పోరాటం అంటూ వుండడానికి వీల్లేదు; కాబట్టి రష్యను ఎదుర్కొంటూన్నది విప్లవాత్మక సంక్షోభం కాదు, “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభమే, అందుచేత ఆ “రాజ్యాంగబద్ధమైన సంక్షోభం” ప్రాతిపదికపైనే తన హక్కులనూ ప్రయోజనాలనూ కాపాడుకోవలసిన కార్యం ఒక్కటే కార్మిక వర్గానికి ఇప్పుడు మిగిలింది. లిక్విడేటర్ వై. లారిన్ “దేలో జీజ్ని”* పత్రికలో (ఇంతకుముందే “వాజ్ రోజ్ దేనియె”** పత్రికలో కూడా) వివరించిన వాదన ఇదే.

మిస్టర్ లారిన్ ఇలా రాశాడు: “1905 అక్టోబరు నేటి కార్యక్రమావళిలో లేదు. దూమ గనుక రద్దు చేయబడిందంటే, విప్లవానంతర అస్థియూ రాజ్యాంగాన్ని 1851 లో

* “జీవిత కార్యం” — అనువాదకుడు.

** “పునరుజ్జీవనం” — అనువాదకుడు.

రద్దుచేసి, తన ఆర్థికవ్యవస్థను పెట్టుబడిదారీ విధాన ప్రాతిపదికపై పునర్వ్యవస్థీకరించు కున్నట్టి పాలకవర్గాలలోని విభాగాలన్నిటిలోనూ అత్యంత పలుకుబడి కలిగిన విభాగాల ప్రయోజనాలకు అనుగుణ్యంగా వుండినదనే కేవల కారణంచేతనే, తొమ్మిదేళ్ల తరువాత ఏ విప్లవమూ లేకుండానే (దీన్ని గమనించండి!) 1860 లో మళ్ళీ గుర్తించి పునస్థాపితమైన రాజ్యాంగంకంటే మరింత త్వరగానే ఇది పునస్థాపితం చేయబడుతుంది.” “1905 లాంటి జాతివ్యాపిత విప్లవోద్యమం మనమిప్పుడున్న దశలో అసాధ్యం.”

మిస్టర్ లారిన్ చేసిన ఈ వాదనలన్నీ, 1908 డిసెంబరులో ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్.పి కాన్ఫరెన్స్లో మిస్టర్ దాన్ చెప్పిన మాటలనే మళ్ళీ సాగతీసి చెప్పడం కంటే మరేమీ లేదు. “1905 విప్లవాన్ని ప్రభావితం చేసినట్టి ఆర్థిక, రాజకీయ జీవితంలోని మౌలిక అంశాలు ఇంకా పనిచేస్తూనే వున్నాయి” అనీ, ఇప్పుడు అభివృద్ధి చెందుతూన్నట్టి కొత్త సంక్షోభం విప్లవాత్మకమైనదే, కాని “రాజ్యాంగబద్ధమైనది” కాదనీ ఉద్ఘాటించిన తీర్మానానికి వ్యతిరేకంగా వాదిస్తూ, లిక్విడేటర్ల ప్రతిక “గోలాన్” సంపాదకుడు: “ఇదివరకొకసారి వాళ్లు” (అనగా ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్.పి) “ఎక్కడైతే ఓటమి పొందారో, మళ్ళీ అక్కడికే చొరబడాలని వాళ్లు కోరుకుంటున్నారు” అని తన ఆశ్చర్యం తెలిపాడు.

విప్లవాభిముఖంగా “చొరబడడం,” అలసట లేకుండా కృషి చేయడం, కాగా కొత్త పరిస్థితుల్లో విప్లవమనే భావాన్ని ప్రచారంచేసి, దానికోసమే కార్మికవర్గ శక్తులను సన్నద్ధం చేయడం — ఇదీ ఆర్.ఎస్.డి.ఎల్.పి చేస్తూన్న మహాపరాధం, ఇందులోనే వుంది రిసార్మిస్టుల దృష్టిలో విప్లవకర శ్రామికవర్గం చేసిన నేరం. “ఇదివరకొక సారి ఎక్కడైతే ఓటమి పొందారో మళ్ళీ అక్కడికే చొరబడడం”లో ఏమీ ప్రయోజనం లేదు — ఇదీ స్వపక్షపరిత్యాగుల యొక్క, ఎట్టి ఓటమి తరువాతనైనా సరే ధైర్యం కోల్పోయేవారియొక్క వివేకం.

కాని రష్యా కంటేనూ పురాతనమైనట్టి, మరింత “అనుభవం” కలిగినట్టి దేశాలలోని విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గం, మళ్ళీ రెండుసార్లు, మూడుసార్లు, నాలుగుసార్లు “ఇదివరకు తాను ఓటమి చెందిన చోటకే చొరబడగల్గింది,” 1789 నుండి 1871 వరకూ (ఫ్రాన్సులో లాగున), అత్యంత తీవ్రమైన అవజయాలను పొందినప్పటికీ, మరొకసారి ఇంకా మరొకసారి లేస్తూ — ఏ రిపబ్లిక్కులోనైతే తానిప్పుడు తన కడపటి శత్రువును — పురోగామి బూర్జువా వర్గాన్ని — ఎదుర్కోంటూందో, సోషలిజం విజయం కొరకు అంతిమ పోరాటానికి అవసరమైన పరిస్థితులకు అనుగుణమైన ఏకైక ప్రభుత్వరూపమైనట్టి రిపబ్లిక్కును సంపాదించుకుని, నాలుగు సార్లు విప్లవాన్ని సాధించగల్గింది.

ఇదీ సోషలిస్టులకూ, లిబరల్సులకూ, అనగా బూర్జువావర్గ అనుచరులకూ, వున్న తేడా. విప్లవం అనివార్యమనీ, ఒక కొత్త విప్లవాత్మక పోరాటం కొరకు తయారయేందుకూ,

మరింత విశాలరంగంలో జనం మరింత ఉన్నతాభివృద్ధి పొందిన షరతుపైన విప్లవాన్ని తిరిగి ప్రారంభించేందుకూ సమాజం యొక్క జీవితంలోని అన్ని వైరుధ్యాలనూ, తన శత్రువులలో వున్నట్టి, లేదా మధ్యస్థరములలో వున్నట్టి ప్రతి ఒక్క బలహీనతను శ్రామికవర్గం ఉపయోగించుకోవాలనీ సోషలిస్టులు ఉద్బోధించుతారు. విప్లవాలు అనవసరమనీ, కార్మికులకు హాని కరములు కూడా అనీ, విప్లవంవైపు వారు “చొరబడ” కూడదనీ, అందుకు బదులు బుద్ధి మంతులైన చిన్నకుర్రాళ్ళల్లాగు, సంస్కరణల కొరకు నిరాడంబరంగా కృషిచెయ్యాలనీ, బూర్జువాలూ లిబరల్స్నా ఉద్బోధిస్తారు.

అందుచేతనే రష్యన్ కార్మికుడిని సోషలిజం నుండి మళ్ళించేందుకనే బూర్జువా భావాలకు దాసులైన రిఫార్మిస్టులు 1860 లనాటి ఆస్ట్రీయానే (జర్మనీ యొక్క కూడా) ఉదాహరణగా నిరంతరమూ చూపుతుంటారు. అచ్చంగా ఈ ఉదాహరణలనే వారు అంత సరదాతో చూపించడానికి కారణమేమిటి? ఆ రహస్యమేదో వై. లారిన్ బయపెట్టేశాడు: “విఫలమైన” 1848 విప్లవం అనంతరం, ఈ దేశాల బూర్జువా పరివర్తన “ఏ విప్లవమూ లేకుండానే” సమాప్తి చెందడమే కారణమట.

ఇది ఆసలు కీటుకు! ఇదీ వారిని అంత సంతోషభరితులను చేస్తూన్నది. విప్లవం లేకుండానే బూర్జువా పరివర్తన సాధ్యమట!! కాగా ఇదే నిజమయే పక్షంలో, విప్లవం గురించి రష్యన్లం మనం ఎందుకంతగా బాధపడాలి? రష్యాయొక్క బూర్జువా పరివర్తనను సాధించడమును “ఏ విప్లవమూ లేకుండానే” మనం కూడా భూస్వాములకూ ఫ్యాక్టరీ యజమానులకూ ఎందుకు వదిలిపెట్టేయకూడదు!?

ఆస్ట్రీయా, ప్రష్యాలోని శ్రామికవర్గం బలహీనంగా వుండడం కారణంగానే, కార్మికుల ప్రయోజనాలకు వ్యతిరేకమైన విధంగా కార్మికులకు అత్యంత ప్రతికూలమైనట్టి రూపంలో రాజరిక వ్యవస్థనూ కులీనవర్గపు విశేషాధికారాలనూ గ్రామాలలోని హక్కులు లేమిడినీ, ఇంకా మధ్యయుగపు ఇతర అవశేషాలరాసులనూ భద్రపరచుతూ భూస్వాములు బూర్జువావర్గమూ సాధించిన పరివర్తనను వారించడానికి దానికి శక్తి లేకపోయింది.

రష్యన్ రిఫార్మిస్టులు—పాశ్చాత్యంలో జరిగిన మరే యితర బూర్జువా విప్లవాల్లోనూ చూపనంతటి నిరుపమాన బలాన్ని 1905 లో మన శ్రామికవర్గం చూపిన తరువాత — తాము ఒడిగట్టిన స్వధర్మపరిత్యాగాన్ని సమర్థించుకుందుకు, తమ స్వపక్షపరిత్యాగ బోధనలను “నిరూపించుకుందుకు,” నలభై యాభైయ్యేళ్ళ కిందట ఇతర దేశాల కార్మికవర్గంయొక్క బలహీనతల ఉదాహరణలపైనే ఆధారపడతారు!

మన రిఫార్మిస్టులు అతి సరదాపడి సూచించే 1860 లనాటి ఆస్ట్రీయా, ప్రష్యాల ఉదాహరణ వారి వాదనలలో వుండే సైద్ధాంతిక హేత్వాభాసకూ, ఆచరణీయ రాజకీ

యాల్లో తమ స్వవజ్ఞాన్ని వదలుకుని బూర్జువావర్గంతో కలిసిపోవడానికీ ఉత్తమ నిదర్శనం.

నిజానికి 1848 విప్లవం ఓడిపోయిన తరువాత రద్దుకావించబడిన రాజ్యాంగాన్ని ఆస్త్రియా పునరుద్ధరించిందన్న వాస్తవవిషయం, 1860 ల తరువాత ప్రష్యాలో “సంక్షోభ శకం” ఆరంభమైనదన్న వాస్తవవిషయం ఏమిటి రుజువుచేస్తోంది? ప్రధానంగా, ఈ దేశాల బూర్జువా పరివర్తన సమాప్తి చెందలేదనే విషయాన్నే రుజువుచేస్తోంది. రష్యాలో పున్న పరిపాలనా వ్యవస్థ అప్పుడే బూర్జువాగా మారిపోయిందనీ (లారిన్ చెబుతూన్నట్టు), మన దేశంలో ప్రభుత్వాధికారం ప్యూడల్ స్వభావం కలిగివుందని చెప్పడం ఇప్పుడు తప్ప అనీ (ఆ లారిన్ చెబుతూన్నట్టే మళ్ళీ) సమర్థించడమూ, అదే సమయంలో ఆస్త్రియా, ప్రష్యా ల ఉదాహరణను చూపించడమూ స్వవచనవ్యాసూతమే అవుతుంది! రష్యా యొక్క బూర్జువా పరివర్తన పూర్తికాలేదన్న విషయం సాధారణంగా చెప్పాలంటే, హాస్యాస్పదమే అవుతుంది: బూర్జువా వర్గపు కాన్స్టిట్యూషనల్-డెమోక్రాటిక్, అక్టోబ్రిస్టు పార్టీల పొంత విధానమే దీనిని ఎంత స్పష్టంగా రుజువుచేయాలో అంత స్పష్టంగానూ రుజువుచేస్తోంది, కాగా లారినే స్వయంగా తనంతటతానే (దీనిని మనం ఇటుపైన గమనించుతాం) తన స్థానం వదలుకుంటున్నాడు కూడానూ. ఇంతకుముందు మనం చెప్పినట్టుగానూ, పార్టీ తీర్మానంలో (1908 డిసెంబరు) చూపబడినట్టు, బూర్జువావర్గపు అభివృద్ధికి అనుగుణ్యంగా తాను సర్దుకునేందుకు రాజరికవ్యవస్థ ఇంకొక అడుగు ముందుకు వేస్తోందన్న విషయం నిస్సందేహం — ఈ సర్దుకోవడం సహితమూ, బూర్జువా అభివృద్ధి నిరోధకం సహితమూ, మూడవ దూమ, 1906 నవంబరు 9 వ (1910, జూన్ 14 వ), వ్యావసాయ శాసనమూ రష్యాయొక్క బూర్జువా పరివర్తన కర్తవ్యాలను పరిష్కరించవన్న విషయం అంతకంటే నిస్సందేహం.

ఇంకా ముందుకు వెళ్దాం. ఆస్త్రియాలోనూ ప్రష్యాలోనూ 1860 ల “సంక్షోభాలు” “రాజ్యాంగబద్ధమైనవి” గానూ విప్లవాత్మకమైన సంక్షోభాలు ఎలా పరిణమించాయి? రాజరికవ్యవస్థయొక్క క్లిష్టస్థితిని ఉసులుపరచినట్టి అనేక ప్రత్యేక పరిస్థితుల పరంపరే (జర్మనీలో “పైనుండి వచ్చిన విప్లవమూ,” “ఇనుమూ రక్తమూ” విధానంవల్ల ఆ దేశం ఏకీకరణమూ) ఇందుకు కారణమైంది; ఆ కాలంలో ఆ దేశాలలోని శ్రామికవర్గం అత్యంత బలహీనంగానూ అభివృద్ధి చెందని స్థితిలోనూ వుంది, కాగా మన రష్యన్ కాడెట్ల లాగానే, లిబరల్ బూర్జువావర్గం కూడా అదే రకం ఏహ్యమైన పిరికితనమూ, ద్రోహమూ ప్రదర్శించి ఘనతవహించడమూ ఇందుకు కారణమైంది.

ఆ శకాన్ని స్వయంగా అనుభవించినట్టి జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు సంగతి సందర్భాల పరిస్థితిని ఎలా విలువకట్టారో తెలియజేసేందుకు, గతనవత్యరం వెలువడిన తన జీవిత

స్మృతుల (“నా జీవితం నుండి”) మొదటి సంపుటిలో బేబెల్ వ్యక్తపరచిన కొన్ని అభిప్రాయాలను ఇక్కడ ఉల్లేఖించబోతున్నాం. ప్రష్యాలో “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభయుత సంవత్సరమైన 1862 విషయంలో ఇటీవల తెలియవచ్చినట్టుగా, రాజు వుత్త నిరాశాజనితమైన నిస్పృహ స్థితిలో వుండి, తనతో సహా — అనగా బిస్మార్క్-తో — వారిద్దరూ ఉరికంబానికి బలికావలసి వస్తూందని రాజు భొళ్లన ఏడ్చాడని బిస్మార్క్ కథనం చెప్పాడు. ఆ పిరికిపందకు సిగ్గువచ్చేటట్టు బిస్మార్క్ ధైర్యం చెప్పి, యుద్ధం చెయ్యడానికి వెనుదీయవద్దని బుద్ధిచెప్పాడు.

ఈ సందర్భం గురించి బేబెల్ అంటాడు: “పరిస్థితిని ఎలా ఉపయోగించుకోవడమో వారు తెలుసుకొనగల్గి వుండినట్టయితే, ఎట్టి కార్యాలను లిబరల్స్ సాధించి వుండేవారో ఈ ఘటనలు తెలియజేస్తున్నాయి. తమ వెనుక నిలబడి తమకు అండదండల నిస్తూన్న కార్మికులను చూసి వారు అప్పుడే భయపడిపోయారు. తాను తీవ్రచర్యలకు దిగవలసివస్తే తాను అఖిరాన్ ను చలనంలో పెట్టవలసి వస్తుందని” (అనగా అడుగున వున్న ప్రజారాసులను ఉసికొల్పి ప్రజోద్యమం లేచేటట్టు చేయాల్సి వస్తుందని) బిస్మార్క్ అనే సరికి “వారికి హడలెత్తి గుండెలు ఆగిపోయాయి.”

“ఏ విప్లవమూ లేకుండానే” తన దేశాన్ని బూర్జువా-యుంకర్ [జమీందారు] రాజరికవ్యవస్థ పరివర్తనను పూర్తిచేసినట్టి “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభం జరిగిన అర్ధశతాబ్ది అనంతరం, కార్మికులంటే వారికుండిన భయంవల్ల లిబరల్స్ ఉపయోగించుకోనట్టి పరిస్థితి యొక్క విప్లవాత్మక సాధ్యతలను గురించి జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ నాయకుడు ప్రసంగిస్తున్నాడు. రష్యన్ రిఫార్మిస్టుల నాయకులు రష్యన్ కార్మికులతో ఇలా అంటున్నారు: భయంతో క్రుంగిపోతూన్న రాజు ఎదుట జర్మన్ బూర్జువావర్గం భయంతో క్రుంగిపోయేటంతటి సీచంగా ప్రవర్తించింది కాబట్టి, జర్మన్ బూర్జువావర్గం యొక్క ఇటువంటి భేష్సైన ఎత్తుగడలను మనం కూడా అనుకరించేందుకు ఏల ప్రయత్నించకూడదు? ప్రజోద్యమం వట్ల తన దోపిడీదారుడి భయం కారణంగా, విప్లవం తీసుకొచ్చేందుకై “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభాన్ని “ఉపయోగించు” కోనందుకు బూర్జువావర్గంపై బేబెల్ నేరం మోపుతున్నాడు. రష్యన్ కార్మికులు ఆధిపత్యం (అనగా లిబరల్స్ ఏమి చెప్పినా వినకుండా ప్రజారాసులను విప్లవంలోకి ఆకర్షించడం) కొరకు యత్నించారని వారిపై లారిన్ ప్రభుత్వం నేరం మోపుతూ, “విప్లవం కోసం కాకుండా,” అందుకు బదులు “రష్యాను రాజ్యాంగవ్యవస్థగా మార్చబోయే రానున్న సంస్కరణలలో తమ ప్రయోజనాలను కాపాడుకుందుకు” ఆర్గనైజ్ కావలసిందని వారికి సలహాచెబుతున్నారు. ఎందుకు కొరగాని జర్మన్ లిబరలిజంయొక్క ఎందుకూ కొరగాని అభిప్రాయాలను “సోషల్-డెమోక్రాటిక్” అభిప్రాయాలుగా రష్యన్ కార్మికులతో

చెబుతున్నారు లిక్విడేటర్లు! ఇలా జరిగిన తరువాత, ఇలాంటి సోషల్-డెమోక్రాట్లను స్టాలిన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు అని ఎవరైనా అనకుండా వుండగలరా?

ప్రష్యోలోని 1860 సంవత్సరాల “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభాన్ని విలువకట్టేటప్పుడు, కార్మికులంటే జడిసిపోయి బూర్జువావర్గం రాజరికవ్యవస్థతో పోరాడడానికి భయపడిపోయిందని ఆ ఒక్కమాటా చెప్పేసి వూరుకోలేదు బేబెల్. ఆ కాలంలో కార్మికుల శ్రేణులలో ఏమి జరుగుతూండేనో దాని గురించి కూడా అతడు చెప్పాడు. “రాజకీయ వ్యవహారాల అధ్యాన్నపు స్థితిని అంతకంతకు మరింత ఆత్రంతో వారు గమనించుతూండడం వల్ల, సహజంగానే వారి మనస్థితిలో మార్పు సంభవించింది. మార్పు జరగాలంటూ సర్వత్రా పెద్ద గోల లేచింది. కాని, కావల్సినదేమిటో పూర్తిగా ఆకళింపు చేసుకునే చైతన్యం కల్గినట్టే, లక్ష్యమేమిటో తెలుసుకొనే ముందుచూపు కల్గినట్టే, విశ్వాసాన్ని చూరగొన్నట్టే నాయకత్వం లేకపోవడం వల్లనూ, శక్తులనన్నింటినీ సమీకరింపగలేకట్టే పటిష్ఠవంతమైన ఆర్గనైజేషను లేకపోవడం వల్లనూ ఈ మనస్థితి నీళ్లు కారిపోయింది (verpuffte). అంత భేష్సైన సారం వుండినీ (in Kern vortreffliche) చివరకు ఇంత నిష్ఫలితంగా అంతమొందిన ఉద్యమం ఇంకొకటి లేదు. సభలన్నీ జనంతో కిటకటలాడుతూ వుండేవి, వక్తలు ఎంత ఉగ్రంగా ఉపన్యసిస్తే అంత వీరులుగా వారికి జేజేలు కొట్టే వారు ప్రజలు. ప్రజల్లో ఈ మనస్థితి లైప్సిగ్ కార్మికుల విద్యాప్రబోధక సంఘంలో మరీ ప్రత్యేకంగా వ్యాపించింది.” 1866 మే 8 న లైప్సిగ్ లో జరిగినట్టి 5,000 జనం హాజరైన ఒక బహిరంగ సభ సార్వజనిక సరిసమాన నియోజన హక్కు, ప్రత్యక్ష ఎన్నికలు, రహస్యపు బేలట్ పద్ధతి ప్రాతిపదికలపై ఎన్నుకోబడినట్టే, సార్వజనీనంగా సాయుధులైన ప్రజలపై ఆధారపడేటట్టే పార్లమెంటును సమావేశపరచాలని, లీడ్ క్షెఫ్ట్, బేబెల్ లు ప్రతిపాదించిన ఒక తీర్మానాన్ని ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించింది. “వంశపారం పర్యమైన కేంద్రాధికారాన్ని ఎట్టిదానినైనా సరే వ్యతిరేకించే వ్యక్తులనే తమ ప్రతినిధులుగా జర్మన్ ప్రజలు ఎన్నుకుంటారనే ఆశ”ను కూడా ఈ తీర్మానం వెలిబుచ్చింది. లీడ్ క్షెఫ్ట్, బేబెల్ లు ప్రతిపాదించిన తీర్మానంయొక్క స్వభావం, ఈ విధంగా, నిస్సందేహమైన రిపబ్లికన్, విప్లవాత్మక స్వభావాలను కలిగి వుంది.

ఈ విధంగా, “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభం రోజుల్లో బహిరంగ సభలలో జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల నాయకుడు రిపబ్లికన్, విప్లవాత్మక స్వభావాలు గలిగిన తీర్మానాలను ప్రతిపాదించాడు. అర్థశతాబ్ది అనంతరం, తాను యువకునిగా వున్న రోజులను జ్ఞప్తి తెచ్చుకుని, బహుకాలం కిందట జరిగిన ఘటాలను గురించి నూతన తరంవారికి చెబుతూ, చాలినంతగా చైతన్యయుతమైనట్టే, విప్లవ కర్తవ్యాలను అర్థంచేసుకున్నట్టే నాయకత్వం లేకపోయిందని

(అనగా, అధిపత్యభావంలో ఆంతరితమైవున్న కర్తవ్యాన్ని గ్రహించినట్టి విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ లేకపోయిందని) పటిష్ఠవంతమైన ఆర్గనైజేషను లోపించిందనీ, విప్లవాత్మక మనస్థితి “నీళ్ళుకారిపోయిందనీ” తన విచారాన్ని అతడు ముఖ్యంగా నొక్కిచెబుతాడు. అయినప్పటికీ వెర్రివెంగళాయ ఇవాన్ గారి ప్రగాఢ వివేకంతో రష్యన్ రిఫార్మిస్టుల నాయకులు “ఏ విప్లవమూ లేకుండానే” అంతా జరిపించొచ్చునని రుజువు చేస్తూందంటూ 1860 ల ఆస్ట్రీయా, ప్రష్యాల ఉదాహరణలను చూపిస్తారు! విప్లవప్రతీఘాత విషవాయువులకు సమ్మోహితులైనట్టి, లిబరలిజం భావశాస్త్రానికి దాసులైనట్టి తుచ్చులైన ఈ అల్పబుద్ధులు, ఆర్.ఎన్. డి. ఎల్. పి పేరు ఆభాసపాల్జేయడానికే ఇంకా సాహసిస్తున్నారు!

సోషలిజంతో తెగతెంపులు చేసుకున్నట్టి రిఫార్మిస్టులలో కార్మికవర్గ ఉద్యమం యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి సూత్రప్రాయమైన ప్రశ్నలను గురించి వ్యవహరించుతూన్నప్పుడు లారిన్ యొక్క నిష్కపటమైన అవకాశవాదం బదులు, మంత్రాంగపు డొంకతిరుగుడు పద్ధతి అవలంబించేవారు వుండడం సహేతుకమే. ఉదాహరణకు, లారినున్నూ, “సనాతన బోల్షెవిక్లూ, 1908 తీర్మానాల్లో” అచ్చంగా ఇలాంటి “పథకమే” ఒకదానిని ప్రతిపాదించారని, చట్టబద్ధంగా వెలువడుతూన్న (అనగా, ఆర్.ఎన్.డి.ఎల్.పి సభ్యుల సూటి ప్రత్యాక్షేపణ నుండి ప్లాఠీపిన్చే పరిరక్షించబడుతూన్న) ప్రతికల్లో, మిస్టర్ మార్టోవ్ వాలాయించుతూన్నట్టే వీరున్నూ వివాదగ్రస్త విషయాన్ని గందరగోళపరచి, భావశాస్త్రీయ వివాదాలను కలగా పులగంచేసి, వాటిని కలుషితం చేస్తున్నారు. ఈ విధంగా వాస్తవవిషయాలను కేవలం మొరటుగా వికృతపరచడం ఈ బూతుల పంచాంగం రచయితకు పూర్తిగానే తగివుంది. లారిన్కు వ్యతిరేకంగా వాదించుతూన్నట్టే నటించుతూ “రిఫార్మిస్టు ధోరణులు లారిన్లో వున్నాయని తాను సహజంగానే అనుమానించడం లేద”ని అచ్చులో ప్రకటించాడు అచ్చంగా ఈ మార్టోవ్ గారే. నిష్కళంకమైన రిఫార్మిస్టుతత్వపు అభిప్రాయాలను అనుసరించుతూన్న లారిన్ రిఫార్మిస్టు అని మార్టోవ్ అనుమానించడమే లేదు!! రిఫార్మిస్టు దౌత్యతంత్రజ్ఞులు తాము అవలంబించడానికి దిగజారిపోయే కుతంత్రాలకు ఇదొక మచ్చుతునక.* లారిన్ కంటెనూ “వామ పక్షీయుడనీ,” అతనికంటెనూ విశ్వసనీయుడైన విప్లవకారి అనీ కొందరు వెర్రివెంగళాయిలు నమ్ముతూన్నట్టి ఈ మార్టోవ్గారే, లారిన్కూ తనకూ వున్న “విభేదాలను” క్లుప్తపరచి ఈ విధంగా చెప్పాడు:

* రిఫార్మిజం గురించి, మార్టోవ్ సందిగ్ధపు మాటలు గురించి, “దిస్కుస్సియోన్ని లిస్తోక్” [“చర్చా ప్రతములు”] (మన పార్టీ కేంద్రపత్రకకు అనుబంధం) 3 వ సంచికలో పార్టీ సభ్యుడైన మెన్షేవిక్ డ్లెవీత్స్కి న్యాయంగానే రాసిన వాక్యాలను చదివిచూడండి.

“సారాంశం తేల్చుతున్నాను: ఈనాటి రాజ్యపాలనా వ్యవస్థ ఆంతరిత వైరుధ్యములైన నిరంకుశవిధాన, రాజ్యాంగబద్ధవిధాన మిశ్రమాన్ని వ్యక్తపరుస్తూందన్నట్టి, పాశ్చాత్యంలోని ప్రగతిశీలములైన దేశాలలోని కార్మికుల మోస్తరుగానే, రష్యన్ కార్మికవర్గం ఈ రాజ్యపాలనా వ్యవస్థయొక్క అకిలీస్ కాలిమడమపై దెబ్బకొట్టి హస్తగతం చేసుకుందుకు పరిపక్వం చెందినదన్నట్టి వాస్తవవిషయమే మార్క్సిజం పట్ల భక్తివిశ్వాసాలతో వుంటూన్న మెన్షెవిక్లు ఇప్పుడు చేస్తూన్న దానిని సైద్ధాంతికంగా రుజువు పరచేందుకూ, రాజకీయంగా సమర్థించేందుకూ సమృద్ధిగా సరిపోతుంది.”

అసలు వివాదగ్రస్త విషయాన్ని దాటవేసేందుకు మార్టోవ్ ఎంత కష్టపడి ప్రయత్నించినప్పటికీ, సారాంశం తేల్చేందుకై అతడు చేసిన మొదటి ప్రయత్నంలోనే, అతని కుయుక్తులన్నీ వాటంతటవే చిత్తయిపోయాయి. మేము ఉల్లేఖించిన వాక్యాలు, సోషలిజాన్ని పూర్తిగా పరిత్యజించడమూ దానిని వదలుకుని దాని స్థానే లిబరలిజాన్ని నెలకొల్పడమునూ వ్యక్తం చేస్తున్నాయి. “సమృద్ధిగా సరిపోతుంది”ని మార్టోవ్ దేని గురించైతే అంటున్నాడో అది కేవలం లిబరల్స్ కే, కేవలం బూర్జువావర్గానికే “సమృద్ధిగా సరిపోతుంది.” నిరంకుశత్వ, రాజ్యాంగబద్ధ విధానాల మిశ్రమం యొక్క వైరుధ్య స్వభావాన్ని గుర్తించడమే “సమృద్ధిగా సరిపోతుంది”ని భావించే శ్రామికుడు, లిబరల్ కార్మిక విధాన దృక్పథాన్ని అంగీకరిస్తున్నాడన్నమాటే. అతడు సోషలిస్ట్ కాదు, నిరంకుశత్వ రూపాలన్నిటికీ వ్యతిరేకంగా బూర్జువా వర్గపు ఊగిసలాటలూ వ్యతిరేక చర్యలూ ఎలావున్నప్పటికీ లెక్కచేయకుండా, దేశం యొక్క చారిత్రక విధిలో స్వతంత్రంగా జోక్యం కలుగజేసుకుందుకు వ్యతిరేకంగా, ప్రజారాసులను, పీడిత శ్రామికప్రజా రాసులను, మేల్కొల్పాల్సి వుంటుందనీ, మేల్కొల్పి తీరాలనీ డిమాండు చేస్తూన్నట్టి తన వర్గం నెరవేర్చాల్సిన కర్తవ్యాలు అతనికి అర్థం కావు. కాని బూర్జువా వర్గాధిపత్యాన్ని వదిలించుకుంటూన్న ప్రజారాసుల స్వతంత్ర కార్యచరణ “రాజ్యాంగబద్ధమైన” సంక్షోభాన్ని విస్లవం కింద మార్చివేస్తుంది. విస్లవమంటే బూర్జువావర్గానికి (1905 తరువాత ప్రత్యేకంగా) హడలు, విస్లవమంటే దానికి అసహ్యం; శ్రామికవర్గం, విస్లవభావానికి అర్హితమవడమనే మనఃప్రవృత్తిలో ప్రజలకు ప్రబోధం కల్గించి, విస్లవ కర్తవ్యాలను వివరించి అధునాతనమగు నవీన విస్లవయుద్ధాలకై ప్రజారాసులను సన్నద్ధం చేస్తుంది. విస్లవం ఆవిర్భవించుతుందో లేదో, ఆవిర్భవించుతే ఎప్పుడు ఏయే పరిస్థితులలో ఆవిర్భవించుతుందో ఈ వర్గం యొక్క, లేదా మరేవర్గం యొక్క ఇచ్చపైన ఆధారపడదు; అయినప్పటికీ ప్రజారాసులలో కావించే విప్లవాత్మక కృషి ఎన్నటికీ ఫలితం లేకుండా వృధా

పోదు. ప్రజారాసులను సోషలిజం విజయానికై సన్నద్ధులను కావించే ఇట్టి కృషి సీసలైన క్రియాకలాపంగా పరిగణించాల్సి వుంటుంది. సోషలిజం యొక్క ఈ ప్రాథమిక, ఒనమాల సత్యాలనే లారిన్, మార్టోవ్ గార్లు మర్చిపోతున్నారు.

ఆర్.ఎన్.డి.ఎల్.పి తో పూర్తిగా తెగతెంపులు చేసుకున్న రష్యన్ లిక్విడేటర్ల గ్రూపు యొక్క అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరుస్తూన్న లారిన్, తన రిఫార్మిజాన్ని విశదీకరించడంలో జంకుగొంకులు లేకుండా అన్ని వివరాలనూ నగ్నంగా చెప్పేస్తున్నాడు. “దేలొ జీజ్ని” (1911, 2 వ సంచిక) పత్రికలో అతడు ఈవిధంగా రాస్తున్నాడు — సోషల్-డెమోక్రసీ సూత్రాలను ప్రేయతమంగా భావించుకునే ప్రతివారూ ఈ మాటలను జ్ఞాపకం వుంచుకుని తీరాలి:

“రేపు దేనికై నిరీక్షించాల్సి వుంటుందో ఏ కర్తవ్యాలను తాము నిర్ణయించు కోవాల్సి వుంటుందో ప్రజలకు కేవలమూ ఏమీ తెలియని గందరగోళపు అనిశ్చిత స్థితి — ఈ ఫలితమే ఆద్యంతాలులేని నిరీక్షణ భావంనుండీ, విప్లవం తిరిగి సంభవిస్తుందనో, లేక ‘చూతాం, మీదటికి ఏం జరుగుతుందో’ అనే అస్పష్టపు ఆశల నుండీ సంభవించుతుంది. ఇప్పటి తక్షణ కర్తవ్యం అనుకూల వాతావరణం కోసం సముద్రపుటొడ్డున వృథాగా పడిగాపులు కాసుకుని వుండడం కాదు; ఇప్పటి కర్తవ్యం, ప్రస్తుతం రష్యన్ జీవితంలో ప్రారంభమైనట్టి నూతన చారిత్రక కాలావధిలో ‘విప్లవం కోసం’ కాకుండా, ‘విప్లవంకోసం నిరీక్షణకై’ కాకుండా, కేవలం సరళమైన” (“కేవలం సరళమైన” అన్నమాటను గమనించండి...) “అన్ని జీవిత రంగాలలోనూ కార్మికవర్గం యొక్క ప్రత్యేక ప్రయోజనాల నిరంతర, వ్యవస్థాబద్ధ పరిరక్షణకై; బహుముఖ సంక్లిష్టమైన ఈ క్రియాకలాపంలో దాని శక్తులను కూడ దీసుకొని తర్ఫీదు చేయడానికై; ఈ విధంగా సాధారణంగా సోషలిస్టు చైతన్యాన్ని తర్ఫీదుచేసి సంచయం చేసుకోవడానికై; ప్రత్యేకంగా, ప్యూడల్ అభివృద్ధి నిరోధకం యొక్క ఆర్థికంగా అనివార్యమైన స్వీయక్షీణం అనంతరం దేశం యొక్క రానున్న రాజ్యాంగబద్ధమైన విమూర్త కరణం కాలంలో రష్యాలోని సామాజిక వర్గాల మధ్య నుండబోయే క్లిష్ట సంబంధాలలో తనంతటతాను తన స్థానాన్ని నిశ్చయించుకొనగల్గి (తన ప్రాదేశిక స్థితిని నిర్ణయించుకొనగల్గే) — కాగా తనకోసం తాను స్వతంత్రంగా వ్యవహరించుకొనగల్గే — కార్మికవర్గం ఆర్గనైజ్ కాబడాలనే గురుతర భావంతో విశాల విభాగాలను పరితవ్తం చేయడమే.”

ఇది సంపూర్ణమైనట్టి నిష్కపటమైనట్టి నూటికి నూరు పాళ్లా స్పష్టమైనట్టి ఆత్మసంతుష్టి పూరితమైన రిఫార్మిజం. విప్లవమనే భావానికి వ్యతిరేకంగా, విప్లవం కోసం

“ఆశల”కు (సంస్కరణవాది దృష్టిలో ఇటువంటి “ఆశలు” అన్నప్పుడైతే, ఎందుకంటే సమకాలిక ఆర్థిక, రాజకీయ వైరుధ్యాల లోతును అతడు గ్రహించలేదు) వ్యతిరేకంగా యుద్ధం; శక్తులను ఆర్గనైజుచేసి మనస్సులను విప్లవానికై తర్ఫీదుచేసే ఉద్దేశ్యం కలిగిన ప్రతీ క్రియా కలాపంతోనూ యుద్ధం; విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్లనుండివచ్చే సూటి ఎదురుదాడి నుండి స్టాలిన్ చే పరిరక్షించబడుతూన్నట్టి చట్టసమ్మతంగా ప్రచురితమవుతూన్న ప్రతిక లలో సాగించబడుతూన్న యుద్ధం; ఆర్.ఎస్.డి.ఎల్.పి తో పూర్తిగా తెగతెంపులు చేసుకున్నట్టి ఒక గ్రూపు లీగలిస్టుల పేరుతో సాగించుతూన్న యుద్ధం — ఇవీ ప్రాతేసావ్, లెవీత్స్కి, లారిన్ ప్రభృతులు సృష్టించ నుద్యమించే స్టాలిన్ కార్మిక పార్టీయొక్క కార్యక్రమమూ ఎత్తుగడ లానూ. ఈ మనుషుల నిజమైన కార్యక్రమమూ ఎత్తుగడలూ పై ఉల్లేఖనలో ఖచ్చితమైన మాటల్లో — తాము “కూడా సోషల్-డెమోక్రాట్లమే” అనీ, తాము “కూడా” “రాజీ అంటే ఏమిటో ఎరగని ఇంటర్నేషనల్” లో వారమే అనీ అధికారయుతంగా వారు ఇచ్చిన వాగ్దానాల నుండి విభేదంగా — వ్యక్తపరచబడ్డాయి. ఈ వాగ్దానాలు కేవలం పైపై మెరుగుపూత మాటలు తప్ప మరేమీ కాదు. వీరి క్రియాకలాపమూ, వీరి అసలైన సామాజిక సారమూ, సోషలిజం స్థానే లిబరల్ కార్మిక విధానాన్ని పూర్తిగా నిలబెడుతూన్నట్టి ఈ కార్యక్రమంలో వ్యక్తమవుతున్నాయి.

ఎటువంటి హాస్యాస్పదమైన వైరుధ్యాల్లో రిఫార్మిస్టులు చిక్కుబడిపోతున్నారో ఒక్క సారి గమనించండి. రష్యాలో బూర్జువా విప్లవం పూర్తి కావించబడిన పక్షంలో (లారిన్ చెప్పి నట్టుగా) ఇక సోషలిస్టు విప్లవమే కార్యక్రమావళిలో తరువాతి అంశం అయితీరాలి. ఇది విస్ప ష్టమే; ప్రజానురంజకమైన పేరు తగిలించుకుని కార్మికులను మోసగించే ఉద్దేశంతో సోష లిస్టునని బహిరంగంగా చెప్పుకునే వాడికి తప్ప కడమ ప్రతీ సోషలిస్టుకీ ఇది స్వయంవ్యక్తమే. అట్టి పక్షమందు, కచ్చితంగా “విప్లవం కోసమే” (సోషలిస్టు విప్లవం కోసమే), కచ్చితంగా దానికై “నిరీక్షణ కోసమే,” కాగా సోషలిస్టు విప్లవం కోసమై “ఆశ”తోనే (అన్నప్పుడైతే అది కాకుండా, విజ్ఞానశాస్త్రం యొక్క నిరకైన, నానాటికి అధికమవుతూన్న దత్తాంశాల ప్రాతి పదికనుగల “ఆశ” — నిశ్చయతతో సమానమైనట్టి “ఆశ”తోనే) మనం ఆర్గనైజుకాబడాలి.

అయితే కిటుకు అంతా ఇక్కడే వుంది — ఎంచేతంటే, పూర్తికాబడిన బూర్జువా విప్లవం గురించి రిఫార్మిస్టు చెప్పే ఊకదంపు మాటలన్నీ (అకిలీన్ కాలిమడమ, వగైరా గురించి మార్టోవ్ చెప్పిన ఊకదంపు) అతని యావత్తువిప్లవ పరిత్యాగాన్నీ కప్పిపుచ్చేందుకు తగిలించుకున్న ముసుగే తప్ప మరేమీ కాదు. బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం పూర్తిచేయబడిందనే మిష పైన, లేదా నిరంకుశ విధానానికీ రాజ్యాంగబద్ధ విధానానికీ మధ్యనున్న వైరుధ్యాన్ని పోల్చు కుందుకు అది “సమ్మద్దిగా సరిపోతుంద”నే మిషతోనూ, బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని

అతడు పరిత్యజించుతున్నాడు; కాగా “తాత్కాలికంగా” “రష్యా యొక్క రానున్న రాజ్యాంగ బద్ధమైన మరమ్మతు”లో పాల్గొనేందుకే మనం “కేవలం సరళమైన” ఆర్గనైజ్ కాబడాలనే మిషన్ సోషలిస్టు విప్లవాన్ని అతడు పరిత్యజించుతున్నాడు!

సోషలిస్టు తూలికలు తగిలించుకుని డాబుగా తిరుగుతూన్నట్టి ఓ కాడెట్ మహానుభావా, రష్యాలో “రానున్న రాజ్యాంగబద్ధమైన వినూత్నకరణం” అనివార్యతను గుర్తించిన మీమాటలను మీరే కాదంటున్నారు; ఎందుచేతంటే, అలా గుర్తించడంవల్ల మన దేశంలో బూర్జువా-ప్రజాస్వామ్య విప్లవం పూర్తి చేయబడలేదని మీరే ఒప్పుకుంటున్నారు “ప్రూడల్ అభివృద్ధినిరోధక స్వీయక్షీణం” అనివార్యతను గురించి పదేపదే చెబుతూండడం వల్లనూ ప్రజావిప్లవోద్యమం వల్ల ప్రూడల్ అభివృద్ధి నిరోధకమే కాకుండా, ప్రూడలిజపు అన్ని అవశేషాలనూ నాశనం చేయడమనే శ్రామికవర్గ స్వభావాన్ని మీరు ఈసడించడం వల్లనూ మీ అజ్ఞానాన్ని మీరే బయటపెట్టుకుంటున్నారు.

స్టాలిన్ కార్మిక పార్టీ వీరులు ఎంతగా లిబరల్ ధర్మబోధలు చేసినప్పటికీ, ప్రజాస్వామిక విప్లవానికే, సోషలిస్టు విప్లవానికే అర్పితమవాలనే భావంతో తనపై విప్లవప్రతీఘాత శకం శిక్షగా విధించినట్టి కష్టభూయిష్టము, కఠినము, నిత్యము, దినక్రమమూ అయినట్టి, నలుగురి దృష్టిలో పడనట్టి తన యావత్తు కృషిని రష్యన్ శ్రామికవర్గం ఎల్లప్పుడూ తప్పకుండా మనస్సుకు పట్టించుకుంటూనే వుంటుంది; విప్లవం కోసం తన శక్తులను ఆర్గనైజ్ చేసుకుని కూడదీసుకుంటుంది; ద్రోహులనూ స్వపక్షపరిత్యాగులనూ అది నిర్దాక్షిణ్యంగా తోసివేస్తుంది, “అస్పష్టమైన ఆశ” కాకుండా, విప్లవం నిశ్చయంగా తిరిగి సంభవించి తీరుతుందనే శాస్త్రీయమైన నమ్మకమే దానికి చోదకశక్తిగా వుంటుంది.

సెప్టెంబరు 1911.

జాతులకుగల స్వయంనిర్ణయ హక్కు

ఖండిక

8. స్వాప్నికుడు కారల్ మార్క్స్, ఆచరణవేత్త రోజా లుక్సెంబుర్గ్

పోలెండు స్వాతంత్ర్యాన్ని అనుభవించడం “స్వప్నంలో”ని మాట అంటూ, ఆ మాటనే అసహ్యంపుట్టించేటట్టు పదేపదే వర్ణించుతూ, ఐర్లండుకు స్వతంత్రంకావాలన్న కోర్కెను ఎందుకు లేవదీయకూడదు? — అని రోజా లుక్సెంబుర్గ్ పరిహాసంగా అడుగుతుంది.

దీన్ని పట్టి చూస్తే, ఐర్లండు స్వాతంత్ర్య సమస్య గురించి కారల్ మార్క్స్యొక్క అభిప్రాయాలేమిటో “ఆచరణవేత్త” అయిన రోజా లుక్సెంబుర్గ్ కి తెలియదని స్పష్టమవు తుంది. నిర్దిష్టమైన ఒక జాతీయ స్వాతంత్ర్య కోర్కెను అవకాశవాద దృక్పథంనుండే కాక నిజమైన మార్క్సిస్టు దృక్పథంనుండి ఏ విధంగా విశ్లేషణపద్ధతిలో పరిశీలించాల్సి వుంటుందో తెలుసుకోవడానికి ఈ విషయాన్ని విశదీకరించడం లాభకారిగా వుంటుంది.

తన సోషలిస్టు పరిచయస్థులయొక్క చైతన్యాన్ని వారి నమ్మకాలయొక్క దృఢత్వాన్నీ తెలుసుకోవడానికి, వారి “దంతాలను పరీక్షించి చూడాలి” అని అంటూండేవాడు కారల్ మార్క్స్.¹²⁶ లౌపాతిన్ తో తనకి పరిచయం కల్గిన తరువాత, ఆ యువక రష్యను సోషలిస్టుని శ్లాఘించుతూ మార్క్స్ 1870 జూలై 5 వ తేదీన ఎంగెల్స్ కి రాస్తూ, అందుతోపాటు ఈ మాటని కూడా చేర్చాడు:

“...అతనిలోని బలహీన విషయం పోలెండు. ఈ విషయంపైన అచ్చంగా ఇంగ్లీషు వాడు — మాటవరుసకి, పాతరకపు చార్పిస్టుపంథాకి చెందిన ఇంగ్లీషువాడు ఐర్లండు గురించి ఎలా మాట్లాడుతాడో — అలాగే మాట్లాడాడు అతను.”

పీడిత జాతినిగూర్చి మీ వైఖరి ఏమిటి అని పీడక జాతికి చెందిన సోషలిస్టుని ప్రశ్ని స్తాడు మార్క్స్; ఆ ప్రశ్నతో పీడక జాతికి (బ్రిటిషు, రష్య జాతులకు) చెందిన సోషలిస్టు లలో సామాన్యంగావున్న లోపాలనన్నీ మార్క్స్ బయటపెట్టుతాడు: అణగదొక్కుబడిన జాతుల

పట్ల తమ సోషలిస్టు కర్తవ్యాన్ని అర్థంచేసుకో లేకపోవడమూ, “మహాజాతి” బూర్జువా వర్గాలనుండి అలవరచుకొన్న దురభిమానాలనే ఏకరపు పెట్టడమూ — ఇవీ ఆ లోపాలు.

ఐర్లండుమీద మార్క్స్ సూటిగా చేసిన ప్రకటనలని పరిశీలించేముందు, జాతీయ సమస్యపట్ల మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సాధారణంగా అవలంబించిన వైఖరి కచ్చితమైన విమర్శనా దృష్టినే ప్రదర్శిస్తూందనీ, చారిత్రకంగా ఈ సమస్యకుగల సాపేక్ష ప్రాముఖ్యతను వారు గ్రహించారనీ మనం చెప్పవలసి వుంది. ఈ ప్రకారం 1851 మే 23 వ తేదీన మార్క్స్ పేర ఎంగెల్స్ పుత్తరం రాస్తూ, చరిత్రని అధ్యయనం చేస్తూంటే పోలెండు గురించి నిరాశాజనకమైన పర్యవసానానికే తాను రావలసివస్తూందనీ, పోలెండుయొక్క ప్రాముఖ్యత తాత్కాలికంగానే రష్యాలో వ్యవసాయ విప్లవం సంభవించేవరకే వుంటుందనీ రాశాడు. చరిత్రలో పోలెండు దేశస్థుల పాత్ర అంతా “సాహసోపేతంగా చేసిన తెలివితక్కువ గందరగోళపు గలభాచేష్టలే” అన్నాడు. “ఏ ఒక్క విషయంలోనైనా సరే, పోలెండు రష్యాకు వ్యతిరేకంగానైనా సరే, అభ్యుదయానికి జయప్రదంగా ప్రాతినిధ్యం వహించిన విషయాన్ని గానీ, లేక చారిత్రక ప్రాముఖ్యతను కల్గిన కృత్యాన్నిగానీ సాధించిన దృష్టాంతాన్ని ఒక్కదానినైనా చూపించుదామంటే కనబడదు కదా.” నాగరికత, విద్య, పరిశ్రమ, బూర్జువా వర్గం — ఈ మూలద్రవ్యాలన్నీ పోలెండు లోకంపై రష్యాలోనే హెచ్చుగా కనబడుతూ వుండగా, “పోలెండు దేశస్థులు కులీనవంశస్థునీ సోమరిపోతుతనాన్నే” ప్రదర్శిస్తూంటారు అన్నాడు. “సెంట్ పీటర్స్ బర్గ్, మాస్కో, ఒదేస్సా, వీటితో పోల్చిచూస్తే వార్సా, క్రాకోవ్ లు ఏ మూల!” అన్నాడు ఎంగెల్స్. పోలెండు కులీనవంశస్థులు లేవదీసే పీఠూరికి ఏమాత్రమూ జయం లభించదనే ఎంగెల్స్ అభిప్రాయపడ్డాడు.

మేధాశక్తిని ధీశక్తిని ప్రదర్శించుతూన్న ఈ అభిప్రాయాలను ఎంగెల్స్, మార్క్స్లు కలిగి వుండినప్పటికీ, పన్నెండు సంవత్సరాల తరువాత, రష్యా ఇంకా నిద్రావస్థలోనే వున్నప్పటికీ, పోలెండు దవానలంతో మండిపోతూన్నప్పుడు పోలెండు జాతీయోద్యమంపట్ల వారి కుండిన ప్రగాఢమైన, హృదయపూర్వకమైన సానుభూతిని ప్రకటించడానికి ఈ అభిప్రాయాలేవీ అడ్డుతగల్గేదు.

1864 లో ఇంటర్నేషనల్ కి “విజ్ఞప్తి” తయారుచేస్తూన్న సమయంలో మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర పుత్తరం రాస్తూ (1864 నవంబరు 4 వ తేదీన), మజ్జీనియొక్క జాతీయ తత్వాన్ని ఎదుర్కొనవలసి వచ్చిందని అంటూ, ఇలా రాశాడు: “విజ్ఞప్తిలో పేర్కొనబడిన అంతర్జాతీయ రాజకీయాల పరిధులలో, దేశాలగురించే ఎత్తుకున్నానుగాని జాతులగురించి మాత్రం నేను ఎత్తుకోలేదు; ఆ ఎత్తుకోవడంలో కూడా రష్యాను తీవ్రంగా ఖండించానేగాని, చిన్న దేశాలను ఖండించనే లేదు.” జాతీయసమస్యను “కార్మికసమస్య”తో పోల్చిచూస్తే

“కార్మికసమస్య”కే హెచ్చుప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని, దీని తరువాతనే జాతీయసమస్య వస్తుందని భావించడంలో మార్క్స్కి ఎట్టి సందేహమూ లేదు. అంతమాత్రాన అతని సిద్ధాంతం జాతీయోద్యమాలను లెక్కలోకి తీసుకోలేదని ఎవరైనా అంటే అది సత్యదూరమే అవుతుంది.

1866 వ సంవత్సరం వచ్చింది. పారిస్లో ఏర్పడిన “ప్రూడన్ముతా”ను గురించి మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర రాస్తూ: “జాతీయతలంటూ” వుండడమే అసందర్భమని ప్రకటించుతూ, బిస్మార్క్నీ గరిబాల్డినీ తదితరులనీ ఈ ముతా దుయ్యబట్టుతూంది. జాతీయ దురహంకారానికి విరుగుడుగా వీరి ఎత్తుగడలకి కొంత ఉపయోగమూ వుంటుంది, వీటిలో కొంత అర్థమూ వుంది. కాని ప్రూడన్ అనుచరులు (ఇక్కడున్న నా స్నేహితులు లాఫార్గ్, లాంగ్వే గార్లు కూడా ఈ అనుచరవర్గంలోని వారే), దారిద్ర్యాన్ని అజ్ఞానాన్ని ప్రాన్సులో వున్న ఈ పెద్దమనుష్యులందరూ అంతమొందించేవరకూ యూరపులో వున్న వారందరూ కడుపుతో చల్ల కదలకుండా హాయిగా కాలుమీద కాలేసుకొని కూచోవచ్చును, కూచుని తీరాలి అని భావించితే మాత్రం, వీరు నలుగురినోట నగుబాటు కావడం తప్ప మరొకటి కాదు,” అని రాశాడు. (1866 జూను 7 వ తేదీన రాసిన పుత్తరం.)

1866 జూను 20 వ తేదీన రాస్తూ మార్క్స్ ఆ పుత్తరంలో ఇలా అంటాడు: “ఇంటర్నేషనల్ సలహా సమితిలో ప్రస్తుతం జరుగుతున్న యుద్ధం గురించి నిన్న చర్చ జరిగింది. ...అనుకున్నట్టుగానే, ‘జాతీయతల’ గురించి స్థూలమైన ప్రసంగంతోనూ, ఈ సమస్యపట్ల మనం ఏ వైఖరిని అవలంబించాలి అనే ప్రశ్నతోనూ చర్చ ముగిసింది.... వివిధ జాతీయతలు అనే భావమూ, చివరకి జాతులు అనే భావమూ, బూజుపట్టిన పాతకాలపు దురభిమానాలు అనే వాదనని “యువప్రాన్సు” ప్రతినిధులు (కార్మికేతరులు) లేవదీశారు. ఇది ప్రూడన్ తయారీ స్ట్రీనర్తత్వం తప్ప మరేమీ కాదు.... ప్రాన్సు విప్లవస్థితికి పరిపక్వం చెందేటంత వరకూ ప్రపంచమంతా వేచివుండాలన్నమాట... జాతీయతలనే తుడిచి పెట్టేసిన మన మిత్రులు లాఫార్గ్ వగైరాలు మాతో ఫ్రెంచి మాట్లాడారని, అనగా అక్కడ సమావేశమైన వారిలో పదింట తొమ్మిండుగురికి అర్థంకాని భాషలో ప్రసంగించారని చెబుతూ నేను ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభించేసరికి, ఇంగ్లీషువాళ్ళందరూ అదేనవ్వడం మొదలెట్టారు. జాతీయతలంటూ లేనేలేవని అనడంలో అందరకూ అనుకరణయోగ్యమైన నమూనా ఫ్రెంచి జాతిలో ఇవన్నీ సంలీనమైపోవాలని తనకు తెలియకుండానే లాఫార్గ్ అంతర్గతంగా అనుకుంటూ న్నట్టు కనబడుతూందని కూడా నేను సూచించాను.”

మార్క్స్యొక్క ఈ విమర్శనాత్మకములైన అభిప్రాయాలన్నిటినుండీ పర్యవసానం స్పష్టంగానే కనబడుతూంది. అదేమంటే: పెట్టుబడిదారీవిధాన పరిణామం అన్ని జాతులనీ తప్పనిసరిగా స్వాతంత్ర్య జీవితానికి మేల్కొల్పదు కాబట్టి, జాతీయసమస్యను ఇతరులు ఒక

పూజావిగ్రహంగా ఆరాధించుతే ఆరాధించవచ్చునుగాని, కార్మికవర్గం మాత్రం ఆలా ఆరాధించ కూడదు. కాని ఆలాగని చెప్పి, ఒక సారి జాతీయప్రజోద్యమాలు తలలెత్తిన తరువాత వాటిని తేలికగా కొట్టిపారేయడమూ, వాటిలో వున్న అభ్యుదయకరములగు మూలద్రవ్యాలను బల పరచకపోవడమూ — ఇవి చేసినట్టయితే, “తన స్వజాతినే” “అనుకరణయోగ్యమైన నమూనా జాతిగా” గుర్తించుతూ (రాజ్యాంగయంత్రంగా ఆవిర్భవింపదగిన ప్రత్యేక హక్కునుగల జాతిగా, అని కూడా మనం చేర్చవచ్చును), జాతీయత్వ దురభిమానాలకు దోహదమిచ్చినట్టే అవుతుంది.*

ఇక ఐర్లండు సమస్యకి వద్దాం.

మార్క్స్ వుత్తరాల్లోని ఈ కింది ఉదాహరణలవల్ల ఈ సమస్యపట్ల ఆయన తీసు కొన్న స్థానం మనకు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

“ఫెనియనిజంపట్ల ఇంగ్లీషు కార్మికులు తమ సానుభూతిని అన్నివిధాలా వ్యక్తపర చేందుకు నేను చేయగలిగినదంతా చేశాను... ఇంగ్లండునుండి ఐర్లండు వేరుపడడం అసం భవమనే నేనింతవరకూ అనుకొనేవాణ్ణి. ఇప్పుడు మాత్రం ఇది విధిగా జరిగితిరుతుందనే అనుకొంటాను; ఐతే ఇది జరిగిన తరువాత సమాఖ్య ఏర్పడితే ఏర్పడవచ్చు.” ఈవిధంగా 1867 నవంబరు 2 వ తేదీన మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర రాశాడు.

ఆ సంవత్సరమే నవంబరు 30 వ తేదీన రాస్తూ, ఇంకా ఈప్రకారంగా అన్నాడు:

“ఇంగ్లీషు కార్మికులకి మనం ఏమని సలహా చెప్పాలి? నా ఉద్దేశంలో, సంయుక్త రాజ్యాంగ చట్టాన్ని Repeal (రద్దు పరచడము)” (ఇంగ్లండుకు ఐర్లం డుకు ఇప్పుడున్న సంబంధము రద్దు అయిపోయి, ఇంగ్లండునుండి ఐర్లండు వేరుపడిపోవడము), క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, 1783 లో జరిగిన ఉదంతాన్నే ప్రజాస్వామ్యయుక్తంచేసి, ఈ కాలపు పరిస్థితులతో అన్వయింపజేయడమే తమ ప్రణాళికలో ఒక అంశంగా వారు ఉదాహరించాలి. ఐరిష్ విమోచనయొక్క చట్టబద్ధమైనట్టి, ఈ కారణంచేత ఏ ఇంగ్లీషు పార్టీ కార్యక్రమంలో నైనా పొందుపరచడానికి సాధ్యమైనట్టి, రూపం ఇదొక్కటే. రెండు దేశాలమధ్యనూ కేవలం వ్యక్తిగతమైన ఐక్యతాసంబంధాలు సాగుతూనే వుంటాయో వుండవో తదుపరి అనుభవం వల్లనే తెలియాలి...

* ఈ సందర్భంలో 1867 జూను 3 వ తేదీన మార్క్స్ ఎంగెల్స్ కు రాసిన వుత్తరాన్ని చూడవచ్చును: “...రష్యా వ్యతిరేకంగా పోలెండుతో సానుభూతిని తెల్పే నినాదాలను పారిస్ నగరవాసులు వీధుల్లో ఇస్తున్నారనే విషయాన్ని తెలుపుతూ “ఔమ్ము” పత్రికలో ఆ పత్రిక పారిస్ విలేఖరి రాసిన లేఖలు చదివితే నాకెంతో ఆనందం కలిగింది... ఫ్రెంచి ప్రజలంటే కేవలం పూడన్ గారూ ఆయన చాంధసముఠా వారొక్కరేకారు.”

“...ఐర్లండు దేశస్థులకు కావలసినదేమంటే:

“1) స్వపరిపాలనా, ఇంగ్లండునుండి విడిపోయి స్వతంత్రంగా వుండడమూ;

“2) వ్యవసాయ విప్లవం....”

ఐర్లండు సమస్యకి మార్క్స్ గొప్ప ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చాడు; ఈ సమస్యపైన జర్మను కార్మిక సంఘంలో గంటన్నరకాలంపట్టే ఉపన్యాసాన్ని ఇచ్చాడు (1867 డిసెంబరు 17 వ తేదీన రాసిన పుత్తరం).

1868 నవంబరు 20 వ తేదీన రాసిన పుత్తరంలో, “ఇంగ్లీషు కార్మికులలో ఐర్లండు దేశస్థులపట్ల వున్న ద్వేషాన్ని” ఎంగెల్స్ గమనించాడు; కాగా ఒక సంవత్సరం తరువాత (1869 అక్టోబరు 24 వ తేదీన) ఈ విషయాన్ని గూర్చే మళ్ళీ ఈ విధంగా ఎంగెల్స్ రాశాడు:

“ఐర్లండునుండి రష్యాకి *il n'y a qu'un pas* (ఒకేఒక అడుగు) వెళ్ళుదాం... ఒక జాతి మరొకజాతిని బానిసగా చేసుకోవడము ఆ జాతికి అది ఎంత వినాశకరమో ఐర్లండు చరిత్ర గుణపాఠాన్ని నేర్పుతూంది. ఇంగ్లీషువాళ్ళలో వుండే దుర్వ్యసనాలన్నిటాకీ ఐర్లండులోవున్న ఇంగ్లీషువలసప్రాంతమే పుట్టిల్లు. క్రామ్వెల్ కాలాన్ని గురించి రచన నింకా నేను పూర్తి చేయలేదు. ఐనప్పటికీ ఐర్లండులో సైనికపరిపాలన సాగించవలసిన అవసరమేలేకుండా వుండి, అక్కడ ఒక కొత్త ప్రభుత్వాన్ని సృష్టించకుండా వుండినట్టయితే, ఇంగ్లండులో పరిస్థితులు మరో విధంగా రూపొంది వుండేవని మాత్రం నేనింతవరకూ అధ్యయనం చేసినదానిని పట్టి నాకు స్పష్టంగా కనబడుతూంది.”

1869 ఆగస్టు 18 వ తేదీన ఎంగెల్స్ పేర మార్క్స్ రాసిన పుత్తరాన్ని ప్రసంగ వశాత్తూ మనం ఇక్కడ ఉదహరించవచ్చు:

“బెర్లిన్ లో వున్న తమ వృత్తి సహోదరుల అండదండల ఫలితంగా, పోజ్నాన్ లో వున్న పోలేండు దేశపు కార్మికులు తమ సమ్మెను జయప్రదంగా ముగించారన్న సమాచారాన్ని జాబిస్కిద్వారా తెలిసింది. ‘మహారాజ శ్రీ పెట్టుబడి మహాశయుడిగారికి’ వ్యతిరేకంగా — అతి తక్కువ స్థాయిలో సమ్మెరూపంలో జరిగినప్పటికీ — ఈవిధమైన పోరాటమే, జాతీయ దురభిమానాలను పారదోలడంలో బూర్జువా పెద్దమనుష్యులు కావించే శాంతి మహోపన్యాసాలకంటే ఎంతో గొప్పగా సహాయపడుతుంది.”

ఐర్లండు సమస్యపట్ల ఇంటర్నేషనల్ లో మార్క్స్ ఏ విధానాన్ని అవలంబించాడో ఈ కింద పేర్కొన్న ఉదాహరణలవల్ల తెలుస్తూంది:

1869 నవంబరు 18 వ తేదీన మార్క్స్ ఎంగెల్స్ పేర రాసిన పుత్తరంలో, ఇంటర్నేషనల్ సలహాసంఘంలో ఐర్లండు సార్వజనికక్షమాపణ ప్రతిపాదనపట్ల బ్రిటిష్ మంత్రుల

శౌఖ వైఖరి గురించి గంటంపాపు ప్రసంగించిన తరువాత ఈ కింది తీర్మానాన్ని తాను ప్రతిపాదించినట్లు రాశాడు:

“కారాగృహంలో వున్న ఐర్లండు దేశభక్తులను విడుదల చేయవలసిందని ఐర్లండు దేశస్థులు చేసిన కోర్కెలకు ప్రత్యుత్తరం చెప్పతూ, ఐరిషుజాతిని మిస్టర్ గ్లాడ్స్టన్ బుద్ధి పూర్వకంగా అవమానించాడనీ;

“దుష్టపరిపాలనకు గురైన వారికేకాకుండా, వారితోపాటు వారి దేశ ప్రజలందరకూ కూడా ఒకే విధంగా అవమానకరంగా వున్నట్టి షరతులను ముడిపెట్టడంద్వారా రాజకీయ సార్వజనికక్షమాపణ కార్యానికే ఆయన అడ్డంకులను కలిగించుచున్నాడనీ;

“తాను నిర్వహించుతున్న గురుతర బాధ్యతగల హోదాను సహితం లెక్క చేయకుండా, అమెరికా దేశపు బానిసయజమానుల తిరుగబాటును బహిరంగంగానూ అమితోత్సాహంతోనూ హర్షించిన మనిషే, ఐర్లండు దేశస్థులు నోరుమూసుకొని వినయవిధేయతలతో ప్రవర్తించాలనే నూత్రాన్ని వారికి ప్రబోధించడానికి తయారయ్యాడనీ;

“ఐర్లండు దేశస్థులకు సార్వజనికక్షమాపణా సమస్యపట్ల తాను గావించుతున్న ఈ తతంగమంతా, ఏ ‘యుద్ధ దురాక్రమణ విధానాన్ని’ నిష్పలుచెరుగుతూ ఖండించడం ద్వారా తన టోరీపక్షపు ప్రత్యర్థులని పదవులనుండి మిస్టర్ గ్లాడ్స్టన్ వెళ్లగొట్టాడో, అట్టి విధానంనుండి జన్మించిన నిష్కళంకమైన ఔరససంతానమేననీ;

“ఐర్లండుదేశ ప్రజలు తమ సార్వజనికక్షమాపణోద్యమాన్ని అత్యంత ధైర్య సాహసాలతోనూ అంచంచల దీక్షతోనూ మహోదాత్తతతోనూ సాగించుతున్నందుకు ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్సు ఎసోసియేషనుయొక్క జనరల్ కౌన్సిల్ తమ జోహార్లను అర్పించుతుందనీ;

“ఈ తీర్మానాలను యూరపులోనూ అమెరికాలోనూ వున్న అంతర్జాతీయ కార్మికుల సంఘంయొక్క అన్ని శాఖలకూ, సంఘంతో సంబంధాలను కలిగియున్న అన్ని కార్మికుల సంస్థలకూ తెలియపర్చవలసిన దనిన్నీ — తీర్మానించడమైనది.”

ఇంటర్నేషనల్ యొక్క సలహాసమితి ఎదుట ఐర్లండుసమస్యపై తన నివేదిక ఈ కింది అంశాలను ఆధారంగా చేసుకొని వుంటుందని 1869 డిసెంబరు 10 వ తేదీన రాసిన పుత్తరంలో మార్క్స్ పేర్కొన్నాడు:

“...ఐర్లండుపట్ల చూపవలసిన ‘అంతర్జాతీయ’ ‘కరుణాశీలమైన’ ‘ధర్మం’ మొదలైన పదప్రయోగాలు అలావుంచి — ఇంటర్నేషనల్ యొక్క సలహాసమితి దృష్టిలో ఈ విధంగా

విలాగూ జరిగే తీరాలి — ఇప్పుడు ఐర్లండుతో ఇంగ్లండుకున్న సంబంధానికి స్వస్తి చెప్పడమే, ఇంగ్లండుదేశపు కార్మికవర్గ షేమాన్ని ఉద్ధరించడానికి నూటి అయినట్టిన్నీ అత్యవసరమై నట్టిన్నీ విధానం. ఇదే నా పరిపూర్ణ విశ్వాసం; అయితే నాకున్న కొన్ని కారణాలనుబట్టి, నా విశ్వాసాన్ని ఇంగ్లీషు కార్మికుల ఎదుట నేను వెల్లడిచేయలేకుండా వున్నాను. ఇంగ్లీషు కార్మికుల ప్రాబల్యం అధికంకావడంవల్లనే ఐర్లండులో వున్న పరిపాలనను కూలదొయ్యడానికి వీలవుతుందని నేను చాలా కాలం నమ్మాను. ఈ దృక్పథాన్నే నేను ‘న్యూయార్క్ ట్రిబ్యూన్’ పత్రికలో (ఈ అమెరికన్ పత్రికకు మార్క్స్ చాలా కాలం వ్యాసాలు రాస్తూండేవాడు) ఎల్లప్పుడూ వెల్లడి చేస్తూ వచ్చాను. ఈ సమస్యను లోతుగా అధ్యయనం చేసిన ఫలితంగా, నా అభిప్రాయం పారపాటని నాకిప్పుడు నమ్మకం కలిగింది. ఐర్లండుతో తెగతెంపులు చేసుకోనంతకాలమూ ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గం ఏ కార్యాన్నీ సాధించనేరదు.... ఇంగ్లండులో వున్న ఇంగ్లీషు అభివృద్ధి నిరోధకతత్వంయొక్క అంకురాలన్నీ ఐర్లండుని జయించి ఆక్రమించుకొన్న విధానంలోనే పాతుకొని పోయివున్నాయి.” (ఒత్తులన్నీ మార్క్స్ వే.)

దీనితో ఐర్లండు సమస్యపైన మార్క్స్ యొక్క విధానం పాఠకునికి స్పష్టంగా బోధపడే వుంటుంది.

“స్వాప్నికుడైన” మార్క్స్ ఎంతటి “ఆచరణ తెలియని వాడంటే,” ఐర్లండు విడివడి పోవాలని అతడు చేసిన ప్రతిపాదన అర్థశతాబ్ది జరిగిపోయినా ఇంకా సఫలీకృతం కాకుండానే వుండిపోయింది. మార్క్స్ విధానం ఆవిర్భావానికి కారణమేమిటి? ఆ విధానం పారపాటైనదా?

వీడితజాతియొక్క జాతీయ ఉద్యమంవల్ల కాకుండా, వీడకజాతియొక్క జాతీయ కార్మిక వర్గపు ఉద్యమంవల్లనే ఐర్లండుకు విముక్తి కలుగుతుందని మార్క్స్ మొదటలో భావించాడు. కార్మికవర్గ విజయం ఒక్కటే అన్ని జాతీయతలనూ సంపూర్ణంగా విముక్తిచేయగలదని అతను నమ్మడంచేతనే, జాతీయోద్యమమే పరమావధిగా ఎంచలేదు మార్క్స్. వీడితజాతులకు చెందిన బూర్జువా విముక్తి ఉద్యమాలకూ వీడకజాతులకు చెందిన శ్రామికవర్గపు విముక్తి ఉద్యమాలకూ వుండేందుకు అవకాశమున్న అన్యోన్య సంబంధాలనన్నింటినీ ముందుగానే తెలుసుకొని వాటిని అంచనాకట్టడం (ఇదే రష్యాలో నేటి జాతీయసమస్యని చిక్కుపెట్టేస్తున్న విషయం) అసంభవమైన పని.

కాని ఇంగ్లండులో పరిస్థితులు ఏ విధంగా సంభవించాయంటే, చాలా కాలంవరకూ ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గం లిబరల్ పక్షంయొక్క ప్రభావంకిందకి వచ్చేసి, లిబరల్ పక్షంయొక్క అనుబంధంగా తయారై, లిబరల్ కార్మికవిధానాన్ని అవలంబించడంద్వారా స్వతంత్రంగా వ్యవహరించే శక్తిని కోల్పోయి జీవచ్ఛవంలా తయారైంది. ఐర్లండులో బూర్జువా విముక్తి

ద్యమం బలోపేతంగా అభివృద్ధిపొంది విప్లవరూపాలని ధరించింది. మార్క్స్ తన అభిప్రాయాన్ని పునఃపరిశీలించి దాన్ని దిద్దుకొన్నాడు. “ఒక జాతి మరొకజాతిని బానిసగా చేసుకోవడము ఆ జాతికి అది ఎంత వినాశకరము!” ఇంగ్లీషు బానిస పరిపాలననుండి ఐర్లండు స్వతంత్రాన్ని పొందేటంతవరకు ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గానికి స్వతంత్రం వుండనే వుండదు. ఐర్లండును బానిసశృంఖలాల్లో బంధించి వుంచడం కారణంగా (అనేక జాతులను రష్యా బానిసశృంఖలాలలో వుంచడం కారణంగా రష్యాలో అభివృద్ధి నిరోధక శక్తులకి ఎలా దోహదం జేయబడు తుందో సరిగ్గా ఆవిధంగానే!)

కాగా “ఐర్లండు జాతిత్వ”, “ఐర్లండుప్రజత్వ” సానుభూతిని తెలియపరచే తీర్మానాన్ని ఇంటర్నేషనల్ లో ప్రతిపాదించడంలో (మార్క్స్ వర్గపోరాటాన్ని మర్చిపోయినందుకు, తెలివితేటలుగల ఎల్. వ్లా. గారు అతనిని పాపం ఎంతగా తిట్టి వుండేవాడోకదా!), “విడిపోయిన తరువాత సమాఖ్య ఏర్పడితే ఏర్పడవచ్చును” అని అన్నప్పటికీ, ఇంగ్లండునుండి ఐర్లండు విడివడిపోవడమే అవసరమని మార్క్స్ వాదించాడు.

ఇట్టి పర్యవసానానికే మార్క్స్ రావడానికి సైద్ధాంతికంగా వున్న కారణాలేమిటి? ఇంగ్లండులో చాలా కాలంకిందటే బూర్జువావిప్లవం పూర్తి అయిపోయింది. అర్థశతాబ్ది దాటిన తరువాత ఇంగ్లీషు లిబరల్ పక్షంవారు ప్రవేశపెట్టిన సంస్కరణల ఫలితంగా, ఐర్లండులో మాత్రం ఇది ఇప్పటిప్పడే పూర్తి చెందుతుంది. మార్క్స్ అనుకున్నంత శీఘ్రంగా ఇంగ్లండులో పెట్టుబడిదారీవిధానం నాశనం చేయబడివుంటే, ఐర్లండులో బూర్జువా-ప్రజాతంత్ర ఉద్యమానికీ, సర్వసాధారణ జాతీయోద్యమానికీ అవకాశమే వుండేది కాదు. కాని అట్టి ఉద్యమం అవతరించింది గనుక, దానికి వత్తాను ఆందజేయవలసిందనీ, దానికొక విప్లవాత్మకమగు ఉరవడిని ఇవ్వవలసిందనీ తమ సొంత స్వేచ్ఛనే సుస్థిరం చేసుకోవడమనే స్వార్థప్రయోజనం దృష్ట్యా దానిని సమాప్తివరకూ నడిపించవలసిందనీ మార్క్స్ ఇంగ్లీషు కార్మికులకి సలహా చెప్పాడు.

1860 లలో ఐర్లండుకీ ఇంగ్లండుకీ వున్న ఆర్థిక సంబంధాలు, రష్యాకీ పోలెండు, ఉక్రేయిన్ వగైరా దేశాలకీ వున్న వాటికంటే సహజంగానే, చాలా సన్నిహితంగా వుండేవి. ఐర్లండు విడివడిపోవడం (ఇతర కారణాలనటుంచి, భౌగోళిక పరిస్థితుల దృష్ట్యానూ ఇంగ్లండుకున్న బ్రహ్మాండమైన వలససామ్రాజ్యశక్తి దృష్ట్యానూ), “ఆచరణయోగ్యం కాదనీ” “అసాధ్యమనీ” అప్పట్లో ప్రత్యక్షంగానే కనబడింది. సమాఖ్యకి మార్క్స్ సూత్రప్రాయంగా వ్యతిరేకమే అయినా, ఈ దృష్టాంతంలో మాత్రం, ఐర్లండుయొక్క విమోచన, సంస్కరణవిధానంవల్ల కాకుండా, విప్లవవిధానంవల్ల ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గయొక్క సహాయాన్ని కలిగిన ఐర్లండుప్రజా ఉద్యమంవల్లనే సాధించబడిన పక్షంలో, సమాఖ్యకు మార్క్స్

అనుమతించాడు.* చారిత్రకమైన ఈ సమస్యను ఈ విధంగా పరిష్కారం చేస్తేనే, శ్రామిక వర్గంయొక్క ప్రయోజనాలకి ఉత్తమోత్తమంగా ఉపకరించి సాంఘికాభివృద్ధి త్వరితగతినీ పరిణతి చెందడానికి అనుకూలించుతుందనడంలో ఎట్టి సందేహమూ లేదు.

పరిస్థితులు మాత్రం ఇందుకు భిన్నంగా పరిణమించాయి. ఐర్లండుదేశపు ప్రజ, ఇంగ్లండుదేశపు కార్మికవర్గమూ రెండూ కూడా బలహీనంగానే వున్నట్టు రుజువైంది. ఇంగ్లండులోని లిబరల్ పక్షంవారూ, ఐర్లండు బూర్జువావర్గమూ, ఒకరితో ఒకరు చేసుకొన్న నీచాతి నీచమైన బేరసారాలని కుదుర్చుకొన్న ఫలితంగా, నష్టపరిహారంతో కూడుకొన్న భూసంస్కరణలవల్లనూ (ఇది ఎంత కష్టభూయిష్టంగా వుందో ఆల్స్టర్ దృష్టాంతమే చెపుతూంది), స్వపరిపాలన (ఇది ఇంతవరకూ ప్రవేశపెట్టినే లేదు) వల్లనూ, ఐర్లండు సమస్యను పరిష్కారం చేయజూస్తున్నారు. దీని అర్థం ఏమిటి? దీన్ని పట్టి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు “స్వాప్నికులు” అనీ, “అసాధ్యమైన” జాతీయ కోర్కెలను ప్రతిపాదించారనీ, ఐర్లండు దేశపు పెట్టీబూర్జువావర్గపు జాతీయవాదుల ప్రభావానికి లొంగిపోయారనీ (“ఫెనియన్” ఉద్యమంయొక్క పెట్టీబూర్జువాతత్వం గురించి ఎట్టి సందేహమూ వుండనవసరం లేదు) మనం అర్థం చేసుకోవాలా?

కాదు. ఐర్లండుసమస్య విషయంలో కూడా, మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు ప్రజాస్వామ్యపు, సోషలిజపు భావాలో ప్రజాసామాన్యానికి ప్రబోధాన్ని కలిగించేటట్టి సూటైన శ్రామికవర్గ విధానాన్నే అవలంబించారు. అత్యవసరంగా ప్రవేశపెట్టవలసిన సంస్కరణలను అర్థశతాబ్ది

* సోషల్-డెమోక్రసీ దృష్ట్యా, స్వయంనిర్ణయానికిగల హక్కుయొక్క అర్థం, సమాఖ్య అనికాని, స్వపరిపాలన అనికాని (సిద్ధాంతరీత్యా రెండున్నూ “స్వయంనిర్ణయం” అనే అంశాని కిందే వచ్చినప్పటికీ) కానే కాదు. సమాఖ్యలో చేరడానికిగల హక్కు, సామాన్యంగా ఆలోచిస్తే, అసందర్భంగానే కనబడుతుంది. ఎందుచేతనంటే, సమాఖ్య అనేది రెండు పక్షాల ఇష్టంపైన జరగవలసిన ఒప్పందం. తమ కార్యక్రమంలో సమాఖ్యవిధాన సమర్థనకు ప్రధాన స్థానాన్ని ఇవ్వడానికి మార్క్సిస్టులకి వీలులేదని మనం ప్రత్యేకంగా చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు. స్వపరిపాలనకి సంబంధించినంత వరకు, స్వపరిపాలనా హక్కునుగాక, పలురకములగు వివిధ జాతుల సంఘట్టనను భౌగోళికంగా ఇతర పరిస్థితులవల్లనూ నిశితమైన విభేదాలను కలిగిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క సాధారణ సార్వత్రిక సూత్రంగా స్వపరిపాలననే మార్క్సిస్టులు సమర్థిస్తారు. కాబట్టి, “జాతులకు సమాఖ్యగా ఏర్పడడానికిగల హక్కు” ఎంత అసందర్భంగా వుందో, “జాతులకు స్వపరిపాలనకుగల హక్కు” కూడా అంత అసందర్భంగానూ వుంది.

పాటు జాప్యంచేయడంవలన ఐర్లండుకూ ఇంగ్లండుకూ నష్టం కలుగకుండానూ, అభివృద్ధి నిరోధకులకు సంతోషాన్ని కలిగించడానికని లిబరల్ పక్షంవారు ఈ సంస్కరణలకు వికృత పరచకుండానూ ఈ విధానం ఒక్కటే కాపాడగలిగి వుండేది.

ఐర్లండుసమస్యపట్ల మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సూచించిన విధానం జాతీయోద్యమాలయెడల వీడక జాతులలోని శ్రామికవర్గం అవలంబించవలసిన వైఖరికి చక్కని దృష్టాంతాన్ని చూపుతూంది. ఈ దృష్టాంతానికి నేటికీ కూడా ఎంతో అంత ప్రాయోగికమైన విలువ ఉంది. ఒక జాతికి చెందిన భూస్వాములూ బూర్జువావర్గమూ చేసే దౌర్జన్యాలవల్లనూ, వీరికి వున్న విశేషాధికారాలవల్లనూ, ఏర్పడిన రాజ్యాల సరిహద్దులను మార్పుచేసే ఉద్దేశమే “కలలోని మాట” అని, ముందుగానే అన్ని దేశాలకీ అన్ని రంగులకీ అన్ని భాషలకీ చెందిన అల్పబుద్ధులు ఆదికి ముందుగానే కాకిగోలచేసే “బానిస తొందరపాటు” పట్ల జాగ్రత్తవహించి వుండాలని ఈ ఉదాహరణ పాఠ్యరీతి చేస్తుంది.

ఐర్లండు ఇంగ్లండు దేశాల శ్రామికవర్గాలు, మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సూచించిన విధానాన్ని అవలంబించక, ఐర్లండుకు విడివడిపోవడానికిగల హక్కును తమ నినాదంగా తీసుకొనకపోయి వుంటే, అది వాటి పక్షాన హేయాతిహేయమైన అవకాశవాదమే, ప్రజాస్వామ్యవాదియొక్క సోషలిస్టుయొక్క కర్తవ్యాలను విస్మరించడమే, ఇంగ్లండులోని అభివృద్ధి నిరోధకానికి బూర్జువావర్గానికి రాయితీని కల్పించడమే అయివుండేది.

ఫిబ్రవరి — మే 1914.

యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రములు అనే నినాదం గురించి

“యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రములు” అనే నినాద ప్రశ్నను, ఆ ప్రశ్నయొక్క ఆర్థిక పార్శ్వంపై ప్రతికలో చర్చ ఇంకా సాగుతూనే వుండడం కారణంగా, దానిని వాయిదా వేయడానికి మన పార్టీ విదేశ విభాగాల కాన్ఫరెన్స్ నిశ్చయించిందని “సోత్వియాల్-డెమోక్రాట్” ప్రతిక, 40 వ సంచికలో మేం నివేదించాం.

ఈ ప్రశ్నపై మన కాన్ఫరెన్స్‌లో జరిగిన చర్చ ఏకపక్షపు రాజకీయ స్వభావం ధరించింది. ఈ నినాదాన్ని కేంద్ర కమిటీ ప్రణాళిక రాజకీయమైనదని సూటిగా సూత్రీకరించడమూ (“తక్షణ రాజకీయ నినాదం...” అని అందులో చెప్పింది), రిపబ్లికన్ యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాలు అనే నినాదాన్ని అది ప్రతిపాదించడమే కాకుండా, “జర్మన్, ఆస్ట్రీయన్, రష్యన్ రాజరిక వ్యవస్థలు విప్లవాత్మకంగా కూలదోయబడనిదే” ఈ నినాదం అర్థరహితమూ బూటకమూ అనే విషయం నొక్కి చెప్పడం బహుశా పాక్షికంగా ఇందుకు కారణమై వుండవచ్చు.

ఈ ప్రత్యేక నినాదాన్ని రాజకీయంగా విలువకట్టుతూన్నట్టి పరిమితులలో ఈ ప్రశ్నను ప్రదర్శించడానికి అభ్యంతరం చెప్పడం — ఉదాహరణకు, సోషలిస్టు విప్లవ నినాదాన్ని మరుగుపరచేస్తూందీ, లేక బలహీనపరచేస్తూందీ వగైరా దృక్పథాననుండి అభ్యంతరం చెప్పడం — కేవలం తప్పే అవుతుంది. నిజమైన ప్రజాస్వామిక దిశలో జరిగే రాజకీయ మార్పులూ, మరీ ముఖ్యంగా రాజకీయ విప్లవాలూ, ఎన్నడూ ఎట్టి సందర్భాల్లోనూ సోషలిస్టు విప్లవ నినాదాన్ని మరుగుపరచనూ లేవు, బలహీనపరచనూ లేవు. తత్వవ్యతిరేకంగా, దానిని ఎల్లప్పుడూ దగ్గరగా తీసుకువస్తాయి; దాని ప్రాతిపదికను మరింత విశాలతరం చేస్తాయి; పెట్టిబూర్జువా, అర్ధశ్రామికవర్గ రాసులలోని నూతన స్తరాలను సోషలిస్టు పోరాటంలోకి లాక్కొస్తూంటాయి. ఇక అటు సోషలిస్టు విప్లవ గమనంలో రాజకీయ విప్లవాలు అనివార్యము అవుతాయి; సోషలిస్టు విప్లవాన్ని ఒకే ఒక-అంకంగా భావించకూడదు, ఝంఝనావాతభరితములైన రాజకీయ,

ఆర్థిక ఉత్పాదాలనూ, తీవ్రతమములైన వర్గ పోరాటాలనూ, అంతర్యుద్ధాన్నీ, విప్లవాలనూ, విప్లవప్రతీఘాతాలనూ కలిగిన శకంగానే మనం భావించాల్సి వుంటుంది.

కాని, రష్యా నాయకత్వాన వున్నట్టి యూరప్ లోని అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధకములైన మూడు రాజరిక వ్యవస్థలను విప్లవాత్మకంగా కూలదోయడం సంబంధంలో రిపబ్లికన్ యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాల నినాదం, ఒక రాజకీయ నినాదంగా పూర్తిగా అభేద్యమైనదై వుండగా, ఈ నినాదంయొక్క ఆర్థిక విషయమూ ప్రాముఖ్యతా అనే ప్రశ్న ఇంకా మిగిలే వుంది. సామాజ్య వాద ఆర్థిక పరిస్థితుల — అనగా, పెట్టుబడి ఎగుమతి, “పురోగాములు”, “నాగరికములు” అయిన వలస రాజ్యాలు ప్రపంచాన్ని విభజించి పంచేసుకున్నాయన్న వాస్తవవిషయాల — దృక్ స్థానంనుండి చూసినట్లయితే యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాలు అన్నది పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద ఆసాధ్యమైనా అవుతుంది, లేదా అభివృద్ధి నిరోధకమైనా అవుతుంది.

పెట్టుబడి అంతర్జాతీయమూ, గుత్తవ్యాపార స్వాభావికమూ అయిపోయింది. పట్టు మని పట్టెడు మహా రాజ్యాలు, అనగా జాతులను నిలుపునా దోచుకోవడంలోనూ హింసించ డంలోనూ విజయం సాధించిన రాజ్యాలు, ప్రపంచాన్ని విభజించి పంచేసుకున్నాయి. యూరప్ లోని నాలుగు మహా రాజ్యాలు — 25 కోట్ల నుండి 30 కోట్లు వరకూ జనాభా కల్గి, 70 లక్షల చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణం కల్గిన ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, రష్యా, జర్మనీలు — ఇంచు మించు అర్థశతకోటి (49,45,00,000) జనాభా కల్గి, 6 కోట్ల 46 లక్షల చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణం, అనగా భూగోళం ఉపరితలంలో (ధ్రువప్రాంతం మినహా, 13 కోట్ల 30 లక్షల చదరపు కిలోమీటర్లు) ఇంచుమించు సగం విస్తీర్ణం కల్గిన వలసలను తమ ఆధీ నం చేసుకున్నాయి. “విముక్తి” సంగ్రామం సాగించుతూన్నట్టి జపాను, రష్యా, ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు అనే దోపుడుకాండ్రచే నేడు తునాతునుకలుగా చీల్చివేయబడుతూన్న ఆసియా రాజ్యా లనూ చైనా, టర్కీ, పర్షియాలనూ దీనికి కలపండి. అర్ధవలసదేశాలు అని పిలువతగినట్టి (వాస్తవానికి అవి పదింట తొమ్మిది పాళ్ళు వలసదేశాలే), ఈ మూడు ఆసియా రాజ్యాల లోనూ 36 కోట్ల జనులు నివసిస్తున్నారు, వీటి విస్తీర్ణం కోటి 45 లక్షల చదరపు కిలో మీటర్లు (మొత్తం యూరప్ విస్తీర్ణం కంటే ఇంచుమించు ఒకటిన్నర రెట్లు).

ఇంతేకాదు. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీలు విదేశాల్లో ఎంతలేదన్నా 70 వేల మిలి యన్ల రూబుళ్ళు పెట్టుబడులు పెట్టాయి. ఈ చక్కని మొత్తంపైన సాలీనా 3 వేల మిలియన్ల రూబుళ్ళకుపైగా “ధర్మబద్ధమైన” లాభం సంపాదించి పెట్టడమనే కర్తవ్యాన్ని సేనల, యుద్ధనౌకాదళాల సహాయంతో “మహారాజశ్రీ శతకోటి గారి” కొమాళ్లనూ అన్న దమ్ములనూ, వైన్ రాయ్లు, కాన్సల్స్, రాయబారులు, నానా రకాల ఉద్యోగస్థులు, మతగురు

వులు, వగైరా జలగల స్థానాల్లో “పుంచేటట్టి”, “ప్రభుత్వాలు” అని పిలువబడుతూన్న లక్షాధికార్ల జాతీయ సమితులు నెరవేర్చుతున్నాయి.

పెట్టుబడి అభివృద్ధి అత్యుచ్చదశ శకంలో పట్టెడు మహా రాజ్యాలచే భూప్రపంచపు జనాభాలోని సుమారు కోటి జనాన్ని దోపిడి చేయడం ఈ విధంగా ఆర్గనైజ్ చేయబడు తూంది. పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద ఇతర విధమైన ఆర్గనైజేషను మరొకటేదీ సాధ్యం కాదు. వలసదేశాలనూ, “ప్రభావ మండల”నూ, పెట్టుబడి ఎగుమతినీ వదలుకోవడమా? ఇది సాధ్యపడుతుందని అనుకోవడం, క్రైస్తవమత ఉదాత్త సూత్రాలను గురించి ప్రతి ఆది వారమూ ధనికులకు బోధించుతూ, బీదలకు కొన్ని శతకోటి రూబుళ్లు పోనీ శతకోటి కాక పోతే మానె, కొన్ని వందల రూబుళ్ళేనా ఏటా దానంచేయ వలసిందని సలహాచెప్పే సామాన్య మతగురువు స్థాయికి దిగజారిపోవడమే అవుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ కింద యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాలంటే వలసదేశాలను విభజించుకునే ఒప్పందంతో సమానమన్నమాటే. ఏమైనప్పటికీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ కింద బలం తప్ప, విభజించి పంచుకోవడానికి మరే సూత్రమూ, మరే ప్రాతిపదికా సాధ్యం కాదు. “పెట్టుబడుల” నిష్పత్తిలో (పెద్ద పెట్టుబడికి న్యాయమైనదాని కంటేనూ ఇంకా హెచ్చే ఇచ్చేందుకని ముట్టజెప్పుతూన్న అదనపు బోనస్ తో సహా) తప్ప మరొక లాగున పెట్టు బడిదారీ దేశంయొక్క “జాతీయ ఆదాయాన్ని” పంచుకోవడానికి కోటీశ్వరుడు ఒప్పుకోడు. పెట్టుబడిదారీ విధానమంటే ఉత్పత్తి సాధనాలలో సొంత ఆస్తి, ఉత్పత్తిలో అరాచకమూ అన్నమాట. ఇటువంటి ప్రాతిపదికపై “ధర్మమైన” ఆదాయ విభజనను బోధించడమంటే పూడనిజం అన్నమాట, తెలివితక్కువ అల్పబుద్ధి అన్నమాట. “బలాబలాలు” నిష్పత్తిలోనే తప్ప మరొక విధంగా విభజన జరగడానికి వీలేలేదు. కాగా ఆర్థికాభివృద్ధి ప్రగతి ననుసరించి బలాబలాలు మారుతూ వుంటాయి. 1871 తరువాత జర్మనీ బలం ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సుల బలంకంటే మూడునుండి నాల్గింతలవరకూ త్వరితగతినీ, జపాను బలం రష్యా బలంకంటే సుమారు పదింతలు త్వరితగతినీ పెరిగింది. పెట్టుబడిదారీ దేశం యొక్క నిజమైన బలాన్ని యుద్ధంలో తప్ప మరొక విధంగా పరీక్షించే మార్గం వుండేందుకే వీల్లేదు. యుద్ధం సొంత ఆస్తి మూలసూత్రాలకు విరుద్ధం కాదు — తత్వవ్యతిరేకంగా ఈ మూల సూత్రాల నుండి అది సూటిగానూ తప్పనిసరిగానూ ప్రభావిత మవుతుంది. పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద వ్యక్తిగత పారిశ్రామిక సంస్థల, వ్యక్తిగత రాజ్యాల ఆర్థికాభివృద్ధియొక్క సమమైన పెరుగుదల అసాధ్యం. పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద, అవర్తక్రమంగా కల్లోలీత మవుతూన్న సమతాస్థితిని పరిశ్రమలో సంక్షోభాలూ, రాజకీయాల్లో యుద్ధాలు మినహా పునస్థాపించే సాధనం ఇంకొకటిలేదు.

పెట్టుబడిదారుల మధ్య, రాజ్యాల మధ్య తాత్కాలికపు ఒడంబడికలు, సాధ్యమవడం సహజమే. ఈ అర్థంలో, యూరపియన్ పెట్టుబడిదారుల మధ్య ఒక ఒడంబడికగా యూరపియన్ సంయుక్త రాష్ట్రాలు సాధ్యమే. దేని గురించి ఒడంబడిక? యూరప్ లో సోషలిజాన్ని ఉమ్మడిగా అణచివేసేందుకే, వయస్సు ముదురుతూన్నకొద్దీ క్షీణత ప్రారంభించి, వెనుకబడినట్టి రాజరికవ్యవస్థిత యూరప్ కంటే గత ఆర్థికతాబ్దిలోనూ అపరిమితమైన త్వరితగతిని తమ బలాన్ని పెంచుకున్నట్టి, వలసదేశాల ప్రస్తుతపు విభజన ప్రకారం తమకు రావలసిన భాగం ముట్టకపోవడం కారణంగా తమకు జరిగిన అన్యాయానికి కినుక చెందిన అమెరికా, జపానులకు వ్యతిరేకంగా వలస కొల్లసాత్తును ఉమ్మడిగా పరిరక్షించుకుందుకే. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలతో సరిపోల్చిచూస్తే, మొత్తంగా యూరప్ ఆర్థిక స్తబ్ధత వ్యక్తమవుతుంది. ప్రస్తుతపు ఆర్థిక ప్రాతిపదికపై, అనగా పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద, యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటుంటే దాని అర్థం, అమెరికా యొక్క మరింత సత్వరాభివృద్ధిని ఆలస్యంచేసే అభివృద్ధి నిరోధకం యొక్క ఆర్గనైజేషను అన్నమాటే. ప్రజాస్వామ్యం, సోషలిజం కార్యయొక్క పురోభివృద్ధిని కేవలం ఒక్క యూరప్ తోనే ముడిపెట్టి వుంచిన కాలం శాశ్వతంగా అంతరించిపోయింది.

ప్రపంచ సంయుక్త రాష్ట్రాలు (ఒక్క యూరప్ కాకుండా) అనేది — ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగయంత్రంతో సహా ప్రతి రాజ్యాంగయంత్రపు పూర్తి అంతర్దానాన్ని తీసుకువచ్చే కమ్యూనిజం యొక్క సంపూర్ణ విజయం సంభవించేవరకు సోషలిజంతో మనం కలిపి చెప్పుకునే జాతుల ఏకీకరణ స్వేచ్ఛల యొక్క రాజ్యాంగయంత్ర రూపం. అయితే మట్టుకు, ప్రపంచ సంయుక్త రాష్ట్రాలు అనే నినాదం, విడిగా వేరే ఒక నినాదంగా మాత్రం సరైనది కాజాలదు; ఎందుచేతనంటే మొదటి కారణం, ఇది సోషలిజంలో లీనమైపోతుంది; రెండవది, ఈ నినాదంనుండి ఏదైనా ఒకే ఒక్క దేశంలో సోషలిజం విజయం అసాధ్యమనే అపార్థం తీయడానికి వీలవుతుంది, కాగా ఇతర దేశాలతో అట్టి దేశంయొక్క సంబంధాలను గురించి ఇది అపహేలు సృష్టించవచ్చు కూడానూ.

అసమమైన ఆర్థిక, రాజకీయ అభివృద్ధి పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క పరమ నియమం. కాబట్టి సోషలిజం విజయం అనేక పెట్టుబడిదారీ దేశాలలోనైనా, లేదా విడిగా ఏదైనా ఒకే ఒక పెట్టుబడిదారీ దేశంలోనైనా మొదట సాధ్యం కావచ్చు. ఈ దేశంలోని విజయోపేతమైన శ్రామికవర్గం, పెట్టుబడిదార్లనుండి వారి ఆస్తి హక్కులను లాక్కొని తన సొంత సోషలిస్టు ఉత్పత్తిని ఆర్గనైజేషనుకుని, కడమ పెట్టుబడిదారీ ప్రపంచానికి వ్యతిరేకంగా నిలబడుతుంది. ఇతర దేశాల వీడిత వర్గాలను తన పక్షం ఆకర్షించుతూ ఆ దేశాలలో పెట్టుబడిదార్లకు వ్యతిరేకంగా ఉపస్థానాలు లేవదీస్తూ, ఒకవేళ అవసరమైన పక్షంలో

దోపిడీదారీ వర్గాలకూ వారి రాజ్యాలకు వ్యతిరేకంగా సాయుధ బలంతో సహితం ముందుకు వస్తుంది. ఏ సమాజం యొక్క రాజకీయ రూపంలోనైతే బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడం వల్ల శ్రామికవర్గం విజయం సాధించిందో అట్టి సమాజపు రాజకీయ రూపం రిపబ్లిక్కే అవుతుంది. ఈ ప్రజాస్వామిక రిపబ్లిక్కు సోషలిజంలోకి ఇంకా పరివర్తనచెందనట్టి రాజ్యా లకు వ్యతిరేకమైన పోరాటంలో ఆ జాతి, లేక జాతుల శ్రామికవర్గ శక్తులను అంతకు మరింతగా కేంద్రీకరించుతుంది. పీడిత వర్గాలయొక్క, శ్రామికవర్గంయొక్క, నియంతృత్వం లేనిదే వర్గాలను అంతంచేయడం అసాధ్యం. బదులు రాజ్యాలకు వ్యతిరేకంగా సోషలిస్టు రిపబ్లి క్కుల ఇంచుమించు సుదీర్ఘమైన మొండి పోరాటం లేనిదే సోషలిజంలో జాతుల స్వేచ్ఛా యుతమైన ఏకీకరణ అసాధ్యం.

ఈ హేతువుల వల్లనూ, విదేశాలలో వున్నట్టి ఆర్.ఎన్.డి.ఎల్.పి యొక్క విభాగాల కాన్ఫరెన్స్లో పదేపదే సాగిన చర్చల తరువాతనూ, కాన్ఫరెన్స్ తరువాతనూ, కేంద్ర పత్రిక సంపాదకులు యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్ర నివాసం సరైనదికాదనే సారాంశాన్ని తేల్చారు.

ఆగస్టు 1915.

గతితార్కిక ప్రశ్న గురించి

ఐక్యతయొక్క విభజన, దాని విరుద్ధ విభాగాల జ్ఞేయమూ (చూ. హెరాక్లిటస్ పై లాసాల్ రాసిన గ్రంథంలో “జ్ఞేయము” అనే శీర్షికనుగల 3 వ భాగం ప్రారంభంలో హెరాక్లిటస్ ను గురించి ఫిలోనుండి ఉల్లేఖన) గతితర్కయొక్క సారం (“సారాంశముల”లో ఒకటి, దాని ప్రత్యేకతలలో లేక స్వభావాలలో మౌలికము, అలా కానియెడల మౌలికములైన వాటిలో ఒకటి). ఈ విషయాన్ని హేగెల్ కూడా సరిగ్గా ఈ విధంగానే చెబుతాడు (ఆరిస్టాటిల్ తన “అతిభౌతికవాదం”* లో దీనితోనే నిరంతరమూ పెనగులాడుతాడు, హెరాక్లిటస్ respective** హెరాక్లియస్ భావాలతోనూ యుద్ధం చేస్తాడు).

గతితార్కిక విషయంలోని ఈ పార్శ్వం యొక్క యథార్థతను విజ్ఞానశాస్త్ర చరిత్ర వల్ల పరీక్షించాల్సి వుంటుంది. గతితర్కయొక్క ఈ పార్శ్వంపైన సాధారణంగా చాలినంత శ్రద్ధ తీసుకోబడడం లేదు (ఉదాహరణకు, ప్లేహానావ్); విరోధముల అభిన్నత్వం ఉదాహరణల పూర్ణ మొత్తంగా తీసుకోబడుతూంది [“ఉదాహరణకు, ఒక విత్తు,” “ఉదాహరణకు, ఆదిమ కమ్యూనిజం.” ఎంగెల్స్ విషయంలో కూడా ఇది నిజమే. కాని “ప్రజానురంజకంగా వుండేందు” మాత్రమే ఈయన ఇలా చేశాడు....] అంతేగాని జ్ఞాన నియమంగా (లేదా బాహ్యగతాత్మక ప్రవచనయొక్క నియమంగా కాదు).

గణితశాస్త్రంలో: +, -. వ్యవర్తక [Differential], పూర్ణాంక [Integral].

యాంత్రికశాస్త్రంలో: క్రియ, ప్రతిక్రియ.

భౌతికశాస్త్రంలో: ధన, రుణ విద్యుత్తు.

రసాయనశాస్త్రంలో: అణు సంయోగం, అణు విచ్ఛేదనం.

సాంఘికశాస్త్రంలో: వర్గపోరాటం.

* మెటఫిజిక్స్ — అనువాదకుడు.

** ఆ యా సంబంధమైన — అనువాదకుడు.

విరోధముల అభిన్నత్వం (వాటి “ఐక్యత” అంటేనే బహుశ సరిగా వుంటుందేమో? — అభిన్నత్వం, ఐక్యత అనే పదాలకుగల భేదం ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమైనది కాకపోయినప్పటికీ కూడానూ. ఒక ప్రత్యేకార్థంలో రెండూ సరైనవే), ప్రకృతియొక్క (మనస్సు, సమాజమూ కలుపుకొని) అన్ని దృగ్విషయాలలోనూ, ప్రక్రియలలోనూ వున్న వైరుధ్యాన్ని కల్గినట్టి, పరస్పరమూ వినాయించుకునేటట్టి, విరోధ ధోరణుల గుర్తింపు (ఆవిష్కరణ). వాటి “స్వీయచలనమూ,” వాటి అయత్నకృత అభివృద్ధి, వాటి సజీవ జీవితములతో సహా అన్ని ప్రపంచ ప్రక్రియల జ్ఞానానికి షరతు అవి విరోధముల ఐక్యత అనే జ్ఞానమే. అభివృద్ధి విరోధముల “పోరాటం.” అభివృద్ధి (పరిణామం) యొక్క రెండు మౌలిక (లేదా రెండు సాధ్యమైన? లేదా చారిత్రకంగా రెండు అవేక్షింపబడగల్గిన?) భావాలు ఏవంటే: హెచ్చు, తగ్గుల రూపంగానూ, పునరుక్తి రూపంగానూ అభివృద్ధి; మరియు, విరోధముల ఐక్యతగానూ అభివృద్ధి (పరస్పరమూ వినాయించు చేసుకునేటట్టి విరోధాలుగానూ, వీటి పరస్పర సంబంధం గానూ ఐక్యతయొక్క విభజన). చలనంయొక్క మొదటి భావనలో, స్వీయ చలనం, దాని చోదకశక్తి, దాని మూలాధారం, దాని నిమిత్తం పూర్వరంగం లోనే వుండిపోతుంది (లేదా, దీని మూలాధారం బాహ్యం చేయబడుతుంది — దేవుడు, కర్త, వగైరాలు). రెండవ భావనలో, “స్వీయ” చలన మూలాధారంయొక్క జ్ఞానంపైనే దృష్టి సారించబడుతుంది. మొదటి భావన మృతం, వివర్ణం, శుష్కం. రెండవది జీవకళాసహితం. రెండవది మాత్రమే, అస్తిత్వంకలిగివున్న ప్రతిదాని “స్వీయచలనంలో” వున్న కీలకాన్ని బయట పెట్టుతుంది; “దాట్లు”కూ, “అవిరతంలో విరుపుల”కూ “విరుద్ధంలోకి పరివర్తన”కూ, పాతయొక్క వినాశానికి, కొత్తయొక్క ప్రాదుర్భావానికి వుండే కీలకాన్ని ఇది మాత్రమే బయట పెట్టుతుంది.

విరుద్ధాల ఐక్యత (అనురూపం, అభిన్నత్వం, ఫలితసమానత నిబంధనాబద్ధం తాత్కాలికం, పరివర్తనీయం, సాపేక్షం. అభివృద్ధి, చలనం, ఎలాగైతే పరమమో, అలాగే పరస్పరం వినాయించుకునే విరోధాల పోరాటమూ పరమమే.

ష.రా. ప్రాసంగికంగా, స్వకీయగతాత్మక వాదానికి (సంశయవాదం, కుతర్కం, వగైరా), గతితర్కానికి భేదమేమిటంటే, (బాహ్యగతాత్మక) గతితర్కంలో సాపేక్షానికి పరమానికి వున్న భేదమే అసలు సాపేక్షం. బాహ్యగతాత్మక గతితర్కానికి సాపేక్షం లోపల సహితం పరమం గోచరించుతుంది. స్వకీయగతాత్మకవాదానికి కుతర్కానికి రెండింటికీ సాపేక్షం కేవలం సాపేక్షమూ, పరమాన్ని వినాయించేదిన్నీ.

తన “పెట్టుబడి” గ్రంథంలో మార్క్స్ అన్నిటికంటే సరళమైనదీ, అన్నిటిలోనూ సాధారణమూ, మౌలికమూ, అన్నిటికంటే సామాన్యమూ, అనుదినమూ అయినట్టి బూర్జువా (వర్తకపు సరుకుల) సమాజ సంబంధాన్ని, లక్షోపలక్షల సార్లు తారసీల్లుతూన్నట్టి సంబంధాన్ని, అనగా, వర్తకపు సరుకుల మార్పిడిని, మొట్టమొదట విశ్లేషించుతాడు. అత్యంత సరళమైన ఈ దృగ్విషయంలో (బూర్జువా సమాజ జీవితంలోని ఈ “కణం”లో), ఆధునిక సమాజంలో వున్న అన్ని వైరుధ్యాలనూ (respective, అన్ని వైరుధ్యాల మూలబీజాలనూ) ఈ విశ్లేషణ బహిరంగపరుస్తుంది. తరువాతి వ్యాఖ్యానంలో ఈ వైరుధ్యాలయొక్క అభివృద్ధిని (వృద్ధి, చలనం, రెండింటినీ కూడా), ఈ సమాజంయొక్క అభివృద్ధిని (దాని మొదటి నుండి చివర వరకూ), దాని విడి భాగాల Σ^* అభివృద్ధిని మనకు చూపే డుతుంది.

సాధారణంగా గతితర్కాన్ని వ్యాఖ్యానించేటప్పుడు (respective అధ్యయనం చేసేటప్పుడు) అవలంబించాల్సిన పద్ధతి ఈ విధంగా వుండాలి (ఎందుచేతంటే, మార్క్స్ దృష్టిలో గతితర్కం యొక్క ఒక ప్రత్యేక దృష్టాంతమే బూర్జువా సమాజపు గతితర్కం). అన్నిటి కంటే అత్యంత సరళము, సాధారణము, సామాన్యము వగైరా వగైరా అయినట్టి, ఏదైనా సరే ఒక వాక్యం తీసుకుందాం: చెట్టు ఆకులు పచ్చగా వున్నాయి; వెంకన్న ఒక మనిషి; టామీ ఒక కుక్క, వగైరా. గతితర్కం అప్పుడే ఇక్కడ మనకి (హేగెల్ ప్రతిభ గుర్తించినట్టు) మనకు తారసీల్లుతూంది: విశేషమే సాధారణం అవుతూంది (చూ. Aristotels, Metaphysik, Ψ ెగ్గర్ అనువాదం, 25 వ సంపుటి, 40 వ పుట; 3 వ గ్రంథం, 4 వ అధ్యాయం, 8-9: “denn natürlich kann man nicht der Meinung sein, dass es ein Haus — సాధారణంగా ఒక ఇల్లు — gebe ausser den sichtbaren Häusern” $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\ \gamma\acute{\alpha}\rho\ \acute{\alpha}\nu\ \theta\epsilon\acute{\iota}\eta\mu\epsilon\nu\ \epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota\ \tau\epsilon\iota\alpha\ \omicron\iota\chi\acute{\iota}\alpha\nu\ \pi\alpha\rho\acute{\alpha}\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \tau\epsilon\iota\acute{\alpha}\varsigma\ \omicron\iota\chi\acute{\iota}\alpha\varsigma$.) ఆనుషంగికంగా, విరోధాలు రెండూ (సాధారణానికి విరోధి అయిన విశేషం) అభిన్నములే: సాధారణానికి కేవలమూ దారితీసే సంబంధంలోనే విశేషం అస్తిత్వాన్ని కలిగివుంటుంది. విశేషంలోనే, విశేషం ద్వారానే అస్తిత్వాన్ని కలిగివుంటుంది సాధారణం. ప్రతి విశేషమూ (ఏదో ఒక విధంగా) ఒక సాధారణమే. ప్రతి సాధారణమూ ఒక విశేషమే (లేదా, ఒక విశేషం యొక్క ఖండం, లేదా పక్షం, లేదా సారం). ప్రతి సాధారణమూ అన్ని

* మొత్తం. — సం.

** “ఎందుచేతంటే, ప్రత్యక్షంగానే, కనబడుతూన్న ఇళ్లుకాక, వేరే మరొక ఇల్లు వుండొచ్చుననే అభిప్రాయం ఎవ్వరికీ కలగదు.” — సం.

విశేష విషయాలనూ కేవలం ఆసన్నంగానే తనలో ఇముడ్చుకుని వుంటుంది. ప్రతి విశేషమూ అసంపూర్ణంగానే సాధారణంలో, చేరివుంటుంది వగైరా వగైరా. ప్రతి విశేషమూ ఇతర రకారలకు చెందిన విశేషాలు (వస్తువులు, దృగ్విషయాలు, ప్రక్రియలు) వగైరాలతో వేలాది పరివర్తనలవల్ల సంబంధం కలిగి వుంటుంది. మనకిక్కడ అప్పుడే అవసరం యొక్క, ప్రకృతిలోని బాహ్యగతాత్మక సంబంధమూ మూలద్రవ్యాలు, మూలబీజాలు, సామాన్య ప్రత్యయాలు వగైరాలు కనబడుతున్నాయి. ఇక్కడప్పుడే మనకి ఆగంతుకమూ, అవసరమూ, స్వరూపమూ, సారమూ కనబడుతున్నాయి; ఎందుచేతంటే, వెంకన్న ఒక మనిషి, టామీ ఒక కుక్క, ఇది చెట్టు యొక్క ఆకు అని మనం అన్నప్పుడు, అనేక గుణాలను మనం ఆగంతుకం అని తోసిపారేస్తున్నాం; స్వరూపం నుండి సారాన్ని వేరుపరచి, ఒకదానికొకటి విపర్యస్తంగా పెడుతున్నాం.

ఈలాగున ఏ ఒక వాక్యంలోనైనా సరే, ఒక “న్యూక్లియస్”* (“సెల్యూల్”) లో వున్నట్టే గతితర్కంలోని అన్ని మూలద్రవ్యాలయొక్క మూలబీజాలనూ మనం బహిర్గతం చేయగల్గుతాం (చేయాలి కూడానూ); కాగా తద్వారా గతితర్కం సాధారణ మానవజ్ఞానం అంతటియొక్క ధర్మమని చూపగల్గుతాం. కాగా, ఇవే గుణాలు కలిగినట్టి బాహ్యగతాత్మక ప్రకృతిని, విశేషం సాధారణంలోకి ఆగంతుకం అవసరంలోకి పరివర్తన చెందడమును, విరోధాల యొక్క మార్పులను, మూర్చనలను పరస్పర సంబంధాలను ప్రకృతిశాస్త్రం మనకి కనబరుస్తూంది (కాగా ఇక్కడ కూడా ఏదైనా సరే ఒక సరళ దృష్టింతం తీసుకునే దీనిని నిరూపించాలి). గతితర్కం మార్క్సిజం యొక్క (హేగెల్ యొక్క కూడా) జ్ఞానసాధన సిద్ధాంతమే. విషయం యొక్క ఈ “పార్శ్వం” పట్ల (ఇది విషయం యొక్క ఒక “పార్శ్వమే” కాదు, విషయం యొక్క సారమే) ఫ్లెహ్మోనోవ్ — ఇక ఇతర మార్క్సిస్టుల గురించి చెప్పనే అక్కరలేదు — ఎట్టి శ్రద్ధ చూపలేదు.

* * *

హేగెల్ (చూ. అతను రచించిన “తర్కశాస్త్రం”), ప్రకృతిశాస్త్రం యొక్క ఆధునిక “జ్ఞానసాధన సిద్ధాంతకర్త”, వరణతత్వవేత్త, హేగెలియన్ తత్వశాస్త్ర శత్రువు (దానిని అతడు అర్థమే చేసుకోలేదు!) అయినట్టి Paul Volkmann (చూ. అతని Erkenntniss-

* కేంద్రకం. — అనువాదకుడు.

theoretische Grundzüge. S.*) — వీరిద్దరూ కూడా జ్ఞానాన్ని ఒక వృత్తముల పరంపర రూపంలో చిత్రించారు.

తత్వశాస్త్రంలో “వృత్తములు”: [వ్యక్తుల కాలక్రమఘటనా వివరణ
అవశ్యకమా? కాదు!]
 పురాతన: డెమోక్రిటస్ నుండి ప్లేటో, పారాక్లిటస్ యొక్క
 గతితర్కం వరకూ.
 పునరుజ్జీవనం: డేకార్ట్ versus**. Gassendi
 (Spinoza?)
 ఆధునిక: హోల్ బాఫ్ — హేగెల్ (బార్క్లె, హ్యూమ్,
 కాంట్ మీదుగా).
 హేగెల్—ఫాయెర్ బాఫ్ — Marx.

సజీవమైనట్టి, వాస్తవికతను సమీపించుతూనట్టి ఆసన్నమవుతూన్నట్టి నానావిధ అనంతసంఖ్యాకములైన ఛాయలను (ప్రతి ఛాయనుండీ ఒక సంపూర్ణమైన రూపంలో అభివృద్ధి పొందినట్టి తత్వశాస్త్ర వ్యవస్థను) కల్గి బహుముఖమైనట్టి (ఈ ముఖాల సంఖ్య నిరంతరమూ అధికమవుతూనే వుంటుంది) జ్ఞానసాధనగా గతితర్కం — Bildertheorie,*** జ్ఞానప్రక్రియకూ అభివృద్ధికి, గతితర్కాన్ని ప్రయుక్తంచేయ సామర్థ్యంలేని మౌలికమైన దురదృష్టాన్ని కలిగినట్టి “అతి భౌతికతత్వ” భౌతికవాదంతో సరిపోల్చిచూచినప్పుడు ఎంతో అంత సంపదగర్భితమైన విషయం మనకిక్కడ తారసిల్లుతుంది.

మొరటు, సరళము, అతిభౌతికము అయిన భౌతికవాద దృక్పథానం నుండి చూసినట్టుయితే, తాత్విక భావవాదం కేవలం అసందర్భంగానే కనబడుతుంది. అటు గతితార్కిక భౌతికవాద దృక్పథానం నుండి చూచినట్టుయితే, ద్రవ్యం నుండీ ప్రకృతినుండీ విడిపోయి, దైవత్వం ఆరోపించబడిన పరమముగా జ్ఞానసాధనకుగల లక్షణాలలోనూ, పార్శ్వాలలోనూ, ఫలకములలోనూ ఒకటి ఏకపార్శ్వంగా ఒరిగిపోయినట్టి, విపరీతమైనట్టి, überschwengliches

* ఫోల్క్ మన్ “ప్రకృతిశాస్త్ర జ్ఞానసాధనసిద్ధాంత మూలనూత్రాలు” — సం.

** ఎదురుకక్షి — సం.

*** ప్రతిబింబ సిద్ధాంతం — సం.

ష.రా. ఈ
వచనం

(Dietzgen) అభివృద్ధి (ఉల్బణమే, పొంగే) తాత్విక భావవాదం. భావవాదం మతగురు తత్వం. నిజమే. కాని (“మరింత యధార్థంగానూ,” అంతేకాకుండా “దీనితో సహా”) తాత్విక భావవాదం, అపరిమితంగా సంక్లిష్టమైన మానవ (గతితార్కిక) జ్ఞానసాధనయొక్క ఛాయలలో ఒక ఛాయ ద్వారా మతగురుత్వానికి ఒక మార్గం.

మానవ జ్ఞానసాధన సరళరేఖ కాదు (respective అనుసరించనూ అనుసరించదు), అది ఒక వృత్త పరంపరకు నిరంతరమూ ఆసన్నమవుతూన్నట్టి వక్రరేఖ, ఒక సర్పిలం. ఈ వక్రరేఖలోని ప్రతి ఖండమూ, ప్రతి విభాగమూ ఒక స్వతంత్ర, సంపూర్ణ, సరళ రేఖగా పరివర్తన (ఏక పార్శ్వంగా ఒరిగిపోయినట్టి పరివర్తన) కాబడగలదు, తరువాత ఈ సరళ రేఖ (చెట్లను చూసి అడవిని చూడనట్టయితే) చిత్తడినేలలోకి (ఎక్కడైతే పాలకవర్గాల వర్గప్రయోజనాలచే దానికి అక్కడ అదనపు బలం చేకూరుతుందో అట్టి చిత్తడినేలలోకి), మతగురుత్వానికి దారితీస్తుంది. సరళరేఖాత్మకతత్వమూ, ఏకపార్శ్వంగా ఒరిగిపోవడమూ, బిర బిగుసుకుపోవడమూ, శిలాకృతమైపోవడమూ, స్వకీయగతాత్మకతత్వమూ, స్వకీయగతాత్మక అంధ త్వమూ — voilà* భావవాదంయొక్క జ్ఞానసాధనశాస్త్రీయ మూలాలు. కాగా మతగురుత్వానికి (=తాత్విక భావవాదం), సహజంగానే జ్ఞానసాధన శాస్త్రీయ మూలాలు వున్నాయి, పెరిగి పెద్దదవ దానికి దానికి నేలలేకపోలేదు; అది గొడ్డుపువ్వే నిస్సందేహంగా, కాని సజీవమైన, సారవంతమైన, యధార్థమైన, బలమైన, సర్వశక్తివంతమైన, బాహ్యగతాత్మకమైన, పరమమైన మానవజ్ఞాన మనే సజీవ వృక్షంపై పాదుకొన్న గొడ్డుపువ్వే అది.

1915.

* ఇదే — అనువాదకుడు.

సోషలిస్టు విప్లవమూ, జాతులకుగల స్వయంనిర్ణయ హక్కు

సంగ్రహ సూత్రీకరణల నుండి

ఖండిక

5. జాతీయ ప్రశ్నపై మార్క్సిజమూ, ప్రూడనిజమూ

పెట్టిబూర్జువా ప్రజాస్వామికవాదులకు భిన్నంగా మార్క్స్, ఎట్టి మినహాయింపు లేకుండా ప్రతి ప్రజాస్వామిక డిమాండునూ, ఒక నిరపేక్షమైనదిగా కాకుండా, పూర్ణజానికి వ్యతిరేకంగా బూర్జువావర్గ నాయకత్వన నడిపించబడిన ప్రజారాసుల పోరాటం యొక్క చారిత్రక వ్యక్తీకరణగా భావించాడు. ఈ డిమాండ్లలో కార్మికులను మోసపుచ్చడానికి బూర్జువా వర్గం చేతుల్లో ఉపకరణంగా ఆ యా ప్రత్యేక పరిస్థితులను అనుసరించి ఉపయోగ పడజాలనిదీ, ఉపయోగపడనిదీ ఒకటైనా లేదు. ఈ సందర్భంలో, రాజకీయ ప్రజాస్వామ్య డిమాండ్లలో ఒకదానిని, విశిష్టంగా జాతుల స్వయంనిర్ణయాన్ని ఎంచి ముందుకు తీసుకొచ్చి, కడమవాటికి వ్యతిరేకంగా దానిని నిలబెట్టడం సిద్ధాంతం దృష్ట్యా మౌలికంగా తప్పు. ఆచరణలో, రిపబ్లిక్కుకోసమైన డిమాండును కూడా మినహాయించకుండా, ప్రజాస్వామిక డిమాండ్లన్నిటికై అది సలిపే పోరాటానికంటే బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడం కోసమై అది సలిపే పోరాటానికే ప్రాధాన్యతనివ్వడం వల్లనే శ్రామికవర్గం తన స్వాతంత్ర్యాన్ని నిలుపుకోగల్గుతుంది.

అటు “సామాజిక విప్లవం పేరుతో” జాతీయ ప్రశ్నను “కాదని” వ్యతిరేకించిన ప్రూడనిస్టులలాగు కాకుండా మార్క్స్, పురోగామి దేశాలలోని శ్రామికవర్గ వర్గపోరాట ప్రయోజనాలను ప్రధానంగా గుర్తించుకుని, అంతర్జాతీయతావాదం యొక్క, సోషలిజం యొక్క మౌలిక సూత్రాన్ని — అనగా, ఒక జాతి ఇతర జాతులను పీడించితే అది స్వేచ్ఛగా వుండజాలదు¹²⁷ అనే సూత్రాన్ని — ముందరి రంగంలో వుంచాడు. జర్మన్లచే పీడించబడిన జాతులకు విజయవంతమైన జర్మన్ ప్రజాస్వామ్యం స్వేచ్ఛను ప్రకటించి ప్రసాదించాలనే

కోర్కెను జర్మన్ కార్మికుల ప్రయోజనాల దృక్పథాననుండి 1848లో మార్క్స్ డిమాండు చేశాడు.¹²⁸ ఇంగ్లీషు కార్మికుల విప్లవాత్మక పోరాట దృక్పథానం నుండే, ఇంగ్లండు నుండి ఐర్లాండ్ విడదీయబడాలనే కోర్కెను 1869 లో మార్క్స్ డిమాండు చేస్తూ “విడిపోయిన తరువాత సమాఖ్య ఏర్పడితే ఏర్పడవచ్చును”¹²⁹ అని కూడా అన్నాడు. కేవలం ఈ డిమాండును ముందుంచడం వల్లనే, ఇంగ్లీషు కార్మికులకు అంతర్జాతీయతత్వ భావంలో మార్క్స్ నిజంగా ప్రబోధం కల్గించాడు. ఆనాడు ఎదుర్కొన్నట్టి నిర్దిష్టమైన చారిత్రక కర్తవ్యం యొక్క విప్లవాత్మక పరిష్కారంతో, అవకాశవాదులనూ — ఈ నాటికి సహితమూ అర్థ శతాబ్ది గడచిన తరువాత కూడా ఐరిష్ “సంస్కరణ”ను ప్రసాదించినట్టి — బూర్జువా సంస్కరణ విధానాన్నీ కేవలం ఈ మార్గంలోనే అతడు వ్యతిరేకించగల్గాడు. విడివడిపోవడానికి చిన్న జాతులకుగల హక్కు ఊహాజనిత జగత్తుకు సంబంధించినదనీ, అసాధ్యమైనదనినీ, కాగా ఆర్థికంగానే కాకుండా రాజకీయంగా కూడా సాంప్రదీకరణ ప్రగతిశీలమైనదనీ, గొంతుక చించుకుని ఆరిచే పెట్టుబడిదారీ విధాన సమర్థకులను ఈ సాంప్రదీకరణ సామ్రాజ్యవాద తత్వేతరమైనప్పుడు అది ప్రగతిశీలమైనదేననీ, బలాత్కారంగా కాకుండా, అన్ని దేశాల శ్రామికవర్గాల స్వేచ్ఛాయుతమైన ఐక్యతవల్లనే జాతులు సన్నిహితపరచబడాలనీ కేవలం ఈ విధంగానే అతడు వ్యతిరేకించగల్గాడు. జాతుల సమానత్వాన్నీ, స్వయం నిర్ణయాన్నీ నోటి మాటతోనూ, తరుచు కుట్రల బుద్ధితోనూ కూడుకున్నట్టి గుర్తింపును వ్యతిరేకిస్తూ, జాతీయ ప్రశ్నల పరిష్కారంలో కూడా ప్రజారాసుల విప్లవాత్మక కార్యాచరణను ఈ విధంగా మాత్రమే మార్క్స్ సమర్థించగల్గాడు. అన్ని పురోగామి దేశాలకు, అవి అన్నీ కూడా ఇతర జాతులను పీడించుతూండడం కారణాన, ఆదర్శప్రాయంగా ఉపయోగపడాల్సినట్టి మార్క్స్ విధానం యొక్క యథార్థతను 1914–1916 సామ్రాజ్యవాద సంగ్రామమూ, అది బట్టబయలు చేసినట్టి అవకాశవాదుల, కౌట్స్కివాదుల దుర్గంధపు కపటోపాయమూ అద్భుతంగా ధ్రువపర్చాయి.*

జనవరి — ఫిబ్రవరి 1916.

* కొన్ని ప్రత్యేక జాతుల జాతీయోద్యమం పట్ల — ఉదాహరణకు, 1848 లో చెక్కుల జాతీయోద్యమంపట్ల — జాతుల స్వయంనిర్ణయాన్ని గుర్తించడంయొక్క అవసరాన్ని మార్క్సిస్టు దృక్పథానంనుండి మార్క్స్ ఆభ్యంతరం ఖండించుతూందనే విషయాన్ని తరచు — దృష్టాంతం చూపాలంటే, “Die Glocke” [“గంట”] పత్రిక 8, 9 సంచికలలో జర్మన్ దురహంకారవాది లెన్స్ ఇటీవల రాసినట్లు — ఉదాహరించడం జరుగుతుంది. కాని ఇది యథార్థం

కాదు, ఎందుచేతంటే, “అభివృద్ధి నిరోధక” జాతులకూ, విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక జాతులకూ మధ్య సృష్టమైన సరిహద్దు రేఖ గీయవలసి వచ్చినందుకు 1848 లో చారిత్రక, రాజకీయ కారణాలు ఏర్పడ్డాయి. మొదట పేర్కొనబడిన జాతులను ఖండించడంలోనూ, తరువాత పేర్కొనబడిన వాటిని సమర్థించడంలోనూ, మార్క్స్ అవలంబించిన పద్ధతి సరైనదే. ప్రజాస్వామ్యం యొక్క సాధారణ ప్రయోజనాలకు సహజంగా లోబడి వుంచాల్సినట్టిదే స్వయం నిర్ణయ హక్కు. ఈ సాధారణ ప్రయోజనాలూ, 1848 లోనూ తరువాతి సంవత్సరాలలోనూ, జార్ పరిపాలనా విధానంతో పోరాడడమూ, రెండూ ఒకటే అయ్యాయి.

స్వయంనిర్ణయ చర్చ సారంశం

ఖండికలు

7. మార్క్సిజమా, లేక ప్రూడనిజమా?

ఐర్లండ్ వేరుపడడం పట్ల మార్క్స్ వైఖరి గురించి మేము చేసిన సూచనను పరోక్షంగా కాకుండా, ఈ సారి ఒక మినహాయింపుగా, ప్రత్యక్షంగానే మన పోలిష్ కామ్రేడ్లు తప్పించుకుంటున్నారు. ఏమిటి వారి అభ్యంతరం? 1848 నుండి 1871 వరకూ, ఈ మధ్య కాలంలో మార్క్స్ స్వీకరించిన స్థానానికి వర్తించే సూచనలకు “ఈషణ్మాత్రపు విలువ సహితమూ లేదని” వారంటారు. అసాధారణమైన ఆగ్రహంతో నిండినట్టి నిశ్చితమైనట్టి ఈ ఉద్ఘాటనను బలపరచేందుకు, “చెక్కులు, దక్షిణ స్లావ్ లు, వగైరాల” స్వాతంత్ర్యపు ఆశయాలకు “ఒకే సమయంలోనే” వ్యతిరేకతను వ్యక్తపరిచాడు మార్క్స్ అనే వాదనను¹³⁰ వీరు తీసుకొన్నారు.

ఈ వాదన ప్రత్యేకమూ బేసబుగా వుంది కాబట్టే అంత ప్రత్యేకమూ ఆగ్రహ పూరితంగా వుంది. పోలిష్ మార్క్సిస్టుల ప్రకారం, “ఒకే సమయంలోనే” పరస్పర విరుద్ధంగా మాట్లాడే వుత్త జడభరతుడు అన్నమాట మార్క్స్! ఇది కేవలం అసత్యం, కాగా ఇది మార్క్సిజమే కాదు కూడా. నిర్దిష్టములైన వేర్వేరు “జాతీయ” ఉద్యమాలపట్ల మార్క్స్ అవలంబించిన వేర్వేరు వైఖరులు అదే సోషలిస్టు దృక్పథంనుండి ప్రభవించుతున్నాయా అనే విషయాన్ని పరిశీలించేందుకు మనకు విధాయకమౌతూన్నట్టి, మన పోలిష్ కామ్రేడ్లు తాము ప్రయుక్తంచేయకుండా వుండేందుకే ముందుకు తెస్తూన్నట్టి “నిర్దిష్ట” విశ్లేషణకై డిమాండ్ ఇది అచ్చంగా.

జారిస్టువిధానంయొక్క బలానికి, పలుకుబడికి వ్యతిరేకంగా — లేక, జారిస్టువిధానంయొక్క ప్రబల అభివృద్ధి నిరోధక ప్రభావానికి, సర్వవ్యాప్త శక్తికి వ్యతిరేకంగా అని కూడా చెప్పవచ్చు — పోరాటం సాగించుతూన్న యూరపియన్ ప్రజాస్వామ్యంయొక్క ప్రయోజనాల దృష్ట్యా పోలిష్ స్వాతంత్ర్యానికి మార్క్స్ సముఖంగా వుండెనన్న విషయం సాధారణంగా తెలిసినదే. ఈ వైఖరి సరైనదనే విషయం 1849 లో, ఎప్పడైతే హంగేరీలోని జాతీయవిముక్తి,

విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక ఉపప్లవాన్ని రష్యన్ భూదాస సేన అణచివేసిందో అప్పుడే అత్యంత స్పష్టంగానూ ఆచరణలోనూ రుజువయింది. అప్పటినుండి మార్క్స్ మరణం వరకూ, ఇంకా ఆ తరువాత ఫ్రాన్సుతో మిత్రత్వం నెరపుకున్న జారిస్టు విధానం సామాజ్యవాద తత్వేతరమూ జాతీయంగా స్వతంత్రమూ అయిన జర్మనీపై యుద్ధం సాగించే ప్రమాదం ఏర్పడినట్టి 1890 వరకూ కూడానూ, జారిస్టు విధానానికి వ్యతిరేకంగా పోరాటానికే ప్రధానంగానూ అందరికంటెనూ ముందుగానూ ఎంగెల్స్ నిలబడ్డాడు. ఈ హేతువునే, కేవలం ఈ హేతువునే, చెక్కులూ దక్షిణ స్లావ్ల జాతీయోద్యమాన్ని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు వ్యతిరేకించారు. 1848-1849 లో వారు రాసినదానిని కేవలం ఉదాహరించినయెడల యూరప్ లో “రష్యన్ అగ్రగామి గస్తీచౌకీలు”గా సేవచేసినట్టి “అభివృద్ధి నిరోధకములైన సంపూర్ణ జాతులనూ,” “విప్లవాత్మక జాతులకు,” అనగా జర్మన్లు, పోలులు, మాగ్యార్లను, మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఆ కాలంలో స్పష్టమూ నిర్దిష్టమూ అయిన ప్రతిరోములుగా నిలబెట్టారన్న విషయం మార్క్సిజాన్ని కేవలం దాటవేయడానికనే దానియందు అభిలాష కనబర్చేవారికి తప్ప కడమవారందరికీ రుజువవుతుంది. ఇది వాస్తవవిషయం. కాగా ఈ వాస్తవవిషయం నిర్వివాదమైన సత్యమని ఆ కాలంలో వ్యక్తమయింది: స్వేచ్ఛకోసం, దానిప్రధాన శత్రువైన జారిస్టు విధానంతో విప్లవాత్మక ప్రజలు 1848 లో పోరాడగా, చెక్కులు వగైరాలు వాస్తవంగా అభివృద్ధి నిరోధక ప్రజలుగా వుంటూ, జార్ ప్రభుత్వ విధానం యొక్క అగ్రగామి గస్తీ చౌకీలుగా పనిచేశారు.

మార్క్సిజం పట్ల విశ్వాసంగా వుండగోరినట్టయితే నిర్దిష్టంగా విశ్లేషించబడాల్సిన ఈ నిర్దిష్ట ఉదాహరణ నుండి నేర్చుకొనవలసిన గుణపాఠం ఏమిటి? ఆ గుణపాఠం కేవలమూ ఇదే: 1) చిన్న జాతుల విముక్తి ఉద్యమ ప్రయోజనాలకంటె, కొన్ని మరీ పెద్ద పెద్ద జాతుల విముక్తి ఉద్యమ ప్రయోజనాలు అధికప్రాముఖ్యత కల్గివుంటాయి; 2) ఒక ప్రజాస్వామిక డిమాండును దానంతటదే విడిగా కాకుండా, యూరపీయన్ స్థాయిలో — ఈనాడు మనం ప్రపంచస్థాయిలో అంటాం — పర్యాలోచించాల్సి వుంటుంది.

ఇంతకుమించి మరేమీ లేదు. పోలులు మర్చిపోతూన్నట్టి, మార్క్స్ మాత్రం ఎల్లవేళలా విశ్వాసం చూపినట్టి ప్రాథమిక సోషలిస్టు సూత్రాన్ని — ఒక జాతి ఇతర జాతులను పీడించితే అది స్వేచ్ఛగా వుండజాలదు అనే సూత్రాన్ని — విస్మరించే సూచన ఎక్కడా కనబడదు. అంతర్జాతీయ రాజకీయాల్లో జారిస్టు ప్రభావం ప్రబలంగా వున్న కాలావధిలో మార్క్స్ను ఎదుర్కొన్న నిర్దిష్ట పరిస్థితి తిరిగి వునరుక్తమైన పక్షంలో, ఉదాహరణకు, కొందరు ఇతర ప్రజలు బూర్జువా అభివృద్ధి నిరోధకానికి కోటబురుజులుగా ఏర్పడగా మరికొందరు ప్రజలు సోషలిస్టు విప్లవం ప్రారంభించిన పక్షంలో (1848 లో యూరప్ లో

బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం (ప్రారంభించబడినట్టుగా) — అప్పుడు ఈ మొదట పేర్కొనబడిన ప్రజలపై విప్లవాత్మక సమరానికి అనుకూలంగానే, వీరి “అణచివేతకు” అనుకూలంగానే, వీరి అగ్రగామి గస్తీ చౌకీలన్నిటినీ, వాటిలో ఏ యే చిన్న ప్రజల ఉద్యమాలు లేచినప్పటికీ సహితమూ, నాశనం చేసివేయడానికి అనుకూలంగానే వుండాల్సి వుంటుంది మనం కూడా. ఫలితంగా, మార్క్స్ ఎత్తుగడల ఉదాహరణలను వేటిని సహితమూ తిరస్కరించడమూ — మార్క్సిజాన్ని మాటల్లో అంగీకరిస్తూ ఆచరణలో విడనాడడంతో సమానమే అవుతుంది ఇది — బదులు, వాటిని మనం నిర్దిష్టంగా విశ్లేషించి, భవిష్యదుపయోగం కోసం వాటినుండి అమూల్యమైన గుణపాఠాలను గ్రహించాలి. స్వయం నిర్ణయంతో సహా ప్రజాస్వామ్యం యొక్క వివిధ డిమాండ్లు నిరపేక్షంగాక, సర్వసాధారణ-ప్రజాస్వామిక (ఇప్పుడు: సర్వసాధారణ-సోషలిస్టు) ప్రపంచ ఉద్యమంలో ఒక స్వల్ప భాగంగా మాత్రమే ఏర్పడుతున్నాయి. వ్యక్తిగతంగా నిర్దిష్టమైన దృష్టాంతాలలో, పూర్ణాన్ని భాగం నిరోధించవచ్చు; అట్టి పక్షంలో దాన్ని తిరగ్గొట్టక తప్పదు. ఏదైనా ఒక దేశంలోని రిపబ్లికన్ ఉద్యమం కేవలం మతగురుతత్వం యొక్క, లేదా పరదేశాల ఫినాన్స్-రాజరికవర్గపు కుతంత్రాల ఉపకరణమే అయివుండొచ్చు; అలాంటి పక్షంలో ప్రత్యేకమైనట్టి, నిర్దిష్టమైనట్టి ఈ ఉద్యమాన్ని మనం బలవరచ కూడదు. కాని ఈ కారణాలపైన అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ కార్యక్రమం నుండి రిపబ్లిక్కును కాంక్షించే ఈ డిమాండును తొలగించివేయడం హాస్యాస్పదంగా వుంటుంది.

1848–1871 కాలావధికి, 1898–1916 కాలావధికి మధ్య (ఒక కాలావధిగా సామ్రాజ్యవాద కాలం యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన సరిహద్దు రాళ్లుగా నేను తీసుకుంటూన్నది: స్పానిష్-అమెరికన్ సామ్రాజ్యవాద యుద్ధం మొదలు యూరపియన్ సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంవరకు) నిర్దిష్ట పరిస్థితి ఏ విధంగా మార్పుచెందింది? జారిస్టు విధానం ప్రత్యక్షంగానూ నిర్వివాదంగానూ అభివృద్ధి నిరోధకానికి ప్రధానాధారంగా వ్యవహరించడం ఇక మానుకుంది; అందుకు కారణం, మొదటిది, దానిని అంతర్జాతీయ, ముఖ్యంగా ఫ్రెంచి, ఫినాన్స్ పెట్టుబడి బలపరుస్తూంది; రెండవది, 1905 సంవత్సరపు ఫలితం. ఆ కాలంలో పెద్ద జాతీయ రాజ్యాల వ్యవస్థ — యూరప్ లోని ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలు — జారిస్టు విధానం ఏమన్నప్పటికీ కూడా వినిపించుకోకుండానే ప్రపంచానికి ప్రజాస్వామ్యాన్నీ సోషలిజాన్నీ ప్రసాదించుతూండేది.* సామ్రాజ్యవాద కాలం వరకూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ జీవించివుండ

* గ్రూన్ బెర్గ్ ప్రచురించిన “సోషలిజం చరిత్ర పురాతనపత్ర భాండారం” (1916, 1 వ సంపుటం) గ్రంథంలో, పోలిష్ ప్రశ్నపై ఎంగెల్స్ 1866 లో రాసిన ఒక

లేదు. ఈనాడు పట్టెడు (సంఖ్యలో ఐదో, ఆరో) “మహా” సామ్రాజ్యవాద రాజ్యాల వ్యవస్థ ఒకటి ప్రాచుర్యవించింది: వీటిలో ప్రతి ఒక్కటీ ఇతర జాతులను వీడించుతుంది. పెట్టుబడిదారీ విధాన పతనాన్ని కృత్రిమంగా ఆలస్యం చేసేటట్టి, ప్రపంచంపై తమ పరిపాలన సాగిస్తున్న సామ్రాజ్యవాద జాతులలోపున్న అవకాశానికి సోషల్-జాతీయ దురహంకారానికి కృత్రిమంగా వత్తాసునిస్తున్నట్టి మూలాధారాలలో ఒకటి ఈ వీడన. ఆ కాలంలో, పెద్ద జాతులను విముక్తి చేస్తున్నట్టి పాశ్చాత్య యూరపియన్ ప్రజాస్వామ్యం, కొన్ని చిన్న జాతుల ఉద్యమాలను అభివృద్ధి నిరోధక లక్ష్యాలకై వినియోగించుకున్నట్టి జారిస్టు వ్యవస్థను వ్యతిరేకించాయి. ఈనాడు ఇటు జాతీయ దురహంకారులుగానూ “సోషల్-సామ్రాజ్యవాదులు” గానూ, అటు విప్లవకారులుగానూ చీలిపోయినట్టి సోషలిస్టు శ్రామికవర్గం, జారిస్టు సామ్రాజ్యవాదమూ, పురోగామి పెట్టుబడిదారీ విధాన యూరపియన్ సామ్రాజ్యవాదమూ, ఈ రెండింటి మిత్రత్వాన్ని, అనేక జాతులపై తమ సామాన్య వీడన ప్రాతిపదికపై ఏర్పడినట్టి మిత్రత్వాన్ని, ఎదుర్కొనాల్సి వస్తుంది.

పరిస్థితిలో ఇటువంటి నిర్దిష్టమైన మార్పుల జరిగాయి, కాగా తాము నిర్దిష్టంగా వుంటామని ఖరారు చేసినప్పటికీ, పోలిష్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు సరిగ్గా వీటినే విస్మరిస్తున్నారు! ఈ కారణంవల్ల అచ్చంగా ఈ సోషలిస్టు సూత్రాల ప్రయుక్తంలో వచ్చిన నిర్దిష్టమైన మార్పు ఇదీ: ఆనాడు “జారిస్టు వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా” (ప్రజాస్వామ్య వ్యతిరేక ధ్యేయాలకై జారిజంచే ఉపయోగించు కొనబడుతుండిన కొన్ని ప్రత్యేకములైన చిన్న జాతుల ఉద్యమాలకు వ్యతిరేకంగానూ), పాశ్చాత్యంలోని బృహత్ జాతుల విప్లవాత్మక ప్రజలకోసమూ, పోరాడడం ప్రధాన విషయంగా వుండేది; ఈనాడు సామ్రాజ్యవాదతత్వపు రాజ్యాల, సామ్రాజ్యవాద బూర్జువావర్గపు సోషల్-సామ్రాజ్యవాదుల ఐక్య, దృఢ సంఘటనను ప్రధానంగా.

అసక్తిజనకమైన వ్యాసాన్ని ర్యజానావ్ ప్రకటించాడు. యూరప్ లోని పెద్దవీ, మహత్తరములూ అయిన జాతుల రాజకీయ స్వాతంత్ర్యాన్నీ “స్వయంనిర్ణయాన్నీ” (right to dispose of itself) శ్రామికవర్గం గుర్తించడం అవసరమనీ ఎంగెల్స్ నొక్కిచెబుతూ, “జాతీయతల సూత్రం” (ప్రత్యేకంగా బోనపార్ట్ చే అది ప్రయుక్తం చేయబడిన విధంలో) అనగా ఏ చిన్న జాతినైనా సరే, పెద్ద జాతులతో సమానస్థాయిలో వుంచడంయొక్క అసందర్భాన్ని చూపిస్తాడు. “రష్యా అధీనంలో బ్రహ్మాండమైన చోరీసాత్తు వుంది” (అనగా, వీడిత జాతులు) లెక్కలు తేల్చుకోవలసిన రోజున దీనిని అది వాపసు చేయాల్సే వుంటుంది” అని అంటాడు ఎంగెల్స్ కాగా, యూరపియన్ ప్రజాస్వామ్యానికి వ్యతిరేకంగా, తమ పాంత ప్రయోజనాల కోసం బోనపార్టిజమూ, జారిజమూ రెండున్నా చిన్నజాతుల ఉద్యమాలను ఉపయోగించుకుంటున్నాయి.

వ్యతిరేకిస్తున్నాం, కాగా సోషలిస్టు విప్లవ లక్ష్యాలకై సామ్రాజ్యవాదానికి వ్యతిరేకంగా అన్ని జాతీయ ఉద్యమాల వినియోగానికీ మనం సుముఖులం. సాధారణ సామ్రాజ్యవాద సంఘటనకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం అంతకు మరింత స్వచ్ఛంగా శ్రామికవర్గ పోరాటంగా నేడు మారు తూన్నకొద్దీ, “ఒక జాతి ఇతర జాతులను పీడించితే అది స్వేచ్ఛగా వుండజాలదు” అనే అంతర్జాతీయ సూత్రం మరింత ప్రత్యక్షంగా ప్రాణతుల్యమవుతుంది.

సామాజిక విప్లవంయొక్క ఛాందససూత్రవాదభావన అనే పేరుతో ప్రూడనిస్టులు పోలెండు యొక్క అంతర్జాతీయ పాత్రను అలక్ష్యంచేసి, జాతీయోద్యమాలను గురించి పట్టించుకోనే లేదు. ఇంత ఛాందససూత్రవాదంతోనూ వుంది పోలిష్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు వైఖరి కూడా. ఎందుచేతంటే, సోషల్-సామ్రాజ్యవాదులకు వ్యతిరేకమైన అంతర్జాతీయ సంఘటనను వారు భగ్నం చేస్తూ, రాజ్యాల అన్యాయకమణల ప్రశ్నలో తమ ఊగిసలాటల మూలంగా వారికి (బాహ్యగతాత్మకంగా) సాయమే చేస్తున్నారు. కారణమేమిటంటే, శ్రామికవర్గ పోరాటంయొక్క అంతర్జాతీయ సంఘటన చిన్న జాతుల నిర్దిష్ట స్థానం సందర్భంలోనే అచ్చంగా మార్పుచెందింది; ఆ కాలంలో (1848-1871) “పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యమూ,” విప్లవాత్మక జాతులతోనో, లేదా జారిజంతోనో ఏదో ఒక పక్షం యొక్క భావి మిత్రులుగా చిన్న జాతులకు ప్రాముఖ్యత వుండేది; ఇప్పుడు (1898-1914) చిన్నజాతులకు ఈ ప్రాముఖ్యత పోయింది; నేడు వాటికున్న ప్రాముఖ్యతంతా పరాన్నభుక్త వ్యవస్థయొక్క, తదానుషంగికంగా “మహా జాతుల” సోషల్-సామ్రాజ్యవాదం యొక్క పోషకపదార్థ మాధ్యమంగా ఉండడమే. సోషలిస్టు విప్లవం వచ్చేముందు చిన్న జాతులలో ఏభైయ్యో వంతో, నూరోవంతో విముక్తిచెందిందా అనేదికాదు ముఖ్యమైన విషయం, సామ్రాజ్యవాద శకంలో బాహ్య గతాత్మకకారణాలవల్ల శ్రామికవర్గం రెండు అంతర్జాతీయ శిబిరాలుగా చీలిపోయింది; మహా జాతుల బూర్జువావర్గాలు — చిన్నజాతులను రెండింతలు మూడింతలు దోపిడీ చేయడం ద్వారానూ తదితరమార్గాల ద్వారానూ పొరేసిన ఎంగిలి మెతుకులతో పాట్ట నింపుకుని అవినీతి పాలైన శిబిరం ఒకటి, చిన్నజాతులను విముక్తి చేయనిదే, ప్రజారాసులను జాతీయ దురహంకార వ్యతిరేక, రాజ్యాక్రమణ వ్యతిరేక భావంలో, అనగా “స్వయంనిర్ణాయిక” భావంలో, ప్రబోధం కల్పించనిదే, తన్నుతాను విముక్తి చేసుకోలేని శిబిరం రెండవది.

ఈ విషయాన్ని, ప్రశ్నయొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన పార్శ్వాన్ని సామ్రాజ్యవాద శకంలోని కేంద్రస్థానం నుండి, అంతర్జాతీయ శ్రామికవర్గం రెండు శిబిరాలుగా విభాగమై పోయిందనే దృక్పథాన్ని నుండి వీక్షించని మన పోలిష్ కామ్రేడ్లు ఉపేక్ష చేస్తున్నారు.

వారు ప్రూడనిస్టు తత్వానికి మరికొన్ని నిర్దిష్ట ఉదాహరణలు ఇవిగో చూడండి:

1) 1916 ఐరిష్ తిరుగుబాటు పట్ల వారి వైఖరి, దీని గురించి మనం తరువాత ప్రస్తావి

స్తాం; 2) సోషలిస్టు విప్లవ నినాదం “ఏ విషయం వల్లనూ మరుగుపడ కూడదు” అనే సంగ్రహ సూత్రీకరణ (II, 3, § 3 చివర). జాతీయ ప్రశ్నను కలుపుకొని అన్ని ప్రశ్నలపట్ల సుసంగతమైన విప్లవాత్మక స్థానంతో సోషలిస్టు విప్లవ నినాదానికి లంకె కలపడంవల్ల ఈ నినాదం మరుగున పడిపోగలదనే భావం నిజంగా ప్రగాఢమైన మార్క్సిస్టువ్యతిరేక భావమే.

మన కార్యక్రమం “జాతీయ-రిఫార్మిస్టుతత్వపు” కార్యక్రమమని పోలిష్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు భావిస్తున్నారు. ఈ రెండు ఆచరణీయ ప్రతిపాదనలనూ పరిశీలించండి: 1) స్వయంపరిపాలనకోసం ప్రతిపాదన (పోలిష్ సంగ్రహ సూత్రీకరణ, III, 4) మరియు 2) విడివడిపోవడానికి స్వేచ్ఛకోసం ప్రతిపాదన. ఇందులోనే, కేవలం ఇందులోనే, మన కార్యక్రమాలు భేదిస్తున్నాయి! కాగా రిఫార్మిస్టుతత్వంతో కూడుకున్నది మొదటిదే, కాని రెండవదికాదనీ ప్రత్యక్షంగా కనబడడం లేదా? పాలకవర్గపు రాజ్యాధికారశక్తియొక్క పునాదిని నాశనం చేయకుండా, ఈ వర్గంయొక్క పాలనను కేవలం భద్రపరచేందుకు ఇచ్చిన సౌకర్యమే ఒక రిఫార్మిస్టుతత్వపు మార్పు. ఈ శక్తియొక్క పునాదిని నాశనంచేసేది విప్లవాత్మకమైన మార్పు. జాతీయ కార్యక్రమంలోని రిఫార్మిస్టుతత్వం పాలకజాతి ప్రత్యేకాధికారాలను అన్నింటినీ రద్దు చేయదు; అది సంపూర్ణ సమానత్వాన్ని నెలకొల్పదు; “పాలక” జాతికుండే హక్కులతో సమానమైన హక్కులు “స్వయం పరిపాలనాయుత” జాతికి వుండవు; రాజకీయ సామాన్యప్రత్యయాల నిశ్చయార్థాల విశ్లేషణను మొండిగా (మన పాత “ఆర్థికవాదులు” లాగానే) తప్పించుకోకుండా వుండినట్టయితే, మన పోలిష్ కామ్రేడ్లు దీనిని గమనించి వుండే వారు. స్వయంపరిపాలనాయుత నార్వే 1905 వరకూ స్వీడన్ లో ఒక భాగంగా ఆత్యంత విశాలమైన స్వయంపరిపాలన అనుభవించినప్పటికీ, స్వీడన్ లో సరిసమానం కాలేదు. స్వేచ్ఛా యుతంగా విడివడిపోవడం వల్లనే దాని సరిసమానత ఆచరణలో వ్యక్తమయింది, రుజువయింది కూడా (హక్కుల సమానతపై స్థాపితమైన మరింత సన్నిహితత్వానికీ, మరింత ప్రజాస్వామిక స్నేహభావానికీ ప్రాతిపదికను అచ్చంగా ఈ స్వేచ్ఛాయుతమైన విడివడిపోవడమే సృష్టించిందని కూడా మనమిక్కడ ప్రాసంగికంగా చెప్పవచ్చు). కేవలం స్వయంపరిపాలితంగా వుండినంత కాలమూ, స్వీడన్ దేశపు ప్రభువర్గానికి ఒక అదనపు విశేషాధికారం వుండేది; కాగా విడివడిపోవడం వల్ల ఈ విశేషాధికారం “బలహీనపడ”లేదు (ఒక ఫోరకలిని నాశనం చేయకుండా, దానిని బలహీనపరచడంలోనే వుంటుంది రిఫార్మిస్టుతత్వ సారం), అది సంపూర్ణంగా తొలగించి వేయబడింది (ఒక కార్యక్రమం యొక్క విప్లవాత్మక స్వభావానికి ఇదే ప్రధాన చిహ్నం).

విప్లవాత్మక చర్య అయిన విడివడిపోవడానికిగల స్వేచ్ఛతో సంస్కరణగా లభించిన స్వయంపరిపాలన మౌలికంగా విభేదించుతూందన్న విషయాన్ని సందర్భవశాత్తు ఇక్కడ గమ

నించాల్సి వుంది. ఈ విషయం నిస్సందేహం అయినప్పటికీ, ఆచరణలో ఒక సంస్కరణ తరుచుగా విప్లవానికి ముందంజే అవుతుందని అందరికీ తెలిసినదే. ఒకానొక రాజ్యం యొక్క సరిహద్దులలో బలాత్కారంగా బంధించబడిన ఒక జాతిని, తాను ఒక జాతిగా నిష్కర్షగా సంఘటిత పడేందుకూ, తన శక్తులను కూడదీసుకుని విలువకట్టి, ఆర్గనైజ్ చేసుకునేందుకూ, “ఇకనుండి ఆఖిల రష్యన్ల చక్రవర్తి పోలేండు దేశాలకు రాజు కానేరడని ఫలానా జాతియొక్క, లేదా ఫలానా ప్రాతంయొక్క స్వయం పరిపాలిత పార్లమెంటు అయిన మేము ప్రకటించుతున్నాం...” వగైరా అని “నార్వేదేశీయ” భావంతో ఒక ప్రకటన చేసేందుకై అత్యంత అనుకూల తరుణాన్ని ఎంచుకుందుకూ అవకాశం కల్గించేది అచ్చంగా స్వయంపరిపాలనే. ఇలాంటి సమస్యలను నిర్ణయించేవి యుద్ధాలే, ప్రకటనలు కావు అని ఇందుకు మామూలుగా “అభ్యంతరం” చెప్పడం కద్దు. నిజమే: ఇట్టి సందర్భాలు అత్యధికసంఖ్యలో యుద్ధాలవల్లనే (ఎలాగైతే పెద్ద రాజ్యాలలో ప్రభుత్వ రూపాన్ని గురించిన ప్రశ్న, ఇట్టిసందర్భాల అత్యధికసంఖ్యలో, యుద్ధాలవల్లను విప్లవాలవల్లనూ నిర్ణయించబడుతూందో అలాగే) నిర్ణయించబడుతుంది. అయినప్పటికీ ఒక విప్లవాత్మక పార్టీ యొక్క కార్యక్రమానికి ఇట్టి “అభ్యంతరం” తర్కబద్ధమైనదా, అనే విషయాన్ని పర్యోచించడంలో ప్రమాదమేమీ వుండదు. శ్రామిక వర్గానికి ఏది న్యాయం చేకూర్చుతుందో దాని తరపున, ప్రజాస్వామ్యానికి సోషలిజానికి ఏది న్యాయం చేకూర్చుతుందో దాని తరపున జరిగే యుద్ధాలకు మనం వ్యతిరేకులమా?

“ఏ కోట్ రెండు కోట్ల జనాభాగల ఏ చిన్న ప్రజకోసం, మహత్తర జాతుల మధ్య యుద్ధానికి, రెండు కోట్ల జనుల మారణహోమానికి మనం సుముఖులం కాజాలమే!” కాజాలం, సహజంగానే మనమిందుకు విముఖులం! అలాగని చెప్పి, సంపూర్ణ జాతీయ సమానత్వాన్ని మన కార్యక్రమంనుండి తీసిపారేయడంలేదే, అనేక దేశాల, అన్ని దేశాల ప్రజాస్వామిక ప్రయోజనాలకు ఒక్క దేశపు ప్రజాస్వామిక ప్రయోజనాలు లోబడివుండేటట్టు చేయాల్సి వుండడమే ఇందుకు కారణం. మహత్తరములైన రెండు రాజరికరాజ్యాల మధ్య, చిన్న రాజ్యం ఒకటి వుందనీ, ఈ పిల్లరాజ్యంయొక్క పిల్లరాజుకు ఇరుపక్కలా వున్న రాజులతో, రక్తసంబంధమూ బంధమూ బాంధవ్యాలవల్ల అతడు “ముడిపడి” వున్నాడని అనుకుందాం. ఈ చిన్నదేశంలో ఒక రిపబ్లిక్కు ప్రకటించడం కారణంగానూ, ఈ రాజును దేశంనుండి వెళ్లగొట్టడం కారణంగానూ, ఆ దేశంలో ఆ రాజునో, లేదా మరొక రాజునెవరినో తిరిగి సింహాసనంమీద కూర్చోపెట్టడానికని పొరుగు పెద్ద రాజ్యాల రెండింటి మధ్యనూ ఆచరణలో యుద్ధమే సంభవించుతుందని కూడా అనుకుందాం. ఈ దృష్టాంతంలో, అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ యావత్తు, ఆ చిన్నదేశపు సోషల్-డెమోక్రసీలోని నిజమైన అంతర్జాతీయ విభాగమూ రాజరికవ్యవస్థ స్థానే రిపబ్లిక్ స్థాపనను వ్యతిరేకిస్తాయి అనడంలో ఏ మాత్రమూ సందేహం

లేదు. రాజరికవ్యవస్థ బదులు రిపబ్లిక్కును నెలకొల్పడం ఒక నిరపేక్షమైన డిమాండ్‌మీ కాదు, మొత్తంగా ప్రజాస్వామ్య ప్రయోజనాలకు (అంతేకాదు, అంతకు మించి, సోషలిస్టు శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలకు లోబడినట్టి) ఒక ప్రజాస్వామిక డిమాండ్. ఇట్టి సందర్భం ఏ దేశంలోని సోషల్-డెమోక్రాట్‌లలోనూ పిసరంత అభిప్రాయభేదానికైనా కారణభూత మవడం ముప్పాతిక మువ్వీసం సంభవం కాదు. కాని ఈ కారణాలపైన అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీ కార్యక్రమం నుండి రిపబ్లిక్ కోసం డిమాండును పూర్తిగా తొలగించి వేయాలని ఏ సోషల్-డెమోక్రాట్ అయినా ప్రతిపాదించినట్టయితే, అతనిని వెర్రివానికిందే కట్టేస్తారందరూ. ప్రత్యేకానికి సాధారణానికి వుండే ప్రాథమిక తార్కిక భేదాన్ని విస్మరించడానికి ఏది ఏమైనప్పటికీ వీలుపడదని అతనితో ఆందరూ చెబుతారు.

ఈ ఉదాహరణ కార్మికవర్గపు అంతర్జాతీయ విద్యాప్రబోధక ప్రశ్నను ఒక మోస్తరుగా వేరేవిధమైన దృక్కోణంనుండి సమీక్షిస్తుంది. ఇట్టి — దేని అత్యవసరం తక్షణ ప్రాముఖ్యతను గురించైతే త్రిమ్మర్‌వాల్డ్ వామపక్షీయులలో¹³¹ అభిప్రాయభేదాలు దురూహ్యమైనవో అట్టి — విద్యాప్రబోధం, మహత్తరములైన పీడక జాతుల్లోనూ పీడితులైన చిన్నజాతుల్లోనూ, అన్యాయకమణచేసే జాతులలోనూ అన్యాయకమిత జాతుల్లోనూ, నిర్దిష్టంగా ఏకరూపంలోనే ఉండగలదా?

లేదు అని ప్రత్యక్షంగానే కనబడుతూంది. సంపూర్ణ సరిసమానత్వమూ, అత్యంత నన్నిహితత్వమూ, తదుపరి సర్వజాతుల సమ్మేళనమూ, — ఈ సామాన్య గమ్యానికి, ఏ విధంగా నైతే, మాటవరసకు, ఏదైనా ఒక పుటలో మధ్యనున్న బిందువును చేరుకోవడానికి, ఒక అంచునుండి కుడివైపుగానూ, ఎదుటి దిశనండి ఎడమవైపుగానూ రెండు మార్గాలుంటాయో, అలాగే—ప్రతి నిర్దిష్ట దృష్టాంతంలోనూ భిన్నభిన్న మార్గాలున్నట్టు ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది. మహత్తరమైనట్టి పీడాకరమైనట్టి అన్యాయకమణ జరిపేటట్టి జాతికి చెందిన సోషల్-డెమోక్రాట్ ఒకడు సాధారణంగా జాతుల సమ్మేళనాన్ని సమర్థించుతూనే, “తన” రెండవ నికోలస్, “తన” విల్‌హెల్మ్, జార్జి, పాయింకారె వగైరాలు కూడా చిన్నజాతులతో సమ్మేళనానికే (అన్యాయకమణ మూలంగా) — గెరీషియాతో “సమ్మేళనానికి” నికోలస్కు, బెర్లియంతో సమ్మేళనానికి విల్‌హెల్ము, ఇలాగే ఇతరులూ — నిలబడతారనే విషయాన్ని విస్మరించిన వక్షంలో, ఇట్టి సోషల్-డెమోక్రాట్, సిద్ధాంతం దృష్ట్యా హస్తాస్పదమైన ఛాందస సూత్రవాదీ ఆచరణ దృష్ట్యా సామాజ్యవాదం యొక్క కుమ్మకుదారుడూ అవుతున్నాడు.

పీడక దేశాలలోని కార్మికుల అంతర్జాతీయ విద్యాప్రబోధంలో, విడివడిపోవడానికి, అందుకై పోరాడడానికి పీడిత దేశాలకుగల స్వేచ్ఛను వారు సమర్థించాలని నొక్కి చెప్పబడాలి. ఇది లేనిదే అంతర్జాతీయతే వుండదు. ఇట్టి ప్రచారం చేయని పీడక జాతికి చెందిన ప్రతి

సోషల్-డెమోక్రాట్‌నీ సామాజ్యవాదిగానూ, దగల్బాజీగానూ పరిగణించడం మన హక్కు, విధ్యుక్తధర్మమూనూ. సోషలిజం ప్రవేశపెట్టబడేముందు విడివడిపోవడమునకు గల సాధ్యత, “సాఫల్యత”ల యొక్క యదృచ్ఛ వెయ్యింటిలో ఒక పాతే అయినప్పటికి సహితమూ ఇది నిరపేక్షమైన డిమాండ్.

జాతీయ వ్యత్యాసాల పట్ల “ఉదాసీనత” వహించాలని కార్మికులకు బోధించడం మన విధాయకం. ఇది నిర్వివాదమైన విషయం. కాని ఇది అన్యాయకమణవాదుల ఉదాసీనత మాత్రం కాకూడదు. తన సానుభూతి ఎటున్నదీ అనుసరించి చిన్నజాతులు తన రాజ్యానికి చెందిన వనీ, పొరుగు రాజ్యానికి చెందినవనీ, లేదా వాటంతటవి సొంత రాజ్యాలనేటట్టే వివక్షత పట్ల పీడకజాతికి చెందిన వ్యక్తి తప్పక “ఉదాసీనత” వహించి తీరాలి: ఈ విధంగా అతడు “ఉదాసీనత” వహించకపోతే, అతడు సోషల్-డెమోక్రాటు కాడు. అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రాట్‌గా వుండాలంటే అట్టి వ్యక్తి కేవలం తన స్వజాతి గురించి ఆలోచించడం కాకుండా, అన్ని జాతులప్రయోజనాలూ, వాటి సాధారణ స్వేచ్ఛ, సమానతలు తనజాతి ప్రయోజనాలకు అతీతమని భావించాలి. దీనినొక “సిద్ధాంతం”గా ప్రతివారూ అంగీకరిస్తారు, కాని ఆచరణలో “అన్యాయకమణ” పట్ల “ఉదాసీనత”గా ద్యోతకమవుతుంది. ఇందులోనే వుంది ఘోర కలికి మూలం అంతానూ.

ఇందుకు భిన్నంగా, చిన్నజాతికి చెందిన సోషల్-డెమోక్రాట్, తన ప్రచారంలో జాతుల “స్వేచ్ఛాపూర్వక ఐక్యత” అనే మన సాధారణ సాంకేతికంలో రెండవ పదాన్నే నొక్కి చెబు తుండాలి. అంతర్జాతీయవాదిగా తన విధులను ఉల్లంఘించకుండానే, తనజాతి రజకీయ స్వాతంత్ర్యానికి, తన పొరుగున వున్న X,Y,Z మొదలైన రాజ్యాలలో దేనితోనైనా చేర్చబడడానికి, రెండింటికీ సుముఖంగానే వుండొచ్చు. కాని అన్ని సందర్భాల్లో మాత్రం, చిన్నజాతి సంకుచిత తత్వంతోనూ, నిస్సంగత్వంతోనూ, ఏకాకిత్వంతోనూ తప్పక పోరాడాలి, సంపూర్ణమూ సాధారణముల గుర్తింపుకోసమూ, సాధారణప్రయోజనాలకు ప్రత్యేక ప్రయోజనాలను లోబడి వుంచడమునూ అతడు పోరాడాలి.

ఈ ప్రశ్న విషయమై లోతుగా ఆలోచించని వారు, “విడివడిపోవడమునకు స్వేచ్ఛ” గురించి పీడక జాతులకు చెందిన సోషల్-డెమోక్రాట్లు వొత్తిచెబుతుండగా విని, పీడిత జాతులకు చెందిన సోషల్-డెమోక్రాట్లు “ఐక్యతా స్వేచ్ఛ”పై వొత్తిచెప్పడము “పరస్పర విరుద్ధమ”ని అనుకుంటారు. కాని ఏమాత్రం పర్యాలోచించినా, ఈ నిర్దిష్ట పరిస్థితినుండి అంతర్జాతీయతకూ, జాతుల సమ్మేళనానికీ దారితీసే మరే ఇతర మార్గమూ లేదనీ, ఈ గమ్యానికి మరే ఇతర మార్గమూ లేదనీ, ఉండేందుకు వీల్లేదనీ వ్యక్తమవుతుంది....

9. కౌట్స్కి పేర ఎంగెల్స్ రాసిన లేఖ

అప్పటికింకా మార్క్సిస్టుగానే వున్న కౌట్స్కి తన “సోషలిజమూ, వలస రాజకీయాలు” (బెర్లిన్, 1907) అనే పాంఫ్లెట్‌లో, ఎంగెల్స్ తనపేర రాసినట్టి, 1882 సెప్టెంబరు 12 తేదీగల లేఖను ప్రచురించాడు; మనమిప్పుడు చర్చించుతూన్న ప్రశ్న సందర్భంలో ఈ లేఖ అత్యంత ఉత్సుకతను కల్గివుంటుంది. ఇది ఆ లేఖలోని ప్రధానభాగం:

“...నా ఉద్దేశంలో అచ్చమైన వలసదేశాలు — అనగా యూరపియన్ ప్రజచే ఆక్రమించబడినట్టి, కెనడా, కేప్, ఆస్ట్రేలియాలు — అన్నీ కూడా స్వతంత్రములైపోతాయి; అందుకు వ్యతిరేకంగా దేశీయప్రజ నివసించుతూ కేవలమూ స్వాధీనంచేసుకొనబడిన దేశాలు — ఇండియా, ఆస్ట్రీరియా, డచ్చి, పోర్చుగీస్, స్పానిష్ అధీనాలు — తాత్కాలికంగా శ్రామికవర్గంచే దాని చేతికిందకి తీసుకొనిరాబడి దాని నాయకత్వాన సాధమైనంత త్వరగా స్వాతంత్ర్యోన్ముఖంగా కొనిపోబడాలి. ఈ విధానం ఎలా పరిణమించుతుందో చెప్పడం కష్టం. ఇండియా బహుశ విప్లవానికి దిగుతుంది, అసలు ఇది అత్యంత సంభవనీయం కూడా; కాగా స్వనిమోచనలో నిమగ్నమైవున్న శ్రామికవర్గం ఎలాంటి వలస యుద్ధాన్నీ సాగించజాలదు కాబట్టి, దేని దారిని దాన్ని పోనివ్వాల్సిందే; అలాంటప్పుడు సహజంగా అన్ని రకాల విధ్వంసమూ జరిగితిరుతుంది; కాని ప్రతి విప్లవంతోనూ అలాంటిది అభేద్యంగా పెనవేసుకుని వుండి తీరుతుంది మరి. ఇటువంటిదే ఇతరత్రా సహితమూ, ఉదాహరణకి, ఆస్ట్రీరియాలోనూ, ఈజిప్ట్ లోనూ సంభవించవచ్చు; అది నిశ్చయంగా మనకి ఉత్తమోత్తమమైనదే కూడా. మన ఇంట మనకి చేతినిండా పని ఉంటుంది. మొదట యూరప్, ఉత్తర అమెరికాలు పునర్వ్యవస్థీకరించబడ్డాయంటే, ఇది ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన బలాన్ని సమకూర్చి, ఎట్టి దృష్టింతాన్ని అందిస్తుందంటే, అర్ధనాగరిక దేశాలు నాటంతటవే వీటివెంట పడతాయి; మరేవి కాకపోయినా ఆర్థిక అవసరాలే వాటిచేత ఆ పని చేయించేటట్టు చూస్తాయి. కాగా, అవి కూడా సోషలిస్టు ఆర్గనైజేషనుకు చేరుకునే ముందు, ఎట్టి సామాజిక, రాజకీయ దశలను అవి అనుభవించాల్సి వుంటుందో, అందు గురించి మనం నేడు ఇంచుమించు శుష్క శాస్త్రీయకల్పనలను మాత్రమే ప్రతిపాదించగలుగుతాం. ఒక్కటి మాత్రం నిశ్చయం: విజయవంతమైన శ్రామికవర్గం, ఆ విధంగా చేయడం వల్ల తన సొంత విజయాన్నే నాశనం చేసుకోకుండా, ఎట్టి దీవనలనూ ఏ పరజాతిపైనా బలవంతాన రుద్దజాలదు. అంటే దీనివల్ల వివిధ రకాల ఆత్మరక్షణ యుద్ధాలు సహజంగానే ఎంత మాత్రమూ మినహాయించబడడం లేదు. ...”

“ఆర్థికము” ఒక్కటే అన్ని ఇబ్బందులను తొలగించివేస్తుందని ఎంగెల్స్ ఎంత మాత్రమూ అనుకోవడం లేదు. అందరు ప్రజలూ సోషలిజంవైపు తిరిగేటట్టుగా ప్రేరేపించు తుంది ఆర్థిక విప్లవం; కాని అదే సమయంలో విప్లవాలూ — సోషలిస్టు రాజ్యాంగయంత్రానికి వ్యతిరేకంగా — యుద్ధాలు కూడా సాధ్యమే అవుతాయి. వాటంతటవే రాజకీయాలు ఆర్థికా లకు అనుగుణ్యంగా సరిపెట్టుకుంటాయి, కాని వెంటనేనూ, సజావుగానూ, సులభంగానూ, సూటిగానూ మాత్రం కాదు. “నిశ్చయంగా,” నిరపేక్షంగా అంతర్జాతీయమైన ఒకే ఒక్క సూత్రాన్ని ఎంగెల్స్ పేర్కొంటాడు, కాగా దీనిని అన్ని “పరదేశ ప్రజలకు,” అనగా ఒక్క వలస ప్రజలకే కాకుండా, ప్రయుక్తం చేస్తాడు; అదేమిటంటే: వాటిపైన ఎట్టి దీవనలనూ బలవంతాన రుద్దడమంటే శ్రామికవర్గ విజయాన్ని నాశనం చేయడమన్నమాట.

సామాజిక విప్లవాన్ని తాను సాధించినంత మాత్రాననే శ్రామికవర్గం పవిత్రమై పోయి, ఇక ఎల్లకాలానికీ బలహీనతారహితమైపోదు. కాని సంభవమయ్యే పొరపాట్లను, (స్వార్థాలు — ఇతరుల నెత్తిమీదెక్కి స్వారిచేసే యత్నాలు) అది తప్పనిసరిగా గుర్తించేటట్టు చేస్తాయి.

1914 లో జాతీయ దురహంకారాన్ని సమర్థించే నిమిత్తం మార్క్సిజాన్ని పరిత్య జించే ముందు కౌట్స్కికి వుండిన అభిప్రాయమే, త్రిమ్మర్వార్డ్ వామపక్షానికి చెందిన మనకీ వుంది; అదే దనగా: అత్యంత ఆద్యతన భావిలోనే — కౌట్స్కియే అన్నట్టు “తెల్ల వారేసరికల్లా” — సోషలిస్టు విప్లవం పూర్తిగా సాధ్యమవుతుందనే అభిప్రాయం. జాతీయ విరోధాలు అంత త్వరగా అదృశ్యమైపోవు; వీడిత జాతికి వీడకజాతి పట్ల ద్వేషం — అదికేవలం ధర్మమైనదే కూడానూ — కొంతకాలం వరకూ అలాగే వుంటుంది; సోషలిజం విజయం సాధించిన తరువాతనే, జాతుల మధ్య సంపూర్ణమైన ప్రజాస్వామిక సంబంధాల అంతిమ స్థాపన తరువాతనే అది హరించిపోతుంది. సోషలిజం పట్ల సత్యసంధులమై వుండడమే మనం వాం చించినట్టయితే, వీడిత జాతులకు విడివడిపోయే హక్కును సమర్థించనిదే వీడక జాతులలో నెలకొనడం దుస్సాధ్యమయేటట్టి అంతర్జాతీయతా భావంలో ప్రజారాసులకు ఇప్పటినుండి సహితమూ మనం ప్రబోధం కల్గించాలి.

జూలై 1916.

సామ్రాజ్యవాదమూ, సోషలిజంలో చీలిక

సామ్రాజ్యవాదానికి, యూరప్ లోని కార్మికోద్యమంపై (సోషల్-జాతీయ దురహంకార రూపంలో) అవకాశవాదం సాధించినట్టి రాక్షసమూ, ఏహ్యమూ అయిన విజయానికి ఏమైనా సంబంధం వుందా?

ఇదే సమకాలిక సోషలిజాన్ని ఎదుర్కొంటూన్న మౌలికప్రశ్న. కాగా మొదటిది, మన శకం యొక్క, ప్రస్తుత యుద్ధంయొక్క సామ్రాజ్యస్వభావమూ, రెండవది, సోషల్-జాతీయ దురహంకారానికి అవకాశవాదానికి వున్న అవిభాజ్య చారిత్రక సంబంధమూ, అంతే కాకుండా ఈ రెండింటి భావశాస్త్రీయ-రాజకీయ విషయంయొక్క అభిన్నతా మన పార్టీ సారస్వతంలో సంపూర్ణంగా స్థాపించబడింది కాబట్టి, ఈ మౌలికప్రశ్నను విశ్లేషించే కార్యానికి మనమిప్పుడు పూనుకోగలం, పూనుకు తీరాలి కూడానూ.

సామ్రాజ్యవాదాన్ని, ఎంత నికరంగానూ సంపూర్ణంగానూ నిర్వచించడానికి వీలవుతుందో, అంత నికరమూ సంపూర్ణమూ అయిన నిర్వచనంతో మనం ఆరంభించాలి. సామ్రాజ్యవాదం పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క విశిష్టమైన చారిత్రాత్మక దశ. దాని విశిష్ట లక్షణాలు మూడు: సామ్రాజ్యవాదం (1) గుత్త పెట్టుబడిదారీ విధానం; (2) పరాన్నభుక్కు, లేదా క్షీణించుతూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానం; (3) మరణావస్థలో వున్న పెట్టుబడిదారీ విధానం. స్వేచ్ఛాయుతమైన పోటీని నెట్టివేసి, దాని స్థానాన్ని గుత్తాధిపత్యం ఆక్రమించుకోవడం సామ్రాజ్యవాదం యొక్క మౌలికమైన ఆర్థిక లక్షణం, సామ్రాజ్యవాదం యొక్క సారం. గుత్తాధిపత్యం ఐదు ప్రధాన రూపాల్లో ప్రత్యక్ష మవుతుంది: 1) కార్టెల్లు, సిండికేట్లు, ట్రస్టులు; పెట్టుబడిదార్లయొక్క ఈ గుత్తాధిపత్య సంఘాలు అవసరమయే దశకు ఉత్పత్తి సాంప్రదీకరణ చేరుకుని, వీటిని అది ప్రభవించుతుంది. 2) పెద్ద బ్యాంకుల గుత్తాధిపత్య స్థానం — మూడు నుండి ఐదువరకూ బృహత్ బ్యాంకులు అమెరికా, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ యావత్తు ఆర్థిక జీవితాన్ని తమ చిత్తం వచ్చినట్టు నడుపుతున్నాయి; 3) ముడిపదార్థపు వనరులను

ట్రస్టులు, ఫినాన్స్ ఆలిగార్క్స్ [విత్రీయ మంత్రాంగవర్గం] హస్తగతం చేసుకోవడం (బ్యాంకు పెట్టుబడితో వీలీనీకరణమైన గుత్తాధిపత్యపు పారిశ్రామిక పెట్టుబడి ఫినాన్స్ పెట్టుబడి); 4) అంతర్జాతీయ కార్టెల్లుచే ప్రపంచ (ఆర్థిక) విభజన అదివరకే ఆరంభమయింది. యావత్తు ప్రపంచ మార్కెట్టుపై అధికారం చలాయించుతూ, దానిని తమలో తాము “సఖ్యతతో” విభాగించుకునేటట్టి — యుద్ధం పునః విభాగించే వరకూ — ఇట్టి అంతర్జాతీయ కార్టెల్లు ఇప్పటికప్పుడే నూటికి పైగా వున్నాయి! పెట్టుబడి ఎగుమతి — గుత్తవ్యాపారేతర-పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద వర్తకపు సరుకుల ఎగుమతితో విభేదించుతున్నట్టి అత్యంత విశిష్టమైన దృగ్విషయం — ఆర్థిక, ప్రాదేశిక-రాజకీయ ప్రపంచ విభాగంతో సన్నిహితంగా ముడిపడి వుంది; 5) ప్రపంచాన్ని ప్రాదేశికంగా విభాగించడం (వలసలు) పూర్తి అయిపోయింది.

అమెరికాలోనూ యూరప్ లోనూ, అటుతరువాత ఆసియాలోనూ పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క అత్యున్నత దశగా సామ్రాజ్యవాదం 1898-1914 మధ్యకాలంలో సంపూర్ణంగా అభివృద్ధి చెందింది. స్పానిష్-అమెరికన్ సంగ్రామం (1898), ఆంగ్లో-బోయర్ సంగ్రామం (1899-1902), రష్యా-జాపాన్ సంగ్రామం (1904-1905), 1900లో యురప్ లో ఆర్థికసంక్షోభమూ ప్రపంచ చరిత్ర నూతన శకంలో చారిత్రాత్మకంగా ప్రధానములైన సరిహద్దురాళ్లు.

సామ్రాజ్యవాదం పరాన్నభుక్కు, లేక క్షీణించుతూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానమేనని, ఉత్పత్తి సాధనాలపై సొంత స్వామ్యం వున్న చోట్లల్లా, గుత్తవ్యాపారం సర్వానికి స్వాభావికమైనట్టి క్షీణత చెందడమనే వైఖరిలో ప్రప్రథమంగా ప్రత్యక్షమవుతుంది. సామ్రాజ్యవాద బూర్జువావర్గంలో ప్రజాసత్తాక, అభ్యుదయ నిరోధక-రాజరిక విధానాల మధ్యనున్న భేదం తుడుచుపోతూంది, అందుకు అచ్చమైన కారణం, రెండూ కూడా ప్రాణంతోనే వున్నప్పటికీ కుళ్లిపోతూ వుండడమే (ఇంత మాత్రాన కొన్ని వ్యక్తిగత పరిశ్రమలలోనూ, కొన్ని వ్యక్తిగత దేశాలలోనూ, కొన్ని వ్యక్తిగత కాలావధులలోనూ పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క అత్యద్భుత త్వరితగతినీగల అభివృద్ధిని ఇది ఆటంకపరచదు). రెండవది, రెంటీయర్స్* “వడ్డీ ప్రతాల చీట్లు కత్తిరించి” జీవించే పెట్టుబడిదార్ల బ్రహ్మాండ స్తరములను సృష్టించడంలోనే పెట్టుబడిదారీ విధాన క్షీణం ప్రత్యక్షమవుతుంది. అగ్రస్థానమందున్న నాల్గు సామ్రాజ్యవాద దేశాలలోనూ — ఇంగ్లండు, ఉత్తర అమెరికా, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ — ప్రభుత్వరుణప్రతాల

* ఉత్పత్తిలో నూటిగా పాల్గొనకుండానే వాటా ప్రతాలు, ప్రభుత్వరుణప్రతాలు స్వామ్య ప్రతాలపై వచ్చే లాభాలపైనే జీవించేవారు. — అనువాదకుడు.

రూపంలో వున్న పెట్టుబడి ఒక్కొక్క దేశంలో 100 నుండి 150 మిలియార్డుల ప్రాంతాలవరకూ వుంటుంది, అనగా దీనినుండి సాలీనా వచ్చే ఆదాయం ఒక్కొక్క దేశంలోనూ 5 నుండి 8 మిలియార్డులకు తక్కువలేకుండా వుంటుందన్నమాట. మూడవది, పరాకాష్ఠ అందుకున్న పరాన్నభుక్తమే పెట్టుబడి ఎగుమతి. నాల్గవది, “ఫినాన్స్ పెట్టుబడి పరిపాలన కోసమే ప్రయత్నిస్తుంది కాని, స్వేచ్ఛకోసం ప్రయత్నించదు.” దారి కడవెళ్లా రాజకీయ అభివృద్ధి నిరోధమే సామ్రాజ్యవాదంయొక్క స్వాభావిక లక్షణం. అవినీతి, పెద్ద యెత్తున లంచగొండితనం, బ్రహ్మాండమైన అన్ని రకాల మోసాలూనూ. ఐదవది, అన్యాయ క్రమణితో అవిభాజ్యంగా పెనవేసుకు పోయినట్టి వీడిత జాతుల దోపిడీ, అందులోనూ ముఖ్యంగా వట్టెడుమంది “మహా” రాజ్యాలచే వలసదేశాల దోపిడీ కోటానకోట్ల అనాగరిక ప్రజల శరీరంపై జీవించుతూన్న పరాన్నభుక్కుగా నాగరిక ప్రపంచాన్ని మార్చివేసింది. రోమన్ శ్రామికుడు సమాజం మీద జీవించుతూండే వాడు. సమకాలిక సమాజం ఆధునిక శ్రామికుని మీద జీవించుతూంది. సిన్మొండి చేసిన ఈ ప్రగాఢ అవేక్షణను మార్క్స్ ప్రత్యేకంగా ఒత్తిచెప్పాడు.¹³² పరిస్థితులను సామ్రాజ్యవాదం కొంతవరకూ మార్చుతుంది. సామ్రాజ్యవాద దేశాలలోని శ్రామికవర్గం యొక్క ఉపరిస్తరములు కోటానకోట్ల అనాగరిక ప్రజల కష్టంపై జీవించుతున్నాయి.

సామ్రాజ్యవాదం మరణావస్థలో వున్న పెట్టుబడిదారీ విధానమే, సోషలిజంలోకి పరివర్తన చెందుతూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానమే ఎందుకవుతుందో స్పష్టమవుతుంది: పెట్టుబడిదారీ విధానం లోపలినుండి పుట్టుకు వచ్చేటట్టి గుత్తాధిపత్యం, అప్పటికే మరణశయ్యమీద వున్నట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానం, సోషలిజంలోకి పరివర్తన యొక్క ఆరంభం. సామ్రాజ్యవాదంచే శ్రమను బ్రహ్మాండంగా సామాజికీకరణం (క్షమార్థాలు — బూర్జువా అర్థశాస్త్రవేత్తలు చెప్పే — “పరస్పరానుబంధం”) చేయడమంటే ఇదే.

సామ్రాజ్యవాదానికి ఈ నిర్వచనం ప్రతిపాదించడంలో, సామ్రాజ్యవాదాన్ని “పెట్టుబడిదారీ విధాన అవస్థగా” భావించడానికి నిరాకరించుతూ, ఫినాన్స్ పెట్టుబడిచే “ఉత్తమము” అని అవలంబించబడిన విధానం అనీ, “పారిశ్రామిక” దేశాలచే “వ్యావసాయక” దేశాల ఆక్రమణ ధోరణి అనీ సామ్రాజ్యవాదానికి నిర్వచనం చెప్పేటట్టి కె.కాట్స్కితో మనం సంపూర్ణంగా వ్యతిరేకిస్తున్నాం.* సైద్ధాంతిక దృక్పథాననుండి చూచినట్లయితే, కాట్స్కి ఇచ్చిన

* “అత్యున్నత స్థాయిలో అభివృద్ధి చెందిన పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ఫలితమే సామ్రాజ్యవాదం. పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారీ జాతి ప్రతీదీ, అంతకు మరింత అధిక సంఖ్య వ్యావసాయక ప్రాంతాలను, వాటిలో ఏ జాతులు నివసిస్తున్నాయనే ప్రసక్తి లేకుండా,

నిర్వచనం పూర్తిగా బూటకం. పారిశ్రామిక పెట్టుబడియొక్క పరిపాలన గాకుండా, ఫినాన్స్ పెట్టుబడియొక్క పరిపాలనే, కేవలం వ్యవసాయక దేశాలనే గాకుండా, అన్ని రకాల దేశాలనూ అన్యాయముచేసి కల్చుకునే యత్నాలలోనే వుంది సామ్రాజ్యవాదయొక్క ప్రత్యేకత. “నిరాయుధీకరణ,” “అతిసామ్రాజ్యవాదం,” ఇత్యాది అసందర్భాలవంటి తన అప్రభంశపు బూర్జువా రిఫార్మిజానికి మార్గం సుగమం చేసేందుకు, సామ్రాజ్యవాదయొక్క రాజకీయాలను దాని ఆర్థిక విధానంనుంచీ, రాజకీయాల్లో వున్న గుత్తాధిపత్యాన్ని ఆర్థిక వ్యవస్థలో వున్న గుత్తాధిపత్యంనుంచీ కౌట్స్కి వేరుచేస్తున్నాడు. సామ్రాజ్యవాదంలో వున్న అత్యంత ప్రగాఢ వైరుధ్యాలను మసిపూసి మరుగుపరచడమూ, ఆ విధంగా సామ్రాజ్యవాదపక్షపు షూమార్డులతో, తాము సోషల్-జాతీయ దురహంకారులమని బహిరంగంగా చెప్పకుంటూన్న వాళ్లతో “ఐక్యత” అనే సిద్ధాంతాన్ని సమర్థించడమూ ఈ సైద్ధాంతిక అసత్యయొక్క లక్ష్యమూ ఉద్దేశమూన్నాయి.

మార్క్సిజంనుండి కౌట్స్కి తెగతెంపులు చేసుకుని విడిపోవడమును గురించి “సోత్సీ యాల్-డెమోక్రాట్” లోనూ, “కామ్యూనిస్ట్” లోనూ మే మిదివరకే చాలినంతగా ప్రస్తావించాం. మన రష్యన్ కౌట్స్కియ అనుచరులూ, మార్తోవ్ నూ చాలా మట్టుకు ట్రాట్ స్కీనీ కూడగట్టుకుని, అక్సెల్ రోడ్, స్పెక్ట్టెటర్లు, నాయకత్వం వహించుతూన్న ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ¹³³ సహాయకులూ, కౌట్స్కితత్వాన్ని ఒక ధోరణిగా, ఒక వివాదగ్రస్త విషయంగా పరిగణించాల్సి వుంటుందనే విషయాన్ని నోరుకుట్టుకుని దాటవేశారు. కౌట్స్కిని కేవలం శ్లాఘించడంతోనే (ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ రష్యన్ భాషలో ప్రచురణను ఖరారు చేసినట్టి జర్మన్ పాంఫ్లెట్ లో అక్సెల్ రోడ్), లేదా తాను ప్రతిపక్షానికి చెందినవాడనేనని వాలాయింతుతూ, తన జాతీయ దురహంకార ప్రకటనలను కపటబుద్ధితో తాను నిరర్థకంచేయ ప్రయత్నించుతూ కౌట్స్కి (స్పెక్ట్టెటర్) రాసిన ప్రైవేటు పుత్తరాల నుండి ఉల్లేఖనలకే తాము పరిమితమవుతూ, కౌట్స్కి యుద్ధకాలంలో రాసిన దానిని మాత్రం సమర్థించడానికి వారికి దమ్ములు లేకపోయాయి.

సామ్రాజ్యవాదం గురించి తనకున్న “అవగాహన”లో — సామ్రాజ్యవాదాన్ని ముస్తాబు చేయడంతో సమాన మవుతున్నట్టి భావనలో — హిల్ ఫెర్డింగ్ రచించిన “ఫినాన్స్ పెట్టుబడి” గ్రంథంతో సరిపోల్చుతేనే (కౌట్స్కినీ, సోషల్-జాతీయ దురహంకారులతో “ఐక్యతనూ” ఈనాడు హిల్ ఫెర్డింగ్ ఎంత శ్రద్ధతో సమర్థించుతున్నప్పటికైనా సరే!), అంతే

లొంగదీసి వాటిని కలిపివేసుకునే ప్రగాఢ వాంఛను అది కలిగి వుంటుంది” (కౌట్స్కి: “Neue Zeit” 1914 సెప్టెంబరు11).

కాకుండా సోషల్-లిబరల్ అయిన జె.ఎ. హోబ్స్‌తో కూడా సరిపోల్చినప్పటికీ కూడా ఒక వెనుకంజే కౌట్‌స్కి వేస్తున్నాడని గమనించాల్సి వుంటుంది. తాను మార్క్సిస్టునని ఈషణ్ణా త్రమైనా ఒప్పుకొనని ఈ ఇంగ్లీషు అర్థశాస్త్రవేత్త, సామ్రాజ్యవాదాన్ని మరింత ప్రగాఢంగా నిర్వచిస్తూ, దాని వైరుధ్యాలను 1902 లో రచించిన తన గ్రంథంలో మరింత సమూలంగా* బహిర్గతం చేస్తున్నాడు. సామ్రాజ్యవాదంయొక్క పరాన్నభుక్కు స్వభావం అనే అత్యంత ప్రాముఖ్యతను కల్గిన సమస్య గురించి ఈ రచయిత (కౌట్‌స్కియొక్క యుద్ధ వ్యతిరేక “సామరస్య” తత్వపు చప్పచప్పని మాటలన్నీ ఈ రచయిత పుస్తకంలో వున్నాయి) ఇలా రాస్తున్నాడు:

పాతకాలపు సామ్రాజ్యాల శక్తిని హోబ్స్ అభిప్రాయంలో రెండు సందర్భాలు బలహీన పరచాయి: 1) “ఆర్థిక పరాన్నభుక్కు విధానం” 2) తమకు లోబడివున్న పరదేశ ప్రజలతో తమ సేనలను నిర్మించుకోవడమూ. “మొదటి సందర్భం, పరిపాలన చలాయించుతూన్న రాజ్యం తన రాష్ట్రాలనూ వలసదేశాలనూ తన పరాధీన రాజ్యాలనూ తన పాలకవర్గాలనూ ధనవంతులను చేయడానికీ, తన కార్మికవర్గాలను తల ఒగ్గేటట్టు చేసేందుకు వారికి లంచం మేపడానికీ ఉపయోగించినట్టి ఆర్థిక పరాన్నభుక్కు విధానపు అలవాటు.” రెండవ సందర్భాన్ని గూర్చి హోబ్స్ ఇలా రాస్తాడు:

“సామ్రాజ్యవాద అంధత్వానికున్న అత్యంత చిత్రమైన లక్షణాలలో ఒకటి ” (సామ్రాజ్యవాదులకున్న “అంధత్వం” గురించిన ఈ గీతాలు, “మార్క్సిస్టు” కౌట్‌స్కినుండి కంటే సోషల్-లిబరల్ హోబ్స్ నోటనుండి వెలువడడమే హెచ్చు సమంజసంగా వుంటుంది) “ఈ ప్రమాదభరితమైన మార్గాన్ని గ్రేట్ బ్రిటన్, ఫ్రాన్సు, తదితర సామ్రాజ్య జాతులు అనారోచితమైన ఉదాసీనతో చేపట్టుతుండడం. ఈ మార్గాన అందరికంటే హెచ్చు దూరం పయనించింది గ్రేట్ బ్రిటనే. ఇండియా సామ్రాజ్యాన్ని జయించడానికై మనం సాగించిన యుద్ధాల్లో అత్యధికభాగం ఇండియా దేశీయులు మనతరపున పోరాడినవే; ఇటీవల ఈజిప్టులో లాగానే, మహత్తరమైన స్థాయి సేనల నాయకత్వాన్ని బ్రిటిష్ సేనానులు తమ చేతిలోనే వుంచుకున్నారు; మన ఆఫ్రికన్ పరాధీన దేశాలకు సంబంధించినంత వరకూ, దక్షిణ భాగం మినహా, ఇంచుమించు అన్ని యుద్ధాలనూ మన తరపున దేశీయులే సాగించారు.”

ఆర్థిక దృష్ట్యా, చైనా భావి విభజనను హోబ్స్ ఈ విధంగా విలువకట్టుతున్నాడు: “దక్షిణ ఇంగ్లాండు, రివియేరాలలోనీ, విలాసయాత్రికులమయమైనట్టి, లేదా ఆవాసికములై

* J.A.Hobson. “Imperialism,” London, 1902. [జె. ఎ. హోబ్స్, “సామ్రాజ్యవాదం,” లండన్, 1902. — అనువాదకుడు.]

నట్టి ఇటలీ, స్విట్జర్లాండ్లలోని కొన్ని భాగాలూ చిన్న గుంపులుగా నివసించుతూన్నట్టి దూర ప్రాచ్యంనుంచి డివిడెండ్లనూ పెన్షన్లనూ ఆర్జించుకుంటూన్నట్టి ధనిక ప్రభువులనూ, వీరితోపాటు ఇంతకంటే కొద్దిగా అధికసంఖ్యలో వున్న వృత్తి ఆశ్రితులూ వ్యాపారస్తులనూ, ఇంతకంటే బాగా అధికసంఖ్యలోనే వున్న ఆసన్నపరిచారకులనూ రవాణా వ్యాపారంలోనూ ఆహారపు సరుకుల చివరి ఉత్పత్తి దశలలోనూ పనిచేస్తూన్న కార్మికులనూ కల్గిన ప్రాంతాలు ఇప్పటికప్పుడే ప్రదర్శిస్తూన్న రూపాన్నీ స్వభావాన్నీ పశ్చిమ యూరప్ లోని అత్యధిక భాగం కూడా అప్పుడు వహించవచ్చు; ముఖ్యమైన ప్రధాన పరిశ్రమలన్నీ అదృశ్యమైపోయి, దిన దినమూ ఆహారానికి కావలసిన సరుకులూ ఫ్యాక్టరీ ఉత్పత్తులూ కప్పము రూపంలో ఆసియా ఆఫ్రికాలనుండి దేశంలోకి ప్రవహించుతూంటాయి.” “ఇంతకంటేనూ పెద్దవైన పాశ్చాత్య రాజ్యాల మిత్రత్వం, బృహత్ రాజ్యాల యూరపియన్ సమాఖ్య, ప్రపంచ నాగరికతా కార్యాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడం బదులు, ఒక పాశ్చాత్య పరాన్నభుక్కు విధానం అనే బ్రహ్మాండమైన ప్రమాదాన్ని ప్రవేశపెట్టగలిగే సాధ్యతనే, వ్యవసాయమూ, ఫ్యాక్టరీ సరుకుల ఉత్పత్తిలాంటి మౌలిక పరిశ్రమలలో ఇకనుండి పనిచేయకుండా, ఒక నూతన ఫినాన్స్ ల్ ప్రభువర్గంచే కంట్రోలు చేయబడుతూన్నట్టి లేదా పారిశ్రామికంగా అప్రధానమైన సేవలను నిర్వర్తించడంలో నియుక్తులై, వినమ్రమైన విస్తృత ఆశ్రిత జనరాసులను పోషించుతూన్నట్టి, ఆసియా ఆఫ్రికాల నుండి బృహత్తరమైన కప్పాన్ని ఆర్జించే ఉన్నత వర్గాలను కలిగిన పురోగామి పారిశ్రామిక జాతుల సమూహం ఒకటి మున్ముందు సాధ్యం కావచ్చునని మనం సూచించాం. ఇటువంటి సిద్ధాంతం” (భవిష్యత్తు అనవలసింది అతడు) “పర్యాలోచించ తగనిది కానేకాదని పేళన చేయబోయేవారిని, ఇప్పటికప్పుడే ఈ స్థితికి దిగజారిపోయినట్టి దక్షిణ ఇంగ్లండు జిల్లాల సామాజిక, ఆర్థిక స్థితిని పరిశీలించి, ఇంతవరకు ప్రపంచం ఎరుగని శక్తివంతమైన బృహత్ లాభ జలాశయాన్ని యూరప్ లో వినిమయం చేసేందుకుగాను ఖాళీ చేయబోతూన్న ఫినాన్సియర్ల, ఇన్వెస్టర్ల (రెంటీయర్స్) గ్రూపులవంటి గ్రూపుల ఆర్థిక కంట్రోలుకు చైనాను ఒప్పగించడం వల్ల సాధ్యం కాబోయే వ్యవస్థయొక్క అపార విస్తర్తగూర్చి పర్యాలోచించమనండి. భవిష్యత్తును గురించి ఈ ఒక్క వ్యాఖ్యానం, లేదా మరే ఇతర వ్యాఖ్యానం సాధ్యమవుతుందో చెప్పడానికి, ప్రపంచశక్తుల లీల ఎంతో అంత లెక్కకట్టనలవికాకుండానూ, పరిస్థితి ఎంతో అంత సంక్లిష్టంగానూ వుంది; కాని పాశ్చాత్య యూరప్ యొక్క సామాజ్యవాదాన్ని పరిపాలించుతూన్న ప్రభావాలు నేడు ఈ దిశలోనే నడుస్తున్నాయి, కాగా వీటికి భంగపాటు కలగని పక్షమందూ, లేదా ఇతర మార్గాలకు మళ్లించబడని పక్షమందూ, ఇటువంటి సమాప్తి లభిముఖంగానే ఇవి తప్పక సాగిపోతాయి”.

విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గంవల్ల మాత్రమే అదిన్నీ సామాజిక విప్లవ రూపంలో మాత్రమే వీటికి “భంగపాటు” కలుగుతుందన్న విషయాన్ని సోషల్-లిబరల్ హాబ్స్ గమనించడం లేదు. అతడు సోషల్-లిబరల్ కాదా మరి! అయినప్పటికీ, “యూరప్ సంయుక్త రాష్ట్రాల” సమస్యనూ దాని ఆంతర్యాన్నీ వివిధ దేశాలకు చెందిన వంచకులు కౌట్స్కీయ అనుచరులచే నేడు పూర్తిగా దాటవేయబడుతున్న దానినంతనూ, అనగా అవకాశవాదులు (సోషల్-జాతీయ దురహంకారులు) సామాజ్యవాద బూర్జువావర్గంతో కలిసి ఆఫీకా ఆసియాలో మూపులపై స్వారిచేసే సామాజ్యవాద యూరప్ ను అచ్చంగా సృష్టించడానికే కృషిచేస్తున్నారనే విషయాన్ని, బాహ్యగతాత్మకంగా చూచినట్లయితే సామాజ్యవాదంయొక్క అపరిమిత లాభాలనుండి లంచాలు తినిపించి, పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క కావలికుక్కలుగానూ, కార్మికోద్యమాన్ని అవినీతి పాల్పేసేవారుగానూ రూపొందించబడినట్టి పెట్టిబూర్జువావర్గానికి, కార్మికవర్గంలోని కొన్ని ప్రత్యేక స్తరములకూ చెందిన విభాగాలవారే అవకాశవాదులనే విషయాన్ని, ఎంతో ముందుగానే 1902 లోనే (కౌట్స్కీయ అనుచరుడైన ట్రాట్స్కీ దీనిని గమనించుతాడనే ఆశించుదాం!) అతడు ఎంతో ఘనంగా ఎదుర్కొన్నాడు.

సామాజ్యవాద బూర్జువావర్గానికి, కార్మికోద్యమంలో నేడు విజయం గాంచినట్టి (ఇది ఎన్నాళ్లు నిలుస్తుందో మరి!) అవకాశవాదానికి వున్నట్టి ఆర్థికమూ అత్యంత ప్రగాఢమూ అయిన ఈ సంబంధాన్ని ప్రతికావ్యాసాలలోనూ, పార్టీ తీర్మానాలలోనూ మేం పదేపదే చూపించుతూ వచ్చాం. సోషల్-జాతీయ దురహంకారులతో చీలిక తప్పనిసరి అనే పర్యవసానాన్ని దీనినుంచే, ఇతర విషయాలతోపాటు, తేల్చాం. ఈ సమస్యను దాటవేయడమే మంచిదని ఎంచుతున్నారు మన కౌట్స్కీయ అనుచరులు! ఉదాహరణకు, “ఆర్గనైజేషన్ కమిటీ విదేశీయ సెక్రిటేరియట్ బుల్లెటిన్”లో (నెం.4, 1916 ఏప్రిల్ 10) ఈ కింది విధంగా వ్యక్తీకరించబడినట్టి ఒక కుతర్కాన్ని మార్తోవ్ తన ఉపన్యాసాలలో వాక్కుచెబాడు:

“...మానసికాభివృద్ధిలో ‘మేధావిస్తరాన్ని’ అతి సన్నిహితంగా సమీపించుతున్నట్టి, అత్యంత ఉన్నతస్థాయి నైపుణ్యత కలిగినట్టి కార్మిక గ్రూపులు విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీనుండి అవకాశవాద దిశగా ప్రాణాంతకంగా దూరమైపోతున్నట్లయితే, విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీ ఉద్యమస్థితి విచారకరంగానే కాకుండా, నిరాశాజనకంగానే వుంటుంది....”

“ప్రాణాంతకంగా” అనే తెలివిమాలిన పదం ఉపయోగించడం వల్లనూ, ఒకానొక “హస్తలాఘవం” వల్లనూ కొన్ని నిర్దిష్టములైన కార్మికవర్గ స్తరములు అవకాశవాద దిశగానూ, సామాజ్యవాద బూర్జువావర్గ దిశగానూ దూరమయిపోయాయన్న వాస్తవవిషయం దాటవేయబడుతుంది! ఆర్గనైజేషన్ కమిటీ కుతర్కవాదులకు కావలసినదంతా ఈ వాస్తవ విషయాన్ని దాటవేయడమే! ఈనాడు కౌట్స్కీయ అనుచరుడు హిల్ ఫెర్డింగ్, ఇంకా ఇతరుల

నేకులూ గొప్పలు చెప్పుకుంటూన్నట్టి “అధికారయుతమైన ఆశావాదం”తో అసలు విషయాన్నివారు కొట్టిపారేస్తున్నారు: శ్రామికవర్గ ఐక్యతకూ, విప్లవాత్మక ధోరణి విజయానికి బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితులే హామీ యిస్తాయట! — అని వారు ఉద్ఘాటిస్తున్నారు. శ్రామిక వర్గం విషయంలో — వారు ఉద్ఘాటిస్తున్నారు — మేము “ఆశావాదుల”మట!

వాస్తవంగా మాత్రం, ఈ కౌట్‌స్కీయ అనుచరులందరూ — హిల్‌ఫెర్‌డింగ్, ఆర్గ్ నైజేషన్ కమిటీ పక్షంవారు మార్క్సప్రభుత్వములు — అవకాశవాద విషయంలో... ఆశావాదులు. ఇదీ అసలు విషయం!

శ్రామికవర్గం — ఒక్క యూరపియన్ పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్కే కాకుండా, ఒక్క సామ్రాజ్యవాద పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్కే కాకుండా — ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క బిడ్డ. ప్రపంచస్థాయిలో ఏభైయేళ్లు ముందుగానో, ఏభైయేళ్లు ఆలస్యంగానో — ఈ దృష్ట్యా, సమన్య స్వల్పమైనదే — “శ్రామికవర్గం” సహజంగానే ఐక్యతను “కల్గివుంటుంది,” దీనిలోపల సోషల్-డెమోక్రసీ “తప్పనిసరిగా” విజయవంత మవుతుంది. కాని కౌట్‌స్కీయ అనుచరుల్లారా! అసలు విషయం ఇదికాదు. యూరప్‌లోని సామ్రాజ్యవాద దేశాల్లో ఒక వర్గంగా శ్రామికవర్గానికి అన్యులైనట్టి, బూర్జువావర్గం యొక్క నౌకర్లు, ఏజెంట్లు, బూర్జువావర్గ ప్రభావానికి వాహనాలూ అయినట్టి అవకాశవాదుల ఎదుట వారి బంటుగా మీరు ఉడిగం చేస్తున్నారు. కార్మికోద్యమం గనుక వీరిని వదలించు కొనకపోతే, అది బూర్జువా కార్మికోద్యమంగానే వుండిపోతుంది. అవకాశవాదులతో, లెజీన్ లతో, డావిడ్‌లతో, ప్లేహానోవ్‌లు, లేదా ఛెన్‌కేలిలు, ప్రాతేసావ్‌ల వగైరాలతో “ఐక్యత” కోసమైన మీ వాదన బాహ్యగతాత్మకంగా చూచినట్టయితే కార్మికోద్యమంలో వున్న సామ్రాజ్యవాద బూర్జువావర్గపు ఆత్యుత్తమమైన ఏజెంట్ల ద్వారా కార్మికులను బానిసలుగా చేసేవేయడమును సమర్థించడమే. ప్రపంచ స్థాయిలో విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రసీ విజయం కేవలమూ అనివార్యం, కాని ఇది మీకు వ్యతిరేకంగానే సాగుతుంది, తప్పక సాగి తీరుతుంది, ఇది సంభవించుతూనేవుంది. తప్పక సంభవించి తీరుతుంది, అది మీ మీద విజయమే కాబోతుంది.

సమకాలిక కార్మికోద్యమంలో వున్నట్టి, 1914-1916లలో యావత్తు ప్రపంచం లోనూ ప్రత్యక్షంగా ఒకదానినుండి ఒకటి విడిపోయి వేరు మార్గాలు చేపట్టిన ఈ రెండు ధోరణులు, ఆ మాటకొస్తే ఈ రెండు పార్టీలు, మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లచే ఇంగ్లండులో అనేక దశాబ్దాల కాలంలో, సుమారు 1858 నుండి 1892 వరకు, అవేక్షితమయ్యాయి.

1898-1900 కంటే ముందే ఆరంభించబడినట్టి ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క సామ్రాజ్యవాదశకాన్ని చూసేవరకూ మార్క్స్‌గాని, ఎంగెల్స్‌గాని జీవించి వుండలేదు. సామ్రాజ్యవాద విశిష్ట లక్షణాలను, అధమం రెండు ప్రధాన లక్షణాలను అప్పటికే, పందొ

మొదలవ శతాబ్ది మధ్యకాలంనుంచే బహిరంగ పరచడం ఇంగ్లండు యొక్క విశిష్ట స్వభావం: 1) బ్రహ్మాండమైన వలసదేశాలు, 2) గుత్తవ్యాపార లాభం (ప్రపంచ మార్కెట్టులో తన కున్నట్టి గుత్తాధిపత్య స్థానం దీనికి కారణం. రెండు విషయాలలోనూ కూడా, ఆ కాలంలో పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ఇంగ్లండు ఒక మినహాయింపు; కాగా ఈ మినహాయింపును మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు విశ్లేషణచేస్తూ, ఇంగ్లీషు కార్మికోద్యమంలో అవకాశవాద (తాత్కాలిక) విజయంతో దీనికిగల సంబంధాన్ని సుస్పష్టంగానూ నిష్కర్షగానూ చూపించారు.

1858 అక్టోబరు 7 తేదీ లేఖలో ఎంగెల్స్, మార్క్స్ పేర ఇలా రాశాడు: “...ఇంగ్లీషు శ్రామికవర్గం వాస్తవంగా అంతకు మరింత బూర్జువాగా తయారవుతూందంటే, జాతులన్నిటిలోనూ అత్యంత బూర్జువా అయిన ఈ జాతి, ఒక బూర్జువా ప్రభుత్వాన్ని, బూర్జువావర్గం సరసనే ఒక బూర్జువా శ్రామికవర్గాన్ని తుదకు కలిగివుండడానికే ప్రత్యక్షంగా ప్రయత్నిస్తూంది. ప్రపంచాన్నంతనూ దోపిడీ చేస్తూన్నట్టి జాతికి ఇది సహజంగా సమర్థనీయమే.” సోర్గే పేర ఎంగెల్స్ 1872 సెప్టెంబరు 21 తేదీన రాసిన లేఖలో, ఇంటర్నేషనల్ యొక్క ఫెడరల్ కాన్ఫిరెన్స్ పేల్స్ (Hales) పెద్ద రగడ లేవనెత్తాడనీ, “ఇంగ్లీషు కార్మికోద్యమ నాయకులు అమ్ముడుపోయారని” మార్క్స్ అన్నందుకు, మార్క్స్పై ఒక అభిశంసన తీర్మానాన్ని పేల్స్ సాధించగల్గాడనీ సోర్గేకు తెలియపరచాడు. మార్క్స్ 1874 ఆగస్టు 4 న సోర్గే పేర ఇలా రాశాడు: “ఇక్కడ” (ఇంగ్లండులో) “పట్నవాస కార్మికుల మాట చెప్పాలంటే, ఈ నాయకుల మంద యావత్తూ పార్లమెంటు సభ్యులైవుంటే ఏ విచారమూ లేకపోను. ఈ మూకను వదల్చుకోవడానికి ఇంతకంటే మంచి మార్గం మరొకటిలేదు.” ఎంగెల్స్ 1881 ఆగస్టు 11 న మార్క్స్ పేర రాస్తూ: “మధ్యతరగతికి అమ్ముడుపోయి, లేదా అధమం దాని డబ్బులింటూన్న మనుషుల నాయకత్వాన్ని సహించుతూన్నట్టి ఈ శుద్ధ అధ్వాన్నపు ఇంగ్లీషు ప్రేడ్యానియన్లు” గురించి ప్రస్తావిస్తాడు. ఎంగెల్స్ కౌట్స్కి పేర 1882 సెప్టెంబరు 12 న ఇలా రాశాడు: “వలస విధానం గురించి ఇంగ్లీషు కార్మికులు ఏమనుకుంటున్నారని మీరు అడుగుతున్నారు. సరే చెప్తాను వినండి. సాధారణంగా రాజకీయాల గురించి వాళ్ళే మనుకుంటున్నారో సరిగ్గా అదే అనుకుంటున్నారు.... ఇక్కడ కార్మికుల పార్టీ లేదు, ఇక్కడున్నదల్లా కన్సర్వేటివ్లూ, లిబరల్-రాడికల్స్; ప్రపంచ మార్కెట్లపైనా, వలసదేశాలపైనా ఇంగ్లండుకున్న గుత్తాధిపత్యపు విందులో వీళ్లు కూడా ఉల్లాసంతో పాల్గొంటున్నారు.”

ఎంగెల్స్ సోర్గే పేర 1889 డిసెంబరు 7 న ఇలా రాశాడు: “...ఇక్కడ” (ఇంగ్లండులో) “అన్నిటికంటేనూ అసహ్యకరమైన దేమిటంటే, కార్మికుల చీమరక్తాల్లోకి ఎక్కి పోయినట్టి బూర్జువాతత్వపు ‘గౌరవార్హత’ (respectability) భావం.... కాగా

ఈ జట్టు అంతటితోనూ ఉత్తముడని నేను భావించే టామ్ మాన్ సహితం, లార్డ్ మేయర్ తో తాను భోజనానికి వెళ్లుతున్నానన్న సంగతి వలుగురితోనూ చెప్పకుని మహా ఆనందపడేవాడు. దీనిని మనం ఫ్రెంచివాళ్లతో సరిపోల్చిచూస్తే, ఏది ఎలావున్నప్పటికీ, విప్లవం ఎంత మంచిదో మనం అర్థం చేసుకోగలుగతాం.” 1890 ఏప్రిల్ 19 న తాను రాసిన లేఖలో అతడిలా అంటున్నాడు: “కాని అడుగున మాత్రం ఉద్యమం” (ఇంగ్లండులో కార్మికవర్గ ఉద్యమం) “సాగుతూనే వుంది, అంతకంతకు మరింత విశాల స్తరాలను ఇంతవరకూ స్తంభించిపోయి అట్టడుగున వున్న రాశిని ముఖ్యంగా ఆవహించుతూంది” (ఒత్తులు ఎంగెల్స్ వి). “కాగా తనను తానే కనుగొని, చలనంలో వున్నది తానే అనే జ్ఞానం ఈ బ్రహ్మాండ రాశికి కలిగే దినం ఇంక అట్టే ఎంతో దూరంలో లేదు.” 1891 మార్చి 4 న ఇలా రాస్తాడు: “రేపు కార్మికుల యూనియన్ చితికి పోయింది; డబ్బుండి, ఆ కారణం చేతనే పిరికిపందలైనట్టి ‘పాత’ కన్న ర్వేటివ్ ఫ్రేడ్ యూనియన్లు మాత్రమే రంగంలో నిలబడుతున్నాయి....” 1891 సెప్టెంబరు 14 న ఇలా రాశాడు: న్యూకాసిల్ లో జరిగిన ఫ్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ లో, పాత ఫ్రేడ్ యూనియనిస్టులు, ఎనిమిది గంటల పనిదినాన్ని వ్యతిరేకించినవారు, ఓడిపోయారు, “కాగా బూర్జువా లేబర్ పార్టీ ఓటమిని బూర్జువా ప్రతికలు గుర్తించుతున్నాయి” (ఒత్తులు ఎంగెల్స్ వే)

కొన్ని దశాబ్దాల కాలంలో ఎంగెల్స్ పునశ్చరణ చేసిన ఈ అభిప్రాయాలను అతడు బహిరంగంగానూ ప్రతికలలోనూ వ్యక్తీకరించిన విషయం, “ఇంగ్లండులో కార్మికవర్గం యొక్క స్థితి” అనే గ్రంథం రెండవ కూర్పునకు 1892 లో అతడు రాసిన పీఠికే రుజువు చేస్తూంది. “కార్మికవర్గంలో ఒక ప్రభువర్గం” గురించి, “కార్మిక ప్రజల బృహత్తరరాశి” తో విభేదించు తూన్నట్టి “కార్మికులలో విశేషాధికారాలుగల ఒక అల్పసంఖ్యాకవర్గం” గురించి ఈ పీఠికలో అతడు ప్రస్తావించుతాడు. 1848-1868 లో ఇంగ్లండు యొక్క ఆధిక్యతా స్థానం ఫలితంగా, కార్మికవర్గంలో “విశేషాధికారాలు కల్గి రక్షణ పొందుతూన్న ఒక చిన్న అల్ప సంఖ్యాకవర్గం” మాత్రమే “శాశ్వతంగా లాభం” పొందుతూండగా, కార్మికవర్గంలో “బృహత్తరరాశి, మహా అవుతే తాత్కాలికంగా మాత్రమే, కాస్త మెరుగు పరిస్థితులను అనుభవించు తూంది.” “ఈ” (ఇంగ్లండు యొక్క పారిశ్రామిక) “గుత్తాధిపత్యం చిన్నాభిన్నం అయి పోయేటప్పుడు, కార్మికవర్గం కూడా తానిప్పుడు అనుభవించుతూన్న పరిస్థితిని కోల్పోతుంది....” “కాస్త మంచి పరిస్థితిలో వున్నట్టి ‘పాత ఫ్రేడ్ యూనియనిస్టుల’ మెదడులకు ప్రతిబంధ కంగా ఏర్పడినట్టి వంశపారంపర్యంగా అందివ్వబడిన ‘గౌరవార్హమైన’ బూర్జువా దురభిమానాలు ఏమాత్రమూ లేని, నాగలి ఎరుగని కొత్త నేల అనదగిన మనస్సులు కలిగివుండడమనే అసరిమిత లాభకరమైన స్థితిలో వున్నారు” “కొత్త” యూనియన్లు, నిపుణతలేని కార్మి

కుల యూనియన్ల సభ్యులు.... ఇంగ్లండులో కార్మికుల ప్రతినిధులని పిలువబడుతున్న వాళ్లు “కార్మికులమనే తమ లక్షణాన్ని తమ లిబరలిజం సముద్రంలో తమ చేజేతులతో ముంచి వేసేందుకు తమ ఇష్టతే, తాము కార్మికవర్గంలో సభ్యులమనే విషయం త్సమించబడడానికి కారణమవుతున్నట్టి” వాళ్లే.

పాఠకుడు మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల సరాసరి కథనాలను మొత్తంగా అధ్యయనం చేయ గలిగేందుకే, మేము ఉద్దేశపూర్వకంగానే వాటిని కాస్త సుదీర్ఘంగానే ఉల్లేఖించాము. కాగా వాటిని పరించితీరాలి కూడానూ, అవి అతి జాగ్రత్తతో పరించ తగినవి. ఎందుచేతంటే, సామ్రాజ్యవాద శకంయొక్క బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితులవల్ల విధించబడినట్టి కార్మికవర్గ ద్యమ ఎత్తుగడలకు ఇవే కీలకం.

“మంచిసీళ్లను బురద చేసేందుకూ” మార్క్సిజం స్థానే అవకాశవాదులతో భావలోల త్వపు సభ్యతాభావాన్ని నిలబెట్టేందుకూ కౌట్స్కి అప్పటికే ప్రయత్నించాడు. బ్రిటన్ యొక్క గుత్తాధిపత్యాన్ని నాశనం చేసేందుకు ఒక సాధనంగా యుద్ధంలో జర్మనీ పాల్గొనడ మును సమర్థించే బాహుట, నిష్కపట సోషల్-సామ్రాజ్యవాదులకు (లెన్న్ వంటి వారికి) వ్యతిరేకంగా కౌట్స్కి వాదించుతూ, ఈ ప్రత్యక్ష అసత్యాన్ని, దీనితో సమానమైన మరొక అసత్యంతో “సరిదిద్దుతున్నాడు:” మోటు అసత్యం బదులు, తీయని అసత్యాన్ని అతడు వినియోగిస్తున్నాడు! ఇంగ్లండుయొక్క పారిశ్రామిక గుత్తాధిపత్యం ఏనాడో చితికిపోయింది, ఏనాడో నాశనమయిపోయింది. ఇక నాశనం చేయడానికి మిగిలింది సున్నకి సున్న, హాల్లీకి హాల్లీయే, అంటాడతడు.

ఈ వాదన అసత్యమని ఎందుకంటున్నాం?

అందు కారణం, మొదటిది, ఈ వాదన ఇంగ్లండుకు వున్నట్టి వలస గుత్తాధిపత్యాన్ని దాటవేస్తోంది. అయినప్పటికీ, పైన మనం గమనించినట్టుగా, ఏనాడో ఎంతో ముందుగా 1882 లోనే, ముప్పై నాలుగేళ్ళ క్రితమే ఈ విషయాన్ని ఎంగెల్స్ విస్తృతంగా ఎత్తిచూ పాడు! ఇంగ్లండు యొక్క పారిశ్రామిక గుత్తాధిపత్యం నాశనం కాబడినప్పటికీ దాని వలస గుత్తాధి పత్యం నిలబడి వుండడమే కాకుండా, అసాధారణంగా ఉధృతమైంది. ఎందుచేతంటే, సర్వ ప్రపంచాన్నీ విభాగించుకోవడం అప్పుడే అయిపోయింది! తేనెపూత పూసిన ఈ అబద్ధం మూలంగా, “యుద్ధంచేసేందుకు మిగిలింది సున్న” అనే బూర్జువా-పాసిఫిస్టు, అవకాశ వాద-అల్పబుద్ధి భావాన్ని కౌట్స్కి దొడ్డిదారిని ప్రవేశపెడుతున్నాడు. తత్వవ్యతిరేకంగా, పెట్టుబడిదారులకు యుద్ధంచేసుకుందుకు ఇప్పుడు ఏదో ఒకటి వుండడమే కాకుండా, పెట్టు బడిదారీ విధానాన్ని వారు భద్రపరచుకోవాలంటే యుద్ధంచేయకుండా వుండడం వారి శక్యం కాదు, ఎందుచేతంటే, వలసదేశాల బలాత్కారసహితమైన పునర్విభజన జరగనిదే పాత (బల

హీనమైనట్టి కూడా) సామ్రాజ్యవాద రాజ్యాలు అనుభవించుతున్న విశేషాధికారాలను కొత్త సామ్రాజ్యవాద దేశాలు సంపాదించుకో లేకపోతాయి.

రెండవది, ఇంగ్లండుకున్న గుత్తాధిపత్యం ఇంగ్లండులో అవకాశవాదం సాధించిన (తాత్కాలిక) విజయం ఏల వివరించగలుగుతుంది? ఇందుకు కారణం, గుత్తాధిపత్యం అత్యధిక లాభాన్ని, అనగా ప్రపంచం అంతటా ప్రామాణికమూ, రివాజూ అయిన పెట్టుబడిదారీ విధాన లాభానికి పైబడి ఇంకా మించినట్టి అత్యధిక లాభాన్ని సంపాదించి పెడుతుంది గనుక. ఈ అత్యధిక లాభంలో కొంత భాగాన్ని (ఇదేమంత తక్కువ భాగమేమీ కాదు!) పెట్టుబడి దార్లు తమ సొంత కార్మికులకు లంచాలు మేపడానికి, ఇతర దేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఆ ఫలానా జాతుల కార్మికులకూ వాటి పెట్టుబడిదార్లకూ మధ్య ఒక విధమైన మిత్రత్వం, (వెబ్ దంపతులు అభివర్ణించినట్టి ఇంగ్లీషు ప్రేడ్ యూనియన్లకూ యజమాన్లకూ మధ్యవున్న ప్రఖ్యాత “మిత్రత్వం”ను జ్ఞాపకం పెట్టుకోండి) సృష్టించడానికి వినియోగించుకో గలుగుతారు. ఇంగ్లండుయొక్క పారిశ్రామిక గుత్తాధిపత్యం పందొమ్మిదవ శతాబ్ది అంతమందు నాశనం కావించబడింది. ఇది నిర్వివాదం. కాని ఈ వినాశం ఏ విధంగా జరిగింది? గుత్తాధిపత్యం ఎట్టి దైనా అదృశ్యమైపోయే విధంగా ఇది జరిగిందా?

అలాగు జరిగి వుండినట్టయితే, కౌట్స్కి యొక్క (అవకాశవాదంతో) సామరస్య “సిద్ధాంతం” కొంత వరకూ సమర్థనీయమే కాగలదు. ఇప్పుడున్న విషయమంతా ఆలా జరగ లేదనే. సామ్రాజ్యవాదమే గుత్త పెట్టుబడిదారీ విధానం. ప్రతి కార్మికులూ, ప్రతి సిండికేటూ, ప్రతి బృహత్తర బ్యాంకుకూ ఒక గుత్తవ్యాపారమే. అత్యధిక లాభం అదృశ్యంకానేలేదు, అదింకా అలాగే వుంది. ఫినాన్స్ ల్ గా ధనవంతమైన ఒక దేశంచే ఇతర దేశాలు అన్నీ దోపిడీ చేయబడడం అలాగే వుంది, మరింత ఉధృతం కావించబడింది కూడానూ. సంపన్నములైన పట్టెడు దేశాలు — స్వతంత్రములై నిజంగా బృహత్తరములైన “ఆధునిక” సంపదే మన ఉద్దేశమైతే, అటువంటి దేశాలు కేవలం నాలుగే వున్నాయి: ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, సంయుక్త రాష్ట్రాలు, జర్మనీ — గుత్తాధిపత్యాన్ని బ్రహ్మాండమైన పరిమాణానికి అభివృద్ధి చేశాయి; కొన్ని దశ కోట్లను, ఆ మటకొస్తే సహస్రకోట్లను అత్యధిక లాభంగా సంపాదించుతున్నాయి. ఇతర దేశాల్లో వున్న కోటానుకోటి ప్రజల “మూపులపై స్వారిచేస్తూ,” ప్రత్యేకంగా సంపద వంతమూ, ప్రత్యేకంగా ఫలవంతమూ, ప్రత్యేకంగా నులభసాధ్య సంపాదితమూ అయిన కొల్ల సొత్తును పంచుకోడానికై అవి తమలో తాము పోట్లాడుకుంటున్నాయి.

వాస్తవంగా ఇదే సామ్రాజ్యవాదంయొక్క ఆర్థిక, రాజకీయ సారం, సామ్రాజ్యవాదం యొక్క ప్రగాఢ వైరుధ్యాలను బట్టబయలు చేయడం బదులు వాటిని మరుగుపరుస్తున్నాడు కౌట్స్కి.

“మహా” సామ్రాజ్యవాద రాజ్యాల బూర్జువావర్గాలలో ఏ ఒక్కటైనా సరే, “తన” కార్మికులలోని ఉన్నతస్థరములకు లంచాలు ఆర్థికంగా ఇవ్వగలుగుతుంది. ఇందుకోసం, సాలీనా పదికోట్ల ఫ్రాంకులను ఖర్చుపెట్ట గలుగుతుంది, ఎందుచేతంటే అది సంపాదించే ఆత్యధిక లాభం బహుశా నూరుకోట్లకు మించే వుంటుంది. కార్మిక మంత్రులూ, “కార్మిక ప్రతినిధులూ” (ఈ పదాన్ని ఎంగెల్స్ ఎంత అద్భుతంగా విశ్లేషించాడో జ్ఞాపకం తెచ్చుకోండి), యుద్ధ పరిశ్రమ కమిటీలు,¹³⁴ కార్మిక అధికారులు, సంకుచిత వృత్తియూనియన్లకు సంబంధించిన కార్మికులు, ఆఫీసు ఉద్యోగస్థులు, వగైరా, వగైరాల మధ్య ఈ పీసరు తాయం ఏ విధంగా పంచిపెట్టుబడుతుందనేది అవధానమైన ప్రశ్న.

1848 నుండి 1868 మధ్యనూ, కొంత వరకు ఆ తరువాతనూ, ఒక్క ఇంగ్లండ్ గుత్తాధిపత్యం చలాయించింది; ఇందువల్లనే ఇంగ్లండులో దశాబ్దాల తరబడి అవకాశవాదం వ్యాపించ గల్గింది. ఆత్యంత సంపదవంతములైన వలసలు, లేదా పారిశ్రామిక గుత్తాధిపత్యము కలిగిన దేశాలు మరేవీ లేకపోయాయి.

నూతన సామ్రాజ్యవాదవిధాన శకానికి పరివర్తన చెందడంలోనే పంథామ్మిదవ శతాబ్ది అఖిరి మూడవ భాగం విశిష్టత వ్యక్తమయింది. ఒకే ఒక్కటి కాకుండా, కొద్ది సంఖ్యలో మాత్రమే వున్నట్టి అనేక మహారాజ్యాల ఫినాన్స్ పెట్టుబడిచే గుత్తాధిపత్యం అనుభవించు బడుతుంది. (జపానులోనూ రష్యాలోనూ వున్నట్టి సైనిక శక్తియొక్క గుత్తాధిపత్యమూ, బ్రహ్మాండమైన ప్రాంతాలూ, లేదా అల్పసంఖ్య జాతీయతలనూ, చైనా, వగైరాలనూ దోచు కోవడానికిగల ప్రత్యేక అవకాశాలూ సమకాలిక ఫినాన్స్ పెట్టుబడి గుత్తాధిపత్యాన్ని పాక్షికంగా శీషపూరణం చేస్తూ, దాని స్థానాన్ని పాక్షికంగా ఆక్రమించుకున్నాయి.) దశాబ్దాల తరబడి ఇంగ్లండుయొక్క గుత్తాధిపత్యం సవాలు లేకుండా నిలబడే సామర్థ్యం గలిగి వుండడానికి ఈ భేదమే కారణమవుతుంది. సమకాలిక ఫినాన్స్ పెట్టుబడి యొక్క గుత్తాధిపత్యం ఇప్పుడు అతి ఉగ్రంగా సవాలు చేయబడుతుంది; సామ్రాజ్యవాద యుద్ధాల శకం ఇప్పుడు మొదలైంది. దశాబ్దాల తరబడి ఒక దేశంలోని కార్మికవర్గాన్ని లంచాలు మేపి చెడగొట్టడం ఆ రోజుల్లో సాధ్యమయింది. ఇప్పుడిది ఆసాధ్యమే కాకుండా, అసంభవం కూడానూ. కాని ఇందుకు భిన్నంగా, “కార్మిక ప్రభువర్గం”లోని (1848-1868 లో బ్రిటన్ లో వుండిన వాటితో సరిపోల్చి చూస్తే) స్వల్పతరములైన ఉన్నతస్థరములను ప్రతి సామ్రాజ్యవాద “మహా” రాజ్యమూ లంచాలిచ్చి మేవగలుగుతుంది, మేపుతుంది కూడానూ. ఆ రోజుల్లో, ఒక “బూర్జువా లేబరు పార్టీ” — ఎంగెల్స్ వాడినట్టి అద్భుతంగా ప్రగాఢమైన పదాన్ని ప్రయోగించాలంటే — ఒకే ఒక దేశంలో మాత్రమే రూపొంద గలిగింది, ఎందుచేతంటే అదొక్కటే గుత్తాధిపత్యాన్ని అనుభవించింది, చాలా కాలం అనుభవించింది కూడా. ఇప్పుడు అన్ని సామ్రాజ్యవాద

దేశాల్లోనూ అచ్చమైన “బూర్జువా లేబర్ పార్టీ” తరహావంటిది ఒకటి ఉండడం అనివార్యమూ, మామూలూ అయిపోయింది; కాని కొల్లసాత్తు పంచుకోడానికి అవి సాగించుతూన్న మొండి పోరాటం దృష్ట్యా, ఇటువంటి పార్టీ అనేక దేశాల్లో బహుకాలం మనగల్గడమనేది అసంభవం. ఎందుచేతంటే, ట్రస్టులూ, ఫినాన్స్ ల్ అల్పజనపరిపాలనమూ, అధిక ధరలూ, వగైరాలు, ఉన్నతస్తరములలోని పట్టెడుమందికీ లంచాలు ఇవ్వడానికి అనుమతించినప్పటికీ, శ్రామికవర్గ, అర్ధశ్రామికవర్గాల రాశిని అంతకంతకు మరింత అధికంగా వీడించి, చితకతోక్కి, నాశనంచేసి, చిత్రహింస చేస్తున్నాయి.

ఇటు చూడబోతే, అపార ధనసంపత్తి, విశేషాధికారాలూ కలిగినట్టి పట్టెడు జాతులను కడమ మానవాళి శరీరంపై “శాశ్వత” పరాన్నభుక్కులుగా మార్చివేసేటట్టి, ఆధునిక సైనిక విధానం సమకూర్చుతున్నట్టి అత్యాశ్చర్యకరములైన మారణాయుధాల సహాయంతో నీగ్రోలు, ఇండియా దేశస్థులు, వగైరాలను పరాధీనులుగా చేసివేసి, వారిని దోపిడీ చేయడం ఫలితంగా సంభవించిన “విజయాలతో సంతృప్తి” చెందేటట్టి, ఒక ధోరణి బూర్జువావర్గంలోనూ అవ కాశవాదులలోనూ కనబడుతూంది. అటు చూడబోతే, వెనుకటికంటే మరింతగా వీడించ బడుతూన్నట్టి, సామ్రాజ్యవాద యుద్ధం యావత్తు బాధలనూ భరించుతూన్నట్టి ప్రజా రాసులలో ఈ కాడిని తోసిపారేడానికీ, బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడానికీ ఒక ధోరణి కనబడు తూంది. ఈ రెండు ధోరణుల మధ్య జరిగే పోరాటంలోనే, ఈనాడు కార్మికోద్యమ చరిత్ర తప్పనిసరిగా అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఎందుచేతంటే, మొదటి ధోరణి యాదృచ్ఛికం కాదు, దానికి ఒక ఆర్థిక “ప్రాతిపదిక” వుంది. ఇప్పటికప్పుడే బూర్జువావర్గాలు అన్ని దేశాల్లోనూ వున్న సోషల్-జాతీయ దురహంకారుల “బూర్జువా లేబర్ పార్టీల”ను కని, పెంచి, పెద్దవి చేసి, తమకోసం భద్రపరచి వుంచారు. నిష్కర్షగా ఏర్పాటు చేయబడినట్టి, ఉదాహరణకు ఇటలీలోని బిస్సోలాతి యొక్క పార్టీలాంటి సంపూర్ణంగా సోషల్-సామ్రాజ్యవాద పార్టీ అయిన పార్టీకీ, మాటవరసకు చెప్పాలంటే, పాత్రేసావ్, గ్వాజ్ దేవ్, బూల్ కిన్, ఛెయిద్ జె, స్కోబెలెవ్, ప్రభృతుల సగం ఏర్పాటైన ఇంచుమించు పార్టీకిన్నీ వున్న భేదాలు లెక్కలోనివి కావు. ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, ఆర్థిక దృష్ట్యా, కార్మిక ప్రభువర్గ స్తరం తన సొంత పక్షాన్ని పరిత్యజించి బూర్జువావర్గంతో కలయిక పరిపక్వం చెంది యథార్థంకాగా, ఈ ఆర్థిక వాస్తవవిషయం, వర్గాల మధ్య వుండే సంబంధాల మార్పు, ఎట్టి ప్రత్యేకమైన రాజ కీయ రూపం ధరించబోతుందో అది మాత్రం విశిష్టమైన “ఇబ్బంది”ని దేనినీ కలి గించబోదు.

ఇది వరకు సూచించిన ఆర్థిక ప్రాతిపదికపై, ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క రాజకీయ సంస్థలు — పత్రికలు, పార్లమెంటు, ట్రేడ్ యూనియన్లు, సంఘాలు,

మహాసభలు, వగైరాలు — మర్యాద, నమ్రత రిపార్మిస్తుతత్వం కల్గినట్టి, దేశభక్తి పూరితులైనట్టి, ఆఫీసు ఉద్యోగులకు, కార్మికులకు ప్రసాదించబడిన ఆర్థిక విశేషాధికారాలతోనూ తాయాలతోనూ సారూప్యం కల్గినట్టి రాజకీయ విశేషాధికారాలనూ తాయాలనూ సృష్టించాయి. మంత్రిమండలిలోనో, యుద్ధ పరిశ్రమల కమిటీలలోనో, పార్లమెంటులోనో, లేదా రకరకాల కమిటీలలోనో, లేదా “స్తోమత” కలిగి, చట్టబద్ధంగా ప్రచురించబడుతూన్న పత్రికల సంపాదకీయ సిబ్బందిలోనో, లేదా స్తోమతలో వీటికేమాత్రం తీసిపోనట్టి “బూర్జువా జోహుకుమ్” ట్రేడ్ యూనియన్ల పాలకవర్గ కాన్ఫిల్లలోనో లాభదాయకమైనట్టి ఖుషీ ఉద్యోగాలు — ఇటువంటి వాటితో సామాజ్యవాద బూర్జువావర్గం, “బూర్జువా లేబర్ పార్టీల” ప్రతినిధులనూ, అనుయాయులనూ ఆకర్షించి బహూకరించుతూంది.

రాజకీయ ప్రజాస్వామ్యం యొక్క యాంత్రికశాస్త్రం కూడా ఇటువంటి దిశలోనే పనిచేస్తుంది. ఎన్నికలు లేనిదే మన రోజుల్లో ఏది చేయడానికి వీల్లేదు; ప్రజారాసులు లేనిదే ఏది చేయడానికి వీల్లేదు. కాగా పత్రికావ్యవస్థతోనూ పార్లమెంటరీ విధానంతోనూ నిండిన ఈ శకంలో బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోసే విప్లవాత్మక పోరాటాన్ని కార్మికులు పరిత్యజించి నంత కాలమూ వారికి అన్ని రకాల సంస్కరణలనూ, ఆశీస్సులనూ ఖరారు చేయడానికిగాను ముఖస్తుతితోనూ, అబద్ధాలతోనూ, మోసంతోనూ, ఫాషన్ లోపున్నట్టి ప్రజాదరణను పొందినట్టి ఊతపదాలతో గారిడీ చేసేటట్టి — కుడి చేత్తోనూ, ఎడమచేత్తోనూ విరజల్లబడుతూన్నట్టి — వాగ్దానాలతో విరాజిల్లుతూ విస్తృత శాఖోపశాఖలు కల్గి వ్యవస్థాబద్ధంగా నడిపించబడి, చక్కని ఉపకరణాలతోనూ సమకూర్చబడిన వ్యవస్థ లేనిదే ప్రజారాసుల పరివారాన్ని సంపాదించడం ఎంత మాత్రమూ వీలుపడదు. “బూర్జువా లేబర్ పార్టీ” యొక్క సాంప్రదాయిక దేశంలో ఈ వ్యవస్థకు — ఈ వ్యవస్థ ప్రతినిధులందరిలోనూ అగ్రగణ్యుడూ, అందెవేసిన చేయి అయిన బ్రిటిష్ మంత్రి, లాయిడ్ జార్జ్ పేరులో, దీనిని లాయిడ్ జార్జ్ జం అని నేను నామకరణం చేస్తున్నాను. బూర్జువా అగ్రశ్రేణి ఘటనా ఘటన సమర్థుడు, రాజకీయ జిత్తుల మారి, ఎటువంటి ఉపన్యాసాలనైనా సరే మీ చిత్తం వచ్చిన ఉపన్యాసాలను, చివరకు కార్మిక శ్రోతల ఎదుట జబ్బలు చరుకునే వి—వి—వి—విప్లవాత్మక ఉపన్యాసాలను సహితమూ ఇచ్చే ప్రజాను రంజకుడైన వక్త, విధేయులైన కార్మికులకు సోషల్ సంస్కరణల రూపంలో (భీమా, వగైరాలు) కాస్త పెద్ద పరిమాణమే కల్గిన తాయాలను సంపాదించిపెట్ట సమర్థుడైన లాయిడ్ జార్జ్ బూర్జువావర్గానికి భేషగా ఊడిగం చేస్తున్నాడు,* కాగా అచ్చంగా కార్మికుల

* “టోరీ దృక్పథంలో లాయిడ్ జార్జ్” అనే శీర్షికతో లాయిడ్ జార్జ్ కి రాజకీయ ప్రత్యర్థి అయిన ఒక టోరీ రాసిన వ్యాసాన్ని ఒక ఇంగ్లీషు మాసపత్రికలో ఇటీవల నేను చదివాను.

మధ్యనే అతడు పనిచేస్తున్నాడు, బూర్జువావర్గ ప్రభావం ఎక్కడైతే అచ్చంగా అవసరమవుతుందో, ఏ చోటనైతే దాని అవసరం ఎక్కువగా వుందో, నైతికంగా ప్రజారాసులను పట్టుకోవడం ఎక్కడైతే అత్యంత కష్టమో అక్కడే, అచ్చంగా శ్రామికవర్గంలోనే అతడు బూర్జువా ప్రభావాన్ని తీసుకొస్తున్నాడు.

కాగా లాయిడ్ జార్జ్ మధ్యా, ప్లెడెమన్లూ, లెజిస్లూ, హెండరసన్లూ, హైండ్ మన్లూ, ప్లేహానావ్లూ, రెనాడెల్లూ ప్రభృతుల మధ్యా ఏమంత పెద్ద భేదం వుందా? రెండవ రకం వారిలో కొందరు మార్క్సియ విప్లవాత్మక సోషలిజానికే తిరిగి రావచ్చు కదా, అని ఎవరైనా అభ్యంతరం చెప్పవచ్చు. అది సాధ్యమే, కాని ప్రశ్నను రాజకీయ స్థాయిలో అనగా రాజీ స్థాయిలో పరిశీలించినట్టయితే, తరతమ స్థాయిలో అత్యంత స్వల్ప భేదం తప్ప ఇది మరేమీ కాదు. ఈనాటి సోషల్-జాతీయ దురహంకారవాద నాయకులలో కొందరు వ్యక్తులు శ్రామికవర్గంలోకి తిరిగి చేరుకోవచ్చు. కాని సోషల్-జాతీయ దురహంకారవాద, లేదా అవకాశవాద (రెండూ ఒకటే) ధోరణి అదృశ్యం కానూ కాదు, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గాన్ని అది “తిరిగి చేరుకోనూ” చేరుకోజాలదు. ఎక్కడైతే కార్మికులలో మార్క్సిజం ప్రజాదరణ పొందిందో అక్కడ సర్వత్రా ఈ రాజకీయ ధోరణి, ఈ “బూర్జువా లేబర్ పార్టీ” మార్క్సి నామస్మరణ చేస్తూ మార్క్సి సాక్షిగా ప్రమాణం చేస్తూంటుంది. ఫలనా ఉల్లాకు, లేదా గుర్తు, లేదా అడ్వర్టైజ్మెంటు వాడకూడదని వ్యాపార సంస్థను నిషేధించేందుకు ఎలా గైతే వీలుపడదో, అలాగే వీళ్లని నిషేధించడానికి వీల్లేదు. పీడిత వర్గాలలో ప్రజాదరణ పొందిన విప్లవాత్మక నాయకులు మరణించిన తరువాత, పీడిత వర్గాలను మోసపుచ్చడానికని, ఈ నాయకుల పేర్లను వారి శత్రువులు భుక్తం చేసుకోడానికి యత్నించడం చరిత్రలో ఎల్లప్పుడూ జరిగిన విషయమే.

వాస్తవ విషయం ఏమిటంటే, ఒక రాజకీయ దృగ్విషయంగా, “బూర్జువా లేబర్ పార్టీలు” పురోగామి పెట్టుబడిదారీ దేశాలు అన్నిటిలోనూ అప్పుడే ఏర్పడి పోయాయి, కాగా యీ పార్టీలకు — లేదా గ్రూపులు, ధోరణులు, వగైరాలు ఏవైనా కానీయండి — వ్యతిరేకంగా దారి కడవెళ్లా పట్టుదలతోనూ నిర్దాక్షిణ్యంగానూ పోరాటం సాగించని పక్షంలో, సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాటమనే ప్రశ్నగాని, మార్క్సిజం, లేదా సోషలిస్టు కార్మికోద్యమం అనే ప్రశ్నగాని యేదీ వుండదు. రష్యోలో ఛెయిద్ జె గ్రూపు,¹³⁵ రష్యోలో “నాషె దేలో,” “గోలోన్

యుద్ధం వల్ల యీ ప్రత్యర్థికి కనువిప్పు కలిగి, బూర్జువావర్గానికి లాయిడ్ జార్జ్ ఎంతటి భేష్సైన భృత్యుడో అతడిప్పుడు తెలుసుకున్నాడు! టోరీలు ఇప్పుడు ఇతనితో సఖ్యపడ్డారు!

త్రుదా,"¹³⁶ విదేశాల్లో "ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ పక్షీయులు," వీరందరూ ఇటువంటి పార్టీ యొక్క రకాలే తప్ప మరేమీ కాదు. సోషల్ విప్లవం ముందు ఈ పార్టీలన్నీ అదృశ్యమై పోతాయని అనుకోడానికి ఏ కారణాలూ మాకు కనబడవు. తత్వవ్యతిరేకంగా, విప్లవం ఎంత దగ్గర పడుతూంటే అంత జోరుగా ఇది ప్రజ్వరిల్లుతుంది, అంత అకస్మాత్తుగానూ అంత ఉగ్రంగానూ వుంటాయి ప్రగతిలో పరివర్తనలూ దాట్లానూ, అంత అధికంగానూ వుంటుంది కార్మికోద్యమంలో అవకాశవాద, పెట్టీబూర్జువా ప్రవాహానికి ఎదురుగా విప్లవవాత్మక ప్రజావెల్లువ పోరాటం యొక్క పాత్ర. కౌట్స్కీతత్వం ఒక స్వతంత్ర ధోరణి ఎంత మాత్రమూ కాదు, ఎందుచేతంటే ప్రజారాసులలో గాని, బూర్జువావర్గంలో చేరిపోయి నట్టి విశేషాధికారాలనుగల స్తరంలోగాని, అదివేరూనలేదు. కాని కౌట్స్కీతత్వంయొక్క ప్రమాదం ఎక్కడుందంటే, వెనకటి భావశాస్త్రాన్ని ఉపయోగించి, "బూర్జువా లేబర్ పార్టీ"తో శ్రామికవర్గం పాత్రు కుదుర్చుకొనేటట్టుగానూ, ఆ పార్టీతో శ్రామికవర్గ ఐక్యతను భద్రపరచడానికీ, తద్వారా ఆ పార్టీ ప్రతిష్ఠను అధికం చేయడానికీ అది ప్రయత్నించుతుందనే వాస్తవవిషయంలోనే వుంది. తాము సోషల్-జాతీయ దురహంకారవాదుల మని బాహాటంగా చెప్పుకునే వారికి రాశి అనుచరవర్గం ఇప్పుడేమీ లేదు: ఇంగ్లండులో కార్మిక సభలలో లాయిడ్ జార్వీని మాట్లాడనివ్వకుండా గోలచేసి అతని నోరు కట్టించేస్తున్నారు; హైండ్ మన్ పార్టీనుండి రాజీనామా చేసేశాడు; రెనాడెల్, షెడెమన్ ప్రభృతులనూ, పాత్రేసావ్, గ్వాజ్ దేవ్ ప్రభృతులనూ పోలీసులు పరిరక్షిస్తున్నారు. కౌట్స్కీయ అనుచరులచే సోషల్-జాతీయ దురహంకారుల రహస్యపు సమర్థనే మరింత ప్రమాదకరమైనది.

కౌట్స్కీతత్వం యొక్క విస్తృతవ్యాప్త కుతర్కాలలో ఒకటి "ప్రజారాసుల" గురించి చెబుతూండడం. ప్రజారాసులనుండి, రాశి ఆర్గనైజేషన్ల నుండి తెగతెంపులు చేసుకొనే ఉద్దేశం మాకు లేనే లేదని వారు అంటారు! ఈ సమస్యను ఎంగెల్స్ ఎలా పరిష్కారం చేశాడో ఆలోచించండి. పంథొమ్మిదవ శతాబ్దిలో ఇంగ్లీషు ప్రేడ్ యూనియన్ల "ఇంగ్లీషు రాశి ఆర్గనైజేషన్లు" బూర్జువా కార్మిక పార్టీ పక్షాన్నే వున్నాయి. ఈ కారణం చెప్పి మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు దీనితో రాజీపడలేదు, దీనిని వారు బట్టబయలు చేశారు. వారు రెండు విషయాలను మరచి పోలేదు: మొదటిది, శ్రామికవర్గంలో అల్పసంఖ్యాకవర్గమే సూటిగా ప్రేడ్ యూనియన్ ఆర్గనైజేషన్లలో పాల్గొంటుంది. ఆనాడు ఇంగ్లండులోనూ, ఈనాడు జర్మనీలోనూ శ్రామికవర్గంలో ఐదోవంతు ఆర్గనైజైంది. పెట్టుబడిదారీ విధాన పరిస్థితులలో శ్రామిక వర్గంలో అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని ఆర్గనైజా చేయడం సాధ్యమని ఒక్కనాటికైనా ఎవ్వరూ అనుకోరు. రెండవది — ఇదే ముఖ్యమైనది కూడా — ఆర్గనైజేషన్లు యొక్క పరిమాణం

కాదు ప్రధాన విషయం, దాని పాలసీయొక్క నిజమైన, బాహ్యగతాత్మక తాత్పర్యమే ప్రధాన విషయం: ఈ విధానం ప్రజారాసులకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుందా, ప్రజారాసులకు ఉపయోగకరంగా వుంటుందా, అనగా పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి ప్రజారాసుల విముక్తినే అది లక్షించిందా, లేక అల్పసంఖ్యాకవర్గ ప్రయోజనాలకు, పెట్టుబడిదారీ విధానంతో అల్పసంఖ్యాకవర్గం కుదుర్చుకున్న సమాధానం యొక్క ప్రయోజనాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుందా? పంథొమ్మిదవ శతాబ్దిలో ఇంగ్లండులో ఈ రెండవదే నిజమైంది, నేడు జర్మనీ, వగైరా దేశాల్లోనూ ఇదే నిజమవుతుంది.

పాత ట్రేడ్ యూనియన్స్ “బూర్జువా లేబర్ పార్టీ”కి — విశేషాధికారాలు కల్గిన అల్పసంఖ్యాకవర్గానికి — “అట్టడుగు రాశి,” అనగా యథార్థమైన అధికసంఖ్యాకవర్గానికి వున్న వ్యత్యాసాన్ని ఎంగెల్స్ చూపుతూ, “బూర్జువా మర్యాదా భావం”తో ఇది కలుషితం కాబడని దీనికే అతడు విజ్ఞప్తి చేస్తాడు. ఇదే మార్క్సిస్టు ఎత్తుగడలలోని సారం!

సోషల్-జాతీయ దురహంకారవాదులనూ అవకాశవాదులనూ శ్రామికవర్గంలోని ఏ భాగం అనుసరించుతుందో, అనుసరించబోతుందో మనం చెప్పలేం — మనమే కాదు, ఎవ్వరూ చెప్పలేరు. పోరాటంవల్లనే ఇది బయలుపడుతుంది, సోషలిస్టు విప్లవం వల్లనే ఇది నిష్కర్షగా నిర్ణయించబడుతుంది. కాని సామ్రాజ్యవాద సంగ్రామంలో “పితృదేశ రక్షకులు” కేవలం అల్పసంఖ్యాకవర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నారనేదే తథ్యమని మనకు తెలుసు. కాగా అందు చేతనే, మనం సోషలిస్టులంగా వుండదల్చుకుంటే, అడుగుకు వెళ్ళి, ఇంకా మరింత లోతుకు వెళ్ళి, యథార్థమైన ప్రజారాసుల లోపలికి వెళ్ళడమే మన విద్యుక్తధర్మం. అవకాశవాద వ్యతిరేక పోరాటంలో వున్న యావత్తు అర్థమూ, యావత్తు విషయమూ ఇదే. అవకాశవాదులూ సోషల్-జాతీయ దురహంకారులూ ప్రజారాసుల ప్రయోజనాలకు వాస్తవంగా ద్రోహం చేస్తున్నారనీ, వాటిని అమ్మివేస్తున్నారనీ, కార్మికులలో అల్పసంఖ్యాకవర్గపు తాత్కాలిక ప్రయోజనాలనే వారు కాపాడుతున్నారనీ, బూర్జువా భావాలకూ ప్రభావాలకూ యథార్థంగా వారు వాహకములే అనీ, బూర్జువావర్గపు మిత్రులే, ఏజెంట్లే అనీ మనం బట్టబయలు చేయడంలో, ప్రజారాసులకు తమ వాస్తవ ప్రయోజనాలను పోల్చుకొనగల్గి, సామ్రాజ్యవాద సంగ్రామాల, సామ్రాజ్యవాద యుద్ధవిరమణ సంధుల సుదీర్ఘములైన బాధాకరములైన మార్పులన్నిటిలోనూ సోషలిజం కోసమూ విప్లవంకోసమూ పోరాడాలని ప్రజారాసులకు మనం ప్రబోధించుతాం.

అవకాశవాదులతో తెగతెంపులు చేసుకోవడం యొక్క అనివార్యతనూ, ఆవశ్యకతనూ ప్రజారాసులకు వివరించడమూ, అవకాశవాదానికి వ్యతిరేకంగా నిర్దాక్షిణ్యమైన పోరాటం

సాగించడం ద్వారా విప్లవానికై వారిలో ప్రబోధం కలిగించడమూ, జాతీయ-లిబరల్ కార్మిక విధానంలో వున్న నైచ్యాన్నంతనూ మరుగుపరచడం బదులు, దానిని బయటపెట్టేందుకై యుద్ధానుభవాన్ని ఉపయోగించడమూ — ఇదే ప్రపంచ కార్మికోద్యమంలో ఏకైక మార్క్సిస్టు పథం.

కౌట్స్కీతత్వం నుండి ఈ పథం భేదించడంలో దీని ప్రధాన లక్షణాల సారాంశం తేల్చడానికి తరువాతి వ్యాసంలో ప్రయత్నించుతాం.

అక్టోబరు 1916.

శామికవర్గ విప్లవంయొక్క యుద్ధ కార్యక్రమం

భండిక

హాలండ్, స్కాండినేవియా, స్వీట్జర్లెండ్లలో పాత సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కనిష్ఠ కార్యక్రమంలోని “మిలిషియా, లేక ప్రజలను సాయుధులను చేయడం” అనే అంశాన్ని తీసి వేసి, దాని స్థానే “నిరాయుధీకరణ” అనే కొత్త అంశం పొందుపర్చడమునకు అనుకూలంగా, ప్రస్తుతపు సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంలో “పితృదేశ రక్షణ” విషయమై సోషల్-జాతీయ దురహంకారుల అబద్ధాలతో పోరాడుతూన్న విప్లవాత్మక సోషలిస్టు-డెమోక్రాట్లలో కొన్ని గొంతుకలు వినవస్తున్నాయి. ఈ ప్రశ్నపై “Jugend-Internationale”¹³⁷ పత్రిక ఒక చర్చ ఆరంభించేసి, నిరాయుధీకరణకు అనుకూలంగా నెం. 3 వ సంచికలో ఒక సంపాదకీయ వ్యాసం ప్రచురించింది. ఆర్. గ్రీమ్ ప్రచురించిన ఇటీవలి సంగ్రహ సూత్రీకరణలలో “నిరాయుధీకరణ” భావానికి కొంత రాయితీ కూడా వుండడం మాకు విచారం కలిగించుతుంది. “Neues Leben”, “Vorbote”* మాసపత్రికలలో చర్చలు ప్రారంభించబడ్డాయి.

నిరాయుధీకరణ వాదుల స్థానాన్ని మనం పరిశీలించుదాం.

I

సైనికతత్వం అంతటికీ, యుద్ధం అంతటికీ వ్యతిరేకంగా జరిపే పోరాటంయొక్క సుస్పష్టము, అత్యంత నిశ్చితము, అత్యంత సుసంగతమూ అయిన వ్యక్తీకరణమే నిరాయుధీకరణ డిమాండు, అనేది ప్రధాన వాదం.

* “నూతన జీవితం,” “వైతాళికుడు” — అనువాదకుడు.

కాని, అచ్చంగా ఈ ప్రధాన వాదనలోనే నిరాయుధీకరణ వాదుల మౌలికమైన పొరపాటు వుంది. తాము సోషలిస్టులుగా వుండేంతకాలమూ, యుద్ధం అంతటికీ వ్యకురే కులుగా వుండేందుకు సోషలిస్టులకు వీలేదు.

మొదటి విషయం ఏమిటంటే, విప్లవాత్మక యుద్ధాలకు సోషలిస్టులు ఎన్నడూ వ్యతిరేకులుకారు, కాజాలరు. సామ్రాజ్యవాద “మహా” రాజ్యాల బూర్జువావర్గం పూర్తిగా అభ్యుదయ నిరోధకమయిపోయింది, కాగా ఈ బూర్జువావర్గం నేడు సాగిస్తున్న యుద్ధం అభివృద్ధి నిరోధక యుద్ధమనీ, బానిస యజమానుల యుద్ధమనీ, శిక్షార్హమైన యుద్ధమనీ మేము భావిస్తున్నాం. కాని ఈ బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా సాగించే యుద్ధం మాటేమిటి? ఉదాహరణకు, ఈ బూర్జువావర్గంచే అణగదొక్కుబడినట్టి, దీనిపై ఆధార పడినట్టి, లేక వలసదేశాలకు చెందినట్టి ప్రజలు తమ విమోచనకై సాగించే యుద్ధం మాటేమిటి? “ఇంటర్నాల్నియొనాలె” గ్రూపు¹³⁸ సంగ్రహ సూక్తికరణలలో 55 వ పేరాలో ఇలా వుంది: “ఈ విశ్వంఖల సామ్రాజ్యతత్వ శకంలో, ఎట్టి తరహా జాతీయ యుద్ధాలు వుండడానికి ఇక వీలుండదు.” ఇది తప్ప అని ప్రత్యక్షంగాగే తెలిసిపోతుంది.

ఇరవయ్యో శతాబ్ది చరిత్ర, ఈ “విశ్వంఖల సామ్రాజ్యవాద” శతాబ్ది చరిత్ర, వలస యుద్ధాలతో పూర్తిగా నిండివుంది. యూరపియన్లమైన మనం, ప్రపంచప్రజలోని అధికసంఖ్యాకవర్గం యొక్క సామ్రాజ్యవాద పీడకులం మనం, మనకు అలవాటైపోయిన తుచ్చమైన యూరపియన్ జాతీయ దురహంకారంతో “వలస యుద్ధాలు” అని వేటిని అంటామో అవి, తరుచుగా ఈ పీడితప్రజల జాతీయ యుద్ధాలే, లేదా జాతీయ ఉపప్లవాలే. సామ్రాజ్యవాదం యొక్క ప్రధాన మౌలిక లక్షణాలలో ఒకటి, అత్యంత బదుగు దేశాలలోని పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధిని త్వరితంచేసి, తత్ఫలితంగా జాతీయ పీడనకు వ్యతిరేకంగా సాగే పోరాటాన్ని విశాలపరచి తీవ్రం చేయడం. ఇది వాస్తవవిషయం. సామ్రాజ్యవాదం తరచుగా జాతీయ యుద్ధాలకు దారితీస్తుందని దీనినుండి తప్పనిసరిగా తేల్చుతుంది. తాను రాసిన పాంఫ్లెట్లో, పైన ఉదాహృతమైన “సంగ్రహసూక్తికరణాన్ని” సమర్థించుతూన్న యూనియన్, సామ్రాజ్యవాద శకంలో ఏ ఒక్క సామ్రాజ్యవాద మహారాజ్యంపైన సాగించే జాతీయ యుద్ధమైనా సరే, మరొక పోటీ సామ్రాజ్యవాద మహారాజ్యం ఆ యుద్ధంలో జోక్యం కలుగజేసుకోడానికి దారితీస్తుందనీ, ఈ విధంగా ప్రతి జాతీయ యుద్ధమూ ఒక సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంగా మారిపోతుందనీ రాసింది. కాని ఈ వాదం కూడా తప్పే. ఇది జరగవచ్చు, కాని ఇలా ఎల్లప్పుడూ జరగదు. 1900 నుండి 1914 వరకూ వున్న మధ్యకాలంలో జరిగిన వలస యుద్ధాలలో అనేకం ఈ మార్గాన్ని అనుసరించలేదు. కాగా ఉదాహరణకు, నేటి యుద్ధం అనంతరం, యుద్ధంలో పాల్గొన్న దేశాలన్నీ అమితంగా బలహీనపడిపోవడంతో యుద్ధం

అఖరైన పక్షంలో, జాతీయ, అభ్యుదయకర, విప్లవాత్మక యుద్ధాలు “ఏవీ కూడా” మాట వరనకు, మహారాజ్యాలకు వ్యతిరేకంగా ఇండియా, పర్షియా, సయాం, వగైరాలతో మిత్రత్వం కల్గి చైనా సాగించే యుద్ధం లాంటి యుద్ధాలు ఎటువంటివీ “ఉండవని” మనం ఉద్ఘాటించితే, అది కేవలం హాస్యాస్పదమే అవుతుంది.

సామ్రాజ్యవాదం కింద జాతీయ యుద్ధాల సాధ్యతను పూర్తిగా కాదనడం సైద్ధాంతికంగా పొరపాటూ, చరిత్రను ప్రత్యక్షంగా తప్పు అర్థం చేసుకోవడమూ అవుతుంది, కాగా ఆచరణలో యూరపియన్ జాతీయ దురహంకారంతో సమానం కూడా అవుతుంది: యూరప్, ఆఫ్రికా, ఆసియా, వగైరాలలో నివసించుతూన్నట్టి లక్షోపలక్షల ప్రజలను వీడించుతూన్న జాతులకు చెందిన మనం, వీడితప్రజలతో, “మన” జాతులకు వ్యతిరేకంగా వారు యుద్ధం చేయడం “అసాధ్యమ”ని మనం చెప్పాలన్నమాట!

రెండవ విషయం, అంతర్యుద్ధాలు కూడా యుద్ధాలే. వర్గపోరాటాన్ని గుర్తించే ప్రతివారికీ ప్రతి వర్గసమాజంలోనూ, వర్గపోరాటం యొక్క ప్రకృతిసిద్ధమైనట్టి, కాగా కొన్ని పరిస్థితులలో అనివార్యమైనట్టి కొనసాగింపు, అభివృద్ధి, తీవ్రకరణములకు చిహ్నమైన అంతర్యుద్ధాన్ని గుర్తించకతప్పదు. మహా విప్లవాలు అన్నీ దీనిని రుజువు చేస్తున్నాయి. అంతర్యుద్ధంతో తనకు సంబంధంలేదని అనడమూ, లేదా దానిని విస్మరించడమూ అంటే, దాని అర్థం తీవ్రాతితీవ్రమగు అవకాశవాదంలో దిగబడిపోయి, సోషలిస్టు విప్లవాన్ని విడనాడడమే అవుతుంది.

మూడవది, ఒక దేశంలో సోషలిజం విజయవంతమైనంత మాత్రాన, అట్టి విజయం మొత్తం యుద్ధాలనన్నిటినీ ఒక్క దెబ్బతో తొలగించివేయదు. తత్వవ్యతిరేకంగా, యుద్ధాలు వుంటాయని అది ముందుగానే అంగీకరించుతూంది. పెట్టుబడి విధానాభివృద్ధి వివిధ దేశాలలో మిక్కిలి అసమమంగా సాగుతుంది. వర్తక సరుకుల ఉత్పత్తి వ్యవస్థకింద ఇది వేరొక విధంగా వుండడానికి వీల్లేదు. అన్ని దేశాలలోనూ ఏకసమయమందే సోషలిజం విజయం సాధించ జాలదనే దీనినుండి సారాంశం తేల్చాంది. మొదట ఒక దేశంలోనో, లేదా అనేక దేశాల్లోనో అది విజయం సాధించగా, కడమ దేశాలు బూర్జువా స్థితిలోనే, లేదా బూర్జువా స్థితికి ఇంకా పూర్వస్థితిలోనే మరికొంతకాలం వరకూ వుండిపోతాయి. ఇది ఘర్షణను సృష్టించి తీరడమే కాకుండా, సోషలిస్టు రాజ్యాంగయంత్రంలోని విజయవంతమైన శ్రామికవర్గాన్ని నాశనం చేసేందుకు ఇతర దేశాలలోని బూర్జువావర్గాల సరాసరి యత్నాలను కూడా సృష్టించి తీరుతుంది. ఇటువంటి దృష్టాంతాలలో, మనం యుద్ధానికి దిగిన పక్షంలో, అది న్యాయసమ్మతమైనట్టి, ధర్మబద్ధమైనట్టి యుద్ధమే అవుతుంది. అది సోషలిజం కోసం యుద్ధమే, బూర్జువావర్గం నుండి ఇతర ప్రజలను విముక్తి చేసే యుద్ధమే అవుతుంది. ఎంగెల్స్ 1882

సెప్టెంబరు 12 న కౌట్స్కి పేర రాసిన లేఖలో, అప్పటికప్పుడే విజయం సాధించిన సోషలిజం “రక్షణ యుద్ధాలు” సాగించడం సాధ్యమేనని బాహుటంగా అతడు అంగీకరించాడూ అంటే, అతడు సంపూర్ణంగా సరిగానే చెప్పాడన్నమాట. అతని మనస్సులో వుండిన దేమిటంటే, ఇతర దేశాల బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా విజయం సాధించిన శ్రామికవర్గ రక్షణే.

ఒకే ఒక్క దేశపు బూర్జువావర్గాన్నే కాకుండా, సర్వప్రపంచ బూర్జువావర్గాన్నీ మనం కూలదోసి, దానిని సంపూర్ణంగా ఓడించి, దాని ఆస్తి హక్కులను లాగివేసిన తరువాత మాత్రమే యుద్ధాలు అసాధ్య మవుతాయి. కాగా శాస్త్రీయ దృక్పథానం నుండి చూసినట్లయితే, అత్యంత కష్టమైన కర్తవ్యం, సోషలిజంలోకి పరివర్తన చెందడంలో బృహత్తర పరిమాణంలో పోరాటాన్ని కోరే కర్తవ్యం, బూర్జువావర్గ ప్రతిఘటనను అణచి వేయడమేనన్న విషయాన్ని, అత్యంత ముఖ్యమైన ఈ విషయాన్ని మనం మరుగుపరచినా లేదా పక్కకు నెట్టివేసినా, అది శుద్ధతప్పే అవుతుంది, పూర్తిగా విప్లవవ్యతిరేకమే అవుతుంది. “సోషల్” మతగురువులూ అవకాశవాదులూ భావికాలపు శాంతియుతపు సోషలిజం గురించి కలలు కనడానికి ఎల్లప్పుడూ సిద్ధంగానే వుంటారు; కాని వీరికీ, విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్లకీ వున్న అసలు భేదం ఎక్కడుందంటే, ఈ సుందరమైన భవిష్యత్తును సాధించడానికి ఆవశ్యకమయేటట్టి భయానకమైన వర్గపోరాటం గురించి, వర్గ యుద్ధాలు గురించి తలపోయడానికిగాని, కలలు కనడానికిగాని వారు నిరాకరించడంలోనే వుంది.

మాటలు మనను పెడదార్లు పట్టించకుండా మనం జాగ్రత్తపడాలి. “పితృదేశ రక్షణ” అనే పదం, ఉదాహరణకు, అనేకులకు ద్వేషకారణ మవుతుంది, ఏమంటే, ప్రస్తుతపు పరరాజ్య కబళనా యుద్ధంలో బూర్జువావర్గం ఆడుతున్న అబద్ధాలను కప్పిపుచ్చి, దాట వేయడానికి తాము అవకాశవాదులమనీ, కౌట్స్కీయానుచరులమనీ బహిరంగంగా చెప్పుకుంటూ న్నవారు ఈ పదాన్ని వాడుతుండడమే. ఇది వాస్తవవిషయం. ఆయితే అంతమాత్రాన, రాజకీయ నినాదాలను గురించి పర్యలోచించడం మనం మరచిపోవాలని దీనినుండి పర్యవసానం తేల్చకూడదు. ప్రస్తుత యుద్ధంలో “పితృదేశ రక్షణ”ను గుర్తించడమంటే, ఈ యుద్ధం “ధర్మ” యుద్ధమనీ, శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలకోసం యుద్ధమనీ తుచ గుర్తించడమే తప్ప మరొకటికాదని మేము మళ్ళీమళ్ళీ చెబుతున్నాం, ఎందుచేతంటే ఏ యుద్ధంలోనైనా సరే, దండయాత్రలు జరగవచ్చు. సామ్రాజ్యవాద మహారాజ్యాలకు వ్యతిరేకంగా తాము సాగిస్తున్న యుద్ధాలలో పీడిత ప్రజలకు తమ “పితృదేశ రక్షణ” కూ, లేదా ఏ బూర్జువా దేశానికి చెందిన ఏ గాల్గిఫెకు వ్యతిరేకంగానో విజయవంతమైన శ్రామికవర్గానికి తన యుద్ధం సాగించడానికి హక్కు నిరాకరించడమూ, కేవలం తెలివితక్కువే అవుతుంది.

రాజకీయాలను ఇతర సాధనాల ద్వారా సాగించడమే ప్రతి యుద్ధమూ, అనే విషయాన్ని మరచిపోవడం సైద్ధాంతికంగా కేవలం తప్పే అవుతుంది; మహారాజ్యాలలో రెండు గ్రూపులు తమ సామ్రాజ్యవాద విధానాల కొనసాగింపే ప్రస్తుత యుద్ధం; కాగా సామ్రాజ్యవాద శకం యొక్క మొత్తం సంబంధాలవల్లనే ఈ రాజకీయాలు ఉత్పన్నమై, దోహదం చేయబడ్డాయి. కాని జాతీయ పీఠకు వ్యతిరేకమైన పోరాటం యొక్క, బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా శ్రామిక వర్గ పోరాటంయొక్క రాజకీయాలనూ, కాగా అందువల్లనే మొదటిది, విప్లవాత్మక జాతీయ ఉపస్థాపన, యుద్ధాలయొక్క; రెండవది, బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా శ్రామికవర్గ యుద్ధాల, ఉపస్థాపనయొక్క; మూడవది, పై రెండు రకాల విప్లవాత్మక యుద్ధాలు, వగైరాల యొక్క, సాధ్యతనూ అనివార్యతనూ కూడా, అచ్చంగా ఈ శకమే అవశ్యంగా ఉత్పన్నమూ, దోహదమూ చేసి తీరాలి.

సెప్టెంబరు 1916.

మన విప్లవంలో శ్రామికవర్గంయొక్క కర్తవ్యాలు

శ్రామికవర్గ పార్టీ వేదికకు ముసాయిదా

ఖండిక

మన పార్టీకి శాస్త్రీయంగా నిర్దుష్టమూ, శ్రామిక
వర్గ చైతన్యాన్ని రాజకీయంగా తేటపరచేందుకు
సహాయకారీ అయే పేరు ఎట్టిది వుండాలి?

19. ఇక ఆఖరి విషయానికొచ్చాను — మన పార్టీ పేరు. కమ్యూనిస్టు పార్టీ అని మనం పేరు పెట్టుకోవాలి — సరిగ్గా మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు పేరు పెట్టుకున్నట్టే.

మనం మార్క్సిస్టులమనీ, “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళికను” మనం ప్రాతిపదికగా తీసు కుంటున్నామనీ మనం పదే పదే చెప్పాల్సివుంది. రెండు ముఖ్యమైన అంశాలలో సోషల్-డెమోక్రాట్లు దీనికి వక్రభాష్యం చెప్పి దీనికి ద్రోహం చేశారు: 1) కార్మిక జనానికి దేశం అనేది లేదు: సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంలో “పితృదేశ రక్షణ” అంటే సోషలిజానికి ద్రోహమే; 2) రాజ్యాంగయంత్రం గురించిన మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతం రెండవ ఇంటర్నేషనల్ చే వికృతం చేయబడింది.

మార్క్స్ అనేకసార్లు, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా 1875 లో “గోతా కార్యక్రమ విమర్శ”లో విశదీకరించినట్టు, ఇంతకంటే సుబోధకంగా 1894 లో ఎంగెల్స్ పునరుద్ఘాటించినట్టు¹³⁹ “సోషల్-డెమోక్రసీ” అనే పేరు శాస్త్రీయంగా తప్ప. మానవాళి పెట్టు బడిదారీ విధానంనుండి సరాసరి కేవలం సోషలిజానికే, అనగా ఉత్పత్తి సాధనాల సామాజిక స్వత్వానికీ, ప్రతి వ్యక్తి చేతనూ వెరవేర్చబడిన పనియొక్క పరిమాణం అనుసరించి సరుకుల పంపిణీకీ, చేరుకోగల్గుతుంది. ఇంతకంటే బాగా దూరమే ఆలోచించుతుంది మన పార్టీ: “ప్రతివాని నుండీ వాని శక్తి సామర్థ్యాలను అనుసరించి, ప్రతివానికీ వాని అవసరాలను అను సరించి” అనే దీక్షావాక్యం లిఖించబడిన పతాకను కలిగిన కమ్యూనిజంలోకి సోషలిజం క్రమేణా తప్పనిసరిగా పరివర్తన చెంది తీరుతుంది.

ఇది నా మొదటి వాదం.

రెండవ వాదం: మన పార్టీ పేరులో రెండవ భాగం (సోషల్-డెమోక్రాటిక్) కూడా శాస్త్రీయంగా తప్పే. రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క రూపాలలో ప్రజాస్వామ్యం ఒక రూపమై వుండగా, మార్క్సిస్టులమైన మనం ఏ రాజ్యాంగయంత్రానికైనా వ్యతిరేకులమే.

ఫ్లేహ్నోవ్, కౌట్స్కి లాంటి రెండవ ఇంటర్నేషనల్ (1889-1914) నాయకులు మార్క్సిజాన్ని అవభంశపరచి, వికృతం చేసేశారు.

మార్క్సిజానికి అరాజకవాదానికి భేదం ఎక్కువదంటే, సోషలిజంలోకి పరివర్తన చెందేందుకు రాజ్యాంగయంత్ర ఆవశ్యకతను మార్క్సిజం గుర్తించుతుంది; కాని (కౌట్స్కి ప్రభుత్వాలతో మనమిక్కడే విభేదించుతున్నాం) మనం గుర్తించేది మామూలు పార్లమెంటరీ విధానపు బూర్జువాప్రజాస్వామిక రిపబ్లిక్కు తరహా వంటి రాజ్యాంగయంత్రం కాదు, 1871 పారిస్ కమ్యూన్ని పోలినట్టి, 1905, 1917 కార్మిక ప్రతినిధుల సోవియట్లను పోలినట్టి రాజ్యాంగయంత్రం.

నా మూడవ వాదం: మనదేశంలో, రాజ్యాంగయంత్రం అనే పదంయొక్క సరైన అర్థంలో రాజ్యాంగయంత్రం కానట్టి ఈ కొత్త "రాజ్యాంగయంత్రాన్ని," అది బలహీనంగానూ, ఇంకా పిండోత్పత్తి రూపంలోనే వున్నప్పటికీ, జీవితమే, విప్లవమే వాస్తవానికి ఇప్పటికప్పుడే సృష్టించింది.

ఇది కేవలం నాయకుల సిద్ధాంతాలు కాకుండా, ఇప్పటికప్పుడే ప్రజారాసుల ఆచరణీయ ప్రశ్న అయింది.

రాజ్యాంగయంత్రం అనే పదం యొక్క సరైన అర్థంలో, రాజ్యాంగయంత్రమంటే ప్రజలనుండి వేర్పరచబడిన సాయుధ దళాలచే ప్రజారాసులపై ఆజ్ఞాపనము.

ఇప్పుడు జన్మించుతూన్న మన కొత్త రాజ్యాంగయంత్రం కూడా ఒక రాజ్యాంగయంత్రమే, ఎందుచేతంటే మనకు కూడా సాయుధ దళాలు అవసరం; మనకు కూడా కఠినాతి కఠినమైన క్రమం అవసరం, విప్లవప్రతీఘాతానికి జారిస్తు, లేదా గుచ్కోవ్ బూర్జువా యత్నాలను అన్నిటినీ మనం బలప్రయోగంతోనూ నిర్దాక్షిణ్యంగానూ అణచివేసి తీరాలి.

కాని ఇప్పుడు జన్మించుతూన్న మన కొత్త రాజ్యాంగయంత్రం, ఈ పదంయొక్క సరైన అర్థంలో, రాజ్యాంగయంత్రం కానే కాదు, ఎందుచేతంటే రష్యాలో అనేక భాగాల్లో ఈ సాయుధ దళాలు ప్రజల నెత్తిమీద కూచోపెట్టినట్టి, ప్రజలనుండి వేర్పరచబడినట్టి, ఆచరణలో పదవినుండి తొలగించ వీల్గినట్టి కొందరు విశేషాధికారాలనుగల మనుషు లెవరో కాకుండా, అసలు ప్రజారాసులే, యావత్తు ప్రజే.

పాతకాలపు రాజరిక ప్రభుత్వనిర్వహణాంగములైన పోలీసు, సైన్యము, ఉద్యోగిబృందం సహాయంతో బూర్జువావర్గ పరిపాలనను పటిష్ఠం చేసినట్టి మామూలు బూర్జువా తరహా ప్రజాస్వామ్యంవైపు వెనక్కి చూడడకుండా, మనం ముందుకే చూడాలి.

ఇప్పుడు జన్మించుతున్నట్టి, ఇప్పటికప్పుడే ప్రజాస్వామ్యంగా ఇక వుండనట్టి కొత్త ప్రజాస్వామ్యానికై మనం ఎదురుచూడాలి. ఎందుచేతనంటే ప్రజాస్వామ్యం అర్థం ప్రజలపై రాజ్యం అయివుండగా, సాయుధప్రజ తనపై తానే రాజ్యం చేయజాలదు.

ప్రజాస్వామ్యం అనే పదం కమ్యూనిస్టు పార్టీకి ప్రయుక్తంచేయడం శాస్త్రీయంగా తప్పు అవడమేకాకుండా, ఈనాడు, 1917 మార్చి తరువాత, ఈ పదం విప్లవాత్మక ప్రజల కళ్లకు తగిలించిన గంతగానూ, “రాజ్యాంగయంత్రంలో” ఏకైకశక్తిగా, ఏ రాజ్యాంగయంత్రమైనా సరే “హరించిపోవడము”కు వైతాళికుడుగా కార్మిక, కర్షక, తదితర ప్రతినిధులందరి సోవియట్లు అనే కొత్తను ధైర్యంగా, స్వేచ్ఛగా, తమ సొంత చొరవతో నిర్మించు కోవడానికి ఆటంకముగానూ ఏర్పడుతుంది.

నా నాల్గవ వాదం: అంతర్జాతీయంగా సోషలిజంయొక్క బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితిని లెక్కలోకి తీసుకోవాలి.

ఈ పరిస్థితి, 1871-1914 మధ్యకాలంలో “సోషల్-డెమోక్రసీ” అనే తప్పుడు అవకాశవాద పదంతో మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు బుద్ధిపూర్వకంగానే సమాధానపడిన పరిస్థితికాదు. ఎందుచేతంటే, అప్పుడు, పారిస్ కమ్యూన్ ఓటమి తరువాత, ఆర్గనైజేషనుకూ ప్రబోధానికి సంబంధించిన నెమ్మదైన కార్యకలాపమే ఆనాటి కర్తవ్యమని చరిత్ర ఆదేశించింది. ఆ రోజుల్లో మరేదీ సాధ్యం కాకపోయింది. సిద్ధాంత రీత్యానే కాకుండా, ఆర్థికంగానూ రాజకీయంగానూ అరాజకవాదులు ఆనాడు (ఇప్పటిలాగానే) మౌలికంగా తప్పుడు మార్గాన్ని అనుసరించారు. అరాజకవాదులు ఆ కాలపు స్వభావాన్ని సరిగా విలువకట్టలేకపోయారు, ఎందుచేతనంటే ప్రపంచ పరిస్థితిని — సామ్రాజ్యవాద లాభాలవల్ల చెడిపోయినట్టి ఇంగ్లీషు కార్మికుడు, పారిస్లో కమ్యూన్ ఓటమి, జర్మనీలో దరిమిలా (1871) బూర్జువా-జాతీయోద్యమ విజయోత్సాహం, అర్థపూర్వక రష్యా యొక్క యుగయుగాల సుషుప్తి — వారు అర్థం చేసుకోలేకపోయారు.

పరిస్థితిని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సరిగా విలువకట్టారు, అంతర్జాతీయ పరిస్థితిని వారు అర్థం చేసుకున్నారు; సోషల్ విప్లవారంభాన్ని నెమ్మదిగా సమీపించడమనే కర్తవ్యాన్ని వారు అవగతం చేసుకున్నారు.

మన వంతు మనం కూడా కొత్త శకంయొక్క ప్రత్యేక స్వభావాలనూ కర్తవ్యాలనూ అర్థం చేసుకుందాం. “రాక్షస దంతాలను నేను విత్తునాలుగా చల్లాను, పుష్కలంగా పండాంబి పేలు”

అని మార్క్స్ ఎవరినుద్దేశించి అన్నాడో అట్టి కొరగాని మార్క్సిస్టులను మనం అనుకరించవద్దు.

సామాజ్యవాదంగా పెరిగి పెద్దదైనట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క బాహ్యగతాత్మక అవసరాలు సామాజ్యవాద యుద్ధాన్ని దాపురింపజేశాయి. ఈ యుద్ధం మానవాళిని నాగరికతా విధ్వంసనం అంచుకు, లక్షోపలక్షల కోటావకోట్ల మానవులను పశుప్రాయులను చేసేటట్టి, నాశనం చేసేటట్టి ఒక అగాధం అంచుకు తీసుకొచ్చింది.

శ్రామికవర్గ విప్లవంద్వారానే తప్ప దీనినుండి బయటపడడానికి గత్యంతరం లేదు.

కాగా, ఈ విప్లవం ఆరంభమయే ఊణంలో, పిరికితనంతోనూ సంశయంతోనూ కూడిన తప్పటడుగులు, బూర్జువావర్గంపై విపరీతమైన ఆశలు పెట్టుకున్న అడుగులు అది వేస్తూన్నప్పుడు, సరిగా అట్టి ఊణంలో, “సోషల్-డెమోక్రాటిక్” నాయకులలో, “సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ”కి చెందిన పార్లమెంటరీ విధానవాదులలో, “సోషల్-డెమోక్రాటిక్” పత్రికలలో — ప్రజారాసులపై ప్రభావం నెరపే పత్రికలు ఇవే కదా మరి — అధిక సంఖ్యాకవర్గం (ఇది సత్యం, ఇది వాస్తవవిషయం) — సోషలిజాన్ని పరిత్యజించి, సోషలిజానికి ద్రోహంచేసి, “తమ” జాతీయ బూర్జువావర్గ పక్షంతో చేరిపోవడం తటస్థించింది.

ఈ నాయకులు ప్రజారాసులను గందరగోళ పరచి, పెడదారులు పట్టించి, మోసం చేస్తున్నారు.

కాగా రెండవ ఇంటర్నేషనల్ ఎంత కుళ్లిపోవాలో అంత కుళ్లిపోయి, అంత పాతపడి పోయి, అంత ముసలి తుక్కు అయిపోయినట్టి పేరుకు ముడిపడిపోయి, తద్వారా ఈ మోసానికి మద్దతు ఇచ్చి, దానిని మనం సులభం చేయాలట!

కార్మికులలో “చాలా మంది” చిత్తశుద్ధితో సోషల్-డెమోక్రసీని అర్థం చేసుకుంటున్నారనే మనం ఒప్పుకుందాం; కాని బాహ్యగతాత్మకం నుండి స్వకీయగతాత్మకాన్ని పోల్చుకోవడం ఎలాగో తెలుసుకునే సమయం ఆసన్నమయింది.

స్వకీయగతాత్మకంగా మట్టుకు, అట్టి సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికులు శ్రామిక వర్గ ప్రజారాసుల ఆత్యంత విశ్వాసప్రాతులైన నాయకులు.

అయినప్పటికీ బాహ్యగతాత్మకంగా మట్టుకు, ప్రపంచ పరిస్థితి ఎలా వుందంటే, ప్రజారాసుల మోసగింపును మన పార్టీ పాతపేరు మరింత సులభం చేస్తూంది, కాగా పురోగమనాన్ని కుంటుపరుస్తూంది; ఎందుచేతనంటే, అడుగడుగున, ప్రతి పత్రికలోనూ, ప్రతి పార్లమెంటరీ గ్రూపులోనూ నాయకులే, అనగా ఎవరి గొంతుకలైతే మారుమూలలకు సహితం వినబడతాయో, ఎవరి చేతలైతే స్ఫుటంగా కనబడుతాయో అట్టి వారే, ప్రజారాసులకు అగుపడతారు; అయినప్పటికీ వీరందరూ “కూడా-సోషల్-డెమోక్రాట్స్,” సోషలిజం ద్రోహు

లతో, సోషల్-జాతీయ దురహంకారులతో “ఐక్యతకు” సముఖలే; వీరందరూ కూడా “సోషల్-డెమోక్రసీ” రాసియిచ్చిన పాత హుండీలను చెల్లింపుకై హాజరుపెట్టుతున్నారు....

కాగా, ఈ వాదములకు ప్రతివాదములేమిటి?.. “అరాజకవాద-కమ్యూనిస్టులూ మీరూ ఒకరే అనుకుంటారు” అని కొందరంటున్నారు....

సోషల్-నేషనలిస్టులూ, సోషల్-లిబరల్స్, లేదా ఫ్రెంచి రిపబ్లిక్కులోని ప్రముఖ బూర్జువా పక్షమూ, ప్రజాసమితి బూర్జువా పద్ధతిలో మోసగించడంలో అత్యంత నేర్పరులూ అయిన రాడికల్-సోషలిస్టులూ మేమూ ఒకరమే అనుకుంటారని మేము ఎందుచేత భయపడడం లేదు?... “ఆ పేరుకు ప్రజాసమితి బాగా అలవాటుపడిపోయారు, తమ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ అంటే కార్మికులు ఎంతగానో ‘ప్రేమిస్తారు,’” అని ఇందుకు జవాబు చెబుతున్నారు.

కేవలం ఇదొక్కటే వాదన. కాని మార్క్సియ శాస్త్రాన్ని, రేపు జరుగనున్న విప్లవంలోని కర్తవ్యాలను, ప్రపంచ సోషలిజం యొక్క బహ్యగతాత్మక స్థానాన్ని, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ సిగ్గుచేటైన పతనాన్ని, శ్రామికవర్గయుల చుట్టూ తిరుగుతూన్నట్టి “కూడా-సోషల్-డెమోక్రాట్లు” మందలు ఆచరణ కార్యానికి కలుగజేస్తూన్న హానిని నిరాకరించే వాదన ఇది.

ఇదొక రివాజ వాదన, నిర్దరమత్తు వాదన, జడత్వపు వాదన.

ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించడానికి కంకణం కట్టుకున్నాం మనం. లక్షోపలక్షల జనాన్ని చుట్టుముట్టినట్టి, కోటానకోట్ల పెట్టుబడియొక్క ప్రయోజనాలు చిక్కుకున్నట్టి ఈ సామ్రాజ్యవాద యుద్ధాన్ని, మానవచరిత్రలో అత్యంత మహత్తరమైన శ్రామికవర్గ విప్లవం జరగనిదే నిజమైన ప్రజాస్వామిక శాంతితో అంతమొంద జాలని ఈ యుద్ధాన్ని అంతమొందించడానికి కంకణం కట్టుకున్నాం మనం.

అయినప్పటికీ మనన్ని చూసుకుని మనమే భయపడుతున్నాం. మనం “అలవాటు పడిపోయి” మన “ప్రేమను చూరగొన్న ఆ కుళ్లు చొక్కా”ని తీసి పారేయడానికి మనకి మనసొప్పడంలేదు....

కాని ఆ కుళ్లు చొక్కాని తీసి పారేసి కొత్త మడతలు వేసుకునే సమయం వచ్చింది.

పెట్రోగ్రాడ్, ఏప్రిల్ 10, 1917.

ఎత్తుగడలను గురించి లేఖలు

ఖండిక

మొదటి లేఖ

ప్రస్తుత పరిస్థితిపై అంచనా

వర్గముల అన్యోన్యసంబంధాలయొక్క, ప్రతి చారిత్రక పరిస్థితిలోని నిర్దిష్టములైన ప్రత్యేకతలయొక్క అత్యంత సునిశితమైనట్టి, బాహ్యగతాత్మకంగా రుజువు పరచబడగల్గేటట్టి విశ్లేషణను మనం చెయ్యాల్సి వుంటుందని మార్క్సిజం డిమాండు చేస్తోంది. రాజకీయ విధానానికి శాస్త్రీయమైన పునాదికోసం తప్పనిసరిగా అవశ్యకమైనట్టి ఈ డిమాండును నెరవేర్చడానికి బోల్షెవిక్లం మనం ఎల్లప్పుడూ చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నించాం.

“మా ఉపదేశం ఒక పిడిసూత్రం కాదు, అది కార్యాచరణకు మార్గదర్శి,”¹⁴⁰ అని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఎల్లప్పుడూ చెప్పేవారు; చారిత్ర ప్రక్రియ ప్రతి ప్రత్యేక దశ యొక్క నిర్దిష్ట ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులచే అవశ్యంగా మార్పునకు లోనయే సాధారణ కర్తవ్యాల రేఖా చిత్రాన్ని మాత్రమే, అత్యుత్తమ సందర్భాల్లోనే వ్యక్తపరచగల్గే “సాంకేతికాలను” కంఠపాఠంచేసి, కేవలం పునశ్చరణ చేయడమును వారు న్యాయంగానే ఎగతాళి చేశారు.

అలాంటప్పుడు, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ పార్టీ తన కర్తవ్యాలనూ తన క్రియాకలాప రూపాలనూ నిశ్చయించుకుందుకు ఈనాడు అది అనుసరించాల్సినట్టి, నిశితంగా స్థిరపడినట్టి బాహ్యగతాత్మక వాస్తవవిషయాలు ఏమిటి?

“ప్రావ్ద”, 1917 మార్చి 21, 22 తేదీలుగల నెం. 14, 15 సంచికలలో ప్రచురించబడిన నా మొదటి “దూరదేశాలనుండి లేఖ” (“ప్రథమ విప్లవంలో ప్రథమ దశ”) లోనూ, నా సంగ్రహ సూత్రీకరణలలోనూ, “రష్యాలోని ప్రస్తుత పరిస్థితి విశిష్ట స్వభావాన్ని,” విప్లవంయొక్క మొదటి దశనుండి రెండవ దశకు పరివర్తనచెందే కాలావధి అని నిర్వచించాను. మరి, అందుచేతనే: “కార్మికులారా, మీరు జారిస్తున్న వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా అంతర్యుద్ధంలో అద్భుతమైన శ్రామికవర్గ వీరత్వాన్ని, ప్రజా వీరత్వాన్ని ప్రదర్శించారు. విప్లవం రెండవ దశలో మీ విజయసాధనకై మార్గం సుగమం చేసుకునేందుకు శ్రామికవర్గాన్నీ, సర్వ ప్రజలనూ ఆర్గనైజుచేయడంలో మీరు అద్భుతాలను ప్రదర్శించాలి”

అని ఈ తరుణంలో ప్రధాన నినాదంగా, “ప్రధాన కర్తవ్యంగా” నేను భావించాను (“ప్రెస్”, నెం. 15)

మొదటి దశలో పున్న విషయమేమిటి?

రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క అధికారాన్ని బూర్జువావర్గానికి బదిలీ చేయడంలో వుంది ఈ దశలో పున్న విషయం.

1917 ఫిబ్రవరి - మార్చి విప్లవం ముందు, రాజ్యాంగయంత్రం యొక్క అధికారం ఒక పాత వర్గం, అనగా నికోలస్ రొమానోవ్ నాయకత్వం వహించిన ప్యూడల్ భూస్వామ్య కులీనవర్గం చేతిలో వుండేది.

ఇప్పుడు ఆ విప్లవం అనంతరం మరొక వర్గం, ఒక కొత్త వర్గం, అనగా బూర్జువా వర్గం, చేతిలో వుంది అధికారం.

రాజ్యాంగయంత్రాధికారం ఒక వర్గం నుండి మరొక వర్గానికి బదిలీ కావడమే విప్లవం, అనే ఉక్తియొక్క ఖండితంగా శాస్త్రీయమూ, ఆచరణలో రాజకీయమూ అయిన రెండు అర్థాల్లోనూ, ప్రథమమూ, ప్రధానమూ, మౌలికమూ అయిన చిహ్నం.

ఈ మేరకు రష్యోలో బూర్జువా, లేదా బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం పూర్తి చేయబడింది.

సరిగా ఇక్కడే, తాము “పాత బోల్షెవిక్ల” మని గొప్పగా చెప్పుకునే ఆక్షేపకుల రగడ ఒకటి మనకు వినబడుతుంది: “ కేవలం ‘శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం’ వల్లనే బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం పూర్తిచేయబడుతుందని మేం ఎల్లప్పుడూ చెప్పామా లేదా? బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం కూడా అయిన వ్యవసాయ విప్లవం పూర్తి చేయబడిందా? తత్వవ్యతిరేకంగా, అది అసలు ప్రారంభమే కాలేదు అన్నది వాస్తవవిషయం కాదా?” అని వారు ప్రశ్నించుతున్నారు.

అందుకు ఇదీ నా జవాబు: చరిత్ర బోల్షెవిక్ నినాదాలనూ భావాలనూ సాధారణంగా ధ్రువీకరించింది; కాని నిర్దిష్టంగా మాత్రం, ముందుగానే అనుకోగల్గినదాని కంటే (ఎవరైనా సరే అనుకోగల్గినదానికంటే) భిన్నంగా విషయాలు, మరింత స్వకపోలకల్పితంగానూ, మరింత సమయోచితంగానూ, మరింత బహువర్ణభూయిష్టంగానూ రూపొందాయి.

ఈ వాస్తవవిషయాన్ని మనం నిర్లక్ష్యం చేసినా, విస్మరించినా, నూతనమైనట్టి సజీవమైనట్టి యథార్థంయొక్క విశిష్ట లక్షణాలను పరించడం బదులు, రోకటి పాటలా నేర్చుకున్న సాంకేతికాన్ని ఆలోచనారహితంగా పునశ్చరణ చేయడంవల్ల మన పార్టీ చరిత్రలో ఒక సారి కాదు, అనేక సార్లు దురదృష్టకరమైన పాతను ధరించినట్టి ఆ “పాత బోల్షెవిక్ల” లాగానే మనమూ తయారవుతాం.

“శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం” రష్యన్ విప్లవంలో ఇప్పటికప్పుడే నిజపరచబడింది*; ఎందుచేతంటే, ఈ “సాంకేతికం” కేవలం వర్గాల అన్యోన్యసంబంధాలనే చూడగల్గుతూంది, కాని ఈ సంబంధాన్ని, ఈ సహకారాన్ని అమలు జరిపేటట్టి నిర్దిష్ట రాజకీయ సంస్థను చూడలేకపోతూంది. వాస్తవంగా నిజపరచబడిన “శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం” ఇదిగో ఇక్కడుంది మీకు.

ఈ సాంకేతికం ఇప్పటికప్పుడే పాతబడిపోయింది. జీవితం దీనిని సాంకేతిక ప్రపంచం నుండి వాస్తవ ప్రపంచంలోకి మార్చివేసి, దీనికి రక్తమాంసాలను పెట్టి, నిర్దిష్టపరచి, తద్వారా దీనిని మార్చివేసింది కూడానూ.

కొత్తదీ, భిన్నమైనదీ వేరొక కర్తవ్యం నేటి కార్యక్రమావళిలో నిల్చి వుంది: ఈ నియంతృత్వం లోపల వున్న శ్రామికవర్గపు (దేశరక్షణ వ్యతిరేక, అంతర్జాతీయ, “కమ్యూనిస్టు,” కమ్యూన్ లోకి పరివర్తనకు సుముఖములైన) మూలద్రవ్యాలను, సన్నకారు పొంత దారీ, లేక పెట్టీబూర్జువా (చెయిడ్ జె, టెరెతెలి, సైక్లోవ్ ల, సోషల్-రివల్యూషనరీల, వీరిలాంటి విప్లవాత్మక దేశరక్షణవాదుల, కమ్యూన్ దిశగా పయనించేందుకు వ్యతిరేకుల, బూర్జువావర్గానికి బూర్జువా ప్రభుత్వానికి వత్తాసు ఇచ్చేందుకు సుముఖులైన మూలద్రవ్యాలనుండి చీలదీయడం.

“శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం” గురించి మాత్రమే ఈనాడు మాట్లాడే మనిషి పాతకాలపు మనిషే, తదానుషంగికంగా, పర్యవసానంలో స్వపక్షం వదలిపెట్టేసి పెట్టీబూర్జువావర్గంలో చేరినవాడై, శ్రామికవర్గపు వర్గపోరాటానికి వ్యతిరేకి అవుతున్నాడు. అట్టివాడు “బోల్-షెవిక్” విప్లవాత్పూర్వ పురావస్తు భాండాగారంలో (“పాత బోల్-షెవిక్ ల” పురావస్తు భాండాగారం అని దీనిని పిలువవచ్చు) వుంచి భద్రపరచబడడానికి అర్హుడవుతాడు.

శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం ఇప్పటికప్పుడే నిజపరచబడింది, కాని అది అత్యంత స్వకపోలకల్పిత రూపంలోనూ, అనేక రకాల ముఖ్యమైన మార్పులతోనూ నిజపరచబడింది. వీటిని గురించి ప్రత్యేకంగా మరొక లేఖలో నేను వివరిస్తాను. ప్రస్తుతానికి, మార్క్సిస్టు అన్నవాడు సజీవమైన జీవితాన్ని, వాస్తవికతయొక్క యథార్థ విషయాలను గుర్తించాలే గాని, ఎంత ఉత్తమంగా చూసినా, ప్రాధాన్యతనూ సాధారణాన్నీ రేఖామాత్రంగా చూపి, జీవిత సంక్లిష్టాలను ఆసన్నంగా మాత్రమే గ్రహించగల్గే అన్ని సిద్ధాంతాల్లాంటిదే అయినట్టి, నిన్నటి సిద్ధాంతాన్ని పట్టుకుని వేళ్లాడకూడదు.

* ఒకానొక రూపంలోనూ ఒకానొక మెట్టుకూ.

“ప్రియ మిత్రమా, బూడిదెవర్లం సిద్ధాంతం; పచ్చగా కలకల్లాడుతూంటుంది జీవితమనే శాశ్వతవృక్షం.”¹⁴¹

బూర్జువా విప్లవ “పరిసమాప్తి” ప్రశ్నను ఇంకా పాతపద్ధతిలోనే ప్రదర్శించే వ్యక్తి, సజీవమైన మార్క్సిజాన్ని మృతాక్షరాలకు బలిపెడుతున్నాడు.

పాత భావన ప్రకారం, శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల పరిపాలన, వాటి నియంతృత్వం బూర్జువా పరిపాలన తరువాత సంభవించగలదు, సంభవించి తీరుతుంది కూడానూ.

కాని వాస్తవ జీవితంలో, దీనికి భిన్నంగా అప్పుడే సంభవించనే సంభవించింది: అత్యంత స్వకపోల కల్పితమైనట్టి, నూతనమైనట్టి, అపూర్వమైనట్టి ఒకదానితో ఒకటి పెనవేసుకోనిపోవడం సంభవించింది. బూర్జువావర్గ పరిపాలన (ల్వోవ్, గుచ్కోవ్ ల ప్రభుత్వం), దానితోసహా బూర్జువావర్గానికి ఐచ్ఛికంగా అధికారాన్ని ధారాదత్తంచేసి, తనంతట తానే బూర్జువావర్గ అనుబంధంగా ఐచ్ఛికంగా మారిపోతూన్నట్టి శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం — ఈ రెండూ ఏకసమయంలో ఒకదాని సరస నొకటి ఉనికి కలిగివున్నాయి.

ఎందుచేతంటే, పెట్రోగ్రాడ్ లో అధికారం వాస్తవంగా కార్మికులు, సైనికుల చేతిలోనే వుందన్న విషయం మరచిపోకూడదు: కొత్త ప్రభుత్వం వీరిమీద బలం ప్రయోగించడం లేదు, ప్రయోగించ జాలదు, ఇందుకు కారణం, ప్రజలనుండి వేర్పడినట్టి పోలీసు బలగమూ లేదు, ప్రజలనుండి వేర్పడినట్టి సైన్యమూ లేదు, ప్రజలకు అతీతంగా వుంటూ సర్వశక్తి వంతమైన ఉద్యోగివర్గమూ లేదు. ఇది వాస్తవవిషయం. కాగా ఇది అచ్చంగా పారిస్ కమ్యూన్ తరహా రాజ్యాంగయంత్రానికి స్వాభావికమైన వాస్తవవిషయం కూడా. ఈ వాస్తవ విషయం పాత పథకాలలో ఇమడదు. సాధారణంగా “శ్రామికవర్గ, రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వం” గురించి ఈనాడు ఆలోచనారహితమైన కబుర్లు వల్లెవేసే బదులు, వాస్తవవిషయాలతో పథకాలను ఎలా సరిపెట్టాలో మనం ఎరిగివుండాలి.

ఈ ప్రశ్నను మరింత ఉత్తమంగా విశదం చేసేందుకు దీనిని మరొక పార్శ్వంనుండి సమీపించుదాం.

వర్గ సంబంధాలను అత్యంత జాగ్రత్తగా విశ్లేషణ చేయడమనే స్థిరమైన నేలను మార్క్సిస్టు ఎన్నడూ విడువకూడదు. బూర్జువావర్గం అధికారంలో వుంది. కాని రైతాంగపు రాశి, విభిన్న స్తరానికి చెందినట్టిదే, విభిన్న రకానికి చెందినట్టిదే, విభిన్న స్వభావం కలిగినట్టిదే అయినప్పటికీ, అది కూడా ఒక బూర్జువావర్గమే కదా, అలాంటప్పుడు ఈ విధంగా బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని “పరిసమాప్తం చేసేందుకు” ఈ స్తరం అధికారానికి రాజాలదనే పర్యవసానం తేల్చడానికి ఎలా వీలవుతుంది? ఇది ఏల అసాధ్యం?

ఈ విధంగా తరుచు వాదిస్తారు పాతకాలపు బోల్షేవిక్లు.

ఇది కేవలం సాధ్యమనే నా జవాబు. కాని ఏదైనా ఫలానా పరిస్థితిని మార్క్సిస్టు విలువకట్టేటప్పుడు, సాధ్యతనుండి కాకుండా, వాస్తవికత నుండి బయల్దేరాలి.

కాగా, రెండవ సమాంతర ప్రభుత్వంలో స్వేచ్ఛగా ఎన్నుకోబడిన సైనికుల, రైతుల ప్రతినిధులు స్వేచ్ఛగా పాల్గొంటూ, దానికి స్వేచ్ఛగా అనుబంధాలను సృష్టించుతూ, దానిని అభివృద్ధిచేస్తూ, సంపూర్ణం చేస్తున్నారనే వాస్తవవిషయాన్ని యథార్థం బయట పెట్టుతూంది. కాగా అంత స్వేచ్ఛాయుతంగానే వారు బూర్జువావర్గానికి అధికారాన్ని అప్పగించి వేస్తున్నారు — అయితే ఈ దృగ్విషయం మార్క్సియ సిద్ధాంతాన్ని ఈషణ్మాత్రమూ “అతి క్రమించడం” లేదు, ఎందుచేతంటే, ఒక్క బలప్రయోగం వల్లనే కాకుండా, ప్రజారాసు లలో వర్గచైతన్యం లోపించడం, అవి పాత అలవాట్లను పట్టుకుని వేలాడ్డం, బెదర గొట్ట బడిన స్థితిలో వుండడం, ఆర్గనైజేషను రాహిత్యం వలన కూడా బూర్జువావర్గం తన స్థానాన్ని నిలబెట్టు కుంటూందన్న విషయాన్ని మేము ఎరిగే వున్నాం, పదేపదే పునరుద్ఘాటించుతూనే వచ్చాం కూడానూ.

ఈనాటి వాస్తవికత దృష్ట్యా, వాస్తవవిషయాల పట్ల పెడముఖం చూపుతూ, “సాధ్య తలను” గురించి కబుర్లు చెప్పడంకేవలం హాస్యాస్పదం.

భూమినంతనూ, అధికారాన్నంతనూ రైతాంగం హస్తగతం చేసుకోవచ్చుననేది సాధ్యమే. ఈ సాధ్యతను ఏమాత్రమూ విస్మరించక పోవడమే కాకుండా, కేవలం ఈనాటికి మాత్రమే నేను ఏమాత్రం పరితపిస్తే వుండకుండా, అందుకు పైపెచ్చు, కొత్త దృగ్విషయాన్ని, అనగా ఇటు వ్యవసాయ కూలీకూ, పేదరైతులకూ మధ్యను వున్నట్టి, అటు వీరికీ సంపన్నులైన రైతులకూ మధ్యను వున్నట్టి లోతైన చీలిక అనే దృగ్విషయాన్ని లెక్కలోకి తీసుకుంటూనే, వ్యవసాయ కార్యక్రమాన్ని నిష్కర్షగానూ స్పష్టంగానూ నేను సూత్రీకరించాను.

అయితే ఇంకొక సాధ్యత కూడా వుంది; బూర్జువావర్గపు ప్రభావానికి లొంగిపోయి, దేశరక్షణతత్వ శిబిరంలో చేరిపోయినట్టి, రాజ్యాంగ నిర్ణయ పరిషత్తు సమావేశపు తేదీ ఇంతవరకు నిర్ణయించబడకపోయినప్పటికీ*, పరిషత్తు వరకూ ఆగడం మంచిదని

* నా మాటలకు అపార్థం కల్పించే అవకాశం లేకుండా వుండేందుకని, నేను ముందు గానే ఒక విషయం చెబుతున్నాను: యావత్తు భూమినీ వ్యవసాయ కూలీల, రైతుల సోవియట్లు తక్షణం వశపరచుకోవడమే నా సంపూర్ణ అభిమతం; కఠినాతికఠినమైన క్రమాన్నీ క్రమశిక్షణనూ వాటంతట అవే పాటించాలి, యంత్రపరికరాలకూ భవనాలకూ పశువులకూ

సలహాచెబుతూన్నట్టే పెట్టేబూర్జువా సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ పార్టీ సలహానే రైతాంగం వినడమూ సాధ్యమే!

తాము బూర్జువావర్గంతో కుదుర్చుకున్న బేరాన్ని, కార్మికుల సైనికుల ప్రతినిధుల సోవియట్లద్వారా తామిప్పుడు లాంఛనప్రాయంగానే కాకుండా యథార్థంగా కుదుర్చుకున్న బేరాన్ని పాటించుతూ, ఇంకా సాగించుతూనే వుంటారనేది సాధ్యమే.

అనేక సంగతులు సాధ్యమవుతాయి. వ్యవసాయ ఉద్యమాన్నీ, వ్యవసాయ కార్యక్రమాన్నీ మరచిపోవడం ప్రగాఢమైన పొరపాటే అవుతుంది. కాని యథార్థతను మరచిపోవడం కూడా ఇంతటితో సమానమైన పొరపాటే కాగలదు; కాగా బూర్జువావర్గం, రైతాంగాల మధ్య ఒక ఒప్పందం, లేదా — ఇంతకంటే మరింత నిశితమైనట్టి, ఇంతకంటే కాస్తతక్కువ న్యాయశాస్త్రీయ పదాన్నీ, అయినప్పటికీ ఇంతకంటే మరింత నిశితమైన వర్గ-ఆర్థిక పదాన్నీ, ఉపయోగించాలంటే — వర్గ సహకారం వున్నదనే వాస్తవవిషయాన్ని యథార్థత మనికి బహిర్గతపర్చుతూంది.

ఈ వాస్తవవిషయం ఎప్పటినుండైతే ఇక వాస్తవవిషయం కాకపోతుందో, ఎప్పుడైతే రైతాంగం బూర్జువావర్గం నుండి వేరైపోయి, బూర్జువావర్గాన్ని లక్ష్యపెట్టుకుండా భూమినీ అధికారాన్నీ తనగుప్పిట్లోకి తెచ్చుకుంటుందో అప్పుడే బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవంలో ఒక కొత్త దశ వచ్చిందన్నమాట; కాగా దీని గురించి విడిగా ప్రస్తావించుదాం.

ఇటువంటి దశ భవిష్యత్కాలంలో సాధ్యం కావచ్చుననే కారణంచేత, బూర్జువా వర్గంతో రైతాంగం ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న ప్రస్తుత సమయంలో తన విధ్యుక్తధర్మాన్ని మరచిపోయినట్టి మార్క్సిస్టు, పెట్టేబూర్జువాగా మారిపోయాడన్నమాటే. ఎందుచేతంటే, ఆచరణలో అట్టి మార్క్సిస్టు, పెట్టేబూర్జువావర్గంలో విశ్వాసం వుంచమని శ్రామికవర్గానికి (“బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం ఇంకా జరుగుతూవుండే సమయంలో, పెట్టేబూర్జువా వర్గమూ రైతాంగమూ బూర్జువావర్గం నుండి వేరైపోవాలి”) బోధించుతాడు. అట్టి వాడు ఇంత సంతోషకరమైనట్టి, మధురమైనట్టి భవిష్యత్తు “సాధ్యం” కావచ్చుననే కారణాన, ఏ భవిష్యత్తులోనైతే రైతాంగం బూర్జువావర్గపు తోకగా ఇక వుండదో, ఏ భవిష్య

వేటికిగాని కించిత్తు అయినా నష్టం కల్గకుండేలాగున జాగ్రత్త వహించాలి, ఎందుచేతంటే సైనికులకు మునుపటికంటే రెండింతలు తినుబడి సామగ్రి అవసరం కాబట్టి, ప్రజలను ఆకలి బాధనుండి రక్షించించాల్సి వుంది కాబట్టి వ్యవసాయానికి ధాన్యం ఉత్పత్తికి ఎట్టి భంగమూ కల్గకుండా వుండేటట్టే కాకుండా, ఇవి మరింత అభివృద్ధిపొందేటట్టు అవి చూడాల్సి వుంటుంది.

త్తులోనైతే సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ, ఛెయిడ్జెలూ, ట్రెరెతేలిలూ, సైక్లోవ్లూ బూర్జువా ప్రభుత్వపు అనుబంధాలుగా వుండరో అట్టి సంతోషకరమైన భవిష్యత్తు “సాధ్యం” కావచ్చుననే కారణాన, ఇంకా బూర్జువావర్గపు తోకగానే వుంటూన్నట్టి, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ, సోషల్-డెమోక్రాట్లూ బూర్జువా ప్రభుత్వపు అనుబంధంగా వుండే పాత్రను, “ఘనతవహించిన” రోవ్ “రాజాగారి ప్రతిపక్షంగా”¹⁴² వ్యవహరించే పాత్రను ఇంతవరకూ వదలిపెట్టనట్టి జాగుప్పాకరమైనట్టి వర్తమానకాలాన్ని మరచిపోతూ వుంటాడు.

ఇట్టి కల్పిత వ్యక్తి తీపి వోడుతూన్న ఏ లూయీ బ్లాంక్ నో, లేక పాకంపట్టిన ఏ కౌట్ స్క్రీయవాదినో పోలివుంటాడే గాని, విప్లవాత్మక మార్క్సిస్టును మాత్రం పోలివుండడు.

కాని, స్వకీయగతాత్మకానికి లొంగిపోయేటట్టి, బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని — ఇంకా పరిసమాపత్తం కానట్టి, రైతు ఉద్యమాన్ని ఇంకా పూర్తిగా అలసటపరచనట్టి బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవాన్ని — “కుప్పిగంతుతో దాటేసి,” సోషలిస్టు విప్లవాన్ని చేరుకోవాశించే ప్రమాదంలో లేమా మనం?

“జార్ వుండకూడదు, కార్మికుల ప్రభుత్వం వుండాలి”¹⁴³ అని నేను అనివుంటే నేను కూడా అట్టి ప్రమాదానికి లోనై వుండేవాడినే. కాని నేను ఆలా అనలేదు. నేన్నది వేరు. కార్మికుల, వ్యవసాయకూలీల, సైనికుల, రైతుల ప్రతినిధుల సోవియట్ల ప్రభుత్వం తప్ప మరొక ప్రభుత్వం (బూర్జువా ప్రభుత్వపు విషయం ఆలా వుంచి) రష్యాలో వుండడానికే వీల్లేదు అని నేనన్నాను. నేడు రష్యాలో అధికారం గుచ్కోవ్, రోవ్లనుండి కేవలం ఈ సోవియట్లకే సంక్రమించాలని నేనన్నాను. కాగా ఈ సోవియట్లలో రైతులే అధికప్రాబల్యం కలిగి వున్నారు, సైనికులే అధికప్రాబల్యం కలిగివున్నారన్నదే వాస్తవవిషయం — సామాన్యము, లౌకికము, వృత్తిసంబంధము అయినట్టి పదం కాకుండా, శాస్త్రీయమైన మార్క్సిస్టు పదం, వర్గాన్ని సూచించే పదం, ఉపయోగించి చెప్పాలంటే, పెట్టిబూర్జువావర్గమే అధికప్రాబల్యం కలిగివుంది.

ఇంకా పూర్తిగా అలసటపడనట్టి రైతు ఉద్యమాన్నీ, లేదా సాధారణంగా పెట్టి బూర్జువా ఉద్యమాన్నీ కుప్పిగంతుతో దాటవేయకుండానూ, కార్మికుల ప్రభుత్వంచే “అధికారం చేజిక్కించుకోవడమ”నే ఆటలాడడమునకు లోనుకాకుండానూ, ఏ రకమైన బ్లాంకిస్టు దుస్సాహసానికీ లొంగిపోకుండానూ సంగ్రహ సూత్రీకరణలలో నేను నిష్కర్షగా జాగ్రత్తపడ్డాను; ఎందుచేతంటే పారిస్ కమ్యూన్ అనుభవం గురించి నేను కచ్చితంగా ప్రస్తావించాను. కాగా మనం ఎరిగినట్టు, 1871 లో మార్క్సూ, 1891 లో ఎంగెల్స్ సవివరంగా చూపినట్టు,¹⁴⁴

బ్లాంకీజాన్ని కచ్చితంగా తోసిపారేసి, అధికసంఖ్యాకవర్గం యొక్క సూటి అయినట్టి, తక్షణము, నిరాశ్లేపము అయినట్టి పరిపాలననూ, అధికసంఖ్యాకవర్గపు పొంత కార్యశీలత ఎంతవరకూ చైతన్యం కలిగివుంటుందో, కేవలం ఆమెరకు మాత్రమే ప్రజారాసుల కార్యశీలతనూ కచ్చితంగా నిశ్చయపరుస్తుంది.

ఈ సంగ్రహ సూత్రీకరణలలో, ఈ ప్రశ్న సారాంశం కార్మికుల, వ్యవసాయ కూలీల, రైతుల, సైనికుల ప్రతినిధుల సోవియట్ల లోపలనే పలుకుబడికై ఒక పోరాటం అని తేల్చి చూపాను. ఈ అంశం గురించి ఏ మాత్రపు సంశయచ్ఛాయలు లేకుండా వుండేందుకనే, “ఆచరణలో ప్రజారాసుల అవసరాలకు అనుగుణ్యంగా వుండేట్టి” ఓరిమితోనూ, పట్టు దలతోనూ సాగించబడే “వివరణాత్మక” క్రియాకలాపంయొక్క అవశ్యకతను గురించి ఈ సంగ్రహ సూత్రీకరణలలో రెండు సార్లు నొక్కిచెప్పాను.

అజ్ఞానులైన వ్యక్తులు, లేదా మిస్టర్ ఫ్లేహానావ్ లాంటి స్వపక్షపరిత్యాగులు అరాచక వాదమనీ, బ్లాంకీజమూ, వగైరాలనీ గావుకేకలు పెట్టవచ్చు, కాని, కార్మికుల వ్యవసాయ కూలీల, సైనికుల, రైతుల ప్రతినిధుల సోవియట్లు ప్రజారాసులలో ఆత్యధికసంఖ్యాకవర్గం యొక్క సూటి, సన్నిహితమూ అయిన ఆర్గనైజేషను అని సర్వాంగీకృతం అయివుండగా, బ్లాంకీజమంటే అల్పసంఖ్యాకవర్గంచే అధికారం హస్తగతం చేసుకోవడమనీ వివేచనా శక్తిని ఉపయోగించి విషయాన్ని నేర్చుకొన దలచుకున్నవారు తప్పక అర్థం చేసుకోగల్గుతారు. ఈ సోవియట్ల లోపలనే పలుకుబడికోసం సాగే పోరాటానికి సంబంధించిన క్రియాకలాపం బ్లాంకీజపు చిత్తడి నేలలోకి ఎంత మాత్రమూ పెడదారి పట్టించజాలదు. అంతేకాకుండా అరాజకవాదపు చిత్తడిలోకి సహితమూ అది పెడదారి పట్టించజాలదు, ఎంచేతంటే బూర్జువా పరిపాలన నుండి శ్రామికవర్గ పరిపాలనకు పరివర్తన కాలావధిలో రాజ్యాంగయంత్రం యొక్క, రాజ్యాంగయంత్రాధికారం యొక్క అవశ్యకతను నిరాకరించడమే అరాజకవాదం. కాగా, నేను ఎట్టి అపోహలకూ అవకాశం కల్పించనంతటి నిశితంగా, ఈ శకంలో మామూలు బూర్జువా వర్గ పార్లమెంటరీ రాజ్యాంగయంత్రం కాకుండా, మార్క్సిస్ట్ చెప్పినట్టుగానూ, పారిస్ కమ్యూన్ అనుభవానికి అనుగుణ్యంగానూ, స్థాయి సైన్య రహితమైనట్టి, ప్రజలతో విరోధించుతూన్న పోలీసు బల రహితమైనట్టి, ప్రజలకు అతీతంగా వ్యవహరించే అధికారవర్గ రహితమైనట్టి, రాజ్యాంగయంత్రం అవసరమని నేను గట్టిగా నొక్కిచెబుతున్నాను.

ఇది అరాజకవాదమని తన ప్రతిక “యెదీన్స్త్వా” లో మిస్టర్ ఫ్లేహానావ్ గొంతు చించుకుని అరుస్తూంటే మాత్రం, మార్క్సిజంతో తాను తెగతెంపులు చేసుకున్నట్టు మళ్ళీ మరొకసారి రుజువుచేయడం తప్ప ఇది మరేమీ కాదు. రాజ్యాంగయంత్రం విషయమై 1871, 1872, 1875 లలో మార్క్సి, ఎంగెల్స్లు ఏమి బోధించారో తాను తెలుపవలసిందని

“ప్రావ్ద” (నెం. 26) లో నేను చేసిన సవాలుకు ప్రత్యుత్తరంగా, ఈప్రశ్న సారంపైని మిస్టర్ ప్లేహానోవ్ ఇంతవరకూ నోరుమెదపలేదు, ఇకముందు కూడా నోరు మెదపడు, కాగా మరి గత్యంతరంలేక అందుకు బదులు, ఆగ్రహవేళపరమైన బూర్జువావర్గం వలెనే పాలికేకలు పెట్టడంలోకి దిగాడు.

మాజీ మార్క్సిస్టు మిస్టర్ ప్లేహానోవ్ రాజ్యాంగయంత్రం గురించి మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాన్ని ఏ మాత్రమూ అర్థం చేసుకోలేదు. అరాజకవాదంపై అతడు రాసిన జర్మన్ పాంఫ్లెట్¹⁴⁵లో కూడా ఈ ప్రతిపత్తురహిత బీజాలు ప్రదర్శితమవుతున్నాయని మనం ప్రాసంగికంగా చెప్పవచ్చు.

ఏప్రిల్ 1917.

రాజ్యాంగయంత్రం, విప్లవం

ఖండికలు

రాజ్యాంగయంత్రం గురించి మార్క్సిస్టు ఉపదేశం,
విప్లవంలో శ్రామికవర్గం నిర్వర్తించవలసిన
కర్తవ్యాలు

రెండవ ప్రకరణం

రాజ్యాంగయంత్రం, విప్లవం. 1848—1851
అనుభవాలు

3. 1852 లో మార్క్స్చే ఈ ప్రశ్న ప్రదర్శన *

1852 మార్చి 5 న మార్క్స్, వేడిమేయర్ పేర రాసిన ఉత్తరంనుండి కొన్ని ఖండికలు 1907 లో మేరింగ్ “Neue Zeit” (సంపుటం 25, సంచిక 2, పుట 164) మాసపత్రికలో ప్రచురించాడు. ఇతర విషయాలతోపాటు ఈ దిగువ వివరించిన అద్భుతమైన భావన ఆ ఉత్తరంలో వుంది:

“ఇక నా గురించా అంటే, ఆధునిక సమాజంలో వర్గాలున్నాయన్న విషయాన్ని గానీ, వాటి నడుమనున్న పోరాటాన్నిగానీ అవిష్కరించినందుకు నాకు ఏ కీర్తి అవసరంలేదు. ఈ వర్గ పోరాటంయొక్క చారిత్రక క్రమాభివృద్ధిని బూర్జువా చరిత్ర కారులూ, వర్గాలయొక్క ఆర్థిక నిర్మాణాన్ని బూర్జువా అర్థశాస్త్రవేత్తలూ నా కంటే ఎంతో ముందుకాలంలోనే వర్ణించారు. నేను కొత్తగా చెప్పినదేమంటే: 1) ఉత్పత్తి క్రమాభివృద్ధిలో సంభవించే నిర్దిష్ట చారిత్రక దశలతో (historische Entwicklungsphasen der Produktion) మాత్రమే వర్గాల ఉనికి ముడిపడి

* ఈ అధ్యాయం రెండవ కూర్పులో చేర్చబడింది.

ఉంటుంది, 2) శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి వర్గపోరాటం తప్పనిసరిగా దారి తీస్తుంది, 3) వర్గాలన్నీ అంతమొందడానికి, వర్గరహిత సమాజ ప్రాదుర్భావానికి ఈ నియంతృత్వమే ఒక పరివర్తన దశగా ఏర్పడుతుంది, అని నిరూపించడమే...."

అత్యంత గంభీరులైన బూర్జువావర్గ భావుకులలో అగ్రగణ్యుల బోధనకూ తన బోధనకూగల ముఖ్యమైనట్టి మౌలికమైనట్టి భేదాన్ని మొదటి విషయంగానూ, రాజ్యాంగ యంత్రాన్ని గూర్చి తన ఉపదేశసారాన్ని రెండవ విషయంగానూ, ఆశ్చర్యమైనట్టి విస్పష్టతతో మార్క్స్ విశదీకరించగలిగాడు.

వర్గపోరాటమే మార్క్స్ ఉపదేశాలలో ప్రధానమైన విషయమని తరుచుగా చెప్పడం రాయడం జరుగుతూంది; కాని ఇది సత్యంకాదు. కాగా మార్క్సిజానికి అవకాశవాద వికృతార్థ కల్పనలకూ, బూర్జువా వర్గానికి అంగీకృతమయేటట్టుగా మార్క్సిజాన్ని అసత్య పరచడము నకూ తరుచు ఈ అసత్యమే కారణమవుతూంది. ఎందుచేతనంటే వర్గపోరాట సిద్ధాంతం మార్క్స్ సృష్టించాడు, కాగా మార్క్స్ ముందరి బూర్జువా వర్గపు సృష్టమే; స్థూలంగా చెప్పాలంటే ఇది బూర్జువా వర్గానికి అంగీకృతమే. ఒక్క వర్గపోరాటాన్ని మాత్రమే గుర్తించే వారు ఇంకా మార్క్సిస్టులుకారు; అట్టివారింకా బూర్జువావర్గ ఆలోచనా పరిమితులలోనూ బూర్జువావర్గ రాజకీయాల పరిమితులలోనూ స్థిరపడి ఉండిపోతున్నారు. వర్గపోరాట సిద్ధాంత పరిధిలో మార్క్సిజాన్ని కట్టిపడేయడమంటే దాని అర్థం మార్క్సిజాన్ని కత్తిరించి వేయడమే, దానిని వికృతపర్చడమే, దానిని బూర్జువావర్గానికి అంగీకృతమయేటట్టుగా ఏదో ఒక అయోమయంకిందకి దిగజార్చేయడమే. వర్గపోరాటం గుర్తింపును శ్రామికవర్గ నియంతృత్వపు గుర్తింపు వరకూ విస్తరింపజేసేవాడే మార్క్సిస్టు అనిపించుకుంటాడు. సామాన్య పెట్టీబూర్జువాకీ (బడాబూర్జువాకీ కూడా) మార్క్సిస్టుకీ ఉన్నటువంటి ప్రగాఢమైన భేదం ఇందులోనే ఉంది. మార్క్సిజాన్ని వాస్తవంగా అర్థంచేసుకొన్నదీ గుర్తించినదీ తెలుసుకోవడానికి ఇదే గీటు రాయి. ఈ ప్రశ్నను ఆచరణీయమైన ఆశయంగా కార్మికవర్గం ఎదుట యూరప్ చరిత్ర ఎప్పుడైతే నిలబెట్టిందో అప్పుడు యావన్మంది అవకాశవాదులూ సంస్కరణవాదులేకాకుండా, అందరు "కాట్స్కీయవాదులు" (సంస్కరణవాదమూ మార్క్సిజమూ మధ్య ఊగిసలాడే టట్టివారు) కూడా శ్రామికవర్గ నియంతృత్వాన్ని నిరాకరించే దౌర్భాగ్యపు ఫిలిస్టీన్లు అనీ, పెట్టీబూర్జువా ప్రజాతంత్రవాదులనీ రుజువైపోవడంలో ఆశ్చర్యపడవలసినదేమీ లేదు. 1918 ఆగస్టులో, అనగా ఈ పుస్తకం మొదటి కూర్పు ప్రచురించబడిన దీర్ఘకాలం తరువాత, వెలువడిన కాట్స్కీ విరచితమైన "శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం" అనే చిన్నపుస్తకం, పెట్టీబూర్జువా వర్గంచే మార్క్సిజాన్ని వికృతపరచడానికి కపట వాక్కులతో మార్క్సిజాన్ని

గుర్తించుతూనే ఆచరణలో దానిని నీచంగా నిరాకరించడానికి చక్కని ఉదాహరణ (చూ. నేను రాసిన చిన్నపుస్తకం: “శ్రామిక విప్లవమూ, స్వపక్షపరిత్యాగి కౌట్స్కి,” పెట్రోగ్రాడ్, మాస్కో, 1918).

తన ప్రముఖ ప్రతినిధి మాజీమార్క్సిస్టు అయిన కె. కౌట్స్కి రూపంలో అవతరించినట్టి నేటి అవకాశవాదానికి, పై ఉదాహరణలో మార్క్స్ గావించిన బూర్జువావర్గ ప్రవర్తనాస్వభావ వర్ణన అచ్చు గుద్దినట్టు సరిపోతుంది; ఎందుచేతంటే ఈ అవకాశవాదం, వర్గపోరాటపు గుర్తింపును బూర్జువా పరిస్థితులకే పరిమితం చేస్తోంది. (వర్గపోరాటాన్ని ఈ పరిమితులలో, ఈ చట్రంలో వర్గపోరాటాన్ని “సూత్రప్రాయంగా” గుర్తింప నిరాకరించేవాడు విద్యావంతులైన ఉదారవాదులలో ఒక్కడైనా ఉండడు!) పెట్టుబడిదారీ విధానం నుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన చెందే సందికాలానికి, బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోసి దానిని పూర్తిగా రద్దు గావించే కాలానికి, ఈ దిగ్దంతికి వర్తించేటట్టుగా వర్గపోరాటపు గుర్తింపును అవకాశవాదం విస్తరింప నిరాకరిస్తుంది. వాస్తవానికి, ఈ కాలం అది వరకెన్నడూ ఎరుగనంతటి ఉధృత రూపాలలో, అది వరకెన్నడూ ఎరుగనంతటి బలాత్కారసహితమైన వర్గపోరాటం అనివార్యంగా జరిగే కాలం; తదానుషంగికంగా ఈ కాలంలో రాజ్యాంగయంత్రం (శ్రామిక వర్గంపట్ల, అసలు సాధారణంగా నిరాస్తిపరులపట్ల) ఒక కొత్త పంథాలో వున్నట్టి ప్రజాస్వామ్యంగానూ, (బూర్జువావర్గ వ్యతిరేకంగా ఒక కొత్త పంథాలో వున్నట్టి నియంతృత్వ రాజ్యాంగయంత్రంగానూ ఉండి తీరడం అనివార్యం.

ఇక ముందుకు సాగుదాం. సాధారణంగా ప్రతివర్గ సహిత సమాజానికేకాకుండా, బూర్జువా వర్గాన్ని కూలదోసిన శ్రామికవర్గానికే కాకుండా, “వర్గరహిత సమాజంనుండి,” కమ్యూనిజం నుండి పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని వేరుపరచే యావత్తు చరిత్రకాలావధికి, ఒకే ఒక వర్గం యొక్క నియంతృత్వం అవసరమని ఎవరు గ్రహించుతారో, వారే రాజ్యాంగయంత్రాన్ని గూర్చి మార్క్స్ బోధించిన ఉపదేశసారాన్ని కుట్టంగా అధ్యయనం చేసిన వారవుతారు. బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రాల రూపాలు అత్యంత వైరుధ్యాన్ని కలిగివుంటాయి; కాని వాటి సారం ఒక్కటే: వాటి రూపం ఎలాగున్నప్పటికీ, అంతిమ విశ్లేషణలో వాటి సారం అనివార్యంగా ఒక్కటే అవుతుంది: అది బూర్జువావర్గ నియంతృత్వం. పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన జరిగేటప్పుడు, ఈ పరివర్తననుండి అసంఖ్యాకములైనట్టి అత్యంత వైవిధ్యాన్ని కలిగినట్టి రాజకీయ రూపాలు ఉత్పన్నమవుతాయి, కాని వాటి సారం మాత్రం అనివార్యంగా ఒక్కటే అవుతుంది: అది శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం.

ఐదవ ప్రకరణం

రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోవడానికి ఆర్థిక ప్రాతిపదిక

ఈ ప్రశ్నను మార్క్స్ తన “గోతా కార్యక్రమ విమర్శ”లో (1891 “Neue Zeit,” సంపుటి 9, సంచిక 1 లో అచ్చువడేవరకూ ప్రకటింపబడనట్టి, తరువాత రష్యన్ భాషలో ప్రత్యేక ముద్రణలో ప్రకటితమైనట్టి, 1875 మే 5 న బ్రాకె పేర రాసిన ఉత్తరంలో), ఆమూలాగ్రంథం వివరిస్తాడు. లాసాల్ తత్వంపై విమర్శను గలిగినట్టి అద్భుతమైన ఈ గ్రంథంయొక్క తర్కవాద పూరితమైన భాగం, గ్రంథంయొక్క భావగర్భితమైన భాగాన్ని, కమ్యూనిజానికి రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోవడానికిగల సంబంధంయొక్క విశ్లేషణను కలిగివున్న భాగాన్ని, ఒక విధంగా మరుగుపరిచేసింది.

1. మార్క్స్ చే ఈ ప్రశ్న ప్రదర్శన

ఇదివరలో మనం పరిశీలించినట్టి, బేబెల్ పేర ఎంగెల్స్ 1875 మార్చి 28 న రాసిన ఉత్తరంలో, 1875 మే 5 న బ్రాకె పేర మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరాన్ని పైపైనే సరిపోల్చి చూచినట్టయితే, ఎంగెల్స్ కంటే మార్క్స్ హెచ్చు దృఢచిత్తుడైన “రాజ్యాంగయంత్ర పరిరక్షకుడు” అయినట్టు, రాజ్యాంగయంత్ర సమస్యపై రచయితలిద్దరి అభిప్రాయాల్లోనూ గణనీయమైన వ్యత్యాసమే ఉన్నట్టు అగపడవచ్చు.

రాజ్యాంగయంత్రాన్ని గురించి ప్రేలాపనంతా మానుకోవడమే మంచిదనీ; కార్యక్రమం నుండి “రాజ్యాంగయంత్రం” అనే మాటనే ఏకంగా తీసివేసి, దాని బదులు “ప్రజా సంఘం” అనే మాట ఉపయోగించవలసిందనీ, ఎంగెల్స్ బేబెల్ కి సూచించాడు. రాజ్యాంగయంత్రం అనే అర్థంలో కమ్యూన్ ఇక రాజ్యాంగయంత్రం కానేకాదని కూడా ఉద్ఘోషించాడు. ఇదిలా వుండగా, “కమ్యూనిస్టు సమాజంలో భావి రాజ్యాంగయంత్ర వ్యవస్థ” అని, అనగా కమ్యూనిజంకింద సహితమూ రాజ్యాంగయంత్రం అవసరాన్ని తాను గుర్తించినట్టుగా మార్క్స్ అన్నాడు.

కాని, ఈ అభిప్రాయం మౌలికంగా తప్పే అవుతంది. ఇంకా రోతుగా పరిశీలించినట్టయితే, రాజ్యాంగయంత్రంపైనా, రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోవడంపైనా మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల అభిప్రాయాలు సంపూర్ణంగా ఒకటే అనీ, హరించిపోతూన్న ఈ

రాజ్యాంగయంత్ర సంతకే పైన మనం ఉదాహరించిన మార్క్స్ వాక్యం కూడా అచ్చంగా అన్వయిస్తుందనీ విశదమవుతుంది.

“హరించిపోవడం” అనేది భవిష్యత్తులో సరిగ్గా ఒక ఖచ్చితమైన సమయంలో — అందులోనూ ఈ విధానం బహుకాలం తీసుకుంటుందనే విషయం ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే ఉన్నప్పుడు — జరుగుతుందని ఇదమిద్దంగా చెప్పడమనే ప్రశ్నే ఉదయించదనేది స్పష్టంగా కనబడుతూనే ఉంది. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లమధ్య అభిప్రాయభేదం ఉన్నట్టు అగపడడానికి కారణం, వారిద్దరూ వేర్వేరు విషయాలను పరిశీలించుతూ, వేర్వేరు లక్ష్యాలను కలిగివుండడమే తప్ప మరేమీకాదు. రాజ్యాంగయంత్రం విషయమై మామూలుగా చెలామణీలోవున్న (కాగా చాలావరకూ లాసాల్ కి కూడా భాగస్వామ్యమున్న) దురభిమానంలో ఉండే కేవల అసంబద్ధాన్ని స్పష్టంగానూ, నిశితంగానూ, స్థూలంగానూ బేచెల్ కు తెలియజెప్పడానికి ఎంగెల్స్ పూనుకొన్నాడు. మరో ఇతర విషయాన్ని, అనగా కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క క్రమాభివృద్ధిని, మార్క్స్ పరిశీలించుతూ, కేవలం ప్రసంగవశాత్తూ మాత్రమే ఈ ప్రశ్నను తడిమాడు.

క్రమాభివృద్ధి సిద్ధాంతాన్ని అత్యంత సుసంగతంగానూ, సమగ్ర, సమాలోచిత, సమాహృత రూపంలోనూ — ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ విధానానికి వినియుక్తం చేయడమే మార్క్స్ యొక్క సంపూర్ణ సిద్ధాంతం. పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క భవిష్యత్ పతనమూ, భవి కమ్యూనిజంయొక్క భవి క్రమాభివృద్ధి, ఈ రెంటికీ కూడా ఈ సిద్ధాంతాన్ని వినియుక్తం చేయడమనే సమస్యను సహజంగానే మార్క్స్ ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది.

ఇలాంటప్పుడు ఏ దత్తాంశాలను ఆధారం చేసుకొని భవి కమ్యూనిజంయొక్క భవి క్రమాభివృద్ధి సమస్యను పరిశీలించడానికి వీలుపడుతుంది?

దాని మూలం పెట్టుబడిదారీ విధానంలోనే ఉందనీ, పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి అది చారిత్రకంగా క్రమాభివృద్ధిని పొందుతుందనీ, పెట్టుబడిదారీ విధానమే ఆవిర్భవింపజేసిన సామాజికశక్తి క్రియయొక్క ఫలితమే అది, అనే వాస్తవవిషయ ప్రాతిపదికపైనే. ఊహాజనితమైన విధానాన్ని కల్పనజేయడం, తెలుసుకోజాలని విషయాలను గురించి ఉబుసుపోని కథలల్లడం, ఇట్టి ప్రయత్నంయొక్క జాడ మార్క్స్ లో లేకమైనా కనబడదు. ఉదాహరణకు, జీవశాస్త్రంలో ఒక కొత్త రకం జీవి ఆవిష్కరింపబడినప్పుడు, దాని ఉత్పత్తి ఫలానా ఫలానా విధంగా ఉందనీ, ఖచ్చితమైనట్టి ఫలానా ఫలానా దిశలో అది మార్పును చెందుతూందనీ తెలుసుకొన్న తరువాత, ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు ఎలాగైతే దాని క్రమాభివృద్ధి సమస్యను పరిశోధించుతాడో ఆ విధంగానే, మార్క్స్ కమ్యూనిజం సమస్యను పరిశోధించుతాడు.

రాజ్యాంగయంత్రానికి సమాజానికీగల సంబంధం విషయంలో గోలా కార్యక్రమం తీసుకొచ్చిపెట్టిన గందరగోళాన్ని మార్క్స్ మొదట తోసివేస్తాడు. అతడు ఇలా రాస్తాడు:

“...కొద్దిగానో గొప్పగానో మధ్యయుగపు మిశ్రమంలేకుండా ఉన్నట్టే, అథవా ప్రతి దేశం యొక్క ప్రత్యేక చారిత్రక క్రమాభివృద్ధి కొద్దిగానో గొప్పగానో మార్పు చెందినట్టే, కొద్దిగానో గొప్పగానో క్రమాభివృద్ధి చెందినట్టే, అన్ని నాగరిక దేశాల్లో మనుతూన్నట్టే పెట్టుబడిదారీ విధానమే నేటి సమాజం. ఇదిలా ఉండగా, దేశం యొక్క సరిహద్దులు మారడంతో ‘నేటి రాజ్యాంగయంత్రం’ కూడా మారుతూంది. స్విట్జర్లాండ్లో ఉన్న రాజ్యాంగయంత్రంకంటే ప్రష్యన్-జర్మన్ సామ్రాజ్యంలో ఉన్నది వేరుగా ఉంది, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలోకంటే ఇంగ్లాండులో అది వేరుగా ఉంది. అందుచేత ‘నేటి రాజ్యాంగయంత్రం’ అనేది కల్పన తప్ప మరేమీకాదు.

“తత్రాపి, వాటి రూపవైవిధ్యం ఎలాగున్నప్పటికీ, వివిధ నాగరిక దేశాల్లో ఉన్న వివిధ రాజ్యాంగయంత్రాలన్నిటికీ, ఒక సామాన్య స్వభావం వుంది; అదేమిటంటే, కొద్దిగానో గొప్పగానో పెట్టుబడిదారీ విధాన మార్గంలోనే క్రమాభివృద్ధిని చెందిన ఆధునిక బూర్జువా సమాజ పునాదులనే అవి కలిగివుండడం. ఇందువల్ల వాటన్నిటికీ కొన్ని ముఖ్యమయిన సామాన్య లక్షణాలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ అర్థంతో మాత్రమే ఈనాడు దానికి మూలకందంగావున్న బూర్జువావర్గ సమాజం నశించిపోయే భవి కాలానికి భిన్నంగా, ‘నేటి రాజ్యాంగయంత్రవ్యవస్థ’ అని వాడడానికి వీలవుతుంది.

“ఇప్పుడు ఈ ప్రశ్న ఉదయించుతూంది: కమ్యూనిస్టు సమాజంలో రాజ్యాంగ యంత్రం ఎట్టి పరివర్తన పొందుతుంది? దీనినే వేరుమాటల్లో చెప్పాలంటే, రాజ్యాంగయంత్రం యొక్క వర్తమాన వ్యాపారాలతో సాదృశ్యాన్నిగల సామాజిక వ్యాపారాలు ఏవి అక్కడింకా మిగిలి వుంటాయి? ఈ ప్రశ్నకు శాస్త్రయుక్తంగా మాత్రమే సమాధానం చెప్పడానికి వీలవుతుంది; అంతేనేకాని ‘రాజ్యాంగయంత్రము’ అనే మాటతో ‘ప్రజ’ అనే మాటను వెయ్యివిధాల కలిపిచెప్పినంత మాత్రాన ఈ సమస్యను పరిష్కరించడంలో తలవెండ్రుక వాసి పురోగమనమైనా జరగదు....”

“ప్రజా రాజ్యాంగయంత్రం” గురించిన ప్రేలాపనను ఈ విధంగా ఎగతాళి చేసిన తరువాత, ప్రశ్నను మార్క్స్ సూత్రీకరించి, దృఢంగా స్థాపించబడినట్టి శాస్త్రీయములైన దత్తాంశాలను ఉపయోగించడంవల్ల మాత్రమే దీనికి శాస్త్రసమ్మతమైన సమాధానం దొరక గలదని ఒక విధంగా మార్క్స్ మనకి హెచ్చరిక చేస్తాడు.

క్రమాభివృద్ధి సీద్ధాంతమంతా, మొత్తం విజ్ఞానశాస్త్రమంతా అతి సునిశితంగా స్థాపించిన మొట్టమొదటి విషయం — ఊహాజగన్నిర్మాతలచే ఇదివరకు విస్మరించబడినట్టే, సోషలిస్టు విప్లవమంటే భీతిచెందే ఈనాటి అవకాశవాదులచే విస్మరింపబడుతూన్నట్టే విషయం ఏమిటంటే — పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిస్టు విధానానికి పరివర్తన చెందడంలో నిస్సందేహంగా ఒక ప్రత్యేక దశ, లేదా ఒక ప్రత్యేక అవస్థ చారిత్రకంగా ఉండితీరాలి.

2. పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన

మార్క్స్ ఇంకా ఇలా అంటాడు:

“...పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజం కమ్యూనిస్టు సమాజం నడుమ, మొదటి దానినుండి రెండవ దానిలోకి మారే విప్లవాత్మక పరివర్తన కాలావధి ఉంటుంది. దీనికి అనుగుణ్యంగా, రాజకీయ పరివర్తన కాలావధి కూడా ఉంటుంది; ఈ దశలో రాజ్యాంగయంత్రం విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తప్ప మరొకటి కానేరదు....”

ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో శ్రామికవర్గపాత్ర విశ్లేషణనూ, ఈ సమాజాభివృద్ధికి సంబంధించిన దత్తాంశాలనూ శ్రామికవర్గ బూర్జువావర్గాల ప్రయోజనాల పరేస్పర వైరాన్ని తన పర్యవసానానికి మార్క్స్ ఆధారంగా చేసుకుంటాడు.

ఈ ప్రశ్నను ఇంతకముందు ఈ రూపంలో వేసేవారు: శ్రామికవర్గం తన విముక్తిని సాధించుకోవడానికి బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోసి, రాజకీయ శక్తిని హస్తగతం చేసుకుని, తన విప్లవాత్మక నియంతృత్వాన్ని స్థాపించాలి.

ఈ ప్రశ్నే ఇప్పుడు కొద్దిగా మారో రూపంలో వేస్తున్నారు: పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజంనుండి — కమ్యూనిజం అభిముఖంగా అభివృద్ధి చెందుతూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానం నుండి — కమ్యూనిస్టు విధాన సమాజానికి పరివర్తనం “రాజకీయ పరివర్తన శకం” లేనిదే సాధ్యంకాదు; కాగా ఈ కాలావధిలో రాజ్యాంగయంత్రం శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక నియంతృత్వంగానే ఉండితీరుతుంది.

ఇలాగున్నప్పుడు ఈ నియంతృత్వంతో ప్రజాస్వామ్యానికి ఉన్న సంబంధం ఎటువంటిది?

“శ్రామికవర్గాన్ని పాలకవర్గపు స్థితికి పైకి తీసుకు రావడము,” “ప్రజాస్వామ్యం కొరకు యుద్ధంలో విజయాన్ని చేప్పట్టడము,” ఈరెండు భావాలనూ “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”లో కేవలం ఒకదాని సరసను ఒకదానిని పెట్టి ఉంచింది. పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తనం చెందడంలో ప్రజాస్వామ్యం ఎట్టి మార్పులు చెందుతుందో, పైని చెప్పినదానినంతటినీ ఆధారంగా చేసుకొని, మరింత నిశితంగా నిర్ధారించడానికి వీలవుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజంలో, — దాని అభివృద్ధి అత్యంత అనుకూల పరిస్థితులలోనే గనుక జరిగిన పక్షమందు — కాస్త హెచ్చుతగ్గుగా సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యం ప్రజాస్వామ్య రిపబ్లిక్ లో మనకి తటస్థపడుతుంది. కాని పెట్టుబడిదారీ విధాన దోపిడీచే నిర్ణయించబడిన సంకుచిత పరిమితులోనే ఈ ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఎల్లప్పుడూ నొక్కేస్తున్నాయి; తదానుషంగికంగా, ఇది యధార్థంగా అల్పసంఖ్యక వర్గానికోసం మాత్రమే, ఆస్తిపరుల వర్గానికోసం మాత్రమే, ధనికులకోసం మాత్రమే ప్రజాస్వామ్యంగా ఎల్లప్పుడూ ఉండిపోతుంది. బానిస యజమానులకే స్వేచ్ఛనిచ్చే పురాతన గ్రీకు రిపబ్లిక్కులలో ఉండినట్టుగానే, పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో స్వేచ్ఛ ఇంచుమించు ఆలాగే ఉండిపోతుంది. పెట్టుబడిదారీ విధానపు దోపిడీ పరిస్థితుల ఫలితంగా ఆధునిక వేతనపు బానిసలు లేమితో బీదరికంతో ఎంత వరకు క్రుంగిపోతారంటే, “ప్రజాస్వామ్యం వూసే వారు పట్టించుకోరు,” “రాజకీయాల వూసే వారు పట్టించుకోరు;” మామూలుగా శాంతియుతంగా స్థితిగతులు జరిగిపోతూన్నంత కాలమూ ప్రజా జీవితంలోనూ, రాజకీయ జీవితంలోనూ పాల్గొనడమనేది ప్రజాబాహుళ్యంలో అధికసంఖ్యకవర్గానికి దుస్సాధ్యమయిపోతుంది.

జర్మనీలో ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించేంతటి దీర్ఘకాలం — ఇంచుమించు అర్ధశతాబ్దికాలం (1871-1914) — రాజ్యాంగబద్ధమైన న్యాయశాస్త్రీయత నిలబడి ఉండడమూ, ఈ కాలంలో ఇతర దేశాలన్నిటిలోకంటే ఈదేశంలో “న్యాయశాస్త్రీయతను ఉపయోగించుకోవడం” తెలుసుకొని, ప్రపంచంలో మరే ఇతర దేశంలోకంటే కూడా అధికతరమైన నిష్పత్తిలో కార్మికులనందరినీ ఒక రాజకీయ పక్షంగా ఆర్గనైజు చేయడానికి సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకి వీలుకలుగడము, అచ్చంగా ఈ కారణంవల్లనే, ఈ వివరణయొక్క యధార్థత జర్మనీ దృష్టాంతంవల్లనే బహుశ అత్యంత విస్పష్టంగా ధ్రువపరచబడుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజంలో రాజకీయంగా చైతన్యవంతులైనట్టి కార్యశీలు రైనట్టి వేతనపు బానిసల గరిష్ఠ సంఖ్యానిష్పత్తి ఇప్పటికి కనిపెట్టుబడినంత వరకూ ఎంత ఉంటుంది? కోటీ యాభై లక్షల వేతనపు బానిసలలోనూ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సభ్యులైనవారు పదిలక్షలు! కోటీ యాభై లక్షలలోనూ ట్రేడ్ యూనియన్లలో ఆర్గనైజు చేయబడిన వారు ముప్పై లక్షలు!

అత్యల్పసంఖ్యక వర్గానికి ప్రజాస్వామ్యం, ధనికులకు ప్రజాస్వామ్యం — ఇదీ పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో వున్న ప్రజాస్వామ్యం. పెట్టుబడిదారీ ప్రజాస్వామ్య యంత్రాంగాన్ని మనం మరింత లోతుగా పరిశీలించినట్టయితే, “స్వల్పమైన” — స్వల్పమనే చెప్పబడుతూన్న — ఎన్నికహక్కుల వివరాలలోనూ (నివాస సంబంధమైనట్టి అర్హతలు, స్త్రీల మినహాయింపు, వగైరాలు), ప్రజాప్రాతినిధ్య సంస్థల విధానంలోనూ, సమావేశహక్కు వినియోగంలో యథా

ర్థంగా వున్న అడ్డంకులలోనూ (ప్రజోపయోగ భవనాలు “బిచ్చగాళ్ళ” కోసం కాదు!), స్వచ్ఛమైన పెట్టుబడిదారీ విధానపు రీతిలోనే దినపత్రికలు ఆర్గనైజికాబడి ఉండడమూలోనూ, వగైరా వగైరాల — వీటన్నిటిలోనూ ఎక్కడ చూచినా ప్రజాస్వామ్యానికి నిర్బంధాలపైన నిర్బంధాలే సర్వత్రా కనబడుతున్నాయి. లేమి అంటే ఏమిటో ఎన్నడూ ఎరగనివాడి దృష్టికి, పీడితవర్గాల రాజీజీవితంతో ఎట్టి సన్నిహిత సంబంధమూ ఎరగనివాడి (బూర్జువా రచయితలలోనూ, బూర్జువా రాజకీయవేత్తలలోనూ పదింటి తొమ్మిండుగురు కాదుకదా, నూటికి తొంభై తొమ్మిండుగురు ఈ రకంవారే) దృష్టికి, పేదవారిపట్ల నిర్బంధాలూ, మినహాయింపులూ, బహిష్కారాలూ, ఆవరోధాలూ అతిస్వల్పంగానే కనబడతాయి; కాని ఈ నిర్బంధాలన్నీ వాటి మొత్తం ఫలితంగా, రాజకీయాలనుండీ, ప్రజాస్వామ్యంలో క్రియాశీలంగా పాల్గొనడమునుండీ, పేదవారిని మినహాయించి దూరం చేసేస్తున్నాయి.

ప్రతి కొద్ది సంవత్సరాలకీ ఒకసారి పీడకవర్గంలో ఎవరు పార్లమెంటుద్వారా తమకు ప్రాతినిధ్యం వహించి తమను అణగదొక్కి వుంచి పీల్చిపిప్పి చేయవచ్చునో పీడితవర్గం నిశ్చయించుకొనేందుకు అవకాశం ఇవ్వబడుతుందని, కమ్యూన్ అనుభవాన్ని విశ్లేషించుతూ పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క సారాన్ని మార్క్స్ భేషుగ్గా గ్రహించాడు!¹⁴⁶

కాని ఈ పెట్టుబడిదారీవర్గపు ప్రజాస్వామ్యంనుండి — అనివార్యంగా, సంకుచిత స్వభావాన్నే గలిగి, పేదలను ఒక పక్కకు రహస్యంగా నెట్టివేస్తూ, తత్కారణంగా మోసంతోనూ కపటంతోనూ నఖశిఖపర్యంతమూ నిండివున్న ఈ పెట్టుబడిదారీవర్గ ప్రజాస్వామ్యంనుండి — లిబరల్ పండితోత్తములూ, పెట్టిబూర్జువా అవకాశవాదులూ మనను నమ్మమని చెప్పేటట్టు మరింత, మరింత ప్రజాస్వామ్య పురోగమనాభిముఖమైన క్రమాభివృద్ధి సరళంగానూ సూటిగానూ సాఫీగానూ జరగదు. ఎన్నటికీ జరగదు. పురోగమనాభిముఖమైన క్రమాభివృద్ధి, అనగా కమ్యూనిజంవైపు క్రమాభివృద్ధి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం ద్వారానే జరుగుతుంది తప్ప మరొక విధంగా జరగడానికి వీలులేదు; ఎందుచేతంటే పెట్టుబడిదారీ దోపిడీదార్ల ప్రతిఘటనను మరేయితర విధంగానూ మరెవరి వల్లనూ భగ్నం చేయడం సాధ్యపడదు.

కాగా శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం, అనగా పీడకులను తొక్కిపెట్టి వుంచడానికిగాను పీడితుల ఆగ్రహమిదళంయొక్క ఆర్గనైజేషను, ఫలితంగా కేవలం ప్రజాస్వామ్య విస్తరణ ఒక్కటే సంభవించదు. ప్రజాస్వామ్యం బ్రహ్మాండంగా విస్తరించడంతో పాటుగా మొట్టమొదటి సారిగా పేదప్రజలకు ప్రజాస్వామ్యంగా, ప్రజలకు ప్రజాస్వామ్యంగా, డబ్బుసంచులకే ప్రజాస్వామ్యం కాకుండా, ఏర్పడుతుందో, తదేకసమయంలో పీడకులయొక్క, దోపిడీదార్లయొక్క, పెట్టుబడిదార్లయొక్క స్వేచ్ఛకు కొన్ని నిర్బంధ పరంపరలను శ్రామిక

వర్గ నియంతృత్వం విధిస్తుంది. మానవాళిని వేతనపు బానిసత్వంనుండి విడిపించేందుకు వీరిని మనం తొక్కిపెట్టి వుంచాలి, వీరి ప్రతిఘటనను బలప్రయోగంవల్ల నిర్మూలించాలి; ఎక్కడైతే తొక్కిపెట్టి వుంచడం ఉంటుందో, ఎక్కడైతే బలాత్కారం ఉంటుందో, అక్కడ స్వేచ్ఛ వుండదనేదీ, ప్రజాస్వామ్యం వుండదనేదీ స్పష్టమే.

ఎంగెల్స్ బేబెల్ కు రాసిన ఉత్తరంలో దీనినే బేషుగ్గా చెప్పాడన్న విషయం పాఠకునికి జ్ఞప్తి వుంటుంది: “రాజ్యాంగయంత్రాన్ని శ్రామికవర్గం స్వేచ్ఛను పెంపొందించడానికోసం ఉపయోగించక, తన ప్రత్యర్థులను అణచిపెట్టి వుంచడానికే ఉపయోగించుతుంది; స్వేచ్ఛను గురించి మాట్లాడడానికి ఎప్పుడైతే వీలుకలుగుతుందో, అప్పుడు రాజ్యాంగయంత్రంగా రాజ్యాంగయంత్రం ఇక ఉండనే ఉండదు.”

ప్రజాబాహుళ్యంలో అత్యధికసంఖ్యాక వర్గానికి ప్రజాస్వామ్యమూ, బలప్రయోగం వల్ల, దోపిడీదార్లనూ ప్రజావీడకులనూ అణచిపెట్టి వుంచడమూ, అనగా వారిని ప్రజాస్వామ్యంనుండి బహిష్కరించడమూ — ఇట్టి మార్పును పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజం పరివర్తనచెందే కాలంలో ప్రజాస్వామ్యం పొందుతుంది.

ఒక్క కమ్యూనిస్టు సమాజంలోనే, పెట్టుబడిదారుల ప్రతిఘటన పూర్తిగా నిర్మూలం చేయబడినప్పుడే, పెట్టుబడిదారులు అంతరించిపోయినప్పుడే, వర్గాలు లేనప్పుడే (అనగా, సామాజిక ఉత్పత్తి సాధనాలపట్ల సమాజ సభ్యులకున్న సంబంధం దృష్ట్యా, వారిమధ్య ఎట్టి భేదమూ లేనప్పుడే), అప్పుడు మాత్రమే “రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోయి,” ఇక “స్వేచ్ఛను గురించి మాట్లాడడానికి వీలుకలుగుతుంది.” వాస్తవంగా సమగ్రమైన ప్రజాస్వామ్యం, ఎట్టి మినహాయింపు సహితమూ లేనట్టి ప్రజాస్వామ్యం అప్పుడు మాత్రమే వీలవుతుంది, అప్పుడు మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. కాగా అప్పుడు మాత్రమే, పెట్టుబడిదారీ బానిసతనంనుండి, పెట్టుబడిదారీ దోపిడీయొక్క ఎనలేని భీతావహములు, కిరాతకములు, అసంగతములు, అప్రతిష్ఠలనుండి విముక్తి చేయబడిన తరువాతనే, శతాబ్దులకొద్దీ అందరికీ తెలిసినట్టి వేలసంవత్సరాల తరబడి నీతిసూత్రాలుగా ఒరవడులు దిద్దబడి వునశ్చరణ చేయబడినట్టి సామాజిక సంబంధాల ప్రాథమిక నియమాలను పాటించడం ప్రజలు క్రమంగా అలవాటు చేసుకుంటారు. ఎట్టి బలప్రయోగమూ లేకుండానే, ఒకరికింద ఒకరు లొంగివుండడం అవసరం లేకుండానే, నిర్బంధం లేకుండానే, రాజ్యాంగయంత్రం అని పిలువబడే ప్రత్యేక ఉపకరణం లేకుండానే వీటిని పాటించడానికి ప్రజలు అలవాటుపడతారు.

“రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోతుంది” అనే మాట ఎంచి తూచినట్టు మహాబాగా సరిపోతూంది; ఎందుచేతంటే ఈ విధానంయొక్క క్రమక్రమ స్వభావాన్నీ, అయత్నకృత

స్వభావాన్నీ, ఈ రెండింటినీ ఈ మాట సూచించుతుంది. అలవాటు ఒక్కటే ఇట్టి ఫలితాలను కలుగజేయగలుగుతుంది, నిస్సంశయంగా కలుగజేస్తుంది కూడా; ఎందుచేతంటే, దోపిడీ లేనప్పుడూ, అగ్రహాన్ని రేకెత్తించేదేదీ లేనప్పుడూ, విరుద్ధాభిప్రాయాన్ని తెల్పడానికి తిరుగుబాటు చేయడానికి కారణం లేనప్పుడూ, అణగదొక్కి వుంచడమునకు అవసరమును సృష్టించేదేదీ లేనప్పుడూ, సామాజిక సంబంధ నియమాలను పాటించడానికి ప్రజలు ఎంత త్వరగా అలవాటుపడతారో లక్షలాది సార్లు మనం నిత్యమూ చూస్తూనేవుంటాం.

ఈ రీతిగా, పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో తగ్గించి వేయబడినట్టి, కుద్రమైనట్టి, బూటకమైనట్టి ప్రజాస్వామ్యం, ధనికులకు మాత్రమే, అల్పసంఖ్యాకవర్గానికి మాత్రమే ఉండే ప్రజాస్వామ్యాన్ని మనం చూస్తున్నాం. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం, కమ్యూనిజంలోకి పరివర్తన చెందే కాలం, అల్పసంఖ్యాకులైన దోపిడీదారులను అవశ్యం అణగదొక్కి వుంచడంతోపాటు మొట్టమొదటి సారిగా అధికసంఖ్యాకవర్గమైన ప్రజలకు, ప్రజాస్వామ్యాన్ని సృష్టించుతుంది. సమగ్రమైన ప్రజాస్వామ్యాన్ని చేకూర్చే సామర్థ్యం ఒక్క కమ్యూనిజానికి మాత్రమే ఉంది; కాగా అది ఎంత సమగ్రంగా ఉంటే అంత త్వరగా అది అనవసరమై, దానంతటదే హరించిపోతుంది. .

దీనినే వేరే మాటలలో చెప్పాలంటే, నిజమైన అర్థంలో రాజ్యాంగయంత్రం, అనగా ఒక వర్గాన్ని ఒకవర్గం, అంతేకాకుండా పైగా, అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని అల్పసంఖ్యాకవర్గం, అణగదొక్కి వుంచేందుకు ప్రత్యేక యంత్రం, పెట్టుబడిదారీ విధానంకిందే మనకి తటస్థించుతుంది. వీడిత అసంఖ్యాకవర్గాన్ని వీడక అల్పసంఖ్యాకవర్గం క్రమవిధానంలో అణగదొక్కి వుంచాలనేటట్టి ఇట్టి కర్తవ్యనిర్వహణ జయప్రదంగా ఉండాలంటే, అనిర్వచనీయమైన క్రౌర్యమూ, కిరాతకత్వమూ సహజంగా అవసరమవుతుంది; బానిసత్వమూ, భూదాస్యమూ, వేతన శ్రమననుభవించుతూన్న మానవాళి రక్తసముద్రాలను సహితమూ ఈదవలసిన అవసరం కలుగుతుంది.

ఇంతేకాదు; పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి జరిగే పరివర్తనలో కూడా అణగదొక్కి వుంచడం ఇంకా అవసరమే అవుతుంది; కాని ఇప్పుడు దీనిని వీడితులైన అధిక సంఖ్యాకవర్గం వీడకులైన అల్పసంఖ్యాకవర్గంపై జరుపుతుంది. అణగదొక్కి వుంచడానికి ఒక ప్రత్యేక ఉపకరణం, ఒక ప్రత్యేక యంత్రం, “రాజ్యాంగయంత్రం,” ఇంకా అవసరమే అవుతుంది; కాని, ఇది ఇప్పుడు పరివర్తన దశలోవున్న రాజ్యాంగయంత్రం మాత్రమే; ఉచితమైన అర్థంలో ఇది ఒక రాజ్యాంగయంత్రము కాదు; ఎందుచేతంటే నిన్నటివరకూ వేతనపు బానిసలుగా ఉండిన అధికసంఖ్యాకవర్గంచే వీడకులైన అల్పసంఖ్యాకవర్గాన్ని అణగదొక్కి వుంచడం ఎంత సుళువైనట్టి, సరళమైనట్టి, సహజమైనట్టి కార్యమంటే, బానిస, భూదాస,

వేతన శ్రమజీవుల తిరుగుబాట్లను అణచి వేసినప్పుడు సంభవించిన రక్తపాతంకంటే అతి తక్కువలోనే ఇది జరిగిపోయి, అతి చౌకగానే మానవాళి బైటపడుతుంది. ప్రజాస్వామ్యాన్ని ప్రజానీకంలో ఎంతటి బ్రహ్మాండమైన అధికసంఖ్యకు విస్తరింపజేయడానికి ఇది అణగుణ్యంగా ఉంటుందంటే, అణగదొక్కి వుంచడానికి ఒక ప్రత్యేక యంత్రంయొక్క అవసరం తీరి పోవడం కూడా ఆరంభమవుతుంది. అత్యంత క్లిష్టమైన యంత్రం లేనిదే దోపిడీదార్లు సహజంగానే ప్రజలను అణగదొక్కి వుంచలేరు, ఈ కార్యం జరిపేందుకు అత్యంత క్లిష్టమైన యంత్రం అవసరమౌతుంది; కాని ఒక సులభమైన “యంత్రంతోనే,” ఇంచుమించుగా ఒక “యంత్రం” లేకుండానే, ప్రత్యేకమైన ఉపకరణం లేకుండానే, సరళతరమైన సాయుధ ప్రజారాసుల ఆర్గనైజేషను (ముందు జరగబోయే విషయాలను ఒక విధంగా ఇవ్వడే ఎదురుచూచి చెప్పాలంటే, కార్మిక, సైనిక ప్రతినిధుల సోవియట్లను పోలినట్టిది) వల్లనే దోపిడీదార్లను ప్రజల అణగదొక్కి వుంచగలుగుతుంది.

ఇక ఆఖరి మాట. కమ్యూనిజం ఒక్కటే రాజ్యాంగయంత్రాన్ని సొంతమూ అనవసరమయేటట్టు చేస్తుంది. ఎందుచేతంటే, అణగదొక్కుబడవలసినవాడు ఒక్కడు కూడా ఉండదు — వర్గం అనే అర్థంలో ప్రజల్లో ఒక నిర్దిష్టమైన భాగానికి వ్యతిరేకంగా క్రమబద్ధమైన పోరాటాన్ని సాగించవలసిన అర్థంలో, “ఒక్కడు కూడా” ఉండదు. మనం ఊహాజనిత ప్రపంచంలో నివసించడంలేదు. వ్యష్టిగా వ్యక్తులచే అత్యాచారాలు జరుపబడే అవకాశం, తప్పనిసరిగా జరిగే అవకాశం ఉండదనిగాని, ఇట్టి అత్యాచారాలను అణచివేయవలసిన అవసరం ఎంత మాత్రం ఉండదనిగాని, మనం అంగీకరించకపోవడంలేదు. అయితే, మొదటి విషయమేమిటంటే, ఇందుకోసం, అణచిపెట్టి వుంచడంకోసం, ఒక ప్రత్యేకమైన యంత్రం గాని, ప్రత్యేక ఉపకరణంగాని అవసరముండదు; ఆధునిక సమాజంలో సహితం మనుష్యులు కొట్టుకుంటూన్నప్పుడు ఆపడానికి గాని, ఒక స్త్రీని అవమానపరచే యత్నాన్ని నిరోధించడానికి గాని నాగరిక ప్రజాసమూహం ఎంత సరళంగానూ ఎంత సంసిద్ధంగానూ ఎలా చేయిచేసుకుంటుందో అలాగే సాయుధులైన ప్రజలే ఈ కార్యాన్ని నిర్వహించుతారు. ఇక రెండవది: సామాన్య ప్రజానీకాన్ని దోపిడీ చేయడమూ, వారి లేమి, పేదరికమూ — ఇవే సామాజిక సంబంధ నియమాల అతిక్రమణ రూపంలో జరిగే అత్యాచారాలకు చౌలికమైన సాంఘిక కారణమని మనం ఎరుగుదుం. ఈ ముఖ్యకారణాన్ని తొలగించడంతో అత్యాచారాలు కూడా విధిగా “హరించిపోవ” నారంభించుతాయి. ఎంత శీఘ్రంగానూ, ఎట్టి క్రమంలోనూ అవి హరించిపోతాయో మనకి తెలియదు; కాని అవి హరించిపోతాయని మాత్రం మనకి తెలుసు. వాటి హరింపుతోపాటుగా రాజ్యాంగయంత్రం కూడా హరించిపోతుంది.

ఊహాజనితప్రపంచ సృష్టిలో నిమగ్నుడైవుండకుండా, ఈ భావికాలం గురించి ఏ విషయాన్నయితే ఇప్పుడు నిర్వచించి చెప్పడానికి వీలవుతుందో ఆ విషయాన్ని, అనగా కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క నిమోన్నత దశల భేదాలను (స్థితులను, స్థాయిలను) మార్క్స్ మరింత సంపూర్ణంగా నిర్వచనం చేసేచెప్పాడు.

3. కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ప్రథమ దశ

“ఏవిధంగాను తగ్గించబడని,” లేక “తన శ్రమయొక్క పూర్తి ఫలితాన్ని” సోషలిజంకింద కార్మికుడు పొందుతాడు అనే లాసాల్ అభిప్రాయం తప్పు అని రుజువుపరచడానికి, “గోతా కార్యక్రమ విమర్శ”లో మార్క్స్ అనేక వివరాలను చూపుతాడు. సమాజంయొక్క సంపూర్ణ సామాజిక శ్రమ ఫలితంనుండి షేమ నిధిని, ఉత్పత్తి విస్తృతం చేయడానికి, యంత్రాంగం యొక్క “అరుగుదల, తరుగుదలలను” భర్తీ చేయడము, వగైరాలకుగాను నిధిని ఒక దానిని తీసివేయాల్సి ఉంటుందనీ; తరువాత వినిమయ సాధనాలనుండి పరిపాలనకోసమూ, పాఠశాలలు, ఆస్పత్రులు, వృద్ధులకు వసతిగృహాలు మొదలైన వాటి ఖర్చులకోసమూ నిధినిక దానిని తీసి వేయాల్సి వుంటుందనీ మార్క్స్ నిరూపించాడు.

అయోమయంగానూ, అస్పష్టంగానూ, స్థూలంగానూ ఉన్న లాసాల్ యొక్క వాక్యం (“కార్మికుడికి తన శ్రమయొక్క పూర్తి ఫలితం”) బదులు, సోషలిస్టు సమాజం తన వ్యవహారాలను చక్కబెట్టుకునే నిశిత విధానాన్ని గురించి మార్క్స్ నిదానమైన మదింపు వేశాడు. పెట్టుబడిదారీ విధానం లేని సమాజంలో ఉండే జీవిత పరిస్థితులను నిర్దిష్టమైన విశ్లేషణకు లోనుగావించుతూ మార్క్స్ ఈవిధంగా అంటాడు:

“మనమిక్కడ” (కార్మికుల పార్టీయొక్క కార్యక్రమాన్ని విశ్లేషించుతూన్నప్పుడు), “చెబుతూన్నది తన సొంత పునాదులపైన అభివృద్ధిని పొందకుండా, పెట్టుబడిదారీ సమాజంనుండి అప్పటికప్పుడే జన్మించినట్టి, తత్కారణంగా ఆర్థికంగానూ, నైతికంగానూ, వైజ్ఞానికంగానూ, తనను కనినట్టి పాత సమాజంయొక్క పుట్టుమచ్చలనే తాను కూడా ప్రతి విషయంలోనూ ప్రదర్శించుతూన్నట్టి కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని గురించే.”

కాగా ఈ కమ్యూనిస్టు సమాజాన్నే — పెట్టుబడిదారీ సమాజ గర్భంనుండి ప్రపంచంలోకి ఇప్పుడే వచ్చినట్టి, అన్నివిషయాలలోనూ పాతసమాజపు పుట్టుమచ్చలనే తానుకూడా

కలిగివున్నట్టే సమాజానికే - కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క “ప్రథమ,” లేక నిమ్న దశ అని మార్క్స్ పేరుపెట్టాడు.

ఇకమీదటనుండి ఉత్పత్తి సాధనాలు వ్యక్తులయొక్క వ్యక్తిగత ఆస్తులై వుండవు. ఉత్పత్తి సాధనాలు సమాజానికంతకూ చెందుతాయి. సామాజికంగా అవసరమైన పనిలో నిర్దిష్టమైన కొంత భాగాన్ని నిర్వర్తించే ప్రతి సామాజిక సభ్యుడూ తాను ఫలానాఫలానా పరిమాణముగల పనిని చేసినట్టు సమాజంనుండి ఒక ధ్రువప్రతాన్ని పొందుతాడు. ఇక ఈ ధ్రువప్రతంతో అందుకు అనుగుణ్యంగా ఉండే ఉత్పత్తులను బహిరంగ వినిమయ వస్తు భాండా రంనుండి అతడు పొందుతాడు. ఈ ప్రకారంగా, సమాజ నిధికి చెందవలసిన మొత్తాన్ని శ్రమపరిమాణంనుండి మినహాయించబడిన తరువాత, ప్రతి కార్మికుడూ సమాజానికి తానెంత ఇచ్చాడో, సమాజంనుండి అంత అందుకుంటాడు.

“సమానత్వమే” ఇక్కడ ప్రత్యక్షసార్వభౌమత్వాన్ని వహించుతుందట.

కాని ఇటువంటి సామాజిక వ్యవస్థను (దీనిని సోషలిజం అని సామాన్యంగా అంటారు, కాని దీనిని మార్క్స్ కమ్యూనిజంయొక్క ప్రథమ దశ అంటాడు), మనస్సులో ఉంచుకొని, దీనిని “న్యాయమైన పంపకము” అనీ, ఇది “సమాజ సభ్యులకందరికీ సమానమైన శ్రమ ఫలితానికి గల సమాన హక్కు” అనీ అనడంలో లాసాల్ పొరపాటు చేయగా, ఇతని పొరపాటును మార్క్స్ వివరించుతున్నాడు.

ఇక్కడ మనకి నిజంగా “సమాన హక్కు” ఉంది అంటాడు మార్క్స్, కాని ఇది ఇంకా, అన్ని హక్కులలాగానే, అసమానత్వం ఉన్నట్టు ముందుగా ఊహించుతున్న “బూర్జువా హక్కు.” నిజానికి మనుష్యులలో వాస్తవానికి ఒకరినొకరు పోలిని, ఒకరితో ఒకరు సమానులుకాని, ఒకరితో ఒకరు విభేదించుతున్నట్టి ప్రజలకు సమాన పరిమాణం అన్వయింపజేయడమే ప్రతి హక్కునూ; అందుచేతనే “సమాన హక్కు” అనేది నిజంగా సమాన తకు భంగంకలిగించుతూ, అన్యాయమే అవుతుంది. వాస్తవానికి, ప్రతి మనిషీ, మరొక మనిషితో సమానమైన సామాజిక శ్రమను నిర్వహించిన తరువాత, సామాజిక ఫలితంలో సమానమైన భాగాన్ని (పైన జెప్పిన తగ్గింపులు జరిగిన తరువాత) పొందుతాడు.

అయితే మనుష్యులందరూ ఒకరిని పోలి ఒకరుండరు; ఒకడు బలంగా వుంటాడు, ఒకడు నీర్పంగా వుంటాడు; ఒకడికి భార్య పిల్లలూ ఉంటారు, ఒకడు బ్రహ్మచారి; ఒకడికి పెద్ద కుటుంబం వుంటుంది, ఒకడికి చిన్న కుటుంబం వుంటుంది, ఇలాగ తేడాలు ఉంటూనే ఉంటాయి. కాగా మార్క్స్ తేల్చిన పర్యవసానం ఇదీ:

“...సమాన శ్రమను నిర్వర్తించిన తరువాత, దాని ఫలితంగా సామాజిక వినిమయ నిధిలో సమాన భాగాన్ని కలిగివుండి కూడా, వాస్తవానికి ఒకనికంటే మరొక

నికి హెచ్చే ముట్టుతూంది, ఒకనికంటే మరొకడు ధనవంతుడవుతున్నాడు; ఇంకా ఈ విధంగానే ఉంటూంటుందన్నమాట. ఈ లోట్లన్నీ లేకుండా ఉండాలంటే, హక్కు సమానంగా ఉండడం బదులు అసమానంగా ఉండాలి....”

అందుచేత కమ్యూనిజంయొక్క ప్రథమ దశ ఇంకా న్యాయాన్నీ సమానత్వాన్నీ కలుగ జేయడంలేదు; డబ్బుతో భేదాలూ, అన్యాయమైన భేదాలూ ఇంకా ఉంటూనే వుంటాయి; కాని ఉత్పత్తి సాధనాలు: ఫ్యాక్టరీలూ, యంత్రాలూ, భూమి వగైరాలు, వ్యక్తిగత ఆస్తిగా వ్యక్తులు హస్తగతం చేసుకోవడానికి ఇక వీలుండదు కాబట్టి, మనిషిని మనిషి దోపిడీ చెయ్యడం మాత్రం ఇక సాధ్యంకాదు. “సమానత,” “న్యాయము” గురించి స్థూలంగా లాసాల్ చెప్పినట్టి పెట్టీబూర్జువాతత్వపు అయోమయపు వాక్యాలను తుత్తునియలుగా ఖండించుతూ, వ్యక్తులచే ఉత్పత్తి సాధనాలు హస్తగతం గావించుకోబడడమనే “అన్యాయాన్ని” మాత్రమే మొదటలో రద్దు గావింపక విధిలేనట్టి, వినిమయ వస్తువులను “శ్రమ పరిమాణాన్నిబట్టి” (అవసరాలనుబట్టి గాక), పంపకం చేయడమనే రెండవ అన్యాయాన్ని తక్షణమే రద్దు చేయ జాలనట్టి కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క క్రమాభివృద్ధి గమనాన్ని మార్క్స్ అదే సమయంలో చూపుతాడు.

ప్రజలలో ఉన్న అసమానతను మరచిపోయి, ఈ అసమానతను తొలగించుతామని “కలలుగంటూన్నార”ని “మన” తుగాన్తోసహా బూర్జువా పండితమ్మన్యులను కూడా కలుపుకొన్న అప్రభంశపు అర్థశాస్త్రవేత్తలు సోషలిస్టులను నిరంతరమూ నిందిస్తూంటారు. ఇలాంటి నిందను మోపడంవల్ల బూర్జువావర్గ భావశాస్త్రీయవేత్తల యొక్క అంతులేని అజ్ఞానమే రుజువవుతుంది.

మనుష్యులలో అనివార్యంగా ఉండే అసమానతలను మార్క్స్ ఖచ్చితంగా గణనలోకి తీసుకోవడమే కాకుండా, ఉత్పత్తి సాధనాలను సమాజం అంతటికీ చెందిన సమిష్టి ఆస్తిగా మార్చినంత మాత్రాన (దీనినే మామూలుగా అందరూ “సోషలిజం” అంటూంటారు), “నిర్వర్తింపబడిన శ్రమ పరిమాణాన్నిబట్టి” ఫలితాలు విభజింపబడేవరకూ అమలులో సాగు తూనే ఉండేట్టి “బూర్జువా హక్కు” లోవున్న పంపిణీలోవుండే లోపాలనూ, అసమానతనూ ఇది అంత మొందించదు అనే విషయాన్ని కూడా లెక్కలోకి తీసుకుంటాడు. మార్క్స్ ఇంకా చెబుతూ ఇలా అంటాడు:

“...పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజంనుండి దీర్ఘకాల ప్రసవవేదన తరువాత అచ్చంగా ఇప్పుడే ఆవిర్భవించిన కమ్యూనిస్టు విధాన సమాజంయొక్క ప్రథమ దశలో ఈ లోపాలు తప్పనిసరిగా ఉంటాయి. సమాజంయొక్క ఆర్థిక నిర్మాణానికి, దీనికి లోబడి రూపొందినట్టి వైజ్ఞానికాభివృద్ధికి అతీతంగా హక్కు ఎన్నడూ ఉండనేరదు....”

ఈ విధంగా, కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ప్రథమ దశలో (దీనినే సోషలిజం అని మామూలుగా అంటూంటారు) “బూర్జువా హక్కు” సొంతమూ రద్దుకాబడకుండా, కొంత భాగం మాత్రమే, అంతవరకూ సాధింపబడిన ఆర్థిక విప్లవానికి అనుగుణ్యంగా ఉన్నంత వరకూ మాత్రమే, అనగా ఉత్పత్తి సాధనాల విషయంలో మాత్రమే, రద్దుగావింపబడుతుంది. వీటిని వ్యక్తులయొక్క సొంత ఆస్తిగా “బూర్జువా హక్కు” గుర్తించుతుంది. వీటిని సోషలిజం ఉమ్మడి ఆస్తిగా మార్చేస్తుంది. ఆ మేరకు — కాగా ఆ మేరకు మాత్రమే — “బూర్జువా హక్కు” అంతమొందుతుంది.

అయితే దాని రెండవ భాగానికి సంబంధించినంతవరకు అది అమలులో ఉంటూనే వుంటుంది; వస్తువుల పంపకంలోనూ, సమాజ సభ్యులమధ్య శ్రమను కేటాయించడంలోనూ నియంత్రకంగా (నిర్ధారించే అంశంగా) పనిచేస్తూ ఉనికిని కలిగే ఉంటుంది. “పనిచేయని వానికి తిండికి అర్హతలేదు” అనే సోషలిస్టు సూత్రం అప్పటికే సాధించబడింది; “సమాన పరిమాణంగల శ్రమకి సమాన పరిమాణంగల వస్తువులు” అనే రెండవ సోషలిస్టు సూత్రం కూడా అప్పటికే సాధించబడింది. కాని ఇదింకా కమ్యూనిజం కాదు, అసమాన వ్యక్తులకు అసమానమైన (యథార్థంగా అసమానమైన) పనికి ప్రతిఫలంగా సమాన పరిమాణాన్నిగల ఫలితాలను ఇచ్చే “బూర్జువా హక్కు”ను ఇంకా అంతమొందించడంలేదు.

ఇది ఒక “రోపమే” అంటాడు మార్క్స్; కాని కమ్యూనిజం ప్రథమ దశలో ఇది అనివార్యం; ఊహాజనిత ప్రపంచంలో మనం విహరించ దలచుకోకపోతే మాత్రం, పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని కూలదోసిన వెంటనే, ఏ హక్కు ప్రమాణమూ లేకుండానే సమాజంకోసమని ప్రజ పనిచేయడం నేర్చుకుంటారని మనం అనుకోకూడదు; పోతే, ఆటువంటి మార్పునకు అవసరమైన ఆర్థిక పునాదులను పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క అంతం వెంటనే సృష్టించదు.

కాగా “బూర్జువా హక్కు” తప్ప మరో ఇతర ప్రమాణం ఏదీ లేదు. అందుచేత ఈ మేరకు, రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క అవసరం ఇంకా ఉంటుంది; ఈ రాజ్యాంగయంత్రం ఉత్పత్తి సాధనాలయొక్క ప్రజల స్వామ్యాన్ని పరిరక్షిస్తూనే, శ్రమలో సమానత్వాన్ని, ఫలితాల పంపకంలో సమానత్వాన్ని పరిరక్షిస్తుంది.

ఏ విధమైన పెట్టుబడిదారులుగాని, వర్గాలుగాని ఇక లేకపోవడంచేతనూ, తదాను షంగికంగా అణగదొక్కి వుంచవలసినట్టి వర్గం ఏదీ లేకపోవడంచేతనూ, ఆ మేరకు రాజ్యాంగయంత్రం హరించిపోతుంది.

అయితే వాస్తవమైన అసమానత్వాన్ని పవిత్రమొనర్చుతూన్న “బూర్జువా హక్కు”ను పరిరక్షించవలసిన కార్యం ఇంకా నిలిచి వుండడం కారణంగా, రాజ్యాంగయంత్రం ఇంకా పూర్తిగా హరించిపోవడంలేదు. రాజ్యాంగయంత్రం సంపూర్ణంగా హరించిపోవాలంటే అందుకు సంపూర్ణమైన కమ్యూనిజం అవసరం.

4. కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ఉన్నత దశ

మార్క్స్ ఇంకా ఇలా అంటాడు:

“...కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ఉన్నత దశలో, శ్రమవిభజనకు బానిసత్వపు విధేయతతో లొంగివుండడమూ, దానితో కూడానే ఉన్న మానసిక శారీరక శ్రమలకూ గల విరుద్ధమూ అంతరించి పోయిన తరువాత, జీవనోపాధిగానే కాకుండా జీవిత ముఖ్యవసరంగా శ్రమ రూపొందిన తరువాత, వ్యక్తియొక్క సర్వతోముఖాభివృద్ధితోపాటు ఉత్పాదక శక్తులు కూడా అభివృద్ధిచెంది, సహకార సంపదయొక్క మూలాధారాలన్నీ సమృద్ధిగా ప్రవహించుతూన్న తరువాత — అప్పుడు మాత్రమే సమాజం బూర్జువా హక్కుయొక్క సంకుచిత దిగ్బంధాల పరిధిని పూర్తిగా అధిగమించి, సమాజం తన పతాకాలపైన ‘ప్రతివాని నుండీ వాని శక్తిసామర్థ్యాలను అనుసరించి, ప్రతివానికీ వాని అవసరాలను అనుసరించి!’ అనే నీర్మికలను చిత్రించుకోగలుగుతుంది.”

“రాజ్యాంగయంత్రం” అనే మాటతో “స్వేచ్ఛ” అనే మాటను జోడించడంలో వున్న అసంబద్ధాన్ని ఎంగెల్స్ దయదాక్షిణ్యంలేకుండా పరిహసిస్తూ చేసిన అభిభాషణయొక్క యధార్థతను మనమిప్పుడు గ్రహింపగలుగుతాం. రాజ్యాంగయంత్రం ఉన్నంతకాలమూ స్వేచ్ఛ ఉండదు. స్వేచ్ఛ ఉన్నప్పుడు రాజ్యాంగయంత్రం ఉండదు.

మానసిక శారీరక శ్రమలకుండే విరుద్ధం అంతరించిపోయి, ఫలితార్థంగా నేటి సామాజిక అసమానత్వానికి ఒక ప్రధాన మూలాధారం — అంతేకాకుండా, ఉత్పత్తి సాధనాలను ప్రజా ఆస్తిగా మార్చినంత మాత్రాన, పెట్టుబడిదార్ల ఆస్తి హక్కులను లాగివేసినంత మాత్రాన, తొలగింప వీలుపడని మూలాధారం కూడా — అంతరించిపోయేటట్టి కమ్యూనిజంయొక్క ఉన్నత దశ రాజ్యాంగయంత్రం సంపూర్ణంగా హరించిపోవడానికి అవసరమైన ఆర్థిక ప్రాతిపదిక.

ఉత్పాదక శక్తులు బ్రహ్మాండంగా అభివృద్ధి పొందే అవకాశాన్ని ఈ ఆస్తి హక్కుల తొలగింపు సృష్టించుతుంది. కాగా ఈ అభివృద్ధికి పెట్టుబడిదారీ విధానం నమ్మకశక్యంగాని రీతిని ఎంతగా అవరోధాలు కల్పించుతూందో మనం చూచినప్పుడు, ఇప్పటికీ అందుకున్న సాంకేతిక స్థాయి ప్రాతిపదికపైనే ఎంతటి అభివృద్ధిని సాధింపవీలైందో మనం చూస్తూన్నప్పుడు, పెట్టుబడిదార్ల ఆస్తి హక్కులను లాగివేయడం ఫలితంగా మానవ సమాజంయొక్క

ఉత్పాదక శక్తుల బృహత్తరమైన అభివృద్ధి తప్పనిసరిగా సంభవించుతుందని సంపూర్ణమైన విశ్వాసంతో చెప్పడానికి మనకి అధికారం ఉంది. కాని ఈ అభివృద్ధి ఎంత త్వరగా కొనసాగుతుందో, శ్రమవిభజన విసర్జించే తరుణానికి, మానసిక శారీరక శ్రమల విరుద్ధాన్ని నిరాకరించే తరుణానికి, “జీవిత ముఖ్యవసరంగా” శ్రమ రూపొందే తరుణానికి, ఇది ఎంత శీఘ్రంగా చేరుకుంటుందో — మనకి తెలియదు, మనం తెలుసుకోలేము కూడా.

ఈ కారణంచేతనే రాజ్యాంగయంత్రం తప్పనిసరిగా హరించి తీరుతుందనీ, ఈ హరింపు విధానంయొక్క సుదీర్ఘకాలపు స్వభావాన్నీ కమ్యూనిజంయొక్క ఉన్నత దశాభివృద్ధి త్వరితగతిపై దీని ఆధారాన్నీ నొక్కి చెబుతూ, హరించిపోవడానికి ఎంతకాలం పడుతుంది, దాని నిర్దిష్ట రూపాలేమిటి, అనే ప్రశ్నలకు సమాధానమివ్వడానికి అవసరములైన దత్తాంశాలు లేని కారణాన ఈ ప్రశ్నలను అపరిష్కృతంగానే వదిలిపెట్టేయడాన్ని మనం సమర్థించుకోవచ్చు.

“ప్రతివాని నుండి వాని శక్తిసామర్థ్యాలను అనుసరించి, ప్రతివానికీ వాని అవసరాలను అనుసరించి” అనే సూత్రాన్ని సమాజం ఎప్పుడైతే అంగీకరించుతుందో, అనగా మౌలికమైన సామాజిక సూత్రాలను పాటించడం ప్రజలు ఎంతగా అలవాటుపడి, వారి శ్రమ ఎంత ఉత్పాదకమవుతుందంటే, ఇక వారు వాని సామర్థ్యాన్ని అనుసరించి స్వచ్ఛందంగానే పనులను నిర్వహిస్తారో, అప్పుడు రాజ్యాంగయంత్రం హరించి పోవడానికి వీలవుతుంది. పొరుగువాని కంటే తాను ఒక అరగంట హెచ్చు పనిచేసేకానీ అని, వాడికంటే తాను తక్కువ జీతాన్ని సంపాదించుతున్నానో అని తప్పనిసరిగా లెక్కలు కట్టించే ‘షెల్లాక్’ శిలాహృదయతత్వ¹⁴⁷ పూరితమైన “బూర్జువా హక్కు”యొక్క సంకుచిత దిగ్మండల పరిధి — ఈ సంకుచిత దిగ్మండల పరిధి అప్పుడు అధిగమింపబడుతుంది. ప్రతి వాడికీ ముట్టే వస్తువుల పరిమాణం నిర్ణయించడం సమాజానికి అవసరమే వుండదు; ప్రతివాడూ తన “అవసరాలనుబట్టి” వాడే స్వేచ్ఛగా తీసుకుంటాడు.

ఇటువంటి సామాజిక వ్యవస్థ “కేవలం ఊహజనితమైనదని” ఉద్ఘాటించుతూ, వ్యక్తిగతంగా ప్రతి పౌరునియొక్క శ్రమపైనా ఎట్టి ఖాయదా లేకుండానే ప్రతి వాడికీ సమాజంనుండి ఎట్టి పరిమితిలేకుండా ఎన్నివడితే అన్ని పుట్టకొక్కులూ, మోటారుకార్లూ, పియానోలూ, వగైరాలు ముట్టుతాయని సోషలిస్టులు వాగ్దానం చేస్తున్నారని బూర్జువా దృక్పథంనుండి సోషలిస్టులను వెక్కిరించడం సులభమే. ఈనాటికి కూడా, ఈ విధంగా వెక్కిరించడంతప్ప కేవలం మరోపని అంటూ లేనట్టి బూర్జువా “విద్వాంసులు” చాలామందే ఉన్నారు; ఈవిధంగా తమ అజ్ఞానాన్నీ, డబ్బుకోసమే పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని వెనకేసుకు రావడమునూ, రెంటినీ వారు బయటబెట్టుకుంటున్నారు.

అజ్ఞానమే — ఎందుచేతంటే కమ్యూనిజంయొక్క ఉన్నత దశ ఆసన్నమవుతుందని “వాగ్దానం చెయ్యాలని” ఏ సోషలిస్టు బుర్రలోకీ ఇంతవరకూ ఎక్కలేదు; తద్బిన్నంగా అట్టితరుణం ఆసన్నమవుతుందని ఎదురుచూడడంలో శ్రమయొక్క నేటి శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతనుగానీ, పామ్యూల్‌వస్కీ కథలలో సమాజ సంపత్తి నిధులను “కేవలం తమాషాకోసం” పాడుచేసిగానీ, సమాజంనుండి పౌరణ్యాక్షవరాలను కోరేటట్టి మత పాఠశాల విద్యార్థిలాంటి¹⁴⁸ నేటి రకం మనుషులనూ మహనీయులైన సోషలిస్టులు ఆధారంగా పెట్టుకోలేదు.

కమ్యూనిజంయొక్క “ఉన్నత” దశ వచ్చేవరకూ, శ్రమను కొలవడంలోనూ వినిమయాన్ని కొలవడంలోనూ సమాజమూ, రాజ్యాంగయంత్రమూ కూడా కఠిన తమమైన ఖాయదాను చలాయించాలని సోషలిస్టులు ఖండితంగా కోరుతారు. అయితే పెట్టుబడిదారీ వర్గానికున్న ఆస్తి హక్కులను లాక్కోవడంతోనూ, పెట్టుబడిదారులపైన కార్మికుల ఖాయదాను స్థాపించడంతోనూ ఆరంభమై, ఉద్యోగివర్గంచే నడుపబడే రాజ్యాంగయంత్రంచే గాకుండా, సాయుధ కార్మికుల రాజ్యాంగయంత్రంచేతనే ఈ ఖాయదా అమలులో పెట్టబడాలి.

పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని బూర్జువాభావశాస్త్రవేత్తలు (వారి వెంటతిరిగే ట్రేరె తేలి, చెర్నోవ్ ప్రభుతులు) స్వార్థపరత్వంతో పరిరక్షించడం ఎందులో ఉందంటే, పెట్టుబడి దారుల ఆస్తి హక్కులను లాగివేయడమూ, ఒకే ఒక బ్రహ్మాండమైన “సిండికేటు”కింద — అనగా సమగ్ర రాజ్యాంగయంత్రం అంతటికిందా — పౌరులను అందరనూ కార్మికులుగానూ ఉద్యోగులుగానూ మార్చివేయడమూ, ఈ సిండికేటుయొక్క కార్యకలాపాన్నంతటినీ యథార్థమైన ప్రజాస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రంకింద — అనగా కార్మిక, సైనిక ప్రతినిధుల సోవియట్ల రాజ్యాంగయంత్రంకింద — లొంగివుండేటట్టు చేయడమూ — అనే ఈనాటి రాజకీయాలలో అత్యవసరమైనట్టి, అంతటికీ ఆయువుపట్టయినట్టి సమస్యనుగూర్చి ఇప్పుడు తేల్చడం బదులు, సూదూర భవిష్యత్తునుగూర్చిన వాదోపవాదాలనూ చర్చలనూ తెచ్చిపెట్టడంలోనే ఉంది.

వాస్తవానికి, విద్యాపారంగతుడైన ఒక ప్రాఫెసరుగారూ, ఆయననుసరించి ఫిలిస్టైనూ, ఇతగాని ననుసరించి ట్రేరెతేలి, చెర్నోవ్ ప్రభుతులూ, బోల్‌షెవిక్‌ల హేతురహిత ఊహాప్రపంచాల గురించి, ప్రజాందోళనకై వాగ్దానాల గురించి, సోషలిజాన్ని “ప్రవేశపెట్టడం”లో వున్న అసాధ్యతను గురించి, మాట్లాడేటప్పుడు, వాళ్లమనస్సులో ఉన్నది కమ్యూనిజంయొక్క ఉన్నత దశ, లేక ఉన్నత స్థాయే; దీన్ని “ప్రవేశపెట్టడాన్ని” గూర్చి ఎవ్వరూ వాగ్దానమూ చేయలేదు, వాగ్దానము చేద్దామని ఆలోచించనైనా ఆలోచించలేదు; ఎందుచేతంటే అది సాధారణంగా “ప్రవేశపెట్టడానికి” వీలైనదికాదు.

ఇక, “సోషల్-డెమోక్రాట్” అనే పేరుతోవున్న అసంగతాన్నిగూర్చి మనం పైన ఉల్లేఖించిన ఎంగెల్స్‌యొక్క వాదనలో అతడు ప్రస్తావించినట్టి సోషలిజానికీ కమ్యూనిజానికీ వున్న శాస్త్రయుక్తమైన భేదమనే ప్రశ్నకు మనమిప్పుడు వస్తాం. కమ్యూనిజంయొక్క ప్రథమ, లేక నిమ్న దశకూ, ఉన్నత దశకూగల భేదం కాలం సాగుతూన్నకొద్దీ రాజకీయంగా బహుశ ప్రబోధంకాక ఉంటుంది; కాని పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద ఉన్నంతకాలమూ ఈ భేదాన్ని ఇప్పుడు ఆలోచించడం హాస్యాస్పదంగా ఉంటుంది; పోతే బహుశా వ్యష్టిగా అరాచకవాదులు మాత్రమే క్రొపోత్కిన్‌లూ, గ్రావేలూ, కొర్నెలిస్సేనులూ, మొదలైన అరాచకవాద “హేమా హేమీలు” అందరూ సోషల్-జాతీయ దురహంకారులో, (లేక ఆత్మగౌరవమూ, అంతః కరణ అంటూ ఇంకా కలిగినట్టి కొద్ది అరాచకవాదులలోనూ ఒకడైన గె చెప్పినట్టుగా, “అరాచకవాద-కందకసంగ్రామ సైనికులుగానో,” “స్లెహోనోవ్ మతావలంబులు”గానో, మార్పునుండి గుణపాఠం నేర్చుకోని అరాచకవాదులు ఇంకా మిగిలివుంటే, వారు మాత్రమే) దీనికి ప్రధాన ప్రాముఖ్యతను కల్పిస్తే కల్పించవచ్చు.

కాని సోషలిజానికీ కమ్యూనిజానికీ శాస్త్రీయంగావున్న భేదం స్పష్టంగానే కనబడు తూంది. సోషలిజం అని మామూలుగా అందరూ అంటూన్నదానికే, కమ్యూనిజంయొక్క “ప్రథమ,” లేక నిమ్న దశ అని మార్క్స్ పేరుపెట్టాడు. ఉత్పత్తి సాధనాలు ఉమ్మడి ఆస్తిగా ఏర్పడినంత మేరకు, ఇది సంపూర్ణమైన కమ్యూనిజం కాదు అని మనం మర్చిపోకుండా వున్న పక్షంలో మాత్రమే, “కమ్యూనిజం” అనే మాటను ఇక్కడ కూడా వర్తింపజేయడానికి వీలుంటుంది. మార్క్స్ చేసిన వివరణల గొప్ప ప్రాముఖ్యత ఏమిటంటే, భౌతికవాద గతితర్కాన్ని, క్రమాభివృద్ధి సిద్ధాంతాన్ని ఇక్కడ కూడా సుసంగతంగా వినియుక్తంచేస్తూ, పెట్టుబడిదారీ విధానంలోనుండే క్రమాభివృద్ధిని చెందుతూన్న వస్తువుగా కమ్యూనిజాన్ని అతడు పరిగణించుతాడు. సమగ్రవిజ్ఞతావాదంచే కల్పించబడినట్టి, “ఆలోచించి తయారుచేసినట్టి” పదనిర్వచనాలూ, నిరర్థకములైన వివాదాలూ (సోషలిజం అంటే ఏమిటి? కమ్యూనిజం అంటే ఏమిటి?) బదులు, కమ్యూనిజంయొక్క, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే ఆర్థిక పరిపక్వతా దశలయొక్క, విశ్లేషణను మార్క్స్ ఇస్తున్నాడు.

ప్రథమ దశలో, లేక ప్రథమ స్థాయిలో కమ్యూనిజం ఇంకా ఆర్థికంగా పరిపక్వస్థితిని గాని, పెట్టుబడిదారీ విధానపు సంప్రదాయాలనూ జాడలనూ పూర్తిగా వదలించుకొనే స్థితినిగాని అందుకోజాలదు. తత్కారణంగానే దాని ప్రథమ దశలో, “బూర్జువా హక్కు యొక్క సంకుచిత దిగ్మండల పరిధిని” కమ్యూనిజం ఇంకా వదలకుండా నిలబెట్టుకునే ఆసక్తి దాయకమైన దృగ్విషయం తటస్థిస్తుంది. హక్కు ప్రమాణాల ఆచరణను బలాత్కారంగా అమలులో పెట్టించగలిగే ఉపకరణం లేనిదే హక్కుకు అర్థంలేని కారణాన వినిమయ

వస్తువుల పంపకం విషయంలో బూర్జువా హక్కును గుర్తించడమంటే, సహజంగానే పూర్వ సిద్ధాంతంగా బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఉనికిని ముందుగా అంగీకరించడమే అవుతుంది.

దీనినిబట్టి కమ్యూనిస్టు వ్యవస్థలో బూర్జువా హక్కుగాక, బూర్జువావర్గ రహితమైన బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రం కూడా కొంత నిశ్చిత కాలంవరకూ ఉంటుందని తెలుస్తోంది!

ఇదొక స్వవచన వ్యాఖ్యాతంగానూ, లేక కేవలం ఒక గతితార్కికపు పాడుపుకథలాగానూ ఉందనీ, మార్క్సిజంలో ఇలాంటివే ఉంటాయనీ, అసాధారణ గంభీరతను గలిగిన దాని విషయాన్ని అధ్యయనంచేసే ప్రయాసాన్ని తీసుకోనొల్లని వారు మార్క్సిజంపైన తరుచు ఒక అభాండాన్ని మోపుతూ ఉంటారు.

కాని వాస్తవానికి ప్రకృతి, సమాజము, ఈ రెండింటిలోనూ పాతయొక్క అవశేషాలు నశించిపోకుండా కొత్తదానిలో చావక మిగిలి వుండడము జీవితంలో మనకి అడుగడుగునా ఎదురవుతూనే ఉంటుంది. కాగా కమ్యూనిజంలోకి “బూర్జువా” హక్కును మార్క్సిజం ఆవంత కూడా అకారణంగా చొప్పింపకుండా, పెట్టుబడిదారీ విధాన గర్భంలోనుండి బయట పడుతూన్న సమాజంలో ఆర్థికంగానూ రాజకీయంగానూ ఏది తప్పనిసరిగా ఉండి తీరుతుందో దానిని సూచించాడు.

కార్మికవర్గం తన విముక్తికోసం పెట్టుబడిదారీ విధానంతో సరిపే పోరాటంలో ప్రజాస్వామ్యానికి బృహత్తరమైన ప్రాముఖ్యత ఉంది. అయినా ఎట్టి పరిస్థితులలో సహితమూ అతిక్రమింపగూడని సరిహద్దేమీకాదు ప్రజాస్వామ్యం; పూర్వజన్మనుండి పెట్టుబడిదారీ విధానానికి, పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి సాగిపోయే మార్గంలో అది ఒక మజిలీ మాత్రమే.

ప్రజాస్వామ్యం అంటే సమానత్వం. సమానత్వంకోసం శ్రామికవర్గం సరిపే పోరాటంయొక్క ప్రాముఖ్యత, ఒక నినాదంగా సమానత్వానికి ఉన్న గొప్ప ప్రాముఖ్యత, వర్గాలు అంతమొందించడమే దాని అర్థమనీ వ్యాఖ్యానించినప్పుడే స్పష్టంగా బోధపడుతుంది. కాని ప్రజాస్వామ్యం అంటే కేవలం లాంఛనప్రాయమైన సమానత్వమే. ఉత్పత్తి సాధనాల యాజమాన్య సంబంధంలో సమాజంలోని అందరి సభ్యులకూ సమానత్వం, అనగా శ్రమలో సమానత్వమూ, వేతనాల్లో సమానత్వమూ లభించిన వెంటనే, అక్కడనుండి ఇంకా ముందుకు, లాంఛనప్రాయమయిన సమానత్వంనుండి యథార్థమయిన సమానత్వానికి, అనగా “ప్రతివాని నుండి వాని శక్తిసామర్థ్యాలను అనుసరించి, ప్రతివానికి వాని అవసరాలను అనుసరించి” అనే సూత్రాన్ని అమలులో పెట్టడానికి పురోగమించే సమస్యను మానవాళి తప్పని

సరిగా ఎదుర్కోవలసి ఉంటుంది. ఈ సర్వోత్కృష్టమైన గమ్యాన్ని చేరుకోవడానికి మానవాళి ఏ యే మజిలీలను చేస్తుందో, ఏ యే ఆచరణీయములయిన చర్యలను తీసుకుంటుందో — మనకి తెలియదు, మనం తెలుసుకోలేము కూడా. వాస్తవానికి, ప్రజా, వ్యక్తి జీవిత పరిధులన్నిటిలోను, మొదట అధికసంఖ్యాకవర్గమూ, తరువాత సంపూర్ణ జనసంఖ్య పాల్గొంటూ న్నట్టి ఒక సత్వర, వాస్తవ, యథార్థ రాశి పురోగామి ఉద్యమం ఒక్క సోషలిజంకిందనే ఆరంభం కాబోగా, సోషలిజం అంటే అదేదో ఒక నిర్జీవమైనట్టి, శిలారూపంలో స్తంభించిపోయినట్టి, ఎల్లకాలానికీ స్థిరపడిపోయినట్టి విషయమనే మామూలు బూర్జువా భావన ఎంతటి అంతులేని మోసమో తెలుసుకోవడం అత్యంత ముఖ్యమైన విషయం.

ప్రజాస్వామ్యం రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఒక రూపం; దాని రకాలలో ఒక రకం. ఫలితార్థంగా అన్ని రాజ్యాంగయంత్రాలలాగానే, అది కూడా ఇటు, వ్యక్తులపై నిర్మాణయుతమైన, క్రమబద్ధమైన బలాత్కారప్రయోగాన్ని సూచిస్తుండగా, అటు పౌరుల సమానత్వాన్నీ, రాజ్యాంగయంత్ర రచననూ, దాని పరిపాలననూ నిర్ణయించడానికి అందరికీ సమాన హక్కును లాంఛనప్రాయంగా గుర్తించుతుంది. దీని అనుషంగిక ఫలితంగానే ప్రజాస్వామ్యాభివృద్ధియొక్క ఒక నిర్ణీత దశలో, పెట్టుబడిదారీ విధానానిపై విప్లవాత్మక పోరాటాన్ని సలిపే వర్గాన్ని, శ్రామికవర్గాన్ని, ఐక్యపరచి బూర్జువావర్గపు, రిపబ్లికన్ బూర్జువావర్గపు రాజ్యాంగయంత్రంగాన్ని సహితమూ, స్థాయిపై న్యాన్నీ, పోలీసుబలగాన్నీ, ఉద్యోగివర్గాన్నీ అణగదొక్కి తుత్తినియలు గావించి, భూమిమీదనుండి తుడిచిపేట్టేయడానికి తోడ్పడి, వాటి బదులు, అంతకంటెనూ ప్రజాస్వామ్యమైన రాజ్యాంగయంత్రంగాన్ని, జనాభా అంతా పాల్గొనే పౌరసైన్యంగా క్రమాభివృద్ధి చెందిన సాయుధకార్మిక తండోపతండముల రూపంలో ఉన్న తత్రాపి రాజ్యాంగయంత్రంగాన్ని, నెలకొల్పడం సంభవించుతుంది.

ఇక్కడ “పరిమాణం గుణంగా మారుతూంది”: బూర్జువా సమాజంయొక్క హద్దులను అతిక్రమించడమే, దాని సోషలిస్టు పునర్నిర్మాణారంభమే ఇట్టి ప్రజాస్వామ్య స్థాయియొక్క తాత్పర్యం. అందరూ గనుక యథార్థంగా రాజ్యాంగయంత్ర పరిపాలనలో పాల్గొన్న పక్షంలో పెట్టుబడిదారీ విధానం తన పట్టును జారవిడవకతప్పదు. కాగా పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క అభివృద్ధి, దాని వంతు వచ్చేసరికల్లా, రాజ్యాంగయంత్ర పరిపాలనలో “అందరూ” పాల్గొన గలిగే పూర్వాధారాలను దానంతటదే సృష్టించుతుంది. ఈ పూర్వాధారాల్లో కొన్ని ఇవి: పెట్టుబడిదారీ దేశాలన్నిటిలోనూ ముందుకు పురోగమించిన వాటిలో ఇదివరకే సాధింపబడినట్టి సార్వజనిక అక్షరాస్యత; తపాలా సదుపాయం, రైల్వేలు, పెద్ద ఫ్యాక్టరీలు, పెద్దస్థాయి వాణిజ్య, బ్యాంకింగు వ్యాపారాలూ, వగైరా వగైరా బ్రహ్మాండమైన, సామాజిక

పరంగా రూపొందించబడిన క్లిష్టతర ఉపకరణాలూ, వీటివల్ల లక్షలాది కార్మికులు “తర్ఫీదు కాబడి క్రమశిక్షణను పొందడం.”

ఈ ఆర్థిక పూర్వాధారాలు ముందుగానే ఉన్నట్టయితే, పెట్టుబడిదారులనూ, ఉద్యోగ స్థులనూ కూలదోసిన వెంటనే, ఉత్తరక్షణంలోనే ఉత్పత్తి, పంపకాల కంట్రోలులోనూ, శ్రమ, సరుకుల నివేదనలోనూ, వీరిస్థానంలో సాయుధులైన కార్మికులను, సాయుధ ప్రజా నీకాన్నంతనీ నియమించే కార్యాన్ని ప్రారంభించడానికి పూనుకుంటుంది. (శాస్త్రయుక్తంగా తర్ఫీదుపొందిన ఇంజినీర్లు, వ్యవసాయనిపుణులు, ఇత్యాదుల సమస్యతో, కంట్రోలు, సరుకుల నివేదన సమస్యను తారుమారు చేయకూడదు. ఈ పెద్దమనుష్యులు నేడు పెట్టుబడిదార్ల అభీష్టాలకు విధేయులై పనిచేస్తున్నారు; సాయుధులైన కార్మికుల అభీష్టాలకు విధేయులై రేపు మరింత చక్కగా పనిచేస్తారు.)

సరుకుల నివేదన, కంట్రోలు — ఇదీ కమ్యూనిజంయొక్క ప్రథమ దశను సాపుగానూ సరిగ్గానూ పనిచేసేటట్టు “ఏర్పరచడానికి” ప్రధానమైనది. సాయుధులైన కార్మికులను కలిగి ఏర్పడినట్టి రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క వేతనపు ఉద్యోగులుగా పొరులందరూ మార్పు చెందు తారు. పొరులు అందరూ, జ్యాతివ్యాపితమైన ఏకైక రాజ్యాంగయంత్ర “సిండికేటు”యొక్క ఉద్యోగులూ కార్మికులూ అవుతారు. పొరులు అందరూ, సరిసమానంగా పనిచేయడమూ, పనిలో ఉచితమైన భాగాన్ని నెరవేర్చడమూ, సరిసమానమైన వేతనాలను పుచ్చుకోవడమూ — కావలసినదంతా ఇదే. దీనికి వలయు సరుకుల నివేదన, కంట్రోలు పెట్టుబడిదారీ విధానంచే అత్యంత సరళీకృతం చేయబడి, అతి సులభమైనట్టి, అక్షరాస్యుడైన ప్రతి మనిషీ చేయ గలిగినట్టి అజమాయిషీ చేయడమూ, రికార్డు చేయడమూ, నాలుగు గణిత పరికర్మల జ్ఞానమూ, సరైన రశీదులను ఇవ్వడమూ, ఇటువంటి పరికర్మలకిందకి మార్చివేసింది*.

ప్రజలలో అధికసంఖ్యాకవర్గం స్వతంత్రంగానూ సర్వత్రానూ, ఇట్టి సరుకుల నివేదన, పెట్టుబడిదార్ల పైనా (ఇప్పుడు ఉద్యోగులుగా రూపొందించబడినట్టి), తమ పెట్టు

* రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఉద్యోగాలలో అధికభాగం కార్మికులవల్ల నెరవేర్చబడ గలిగినట్టి సరుకుల నివేదన, కంట్రోలు విధానాలుగానూ సరళీకృతం చేయబడినప్పుడు, రాజ్యాంగ యంత్రం ఇక “రాజకీయ రాజ్యాంగయంత్రంగా” ఉండడంపోయి, “ప్రభుత్వోద్యోగాలు వాటికున్న రాజకీయ స్వభావాన్ని కోల్పోయి, సరళమైనట్టి పరిపాలనా నిర్వహణ ఉద్యోగాలుగా మారిపోతాయి” (చూ. IV వ ప్రకరణం, § 2, అరాచకవాదులతో ఎంగెల్స్యొక్క వివాదం). (చూ. వి. ఐ. లెనిన్, “రాజ్యాంగయంత్రం విప్లవం,” IV వ అధ్యాయనం రచనలు 4 వ కూర్పు, 25 వ సంపుటం. — సం.)

బడిదారీ విధానపు అలవాట్లను విడువక నిలబెట్టుకుంటూన్న మేధావిస్తరపు పెద్దమనుషుల పైనా, ఇట్టి కంట్రోలు నిర్వహించడమూ, ఎప్పుడు సాగించుతారో, అప్పుడు ఈ కంట్రోలు నిజంగా సార్వజనికముగానూ, సర్వసాధారణముగానూ, ప్రజానురంజకముగానూ ఉంటుంది; కాగా దీనినుండి తప్పించుకునే మార్గం ఉండదు; “మరొక చోటకి పోయే” అవకాశమూ ఉండదు.

సమాజం సర్వమూ, అందరూ సరిసమాన శ్రమను నెరవేర్చుతూన్నట్టి, సరిసమాన వేతనాలను అందుకుంటూన్నట్టి ఒకేఒక కార్యాలయమూ, ఒకేఒక ఫ్యాక్టరీగా ఏర్పడిపోతుంది.

కాని పెట్టుబడిదార్లను ఓడించిన తరువాత, దోపిడీదార్లను కూలదోసిన తరువాత, సమాజమంతటిపైనా శ్రామికవర్గం విస్తరింపజేసే ఈ “ఫ్యాక్టరీ” క్రమశిక్షణ మన ఆదర్శమూ, మన అంతిమగమ్యమూ ఎంతమాత్రమూ కాదు. పెట్టుబడిదారీ దోపిడీయొక్క అపవాదులనన్నింటినీ అసహ్యాలనన్నింటినీ సమాజంనుండి పూర్తిగా వదలగొట్టి సమాజాన్ని పరిశుద్ధం చేయడానికీ, తదుపరి ఇంకా ముందుకు పురోగమించడానికీ ఇదొక ఆవశ్యకమైన మేట్టు.

సమాజంలో వుండే అందరూ లేక అత్యధికసంఖ్యాకవర్గమైనా సరే, తమంతటతామే రాజ్యాంగయంత్ర నిర్వహణను నేర్చుకొని, ఈ కార్యాన్ని తమ చేతుల్లోకి తెచ్చుకుని, అల్పాతి అల్పసంఖ్యలో ఉన్న పెట్టుబడిదారులపైన, తమ పెట్టుబడిదారీ అలవాట్లను కాపాడుకో నిచ్చగించే పెద్దమనుషులపైన, పెట్టుబడిదారీ విధానంచే పూర్తిగా చెడగొట్టబడినట్టి కార్మికులపైన కంట్రోలును “నడిపించే కార్యాన్ని” ప్రారంభించుతారో — ఆ ఊణంనుండి ఎవ్వధ మైనట్టి ప్రభుత్వంయొక్క అవసరమూ పూర్తిగా అంతరించిపోతుంది. ప్రజాస్వామ్యం ఎంత సమగ్రంగా ఉంటే, అది అనవసరమయే తరుణం అంత త్వరగా ఆసన్నమవుతుంది. సాయుధ కార్మికులను కలిగివుండి రాజ్యాంగయంత్రమనే మాటకు ఉన్న సరైన అర్థంలో ఇకనుండి రాజ్యాంగయంత్రమని అనిపించుకోనట్టి “రాజ్యాంగయంత్రం” ఎంత హెచ్చుస్థాయిలో ప్రజాస్వామ్యయుతంగా పరిణతి చెందుతుందో, రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ప్రతి రూపమూ అంత త్వరగా హరించిపోవడం ప్రారంభించుతుంది.

సామాజికోత్పత్తి నిర్వహణను నేర్చుకోవడమేకాకుండా, వాస్తవంగా దానిని స్వతంత్రంగా నిర్వహించడమునూ స్వతంత్రంగా సరుకుల నివేదననూ, సోమరిపోతులూ పెద్దమనుషులూ అషాధభూతులూ, ఈ రకం “పెట్టుబడిదారీ సంప్రదాయాల సంరక్షకుల” పైనా కంట్రోలు చలాయించడమునూ అందరూ అలవర్చుకుంటారో, సరుకుల నివేదన నుండి, ఈ కంట్రోలునుండి తప్పించుకోవడం విధిగానూ సమ్మత్యంకాకుండానూ ఎంతో అసాధ్యమైపోయి, అరుదుగా సంభవించే దృష్టాంతంకింద ఎంతగా మారిపోయి, దానికి

ప్రతిఫలంగా విధింపబడే శిక్ష ఎంత సత్వరంగానూ ఎంత కఠినంగానూ (సాయుధులైన కార్మికులు సులువుగా కన్నీరుగార్చే మేధావులుకారు, వారు కార్యశూరులూ, తమతో తేలికగా వ్యవహరించేవారిపట్ల సహనం ప్రదర్శించనివారూ అయిన కారణంగా) ఉంటుందంటే, మానవ సమాజ జీవనానికి మౌలికమైన ఎట్టి సరళ సూత్రాలను పాటించే అవసరమూ అతిత్వరలో ఒక అలవాటుగా ఏర్పడిపోతుంది.

దానితో కమ్యూనిస్టు సమాజంయొక్క ప్రథమ దశనుండి దాని ఉన్నత దశకు మార్పు చెందడానికి, దానితోపాటు రాజ్యాంగయంత్రం పూర్తిగా హరించిపోవడానికి రాజమార్గం ఏర్పడుతుంది.

ఆగస్టు - సెప్టెంబరు 1917

మార్క్సిజమూ, ఉపప్లవమూ

ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి సెంట్రల్ కమిటీకి లేఖ

. ఈనాడు ప్రబలంగా వున్న “సోషలిస్టు” పార్టీలచే అత్యంత దుష్టబుద్ధితోనూ, బహుశా అత్యంత విస్తృతవ్యాపితంగానూ అనుష్ఠించబడుతున్నట్టి మార్క్సిజం వికృత రూపాల్లో ఒకటి, ఉపప్లవానికి తయారుకావడమూ, ఉపప్లవాన్ని సాధారణంగా ఒక కళగా భావించడమూ “బ్లాంకీజం” కాగలదనే అవకాశవాదతత్వపు అబద్ధం.

మార్క్సిజంపై బ్లాంకీజమనే నేరాన్ని మోపుతూ అవకాశవాద నాయకుడైన బెర్న్ స్టయిన్ ఇప్పటికప్పుడే అప్రతిష్ఠ సంపాదించుకున్నాడు, ఇక మన ఈనాటి అవకాశవాదులు బ్లాంకీజం అని బొబ్బలు పెట్టడంలో బెర్న్ స్టయిన్ యొక్క ఆ కొద్దిపాటి “భావాలను” ఆవంతైనా మెరుగుపరచడమూ లేదు, “సంపన్నవంతం” చేయడమూ లేదు.

ఉపప్లవాన్ని ఒక కళగా భావించుతున్నందుకు బ్లాంకీజమనే నేరాన్ని మార్క్సిస్టుల మీద మోపుతున్నారు! ఈ విషయాన్ని గురించి అత్యంత స్పష్టము, సునిశితము నిర్ద్వంద్వము అయిన రీతిలో ఉపప్లవం కచ్చితంగా ఒక కళ అని నూచించి, దానిని ఒక కళగా భావించాల్సి వుంటుందనీ, ప్రథమ విజయం సాధించి, శత్రువుకు కల్గే గండ్రగోళం, వగైరాలను ఉపయోగించుకుంటూ శత్రువుపై ఎదురుదాడిని ఒక్క నిమిషమైనా ఆపకుండా సాగించి, ఆ తరువాత ఒక విజయం నుండి మరొక విజయానికి పురోగమించాలని వ్యక్తపరచినది మార్క్స్ అనే సంగతిని ఒక్క మార్క్సిస్టు అయినా కాదని అననప్పుడు, సత్యాన్ని ఇంతకంటే ఫోరంగా వికృతం చేసి చెప్పడం మరొకటేదైనా ఉంటుందా?

ఉపప్లవం జయప్రదమవాలంటే, కుట్ర పైనగాని, ఒక పార్టీ పైనగాని ఆధార పడకుండా, పురోగామి వర్గం పైనే ఆధార పడాలి. ఇది మొదటి అంశం. ఉపప్లవం ప్రజల విప్లవాత్మక వెల్లువ పైన ఆధారపడాలి. ఇది రెండో అంశం. ప్రవర్థమానమవుతున్న విప్లవం చరిత్రలో, ప్రజలలోని పురోగామి శ్రేణుల క్రియాశీలత ఉచ్చంలో వున్నప్పుడూ, శత్రు శ్రేణులలోనూ, విప్లవంయొక్క బలహీన, అర్ధాసక్త, అనిశ్చిత స్నేహితుల శ్రేణులలోనూ

ఊగినలాటలు అత్యంత బలంగావున్న నిర్ణయాత్మక క్షణంపై ఉపస్థవం ఆధారపడాలి. ఇది మూడో అంశం. ఉపస్థవ ప్రశ్నను లేవనెత్తేందుకు అవసరమయే ఈ మూడు షరతులూ మార్క్సిజాన్ని బిల్లంకీజం నుండి వేరుపరుస్తున్నాయి.

కాని ఎప్పుడైతే ఈ మూడు షరతులూ హాజరుగా వున్నాయో, అప్పుడు ఉపస్థవాన్ని ఒక కళగా భావించకపోవడం మార్క్సిజానికి ద్రోహమే, ఉపస్థవానికి ద్రోహమే అవుతుంది.

ఉపస్థవం దినకార్యక్రమావళిలో బాహ్యగతాత్మక ఘటనల సంపూర్ణ గమనంవల్ల రూపొందించబడిందనీ, ఉపస్థవాన్ని ఒక కళగా భావించాల్సి వుంటుందనీ పార్టీ ఒప్పకొనక తప్పని సమయం ఆచుంగా ఇదేనని చూపేందుకు తారతమ్యవిధానం ఉపయోగించడమూ, జూలై 3-4 లను సెప్టెంబరు దినాలతో సరిపోల్చడమూ బహుశా ఉత్తమమార్గ మవుతుంది.

అధికారం హస్తగతం చేసుకోవడమే సరైనదని, సత్యానికి భంగం వాటిల్లకుండానే వాదించడానికి జూలై 3-4 లనాడు వీలుండేది, ఎందుచేతంటే, ఉపస్థవ నేరాన్ని మన శత్రువులు మనపై యేలాగూ మోపి మనల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా శిక్షించివుండేవారు. అయినప్పటికీ ఈ కారణాన అప్పట్లో అధికారం హస్తగతం చేసుకుందుకు నిర్ణయం తీసుకొని వుండడం తప్పే అయి వుండేది, ఎందుచేతంటే, ఉపస్థవం విజయవంత మయేందుకు అవసరమయే బాహ్యగతాత్మక పరిస్థితులు అప్పట్లో లేవు.

1) విప్లవానికి అగ్రగామి అయిన వర్గంయొక్క వత్తాను మనకప్పట్లో రోపించింది.

ప్రధాననగరాలలో¹⁴⁹ కార్మికులలోనూ సైనికులలోనూ అధికసంఖ్యాకవర్గం మనకింకా లేకపోయింది. ఇప్పుడు రెండు సోవియట్లలోనూ అధికసంఖ్యాకవర్గం మనదే. జూలై ఆగస్టుల చరిత్ర, బోల్షెవిక్లపట్ల “ప్రతీకారముల” అనుభవాలు, కొర్నిలోవ్ ఉదంతం¹⁵⁰ అనుభవాలు, కేవలం ఇవే ఈ అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని సృష్టించాయి.

2) జాతివ్యాపిత విప్లవ వెల్లువ అప్పట్లో లేదు. రాష్ట్రాలలో పరిస్థితులూ, అనేక నగరాలలో సోవియట్లు అధికారం చేపట్టడమూ రుజువు చేసినట్టుగా, కొర్నిలోవ్ ఉదంతం తరువాత ఇప్పుడుంది.

3) ఆ కాలంలో మన శత్రువులలోనూ, అనిశ్చితులైన పెట్టేబూర్జువావర్గంలోనూ ఊగినలాట గంభీరమైన రాజకీయ స్థాయిలో లేదు. ఇప్పుడు ఉపద్రవమైన ఊగినలాట వుంది. మన ప్రధానశత్రువైన మిత్రరాజ్య, ప్రపంచవ్యాపిత సామ్రాజ్యవాదం (ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాదానికి “మిత్రరాజ్యాలే” నాయకత్వం వహించి నడుపుతున్నాయి), యుద్ధాన్ని విజయవంతంగా పరిసమాప్తి చేయడమూ, లేక రష్యాకు నష్టం కలిగే విధంగా విడి సంది చేసుకోవడమూ, అనే ఈ రెంటి మధ్యా తటపటాయించడం ఆరంభమైంది. మన పెట్టేబూర్జువా సోషల్-డెమోక్రాట్లు తమకుండిన అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని స్పష్టంగా పోగొట్టుకుని, అమితమైన

ఊగినలాట ప్రారంభించి, ఐక్యసంఘటనను, అనగా కాడెట్లతో మిశ్రమ మంత్రవర్గపు ఏర్పాటును, తిరస్కరించారు.

4) ఇందుచేత, జూలై 3-4 లలో ఉపస్థానం పొరపాటే అయివుండేది: భౌతికంగా ఐతేనేమి, రాజకీయంగా ఐతేనేమి, అధికారాన్ని నిలబెట్టుకోవడం మనకి సాధ్యమై వుండేది కాదు. కొన్ని సమయాల్లో పెట్రోగ్రాడ్ మనచేతిలో వుండినప్పటికీ, దానిని మనచేతిలో భౌతికంగా నిలుపుకొని వుండలేకపోయేవారం, ఎందుచేతంటే, అప్పట్లో మన కార్మికులూ సైనికులూ పెట్రోగ్రాడ్ ను స్వాధీనపరచుకుందుకు చావుకు తెగించి యుద్ధంచేసి వుండేవారుకారు. కేరెన్స్కీలు, వీరితోసహా త్వరతేలి - చెర్నోవ్ లు, ఉభయులపట్ల ఆ "ఆటవిక," ఉగ్రద్వేషము ఆనాటికింకా లేదు. బోల్షెవిక్ లపై సాగించబడినట్టి, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ మెన్షెవిక్ లూ పాల్గొన్నట్టి హింసాకాండ అనుభవంవల్ల మన ప్రజ ఇంకా కాకదేరలేదు.

జూలై 3-4 లలో మనం అధికారాన్ని రాజకీయంగా నిలుపుకొనగల్గి వుండేవారం కాదు, కారణమేమంటే, కొర్నీలోవ్ ఉదంతం జరగక పూర్వం, సైన్యమూ రాష్ట్రాలూ పెట్రోగ్రాడ్ మీద పురోగమించడం సాధ్యమయి వుండేది, తథ్యమే అయివుండేది కూడానూ.

ఈనాటి పరిస్థితి పూర్తిగా వేరుగా వుంది.

తనతో కూడా ప్రజారాసులను తీసుకొనిపోగల్గే విప్లవ పురోగమిదళం, ప్రజాపురోగమిదళం అయిన వర్గంలో అధికసంఖ్యాకవర్గం మన పక్షాన వుంది.

ప్రజలలో అధికసంఖ్యాకవర్గం మన పక్షాన వుంది, ఎందుచేతనంటే, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల ఐక్య సంఘటన చేతినుండి (లేదా సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల చేతినుండి అయినా సరే) రైతాంగం భూమిని పొందదనడానికి, చెర్నోవ్ రాజీనామా ఎంత స్పష్టమూ ప్రత్యక్షమూ అయిన చిహ్నమే అయినప్పటికీ, అది ఒక్కటే చిహ్నం కాదు. కాగా విప్లవం ప్రజాదరణీయ స్వభావం కలిగివుండడానికి అవొక ప్రధాన హేతువు.

తాను అవలంబించాల్సిన మార్గాన్ని దృఢచిత్తంతో తెలుసుకున్న పార్టీ వుండగలిగే లాభకరమైన స్థితిలో మన పార్టీ వుండగా, సామాజ్యవాదం మొత్తంగానూ, మెన్షెవిక్ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ ఐక్యసంఘటన మొత్తంగానూ, నమ్మశక్యం కానంతగా ఊగినలాడుతున్నాయి.

మన విజయం తథ్యం ఎందుచేతంటే, ప్రజలు ఇంచుమించు నిరాశాస్థితిలో వున్నారు. కాగా, ఇందులోనుండి బయటపడేందుకు మొత్తం ప్రజలందరకూ విశ్వసనీయమైన మార్గం మనం చూపిస్తున్నాం; ఎందువల్లనంటే "కొర్నీలోవ్ దినాల్లో" మన నాయకత్వంయొక్క విలువను ప్రజలందరి ఎదుటా మనం రుజువుచేశాం; అటుతరువాత మనం ఐక్యసంఘటనా

రాజకీయవేత్తలతో రాజీమార్గం ప్రతిపాదించాం కూడా; కాని వారి ఊగిసలాటలు విధివిరామం లేకుండా సాగుతునే వున్నప్పటికీ, వారు ఈ ప్రతిపాదనను తిరస్కరించారు.

మన రాజీ ప్రతిపాదన ఇంకా తిరస్కరించబడలేదనీ, దానిని డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్¹⁵¹ ఇంకా అంగీకరించవచ్చుననీ అనుకుంటే అది శుద్ధ పొరపాటే అవుతుంది. ఈ రాజీ ప్రతిపాదన ఒక పార్టీచే ఇతర పార్టీలకు సూచించబడింది; దీనిని మరి ఏ ఇతర మార్గంలో ప్రతిపాదించేందుకూ వీలుపడి వుండేదికాదు. ఇతర పార్టీలు దానిని తిరస్కరించాయి. డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్ ఒక కాన్ఫరెన్సే తప్ప, అంతకు మించి మరేమీ కాదు. ఒక విషయాన్ని మనం విస్మరించ కూడదు, అదేమిటంటే, విప్లవాత్మక ప్రజల్లో అధికసంఖ్యాకవర్గానికి, పేదరికం అనుభవించి, మనస్సు విరిగిపోయినట్టి రైతాంగానికి అందులో ప్రాతినిధ్యంలేదు. ప్రజల్లో అల్పసంఖ్యాక వర్గంయొక్క కాన్ఫరెన్సు అది — ఈ ప్రత్యక్ష సత్యాన్ని మనం విస్మరించకూడదు. ఈ డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్ను ఒక పార్లమెంటుగా మనం భావించినట్టయితే, శుద్ధ పొరపాటే అవుతుంది, మన పక్షాన శుద్ధ పార్లమెంటరీ జడ్జిత్వమే తప్ప మరొకటికాదు; ఎందువల్లనంటే, తాను ఒక పార్లమెంటుగా, విప్లవంయొక్క సార్వభౌమాధికారంగల పార్లమెంటుగా, అది ప్రకటించుకున్నప్పటికైనా సరే, అది దేనినీ నిర్ణయించజాలదు. నిర్ణయం తీసుకునే శక్తి దాని చేతిలో లేదు. ఆ శక్తి పెట్రోగ్రాడ్, మాస్కో శ్రామికవర్గాల పేటల్లో వుంది.

ఉపప్లవం విజయవంతం కావడానికి అవసరమైన బహ్యగతాత్మక పరిస్థితులన్నీ హాజరై వున్నాయి. ప్రజలను నలిపి పిప్పిచేసినట్టి, ఈ భూప్రపంచంమీద వున్న బాధలన్నిటిలోనూ అత్యంత బాధాకరమైనట్టి ఊగిసలాటను మన విప్లవ విజయం ఒక్కటే అంతమొందించగలిగే అసాధారణంగా లాభకరమైన పరిస్థితి మనకు తారసిల్లుతుంది; మరింత సంపూర్ణంగానూ న్యాయంగానూ వుండి, మరింత ముందుగానే జరిగేట్టి శాంతిని, విప్లవానికి మేలు చేకూర్చేట్టి శాంతిని, బహిరంగంగా ప్రతిపాదించడం మూలంగా విప్లవానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్దేశించబడినట్టి ఒక విడి శాంతి కపటనాటకాన్ని కేవలం ఉపప్లవంలో మన విజయం ఒక్కటే వమ్ము చేయ గలిగేట్టి పరిస్థితి ఇది.

చిట్టచివరి విషయం, విజయవంతమైన ఉపప్లవాన్ని చేపట్టడం ద్వారా మన పార్టీ ఒక్కటే పెట్రోగ్రాడ్ను రక్షించగల్గుతుంది; ఎందుచేతంటే, మన శాంతి ప్రతిపాదన తిరస్కరించబడిందంటే, కనీసం యుద్ధవిరమణ అయినా మనం సాధించలేకపోతే, అప్పుడు మనం “రక్షణవాదుల” మవుతాం, అప్పుడు మనం యుద్ధ పార్టీల అగ్రాన్ని నిలబడుతాం, అప్పుడు మనం అందరికంటే భేష్మైన “యుద్ధ పార్టీ” అయి, యధార్థమైన విప్లవమార్గంలో యుద్ధాన్ని సాగించుతాం. బ్రెడ్డునీ బూడ్డులనూ పెట్టుబడిదార్లనుండి సొంతమూ మనం లాక్కుంటాం.

తినడాని కేవలం రొట్టెపెచ్చులూ, కాళ్ళకి నారజోళ్ళూ మాత్రమే వాళ్ళకిస్తాం. బెడ్డునీ, బూడ్సులనూ సొంతమూ యుద్ధశ్రేణికి పంపించివేస్తాం.

ఇక అప్పుడు మనం పెట్రోగ్రాడ్ను రక్షించుతాం.

యథార్థమైన విప్లవయుద్ధానికి అవసరమైన భౌతిక, ఆధ్యాత్మిక వనరులు రెండూ రష్యాలో ఇంకా అపరిమితంగా వున్నాయి; కనీసం యుద్ధవిరమణనైనా జర్మన్లు ఒప్పకోవడం నూటుకి తొంభైతొమ్మిది పాళ్లు నిశ్చయంగానే కనబడుతుంది. కాగా ఇప్పుడు యుద్ధ విరమణను మనం సాధించామంటే, సర్వప్రపంచాన్నీ జయించామన్న మాటే.

* * *

విప్లవాన్ని రక్షించేందుకూ, రెండు మిత్రమబ్బందాల సామ్రాజ్యవాదులచే “విడి” విభజననుండి రష్యాను రక్షించేందుకూ పెట్రోగ్రాడ్, మాస్కో కార్మికుల ఉపప్లవంయొక్క కేవల ఆవశ్యకతను గుర్తించిన తరువాత, దినదినాభివృద్ధి పొందుతూన్న ఉపప్లవ పరిస్థితులకు అనుగుణ్యంగా మనం కాన్ఫరెన్సులో అవలంబించబోయే ఎత్తుగడలను మనం మొట్టమొదట రూపొందించుకోవాలి; ఇక రెండోది, ఉపప్లవాన్ని ఒక కళగా భావించాల్సి వుంటుందనే మార్క్సియ భావనపట్ల మన అంగీకారం కేవలం నోటిమాటలతో అంగీకారం కాదని మనం రుజువుచెయ్యాలి.

సంఖ్యకోసం మాత్రమే తాపత్రయపడకుండానూ, తటపటాయించేవారు తటపటాయించు శిబిరంలోనే వుండిపోయినప్పటికీ భయపడకుండానూ, కాన్ఫరెన్సులో మనం వెంటనే ఒక సంయుక్త బోల్షెవిక్ గ్రూపును ఏర్పరచాలి: నిశ్చలులూ, దృఢనంకల్పులూ అయిన యోధుల శిబిరంలో కంటే ఈ తటపటాయించు జనం అక్కడ వుండడం వల్లనే విప్ల వోద్యమానికి వారు ఎక్కువ లాభంచేసిన వారవుతారు.

సుదీర్ఘపన్యాసాల యొక్క, సాధారణంగా “ఉపన్యాసాల” యొక్క అసందర్భత గురించి ఎంత నిశితంగా నొక్కిచెప్పాలో అంత నిశితంగా నొక్కిచెబుతూ, విప్లవాన్ని రక్షించే తక్షణ కార్యావశ్యకతనూ, బూర్జువావర్గంతో సొంతమూ తెగతెంపులు చేసుకోవాల్సినట్టి, ప్రస్తుత ప్రభుత్వాన్నంతనీ తొలగించివేయాల్సినట్టి, రష్యాను “విడిగా” విభజించే ఏర్పాట్లు కావించు తూన్న ఆంగ్లో-ఫ్రెంచి సామ్రాజ్యవాదులతో సంబంధాలు సంపూర్ణంగా తెంచుకోవాల్సి నట్టి, యావత్తు అధికారాన్నీ విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ నాయకత్వన విప్లవాత్మక ప్రజాస్వా మ్యానికి తక్షణం బదిలీ చేయాల్సినట్టి అత్యంతావశ్యకతనూ నొక్కిచెబుతూ బోల్షెవిక్ల సంక్షిప్త ప్రకటనాకదానిని మనం తయారు చెయ్యాలి.

ప్రజలకు శాంతి, రైతులకు భూమి, దారుణంగా సంపాదించిన లాభాలను జప్తు

చేయడం, దారుణ ఉత్పత్తి విధ్వంసక కృత్యాలను అదుపులోకి తీసుకురావడం — ఈ కార్యక్రమ ప్రతిపాదన సందర్భంలో పై పర్యవసానం యొక్క సంక్షిప్త సూత్రీకరణ, అత్యంత సంక్షిప్త సూత్రీకరణ, మన ప్రకటనలో వుండాలి.

ప్రకటన ఎంత సంక్షిప్తంగానూ, ఎంత ఘాటుగానూ వుంటే అంత మంచిది. అత్యంత ముఖ్యమైన మరో రెండు విషయాలను మాత్రం, అవేవనగా, ఊగిసలాటలపట్ల ప్రజలు విసుగు చెందుతున్నారనీ, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల మెన్ షేవిక్ల అనిశ్చయత ప్రజలకు బాధాకరంగా వుందనీ; విప్లవానికి వీరు ద్రోహం చేసినందువల్ల ఈ పార్టీలతో మనం నిష్కర్షగా తెగ తెంపులు చేసుకుంటున్నామనీ అందులో స్పష్టంగా సూచించాలి.

ఇంకా మరొక విషయం. అన్యాయములు లేని శాంతిసంధిని ప్రతిపాదించడం వల్లనూ, మిత్రరాజ్యాల సామ్రాజ్యవాదులతోనూ, సామ్రాజ్యవాదులందరితోనూ వెంటనే తెగతెంపులు చేసుకోవడం వల్లనూ, యుద్ధవిరమణనైనా వెంటనే సాధించుకోగల్గుతాం, లేదా యావత్తు విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గమూ దేశరక్షణకై సమీకృతమవుతుంది; కాగా అప్పుడు శ్రామికవర్గం యొక్క నాయకత్వం విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్యం యధార్థమైన విప్లవాత్మక యుద్ధం సాగించుతుంది.

ఈ ప్రకటన చదివిన తరువాతనూ, కబుర్లు చెప్పడం కాకుండా నిర్ణయాల కోసమూ, తీర్మానాలు రాయడం కాకుండా కార్యచరణ కోసమూ విజ్ఞప్తి చేసిన తరువాతనూ, మన గ్రూపు నంతనూ ఫ్యాక్టరీలోకి సైనిక బారకాసులోకి మనం పంపించాలి, వారి స్థానం అక్కడుంది, అక్కడుంది జీవనాడి, అక్కడుంది విప్లవం విముక్తికి మూలాధారం, అక్కడేవుంది డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్కు చలనశక్తి కూడానూ.

ఉత్సాహవంతమూ, ఉద్రేకపూరితమూ అయిన ఉపన్యాసాలతో మన కార్యక్రమాన్ని మనమక్కడ విశదీకరించుతూ, మన కార్యక్రమాన్ని సంపూర్ణంగా కాన్ఫరెన్స్ అంగీకరించడం, లేకపోయేమాటుంటే ఉపప్లవం — ఈ ప్రత్యామ్నాయాన్ని మనం తెలియపర్చాలి. మధ్యేమార్గం మరిలేదు. విలంబన ఇక అసాధ్యం. విప్లవం మృత్యువాత పడిపోతుంది.

ఈ రూపంలో ప్రశ్నను వేయడంలో, మన యావత్తు గ్రూపునూ ఫ్యాక్టరీలలో బారకాసులలో సాంద్రీకరించడంవల్ల ఉపప్లవాన్ని ప్రారంభించడానికి సరైన మహారాన్ని నిర్ణయించేందుకు మనకు వీలవుతుంది.

కాగా, ఉపప్లవాన్ని మార్క్సిస్టు మార్గంలో, అనగా ఒక కళగా, భావించేందుకుగానూ, అదే సమయంలో మనం ఒక్క నిమిషమైనా ఆలస్యం చేయకుండా, ఉపప్లవ సైనిక దళాల ప్రధాన సైనికాధికార సిబ్బందిని ఏర్పాటుచేసి, మన సైనికబలాలను పంపిణీచేసి, అన్నిటికంటే ముఖ్యమైన స్థానాలకు విశ్వసనీయులైన రెజిమెంటులను తరలించి, అలెగ్జాండ్రీన్ స్కి

నాటకశాలను ముట్టడించి, పీతౌపావ్ లొవ్ స్కో కోటను¹⁵² ఆక్రమించుకుని, కేంద్ర సైనికాధికార సిబ్బందినీ, ప్రభుత్వాన్నీ అరెస్టుచేసి, మిలిటరీ కెడెట్ల పైనా,¹⁵³ ఆటవిక డివిజన్ పైనా,¹⁵⁴ పట్టణ మధ్యభాగాలలోకి శత్రువును చొరనీకుండా ప్రాణాలను ఒడ్డిపోరాడే సాయుధదళాలను మనం పంపాలి; సాయుధ కార్మికులను మనం యుద్ధానికై తరలించి, ఆఖరి మొండి యుద్ధాన్ని సాగించాలనీ, వెంటనే టెలిగ్రాఫ్ కార్యాలయాన్నీ టెలిఫోన్ ఎక్స్‌చేంజినీ ఆక్రమించుకుని, మన ప్రధాన సైనికాధికార సిబ్బందిని కేంద్ర టెలిఫోన్ ఎక్స్‌చేంజీలో ఉంచి, అన్ని ఫ్యాక్టరీలతోనూ, అన్ని రెజిమెంట్లతోనూ, సాయుధ సంఘర్షణ స్థానాలు, వగైరాలన్నిటితోనూ టెలిఫోన్ సంబంధాలు ఏర్పరచాలనీ పిలిపు ఇవ్వాలి.

ఈ క్షణంలో మార్క్సిజమ్ పట్ల భక్తివిశ్వాసాలు కలిగివుంటూ, విప్లవం పట్ల భక్తివిశ్వాసాలు కలిగివుంటూ, ఉపప్లవాన్ని ఒక కళగా భావించుకుండా వుండేందుకు వీల్లేదని చూపేందుకు ఇదంతా సహజంగా ఒక ఉదాహరణగానే చెప్పడమైంది.

ఎన్. లెనిన్

సెప్టెంబరు 13-14 (26-27), 1917.

ప్రేక్షకుని సలహా

ఈ పంక్తులను నేను ఆక్టోబరు 8 ని రాస్తున్నాను, కాని ఇవి పెట్రోగ్రాడ్ కామ్రేడ్లకు 9 కి అందుతాయని నాకేమంత ఆశలేదు. ఆక్టోబరు 10 కే ఉత్తరాది సోవియట్ల కాంగ్రెస్ జరుపడానికి నిశ్చయమవడంచేత బహుశా ఈ పంక్తులు ఆనాటికిగాక అంతకంటే బాగా ఆలస్యంగా అందవచ్చు కూడానూ. అయినప్పటికీ, పెట్రోగ్రాడ్, ఆ యావత్తు “ప్రాంతపు” కార్మికులు, సైనికులు తలపెట్టిన కార్యం త్వరలోనే జరగనున్నట్టి, కాని ఇంతవరకు జరగనట్టి సందర్భంలో నా “ప్రేక్షకుని సలహా” ఇవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తాను.

సర్వాధికారమూ సోవియట్లకే చెందాలన్నది స్పష్టమే. సాధారణంగా యావత్తు ప్రపంచపు, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా, యుద్ధంలో పాల్గొంటూన్న దేశాలయొక్క, కష్టజీవుల, పీడితుల, అందులోనూ మరీ ప్రత్యేకంగా రష్యన్ రైతాంగంయొక్క పరిపూర్ణ సానుభూతి, సంపూర్ణ సహాయమూ విప్లవాత్మక-శ్రామికవర్గ అధికారానికే (లేదా బోల్షెవిక్ అధికారానికే — ఈ రెండూ ఇప్పుడు ఒకటే) చెందాలనేది నిశ్చయమైందన్నది ప్రతి బోల్షెవిక్ కీ నిస్సందేహంగా నిర్వివాదమైన విషయమే. అందరికీ తెలిసినట్టి, బహుకాలంగా రుజువు అయినట్టి ఈ సత్యాలను గురించి సుదీర్ఘంగా వివరించడంలో అర్థమేమీలేదు.

ఇప్పుడు వివరించాల్సిన విషయం ఒకటుంది, కామ్రేడ్లందరూ అది అంత స్పష్టంగా వుండకపోవడం సంభవమే కూడా; అదేమిటంటే: సోవియట్లకే అధికారం చెందడమంటే ఇప్పుడు ఆచరణలో దాని అర్థం సాయుధ ఉపప్లవమన్నమాట. ఇది ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది, కాని దీని గురించి అందరూ పర్యాలోచించలేదు, లేదా కొందరు ఇంకా పర్యాలోచించుతూనే వున్నారు. సాయుధ ఉపప్లవాన్ని ఇప్పుడు కాదనడమంటే, బోల్షెవిజం ప్రధాన నినాదాన్నీ (సర్వాధికారమూ సోవియట్లకే), సాధారణంగా విప్లవాత్మక-శ్రామికవర్గ అంతర్జాతీయ వాదాన్నీ కాదనడమే.

కాని సాయుధ ఉపప్లవం రాజకీయ పోరాటంయొక్క, శ్రద్ధతో పర్యాలోచించాల్సినట్టి విశేష నియమాలచే పరిపాలితమవుతూన్నట్టి విశేషరూపం. “యుద్ధం ఎటువంటి కఠో, దానితో సరిసమానమైన కఠే ఉపప్లవమూనూ,” అని కారల్ మార్క్స్ రాయడంలో, ఈ సత్యాన్ని అతడు అద్భుతమైన ప్రాముఖ్యతతో వ్యక్తంచేశాడు.

ఈ కళయొక్క ప్రధాన నియమాలను మార్క్స్ ఈ విధంగా సూచించాడు:

1) ఉపప్లవంతో ఎన్నడూ ఆటలాడ కూడదు, కాని ఒకసారి ఆరంభించితే మాత్రం, దానిని చివరకంటా సాగించాల్సిన విషయం దృఢంగా ఆకళింపు చేసుకోవాలి.

2) నిర్ణయాత్మక స్థానంలో, నిర్ణయాత్మక క్షణంలో అత్యంత శ్రేష్ఠాధిక్యతను గల బలాలను సాంద్రీకరించాలి, లేనియెడల ఇంతకంటే ఉత్తమ సన్నద్ధత, ఆర్గనైజేషనూ కలిగివున్న శత్రువు ఉపప్లవకారులను నాశనం చేసివేస్తాడు.

3) ఒకసారి ఉపప్లవం ఎప్పుడైతే ప్రారంభమైందో, ఇక అత్యంత కృతనిశ్చయంతో కార్యాన్ని సాగించాలి, కాగా అన్నివిధాలుగానూ తప్పకుండానూ ఎదురుదాడికి దిగాలి. “దెబ్బ కాచుకోవడము ప్రతి సాయుధ విద్రోహానికి మృత్యుసదృశమే”.

4) శత్రువుమీద అకస్మాత్తుగా పడి, అతని బలాలు ఎప్పుడైతే చెదిరి వుంటాయో ఆ క్షణాన్ని ఎంచి అతని మీద అప్పుడు దాడిచేయడానికి యత్నించాలి.

5) విజయాలు స్వల్పములే అయినప్పటికీ సహితమూ ప్రతిదినమూ (ఒకే పట్నంలో గనుక అయితే, గంటగంటకూ అని కూడా చెప్పవచ్చు) వాటిని సాధించడానికి పాటు పడాలి, కాగా ఏది ఏమైనా సరే, “నైతిక ప్రాబల్యం” మాత్రం నిలబెట్టుకోవాలి.

నేటికి తెలిసినంత వరకు “విప్లవాత్మక రాజనీతిలో నిరుపమాన ప్రతిభాసమన్వితుడు డేంటన్ నుడివిన: సాహసం, సాహసం, ఇంకా సాహసం” అనే వాక్యంలో సాయుధ ఉపప్లవానికి సంబంధించినంత వరకూ అన్ని విప్లవాల గుణపాఠాల సంగ్రహ సారాంశాన్ని మార్క్స్ తేల్చి చెప్పాడు.

ఈ వాక్యాన్ని రష్యాకూ, 1917 అక్టోబరుకూ అనుప్రయుక్తం చేస్తే, దాని అర్థం ఇలావుంటుంది: పెట్రోగ్రాడ్ పై, పట్నం లోపలినుండి — కార్మిక పేటల్లోనుండి, వెలుపల నుండి, ఫిన్లాండ్ నుండి, రేవెల్ నుండి, క్రోన్స్టాడ్ట్ నుండి తప్పకుండా సాగించాల్సినట్టి సాధ్యమైనంత ఆకస్మికమూ త్వరితమూ అయినట్టి ఏకనమయపు విజృంభణ, యావత్తు నౌకాదళంయొక్క ఎదురుదాడి; మన “బూర్జువా గార్డ్” (మిలిటరీ ఆఫీసర్ల పాఠశాలల విద్యార్థులు), మన “వెండియాన్ సైనిక బలాలు” (కోసక్కులలో కొంత భాగం),¹⁵⁵ వగైరాల 15,000 లేక 20,000 (బహుశా ఇంకా హెచ్చే వుంటాయేమో కూడా) సేనను మించిన బ్రహ్మాండమైన అత్యధిక శ్రేష్ఠతను కలిగిన సైనికబలాలను సాంద్రీకరించడం.

మన మూడు ప్రధాన సైనిక బలాలను — నౌకాదళం, కార్మికులు, సైనికుల యూనిట్లు — మనం ఏ విధంగా మిశ్రమంచేసి ఉపయోగించాలంటే, ఎ) టెలిఫోన్ ఎక్స్‌చేంజీ; బి) టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు; సి) రైల్వే స్టేషన్లనూ; డి) అన్నిటికంటే ముఖ్యంగా వంతెనలనూ, తప్పకుండా ఆక్రమించుకుని, ఎంతటి త్యాగానికైనా వెనుదీయకుండా వాటిని తమ స్వాధీనంలో వుంచుకోవాలి.

నిరుపమానమైన దృఢసంకల్పం కలిగిన మూలద్రవ్యాలను (మన “షాక్ సైనిక బలాటా,” మన యువకార్మికులూ, వీరితోపాటు నావికులలో శ్రేష్ఠులను) చిన్న చిన్న దళాలుగా ఏర్పాటుచేసి, వాటిని అన్ని ముఖ్య స్థానాలనూ ఆక్రమించుకోడానికీ, అన్ని ముఖ్య యుద్ధ చర్యలలోనూ, సర్వత్రానూ పాల్గొనేందుకూ వినియోగించాలి; ఉదాహరణకు:

పెట్రోగ్రాడ్‌ను చక్రబంధంలో ఇరికించి, ఇతర స్థలాలతో దానికున్న సంబంధాలను ఛేదించడం; నౌకాదళం, కార్మికులు, సైనిక బలాలు సంయుక్తంగా దాడిచేసి ఆ పట్టణాన్ని వశపరచుకోవడం; — ఈ కర్తవ్య సాధనకు కళ, త్రిగుణీకృత సాహసమూ అవసరం.

శత్రు “కేంద్రాలపై” (మిలిటరీ ఆఫీసర్ల పాఠశాలలు, టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు, టెలిఫోన్ ఎక్స్‌చేంజీ, వగైరాలు) దాడిచేసి, వాటిని చుట్టుముట్టేందుకు, రైఫిళ్లతోనూ బాంబులతోనూ ఆయుధులైన ఉత్తమ కార్మికులను కల్గి ఏర్పడిన దళాలను నిర్మించడం. “మా అందరి ప్రాణాలు పోయినా సరే శత్రువును మాత్రం తప్పించుకు పోనివ్వం!” అని వుండాలి వారి నినాదం.

కార్యాచరణే గనుక నిశ్చయించ బడినట్టయితే, డాంటన్, మార్క్స్‌ల మహత్తర సూక్తులను మన నాయకులు జయప్రదంగా అనుప్రయుక్తం చేస్తారనే ఆశించుదాం.

రష్యన్ విప్లవం, ప్రపంచ విప్లవమూ, రెండింటి విజయమూ రెండు, మూడు దినాల పోరాటంపైన ఆధారపడి వుంటుంది.

అక్టోబరు 8 (21), 1917.

జ్యోతిష వచనాలు

దేవుని ధర్మమా అంటూ ఈ రోజుల్లో అద్భుతాలంటే ఎవరికీ నమ్మకంలేదు. అద్భుత జ్యోతిషం కాకమ్మ కథే. కాని విజ్ఞాన శాస్త్రీయంగా జ్యోతిషం చెప్పడం మాత్రం వాస్తవవిషయమే. కాగా సిగ్గుచేటైన నిస్పృహ, అంతే కాకుండా నిరాశ సహితం ఎంతో తరుచుగా మన చుట్టూ మనకు తారసిల్లుతూన్న ఈ రోజుల్లో, యథార్థంగా జరిగిన ఒక విజ్ఞానశాస్త్రీయపు జ్యోతిషం గురించి జ్ఞాపకం తెచ్చుకోవడం ఉపయోగకరంగా వుంటుంది.

సిగిస్ముండ్ బోర్క్ హైమ్ రచించిన “1806—1807 నాటి జర్మన్ సర్వోత్కృష్ట దేశభక్తుల జ్ఞాపకార్థం” (“Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten 1806—1807”), అనే పాంఫ్లెట్ కి 1887 లో ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ పీఠిక రాస్తూ, రానున్న ప్రపంచ యుద్ధం గురించి అందులో ప్రస్తావించడం జరిగింది. (“సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లైబ్రరీ” గ్రంథమాలలో నెం. 24 గ్రంథంగా ఈ పాంఫ్లెట్ 1888 లో హోట్టింగ్-జ్యూరిచ్ లో ప్రచురించబడింది.)

భావి ప్రపంచయుద్ధం గురించి ముప్పైయ్యేళ్ల కిందట ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ ఈ విధంగా రాశాడు:

“...ప్రష్యా — జర్మనీకి ప్రపంచయుద్ధం తప్ప, అదైనా ఎటువంటి ప్రపంచయుద్ధమంటే వ్యాప్తిలోనూ దౌర్జన్యంలోనూ ఇంతవరకెన్నడూ ఊహించనట్టి ప్రపంచయుద్ధం తప్ప, మరొక యుద్ధమేదీ ఇకమిదటనుండి సాధ్యంకాదు. ఎనభై లక్షలు మొదలు కోటి వరకూ సైనికులు ఒకరి పీకలు ఒకరు ఉత్తరించుకుంటారు. కాగా ఈ హత్యాకాండలో ఇంత వరకు ఏ మిడుతుల దండూ నాశనం చేయనంతగా వీరు యూరప్ నంతనూ నగ్నంగా కొల్లబట్టి, తరువాత కబళించి వేస్తారు. ముప్పై సంవత్సరాల సంగ్రామాన్ని మూడు నాల్గేళ్లకు కుదించివేసి, యావత్తు యూరప్ భూభాగంపై విస్తరింపజేయడం; కఠినాతికఠితమైన దురవస్థ ఫలితంగా ప్రాదుర్భవించిన కరువు, రోగమూ సైన్యాలలోనూ ప్రజారాసులలోనూ

సర్వసాధారణంగా మనోనిబ్బరం సడలిపోవడమూ, వాణిజ్య, పారిశ్రామిక, పరపతి రంగాలలో మనం సృష్టించిన కృతిమ యంత్రాంగంలో విరాళాపూరితమైన గందరగోళం ప్రవేశించి, చిట్టచివరకు సర్వసాధారణపు దివాళా స్థితితో అంతమవడం; పదులూ పాతికల సంఖ్యలో కిరీటాలు నడివీధుల్లో దొర్లుతూండగా వాటిని ఎవ్వరూ ఏరుకోనైనా ఏరుకోనంతగా పాత రాజ్యాలూ వాటి సాంప్రదాయిక రాజ్యాంగధురీణతా కుప్పకూలిపోవడం; ఇదంతా ఎలా అంతమవుతుందో, ఈ పోరాటంలో విజేతలుగా ఎవరు చివరకు నిలబడతారో ముందుగానే తెలుసుకొన శక్యం కానంతటి పరమ అసాధ్యత; దీనంతటికీ కేవలం ఒకే ఒక్క ఫలితం మాత్రం తప్పక నిశ్చయం: సర్వసాధారణ గ్లాని, దానితోపాటు కార్మికవర్గ అంతిమ విజయానికై పరిస్థితుల స్థాపన.

“అంతిమస్థాయి వరకు సాగించబడిన ఈ పరస్పర ఆయుధ ప్రతిస్పర్ధ వ్యవస్థ చివరకు ఇట్టి అనివార్య ఫలితాలకు దారితీయడమే దీని భవిష్యత్తు. ఓ ప్రభువులారా, చక్రవర్తులారా, రాజనీతి దురంధరులారా, చూడండి ఈ వృద్ధ యూరప్‌ను మీ విజ్ఞత ఏ స్థితికి తీసుకువచ్చిందో! ఇక అంతిమ యుద్ధ విలయతాండవం ప్రారంభించడం తప్ప మరే కార్యమూ మీకు మిగలనప్పుడు — కానియ్యండి, మాకు సరిపడేదీ అదే (uns kann es recht sein). యుద్ధం మమ్మల్ని బహుశా పూర్వరంగానికి తాత్కాలికంగా నెట్టివేయవచ్చు, మేము ఇది వరకు విజయవంతంగా సాధించుకున్న అనేక స్థానాలను యుద్ధం మా చేతిలోనుండి గుంజుకోవచ్చు; కాని ఇకమీదటినుండి మీరు మీ అదుపాజ్ఞలలో వుంచజాలనట్టి విశృంఖల శక్తులు ఎప్పుడైతే మీకు మూఖముఖీ ఎదురవుతాయో, అప్పుడు వాటి ఇష్టప్రకారమే సంగతులు జరుగుతాయి: ఈ విషాదాంత నాటకం అంతమయే ముందే మీరు నాశనమైపోతారు, కాగా శ్రామికవర్గ విజయం అప్పటికప్పుడే సాధించడమైనా జరిగివుంటుంది, లేదా అధమపక్షం (doch) అనివార్యమేనా అవుతుంది.

“లండన్, డిసెంబరు 15, 1887.

ప్రెడరిక్ ఎంగెల్స్”

ఎంత ప్రతిభాన్వితమైన జోన్యమో ఇది! కాగా నిశితమూ, స్పష్టమూ, సంక్షిప్తమూ, శాస్త్రీయమూ అయిన ఈ వర్గ విశ్లేషణలో ప్రతి వాక్యమూ ఎంత అనంతభావగర్భితంగా వుందో కదా! విశ్వసరాహిత్యం, నిస్పృహ, నిరాశలకు ఈనాడు సిగ్గుచేటుగా లొంగిపోతూన్న వారు, బూర్జువావర్గానికి వంగివంగి నమస్కారాలు చేయడం అలవాటుపడినవారు, లేదా బూర్జువా వర్గపు బెదరింపులకు హడలిపోయేవారూ, తమంతట తాము ఒక్కసారి, ఒక్కసారి ఆలోచించుకున్నా, ఆలోచించడానికి సామర్థ్యం కలిగివున్నా, దీనినుండి నేర్చుకోవాల్సింది ఎంత వుందో కదా!

ఎంగెల్స్ చెప్పిన జోస్యాల్లో కొన్ని యథార్థాలు కాలేదు: ముప్పైయేళ్ల సామాజ్య వాద ఉధృతాభివృద్ధి కాలంలో ప్రపంచమూ పెట్టుబడిదారీ విధానమూ మార్పు చెంద కుండా వుంటుందని ఎవ్వరూ అనుకోరు. కాని అత్యంత అద్భుతమైన విషయం ఏమిటంటే, ఎంగెల్స్ చెప్పిన జోస్యాలలో అనేకములు “అక్షరాలా” నిజమయ్యాయి. ఎందుచేతంటే, ఎంగెల్స్ చేసిన వర్గవిశ్లేషణ సంపూర్ణంగా యథార్థం, కాగా వర్గాలూ, వాటి పరస్పర సంబంధాలూ మార్పులేమీ లేకుండా ఎప్పట్లాగే వుండిపోయాయి.

“...యుద్ధం మమ్మల్ని బహుశా పూర్వరంగానికి తాత్కాలికంగా నెట్టివేయవచ్చు....” అచ్చంగా ఈ మార్గాల్లోనే జరిగాయి పరిణామాలు, అంతేకాదు ఇంతకంటే మరింత ముందుకే మరింత అధ్వాన్నంగానే సాగాయి: “వెనక్కి నెట్టివేయబడినట్టి” సోషల్-జాతీయ దురహంకారులలో కొందరూ, వారి ప్రత్యర్థులైనట్టి వెన్నెముకలేని “అర్థశత్రువులు” కౌట్స్కీయానుచరులూ, తమ తిరోగమన చలనాన్ని స్తుతించుకోవడం ఆరంభించి, సోషలి జానికి ప్రత్యక్ష విశ్వాసఘాతకులుగానూ ద్రోహులుగానూ తయారయ్యారు.

“...మేము ఇదివరకు విజయవంతంగా సాధించుకున్న అనేక స్థానాలను యుద్ధం మా చేతుల్లోనుండి బహుశ గుంజుకోవచ్చు....” “చట్టబద్ధములైన” సా నాలు అనేకం కార్మిక వర్గం నుండి గుంజుకోబడ్డాయి. కాని అందుకు పైపెచ్చు, కష్టాలవల్ల అది మరింత కాకలు తేరి, చట్టవిరుద్ధమైన ఆర్గనైజేషన్లను ఏర్పరచడంలోనూ, విప్లవాత్మకమైన దాడికై తన శక్తులను సిద్ధం చేసుకోవడంలోనూ, కఠినములే అయినప్పటికీ శ్రేయస్కరము లైన గుణపాఠాలనే అది నేర్చుకుంటుంది.

“...పదులూ పాతికల సంఖ్యలో కిరీటాలు దొర్లుతాయి....” కొన్ని కిరీటాలు అప్పుడే నేలరాలాయి. కాగా వాటిలో ఒకటి — కడమవాటిలో కొన్ని పదులూ పాతికలతో అది సమానం — అఖిల రష్యన్ల నిరంకుశ చక్రవర్తి నికోలస్ రొమానావ్ కిరీటం.

“... ఇదంతా ఎలా అంతమవుతుందో ముందుగానే తెలుసుకొన శక్యంకానంతటి పరమ అసాధ్యత....” నాల్గు సంవత్సరాల యుద్ధం తర్వాత, ఈ పరమ అసాధ్యత, మరోవిధంగా చెప్పేందుకు వీలుంటే, మరింతగా పరమమైంది.

“...వాణిజ్య, పారిశ్రామిక, పరపతి రంగాలలో మనం సృష్టించిన కృత్రిమ యంత్రాం గంలో నిరాశాపూరితమైన గందరగోళం....” పెట్టుబడిదార్లచే యుద్ధంలోకి దించబడిన రాజ్యాలన్నిటిలోనూ అత్యంత బడుగు రాజ్యం — రష్యా విషయంలో, యుద్ధం నాల్గో సంవత్స రాంతమందు ఇది పూర్తిగా నిజమైందని రుజువుచేయబడింది. అయితే, జర్మనీలోనూ ఆస్ట్రీయా లోనూ ఎప్పటికప్పుడు పెరిగిపోతూన్న ఆకలివస్తులు, కట్టుగుడ్డలకూ ముడి పదార్థా

లకూ కొరత, ఉత్పాదక సాధనాల తరుగుదల, ఇటువంటి పరిస్థితులే ఇతర దేశాల్లోనూ అతి త్వరితంగా వ్యాపించుతున్నాయని ఇవి తెలియజేయడం లేదా?

“విదేశాల్లో జరిగే” యుద్ధం తెచ్చిపెట్టే ఫలితాలను మాత్రమే ఎంగెల్స్ చిత్రించాడు; ఏది జరగనిదే చరిత్రలోని మహత్తర విప్లవాలలో ఒక్కటైనా సంభవించలేదో, ఏది లేనిదే గంభీరుడైన మార్క్సిస్టు ఏ ఒక్కడు సహితమూ పెట్టుబడిదారీ విధానం నుండి సోషలిజానికి పరివర్తనను ఊహించుకోవడం లేదో, అట్టి అంతర్గతయుద్ధం, అనగా అంతర్యుద్ధం గురించి ఎంగెల్స్ అభివర్ణించడంలేదు. కాగా, పెట్టుబడిదారీ విధానపు “కృత్రిమ యంత్రాంగం”లో “నిరాశాపూరితమైన గండ్రగోళం” కలుగజేయకుండా విదేశాల్లో జరిగే యుద్ధం కొంతకాలం వరకూ ఈడ్చితే ఈడ్చినప్పటికీ, ఇట్టి ఫలితం లేని అంతర్యుద్ధం కేవలం ఊహితమని ప్రత్యక్షంగా తెలుస్తూనే వుంది.

తాము “సోషలిస్టుల”మని చెప్పుకుంటూనే యీ “నిరాశాపూరితమైన గండ్రగోళం” ప్రాదుర్భావాన్ని ద్వేషంతో వేలుపెట్టి చూపుతూ, ప్రతి విషయానికి శ్రామికవర్గం పైనే, సోవియట్ రాజ్యాధికారంపైనే, సోషలిజంలోకి పరివర్తన అనే “ఊహజనితజగత్తు” పైనే నిందమోపేటట్టి మన “నోవయ జీజ్స్” అనుయాయులూ, మెన్షెవిక్లూ, కుడి వక్షపు సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ, వగైరాల్లాంటి వారు ఎంతటి బుద్ధిహీనతనూ బలహీనతనూ — బూర్జువావర్గానికి వీరు చేస్తున్న కిరాయి సేవ గురించి చెప్పనవసరమే లేకపోగా — ప్రదర్శిస్తున్నారో కదా. “గండ్రగోళం” — లేక ఆ మాటకు బదులు భేష్సైన రష్యన్ పదాన్ని ఉపయోగించాలంటే, “రజ్రాహా”* — యుద్ధంవల్ల సంభవించిన ఫలితమే. విచ్ఛిన్నం లేనిదే ఉగ్రయుద్ధం ఉండేందుకు వీల్లేదు. విచ్ఛిన్నం లేనిదే, అంతర్యుద్ధం — సోషలిస్టు విప్లవంయొక్క అనివార్య పరిస్థితి, అనుగతమూ అయినట్టి అంతర్యుద్ధం — ఉండేందుకు వీల్లేదు. విచ్ఛిన్నం జరుగుతుందనే “కారణాన” విప్లవాన్నీ సోషలిజాన్నీ పరిత్యజించడమంటే, దాని అర్థం, కేవలం తన నియమరాహిత్యాన్ని బయటపట్టుకోవడమే అవుతుంది, ఆచరణలో తన సొంత పార్టీని వదిలిపెట్టేసి, బూర్జువావర్గంతో చేరిపోవడమే అవుతుంది.

“... కఠినాతికఠినమైన దురవస్థ ఫలితంగా ప్రాదుర్భవించిన కరువు, రోగం, సైన్యాల లోనూ ప్రజారాశిలోనూ సర్వసాధారణంగా మనోనిబ్బరం నడలిపోవడము....”

అనేక సంవత్సరాలుగా సాగుతూన్నట్టి కఠినమూ బాధాకరమూ అయినట్టి యుద్ధం యొక్క బాహ్యగతాత్మక అనుషంగికమును గురించి పర్యాలోచించేందుకు రవంత సమర్థత వున్న ప్రతివారికీ ప్రత్యక్షంగా కనపడి తీరాల్సినట్టి ఈ నిరాశ్చర్యమైన సారాంశాన్ని

* “రజ్రాహా”: అస్తవ్యస్తం, విచ్ఛిన్నం. — అనువాదకుడు.

ఎంగెల్స్ ఎంత సరళంగానూ స్పష్టంగానూ తేల్చుతున్నాడో కదా. కాగా, ఇంతటి అత్యంత సరళమైన భావనను అర్థం చేసుకో నిచ్చగించనీ, చేసుకోలేనట్టి అనేకమంది “సోషల్-డెమోక్రాట్లు,” కుహనా-“సోషలిస్టులు” ఎంత ఆశ్చర్యకరమైన బుద్ధిమాంద్యంతో కదా.

సైన్యాలూ, ప్రజారాసులూ, రెండింటి మనోనిబ్బరపు సడలింపు అనేక సంవత్సరాలు యుద్ధం సాగగలదన్న విషయం ఊహింప శక్యమేనా? ఎంతమాత్రమూ కాదు. దీర్ఘకాలపు యుద్ధంయొక్క ఇట్టి అనుషంగం అనేక సంవత్సరాలు, ఆమాటకొస్తే ఒక పురుషాంతరం పాటు సహితమూ, ద్యోతకమవడం కేవలం అనివార్యమే అవుతుంది. మన “శాలువలుకప్పుకున్న వారు,” తాము “సోషల్-డెమోక్రాట్లు”మనీ, “సోషలిస్టుల”మనీ పేరుపెట్టుకున్న బూర్జువా మేధావి స్తరపు చేతకాని ఏడుపునాగమ్మలు, మనోనిబ్బరపు సడలింపు ఆవిర్భావానికీ, లేదా మనోనిబ్బరపు సడలింపుయొక్క మరింత తీవ్రమైనట్టి, ప్రత్యేక దృష్టాంతాలను నిరోధించేందుకు అవలంబించబడే చర్యల అనివార్య కఠిన్యానికీ విప్లవంపైనే నింద మోపే బూర్జువావర్గానికి వంతపాడుతారు — ఈ మనోనిబ్బరపు సడలింపును సామాజ్యవాద యుద్ధమే ప్రభవించిందనీ, సుదీర్ఘమైన పోరాటం లేనిదే, కఠిన నిర్బంధ చర్యలు కొన్ని లేనిదే ఏవిప్లవమూ ఇట్టి యుద్ధాను షంగికముల నుండి బయటపడలేదనీ, అరటిపండు ఒలిచి చేతిలో పెట్టినట్టు స్పష్టంగా కనబడుతూనే వుంది.

శ్రామికవర్గపు, ఇతర పీడితవర్గాల విప్లవమంటే “సిద్ధాంతరీత్యా,” “నోవయ జీచ్న్,” “వెర్కోద్,” “దేటా నరోద”¹⁵⁶ ప్రతికర్త రాస్తూన్నట్టి తీసి వోడుతూన్న వ్యాసకర్తలకు ఏమీ అభ్యంతరంలేదు, అయితే ఒక్కటి, ఆ విప్లవం మాత్రం ఆకాశంనుండి ఊడిపడాలి, భూమిమీద పుట్టి పెరగకుండా, నాలుగు సంవత్సరాల సామాజ్యవాద కసాయికోతకు బలియైన ప్రజల రక్తంలో తడిసి ముద్దకాకుండా, ఈ కసాయికోత ఫలితంగా లక్షోపలక్షల స్త్రీ పురుషులు నిస్త్రాణులవ్వకుండా, మనోవ్యధ పాలాకుండా, మనోనిబ్బరం పోగొట్టుకోకుండా వుండాలి.

విప్లవాన్ని ప్రసవక్రియతో సరిపోల్చాల్సి వుంటుందని ఎవరో చెప్పగా అది వారి చెవిని బడి “సిద్ధాంత రీత్యా” వారు దానిని అంగీకరించారు; కాని వారు అసలు విషయానికి వచ్చే సరికల్లా, సిగ్గుచేటుగా తోకముడుచుకుని, శ్రామికవర్గ విప్లవానికి వ్యతిరేకంగా బూర్జువా వర్గపు ద్వేషపూరితమైన గావుకేకలే వారి పిరికితనపు ఏడుపుల్లో ప్రతిధ్వనించాయి. సారస్వతంలో చెప్పబడిన ప్రసవక్రియ వర్ణనలనే తీసుకోండి, ఆ వర్ణనలలో రచయితలు, ఉదాహరణకు, ఏమిల్ జోలా రాసిన “La joie de vivre” (“జీవితానందం”), లేదా వెరెసాయెవ్ రాసిన “ఒక వైద్యుని వివరణలు,” ప్రసవక్రియలో వున్న కఠినత, బాధ, భయానకముల యధార్థ చిత్రణను ప్రదర్శించడానికి యత్నిస్తారు. మానవ ప్రసవక్రియ స్త్రీని ఇంచుమించు ప్రాణరహితమై, చిత్రహింసపాలై, దుఃఖభాజనమై, దుర్బరమైన బాధతో ఉన్నాడినియైన

రక్తసిక్తపు మాంసపుముద్దగా మార్చివేస్తుంది. కాని, ప్రేమలోనూ దాని ఉత్తరఫలితంలోనూ, స్త్రీ మాతృమూర్తిగా పరివర్తన చెందడంలోనూ కేవలం దీనినే చూసేటట్టి “వ్యక్తి” మానవునిగా పరిగణించబడేందుకు అర్హుడవుతాడా? ఈ హేతువును ప్రేమను, మానవోత్పత్తిని ఎవడైనా పరిత్యజించుతాడా?

ప్రసవవేదన సుళువుగా వుండొచ్చు, కష్టంగా వుండొచ్చు. పెట్టుబడిదారీ విధానం నుండి సోషలిజంలోకి పరివర్తన సుదీర్ఘమైన ప్రసవవేదనతో అనుగతమై వుండడం అని వార్యమని శాస్త్రీయ సోషలిజం స్థాపకులు మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు ఎల్లప్పుడూ చెబుతూనే వచ్చారు. కాగా, ప్రపంచయుద్ధ అనుషంగములను విశ్లేషించుతూ, యుద్ధానుగతమైనట్టి, యుద్ధసంబంధమైనట్టి (అంతేకాకుండా, యుద్ధ కాలంలోనే ప్రబ్వలించేటట్టి, ప్రపంచ యుద్ధం వడిమధ్యలో వుట్టి, పెరిగి, నిలచొక్కుకోవాల్సి వచ్చినట్టి విప్లవం — అని మన వంతు మనం కూడా చేర్చాల్సి వుంటుంది) విప్లవం ప్రత్యేకంగా కష్టమైన ప్రసవకార్యమని నిరాశ్చర్యంగానూ, ప్రత్యక్షంగానూ కనబడుతూన్న వాస్తవవిషయాన్ని ఎంగెల్స్ సరళమూ స్పష్టమూ అయిన విధంలో అభివర్ణించాడు.

ఈ వాస్తవవిషయాన్ని ఎంగెల్స్ స్పష్టంగా గ్రహించుతూ, ఒక ప్రపంచయుద్ధంలో చావును అనుభవించుతూన్న పెట్టుబడిదారీ సమాజం నుండి సోషలిజం ప్రభావితమవడం గురించి అతడు బహుజాగ్రత్తగా ప్రస్తావిస్తాడు. అతడిలా అంటాడు: “కేవలం ఒకే ఒక్క” (ప్రపంచయుద్ధంయొక్క) “ఫలితం మాత్రం తప్పక నిశ్చయం: సర్వసాధారణ నిస్త్రిణ, దానితోపాటు కార్మికవర్గ అంతిమ విజయానికై పరిస్థితుల స్థాపన”.

ఈ తలంపే మనం పరిశీలిస్తూన్న పీఠిక అంతమందు ఇంకా మరింత స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించబడింది:

“...ఈ విషాదాంత నాటకం అంతమందు మీరు (పెట్టుబడిదార్లు, భూస్వాములూ, చక్రవర్తులూ, బూర్జువావర్గపు రాజ్యకార్యదురంధరులూ) నాశనమైపోతారు, కాగా శ్రామికవర్గ విజయం అప్పటికప్పుడే సాధించడమేనా జరుగుతుంది, లేదా అధమపక్షం అని వార్యమేనా అవుతుంది.”

కష్టమైన ప్రసవం ప్రమాదభరితమైన రోగంయొక్క, లేదా మరణ గండంయొక్క ప్రమాదాన్ని మరింత అధికంచేస్తుంది. కాని ప్రసవక్రియలో వ్యక్తులు కొందరు మరణించినప్పటికీ, పాత వ్యవస్థ ప్రభవించిన కొత్త వ్యవస్థ మాత్రం మరణించజాలదు, ఏదైనా మహా జరుగుతే, ప్రసవం మరింత బాధాకరంగానూ, మరింత సుదీర్ఘంగాను వుండి, పెరుగుదల, అభివృద్ధి కొంత ఆలస్యంగా జరగవచ్చు.

యుద్ధం ఇంకా అంతంకానే లేదు. సర్వసాధారణ నిస్తాణ అప్పుడే ప్రవేశించింది. ఎంగెల్స్‌చే షరతుబద్ధమై జోస్యంచెప్పబడినట్టి ప్రత్యక్ష యుద్ధఫలితాలు రెండింటి విషయం తోనూ (అప్పటికప్పుడే సాధించబడిన కార్మికవర్గ విజయమో, లేక కష్టాలన్నిటినీ లెక్కచేయకుండా దీనిని అనివార్యం చేసే షరతుల స్థాపనో), ఈ రెండు షరతుల విషయంలోనూ ఈనాడు, 1918 మధ్యలో, రెండూ వున్నట్టు మనకు సాక్ష్యం లభించుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ విధానం అంత పొచ్చుగా అభివృద్ధికాని దేశాలలో ఒక దేశంలో కార్మిక వర్గ విజయం అప్పుడే సాధించబడింది. కడమ పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో అసదృశములైన బాధ, యత్నాలతో ఈ విజయం “అధమపక్షం అనివార్యం” కాగల్గే షరతులు సాధించబడుతున్నాయి.

“సోషలిస్టుల” మని పేరుపెట్టుకున్న చేతకాని ఏడుపు నాగమ్మలు మొర్రో కుంయ్యో మని రాగాలు పెట్టనీయండి, బూర్జువావర్గం థామ్ థామ్ అని వికటాట్టహాసం చేయనీయండి. కాని చూడడానికి ఇష్టంలేక కళ్ళమూసుకున్నవారు, వినడానికి ఇష్టంలేక చెవుల్లో దూది కుక్కుకున్నవారు మాత్రమే సోషలిజాన్ని తన గర్భంలో ధరించుతూన్నట్టి పాత పెట్టుబడిదారీ సమాజంయొక్క ప్రసవవేదన ప్రపంచమందంటా ఆరంభమైనదన్న విషయాన్ని గ్రహించలేకపోతున్నారు. చారిత్రకఘటనల పురోగమనం వల్ల సోషలిస్టు విప్లవాగ్రమందు తాత్కాలికంగా నిలబెట్టుబడిన మన దేశం, అప్పుడే ఆరంభమైన ప్రసవకార్యం మొదటి కాలావధికి ప్రత్యేకమైన కఠినవేదనను అనుభవించుతుంది. భవిష్యత్తును సంపూర్ణ విశ్వాసంతోనూ, నిశ్చల సంకల్పంతోనూ ఎదుర్కొన గల్గుతామనడంలో మనకెట్టి సంశయమూ లేదు, ఎందుచేతంటే, నూతన మిత్రులనూ, మనకంటే మరింతగా పురోగమించిన దేశాలు కొన్నింటిలో సోషలిస్టు విప్లవ నూతన విజయాలనూ భవిష్యత్తు మనకు సమకూర్చడానికి సిద్ధంగా వుంది. ప్రపంచాన్ని రక్తపాతంలో ముంచి, మానవాళిని ఆకలిపిస్తులకూ, మనోనిబ్బరపు సడలింపుకూ దిగజార్చేసినట్టి, మృత్యుసందర్భన సమయమందు దాని ఉన్మాదం ఎంత రాక్షసంగానూ కిరాతకంగానూ వున్నప్పటికైనా సరే, తప్పక సత్వరవినాశం పొందితీరాల్సినట్టి ఆ వన్యమృగాన్ని, పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని, ఈ భూగోళం ఒక భాగంలో ప్రప్రథమంగా హతమార్చ గలిగే అవకాశం మనకే దక్కడం మనకు గర్వకారణమనీ, మన అదృష్టభాగ్యమనీ మనం భావించుకోవచ్చు.

జూన్ 29, 1918.

శ్రామికవర్గ విప్లవమూ, స్వపక్షపరిత్యాగి కాట్స్కి

ఖండిత

కాట్స్కి మార్క్స్ను ఒక సాధారణ లిబరల్ గా మార్చివేసిన విధం

కాట్స్కి తన పాంఫ్లెట్ లో చర్చించుతూన్న మౌలిక ప్రశ్న శ్రామికవర్గ విప్లవం మూల విషయాన్ని గురించిన ప్రశ్న, అనగా శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం. ఈ ప్రశ్న అన్ని దేశాలకూ, మరీ ముఖ్యంగా పురోగామి దేశాలకూ, మరింత ముఖ్యంగా యుద్ధంలో పాల్గొంటూన్న దేశాలకూ, అందులో మరింత ముఖ్యంగా ప్రస్తుతసమయంలోనూ, అపరిమిత ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంది. ఇదే యావత్తు శ్రామికవర్గ వర్గపోరాటంయొక్క అన్నిటికంటేనూ ముఖ్యమైన సమస్య అని చెప్పడంలో ఏమాత్రమూ అతిశయోక్తిలేదు. కాబట్టి దీనిని గురించి ప్రత్యేక శ్రద్ధతో పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

ఈ ప్రశ్నను కాట్స్కి ఈ విధంగా సూత్రీకరించుతున్నాడు: “రెండు” (అనగా, బోల్షెవిక్, బోల్షెవికేతర) “సోషలిస్టు ధోరణులకూ గల వ్యత్యాసం మౌలికంగా విభేదించుతూన్న రెండు — ప్రజాస్వామిక, నియంతృత్వ — విధానాలకుగల వ్యత్యాసమే.” (పుట 3.)

రష్యాలో వున్న బోల్షెవికేతరులను, అనగా మెన్షెవిక్ లను, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలను, సోషలిస్టులు అని పిలవడంలో, వారు పెట్టుకున్న పేరుపైనే, అనగా ఒక పదంపైనే, కాట్స్కి ఆధారపడ్డాడేగాని, శ్రామికవర్గానికి బూర్జువావర్గానికి మధ్య వున్న పోరాటంలో వారు ఆక్రమించుతూన్న యధార్థస్థానం పైన కానే కాదని మనమిక్కడ ప్రాసంగికంగా చెప్పవచ్చు. ఇతడు మార్క్సిజాన్ని ఎంత భేషుగ్గా ఆకళింపు చేసుకున్నాడో, ఎంత భేషుగ్గా అనుప్రయుక్తం చేస్తున్నాడో చూడండి! అయితే దీనిగురించి ముందు ఇంకా విపులంగా ప్రస్తావిస్తాం.

ప్రస్తుతం మనం ముఖ్యవిషయాన్నే, అనగా “ప్రజాస్వామిక, నియంతృత్వ విధానాల” రెండింటి మధ్య వుండే “మౌలిక వ్యత్యాసం” అనే కాట్స్కియ ఉత్కృష్ట ఆవిష్కరణనే పరిశీలించాలి. అసలు విషయానికంతకూ ఇదే కీలకం; కాట్స్కి పాంఫ్లెట్ సారమే ఇది. కాగా, ఇది ఎంత ఘోరమైన సైద్ధాంతిక గందరగోళమంటే, ఎంత సంపూర్ణమైన మార్క్సిజం

పరిత్యాగమంటే, కౌట్స్కి ఎదుట బెర్న్స్టయిన్ ఏ మూలకూ పనికిరావడం లేదనే మనం ఒప్పుకు తీరాలి.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ ప్రశ్న, శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగయంత్రానికి బూర్జువా వర్గ రాజ్యాంగయంత్రానికి, శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యానికి బూర్జువావర్గ ప్రజాస్వామ్యానికి గల సంబంధాన్ని గురించిన ప్రశ్న. ఇది ఎంత స్పష్టంగా వుందంటే, అరటిపండు ఒలిచి చేతిలో పెట్టినంత స్పష్టంగా వుందనే అందరికీ తోస్తుంది. కాని, బూజుపట్టిన ఆ పాత చరిత్ర పాఠ్యపుస్తకాలనే శాశ్వతంగా పునశ్చరణచేసి చెప్పుకుపోతూ ఎముకలపోగైపోయిన బడి పంతుల్లాగ, కౌట్స్కి మొరాయించి ఇరవైయ్యో శతాబ్దివైపు తన పుష్కలమూ, పద్దెనిమిదో శతాబ్ది వైపు తన ముఖమూ తిప్పి, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యానికి నిరంకుశతత్వ మధ్య యుగతత్వాలకూ గల సంబంధం గురించే నమ్మశక్యం కానంతగా విసుగు పుట్టించేటట్టు అనేక పరిచ్ఛేదాల్లో ఆ పాతగిరిన కుడితినే నూరోసారి నెమరువేస్తున్నాడు.

అవును, నిజంగా అతడు గాఢనిద్రలో ఆ పాత కుడితినే విసుగు పుట్టించేంతగా నెమరు వేస్తున్నాడు!

కాని దీని అర్థమేమిటంటే, ఏది ఏమిటో అతనికి తెలియడంలేదన్నమాట! “ప్రజాస్వామ్యం పట్ల తృణీకారం” (పుట 11), ఇత్యాదులు బోధించేవారు కొందరున్నా రన్నట్టుగా ఒక భావం కలిగించేందుకు కౌట్స్కి చేస్తూన్న ప్రయత్నాలను చూస్తే నవ్వే వస్తుంది. ఇలాంటి ప్రేలాపనలవల్ల వివాదాంశాన్ని మరుగుపరచి, గండ్రగోళ పరచడంతప్ప గత్యంతరం లేని స్థితిలో తాను చిక్కుకున్నానని కౌట్స్కి తెలుసుకున్నాడు, ఎందువల్లనంటే, లిబరల్సు అవలంబించే పంథాలోనే వివాదాంశాన్ని అతడు ప్రదర్శించుతూ ప్రజాస్వామ్యం గురించి సాధారణంగా చెబుతాడేగాని, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం గురించి చెప్పడు; నిశితమైన ఈ వర్గ పదాన్ని ఉపయోగించడం సహితం అతడు దాటవేస్తూ, అందుకు బదులు “సోషలిస్టుపూర్వ” ప్రజాస్వామ్యం గురించి చెప్ప ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ వదరుబోతుతనపు పాంఫ్లేట్లో మూడో వంతు, అరవైమూడు పుటల్లోనూ ఇరవై పుటలు, బూర్జువావర్గానికి ఎంతో మనోజ్ఞమైన ఈ అసందర్భపు ప్రేలాపనకే అతడు వినియోగిస్తాడు, ఎందుచేతంటే, ఇది బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యానికి మెరుగులు దిద్ది, శ్రామికవర్గ విప్లవ ప్రశ్నకు ముసుగు తొడుగుతూంది.

కాని, ఏది ఏలాగున్నా, కౌట్స్కి పాంఫ్లేట్ శీర్షిక “శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం.” ఇది మార్క్సియ సిద్ధాంతానికి అసలు నిగ్గుతేల్చిన సారం అనే విషయం అందరకూ తెలిసినదే. కాగా బోలేడంత అసందర్భపు ప్రేలాపన సాగించిన తరువాత, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం గురించి మార్క్స్ వాక్యాలను ఉల్లేఖించక తప్పిందికాదు కౌట్స్కికి.

కాని, “మార్క్సిస్టు” అయిన ఇతడు దీనిని నిర్వర్తించిన విధం చూస్తే కేవలం నవ్వే నస్తుంది! ఇదిగో వినండి:

“ఈ అభిప్రాయం” (దీనిలో కౌట్స్కికి ప్రజాస్వామ్యంపట్ల తృణీకారం కనబడు తుందిట), “కారల్ మార్క్స్ ఉపయోగించిన ఒకే ఒక పదంపై ఆధారపడి వుంది.” అక్షరాలా 20 వ పుటలో ఇలాగే అన్నాడు కౌట్స్కి. కాగా, 60 వ పుటలో మళ్ళీ దీనినే, వారు (బోల్షెవిక్లు), “1875 లో ఒక లేఖలో మార్క్స్ ఒకసారి శ్రామికవర్గ నియం తృప్త్యం గురించి ఉపయోగించిన ఈ చిన్న మాటను” (అక్షరాలా అతడు చెప్పినది ఇదీ!!— des Wörtchens) “సమయోచితంగా జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటున్నారు.”

ఇదిగో, ఇదీ మార్క్స్ ఉపయోగించిన “చిన్న మాట”:

“...పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజం కమ్యూనిస్టు సమాజం నడుమ, మొదటి దాని నుండి రెండవ దానిలోకి మారే విప్లవాత్మక పరివర్తన కాలావధి ఉంటుంది. దీనికి అనుగు ణ్యంగా, రాజకీయ పరివర్తన కాలావధి కూడా ఉంటుంది; ఈ దశలో రాజ్యాంగయంత్రం విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తప్ప మరొకటి కానేరదు.”¹⁵⁷

మొట్టమొదటి విషయం, మార్క్స్యొక్క యావత్తు విప్లవాత్మక ఉపదేశ సారాన్ని సంక్షిప్తంగా తెలియజేస్తూన్నట్టి ఈ సుప్రసిద్ధ వాక్యాన్ని, “ఒకే ఒక మాట” అనీ, అంతే కాకుండా “ఒక్క చిన్న మాట” అనీ అనడం, మార్క్సిజాన్ని అవమానపరచడమే, మార్క్సి జాన్ని సంపూర్ణంగా పరిత్యజించడమే అన్నమాట. కౌట్స్కికి మార్క్స్ ఇంచుమించు కంఠో పాఠమే అనే విషయం మనం మర్చిపోకూడదు; కాగా మార్క్సిజంపై అతడు రాసిన దాని అంతటినిబట్టి మనం ఒక పర్యవసానానికి వచ్చామంటే, ఉల్లేఖనకు వెంటనే చేతికి అందుకు వచ్చేందుకుగాను, మార్క్స్ రాసినదానినంతనీ అతని డస్కుబల్లలోనో, లేదా అతని మెదడు లోనే వున్న పిచ్చికగూళ్లలోనో అతడు భద్రంగా దాచిపెట్టి వుంచుకున్నాడన్నమాటే. తమ లేఖలలో ఐతేనేమి, పారిస్ కమ్యూన్ ముందు, మరియు ప్రత్యేకంగా, పారిస్ కమ్యూన్ తరు వాతనూ ప్రచురితమైన తమ రచనలలో ఐతేనేమి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం గురించి మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు పదేపదే చెబుతూ వచ్చారన్న విషయం కౌట్స్కికి తెలియకుండా వుండదు. 1852, 1891 సంవత్సరాల మధ్య నలభైయేళ్లపాటు, 1848 విప్లవానుభవాన్నీ, మరియు ముఖ్యంగా 1871 విప్లవానుభవాన్నీ సంక్షిప్తపరుస్తూ ఏ కర్తవ్యం గురించైతే మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చెప్పారో, అట్టి బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రాన్ని భగ్నం చేయడమనే శ్రామికవర్గ కర్తవ్యం యొక్క కేవలం చారిత్రకంగా మరియు నిర్దిష్టమూ, శాస్త్రీయంగా మరియు నిశితమూ అయిన సూత్రీకరణే “శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ” మనే సాంకేతికమని కౌట్స్కికి తెలియకుండా వుండదు.

మార్క్సిస్టు గ్రంథ ఘనపాఠి, శతపాఠి అయిన కౌట్స్కి మార్క్సిజాన్ని ఇంత ఘోరంగా వికృతపరచడమును ఎలాగు వివరించగలుగతాం? ఈ దృగ్విషయంయొక్క తాత్విక మూలాలకు సంబంధించినంత వరకు, గతితర్కాన్ని తీసిపారేసి, దాని బదులు వరణతత్వాన్నీ కుతర్కాన్నీ ప్రతిస్థాపన చేయడంతో సమానమే అవుతుంది ఇది. ఈ విధమైన ప్రతిస్థాపనలో కౌట్స్కిది అందెవేసిన చేయి. ఆచరణీయ రాజకీయాల దృక్పథానం నుండి చూచినట్లయితే, ఇది అవకాశవాదులకు దాసోహం అనడం, అనగా చివరి విశ్లేషణలో బూర్జువావర్గానికి దాసోహం అనడంతో సమానమే అవుతుంది. యుద్ధం ప్రజ్వరిల్లింది మొదలు, మాటల్లో మార్క్సిస్టుగా వుంటూ, చేతల్లో బూర్జువావర్గపు భృత్యుడుగా వుండడమనే ఈ కళలో అంతకంతకు మరింత త్వరితగతిని ప్రగతి సాధించి, చివరకు ఈ కళలో నిష్ణాతుడయ్యాడు కౌట్స్కి.

ఇది నిజమేనని శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం గురించి మార్క్సియొక్క “చిన్న మాట” ను కౌట్స్కి ఎంత అద్భుతంగా “వ్యాఖ్యానించుతాడో” పరిశీలించుతే, మరింత నమ్మకం కలుగుతుంది. ఇదిగో వినండి:

“ఈ నియంతృత్వాన్ని తాను ఎలా భావించాడో మరింత వివరంగా మనకు చూపడం మార్క్స్ దురదృష్టవశాత్తూ ఉపేక్ష చేశాడు....” (ఇది స్వపక్షపరిత్యాగి అయిన వ్యక్తి ఉపయోగించే శుద్ధమోసపు వాక్యం, ఎందుచేతంటే, నిజానికి మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు అత్యంత వివరములైన సూచనలు అనేకములను మనకిచ్చారు, వీటిని మార్క్సిస్టు ఘనపాఠి, శతపాఠి అయిన కౌట్స్కి బుద్ధిపూర్వకంగానే దాటవేస్తున్నాడు.) “శబ్దార్థప్రకారం నియంతృత్వ పదానికి అర్థం ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఎత్తివేయడం. కాని, శబ్దార్థమే తీసుకుంటే ఈ మాటకు, ఎట్టి చట్టాలచేతనూ నిర్బంధించబడనట్టి ఒకే ఒక వ్యక్తియొక్క అవిభాజ్య పరిపాలన — శాశ్వతమైన రాజ్యాంగయంత్ర సంస్థగా కాకుండా, స్వల్పకాలిక అత్యవసర చర్యగానే పరిగణించబడుతూందన్న విషయంలో మాత్రమే ఇష్టారాజ్యం నుండి విభేదించుతూన్నట్టి నిరంకుశాధిపత్యం అనే అర్థం కూడా సహజంగానే వుంది.

“ఇందువలన ఒకే ఒక వ్యక్తియొక్క కాకుండా, ఒక వర్గంయొక్క నియంతృత్వాన్ని తెలియజేసే ‘శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం’ అనే పదంయొక్క శబ్దార్థమైన నియంతృత్వాన్ని ఈ సందర్భంలో మార్క్స్ మనస్సులో పెట్టుకున్నాడనే ఇటువంటి సాధ్యతను ముందుగానే మినహాయించేస్తుంది.

“పరిపాలనయొక్క ఒక రూపం గురించి అతడిక్కడ చెప్పడంలేదు. ఎక్కడైతే శ్రామిక వర్గం రాజకీయాధికారాన్ని సాధించిందో అక్కడల్లా తప్పకుండా తలెత్తవలసిన స్థితి గురించే అతడు చెబుతున్నాడు. ఈ దృష్టాంతంలో మార్క్స్ మనస్సులో వున్నది పరిపాలన యొక్క రూపం కాదనే విషయం, ఇంగ్లండులోనూ అమెరికాలోనూ శాంతియుతంగా, అనగా

ప్రజాస్వామిక మార్గంలో పరివర్తన జరగవచ్చుననే అతడు అభిప్రాయపడ్డాడనే వాస్తవ విషయంచే రుజువు కాబడుతూంది.” (పుట 20.)

“సిద్ధాంతకర్త” కౌట్స్కి ఉపయోగించే విధానాలు ఎట్టివో పాఠకుడు స్పష్టంగా గ్రహించేందుకే మేము ఈ వాదాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగానే పూర్తిగా ఉల్లేఖించాం.

నియంతృత్వ “పదం” నిర్వచనంతో ప్రారంభమయే విధంగా ఈ ప్రశ్నను సమీపింప నెంచాడు కౌట్స్కి.

కానీయండి, ఇదీ భేషుగ్గానే వుంది. ఒక ప్రశ్నను సమీపించడంలో తనకు ఇష్టమొచ్చిన విధంగా సమీపించడానికి ప్రతివానికీ పవిత్రాధికారం వుంది. అయితే ఒక్కటి, గంభీరంగానూ చిత్తశుద్ధితోనూ సమీపించడానికి, మోసబుద్ధితో సమీపించడానికి వుండే భేదాన్ని మాత్రం గమనించాలి. ప్రశ్నను ఈ విధంగా సమీపించడంలో గంభీరతను అవలంబించ దల్చుకున్న వ్యక్తి, ఆ “పదానికి” తన సొంత నిర్వచనం ఇచ్చి వుండాల్సింది. అప్పుడు స్పష్టంగానూ సూటిగానూ ప్రశ్న వేసివుండడం జరిగివుండేది. కాని కౌట్స్కి అలా చేయడు. “శబ్దార్థం ప్రకారం, నియంతృత్వమనే పదానికి అర్థం ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఎత్తివేయడం” అని అతడు రాస్తాడు.

మొట్టమొదటి విషయం, ఇది నిర్వచనం కాదు. నియంతృత్వ భావనకు నిర్వచనం ఇవ్వడమును దాటవేయడమే కౌట్స్కి ఉద్దేశమై వుండినట్టయితే, ఈ ప్రత్యేక విధంలో ప్రశ్నను సమీపించేందుకే అతడెందుకు ఎంచుకున్నట్టు?

రెండో విషయం, ఇది తప్పు అని ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది. లిబరల్ అన్న వాడు “ప్రజాస్వామ్యం” గురించి సాధారణంగా మాట్లాడాడూ అంటే అది సహజమే; కాని మార్క్సిస్టు అన్నవాడు మాత్రం “ఏ వర్గానికి” అని అడగడం ఎన్నటికీ మరచిపోడు. ఉదాహరణకు, గ్రీకు, రోమక రాజ్యాల కాలంలోని బానిసలలో అంతర్విప్లవాలు, లేదా తీవ్రమైన ఉద్రేకాలు సహితమూ, గ్రీకు, రోమక రాజ్యాంగయంత్రం ప్రధానంగా బానిసయజమానుల నియంతృత్వమే అనే వాస్తవవిషయాన్ని బయటపెడుతూందని అందరకూ (కాగా, “చరిత్రకారుడు” కౌట్స్కికి కూడా) తెలిసినదే. ఈ నియంతృత్వం బానిసయజమానుల మధ్యనూ, బానిసయజమానుల కోసమూ ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఎత్తివేసిందా? ఆలా అది చేసివుండ లేదని అందరకీ తెలుసును.

“మార్క్సిస్టు” కౌట్స్కి ఇంత ఘోరమైన అసందర్భమూ అసత్యమూ చెప్పడానికి కారణం వర్గపోరాటాన్ని అతడు “మరచిపోవడమే”....

కౌట్స్కి చేసిన అసత్య లిబరల్ తత్వ ఉద్ఘోషను మార్క్సిస్టు తత్వపు సత్యమైన ఉద్ఘోషగా పరివర్తన చేయాలంటే, దానిని ఇలా చెప్పాలి: నియంతృత్వమంటే కడమ వర్గా

లపై నియంతృత్వం చలాయించుతూన్న వర్గంయొక్క ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఎత్తివేయడమని తప్పనిసరైన అర్థం కానేరదు; కాని ఏ వర్గంపైనైతే, లేక ఏ వర్గానికి వ్యతిరేకంగానైతే నియంతృత్వం చలాయించబడుతూందో ఆ వర్గానికి ప్రజాస్వామ్యం ఎత్తివేయడం (లేదా, ఎత్తివేత యొక్క రూపాలలో ఒక రూపమైనట్టి కేవల భౌతిక నిర్బంధన అని మాత్రం తప్పనిసరిగా దాని అర్థమవుతుంది.

కాని, ఈ ఉద్దేశ్య పూర్తిగా నిజమే అయినప్పటికీ, ఇది నియంతృత్వానికి నిర్వచనం ఇవ్వడంలేదు.

కాట్స్కియొక్క తరువాతి వాక్యం పరిశీలించుదాం:

“కాని శబ్దార్థమే తీసుకుంటే, ఈ మాటకు ఎట్టి చట్టాలచేతనూ నిర్బంధించబడనట్టి ఒకే ఒక వ్యక్తియొక్క అవిభాజ్య పరిపాలన అనే అర్థం కూడా సహజంగానే వుంది.”

కళ్లువిడచి కుక్కపిల్ల ఎలాగైతే పూరికేనే ఒకసారి ఇటూ ఒక సారి అటూ వాసన చూస్తూంటుందో అలాగే, సత్యమైన భావం ఒకటి (అదేదనగా నియంతృత్వమంటే ఎట్టి చట్టాలచేతనూ నిర్బంధించబడని పరిపాలన అనే భావం) కాట్స్కికి అకస్మాత్తుగా తట్టుతుంది, ఎనప్పటికీ నియంతృత్వానికి అతడు నిర్వచనం ఇవ్వలేకపోయాడు, కాగా, అంతే కాకుండా, నియంతృత్వమనగా ఒకే ఒక వ్యక్తియొక్క పరిపాలన అనే ఒక ప్రత్యక్ష చారిత్రక ఆసత్యాన్ని అతడు వాక్కుచాడు. వ్యాకరణరీత్యా సహితం ఇది తప్పు, ఎందుచేతంటే పట్టెడుమంది వ్యక్తులు, లేదా ఒక అల్పజనపరిపాలన లేదా ఒక వర్గం, వగైరాలు కూడా నియంతృత్వాన్ని చలాయించవచ్చు.

నియంతృత్వానికి ఇష్టారాజ్యానికి వున్న భేదం గురించి కాట్స్కి తరువాత ప్రస్తావించ పూనుకుంటాడు, కాని అతడు చెప్పేది తప్పు అని ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూన్నప్పటికీ, దీనిని గురించి మనం ప్రస్తావించడంలేదు, ఎందుకంటే మనకి ఆసక్తిదాయకమైన ప్రశ్నతో దీనికేమీ సంబంధంలేదు. ఇరవైయ్యో శతాబ్దిని వదిలేసి పద్దెనిమిదో శతాబ్దివైపు తిరగడం, అక్కడ నుండి గ్రీకు, రోమక కాలంవైపు తిరగడమూ అంటే కాట్స్కికి ఇష్టమనే సంగతి అందరకూ తెలిసినదే, కాగా నియంతృత్వాన్ని సాధించుకున్న తరువాత, జర్మన్ శ్రామికవర్గం ఇతని వాటం గమనించి, మాటవరసకు ఏ ఉన్నతపాఠశాలలోనో పురాతనచరిత్ర ఉపాధ్యాయునిగా ఇతనిని నియమించుతుందనే మనం ఆశించుదాం. ఇష్టారాజ్యం గురించి తాత్విక ప్రసంగం కావించుతూ, ఈ విధంగా నియంతృత్వానికి నిర్వచనం చెప్పడమును దాటవేయ ప్రయత్నించడం శుద్ధ తెలివితక్కువైనా అవుతుంది, లేదా కేవలం మొరటు పితలాటకమైనా అవుతుంది.

ఫలితంగా మనకేమి కనబడుతూందంటే, నియంతృత్వాన్ని చర్చించడానికి కౌట్స్కి పూనుకుని, బోలేడు పేరుమోసిన అబద్ధాలను వాక్రుచ్చాడేగాని, నిర్వచనం మాత్రం చెప్ప లేదు! అయినప్పటికీ తన మనశ్శక్తులపై నమ్మకంలేనివాడు, తన జ్ఞాపకశక్తిని వినియో గించుకుని, నియంతృత్వంపై మార్క్స్ ఇచ్చిన దృష్టాంతాలన్నిటినీ తన “పిచ్చికగూళ్ళలో” నుంచి బయటికి తీసివేసే తీరిపోయేది. అలా చేసివుంటే, ఈ దిగువ నిర్వచనో, లేదా దాని సారాంశాన్ని సమీపించేది ఇంకొకటేదో అతనికి దొరికివుండేది:

సూటిగా బలప్రయోగంపైన ఆధారపడినట్టి, ఎట్టి చట్టాలచేతనూ నిర్బంధించ బడనట్టి పరిపాలన నియంతృత్వం.

శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక నియంతృత్వం బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా శ్రామిక వర్గంచే బలప్రయోగంవల్ల సాధించబడినట్టి, నిలబెట్టబడినట్టి పరిపాలన.

కాగా ఈ సామాన్య సత్యాన్ని, వర్గచైతన్యవంతుడైన ప్రతి కార్మికునికీ (పెట్టుబడి దార్లిచ్చే లంచాలు తింటూన్నట్టి అన్నిదేశాలలోని సోషల్-సామ్రాజ్యవాదులలాగానే, పెట్టి బూర్జువావర్గపు దగల్పాజీల ఉన్నతస్థరంయొక్క ప్రతినిధి కాకుండా, ప్రజారాసులకు ప్రాతి నిధ్యం వహించుతూన్నట్టి ప్రతి కార్మికునికీ) అరటిపండు ఒలిచి చేతిలో పెట్టినట్టు స్పష్టంగా కనబడుతూన్నట్టి ఈ సత్యాన్ని, తమ విముక్తికై పోరాడుతూన్నట్టి వీడితవర్గాల ప్రతిని ధులలో ప్రతివారికీ ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూన్నట్టి ఈ సత్యాన్ని, ప్రతి మార్క్సిస్టుకీ నిరా షేపణీయమైన ఈ సత్యాన్ని, మహాపండితుడు మిస్టర్ కౌట్స్కి నుండి “బలప్రయోగం చేసి బైటకి లాగాల్సివచ్చింది”! దీనిని వివరించడం ఎలాగు? బూర్జువావర్గానికి సేవచేస్తూ నీచులైన భటాజులుగా తయారైన రెండవ ఇంటర్నేషనల్ నాయకుల ప్రతి రోమకూపం నుండి ఓడుతూన్నట్టి కేవలం ఆ బానిస మనస్తత్వం వల్లనే దీనిని వివరించగలుగుతాం.

శబ్దార్థం ప్రకారం నియంతృత్వపదం అర్థం ఒకే ఒక వ్యక్తియొక్క నియంతృత్వం అని ఒక ప్రత్యక్షపు అసందర్భాన్ని ప్రకటించి, తద్వారా కౌట్స్కి మొదట ఒక హస్తలాఘవం ప్రయోగంచేసి మోసగించి, అటుతరువాత — ఈ హస్తలాఘవాన్నే ఆధారం చేసుకుని! — ఒక వర్గంయొక్క నియంతృత్వం గురించి మార్క్స్ చెప్పిన మాటలు “ఇందువలన” శబ్దా ర్థంలోనే తీసుకోవాల్సినవిగా ఉద్దేశించబడలేదని (విప్లవాత్మక బలప్రయోగాన్ని సూచించ కుండా, బూర్జువా — గమనించండి — “ప్రజాస్వామ్యం” కింద అధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని “శాంతి యుతంగా సాధించుకోవడమును ధ్వనించేటట్టి అర్థంలోనే ఉద్దేశించబడ్డాయని) అతడు ఉద్ఘాటించాడు.

ఒక “స్థితి”కీ, ఒక “పరిపాలనయొక్క ఒక రూపా”నికీ వుండే భేదమేమిటో దయ చేసి మీరే చెప్పండి. ఎంత అద్భుతమైన భేదమో ఇది! తెలివితక్కువగా తర్కించుతూన్న వ్యక్తి

యొక్క బుద్ధిమాంద్యపు “స్థితి”కీ, అతని బుద్ధిమాంద్యంయొక్క “రూపా”నికీ వ్యత్యాసం చూపడం ఎలాగుంటుందో ఇదీ అలాగే వుంది.

నియంతృత్వానికి “రాజ్యపదవీస్థితి” (తరువాతి పుట 21 వ పుటలోనే అతడు అక్షరాలా ఈ పదాన్ని ఉపయోగించాడు) అని భాష్యం చెబితేనేగాని కౌట్స్కికి వీలైందికాదు, దీనికి కారణమేమిటంటే, అలాగు చెబితేనే విప్లవాత్మక బలప్రయోగమూ, బలప్రయోగాత్మక విప్లవమూ ఎగిరిపోతాయి. “రాజ్యపదవీస్థితి” ఎటువంటిస్థితి అంటే, ఏ అధికసంఖ్యాక వర్గమైనా సరే తాను సాధించుకోగల్గిన స్థితి... “ప్రజాస్వామ్యం”కింద! ఇటువంటి మోసపు కుయుక్తి పుణ్యమా అంటూ విప్లవం హాయిగా అదృశ్యమైపోతుంది.

కాని ఈ కుయుక్తి మరీ మొరటుగా వుండడం వల్ల కౌట్స్కిని రక్షించదు. ఒక వర్గంపై ఒక వర్గంయొక్క విప్లవాత్మక బలప్రయోగ “స్థితి”ని, స్వపక్షపరిత్యాగులకు చికాకు కలుగజేసే స్థితిని, నియంతృత్వం చెప్పకనే చెబుతూందనీ, ఆ ధ్వనితార్థాన్ని సూచిస్తూందన్న విషయాన్నీ ఎవ్వరూ కప్పిపుచ్చలేరు. ఒక “స్థితి”కీ, ఒక “పరిపాలన రూపా”నికీ మధ్య వ్యత్యాసం చూపే యత్నం ఎంత అసందర్భమైనదో ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది. ఈ సందర్భంలో పరిపాలన రూపాలను గురించి చెప్పడం ముమ్మాటికీ బుద్ధిమాంద్యమే అవుతుంది, ఎందుచేతంటే, ఏకరాజాధిపత్యమూ, ప్రజా సత్తాకమూ, రెండూ వేర్వేరు పరిపాలన రూపాలని ప్రతి బడిపిల్లవానికీ తెలుసు. పెట్టుబడిదారీ విధానం కిందవున్నట్టి తాత్కాలిక పరివర్తనాస్థితిలోవున్న అన్ని “పరిపాలనరూపాల” లాగానే, ఈ రెండు పరిపాలన రూపాలు కూడా, బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రం యొక్క, అనగా బూర్జువావర్గ నియంతృత్వంయొక్క రకాలే.

చివరి విషయమేమిటంటే, పరిపాలనరూపాలను గురించి చెప్పడమంటే, ఇక్కడ పరిపాలన రూపాలను గురించిగాక స్పష్టంగా రాజ్యాంగయంత్ర రూపం గురించే, లేదా తరహా గురించే ప్రసంగిస్తూన్న మార్క్స్సును తెలివితక్కువగానే కాకుండా కేవలం పచ్చిగా అబద్ధం చేయడమే అవుతుంది.

బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రాంగాన్ని బలప్రయోగంచే నాశనం చేయనిదే, దాని బదులు, ఎంగెల్స్ చెప్పినట్టు, “ఆ పదంయొక్క ఉచితమైన అర్థంలో ఇక మీదటనుంచి రాజ్యాంగయంత్రం కానేరని”¹⁵⁸ ఒక కొత్త రాజ్యాంగయంత్రాన్ని నెలకొల్పనిదే శ్రామికవర్గ విప్లవం అసాధ్యం.

కాని దీనికంతటికీ మసిపూసి, మారేడుకాయ చేసి, దీనిని అబద్ధంచేస్తేనేగాని కౌట్స్కి పబ్లిం గడవదు — అతని స్వపక్షపరిత్యాగ స్థితి వల్లనే అతనికి మరొక గత్యంతరం లేకపోతుంది.

అతడు ఎంతటి తుచ్చమైన కుతంత్రానికి ఒడిగడుతున్నాడో చూడండి.

మొదటి కుతంత్రం “...ఈ దృష్టాంతంలో మార్క్స్ మనస్సులో వున్నది పరిపాలన రూపంకాదనే విషయం, ఇంగ్లండులోనూ అమెరికాలోనూ శాంతియుతంగా, అనగా ప్రజా స్వామిక మార్గంలో పరివర్తన జరగవచ్చుననే అతడు అభిప్రాయపడ్డాడనే వాస్తవవిషయంచే రుజువు కాబడుతుంది.”

ఇక్కడున్న దృష్టాంతంతో పరిపాలన రూపానికి సుతరామూ ఎట్టి సంబంధమూ లేదు, ఎందుచేతంటే, బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క అచ్చమైన తరహాకు చెందినట్టి ఏకరాజాధిపత్యాలు, ఉదాహరణకు మిలిటరీ ముఠాలు లేనట్టి ఏకరాజాధిపత్యాలూ వున్నాయి, కాగా ఈ విషయంలో అచ్చమైన తరహాకు చెందినట్టి ప్రజాసత్తాకాలు, ఉదాహరణకు ఒక మిలిటరీ ముఠానూ ఒక బ్యూరాక్రసీనీ, రెండింటినీ కలిగినట్టి ప్రజా సత్తాకాలూ వున్నాయి. ఇది సర్వేసర్వత్రా తెలిసినట్టి చారిత్రక, రాజకీయ వాస్తవవిషయం, కాగా దీనిని అబద్ధం చేయడం కౌట్స్కి తరంగాదు.

కౌట్స్కికి గనుక గంభీరతతోనూ నిజాయితీతోనూ వాదించాలనే ఉద్దేశమే వుండిన పక్షంలో, అతడు తననుతానీ ప్రశ్న వేసుకుని వుండేవాడు: విప్లవానికి సంబంధించినంత వరకూ ఎట్టి మినహాయింపులూ లేనట్టి చారిత్రక నియమాలు వున్నాయా? అందుకు ఈ విధంగా జవాబు వచ్చివుండేది: లేవు, అటువంటి నియమాలు లేవు. అటువంటివి కేవలమూ, మార్క్స్ ఒకసారి పేరుపెట్టినట్టి, “ఆదర్శవంతమైన,” అనగా సగటు, సామాన్యము, జాతిస్వాభావికమూ అయిన పెట్టుబడిదారీ విధానానికే వర్తిస్తాయి.

ఇంకా ముందుకు వెళ్దాం. ఇప్పుడు మనం చర్చించుతూన్న విషయం సందర్భంలో ఇంగ్లండునూ అమెరికానూ మినహాయింపుగా చేసినట్టి విషయం ఏదైనా 1870 లలో వుండేనా? ఈ ప్రశ్న వేసితీరాలనే విషయం, చారిత్రక సమస్యలకు సంబంధించినంత వరకూ విజ్ఞానశాస్త్రపు అవసరాలతో ఏ మాత్రం పరిచయం కల్గినవారికైనా స్పష్టంగా కనబడుతూనే వుంటుంది. ఈ ప్రశ్న వేయకపోవడమంటే, విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని అసత్యపరచడమే అవుతుంది, కుతర్కానికి పూనుకోవడమే అవుతుంది. కాగా, ఎప్పుడైతే ప్రశ్న వేయబడిందో, అప్పుడు దానికి వచ్చే జవాబు గురించి ఎట్టి సంశయమూ వుండనేరదు: శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక నియంతృత్వం బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా బలప్రయోగమే, కాగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు అనేకసార్లు (మరీ ప్రత్యేకంగా “ప్రొస్పెక్టు అంతర్యుద్ధం” అనే గ్రంథంలోనూ, ఆ గ్రంథం పీఠికలోనూ) సవివరంగా చెప్పినట్టు, మిలిటరీ ముఠా, బ్యూరాక్రసీ, రెండూ వుండడంవల్లనే ఇట్టి బలప్రయోగంయొక్క ఆవశ్యకత ప్రత్యేకంగా సృష్టించబడుతుంది. కాని, మార్క్స్ తన అవేక్షణలను కావించిన కాలంలో, అచ్చంగా 1870 లలోనూ ఇంగ్లండు

లోనూ అమెరికాలోనూ అచ్చంగా ఈ సంస్థలు లేనేలేవు! (ఇప్పుడివి ఇంగ్లండులోనూ అమెరికాలోనూ వున్నాయి.)

తన స్వపక్షపరిత్యాగాన్ని కప్పిపుచ్చేందుకై అక్షరాలా అడుగడుగునా కుతంత్రానికి ఒడిగట్టాల్సి వస్తూంది కౌట్స్కి!

కాగా అతడు అనుకోకుండానే తన దుష్టబుద్ధిని తానే ఎలాగు బయటపెట్టుకుంటు వ్వాడో గమనించండి; అతనిలా రాశాడు: “శాంతియుతంగా, అనగా ప్రజాస్వామిక మార్గంలో”!!

నియంతృత్వాన్ని నిర్వచించడంలో, ఈ భావనయొక్క మౌలిక స్వభావాన్ని, అదేదనగా, విప్లవాత్మక బలప్రయోగమనే మౌలిక స్వభావాన్ని, పాఠకుడికి కనబడకుండా మరుగుపరచేందుకు తన శాయశక్తులా ప్రయత్నించాడు. కాని ఇప్పుడు నిజం బయటపడిపోయింది: శాంతియుత విప్లవానికి, బలప్రయోగ సహితమైన విప్లవానికి వుండే వ్యత్యాసం గురించే అసలు ప్రశ్న అంతానూ.

అసలు చిక్కు అంతా ఇక్కడే వుంది. కేవలం బలప్రయోగసహితమైన విప్లవంతో సంబంధాన్ని వదలుకోడానికే, తాను దానిని పరిత్యజించుతున్నాననే విషయాన్ని, లిబరల్ కార్మిక విధానంతో, అనగా బూర్జువావర్గంతో తాను చేరిపోతున్నాననే విషయం కప్పిపుచ్చడానికే కౌట్స్కి ఇన్ని కుతంత్రాలకీ, కుతర్కాలకీ, కపటబుద్ధితో అబద్ధంచేయడములకూ ఒడిగట్టాల్సి వచ్చింది. అసలు చిక్కంతా ఇక్కడే వుంది.

“చరిత్రకారుడు” కౌట్స్కి ఎంత సిగ్గు బిడియాలు లేకుండా చరిత్రను అబద్ధం చేస్తున్నాడంటే, ఇంగ్లండులోనూ అమెరికాలోనూ దృష్టాంతకంగా ద్యోతకమైన దాని మౌలిక ఆర్థిక లక్షణాల కారణంగా గుత్తపెట్టుబడిదారీ విధానానికి పూర్వముండిన పెట్టుబడిదారీ విధానం, వాస్తవంగా తన ఉచ్చదశను 1870 లలో అనుభవించినట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానం, సాపేక్షంగా చూచినట్టయితే శాంతి, స్వేచ్ఛా వాంఛలనే తన విశిష్ట లక్షణాలనుగా కలిగి వుండినదన్న మౌలికమైన వాస్తవవిషయాన్ని అతడు “విస్మరిస్తున్నాడు.” తత్వవ్యతిరేకంగా, చిట్టచివరకు ఇరవైయ్యో శతాబ్దిలో మాత్రమే పక్వానికొచ్చిన సామ్రాజ్యవాదం, అనగా గుత్తపెట్టుబడిదారీ విధానం, తన మౌలిక ఆర్థిక లక్షణాల కారణంగా, కనిష్ఠ పరిమితిలో శాంతి, స్వేచ్ఛలపట్ల వాంఛనూ, సైనిక విధానంపట్ల వాంఛను గరిష్ఠ పరిమితిలోనూ సర్వేసర్వ త్రానూ తన విశిష్ట లక్షణాలనుగా కలిగివుంది. ఏ మేరవరకు శాంతియుత, లేదా దౌర్జన్యయుత విప్లవం అత్యంత దృష్టాంతకమౌతుందో, లేక సంభవమో అనే విషయాన్ని చర్చించుతూన్నప్పుడు, దీనిని “గమనించకపోవడమంటే” బూర్జువావర్గంయొక్క అత్యంత సామాన్యమైన గులాము కిందకి దిగజారిపోవడమే అవుతుంది.

రెండవ కుతంత్రం: పారిస్ కమ్యూన్ శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమే, కాని అది సార్వజనిక నియోజన ననుసరించి, అనగా బూర్జువావర్గానికుండిన నియోజన హక్కును దాని చేతుల్లోనుండి లాగివేయకుండానే, అనగా “ప్రజాస్వామికంగా,” ఎన్నుకోబడింది. కాగా కౌట్స్కి విజయగర్వంతో ఇలా అంటాడు: “... మార్క్స్ అభిప్రాయంలో (లేదా మార్క్స్ ప్రకారం), శ్రామికవర్గం అధికసంఖ్యాకవర్గంగా ఏర్పడిన పక్షంలో” (bei überwiegendem Proletariat, S. 21) “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యంయొక్క అనివార్య ఫలితమైన స్థితే శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం.”

కౌట్స్కియొక్క ఈ వాదన ఎంతగా నవ్వు పుట్టిస్తూందంటే, నిజంగా మనం embarras de richesses తో (దాని కారణంగా మీదవచ్చిపడే ప్రత్యుత్తరాలు అనే అధికధనంవల్ల కల్గిన చికాకుతో) బాధపడాల్సే వుంటుంది. మొదటి విషయమేమిటంటే, బూర్జువావర్గంలో అగ్రశ్రేణి, ప్రధాన సైనికాధికార వర్గం, ఉన్నతస్థరం పారిస్ నుండి వెర్సెయ్ ల్స్ కు పలాయనం చిత్తగించిందన్న విషయం జగత్ప్రసిద్ధం. వెర్సెయ్ ల్స్ లో “సోషలిస్టు” లూయీ బ్లాంక్ వున్నాడు — సోషలిజంలోని “అన్ని ధోరణులూ” పారిస్ కమ్యూన్ లో పాల్గొన్నాయని కౌట్స్కి చేసిన ఉద్ఘాటన అబద్ధమని ఈ సంగతి రుజువు చేస్తూందని ఇక్కడ ప్రాసంగికంగా చెప్పవచ్చు. రెండు శిబిరాలుగా వేరైపోయిన పారిస్ వాస్తవ్యుల విభజనను — అందులో ఒకటి బూర్జువావర్గంలో పోరాటశీలమైన యావత్తు విభాగాన్ని కూడగట్టుకున్నట్టి శిబిరం — “సార్వజనిక నియోజన హక్కును” కలిగివున్నట్టి “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య” మని అభివర్ణించడం హాస్యాస్పదం కాదా?

రెండో విషయం, బూర్జువావర్గ ప్రభుత్వాన్ని వ్యతిరేకించుతూన్నట్టి ప్రాన్సు దేశ కార్మికుల ప్రభుత్వంగా పారిస్ కమ్యూన్ వెర్సెయ్ ల్స్ పై యుద్ధంచేసింది. ప్రాన్సు భావి గతినే పారిస్ నిర్ణయించుతూన్న సమయమప్పుడు, “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య”నికీ, “సార్వజనిక నియోజన హక్కు”నికీ అక్కడేమి పని? యావత్తు ప్రాన్సుకీ చెందినట్టి బ్యాంకును స్వాధీన పరచు కొనకపోవడంలో పారిస్ కమ్యూన్ తప్పుచేసిందని మార్క్స్ అభిప్రాయం వెల్లడించి నప్పుడు, “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య” నియమాలనూ ఆచరణనూ తన ప్రాతిపదికగా తీసుకునే అతడు తన అభిప్రాయానికి వచ్చాడా?

నిజానికి, ప్రజలు “సామూహికంగా” నవ్వకూడదని ప్రజపై పోలీసు నిర్బంధంవున్న దేశంనుండి కౌట్స్కి దీనిని రాస్తున్నాడన్నది ప్రత్యక్షంగా కనబడుతూనే వుంది, లేకుంటే ప్రజాపేళనకు తట్టుకోలేక కౌట్స్కి ప్రాణాలు విడిచివుండాల్సిందే.

మూడో విషయం: “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య” దృక్పథానం నుండే పారిస్ కమ్యూన్ ని పొగడుతూ ఎంగెల్స్ రాసిన ఈ దిగువ ఖండాన్ని మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రెండు కంఠస్థం చేసినట్టి మిస్టర్ కౌట్స్కి దృష్టికి వేసు సవినయంగా జ్ఞాపకంచేస్తున్నాను:

“ఈ పెద్దమనుష్యులు” (అధికారవ్యతిరేకులు) “ఎప్పుడైనా విప్లవాన్ని చూశారా? విప్లవానికి మించిన అధికార విధేయతను కోరేది అదే తప్ప మరొకటిలేదు. తుపాకులనూ, సన్నీలనూ, ఫిరంగులనూ — వీటికి మించి అధికార విధేయతను కోరేవి ఇంకేవేనా వున్నాయా అంటే ఇవే — ఉపయోగించి ప్రజల్లో ఒక భాగం తన అభీష్టాన్ని మరొక భాగంపై రుద్దే కార్యం అది. విజయం గాంచిన పక్షం నిరర్థకంగా పోరాడివుండ దల్చుకొనకపోయిన పక్షంలో, అభివృద్ధి నిరోధకులతో భయోత్పాతాన్ని పురికొల్పే తన ఆయుధబలంతో ఈ పరిపాలనను నిలబెట్టుకొని తీరాలి. బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా సాయుధ ప్రజాధికారాన్ని ఉపయోగించు కొని ఉండకపోతే పారిస్ కమ్యూన్ ఒక్క రోజైనా నిలబడగలేదా? తత్వవ్యతిరేకంగా, ఈ అధికారాన్ని మరింత విస్తృతంగా ఎందుకు ఉపయోగించలేదని దానిని మనం నిందించవద్దా?”¹⁵⁹

ఇదిగో ఇక్కడ తారసిల్లుతూంది మీకు “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యం”! వర్గాలుగా విభాగించబడిన సమాజంలోని “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యం” గురించి కబుర్లు చెప్పనెంచిన చౌకబారు పెట్టిబూర్జువా “సోషల్-డెమోక్రాట్”ను (1840 సంవత్సరాల ఫ్రెంచి అర్థంలోనూ, 1914-1918 సంవత్సరాల సాధారణ యూరపియన్ అర్థంలోనూ), ఎంగెల్స్ ఎంతగా ఎగతాళించేసి వుండేవాడో కదా!

ఇక చాలు. కౌట్స్కి ఉచ్చరిస్తూన్న అన్ని అసందర్భాలను పేర్కొనడం మన తరం గాదు, ఎందుకంటే, అతడి నోటనుంచి వస్తూన్న ప్రతి వాక్యమూ స్వపక్షపరిత్యాగ పంకిల మైన అధఃపాతాళమే.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు పారిస్ కమ్యూన్ని అత్యంత సవివరంగా విశ్లేషించి, “సిద్ధంగా తయారైవున్న రాజ్యాంగయంత్రాంగాన్ని” ధ్వంసంకావించి, భగ్నం చేసే యత్నంలోనే దాని గొప్పతనం వుందని చూపించారు. ఈ పర్యవసానం ఎంత ముఖ్యమైనదిగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు పరిగణించారంటే, ఈ ఒక్క సవరణను మాత్రమే “కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక” లోని “పాతపడిపోయిన” (కొన్ని భాగాలలో) కార్యక్రమంలో వారు పొందుపరచారు. పారిస్ కమ్యూన్ సైన్యాన్నీ, అధికారవర్గ పరిపాలననూ అంతమొందించిందనీ, పార్లమెంటరీ విధానాన్ని అంత మొందించిందనీ, “పరాన్నభుక్తు పు కంత అయిన రాజ్యాంగయంత్రాన్ని” నాశనం కావించిందనీ, ఇంకా వగైరా కార్యాలను చేసిందనీ మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చూపించారు; కాని అన్నీ తెలిసిన కౌట్స్కి నిద్ర పుచ్చేందుకని జోకొట్టుతూ, ఇంతకుముందు లిబరల్ ప్రొఫెసర్లు వెయ్యి సార్లు చెప్పినట్టి “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యం” గురించిన నాయనమ్మ కథే తాను మళ్ళీ చెబుతున్నాడు.

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ ఇప్పుడు కుల్లి కంపుకొడుతూన్న శవం అని 1914 ఆగస్టు 4 న రోజా లుక్సెంబర్గ్ నూరకే అనలేదు.

మూడో కుతంత్రం: “నియంతృత్వాన్ని పరిపాలన రూపంగా మనం చెప్పేటప్పుడు, ఒక వర్గంయొక్క నియంతృత్వమని చెప్పడానికి మనకు వీలుండదు, ఎందుచేతంటే, మనమిది వరకే చూపించినట్టు, వర్గం అన్నది రాజ్యంచేయగల్గుతుందేగాని పరిపాలించజాలదు....” “ఆర్గనైజేషనులే” లేక “పార్టీలే” పరిపాలించుతాయి.

మిస్టర్ “గందరగోళపు సలహాదారుడా,” ఇది పుత్త గందరగోళం, అసహ్యమైన గందరగోళం! నియంతృత్వం ఒక “పరిపాలన రూపం” కాదు; అలా చెప్పడం కేవలం హస్తాస్పదమైన అసందర్భం. కాగా, “పరిపాలన రూపం” గురించి కాకుండా, రాజ్యాంగయంత్ర రూపం, లేదా దృష్టాంతం గురించి చెబుతున్నాడు మార్క్స్. ఇదికేవలం భిన్నమైన విషయం, కేవలమూ భిన్నమైన విషయం. ఒక వర్గం పరిపాలనను నడిపించజాలదని అనడం కూడా కేవలం అసందర్భమే: ఇటువంటి అసందర్భాన్ని ఉచ్చరించడం బూర్జువా పార్లమెంటును తప్ప, “పాలక వర్గ పార్టీలను” తప్ప, మరి దేనిని చూడనొల్లని “పార్లమెంటరీ జడ్జివాడే” తప్ప మరొకడి కెవ్వడికీ సాధ్యం కాదు. పాలకవర్గంచే నడిపించబడుతూన్న పరిపాలన దృష్టాంతాలను, ఉదాహరణకు, చాలినంతగా ఆర్గనైజేషను లేకపోయినప్పటికీ మధ్యయుగాలలో భూస్వాముల పరిపాలన, యూరప్‌లోని ఏ దేశమైనాసరే మిస్టర్ కౌట్‌స్కికి చూపగల్గుతుంది.

ఇక సారాంశం తేల్చుదాం: శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ భావాన్ని అత్యంత నిరుపమానమైన విధంగా వికృతపరచడమే కాకుండా, మార్క్స్‌ను పుత్త సామాన్యపు లిబరల్ కిందకి మార్చివేశాడు మిస్టర్ కౌట్‌స్కి; అనగా, వీడితవర్గంచే విప్లవాత్మక బలప్రయోగ మంటేనే అన్నిటికంటేను ముఖ్యంగా భయంతో వెనక్కి జంకుతూ, బూర్జువావర్గ ప్రజాస్వామ్యం యొక్క వర్గ విషయానికి మెరుగులుదిద్ది దానిని దాటవేస్తూన్నట్టి, “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యం” గురించి చప్పచప్పని వాక్యాలు ఉచ్చరించుతూన్నట్టి లిబరల్ స్థాయికి తానే దిగజారిపోతున్నాడు. వీడకులకు వ్యతిరేకంగా వీడితవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక దౌర్జన్యం అదృశ్యమైపోయేటట్టుగా “శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక నియంతృత్వ” భావానికి “భాష్యం చెప్పడంతో,” మార్క్స్‌ను లిబరల్‌గా వికృతపరచడమనే కార్యంలో కౌట్‌స్కి ప్రపంచపు రికార్డునే భగ్గుంచేశాడు. స్వపక్షపరిత్యాగి కౌట్‌స్కి బెర్న్‌స్టెయిన్‌ను తలదన్నాడు.

అక్టోబరు — నవంబరు 1918.

మూడవ ఇంటర్వ్యూనల్, చరిత్రతో దాని స్థానమూ

సోవియట్ రిపబ్లిక్కును అంటురోగానికి పుట్టిల్లుగా పెట్టుబడిదారీ ప్రపంచం నుండి తెగగొట్టి వేయడానికి ప్రయత్నించుతూ “మిత్రరాజ్య” దేశాల¹⁶⁰ సామ్రాజ్యవాదులు రష్యోపై దిగ్బంధన ప్రకటించారు. తమ “ప్రజాస్వామిక” సంస్థలను గురించి బడాయిలు చెప్పుకుంటూన్న ఈ మనుషులకు సోవియట్ రిపబ్లిక్ పట్ల వున్న గుడ్డి ద్వేషం ఎంతవరకూ పోతూందంటే, తాము ఎంతటి నగుబాట్లకు పాలవుతున్నామో కూడా వారు తెలుసుకో లేకుండా వున్నారు. “ప్రజాస్వామిక ములై నట్టి,” నఖశిఖవర్యంతమూ ఆయుధాలు ధరించినట్టి సర్వ ప్రపంచం పైనా అవిభక్తమైన సైనిక పరిపాలనను చలాయించుతున్నట్టి అత్యంత నాగరికతను కల్గిన పురోగామి దేశాలు, శిథిలమైపోయి, పస్తుంటూ, వెనకపడిపోయి, కొందరి ఉద్వేషననుసరించి అర్ధకిరాతకమైన దేశంనుండి భావశాస్త్రీయ సంస్కర్ష దోషం కలుగుతుందని ప్రాణాంతకంగా భయపడడం ఎంత విడ్డూరమో ఆలోచించండి!

ఈ వైరుధ్యం ఒక్కటే అన్ని దేశాల్లోని కష్టజీవులకు కనువిప్పు కలిగించుతూ, సామ్రాజ్యవాదులు క్లెమాన్సో, లాయిడ్ జార్జ్, విల్సన్లయొక్క, వారి ప్రభుత్వాలయొక్క కృత్రిమబుద్ధిని బయట పెట్టేందుకు తోడ్పడుతుంది.

అయినప్పటికీ, సోవియట్లపట్ల పెట్టుబడిదార్ల గుడ్డి ద్వేషమే కాకుండా, తమలో తాము సాగించుకుంటూన్నట్టి ఒకరి వెనుక ఒకరు గోతులు తీయడానికి ప్రేరేపించుతున్నట్టి తగవులాటలు కూడా మనకు తోడ్పడుతున్నాయి. వారు పరస్పరంగా అచ్చమైన మౌనదుస్తం త్రం ఒకదానిని పన్నుతున్నారు, ఎందుచేతనంటే, సాధారణంగా సోవియట్ రిపబ్లిక్ గురించి, ప్రత్యేకంగా దాని అధికారపత్రాలను గురించి నిజమైన భోగట్వాను ప్రచురించడానికి వారికి వల్లమాలినంత భయం కలుగుతుంది. అయినప్పటికీ, ఫ్రెంచి బూర్జువావర్గ ప్రధాన పత్రిక అయిన “కాలము” (“Le Temps”), మాస్కోలో మూడవ ఇంటర్వ్యూనల్ స్థాపన గురించి ఒక వృత్తాంతం ప్రచురించింది.

ఇందుకుగాను ఫ్రెంచి బూర్జువావర్గపు ప్రధాన పత్రికకు, ఫ్రెంచి జాతీయదురహంకార, సామ్రాజ్యవాద నాయకమణికి మన గౌరవపురస్కారమైన వందనాలు తెలియజేస్తున్నాం. ఆ పత్రిక మనకు అందజేస్తూన్న ఫలప్రదమూ సమర్థవంతమూ అయిన సహాయానికి అస్మదభివందన సూచకంగా సువర్ణాక్షరాలతో ఉజ్వలితమగు విజ్ఞాపన పత్రాన్ని "Le Temps" కు పంపడానికి మేం సిద్ధంగా వున్నాం.

మన రేడియో ప్రసారాలను ఆధారం చేసుకుని "Le Temps" తన వృత్తాంతాన్ని సంకలనం చేసిన విధానమే, డబ్బుసంచులకు బాకా పట్టుతూన్న ఈ పత్రికను ప్రేరేపించిన ఉద్దేశాన్ని స్పష్టంగానూ సంపూర్ణంగానూ బయటపెట్టుతూంది. "ఎలాంటి వాళ్లతో సంప్రతింపులు జరపడానికి మీరు ఒడిగట్టుతున్నారో, చూశారా!" అంటూ ధ్వనించేటట్టుగా విల్సన్‌ని దెప్పడమే దాని ఉద్దేశ్యం. బోల్‌షెవిక్ బూచిని చూపించి విల్సన్‌ని భయపెట్టేందుకు డబ్బుసంచుల హుకుమ్ ప్రకారం రాస్తూన్న ఈ పండితమ్మన్యులు చేస్తూన్న యత్నం, బోల్‌షెవిక్‌లకు ఒక అడ్వర్ టైజ్ మెంటుగా కష్టజీవుల దృష్టిలో కనబడుతుందన్న విషయం వారు గమనించడంలేదు. ఫ్రెంచి కోటీశ్వరుల పత్రికకు మన గౌరవపురస్కారాభివందనాలు తెలియజేస్తున్నాం!

ప్రపంచ కార్మికవర్గంలో ఈ ఇంటర్నేషనల్ గురించిన వార్తలూ, దానిపట్ల సానుభూతి వ్యాప్తిచెందకుండా "ఆంటాంట్" సామ్రాజ్యవాదుల, లేదా జర్మనీలోని ష్చెడెమన్‌లూ, ఆస్ట్రియాలోని రెన్నెర్‌లూ లాంటి పెట్టుబడిదారీ వర్గపు గులాముల ఎట్టి నిషేధాజ్ఞలూ, ఎట్టి నీచమైన దౌర్భాగ్యపు కుతంత్రాలూ అరికట్టజాలనట్టి అంతర్జాతీయ పరిస్థితులలో మూడవ ఇంటర్నేషనల్ స్థాపించబడింది. సర్వత్రా స్పష్టంగా దినదినమూ, ఆమాటకొస్తే గంటగంటకూ, ప్రవర్థమానమౌతూన్న శ్రామికవర్గ విప్లవమే ఈ పరిస్థితికి కారణం. కష్టజీవిరాసులలో నిజంగా అంతర్జాతీయంగా రూపొందినంతటి బలాన్ని ఇప్పటికప్పుడే సంపాదించిన సోవియట్ ఉద్యమమే ఈ పరిస్థితికి కారణభూతమైంది.

పెట్టుబడిపై తమ విప్లవాత్మక దాడిని సన్నద్ధం చేసుకుందుకు కార్మికుల అంతర్జాతీయ ఆర్గనైజేషను ఒకదానికి మొదటి ఇంటర్నేషనల్ (1864-1872) శంఖుస్థాపన చేసింది. విప్లవాత్మక స్థాయిలో తాత్కాలికమైన తగ్గుదలకూ, చిట్టచివరకు ఈ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క అవమానకరమైన వినాశానికే దారితీసిన అవకాశవాదంయొక్క తాత్కాలిక పటుత్వానికి కారణమైన వైశాల్యాభివృద్ధిని సాధించినట్టి శ్రామికవర్గ ఉద్యమంయొక్క అంతర్జాతీయ ఆర్గనైజేషను రెండవ ఇంటర్నేషనల్ (1889-1914).

అవకాశవాదానికి సోషల్-జాతీయ దురహంకారానికి వ్యతిరేకంగా సుదీర్ఘ సంవత్సరాల కాలంలో, ప్రత్యేకంగా యుద్ధకాలంలో, సాగిన పోరాటం అనేక దేశాలలో కమ్యూనిస్టు

పార్టీల స్థాపనకు దారితీసిన పరిస్థితులలో, వాస్తవంగా 1918 లో మూడవ ఇంటర్నేషనల్ ప్రాచుర్యవించింది. అధికారయుతంగా మూడవ ఇంటర్నేషనల్ మాస్కోలో 1919 మార్చి లో జరిగిన ఈ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క మొదటి కాంగ్రెస్ లో స్థాపించబడింది. కాగా ఈ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క అత్యంత స్వాభావికమైన లక్షణం, మార్క్సిజం కార్యాన్ని నెరవేర్చి, ఆచరణలోకి తీసుకురావడమూ, సోషలిజం యొక్క, కార్మికవర్గం యొక్క చిరకాల ఆదర్శాల సాధన — మూడవ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క అత్యంత స్వాభావికమైన ఈ లక్షణం — ఈ కొత్త మూడవ “ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోషియేషన్” ఇప్పటికే సోవియట్ సోషలిస్టు రిపబ్లిక్కుల యూనియన్ తో కొంతమేరకు అనురూపం చెందడం ప్రారంభించిందనే వాస్తవవిషయంలో ప్రాచుర్యవించింది.

సోషలిజానికై శ్రామికవర్గ, అంతర్జాతీయ పోరాటానికి మొదటి ఇంటర్నేషనల్ పునాది వేసింది.

అనేక దేశాల్లో ఉద్యమానికై విశాల, రాజివిస్తరణకు నేలను సిద్ధంచేసే కాలావధికి రెండవ ఇంటర్నేషనల్ చిహ్నమైంది.

రెండవ ఇంటర్నేషనల్ క్రియాకలాప ఫలితాలను క్రోడీకరించి, దాని అవకాశవాద, సోషల్-జాతీయ దురహంకార, బూర్జువా, పెట్టీబూర్జువా వర్గాల చెత్తచెదారాన్ని తీరస్కరించి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వాన్ని ఆచరణలోకి తీసుకువచ్చేందుకు మూడవ ఇంటర్నేషనల్ ప్రారంభించింది.

ప్రపంచంలోని అత్యంత విప్లవాత్మకమైన ఉద్యమానికి, పెట్టుబడి గాటినుండి విముక్తిని సాధించేందుకై శ్రామికవర్గం యొక్క ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించుతూన్న పార్టీల అంతర్జాతీయ మిత్రత్వం, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికీ, పెట్టుబడిదారీ విధానంపై దాని విజయానికీ రూపురేఖలు దిద్దుతూన్న అనేక సోవియట్ రిపబ్లిక్కుల స్వరూపంలో అవతరించుతూన్నట్టి అపూర్వ పటుతర ప్రాతిపదికపై ఇప్పుడు ఆధారపడివుంది.

మూడవ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క చారిత్రాత్మక ప్రాముఖ్యతంతా, మార్క్స్ ఇచ్చినట్టి ప్రధాన నినాదం, శతాబ్దులుగా సాగితూన్న సోషలిజం యొక్క, కార్మికవర్గ ఉద్యమం యొక్క అభివృద్ధిని సంక్షిప్తంగా వ్యక్తపరుస్తూన్న నినాదం, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమనే భావనతో ద్యోతకమవుతూన్న నినాదాన్ని చరితార్థంచేయ నారంభించడంలోనే వుంది.

ప్రతిభాన్వితమైన ఈ భవిష్యత్ జ్ఞానం, ప్రతిభాన్వితమైన ఈ సిద్ధాంతం — యధార్థమవుతూంది.

లాటేన్ భాషలోవున్న ఈ వాక్యం ఇప్పుడు సమకాలిక యూరప్ లోని అన్ని భాషల్లోకీ — అంతేకాదు, ప్రపంచంలోని అన్ని భాషల్లోకీ అనువదించబడింది.

ప్రపంచ చరిత్రలో ఒక నూతన శకం ఆరంభమైంది.

పెట్టుబడిదారీ విధానపు బానిసత్వం, లేదా వేతనపు బానిసత్వం, అనే బానిసత్వపు తుది రూపాన్ని మానవాళి వదిలించేసుకుంటుంది.

బానిసత్వంనుండి తాను విమోచన సాధించుకోవడంవల్ల మానవాళి తొలిసారిగా నిజమైన స్వేచ్ఛాస్థితికి పరివర్తన చెందుతుంది.

యూరప్‌లోని మిక్కిలి వెనుకబడిన దేశాల్లో ఒక దేశానికి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం స్థాపించడానికీ, సోవియట్ రిపబ్లిక్కును ఆర్గనైజ్ చేయడానికీ ఎలా వీలైంది? రష్యో బడుగుస్థితికీ, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యంపై గంతువేసి సోవియట్, లేక శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యంలోకి, ప్రజాస్వామ్యంయొక్క అత్యున్నత రూపంలోకి “దాటు” వేయడానికీ వున్న ఈ వైరుధ్యమే — సోవియట్ల సాత్రను అర్థం చేసుకుందుకు పాశ్చాత్యంలో ప్రత్యేకంగా కలుగుతూన్న కష్టానికీ, లేదా ఆలస్యానికీ ఈ వైరుధ్యమే ఒక కారణమని (సోషలిస్టు నాయకులలో అధికసంఖ్యాకవర్గానికి గుదిబండలా తయారైన అవకాశవాదపు అలవాట్లా, అల్పబుద్ధి దురభిమానాలూ అటుండగా) చెప్పడంలో మనమెంతమాత్రమూ పొరపడడంలేదు.

శ్రామికవర్గ పోరాటంలో ఒక ఉపకరణంగా, శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఒక రూపంగా సోవియట్ల ప్రాముఖ్యతను యావత్ ప్రపంచ కార్మికప్రజారాసులూ సహజజ్ఞానంతో ఆకళింపు చేసుకున్నాయి. కాని అవకాశవాదంచే చెడగొట్టబడిన “నాయకమ్మన్యులు,” “ప్రజాస్వామ్య” మని తాము సాధారణంగా పిలుస్తూన్నట్టి బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యాన్నే వారు ఆరాధించ సాగించి, దానిని ఇంకా ఆరాధించుతూనేవున్నారు.

రష్యోయొక్క వెనకబాటుతనమూ, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యంపై గంతువేసి “దాటు” వేయడమూ, ఈ రెంటికీ వున్న వైరుధ్యాన్ని శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ స్థాపన ప్రధానంగా వ్యక్తపరచడంలో ఆశ్చర్యమేముంది? అనేక వైరుధ్యాలు లేకుండానే ప్రజాస్వామ్య నూతన రూపాన్నికదానిని చరిత్ర మనకు ప్రసాదించి వుండిన పక్షంలో ఆ విషయమే ఎంతో ఆశ్చర్యం కల్గించి వుండేది.

“శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంలోకి వేర్వేరు పెట్టుబడిదారీ విధానపు దేశాల పరివర్తనలు అసమానంగానూ, లేదా సమస్వర నిష్పత్తిలోనే వుండడమూ సంభవమా?” అని ఒక మార్క్సిస్టుని, లేదా ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రంతో ఏ మాత్రం పరిచయంవున్న వ్యక్తినైనా ప్రశ్నించినట్టయితే, వుండదనే అతడు తప్పక జవాబిస్తాడు. పెట్టుబడిదారీ ప్రపంచంలో సమానత, సమస్వరమూ, లేదా నిష్పత్తిబద్ధమూ ఇదివరకెన్నడూ వుండలేదు, వుండేందుకు వీలూలేదు. పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క, కార్మికవర్గ ఉద్యమంయొక్క పార్శ్వాలలోనూ, లేక స్వభావాలలోనూ, లేక గుణగణాలలోనూ ఒకప్పుడు ఒకదానికీ, మరొకప్పుడు మరొక

దానికీ ప్రత్యేక ప్రాధాన్యతను ప్రదర్శించి, ప్రతి దేశమూ అభివృద్ధి చెందింది. అభివృద్ధి ప్రక్రియ అనమానంగానే వుంటూ వచ్చింది.

ప్రాన్సు తన మహనీయ బూర్జువా విప్లవాన్ని సాగించుకుంటూ, యూరపియన్ ఖండా న్నంతనూ చారిత్రకంగా ఒక నూతన జీవితానికి మేల్కొల్పుతూండినప్పుడు, పెట్టుబడి దారీ విధానం దృష్ట్యా ప్రాన్సుకంటే ఇంగ్లండ్ అత్యంత ఉన్నతాభివృద్ధి చెందివుండినప్పటికీ, విప్లవప్రతీఘాత సంయుక్తమండలికి ఇంగ్లండ్ నాయకత్వం వహించింది. కాగా ఆనాటి బ్రిటిష్ కార్మికవర్గ ఉద్యమం భావి మార్క్సిజంలోని విషయాన్ని చాలావరకు ముందుగానే ఉజ్వలంగా ఉహించగలిగింది.

ప్రపంచానికి బ్రిటన్ చార్బిజాన్ని, మొట్టమొదటి సారిగా విశాలమైనట్టి యథార్థ ప్రజారాశీయమైనట్టి రాజకీయంగా అర్గనైజైన్ ట్టి శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక ఉద్యమాన్ని, బహుకరించినప్పుడు, బలహీనస్థితిలోనే వుండిన అనేక బూర్జువా విప్లవాలు యూరప్ ఖండంలో జరుగుతూండగా, అదే సమయంలో శ్రామికవర్గానికీ, బూర్జువావర్గానికీ మధ్య మొదటి మహనీయ అంతర్యుద్ధం ప్రాన్సులో ప్రజ్వరిల్లింది. శ్రామికవర్గంయొక్క వివిధ జాతీయ దళాలను ఓకదాని తరువాత ఒకటిగానూ, భిన్నభిన్న దేశాల్లో భిన్నభిన్న మార్గాలలోనూ బూర్జువావర్గం ఓడించివేసింది.

ఎంగెల్స్ చెప్పినట్టు, బూర్జువావర్గపు ప్రభువర్గం సరసనే అత్యంత బూర్జువా రూపాన్ని ధరించినట్టి శ్రామికవర్గ ఉన్నత స్తరమొక దానిని ప్రభవించిన బూర్జువావర్గాన్ని కలిగినట్టి దేశాలకు, బ్రిటన్ ఒక నమూనా దేశంగా తయారైంది. శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక పోరాటానికి సంబంధించినంత వరకు, ఈ పురోగామి పెట్టుబడిదారీ దేశం అనేక దశబ్దాల తరబడి వెనకే ఉండిపోయింది. 1848, 1871 సంవత్సరాలలో జరిగినట్టి, ప్రపంచచరిత్ర అభివృద్ధికి అత్యంత గణనీయంగా సహాయం చేసినట్టి, బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా జరిగినట్టి విరోచిత కార్మికవర్గ విప్లవాలు రెండింటిలోనూ, ఒక విధంగా చెప్పా లంటే, శ్రామికవర్గపు పటిమను ప్రాన్సు పూర్తిగా బలహీనపరచేసింది. తరువాత అంతర్జా తీయకార్మికవర్గ ఉద్యమాధిపత్యం జర్మనీకి లభించింది; పంథొమ్మిద్ శతాబ్ది ఎనిమిద్ దశాబ్దిలో ఆర్థికదృష్ట్యా, ఇంగ్లండు ప్రాన్సులకంటే జర్మనీ ఇంకా వెనుకబడే వుండిన కాలంలో ఇది జరిగింది. కాని ఎప్పుడైతే ఆర్థికంగా జర్మనీ ఈ రెండు దేశాలనూ మించిపోయిందో, అనగా ఇరవైయ్యో శతాబ్ది రెండో దశాబ్దిలో, ప్రపంచానికంతటికీ నమూనాగా వుండిన జర్మన్ మార్క్సిస్టు కార్మికుల పార్టీ, కార్మికుల శ్రేణులలోనుండి వచ్చినట్టి, ఏకరాజాధిపత్యంయొక్క, విప్లవప్రతీఘాతక బూర్జువావర్గంయొక్క కొలువులో వుండినట్టి, పెట్టుబడిదార్లకు అమ్ముడు పోయినట్టి, నీచాతినీచులైన కసాయివాళ్ళ, అత్యంత హేయకరమైన పట్టెడుమంది శుద్ధ

దగల్బాజీల — షేడెమన్, నోస్కెలమొదలు డావిడ్, లెజీన్ల వరకూ — నాయకత్వం కిందకి వచ్చినట్టు రుజువైంది.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికే ప్రపంచ చరిత్ర సూటిగా సాగిపోతుంది; కాని ఈ సాగిపోవడంలో ఎంత మాత్రమూ చదునూ, సరళమూ, సూటి కానట్టి మార్గాలనే అది అనుసరించుతుంది.

కౌట్స్కి తానింకా మార్క్సిస్టుగానూ, సోవియట్, లేక శ్రామికవర్గ, ప్రజాస్వామ్యానికి వ్యతిరేకంగా షేడెమన్తోనూ బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యంతోనూ కలిసి ఐక్యత తరపున పోరాడి, తద్వారా మార్క్సిజంనుండి స్వపక్షపరిత్యాగి ఇంకా కాకుండానూ వుండిన రోజుల్లో, “స్లావ్ ప్రజలూ, విప్లవమూ” అనే శీర్షికతో ఒక వ్యాసం — ఇరవైయ్యో శతాబ్ది మొట్టమొదట్లో — రాశాడు. అంతర్జాతీయ విప్లవోద్యమంలో ఆధిపత్యం స్లావ్ ప్రజలకు లభించే సాధ్యతను సూచించుతుండినట్టి చారిత్రక పరిస్థితులను ఈ వ్యాసంలో అతడు ఎత్తి చూపాడు.

సరిగ్గా అలాగే జరిగింది. ఎలాగైతే పంథొమ్మిదో శతాబ్దిలో వివిధ కాలావధులలో విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గపు ఇంటర్నేషనల్‌లోని ఆధిపత్యం మొదట బ్రిటిష్ కార్మికుల చేతిలోనూ, తరువాత ఫ్రెంచి కార్మికుల చేతిలోనూ, ఆతరువాత జర్మన్ కార్మికుల చేతిలోనూ వుండినదో, అలాగే కొంతకాలం — కొంతకాలం వరకే అని చెప్పనవసరమే లేదు — అది రష్యన్లకు లభించుతుంది.

పురోగామి దేశాలతో సరిపోల్చి చూస్తే, మహత్తర శ్రామికవర్గ విప్లవాన్ని రష్యన్లు సులభంగానే ఆరంభించ గలిగారు గాని, సోషలిస్టు సమాజాన్ని ఆర్గనైజ్ చేయడమనే అర్థంలో, దానిని సాగించి, అంతిమ విజయానికి కొనిపోవడం వారికి మరింత కష్టమవుతుందని చెప్పడానికి నాకనేకసార్లు అవకాశం కలిగింది.

మనకు ఆరంభం సులభమవడానికి కారణాలలో మొదటి కారణం: రాజకీయంగా జారిస్టు ఏకరాజ పరిపాలనా వ్యవస్థయొక్క — ఇరవైయ్యో శతాబ్ది యూరప్ పరిస్థితుల దృష్ట్యా — అసాధారణమైన వెనుకబడినతనం అసాధారణ బలంకలిగినట్టి విప్లవాత్మక దాడిని ప్రజారాసులలో పురికొల్పింది. రెండో కారణం, రష్యా వెనుకబడినతనం బూర్జువావర్గానికి వ్యతిరేకంగా లేచిన శ్రామికవర్గ విప్లవాన్ని, భూస్వాములకు వ్యతిరేకంగా లేచిన రైతు విప్లవంతో ఒక చిత్రమైన విధంగా విలీనంచేసింది. అక్టోబరు 1917 లో సరిగా ఇక్కడే మనం ప్రారంభించాం, కాగా ఇక్కడే గనుక మనం ప్రారంభించక పోయుంటే, అంత సులభంగా మనం విజయం సాధించగల్గి వుండేవారంకాం. ప్రష్యా గురించి చెబుతూ శ్రామికవర్గ విప్లవము, రైతుయుద్ధాల చిత్రమైన కలయికయొక్క సాధ్యతను గురించి 1856 లోనే మార్క్స్

ప్రస్తావించాడు. 1905 ఆరంభంనుండి బోల్షెవిక్లు శ్రామికవర్గ, రైతాంగాలవిప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక నియంతృత్వ భావానికి అనుకూలంగానే వాదించుతూ వచ్చారు. మూడో కారణం: కార్మిక, రైతు ప్రజారాసుల రాజకీయ ప్రబోధానికై, పాశ్చాత్యంలో సోషలిజం గురించి చెప్పబడిన “తుది మాట”ను వాటి అగ్రగామిదళాలకు పరిచయం చేయడమూ, ప్రజారాసుల విప్లవాత్మక క్రియాకలాపాలూ, ఈ రెంటి విషయంలోనూ, 1905 విప్లవం బ్రహ్మాండంగా తోడ్పడింది. 1905 లో జరిగినట్టి “డ్రెస్ రిహార్సల్” మనకు లేకుండిన పక్షమందు — 1917 లో ఫిబ్రవరి బూర్జువా విప్లవమూ, అక్టోబరు శ్రామికవర్గ విప్లవమూ, రెండూ అసాధ్యములే అయివుండేవి. నాల్గో కారణం: పెట్టుబడిదారీ పురోగామి దేశాల సైనిక శ్రేష్ఠతకు తట్టుకొని, మరే ఇతర దేశంకంటే కూడా రాష్ర్టయే దీర్ఘకాలం నిలబడగల్గిందంటే, అందుకు రష్య భౌగోళిక పరిస్థితులే కారణమయ్యాయి. ఐదోకారణం: రైతాంగం పట్ల శ్రామికవర్గంయొక్క ప్రత్యేక వైఖరి, బూర్జువా విప్లవంనుండి సోషలిస్టు విప్లవం తోకి పరివర్తనను సులభంచేసి, గ్రామీణ కష్టజీవులలో నిరుపేద అర్ధశ్రామికవర్గ విభాగాలపై నగర శ్రామికులకు తమ ప్రభావం ప్రసరించడానికి మరింత సులభ చేసింది. ఆరో కారణం: సమ్మెక్రియాకలాపంలో సుదీర్ఘమైన శిక్షణ, యూరపియన్ రాశి కార్మికవర్గ ఉద్యమానుభవమూ సోవియట్లు లాంటి శ్రామికవర్గ విప్లవాత్మక ఆర్గనైజేషను యొక్క అద్వితీయ రూప ఆవిర్భవాన్ని — ప్రగాఢంగానూ త్వరితగతినీ తీవ్రమవుతున్న విప్లవాత్మక పరిస్థితులలో — సులభంచేశాయి.

ఈ జాబితా అసంపూర్ణంగా వుండడం సహజమే; కాని ప్రస్తుతానికి ఇది చాలు. సోవియట్, లేక శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యం రష్యలో ఉద్భవించింది. పారిస్ కమ్యూన్ తరువాత చరిత్రాత్మకమైన రెండవ అడుగు వేయడం జరిగింది. శ్రామికవర్గ-కర్షక సోవియట్ రిపబ్లిక్స్ ప్రపంచంలో సుస్థిరమైన మొదట సోషలిస్టు రిపబ్లిక్కు అని రుజువయింది. ఒక కొత్త తరహా రాజ్యాంగయంత్రంగా దానికి మృతివుండదు. ఈనాడు అది ఒంటరిగా నిలబడడంలేదు.

సోషలిస్టు నిర్మాణకార్యాన్ని సాగించడానికీ, పరిసమాప్తం కావించడానికీ మరింత, ఇంకా మరింత కృషి అవసరం. ఇంతకంటే మరింతగా నాగరికత చెందిన దేశాలు, ఇంటకంటే మరింత అధికంగా శ్రామికవర్గానికి బలప్రభావాలుగల దేశాలు ఒకసారి గనుక శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ మార్గాన్ని చేపట్టాయంటే, అట్టిదేశాలలో ఏర్పడే సోవియట్ రిపబ్లిక్కులకు రష్యను మించిపోవడానికి ఎంతేనా సాధ్యమవుతుంది.

దివాళాకోరు రెండవ ఇంటర్నేషనల్ ఇప్పుడు మరణశయ్య మీద కొనవ్రాపిరితో కుళ్లు తూంది. వాస్తవంగా అది అంతర్జాతీయ బూర్జువావర్గపు గులాము పాత్రను నిర్వహిస్తోంది.

అది అచ్చమైన వసుప్పచ్చ ఇంటర్నేషనల్. కాట్స్కిలాంటి దానిప్రధాన భావశాస్త్రవేత్తలు, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఆకాశానికి ఎత్తుతూ, దానికి సాధారణంగా “ప్రజాస్వామ్య” మని, లేక — మరింత బుద్ధితక్కువగానూ, మరింత మొరటుగానూ — “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య” మని పేరుపెడతారు.

బూర్జువా ప్రజాస్వామిక చట్రపు పరిమితులలో కార్మికవర్గాన్ని తర్ఫీదుచెయ్యడమే తక్షణకర్తవ్యమై వుండినప్పుడు చారిత్రకంగా అవసరమూ ఉపయోగకరమూ అయినట్టి ఆ కర్తవ్యాన్ని రెండవ ఇంటర్నేషనల్ నెరవేర్చినప్పటికీ, దీనిలాగానే బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం తన ఆయుష్కోలాన్ని మించి జీవించుతూంది.

అత్యంత ప్రజాస్వామికమైన బూర్జువా రిపబ్లిక్కు అయినా సరే, అది పెట్టుబడిచే కష్టజీవులను అణచిపెట్టివుంచే యంత్రమే, పెట్టుబడియొక్క రాజకీయ పారిపాలనా ఉపకరణమే, బూర్జువా నియంతృత్వమే తప్ప మరొకటిగా ఇంతవరకూ కాలేదు, ఇకమీదటా కానేరదు. ప్రజాస్వామిక బూర్జువా రిపబ్లిక్కు అధికసంఖ్యాకవర్గపు ప్రభుత్వాన్ని వాగ్దానం చేసింది, ప్రకటించింది, కాని భూమిపైనీ, ఇతర ఉత్పత్తి సాధనాలలోనూ ప్రైవేటు ఆస్తి వుండినంత కాలమూ దీని నది ఆచరణలో పెట్టజాలదు.

బూర్జువా ప్రజాస్వామిక రిపబ్లిక్కులలో “స్వచ్ఛ” అంటే ధనికులకు స్వేచ్ఛే అయింది నిజంగా. పెట్టుబడిని కూలదోసేందుకై తమ బలాలను తయారుచేసుకుందుకు శ్రమజీవులూ, కష్టజీవిరైతాంగమూ దానిని ఉపయోగించుకొనగల్గి వుండేవారు, ఉపయోగించుకుని వుండాల్సిందే కూడా, కాని వాస్తవానికి, ఒక సాధారణ నియమంగా పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద కష్టజీవి ప్రజారాసులు ప్రజాస్వామ్యాన్ని అనుభవించ లేకపోయారు.

సోవియట్, లేక శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యం, ప్రపంచంలో మొట్టమొదటి సారిగా ప్రజారాసులకు, కార్మికులకూ, సన్నకారు రైతులకూ ప్రజాస్వామ్యాన్ని సృష్టించింది.

సోవియట్ రాజ్యాధికారంవంటి, జనసంఖ్యలో అధికసంఖ్యాకవర్గంచే పరిపాలనా రాజ్యాధికారం, ఈ అధికసంఖ్యాకవర్గంచే రాజ్యాధికారం వాస్తవంగా, ఇంతవరకెన్నడూ ప్రపంచంలో ప్రభవించివుండలేదు.

దోపిడీదార్లయొక్కా, వారి కుమ్మకుదార్లయొక్కా “స్వచ్ఛ”ను అది అణగదొక్కి వుంచుతుంది; వారికి దోపిడీ చేసేందుకు “స్వచ్ఛ” లేకుండా, ఇతరుల కడుపులుకొట్టి తాము కొవ్వెక్కిందుకు “స్వచ్ఛ” లేకుండా, పెట్టుబడి పరిపాలనను తిరిగి నెలకొల్పేందుకు పోరాడే “స్వచ్ఛ” లేకుండా, తమ స్వదేశపు కార్మికులకూ రైతులకూ వ్యతిరేకంగా విదేశ బూర్జువావర్గంతో ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుందుకు “స్వచ్ఛ” లేకుండా అది చేస్తుంది.

అట్టి స్వేచ్ఛను కౌట్స్కీలు రక్షించుతే రక్షించవచ్చు గాక. ఇందుకు మార్క్సిజం నుండి స్వపక్షపరిత్యాగి సోషలిజంనుండి స్వపక్షపరిత్యాగి కాకతప్పదు.

హిల్ ఫెర్డింగ్, కౌట్స్కీలాంటి రెండవ ఇంటర్నేషనల్ భావశాస్త్రవేత్తల దివాళా కోరుతనం సోవియట్, లేక శ్రామికవర్గపు ప్రజాస్వామ్యంయొక్క ప్రాముఖ్యతను, పారిస్ కమ్యూన్ తో దాని సంబంధాన్ని, చరిత్రలో దాని స్థానాన్ని, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ రూపంగా దాని ఆవశ్యకతను బొత్తిగా అర్థం చేసుకో లేకపోవడంలో ప్రదర్శితమైనంత అద్భుతంగా మరెందులోనూ ప్రదర్శితం కావడంలేదు.

“స్వతంత్ర” (మధ్యతరగతి, అల్పబుద్ధి, పెట్టీబూర్జువా తత్వం పెట్టుకున్న మారు పేరు ఇది) జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ వార్తాపత్రిక “స్వేచ్ఛ” (“Die Freiheit”) “జర్మనీ దేశపు విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గానికి” అనే శీర్షికతో ఒక విజ్ఞప్తిని 1919 ఫిబ్రవరి 11 న 74 సంచికలో ప్రచురించింది.

ఈ విజ్ఞప్తి మీద పార్టీ కార్యవర్గమూ, జర్మన్ “ఉచ్రెదీల్ క”* అయినట్టి “జాతీయ సమావేశం”లోని పార్టీసభ్యులందరూ సంతకాలు చేశారు.

షైడెమన్ ప్రభుత్వాలకు సోవియట్లను రద్దుచేసే ఉద్దేశ్యం వుందని, వీరిపై నేరం మోపుతూ, ఈ విజ్ఞప్తి — నవ్వకండి! — ఉచ్రెదీల్ కతో సోవియట్లు మిళితం చేయబడాలనీ, కొన్ని నిర్దిష్టములైన రాజకీయాధికారాలనూ, రాజ్యాంగంలో ఒక నిర్దిష్ట స్థానానీ, సోవియట్లకు కల్పించాల్సిందనీ ప్రతిపాదించింది.

బూర్జువా నియంతృత్వానికి శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంతో పోత్తు కుదిర్చి, ఐక్యం చేయడం! ఎంత సులభమో! ఎంత ప్రతిభాన్విత అల్పబుద్ధి భావమో!

అసలు లోపమంతా ఎక్కడుందంటే, సంయుక్త మెన్షెవిక్ లూ, తాము సోషలిస్టులమని భ్రమపడుతూన్నట్టి పెట్టీబూర్జువాలైన ఆ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ ఇద్దరూ లోగడే సంయుక్తమై, కేరెన్స్కీ నాయకత్వాన రష్యాలో దీనినప్పుడే ప్రయత్నంచేయనే చేశారు.

మార్క్స్ ను చదివి, పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ప్రతి తీవ్ర ఊణమందూ, గంభీరమైన ప్రతి వర్గ సంఘర్షణలోనూ, బూర్జువా నియంతృత్వమూ, లేక శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమూ అనే ప్రత్యామ్నాయం తారసిల్లుతుందని అర్థం చేసుకోజాలని వ్యక్తి, మార్క్స్ యొక్క

* “ఉచ్రెదీతెల్ నాయె సాబ్రానియె” — రాజ్యాంగ నిర్ణయ పరిషత్తు పట్ల తృణీకార భావం ప్రదర్శించుతూ ఉపయోగించే సంగ్రహపదం. — అనువాదకుడు.

ఆర్థిక సిద్ధాంతాలనుగాని, రాజకీయ సిద్ధాంతాలనుగాని ఏ మాత్రమూ ఆకళింపు చేసుకోలేదన్నమాటే.

అత్యంత అద్భుతమైనట్టే, విపరీతంగా నవ్వుపుట్టించేటట్టే ఈ ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీ విజ్ఞప్తినిండా దట్టించి వున్న ఆర్థిక, రాజకీయపుటసందర్భాలను కుణ్ణంగా విశదపరచాలంటే, బూర్జువా నియంతృత్వంతో శ్రామికవర్గ నియంతృత్వాన్ని శాంతియుతంగా మిళితం చేయడమనే హిల్ ఫెర్ డింగ్, కౌట్ స్కి ప్రభుతుల ప్రతిభాన్విత అల్పబుద్ధి భావాన్ని విడిగా పరిశీలించాల్సి వుంటుంది. ఇందుకు ప్రత్యేకంగా మరొకసారి మరొకవ్యాసం అవసరమవుతుంది.

మాస్కో, ఏప్రిల్ 15, 1919.

హంగేరియన్ కార్మికులకు అభివందనలు

క్రామేడ్స్, హంగేరియన్ సోవియట్ నాయకులనుండి అందుతున్న వార్తలు మనలను పరమానంద సంతోష భరితులను కావించుతున్నాయి. హంగేరిలో సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తి ఏర్పడి కేవలం రెండు నెలలు పైచిలుకే అయినప్పటికీ, ఆర్గనైజేషను విషయంలో హంగేరి శ్రామికవర్గం మనల్ని అప్పడే మించిపోయినట్టు కనబడుతుంది. దీనిని అర్థం చేసుకోవచ్చు, ఎందుచేతంటే, హంగేరిలో ప్రజానీకంయొక్క సాధారణ సాంస్కృతిక స్థాయి మరింత ఉన్నతమైనది; అంతేకాకుండా, పారిశ్రామిక కార్మికుల సంఖ్యకీ మొత్తం జనభాసంఖ్యకీ వున్న నిష్పత్తి (ఈనాటి హంగేరి జనాభా 80 లక్షలలోనూ, 30 లక్షలు బుడాపెస్టులోనే వున్నారు) ఎంతో అంత అధికం; ఇక చివరి విషయం, సోవియట్ వ్యవస్థకు, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి పరివర్తన హంగేరిలో అనన్యసామాన్యమైన సులభతర, శాంతితరముగానూ జరిగింది.

ఈ చివరి విషయం ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమైనది. సోషల్-జాతీయ దురహంకార, కౌట్స్కీయ ధోరణులు రెండింటికీ చెందిన యూరపీయన్ సోషలిస్టు నాయకులలో అధిక సంఖ్యాకవర్గం, దశబ్దులపాటుగా సాగినట్టి, సాపేక్షంగా “శాంతియుతమైన” పెట్టుబడిదారీ విధాన బూర్జువా పార్లమెంటరీ విధానాలచే దోహదం చేయబడినట్టి స్వచ్ఛమైన అల్పబుద్ధి దురభిమానాలలో ఎంతగా మునిగిపోయిందంటే, సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమూ అంటే ఏమిటో ఈ నాయకులు అర్థం చేసుకోలేకుండా వున్నారు. తన దారికి అడ్డంగావున్న ఈ నాయకులను శ్రామికవర్గం తొలగించివేస్తేనేగాని, వీరిని తుడిచిపారేస్తేనే గాని, తన చారిత్రాత్మక విమోచన కార్యాన్ని అది నిర్వర్తించ లేకపోతుంది. ఈ వ్యక్తులు రష్యోలోవున్న సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తి గురించిన బూర్జువావర్గపు అబద్ధాలను పూర్తిగానో, లేక సగంసగంగానో నమ్మి, తాము బానిస మనస్తత్వంతో ఆరాధించుతూ “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్య”మనీ, లేదా సాధారణ “ప్రజాస్వామ్య”మనీ తాము పిలుస్తూన్నట్టి బూర్జువా

ప్రజాస్వామ్యానికి, కొత్త, శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యం — సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తిలో మూర్తిభవించినట్టి కార్మికవర్గ ప్రజకు ప్రజాస్వామ్యం — యొక్క సారానికి వున్న వ్యత్యాసాన్ని వారు గ్రహించలేక పోయారు.

బూర్జువా దురభిమానాలతో పాట్టలు పెట్టిపోతున్న ఈ అంధులు బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యంనుండి శ్రామికవర్గ ప్రజాస్వామ్యానికి, బూర్జువా నియంతృత్వంనుండి శ్రామిక వర్గ నియంతృత్వానికి ప్రపంచచరిత్రాత్మక మలుపును అర్థం చేసుకోలేక పోయారు. రష్యన్ సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తియొక్క, రష్యోలో దాని అభివృద్ధి చరిత్రయొక్క విశిష్టములైన కొన్ని ప్రత్యేకతలను, అంతర్జాతీయ దృగ్విషయంగా సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తితో తారు మారుచేసేశారు.

అంధులు కూడా చూడగలేక పట్టు చేస్తూంది హంగేరీ శ్రామికవర్గ విప్లవం. హంగేరీలో శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి మార్పుయొక్క రూపం, బూర్జువా ప్రభుత్వం స్వచ్ఛందంగా రాజీనామా ఇవ్వడం, కార్మికవర్గ ఐక్యత తక్షణ పునరుద్ధరణ, కమ్యూనిస్టు కార్యక్రమంపై సోషలిస్టు ఐక్యత, రష్యోలో దాని రూపంకంటే పూర్తిగా భిన్నంగా వుంది. సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తి సారం ఇప్పుడు మరింత స్పష్టంగా గోచరమౌతుంది: సోవియట్ రాజ్యాధికారశక్తి తప్ప, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తప్ప, కార్మికప్రజ అగ్రమందునిలబడు తూన్న శ్రామికవర్గపు అండదండలు కల్గిన మరే ఇతర రాజ్యాధికారశక్తి ప్రపంచంలో ఎక్కడా సాధ్యంకాదు.

దోపిడీదార్లు, పెట్టుబడిదార్లు, భూస్వాములూ, వీరి తాబేదార్లు, వీరందరి ప్రతిఘటనను నిర్మూలించేందుకై నిర్దాక్షిణ్యమైనట్టి కఠినమైనట్టి సత్వరమైనట్టి దృఢ సంకల్పం కల్గినట్టి బలప్రయోగం ఈ నియంతృత్వానికి పూర్వం వుండి తీరుతుందన్న విషయం స్పష్టమే. ఈ విషయం అవగాహన చేసుకోని వ్యక్తి విప్లవకారుడే కాదు, అట్టి వ్యక్తి శ్రామికవర్గపు నాయకత్వ స్థానంనుండి, లేదా సలహాదారుని స్థానంనుండి తొలగించబడాలి.

కాని శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంయొక్క సారం, ఒక్క బలప్రయోగంలోనే, లేదా ప్రధానంగా బలప్రయోగంలోనే లేదు. దాని అంతస్సారం శ్రమజీవుల పురోగామి దళమూ, వారి అగ్రగామి దళమూ, వారి ఏకైక నాయకుడూ అయిన శ్రామికవర్గంయొక్క ఆర్గనైజేషనూ క్రమశిక్షణే. దాని లక్ష్యం సోషలిజాన్ని నిర్మించడమూ, సమాజ వర్గవిభజనను నాశనం చేయడమూ, సమాజ సభ్యులనందరినీ శ్రమజీవులుగా చేయడమూ, మనిషి మనిషిని ఏవిధంగానైనా సరే దోపిడీచేయడమునకుగల కారణాన్ని తొలగించివేయడమూనూ. ఈ లక్ష్యాన్ని ఒక్క దెబ్బతో సాధించడానికి వీల్లేదు. పెట్టుబడిదారీ విధానం నుండి సోషలిజంలోకి పరివర్తనకు ఇంచు మించు సుదీర్ఘ కాలావధి అవసరమవుతుంది, ఉత్పత్తిని పునర్వ్యవస్థీకరించడం క్లిష్టమైన

పని అవడవమూ, జీవితంలోని అన్ని రంగాలలోనూ సమూలమైన మార్పులను తీసుకురావడానికి కొంత కాలం అవసరమవడమూ, అంతేకాకుండా దైనందిన కార్యకలాపాలను పెట్టి బూర్జువా, బూర్జువా విధానాల్లో నడిపించడమనే అత్యంత బలోపేతంగా ఏర్పడిపోయిన అలవాట్లను అధిగమించడానికి దీర్ఘమైనట్టి మొండిగా సాగించాల్సినట్టి పోరాటం అవసరమవడమూ ఇందుకు కారణాలు. ఇందుచేత, శ్రామిక నియంతృత్వానికి అవసరమయే ఒక యావత్తు కాలావధి గురించి మార్క్స్ ప్రస్తావించినప్పుడు, పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి సోషలిజానికి పరివర్తనచెందే కాలావధి అని అతడు చెప్పాడు.

ఈ పరివర్తన కాలావధి అంతటిలోనూ, తమ బుద్ధినంతనూ వినియోగించి ప్రతి ఘటించే పెట్టుబడిదారులూ, బూర్జువా మేధావిస్తరంలోని అసంఖ్యాకులైన వారి కిరాయి కింకరులూ, వీరిచేతనూ, పెట్టిబూర్జువా అలవాట్లతోనూ సంప్రదాయాలతోనూ పీకలుమొయ్యూ నిండిపోయినట్టి, రైతులతో కూడా ఏర్పడుతూన్నట్టి అతి తరుచుగా అనాలోచితంగానే ప్రతి ఘటించేటట్టి కార్మికప్రజల బ్రహ్మాండరాసుల చేతనూ ప్రతిఘటన జరుగుతుంది. ఈ స్తరాలలో ఉగిసలాటలు తప్పవు. రైతు తాను కష్టజీవిగా సోషలింజంనైపే మొగ్గుతూ, బూర్జువావర్గ నియంతృత్వానికి ప్రత్యామ్నాయంగా కార్మికవర్గ నియంతృత్వాన్నే అతడు ఎంచుకుంటాడు. ధన్య విక్రేతగా అతడు బూర్జువావర్గంనైపే, వ్యాపార స్వేచ్ఛనైపే, అనగా తాను “అలవాటుపడినట్టి,” పాతబడినట్టి “బహుకాలంనుండి పవిత్రంగా ఎంచబడుతూన్నట్టి” పెట్టుబడిదారీ విధానానికి మళ్లడానికే మొగ్గుతాడు.

రైతాంగానికి, సాధారణంగా పెట్టిబూర్జువా స్తరాలకూ శ్రామికవర్గం నాయకత్వం వహించి నడిపించగల్గేందుకు శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం, ఒక వర్గంయొక్క రాజ్యాధికార శక్తి, ఆ వర్గంయొక్క ఆర్గనైజేషనూ క్రమశిక్షణల పటుత్వం, పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క సాంస్కృతికవైజ్ఞానిక సాంకేతిక విజాయాలన్నిటిపై ఆధారపడి కేంద్రీకృతమైన శక్తి, ప్రతి కష్టజీవియొక్క మానసికతత్వంతో దానికిగల శ్రామికవర్గ సాన్నిహిత్యం, గ్రామీణ ప్రాంతంలో వుంటూనో లేక హీనస్థాయి పరిశ్రమలో పనిచేస్తూనో చెల్లాచెదరుగా వుండి రాజకీయాల్లో అంతగా స్థిరచిత్తం లేనట్టి అంతగా అభివృద్ధి చెందని కష్టజీవులలో దాని పలుకుబడి అవసరమవుతుంది. సాధారణ “ప్రజాస్వామ్యం” గురించి, “ఐక్యత,” లేదా “శ్రమ ప్రజాస్వామిక ఐక్యత” గురించి, సర్వ “శ్రమైక జనుల” “సమానత్వం” గురించి, ఇంకా వగైరా, వగైరాలగురించి పదజాల ప్రయోగం — ఈనాటి పెట్టిబూర్జువా సోషల్-జాతీయ దురహంకారులకూ, కౌట్స్కీయానుచరులకూ ఒక దుర్వ్యసనంగా తయారైన పదజాల ప్రయోగం — ఇక్కడ ఎందుకూ పనికిరాదు. పదజాల ప్రయోగం కేవలం కళ్లలో దుమ్ము కొడుతుంది, మానసికంగా అంధత్వం కలుగజేసి పాతకాలపు బుద్ధిమాంద్యాన్నీ, సనాతనతత్వాన్నీ

పెట్టుబడిదారీ విధానపు, పార్లమెంటరీ విధానపు, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యపు నియమిత చర్యను దృఢపరుస్తుంది.

వర్గాలను అంతమొందించడానికి సుదీర్ఘమైనట్టే, కష్టమైనట్టే, మొండి పట్టు దలతో సాగించాల్సినట్టే వర్గ పోరాటం అవసరమవుతుంది; ఇది పెట్టుబడి పరిపాలన కూల దోత తరువాత, బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రం భగ్నం తరువాత, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ స్థాపన తరువాత (పాతకాలపు సోషలిజం, పాతకాలపు సోషల్-డెమోక్రసీలయొక్క చౌక బారు నాయకులు చెప్పేటట్టు కాకుండా) అదృశ్యమై పోదు సరేకదా, తన రూపాలు మాత్రమే మార్చుకుని, అనేక విషయాల్లో మరింత తీవ్రమవుతుంది.

బూర్జువా వర్గ ప్రతిఘటనకు వ్యతిరేకంగా, పెట్టిబూర్జువా వర్గపు సనాతనతత్వము, నియమితచర్య, అనిశ్చత, ఊగిసలాటలకు వ్యతిరేకంగా వర్గపోరాట సాధనంవల్ల శ్రామికవర్గం తన రాజ్యాధికారశక్తిని నిర్మించుకుని, తన ఆర్గనైజేషన్ల పలుకుబడిని బలపరచుకుని బూర్జువా వర్గాన్ని వదిలిపెట్టేయడానికి భయపడుతూన్నట్టే, ఎంతో అంతగా తటపటాయించుతూ శ్రామికవర్గాన్ని అనుసరించుతూన్నట్టే స్తరములను “తటస్థీకృతంచేసి,” కొత్త క్రమశిక్షణను, కార్మికప్రజల కామ్రేడ్స్ క్రమశిక్షణను, — మధ్యయుగాలనాటి భూదాస్యపు క్రమశిక్షణ, ఆకలిబాధవల్ల ప్రేరితమైన క్రమశిక్షణ, పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద “స్వేచ్ఛా” వేతన భానిసత్వపు క్రమశిక్షణ స్థానే, ఈ కొత్త క్రమశిక్షణను, సామాజిక సంబంధాలకు ఈ కొత్త ప్రాతిపదికను — శ్రామికవర్గంతో వారి దృఢ సంబంధాన్ని, శ్రామికవర్గంతో వారి ఐక్యతను పటిష్ఠవంతంచేసుకోవాలి.

వర్గాలను అంతమొందించాలంటే, ఒక వర్గంయొక్క నియంతృత్వపు కాలావధి దోపిడీ దార్లను కూలదోయగల్గే సామర్థ్యమే కాకుండా, వారి ప్రతిఘటనను నిర్దాక్షిణ్యంగా అణచి వేయగల్గే సామర్థ్యమే కాకుండా, యావత్తు బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక దృక్పథంతోనూ, సాధారణ స్వేచ్ఛ గురించిన, సమానత్వం గురించిన అల్పబుద్ధి పదజాల ప్రయోగం అంతటి తోనూ (వాస్తవానికి, బహుకాలం క్రితమే మార్క్స్ నిరూపించినట్టుగా, పర్యవసానాలు సాంతదార్ల “స్వేచ్ఛ, సమానత్వాల”నే, పెట్టుబడిదారుడు, కార్మికుడు, వీరిద్దరి వరస్పర సమానత్వాన్నే ఈ పదజాల ప్రయోగం తెలియజేస్తుంది), భావశాస్త్రీయంగా తెగతెంపులు చేసుకోగలిగే సామర్థ్యం కూడా కలిగినట్టి నియంతృత్వకాలావధి అవసరమవుతుంది.

ఇంతేకాదు, దశబ్దుల తరబడి, పెట్టుబడికి వ్యతిరేకమైన సమ్మెలవల్లనూ, రాజకీయ పోరాటంవల్లనూ శిక్షణపొంది, ఐక్యమై, కాకలుదేరిన ఆ పీడితవర్గంయొక్క — నగర, పారిశ్రామిక, బడా పెట్టుబడిదారీ సంస్కృతిని యావత్తునూ వొంటబట్టించుకుని, దానిని పరిరక్షించి, భద్రపరచి, ప్రజలందరికీ, కష్టజీవులందరికీ అందజేసే దృఢసంకల్పమూ, సామ

ర్థమూ కలిగినట్టి కేవలం ఆ వర్గంయొక్క — గతకాలంతో తెగతెంపులు చేసుకుని, తమకొరకొక నూతన భవిష్యత్తుకై ధైర్యంతో కొత్త పథాన్ని మలచుకొనేవారిపై చరిత్ర తప్పనిసరిగా మోపే బాధలు, పరీక్షలు, కష్టాలు, ఉత్కృష్ట త్యాగాలు, వీటినన్నింటినీ భరించగల్గే కేవలం ఆ వర్గంయొక్క — పెట్టిబూర్జువా, ఆల్పబుద్ధి తత్వాలవల్ల, పెట్టిబూర్జువాలలోనూ చిన్న ఉద్యోగులలోనూ “మేధావిస్తరం”లోనూ అతి పుష్కలంగా వర్ధిల్లేటట్టి గుణాల వల్ల ద్వేష, తృణీకార భావాలతో నిండిన వ్యక్తులనే తన ఉత్తమోత్తమ సభ్యులనుగా గర్హి నట్టి కేవలం ఆ వర్గంయొక్క — “మనిషిని కాకదేర్చేటట్టి శ్రమ పాఠశాలను ముంగించి,” ప్రతి కష్టజీవీయందూ నిజాయితీగల ప్రతి మనిషియందూ శ్రమసామర్థ్యంవల్ల గౌరవాన్ని పురికొల్పి గల్గే కేవలం ఆ పీడిత వర్గంయొక్క — నియంతృత్వంవల్ల మాత్రమే వర్గాలు అంతమొందించబడగల్గుతాయి.

కామ్రేడ్ హంగేరియన్ కార్మికుల్లారా! అచ్చమైన శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ కార్య క్రమ ప్రాతిపదికపై సోషలిస్టుల నందరనూ తక్షణం ఐక్యపరచగల్గిన మీ సామర్థ్యంతో సోవియట్ రష్యాకంటే సహితము ఉత్తమమైన ఉదాహరణను ప్రదర్శించడంలో ప్రపంచానికి మీరు ఆదర్శవంతులయ్యారు. ఆంటాంట్ పై కఠినమైన యుద్ధంలో మీ స్థానాలను ఓడి పోకుండా నిలబెట్టుకోవడమనే అత్యంత వందనీయమైనట్టి అత్యంత కష్టభూయిష్మమై నట్టి కర్తవ్యాన్ని మీరు ముఖాముఖీ ఎదుర్కోవాల్సి వుంది. దృఢంగా నిలబడండి. మిమ్ము లను అనుసరిస్తామనీ శ్రామికవర్గ నియంతృత్వాన్ని అనుసరిస్తామనీ నిన్న మీకు మాట యిచ్చినట్టి సోషలిస్టులలో, లేదా పెట్టిబూర్జువావర్గంలో ఊగిసలాట పాడచూపితే మాత్రం, దయదాక్షిణ్యం లేకుండా దానిని అణచివేయండి. యుద్ధంలో పిరికిపందకు న్యాయమైన గతి తుపాకిగుండే.

న్యాయమైనట్టి, ధర్మమైనట్టి, యథార్థంగా విప్లవాత్మకమైనట్టి యుద్ధాన్ని, పీడ కులపై పీడితుల యుద్ధాన్ని, దోపిడీదార్లపై కార్మికప్రజానీకంయొక్క యుద్ధాన్ని, సోష లిజం విజయసిద్ధికై యుద్ధాన్ని మీరు సాగించుతున్నారు. సర్వప్రపంచ కార్మికవర్గంలోని న్యాయశీలురైన సభ్యులందరూ మీ పక్షాన వున్నారు. ఒక్కొక్క నెల గడుస్తూన్నకొద్దీ ప్రపంచ శ్రామికవర్గ విప్లవం మరింత దగ్గరపడుతుంది.

దృఢంగా నిలబడండి! విజయం మీదే అవుతుంది.

లెనిన్

మే 27, 1919.

గొప్ప చొరవ

ఖండిక

(దేశీయరంగంలో కార్మికుల వీరత్వం. “కమ్యూనిస్టు
సుబ్బోత్పిక్లు.*”)

కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్పిక్లను గురించి నేనింత సాంగోపాంగము, అత్యంత సవివరము అయిన సమాచారం ఇవ్వడానికి కారణమేమిటంటే, కమ్యూనిస్టు నిర్మాణంలో వున్న అత్యంత ముఖ్యమైన అంశాలలో ఒక దానిని, దేనిగురించైతే మన ప్రతికాప్రపంచం తగినంత శ్రద్ధ చూపడంలేదో, కాగా దేనినైతే మన మందరమూ సరిగా విలువకట్టడంలేదో అట్టి ఒక అంశాన్ని మనం ఇందులో నిస్సందేహంగా గమనించుతున్నాం.

తక్కువ రాజకీయ బాణసంచా, వాస్తవజీవితంనుండి తీసుకోబడి వాస్తవజీవితంచే రుజువుచేయబడినట్టి కమ్యూనిస్టు నిర్మాణపు సరళమైన సజీవవాస్తవవిషయాలపై జాస్తి శ్రద్ధ, ఈ నినాదాన్నే మనమందరమూ, మన రచయితలు, ఆందోళనాకార్యకర్తలు, ప్రచారకులు, ఆర్గనైజేషను కార్యకర్తలు, వగైరాలు నిరంతరం పునశ్చరణ చేస్తూండాలి.

శ్రామికవర్గ విప్లవం తరువాత మొదటి దినాల్లో, బూర్జువావర్గపు ప్రతిఘటనను అధిగమించడమూ, దోపిడీదార్లను ఓడించిడమూ, వారి కుట్రలను (పెట్రోగ్రాడ్‌ను శత్రు స్వాధీనం చేయడానికై నల్లదండు మూఠాల సభ్యులూ, కాడెట్లూ మొదలుకొని మెన్‌షేవిక్‌లూ, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల వరకూ అందరూ పాల్గొన్నట్టి “బానిసయజమానుల కుట్ర లాంటి” కుట్రలను¹⁶¹) అణచివేయడమూ, ఈ ప్రధాన, మౌలిక కర్తవ్య నిర్వహణలో మనం ముఖ్యంగా నిమగ్నులమై వుండడం సహజమూ, అనివార్యమూ కూడానూ. కాని ఈ కర్తవ్య నిర్వహణతో కూడా ఏకసమయమందే, అంత అనివార్యమైనదీ, కాలం సాగుతూన్నకొద్దీ మరింత మరింతగా విధాయకమవుతూన్నట్టి మరొక కర్తవ్యం, రూఢమైన కమ్యూనిస్టు నిర్మాణ

* సుబ్బోత్పిక్ అనే పదానికి మూలం ‘సుబ్బోత’ అనే రష్యన్ మాట. ‘సుబ్బోత’ అంటే శనివారం అని అర్థం. ‘సుబ్బోత్పిక్’ అనగా స్వచ్ఛందంగానూ, సమిష్టిగానూ, డబ్బు పుచ్చుకోకుండానూ చేసిన పని — అనువాదకుడు.

మనే ముఖ్యమైన కర్తవ్యం, నూతన ఆర్థిక సంబంధాల, నూతన సమాజ సృష్టి, ప్రధాన రంగంలోకి వస్తూంది.

ఇదివరకు అనేకసార్లు, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా మార్చి 12 న పెట్రోగ్రాడ్ కార్మిక సైనిక, రైతు ప్రతినిధుల సోవియట్ సభలో నేను కావించిన ఉపన్యాసంలో కూడా, ఎత్తిచూపడానికి నాకు అవకాశం కల్గినట్టు, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమంటే కేవలం దోపిడీదార్లపైన బలప్రయోగమే కాదు, అంతేకాకుండా ప్రధానంగా బలప్రయోగం సహితమూ కాదు కూడానూ. ఈ విప్లవాత్మక బలప్రయోగంయొక్క ఆర్థికపునాది, దాని సార్థకతకూ విజయానికీ హామీనిచ్చేది, పెట్టుబడిదారీ విధానంతో సరిపోల్చిచూస్తే శ్రమయొక్క సామాజిక ఆర్గనైజేషనులో ఒక ఉన్నత తరహాకు శ్రామికవర్గ ప్రాతినిధ్యం వహించుతూందనేదానిని సృష్టించుతూందనే వాస్తవవిషయమే. ఇదే సారం. ఇదే కమ్యూనిజంయొక్క అనివార్యమైన సంపూర్ణ విజయానికి బలంచేకూర్చేటట్టి హామీ నిచ్చేటట్టి మూలాధారం.

సామాజిక శ్రమయొక్క పూర్వో విధానపు ఆర్గనైజేషనుకు దుడ్డుకర్రపైనే ఆధారపడిన క్రమశిక్షణనే పునాది అయివుండగా, వట్టేడుమంది భూస్వాములచే కొల్లగొట్టి పీడించబడినట్టి కార్మికప్రజలు శుద్ధ అజ్ఞానులుగానూ, అణగదొక్కుబడి వుండేవారు. సామాజిక శ్రమయొక్క పెట్టుబడిదారీ విధానపు ఆర్గనైజేషనుకు తుద్బాధపైన ఆధారపడిన క్రమశిక్షణే పునాదిగా ఏర్పడింది, కాగా బూర్జువా సంస్కృతీ, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం ఎంతగా పురోగమించినప్పటికీ, అత్యంత పురోగమనాన్నీ నాగరికతనూ ప్రజాస్వామ్యాన్నీ సాధించినట్టి రిపబ్లిక్కులలో నివసించే బ్రహ్మాండమైన కార్మిక ప్రజారాశి అజ్ఞానాంధకారంలో మునిగి, అణగదొక్కుబడి వట్టేడుమంది పెట్టుబడిదార్లచే కొల్లగొట్టబడి, పీడించబడినట్టి వేతనపు బానిసల, హింసలపాలైన రైతుల రాశిగానే వుండిపోయింది. దేని సాధనలోనైతే సోషలిజం మొదటి మెట్టో అట్టి సామాజిక శ్రమయొక్క కమ్యూనిస్టు ఆర్గనైజేషను భూస్వాములూ పెట్టుబడిదార్లూ, వీరిద్దరూ మోపిన గాటిని విడిపించుకున్నట్టి కార్మికప్రజలు తమంతటతాము విధించుకున్న స్వచ్ఛందమై చైతన్యవంతమైన క్రమశిక్షణపైనే ఆధారపడి, కాలం సాగినకొద్దీ ఆ క్రమశిక్షణపైనే అంతకు మరింత అధికంగా ఆధారపడుతుంది.

ఈ కొత్త క్రమశిక్షణ ఆకాశంనుంచి ఊడిపడదు, కావాలి కావాలి అని పదేపదే జపంచేయడం వల్ల అంతకంటే ఫలించదు; కేవలం అధికస్థాయి పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తియొక్క భౌతిక పరిస్థితులనుండే అది ఆవిర్భవించుతుందే తప్ప వేరొక విధంగా ఎంత మాత్రమూ ఆవిర్భవించదు. ఆ పరిస్థితులు లేనిదే దాని ఆవిర్భావం అసాధ్యం. కాగా ఈ భౌతిక పరిస్థితుల వాహకం, లేదా మార్గదర్శి, అధికస్థాయి పెట్టుబడిదారీ విధానంవల్ల సృష్టించబడి ఆర్గ

నైజా చేయబడి ఐక్యపడి, తర్ఫీదై, విద్యాపబోధం పొంది, రాటుదేరిన ఒక సృష్టమైన చారిత్రక వర్గమే. ఈ వర్గమే శ్రామికవర్గం.

“శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం” అనే పదం యొక్క శాస్త్రీయ, చారిత్రక — తాత్విక అర్థాన్ని సులభమైన భాషలో అనువదించామంటే, దాని అర్థం ఇలా వుంటుంది:

పెట్టుబడి మోపిన గాటిని వదిలించుకుందుకు సలిపే పోరాటంలో, ఈ పోరాట విధానంలో, విజయం నిలబెట్టుకుని దృఢతరం చేసేందుకై సాగించే పోరాటంలో, నూతన సోషలిస్టు సామాజిక వ్యవస్థను సృష్టించే కార్యంలోనూ, వర్గాలను సంపూర్ణంగా అంతరింపజేసే యావత్తు పోరాటంలోనూ కేవలం ఒక సృష్టమైన వర్గమే, అనగా నగరకార్మికుల, సాధారణంగా ఫ్యాక్టరీ, పారిశ్రామిక కార్మికుల వర్గమే, పీడిత కార్మికప్రజల యావత్తు రాశికి నాయకత్వం వహించి నడిపించగలుగుతుంది. (సోషలిజానికి కమ్యూనిజానికి గల శాస్త్రయుక్తమైన భేదం ఎందులో వుందంటే, పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి ప్రాదుర్భవిించే కొత్త సమాజం యొక్క మొదటి దశను మొదటి పదం సూచించుతుండగా, దీని తరువాతి దశనూ, అంతకంటే ఉన్నతదశనూ రెండవ పదం సూచించుతుందని మనమిక్కడ కుండలీకరణము లలో చెప్పవచ్చు.)

“బెర్న్”, పసుప్పచ్చ ఇంటర్నేషనల్¹⁶² చేస్తూన్న పొరపాటేమిటంటే, దాని నాయకులు వర్గపోరాటాన్నీ, శ్రామికవర్గపు అగ్రగామి పాత్రనూ నామమాత్రంగానే అంగీకరిస్తూ, దాని సారాంశాన్ని ప్రత్యేకంగా కడవెళ్లా ఆలోచించడానికే భయపడతారు. బూర్జువావర్గాన్ని హడలెత్తించేటట్టే, దానికి ఈషణ్మాత్రమూ అంగీకృతం కానట్టే ఆ అనివార్య సారాంశ మంటేనే వారికి ఎక్కడలేని భయమూనూ. వర్గాలను అంతం చేయనంత వరకూ అనివార్యమైనట్టే, పెట్టుబడి కూలదోయబడిన వెనువెంటనే వచ్చే కాలంలో ప్రత్యేకంగా భయానకం గానూ ప్రత్యేకంగా చిత్రంగానూ వుంటూ తన రూపాన్ని మార్చుకునేటట్టే, వర్గ పోరాటం యొక్క కాలావధే శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం కూడానూ అని ఒప్పుకుందుకే వారు భయపడతారు. తాను రాజకీయాధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకున్న తరువాత శ్రామికవర్గం వర్గపోరాటాన్ని చాలించదు, వర్గాలు అంతమొందే వరకూ — సహజంగానే, విభిన్న పరిస్థితులలోనూ, విభిన్న రూపంలోనూ, విభిన్న సాధనాలవల్లనూ — పోరాటాన్ని అది సాగించుతూనే వుంటుంది.

కాగా, “వర్గాలను అంతంచేయడమంటే” ఏమిటి? ఇదే సోషలిజం అంతిమ గమ్యమని సోషలిస్టులమని పేరుపెట్టుకున్న వారందరూ అంగీకరిస్తారు, కాని దీని అర్థం గురించి మాత్రం అందరూ పర్యాలోచించరు. చారిత్రకంగా నిర్ధారించబడిన ఒక సామాజిక ఉత్పత్తి వ్యవస్థలో అవి ఆక్రమించే స్థానాన్ని బట్టి, ఉత్పత్తి సాధనాలతో వాటికున్న (అత్యధిక దృష్టాంతాల్లో చట్టంవల్ల స్థిరపరచబడి సూత్రీకరించబడుతూన్నట్టే) సంబంధాన్నిబట్టి, శ్రమ

యొక్క సామాజిక ఆర్గనైజేషనులో వాటి పాత్రనుబట్టి, తదానుషక్తంగా అవి అందు బాటులోకి తెస్తూన్నట్టి సామాజిక సంపత్తిలో భాగంయొక్క పరిమాణాన్నీ ఆ భాగాన్ని సంపాదించే విధాన్నీబట్టి, ఒకదానినుండి ఒకటి విభేదించుతూన్న పెద్దపెద్దప్రజాసమూహాలే వర్గాలు. సామాజిక ఆర్థిక జీవితంయొక్క ఒక స్పష్టమైన వ్యవస్థలో ఇవి ఆక్రమించే వివిధ స్థానాల కారణంగా ఒక సమూహంయొక్క శ్రమను మరొక సమూహం భుక్తంచేసుకోగల్గే ప్రజాసమూహాలే వర్గాలు.

వర్గాలను సంపూర్ణంగా అంతం చేయాలంటే, దోపిడీదార్లనూ, భూస్వాములనూ, పెట్టుబడిదార్లనూ కూలదోసినంత మాత్రాన చాలదన్న విషయం స్పష్టంగా కనబడుతూనే వుంది, వీరి స్వామ్యపు హక్కులను రద్దుచేసినంత మాత్రాన చాలదు; ఉత్పత్తి సాధనాలలో ప్రైవేటు స్వామ్యపు హక్కులను అన్నింటినీ కూడా రద్దు చేయడం అవసరం, పల్లెపట్టులకూ నగరానికీ వుండే వ్యత్యాసాన్నీ, దీనితోపాటు కాయకష్టంచేసే కార్మికులకూ మెదడుతో పనిచేసే కార్మికులకూ వుండే వ్యత్యాసాన్నీ రద్దు చేయడం అవసరం. ఇందుకు బహుదీర్ఘ కాలం అవసర మవుతుంది. దీనిని సాధించాలంటే ఉత్పత్తిశక్తులను అభివృద్ధి పరచేందుకై ఒక బ్రహ్మాండమైన ముందంజ వెయ్యాలి వుంటుంది; సన్నకారు ఉత్పత్తియొక్క అనేక అవశేషాల ప్రతిఘటను (ఇది తరుచుగా కర్మరహితంగా వుండి, ప్రత్యేకంగా మొండిగానూ, దీనిని అధిగమించడం ప్రత్యేకంగా కష్టమైనదిగానూ వుంటుంది) జయించాల్సి వుంటుంది; ఈ అవశేషాలకు సంబంధించిన అలవాట్లయొక్క, సనాతనతత్వంయొక్క బ్రహ్మాండమైన శక్తిని అధిగమించడం అవసరమవుతుంది.

ఈ కార్యసాధనలో “కార్మికప్రజ” లందరకూ సమాన సామర్థ్యం వుంటుందనే ఊహ ఇట్టాకులనాటి, మార్క్స్కు పూర్వపు సోషలిస్టుల శక్ష్మపదజాలము, లేక భ్రమ అవుతుంది; ఎందుచేతంటే, ఈ సామర్థ్యం దానంతటదే రాదు, అది చారిత్రకంగా అభివృద్ధి అవుతుంది, అంతేకాదు, అధికస్థాయి పెట్టుబడిదారీ ఉత్పత్తియొక్క భౌతిక పరిస్థితులనుండి మాత్రమే అది ఉద్భవించుతుంది. పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి సోషలిజంలోకి దారితీసే మార్గారంభంలో కేవలం ఒక్క శ్రామికవర్గానికి మాత్రమే ఈ సామర్థ్యం వుంటుంది. తనను ఎదుర్కొంటూన్న బృహత్తర కర్తవ్యాన్ని సాధించగల్గే సామర్థ్యం దానికుంటుంది; ఇందుకు మొదటి కారణం, నాగరిక సమాజాలలో అత్యంత బలోపేతమూ, అత్యంత పురోగామి అయిన వర్గం ఇదే; రెండో కారణం, అత్యంతాభివృద్ధి గాంచిన దేశాల జనాభాల్లో ఇదే అధికసంఖ్యాక వర్గంగా ఏర్పడుతూంది; ఇక మూడో కారణం, రష్యాలాంటి వెనకబడినదేశాల్లో, అర్ధశ్రామి కులే, అనగా నియమితానుసారంగా సంవత్సరంలో కొంత భాగం శ్రామికవర్గ విధంగా జీవనం చేసేవారు, తమ జీవనోపాధిలో కొంత భాగాన్ని నియమితానుసారంగా పెట్టుబడిదారీ వ్యాపార

సంస్థలలో పనిచేయడంవల్ల సంపాదించుకునేవారు జనసంఖ్యలో అధికసంఖ్యాకవర్గంగా ఏర్పడుతున్నారు.

పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి సోషలిజానికి పరివర్తన చెందేటప్పుడు తలయెత్తే సమస్యలను స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సాధారణ ప్రజాస్వామ్యం, శ్రామిక ప్రజాస్వామ్య సమానత్వం, వగైరా మామూలు పదజాలం ప్రాతిపదికపైన ఎవరైతే పరిష్కరించ ప్రయత్నిస్తారో అట్టివారు (బెర్న్స్, పసుప్పచ్చ, ఇంటర్నేషనల్ వీరులు కౌట్స్కి, మార్టోవ్ లాంటివారు), ఆ విధంగా తమ పెట్టీబూర్జువా, అల్పబుద్ధి స్వభావాన్నే బయటపెట్టుకుంటూ, భావశాస్త్రీయ రంగంలో బానిసమనస్తత్వంతో బూర్జువావర్గపు అడుగుజాడల్లోనే కాళ్ళిడ్చుకుంటూ నడుస్తుంటారు. ఈ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం, రాజకీయాధికారాన్ని జయించుకున్నట్టి విశిష్ట వర్గానికీ, అనగా శ్రామికవర్గానికీ, కార్మికప్రజానీకంలోని యావత్తు శ్రామికవర్గేతర రాశీ కాకుండా, దానితోసహా అర్థశ్రామికవర్గ రాశితోనూ వుండే విశిష్ట సంబంధాల — “ఆదర్శవంతములైన” పరిస్థితులలో చిత్రవిచిత్రమై ఏకస్వరమై మేళవించుకుని రూపొందే సంబంధాలుగాక, బూర్జువావర్గంయొక్క అనేకములైనట్టి, విభిన్న రూపాలను ధరించేటట్టి ఉన్మత్త ప్రతిఘటనయొక్క వాస్తవ పరిస్థితులలో రూపొందే సంబంధాల — నిర్దిష్ట పఠనంలోనే కనబడుతుంది.

రష్యాతోసహా పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ఏ దేశంలోని జనసంఖ్యలోనైనా సరే — అందులోనూ ముఖ్యంగా కార్మికప్రజల జనసంఖ్యలో — బ్రహ్మాండమైన అధికసంఖ్యాకవర్గం పెట్టుబడిదారీ విధాన హింసనూ, దోపుడునీ, అన్నిరకాల క్రౌర్యాన్నీ తాము స్వయంగానూ, తమ ఆపుల్నూ బంధువుల ద్వారానూ వేనవేలసార్లు అనుభవించే వుంది. ఈ కఠినపరీక్షలను సామ్రాజ్యవాద యుద్ధం, అనగా ప్రపంచాంశ్నంతనీ కొల్లగొట్టేందుకై బ్రిటిష్ పెట్టుబడికి సర్వాధికారం వుండాలా, లేక జర్మన్ పెట్టుబడికి సర్వాధికారం వుండాలా అనే విషయాన్ని నిశ్చయించేందుకు కోటి జనం బలి కావాల్సివచ్చిన సామ్రాజ్యవాదయుద్ధం, ఇదివరకెన్నడూ లేనంతగా తీవ్రమూ, విస్తృతమూ, దారుణమూ చేసివేసింది. ఇందుచేతే, జనసంఖ్యలో బ్రహ్మాండమైన అత్యధికసంఖ్యాకవర్గం, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా కార్మికప్రజారాసులు, శ్రామిక వర్గంపట్ల సానుభూతి చూపడం అనివార్యమైంది; ఇందుకు కారణం, దోపిడీదార్లకు తావు లేని కొత్త సమాజాన్ని సృష్టించేందుకై రాచబాట వేసేందుకు, పెట్టుబడి మోపిన గాటిని విడిపించుకుని, దోపిడీదార్లను కూలదోసి, వారి ప్రతిఘటనను వీరోచిత పరాక్రమంతోనూ, విప్లవాత్మక నిర్దాక్షిణ్యంతోనూ అణచివేసేందుకు అది తన రక్తాన్ని చిందించుతుంది.

బూర్జువావర్గపు “రెక్కలకింద” బూర్జువా “వ్యవస్థ”కు తిరిగిచేరుకోవడానికే కార్మిక ప్రజానీకంలోని శ్రామికర్గేతర, అర్థశ్రామికవర్గ ప్రజారాసుల పెట్టీబూర్జువా తటపటా

యింపులూ, ఊగిసలాటలూ జోరుగానూ, అనివార్యమైనవిగానూ వున్నప్పటికీ, దోపిడీదార్లను కూలదోయడమే కాకుండా, వారి ప్రతిఘటనను అణచివేయడమేకాకుండా, ఒక నూతన, ఉన్నత సామాజిక సంబంధాన్ని నిర్మించుతూన్నట్టే, ఒక సామాజిక క్రమశిక్షణను, తమ పాఠ ఐక్యతయొక్క, మరింత అధికంగా చైతన్యవంతమూ, ధైర్యవంతమూ, దృఢతరమూ, విప్లవాత్మకమూ, అంచంచలమైన తమ పాఠ అగ్రగామిదళంయొక్క అధికారం తప్ప వేరొక అధికారాన్నిగాని, వేరొక కాడినిగాని ఎరగనట్టే వర్గచైతన్యయుతమై ఐక్యపడిన కార్మికప్రజా క్రమశిక్షణను నిర్మించుతూన్నట్టే శ్రామికవర్గంయొక్క నైతిక, రాజకీయాధికారాన్ని అవి గుర్తించకుండా వుండజాలవు.

విజయసాధనకూ, సోషలిజాన్ని నిర్మించి దృఢపరచేందుకూ శ్రామికవర్గం ఒక ద్విముఖ, లేక ద్వుంద్య కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించాలి: మొదటిది, పెట్టుబడిపై సాగించే విప్లవాత్మక పోరాటంలో తన నిస్వార్థ వీరోచిత పరాక్రమంచే కార్మికప్రజల, పీడితప్రజల యావత్తు రాశినీ అది తనవైపు తిప్పుకోవాలి; దీనిని తనవైపు తిప్పుకొని, దీనిని ఆర్గనైజుచేసి, బూర్జువా వర్గాన్ని కూలదోసే పోరాటంలో దీనికి నాయకత్వం వహించి, బూర్జువా వర్గ పక్షంనుండి వచ్చే ప్రతీ ప్రతిఘటనను సంపూర్ణంగా అణచివేయాలి. రెండోది, కార్మికప్రజల, పీడిత ప్రజల యావత్తు రాశినీ, అంతేకాకుండా పెట్టేబూర్జువా స్తరములనన్నింటినీ, అధికస్థాయి సామాజిక ఉత్పత్తిని సృష్టించే చైతన్యవంతులైన కార్మికుల రాశిసంఘాలతో పెట్టుబడి దారీ విజ్ఞాన, సాంకేతిక శాస్త్రంలో అధునాతన విధానాలను మిళితంచేసేటట్టే ఒక నూతన ఆర్థికనిర్మాణ మార్గంలోకి, నూతన సామాజిక సంబంధాలను, శ్రమయొక్క ఒక నూతన ఆర్గనైజేషనుని సృష్టించే మార్గంలోకి నడిపించాలి.

మొదటి కర్తవ్యం కంటే రెండోదే ఎక్కువ కష్టమైనది, ఎందుచేతనంటే విడివిడిగా ఆచరించే వీరోచితోత్సాహ కృత్యాలవల్లనే దానిని నెరవేర్చడానికి సాధ్యపడదు; అన్నిటికంటే అత్యంత సుదీర్ఘమూ, అత్యంత హఠమూ, అత్యంత కష్టమూ అయిన రాశివీర్యమూ దైనందిన కృషి అందుకు అవసరమవుతాయి. అయినప్పటికీ, మొదటిదానికంటేనూ ఇదే ముఖ్యమైనది, కారణమేమంటే, తుది విశ్లేషణలో, బూర్జువావర్గంపై సాధించే విజయాల కవసరమయే బలానికి అత్యంత ప్రగాఢమయిన మూలాధారమూ, ఈ విజయాలు సుస్థిరంగానూ శాశ్వతం గానూ నిల్చుండేందుకు ఏకైక హామీ కేవలం ఒక నూతన ఉన్నత సామాజికోత్పత్తి విధానమే తప్ప, పెట్టుబడిదారీ, పెట్టేబూర్జువా ఉత్పత్తి స్థానే అధికస్థాయి సోషలిస్టు ఉత్పత్తిని నెలకొల్పడమే తప్ప వేరొకటేదీ కాజాలదు.

* * *

“కమ్యూనిస్టు సుబ్బేత్నిక్”కు ఇంత బృహత్తరమైన చారిత్రక ప్రాముఖ్యత వుండడానికి అచ్చమైన కారణం, శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను అభివృద్ధి చేయడంలోనూ, ఒక కొత్త శ్రమైక క్రమశిక్షణను అవలంబించడంలోనూ, సోషలిస్టు ఆర్థికవ్యవస్థ జీవితపరిస్థితులను సృష్టించడంలోనూ కార్మికుల చైతన్యయుతమైన, స్వచ్ఛందమైన చొరవను అవి రుజువు చేయడమే.

1870-1871 గుణపాఠాల తరువాత జాతీయ దురహంకారంతోగాని, జాతీయ-లిబరల్ తత్వంతోగాని చేరిపోకుండా, సోషలిజంలోకి చేరిన కొద్దిమంది జర్మన్ బూర్జువా డెమోక్రాట్లలో ఒకడైనట్టి, ఇంకా యథార్థంగా చెప్పాలంటే, మిక్కిలి అరుదైన మినహాయింపులలో ఒకడైనట్టి, జె. యాకోబి, సడోవా యుద్ధం¹⁶³ కంటేనూ ఒక ఫ్రేడ్ యూనియన్ ఏర్పడడమే చారిత్రకంగా అధిక ప్రాముఖ్యతను కలిగివుంటుందని ఒకసారి అన్నాడు. ఇది నిజం. జర్మన్ జాతీయ పెట్టుబడిదారీ రాజ్యాంగయంత్రాన్ని సృష్టించడంలో ఆస్ట్రీయా, జర్మనీ, ఈ రెండింటి బూర్జువా ఏకరాజ్యాధిపత్యాలలో దేనిది పైచేయి అనే సమస్యను సడోవా యుద్ధం తేల్చివేసింది. బూర్జువావర్గంపై శ్రామికవర్గంయొక్క ప్రపంచవ్యాప్త విజయానికి దారి చూపే మార్గంలో ఒక ఫ్రేడ్ యూనియన్ ని స్థాపించడం ఒక చిన్న అడుగే అయింది. అదే విధంగా 1914-1918 సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంలో హిండెన్ బర్గ్ గానీ, లేదా ఫోష్, బ్రిటిష్ వాళ్ళుగానీ సాధించిన విజయాలలో ఏ ఒక్క విజయంకంటేనూ, మాస్కోలో 1919 మే 10 న మాస్కో-కజాన్ రైల్వే కార్మికులచే ఏర్పాటుచేయబడిన మొదటి కమ్యూనిస్టు సుబ్బేత్నిక్ కే చారిత్రకంగా అధిక ప్రాముఖ్యత వుంటుందని మనం చెప్పవచ్చు. సామ్రాజ్యవాదుల విజయాల అర్థం ఆంగ్లో-అమెరికన్, ఫ్రెంచి కోటేశ్వరుల లాభాల కోసమని లక్షోపలక్ష కార్మికుల ఊచకోతే, శరీరమంతా ఉబ్బిపోయి బతికుండగానే కుళ్ళిపోతూ చావుగడియలు దగ్గరపడు తూన్న పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క పాశవికతే. మాస్కో-కజాన్ రైల్వే కార్మికులచే ఏర్పాటుచేయబడిన కమ్యూనిస్టు సుబ్బేత్నిక్, పెట్టుబడిదారీ విధానంమోపిన గాటినుండీ, యుద్ధాలనుండీ ఈ భూమిమీద నివసించే సర్వప్రజలకూ విముక్తి ప్రసాదించే నూతన, సోషలిస్టు సమాజంయొక్క కణాలలో ఒక కణం.

శ్రీయుతులు బూర్జువావర్గంవారూ, తాము “ప్రజాభిప్రాయ” ప్రతినిధులమని అనుకుందుకు అలవాటుపడిన మెన్ షేవిక్ లూ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలతో సహా ఈ బూర్జువా వర్గపు ఆశ్రయాలూ, కమ్యూనిస్టుల ఆశలను సహజంగానే ఈసడించుతూ, “లక్కపిడతలో కల్పవృక్షం” అని వీటికి పేరుపెట్టుతూ, సుబ్బేత్నికుల స్వల్పాతిస్వల్పసంఖ్యను, దొంగతనమూ సోమరితనమూ ఉత్పాదకశీలతా క్షీణమూ ముడిసరుకులనూ తయారైన సరుకులనూ పాడు చేయడమూ వగైరా దృష్టాంతాల బ్రహ్మాండసంఖ్యతో పోల్చిచూపుతూ అపహాస్యం చేస్తూం

టారు. ఈ పెద్దమనుషులకు ఇదీ మన జబాబు: రష్యన్ పెట్టుబడిదార్ల, విదేశపెట్టుబడి దార్ల పరిపాలనను పునరుద్ధరించేందుకుగాను ఈ బూర్జువా మేధావులు తమ విజ్ఞానాన్ని వీరికి అందివ్వకుండా, కార్మికప్రజలకు సహాయం చేసేందుకై అందిచ్చి వుండినట్టయితే, విప్లవం మరింత త్వరితంగానూ మరింత శాంతియుతంగానూ సాగివుండేది. కాని ఇది ఊహానిర్మిత జగత్తులో సఫలీకృతమయే కోర్కె; ఎందుచేతంటే ఈ ప్రశ్నను తెచ్చేది వర్గ పోరాటమే, కాగా మేధావులలో అధికసంఖ్యాకవర్గం బూర్జువావర్గంతోనే చేరుతుంది. శ్రామికవర్గం విజయాన్ని సాధించేది మేధావుల సహాయంతో కాదు, తత్వవ్యతిరేకంగా వీరి ప్రతికూలతను (అధమం అధికసంఖ్య సందర్భాల్లో) లక్ష్యపెట్టుకుండానే, ఇక బాగుపరచ నశక్యమైనంతగా బూర్జువా వర్గపు పక్షపాతం కలిగిన వారిని తొలగించివేసి, సంశయమనస్కులను సంస్కరించి, వారికి పునఃప్రబోధం కలిగించి, వారిని తన చేతికిందికి తెచ్చుకుని, వారిలో అంతకంతకు మరింత అధిక భాగాన్ని శ్రామికవర్గం తనవైపు తిప్పకోవాలి. విప్లవం ఎదుర్కొంటూన్న చిక్కులనూ, తాత్కాలిక తిరోగమనాలనూ చూచి సంతోషించడమూ, భయా ఆందోళనలను వ్యాపింపజేయడమూ, గతానికే తిరిగి మళ్లాలని బోధించడమూ — ఇవన్నీ వర్గపోరాటంలో బూర్జువా మేధావులు ఉపయోగించే ఆయుధాలూ, విధానాలూనూ. వీటిని చూచి శ్రామికవర్గం మోసపోదు.

విషయంయొక్క అసలు సారాన్ని గనుక మనం తీసుకున్నట్టయితే, తిరోగమనాలూ, పారపాట్లూ, వెనుకంజలూ, వీటి సుదీర్ఘ పరంపర లేనిదే ఏ కొత్త ఉత్పత్తి విధానమైనా వెంటనే వేళ్ళానడం చరిత్రలో ఎన్నడైనా సంభవించిందా? భూదాస్య వ్యవస్థ రద్దు కావించబడిన తరువాత ఒక అర్థశతాబ్ది వరకు సహితమూ రష్యా పల్లెపట్టులలో భూదాస్యపు అవశేషాలు అనేకం ఇంకా ఉంటూనే వుండేవి. అమెరికాలో బానిసవ్యవస్థ రద్దు కావించబడిన తరువాత ఒక అర్థశతాబ్ది వరకు సహితమూ నీగ్రోలు అతి తరుచుగా అర్థబానిస స్థితిలోనే వుండేవారు. మెన్షేవిక్లూ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలతో సహా బూర్జువా మేధావులు పెట్టుబడికి ఊడి గంచేస్తూ శుద్ధ బూటకపు వాదనలే ఇంకా సాగించుతుండడం వారి నిజస్వభావానికి సరిగా సరిపడుతూనే వుంది: శ్రామికవర్గ విప్లవం జరగకముందు మనం ఊహజగత్తు వాస్తవ్యులమని మనమీద నిందమోపారు; విప్లవం తరువాత ఊహాతీతమై త్వరితగతిని గతకాలపు జాడలన్నిటినీ మనం తుడిచిపెట్టేయ్యాలని వారు కోరుతున్నారు!

కాని మనం ఊహజగత్తువాస్తవ్యులంకాం, కాగా బూర్జువా “వాదనల” యధార్థపు విలువ మనకు తెలుసు; ఆచారాల అలవాట్లలోని పురాతనంయొక్క జాడలు విప్లవానంతరవి కొంతకాలం వరకూ నవ్యతయొక్క కొత్త మొలకలపై తప్పనిసరిగా ప్రబలమైన ప్రభావం కలిగివుంటాయని కూడా మనకు తెలుసు. కొత్తది నూతనంగా జన్మించినప్పుడు దానికంటే కొంతకాలం వరకు పాతదే బలంగా వుంటుంది; ఈ సత్యం ప్రకృతిలోనూ సామాజిక జీవితం

లోనూ మనకెల్లప్పుడూ తారసిల్లుతూనే వుంటుంది. నవ్యతయొక్క లేత మొలకల బలహీనతను చూసి ఈనడింపూ, మేధావుల చౌకబారు సంశయతత్వమూ, దీనిలాంటివే ఇతరములూ — ఇవి ప్రధానంగా శ్రామికవర్గంపై బూర్జువావర్గం సాగించే వర్గపోరాట విధానాలు, సోషలిజానికి వ్యతిరేకంగా పెట్టుబడిదారీ విధానయొక్క రక్షణోపాయం. కొత్త మొలకలను మనం జాగ్రత్తగా అధ్యయనం చెయ్యాలి, వాటిని గురించి మనం అత్యధిక శ్రద్ధ వహించాలి, వాటి వృద్ధికి శక్తివంచన లేకుండా దోహదం చెయ్యాలి, బలహీనములైన ఈ మొలకలకు “సంరక్షణ” జరపాలి. వీటిలో కొన్ని మృత్యువాత పడడం అనివార్యం. అచ్చంగా ఈ “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లే” ప్రత్యేకంగా ముఖ్యములైనట్టి ప్రాతను నిర్వర్తిస్తాయని మనం రూఢిగా చెప్పలేం. కాని అసలు విషయం అదికాదు. నవ్యతయొక్క అన్నిమొలకలనూ, ప్రతి ఒక్క మొలకనూ పెంచి వృద్ధిలోకి తీసుకురావాలన్నదే అసలు విషయం; వాటిలో అన్నిటికంటే బలమైనవాటిని జీవితమే ఎంపిక చేస్తుంది. సిఫిలిస్ వ్యాధిపై మానవాళి విజయం సాధించేందుకు గాను, అన్ని అవసరాలకూ నిష్కర్షగా ఉపయోగపడేటట్టి ఆరువందల అరవైయ్యో సజ్జీకరణాన్ని తయారు చేయగలిగే ముందు ఆరువందల అరవైయ్యేదు సజ్జీకరణాలను పరీక్షించే ఓపిక ఆ జపాన్ శాస్త్రవేత్తకు అవసరమై వుండినప్పుడు, అంతకంటే ఎంతో కష్టమైన సమస్యను, అనగా పెట్టుబడిని ఓడించడమనే సమస్యను పరిష్కరించ నుద్దేశించిన వారికి, వందలాది వేలాది కొత్త పోరాట విధానాలు, సాధానాలు, ఆయుధాలను, వాటిలో అత్యంత ఉచితమైన వాటిని విపులీకరించేందుకై పరిశీలన చేసేందుకు ఎంతేనా పట్టుదల అవసరమవుతుంది.

“కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లు” ఎందుకింత ప్రాముఖ్యతను కలిగివున్నాయంటే, అందుకు కారణం, వాటిని ప్రారంభించ గల్గేందుకు అపూర్వమైన సదవకాశాలను కల్గిన కార్మికులచే కాకుండా, విభిన్నములైన అర్హతలను కల్గిన కొందరు కార్మికుల చేతనూ, సర్వసాధారణ పరిస్థితులలో, అనగా అత్యంత కఠిన పరిస్థితులలో పనిచేస్తూన్న ఎట్టి అర్హతలూ లేని కేవలం అప్రవీణ కార్మికులు కొందరి చేతనే ఇవి ప్రారంభించబడడమే. ఒక్క రష్యోలోనే కాకుండా ప్రపంచమందంతటా కనబడుతూన్నట్టి శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతలో తగ్గుదలకు ప్రధాన కారణం మనకందరకూ బాగా తెలిసినదే: సామ్రాజ్యవాద యుద్ధ ఫలితమైన వినాశమూ దౌర్భాగ్యమూ, మనఃకేళిమూ; నిస్తాణా, జబ్బులూ, సరైన ఆహారం లేకపోవడమూనూ. ప్రాముఖ్యత దృష్ట్యా కడపటిదే ప్రధమస్థానం తీసుకుంటూంది. ఆకలిపస్తు — ఇదీ కారణం. కాగా ఆకలిపస్తులను నిర్మూలించాలంటే వ్యవసాయంలోనూ, రవాణా వ్యవస్థలోనూ, పరిశ్రమలోనూ శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను అధికంచెయ్యాలి. ఈ విధంగా విషవలయం ఒకటి తారసిల్లుతూంది: శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను అధికం చెయ్యాలంటే ఆకలిపస్తులనుండి కాపాడుకోవాలి, ఆకలి పస్తులనుండి కాపాడుకోవాలంటే శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను అధికం చెయ్యాలి.

ప్రజారాసుల మానసిక స్థితిలో సమూలమైన మార్పు తీసుకురావడంవల్ల, ఇట్టి సమూల మైన మార్పు ఒక పూర్వరంగంగా ఏర్పడిన పరిస్థితులలో నిర్ణయాత్మక పాత్రను తరుచు నిర్వహించేటట్టి వ్యక్తిగత గ్రూపుల విరోచితమైన చొరవవల్ల విషయవలయాన్ని చేదించడం ద్వారానే ఈ వైరుధ్యాలు పరిష్కార మవుతాయని ఆచరణలో మనం తెలుసుకుంటున్నాం. మాస్కోలోని అప్రవీణ కార్మికులూ మాస్కో రైల్వేకార్మికులూ (మా మనస్సులో వున్నది వీరిలో అధికసంఖ్యాకవర్గమేగాని, ఏ పట్టెడుమంది అధికలాభాపేక్షాపరులూ, ఉన్నతోద్యోగులూ, వైట్ గార్డిస్టులూ కాదు), అత్యంత అధ్వాన్నపు పరిస్థితులలో జీవించుతూన్నట్టి కార్మిక ప్రజలు. నిరంతరమూ అర్థాకలితో వుండడమే వారి గతి, ఇక ఇప్పుడు కోతలింకా ప్రారంభించబడకముందు, ఆహార పరిస్థితి సాధారణంగా మరింత అధ్వాన్నంగా వుంటూన్న ఈ రోజుల్లో, వారు యథార్థంగా ఆకలితో మాడిపోతూన్నారు. అయినప్పటికీ పస్తుంటూన్న ఈ కార్మికులు బూర్జువావర్గం, మెన్ షేవిక్ లు, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు ద్వేషబుద్ధితో సాగిస్తూన్న విప్లవప్రతీఘాతక ఆందోళన నడిమధ్య నివసించుతూన్నప్పటికీ, “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్నిక్ ల”ను ఆర్గనైజు చేస్తూ తాము నిస్పృహచెంది, మనఃక్లేశంతో బాధపడుతూ, సరైన ఆహారంలేమి ఫలితంగా నిస్తానాతో వున్నప్పటికీ లక్ష్యం చేయకుండానే ఎట్టి వేతనమూ లేకుండానే ఓవర్ టైమ్ చేస్తూ, శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతలో బ్రహ్మాండమైన పెరుగుదల సాధించారు. సర్వోత్కృష్టమైన విరోచితకృత్యంకాదా ఇది? ప్రపంచచరిత్రక ప్రాముఖ్యతను గల మలుపు తిరుగుడుకు ప్రారంభం కాదా ఇది?

తుది విశ్లేషణలో, నూతన సామాజిక వ్యవస్థ విజయానికి అతి ముఖ్యమైన, ప్రధానమైన విషయం శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత. భూదాస్య విధానంకింద ఎన్నడూ ఎరగనంతటి శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను పెట్టుబడిదారీ విధానం సృష్టించింది. నూతనమైనట్టి ఇంతకంటే అత్యధికమైనట్టి శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను సృష్టించగలగడం వల్లనే పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని సోషలిజం అంతిమంగా ఓడించగలుగుతుంది, అంతిమంగా ఓడించి తీరుతుంది కూడానూ. ఇది మిక్కిలి కష్టమైన విషయం, ఇందుకు సుదీర్ఘకాలం అవసరం కూడానూ; అయితేనేమి, ఇదిప్పుడు అరంభమైంది, ఇదే ప్రధానమైన విషయం. ఆకలితో పస్తుంటూన్న మాస్కోలో, 1919 వేసంగిలో, నాలుగేళ్లతరబడి అష్టకష్టాలతో కూడినట్టి సామ్రాజ్యవాద యుద్ధాన్నీ, అటుతరువాత మరొక యేడ్లార్థం ఇంతకంటేనూ అధ్వాన్నమయిన కష్టాలతో కూడిన అంతర్యుద్ధాన్నీ అనుభవించినట్టి పస్తులతో మాడుతూన్న కార్మికులు ఈ మహత్తర కార్యం ప్రారంభించ గల్గుతే, అంతర్యుద్ధంలో మనం విజయోపేతులమై శాంతిని సాధించి నప్పుడూ, తరువాతా, ఇంకా మీదటికీ ఇది ఎంతగా అభివృద్ధి పొందుతుందో కదా?

అభ్యుదయకరమైన సాంకేతిక విధానాలను ఉపయోగించుతూన్నట్టి, స్వచ్ఛందమైనట్టి, వర్గచైతన్యముతులైనట్టి ఐక్యపడినట్టి కార్మికుల శ్రమయొక్క — పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద వున్న దానితో సరిపోల్చుచూస్తే — మరింత ఉన్నత శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత — ఇదే కమ్యూనిజం. కమ్యూనిజంయొక్క వాస్తవ ఆరంభంగా కమ్యూనిస్టు సుబ్బోల్నిక్లు అసాధారణ ప్రాముఖ్యతను కలిగివున్నాయి; కాగా ఇది మిక్కిలి అరుదైన విషయం, కారణమేమిటంటే, (మన పార్టీ కార్యక్రమం పరిపూర్ణ యధార్థతతో చెబుతూన్నట్టుగా) “పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తన చెందడంలో కేవలం మొదటి అడుగులే వేస్తూన్న” స్థితిలో మనం వున్నాం.

శ్రామిక ఉత్పాదకశీలతను అధికం చేసేందుకూ, వ్యక్తిగతంగా కార్మికులకుగాని, లేక వారి “దగ్గర” ఆస్తులకుగాని, బంధువులకుగాని చెందక, వారి “దూరపు” ఆస్తులకూ బంధువులకూ, అనగా సమాజమొత్తానికి, మొదట ఒక సోషలిస్టు రాజ్యాంగయంత్రంలోనూ, అటుతరువాత సోవియట్ రిపబ్లిక్కుల యూనియన్లోను ఐక్యమైనట్టి లక్షోపలక్షల ప్రజలకు చెందేటట్టి ధాన్యమూ, నేలబొగ్గా, ఇనుమూ, తదితర ఉత్పత్తులతో ప్రతి పూడ్ నూ పొదుపుచేసేందుకూ సామాన్యశ్రేణి కార్మికులు కఠినాతికఠినమైన కష్టాన్ని లక్ష్యంచేయని స్వార్థత్యాగశీలమైన ఆకాంక్షను ఎప్పుడైతే ప్రదర్శించనారంభించుతారో అప్పుడు కమ్యూనిజం ఆరంభమవుతుంది.

“పెట్టుబడి” గ్రంథంలో కారల్ మార్క్స్, మానవ స్వేచ్ఛ, మానవ హక్కులను గురించి డాంబికమైనట్టి, ఆడంబరమైనట్టి, వాచాలతో కూడినట్టి బూర్జువాప్రజాస్వామిక మహనీయ ప్రణాళికను ఎగతాళిచేస్తాడు, తుచ్చమైన బెర్న్ ఇంటర్నేషనల్తో చేరినట్టి నేటి తుచ్చమైన వీరాగ్రేసరులతో సహా అన్ని దేశాల పెట్టిబూర్జువాలనూ అల్పబుద్ధులనూ మిరుమిట్లు కొలుపుతూన్నట్టి సాధారణ స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సాభాత్పత్వం గురించిన ఈ పదజాలప్రయోగాన్ని ఎగతాళి చేస్తాడు. హక్కులను గురించి ఈ డాంబిక ప్రకటనలతో, ఈ ప్రశ్నను పరిశీలించడంలో శ్రామికవర్గంయొక్క నిరాడంబరమూ, సామాన్యమూ, దైనికమూ, సరళమూ అయిన విధానాన్ని — దినసరి పనిగంటలను తగ్గించేందుకు చేసిన చట్టనిర్మాణం ఇందుకొక మామూలు ఉదాహరణ — సరిపోల్చుతాడు మార్క్స్. శ్రామికవర్గ విప్లవంయొక్క విషయం వికసించుతూన్నకొద్దీ, మార్క్స్ చేసిన అవేక్షణలో వున్న ఔచిత్యము, ప్రగాఢత మరింత స్పష్టంగానూ మరింత ప్రత్యక్షంగానూ మనకు ద్యోతకమవుతుంది. అచ్చమైన కమ్యూనిజంయొక్క “సాంకేతికాల”కూ, కౌట్స్కిలు, మెన్షేవిక్లు, సోషల్-రివల్యూషనరీలూ, వీరి ప్రేయతమ బెర్న్ “ప్రభాతలూ,” వీరి డాంబికమూ కుయుక్తులూ ధర్మపన్నాలతో కూడుకున్నట్టి పదజాలానికి వున్న భేదం ప్రతివిషయాన్ని వీరు శ్రమ పరిస్థితులకిందకి దించివేయ

డంలోనే వుంది. “శ్రామిక ప్రజాస్వామ్యం” గురించి, “స్వేచ్ఛ, సరిసమానత్వం, సాభాత్వత్వం” గురించి, “ప్రజలచే ప్రభుత్వం,” ఇంకా ఇలాంటివే ఇతర ఊకదంపు గురించి శుష్కప్రియాలు తగ్గించడం; “నిష్కళంకమైన” రూపురేఖలతో దర్జాగా “ముస్తాబై” తయారైన “జంటిల్మన్” గారి షోకూ, డాబుసరి వ్యవహారమూ వాటమూ చూసి “వీడెవడో బహుశ పెద్దకేడీ అయివుంటాడ”ని లోకజ్ఞానం, ప్రపంచానుభవమూ కల్గిన వ్యక్తి ఏ అనుమానమూ లేకుండా వెంటనే పోల్చేసుకునేటట్టి ఈనాటి చైతన్యవంతులైన కార్మికులూ రైతులూ, బూర్జువా మేధావియొక్క డాంబికమైన ఈ మాయలనన్నీ ఇట్టే కనిపెట్టేస్తారు.

డాబుసరి పదజాలం కాస్త తక్కువ, నిరాడంబర దైనందిన క్రియాకలాపం మరికొంచెం ఎక్కువ, ఒక పూడ్ ధాన్యపు గింజల కోసం, ఒక పూడ్ నేలబొగ్గు కోసం తాపత్రయపడితే ఎంతేనా నయంగా వుంటుంది! ఈ పూడ్ ధాన్యపు గింజలూ, నేలబొగ్గు అత్యవసరంగా కావలసినట్టి పస్తులుంటూన్న కార్మికులకూ, చింకిపాతలతోనూ వుత్తకాళ్లతోనూ వుంటూన్న రైతులకూ అందిచ్చేందుకు, బేరసారాలు సాగించే విధంగా కాకుండా, పెట్టుబడిదారీ విధం ద్వారా కాకుండా, మాస్కో-కజాన్ రైల్వే అప్రవీణ కార్మికులూ రైల్వేకార్మికులూ లాంటి నిరాడంబరులైన కార్మికప్రజల చైతన్యయుతము, స్వచ్ఛందము అయిన అపార వీరోచిత శ్రమ ద్వారానే మారికాస్త తాపత్రయపడితే ఎంతేనానయంగా వుంటుంది!

విప్లవానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలను సమీపించడంలో బూర్జువా-మేధావివర్గ పదజాలప్రయోగపు జాడలు సర్వత్రా, మన శ్రేణులలో సహితం, అడుగడుగునా కనబడుతూనే వున్న విషయం మనం ఒప్పుకుతీరాలి. ఉదాహరణకు, గతకాలపు బూర్జువా-ప్రజాస్వామ్యం యొక్క కుల్లి కంపుకొడుతూన్న ఈ అవశేషాలకు వ్యతిరేకంగా మన పత్రికలు తగినంతగా పోరాడడమే లేదు; సినలైన కమ్యూనిజంయొక్క సరళమూ, నిరాడంబరమూ, సర్వసామాన్యములే అయినప్పటికీ జీవంతో ఉట్టిపడుతూన్నట్టి మొలకలకు అవి తగినంతగా దోహదం చేయడంలేదు.

స్త్రీల పరిస్థితిని తీసుకోండి. ప్రపంచంలో ఏ ఒక్క ప్రజాస్వామిక పార్టీ కూడా, అత్యంత పురోగామి బూర్జువా రిపబ్లిక్కులో సహితమూ, మనం అధికారం చేపట్టిన మొట్టమొదటి సంవత్సరంలోనే మనం చేసినదాంట్లో మారోవంతు, దశాబ్దులలో కూడా చేయలేదు. స్త్రీలను అసమత్వ స్థితిలో వుంచినట్టి, లేదా విడాకుల హక్కును పరిమితం చేస్తూ, ఆ హక్కును అసహ్యకరమైన తతంగాలతో నింపేసినట్టి, లేదా బౌరసులుకాని పిల్లలకు గుర్తింపు నిరాకరించి, వారి తండ్రులను వెతకి కనిపెట్టడంపై విషేధాజ్ఞలూ, వగైరాలను జారీచేసినట్టి న్యాయ చట్టాలను, బూర్జువావర్గానికి, పెట్టుబడిదారీ విధానానికి సిగ్గుచేటైనట్టి — ఏ న్యాయ చట్టాలయొక్క అనేక అవశేషాలైతే నాగరిక దేశాలన్నిటిలోనూ కనబడుతున్నాయో అట్టి

హేయమైన న్యాయచట్టాలను — అక్షరాలా ఒక్క కూకటివేరైనా మిగిలిపోకుండా అమూలంగా పెల్లగించి పారేశాం మనం. ఈ రంగంలో మనం సాధించిన దాని గురించి సగర్వంగా చెప్పకోడానికి మనకు వెయ్యరెట్లు హక్కుంది. కాని పాతబడిపోయిన బూర్జువా న్యాయచట్టాల, సంస్థల చెత్తచెదారాన్ని తీసిపారేసి నేలను మనం ఎంత శుభంగా బాగుపరచినా, నిర్మాణాలను కట్టడానికి నేలను బాగుపరచామేగాని, నిర్మాణకార్యానికి మనమింత వరకూ ఉపక్రమించలేదని అంతస్పష్టంగానూ మనకు తెలుస్తూంది.

స్త్రీని విముక్తి చేయడానికి ఎన్ని న్యాయచట్టాలు చేయబడినప్పటికీ కూడా, ఆమె ఇంకా ఇంట్లో బానిసగానే వుంటోంది, కారణమేమంటే, సంసారానికి సంబంధించిన చిల్లర పనులు ఆమెను కుంగదీసి, ఊపిరాడకుండా చేసి, ఆమె తెలివితేటలను నశింపజేసి, ఆమెను అవమానపరచి, వంటింటికీ పుయ్యాలా మంచానికి ఆమెను ఇనుపగొలుసులతో కట్టిపడేసి, కిరాతకమైనట్టి ఉత్పాదకరహితమూ, హేయమూ అయినట్టి, నరాలను రేకెత్తించేటట్టి, మోటు తేర్చేటట్టి మనిషిని కుంగదీసేటట్టి చాకిరీలో ఆమె శ్రమను వ్యర్థపరుస్తున్నాయి. ఈ చిల్లరమల్లర సంసారపు ఆర్థికవ్యవస్థపై (రాజ్యాంగయంత్రాధికారాన్ని చలాయించు తూన్న శ్రామికవర్గం నాయకత్వం) రాశి పోరాటం ఎప్పుడైతే ఎక్కడైతే ఆరంభమవుతుందో కేవలం అప్పుడే అక్కడే, ఇంకా నిశితంగా చెప్పాలంటే, అధికస్థాయి సోషలిస్టు ఆర్థికవ్యవస్థగా ఇది ఎప్పుడైతే రాసిగా పునర్నిర్మించబడుతుందో కేవలం అప్పుడే స్త్రీల నిజమైన విముక్తి, నిజమైన కమ్యూనిజం, ఆరంభమవుతుంది.

సైద్ధాంతికంగా, ప్రతి కమ్యూనిస్టుకీ నిర్వివాదమైన ఈ ప్రశ్నపట్ల ఆచరణలో మనం తగినంత శ్రద్ధ చూపుతున్నామా? నిజంగా చూడాలేదు. కమ్యూనిజంయొక్క ఈరంగంలో ఇప్పటికప్పుడే అస్తిత్వంలోవున్న కమ్యూనిజం లేతమొలకలను గురించి మనం తగినంత జాగ్రత్త తీసుకుంటున్నామా? లేదు, లేదనే మనం మళ్ళీ ఉద్ఘాటించాల్సి వుంది. బహిరంగ భోజనశాలలు, శిశుమందిరాలు, కిండర్ గార్డెన్లు — ఈ మొలకల దృష్టాంతాలు మనకిక్కడున్నాయి, వాస్తవంగా స్త్రీలను విముక్తి చేయగలేటట్టి, సామాజిక ఉత్పత్తిలోనూ, పౌరజీవితంలోనూ పురుషులతో తమ పాత్రసందర్భంలో తమ అసమత్వాన్ని వాస్తవంగా తగ్గించ గలిగేటట్టి, అంతమొందించగలిగేటట్టి, డాబుదర్పమూ, ఆడంబరమూ, యథావిధి తతంగమూ లేనట్టి, సరళమైనట్టి, దైనందిన సాధనాల దృష్టాంతాలు మనకిక్కడున్నాయి. ఈ సాధనాలేవీ కొత్తవికావు, ఇవి కూడా (సోషలిజానికి అవసరములైన అన్ని పూర్వకాంక్షితములలాగానే) అధికస్థాయి పెట్టుబడిదారీ విధానంచే సృష్టించబడ్డాయి; కాని పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద అవి, మొదట ఒక అపురూప విషయంగానూ, రెండోది — ఇది ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమైన విషయం — చట్టావ్యాపారం, అధికలాభాపేక్ష, మోసం, కృత్రిమం, వీటి అధ్వాన్నపు లక్షణాలను

కలిగివున్నట్టి లాభార్జన వ్యాపారాలుగానూ, లేదా ఉత్తమ కార్మికులు కేవలం న్యాయంగానే ద్వేషించి, తృణీకరించినట్టి “బూర్జువా లోకోపకార పరణాయత్వంయొక్క దొమ్మరాటలు” గానూ వుండిపోయాయి.

మన దేశంలో ఈ సంస్థల సంఖ్య బ్రహ్మాండంగా పెరగడంలోనూ, ఇవి తమ స్వభావాన్ని మార్చుకోడానికి ప్రారంభించడంలోనూ ఎట్టి సందేహమూ లేదు. కార్మికస్త్రీలలోనూ, రైతాంగపు స్త్రీలలోనూ ఆర్గనైజింగ్ శక్తిసామర్థ్యాలు మనకు తెలిసినదాని కంటే అధికంగానే వున్నాయనడంలోనూ, గర్వంతో విర్రవీగుతూన్నట్టి మన మేధావివర్గానికీ, లేదా మన సగంసగం పలుకుబారిన “కమ్యూనిస్టుల”కూ “జాడ్య”మైనట్టి పథకాలూ, పద్ధతులూ వగైరాల గురించి పుష్కలమైన పెద్దకబుర్లూ, హడావుడీ, బాతాఖానీలు లేకుండానే అధికసంఖ్యలో కార్మికులూ, ఇంకా అత్యధికసంఖ్యలో వినిమయదార్లూ పాల్గొంటూన్నట్టి ఆచరణ క్రియా కలాపాన్ని నడిపించగల్గేవారు మనం అనుకునే కంటేనూ అనేకులే వున్నారనడంలోనూ ఎట్టి సందేహమూ లేదు. కాని నవ్యతయొక్క ఈ మొలకలను సరైన విధంగా మనం పెంచడం లేదు.

బూర్జువావర్గాన్ని చూడండి. తనకు కావలసినదాని గురించి డప్పువేసి ప్రకటించడం దానికెంత భేషగా తెలుసునో చూడండి! ఏ వ్యాపారసంస్థలనైతే పెట్టుబడిదార్లు “నమూనా”గా ఎంచుతారో, అట్టివాటిని వారి వార్తాపత్రికలు లక్షోపలక్షలప్రతులలో ఎలా పొగడుతాయో చూడండి! “నమూనా” బూర్జువా సంస్థలు ఏ విధంగా జాతీయ గర్వకారణ విషయాలుగా చేయబడుతున్నాయో చూడండి! మన భోజనశాలలోగాని, శిశుమందిరాలలోగాని ఉత్తమము లైన వాటిని గురించి దినదినమూ ఉద్ఘాటించడం ద్వారా వాటిలో కొన్నింటిని ఆ యా తరహా సంస్థలకు నమూనాలుగా రూపొందించేందుకుగాను అట్టివాటిని అభివర్ణించి రాయడానికి మన వార్తాపత్రికావ్యవస్థ ఏ మాత్రమూ శ్రమతీసుకోవడంలేదు, తీసుకున్నా అతి స్వల్ప శ్రమే తీసుకుంటుంది. వాటిని గురించి మన పత్రికావ్యవస్థ చాలినంత ప్రచారం చేయడమేలేదు; ఆదర్శవంతమైన కమ్యూనిస్టు శ్రమతో మానవ శ్రమను ఎంతవరకు తగ్గించడానికి వీలవుతుందో, వినిమయదారునికి ఎట్టి సదుపాయాలను కలుగజేస్తాయో, సరుకులలో ఎంత పొదుపు చేసేందుకు వీలుంటుందో, ఇంటి పనులు బావినత్వంనుండి స్త్రీలకు ఎంతగా విముక్తి కలుగుతుందో, పారిశుధ్య పరిస్థితులలో ఎంత మెరుగును సాధించడానికి వీలుకల్గుతుందో వీటన్నిటినీ యావత్తు సమాజానికీ కార్మికప్రజలందరికీ అందజేయడానికి వీలుంటుందో సవివరంగా అది అభివర్ణించడమేలేదు.

ఆదర్శవంతమైన ఉత్పత్తి, ఆదర్శవంతమైన కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లు, ప్రతి పూడ్ ఆహారధాన్యాన్ని జాగ్రత్త చేయడంలోనూ పంపిణీ చేయడంలోనూ ఆదర్శవంతమైన శ్రద్ధ, నిజాయితీలు, ఆదర్శవంతమైన భోజనశాలలు, ఫలానా ఫలానా కార్మికుల నివాస

గృహంలో, ఫలానా ఫలానా గృహసముదాయంలో ఆదర్శవంతమైన పరిశుభ్రత — వీటన్నివట్లనూ ప్రతి కార్మిక, కర్షక సంస్థ ఇప్పుడు చూపుతున్న శ్రద్ధ, జాగ్రత్తలకంటే పదింతలు అధిక శ్రద్ధ జాగ్రత్తలనే మన ప్రతికావ్యవస్థ చూపాల్సి వుంటుంది. ఇవన్నీ కమ్యూనిజంయొక్క కొత్త మొలకలే. కాగా వాటికి సంరక్షణ చేయడం మన ప్రధాన సమిష్టి విధాయకం. మన ఆహార, ఉత్పత్తి పరిస్థితులు గడ్డుగానే వున్నప్పటికీ, సంవత్సరం ఆరునెలల బోల్షెవిక్ పరిపాలన కాలంలో, యావత్తు శ్రేణిలోనూ నిస్సంశయమైన ప్రగతి సాధించబడింది: ఆహార ధాన్యాల వసూలు మూడుకోట్ల పూడ్లనుండి (1917, 1వ ఆగస్టునుండి 1918, 1వ ఆగస్టు వరకూ) పదికోట్ల పూడ్లవరకు (1918, 1వ ఆగస్టునుండి 1919, 1వ ఆగస్టు వరకు) పెరిగింది; కూరగాయల తోటల విస్తీర్ణం అధికమైంది, విత్తనాలు చల్లకుండా వుండి పోయిన భూమి విస్తీర్ణం తగ్గిపోయింది, ఇంధనాల ఇబ్బంది విపరీతంగా వున్నప్పటికీ రైల్వే రవాణా మెరుగుపడడం ఆరంభమైంది; ఇలాగే ఇతర రంగాలలో కూడా పరిస్థితులు బాగు పడుతున్నాయి. ఈ మొత్తం పరిస్థితుల పూర్వరంగంతోనూ, శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగ యంత్రాధికారంయొక్క ఆసరాతోనూ కమ్యూనిజం కొత్త మొలకలు ఎంత మాత్రమూ వాడిపోవు; అవి పెరిగి పెద్దవై పరిపూర్ణమైన కమ్యూనిజంగా వుష్పించుతాయి.

* * *

ఈ గొప్ప చొరవనుండి అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి అన్ని ఆచరణీయములగు గుణపాఠాలనూ మనం తెలుసుకుందుకు “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్ల” తాత్పర్యాన్ని గురించి మనం మిక్కిలి తోతుగా పర్యాలోచించాల్సి వుంటుంది.

ఈ చొరవకి అన్ని విధాల సహాయమూ అందజేయాల్సి వుంటుందనేది మొదటి ప్రధాన గుణపాఠం. “కమ్యూన్” పదాన్ని మనవారు ఇవ్వవచ్చినట్టు వాడుతున్నారు. కమ్యూనిస్టులచే ప్రారంభించబడినట్టి, లేదా వారు పొల్గొంటూన్నట్టి ఎటువంటి సంస్థనైనా సరే వెంటనే “కమ్యూన్” అని అతి తరుచుగా దానికి నామకరణం చేస్తున్నారు, అలాచేయడంలో, సుదీర్ఘ మెనట్టి దృఢసంకల్పంతో సాగించినట్టి యత్నం వల్లనే సినలైన కమ్యూనిస్టు నిర్మాణంలో ఆచరణద్వారా సాధించబడి రుజువుకాబడగల్గిన విజయం వల్లనే అత్యంత గౌరవనీయమైన ఈ బిరుదును సంపాదించాల్సి వుంటుందనే విషయం విస్మరించబడుతుంది.

అందుచేతనే “నిమిషదార్ల కమ్యూన్లు” అనే పేరుకు సంబంధించినంత వరకూ, ప్రజా కమిస్సార్ల కాన్సిల్ జారీచేసిన ఉత్తరవును రద్దు చేయడానికి కేంద్ర కార్యవర్గ సమితి సభ్యులలో అధికసంఖ్యాకవర్గం చేసిన నిర్ణయం సరైనదేనని నా అభిప్రాయం. పేరు సరళంగా

వుండనీయండి - కాగా, కొత్త ఆర్గనైజేషన్ కార్యం ఆరంభ దశలలో, రోపాలకూ పార పాట్లకూ “కమ్యూన్స్”పై నిందపడకుండా, అందుకు బదులు చెడ్డ కమ్యూనిస్టులపైనే (ఇదే న్యాయమూ, ధర్మమూ కూడా) నిందపడుతుందని మనం ప్రాసంగికంగా చెప్పవచ్చు. “కమ్యూన్” పదాన్ని మామూలు వాడుకనుండి తొలగించివేయడమూ, కొత్తగా వచ్చిన ప్రతివాడూ దానిని లంకించుకొనడమును నిషేధించడమూ, లేదా తమ కార్యకలాపాన్ని కమ్యూనిస్టు పద్ధతిలో ఆర్గనైజుచేయడంలో తాము సమర్థులమని ఆచరణలో (చుట్టుపక్కలవున్న యావన్నంది ప్రజలచే ఏకగ్రీవంగా గుర్తించబడి) రుజువు చేసుకొనగల్గినట్టి సినలైన కమ్యూన్స్ చేత మాత్రమే ఈ పేరు వాడుకుందుకు అనుమతించడమూ మంచిదే అవుతుంది. సమాజం ప్రయోజనాలకై, కార్మికప్రజలందరి ప్రయోజనాలకై ప్రతిఫలం లేకుండా పనిచేసే సామర్థ్యం మీకుందని మొదట చూపండి, “విప్లవాత్మక రీతిలో పనిచేసే” సామర్థ్యం మీకుందని, శ్రామిక ఉత్పాదక శీలతను అధికంచేసే సామర్థ్యం, క్రియాకలాపాన్ని ఆదర్శప్రాయమైన విధంగా ఆర్గనైజు చేసే సామర్థ్యం మీకుందని మొదట చూపండి, ఇక అప్పుడు “కమ్యూన్” అనే గౌరవ నామంకోసం చేతులు చాపండి!

ఈ సంబంధంలో “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లు” మిక్కిలి విలువైన మినహాయింపు లని చెప్పాలి. ఎందుచేతంటే, కమ్యూనిస్టులలాగున పనిచేసే సామర్థ్యం తమకుందని మొదట చేతలు చేసి వారు రుజువుపరచుకుని, ఆ తరువాతే తమ మాస్కో-కజాన్ రైల్వేలో పని చేస్తూన్న అప్రవీణ కార్మికులూ, రైల్వే కార్మికులూ చొరవకి “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లు” అని పేరుపెట్టుకున్నారు. ఏ వ్యక్తి అయినా తన వ్యాపారసంస్థకు, కార్యాలయానికి, లేదా ఉద్య మానికి గాని, అది ఆదర్శవంతమైన, యథార్థమైన కమ్యూనిస్టు పద్ధతులపై ఆర్గనైజు చేయబడిందని, కష్టపడి చేసిన పనివల్లనూ, ఆచరణలో సుదీర్ఘమైన ప్రయత్నంచే సాధించ బడిన విజయంవల్లనూ రుజువుపరచనిదే కమ్యూన్ అని పేరుపెడితే, అట్టి వ్యక్తిని చిట్కా వైద్యుడనీ, బడాయిఖోరనీ నిర్దాక్షిణ్యంగా ఎగతాళిచేసి బహిరంగంగా చివాట్లుపెట్టాలి.

ఈ గొప్ప చొరవను, “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్సిక్లను,” మరొక కార్యానికి కూడా వినియోగించాలి, అదేదనగా పార్టీని శుద్ధిచేసే కార్యం. విప్లవానంతరం మొదటి దినాల్లో, “నిజాయితీ” కల్గినట్టి, అల్పబుద్ధి కల్గినట్టి అత్యధికసంఖ్యాక వ్యక్తులు ప్రత్యేకంగా పిరికి వారై వుండిన రోజుల్లోనూ, ఎట్టి మినహాయింపులూ లేకుండా సహజంగానే మెన్ షేవిక్లూ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలతోసహా, బూర్జువా మేధావిస్తరంలో ప్రతివారూ బూర్జువావర్గా నికి గులాములుగా తయారై విధ్వంసక చర్యలకు పూనుకున్న రోజుల్లోనూ, దుస్సాహసికులూ హానికరములగు ఇతర మూలద్రవ్యాలూ పాలక పార్టీ వెంటపడడం కేవలం అనివార్యమే అయింది. ఇలా కాకుండా ఏ విప్లవమూ ఇది వరకు జరగలేదు, ఇకముందూ జరగదు. అసలు విషయం

ఏమిటంటే, విశ్వసనీయమైనట్టి బలోపేతమైనట్టి పురోగామివర్గంపై ఆధారపడి, పాలక పార్టీ తన శ్రేణులను శుద్ధి చేసుకొనే సామర్థ్యం కలిగివుండాలి.

చాలాకాలం కిందటే మనమీ కార్యాన్ని ప్రారంభించాం. దీనిని నిలకడగానూ విసుగులేకుండానూ సాగించుతూనే వుండాలి. యుద్ధంలోకి కమ్యూనిస్టుల తరలింపు మనకు ఈ కార్యంలో సహాయపడింది: పిరికివందలూ దగల్బాజీలూ పార్టీనుండి పలాయనం చిత్తగించారు. శని విరగడైంది! ఇందువల్ల పార్టీ సభ్యత్వం తగ్గిపోవడమంటే పార్టీ బలమూ ప్రభావమూ బ్రహ్మాండంగా అభివృద్ధి అయ్యాయన్నమాట. శుద్ధి కార్యాన్ని మనం సాగించాలి, కాగా ఇందుకోసం “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్పీక్ల”ను ఉపయోగించాల్సి వుంటుంది: ఆరునెలలపాటు “విప్లవాత్మక రీతిలో పని చేయడం”లో, మాటవరకు “పరీక్షా కాలం,” లేదా “అర్హత కాలం” ముగిసిన తరువాత మాత్రమే సభ్యులను పార్టీలోకి చేర్చుకొనడానికి అంగీకరించాలి. 1917 అక్టోబరు 25 తరువాత చేరినట్టి, తాము నూటికి నూరుపాళ్ళూ విశ్వసనీయులైనట్టి, పార్టీ యెడల భక్తి కలిగినట్టి, కమ్యూనిస్టులై వుండేందుకు సమర్థత కలిగినట్టి వ్యక్తులమని ఒక ప్రత్యేక క్రియాకలాపం వల్లగానీ, లేదా సేవవల్లగానీ రుజువు చేసుకొననట్టి సభ్యులు అందరూ ఇట్టి పరీక్షను పూర్తిచేసి తీరాలని వారినుండి డిమాండుచేయాలి.

అచ్చమైన కమ్యూనిస్టు క్రియాకలాపం విషయంలో నిలకడగా అంతకంతకుమరింత అధికమైన కోర్కెలను పార్టీ కోరడం ద్వారా పార్టీని శుద్ధిచేసే కార్యం రాజ్యాంగయంత్ర పరికరాన్ని మెరుగుపరచి, విప్లవాత్మక శ్రామికవర్గ పక్షపు దిశగా రైతుయొక్క అంతిమ పరివర్తనను జాంబవంతుని అంగలతో మరింత చేరువగా తీసుకువస్తుంది.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం కింద రాజ్యాంగయంత్ర పరికరయొక్క వర్గ స్వభావంపై “కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్పీక్లు” అద్భుతమైన ఉజ్వలకాంతిని ప్రసరించాయని సందర్భవశాత్తూ ఇక్కడ చెప్పవచ్చు. “విప్లవాత్మక రీతిలో పని చేయడం” గురించి పార్టీ కేంద్ర కమిటీ ఒక లేఖ రాస్తోంది. లక్ష, రెండు లక్షల సభ్యత్వం కలిగిన (శుద్ధి కార్యం జరిగిన తరువాత మిగిలిన సంఖ్య ఇంత వుంటుందని నేను అనుకుంటాను; ప్రస్తుతపు సభ్యత్వం ఇంతకంటే అధికం) ఒక పార్టీయొక్క కేంద్ర కమిటీ ఈ భావాన్ని ప్రకటించింది.

ట్రేడ్ యూనియన్లలో ఆర్గనైజాకాబడిన కార్మికులు ఈ భావాన్ని స్వీకరించారు. రష్యాలోనూ, ఉక్రెన్లోనూ వీరిసంఖ్య సుమారు 40 లక్షలవరకూ వుంటుంది. వీరిలో బ్రహ్మాండమైన అధికసంఖ్యాకవర్గం శ్రామికవర్గ రాజ్యాధికారానికి, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి సుముఖంగా వుంది. రెండు లక్షలు, నలభైలక్షలు: ఒక విధంగా చెప్పాలంటే ఇదీ “పల్లచప్రకారం” విస్తృతి. దీని తరువాత వస్తారు లక్షలవరకూ రైతుప్రజలు: వీరిని మూడు ప్రధాన గ్రూపులకింద విభజించవచ్చు: అన్నిటికంటే అధికసంఖ్యను కల్గినట్టి శ్రామికవర్గ

నికి అతిసన్నిహితంగా వున్నట్టి అర్థశ్రామికులు, లేక పేదరైతులు; తరువాతివారు మధ్య తరగతి రైతులు, ఇక ఆఖరున, సంఖ్యలో అన్నిటికంటే మిక్కిలి చిన్న గ్రూపు అయిన కులొక్లు, లేక గ్రామీణ బూర్జువావర్గం.

ధాన్యపు వర్తకం చేయడానికి వీలున్నంత కాలమూ, కరువు పరిస్థితులనుండి లాభం చేసుకుందుకు వీలున్నంత కాలమూ (శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంకింద కొంతకాలం వరకూ ఇది అనివార్యమే అవుతుంది), రైతు అర్థ-కష్టజీవిగానూ, అర్థ-చట్టావ్యాపారిగానూ వుండి పోతాడు. చట్టావ్యాపారిగా అతడు మనకు శత్రువు, శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగయంత్రానికి అతడు శత్రువు; ధాన్యపు వర్తకం సాగించేందుకు స్వేచ్ఛను సమర్థించే బూర్జువావర్గం యొక్క, మెన్షెవిక్ షేర్, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ బి. చెర్నేన్కొవ్, వీరిద్దరినీ వీరిపర్యంతమూ వచ్చేవారిని కలుపుకొని, వీరితో సహా బూర్జువావర్గానికి విశ్వాసపాత్రులైన గులాములయొక్క అభిప్రాయాలవైపే అతడు మొగ్గుచూపుతాడు. కాని తానొక కష్టజీవిగా రైతు శ్రామిక వర్గ రాజ్యాంగయంత్రానికి మిత్రుడే, భూస్వామికి పెట్టుబడిదారుడికి వ్యతిరేకమైన పోరాటంలో కార్మికునికి విశ్వాసపాత్రుడైన మిత్రుడు. కష్టజీవులుగా రైతులు, వీరి అత్యధికరాశి, లక్షోపలక్ష కర్షకప్రజ, ఆర్గనైజ్ కాబడినట్టి లక్షోపలక్షల శ్రామికులతో ఏర్పడినట్టి శ్రామిక వర్గ అగ్రగామిదళంలో వున్న ఒకటి, రెండు లక్షల కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వానవున్న రాజ్యాంగ “యంత్రాంగానికి” తమ అండదండల నిస్తున్నారు.

ప్రజాస్వామ్యం అనే పదంయొక్క నిజమైన అర్థంలో ఇంతకంటే ప్రజాస్వామికమైనట్టి, కార్మిక, పీడిత ప్రజారాసులతో ఇంతకంటే దృఢతరమైన సంబంధాన్ని కలిగినట్టి రాజ్యాంగయంత్రం ప్రపంచంలో ఇంతవరకూ మనివుండలేదు.

“కమ్యూనిస్టు సుబ్బోత్నిక్” అనే పదం తెలియజేస్తున్నట్టి, ఈ సుబ్బోత్నిక్లలో నిర్వర్తించబడుతూన్నట్టి అచ్చంగా ఈ శ్రామికవర్గ క్రియాకలాపమే శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగ యంత్రంపట్ల రైతాంగంయొక్క సంపూర్ణ గౌరవాన్ని ప్రేమనూ చూరగొంటుంది. ఇట్టి క్రియాకలాపమే, కేవలం ఇట్టి క్రియాకలాపం ఒక్కటే, మనం చేపట్టిన మార్గం సరైనదనీ, కమ్యూనిజం సరైనదనీ అతనిని ఒప్పించగల్గి, మనయందు భక్తివిశ్వాసాలు గల్గిన మిత్రునిగా చేయగల్గుతుంది, కాగా ఆహార సమస్యలో మనం ఎదుర్కొంటూన్న చిక్కులను పూర్తిగా అంతరింపజేసేందుకూ, ఆహారధాన్యపు ఉత్పత్తి, పంపకాల విషయంలో పెట్టుబడిదారీ విధానంపై కమ్యూనిజంయొక్క సంపూర్ణ విజయానికీ, కమ్యూనిజాన్ని నిర్ద్వంద్వంగా దృఢపరచేందుకూ దారితీస్తుంది.

రాజ్యాంగయంత్రం

రాజ్యాంగయంత్రం
జాతీయ గ్రంథాలయం
హైదరాబాద్

స్పెర్డ్ థోవ్ విశ్వవిద్యాలయంలో 1919

11 తేదీన చేసిన ఉపన్యాసం

క్రామేడ్స్! మీరు వేసుకుని నాకు తెలియజేసిన ప్రణాళిక ప్రకారం నేటి ప్రసంగం రాజ్యాంగయంత్రం గురించి. ఈ విషయం గురించి మీకిదివరకే యేమాత్రం పరిచయంవుందో నాకు తెలియదు. మీ పాఠాలు యిప్పుడే మొదలైయాయనీ యీ విషయాన్ని వ్యవస్థాత్మకంగా అధ్యయనం చెయ్యడం మీకు యిదే మొదటి పర్యాయమనీ నా భోగట్టా. ఇది నిజమే అయితే యీ మొదటి ఉపన్యాసంలోనే శ్రోతలకందరికీ జటిలమైన యీ విషయాన్ని చెప్పవలసినంత స్పష్టంగానూ సుబోధకంగానూ చెప్పడంలో నేను కృతకృత్యుడను కాకపోవచ్చు. నిజంగా నేను కృతకృత్యుడను కాకపోయిన పక్షంలో యీ కారణంవల్ల మీరేమీ కలవరపడవలసిన అవసరం లేదని నేను మిమ్మరిని కోరవలసి వుంటుంది. ఎందుచేతంటే రాజ్యాంగయంత్రం అనే విషయం చాలా చిక్కులతో కూడిన కఠినమైన విషయమేకాకుండా బూర్జువా పండితులూ రచయితలూ తత్వవేత్తలూ యీ విషయాన్ని తక్కిడిబిక్కిడి తారుమారు చేసినట్టు బహుశా మరే విషయాన్ని కూడా చేయలేదు. అందుచేత సంక్షిప్తమైన యీ ఉపన్యాసం వినీవినడంతోనే మొదటి పాఠంతోనే యీ విషయం స్పష్టంగా అర్థం అయిపోతుందని కూడా అనుకోకూడదు. ఈ మొదటి ఉపన్యాసాన్ని మీరు విన్నతరువాత దీనిలో మీకు అర్థంకాని భాగాలనూ స్పష్టంగా తెలియని భాగాలనూ గుర్తుపెట్టి మీకు బోధపడని విషయాలు తదుపరి అధ్యయనంవల్లనూ ఉపన్యాసాలూ ప్రసంగాలవల్లనూ ఆ భాగాలు బోధపడి విశదం అయేటందుకు రెండవసారి మూడవసారి యింకా అవసరం అయితే నాల్గవసారి కూడా వాటినిగూర్చి మీరు పర్యోచన చెయ్యాలి. మనం మళ్ళీ మరొకసారి కలుసుకునేటందుకూ, అప్పుడు అన్ని అనుబంధ ప్రశ్నల గురించి పరస్పరాభిప్రాయాలను తెలుసుకునేందుకూ, యింకా తేటతెల్లంకాకుండా మిగిలి పోయిన విషయాలేమైతే వుంటాయో వాటిని గురించి తెలుసుకొనేందుకూ అవకాశం కలుగుతుందని నేను ఆశిస్తున్నాను. ఇంతేకాకుండా ప్రసంగాలనీ ఉపన్యాసాలనీ వినడమేకాకుండా మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు రాసిన పుస్తకాల్లో అత్యంతముఖ్యమైన వాటిలో అధమం కొన్నింటి

నైనా చదవడంలో మీకాలాన్ని వినియోగిస్తారని కూడా నేను ఆశిస్తున్నాను. ఈ ముఖ్యమైన గ్రంథాలు సోవియట్ పార్టీ పాఠశాల విద్యార్థులకు అందుబాటుగా వుండేందుకు వాటిపేర్లు మీ పుస్తక భాండాగారాల కేటలాగుల్లోనూ పాఠ్యగ్రంథాల్లోనూ వుంటాయనడంలో నాకేమీ సందేహం లేదు. ఈ గ్రంథాలలోని వివరణాశైలి కఠినాన్ని చూచి మీలో కొందరికి మొట్టమొదట భయం కలిగినప్పటికీ అందుచేత మీరు నిరుత్సాహ పడకూడదనీ మొదట చదివినప్పుడు మీకు స్పష్టంగా తెలియనిది రెండవసారి చదివినప్పుడుగాని మరొక దృక్కోణంనుండి పరీక్షించినప్పుడుగాని స్పష్టంగా తెలుస్తుందనీ మీకు నేను మళ్ళీ మరొకసారి హెచ్చరించవల్సి వుంది. ఈ ప్రశ్న అసలే అనేక చిక్కులతో కూడినదైవుండగా దానికితోడు బూర్జువా పండితులూ రచయితలూ దీన్ని యింకా యెంత చిక్కు పెట్టి పారేశారంటే యీ ప్రశ్నను నిజంగా అధ్యయనంచేసి దీనిలో ప్రావీణ్యాన్ని స్వతంత్రంగా సాధింపతలచుకున్నవారు దీన్ని స్పష్టంగానూ తుణ్ణంగానూ అవగాహన చేసుకోవడానికి యీ ప్రశ్నను అనేక పర్యాయాలు తర్జన భర్జన చేస్తూ పునఃపునహా దాన్నే యెత్తుకుంటూ దాన్ని వివిధ దృక్కోణాలనుండి పర్యాలోచన చేయడం అవసరం అని నేను మళ్ళీ మరొకసారి చెప్పవలసివుంది. ఇది రాజకీయాలన్నింటికీ యెంతో మూలకందమైనట్టిన్నీ మౌలికమైనట్టిన్నీ ప్రశ్న అవడంచేతనూ ఝంఝానిలయ విప్లవాత్మకములైనట్టి నేటి రోజుల్లోనేకాకుండా అత్యంత శాంతియుతమైన సమయాల్లోకూడా యే ఆర్థిక ప్రశ్నగాని యేరాజకీయ ప్రశ్నగాని చర్చించినప్పుడూ ప్రతి రోజూ యే ప్రతికలోనైనా సరే యీ ప్రశ్న మీకు తటస్థపడూతుంటుంది కాబట్టిన్నీ, యీ ప్రశ్నను పదేపదే యెత్తుకోవడం చాలా సులభం అవుతుంది కూడా. రాజ్యాంగయంత్రం అంటే యేమిటి? దాని స్వభావమేమిటి? దాని విశిష్టత యెందులో వుంది? రాజ్యాంగయంత్రంయెడల పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని కూలద్రోయడానికి పోరాడుతూన్న మన పార్టీ — కమ్యూనిస్టు పార్టీ — యొక్క వైఖరి యేమిటి? — అనే యీ ప్రశ్నలని మీరు ప్రతి రోజూ యేదో ఒక సందర్భంలో యెత్తుకోవలసి వస్తుంటుంది. రకరకాల విషయాల్లోనూ అతి స్వల్ప విషయాల గురించి పాఠాలను అధ్యయనం చేస్తూన్నప్పుడూ, యెప్పుడూ అనుకోని సందర్భాల్లోనూ, ప్రత్యర్థులతో చర్చలూ వివాదాలూ సాగిస్తూన్నప్పుడూ, యీ ప్రశ్నని మీరు ఎదుర్కోవలసి వుంటుంది గనుకనూ, మీ అధ్యయన ఫలితంగానూ రాజ్యాంగయంత్రాన్ని గురించి మీరు వినే ప్రసంగాలు ఉపన్యాసాల ఫలితంగానూ యీ విషయాన్ని స్వతంత్రంగా పరిశీలించగలిగే శక్తిని మీరు అలవరచుకోడం అన్నిటికంటే ముఖ్యమైన విషయం. ఎప్పుడైతే మీరీ ప్రశ్నను గురించి స్వతంత్రంగా ఒక పర్యవసానానికి రాగలుగుతారో అప్పుడే మీ అభిప్రాయాలను మీరు స్థిరపరచుకోగలిగి యెవరి యెదుటనైనాసరే, యెటువంటి సమయంలోనైనాసరే, మీ అభిప్రాయాలను సమర్థించుకోగలుగుతారన్నమాట.

ఈ నాలుగు మాటలూ చెప్పినతరువాత అసలు ప్రశ్న గురించి, అనగా: రాజ్యాంగ-యంత్రం అంటే యేమిటి? ఇది యేవిధంగా ఉద్భవించింది? పెట్టుబడిదారీవిధానాన్ని సంపూర్ణంగా కూలదొయ్యడానికి పోరాడుతూన్నట్టి కార్మిక వర్గ పార్టీ - కమ్యూనిస్టు పార్టీ - యీ రాజ్యాంగయంత్రంయెడల మౌలికంగా యెట్టి వైఖరిని ప్రదర్శించాలి? - అనే ప్రశ్నల గురించి ప్రస్తావించడం ప్రారంభిస్తాను.

బూర్జువా విజ్ఞానశాస్త్ర తత్వశాస్త్ర ధర్మశాస్త్ర అర్థశాస్త్ర ప్రతికారచనలయొక్క ప్రతినిధులు ప్రయత్నపూర్వకంగానూ అప్రయత్నంగానూ రాజ్యాంగయంత్రం అనే సమస్యను యింతగా తక్కిడిబిక్కిడి తారుమారు చేసేసినట్టు మరే యితర ప్రశ్నని కూడా తారుమారు చేయలేదని నేనిదివరకే చెప్పాను. ఈ నాటికికూడా యీ ప్రశ్నని మతవిషయక ప్రశ్నలతో తరుచు తారుమారు చేయడం జరుగుతుంది. మతసిద్ధాంతాల ప్రతినిధులేకాకుండా (వారు ఆలా చేస్తారని మనం అనుకోవడం సహజమే) మతదురభిమానాలయెడల తమకు పక్షపాతం లేదని చెప్పుకునేవారు సహితం రాజ్యాంగయంత్రం గురించి విశిష్ట సమస్యలని మత సమస్యలతో కలగాపులగం జేస్తారు. రాజ్యాంగయంత్రం అనేది యేదో ఒక దైవాంశసంభూతమైన విషయమనీ, ప్రకృతికి అతీతమైన విషయమనీ, యే శక్తివలన మానవాళి మనగలుగుతుందో, పురుషప్రసక్తి లేకుండా మానవాళికి కేవలం బాహ్యంనుండే యేశక్తిని కలుగజేస్తుందో, లేక కలుగజేయగలుగుతుందో, లేక ప్రసాదించుతుందో, అట్టి భగవత్కారణమైన ఒక శక్తి రాజ్యాంగయంత్రం అని ప్రతిపాదింపబూనే ఒక సిద్ధాంతాన్ని - తరుచుగా సైద్ధాంతికంగానూ తత్వశాస్త్రరీత్యానూ ఒక దృక్పథాన్ని, ఒక తర్కాన్ని కలిగిన క్లిష్ట సిద్ధాంతాన్ని - నిర్మించడానికే వారు ప్రయత్నిస్తుంటారు. ఈ సిద్ధాంతం దోపిడీవర్గాల - పెట్టుబడిదారీ భూస్వామ్య వర్గాల - స్వప్రయోజనాలతో యెంతగా ముడిపడిపోయిందంటే, వారి స్వప్రయోజనాలకి యెంతగా ఉపకరిస్తుందంటే, బూర్జువా ప్రతినిధివర్గులయొక్క అన్ని ఆచారవ్యవహారాల్లోనూ అభిప్రాయాల్లోనూ శాస్త్రంలోనూ యెంతలోతుగా చొచ్చుకొని పోయిందంటే, మీరు యెటువైపు తిరిగినాసరే, చివరికి మతదురభిమానాలకి మీరెన్నడైనా లోనయారా అన్న సూచననే అతి ఏహ్యపడి తిరస్కరించుతూ రాజ్యాంగయంత్రాన్ని స్థిరబుద్ధితో పరిశీలించగలమనే నమ్మకంతోపున్న మెన్షెవిక్ల, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల అభిప్రాయాల్లో కూడా, యీ సిద్ధాంతంయొక్క అవశేషాలు మీకు యెదురవుతునే వుంటాయి. మరియేయితర ప్రశ్నలకంటే (అర్థశాస్త్రపు మూల సూత్రాలు మినహా) యీ ప్రశ్నే రాజ్యపరిపాలన సాగిస్తున్న వర్గాలయొక్క స్వప్రయోజనాలపైన తీవ్రమైన ప్రభావాన్ని కలిగి వుంది కాబట్టి యీ ప్రశ్నను వారు మరింత గందరగోళపరచి చిక్కుపెట్టేశారు. ఇప్పుడు సంఘంలో కొందరు అనుభవిస్తున్న ప్రత్యేక ఆధిక్యతలనూ ఇప్పుడు ఉనికిలోవున్న దోపిడీ విధానాన్నీ, ఇప్పుడు ఉనికి

లోపున్న పెట్టుబడిదారీవిధానాన్నీ, సమర్థించడానికి యీ రాజ్యాంగయంత్ర సద్ధాంతం పని కొస్తుంది. కాగా యీ కారణంవల్లనే నిష్పక్షికంగా అందరూ యీ ప్రశ్నను ఆలోచించుతారని అనుకోవడమూ, తాము శాస్త్రజ్ఞులమని వాదించేవారు మనకి తప్పకుండా యీ విషయంపైన కేవలం శాస్త్రోక్తమైన అభిప్రాయాన్ని యివ్వగలుగుతారని మనం ఆశించడమూ కూడా, ఒక గొప్ప పొరపాటే అవుతుంది. రాజ్యాంగయంత్రం గురించిన ప్రశ్నలో, రాజ్యాంగయంత్రం గురించిన సద్ధాంతంలో, రాజ్యాంగయంత్రం గురించిన సూత్రంలో — మీరు యీ ప్రశ్నని బాగా తెలుసుకొని దానిని కొంతవరకూ లోతుగా తరిచి చూచినతరువాత — వివిధ వర్గాల మధ్య వున్న పరస్పర పోరాటం — యీ రాజ్యాంగయంత్రం గురించి వుండే అభిప్రాయ వైరుధ్యాల్లోనూ రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క పాత్రనీ దానియొక్క అంతరార్థాన్నీ అంచనా వేయడంలోనూ ద్యోతకమౌతూనో లేక ప్రతిబింబిస్తున్నో వున్న సంఘర్షణ ఒకటి — మీకు తప్పకుండా కనపడుతుంది.

ఈ ప్రశ్నని మనం వీలైనంత శాస్త్రోక్తంగా సమీపించడానికి రాజ్యాంగయంత్రం ఉద్భవంయొక్క, అభివృద్ధియొక్క చరిత్రను అధమం అతిస్థూలంగానైనా మనం గమనించ వలసి వుంటుంది. సాంఘిక శాస్త్రానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలో అత్యంత విశ్వసనీయమైన విషయమూ, యీ ప్రశ్నను సమీపించడంలో తండోపతండాలుగా వున్న వివరాలలో పడిపోయో, లేక పరస్పరవిరుద్ధంగా వున్నట్టి అభిప్రాయ వైవిధ్య పరంపరలో పడిపోయో దారితప్పి పోకుండా, సరిగ్గా సమీపించే అలవాటు చేసుకోవడంలో అత్యంత అవసరమైన విషయమూ, యీ ప్రశ్నను శాస్త్రోక్తంగా సమీపించడానికి అతిముఖ్యమైన విషయమూ ఏమిటంటే: దీనికి ఆధారమైన చారిత్రాత్మక సంబంధాన్ని మర్చిపోకుండా వుండడమూ, ఫలానా సంఘటన చరిత్రలో ఏలా ఉత్పన్నం అయినదీ, తన అభివృద్ధిలో యీ సంఘటన ఏ యే మౌలికావస్థలను అనుభవించినదీ అనే దృక్పథానంనుండి ప్రతి ప్రశ్ననూ పరిశీలించడమూ, ఆ ఫలానా విషయం నేడు ఏమి అయినదీ దాని అభివృద్ధి దృక్పథానంనుండి పరిశీలించడమూ.

రాజ్యాంగయంత్రం గురించిన ప్రశ్న సందర్భంలో ఎంగెల్స్ రచించిన “కుటుంబం, సొంత ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు” అనే గ్రంథాన్ని మీరు చదువుతారని నేను ఆశిస్తున్నాను. ఆధునిక సోషలిజం రచించిన మౌలికమైన గ్రంథాల్లో యీ గ్రంథం ఒకటి. ఈ గ్రంథంలో వున్న ప్రతీవాక్యమూ కూడా ఆదేదో ఆషామాషీగా చెప్పడంకాకుండా ఆఖండమైన చారిత్రక రాజకీయ అంశాలని ఆధారంగా చేసుకుని రాయబడిందనే నమ్మికతో ప్రమాణవాక్యంగా మనం ధైర్యంతో అంగీకరించవచ్చు. ఈ గ్రంథంలో అన్ని భాగాలూ కూడా సమాన విధంగా సుబోధకంగానూ సులభగ్రాహ్యంగానూ విశదీకరింపబడలేదనడంలో యెట్టి సందేహమూ లేదు. చరిత్రలోనూ అర్థశాస్త్రంలోనూ పాఠకుడికి యిదివరకే కొంత ప్రవేశం

వుందనే ఊహమీద కొన్ని భాగాలు రాయబడ్డాయి. అయినా యీ గ్రంథాన్ని మొట్టమొదటి పర్యాయం చదివేటప్పుడే మీకు అర్థంకాని యెడల దాని గురించి మీరు కంగారు పడనవసరం లేదని కూడా మళ్ళీ మరొకసారి మిమ్మలిని హెచ్చరిస్తున్నాను. ఈ గ్రంథం ఎవరికోగాని తొలిసారి చదివినవెంటనే బోధపడదు. ఈ గ్రంథంమీద మీకు ఆసక్తి కుదిరి మళ్ళీ మరొక సారి చదివారంటే గ్రంథం అంతా కాకపోయినా చాలా భాగాన్ని మీరు అర్థంచేసుకో గలుగు తారు. ఈ ప్రశ్నను సమీపించడంలో నేను యిదివరకు సూచించిన సరియైన దృక్పథాన్ని యీ గ్రంథం ప్రదర్శిస్తుండడం హేతువునే నేను యీ గ్రంథాన్ని పేర్కొంటున్నాను. రాజ్యాంగ యంత్రంయొక్క ఉద్భవాన్ని గురించి చారిత్రాత్మకమైన సంక్షిప్తవృత్తాంతంతో యీ గ్రంథం ఆరంభం అవుతుంది.

ఇతర ప్రశ్నలన్నింటి లాగేనే, ఉదాహరణకి: పెట్టుబడిదారీవిధానంయొక్క పుట్టుకా, మనిషిని మనిషి దోపిడీచేసే పద్ధతీ, సోషలిజమూ, సోషలిజం యేవిధంగా ఉద్భవించిందీ, యేకారణాలవల్ల అది ఉద్భవించిందీ — అనే ప్రతీ ప్రశ్ననీ కూడా సరిగ్గా సమీపించేందుకూ — ఈ ప్రశ్నయొక్క మొత్తం అభివృద్ధి చరిత్రనంతటినీ సింహావలోకనం చేస్తేనే ఈ ప్రశ్నని మనం చక్కగానూ ధైర్యంగానూ యెదుర్కొనగలుగుతాం. ఈ ప్రశ్న సందర్భంలో రాజ్యాంగ యంత్రం ఆదినుండీ వున్నటువంటిది కాదు అనే విషయాన్ని మొట్టమొదట మనం గ్రహించ వలసి వుంది. రాజ్యాంగయంత్రం అంటూ లేని కాలం ఒకటి వుండేది. సమాజంలో వర్గ విభజన యెప్పుడైతే యెక్కడైతే కనబడుతుందో, దోపిడీచేసేవారూ దోపిడీచేయబడ్డవారు ఎప్పుడైతే కనబడతారో, అప్పుడల్లా యీ రాజ్యాంగయంత్రం కనబడుతూనే వుంటుంది.

మనిషిని మనిషి దోపిడీచేయడంయొక్క మొదటి రూపం, వర్గములు — బానిసయజ మానులు, బానిసలు — అనే విభజనయొక్క మొదటి రూపం తలయెత్తక పూర్వం పితృ స్వామిక కుటుంబం వుంటూండేది. దీనినే గణము అని కూడా అంటూండేవారు (గణం అంటే, ఒక తెగ, ఒక బంధుత్వమూ యేర్పడిన కాలంలో, తెగల ప్రకారమూ బంధుత్వము ప్రకారమూ జీవించే సమిష్టి జీవనము). నాగరికతలో అట్టడుగు జాతుల జీవనంలో యీ పురాతన కాలంయొక్క స్పష్టమైన అవశేషాలు యీ నాటికి కూడా నిల్చివున్నాయి. పురాతన సంస్కృతిని గురించి రాసిన యేగ్రంథాన్ని మీరు తీసి చూసినాసరే సమాజంలో బానిస యజమానులు, బానిసలు అనే విభజన యింకా యేర్పడని ఆదిమ కమ్యూనిజాన్ని యించుమిం చుగా పోలినట్టి కాలం ఒకటి వుండేది అనే వాస్తవాంశంయొక్క యించుమించు స్పష్టమైన వర్ణనలు, సూచనలు, స్మరణలు, ఆ గ్రంథంలో మీకు తప్పకుండా తటస్థపడుతూనే వుంటాయి. కాగా ఆ కాలంలో రాజ్యాంగయంత్రం యింకా ఆవిర్భవించలేదు. ఒక క్రమపద్ధతి ప్రకారం బలాన్ని ప్రయోగించడానికీ బలప్రయోగంవల్ల ప్రజలని లోబర్చుకోవడానికీ ఒక ప్రత్యేక

యంత్రం అప్పటికి యింకా యేర్పడలేదు. ఇటువంటి యంత్రానికే రాజ్యాంగయంత్రం అని పేరు.

ఆదిమ మానవ సమాజంలో మనుష్యులంకా చిన్నచిన్న కుటుంబపు గుంపులలో జీవిస్తూ యించుమించుగా అడవిమనుష్యుల స్థితిలోనే వుంటూ, ఆభివృద్ధిలో యింకా అట్టడుగు స్థాయిలోనే వుంటూండే కాలంలో — ఆ కాలానికి ఆధునిక నాగరిక మానవసమాజ కాలానికి మధ్య యెన్నో వేల సంవత్సరాలున్నాయన్నమాట — రాజ్యాంగయంత్రం నెలకొల్పబడినట్టు యింకా అప్పటికి సూచనలైనా లేవు. ఆచారంయొక్క ప్రాబల్యమూ, కులపెద్దలకుండే అధికార గౌరవశక్తులూ, యివే మనకి కనపడుతూంటాయి. స్త్రీలకి కూడా అప్పడప్పుడు యీ అధికారం వుంటూండేది — అప్పటి రోజుల్లో స్త్రీల స్థితి యీనాడుండే అధోగతి దురవస్థ కాదు. కాని యితరులను పాలించేందుకూ, కేవలం ఈ పరిపాలనకోసమే యితరుల చిత్తాలని బలప్రయోగంవల్ల లోబర్చుకొనేందుకూ, నేడు అమలులో వుంటూ మీకందరికీ బాగా తెలిసినట్టి సాయుధసైనికదళాలు, కారాగృహాలు మొదలైన సాధనాలను చిహ్నంగా గలిగిన బలప్రయోగపు యంత్రాంగాన్ని వ్యవస్థాత్మకంగానూ శాశ్వతంగానూ తమ చేతుల్లోనే వుంచుకొనేందుకూ, కేటాయింపబడినట్టి ఒక ప్రత్యేక వర్గానికి చెందిన వ్యక్తులున్నట్టు — యేదైతే రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క సారాన్ని లక్షణాలుగా కలిగి వుంటుందో అట్టి వ్యవస్థ వున్నట్టు — ఆ రోజుల్లో మాత్రం మనకెక్కడా కనబడదు.

బూర్జువా పండితులచేత డాంబికంగా “మతము” అని నామకరణం చేయబడిన బోధనలనుండీ, చమత్కారాలనుండీ, తత్వశాస్త్రజ్ఞుల సిద్ధాంతరాద్ధాంతాలనుండీ, వారిచే ప్రతిపాదించబడిన అభిప్రాయాలనుండీ, మనం తప్పించుకుని బైటపడి వాటిని ఒక వైపు నెట్టివేసి విషయంయొక్క అసలు సారాంశాన్ని అవగాహన చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించే యెడల మానవ సమాజంనుండి కేవలమూ పరిపాలన చేయడానికే ప్రత్యేకించబడిన యంత్రాంగమే యీ రాజ్యాంగయంత్రం అనే విషయం మనం స్పష్టంగా తెలుసుకో గలుగుతాం. మరియే యితర కార్యాన్నీ నిర్వర్తించకుండా ఒకేఒక్క పరిపాలనా కార్యంలోనే నిమగ్నమైన ఒక ప్రత్యేకపు వ్యక్తుల కూటమి యెప్పుడైతే ఆవిర్భవిస్తుందో, పరిపాలన చేయడానికిగాను కారాగృహాలూ ప్రత్యేకపు దళాలూ సైన్యాలూ మొదలైన వాటిద్వారా బలప్రయోగంవల్ల యితరుల చిత్తాలని లోబర్చుకోవడానికి ఇట్టిప్రత్యేకపు వ్యక్తుల కూటమికి ఒక ప్రత్యేకపు యంత్రం ఎప్పుడు అవసర మవుతుందో, అప్పుడే రాజ్యాంగయంత్రం ఉద్భవిస్తుంది.

రాజ్యాంగయంత్రం అంటూ లేకుండానే ఆచారసాంప్రదాయాల బలంవల్లనో లేక కులపెద్దలకూ స్త్రీలకూ — ఆ రోజుల్లో స్త్రీలకు పురుషులతో సమాన హోదా, తరుచుగా హెచ్చైన హోదా కూడా వుంటూండేది — వుండే అధికార గౌరవాలవల్లనో, సాధారణ సంబం

ధాలు, మానవ సమాజమూ క్రమశిక్షణ, కార్యకలాపాల నిర్వహణ, పరిరక్షింపబడుతూండే కాలం, పరిపాలన నిర్వహణలో ప్రవీణులైనట్టి ప్రత్యేక వర్గమువారు ఇంకా ఏర్పడలేదు. సమాజంలో వర్గభేదం — యితరుల శ్రమని స్థిరంగా యెల్లకాలమూ తామే భుక్తం చేసుకోగలిగేటట్టిన్నీ కొందరి ప్రజలను దోచుకొనగలిగేటట్టిన్నీ వ్యక్తుల గ్రూపుల సమాజంలో విభజన — యేర్పడుతుందో, అప్పుడే ప్రజలని బలాత్కారంగా నిర్బంధం చేయడానికి ఒక ప్రత్యేకమైన యంత్రాంగం ఆవిర్భవించిందని చరిత్ర తెలుపుతుంది.

ఈ సమాజ వర్గవిభజనను చరిత్రలో జరిగిన ఒక ప్రధానాంశంగా యెల్లప్పుడూ పరిగణించవలసి వుంటుంది. వేలాది సంవత్సరాలనుంచి, ఎట్టి మినహాయింపు లేకుండా అన్ని దేశాల్లోనూ జరుగుతూన్న అన్ని మానవ సమాజాల అభివృద్ధి ఒక సాధారణ నియమానుసరణనూ, ఒక క్రమాన్నీ, ఒక సుసంగతాన్నీ ఈ అభివృద్ధిలో మనకు బహిర్గతం చేస్తోంది; ఈ విధంగా మొట్టమొదట వర్గాలు లేని సమాజం — ప్రభువులు లేని తొలి పితృస్వామిక, ఆదిమ సమాజం — మనకు ఉండెను; తర్వాత బానిసత్వం మీద ఆధారపడినట్టి సమాజం — మనకు ఉండెను. ఆధునిక నాగరిక ఐరోపాఖండం అంతా కూడా యీ దశను అనుభవించింది — రెండువేల సంవత్సరాలక్రితం బానిసవ్యవస్థ ఏకచక్రాధిపత్యాన్ని వహించి పరిపాలించింది. ప్రపంచంలో యితర భాగాల్లో వున్న ప్రజల్లో బహుళసంఖ్యాకవర్గం కూడా యీ దశను అనుభవించింది. కొన్ని వెనకబడిన జాతుల్లో బానిసత్వపు అవశేషాలు నేటికీ కూడా నిల్చి వున్నాయి. ఉదాహరణకి యీనాడుకూడా ఆఫ్రికాలో బానిసవ్యవస్థాసంస్థలు కొనసాగుతూనే వున్నాయి. మొట్టమొదట జరిగిన వర్గవిభజనలలో బానిసయజమానులూ బానిసలూ అనేది ప్రధానమైనది. మొదటి వర్గంవారు అన్ని ఉత్పత్తి సాధనాలనీ — భూమినీ దానితోపాటు పరికరాలనూ ఆ కాలంలో అవి యెంత ఆదిమ దశలో వున్నప్పటికీ కూడా — తమ సొంతానికి కలిగి వుండడమే కాకుండా, ప్రజలనే సొంత ఆస్తికింద కలిగి వుండేవారు. వీరు బానిసయజమానులనీ, యితరులకోసం శ్రమపడుతూ యితరులకు తమ శ్రమను సరఫరా చేసేవారు బానిసలనీ, పిలవబడుతూండేవారు.

చరిత్రక్రమంలో యీ రూపం తరవాత పూర్వజరిగిన అనే మరొక రూపం వచ్చింది. ప్రపంచంలోవున్న దేశాలన్నిటిలో చాలా దేశాలలో బానిసవిధానం, తన అభివృద్ధిలో, భూదాస్య విధానంకింద మార్పు చెందింది. ఈ దశలో, పూర్వజ భూస్వాములనీ రైతుభూదాసులనీ, సమాజంలో మౌలికమైన విభజన ఒకటి యేర్పడింది. ప్రజల మధ్య వుండే సంబంధాల స్వరూపం కూడా మార్పు చెందింది. బానిసయజమానులు బానిసలని తమ సొంత ఆస్తిగా పరిగణించేవారు. ధర్మశాస్త్రం కూడా యీ అభిప్రాయాన్నే స్థిరపరచి, బానిసపై సంపూర్ణ హక్కును కలిగియున్న బానిసయజమానియొక్క సొంత చరాస్తిగా బానిసను పరిగణించింది. రైతు

బానిసకు సంబంధించినంతవరకు మాత్రం, వర్గదాస్యమూ వర్గపరాధీనతా యెప్పటిలాగే వుండి పోయినప్పటికీ రైతులు ప్యూడల్ భూస్వామియొక్క సొంత చరాస్తులకింద పరిగణింపబడక రైతులయొక్క శ్రమను భూస్వామి అనుభవించడానికీ, వారిచేత నిర్బంధంగా కొన్ని సేవలను చేయించుకోడానికీ, భూస్వామికి అధికారం వున్నట్టు మాత్రమే అంగీకరించబడింది. ఆచరణలో మాత్రం మీకందరకీ తెలిసినట్టే యీ వ్యవసాయ బానిస విధానం అన్నిదేశాలలోకంటే ముఖ్యంగా రష్యాలో చాలా కాలంవరకూ అత్యంత ఘోరాతిఘోరమైన రూపాలను ధరిస్తూ వుండిపోయి బానిసవిధానంకంటే యేవిధంగానూ కూడా భిన్నంగా వుండేది కాదు.

దీని తదుపరి వర్తకవాణిజ్యాలు అభివృద్ధి పొంది, ప్రపంచ మార్కెట్టు రూపొంది డబ్బు చెలామణీ అభివృద్ధి పొందడంతో భూస్వామ్యవిధానపు సమాజంలోనే పెట్టుబడిదారీ వర్గం అనే కొత్తవర్గం ఒకటి ఆవిర్భవించింది. సరకులలోనుండీ, సరకుల వినిమయంలోనుండీ, డబ్బుయొక్క శక్తి అధికం అవడంలోనుండీ, పెట్టుబడియొక్క శక్తి ఉత్పన్నం అయింది. పద్దెనిమిదవ శతాబ్దిలోనూ — సరిగ్గా చెప్పాలంటే పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చివరినుండి పందొమ్మిదవ శతాబ్ది అంతట్లోనూ — ప్రపంచం అంతటా విప్లవాలు సంభవించాయి. పశ్చిమ యూరప్ దేశాలన్నింటిలోనూ ప్యూడలిజం అంతమొందింపబడింది. అన్ని దేశాల్లోకంటే ఆలస్యంగా యిది రష్యాలో సంభవించింది. 1861 లో రష్యాలో కూడా ఒక మౌలికమైన మార్పు జరిగింది. ఫలితంగా ఒక సమాజరూపంపోయి దాని స్థానే మరొక సమాజరూపం వచ్చింది — ప్యూడలిజం పోయి దాని స్థానాన్ని పెట్టుబడిదారీవిధానం ఆక్రమించుకుంది. దానికింద వర్గవిభజన, దానితోపాటు భూదాస్యంయొక్క జాడలూ అవశేషాలూ మునపటిలాగే వుండిపోయినప్పటికీ, దానిలో వర్గవిభజన మౌలికంగా నూతన రూపాన్నే ధరించింది.

అన్ని పెట్టుబడిదారీ దేశాల్లోనూ వున్న పెట్టుబడిని కలిగినవారూ, భూఖామందుల మిల్లుల ఫ్యాక్టరీల సొంతదారులూ, మొత్తం ప్రజలందరి శ్రమమీదనూ అధికారాధిపత్యాన్ని వహిస్తూ ఆ యీ దేశాల జనాభాలో మునుపూ అల్పసంఖ్యాకవర్గంగానే వుంటూ యిప్పటికీ కూడా అల్పసంఖ్యాకవర్గంగానే వుంటున్నారు. ఎవరైతే తమ రెక్కల కష్టాన్ని — తమ శ్రమ శక్తిని — అమ్ముకోవడంద్వారానే ఉత్పత్తి విధానంలో తమ జీవనభృతిని గడుపుకుంటూ, యేవర్గంలో అయితే అధికసంఖ్యాకవర్గమైన కూలికార్మికులుగా శ్రామికులుగా వుంటున్నారో, అట్టి శ్రామిక కోటానకోటినంతటిపైననూ అధికారాధిపత్యాలను వహిస్తూ వారిని పీడించుతూ వారిని దోచుకుంటూన్నట్టి స్వల్పాతిస్వల్ప అల్పసంఖ్యాకవర్గంగానే వుంటున్నారు. పెట్టుబడిదారీ విధానంలోకి పరివర్తనచెందడంతో వెనకటి ప్యూడల్ విధానపు కాలంలోనే అప్పటి కప్పుడే ఒకరినుండి ఒకరు ఐక్యతలేక చీలిపోయి అణగదొక్కుబడిన రైతులు పాక్షికంగా (అధిక సంఖ్యాకవర్గం) శ్రామికులుగానూ, పాక్షికంగా (అల్పసంఖ్యాకవర్గం) తామే కార్మికులనూ

కిరాయి ఇచ్చి పనిలో పెట్టుకొనేటట్టి ధనిక రైతులుగానూ, గ్రామీణ బూర్జువావర్గంగానూ, మార్పుచెందారు.

మౌలికమైన యీ వాస్తవాంశాన్ని — ఆదిమ బానిసత్వపు రూపాలనుండి భూదాస్య విధానంలోకి, అందులోంచి చిట్టచివరకి పెట్టుబడిదారీవిధానంలోకి, సమాజంయొక్క పరివర్తనను — మీరెప్పుడూ జ్ఞాపకం వుంచుకుంటూనే వుండాలి. ఎందుచేతనంటే మౌలికమైన యీ అంశాన్ని జ్ఞాపకం పెట్టుకోవడంవల్లనే అన్నిటికీ మూలమైన యీ మౌలిక పరిధుల్లోనే అన్ని రాజకీయ సిద్ధాంతాలనీ ఇమడ్చగలిగినప్పుడే మీరు యీ సిద్ధాంతాలను సరిగా విలువకట్టి, అవి వేటిని గురించి వివరించి చెబుతున్నాయో ఆ విషయాలను అర్థంచేసుకో గలుగుతారు. ఇంతే కాదు: మానవ చరిత్రలో మహత్తరములైన ఈ యుగాలు — బానిసయాజమాన్య, పూర్వ డిమాండ్ పెట్టుబడిదారీ యుగాలు — ఒక్కొక్కటి పదులూ వందలూ శతాబ్దాల కాలం విస్తరించి ఒక్కొక్క యుగం వివిధములైన రాజకీయ రూపాలనూ విభిన్నములైన రాజకీయ సిద్ధాంతాలనూ ఆభిప్రాయాలనూ విప్లవాలనూ ప్రదర్శిస్తూంది. సమాజంలో యీ వర్గ విభజన, వర్గపరిపాలనలో కలిగిన యీ మార్పును, మార్గదర్శి అయిన యీ సూత్రాన్ని ధృఢంగా పట్టుకుని, యీ దృక్పథంనుండి ఆర్థిక రాజకీయ ఆధ్యాత్మిక మతవిషయకవగైరా, సాంఘిక సమస్యలన్నింటినీ పరిశీలించే పక్షంలోనే — ఈ అత్యంత వైవిధ్యాన్ని నానావిధ వ్యత్యాసాన్ని — ముఖ్యంగా బూర్జువా పండితులు రాజకీయవేత్తలు ప్రతిపాదించిన రాజకీయ తాత్త్విక తదితర సిద్ధాంతాలకు సంబంధించిన విషయాలను — మీరు అర్థంచేసుకోగలుగుతారు.

రాజ్యాంగయంత్రాన్ని, మూలకందమైన యీ విభజన దృక్పథానంనుండి పరీక్షించినట్టే, మానవసమాజం వర్గాలకింద విభజింపబడక పూర్వం — నేను వెనక చెప్పినట్టు — రాజ్యాంగయంత్రం ఆవిర్భవించి వుండేది కాదు. కాని యెప్పుడైతే వర్గాలకింద సాంఘిక విభజన పుట్టి వేరూనిందో, ఎప్పుడైతే వర్గసమాజం ప్రాదుర్భవించిందో, అప్పుడే రాజ్యాంగయంత్రం కూడా పుట్టి వేరూని పాతుకుపోవడం మొదలుపెట్టింది. బానిసవిధానం, పూర్వ లిజం పెట్టుబడిదారీవిధానం, యీ దశలను పూర్తిచేసినట్టిన్నీ, యింకా యీ దశలగుండా సాగుతూన్నట్టిన్నీ, వందలాది దేశాలగురించి మానవచరిత్ర తెలుపుతూంది. ఈ దేశాల్లో ప్రతి ఒక్క దేశంలోనూ చారిత్రాత్మకమైన మార్పులు యెంత విపరీతంగా జరిగినప్పటికీన్నీ, బానిసవిధానంనుండి పూర్వలిజంలోకి అందులోనుండి పెట్టుబడిదారీవిధానంలోకి, అందులోనుండి ప్రస్తుతం ప్రపంచం అంతటా సర్వవ్యాపితంగా పెట్టుబడిదారీవిధానానికి వ్యతిరేకంగా సాగుతూన్న పోరాటానికి మారినప్పుడు, మానవాభివృద్ధికి సంబంధించిన యెన్ని రాజకీయ అవస్థాంతరాలు యెన్ని విప్లవాలు జరిగినప్పటికీన్నీ, వీటన్నిటిలోనూ రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఆవిర్భావం మీకు స్పష్టంగా గోచరించుతూనే వుంటుంది. అదెప్పుడూ కూడా సమాజంలో

నుండి వేరుగా కేటాయింపబడినట్టిన్నీ పరిపాలనా కార్యంలో పూర్తిగానో, లేక యించుమించు పూర్తిగానో, లేక ప్రధానంగానో నిమగ్నులైనట్టి వ్యక్తులబృందంతో కూడినట్టిన్నీ, ఒక ప్రత్యేక యంత్రంగానే వుంటూ వచ్చింది. ప్రజలందరూ కూడా ఒక వైపున పాలితులకిందనూ, రెండవవైపున సమాజంలోనుండి పైకిలేచి పాలించడంలో నిపుణులైన పాలకులు అని, రాజ్యాంగ యంత్రానికి ప్రతినిధులు అని, పేరుమోసినవారికిందనూ విభజింపబడుతున్నారు. ఈ యంత్రం — తమలో కడమవారిని పరిపాలించే వ్యక్తులబృందం — నిర్బంధాన్ని ఉపయోగింపగలిగేటట్టిన్నీ పచ్చిబలాన్ని ప్రయోగింపగలిగేటట్టిన్నీ ఉపకరణాన్ని — ప్రజలమీద యీ బలాత్కారం యేరూపాన్ని ధరిస్తూందీ అన్న ప్రసక్తి లేకుండానే — కేవలం దుడ్డుకర్రనే కానీయండి, లేదా బానిసశకంలో మరింత బాగా పరిణతి చెందిన వివిధ రకాల ఆయుధాలనే కానీయండి, లేదా మధ్యయుగాలలో బయలుదేరిన మందుగుండు పేల్చే ఆయుధాలనే కానీయండి, లేదా చిట్టచివరకి ఇరవైయ్యో శతాబ్దిలో సాంకేతిక నైపుణ్యశక్తిలోని అత్యద్భుతాలున్నూ, ఆధునిక సాంకేతికశాస్త్రంయొక్క వినూతన విజయాల ననుసరించి నిర్మింపబడినట్టిన్నీ, అధునాతన ఆయుధాలనే కానీయండి — తన అధీనం చేసుకుంటుంది. బలప్రయోగ విధానాలు మారాయి, కాని రాజ్యాంగయంత్రం అంటూ ఒకటి వున్నప్పుడల్లా మాత్రము ప్రతి మానవ సమాజంలోనూ, యితరులని పరిపాలించేటటువంటిన్నీ, యితరులమీద అధికారాన్ని చలాయించేటటువంటిన్నీ, యితరులమీద ప్రభావాన్ని కలిగినటువంటిన్నీ, తమ శక్తిని నిలబెట్టుకోవడానికిగాను పచ్చిబలాన్ని ప్రయోగించే ఉపకరణాన్ని, దౌర్జన్యాన్ని ఉపయోగించగలిగే ఉపకరణాన్ని, ఆ ఫలానా శకంలో సాధించిన సాంకేతిక నైపుణ్యస్థాయి ననుసరించి తయారు చేయబడిన ఆయుధాలని తమ హస్తగతం చేసుకున్న వ్యక్తులబృందం ఒకటి యెప్పుడూ వుంటూనే వచ్చింది. కాగా యిట్టి సాధారణ సంఘటనలను పరిశీలన చేయడంవల్లనే, వర్గాలు లేనప్పుడు, దోపిడీచేసే వారూ దోపిడీచేయబడ్డవారూ లేనప్పుడు, రాజ్యాంగయంత్రం యెందుకు లేకపోయింది, వర్గాలు వుట్టేటప్పటికల్లా రాజ్యాంగయంత్రం యెందుకు వుట్టాలి, అనే ప్రశ్నలని మనంతట మనమే వేసుకోవడంవల్లనే — ఒక్క యీ మార్గంవల్లనే, రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క సారాంశమూ అంతరార్థమూ యేమిటి, అనే ప్రశ్నకి మనం సమాధానం తెలుసుకోగలుగుతాం.

ఒక వర్గంమీద మరొక వర్గం చేసే పరిపాలనని నిలబెట్టుకోవడానికి ఉపయోగించే యంత్రమే రాజ్యాంగయంత్రం. మానవ సమాజంలో యింకా వర్గాలు యేర్పడని శకంలోనూ బానిసయుగం యింకా ఆరంభంకాకముందూ, ఆదిమ సమాజ పరిస్థితుల్లో వుండి ఇంచుమించు సమాన హక్కులతోనే వున్న ప్రజలయొక్క శ్రమ ఉత్పాదకశక్తి యింకా అతి తక్కువ స్థాయిలోనే వున్న పరిస్థితులలోనూ, అతి మొరటైన అనాగరిక జీవనాన్ని గడపడానికైనా చాలీచాలనంతమేరకే ఆదిమ మానవుడు ఉత్పత్తిని చేయగలిగే స్థితిలో వుండి ప్రజలందరూ

కాయకష్టం చేసినప్పుడూ — సమాజంలోనున్న మిగతా ప్రజలమీద తమ ప్రభావాన్ని చూపించి వారిమీద పాలనాధికారాన్ని చలాయించడానికి ప్రత్యేక వ్యక్తుల బృందం ఒకటి సమాజంలో నుండి వేరుపడియింకా పైకి రాలేదు సరేకదా, రావడానికి తగిన అవకాశాలు కూడా యేర్పడ లేదు. ఎప్పుడైతే మొట్టమొదటి రూపంలో సమాజంలో వర్గవిభజన యేర్పడిందో, యెప్పు డైతే బానిసవిధానం తలయెత్తిందో, యెప్పుడైతే వ్యవసాయకృషమయొక్క అతిమోఘైన రూపాలను సాంద్రీకరించడంవల్ల ఒక ప్రత్యేక వర్గానికి చెందినవారు కొంత అదనపు ఉత్పత్తి చేయగలిగారో, యెప్పుడైతే బానిసయొక్క నికృష్టజీవనానికి అదనపు ఉత్పత్తి తప్పనిసరిగా అవసరం లేకపోయిన కారణంగా బానిసయజమానికి హస్తగతం అయేదో, యీ ప్రకారంగా యెప్పుడైతే బానిసయజమానుల వర్గం యేర్పడి వేళ్లాని ధృఢంగా పాతుకుని పోయిందో — అప్పుడే, యీ వర్గం వేళ్లాని ధృఢంగా పాతుకుని పోవడానికే, రాజ్యాంగయంత్రం ఆవిర్భవించి తీరవలసిన అవసరం కలిగింది.

ఆ ప్రకారమే అది ఆవిర్భవించి తీరింది కుడానూ — బానిసస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రం, బానిసయజమానులకు శక్తినిచ్చి, బానిసలపై పరిపాలనచేసే అధికారాన్ని యిచ్చినట్టి యంత్రం, అవతరించింది. వెనకటి రోజుల్లో సమాజమూ, రాజ్యాంగయంత్రమూ, యీ రెండూ కూడా యిప్పటికంటే చాలా చిన్నవిగానే వుంటూండేవి. రవాణారాకపోకల బందోబస్తులు బహుస్వల్పంగా వుండేవి — యిప్పటి ఆధునాతనమైన రవాణా యేర్పాట్లు అప్పుడుండేవి కావు. పర్వతాలు నదులు సముద్రాలు యిప్పటికంటే అప్పుడు మరింత దుర్ఘటమైన ఆటంకాలుగా వుండేవి. ఈ హేతువును అప్పటి రాజ్యాలు భౌగోళికంగా చాలా తక్కువ పరిధుల్లోనే యేర్పడి చాలా చిన్న విగా వుంటూండేవి. ఇరుకైన ఎల్లలమధ్యనే యేర్పడి చాలా తక్కువ వైశాల్యంగల కార్యరంగాన్నే కలిగిన రాజ్యానికి సాంకేతికశాస్త్ర దృష్ట్యా చాల దుర్బలమైన రాజ్యాంగయంత్రమే వుంటూండేది. అయినప్పటికీ బానిసలను బానిసశృంఖలాల్లోనే నిర్బంధించి వుంచుతూ సమాజంలో వున్న ఒక భాగం రెండో భాగాన్ని వశపరచుకొని దానిని పీడించుతూ వుండేటట్టి ఒక యంత్రం వుంటూనే వచ్చింది. సమాజంలో వుండే ఆత్యధిక భాగాన్ని, సమాజంలో వుండే రెండో భాగం యొక్క స్వప్రయోజనాలకోసం యథావిధిగా నిర్బంధంగా పనిచేయించుకోవాలంటే, బలప్రయోగం చేయగలిగే యంత్రం ఒకటి శాశ్వతంగా వుండితీరాలి. వర్గాలు యేర్పడనంతవరకు యిలాంటి యంత్రమూ యేర్పడనే లేదు. ఎప్పుడైతే వర్గాలు తలలెత్తాయో, యెప్పుడైతే యీ వర్గవిభజన మరింత రోతుకు చొచ్చుకునిపోయి వేళ్లతన్ని పాతుకుపోయిందో, అటువంటి చొట్ల సర్వత్రా యెల్లప్పుడూ రాజ్యాంగయంత్రం అంటూ ఒక ప్రత్యేక రాజ్యపాలనా యంత్రం గా తలయెత్తుతూ వచ్చింది. ఈ రాజ్యాంగయంత్రం రకరకాల రూపాలను ధరించింది. బానిస యుగంలో ఆ కాలపు ప్రమాణాలదృష్ట్యా అత్యంత అభివృద్ధి, నాగరికత, సంస్కృతి కలిగిన

దేశాల్లో — ఉదాహరణకు బానిసవిధానంమీదే సంపూర్ణంగా ఆధారపడినట్టి పురాతన గ్రీసు, రోము దేశాల్లో — అప్పటికే రకరకాల రూపాల్లో రాజ్యాంగయంత్రం ప్రబలి వుంటూండేది. ఆ కాలంలో రాచరికానికి రిపబ్లిక్ ప్రజాసత్తాకానికి మధ్య వుండే తేడా, ప్రభువర్గపాలనకూ డెమోక్రసీకి ప్రజాస్వామికానికి మధ్యవుండే తేడా అప్పుడే తలయెత్తడం ఆరంభించింది. రాచరికం అంటే, ఒకేఒక్క వ్యక్తియొక్క అధికారమూ, ప్రజాసత్తాకం అంటే, ఎన్నుకొనబడని రాజ్యాధికారశక్తి యేదీ కూడా లేకపోవడమూ, అన్నమాట. ప్రభువర్గపాలనం అంటే మొత్తంమీద కొద్దిపాటి అల్పసంఖ్యాకవర్గపు అధికారమూ, ప్రజాస్వామికం అంటే ప్రజాధికారమూ, అన్నమాట (డెమోక్రసీ అన్న గ్రీకుపదానికి అక్షరశః అర్థం ప్రజలయొక్క అధికారం). ఈ భేదాలన్నీ కూడా బానిస శకంలో పొడచూపాయి. ఈ భేదాలున్నప్పటికీ కూడా అప్పటి రాజ్యాంగయంత్రం రాచరికం కానీయండి ప్రజాసత్తాకమే కానీయండి ప్రభువర్గపాలితమే కానీయండి ప్రజాస్వామ్యపాలితమే కానీయండి — యేదైనప్పటికీ కూడా బానిసస్వామ్య శకంలోని రాజ్యాంగయంత్రం బానిసస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రంగానే వుండేది.

పురాతనయుగ చరిత్ర అధ్యయనం చేసేటప్పుడు యీ విషయాన్ని గురించి మీరు వినే ప్రతిప్రసంగంలోనూ, రాచరికప్రభుత్వాల మధ్యనూ ప్రజాసత్తాక ప్రభుత్వాల మధ్యనూ జరిగిన పోరాటాలను గురించి మీరు వింటూంటారు. అయితే బానిసలు మనుష్య మాత్రులతో సమానంగా పరిగణింపబడేవారు కారని — పౌరసత్వపు హక్కులున్న ప్రజల్లాగ పరిగణింపబడకపోవడం అటుండగా, అసలు మనుష్య మాత్రుల్లాగ కూడా పరిగణింపబడేవారు కారన్న మౌలికమైన వాస్తవాంశాన్ని మాత్రం యీ సందర్భంలో మీరు గమనింపవలసి వుంటుంది. రోమను ధర్మశాస్త్రం వారిని గృహోపకరణములైన తట్టా బుట్టా చీపురూలాంటి చరాస్తిగానే పరిగణించింది. నరహత్య గురించిన న్యాయచట్టం అసలు బానిసలకు వర్తించేదే కాదు. వ్యక్తి పరిరక్షణను గురించిన యితర న్యాయచట్టాలమూట ఇక చెప్పనే అక్కర లేదు. బానిసయజమానులు మాత్రమే పూర్ణస్వత్వార్హతలు కలిగినవారుగా భావింపబడడంచేత రోమను ధర్మశాస్త్రం వీరినే పరిరక్షించేది. ఈ హేతువును రాచరికం అమలులో వున్నాసరే ప్రజా సత్తాకం ప్రవేశపెట్టబడినాసరే అది బానిసయజమానుల రాచరిక ప్రభుత్వంగానో లేక బానిసయజమానుల ప్రజాసత్తాక ప్రభుత్వంగానో మాత్రమే వుండేది. బానిస యజమానులే అన్ని హక్కులనీ అనుభవించుతూ వుండగా, ధర్మశాస్త్ర దృష్టి బానిసలు కేవలం చరాస్తిగానే భావింపబడేవారు. కాగా బానిసమీద యెటువంటి దౌర్జన్యము జరిపినా కూడా, చివరకి బానిసను హత్య చేసినా కూడా, అది ఒక నేరంకింద లెక్కకొచ్చేదే కాదు. బానిసవిధానాన్ని అవలంబించిన ప్రజాసత్తాక రాజ్యాలు వాటివాటి ఆంతరంగిక నిర్మాణంలో ఒక దానితో ఒకటి భేదిస్తూ వుండేవి: ప్రభువర్గపాలన కలిగిన ప్రజాసత్తాకాలూ వుండేవి, ప్రజాస్వామికాన్ని కలిగిన ప్రజాసత్తా

కాలూ వుండేవి. ప్రభువర్గపాలన ప్రజాసత్తాకంలో విశేషాధికారాలను కలిగిన యేకొద్దిమంది వ్యక్తులు మాత్రమో ఎన్నికలలో పాల్గొనేవారు. ప్రజాస్వామిక ప్రజాసత్తాకంలో అందరూ ఎన్నికల్లో పాల్గొనేవారు — అందరూ అనగా బానిసలు మినహా బానిసయజమానులందరూ అన్నమాట. అన్ని యితర విషయాలకంటే మూలకందమైన యీ విషయం, రాజ్యాంగయంత్ర సమస్యని బాగా విశదీకరించి, రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క నిజమైన స్వభావాన్ని స్పష్టంగా వ్యక్తపరుస్తుంది. కాబట్టి యీ విషయాన్ని గుర్తుంచుకోవల్సిన అవసరం యెంతైనా వుంది.

ఒక వర్గాన్ని మరొకవర్గం పీడించడానికి సాధ్యపడే యంత్రమే — ఒక వర్గంయొక్క చెప్పచేతల్లో కడమ వర్గాలను తాబేదారులుగా అణిగి వుండేటట్టుచేసే యంత్రమే — రాజ్యాంగ యంత్రం. ఈ యంత్రానికి అనేక రూపాలున్నాయి. బానిసయజమానుల రాజ్యంలో రాచరికమూ, ప్రభువర్గపాలిత ప్రజాసత్తాకమే కాకుండా, ప్రజాస్వామ్య ప్రజాసత్తాకం కూడా వుండేది. వాస్తవానికి ప్రభుత్వ రూపాల్లో అత్యంత వైవిధ్యం వుంటూండేదే కాని, వాటి సారం యెప్పుడూ ఒక్కటిగానే వుండేది: బానిసలు యెవ్విధమైన హక్కులు లేకుండా పీడిత వర్గం కింద యేర్పడి మనుష్య మాత్రులుగానైనా పరిగణింపబడనివారుగా వుండేవారు. ప్యూడల్ రాజ్యాంగయంత్రంలో కూడా యిదే విధంగా వుండడం మనం చూస్తాం.

దోపిడీ రూపంలో వచ్చిన మార్పుబానిసస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రాన్ని ప్యూడల్ రాజ్యాంగ యంత్రకింద మార్చేసింది. దీనికి అపారమైన ప్రాముఖ్యత వుండేను, బానిసస్వామ్య సమాజంలో బానిసకి యెట్టి హక్కులూ లేకుండా వుంటూ మనుష్య మాత్రుడికిందైనా పరిగణింపబడే వాడు కాడు. ప్యూడల్ సమాజంలో రైతుబానిసని భూమికి కట్టిపడేశారు. భూమితో కూడా భూమికి ముడిపడిపోయిన ఒక భాగంగా రైతులు (ఆ రోజుల్లో ప్రజల్లో అధికసంఖ్యాకవర్గం రైతులే — పట్నవాసప్రజల సంఖ్య చాలా తక్కువగా వుండేది) పరిగణింపబడడమే భూదాస్య విధానంయొక్క ప్రధాన లక్షణం — భూదాస్య విధానంయొక్క అసలు భావమే అది. భూస్వామి చేత రైతుకి యేర్పరచబడిన పొలంమీద భూస్వామిచేత యిన్ని రోజులంటూ నిర్ణయించబడిన రోజుల్లోనే రైతు పనిచేసుకోవడానికి వీలుండేది. కడమ రోజుల్లో రైతుబానిస తన ఖామందుకోసం పనిచేయవలసి వచ్చేది. వర్గసమాజంయొక్క అసలు సారం మార్పుచెందకుండా అలాగే వుండిపోయింది: వర్గదోపిడీమీదే సమాజం ఆధారపడి వుండేది. ఒక్క భూస్వాములకే సంపూర్ణమైన హక్కులుండేవి. రైతులకి హక్కులంటూ యేమాత్రమూ వుండేవి కావు. ఆచరణలో వారిస్థితికి, బానిసస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రంలో బానిసస్థితికి, కించిత్తు కూడా వ్యత్యాసం వుండేది కాదు. ఐనప్పటికీ రైతుబానిస భూస్వామియొక్క సరాసరి ఆస్తికింద పరిగణింప బడకపోవడంచేత, రైతాంగాన్ని భూదాస్యంనుండి విముక్తి చేయడానికి సువిశాలమైన పథం ఒకటి యేర్పడింది. తన సొంత పొలంలో తన కాలంలో కొంతకాలన్నే నా వినియో

గించుకోడానికి — అంటే మాటవరనకి తనమీద తనకి కొంత స్వాధికారం లభించే — వీలు కలిగింది అతనికి. కాగా దినుసుల మార్పిడికీ, వర్తక వ్యాపార సంబంధాల అభివృద్ధికీ, అవకాశాలు హెచ్చుకావడంతో ప్ర్యాడల్ విధానం క్రమేణ విచ్ఛిన్నమైపోయి రైతాంగపు విమోచనకి క్రమక్రమంగా సువిశాలమైన అవకాశం యేర్పడ సాగింది. బానిస సమాజంకంటే ప్ర్యాడల్ సమాజం ఎప్పుడూ కూడా మరింత క్లిష్టభూయిష్టంగా వుండేది. వాణిజ్యము పరిశ్రమ మరింతగా అభివృద్ధి పొందడానికి అవకాశంవుంటూ, అప్పటికే ఆ రోజుల్లోనే యీ అవకాశం పెట్టుబడిదారీవిధానానికి దారితీసింది. మధ్యయుగాల్లో ప్ర్యాడలిజంయొక్క ప్రాబల్యం హెచ్చుగా వుండేది. కాగా యిక్కడ కూడా రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క రూపాల్లో వైవిధ్యం వుంటూ యిక్కడ కూడా రాచరికమూ ప్రజాసత్తాకమూ — ప్రజాసత్తాకంయొక్క రూపం యెంతో అస్పష్టంగా వున్నప్పటికీ కూడా — రెండు వుంటూండడం మనకి కనపడుతూంది. రెండు రూపాలూ వుంటూండినప్పటికీ ప్ర్యాడల్ భూస్వామీ అసలైన పరిపాలకుడుగా పరిగణింపబడేవాడు. రైతుబానిసకి యేలాంటి రాజకీయ హక్కులూ వుండేవి కావు.

బానిసవిధానం, ప్ర్యాడలిజమూ, యీ రెండు విధానాల్లోనూ కూడా నిర్బంధాన్ని ప్రయోగించనిదే అత్యల్పసంఖ్యాకవర్గం ఒకటి, అత్యధికసంఖ్యాకవర్గాన్ని పాలించడానికి వీలుపడేది కాదు. వీడితవర్గాలు తమ వీడను వదలగొట్టుకోడానికి యెడతెగకుండా చేసిన ప్రయత్నాలయొక్క దృష్టాంతాలు చరిత్రనిండా అనేకం కనబడుతూనే వున్నాయి. బానిసతనంనుండి విముక్తి చెందడానికి దశబ్బులతరబడి నడచిన యుద్ధాలగురించి బానిసవిధానపు చరిత్రలో అనేక చోట్ల ఉల్లేఖింపబడివుంది. స్పార్టాకస్ అనే బానిస బానిసతిరుగుబాటుల్లోకల్లా సుమారు రెండువేల సంవత్సరాలకిందట జరిగినట్టి ఒక బృహత్తరమైన తిరుగుబాటులో పాల్గొన్న వీరాగ్రేసరుల్లో ఒకడు అవడం హేతువును జర్మను కమ్యూనిస్టులు — పెట్టుబడిదారీవిధానం మోపిన బరువును వదలించుకోడానికి నిజంగా పోరాడుతూన్న యేకైక జర్మను పార్టీ — “స్పార్టాకస్” అనే పేరును యిప్పుడు పెట్టుకున్నారని ప్రసంగవశాత్తూ యిక్కడ చెప్పవలసి వుంది. బానిసలందరూ ఐక్యమై సాయుధులై స్పార్టాకస్ నాయకత్వన బ్రహ్మాండమైన సేనగా తయారై లేవనెత్తిన మహత్తరమైన తిరుగుబాటులో ఢీకొని, బానిసవిధానంపైనే పూర్తిగా నిర్మించబడి అనేక సంవత్సరాలుగాపైగా సర్వశక్తివంతంగా కనపడిన రోమను సామ్రాజ్యం అనేక దెబ్బలనూ పోట్లనూ భరించవలసి వచ్చింది. చిట్టచివరకి వారు ఓడిపోయి ఖైదీలుగా పెట్టుబడిపోయి బానిసయజమానుల చేతుల్లో నానా చిత్రహింసలపాలు అయిపోయారు. వర్గసమాజం పుట్టినదిమొదలు దాని చరిత్ర అంతటిలోనూ యిలాంటి అంతర్యుద్ధాలనేకం జరుగుతూనే వచ్చాయి. బానిసవిధాన శకంలో జరిగిన గొప్ప అంతర్యుద్ధాన్ని ఇప్పుడే ఉదహరించు. ప్ర్యాడల్ శకమంతా నిరంతరం జరుగుతూనే వుండినట్టి రైతు తిరుగుబాట్లతో

నిండి వుంది. ఉదాహరణకింద మధ్యయుగాల్లో జర్మనీలో రెండు వర్గాలమధ్యా — భూస్వాములకీ భూదాసులకీ — జరిగిన పోరాటం పెద్దయెత్తున విస్తరించి భూస్వాములకి వ్యతిరేకంగా రైతులు లేవదీసిన ఒక అంతర్యుద్ధంకింద పరిణమించింది. ఈ విధంగానే రష్యాలో భూస్వాములకు వ్యతిరేకంగా రైతులు పదేపదే లేవదీసిన తిరుగుబాట్లయొక్క ఉదాహరణలు మీకందరకీ బాగా తెలిసినవే.

తమ పరిపాలనను నిలబెట్టుకొనే ఉద్దేశంతోనూ, తమ శక్తితాహతులను భద్రపరచు కొనే లక్ష్యంతోనూ, అపారమైన సంఖ్యలో వున్నట్టి ప్రజని తమకిందకి లొంగదీసుకుని వారి నందరినీ యేకంజేసి వారిపైని కొన్ని చట్టాలనూ నిబంధనలనూ మోపడానికి వీలుగా వుండేందుకు భూస్వాములకు యంత్రాంగం ఒకటి అవసరమైంది. కాగా రైతుబానిసలపైన భూస్వాములయొక్క శక్తిని పకడ్బందీగా నిలబెట్టడమే యీ చట్టాలలో వున్నట్టి ప్రధానోద్దేశం. ఉదాహరణకు, రష్యాలోనే కానీయండి, లేక యెంతో వెనకబడి నేటికి కూడా ప్యూడలిజం కొన సాగుతూన్న ఆసియా దేశాల్లోనే కానీయండి, ప్రజాసత్తాకమైనాసరే రాచరికమైనాసరే — ఆ భేదం అంతా రూపంలోనే వుంది — అచ్చంగా ఇదే ప్యూడల్ రాజ్యాంగయంత్రం. రాజ్యాంగయంత్రం రాచరికం అయినప్పుడు ఏకైక వ్యక్తియొక్క పరిపాలనను అందరూ అంగీకరించే వారు; రాజ్యాంగయంత్రం ప్రజాసత్తాకమయినప్పుడు అందులో భూస్వామ్య సమాజంయొక్క ఎన్నికైన ప్రతినిధులు యేదో ఒక స్థాయిలో పాల్గొనడం అందరూ అంగీకరించేవారు — ప్యూడల్ సమాజంలో యీ విధంగా వుంటూండేది. భూమిపై స్వామ్యం గల్గిన అల్పాతి అల్ప సంఖ్యాకులైన భూస్వాములు — వారికి పూర్తిగా లోబడిపోయి వున్నట్టి అత్యధికసంఖ్యాకవర్గమైన రైతుబానిసలు — యీ విధంగా రెండు వర్గాలకింద విభజనను ప్యూడల్ సమాజం ప్రదర్శించింది.

వర్తకవ్యాపారాల అభివృద్ధి, సరుకుల మారకపు అభివృద్ధి, వీటి ఫలితంగా కొత్త వర్గ మొకటి — పెట్టుబడిదారుల వర్గం — సృజితమైంది. మధ్యయుగాల ఆఖరి సంవత్సరాల్లో, అమెరికా కనుగొనబడిన కారణంగా ప్రపంచ వాణిజ్యవ్యాపారం అపారంగా పెరిగిన తరువాతనూ, వెండి బంగారాలు బాగా హెచ్చు అయిపోవడంతో వెండి బంగారాలే మారకపు పరికరాలుగా పరిణమించిన తరువాతనూ, డబ్బు చెలామణి ఫలితంగా కొంతమంది వ్యక్తులకి బ్రహ్మాండమైన ఐశ్వర్యాలని పోగుచేసుకొనే అవకాశం కలిగిన తరువాతనూ, పెట్టుబడి తలయెత్తింది. ప్రపంచం అంతటా వెండి బంగారాలే ధనంగా అంగీకరించబడ్డాయి. భూస్వాముల వర్గంయొక్క ఆర్థికశక్తి క్షీణించిపోయి కొత్తగా పైకొచ్చిన వర్గంయొక్క శక్తి — పెట్టుబడి యొక్క ప్రతినిధులశక్తి — అభివృద్ధి అయింది. సమాజంయొక్క పునర్నిర్మాణం యెలా జరిగిందంటే, పైకిమాత్రం పౌరులందరూ సమానంగానేవున్నట్టు కనబడ్డారు. బానిసయజ్ఞ

మానులు బానిసలు అన్న పూర్వపు విభజన అదృశ్యమైపోయింది. ఎవడిదగ్గర యెంత పెట్టుబడి వున్నదీ విచక్షణ లేకుండా న్యాయం యెదుట అందరూ సమానులే అన్నారు: భూమిని ప్రైవేటు ఆస్తిగా కలిగిన ఖామందై నాసరే, తన శ్రమశక్తి తప్ప 'నా' అన్న మరేయితర ఆస్తి లేని బికారీవాడై నాసరే — న్యాయం యెదుట అందరూ సమానులే. న్యాయం అందరినీ సమానంగా రక్షిస్తుంది. కేవలం తమ శ్రమశక్తి అనే ఆస్తి తప్ప మరేయితర ఆస్తిపాస్తులూ లేక క్రమక్రమంగా దరిద్రంతో క్రుంగిక్కుశించిపోతూ నాశనం అయిపోయి శ్రామికవర్గయుల కింద దిగజారిపోయిన అలగాజనం, ఆస్తివరుల ఆస్తిమీద పడకుండా ఆస్తిని రక్షిస్తుంది చట్టం. ఇదీ పెట్టుబడిదారీ సమాజం."

ఈ విషయాన్ని గురించి యింకా విపులీకరించి చెప్పడానికి నాకు యిప్పట్లో అవకాశం చాలదు. పార్టీయొక్క కార్యక్రమాన్ని మీరు చర్చించేటప్పుడు యీ ప్రశ్నని మీరు మళ్ళీ యెత్తుకోవలసిన అవకాశం మీకు కలుగుతుంది — అప్పుడు పెట్టుబడిదారీ సమాజంయొక్క స్వభావాలను లక్షణాలను మీరు తెలుసుకొన గలుగుతారు. ఈ సమాజం భూదాస్య విధానంమీద — పాత ప్యూడల్ విధానంమీద — స్వేచ్ఛ అనే నినాదాన్ని యిస్తూ విజృంభించింది. కాని ఆస్తి వున్న వారికోసమే ఆ స్వేచ్ఛ. కాగా ప్యూడలిజం ధ్వంసం అయిపోయినతరువాత — యిది పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చివరి కాలానికీ పందొమ్మిదవ శతాబ్ది మొదటి కాలానికీ మధ్య జరిగినా — రష్యాలో మాత్రం కడమ దేశలలోకంటే ఆలస్యంగా 1861 లో జరిగింది, ప్యూడల్ విధాన రాజ్యాంగయంత్ర స్థానాన్ని ప్రజలందరికీ స్వేచ్ఛకావాలనే నినాదాన్ని చాటుతూన్నట్టిన్నీ, యావత్తు ప్రజాభీష్టాన్నీ తాను వ్యక్తీకరిస్తున్నాని ఘంటాపథంగా చాటుతూన్నట్టిన్నీ, తాను వర్గ భేదాలున్న రాజ్యాంగయంత్రం యెంత మాత్రం కాను అని చెప్పుకుంటున్నట్టిన్నీ, పెట్టుబడిదారి రాజ్యాంగయంత్రం ఆక్రమించింది. ఈ సందర్భంలో యావత్తు ప్రజలందరి స్వేచ్ఛ కోసమూ పోరాడుతూన్న సోషలిస్టులకీ, పెట్టుబడిదారీ విధానపు రాజ్యాంగయంత్రానికీ పోరాటం — యిప్పుడు సోవియట్ సోషలిస్టు రిపబ్లిక్ స్థాపనకు దారితీసి, యావత్తు ప్రపంచానికీ విస్తరించినట్టి పోరాటం — సంభవించింది.

ప్రపంచపెట్టుబడికి వ్యతిరేకంగా యిప్పుడు లేవనెత్తిన యీ పోరాటాన్ని అర్థంచేసుకోవాలంటేనూ, పెట్టుబడిదారీ రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఆంతర్యాన్ని మనం గ్రహించాలంటేనూ, ప్యూడల్ రాజ్యాంగయంత్రంమీదకి పెట్టుబడిదారీ రాజ్యాంగయంత్రం విజృంభించినప్పుడు అది స్వేచ్ఛా నినాదంతో రణభేరిని మోగిస్తూ సంఘర్షణలోకి దిగిందన్న విషయాన్ని మనం గుర్తుంచుకోవాలి. ప్యూడలిజం అంతంకావడమూ, తత్ఫలితంగా రైతులు పరిహారాన్ని సీదాగా చెల్లించివేసుకో లేక కొంత భాగాన్ని క్విట్ రెంటుగా చెల్లించుతూనో తాము క్రయంచేసిన భూములను తమ పూర్తి ఆస్తికింద సంపాదించుకొనడానికి అవకాశం దొరికిన

కారణంవల్లనూ, భూడలిజం అంతమవడం పెట్టుబడిదారులకి స్వేచ్ఛను కలిగించి వారికే ఉపకరించింది. ప్రైవేటు ఆస్తిమీదనే అసలు రాజ్యాంగయంత్రం ఆధారపడి వుండడంచేత ఆస్తి యేవిధంగా సంక్రమించినాసరే ఆస్తిని రాజ్యాంగయంత్రం పరిరక్షిస్తుంది. కనుకనే దీన్ని గురించి అది యేమాత్రమూ చికాకు వడలేదు. ఆధునిక నాగరిక రాజ్యాలన్నింటిలోనూ రైతులు ప్రైవేటు ఆస్తిదారులైయారు. భూస్వామి తన భూమిలో కొంత భాగాన్ని రైతుకి దఖలు పరచినప్పుడు కూడా రాజ్యాంగయంత్రం భూస్వామికి క్రయధనం బదులుగా పరిహారాన్ని యిప్పించి అతన్ని బహూకరించుతూ ప్రైవేటు ఆస్తిని పరిరక్షిస్తూనే వచ్చింది. ప్రైవేటు ఆస్తిని సంపూర్ణంగా కాపాడి భద్రపరుస్తాను అని రాజ్యాంగయంత్రం అక్షరాల ఘంటా పథంగా చాటి, ప్రైవేటు ఆస్తికి అన్నివిధాలా వత్తాను ఇచ్చి, దాన్ని పరిరక్షించి, దానికి దోహదం చేసింది. వర్తకుడూ, పరిశ్రమయజమానీ, ఫ్యాక్టరీ సొంతదారుడూ — వీరందరి ఆస్తిహక్కులని రాజ్యాంగయంత్రం గుర్తించింది. ప్రైవేటు ఆస్తిమీదనూ పెట్టుబడియొక్క శక్తిబలాల మీదనూ, ఆస్తిపాస్తులంటూ లేని కార్మికులను కూలినాలిచేసుకుని బతికే రైతాంగాన్ని పూర్తిగా పీడించుకుని తినడంమీదనూ, నిర్మించబడిన యీ రాజ్యాంగయంత్రం స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాల మీదనే తన పరిపాలన నెలకొల్పబడిందని ప్రకటించింది. భూడలిజంతో పోరాడుతూ ఆస్తి హక్కులకు సంపూర్ణమైన స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలు వుంటాయని చాటింది. కాగా వర్గవిభేదాలు పాటించే రాజ్యాంగయొక్క రోజులు అంతరించి పోయాయనిపైకి నటిస్తూనే, ఈ బడాయిలు ప్రకటించి మరీ విర్రవీగింది.

ఐనప్పటికీ పేదరైతాంగాన్ని కార్మికవర్గాన్ని తమకింద అణచిపెట్టి వుంచడానికి పెట్టుబడిదారులకి సహాయంచేసే యంత్రంగానే వుంటూ వచ్చింది రాజ్యాంగయంత్రం. కాని పైకి మాత్రం అది స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను రక్షించుతూన్నట్టే కనబడింది. సార్వజనికమైన ఎన్నికహక్కు వుంటుందని గొప్పగా చాటిచెప్పింది. ఇంకా తన పక్షంవారిచేత, తన పీఠాధిపతుల చేత, తన చెప్పచేతల్లో వున్న పండితవర్గంచేత, తత్వవేత్తలచేత, తాను వర్గాలను పాటించే రాజ్యాంగయంత్రాన్ని యెంత మాత్రము కాను అని చెప్పించింది. వర్గయుతమైన రాజ్యాంగయంత్రంతో సోవియట్ సోషలిస్టు రిపబ్లిక్కులు పోరాడుతున్న యీ సమయంలో తమదే ప్రజాయుత్తమైనట్టినీ ప్రజాస్వామికమైనట్టినీ రాజ్యాంగయంత్రమనీ, మనం స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలని కాలరాసేస్తున్నామనీ, బలాత్కారమే, కొందరు కొందరిని అణగదొక్కడమే, ప్రాతిపదికగాగల రాజ్యాంగయంత్రాన్ని నిర్మించామనీ మనమీద వారు అభాండాలు వేస్తున్నారు. ప్రపంచ సోషలిస్టు విప్లవం ఆరంభమై, అప్పుడే కొన్నిదేశాల్లో యీ విప్లవం జయప్రదంగా సాగి, ప్రపంచపెట్టుబడికి వ్యతిరేకంగా లేవనెత్తిన, యీ పోరాటం అత్యంత తీవ్రస్థాయిలో చెలరేగుతున్నప్పుడు, అనగా వర్తమాన సమయంలో, రాజ్యాంగయంత్ర సమస్య అత్యంత

ప్రాముఖ్యతను వహిస్తూన్నట్టి - నిజంగా చెప్పాలంటే వెంటనే పరిష్కారం కావలసినట్టి - ప్రశ్నగానూ, ఏప్రశ్నలోనైతే నేటి రాజకీయ సమస్యలూ రాజకీయ వివాదాలూ అన్నీ కేంద్రీకరింపబడినవో అట్టి ప్రశ్నగానూ తయారైంది.

రష్యాలోనూ బాగా నాగరికత చెందిన యితర దేశాల్లోనూ వున్న రాజకీయ పక్షాల్లో యేపక్షాన్ని మనం తీసుకుని చూసినాసరే, యించుమించు అన్ని రాజకీయ వివాదాలు విభేదాలు అభిప్రాయాలు కూడా నేడు యీ రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క భావన చుట్టూ కేంద్రీకృతమవుతూన్నట్టు మనకి స్పష్టంగా కనబడుతుంది. పెట్టుబడిదారీ దేశాల్లో వున్న రాజ్యాంగయంత్రం ప్రజాస్వామికమైన ప్రజాసత్తాకాల్లోకల్లా అత్యంత స్వేచ్ఛాయుత ప్రజాస్వామిక ప్రజాసత్తాకాల్లో వున్న రాజ్యాంగయంత్రం, ముఖ్యంగా అమెరికా స్వీట్జర్లెండులలో వున్న రాజ్యాంగయంత్రం, ప్రజాభీష్టాన్ని, మొత్తం ప్రజానిర్ణయాన్ని, జాతీయాభీష్టాన్ని, ఇత్యాదులను ప్రతిబింబిస్తుందా - లేక ఆ దేశాల కార్మికవర్గ రైతాంగాలమీద తమ అధికారం కొనసాగుతూండేటట్టు తమకి అండగా పెట్టుబడిదారులు నిలబెట్టుకున్న యంత్రంగానే వుందా? - మౌలికమైన యీ ప్రశ్నమీదనే రాజకీయ వివాదాలన్నీ కేంద్రీకృతమౌతున్నాయి బోల్షెవిజాన్ని గురించి వీళ్లు యేమిటంటున్నారు? పెట్టుబడిదారీవర్గపు ప్రతికలన్నీ బోల్షెవిక్లమీద దుమ్మెత్తిపోస్తున్నాయి. ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనని బోల్షెవిక్లు మట్టిపాలు జేస్తున్నారనే బూజుపట్టిన అభాండాలు చర్చితచరణంగా ప్రచారంచెయ్యని వార్తాపత్రిక మచ్చుకు ఒక టై నా మీకు కనపడదు కదా. మన మెన్షెవిక్లూ సోషల్-రివల్యూషనరీలూ మంచితనంగానే (ఒక మంచితనమైనా అయివుండవచ్చు, లేదా బందిపోటుతనంకంటే మంచితనమే కొంప తీస్తుంది అని శాస్త్రంచెప్పిన మంచితనమైనా అయివుండవచ్చు) బోల్షెవిక్లు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలని మట్టిపాలు చేశారనే అభాండాన్ని తామే కనుగొని బైటపెట్టినట్టుగా నమ్ముతూంటే మాత్రం, వారు పొరపాటు చేయడమేకాకుండా నలుగురినోట అవహేళన పాలవుతున్నారనే చెప్పాల్సి వుంది. ఐశ్వర్యంతో తులతూగున్న దేశాల్లో కోట్లాది ధనాన్ని సంపాదించిన వార్తాపత్రికల్లో - తమ ప్రచారంకోసం కోట్లమీద ఖర్చుపెడుతూ కోట్ల సంఖ్య ప్రతుల్లో బూర్జువా వర్గపు అబద్ధాలనూ సామ్రాజ్యవాదవిధానాన్నీ ప్రచారంచేస్తూన్న వార్తాపత్రికల్లో - అమెరికా ఇంగ్లండు స్వీట్జర్లెండు దేశాలు ప్రజాస్వామ్యమీద ఆధారపడి పురోగమించిన రాజ్యాలైవుండగా, బోల్షెవిక్ ప్రజాసత్తాకరాజ్యం స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలంటే యేమిటో యెరగని బందిపోటుదొంగల రాజ్యమనిన్నీ, ప్రజాపరిపాలన సూత్రాన్ని మట్టిపాలు చేయడమేకాకుండా, వున్న రాజ్యాంగనిర్ణయ పరిషత్తునే తరిమేసి స్వస్తిచెప్పేసేవరకూ పోయారనేటటువంటి మౌలికమైన వాదనలనీ అభాండాలనీ శతధా బోల్షెవిజం నెత్తిమీద వెయ్యని ప్రతిక ఒక్కటి కూడా లేదు. బోల్షెవిక్లమీద ఘోరాతిఘోరమైన యీ ఆరోపణలను ప్రపం

చంలో సర్వతా పదేపదే ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఈ ఆరోపణల గురించి మనం ఆలోచించినప్పుడు అసలు రాజ్యాంగయంత్రం అంటే యేమిటి అన్న ప్రశ్ననే తేల్చవలసి వస్తుంది. ఈ ఆరోపణలని అర్థంచేసుకోవాలంటే వాటిని పరిశీలించి — పూరికే వాటినిగురించి యితరులు చెప్పే మాటలని నమ్మి పరిశీలించకుండా దృఢమైన మన స్వంత అభిప్రాయాలతో మనంతట మనం, వాటి లోగుట్టు తెలుసుకోడానికని పరిశీలించాలంటే, రాజ్యాంగయంత్రం అంటే యేమిటో మనకి స్పష్టంగా తెలిసి వుండాలి. ఈ సందర్భంలో, అన్ని రకాల పెట్టుబడిదారీ రాజ్యాంగయంత్రాల గురించి, వాటిని సమర్థించి వాటి ఉనికిని కాపాడడానికి యుద్ధానికి పూర్వం సృష్టించిన అన్ని తరహాల సిద్ధాంతాల గురించి, మనం తెలుసుకోవలసి వుంటుంది. ఈ ప్రశ్నకి మనం స్పష్టమైన జవాబు యివ్వాలంటే యీ సిద్ధాంతాలనన్నింటినీ, యీ అభిప్రాయాలనన్నింటినీ, మనం విమర్శనాదృష్టితో పరిశీలించవలసి వుంటుంది.

ఇందుకు ఎంగెల్స్ రచించిన “కుటుంబం, సొంత ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టు పూర్వోత్తరాలు” అనే పుస్తకం చాలా సహాయపడుతుందనీ అది మీరు చదవడం మంచిదనీ యిదివరకే చెప్పాను. ఏరాజ్యాంగయంత్రంలో అయితే భూమి, ఉత్పత్తి సాధనాలూ పైవేటు ఆస్తులుగానే వుండి, పెట్టుబడిదే పైచేయిగా వుంటుందో, అట్టి రాజ్యాంగయంత్రం యెంత ప్రజాస్వామికంగా వున్నప్పటికీ కూడా — సార్వజనికమైన ఎన్నికహక్కు, రాజ్యాంగ నిర్ణయ పరిషత్తు, పార్లమెంటు, యివన్నీ కూడా అసలు విషయంయొక్క ఆంతర్యాన్ని యేమాత్రమూ మార్చనట్టి కేవలం లాంఛనాలుగానే — ఒక విధమైన హుండి వ్రతాలుగానే వుంటూ — కార్మికవర్గాన్ని పేద రైతాంగాన్ని అణచివెయ్యడానికి ఉపయోగపడే యంత్రమే అవుతుందని యీ పుస్తకంలో వుంది.

రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క అధికార రూపాల్లో వైవిధ్యం వుండొచ్చు: అది ఒక చోట ఒక రూపంలో వున్నప్పుడు పెట్టుబడి తన శక్తిని ఒక విధంగా మూర్తిభవింపజేస్తుంది. అది మరొకచోట మరో రూపంలో వున్నప్పుడు పెట్టుబడి తన శక్తిని మరొక విధంగా మూర్తి భవింపజేస్తుంది. ఇది యెలాగున్నప్పటికీ — ఎన్నిక అర్హతలంటూ వుండనీయండి లేకపోనీ యండి, ప్రజాసత్తాకం ప్రజాస్వామికమైనదే కానివ్వండి కాకపోనివ్వండి, అసలు శక్తి మాత్రం ప్రధానంగా పెట్టుబడి చేతుల్లోనే వుంటుంది. ఆ మాటకోస్తే — రాజ్యాంగం యెంత ప్రజా స్వామికంగా వుంటే, పెట్టుబడిదారీ విధానంయొక్క రాజ్యం అంత మొరటుగాను అంత దయదాక్షిణ్యాలు లేకుండానూ వుంటుందన్నమాటే. ప్రపంచంలో వున్న ప్రజాస్వామిక ప్రజా సత్తాకలన్నింటిలోకి అత్యంత ప్రజాసత్తాకమైనట్టి రాజ్యాల్లో అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు ఒకటి. ఐనప్పటికీ అమెరికాలో వున్నట్టు (యీ విషయం 1905 తరువాత అక్కడకి వెళ్లిన వారికి బహుశా బాగా తెలిసి వుంటుంది) పెట్టుబడియొక్క శక్తి సమాజం అంతటిమీద

పట్టెడుమంది కోటీశ్వరుల శక్తి — యింత మొరటుగాను యింత బాహుళంగా లంచగొండి తనంతో నిండిపోయినట్టు మరెక్కడా లేదు. పెట్టుబడి అంటూ వుంటే చాలు, సమాజం అంతటిమీద అది తన ఆధికారాన్ని చలాయించిందన్నమాటే. యెట్టి ప్రజాస్వామికమైన ప్రజాసత్తాక రాజ్యం అవనీయండి, ఎన్నిక విధానం యే రూపంలోనైనాసరే వుండనీయండి, అసలు విషయంయొక్క ఆంతర్యాన్ని అవి మార్చ లేవు.

ప్రజాస్వామ్య ప్రజాసత్తాకము, సార్వజనికమైన ఎన్నికహక్కు, పూర్వజన్మ కంటే యెంతో ఆభ్యుదయకరములై, మానవసమాజాన్ని ముందుకు తీసుకుపోయాయి: నేడున్న ఐక్యతనూ సంసక్తిని సాధించ డంలోనూ, పెట్టుబడితో నేడు అడుగడుగునా పోరాడుతూ న్నట్టి మనోనిశ్చలతనూ సుశిక్షణనూ కలిగిన బృందాలను తన వర్గంలోనుండి రూపొందించ డంలోనూ శ్రామికవర్గానికి అవి యెంతగానో సాయపడ్డాయి. ఈ హక్కులతో ఏమాత్రపు మారుమూల పోలికలను కలిగిన హక్కులైనా కూడా రైతు భూదాసలకు లేకపోయాయి. ఇక బానిసలమాట చెప్పనే అవసరం లేదు. బానిసలు తిరుగుబాట్లు లేవదీశారనీ పితూరీలు చేశారనీ అంతర్యుద్ధాలు సాగించారనీ మనకి తెలుసు. కాని వర్గచైతన్యాన్ని కలిగిన అధిక సంఖ్యావర్గాన్నీ, పోరాటంలో వారికి నాయకత్వం వహించగలిగే రాజకీయపక్షాన్నీ, సృష్టించ డానికి వారికి యేమాత్రమూ సాధ్యమైవుండేది కాదు. వారి లక్ష్యాల్లో నిశితంగా గ్రహించ గలిగేట్టి శక్తిని కలిగి వుండడానికే వారికి సాధ్యపడేది కాదు. చరిత్రలో అత్యంత విప్లవాత్మక తరుణాల్లో సహితం వారు పరిపాలక వర్గాలచేతుల్లో పాచికలుగానే వుండిపోయారు. బూర్జువా విధానపు ప్రజాసత్తాకము, పార్లమెంటు, సార్వజనికమైన ఎన్నికహక్కు — యివన్నీ కూడా ప్రపంచం అంతటా వున్న మానవసమాజ అభివృద్ధి దృష్ట్యా గొప్ప ప్రగతికింద పరిగణించ వలసి వుంది. మానవాళి పెట్టుబడిదారీ విధానంవైపు పురోగమించింది. కాగా పట్నవాస సంస్కృతి ధర్మమూ అంటూ — తనని తాను తెలుసుకోవడానికీ, ప్రపంచ కార్మికవర్గోద్య మాన్ని సృష్టించడానికీ, కోట్లాది కార్మికులను ప్రపంచమంతటా పనిచేస్తూన్న రాజకీయ పక్షాల్లో, అనగా ప్రజారాసుల పోరాటానికి చైతన్యవంతమైన నాయకత్వంవహించి నడిపించుతూన్న సోషలిస్టు పక్షాలలో — ఆర్గనైజ్ చేయడానికీ కేవలం ఒక్క పెట్టుబడి దారీ విధానంవల్లనే వీడిత శ్రామికవర్గానికి సాధ్యం అయింది. పార్లమెంటరీ విధానంలేని పక్షంలోనూ, యెన్నికపద్ధతిలేని పక్షంలోనూ కార్మికవర్గానికి యీ అభివృద్ధిని సాధించడం సాధ్యంకాకపోయే వుండేది. విశాలప్రజారాశి దృష్టిలో వీటన్నిటికీ యింత ప్రాముఖ్యత రావ డానికి యిదే కారణం. ఈ కారణంచేతనే కూలంకషమైన మార్పు తీసుకు రావడానికి కూడా కష్టం అవుతూంది. రాజ్యాంగయంత్రం స్వేచ్ఛను కలిగివుందనీ అందరి ప్రజలయొక్క ప్రయోజనాలను నిష్పక్షికంగా కాపాడడమే రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క పరమావధి అనే బూర్జువా

అబద్ధాలను వెనకేసుకొస్తూ వాటిని సమర్థించే సిగ్గుమాలిన ఆషాఢభూతులూ శాస్త్ర వేత్తలూ మతగురువులూ లేకపోలేదు. వీళ్ళే కాకుండా పాతపడిపోయిన దురభిమానాలను మన స్ఫూర్తిగానే యింకా పట్టుకుని పాకులాడుతూన్నట్టి, పాతపడిపోయిన పెట్టుబడిదారీ సమాజం పోయి దానిస్థానే సోషలిజం వస్తూందన్న మార్పునే అర్థంచేసేకోలేనట్టి, అనేకులు వ్యక్తులు కూడా వీరిలాగే యీ అబద్ధాలను వెనకేసుకొస్తూ సమర్థిస్తూ వుంటారు. బోల్ షెవిజంమీద కత్తికట్టిన వారిలో బూర్జువావర్గంమీదనే ప్రత్యక్షంగా ఆధారపడుతూండేటటువంటివారే కాకుండా, పెట్టుబడి జాలాముకింద అణగిపడి వున్నవారే కాకుండా, పెట్టుబడి ఇచ్చే లంచాలను తింటూ పెట్టుబడికి దాసోహం అంటున్న వారే కాకుండా, (పెట్టుబడి చెప్పచేతల్లో అనేకరకాల శాస్త్రవేత్తలు కళాకారులు మతగురువులు వగైరాలు చాలామందే వున్నారు) సోవియట్ రిపబ్లిక్ స్థాపన సమయంలో ఈ బూర్జువావర్గపు అబద్ధాలను తిరస్కరిస్తూ, “మీ ప్రజాస్వామ్యాలు స్వేచ్ఛాయుతాలైనవని మీరు చెబుతూన్నప్పటికీ, మీ రాజ్యాంగ యంత్రం ప్రజాస్వామ్యమైన ప్రజాసత్తాకమే అయినప్పటికీ, ప్రైవేటు ఆస్తి వున్నంతకాలమూ వాస్తవానికి మీ రాజ్యాంగయంత్రం కార్మికులని అణగదొక్కడానికి పెట్టుబడిదారులకి ఉపయోగ పడే యంత్రమే అవుతుందనీ, రాజ్యాంగయంత్రం యెంత స్వేచ్ఛగా వుంటే అంత స్పష్టంగా యీ విషయం ప్రస్ఫుటమవుతుంది” అని సోవియట్ రిపబ్లిక్ బాహుటంగా చాటిచెప్పిన కారణంవల్లనే, కేవలం తమ పెట్టిబూర్జువావర్గపు స్వేచ్ఛాభావాల దురభిమానాలకి లొంగి పోయినవారు కూడా వున్నారు. ఇందుకు ఐరోపాలో స్వీట్జర్లెండు అమెరికాలో సంయుక్త రాష్ట్రాలు దృష్టాంతాలు. ఇవి ప్రజాస్వామ్యములైన ప్రజాసత్తాకాలే అయినప్పటికీ, వాటి గురించి యెంత ఆకర్షణీయంగా వర్ణించి చెప్పబడుతూన్నప్పటికీ, కార్మిక ప్రజాస్వామ్యం గురించి, ప్రజలందరి సమానత్వం గురించి, యెంతగా కబుర్లు చెబుతూన్నప్పటికీ, యీ దేశాల్లో ఇంత దయదాక్షిణ్య రహితంగానూ ఇంత కర్కోటకంగానూ పెట్టుబడి తన అధికారాన్ని చలాయిస్తూన్నట్టు మరియేయితర దేశాల్లోనూ కూడా చలాయించడం లేదు. అసలు విషయం యేమిటంటే, స్వీట్జర్లెండులోనూ అమెరికాలోనూ పెట్టుబడి హయామే సాగుతూ, కార్మికులు తమ స్థితిగతులలో యేమాత్రపు అభివృద్ధిని సాధించుకుందామని ప్రయత్నంచేసినప్పటికీ, ప్రతి స్వల్పప్రయత్నాన్నీ కూడా, అంతర్యుద్ధాన్ని లేవదీసి యెదుర్కొనడం జరుగుతూంది. ఈ దేశాల్లో సైనికుల సంఖ్య చాలా తక్కువ. స్థాయిసేన కూడా చాలా చిన్నదే — స్వీట్జర్లెండుకి ప్రజాసైన్యం వుంది, ప్రతి స్వీట్జర్లెండు పౌరుడికీ తన యింట్లో తుపాకీ వుంటుంది, అమెరికాకి నిన్నమొన్నటివరకూ స్థాయిసేనంటూ లేనేలేదు. అందుచేత యెప్పుడైనా సమ్మె జరుగుతే, బూర్జువావర్గం తాను ఆయుధాలని ధరించి, కిరాయి సైనికులకి ఆయుధాలని యిచ్చి, సమ్మెలు అణచేస్తుంది. కాగా స్వీట్జర్లెండులోనూ అమెరికాలోనూ కార్మికోద్యమాన్ని

అణచివేస్తున్నప్పుడు ప్రదర్శింపబడే ఘోరాతిఘోరమైన కర్కోటకం మరియుతర దేశాల్లోనూ లేకపోవడమే కాకుండా, పెట్టుబడియొక్క ప్రభావం యీ దేశాల పార్లమెంటుల్లో శక్తి వంతంగా ప్రత్యక్షం అవుతూన్నట్టు మరెక్కడా కూడా ప్రత్యక్షం అవడం లేదు. పెట్టుబడి సర్వశక్తివంతమైనదీ, షేరుమార్కెట్టే సర్వశక్తివంతమైనదీ అయివుంటుండగా, పార్లమెంటూ ఎన్నికయీ కేవలం తోలుబొమ్మలూ కీలుబొమ్మలూఅయి తైతకలాడుతున్నాయి.... కాని క్రమేణ కార్మికుల కళ్లనుండి గంతలు రాలిపోతూన్నాయి. కాగా సోవియట్ ప్రభుత్వ విధానం అమలు జరుగుతుందనే భావన నానాటికి — అందులోకి ప్రత్యేకంగా యిటీవల జరిగిన రక్తసంహారం మనం అనుభవించిన తరువాత మరింత ప్రబలంగా విస్తరిస్తూంది. పెట్టుబడిదారులమీద కఠోరయుద్ధాన్ని సాగించడం ఆవసరమనే విషయం కార్మికులకి నానాటికి మరింత ప్రస్ఫుటమవుతుంది.

ప్రజాసత్తాకం యెట్టి ముసుగు వేసుకున్నానరే, యెంతటి ప్రజాస్వామ్యమైన ప్రజా సత్తాకపు వేషాన్ని ధరించినానరే, అది పెట్టుబడిదారీ ప్రజాసత్తాకమైనంత కాలమూ, భూముల మీదనూ మిల్లుల మీదనూ ఫ్యాక్టరీలమీదనూ ప్రైవేటు ఆస్తిని ఆ ప్రజాసత్తాకం గుర్తించి నట్టేతే, వ్యక్తిగత పెట్టుబడి యావత్ సమాజాన్ని కిరాయి బానిసత్వంకింద మట్టిపెట్టి వుంచినట్టేతే — అనగా మన పార్టీ కార్యక్రమంలోనూ, సోవియట్ రాజ్యాంగ చట్టంలోనూ, ఘంటాపథంగా చాటినట్టి లక్ష్యాలను అమలులో పెట్టకపోతే — అట్టి రాజ్యాంగయంత్రం కొందరు వ్యక్తులు మరికొందరు వ్యక్తులను అణగదొక్కి వుంచడానికి ఉపయోగపడే యంత్రమే అయితీరుతుంది. కాగా ఇట్టి యంత్రాన్ని, పెట్టుబడి శక్తిని కూలదొయ్యడానికి యేర్పడిన వర్గంయొక్క చేతుల్లోనే పెడతాం. రాజ్యాంగయంత్రం అంటే సార్వజనిక సమానత్వం అనే టటువంటి పాత దురభిమానాలనన్నిటిని మనం తిరస్కరించి తీరుతాం — యెందుచేతనంటే అట్టి అభిప్రాయాలు కేవలం మోసం తప్ప మరొకటి కాదు: దోపిడీ వున్నంతకాలమూ సమానత్వం వుండడానికి అవకాశం లేదు. కార్మికునితో భూస్వామి యెన్నటికీ సమానం కాజాలడు. తలాగే ఆకలితో ఆలమటిస్తూన్న మనిషి, కడుపునిండా నువ్వుగా భోజనంచేసిన మనిషితో యెన్నటికీ సమానం కాజాలడు. ఏయంత్రం రాజ్యాంగయంత్రం అని యింతవరకూ పిలవబడుతూండేదో అట్టి యంత్రాన్ని, పాతపుక్కిటి పురాణాలని నమ్మి అది ప్రజా పరిపాలన అని భావించి, దేనిముందైతే మూఢనమ్మకంతో గడగడ వణకిపోతూ ప్రజలు సాష్టాంగ పడేవారో అట్టి యంత్రాన్ని, శ్రామికవర్గం కాలదన్ని — యీ యంత్రాన్ని పెంటకుప్ప మీద పారేసి యిదొక బూర్జువావర్గపు ఆబద్ధం అని యెలుగెత్తి చాటుతుంది. ఈ యంత్రాన్ని పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లోనుండి గుజంకొని మనం హస్తగతం చేసుకున్నాం. ఈ యంత్రంతో — యీ దుడ్డుకర్రతో — మనం యావత్తు దోపిడీనీ నాశనం చేసేతీరుతాం. ఇక ప్రపంచంలో

యెక్కడా కూడా దోపిడీ వుండడానికి అవకాశం లేకుండా చేసినతరువాత, భూఖామందులూ ఫ్యాక్టరీయజమానులూ ప్రపంచమీద లేకుండా చేసినతరువాత, కొంతమంది పీకలమొయ్య మెక్కుతూండగా కడమవారు ఆకలితో వస్తుండ వలసిన పరిస్థితులని అంతంచేసినతరువాత — అట్టి పరిస్థితులుండడానికి యెన్నటికీ యెట్టి అవకాశమూ వుండకుండా చేసినతరువాతే, యీ యంత్రాన్ని మనం పెంటకుప్పమీద పారేస్తాం. అప్పుడు రాజ్యాంగయంత్రమూ వుండదు, దోపిడీ వుండదు. ఇదీ మన కమ్యూనిస్టు పార్టీ దృక్పథం. ఈ విషయాన్ని గురించి తదుపరి ఉపన్యాసాల్లో ప్రస్తావించడానికి మనకి అవకాశం వుంటుందనీ యీ విషయాన్ని గురించి మనం పదేపదే ప్రస్తావించ గలుగుతామనీ నేను ఆశిస్తున్నాను.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ శకంలో ఆర్థికములూ, రాజకీయములూ

సోవియట్ ప్రభుత్వపు రెండవ జయంతి సందర్భంలో ఈ శీర్షిక సూచించుతూన్న విషయంపై ఒక చిన్న పాంఫ్లెట్ రాద్ధామని అనుకున్నాను. కాని దైనందిన కార్యకలాపాల ఒత్తిడి మూలాన కొన్ని ప్రకరణాలకు అవశ్యకమైన ప్రాథమిక యత్నాలు తప్ప అంతకు మించి ముందుకు సాగలేకపోయాను. అందుచేత ఈ విషయంపై ఏవైతే అత్యంత ముఖ్యమైన భావాలని నేను అభిప్రాయపడుతున్నానో వాటిపై సంగ్రహవ్యాసం ఒకదానిని రాయడానికి నిశ్చయించుకున్నాను. సంగ్రహ సారాంశాన్ని మాత్రమే ప్రదర్శించుతూన్న వ్యాసం సహజంగానే అనేక లోపాలనూ పొరపాట్లనూ కలిగి వుంటుంది. అయినప్పటికీ, వివిధ దేశాల్లోని కమ్యూనిస్టులు ఈ విషయాన్ని చర్చించాలనే నిరాడంబరమైన లక్ష్యాన్ని ఒక క్లుప్తమైన మాసపత్రికా వ్యాసం బహుశా నెరవేర్చ గల్గుతుందేమో కూడా.

I

సిద్ధాంతరీత్యా పెట్టుబడిదారీ విధానానికి కమ్యూనిజానికి మధ్య ఒక కచ్చితమైన పరివర్తన కాలావధి వుండడం నిస్సంశయం. సామాజిక ఆర్థికవ్యవస్థయొక్క రెండు రూపాల స్వభావాలనూ లక్షణాలనూ అది మిళితం చేయకతప్పదు. ఈ పరివర్తన కాలావధి చావుకు సిద్ధంగావున్న పెట్టుబడిదారీ విధానానికి, కొత్తగా పుట్టిన కమ్యూనిజానికి — ఇదే మరో మాటల్లో చెప్పాలంటే, ఓటమి చెందినప్పటికీ ఇంకా నిర్మూలించబడని పెట్టుబడిదారీ విధానానికి,

నూతనంగా జన్మించి ఇంకా బలహీనంగానే వున్నట్టి కమ్యూనిజానికి — మధ్య జరిగే పోరాటం యొక్క కాలావధి అవడం అనివార్యమే అవుతుంది.

పరివర్తన కాలావధియొక్క ఈ లక్షణాలచే గుర్తించబడుతూన్నట్టి ఒక పూర్తి చారిత్రక శకం అవసరమవుతుంది. ఈ విషయం — కేవలం ఒక్క మార్క్సిస్టులకే కాకుండా, అభివృద్ధి సీద్ధాంతంతో ఏ మాత్రం పరిచయమున్న ప్రతి విద్యావంతునికీ కూడా స్పష్టంగా కనబడుతుంది. అయినప్పటికీ, పెట్టీబూర్జువా ప్రజాస్వామ్యంయొక్క ఈనాటి ప్రతినిధుల నోటనుండి (వీరేకాకుండా, తాము తగిలించుకున్న బూటకపు ఉల్లాకు చీటి ఏలాగున్నప్పటికీ, మెక్డోనల్డ్, జాన్ లాంగ్వే, కౌట్స్కి, ఫ్రీడ్రిచ్ ఆడ్లర్ లాంటి వ్యక్తులతో సహా, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ ప్రతినిధులైన వీరందరి నోటనుండి కూడా) మనం వింటూన్న కబుర్లన్నీ ఈ ప్రత్యక్ష సత్యాన్ని సంపూర్ణంగా విస్మరిస్తున్నాయి. వర్గపోరాటంపట్ల అనిష్టం, వర్గ పోరాటం లేకుండానే కార్యం సాధించవచ్చుననే ఆశ, ఎలాగో ఒకలాగున చిక్కులు లేకుండా చేసుకుని సమరసంగా వుండేందుకు యత్నం, అభిప్రాయ భేదాల కఠోరతీవ్రతను సర్దుబాటు చేయడం — ఇవీ పెట్టీబూర్జువా ప్రజాస్వామికవాదుల స్వభావం. ఇటువంటి ప్రజాస్వామిక వాదులు పెట్టుబడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి పరివర్తనచెందేందుకు ఒక పూర్తి చారిత్రక కాలావధి అవసరమవుతుందనే విషయాన్ని గుర్తించడమును దాటవేయనైనా దాట వేస్తారు, లేదా పరస్పరం ప్రతిస్పర్ధలైన రెండు శక్తులలో, ఏదో ఒకదానికి నాయకత్వం వహించి పోరాటంలోకి నడిపించడం బదులు, రెండింటికీ పాత్తు కుదిర్చేందుకు పథకాలను కృత్రిమంగా తయారుచేయడమే తమ విధాయకమని పరిగణించనైనా పరిగణిస్తారు.

II

మన దేశం మిక్కిలి వెనకబడి వుండడమూ, మన దేశంయొక్క పెట్టీబూర్జువా స్వభావమూ కారణంగా, కొన్ని స్పష్టమైన విశేషాలలో ఇతర పురోగామి దేశాలలోకంటే రష్యోలో శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తప్పనిసరిగా విభేదించే తీరుతుంది. అయితే పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ఏ దేశంలోనైనాసరే, రష్యోలోనైనా సరే, ఈ మౌలిక శక్తులూ — సామాజిక ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క మౌలిక రూపాలు కూడానూ — ఒక్కటే, అందుచేతనే కేవలం అప్రాముఖ్యతను కలిగివున్న వాటికి మాత్రమే ఈ ప్రత్యేకతలు వర్తించగలుగుతాయి.

పెట్టుబడిదారీ విధానం, చిల్లర వర్తకపు సరుకుల ఉత్పత్తి, కమ్యూనిజం — ఇవే ఈ సామాజిక ఆర్థికవ్యవస్థయొక్క మౌలిక రూపాలు. బూర్జువావర్గం, పెట్టీబూర్జువావర్గం (ప్రత్యేకంగా రైతాంగం), శ్రామికవర్గం — ఇవీ మౌలిక శక్తులు.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ శకంలో చిల్లర వర్తకపునరుక్తుల ఉత్పత్తి, పెట్టుబడిదారీ విధానమూ ఇంకా నాశనంకాకుండా సజీవంగావుండి, చిల్లర వర్తకపు సరుక్తుల ఉత్పత్తి ప్రాతి పదికపై సరికొత్తగా తలెత్తుతూన్నట్టి పెట్టుబడిదారీ విధానమూ, ఈ రెండింటికీ వ్యతి రేకంగా కమ్యూనిస్టు పద్ధతిలో — బ్రహ్మాండమైనట్టి ఏకైక రాజ్యాంగయంత్ర స్థాయిలో — ఐక్యపడిన శ్రమ సాగించే పోరాటంలో మొదటి అడుగులను రష్యా ఆర్థికవ్యవస్థ ప్రదర్శించు తూంది.

రష్యాలో మొదటిది, ఉత్పత్తి సాధనాల్లో ప్రైవేటు స్వామ్యం రద్దుకాబడిన మేరకూ, రెండోది, శ్రామికవర్గ రాజ్యాధికారం రాజ్యాంగయంత్ర స్వామ్యమైన భూమిలో అధికస్థాయి ఉత్పత్తినీ, రాజ్యాంగయంత్ర స్వామ్యమైన వ్యాపారసంస్థలలో ఉత్పత్తిని జాతీయస్థాయిలోనూ ఆర్గనైజుచేస్తూ ఉత్పత్తి వివిధ విభాగాలలోనూ, వివిధ వ్యాపారసంస్థలలోనూ శ్రమశక్తిని పంపకంచేస్తూ, రాజ్యాంగయంత్రానికి చెందినట్టి వినిమయ వస్తువులను అధిక రాసులలో కార్మిక ప్రజల మధ్య పంపకంచేసే మేరకూ, కమ్యూనిస్టు పద్ధతిలో శ్రమ ఐక్యపరచబడింది.

రష్యాలో కమ్యూనిజం “మొదటి అడుగులు” (1919 మార్చిలో ఆమోదించబడిన మన కార్యక్రమంలో కూడా ఇలాగే చెప్పబడింది) అనే అన్నాం; ఇందుకు కారణమేమంటే, మన దేశంలో ఈ షరతులన్నీ కేవలం పాక్షికంగానే సాధించబడ్డాయి, ఇదే వేరే మాటల్లో చెప్పాలంటే, ఈ షరతులను సాధించడంలో మనమింకా తొలి దశలోనే వున్నామన్నమాట. సాధారణంగా తక్షణం సాధించగల్గిన దానినంతనూ ఒక్క విప్లవాత్మక దెబ్బతో వెనువెంటనే సాధించాం: ఇందుకు దృష్టాంతం, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తొలి రోజునే, 1917 అక్టోబరు 26 నే (నవంబరు 8), బడా భూస్వాములకు పరిహారం చెల్లించకుండానే భూమిలో ప్రైవేటు స్వామ్యం రద్దు పరచేశాం; బడా భూస్వాముల ఆస్తిహక్కులు లాక్కొనబడ్డాయి. కొద్ది నెలల వ్యవధిలో ఇంచుమించు అందరి పెట్టుబడిదార్లయొక్క, మిల్లుల ఫ్యాక్టరీల సొంతదార్లయొక్క జాయింటు స్టాకు కంపెనీల, బ్యాంకుల, రైల్వే వగైరాలయొక్క ఆస్తిహక్కులు పరిహారం చెల్లించకుండానే లాక్కొనబడ్డాయి. రాజ్యాంగయంత్రపరంగా పరిశ్రమలో అధికస్థాయి ఉత్పత్తిని ఆర్గనైజు చేయడమూ ఫ్యాక్టరీలనూ, మిల్లులనూ, రైల్వేలనూ “కార్మికుల కంట్రోలు” నుండి, “కార్మికుల పాలన” లోకి పరివర్తన చెందించడమూ — ఇదంతా, మొత్తంమీద ఇప్పటికప్పుడే సాధించబడింది; కాని వ్యవసాయం విషయంలో మాత్రం ఇది ఇప్పుడే ప్రారంభ మైంది (“ప్రభుత్వ వ్యవసాయక్షేత్రాలు”, అనగా ప్రభుత్వ భూములలో కార్మికుల రాజ్యాంగ యంత్రంచే ఆర్గనైజు చేయబడిన పెద్ద వ్యవసాయక్షేత్రాలు). ఇదే విధంగా, చిల్లర వర్తకపు దినుసుల వ్యవసాయంనుండి కమ్యూనిస్టు వ్యవసాయంలోకి పరివర్తనగా వివిధ రూపాలలో సన్నకారు వ్యవసాయదారుల సహకార సంఘాల ఆర్గనైజేషనును ఇప్పుడిప్పుడే కొత్తగా ప్రారం

భించాం*. ప్రైవేటు వర్తకం స్థానే ప్రభుత్వపరంగా సరుకుల పంపకంయొక్క ఆర్గనైజేషను, అనగా, రాజ్యాంగయంత్రమే ధాన్యం సేకరించడమూ, పట్టణాలకు విడుదల చేయడమూ, పారిశ్రామిక ఉత్పత్తులను వల్లెవట్టులకు విడుదల చేయడమూ విషయంలో కూడా ఇదే వర్తిస్తుంది. ఈ విషయమై అందుబాటులోవున్న గణాంకశాఖ వివరాలు ఈదిగువ పొందుపరచబడ్డాయి.

రైతు సేద్యం ఇంకా చిల్లర వర్తకపు దినుసుల వ్యవసాయంగానే సాగుతూంది. పెట్టుబడిదారీ విధానానికి అతి విశాలంగా, అతి ప్రగాఢంగా, అతి దృఢంగా స్థిరపడినట్టి ప్రాతిపదిక మనకిక్కడ ఎదురుపడుతూంది. ఈ ప్రాతిపదికపై పెట్టుబడిదారీ విధానం ఆలాగే నిలబడి వుంటూ కమ్యూనిజంతో మొండి పోరాటంలో అది నూతనంగా ప్రాదుర్భవించుతుంది. ప్రభుత్వంచే ధాన్యము ఇతర దినుసుల సేకరణకూ సాధరణంగా ప్రభుత్వంచే సరుకుల పంపకానికీ వ్యతిరేకంగా చీకటిబజారు, చట్టావ్యాపారమూ, ఈ పోరాటంయొక్క రూపాలు.

III

ఈ నిరుపాధిక సైద్ధాంతిక వాక్యాలు స్పష్టంగా ద్యోతకమయేందుకు నిర్దిష్టములైన దత్తాంశాలను ఉల్లేఖించుతాం.

కొమ్ప్రోడ్ (ఆహార ప్రజా మంత్రిత్వశాఖ) లెక్కల ప్రకారం, 1917 ఆగస్టు 1 నుండి 1918 ఆగస్టు 1 వరకూ రష్యాలో ప్రభుత్వంచే ధాన్య సేకరణల మొత్తం సుమారు 3 కోట్ల పూడ్లు; తరువాత సంవత్సరంలో సుమారు 11 కోట్ల పూడ్లు. 1918 లో అదే నెలలలో (ఆగస్టు - అక్టోబరు) 3 కోట్ల 70 లక్షల పూడ్లు సేకరించబడగా, దీని తరువాతి సేకరణోద్యమపు (1919-1920) మొదటి మూడు నెలలలోనూ మొత్తం సేకరణ సుమారు 4 కోట్ల 50 లక్షల పూడ్ల వరకూ వుండొచ్చు.

పెట్టుబడిదారీ విధానంపై కమ్యూనిజం విజయం దృక్స్థానం నుండి చూచినట్టయితే, పరిస్థితులలో మెల్లనే అయినప్పటికీ నిలకడైన అభివృద్ధినే ఈ అంకెలు స్పష్టంగా తెలుపుతున్నాయి. ప్రపంచంలో అత్యంత బలోపేతమైన రాజ్యాల సర్వశక్తులనూ రష్యన్

* సోవియట్ రష్యాలో “ప్రభుత్వ వ్యవసాయ షేత్రాల,” సంఖ్య సుమారు 3,536, “వ్యవసాయ కమ్యూన్లు” సంఖ్య సుమారు 1,961; వ్యవసాయ సహకార సంఘాల సంఖ్య 3,696. మన కేంద్ర గణాంక శాఖ అన్ని ప్రభుత్వ వ్యవసాయ షేత్రాల, కమ్యూన్ల నికరమైన సంఖ్య వివరాలు ప్రస్తుతం తయారుచేస్తోంది. 1919 నవంబరులో తొలి ఫలితాలు అందడం మొదలవుతుంది.

పెట్టుబడిదారులు, విదేశీ పెట్టుబడిదారులు ఆర్గనైజేషన్లు నడిపించుతూన్న అంతర్యుద్ధం కారణంగా సంభవించినట్టి, ప్రపంచంలో నిరుపమానమైనట్టి గడ్డు పరిస్థితులను లక్ష్యపెట్టుకుంటే ఈ అభివృద్ధి సాధించబడుతుంది.

కాబట్టి అన్ని దేశాల బూర్జువాలూ, వారి ప్రత్యక్ష పరోక్ష భృత్యులూ, (రెండవ ఇంటర్నేషనల్ లో వున్నట్టి “సోషలిస్టులు”) వీరి అబద్ధాలూ దూషణలూ ఎలా వుంటూన్నప్పటికీ, ఒక్క విషయం మాత్రం నిర్వివాదం; అదేమిటంటే, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం యొక్క మౌలిక ఆర్థికసమస్య దృక్పథానం నుండి చూచినట్టయితే, పెట్టుబడిదారీ విధానంపై కమ్యూనిజం విజయం మన దేశంలో తథ్యం. ప్రపంచమంతటా బూర్జువావర్గం బోల్షెవిక్ లపై కారాలూ మరియులూ నూరుతూ, నిప్పులు చెరుగుతూ సైనిక దండయాత్రచర్యలూ, కుహకాలూ, వగైరాలను బందోబస్తు చేస్తూంది; సైనిక బలంవల్ల మనను అణచివేయడం సాధ్యంకాని పక్షంలో, సామాజిక ఆర్థికవ్యవస్థను పునర్నిర్మించడంలో మన విజయం అనివార్యమని అది పూర్తిగా గ్రహించడమే కేవలం ఇందుకు కారణం. కాగా ఈ విధంగా మనను అణచివేయడానికి అది కావించుతూన్న యత్నాలన్నీ విఫలమవుతున్నాయి.

మనకు లభించిన కొద్దిపాటి వ్యవధిలోనూ, నమ్మకశక్యంకానట్టి గడ్డు పరిస్థితుల నడుమ కృషిచేస్తూ, ఎంత మేరకైతే పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని మనం ఇప్పటికప్పుడే ఓడించేశామో ఈ దిగువ పొందుపరచబడిన సంక్షిప్త సంఖ్యలనుండి వ్యక్తమవుతుంది. మొత్తం సోవియట్ రష్యా అంతకూ కాకుండా, రష్యాలో ఒక్క ఇరవైయ్యారు రాష్ట్రాలకు మాత్రమే వర్తిస్తూన్న ధాన్యపు ఉత్పత్తి, వినిమయం గురించిన దత్తాంశాలను పత్రికా ప్రచురణార్థం కేంద్ర గణాంక శాఖ ఇప్పుడే తయారు చేసింది.

ఫలితాలు ఈ విధంగా వున్నాయి (చూ. పట్టకం, 489 వ పుట).

ఈ విధంగా పట్టణాలకు సరఫరాచేసిన మొత్తం ధాన్యంలో ఇంచుమించు సగం ఆహార మంత్రిత్వశాఖ జాగ్రత్త చేసినది, రెండవ సగభావం చట్టావ్యాపారులు విడుదలచేసేసినది. పట్టణాల్లో నివసించుతూన్న కార్మికులచే వినిమయం చేయబడుతూన్న ఆహారం గురించి 1918 లో జాగ్రత్తగా జరిపిన పరిశీలన కూడా ఈ నిష్పత్తినే బయటపెడుతుంది. చట్టావ్యాపారులు సరఫరా చేస్తూన్న బ్రెడ్డు కొనుక్కోడానికై కార్మికుడు చెల్లించుతూన్న ధరలో తొమ్మిదింట ఒక వంతు మాత్రమే ప్రభుత్వం సరఫరా చేస్తూన్న బ్రెడ్డు కొనుక్కోడానికి కార్మికుడు చెల్లించుతున్నాడు. ప్రభుత్వపు బ్రెడ్డు ధరకంటే చట్టావ్యాపారి బ్రెడ్డు ధర పదింతలు అధికంగా వుంది. ఈ సంగతి కార్మికుల ఆదాయవ్యయ పట్టికలను నిశితంగా అధ్యయనం చేయడంవల్ల బయటపడుతుంది.

సోవియట్ రష్యోలో 26 గుబేర్నియాలు	జనసంఖ్య (మిలియన్లలో)	ధాన్యం ఉత్పత్తి (విత్తనాలు, పశు గ్రాసం మినహా) మిలియన్లు పూడ్లలో	ధాన్యం విడుదల (మిలియన్ల పూడ్లలో)		జనసంఖ్య అధీనంలో వున్న మొత్తం ధాన్యం, మిలియన్ల పూడ్లలో	జనసంఖ్యలో తలసరి ధాన్యపు వివిమయం (పూడ్లలో)
			ఆహార మంత్రిత్వ శాఖ	చట్టావ్యాపారులు		
ఉత్పత్తి చేస్తూన్న గుబేర్నియాలు వివిమయంచేసే గుబేర్నియాలు	నగర	4.4	20.9	20.6	41.5	9.5
	గ్రామీణ	28.6	—	—	481.8	16.9
	నగర	5.9	20.0	20.0	40.0	6.8
	గ్రామీణ	13.8	12.1	27.8	151.4	11.0
మొత్తం (26 గుబేర్నియాలు)	52.7	739.4	53.0	68.4	714.7	13.6

పైన ఉల్లేఖించిన సంఖ్యలను జాగ్రత్తగా వర్గాలలోచించినట్టయితే, ఈనాటి రష్యా ఆర్థికస్థితియొక్క మౌలిక స్వభావాలను అవి వ్యక్తం చేస్తున్నట్టు మనం తెలుసుకోగలుగతాం.

యుగయుగాల నుండి తమను వీడించుతూ, దోపిడీ చేస్తున్న భూస్వాములు, పెట్టుబడిదార్లనుండి కార్మికప్రజలు విముక్తి చేయబడ్డారు. యథార్థమైన స్వేచ్ఛ, యథార్థమైన సమానత్వం దిశగా వేసిన ఈ అంజకు, దాని మేరకు, దాని పరిమాణానికి, దాని త్వరితానికి సంబంధించినంత వరకు ప్రపంచంలో నిరుపమానమైన ఈ అంజకు, తాము స్వేచ్ఛ గురించి సమానత్వం గురించి మాట్లాడుతూన్నప్పుడల్లా సాధారణంగా “ప్రజాస్వామ్యం” అనీ, లేదా “స్వచ్ఛమైన ప్రజాస్వామ్యం” (కౌట్స్కి) అనీ బూటకంగా ప్రకటించుతూన్నట్టి పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యమేనని అర్థం చెబుతూన్నట్టి బూర్జువా అనుయాయులు (పెట్టి బూర్జువా ప్రజాస్వామికవాదులతో సహా) విస్మరిస్తున్నారు.

కాని కార్మికప్రజ తాపత్రయమంతా నిజమైన సమానత్వం, నిజమైన స్వేచ్ఛ (భూస్వాముల, పెట్టుబడిదార్ల బారినుండి స్వేచ్ఛ) గురించే, అందుచేతనే సోవియట్ రాజ్యాధికారం పట్ల అంత దృఢంగా వారు నిలబడుతున్నారు.

ఈ రైతాంగపు దేశంలో శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంనుండి మొట్టమొదట లాభం పొందినవారు, హెచ్చులాభం పొందినవారు, తక్షణం లాభం పొందినవారు మొత్తంమీద రైతులే. భూస్వాములకిందనూ పెట్టుబడిదార్ల కిందనూ రష్యాలో రైతు ఆకలితో మాడుతూండేవాడు. సుదీర్ఘమైన మన దేశచరిత్రలో శతాబ్దాల తరబడి శతాబ్దాలుగా రైతుకు తనకోసం తాను పాటుపడే అవకాశం లేకపోయింది: పెట్టుబడిదార్లకూ, పట్టణాలకూ, విదేశ ఎగుమతులకూ కోటానకోట్ల పూడ్లు తిండిగింజలను ఇచ్చివేసి, తాను మాత్రం ఆకలితో మాడుతూండేవాడు రైతు. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంకింద మొట్టమొదటి సారిగా రైతు తనకోసం తాను పాటుపడి, పట్టువాసుడి కంటే బాగా భోజనం చేయగల్గిండు. మొట్టమొదటి సారిగా రైతు నిజమైన స్వేచ్ఛను — తాను పండించిన గింజలను తాను తినే స్వేచ్ఛను, ఆకలిపస్తునుండి స్వేచ్ఛను — చవిచూడగల్గిండు. భూమి పంపకంలో గరిష్ఠ పరిమితిలో సమానత్వం నెలకొల్పబడిందన్న విషయం అందరూ ఎరిగినదే: దృష్టాంతాల అత్యధికసంఖ్యాకవర్గంలో, పోషించబడవలసిన వారు కుటుంబంలో ఎంతమంది వున్నారో వారి సంఖ్యనుబట్టి రైతులు భూమిని పంచుకుంటున్నారు.

సోషలిజమంటే వర్గాలను అంతం చేయడమన్నమాట.

వర్గాలను అంతం చేయడానికి, మొట్టమొదట, భూస్వాములనూ పెట్టుబడిదార్లనూ కూలదోయడం అవసరం. మన కర్తవ్యంలో ఈ భాగం సాధించబడింది, కాని ఇది ఒక భాగం మాత్రమే, కాగా అన్నిటికంటేనూ కష్టమైన భాగం కూడా కాదు. వర్గాలను అంతం చేసేందుకు, రెండోది, అనగా కార్మికులకూ రైతులకూ మధ్యనుండే వ్యత్యాసాన్ని అంతం చేయడం, అందరనూ శ్రమికులనుగా చేయడం అవసరం. ఇది ఒక్క చిటికెలో చేయగల్గే పనికాదు. అసదృశంగా కష్టమైన కర్తవ్యం ఇది. దీనిని సాధించేందుకు సుదీర్ఘకాలం అవసరమవడం అనివార్యం కూడానూ. ఒక వర్గాన్ని కూలదోయడంతో పరిష్కారమయే కర్తవ్యం కాదనిది. యావత్తు సామాజిక ఆర్థికవ్యవస్థనూ ఆర్గనైజేషన్‌గా పునర్నిర్మించడం వల్లనే, వ్యష్టిగత, ఐక్యతా రహిత, చిల్లర వర్తకపు సరుకుల, ఉత్పత్తి నుండి అధికస్థాయి సామాజికోత్పత్తిలోకి పరివర్తన వల్ల మాత్రమే ఇది పరిష్కారం కాగలదు. ఈ పరివర్తనకు సుదీర్ఘకాలం అవసరమవడం అనివార్యమే అయితీరుతుంది. తొందరపాటుతోనూ, అజాగ్రతగానూ కావించే పరిపాలనా చర్యలవల్ల ఇది కేవలం ఆలస్యమై, సంక్లిష్టమే కావచ్చు. రైతుకు అతని యావత్తు వ్యావసాయక విధానాన్ని బ్రహ్మాండంగా వృద్ధిపరచి, దాన్ని సమూలంగా సంస్కరించడానికి అతనికి సామర్థ్యాన్ని కలిగించే సహాయాన్ని అందజేయడం వల్ల మాత్రమే దీనిని త్వరితం చేయడానికి వీలవుతుంది.

ఈ కర్తవ్యంయొక్క అతిక్లిష్టమైన రెండవ భాగాన్ని నిర్వర్తించాలంటే, బూర్జువా వర్గాన్ని ఓడించిన తరువాత, రైతాంగంపట్ల శ్రమికవర్గం తన విధానాన్ని ఈ దిగువ సూచించిన మార్గాలలో వ్రజనంకల్పంతో సాగించాలి: సొంతదారుడైన రైతునుండి వ్యవసాయ కార్మికుడినీ, కార్మికుడిని రైతుషాహుకారునుండీ, కాయకష్టంచేసే రైతుని చట్టావ్యాపారం చేసే రైతునుండీ వేరుచేసి, ఇద్దరి మధ్యనూ సరిహద్దు ఏర్పరచాలి.

ఈ సరిహద్దు ఏర్పాటులోనే వుంది సోషలిజం సారమంతా.

కాగా, మాటల్లో మాత్రమే సోషలిస్టులూ, చేతల్లో కేవలం పెట్టీబూర్జువా ప్రజాస్వామికవాదులూ అయిన (మార్క్స్‌లూ, చెర్న్‌లూ, కౌట్‌స్కిలూ, వగైరా వగైరాలలాంటి) సోషలిస్టులు సోషలిజంయొక్క ఈ సారాన్ని అర్థం చేసుకొన లేకపోవడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు.

పైన మనం చెప్పిన సరిహద్దు ఏర్పాటు అతి కష్టమైన పని, ఎందుచేతనంటే, వాస్తవ జీవితంలో, “రైతు” స్వభావాలు ఎంతగా పరస్పర విరుద్ధములే అయినప్పటికీ, వాటిలో ఎంత వైరుధ్యమున్నప్పటికీ, అవి ఒక పూర్ణతగా ఏకమైపోయిన్నాయి. అయినప్పటికీ, సరిహద్దు ఏర్పాటు సాధ్యమే అవుతుంది; కాగా అది సాధ్యమవడమే కాకుండా, రైతు ఆర్థిక జీవిత పరిస్థితుల వల్లనే అది అనివార్యమవుతుంది కూడా. అత్యంత ప్రజాస్వామిక బూర్జువా రిపబ్లిక్కులలో

సహా భూస్వాములచే, షాహుకార్లచే, చట్టావ్యాపారులచే, వీరి రాజ్యాంగయంత్రంచే కష్టజీవి రైతు యుగయుగాలుగా పీడించబడ్డాడు. ఈ పీడకులపట్ల, దోపిడీదార్లపట్ల ద్వేషం, ఏవ గింపు అనే విద్యను యుగయుగాలుగా అతడు తనలో పెంపొందించుకున్నాడు, జీవిత పరిస్థితులు నేర్పిన ఈ “విద్య,” పెట్టుబడిదారుడికి వ్యతిరేకంగానూ, చట్టావ్యాపారికి వ్యతిరేకంగానూ, షాహుకారికి వ్యతిరేకంగానూ కార్మికునితో మిత్రత్వం నెరపుకొనేటట్టు రైతును నిర్బంధించుతూంది. అయినప్పటికీ అదే సమయంలో, ఆర్థికపరిస్థితులు, వర్తకపు సరుకుల ఉత్పత్తి పరిస్థితులు రైతుని (ఎల్లప్పుడూ కాకపోయినా, దృష్టాంతాల అత్యధికసంఖ్యాకవర్గంలో) షాహుకారుగానూ, చట్టావ్యాపారిగానూ అనివార్యంగా చేసివేస్తాయి.

పైన ఉదాహరించిన సంఖ్యా వివరాలు, కష్టజీవరైతుకీ, షాహుకారురైతుకీ మధ్య ఒక అద్భుతమైన వ్యత్యాసాన్ని బయటపెడుతున్నాయి. 1918-1919 లో ఆకలితో మాడి పోతూన్న పట్నవాస కార్మికులకు 4 కోట్ల పూడ్ల ధాన్యాన్ని ప్రభుత్వంచే నిర్ణయించబడిన ధరలకు విడుదల చేసినట్టే, సోషలిజానికి పరివర్తన చెందే మొదటి కాలావధిలో అనివార్యములే అని కార్మికుల ప్రభుత్వంచే పూర్తిగా గుర్తించబడుతూన్నట్టి లోపాలనూ పొరపాట్లనూ ప్రభుత్వ నియమిత సంస్థలు ఎన్నిచేసినప్పటికీ కూడా ఆ ప్రభుత్వ నియమిత సంస్థలకే ధాన్యాన్ని విడుదల చేసినట్టే రైతు — ఆ కష్టజీవరైతే, సోషలిస్టు కార్మికునికి విశ్వసనీయుడైన మిత్రుడే, సోషలిస్టు కార్మికునితో సమాన హోదాలో వున్నట్టి క్రమేడే, పెట్టుబడిదారీ విధానం మోపిన గాటికి వ్యతిరేకంగా జరుగుతూన్న పోరాటంలో సోషలిస్టు కార్మికుని సొంత సోదరుడే. ఇదిలా వుండగా, పట్నవాస కార్మికుని అవసరాలనూ ఆకలిబాధనూ ఉపయోగించుకుని, రాజ్యాంగయంత్రాన్ని మోసంచేసి, సర్వత్రా దగా, దోపిడీ, వంచనలను అధికంచేస్తూ, సృష్టిస్తూ, ప్రభుత్వపు ధరకంటే పదింతలు పెచ్చు ధరకు 4 కోట్లపూడ్ల ధాన్యాన్ని చీకటిబజారులో అమ్మిన రైతు — ఆ రైతు షాహుకారే, పెట్టుబడిదారుని మిత్రుడే, కార్మికుని వర్గశత్రువే, దోపిడీదారుడే, ఎందుచేతంటే రాజ్యాంగయంత్రానికి అంతకీచెందిన భూములలో, ఏదో ఒక విధంగా రైతు యొక్కే కాకుండా, కార్మికుడు, వగైరాలయొక్క శ్రమతో రూపొందించినట్టి పరికరాల సహాయంతో పండించిన ధాన్యంలో మిగులు ధాన్యాన్ని తన స్వాధీనంలో వుంచుకుంటాడో, ఎవడైతే మిగులు ధాన్యాన్ని కలిగివుండి, దానితో చట్టావ్యాపారం చేస్తాడో అట్టివాడు ఆకలితో మాడుతూన్న కార్మికుడిని దోపిడీ చేస్తున్నవాడవుతున్నాడు.

మీరు స్వేచ్ఛను, సమానత్వాన్ని, ప్రజాస్వామ్యాన్ని భ్రష్టుచేస్తున్నారు — అని మన రాజ్యాంగ ప్రణాళికలో వున్న కార్మిక కర్షక అసమానత్వాన్నీ, రాజ్యాంగ నిర్ణయ పరిషత్తును వెళ్లగొట్టడమునూ, మిగులు ధాన్యాన్ని బలప్రయోగంతో జప్తుచేయడమునూ, వగైరా వగైరాలను వేలుపెట్టి చూపుతూ వారు నాలుగు చెరగులనుండి గావుకేకలు పెడుతున్నారు.

అందుకు ఇదీ మన జబాబు: శతాబ్దుల తరబడి కష్టజీవి రైతు అనుభవించిన వాస్తవ స్వేచ్ఛా రాహిత్యాన్ని, వాస్తవ అసమానతను తొలగించడానికి ఇంతగా పాటుపడిన రాజ్యాంగయంత్రం ప్రపంచంలో ఇంతవరకూ మరేదీలేదు. కాని, ఏవిధంగానైతే దోపిడీదారునికి దోపిడీచేయబడిన వానికి వుండే “సమానత్వాన్ని,” మృష్టాన్నభోక్తకీ, ఆకలితో మాడుతున్నవానికి వుండే “సమానత్వాన్ని,” మొదటివారికి రెండోవారిని కొల్లగొట్టేందుకు గల “స్వేచ్ఛ”ను మనమెన్నటికీ గుర్తించనట్టుగానే, రైతుకీ చట్టావ్యాపారికీ వుండే సమానత్వాన్ని మనమెన్నటికీ గుర్తించము. కాగా ఈ వ్యత్యాసాన్ని గుర్తించ నిరాకరించే విద్యావంతులను, తాము ప్రజాస్వామికవాదులమనీ, సోషలిస్టులమనీ, ఇంటర్నేషనలిస్టులమనీ, కౌన్సిలమనీ, చెర్నోవ్లమనీ, మార్క్సోవ్లమనీ వారు పేర్లు పెట్టుకున్నప్పటికీ, అట్టి వారిని వైట్ గార్డ్లుగానే మేము పరిగణిస్తాము.

V

సోషలిజమంటే వర్గాలను రద్దు చేయడమన్నమాట. వర్గాలను రద్దు చేసేందుకు శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం తాను చేయగల్గినదంతా చేసింది. కాని వర్గాలను ఒక్క చిటికెలో రద్దు చేసేందుకు వీలుపడదు.

కాగా శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ శకంలో వర్గాలు మిగిలాయి, మిగిలే వుంటాయి కూడానూ. ఎప్పుడైతే వర్గాలు అదృశ్యమవుతాయో అప్పుడే నియంతృత్వమూ అనవసరమవుతుంది. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం లేనిదే అవి అదృశ్యంకావు.

వర్గాలు మిగిలాయి, కాని శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ శకంలో ప్రతి వర్గమూ మార్పు చెందింది, వర్గాలమధ్య వుండే సంబంధాలు కూడా మార్పు చెందాయి. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంకింద వర్గపోరాటం అదృశ్యంకాదు, అది కేవలం విభిన్న రూపాలను ధరించుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద శ్రామికవర్గం వీడితవర్గంగా, ఉత్పత్తి సాధనాలలో ఎట్టి స్వామ్యములూ లేని వర్గంగా, బూర్జువావర్గంతో సూటిగానూ, సంపూర్ణంగానూ వ్యతిరేకించుతూన్నట్టి ఏకైక వర్గంగా, తత్కారణంగా చిట్టచివరి వరకూ విప్లవాత్మకంగా వుండే సామర్థ్యం కల్గిన వర్గంగా వుండేది. బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోసి, రాజకీయ శక్తిని జయించు కున్న తరువాత, శ్రామికవర్గమే పాలక వర్గమయింది. రాజ్యాంగయంత్ర శక్తిని అది తన చేతిలో వుంచుకుంటుంది. ఇప్పటికప్పుడే సామాజికీకృతం కావించబడిన ఉత్పాదక సాధనాలు దాని చేతిలో వున్నాయి; తటపటాయించుతూన్నట్టి, మధ్యస్థంగా వున్నట్టి మూలద్రవ్యాలకూ, వర్గాలకూ అది మార్గం చూపుతుంది. దోపిడీదార్ల పెచ్చుపెరిగిన ప్రతిఘటనను

అది అణచివేస్తుంది. ఇవన్నీ వర్గపోరాటంయొక్క విశిష్ట కర్తవ్యాలు, ఇదివరలో శ్రామికవర్గం తన విధిగా పెట్టుకొననట్టి, పెట్టుకొని వుండజాలనట్టి కర్తవ్యాలు.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం కింద దోపిడీదార్లు, భూస్వాముల, పెట్టుబడిదార్లు వర్గాలు ఒక్క చిటికెలో అదృశ్యమైపోలేదు, అదృశ్యం కాజాలవు కూడానూ. దోపిడీదార్లు అణచి వేయబడ్డారే కాని, వారింకా నాశనం కాబడలేదు. తాము ఒక శాఖకు ప్రాతినిధ్యం వహించుతూ స్వల్ప అంతర్జాతీయ పెట్టుబడి రూపంలో ఒక అంతర్జాతీయ ఆధారం వారికింకా వుండనే వుంది. ఉత్పత్తి సాధనాలలో ఒక స్పష్టమైన భాగాన్ని వారింకా తమ చేతులోనే అట్టే పెట్టు కున్నారు, వారికింకా డబ్బుంది, బ్రహ్మాండంగా విస్తరించిన సామాజిక సంబంధాలున్నాయి వారికి. ఓడిపోయారనే కారణంచేతనే, వారి ప్రతిఘటనాశక్తి నూరురెట్లు వెయ్యిరెట్లు పెచ్చుపెరిగింది. రాజ్యాంగ, సైనిక, ఆర్థిక పరిపాలనా “కళ” వారికి తెలిసివుండడంవల్ల ఆధిక్యత, జనాభాలో వారికున్న సంఖ్యబలం అనుసరించి వారికుండతగిన దానికంటే ఎంతో మించిన ఆధిక్యతే వారికుంది. జయప్రదమైన పీడిత అగ్రగణి దళంపై, అనగా శ్రామిక వర్గంపై, ఆధికార భ్రష్టులైన దోపిడీదార్లు సాగించుతూన్న వర్గపోరాటం మరింత నిరుప మానమైనదే, కాగా, విప్లవం గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, ఈ భావనస్థానంలో, (రెండవ ఇంటర్నేషనల్ వీరులందరూ నెలకొల్పుతూన్నట్టుగా) సంస్కరణ భ్రాంతులును నెలకొల్ప డమును మానని పక్షమందు మరొక విధంగా వుండేందుకు ఏమాత్రమూ వీల్లేదు.

చిట్టచివరి విషయం, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వంకింద సహితమూ సాధారణంగా పెట్టిబూర్జువావర్గం లాగానే, రైతాంగం మధ్యంతర, మధ్యేమార్గ స్థానం ఆక్రమించు తుంది: ఇటుచూస్తే భూస్వామినుండి, పెట్టుబడిదారుడినుండి విముక్తి సాధన అనే కష్ట జీవులందరి ఉమ్మడి ప్రయోజనాల కారణంగా ఐక్యపడినట్టి కష్టజీవి ప్రజారాశిని ఇంచుమించు అత్యధిక (వెనుకబడిన స్థితిలోవున్న రష్యాలో బృహత్తర) పరిమాణంలో అది కలిగివుంది; ఇక అటుచూస్తే, అది పరస్పరం ఐక్యత లేనట్టి నన్నకారు భూస్వాముల, ఆస్తిపరుల, వర్త కుల వర్గం. ఇటువంటి ఆర్థిక స్థితిలో శ్రామికవర్గానికి బూర్జువావర్గానికి మధ్య ఊగిసలా టలు తప్పనిసరిగా పొడచూపుతాయి. ఈ రెండు వర్గాల మధ్య పోరాటం ధరించిన అత్యంత తీవ్రరూపం దృష్ట్యా, సామాజిక సంబంధాలన్నీ నమ్మశక్యంకానంత తీవ్రంగా భగ్నమైపోవడం దృష్ట్యా, మొత్తంమీద పాతదానికి ఆలవాటుపడినదానికి కట్టుబడివుంటూ, మార్పుపట్ల అనిష్టతకు రైతాంగమూ, పెట్టిబూర్జువావర్గమూ గట్టిగా ముడిపడిపోయి వుండడం దృష్ట్యానూ, ఒక పక్షంనుండి ఒక పక్షానికి వాటి మొగ్గుదల మనకు తప్పనిసరిగా ద్యోతకమవ డమూ, తటపటాయింపు, చపలచిత్తము, అనిశ్చత వగైరాలు వారిలో మనకు కనబడడమూ కేవలం సహజమే.

ఈ వర్గం — లేదా ఈ సామాజిక మూలద్రవ్యాలు — పట్ల శ్రామికవర్గం నిర్వర్తించాల్సిన కర్తవ్యం, దానిని సరైన దారిలో నడిపించి, దానిపై తన ప్రభావాన్ని ప్రసరింపజేయడానికి యత్నించడం. ఊగిసలాడుతూన్న వారికీ, స్థిరచిత్తులు కానివారికీ శ్రామికవర్గం నాయకత్వం వహించి, వారిని అది తనతో కూడా తీసుకువెళ్ళి తీరాలి.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం వల్ల మార్పుచెందిన అన్ని మౌలిక శక్తులనూ, లేక వర్గాలనూ, వాటి పరస్పర సంబంధాలనూ మనం సరిపోల్చి చూచినట్టయితే, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ ప్రతినిధులందరూ నమ్ముతూన్నట్టి మామూలు పెట్టిబూర్జువా భావన, సోషలిజంలోకి పరివర్తన సాధారణ “ప్రజాస్వామ్యం ద్వారా” సాధ్యమవుతుందనే భావన ఎంత శుద్ధ ఆనందర్పమైనదో, సైద్ధాంతికంగా ఎంత తెలివిమాలినదో మనకు బోధపడుతుంది. ఈ పొరపాటుకు మౌలిక మూలాధారం ఎక్కడుందంటే, “ప్రజాస్వామ్యం” అనేది ఎదో ఒక పరమమైన దనేటట్టి, వర్గాలతో దానికి ఎట్టి సంబంధమూ లేదనేటట్టి బూర్జువావర్గంనుండి వారసత్వంగా వచ్చిన దురభిమానంలోనే వుంది. వాస్తవానికి వర్గపోరాటం వెనకటికంటే ఉన్నతస్థాయికి లేచి, ఏ ఒక రూపంకంటేనూ, అన్ని రూపాలకంటేనూ ప్రబలమైన ఆధిక్యతను వహించుతూండే సమయంలోనే, ప్రజాస్వామ్యమే శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం కింద సంపూర్ణంగా ఒక కొత్త దశలోకి ప్రవేశిస్తుంది.

స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, ప్రజాస్వామ్యాల గురించి చెప్పబడే సామాన్యపు కబుర్లన్నీ, వర్తకపు సరుకుల ఉత్పత్తి సంబంధాల ప్రతిరూపమే అయిన భావాల గుడ్డి పునశ్చరణే తప్ప మరేమీ కాదు. ఇట్టి సామాన్యపు కబుర్లవల్లనే శ్రామికవర్గ నియంతృత్వపు నిర్దిష్ట సమస్యలను పరిష్కరించ ప్రయత్నించడమంటే, బూర్జువా సిద్ధాంతాలనూ, సూత్రాలనూ కడవెళ్లా అంగీకరించడ మన్నమాటే. శ్రామికవర్గ దృక్పథానం నుండి చూచినట్టయితే, ప్రశ్నను కేవలం ఈ విధంగా వేయాల్సి వుంటుంది: ఏ వర్గంయొక్క పీడనుండి స్వేచ్ఛ, ఏ వర్గంతో ఏ వర్గంయొక్క సమానత్వం, ప్రైవేటు ఆస్తి ప్రాతిపదికపైన ఏర్పడిన ప్రజాస్వామ్యమా, లేక ప్రైవేటు ఆస్తిని రద్దు పరచే పోరాటపు ప్రాతిపదికపైన ఏర్పడిన ప్రజాస్వామ్యమా? — ఇంకా ఇలాంటివే, ఇతర ప్రశ్నలను కూడా వేయాల్సి వుంటుంది.

సమానత్వ భావన వ్యుత్పన్నమే వర్తకపు సరుకుల ఉత్పత్తి సంబంధాల వ్యుత్పన్నమే, సమానత్వమంటే దాని అర్థం వర్గాలను రద్దు చేయడమే అని గ్రహించని పక్షంలో, సమానత్వ భావన ఒక దురభిమానంగా తయారవుతుందని, ఎంగెల్స్ తన “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” అనే గ్రంథంలో ఏనాడో వివరించి చెప్పాడు. బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక సమానత్వ భావానికి సోషలిస్టు సమానత్వ భావానికి వుండే వ్యత్యాసాన్ని గురించిన ఈ ప్రాథమిక సత్యం నిరంతరమూ విస్మరించబడుతూంది. కాని ఇది విస్మరించబడని పక్షంలో, బూర్జువావర్గాన్ని కూల

దోయడం మూలంగా శ్రామికవర్గం వర్గాలను రద్దు చేసేందుకై అత్యంత నిర్ణయాత్మక చర్యను తీసుకుంటుందనీ, రాజ్యాంగయంత్ర శక్తియొక్క ఉపకరణాన్ని ఉపయోగించుతూ, కూలదోయబడిన బూర్జువావర్గంతోనూ, ఊగిసలాడుతూన్న పెట్టీబూర్జువావర్గంతోనూ పోరాడుతూ, వాటిపై ప్రభావాన్ని ప్రసరించుతూ, వాటిపై ఒత్తిడిని కల్గించుతూ, ఈ ప్రక్రియను పూర్తి చేసేందుకై శ్రామికవర్గం తన వర్గపోరాటాన్ని సాగించాలే వుంటుందనీ ప్రత్యక్షంగా స్పష్టమవుతుంది.

(సశేషం)*

అక్టోబరు 30, 1919

* వ్యాసం అసంపూర్తిగానే వుండిపోయింది — సం.

యువజన సంఘాల కర్తవ్యాలు

(రష్యన్ కమ్యూనిస్టు యువజన సంఘం తృతీయ
అఖిల రష్య కంగ్రెస్ లో ఇచ్చిన ఉపన్యాసం)

అక్టోబరు 2, 1920

కామ్రేడ్స్, యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం మౌలిక కర్తవ్యాలను గురించి, ఈ సందర్భంలో సోషలిస్టు రిపబ్లిక్కులో యువకుల ఆర్గనైజేషనులు సాధారణంగా ఎలా వుండాలో ఆ విషయం గురించి నేడు నేను చర్చించ నుద్దేశించాను.

ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, కమ్యూనిస్టు సమాజం సృష్టించడమనే నిజమైన కర్తవ్యాన్ని ఎదుర్కొన వలసినవారు అచ్చంగా యువకులే అవడం కారణంగా ఈ ప్రశ్నను పరిశీలించడం మరింత ముఖ్యం. ఎందుచేతంటే, పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో పుట్టి పెరిగిన శ్రమజీవుల తరం ఎంత సాధించగల్గినా, దోపిడీ విధానంపై నిర్మించబడిన పాత, పెట్టుబడిదారీ సామాజిక జీవిత పునాదులను నాశనం చేయడమనే కర్తవ్యాన్ని మాత్రమే సాధించగల్గుతుందన్న విషయం స్పష్టంగానే కనబడుతుంది. అది ఎంత సాధించగల్గినా, శ్రామికవర్గానికి, శ్రమజీవి వర్గాలకూ, తమ అధికారాన్ని నిలబెట్టుకునేందుకు సహాయపడే నూతన స్థితిగతులలో, మానవుల మధ్య దోపిడీ సంబంధాలు అప్పుడే అంతరించిపోయినట్టి పరిస్థితిలో క్రియాకలాపాలను సాగించ నారంభించిన తరం ఏ పునాదులపైన మాత్రమే నిర్మించ గల్గుతుందో, ఆట్టి దృఢమైన పునాదులను నిర్మించేటట్టి సామాజిక వ్యవస్థను సృష్టించే కర్తవ్యాన్ని మాత్రమే సాధించ గల్గుతుంది.

కాగా, యువకుల కర్తవ్యాలను ఈ దృక్పథానంనుండి సమీపించడంలో, సాధారణంగా యువకుల కర్తవ్యాలనూ, ప్రత్యేకంగా యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘంయొక్క, ఇంకా అన్ని ఇతర ఆర్గనైజేషన్లయొక్క కర్తవ్యాలనూ క్లుప్తంగా ఒక్కనూటలో చెప్పేయవచ్చుననే నేను భావించుతున్నాను: మీ కర్తవ్యం నేర్చుకోవడం.

అవును, ఇది “ఒక్క పదమే”. ప్రధానమైనట్టి, అత్యంత ముఖ్యమైనట్టి ప్రశ్నలకు ఇది సమాధానం ఇవ్వడంలేదు: ఏమిటి నేర్చుకోవాలి? ఎలాగు నేర్చుకోవాలి? పాత, పెట్టు

బడిదారీ సమాజం పరివర్తన చెందడంతో, కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని సృష్టించేటట్టి నూతన తరాల విద్యాబోధన, పెంచి వృద్ధికి తెచ్చే శిక్షణ, విద్యాభ్యాసం పాఠపద్ధతులపైన సాగించడానికి వీలుపడదు, ఇదే అసలు విషయం. యువకుల విద్యాబోధన, పెంచి వృద్ధికితెచ్చే, శిక్షణ, విద్యాభ్యాసం పాఠ సమాజం మనకిచ్చిపోయిన సాధనసంపత్తిపైనే ఆరంభమవాలి. పాఠ సమాజం నుండి మనకు సంప్రప్తించిన మొత్తం విజ్ఞానమూ ఆర్గనైజేషన్లు, సంస్థలూ, వీటినుండి మాత్రమే, మనకు సంప్రప్తించిన మానవశక్తుల, సాధనాల సంచయంతో మాత్రమే మనం కమ్యూనిజాన్ని నిర్మించగల్గుతాం. యువకుల విద్యాబోధన కార్యకలాపాన్నీ యువకులను ఆర్గనైజ్ చేయడమునూ, పెంచి వృద్ధికితెచ్చే శిక్షణనూ సమూలంగా పునర్నిర్మించడంవల్ల మాత్రమే, పాఠసమాజంతో పోలికలేని సమాజాన్ని, అనగా కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని సృష్టించడంలో నూతన తరం యత్నాలు సఫలీకృత మయేటట్టు మనం చేయగల్గుతాం. ఇందుచేతనే, యువకులకు మనం బోధించాల్సింది ఏమిటి, కమ్యూనిస్టు యువకులు అనే పేరు నిజంగా సార్థకపరచుకోవాలంటే వారు ఎలా నేర్చుకోవాలి, మనం ప్రారంభించిన దానిని నిర్మించి, పరిసమాప్తి చేయగల్గేందుకు వారు ఎట్టి శిక్షణ పొందాలి, అనే ఈ ప్రశ్నను మనం సవివరంగా పరిశీలించాల్సి వుంటుంది.

ఈ ప్రశ్నకు మొట్టమొదటి సమాధానంగానూ, అత్యంత ప్రకృతిసిద్ధమైన సమాధానంగానూ కమ్యూనిజంలోకి పరివర్తనను కాంక్షించుతూన్న యువజన సంఘం, అంతేకాకుండా సాధారణంగా యువకులు అందరూనూ కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చెయ్యాల్సి వుంటుందనే జవాబు వస్తుందనే నేను చెప్పాలి.

కాని ఈ సమాధానం — “కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేయాలి” అనే సమాధానం — మరీ సాధారణమైనది. కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చెయ్యాలంటే మనకు ఏమిటి అవసరమవుతుంది? కమ్యూనిజం గురించి విజ్ఞానాన్ని సంపాదించేందుకు సాధారణ విజ్ఞానం మొత్తం నుండి దేనిని మనం ముఖ్యంగా ప్రత్యేకించి ఎంచుకోవాలి? కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేయడమనే కర్తవ్యం పొరపాటుగా ప్రదర్శించబడి నప్పుడల్లా, లేదా కేవలం ఏకపక్షంగా మాత్రమే వ్యాఖ్యానించబడి నప్పుడల్లా, అనేక ప్రమాదాలు తలెత్తుతాయి.

కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేయడమంటే దాని అర్థం కమ్యూనిస్టు పాఠ్యపుస్తకాల్లోనూ, పాంఫ్లెట్లలోనూ, గ్రంథాల్లోనూ పొందుపరచబడినట్టి మొత్తం విజ్ఞానాన్ని అవగాహన చేసుకోవడమే, అని షివరికేనా సహజంగానే తట్టుతుంది. కాని కమ్యూనిజం అధ్యయనాన్ని ఈ విధంగా నిర్వచించడం మరీ మొరటుగానూ అయుక్తంగానూ వుంటుంది. కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేయడమంటే, కేవలం కమ్యూనిస్టు పుస్తకాలలో వున్నదానిని ఆకళింపు చేసుకోవడంతోనే సమానమయే పక్షమందు, కమ్యూనిస్టు వచనంతో ఇంద్రజాలం చేసేవారూ బడా

యిఘోరులూ మనకు అతి సులభంగానే దొరుకుతారు, కాగా దీనివల్ల మనకెంతేనా హనీ, నష్టమే సంభవించుతుంది కూడా, ఎందుకంటే ఇటువంటివారు కమ్యూనిస్టు గ్రంథాలనూ పాంఫ్లేట్లనూ పుస్తకాలని భట్టీయంవేసి నేర్చుకోవడం కారణంగా ఈ విజ్ఞానాన్నంతనూ సమైక్యం చేసేందుకు వారు అసమర్థులనిపించుకుంటారు, కమ్యూనిజం యథార్థంగా డిమాండు చేసే విధంగా ఆచరించేందుకు కూడా వారు అసమర్థులే అవుతారు.

పాత, పెట్టుబడిదారీ సమాజం మనకి ఇచ్చిపోయినట్టి మహా ఘోరకలిలోనూ, దురదృష్ట్యాలలోనూ ఒకటి, ఆచరణలో జీవితానికి పుస్తకాలకీ మధ్యవుండే అగాధం; దీనికి కారణమేమంటే, పుస్తకాల్లో ప్రతీదీకూడా ఎంత చక్కగా అభివర్ణించడానికి వీలుంటుందో అంత చక్కగా అభివర్ణించబడింది, అయినప్పటికీ ఈ పుస్తకాలలో అధికసంఖ్య పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని అతి హేయములైనట్టి కుటలబుద్ధితో కూడుకున్నట్టి అబద్ధాలతో మనకు వర్ణించుతున్నాయి.

ఇందుచేత కమ్యూనిజం గురించి కేవలం పుస్తకాల్లో రాసినదానిని ఒంటపట్టించుకోవడం ఎంతేనా తప్పు అవుతుంది. మన ఉపన్యాసాలూ, మన ప్రతికావ్యాసాలూ మన దైనందిన కార్యకలాపంలో ప్రతి శోభితోనూ సంబంధం కలిగివుంటాయి కాబట్టి, మన ఉపన్యాసాల్లోనూ మన ప్రతికావ్యాసాల్లోనూ కమ్యూనిజాన్ని గురించి మునుపు పుస్తకాల్లో చెప్పిన దానినే మన మిప్పుడు పునశ్చరణ చేయడంలేదు. పనిచేయకుండా, పోరాటం లేకుండా, కమ్యూనిజం గురించి పాంఫ్లేట్లనుండీ గ్రంథాలనుండీ నేర్చుకున్న అనిర్దిష్ట విజ్ఞానం శుద్ధనిరర్థకం, ఎందుచేతంటే, ఇలా చేసినట్టయితే సిద్ధాంతానికి ఆచరణకూ వుండినట్టి పాత అగాధం, పాత బూర్జువా సమాజపు స్వభావాలన్నిటిలో అత్యంత ఏహ్యమైనట్టి ఆ పాత అగాధం ఇంకా ఆలా వుండిపోతూనే వుంటుంది.

ఇక ఇంతకంటేనూ ప్రమాదభరితమైనది, కేవలం కమ్యూనిస్టు నినాదాలను మాత్రమే ఒంటపట్టించుకుందుకు ప్రారంభించడం. ఈ ప్రమాదాన్ని మనం సకాలంలోనే గమక గుర్తించి వుండని యెడల, ఈ ప్రమాదాన్ని నివారించేందుకు మన శక్తినంతనూ వినియోగించి వుండని యెడల, ఈ పద్ధతిలో కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేసిన పిమ్మట తాము కమ్యూనిస్టులమని పేరు పెట్టుకొనబోయే ఐదు లక్షలమంది, పది లక్షలమంది యువతీయువకులు, కమ్యూనిజానికి మహత్తరమైన నష్టాన్నే కల్గించేవారవుతారు.

ఇక్కడ ఈ ప్రశ్న తలెత్తుతుంది: కమ్యూనిజం గురించి నేర్చుకుందుకు దీనినంతనూ మనం మేళవించడం ఎలాగు? పాత పాఠశాలనుండి, పాత విజ్ఞానశాస్త్రంనుండి మనం దేనిని స్వీకరించాలి? సర్వతోముఖ విద్యను అలవరచుకున్న ప్రజలను తయారుచెయ్యడమూ, సాధారణంగా విజ్ఞానశాస్త్రాలను బోధించడమూ తన ధ్యేయమని పాత పాఠశాల ఉద్దేశించింది.

ఇది శుద్ధ అబద్ధంకింద తేలిపోయిందని మనం ఎరుగుదుం, ఎందుకంటే యావత్తు సమాజమూ ప్రజలను వర్గాలకింద, దోపిడీదార్లు, పీడితులూ కింద, విభాజనపైనే ఆధారపడి, ఆ విభాజనపైనే అది నిలబెట్టుబడుతూ వచ్చింది. వర్గభావంతో పూర్తిగా నిండివుండిన యావత్తు పాతపాఠశాల సహజంగానే ఒక్క బూర్జువావర్గం బిడ్డలకు మాత్రమే విద్య కరపింది. ప్రతి పదమూ బూర్జువావర్గ ప్రయోజనాలకు అనుగుణ్యంగా వుండేటట్టు అబద్ధంచేయబడింది. ఈ పాఠశాలలో యువతరం కార్మిక కర్షకులను విద్యావంతులను చేయడం కంటే, బూర్జువావర్గ ప్రయోజనాల కోసం వారి చెవుల్లో చదువు నూరిపోయడమే ఎక్కువైంది. బూర్జువావర్గానికి ఉపయోగపడి, దాని శాంతికి, విశ్రాంతికి భంగం కలుగకుండానే దానికి లాభాలు సృష్టించ సమర్థులైన నౌకర్లుగా వారికి తర్ఫీదు ఇవ్వబడింది. ఈ హేతువునే, పాత పాఠశాలను తిరస్కరించుతూ, నిజమైన కమ్యూనిస్టు విద్యాప్రబోధానికై మనకు కావలసినదానిని మాత్రమే దానినుండి స్వీకరించడం మన కర్తవ్యంగా భావించాలి.

తరుచు మనం వింటూన్నట్టే, కేవలం తప్పడు పర్యవసానాలకు దారితీసేటట్టే పాత పాఠశాలపై మోపబడుతూన్నట్టే నిందలనూ, నేరాలనూ గురించి నేనిప్పుడు ప్రస్తావిస్తాను. పాత పాఠశాల పాఠాలు నేర్పే బడి అనీ, డ్రిల్-సార్వంటు పద్ధతిలో చదువుచెప్పే బడి అనీ, విద్యను బలవంతాన బుర్రలో కూరే బడి అనీ చెప్పడం కద్దు. ఇది నిజమే, కాని పాత పాఠశాలావిధానంలో ఏది చెడ్డదో ఏది మంచిదో, మనకి ఏది ఉపయోగపడుతుందో మనం పోల్చుకొని, కమ్యూనిజానికి ఏది మంచిదో దానిని ఎంచుకోగల్గి వుండాలి.

పాత పాఠశాల కేవలం పాఠాలు నేర్పే బడే; నిరుపయోగమైనట్టే, అనావశ్యకమైనట్టే, నిర్జీవమైనట్టే, మెడదును కరడుకట్టించినట్టే, ఒకే ఒక నమూనాలో మలచబడి దాష్టీకంచేసే సగటుసరి అధికార్లుగా యువతరంవారిని రూపొందించినట్టే విజ్ఞానాన్నే ఒంట పట్టించుకున్నట్టుగా విద్యార్థులను అది నిర్బంధించింది. ఏతావాతా మానవ విజ్ఞానం సంతరించిపెట్టిన దానిని సముపార్జించకుండానే కమ్యూనిస్టు కాగలడని దీనినుండి పర్యవసానం తేల్చడానికి మీరు ప్రయత్నించారంటే మాత్రం, మీరు గొప్ప పొరపాటు చేసినవారే అవుతారు. కమ్యూనిజం తానే దేనికి అనుషక్తమవుతుందో అట్టి మొత్తం విజ్ఞానాన్నీ సముపార్జించుకోనిదే కమ్యూనిస్టు నినాదాలను, కమ్యూనిస్టు విజ్ఞానశాస్త్ర పర్యవసానాలను నేర్చుకున్నంత మాత్రాన చాలునని అనుకోవడం పొరపాటువుతుంది. మొత్తం మానవ విజ్ఞానం నుండి ఏ విధంగా కమ్యూనిజం ఉద్భవించిందో అందుకు మార్క్సిజమే ఒక తర్కాణం.

కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతం, ప్రధానంగా మార్క్స్ చే స్థాపించబడినట్టే కమ్యూనిస్టు విజ్ఞానశాస్త్రం, మార్క్సిజం చేసే ఈ ఉపదేశం, పందొమ్మిదవ శతాబ్దిలోని ఏకైక సోషలిస్టు యొక్క, అతడెంతటి ప్రతిభాశాలే అయినప్పటికీ, ఆ ఏకైక సోషలిస్టుయొక్క కృతిగా నిలిచి

పోలేదనీ, పెట్టుబడిదారీ విధానానికి వ్యతిరేకంగా, తాము సాగించుతూన్న పోరాటంలో ఈ ఉపదేశాన్ని ప్రయుక్తం చేస్తూన్నట్టి లక్షోపలక్షల కోటానకోట్ల సర్వప్రపంచ శ్రామికుల ఉపదేశంగా రూపొందిందనీ మీరు చదివేవుంటారు, వినేవుంటారు. అత్యంత విప్లవాత్మకమైన వర్గానికి చెందిన లక్షోపలక్షల, కోటానకోట్ల ప్రజలను మార్క్స్ ఉపదేశం ఎందుకు ఆకర్షించ గల్గిందని మీరు అడిగారంటే, అందుకు మీకు ఒకే ఒక ప్రత్యుత్తరం వస్తుంది: పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద సంచితము కాబడినట్టి మానవవిజ్ఞానంయొక్క దృఢమైన పునాదిపై మార్క్స్ తన స్థానం తీసుకోవడమే ఇందుకు కారణమైంది. మానవసమాజ అభివృద్ధి నియమాలను అధ్యయనం చేసినవాడై, కమ్యూనిజం దిశగా పెట్టుబడిదారీ విధానాభివృద్ధి అనివార్యతను మార్క్స్ గ్రహించాడు. కాగా, ముఖ్యమైన విషయ మేమిటంటే, ఇంతకు ముందుండిన విజ్ఞానశాస్త్రం ప్రభవించిన దానినంతనూ సంపూర్ణంగా జీర్ణించుకోవడం ఫలితంగానే, ఈ పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని అత్యంత నిశితంగానూ అత్యంత వివరంగానూ అత్యంత ప్రగాఢంగానూ అధ్యయనం చేయడమనే ప్రాతిపదికపైనే అతడీ విషయాన్ని కచ్చితంగా రుజువుచేశాడు. ఒక్క విషయాన్ని కూడా వదలిపెట్టకుండా, మానవసమాజం సృష్టించిన దాని నంతకూ విమర్శనాత్మకంగా ఒక నూతనరూపాన్నిచ్చాడు. మానవ చింతన సృష్టించినదాని నంతనూ అతడు పునఃరూపొందించి, విమర్శించి, కార్మికవర్గ ఉద్యమ పరీక్షకు లోనుగావించి, బూర్జువా పరిధులకే పరిమితం చేయబడినట్టి, లేదా బూర్జువా దురభిమానాలచే బంధించబడిన వారికి తేల్చి శక్యముకానట్టి పర్యవసానాలను అతడు తేల్చగల్గాడు.

శ్రామికవర్గ సంస్కృతిని గురించి మనం మాట్లాడేటప్పుడు ఉదాహరణకు, ఈ విషయాన్ని మనం దృష్టిలో వుంచుకోవాలి. మానవజాతియొక్క యావత్తు అభివృద్ధి సృష్టించినట్టి సంస్కృతిని గురించి కచ్చితమైన విజ్ఞానంవల్లనే, ఈ సంస్కృతికి పునరాకృతినివ్వడం వల్లనే శ్రామికవర్గ సంస్కృతిని నిర్మించ గల్గుతామన్న విషయాన్ని మనం స్పష్టంగా గ్రహించు తేనే తప్ప — దీనిని మనం అర్థం చేసుకుంటేనే తప్ప — మనమీ సమస్యను పరిష్కరించలేం. శ్రామికవర్గ సంస్కృతి ఎక్కడనుంచో ఏ ఆకాశనుంచో ఊడివడినదికాదు, శ్రామికవర్గ సంస్కృతిలో నిష్కేతులమని చెప్పుకొనేవారి నూతన కల్పనకాదు. ఆలాగని చెప్పడం సబబూ సందర్భంలేని ప్రేలాపన. పెట్టుబడిదారీ విధాన సమాజ, భూస్వామ్య విధాన సమాజ, అధికార వర్గ పాలన విధాన సమాజాల కాడికింద మ్రగ్గుతూండిన మానవజాతి కూడబెట్టుకున్న విజ్ఞాననిధుల సూత్రబద్ధమైన అభివృద్ధి ఫలితంగానే శ్రామికవర్గ సంస్కృతి ఉద్భవించి తీరాలి. మార్క్స్ చే నూతన రూపకల్పన చేయబడినట్టి అర్థశాస్త్రం మానవ సమాజం తన పురోగమనంలో చేరుకుంటూన్న గమ్యాన్ని మనకేలాగైతే చూపించిందో, వర్గపోరాటంలోకి పరివర్తనను, శ్రామికవర్గ విప్లవారంభాన్ని మనకేలాగైతే చూపించిందో, ఆలాగే ఈ మార్గా

లన్నీ, ఈ బాటలన్నీ శ్రామికవర్గ సంస్కృతికే దారి తీశాయి, దారి తీస్తున్నాయి, ఇకముందు కూడా దారి తీస్తునే వుంటాయి.

యువకుల ప్రతినిధులూ, నూతన విద్యావిధాన సమర్థకులు కొందరూ పాత పాఠశాలను దుయ్యబట్టుతూ, అది విద్యను బలవంతాన బుర్రలో కూరే పాఠశాలే తప్పమరేమీ కాదని చెప్పతూండడం మనం తరుచుగా వింటూనప్పుడు, పాత పాఠశాలలోని మంచిని మనం స్వీకరించాలని వారితో మనం చెబుతాం. పదింట తొమ్మిదిపాళ్లు నిరర్థకమైనట్టే, కడమ ఒక పాలూ వికృతం చేయబడినట్టే బ్రహ్మాండమైన విజ్ఞానభారాన్ని యువజనుల మనస్సులపై మోపుతూన్న విధానాన్ని పాత పాఠశాలనుండి మనం తీసుకోకూడదు. అయితే కమ్యూనిస్టు పర్యవసానాలకే మనం పరిమితమై వుండాలనీ, కమ్యూనిస్టు నినాదాలను మాత్రమే మనం నేర్చుకోవాలనీ దీని అర్థంకాదు. ఆ విధంగా మీరు కమ్యూనిజాన్ని సృష్టించలేరు. మానవ జాతి ఉద్భవింపజేసినట్టే సర్వవిజ్ఞాన నిధులతోనూ మీ మేధస్సును సంపన్నవంతం చేసుకున్నప్పుడే మీరు కమ్యూనిస్టులు కాగల్గుతారు.

విద్యను బలవంతాన బుర్రలో కూరడం మనకవసరంలేదు; కాని మౌలిక వాస్తవవిషయాల పరిజ్ఞానంచే ప్రతి విద్యార్థి మనస్సునీ మనం అభివృద్ధిచేసి, పరిణతికి తీసుకురావాలి. ఎందు చేతనంటే, తాను సంపాదించిన విజ్ఞానం అంతాకూడా తన మనస్సులో జీర్ణించుకోని పక్షమందు కమ్యూనిజం శూన్యమే, వుత్త ఖాళీ సైన్ బోర్డు మాత్రమే అవుతుంది, కమ్యూనిస్టు అన్న వాడు శుద్ధ బడాయిభోరుగానే తయారవుతాడు. మీ మేధస్సును నిరర్థక పరిజ్ఞానంతో కుక్కికూరకుండా, ఆధునిక విద్యావంతునికి అపరిత్యాజ్యమైనట్టి వాస్తవవిషయాలన్నిటి తోనూ మీ మేధస్సును సంపన్నవంతం చేసేందుకై ఈ విజ్ఞానాన్ని మీరు జీర్ణం చేసుకోవడమే కాకుండా, దానిని మీరు విమర్శనాత్మకంగా ఒంటపట్టించుకోవడం అవసరం. తాను స్వయంగా ఎంతో కష్టపడి గంభీరమైన కృషి చేయకుండానే, తాను విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించాల్సిన వాస్తవవిషయాలను అర్థం చేసుకోకుండానే, సిద్ధంగా తయారుచేసి పెట్టిన పర్యవసానాలను నేర్చుకున్న కారణంగా తన కమ్యూనిజం విజ్ఞానాన్ని గురించి బడాయిలు చెప్పకొన నుద్యమించేటట్టి కమ్యూనిస్టును చూచి ఎంతేనా జాలిపడాల్సే వుంటుంది. ఇటువంటి మిడిమిడి జ్ఞానం నిస్సందేహంగా వినాశకరమే అవుతుంది. నాకున్న జ్ఞానం స్వల్పమే అని నేను తెలుసుకున్నప్పుడు, ఇంకా అధికజ్ఞాన సముపార్జనకు నేను కృషిచేస్తాను; కాని తాను కమ్యూనిస్టుననీ, తాను దేనినీ ఖుణ్ణంగా నేర్చుకో నవసరంలేదనీ చెప్పకునే మనిషి, మరేమైనా కాగలడేమో గాని, కమ్యూనిస్టు మాత్రం కాజాలడు.

పెట్టుబడిదార్లకు అవసరమైన గులాములను తయారుచేసింది పాత పాఠశాల; పెట్టుబడిదార్లకు ఏది సరిపోయేదో దానిని రచించి, దానినే నుడివేటట్టి మనుషులుగా విజ్ఞాన

శాస్త్రవేత్తలను మార్చివేసింది పాత పాఠశాల. అందుచేతే మనం దానిని ఎత్తివేయాల్సి వచ్చింది. కాని దానిని మనం ఎత్తివేయాల్సి వచ్చిందంటేనూ, దానిని నాశనం చేయాల్సి వచ్చిందంటేనూ, దానినుండి మానవునికి అతిముఖ్యమైన, మానవజాతి కూడబెట్టుకున్న దానినంతనూ మనం తీసుకోకూడదనా దీని అర్థం? పెట్టుబడిదారీ విధానానికి అవసరమైన దానినీ కమ్యూనిజానికి అవసరమైన దానినీ మనం విడదీసి వేర్వేరు చేయగల్గడం అవసరం లేదనా దీని అర్థం?

బూర్జువావర్గ సమాజంలో ఆధికసంఖ్యాకవర్గంయొక్క సంకల్పానికి వ్యతిరేకంగా అనలంబించబడిన డ్రిల్-సార్జంటు పద్ధతిలో చదువుచెప్పే పాత పద్ధతుల స్థానంలో, ఐక్యత లేక, బ్రహ్మాండమైన దేశమందంతటా చెదురు మదురుగావున్న లక్షోపలక్షల, కోటానకోట్ల ప్రజల సంకల్పాలను ఏకైక సంకల్పంగా పరిణమింపజేసే ఈ పోరాటం కోసం తమ శక్తులను పట్టుదలతోనూ, సమర్థతతోనూ, సంసిద్ధతతోనూ ఐక్యపరచి, ఆర్గనైజేషన్, వాటిని పాత సమాజంపట్ల ద్వేషంతో ఎవరైతే మిళితం చేస్తున్నారో అట్టి కార్మికుల కర్షకుల చైతన్య యుతమైన క్రమశిక్షణను మనం నెలకొల్పుతున్నాం; ఎందుచేతనంటే ఈ ఏకైక సంకల్పం లేనిదే ఓటమి తప్పనిసరే అవుతుంది. ఈ సంస్కృతి లేనిదే, కార్మికుల, కర్షకుల చైతన్యవంతమైన క్రమశిక్షణ లేనిదే, మన ఉద్యమం నెరవేరే ఆశలేదు. ఇదిలేనిదే, సర్వప్రపంచ పెట్టుబడి దార్లనూ భూస్వాములనూ మనం జయించలేము. ఏ పునాదిపైనైతే మనం నూతన కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించాలనుకుంటున్నామో అట్టి నిర్మాణం అటుండగా, అసలు ఆ పునాదినే మనం దృఢపరచలేక పోతాం. అదే విధంగా పాత పాఠశాలను తిరస్కరించుతూండగా, పాత పాఠశాలపట్ల ద్వేషం కేవలం న్యాయమైనదే, అవశ్యకమైనదే అయివుండగా, పాత పాఠశాలను నాశనం చేసేందుకు సంసిద్ధత హర్షణీయమే అయివుండగా, పాఠాలు నేర్పే పాత విధానమూ, విద్యను బలవంతాన బుర్రలో కూరే పాత విధానమూ, డ్రిల్-సార్జంటు పద్ధతిలో చదువుచెప్పే విధానం స్థానే, మానవ విజ్ఞాన నిధిని సముపార్జించే సామర్థ్యాన్నీ, కమ్యూనిజంమంటే ఏదో రోకటిపాటగా నేర్చుకునేది కాకుండా, మీ అంతట మీరే పర్యాయించినట్టేదే, ఆధునిక విద్యావిధానం దృష్ట్యా అనివార్యములైనట్టి సారాంశాలను కలిగివున్నట్టేదే కమ్యూనిజం అనే విధంగా నేర్చుకునేటట్టి సామర్థ్యాన్ని నెలకొల్పాల్సి వుంటుందని మనం గ్రహించాలి.

ఈ హేతువునే కమ్యూనిజాన్ని అధ్యయనం చేయడమనే కర్తవ్యం గురించి మాట్లాడుతూన్నప్పుడు ఏవి ప్రధాన కర్తవ్యాలో వాటిని మనం ప్రదర్శించాల్సి వుంటుంది.

దీనిని మీకు వివరించేందుకూ, ఏ విధంగా అధ్యయనం చేయాలి అనే ప్రశ్నను సమీపించేందుకు కూడానూ, ఆచరణనుండి ఒక ఉదాహరణను తీసుకుని మీకు చూపిస్తాను. సైనిక కర్తవ్యాల వెనువెంటనే, రిపబ్లిక్కును రక్షించుకునే కర్తవ్యాల వెనువెంటనే, ఆర్థిక కర్తవ్యాలను మన మిప్పుడు ఎదుర్కోవాల్సి వుందన్న విషయం మీకందరకూ తెలిసినదే. పరి

శ్రమనూ, వ్యవసాయాన్నీ పునరుద్ధరించనిదే కమ్యూనిస్టు సమాజ నిర్మాణం జరగనేరదన్న విషయం మనం ఎరుగుదుం; అంతేకాదు, వీటి పునరుద్ధరణ పాతపద్ధతిలో జరగకూడదు కూడా. వీటి పునరుద్ధరణ ఆధునిక ప్రాతిపదికపైన, విజ్ఞానశాస్త్రంలో తుది మాట ననుసరించే జరగాలి. ఈ ప్రాతిపదిక విద్యుచ్ఛక్తి అనీ, యావత్తు దేశమూ, పరిశ్రమ వ్యవసాయాల అన్ని శాఖలూ విద్యుదీకృతమైనప్పడే, ఈ కర్తవ్యంలో మీరు ప్రవీణతను సంపాదించిన తరువాత మాత్రమే, పాత తరంవారు నిర్మించలేని కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని మీకోసం మీరు నిర్మించగల్గుతారనీ కూడా మీకు తెలుసు. యావత్తు దేశాన్నీ ఆర్థికంగా పునరుజ్జీవింప జేయడమనే ఈ కర్తవ్యం మిమ్మల నెదుర్కొంటుంది. విద్యుదీకరణ కార్యాన్ని నిరక్షరాస్యులైన ప్రజలు సాధించలేరనీ, అంతేకాకుండా కేవలం అక్షరాస్యతే ఇందుకు చాలదని కూడా మీరు పూర్తిగా ఎరుగుదురు. విద్యుచ్ఛక్తి అంటే ఏమిటో తెలిసినంత మాత్రాన సరిపోదు; పరిశ్రమలోనూ వ్యవసాయంలోనూ, పరిశ్రమ వ్యవసాయాల వివిధ శాఖలలోనూ సాంకేతిక శాస్త్ర దృష్ట్యా దానిని ఏ విధంగా ప్రయుక్తం చేయాలో తెలిసివుండడం అవసరం. దీనిని మన మటుకు మనమే నేర్చుకోవాలి; అంతేకాకుండా ఇప్పుడు పెరిగి పెద్దవారవుతున్న శ్రామికవర్గ తరానికంతకూ బోధించాలి కూడా. ఈ కర్తవ్యాన్ని వర్గచైతన్యవంతుడైన ప్రతి కమ్యూనిస్టు, తాను కమ్యూనిస్టునని భావించుకున్నట్టే, యువ కమ్యూనిస్టు సంఘంలో చేరడం మూలంగా కమ్యూనిజాన్ని నిర్మించేందుకు పార్టీకి సహాయపడతాననీ, కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని సృష్టించడంలో నూతన తారానికంతకూ సహాయపడతాననీ తాను ప్రతిజ్ఞ బానుతున్నానని స్పష్టంగా గ్రహించుతున్న ప్రతి వ్యక్తి ఎదుర్కొనాల్సివుంది. ఆధునిక విద్య ప్రాతిపదికపైనే తాను దీనిని సృష్టించ గల్గుతాననీ, కాగా ఈ విద్యను తాను సముపార్జించనిదే కమ్యూనిజం కేవలం అడియాశగానే వుండిపోతుందనీ అతడు గ్రహించాలి.

బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడం పాత తరం వారి కర్తవ్యంగా వుండేది. బూర్జువా వర్గాన్ని విమర్శించడమూ, ప్రజారాసులలో బూర్జువావర్గం పట్ల ద్వేషం రేకెత్తించడమూ, వర్గచైతన్యాన్ని అభివృద్ధి పరచుకోవడమూ, తమ శక్తులను దృఢపరచుకునే సామర్థ్యాన్ని సంపాదించుకోవడమూ అప్పట్లో ప్రధాన కర్తవ్యంగా వుండేది. దీనికంటే మరింత సంక్లిష్టమైన కర్తవ్యాన్నే నూతనతరం ఎదుర్కోవాల్సి వుంది. పెట్టుబడిదార్లు సాగించే దాడులకు వ్యతిరేకంగా కార్మికుల రైతుల అధికారాన్ని పరిరక్షించేందుకు మీ శక్తులనన్నిటినీ మీరు ఐక్యపరచుకోవడమే కాదు — దీనిని మీరెలాగా చెయ్యాలి. ఈ విషయాన్ని మీరు స్పష్టంగా గ్రహించనే గ్రహించారు; దీనిని కమ్యూనిస్టు స్పష్టంగా గుర్తిస్తున్నాడు. కాని ఇది చాలదు. మీరు కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించాలి. అనేక విషయాల్లో ఈ కార్యం మొదటి సగభాగమూ అప్పుడే పూర్తి అయింది. పాత వ్యవస్థ నాశనం చేయబడింది, దానిని నాశనం చేయ

డమే న్యాయం కూడానూ; అదిప్పుడు శిథిలాల పోగుగా పరిణమించింది; ఆలా పరిణమించడమే న్యాయం కూడానూ. నేల బాగుచేయబడింది, కాగా ఈనేలపై యువకమ్యూనిస్టు తరం కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించాలి. ఈ నిర్మాణ కర్తవ్యం మీ ఎదుటుంది, కాగా ఆధునిక విజ్ఞానాన్నంతనూ మీరు తుణ్ణంగా అవగతం చేసుకుంటేనే, సిద్ధంగా తయారు చేసిపెట్టి నట్టి, కంఠతాపట్టి నేర్చుకున్నట్టి సంకేతాలు, సలహాలూ, ప్రయోగాలూ, ఆదేశాలూ, కార్యక్రమాలనుండి మీ తక్షణ క్రియాకలాపాన్ని ఐక్యపరచగల్గే ఆ సజీవమైన వస్తువుగా కమ్యూనిజాన్ని రూపొందించగల్గుతేనే, కమ్యూనిజాన్ని మీ ఆచరణ క్రియాకలాపంలో మార్గదర్శిగా రూపొందించగల్గుతేనే మీరీ కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించగల్గుతారు.

యావత్తు యువతరానికి విద్య గరవడంలోనూ, తర్ఫీదు చేయడంలోనూ, వారికి జాగృతిని కల్పించడంలోనూ మిమ్మల్ని నడిపించాల్సింది ఈ కర్తవ్యమే. ప్రతి యువకుడూ ప్రతియువతీ తాను కమ్యూనిస్టు సమాజ నిర్మాతగా వుండాలనే ఆదర్శాన్ని కలిగివుండాలి; అట్టి లక్షోపలక్షల కమ్యూనిస్టు సమాజనిర్మాతలలో మీరు అగ్రస్థానం ఆక్రమించాలి. కమ్యూనిజాన్ని నిర్మించే కార్యంలో యువ కార్మిక కర్షకుల యావత్తు రాశినీ మీరు భాగస్వాములుగా చేస్తేనే తప్ప కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని మీరు నిర్మించలేరు.

నేనిప్పుడు సహజంగానే ఒక ప్రశ్నను లేవదీయాల్సి వుంటుంది: కమ్యూనిజాన్ని ఎలా నేర్పాలి, మన విధానాలకు ఏయే విశిష్ట భావాలుండాలి?

మొట్టమొదట కమ్యూనిస్టు నీతి అనే ప్రశ్న గురించి ఇక్కడ ప్రస్తావిస్తాను.

కమ్యూనిస్టులుగా మీ అంతటమీరే పెరిగి వృద్ధికి రావాలి. యువజన సంఘం కర్తవ్యం ఏమిటంటే: విద్యనభ్యసించడం వల్లనూ, అర్థనైజ కావడంవల్లనూ, ఐక్యపడడం వల్లనూ, పోరాడడం వల్లనూ, తన సభ్యులనే కాకుండా, తనను తమ నియంతగా పరిగణించే వారినందరినీ పెంచి వృద్ధికి తీసుకొచ్చి, వారినందరినీ కమ్యూనిస్టులుగా పెంచి వృద్ధికి తీసుకువచ్చేటట్టు యువజన సంఘం తన ఆచరణ క్రియాకలాపాలను ఏర్పరచడం. నేటి యువకులు కమ్యూనిస్టు నీతిలో పెరిగి వృద్ధికి వచ్చేటట్టు చేయడమే, వారి ప్రబోధమే, చదువే, వీటి సంపూర్ణ ధ్యేయమై వుండాలి.

కాని కమ్యూనిస్టు నీతి అంటూ ఒకటుందా? కమ్యూనిస్టు నైతికప్రవర్తన అంటూ ఒకటుందా? లేకేమి, తప్పకుండా వుంది. మనకొక నీతి అంటూ లేనట్టు పైకి అవుపడే విధంగా విషయం ప్రదర్శించబడడం కద్దు; కాగా నీతినియమాలకు తిలోదకాలిచ్చేశామంటూ కమ్యూనిస్టులం మనమీద బూర్జువావర్గం తరుచు నేరం మోపుతూంది. భావనలను తక్కిడి బిక్కిడి తారుమారు చేసేటట్టి, కార్మికుల కర్షకుల కళ్లలో దుమ్ముకొట్టే పద్ధతి ఇది.

ఏ అర్థంలో నీతినీ, నైతికప్రవర్తననీ మనం తోసిరాజంటున్నాం?

దేవుని ఆజ్ఞలనుండి నైతికప్రవర్తనను వ్యుత్పత్తి చేసిన బూర్జువావర్గంచే అది బోధించబడుతూన్న అర్థంలో మనం దానిన్ని తోసిరాజంటున్నాం. దేవునితో మనకు నమ్మకం లేదనీ, కాగా మతగురువులూ, భూస్వాములూ, బూర్జువావర్గంవారూ దోపిడీదార్లుగా తమ ప్రయోజనాలు సాధించుకుందుకు దేవుని పేరు ఉచ్చరిస్తూండేవారన్న సంగతి మనకు స్పష్టంగా తెలుసుననీ మనం బాహాటంగా చెబుతున్నాం కూడా. లేదంటే, నైతికప్రవర్తన విధులనుండి, దేవుని ఆజ్ఞలనుండి ఈ నీతిని వ్యుత్పత్తిచేసే బదులు, దేవుని ఆజ్ఞలతో అతి సన్నిహితమైన పోలికను కల్గివున్నట్టి ఏదో భావవాద, లేక అర్థభావవాద పదజాలంనుండి నైతికప్రవర్తనను వారు వ్యుత్పత్తిచేశారు.

మానవాళికి అతీతమూ, వర్గరాహిత్యమూ అనే భావాలనుండి వ్యుత్పత్తిచేయబడిన నైతికప్రవర్తన ఏదైనా సరే దానిని మనం తిరస్కరిస్తాం. ఇట్టి నైతికప్రవర్తన ఒక మోసమనీ, వంచన అనీ, భూస్వాముల, పెట్టుబడిదార్ల ప్రయోజనాల కోసమై కార్మికుల, రైతుల మనస్సును అయోమయం చేయడమనీ మనం అంటున్నాం.

మన నైతికప్రవర్తన శ్రామికవర్గ పోరాట ప్రయోజనాలకు పూర్తిగా లోబడి వుంటుందనే మనం చెబుతాం. మన నైతికప్రవర్తన శ్రామికవర్గ పోరాట ప్రయోజనాలనుండి వ్యుత్పత్తిచేయబడింది.

భూస్వాములూ, పెట్టుబడిదార్లు కార్మిక కర్షకులందరిపైనా మోపిన భారంపైనే పాత సమాజం ఆధారపడింది. దీనిని మనం నాశనం చేయాల్సివచ్చింది, వీరిని మనం కూలదోయాల్సివచ్చింది; ఇందుకోసం మనం ఐక్యతను సృష్టించడం అవసరమైంది. ఇట్టి ఐక్యతను దయామయుడైన దేవుడు సృష్టించడు.

స్వాక్షరీలు, మిల్లులు మాత్రమే, దీర్ఘనిద్రనుండి మేల్కొని శిక్షణపొందినట్టి శ్రామికవర్గం మాత్రమే ఇట్టి ఐక్యతను సమకూర్చగల్గింది. ఎప్పుడైతే ఈ వర్గం ఏర్పడిందో, ఈనాడు మనం దేనినైతే చూస్తున్నామో దానికి — మూడేళ్లుగా సర్వప్రపంచ బూర్జువా వర్గపు ఎదురుదాడిని తిప్పికొడుతూన్నట్టి బలహీనమైన దేశాల్లో అత్యంత బలహీనమైనట్టి దేశంలోని ఆ శ్రామికవర్గ విప్లవ విజయానికి — దారితీసినట్టి రాశిఉద్యమం అప్పుడే ఆరంభమైంది. కాగా ప్రపంచమంతటా, శ్రామికవర్గ విప్లవం ఎలా వృద్ధిపొందుతూందో మనమిప్పుడు చూస్తున్నాం. ఐకమత్యం లేకుండా చెదురు మదురుగా వుండిన రైతాంగం అనుసరిస్తూన్నట్టి, దోపిడీదార్ల దాడిధాకల నన్నిటినీ తట్టుకుని నిలబడినట్టి దృఢశక్తిని కేవలం శ్రామికవర్గం మాత్రమే సృష్టించగల్గి వుంటుందని మన అనుభావాన్ని ఆధారం చేసుకుని మనమిప్పుడు చెప్పగలం. కేవలం ఈ వర్గమే, కార్మికప్రజలకు తమలోతాము ఐక్యపడేందుకు, తమ శ్రేణులను సమీకరించుకుందుకు, అంతిమంగా కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని రక్షించి, అంతిమంగా దానిని దృఢ పరచి, అంతిమంగా దానిని పూర్తిగా నిర్మించడానికి సహాయపడగల్గుతుంది.

ఇందువల్లనే మానవ సమాజానికి మించి నైతికప్రవర్తన ఏదీ లేదని మనం అంటున్నాం. అటువంటిది వంచన. మనకు మాత్రం నైతికప్రవర్తన అనేది శ్రామికవర్గంయొక్క పోరాట ప్రయోజనాలకు లోబడే వుంటుంది.

ఈ వర్గపోరాటమంటే ఏమిటి? జార్ని కూలదోయడం, పెట్టుబడిదార్లను కూల దోయడం, పెట్టుబడిదారీ వర్గాన్ని అంతం చేయడం — ఇదే దాని అర్థం.

కాగా సాధారణంగా వర్గాలన్నవి ఎట్టివి? సమాజంలోని ఒక విభాగం, రెండో విభాగం యొక్క శ్రమను భుక్తం చేసుకోవడమును అనుమతించేవే వర్గాలు. సమాజంలో ఒక విభాగం భూమినంతనూ భుక్తం చేసుకుంటే, అప్పుడు భూస్వామి వర్గమనీ, రైతు వర్గమనీ మనలో ఏర్పడుతున్నాయి. సమాజంలో ఒక విభాగమే మిల్లులూ, ఫ్యాక్టరీలూ, వాటాలూ, పెట్టు బడినీ కలిగివుండగా, రెండవ విభాగం ఈ ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేస్తూన్నప్పుడూ, పెట్టుబడిదారీ వర్గమనీ శ్రామికవర్గమనీ మనలో ఏర్పడుతున్నాయి.

జార్ని వెళ్లగొట్టడం కష్టమైన పనిగా పరిణమించలేదు — అందుకు కొద్దిరోజులు మాత్రమే పట్టింది. భూస్వాములను వెళ్లగొట్టడమూ ఏమంత మరీ కష్టమైన పనిగా పరిణ మించలేదు — అందుకు కొద్ది నెలలు పట్టింది. పెట్టుబడిదార్లను వెళ్లగొట్టడం కూడా ఏమంత మరీ కష్టమైన పనిగా పరిణమించలేదు. కాని వర్గాలను అంతం చేయడం ఇంతకంటేనూ నిరుపమానమైన కష్టంతో కూడుకున్న పని; కార్మికులనీ రైతులనీ మనలో విభేదం ఇంకా వుంటూనే వుంది. రైతు తన మటుకు తాను తన విడి పొలంలో స్థిరపడిపోయి, తన మడి చక్కను తాను చేసుకుని, మిగులు ధాన్యాన్ని, అనగా కడమ ప్రజ తిండిలేకుండా మాడుతూండగా, తనకూ తన పశువులకూ అవసరంలేని మిగులు గింజలను తాను భుక్తం చేసుకుంటూన్న పక్ష మందు, రైతు దోపిడీదారుడే అవుతాడు. తాను ఎంత ధాన్యాన్ని అట్టే పెట్టుకుంటే, తనకు అంత లాభమని అతనికి అనిపించుతుంది; ఇక కడమవాళ్ల మాటా? వారు ఆకలితో మాడితే మాడనీ: “వాళ్ల ఆకలిబాధ పెరుగుతూన్న కొద్దీ, నా ధాన్యం ధర కూడా పెరుగుతుంది” అంటాడు. ఒక ఉమ్మడి ప్రణాళిక ననుసరించి, ఉమ్మడి భూమిలో, ఉమ్మడి మిల్లులు ఫ్యాక్ట రీలలో, ఉమ్మడి కార్యనిర్వహణ కింద ప్రతివారూ పనిచేయాలి. దీనిని సాధించడం సులభ మేనా? జార్నీ, భూస్వాములనూ, పెట్టుబడిదార్లనూ వెళ్లగొట్టడమనేటంత సులభమైన పని కాదని మీకు తెలుస్తోంది. రైతులలో ఒక భాగానికి శ్రామికవర్గం పునః పెంచి వృద్ధికి తెచ్చే శిక్షణ ఇవ్వడం పునఃప్రబోధం కలిగించడం, ఎంతేనా అవసరం; కడమరైతుల పేదరి కాన్నీ లేమినీ ఉపయోగించుకుని అధికలాభాలార్జించే ధనికరైతుల ప్రతిఘటను అణచివేసేం దుకుగాను శ్రామికవర్గం కష్టజీవి రైతులను తన పక్షానికి ఆకర్షించాలి. కాబట్టి జార్ను కూలదోయడంతోనూ, భూస్వాములనూ పెట్టుబడిదార్లనూ వెళ్లగొట్టడంతోనూ శ్రామిక

వర్గ పోరాటంయొక్క కర్తవ్యం పూర్తికాలేదు, కాగా దీనిని పూర్తిచేయడం శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమని చెప్పబడే వ్యవస్థయొక్క కర్తవ్యం.

వర్గపోరాటం ఇంకా సాగుతూనే వుంది; అది తన రూపాలను మాత్రమే మార్చుకుంది. వెనకటి దోపిడీదార్లను తిరిగి రాకుండా చేయడమూ, చెదురు మదురుగా వుంటూ ఇంకా అజ్ఞానాంధకారంలోనే వున్న రైతాంగపు రాశిని ఒకే ఒక సంఘం కింద ఐక్యపరచడమూ, ఇదే శ్రామికవర్గంయొక్క వర్గపోరాటం. వర్గపోరాటం ఇంకా సాగుతూనే వుంది, కాగా ఈ పోరాటానికే అన్ని ప్రయోజనాలూ లోబడివుండేటట్టు చేయడమే మన కర్తవ్యం. కాగా మన కమ్యూనిస్టు నైతికప్రవర్తనను ఈ కర్తవ్యానికే లోబరచివుంచుతాం. పాత పెట్టుబడిదారీ సమాజాన్ని నాశనం చేసేందుకు, కొత్త కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని నిర్మిస్తూన్నట్టి శ్రామిక వర్గం చుట్టూ కార్మికప్రజల నందరినీ ఐక్యపరచేందుకూ ఏది ఉపకరించుతుందో అదే నైతికప్రవర్తన అంటాం మనం.

ఈ పోరాటానికి ఉపకరించేటట్టి, యావత్తు దోపిడీకి వ్యతిరేకంగానూ, స్వల్ప ఆస్తికి వ్యతిరేకంగానూ కార్మికప్రజలను ఐక్యపరచేటట్టి నైతికప్రవర్తనే కమ్యూనిస్టు నైతికప్రవర్తనే; ఎందుచేతంటే స్వల్ప ఆస్తి యావత్ సమాజపు శ్రమచే సృష్టించబడినదానిని ఒక వ్యక్తి చేతులో పెటుతూంది. మన దేశంలో భూమి ఉమ్మడి ఆస్తి.

కాని ఈ ఉమ్మడి ఆస్తిలో ఒక భాగాన్ని నేను తీసుకొని, దానిలో నాకు అవసరమైన దానికంటే రెండింతలు ధాన్యం పండించి, మిగులు ధాన్యాన్ని అధికధరకు అమ్మి లాభం చేసుకుంటున్నానని అనుకుందాం. ఎంతమంది ఆకలితో మాడుతూంటే అంత పెచ్చు ధరలు చెల్లించి వాళ్లే కొనుక్కుంటారు కదా, అని నేను లెక్కలు వేస్తూతూంటానని అనుకుందాం. అప్పుడు నేను కమ్యూనిస్టులాగానే ప్రవర్తిస్తున్నానా? లేదే, దోపిడీదారునిలాగానే ఆస్తిపరుని లాగానే నేనూ ప్రవర్తిస్తున్నానన్నమాట. దీనితో మనం పోరాడి తీరాలి. దీనిని ఈలాగే సాగనిచ్చినట్టయితే, వెనకటి విప్లవాల్లో ఒకసారి కాదు, అనేక సార్లు జరిగినట్టే, పెట్టుబడిదార్ల పరిపాలనకే, బూర్జువావర్గ పరిపాలనకే పరిస్థితులు మళ్ళీ డేకుతాయి. కాగా పెట్టుబడిదార్ల, బూర్జువావర్గ పరిపాలనా పునరుద్ధరణను నివారించేందుకు, అధికలాభార్జనను మనం అరికట్టాలి, కడమవారి కడుపులుకొట్టి కొందరి వ్యక్తుల ధనార్జనను మనం అరికట్టాలి, కాగా శ్రామికవర్గంతో కార్మికప్రజలు ఐక్యమై కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని ఏర్పరచాలి. ఇదే సంఘంయొక్క, కమ్యూనిస్టు యువకుల ఆర్గనైజేషనుయొక్క మౌలిక కర్తవ్యానికున్న ప్రధాన లక్షణం.

నువ్వే ఇతరులను దోచుకో, లేకపోతే ఇతరులే నిన్ను దోచుకుంటారు; ఇతరులకింద పనిచేయి, లేకపోతే నీ కిందే ఇతరులచేత పనిచేయించుకో; బానిసయజమానిగా వుండు, లేక

పోతే నువ్వే బానిసగా వుండాలి — ఈ సూత్రంపైనే పాత సమాజం ఆధారపడింది. సమాజం గానే ఇటువంటి సమాజంలో పుట్టి పెరిగినవారు — నువ్వు బానిస యజమానివైనా కావాలి, లేదా బానిసవైనా కావాలి, లేదా సన్నకారు అస్తిపరుడు, సన్నకారు యజమాని, సన్నకారు ఉద్యోగి, మేధావి — ఇదే మరోమాటల్లో చెప్పాలంటే, తన గురించే ఆలోచించుకుంటూ, ఇతరులు ఎలా చస్తే మనకేంకావాలి అని అనుకునే మనిషి — అయినా కావాలి, అనే భావన ఉగ్గుపాలతో నేర్చుకుంటారు.

ఈ పాలం నేను చేసుకుంటే చాలు, కడమవాళ్లు ఎలా చస్తే నాకేం; కడమవాళ్లు ఆకలితో మాడితే మరీ మంచిది, నా ధాన్యం మరింత పెచ్చు ధరకి అమ్ముకుంటాను. డాక్టరు గానో, ఇంజనీరుగానో, ఉపాధ్యాయుడుగానో, లేక గుమాస్తాగానో నాకు ఉద్యోగం దొరికితే చాలు, కడమవాళ్లు ఎలా చస్తేనాకేం? బహుశ నా పై అధికారాన్ని ఇచ్చకాలాడి వాళ్లు అనుగ్రహం సంపాదించానంటే నా ఉద్యోగం ఖాయమవడమే కాకుండా, పైకొచ్చి, నేనూ ఒక బూర్జువానే కావచ్చు కూడా — ఇలాంటి మనస్తత్వమూ, ఇలాంటి భావాలూ కమ్యూనిస్టుకి వుండేందుకు వీల్లేదు. తమ సొంత ప్రయత్నాలవల్ల తమ్ముతాము పరిరక్షించుకుని, ఒక నూతన సమాజాన్ని నిర్మించుకోగలమని కార్మికులూ రైతులూ ఎప్పుడైతే రుజువుచేశారో — అప్పుడే కమ్యూనిస్టు పెనుపు, దోపిడీదార్లకూ స్వార్థపర్లకూ స్వల్ప అస్తిపరులకూ వ్యతిరేకంగా, “నా స్వల్పభామే నా పరమావధి, ఇతరులెలా చస్తే నాకేం” అనే మనస్తత్వానికి అలవాట్లకూ వ్యతిరేకంగా శ్రమికవర్గంతో కలిసి సాగించే పోరాటంలో పెనుపు, మొదలైంది.

ఈ నాడు పెరుగుతూన్న యువతరం కమ్యూనిజాన్ని ఏవిధంగా నేర్చుకోవాలన్న ప్రశ్నకు ఇదీ జవాబు.

తన చదువులోనూ, తాను పెరిగి వృద్ధికి రావడంలోనూ, విద్యా ప్రబోధంలోనూ తానువేసే ప్రతి అడుగుకూ పాత దోపిడీదారీ సమాజంపై శ్రామికులూ కార్మికప్రజలూ సాగించుతూన్న నిరంతర పోరాటంతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగివుండేటట్టు చేయడంవల్ల మాత్రమే యువ తరం కమ్యూనిజాన్ని నేర్చుకోగలుగుతుంది. నైతికప్రవర్తన గురించి మనతో ఎవరైనా మాట్లాడితే వారితో మనమీలా అంటాం: దృఢమైన, సంసక్తమైన ఈ క్రమశిక్షణలోనే, దోపిడీదార్లపై చైతన్యవంతమైన ప్రజారాశి పోరాటంలోనే వుంది కమ్యూనిస్టుకి నైతికప్రవర్తన అంతానూ. శాశ్వతపు నైతికప్రవర్తన అనే దాంట్లో మనకు నమ్మకంలేదు, కాగా నైతికప్రవర్తన గురించి చెప్పే కట్టుకథలన్నిటే మోసాన్నీ మనం బట్టబయలు చేస్తాం. మానవ సమాజం మరింత ఉన్నత స్థాయిని అందుకునేందుకూ, శ్రమకు దోపిడీనుండి విమోచన కలిగేందుకూ నైతికప్రవర్తన ఉపకరించుతుంది.

దీనిని సాధించేందుకు, బూర్జువావర్గంపై క్రమశిక్షణతో కూడుకున్నట్టి, తెగు

వతో సాగించేటట్టి పోరాట పరిస్థితులలో చైతన్యవంతులైన మానవులుగా అప్పుడే పరివర్తన చెంద నారంభించిన యువ తరం అవసరం. ఈ పోరాటంలో అది సినలైన కమ్యూనిస్టులను పెంచి వృద్ధిలోకి తెస్తుంది, తన చదువులోనూ, విద్యాప్రబోధంలోనూ తాను పెరిగి వృద్ధికి రావడంలోనూ అది వేసే ప్రతి అడుగుకూ ఈ పోరాటంతో లింకు ఏర్పరచి, ఈ పోరాటానికి లోబడి వుండేటట్టు చేయాలి. కమ్యూనిస్టు యువకులను పెంచి వృద్ధికి తీసుకురావడమంటే, నైతికప్రవర్తన గురించి వారి ఎదుట కోకొల్లలుగా తేనెలొలికే ఉపన్యాసాలు ఇవ్వడమూ, నియమాలు పునశ్చరణచేయడమూ కాదు. పెంచి వృద్ధికి తీసుకురావడంలో వుండాల్సినది ఇదికాదు. భూస్వాములూ పెట్టుబడిదార్లూ మోపిన గాటికింద తమ తల్లితండ్రులు ఏ విధంగా జీవించారో ప్రజలు చూసినప్పుడు, దోపిడీదార్లపై పోరాటాన్ని ప్రారంభించినవారు ఎట్టి బాధలను అనుభవించారో తాము స్వయంగా చూసినప్పుడు, ఇదివరకు సాధించినదానిని పరిరక్షించుకుందుకు ఈ పోరాటాన్ని కొనసాగించడంలో ఎట్టి త్యాగాలు చేయాల్సివచ్చిందో తాము చూసినప్పుడు, భూస్వాములూ పెట్టుబడిదార్లూ ఎంతటి ఉగ్రశత్రువులో తాము చూసినప్పుడు — అప్పుడు ఈ పరిస్థితులలో వారిని కమ్యూనిస్టులుగా పెంచి వృద్ధికి తీసుకురావడం జరిగింది. కమ్యూనిజాన్ని పటిష్ఠంచేసి పూర్తి చేసేందుకై సాగించే పోరాటమే కమ్యూనిస్టు నైతిక ప్రవర్తనకు పునాది. కమ్యూనిస్టు పెనుపు, విద్యాప్రబోధం, చదువులకూ ఇదే పునాది. కమ్యూనిజాన్ని ఏ విధంగా నేర్చుకోవాలన్న ప్రశ్నకు ఇదీ జవాబు.

కేవలం ఒక్క పాఠశాలకే పరిమితమై ఝంఝావాత జీవితంతో సంబంధంలేని చదువు, పెనుపు, విద్యాప్రబోధాలలో మనం నమ్మలేదు. కార్మికులూ రైతులూ భూస్వాముల పెట్టుబడిదార్ల హింసలకు లోనవుతూన్నంత కాలమూ, భూస్వాముల పెట్టుబడిదార్ల చేతుల్లోనే పాఠశాలలు వున్నంత కాలమూ యువ తరం అంధులుగానే, అజ్ఞానులుగానే వుండిపోతుంది. కాని మన పాఠశాలా విజ్ఞానంయొక్క మౌలికాధారాలను, కమ్యూనిస్టు అభిప్రాయాలను స్వయంగా ఏర్పరచుకునే సామర్థ్యాన్ని యువకులకు నేర్పాలి; పాఠశాల వారిని విజ్ఞానవంతులుగా చేయాలి. ప్రజలు పాఠశాలలో విద్యనేర్చుకుంటూన్న కాలంలో, దోపిడీదార్లనుండి విముక్తిపొందే పోరాటంలో వారు భాగస్వాములుగా వుండేటట్టుగా వారిని పాఠశాల తర్ఫీదు చెయ్యాలి. దోపిడీదార్లపై సాధారణ పోరాటంలో కార్మికప్రజలందరూ పాల్గొనడంతో, కమ్యూనిస్టు యువజన సంఘం తాను చదువు చెప్పడంలోనూ పెంచి వృద్ధికి తీసుకురావడంలోనూ విద్యాప్రబోధం కల్పించడంలోనూ తాను వేసే ప్రతి అడుగుకూ ఎప్పుడైతే సంబంధం ఏర్పరచుకుంటుందో, అప్పుడే కమ్యూనిస్టు యువతరంయొక్క సంఘంగా అది తన పేరు సార్థక పరచుకోగల్గుతుంది. ఎందుచేతంటే రష్యా ఒక్కటే కార్మికుల రివల్యూక్కుగా వుంటూ, కడమ ప్రపంచంలో పాత బూర్జువా వ్యవస్థే మనుతూన్నంత కాలమూ, వాటికంటే మనం బలహీనంగా వుంటూ,

కొత్త దాడుల ప్రమాదానికి నిరంతరమూ లోనవుతూనే వుంటామన్న విషయాన్నీ, దృఢ త్యాన్నీ, ఐక్యతనూ మనం నేర్చుకున్న పక్షంలోనే, తదుపరి పోరాటంలో మనం విజయం పొందుతాం. ఇక — బలం సంపాదించిన పీమ్మట — మనం నిజంగా అజేయుల మవుతామన్న విషయమూ మీరు బాగా ఎరుగుదురు. ఈ విధంగా, కమ్యూనిస్టుగా వుండడమంటే, దాని అర్థం, నేడు వయసులోకి వస్తూన్న యావత్తు తరాన్నీ మీరు ఆర్గనైజుచేసి, ఐక్యపరచి, ఈ పోరాటంలో పెంచి వృద్ధికి తీసుకురావడంలోనూ, క్రమశిక్షణలోనూ ఆదర్శప్రాయంగా వుండడమన్నమాట. అప్పుడు మీరు కమ్యూనిస్టు సమాజ నిర్మాణం ప్రారంభించి, దానిని పరిసమాప్తి చేయగలుగుతారు.

దీనిని మీకింకా స్పష్టంగా చూపేందుకు ఉదాహరణ ఒకదానిని పేర్కొంటాను. మనం కమ్యూనిస్టులమనే పేరు పెట్టుకున్నాం. కమ్యూనిస్టు అంటే ఏమిటి? కమ్యూనిస్టు అన్నది లాటిన్ భాష పదం. కమ్యూనిస్టు అంటే “సాముదాయక” అని అర్థం. ఏ సమాజంలో నైతే — భూమి, ఫ్యాక్టరీలు, సకల వస్తువులూ — సాముదాయక ఆస్తిగా వుంటాయో, ప్రజలు సాముదాయకంగా పనిచేస్తారో అట్టి సమాజమే కమ్యూనిస్టు సమాజం. అదే కమ్యూనిజం.

ప్రతివాడూ ఎవడి మట్టుకువాడు విడిగా తన పాఠపాఠం చేసుకుంటూంటే సాముదాయకంగా పనిచేయడం సాధ్యమవుతుందా? సాముదాయకంగా పనిచేయడమనేది ఒక్క చిటికెలో ఏర్పాటయే విషయంకాదు. అది ఒక్క చిటికెలో జరగడం అసాధ్యం, అది ఆకాశంనుండి ఊడి పడదు. అది కష్టం వల్లనే, బాధలవల్లనే సాధ్యమవుతుంది, పోరాటకాలమందే అది సృష్టించ బడుతుంది. ఇక్కడ పాత పుస్తకాలెందుకూ ఉపయోగపడవు; వాటి నెవ్వరూ నమ్మరు. స్వానుభవమే ఇక్కడ అవసరం. కొల్చాక్, దెనీకిన్లు సైబీరియానుండి, దక్షిణంనుండి పురోగమించినప్పుడు రైతులు వారి పక్షం వహించారు. తమ ధన్యాన్ని స్థిరమైన ధరలకు బోల్ షెవిక్లు వనూలు చేయడం కారణంగా బోల్ షెవిజమంటే రైతులకు గిట్టిందికాదు. కాని ఎప్పుడైతే సైబీరియా, యుక్రెనియనులలోని రైతులు కొల్చాక్, దెనీకిన్ల పరిపాలనను స్వయంగా అనుభవించారో, రెండింటిలోను ఏదో ఒకదానిని తాము ఎంచుకోవాల్సి వుంటుందని వారు అప్పుడు అవగతం చేసుకున్నారు: పెట్టుబడిదారుని దగ్గరకు వెళ్లడం, ఆలా వెళితే తక్షణం వారిన తడు బానిసలుగా భూస్వామికి ఒప్పగించి వేస్తాడు; లేదా కార్మికుని — దేశాన్ని భూతలస్వర్గంగా సూర్యేస్తానని ఖరారు చేయకుండా, అష్టకష్టాలతో కూడుకున్నట్టి పోరాటంలో రాటుదేరిన క్రమశిక్షణనూ, వజ్రసంకల్పాన్నీ డిమాండుచేసినప్పటికీ, పెట్టుబడిదార్లు, భూస్వాముల కింద బానిసత్వంనుండి విముక్తి చేకూర్చే మార్గాన తమను నడిపించేటట్టి కార్మికుని — అనుసరించడం. ఈ ప్రత్యామ్నాయాన్ని ఎప్పుడైతే అజ్ఞానులైన రైతులు సహితమూ తమ స్వాను

భవంవల్ల గ్రహించి కళ్ళారా చూచారో, అప్పుడే వారు కఠిన పరీక్షను పూర్తిచేసినట్టి చైతన్య వంతులైన కమ్యూనిస్టు అనుచరులుగా తయారయారు. ఇట్టి అనుభవమే యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం క్రియాకలాపాలన్నిటికీ పునాదిగా ఏర్పడాలి.

మనం ఏమిటి నేర్చుకోవాలి, పాఠ పాఠశాలనుంచీ, పాఠ విజ్ఞానంనుంచీ మనం దీనిని స్వీకరించాలి, అనే ప్రశ్నలకు నేను సమాధాన మిచ్చాను. దీనిని ఎలా నేర్చుకోవడమనే ప్రశ్నకు ఇప్పుడు సమాధానమివ్వడానికి ప్రయత్నిస్తాను. ఇదీ సమాధానం: దోపిడీదార్లపై కార్మికప్రజలందరి పోరాటంతో పాఠశాలక్రియాకలాపాలతో ప్రతి అడుగుకూ, పెంచి వృద్ధికి తెచ్చే శిక్షణలో, విద్యాప్రబోధంలో చదువులో ప్రతి అడుగునూ అవిభాజ్యమైన సంబంధం ఏర్పరచడం వల్లనే.

కమ్యూనిజానికి దారితీసే ఈ శిక్షణ ఏ విధంగా జరగాలో ద్యోతకమయేందుకు కొన్ని కొన్ని యువజన ఆర్గనైజేషనుల క్రియాకలాపంలో సంపాదించిన అనుభవాలను కొన్నింటిని ఉదాహరిస్తాను. నిరక్షరాస్యతను అంతరింపజేయాలని అందరి నోటా వినవస్తూంది. నిరక్షరకుషీ అయిన దేశంలో కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించలేమన్న విషయం మీరెరుగుదురు. సోవియట్ ప్రభుత్వం ఉత్తరపు నొకదానిని జారీ చేసినంత మాత్రాన, లేదా ప్రత్యేక నినాదాన్నొకదానికై పార్టీ పిలుపు ఇచ్చినంత మాత్రాన, లేదా అత్యుత్తమ కార్మికులను కొందరిని ఈ కర్తవ్యానికై నియోజించినంత మాత్రాన చాలదు. యువతరమే స్వయంగా ఈ కార్యానికి పూనుకోవాలి. ఇది మేము చెయ్యాల్సిన పని, నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలనకై మేము సంఘటిత పడి, ఇప్పుడు పైకివస్తూన్న తరంలో నిరక్షరాస్యులు లేకుండా చూడడానికిగాను మేము పల్లెటూళ్ళలోకి వెళ్తాం, అని యువజన సంఘంలోవున్న యువతీయువకులు అనాలి; అదే కమ్యూనిజం. యువతరం తన క్రియాకలాపాలన్నిటినీ ఈ కార్యానికి అంకితం చేసేటట్టు మేము ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఆజ్ఞానాంధకారంలో మునిగితేల్చి నిరక్షరకుషీ అయిన రష్యాను విజ్ఞాన నిలయమైన దేశంగా చటిక్కున మార్చలేమని మీకు తెలుసు. కాని ఈ కార్యానికై యువజన సంఘం నడుము కట్టేందంటే, అందరి బాగు కోసమూ అందరు యువకులూ పని చేశారంటే, 4 లక్షల యువతీయువకులను సంఘటిత పరచినట్టి సంఘం, యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం అని పేరు పెట్టుకోవడానికి తన అర్హతను రుజువు పరచుకుంటుంది. వేర్వేరు విషయాల్లో విజ్ఞానం సంపాదించినట్టి సభ్యులనుగల సమితి, తమ పొంత యత్నంవల్లనే నిరక్షరాస్యతాంధకారం నుండి విముక్తి సాధించుకొనజాలని యువజనుల సహాయార్థం ఈ విజ్ఞానాన్ని వినియోగించడమనేది సంఘం నెరవేర్చాల్సిన ఇంకొక కర్తవ్యం. యువజన సంఘంలో సభ్యుడుగా వుండడమంటే, ఉమ్మడి కార్యానికై తన శక్తిసామర్థ్యాలను అంకితం చేయడమన్న మాట. ఇదీ కమ్యూనిస్టు పెనుపు అర్థం. కేవలం ఇటువంటి కార్యం నెరవేర్చడంలోనే

యువతీయువకులు యథార్థమైన కమ్యూనిస్టులు కాగల్గుతారు. ఈ కార్యంలో ఆచరణీయ ఫలితాలు సాధించడంవల్లనే వారు కమ్యూనిస్టులవుతారు.

నగర సివార్లలోని కూరగాయల మళ్లలో పనిని ఉదాహరణగా తీసుకోండి ఇది ఒక ముఖ్యమైన కర్తవ్యం కాదా? యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం కర్తవ్యార్థాన్ని ఇదొక కర్తవ్యం. ప్రజలు ఆకలితో అలమటిస్తున్నారు: మిల్కులలోనూ ఫ్యాక్టరీలలోనూ కుద్బాధ విలయతాండవం చేస్తోంది. ఆకలిబాధనుండి రక్షించుకోవాలంటే కూరగాయల మళ్లను మనం అభివృద్ధి చేయాలి. కాని వ్యవసాయం ఇంకా పాత పంథాలోనే సాగుతుంది. అందుచేత ఈ కార్యానికి మరింత ఆధికంగా చైతన్యవంతములైన మూలధాతువులే పూనుకోవాలి, అప్పుడు కూరగాయల మళ్లసంఖ్య పెరగడమూ, వాటి విస్తీర్ణం అధికం కావడమూ, ఫలితాలు వృద్ధి పొందడమూ మనం చూస్తాం. ఈ కార్యంలో యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం క్రియాశీలంగా పాల్గొనాలి. ప్రతి సంఘమూ, సంఘం ప్రతి సెల్లా దీనిని తన పాత కార్యంగా చేపట్టాలి.

యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం ప్రతి కార్యంలోనూ సహాయపడుతూ, చొరవనూ సాహసాన్నీ ప్రదర్శించుతూ, ఒక షాక్ గ్రూపుగా తయారవాలి. సంఘం ఎలాంటిదైవుండా లంటే, సంఘం సభ్యుల బోధనలను తాను అర్థం చేసుకో లేకపోయినప్పటి కూడా, సంఘం సభ్యుల బోధనలను ఒక వేళ వెంటనే నమ్మలేక పోయినప్పటికీ కూడా, వారి ఉత్సాహవంతమైన కృషిని చూసిన ఏ కార్మికుడైనా సరే, తనకు సరైన మార్గాన్ని చూపించుతూన్న వారు వీరే సుమా, ఈ సంఘ సభ్యులందరూ ఇటువంటి వారే సుమా అని అతడు అనుకోనేటట్టు వుండాలి.

యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం తన క్రియాకలాపాలన్నిటినీ అన్ని రంగాలలోనూ ఈ విధంగా ఆర్గనైజేషన్ చేయకపోతే మాత్రం పాత, బూర్జువా మార్గంలోకే అది దిగజారి పోతుందని అర్థమవుతుంది. కమ్యూనిజం బోధనలను అనుగమించే కర్తవ్యాలను నిర్వర్తించేందుకై కార్మికప్రజలకు సహాయపడేందుకుగాను దోపిడీదార్లకు వ్యతిరేకంగా సలిపే పోరాటంతో పెంచి వృద్ధికి తెచ్చేందుకు మనమిచ్చే శిక్షణ సమైక్యమవాలి.

కూరగాయల మళ్లను మెరుగు పరచేందుకో, లేక ఏ మిల్కులోనో ఫ్యాక్టరీలోనో పని చేస్తూన్న యువకుల విద్యాప్రబోధాన్ని ఆర్గనైజ్ చేసేందుకో, లేక ఇలాంటివే ఇతర కార్యాలకో సంఘ సభ్యులు తమ తీరిక వేళలో ప్రతి గడియనూ వినియోగించాలి. పేదరికంలో మునిగి, దౌర్భాగ్యాన్ని అనుభవించుతూన్న రష్యన్ సీరులుపొంగి పారలే గడ్డగా రూపొందించ దల్చుకున్నాం మనం. తన పాఠశాలలోనే తలుపులు బిడాయించుకూచుని, కమ్యూనిస్టు గ్రంథాలూ పాంఫ్లెట్లకే తన పఠనాన్ని పరిమితం చేయకుండా వుండేందుకూ, యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం తన విద్యాప్రబోధాన్ని, తన చదువును, తాను పెరిగి వృద్ధికివచ్చే శిక్షణను కార్మికుల కర్షకుల

శ్రమతో సమైక్యం చేసేందుకూ ఇది అవశ్యకం. కేవలం కార్మికుల కర్షకులతో చేతులు కలిపి పనిచేయడం ద్వారానే సినలైన కమ్యూనిస్టులు కాగల్గుతారు. కాగా యువజన సంఘం సభ్యులందరూ అక్షరాస్యులనీ, అదే సమయంలో పనిచేయడం ఎలాగో తెలిసినవారనీ కూడా ప్రతి వారికీ తెలిసేటట్టు చూడడం అవసరం. పాత పాఠశాలనుండి డ్రిట్-సార్జంటు పద్ధతుల్లో చదువుచెప్పే పాఠశాలపు పద్ధతులకు స్వస్తి చెప్పేశామనీ, వాటి స్థానే చైతన్యయుతమైన క్రమశిక్షణ నెలకొల్పబడిందనీ, యువతీయువకులందరూ సుబ్బోత్పిక్లలో పాల్గొంటున్నారనీ, నగర సివార్లలోవున్న ప్రతి కూరగాయల షేతాన్నీ ప్రజకు సహాయంచేసేందుకు వినియోగిస్తున్నారనీ చూచిన ప్రతివారూ ఎప్పుడైతే అనుకుంటారో - అప్పుడు శ్రమపట్ల ఇదివరలో వారికుండిన భావం పూర్తిగా మారిపోతుంది.

గ్రామాలలోనో, లేదా పట్టణంలో ఒక పేటలోనో సహాయాన్ని, ఉదాహరణకు శుభ్రత విషయంలోనో, లేదా ఆహారం పంపిణీ చేయడంలోనో ఆర్గనైజి చేయడం యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం కర్తవ్యం. పాఠశాలపు పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో ఇది ఏ విధంగా జరిగేది? ప్రతివాడూ తనమట్టుకు తాను ఒంటరిగా పనిచేసుకునేవాడు, వృద్ధులున్నారని గాని, రోగులున్నారని గాని, లేదా ఇంటిపనంతా స్త్రీలమీదే పడి తత్ఫలితంగా వారు హింస పాలై బానిస స్థితిలో మ్రగ్గుతున్నారని గాని ఎవ్వరూ పట్టించుకునే వారేకారు. ఈ పరిస్థితిని రూపుమాపడం ఎవరి కర్తవ్యం? ఇది యువజన సంఘాల కర్తవ్యం: “మేము దీనిని రూపు నూపుతాం, శుభ్రతను నెలకొల్పడంలో, లేదా ఆహారం పంచిపెట్టడంలో సహాయపడేందుకూ, వ్యవస్థాబద్ధంగా ఇంటింటికీ వెళ్లి తనిఖీ చేసేందుకూ, తమ శక్తులను ఉచితరీతిని పంపకం చేస్తూ, శ్రమ అనేది ఆర్గనైజి కాబడినట్టి శ్రమగా వుండాలని నిరూపించుతూ, సమాజ మంతటికీ మేలు చేకూరేందుకై ఒక ఆర్గనైజికాబడిన పద్ధతిలో పనిచేసే యువకుల దళాలను మేము ఆర్గనైజి చేస్తామ”ని అవి అనాలి.

ఇంచుమించు ఏభైయ్యో పడిలోవున్న నేటితరానికి కమ్యూనిస్టు సమాజంలో జీవించే అవకాశంలేదు. ఆలోపలనే ఈ తరం అంతరించిపోతుంది. కాని ప్రస్తుతం పదిహేనేళ్ల వయస్సులో వున్న తరం కమ్యూనిస్టు సమాజాన్ని కళ్లారా చూస్తుంది. తానే ఈ సమాజాన్ని నిర్మిస్తుంది. కాగా ఈ సమాజ నిర్మాణమే తన యావత్తు జీవితాశయమని ఈ తరం గుర్తెరగాలి. పాత సమాజంలో వేర్వేరు కుటుంబాలవారు విడివిడిగా ఎవరిమటుకు వారు తమ తమ పనులు చేసుకుంటూండేవారు, కాగా ప్రజారాసులను హింసించినట్టి భూస్వాములూ పెట్టుబడిదార్లు తప్ప ఇంకెవ్వరూ వీరి శ్రమను సంఘటిత పరచేవారే కారు. మహనీయమైన స్వచ్ఛందశ్రమ సైన్యంలో నేను ఒక భాగాన్ని, భూస్వాములూ పెట్టుబడిదార్లు లేకుండానే నా జీవితాన్ని నేనే తీర్చి దిద్దుకోగలను, కమ్యూనిస్టు వ్యవస్థను నేను స్థాపించగలను, అని ప్రతి కార్మికుడూ

ప్రతి రైతూ అనగల్గే విధంగా శ్రమనంతనూ, అది ఎంత మలినమైనదీ, కష్టమైనదీ అయిన శ్రమ అయినాసరే, మనం ఆర్గనైజ్ చెయ్యాలి. యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం ప్రతివారిని పిన్నవయస్సు నుండి కూడా, చైతన్యవంతమైనట్టి, క్రమశిక్షణా సహితమైనట్టి, శ్రమలో పెంచి వృద్ధికి తెచ్చే శిక్షణ ఇవ్వాలి. ఈ విధంగా పని చేసినయెడల, నేడు మనల్ని ఎదుర్కొంటూన్న కర్తవ్యాలన్నీ నిర్వర్తించబడగలవని మనం నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు. పేదరికాన్ని అనుభవించుతూన్నట్టి మన దేశం సాంకేతిక శాస్త్రం సాధించిన అధునాతన విజయాలనుండి లాభం పొందేందుకుగాను మన దేశాన్ని విద్యుదీకరణం చేయడానికి అధమం పదేళ్లు పడుతుందని మనం లెక్కవేసుకోవాలి. కాగా ఇందుకోసమే, ప్రస్తుతం పదిహేనేళ్ల వయస్సులో వున్నట్టి, మరొక పది, ఇరవై సంవత్సరాలైన తరువాత కమ్యూనిస్టు సమాజంలో జీవించ బోయేటట్టి తరం ఏదో ఒక సాముదాయిక శ్రమ కర్తవ్యాన్ని, అది ఎంత స్వల్పమైనదైనా సరే, ఎంత సరళమైనదైనా సరే, ప్రతిరోజూ, ప్రతి గ్రామంలోనూ, ప్రతి నగరంలోనూ యువకులు ఆచరణరీత్యా నిర్వర్తించితీరే విధంగా విద్యాప్రబోధంలో తన కర్తవ్యాలన్నిటినీ రూపొందించుకోవాలి. ఏ మేరకైతే ఇది ప్రతి గ్రామంలోనూ జరుగుతుందో, ఏ మేరకైతే కమ్యూనిస్టు అనుకరణ అభివృద్ధి అవుతుందో, ఏ మేరకైతే తమ శ్రమను ఐక్య పరచుకోగలమని యువకులు రుజువు పరుస్తారో, ఆ మేరకు కమ్యూనిస్టు నిర్మాణ విజయం సుస్థిర మవుతుంది. కేవలం ఈ నిర్మాణ విజయం దృష్ట్యానే మనం వేసే ప్రతి అడుగునూ పరిశీలించడం వల్లనే, ఐక్యపడినట్టి, చైతన్యవంతులైనట్టి శ్రమజీవులుగా తయారయేందుకు మనం చేయగల్గినదంతా చేశామా అని మనలో మనం ప్రశ్నించుకోవడం వల్లనే, తన ఐదు లక్షల సభ్యులను ఒక ఏకైక సైన్యంగా ఐక్యపరచే కార్యంలో యువజన కమ్యూనిస్టు సంఘం విజయం సాధించి, సార్వజనిక గౌరవం పొందుతుంది.

మన విప్లవం గురించి

(ఎన్. సుహానాద్ వివరణలను గురించి)

I

సుహానాద్ విప్లవంపై రాసిన వివరణలను ఇటీవల ఒకసారి పుటలు తిరగేసి చూస్తున్నాను. చూస్తూంటే మన పెట్టీబూర్జువావర్గపు డెమోక్రాట్లు, వీరితోపాటే రెండవ ఇంటర్నేషనల్ వీరులూ, వీరందరి పాండిత్య ప్రకర్ష కొట్టొచ్చినట్టు ప్రత్యక్షమవుతుంది. వీరందరూ అసమాన భీరువులు అన్న సంగతి అలా వుండగా, తమ ఎదుటనున్న విషయం జర్మన్ నమూనానుండి తలవెండ్రుకవాసి ఇటు తప్పినా సరే, అటు తప్పినా సరే, వీరిలో అత్యుత్తములు సహితం, కాపుదలతో జాగ్రత్త పడడమనే వీరి స్వభావం — పెట్టీబూర్జువా డెమోక్రాట్లందరికీ సామాన్యమైనట్టి, విప్లవగమనం అంతటిలోనూ వారిచే ధారాళంగా ప్రదర్శించబడినట్టి ఈ స్వభావం — అలా వుండగా, బానిస మనస్తత్వంతో వీరు గతాన్ని అనుకరించడం మనకి కళ్ళలో పడిచినట్టు అవుపడుతుంది.

తాము మార్క్సిస్టులమే అని వారంటారు, కాని మార్క్సిజం గురించి వారి భావన అసాధ్యమైన పాండిత్య ప్రకర్షను అందుకుంటుంది. మార్క్సిజంలో ఏదైతే నిర్ణయాత్మకమైనదో దానినే, అనగా మార్క్సిజంయొక్క విప్లవాత్మక గతిత్కాన్నే అర్థంచేసుకోవడంలో వీరు పూర్తిగా విఫలయ్యారు. విప్లవ సమయాల్లో అత్యంతమైన ఉలుసుబాటుతనం అవసరమవుతుందని మార్క్స్ చేసిన సరాసరి సూచనను గ్రహించడంలో వీరు కేవలం విఫలయ్యారు, కాగా ఉదాహరణకు, తాను రాసిన ఒక లేఖలో — 1856 లో అనుకుంటాను — మార్క్స్ చేసినట్టి సూచనను — జర్మనీలో విప్లవాత్మక పరిస్థితిని బహుశా సృష్టించేటట్టి రైతు యుద్ధం ఒకటి కార్మికోద్యమంతో ఐక్యమయే ఆశను వ్యక్తపరుస్తూన్నట్టి సూచనను — ఈ సూటి సూచనను సహితమూ వారు దాటవేస్తూ, వేడివేడి పాలున్న గిన్నె చుట్టూ తారట్లాడుతూన్న పిల్లిలాగు, దాని చుట్టూ తారట్లాడుతున్నారు.

బూర్జువావర్గాన్ని వదిలిపెట్టి — దానితో తెగతెంపులు చేసుకోవడం మాట ఇక చెప్పనే అక్కర్లేదు — ఒక్క అడుగైనా వేయడానికి భయపడుతూన్న సంస్కరణవాద తత్వపు

పిరికిపందలని వారి యావత్తు ప్రవర్తనే చాటుతూంది, కాగా అదే సమయంలో హద్దూ పద్దాలేని పదజాల ప్రయోగంతోనూ ప్రగల్భాలతోనూ తమ పిరికితనాన్ని కప్పిపుచ్చుకో జూస్తున్నారు. కాని స్వచ్ఛమైన సిద్ధాంత దృక్స్థానం నుండే చూచినప్పటికీ కూడా, ఈ దిగువ పేర్కొనబడిన మార్క్సిస్టు హేత్వాదాలను రవంతైనా గ్రహించకపోవడం వీరందరిలోనూ అతిస్పష్టంగా కనబడుతూంది. పెట్టుబడిదారీ విధానమూ, బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యమూ పాశ్చాత్య యూరప్‌లో ఒక స్పష్టమైన అభివృద్ధి మార్గాన్ని చేపట్టడం ఇంతవరకూ వారు చూశారు, కాగా *mutatis mutandis**, (ప్రపంచ చరిత్ర సాధారణ పరిణామ దృక్స్థానం నుండి చూచినట్లయితే కేవలం స్వల్పమే అయినట్టి) కొన్ని సవరణలతో మాత్రమే ఈ మార్గాన్ని ఒక నమూనాగా చేపట్టడానికి వీలవుతుందన్న విషయాన్ని వారు అసలు భావించుకోనైనా భావించుకోలేరు.

మొదటి విషయం: మొదటి సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంతో సంబంధించిన విప్లవం. ఇట్టి విప్లవం తప్పనిసరిగా కొత్త లక్షణాలను, లేదా లక్షణాలలో అసలు యుద్ధం ఫలితంగానే కలిగినట్టి కొన్ని మార్పులను, ప్రదర్శించి తీరుతుంది; ఎందుచేతంటే ఇట్టి యుద్ధాన్ని, కాగా ఇట్టి పరిస్థితులలో, ప్రపంచం ఇదివరకెన్నడూ ఎగరదు. యుద్ధం ముగిసినప్పటినుండి ఈనాటి వరకూ అత్యంత సంపదవంతమైన దేశాల్లోని బూర్జువావర్గం కూడా “మామూలు” బూర్జువా సంబంధాలను పునస్థాపితం చేయలేకపోతూన్నట్టు మనం చూస్తున్నాం. అయినప్పటికీ, మామూలు బూర్జువా సంబంధాలే పరిమితులు (జవదాటడానికి వీల్లేని పరిమితులు) అని, తాము విప్లవకారులమని కపటనాటకమాడుతూన్నట్టి మన సంస్కరణవాదులూ, పెట్టి బూర్జువాలూ నమ్మారు, ఇప్పటికీ నమ్ముతూనే వున్నారు. ఆమాటకొస్తే, ఈ “మామూలు” అనే భావం అతి సర్వసాధారణంగానూ, సంకుచితంగానూ వుంది.

రెండో విషయం: మొత్తంగా ప్రపంచ చరిత్ర అభివృద్ధి సాధారణ నియమాలను పాటించు తూండగా, అభివృద్ధిలో కొన్ని దశలు అభివృద్ధి రూపంలోనో, లేదా అభివృద్ధి క్రమంలోనో కొన్ని ప్రత్యేకతలను ప్రదర్శించవచ్చునన్న విషయం ప్రతిబంధకంగా ఏర్పడకపోవడమే కాకుండా, తత్వవ్యతిరేకంగా సంభావ్యమనే మనం ఊహించుకోవాల్సి వుంటుందన్న ఆలోచనే అసలు వీరికి తట్టదు. ఉదాహరణకు, రష్యా — నాగరిక దేశాలకూ, యుద్ధంచే నాగరికత పరిధుల్లోకి నిష్కర్షగా తీసుకురాబడినట్టి దేశాలకూ, అనగా అన్ని ప్రాచ్య, యూరప్‌తర దేశాలకూ నడుమనున్న సరిహద్దు గీతపై నిలబడుతూన్నట్టి రష్యా — ఈ హేతువువల్లనే, తన విప్లవ విషయంలో ప్రపంచాభివృద్ధి సాధారణ మార్గాన్ని సహజంగానే తాను అనుసరిస్తూన్నప్పటికీ, పాశ్చాత్య

* అనుగుణములగు మార్పులతో — అనువాదకుడు.

యూరప్ దేశాలలో జరిగిన ఇదివరకటి అన్ని విప్లవాలనుండి విభేదించుతూన్నట్టి, ప్రాగ్దేశాలను చేరినప్పుడు, విశిష్టములైన కొన్ని పాక్షిక నూతన రీతులను ప్రవేశపెట్టేటట్టి స్పష్టములైన కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలను తన విప్లవంలోనే బహిర్గతం చేయవచ్చుననీ, తప్పక చేసినీరుతుందనే ఆలోచనే వారికి కలగదు.

ఉదాహరణకు, పాశ్చాత్య యూరపియన్ సోషల్-డెమోక్రసీ అభివృద్ధి చెందుతూన్న రోజుల్లో వీరు రోకటిపాటగా నేర్చుకున్నట్టి వాదన, అనగా సోషలిజానికి మనమింకా పరిపక్వం కాలేదనీ, వీరిలో కొందరు “పండితులు” వాక్రుచ్చేటట్టు, సోషలిజానికి అవశ్యకమయే బాహ్యగతాత్మక ఆర్థిక ఆధారవాక్యాలు మన దేశంలో మనడందేదనే వాదన మితిమేరలేనంతటి మూఘాలు వాదన. కాని, మొదటి సామ్రాజ్యవాద యుద్ధకాలంలో సృష్టించబడినలాంటి విప్లవాత్మక పరిస్థితుల నడిమధ్యలో తానున్నట్టు కనుగొనిన ప్రజ మాటేమిటి, ఆశారహితమైన తన పరిస్థితి ప్రభావం కారణంగా, తన నాగరికతయొక్క తదుపరి అభివృద్ధికి అవసరమైన, ఒక విధంగా చూస్తే, సామాన్యము కానట్టి స్థితిగతులను సాధించుకోడానికి అధమం ఏ మాత్రపు అవకాశాలనైనా ఇచ్చేటట్టి, పోరాటంలోకి అది ఉరకకూడదా? — అన్న ప్రశ్న వేద్దామని వీరిలో ఒకరికైనా తట్టదు.

“సోషలిజాన్ని సుసాధ్యం చేసేటట్టి ఉత్పాదక శక్తుల అభివృద్ధి స్థాయికి రష్యా ఇంకా చేరుకోలేదు.” ఈ ప్రమేయాన్ని పట్టుకుని, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ వీరాగ్రేసరులందరూ, సహజంగా సుహానోవ్ను కలుపుకునే, కోలికి కుళ్లాయి దొరికినట్టు అదే మురిసిపోతున్నారు. నిర్వివాదమైన ఈ ప్రమేయాన్ని పట్టుకుని వీరు లక్ష రాగాల్లో భజనచేస్తూన్నారు, కాగా మన విప్లవాన్ని విలువకట్టడానికి ఇదొక నిర్ణయాత్మకమైన ప్రమాణమని వీరు అనుకుంటున్నారు.

కొద్దోగొప్పో పలుకుబడి కలిగినట్టి ప్రతి పాశ్చాత్య యూరపియన్ దేశమూ చిక్కుకున్నట్టి ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద యుద్ధంలోకి రష్యాను ప్రత్యేక పరిస్థితులు మొదట లొక్కొని వచ్చి, ప్రష్యాకు సాధ్యమే అయినట్టి ఒక భవిష్యత్తుగా మార్క్స్ అంతటి “మార్క్సిస్టే” 1856 లో సూచించినట్టి, కార్మికవర్గ ఉద్యమంతో ఒక “రైతు యుద్ధం” యొక్క ఆ సరాసరి ఐక్యతనే సాధించడానికి మనకు అవకాశం కల్గించినట్టి పరిస్థితులలో, ప్రాచ్యంలో పరిపక్వానికి వస్తూన్నట్టి, పాక్షికంగా ప్రారంభమైనట్టి విప్లవాల అంచు దరికి తన అభివృద్ధి తనను తీసుకువస్తే, అప్పుడేమిటి?

పరిస్థితుల సంపూర్ణ ఆశారహిత స్వభావమే, కార్మిక కర్షకుల ప్రయత్నాలను పదింతలు అధికం చేసేందుకు పురికొల్పిన ఫలితంగా, పశ్చిమ యూరప్ దేశాల నాగరికతయొక్క మౌలిక అవశ్యకతలు సృష్టించబడిన మార్గంకంటే భిన్నమార్గంలో సృష్టించబడే సాధ్యతను

కలుగజేసినట్టయితే, అప్పుడేమిటి? ప్రపంచచరిత్ర అభివృద్ధియొక్క సాధారణ మార్గం ఇందువలన ఏమైనా మారిందా? ప్రపంచ చరిత్ర సాధారణ ప్రవంతిలోకి ఆకర్షించబడు తూన్నట్టి, లేదా ఆకర్షించబడినట్టి అన్ని దేశాలలోని మౌలిక వర్గాల మౌలిక అన్యోన్య సంబంధాలు ఇందువలన ఏమైనా మారాయా?

సోషలిజాన్ని నిర్మించేందుకు ఒకనిర్దిష్ట సాంస్కృతిక స్థాయి (ఆ నిర్దిష్ట “సాంస్కృతిక స్థాయి” ఏమిటో, ప్రతి ఒక్క పాశ్చాత్య యూరపియన్ దేశంలోనూ అది విభేదించు తూండడం కారణాన, ఇదమిద్దమని ఎవ్వరూ నిష్కర్షగా చెప్పలేకపోయినప్పటికీ) ఆవశ్యకమైన పక్షంలో, ఆ నిర్దిష్ట సాంస్కృతిక స్థాయికి ఆవశ్యకములైన వాటిని విప్లవాత్మక మార్గంలో సాధించేందుకు మొదట ప్రారంభించి, తరువాత కార్మికులరైతుల ప్రభుత్వంయొక్క, సోవియట్ వ్యవస్థయొక్క సహాయంతో ఇతర ప్రజలను మించిపోవడానికి మనం ఏల ముందుకు సాగిపోకూడదు?

జనవరి 16, 1923.

II

సోషలిజాన్ని నిర్మించడానికి నాగరికత ఆవశ్యకమని మీరంటున్నారు. మీరు చెప్పేది భేషుగ్గా వుంది. అయితే భూస్వాములనూ, రష్యాదేశపు పెట్టుబడిదార్లనూ మన దేశమండి వెళ్లగొట్టడంలాంటి నాగరికతా పూర్వకాంక్షలను మొదట సృష్టించి, తరువాత సోషలిజం దిశగా పురోగమనాన్ని మనమేల ప్రారంభించకూడదు? మామూలు చారిత్రక ఘటనల క్రమం లోని మార్పులు నిషిద్ధములనీ, లేదా అసాధ్యములనీ మీరు ఎక్కడ, ఏ గ్రంథాల్లో చదివారు?

నెపోలియన్ రాసినదానిని జ్ఞాపకం తెచ్చుకుందాం: “On s'engage et puis... on voit”. దీనిని స్వేచ్ఛగా అనువదిస్తే ఇలా వుంటుంది: “భీషణయుద్ధంలోకి మొదట దిగుతే, జరిగే దేమిటో అప్పుడు చూడొచ్చు.” 1917 అక్టోబరులో భీషణయుద్ధంలోకే మనం దిగాం, బ్రెస్ట్-లితోవ్స్క శాంతి,¹⁸⁴ నూతన ఆర్థిక విధానం, వగైరాల్లాంటి అభివృద్ధి వివరాలనూ (ప్రపంచ చరిత్ర దృక్పథాననుండి చూస్తే అవి కేవలం వివారాలే) అప్పుడు చూశాం. కాగా ప్రధానంగా మనమే విజయం పొందామన్న విషయంలో ఇప్పుడేమాత్రమూ సందేహంలేదు.

విప్లవాలను అసలు మరొక విధంగా జరిగించడానికి ఏ మాత్రమూ వీల్లేదని, మన సుహృద్దోషాలు — వీరికంటే ఇంకా కుడివైపునే వున్న సోషల్-డెమోక్రాట్ల మాట చెప్పన వసరమే లేదు — కలలోనైనా అనుకోలేరు. ఇంకా ఎంతో బ్రహ్మాండమైన జనసంఖ్యలను కలిగి, సామాజిక పరిస్థితులలో ఇంకా ఎంతో బ్రహ్మాండమైన వైవిధ్యాలను కలిగినట్టి ప్రాగ్దేశాల లోని తదుపరి విప్లవాలు, రష్యన్ విప్లవంకంటేనూ ఇంకా మరింత మహత్తరమైన అసాధారణ

లక్షణాలను నిస్సందేహంగా ప్రదర్శిస్తాయని మన యూరపియన్ అల్పబుద్ధులు కలలోనైనా అనుకోలేరు.

కౌట్స్కీయ వంధాను ఆనుసరించి రాసిన పాఠ్యపుస్తకం ఆకాలానికి బాగా ఉపయోగ పడిందని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. అయినప్పటికీ తదుపరి ప్రపంచ చరిత్ర అభివృద్ధియొక్క రూపాలన్నింటినీ అది దూరదృష్టితో ముందుగానే చూడగల్గిందన్న అభిప్రాయాన్ని వదలు కోవాల్సిన కాలం రానే వచ్చింది. ఆ విధంగా అభిప్రాయపడేవారు శుద్ధ తెలివితక్కువవారని చెప్పాల్సిన కాలం కూడా అప్పుడే రానేవచ్చింది.

జనవరి 17, 1923.

సమరశీల భౌతికవాదంయొక్క ప్రాముఖ్యత

...మాసప్రతిక సంపాదకులు 1-2 సంచికలలో పొందుపరచిన క్రియాకలాపాలం యొక్క విషయాన్నీ మా కార్యక్రమాలనూ మరింత నిష్కర్షగా నిర్వచించే కొన్ని స్పష్టమైన ప్రశ్నలపై నేను ప్రస్తావించ నుద్దేశించాను.

“పోడ్ జ్నామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ్”¹⁶⁵ మాసప్రతిక చుట్టూచేరినా వారందరూ కమ్యూనిస్టులు కాకపోయినప్పటికీ, వారందరూ సునంగతమైన భౌతికవాదులేనని ఈ ప్రకటన చెబుతూంది. కమ్యూనిస్టులూ, కమ్యూనిస్టేతరులూ ఈ విధంగా ఐక్యంకావడం కేవలం అవశ్యకమనీ, మాసప్రతిక కర్తవ్యాలను సరిగా నిర్వచిస్తూందనీ నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. కమ్యూనిస్టుల (సాధారణంగా మహత్తర విప్లవాని జయప్రదంగా ప్రారంభించిన విప్లవకారుల యొక్క కూడా), ప్రమాదభరితములైన గొప్ప పాఠాల్లో ఒకటి కమ్యూనిస్టులు ఒక్కరే విప్లవాన్ని తీసుకురాగల్గుతారనే భావన. తత్వవ్యతిరేకంగా, ప్రతి విప్లవ కార్యమూ విజయవంతంగా వుండాలంటే, యథార్థంగా వీర్యవంతమైన పురోగామి వర్గపు అగ్రగామిదళ పాత్రను మాత్రమే విప్లవకారులు నిర్వర్తించ సమర్థులనే భావాన్ని అర్థంచేసుకోవడమూ, దానిని క్రియలో చూపడమూ అవసరం. తాను నడిపించుతున్న ప్రజారాసులనుండి వేరుపడే ధోరణిని నివారించ సమర్థత కల్గి, యావత్ ప్రజారాశినీ ముందుకు నడిపించగల్గే సమర్థతను కల్గినప్పుడే అగ్రగామిదళం అగ్రగామిదళంగా తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించగల్గుతుంది. అత్యంత వైవిధ్యములైన క్రియారంగాలలో కమ్యూనిస్టేతరులతో మిత్రత్వం లేనిదే, విజయవంతమైన కమ్యూనిస్టు నిర్మాణకార్యమనే ప్రశ్న ఉదయించడానికే వీలుండదు.

“పోడ్ జ్నామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ్” మాసప్రతిక పూనుకున్న భౌతికవాద, మార్క్సిజముల పరిరక్షణ కార్యానికీ ఇదే వర్తిస్తుంది. అదృష్టవశాత్తూ, రష్యోలో పురోగామి సామాజిక చింతనలోని ప్రధాన ధోరణులకు దృఢమైన భౌతికవాద సంప్రదాయం వుంది. జి.వి. ప్లేహానోవ్ గురించి చెప్పనవసరమేలేకపోగా, యూరపియన్ విజ్ఞానశాస్త్రంలో “తుది మాట” అని

చెప్పబడే ముచ్చిబంగారపు తళకులకు సమ్మోహితులై, ఈ ముచ్చిబంగారం అడుగుననున్నట్టి ఏదో ఒక రకం బూర్జువావర్గంపట్ల, బూర్జువావర్గ దురభిమానాలపట్ల, బూర్జువా అభివృద్ధి నిరోధకంపట్ల బానిస మనస్తత్వాన్ని గుర్తించ నశక్తులై, ఫాషన్ గా చెలామణీ అవు తూన్న అభివృద్ధినిరోధక తాత్విక సిద్ధాంతాలకై అన్వేషించుతూ, ఆధునిక నరోద్దిక్కులు (పాపులర్ సోషలిస్టులు, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు, వగైరాలు) ఎవరినుండైతే తరుచుగా తిరోగమించారో అట్టి చెర్నిషేవ్ స్కిని పేర్కొంటే చాలు.

ఏ విధంగా చూసినప్పటికీ, రష్యాలో కమ్యూనిస్టేతర శిబిరంనుండి భౌతికవాదులు మనకిప్పటికీ దొరుకుతూనే వున్నారు — ఇంకా కొంత సుదీర్ఘకాలం వరకూ దొరుకుతూనే వుంటారు కూడానూ, “విద్యావంతమైన సమాజం” అని పిలువబడే సమాజపు తాత్విక ప్రక్రియ, తాత్విక దురభిమానాలపై ప్రతిఘటన అనే ఉమ్మడి కార్యంలో సుసంగతమూ సమరశీలమైనట్టి భౌతికవాదంయొక్క అనుయాయుల నందరనూ సమీకరించడం మనం నిస్సందేహంగా నిర్వర్తించాల్సిన విధ్యుక్తధర్మం. డీట్స్ గెన్ — పెద్దతను గురించే నేను చెబు తున్నాను అంతేకాని అతని కొడుకూ, ఎంత డాబుసరైన మనిషో అంత వృద్ధిలోకిరానట్టి రచ యిత చిన్న డీట్స్ గెన్ గురించికాదు — ఆచరణలో ఆధునిక సమాజంలోని తత్వశాస్త్రపు ప్రాఫెసర్లు అధికసంఖ్యాకవర్గపు సందర్భాల్లో “మతగురుతత్వంయొక్క పట్టభద్రులైన గులాములు” తప్ప మరేమీ కారని ఎప్పుడు చెప్పాడో, బూర్జువాదేశాల్లో వ్యాప్తిచెందుతూన్నట్టి, ఆ దేశాల శాస్త్రవేత్తల, ప్రతికావ్యాసరచయితలు మెప్పును పొందుతూన్నట్టి తాత్విక ధోరణులను గురించి మౌలికమైన మార్క్సిస్టు అభిప్రాయాన్ని అప్పుడే యథార్థంగానూ, సమచితంగానూ, స్పష్టంగానూ తెలియజేశాడు.

కడమ అన్ని దేశాల్లోని తమ సోదరులలాగానే తామూ పురోగాములమని అనుకుంటూ ఆత్మసంతుష్టి పొందుతూన్నట్టి మన రష్యన్ మేధావులు, డీట్స్ గెన్ మాటలలో వ్యక్తపరచ బడినట్టి అభిప్రాయ స్థాయికి ప్రశ్నను మార్చేందుకు ఎంతేనా విముఖులుగా వున్నారు, కాని వారి విముఖతకు కారణం వారు సత్యాన్ని ముఖాముఖీ చూడలేకపోవడమే. డీట్స్ గెన్ కావించిన ఘాటైన వర్ణన కేవలమూ సత్యమని గ్రహించేందుకు, ప్రభుత్వ సంబంధంగానూ, సాధారణ ఆర్థిక, జీవిత సంబంధంగానూ, ఇంకా ఇతరత్రా అన్ని విధాలుగానూ ఆధునిక విద్యా వంతులు పాలక బూర్జువావర్గంపై ఎంతగా ఆధారపడి వున్నారో మనం ఏ మాత్రం పర్యా లోచించినా సరే మనకు విశదమవుతుంది. బూర్జువావర్గపు వర్గప్రయోజనాలూ వర్గ స్థాన మూతో ఇటు మత రూపాలన్నింటికీ అది ఇచ్చే వత్తానుకుగల సంబంధమూ, అటు ఫాషన్ గా చెలామణీ అవుతూన్నట్టి తాత్విక ధోరణుల భావశాస్త్రానికీగల సంబంధమూ గురించి మనకు ఏ మాత్రం అవగాహన కలగాలన్నా, ఉదాహరణకు రేడియం అవిష్కరణ మొదలుకొని ఐన్

స్వయిన్ కొంగుపట్టుకోడానికి ఈనాడు ప్రయత్నించుతూన్నట్టివారి వరకూ మిక్కిలి తరుచుగా యూరప్ లో తలయెత్తేటట్టి ఫాషన్ గా చెలామణి అవుతూన్న తాత్విక ధోరణులలో అత్యధిక సంఖ్యాకవర్గాన్ని మనం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటే చాలు.

సమరశీలమైన భౌతికవాదపు ప్రతికగా ఉండగోరే మానవప్రతిక ప్రపథమంగా, అధికార యుత విజ్ఞానశాస్త్ర ప్రతినిధులుగానే అవుపడుతూన్నట్టి వారైనా సరే, లేదా “ప్రజాస్వామిక వామపక్షపు, లేదా భావశాస్త్ర దృష్ట్యా సోషలిస్టు” ప్రతికావ్యాసకర్తలమని పేరు తగిలించుకున్నట్టి స్వతంత్ర రచయితలైనా సరే, ఎట్టి వ్యత్యాసమూ చూపకుండా ఆధునిక “మతగురుతత్వంయొక్క పట్టుబిడ్రులైన గులాముల” నందరినీ, నిస్సంకోచంగా బట్టబయలు చేసి, వారిపై నిందమోపే అర్థంలో పోరాటశీలమైన ప్రతికగా వుండాలి.

రెండోది, ఇట్టి మానవప్రతిక సమరశీలమైన నాస్తికవాద ప్రతికగా వుండాలి. నాస్తికవాద కార్యకలాపంపై అజమాయిషీ చేస్తూన్నట్టి ప్రభుత్వపు శాఖలు, శాఖలు కాకపోయినా ప్రభుత్వపు సంస్థలు మనకున్నాయి. కాని ఈ కార్యనిర్వహణ అత్యంత ఉదాసీనతతోనూ అమిత అసంతృప్తికరంగానూ జరుపబడుతూంది, కాగా ఈ కార్యనిర్వహణ కూడా ఆసలైన రష్యన్ (సోవియట్స్ అయినప్పటికీ సహితమూ) బ్యూరోక్రసీకి మామూలైన పరిస్థితుల జాడ్యంతోనే బాధపడుతూన్నట్టే వుంది చూడగా. అందుచేత ఈ ప్రభుత్వ సంస్థల కృషికి అందనంగానూ, ఈ కృషిని మెరుగుపరచి, దీనికి జీవంపోసేందుకూ, సమరశీలమైన భౌతికవాదాన్ని ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నట్టి మానవప్రతిక ఒకటి, అలసట ఎరగని నాస్తికవాద ప్రచారం, అలసట ఎరగని నాస్తికవాద పోరాటం సాగించడం ఎంతైనా అవశ్యకం. ఈ విషయంపై అన్ని భాషలలోనూవున్న సారస్వతాన్నీ జాగ్రత్తగా గమనించుతూ, ఈ రంగంలో ఏ మాత్రపు విలువ కలిగిన విషయాలైనా సరే వాటినన్నిటినీ అనువదించడమూ, లేదా అధమం సమీక్షచేయడమూ జరిగితీరాలి.

పద్దెనిమిదో శతాబ్దంతపు సమరశీలమైన నాస్తికవాద సారస్వతాన్ని ప్రజలలో రాసిగా పంచిపెట్టేందుకు దానిని అనువదించాలని ఆధునిక శ్రామికవర్గ నాయకులకు ఏనాడో ఎంగెల్స్ సలహా చెప్పాడు. ఈ కార్యాన్ని (విప్లవాత్మక శకమందు పరిపాలనాధికారాన్ని ఉచితరీతిని ఉపయోగించుకోవడమెలాగో తెలుసుకోవడం కంటే, దానిని హస్తగతం చేసుకోవడమే సులభమని తెలిపే అనేక దృష్టాంతాల్లో ఇదొకటి) ఈనాటి వరకూ నెరవేర్చలేదనే మనం సిగ్గుతో ఒప్పుకోవాల్సి వుంది. మన ఉదాసీనతనూ, కార్యశీలతారాహిత్యాన్నీ, అశక్తతనూ సమర్థించుకోను, ఉదాహరణకు పద్దెనిమిదో శతాబ్దపు పాత నాస్తికవాద సారస్వతం ఏనాడో బూజుపట్టి పోయినదనీ, అశాస్త్రీయమైనదనీ, మరీ సత్యకాలంగా వుందనీ, వగైరా అనేక కారణాలు చెప్పడం కద్దు. ఇటువంటి కుహనా శాస్త్రీయపు కుతర్కాలకంటే అధ్వాన్నమైనది మరేదీ వుండదు,

పాండిత్య ప్రకర్షకూ, లేదా మార్క్సిజం పూర్తి అపార్థానికీ ఇది ఒక ముసుగుతప్ప మరేమీ కాదు. పంథొమ్మిదో శతాబ్ది విప్లవాకారుల నాస్తికవాద రచనలలో ఆశాస్త్రీయమూ సత్యకాలమూ బోలెడంత వుందనే విషయం నిజమే, అది సహజమే కూడానూ. కాని ఈ రచనలను సంక్షిప్త పరచి, మతాలను సశాస్త్రీయంగా విమర్శించడంలో పద్దెనిమిదో శతాబ్దంతంనుండి నేటి వరకూ మానవాళి సాధించిన ప్రగతినీ, ఈ విషయమై ఇటీవల వెలువడిన రచనలనూ ఇతర విషయాలనూ పేర్కొంటూ, సంగ్రహ అనుబంధాలను చేర్చకూడదని వీటి ప్రచురణకర్తలను ఎవ్వరూ నివారించడంలేదే. అంధకారంలోనూ, అజ్ఞానంలోనూ, మూఢత్వంలోనూ నిర్బంధించబడిన లక్షోపలక్షల ప్రజలు, ప్రజారాసులు (ముఖ్యంగా రైతులు, చేతిపనులవారు), కేవలం స్వచ్ఛమైన మార్క్సిస్టు విద్యాప్రబోధమనే సూటి మార్గాన్ని చేపట్టడంవల్లనే ఈ అంధకారంనుండి తమ విముక్తిని సాధించుకో గల్గుతారని ఏ మార్క్సిస్టేనా అనుకుంటే, అట్టి మార్క్సిస్టు బ్రహ్మాండమైన పొరపాటే, అతి ఘోరమైన పొరపాటే చేస్తున్నాడు. అత్యంత వైవిధ్యమైన నాస్తికవాద ప్రచార సామగ్రిని ఈ ప్రజారాసులకు అందజేయాలి, అత్యంత వైవిధ్యములైన జీవిత రంగాలకు సంబంధించిన వాస్తవవిషయాలతో వారికి పరిచితి కల్గించాలి, వారికి ఆసక్తి కల్గించేందుకూ, భిన్నాభిన్న దృక్కోణాలనుండి, భిన్నాభిన్న పద్ధతులు వగైరాలవల్ల, ఈ విధంగా కాకపోతే ఇంకొకవిధంగా, ఇంకొక విధంగా కాకపోతే మరొక విధంగా, మతవిషయిక నిద్రావస్థనుండి వారిని మేరుకొల్పేందుకు వారిని సమీపించాలి.

ప్రజలను వారి మతవిషయిక నిద్రనుండి మేల్కొల్పేందుకై, మన సారస్వతంలో ప్రబలంగా వున్నట్టి తరుచు మార్క్సిజాన్ని వికృతపరుస్తూన్నట్టి (ఈ వాస్తవవిషయాన్ని బయట పెట్టడంలో మహాపాపమేమీ లేదు), నేర్పరితనంతో ఎంచి ఏర్చిన వాస్తవవిషయాల తార్కాణాల వల్ల ఇంచుమించు ఏ మాత్రమూ ద్యోతకపరచకుండా విసుగెత్తించుతూ మనసును రజింప జేయనట్టి మార్క్సిస్టు టీకల కంటే, ఆనాడు వ్యాప్తిలో వుండిన మతగురుతత్వంపై హాస్య రసంతోనూ, బహిరంగంగానూ ధ్వజమెత్తినట్టి పాతకాలపు పద్దెనిమిదో శతాబ్ది నాస్తికుల తీక్షణములూ, సమర్థవంతములూ, ఉత్సాహవంతములూ అయిన రచనలే వెయ్యిరెట్లు అధికంగా ఉపయోగకరంగా వుండవచ్చునన్న విషయం మిక్కిలి తరుచుగా రుజువుకాగలదు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ల ప్రధాన గ్రంథాలన్నిటినీ అనువాదాలూ మనకున్నాయి. మార్క్స్, ఎంగెల్స్లచే ప్రవేశ పెట్టబడినట్టి దిద్దుబాట్లచే పరిష్కృతం కాకుండా, పాతకాలపు నాస్తికతత్వమూ పాతకాలపు భౌతికవాదమూ ఆలాగే వుండిపోతాయనే భయానికి కేవలమూ ఎట్టి కారణాలూ లేవు. ఇంకా ఏమాత్రమూ అభివృద్ధి చెందనట్టి ప్రజారాసులలో మతవిషయిక ప్రశ్నల పట్ల తెలివితేటలు కల్గిన వైఖరినీ, మతాలపట్ల తెలివితేటలు కల్గిన విమర్శనా దృష్టినీ మేల్కొల్పడం ఎలాగో తెలుసుకోవడమే — కాగా మార్క్సిస్టులు అని భావించబడుతున్నట్టి, కాని వాస్తవంగా

మార్క్సిజానికి అంగవైకల్యాన్ని కలుగజేస్తూన్నట్టి మన కమ్యూనిస్టులచే మిక్కిలి తరుచుగా అలక్ష్యం చేయబడుతూన్నట్టి — ఆతి ముఖ్యమైన విషయం.

అటు, మతంపట్ల ఆధునిక శాస్త్రీయ విమర్శనా ప్రతినిధులవైపు ఒక సారి దృష్టిని సారించండి. విద్యావంతమైన బూర్జువావర్గపు ప్రతినిధులు మతవిషయికమగు మూఢ నమ్మకాల పట్ల తాము కావించే ఖండనలనే బూర్జువావర్గపు భావశాస్త్రీయ బానిసలుగా, “మత గురుతత్వంయొక్క పట్టభద్రులైన గులాములు”గా తమను వెంటనే బట్టబయలు చేస్తూన్నట్టి వాదనలతో తప్పనిసరిగా “శీషపూరణం” చేస్తున్నారు.

రెండు ఉదాహరణలు: ప్రొఫెసర్ ఆర్.వై. విప్పేర్, “క్రిస్టియను మతం పుట్టుక” (“ఫోరోన్” ప్రచురణాలయం, మాస్కో) ఒక చిన్న పుస్తకాన్ని 1918 లో ప్రచురించాడు. ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రపు ప్రధాన ఫలితాలను గురించి తానిచ్చిన కథనంలో ఒక రాజకీయ ఆర్గ నైజేషనుగా చర్చియొక్క ఆయుధాలైన మూఢనమ్మకాలపైన, వంచనపైన రచయిత దాడి చేయకపోవడం అటుండగా, భావవాద, భౌతికవాదములు రెండు “కొనలకూ” తాను అతీతుడ నుగా వుంటున్నాననే కేవలం హాస్యాస్పదమూ అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధకమూ అయినట్టి ఒక ప్రగల్భం పలుకుతున్నాడు. మతానికి వత్తాను ఇవ్వడానికిగాను కష్టజీవులనుండి పిండిన లాభాలనుండి కోటానుకోట్ల రూబుళ్లను ప్రపంచమంతటా వినియోగించుటూ న్నట్టి రాజ్యాధికారం చలాయించుతూన్నట్టి బూర్జువావర్గం దయకోసం ఇచ్చకాలాడడం తప్ప ఇది మరొకటికాదు.

సుప్రసిద్ధ జర్మన్ విజ్ఞానశాస్త్రవేత్త ఆర్నాల్ డ్రెఫ్స్, తాను రచించిన “క్రీస్ట్ పురాణం” అనే పుస్తకంలో మతవిషయిక మూఢనమ్మకాలూ, కల్పితగాథలూ అబద్ధాలని చెబుతూనే, క్రీస్తు ఎన్నడూ జీవించివుండలేదని రుజువు చేస్తూనే, పుస్తకం చివరను మాత్రం, మతానికి, “దినదానిభివృద్ధి పొందుతూన్నట్టి ప్రకృతిశాస్త్ర తత్వ ప్రవాహాన్ని” (నాల్గవ జర్మన్ కూర్పు, 1910, పుట 238) తట్టుకోగల సామర్థ్యం కలిగిన మతానికి — ఎంత పునరుద్ధరించబడి పరిశుద్ధం చేయబడి మరింత సూక్ష్మంచేయబడినట్టిదే అయినప్పటికీ మతమే, అట్టి మతానికి — తాను సుముఖుడనేనని ఉద్ఘోషిస్తాడు. పాతబడిపోయి, శిథిలావ స్థలోనున్న మతవిషయిక మూఢనమ్మికల స్థానే నూతనమూ, మరింత హేయమూ, మరింత దుష్టమూ అయిన మూఢనమ్మకాలను నెలకొల్పేందుకు దోపిడీదార్లకు బాహుటంగా సహాయ పడుతూన్నట్టి ఎట్టి మొగమాటమూ లేని, బుద్ధిపూర్వకమైన అభివృద్ధి నిరోధకుడు మన కిక్కడ తారసిల్లుతున్నాడు.

దీని అర్థం డ్రెఫ్స్ను అనువదించ కూడదనికాదు. బూర్జువావర్గంలోని అభ్యుదయ శీలమైన విభాగంతో ఒక స్పష్టమైన మేరకు మిత్రత్వం నెరపుకుంటూనే, కమ్యూనిస్టులూ,

సుసంగత భౌతికవాదులందరూ, ఆ విభాగం అభివృద్ధి నిరోధకాన్ని సాగించినప్పుడల్లా దానిని నిర్దాక్షిణ్యంగా బట్టబయలు చేస్తూండాలనే దీని అర్థం. పద్దెనిమిదో శతాబ్ది, అనగా ఏ కాలం లోనైతే బూర్జువావర్గం విప్లవాత్మకంగా వుండినదో ఆ కాలంనాటి, బూర్జువావర్గ ప్రతినిధులతో మిత్రత్వం పట్ల విముఖత ప్రదర్శించడమంటే దాని అర్థం, మార్క్సిజానికి, భౌతికవాదానికి ద్రోహం చేయడమన్నమాటే; ఎందుచేతంటే అధికప్రాబల్యం కలిగివుంటూన్న మతాంధకారులపై మనం సాగించే పోరాటంలో ఈ డ్రెఫ్స్‌లతో, ఏదో ఒక రూపంలో, ఏదో ఒక ఆంతరం వరకూ “మిత్రత్వం” అగత్యమే అవుతుంది.

సమరశీలమైన భౌతికవాద ప్రతికగా వుండాలనే ఆశయాన్ని కలిగినట్టి “పోద్ జ్నామె నెమ్ మార్క్సిజ్మ” మానవప్రతిక, నాస్తికవాద ప్రచారానికి, ఈ విషయంపై వెలువడుతూన్న సారస్వతంపై సమీక్షలకూ, ఈ రంగాలలో మన ప్రభుత్వ క్రియాకలాపంలోని బ్రహ్మాండమైన లోపాల సవరణలకూ తన పుటలలో ప్రధానస్థాన మివ్వాలి. ఆధునిక బూర్జువావర్గం యొక్క వర్గ ప్రయోజనాలూ, వర్గ ఆర్గనైజేషనులూ మతసంస్థలతోనూ, మత ప్రచారంతోనూ ఏ విధంగా మిళితమై వున్నాయో చూపుతూన్నట్టి నిర్దిష్టములైన అనేక వాస్తవవిషయాలనూ, తారతమ్యాలనూ కలిగివున్నట్టి పుస్తకాలనూ, పాంఫ్లెట్లనూ ఉపయోగించుకోవడం ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమైన విషయం.

మతానికి పెట్టుబడికి వుండే అధికారయుతమైనట్టి, ప్రభుత్వ సంబంధమైనట్టి సంబంధం అంత ప్రత్యక్షంగా కనబడనట్టి అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన విషయసామగ్రి యావత్తు అత్యంత ముఖ్యమైనది. అంతేకాకుండా అటు “ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య” మని పిలువబడుతూన్నట్టిది (దేనినైతే మెన్ షేవిక్‌లూ, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ, పాక్షికంగా అరాజకవాదులూ కూడా, ఇంకా ఇతరులూ, అత్యంత హేతువాదరాహిత్యంగా ఆరాధించు తారో అట్టిది), బూర్జువావర్గానికి ఏది ఉపయోగకారో అట్టిదానినే, అనగా అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధకములైన భావాలూ, మతమూ, మతాంధకారమూ, దోపిడీదార్ల సమర్థనా, వగైరాలను దోధచేయడానికి స్వేచ్ఛ కల్పించడమే తప్పమరొకటి కాదని మనకు స్పష్టపరుస్తూంది.

సమరశీలమైన భౌతికవాద ప్రతికగా వుండాలనే ఆశయంతో బయలుదేరినట్టి మానవప్రతిక నాస్తికవాద సారస్వత సమీక్షలను మన పాఠకలోకానికి అందిస్తూ, ఫలానా ఫలానా రచన ఎట్టి ప్రత్యేకమైన పాఠకుల స్థాయికి, ఏ సంబంధంలో సరిపడి వుంటుందో చూపుతూ, మన దేశంలో ఏ సారస్వతం ప్రచురించబడిందో (ఆమాత్రం ఈమాత్రం మంచి అనువాదాలే పేర్కొనబడాలి, కాగా వీటి సంఖ్య అంత అధికమైనది కాదు కూడానూ), ఇంకా ఎటువంటిది ప్రచరించాల్సివుందో పేర్కొంటూంటుందనే ఆశించుదాం.

* * *

కమ్యూనిస్టు పార్టీకి చెందని సుసంగతులైన భౌతికవాదులతో మిత్రత్వంతోపాటు, సమరశీలమైనట్టి భౌతికవాదం సాధించాల్సిన కార్యానికి అంత ముఖ్యమూ, బహుశా అంతకంటే ముఖ్యమే అయినట్టిది భౌతికవాదంవైపు మొగ్గు చూపుతూన్నట్టి, “విద్యావంతమైన సమాజం” అని చెప్పబడుతూన్న సమాజంలో ప్రాబల్యం వహించుతూ, నేడు ఫాషన్ గా ఎంచబడుతూన్న భావవాద, సంశయవాదాభిముఖ తాత్విక విహారాలకు వ్యతిరేకంగా భౌతికవాదాన్ని సమర్థించుతూ, దానిని బోధించడానికి భయపడనట్టి ఆధునిక ప్రకృతిశాస్త్ర ప్రతినిధులతో మిత్రత్వం నెరవడం.

“పోద్ జ్నామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ్” 1-2 సంచికలో ప్రచురించబడినట్టి, ఐన్ స్టయిన్ సాపేక్ష సిద్ధాంతంపై ఎ. తిమిర్యాజెవ్ రాసిన వ్యాసం, ఈ రెండో మిత్రత్వాన్ని నెలకొల్పడంలో ఈ మాసపత్రిక విజయం సాధిస్తుందనే ఆశకు అవకాశమిస్తోంది. ఈ వ్యాసాన్ని అత్యంత శ్రద్ధతో పఠించడం ఎంతేనా అవసరం. ఆధునిక ప్రకృతిశాస్త్రంలో నేడు పాడచూపినట్టి హఠాత్తు విరుపే, అభివృద్ధి నిరోధకములైన తాత్విక పంథాలకు, స్వల్ప పంథాలకు, ధోరణులకు, స్వల్ప ధోరణులకు కారణభూతమవుతుంది. అందుచేత, ప్రకృతిశాస్త్రంలో సంభవించినట్టి ఇటీవలి విప్లవాన్ని లేవనెత్తిన సమస్యలను అధ్యయనం చేస్తేనే తప్ప, తాత్విక మాసపత్రిక ఒకదాని క్రియాకలాపంలో ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులను భాగస్వాములుగా చేర్చుకుంటేనే తప్ప, సమరశీలమైన భౌతికవాదం సమరశీలంగానూ ఉండనేరదు, భౌతికవాదంగానూ ఉండనేరదు. తిమిర్యాజెవ్ చెప్పినదాని ప్రకారం, భౌతికవాద పునాదులపై ఏ విధంగానూ క్రియాశీలమైన దాడిని తానై సాగించనట్టి ఐన్ స్టయిన్ యొక్క సిద్ధాంతం, అన్ని దేశాల్లోని బూర్జువా మేధావివర్గ ప్రతినిధులందరిచే ఇప్పటికప్పుడే హస్తగతం చేసుకోబడిందని ప్రతిక తొలి సంచికలోనే మన దృష్టికి తీసుకురాక తిమిర్యాజెవ్ కి తప్పిందికాదంటే, ఇది ఒక్క ఐన్ స్టయిన్ కేకాకుండా, పంథామ్మిదో శతాబ్దాంతంనుండి మహామహులైన ప్రకృతిశాస్త్ర సంస్కర్తలలో అధికసంఖ్యాకవర్గానికి కాకపోయినా అధికసంఖ్యకు ప్రయుక్తమవుతుందన్న విషయం మనం గమనించాల్సి వుంటుంది.

కాగా ఈ దృగ్విషయం పట్ల మనవైఖరి చైతన్యరహితమైనది కాకుండా వుండేందుకు గాను, దృఢమైన తాత్విక ప్రాతిపదికపైనే, అది నిలబడితేనే తప్ప, ఏ ప్రకృతిశాస్త్రమైనా సరే, ఏ భౌతికవాదమైనాసరే బూర్జువా భావాల, బూర్జువా ప్రపంచ దృక్పథాల పునస్థాపన, విజృంభణలపై అవి సాగించే పోరాటంలో తమ స్థానాన్ని నిలబెట్టుకోజాలవన్న విషయాన్ని మనం గ్రహించాల్సి వుంటుంది. ఈ పోరాటంలో ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు తన స్థానాన్ని నిలబెట్టుకుని, పోరాటాన్ని విజయవంతంగా కొనసాగించాలంటే, అతడు ఆధునిక భౌతికవాదిగానూ, మార్క్సిస్టుగా అభివర్ణించబడినట్టి భౌతికవాద అనుయాయిగానూ వుండాలి, అనగా అతడు గతి

తార్కిక భౌతికవాది అయివుండాలి. ఈ ఆశయసిద్ధికై, “పోద్ జ్ఞామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ” వ్యాసకర్తలందరూ భౌతికవాద దృక్పథాననుండి హేగెలీయన్ గతితర్కాన్ని, అనగా, మార్క్స్ తన “పెట్టుబడి” గ్రంథంలోనూ, తన చారిత్రక, రాజకీయ గ్రంథాల్లోనూ ఆచరణీయంగా ప్రయుక్తం చేసినట్టి, నేడుప్రతిదినమూ ప్రాచ్యంలో (జపాన్, ఇండియా, చైనాలలో) నూతన వర్గాలు జీవితానికి మేల్కొని సాగించే పోరాటం — అనగా ప్రపంచ జనసంఖ్యలో అత్యధిక భాగంగా ఏర్పడుతూన్నట్టి, ఎవరి చారిత్రక నిష్క్రియాత్వమూ, చారిత్రక నిద్రాణమూ ఇంత వరకూ యూరప్ లోని అనేక పురోగామి రాజ్యాల స్తబ్ధతకూ, శిథిలావస్థకూ ఉత్తరవాదియైన పరిస్థితులుగా ఏర్పడిందో అట్టి కోటానుకోట్ల జనసంఖ్య — ప్రతిదినమూ నూతన ప్రజలూ నూతన వర్గాలూ జీవితానికి మేల్కొనడమూ, మార్క్సిజాన్ని తిరిగి మరొకసారి, మరొక సారి ధ్రువపరుస్తూన్నంతటి విజయవంతంగా ప్రయుక్తం చేసినట్టి గతితర్కం వ్యవస్థాబద్ధంగా అధ్యయనం చేయబడేందుకు ఏర్పాట్లు కావించబడాలి.

ఈ హేగెలీయ గతితర్కపు పఠనమూ, ఈ భాష్యమూ, ఈ ప్రచారమూ అత్యంత కష్టభూయిష్టమైన కార్యం, అందులో సందేహమేమీ లేదు; కాగా ఈ దిశలో మనం చేసే మొదటి ప్రయోగాలు అనేక పొరపాట్లతో కూడుకుని వుండడం కూడా నిస్సందేహమే. కాని ఏ పనీ చేయనివాడే పొరపాట్లు చేయకుండా వుంటాడు. భౌతికవాదబద్ధంగా ఊహించబడినట్టి హేగెలీయ గతితర్కాన్ని ప్రయుక్తం చేయడంలో మార్క్స్ అనుసరించిన విధానాన్ని మన ప్రాతిపదికగా తీసుకున్న పక్షంలో ఈ గతితర్కాన్ని మనం అన్ని వైపులనుండి విపులీకరించగల్గుతాం, విపులీకరించి తీరాలి కూడానూ, హేగెల్ ప్రధాన గ్రంథాలనుండి ఖండికలను మాసపత్రికలో ప్రచురిస్తూండాలి, భౌతికవాద దృక్పథాననుండి వీటికి భాష్యం చెప్పాలి, మార్క్స్ ఏ విధంగా గతితర్కాన్ని ప్రయుక్తం చేశాడో ఆ ఉదాహరణల సహాయంతోనూ, అధునాతన చరిత్ర, అందులోనూ ప్రత్యేకంగా ఆధునిక సామ్రాజ్యవాద యుద్ధమూ, విప్లవమూ అసాధారణమైన యధేష్టతతో ఆర్థిక, రాజకీయ సంబంధాల రంగాలలో సమకూర్చుతూన్నట్టి ఉదాహరణలతో సహా వాటిని వ్యాఖ్యానించాలి నా అభిప్రాయంలో, “పోద్ జ్ఞామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ” మాస పత్రిక సంపాదకుల, పత్రికా వ్యాసరచయితల దళమూ, ఒక రకమైన “హేగెలీయ గతితార్కిక భౌతికవాద మిత్రమండలి”గా ఏర్పడాలి. ఆధునిక ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులకు (ఏ విధంగా అన్వేషించాలో వారికి తెలిసివుండిన పక్షంలోనూ, వారికి మనం సహాయం చేసిన పక్షంలోనూ), ప్రకృతిశాస్త్రంలో విప్లవం లేవదీస్తున్నట్టి, బూర్జువా ఫాషను చూచి అచ్చరువందే మేధావుల అభివృద్ధి నిరోధకంలోకి “కాలు జారేటట్టు” చేస్తూన్నట్టి తాత్వికసమస్యలకు భౌతికవాదబద్ధంగా భాష్యం చెప్పబడినట్టి హేగెలీయ గతితర్కంలో సమాధాన పరంపర దొరుకుతుంది.

ఇటువంటి కర్తవ్యాన్ని తనపై వేసుకుని, దానిని వ్యవస్థాబద్ధంగా నెరవేర్చుతేనే తప్ప, భౌతికవాదం సమరశీలమైన భౌతికవాదం కానేరదు. శ్చ్రీదీన్ మాటల్లో చెప్పాలంటే, తాను కత్తిదూయడంపోయి, తనమీదే ఆందరూ కత్తిదూస్తారు. ఇది లేనిదే ప్రసిద్ధికెక్కిన ప్రకృతి శాస్త్రవేత్తలు తాత్విక అనుమితులనూ, సూత్రీకరణలనూ చేయడంలో వెనకటిలాగే తరుచుగా ఇకముందు కూడా నిస్సహాయులవుతారు. ఎందుచేతంటే, ప్రకృతిశాస్త్రం ఎంత త్వరితగతిని పురోగమించుతూందంటే, అన్ని రంగాలలోనూ ఎంతటి ప్రగతిమై వున్నవాత్మక విరుపును అది అనుభవించుతూందంటే, తాత్విక అనుమితులు లేనిదే అది ఎంత మాత్రమూ బయటపడలేదు.

ఇక ముగించే ముందు ఒక ఉదాహరణను, తత్వశాస్త్ర రంగానికి సంబంధించినప్పటికీ, “పోద్ జ్ఞామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ” కూడా శ్రద్ధవహించదల్చుకున్న సామాజిక సమస్యల రంగానికి నిస్సందేహంగా సంబంధించినట్టి ఉదాహరణను పేర్కొంటాను.

మిక్కిలి మొరటైనట్టి సిగ్గుచేటైనట్టి అభివృద్ధినిరోధక భావాలకు ఆధునిక కుహనా విజ్ఞానశాస్త్రం ఏ విధంగానైతే కార్యచరణలో వాహకంగా ఊడిగం చేస్తూందో అందుకీదొక ఉదాహరణ.

“రష్యన్ టెక్నికల్ సమాజం” యొక్క పదకొండవ విభాగం ప్రచురించుతూన్న “ఎకనమిక్స్”¹⁶⁶ మాసపత్రిక మొదటి సంచిక (1922) ఇటీవల నాకందింది. ఈ మాసపత్రికను నాకు పంపిన యువ కమ్యూనిస్టు (దానిలోని విషయాలను గురించి పరిచయం చేసుకోడానికి అతనికి వేళలేకపోయింట్టుంది బహుశ) తొందరపాటుతో దానిమీద అమిత సానుభూతిని ప్రకటించుతూన్న అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చాడు. వాస్తవానికి ఈ మాసపత్రిక — ఎంత బుద్ధిపూర్వకంగానో నేను చెప్పలేను గాని — విజ్ఞానశాస్త్రం, ప్రజాస్వామ్యం, వగైరాల బురఖా తగిలించుకున్న ఆధునిక పూర్వదలిస్టుల పత్రిక తప్ప మరొకటికాదు.

ఈ మాసపత్రికలో పి.వి. సారోకిన్ అనే పేరుగల ఒక పెద్దమనిషి “యుద్ధం ప్రభావం” పై “సాంఘికశాస్త్రపు” గవేషణ అనే పేరుతో ఒక సుదీర్ఘమైన వ్యాసం ప్రచురించాడు. పాండిత్యాన్ని ప్రదర్శించుతూన్న ఈ వ్యాసం, రచయితయొక్క ఇతర “సాంఘికశాస్త్ర” గ్రంథాలకూ, బహుళసంఖ్యవిదేశాల్లో వున్న అతని బహుళసంఖ్య గురువర్యుల సహకారుల పాండిత్య పూరిత రచనా వివరణలతో నిండివుంది. అతని పాండిత్యానికి ఇదిగో ఇదొక ఉదాహరణ.

పుట 83 లో ఈ విధంగా వుంది:

“వెట్రోగ్రాడ్ లో జరిగిన ప్రతి 10,000 వివాహాలలోనూ ఈనాడు 92.2 వివాహాల్లో — అత్యాశ్చరకరమైన సంఖ్య — విడాకులివ్వడం జరిగింది. రద్దు కాబడిన ప్రతి 100

వివాహాల్లోనూ 51.1 ఒక సంవత్సరం కంటే పాచ్చికాలం సాగలేదు, 11 శాతం నెలరోజుల కంటే తక్కువ కాలం, 22 శాతం రెండు నెలలకంటే తక్కువ కాలం, 41 శాతం మూడు నెలలనుండి ఆరు నెలల వరకూ, కేవలం 26 శాతం మాత్రమే ఆరు నెలలకు మించి సాగాయి. ఆధునిక చట్టసమ్మతమైన వివాహం, ఆచరణలో “స్టాబైలీటీ పండక్ల”పై ప్రేమపున్న వారు తమ వాంఛలను “చట్టసమ్మతంగా” తీర్చుకుందుకు వీలు కలుగజేసేటట్టి, వైవాహికాంతర లైంగిక సంపర్కాన్ని కప్పిపుచ్చేటట్టి ఒక లాంఛనమే అని ఈ లెక్కలు చూపుతున్నాయి” (“ఎకనమిక్స్,” నెం. 1 పుట 93.)

ఈ పెద్దమనిషీ, ఈ మానవత్రికను ప్రచురించి ఇటువంటి రాతలకు స్థలం ఇచ్చేటట్టి రష్యన్ టెక్నికల్ సమాజమూ, తాము ప్రజాస్వామ్యం అనుచరులమని సహజంగా భావించుతూనే, వాస్తవానికి తాము పూడ్చివేసినట్టి, అభివృద్ధి నిరోధకులూ, “మతగురుతత్వంయొక్క పట్టభద్రులైన గులాములే” అయినప్పటికీ, ఆ పేరు పెట్టి పిలుస్తే తమను పరాభవం చేయడమే అని భావిస్తారు.

వివాహం, విడాకులు, ఔరసులుకాని బిడ్డల విషయాలపై బూర్జువావర్గ దేశాలలోని శాసనాలతోనూ, ఈ విషయంలో కార్యకలాపాల అసలు పరిస్థితులతోనూ వున్న ఏ మాత్రపు పరిచయమూ, అత్యంత ప్రజాస్వామిక బూర్జువా రిపబ్లిక్కులన్నిటిలోని ఆధునిక బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం సహితమూ ఈ విషయమందు స్తీలయెడలా, ఔరసులుకాని బిడ్డలయెడలా అచ్చమైన పూడ్చి వైఖరినే ప్రదర్శిస్తున్నాయని ఈ విషయంపై ఏమాత్రం ఆసక్తి వున్న వారికైనా తెలియజేయడానికి చాలుతుంది.

మెన్ షెవిక్లనూ, సోషల్-రివల్యూషనరీలనూ, అరాజకవాదులలో ఒక భాగాన్నీ, పాశ్చాత్యంలో వీరికి అనురూపమైన అన్ని పార్టీలనూ ప్రజాస్వామ్యం గురించి, బోల్ షెవిక్లచే ఇది భ్రష్టుచేయబడుతూన్న విధాన్ని గురించి కాకిగోల చేయకుండా ఇది సహజంగానే నివారించజాలదు. కాని వాస్తవానికి, వివాహము, విడాకులు, ఔరసులుకాని బిడ్డలస్థితి, ఈ ప్రశ్నల విషయంలో కేవలం బోల్ షెవిక్ విప్లవం ఒక్కటే సుసంగతమైన ప్రజాస్వామిక విప్లవం. కాగా ఈ ప్రశ్న ఏ దేశంలోనైనా సరే జనసంఖ్యలో సగం భాగం ప్రయోజనాలపై సూటిగా ప్రభావం కలిగినట్టిది. బోల్ షెవిక్ విప్లవానికి పూర్వం జరిగినట్టి, తాము ప్రజాస్వామికమని పేరు పెట్టుకున్నట్టి విప్లవాలు అత్యధికసంఖ్యలో జరిగినప్పటికీ, ఈ సందర్భంలో అభివృద్ధి నిరోధకమూ, పూడ్చివేసినట్టి, రెండింటికీ వ్యతిరేకంగానూ, పాలకులైనట్టి ఆస్తిపరులైనట్టి వర్గాల మూఝాలు కపటానికి వ్యతిరేకంగానూ దృఢనంకల్పంతో పోరాటం సాగించిన ఏకైక విప్లవం బోల్ షెవిక్ విప్లవమే.

ప్రతి 10,000 వివాహాల్లోనూ 92 విడాకుల సంఖ్య అత్యాశ్చర్యకరమైన సంఖ్యగా మిస్టర్ సారోకిన్ కి కనబడిందంటే, జీవితంతో ఏ మాత్రమూ సంబంధంలేని ఇటువంటి సన్యాసుల మతం అంటూ వుంటుందా అని నమ్మడానికే వీల్లేనంతగా వేరుపడిపోయినట్టి ఏ సన్యాసుల మతంలోనో అతడు పెరిగైనా వుండాలి, లేదా అభివృద్ధి నిరోధకమూ, బూర్జువా వర్గాల ప్రయోజనాలకై రచయిత సత్యాన్ని వికృతపరిచైనా వుండాలి. వాస్తవమైన విడాకుల వాస్తవసంఖ్య (చర్చి, లేదా చట్టము అంగీకరించనట్టివే సహజంగా) సర్వేసర్వత్రా ఇంతకు అపరిమితంగా అధికంగానే వుంటుందని బూర్జువా దేశాల సామాజిక పరిస్థితులతో ఏ మాత్రం పరిచయం వున్నవారికైనా విదితమే. రష్యాకీ, ఇతర దేశాలకీ ఈ సంబంధంలో వున్న తేడా అంతా ఎక్కడుందంటే, కపట ప్రవర్తననూ, స్త్రీనీ, ఆమె బిడ్డనూ అధోగతి పాల్జేయడమునూ మన శాసనాలు పవిత్రం చేయకుండా, అందుకు బదులు అవి రాజ్యాంగయంత్ర శక్తి పేరిట కపటప్రవర్తన అంతటిపైనా, అధోగతి అంతటిపైనా వ్యవస్థాబద్ధమైన యుద్ధాన్ని ప్రకటించడంలోనే వుంది.

“విద్యావంతులైన” ఈ ఆధునిక పూజలిస్టులపై కూడా ఈ మార్క్సిస్టు మాస పత్రిక యుద్ధం సాగించాల్సి వుంటుంది. బహుశా వీరిలో చాలా మందికి ప్రభుత్వపు డబ్బు ముడుతూండొచ్చు, యువకులు చదువుకునే విద్యాసంస్థలలో ప్రభుత్వాధికారులుగా ఉద్యోగం చేసేందుకు పేరుమోసిన దుష్ప్రబుద్ధులు ఏ విధంగా తగనివారో, ఆ విధంగానే వీరిలో చాలా మంది మన యువకులకు విద్య బోధించడానికి తగనివారే అయినప్పటికీ, అందుకు వీరిని మన ప్రభుత్వమే బహుశా నియమించి వుండవచ్చు కూడా.

రష్యాలోని కార్మికవర్గం రాజ్యాధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకోవడంలో విజయం సాధించింది; కాని దానిని వినియోగించడమెలాగో అదింకా నేర్చుకోలేదు, ఎందుచేతంటే, దీనిని నేర్చుకుని వుండిన పక్షంలో ఇట్టి ఉపాధ్యాయులనూ, ఇట్టి విద్వత్ సమాజాల సభ్యులనూ బూర్జువా “ప్రజాస్వామిక” దేశాలకు అతి మర్యాదగానే ఏనాడో రవానాచేసి వుండేది. ఇటువంటి పూజలిస్టులకు అవే తగిన నివాసస్థలాలు.

అయితేనేమి, నేర్చుకోడానికి దానికి మనసంటూ వుంటే మాత్రం, అది తప్పకుండా నేర్చుకుంటుంది.

మార్చి 12, 1922.

సవ్యాఖ్యాన వివరణలు

- ¹ “గ్రనాత్” విజ్ఞానసర్వస్వ నిఘంటువు కోసమని 1914 లో లెనిన్ రాసిన వ్యాసానికి చివరను మార్క్సిస్టు రచనలూ మార్క్సిజమ్ గురించిన గ్రంథాలపై సమీక్షను లెనిన్ అనుబంధంగా చేర్చాడు. ప్రస్తుతపు కూర్పులో ఈ సమీక్ష వదలివేయబడింది. పుట 8.
- ² కె. మార్క్స్ రచించిన “Rechtfertigung des Korrespondenten von der Mosel” [“మొసెల్ విలేకరి సమాధానం”] అనే వ్యాసానికి వర్తించుతుంది. పుట 8.
- ³ కె. మార్క్స్, “Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie. Einleitung.” [“హెగెలీయ న్యాయశాస్త్రంపై విమర్శనావ్యాసం. ఉపోద్ఘాతం.”] పుట 9.
- ⁴ “కమ్యూనిస్టు లీగ్” — విప్లవాత్మక కార్మికవర్గంయొక్క మొదటి అంతర్జాతీయ ఆర్గనైజేషను. ఇది 1847 వేసవిలో లండన్ లో ఏర్పాటుచేయబడింది. కె. మార్క్స్, ఎఫ్. ఎంగెల్స్ లు దాని ఆర్గనైజర్లు, నాయకులూనూ. లీగ్ ఆదేశానుసారం మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు “కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక”ను రచించారు. బూర్జువావర్గాన్ని కూలదోయడమూ, వర్గ వైషమ్యంపై ఆధారపడిన పాత బూర్జువా సమాజాన్ని నాశనంచేయడమూ, వర్గాలూ ప్రైవేటు ఆస్తి లేనట్టి నూతన సమాజాన్ని స్థాపించడమూ లక్ష్యాన్ని లీగ్ అనుసరించింది. శ్రామికవర్గ విప్లవకారులకు పాఠశాలగానూ, శ్రామికవర్గ పార్టీ బీజాంకురంగానూ, ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ (మొదటి ఇంటర్నేషనల్) పూర్వవర్తిగానూ ముఖ్యమైన చారిత్రాత్మక పాత్రను నిర్వర్తించింది. 1852 నవంబరు వరకూ కమ్యూనిస్టు లీగ్ తన మనుగడ సాగించింది. ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన “Zur Geschichte des Bundes der Kommunisten” [“కమ్యూనిస్టు లీగ్ చరిత్ర గురించి”] అనే వ్యాసంలో లీగ్ చరిత్ర వివరించబడింది. పుట 9.
- ⁵ 1848 ఫిబ్రవరి ఫ్రెంచి విప్లవానికి ఇది వర్తించుతుంది. పుట 10.

- ⁶ జర్మనీ ఆస్ట్రీయాలో 1848 మార్చిలో ఆరంభించినట్టి బూర్జువా విప్లవానికి ఇది వర్తించుతుంది. పుట 10.
- ⁷ 1848 విప్లవం స్థాపించిన రాజ్యాంగ వ్యవస్థను శాసననిర్మాణ సభ అధ్యక్షుడూ, అధిక సంఖ్యకవర్గమూ ఉల్లంఘించడంవలన, ఈ ఉల్లంఘనకు నిరసనగా పెట్టిబూర్జువా వర్గపు పార్టీ (“పర్వతం”) పారిస్ లో ఆర్గనైజేషన్ ప్రజారాశి ప్రదర్శనకు ఇది వర్తించుతుంది. ప్రదర్శన ప్రభుత్వంచే చెదరగొట్టివేయబడింది. పుట 10.
- ⁸ “Mein Prozes sgegen die ‘Allgemeine Zeitung’” [“‘ఆల్గెమైనే జైటుంగ్’ పై నేను తెచ్చిన అభియోగం”] అనే శీర్షికతో కె. ఫోగ్ట్ రాసినట్టి దూషణపూరితమైన పాంఫ్లేట్ కు ప్రత్యుత్తరంగా మార్క్స్ రాసిన “Herr Vogt” [“శ్రీ ఫోగ్ట్”] అనే శీర్షికనుగల పాంఫ్లేట్ ను గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. పుట 10.
- ⁹ ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ ప్రారంభ “విజ్ఞప్తి”కి ఇది వర్తించుతుంది. పుట 11.
- ¹⁰ ఎఫ్. ఎంగెల్స్ “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” గ్రంథంనుండి ఈ ఉల్లేఖన. (XI వ ప్రకరణం. మూడు కూర్పులకు ఉపోద్ఘాతం; I సాధారణ వివరణలు.) పుట 16.
- ¹¹ ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “Ludwig Feuerbach und der Ausgang der klassischen deutschen Philosophie” [“లుడ్విగ్ ఫియెర్బాఖ్, మరియు సాంప్రదాయక జర్మన్ తత్వ శాస్త్రపు అంతము”]. పుట 16.
- ¹² ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” (1. సాధారణ వివరణలు). పుట 17.
- ¹³ ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “లుడ్విగ్ ఫియెర్బాఖ్, మరియు సాంప్రదాయక జర్మన్ తత్వశాస్త్రపు అంతము.” పుట 18.
- ¹⁴ రాజత్వపునరుద్ధరణ కాలం — ఫ్రాన్సు దేశపు చరిత్రలో ఫ్రెంచి బూర్జువా విప్లవంచే 1792 లో కూలదోయబడిన బోర్బన్ వంశంచే తిరిగి అధికారం చలాయించబడినట్టి 1814 — 1830 సంవత్సరాల కాలం. పుట 22.
- ¹⁵ ఈ ఉల్లేఖన కె. మార్క్స్, “పెట్టుబడి,” గ్రంథం, 1 వ సంపుటి (I వ ప్రకరణం, “సరుకులు”) నుండి. పుట 24.
- ¹⁶ ఈ ఉల్లేఖన కె. మార్క్స్, “Zur Kritik der politischen Ökonomie” [“అర్థశాస్త్ర విమర్శనా వ్యాసాలు”] అనే రచననుండి. పుట 25.

- 17 ఈ ఉల్లేఖన కె. మార్క్స్, “పెట్టుబడి,” 1 వ సంపుటి (IV వ ప్రకరణం. “డబ్బు పెట్టుబడికింద పరివర్తన”) నుండి. పుట 26.
- 18 “సీమాంత ఉపయోగపు విలువ” అనే సిద్ధాంతం గత శతాబ్ది అంత్యమందు ఆస్ట్రీయన్ పంథా అని పిలువబడుతూన్న అర్థశాస్త్రజ్ఞులచే, మార్క్సిస్టు శ్రమ విలువ సిద్ధాంతానికి ప్రతిగా వివరించబడింది. అప్రభంశపు అర్థశాస్త్రంయొక్క రకాలలో ఇదొకటి, కాని అప్రభంశపు అర్థశాస్త్రంయొక్క ఇతర రకాలవలె సరుకుయొక్క విలువను కేవలమూ దాని ఉపయోగాన్నిబట్టే నిర్ధారించకుండా, మానవుని కనీస ముఖ్య వసరాన్ని తృప్తిపరచే సరుకుల నిధియొక్క ఏకాంకానికి వున్న అంతిమ (సీమాంత) ఉపయోగాన్ని బట్టే ఇది విలువను నిర్ధారించుతుంది. ఆస్ట్రీయన్ పంథాయొక్క అన్ని ఇతర ఆర్థిక, తాత్విక వాదాల ముఖ్యలక్షణంలాగానే, సీమాంత ఉపయోగ సిద్ధాంతంయొక్క ముఖ్యలక్షణం కూడా పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద వున్న దోపిడీయొక్క స్వభావాన్ని కప్పిపుచ్చేందుకు యత్నంలోనే వుంది. పుట 31.
- 19 ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “Die Bauernfrage in Frankreich und Deutschland” [“ప్రాచీన జర్మనీలలో రైతు సమస్య”]. పుట. 41.
- 20 “Die Neue Zeit” [“నూతన కాలం”] — జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ సిద్ధాంత వారపత్రిక, 1883 నుండి 1923 వరకూ స్టూట్ గార్ట్ నుండి వెలువడింది. అక్టోబరు 1917 వరకూ కార్లస్కి, అతని తరువాత హెచ్. క్యూనోవ్ పత్రికకు సంపాదకులుగా వున్నారు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల రచనలలో కొన్ని ఈ పత్రికలో తొలిసారిగా ప్రచురితమయ్యాయి. పత్రికా సంపాదకులకు ఎంగెల్స్ సలహా ఇచ్చి సహాయపడడమే కాకుండా, మార్క్సిజంనుండి వారు పెడతోవలను అనుసరించి నందుకుగాను వారిని అతడు తరుచుగా విమర్శించుతూండేవాడు కూడా. ఎంగెల్స్ మరణానంతరం, 1890 దశాబ్ది ఉత్తరార్ధంలో పత్రిక రివిజనిస్టుల వ్యాసాలను వ్యవస్థాబద్ధంగా ప్రచురించనారంభించింది. ఈ వ్యాసాలలో, “సోషలిజం సమస్యలు” అనే శీర్షికతో ఇ. బెర్న్ స్ట్రయిన్ రచించిన వ్యాసపరంపర కూడా వుంది. ఈ వ్యాసపరంపర మార్క్సిజానికి వ్యతిరేకంగా క్రూసేడ్ ను ప్రారంభించింది. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో పత్రిక మధ్యస్థ స్థానం తీసుకుని, సోషల్-జాతీయ దురహంకారులనే వాస్తవంగా బలపరచింది. పుట 41.
- 21 1815 నుండి ఆస్ట్రీయా, ప్రష్యా, రష్యాల ఉమ్మడి కంట్రోలు కింద వుండిన క్రాకోవ్ రిపబ్లిక్ లోని జాతీయ విముక్తి ఉపస్థానానికి ఇది వర్తించుతుంది. తిరుగుబాటు

దార్లు జాతీయ ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించారు. ఫ్యూడల్ సేవలను రద్దుచేస్తూ, పరిహారపు చెల్లింపు లేకుండానే రైతులకు భూమిని బదిలీ చేయడమును వాగ్దానంచేస్తూ జాతీయ ప్రభుత్వం ప్రణాళికను ప్రకటించింది. ప్రభుత్వం జారీచేసిన ఇతర ప్రణాళికలు జాతీయ కర్మాగారాల స్థాపననూ వాటిలో పనిచేసే కార్మికులకు వేతనాల హెచ్చింపునూ, సమాన పౌరహక్కులు ప్రవేశపెట్టడమునూ కూడా ప్రకటించాయి. అయినప్పటికీ ఉపప్లవం శీఘ్రంగానే అణచివేయబడింది. పుట 44.

²² ఈ ఉల్లేఖన కె. మార్క్స్, "Die Bourgeoisie und die Konterrevolution" ["బూర్జువావర్గము, విప్లవప్రతిఘాతము"] నుండి. పుట 45.

²³ యుంకర్ — ప్రష్యన్ భూస్వామ్య కులీనవర్గ సభ్యుడు. పుట 45.

²⁴ చూ. ఎల్. కూగెల్మన్ పేర కె. మార్క్స్ రాసిన 1871, ఏప్రిల్ 12 తేదీ ఉత్తరం. పుట 46.

²⁵ సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం — కార్మికవర్గాన్ని సోషలిస్టు ఉద్యమాన్ని అణచివేసే ఉద్దేశ్యంతో 1878 లో బిస్మార్క్ ప్రభుత్వంచే ప్రవేశపెట్టబడింది. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీయొక్క అన్ని ఆర్గనైజేషన్లనూ, కార్మికుల రాశి ఆర్గనైజేషన్లనూ, కార్మికవర్గ ప్రతికలనూ ఇది నిషేధించింది; సోషలిస్టు సారస్వతం జప్తుచేయబడింది; సోషల్-డెమోక్రాట్లు హింసించబడి దేశంనుండి వెళ్లగొట్టబడ్డారు. దినదిన ప్రవర్థమానమవుతున్న కార్మికవర్గ ఉద్యమపు ధాక కింద 1890 లో ఈ చట్టం రద్దుచేయబడింది. పుట 46.

²⁶ "ప్రెడరిక్ ఎంగెల్స్" వ్యాసానికి మకుటంగా వున్న గీతిక రష్యన్ కవి నెక్రాసావ్ రచించిన "ద్రాబొల్యూబావ్ స్మృతి" అనే పద్యంనుండి ఉల్లేఖించబడింది. పుట 48.

²⁷ ఈ ఉల్లేఖన ఎఫ్. ఎంగెల్స్, "Der deutsche Bauernkrieg, Vorbemerkung" ["జర్మనీలో రైతు సంగ్రామం," ఉపోద్ఘాత వివరణ] నుండి. పుట 51.

²⁸ ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన "Umrisse zu einer Kritik der Nationalökonomie" ["జాతీయ ఆర్థికవ్యవస్థ విమర్శనకు రేఖాచిత్రం"] అనే గ్రంథానికి ఇది వర్తించుతుంది. పుట 53.

- 29 ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన “Anti-Dühring. Herr Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft” [“డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన. శ్రీ ఓయ్గెన్ డ్యూరింగ్ గారి విజ్ఞానశాస్త్ర విప్లవం”] అనే గ్రంథానికి ఇది వర్తించుతుంది. పుట 55.
- 30 ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “Anti-Dühring” గ్రంథంలోని మూడు ప్రకరణాలను ప్రాతిపదికగాకల్గినట్టి ఎఫ్. ఎంగెల్స్ విరచితమైన “Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft” [“ఊహజగత్తునుండి విజ్ఞానశాస్త్రంగా సోషలిజం అభివృద్ధి”] అనే పుస్తకంయొక్క 1892 రష్యన్ కూర్పుకు ఈ శీర్షిక ఇవ్వబడింది. పుట 55.
- 31 ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన “Ludwig Feuerbach und der Ausgang der klassischen deutschen Philosophie” గ్రంథానికి వర్తించుతుంది. [“లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాచ్, మరియు సాంప్రదాయక జర్మన్ తత్వశాస్త్రపు అంతము.”] పుట 55.
- 32 “సోల్నియాల్-డెమోక్రాట్” మొదటి రెండు సంపుటాల్లోనూ ప్రచురితమైనట్టి “Die auswärtige Politik des russischen Zarenthums” [“రష్యన్ జారిస్టు వ్యవస్థయొక్క వైదేశిక విధానం”] అనే ఎంగెల్స్ విరచితమైన వ్యాసం గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు.
- “సోల్నియాల్-డెమోక్రాట్” — విదేశాలలో వున్న “శ్రమ విమోచన” గ్రూపుచే 1890–1892 లో ప్రచురించబడిన (లండన్—జినీవా) సారస్వత, రాజకీయ సమీక్షా పత్రిక. రష్యోలో మార్క్సిజాన్ని వ్యాప్తిచెందించడంలో ఈ పత్రిక ముఖ్యమైన పాత్రను నిర్వర్తించింది; నాల్గు సంచికలు వెలువడ్డాయి. “సోల్నియాల్-డెమోక్రాట్” ప్రధానవ్యాస రచయితలలో ముఖ్యులు ప్లేహానోవ్, అక్సెల్రోడ్, జసూలిచ్. పుట 56.
- 33 “Zur Wohnungsfrage” [“గృహవసతి సమస్య”] అనే ఉమ్మడి శీర్షికతో ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన వ్యాసాలను గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. పుట 56.
- 34 “Soziales aus Russland” [“రష్యోలో సామాజిక సంబంధాలు”], 1894 లో జినీవాలో ప్రచురితమైన “రష్యోను గూర్చి ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్” అనే సంకలనంలో పొందుపరచబడిన వ్యాసాలకు మలిపలుకుకూ ఇది వర్తించుతుంది. పుట 56.
- 35 “పెట్టుబడి”, నాల్గవ సంపుటం అని లెనిన్ అనడంలో, 1862–1863 లో మార్క్స్ రచించిన “Theorien über den Mehrwert” [“అదనపు విలువ సిద్ధాంతాలు”]

అనే గ్రంథమని, ఆయన ఉద్దేశం. ఈ ఉద్దేశం ఎంగెల్స్ ఆశయానికి అనుగుణ్యంగానే వుంది. “పెట్టుబడి,” రెండవ సంపుటానికి తాను రాసిన పీఠికలో ఎంగెల్స్ ఇలా రాశాడు: II వ, III వ గ్రంథాలలో ప్రస్తావించబడిన అనేక ఖండాలను విడిచి పెట్టేసి, ఈ లిఖితప్రతి (“అదనపు విలువ సిద్ధాంతాలు” — సం.) లోని విమర్శనా భాగాన్ని “పెట్టుబడి, IV వ గ్రంథంగా ప్రచురించడం నా ఉద్దేశం”(K. Marx, *Capital*, Vol. II, Moscow, 1957 p. 2.). కాని ఈ గ్రంథాన్ని అచ్చుకు సిద్ధంచేసేలోపలనే ఎంగెల్స్ మరణించాడు. “అదనపు విలువ సిద్ధాంతాలు” తొలిసారిగా కౌట్స్కిచే జర్మన్ భాషలో 1905, 1910 సంవత్సరాలలో ప్రచురించబడింది. శాస్త్రీయ దృక్పథంయొక్క మౌలికావసరాలను కౌట్స్కి ఉల్లంఘించి, మార్క్స్ ప్రమేయాలు చాలావాటిని అతడు వక్రీకరించాడు.

1862-1863 లిఖితప్రతిని అనుసరించి, “అదనపు విలువ సిద్ధాంతాలు” (“పెట్టుబడి,” IV వ సంపుటం) కొత్త కూర్పును మూడు భాగాలుగా సి.పి. ఎన్.యు సెంట్రల్ కమిటీకింద వున్న మార్క్సిజం-లెనినిజం ఇన్ స్టిట్యూట్ వెలువరించింది. పుట 56.

³⁶ జె. పిహెచ్. బెకెర్ పేర 1884 అక్టోబరు 15 న ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన లేఖకు ఇది వర్తించుతూంది. పుట 56.

³⁷ చూ. కె. మార్క్స్, “Allgemeine Statuten der Internationalen Arbeiterassoziation” [“ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ సాధారణ నిబంధనలు”]; “కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక” 1890 జర్మన్ కూర్పుకు ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన పీఠిక. పుట 58.

³⁸ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు — నరోద్నిక్కుల వివిధ గ్రూపులూ సర్కిల్స్ సమ్మిళిత మవడం ఫలితంగా 1901 అంత్యమందూ 1902 ఆరంభంలోనూ రష్యాలో రూపొందిన పెట్టిబూర్జువా పార్టీ. సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల అభిప్రాయాలు నరోద్నిక్కు, రివిజనిస్టు అభిప్రాయాల వరణతత్వపు కలగాపులగం తప్ప మరేమీ కాదు. లెనిన్ రాసినట్టుగా, “‘నరోద్నిక్కు భావాలలోని చినుగులకు’ మార్క్సిజానికి వ్యతిరేకంగా చలామణీ అవుతూన్న ఫాషనబుల్ అవకాశవాద ‘విమర్శనలతో’ మాసికలు వేద్దామని” వారు ప్రయత్నించారు. (V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 9, p. 310.) సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు రైతాంగానికి శ్రామికవర్గానికి మధ్య వున్న వర్గ విభేదాలను ఉపేక్షించారు, రైతులలో వున్న వర్గ విభేదీకరణాన్ని వైరుధ్యాలనూ దాట

వేశారు, విప్లవంలో శ్రామికవర్గంయొక్క అగ్రగామి పాత్రను కాదన్నారు. నిరంకుశ త్యానికి వ్యతిరేక పోరాటంయొక్క ప్రధాన సాధనంగా సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు సమర్థించిన టెరరిస్టు కార్యాల ఎత్తుగడలు విప్లవోద్యమానికి గొప్ప హాని కల్గించాయి.

సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల వ్యవసాయక కార్యక్రమంలో భూమిపై ప్రైవేటు స్వామ్యము రద్దుపరచడమూ, సరిసమానసిద్ధాంత భూమి అనుభవ ప్రాతిపదికపై భూమిని రైతులకు బదిలీ చేయడమూ, నానారకాల సహకారాన్నీ స్థాపించడమూ పొందుపరచబడ్డాయి. సోషల్-రివల్యూషనరీలచే “భూమి సామాజికీకరణం” అని నామకరణం చేయబడిన ఈ కార్యక్రమంలో ఆవగింజంతైనా సోషలిజం లేదు, కారణమేమంటే, లెనిన్ చూపెట్టినట్లుగా, భూమిపై ప్రైవేటు యాజమాన్యం రద్దు అయినంత మాత్రాన, అది ఒక్కటే తనకుతానై పెట్టుబడిదారీ విధానాన్నీ ప్రజారాసుల పేదరికాన్నీ ఆంతంచేయజాలదు. బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవ కాలంలో, బాహ్యగతాత్మకంగా చూచినట్లయితే, రైతుల ప్రయోజనాలకూ వారి యత్నాలకూ వ్యక్తీకరణ అయినట్టి భూస్వామ్యపు రద్దుకై పోరాటం ఒక్కటే సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల కార్యక్రమంలో అభ్యుదయ కరమైన విషయం. సోషలిస్టులుగా చలామణీ అయేందుకు సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు చేసిన యత్నాలను బోల్షెవిక్ పార్టీ బట్టబయలుచేసి, రైతులపై పలుకుబడికోసం వారితో పోరాడి, వారి టెరరిస్టు కార్యాల ఎత్తుగడలు కల్గించుతూన్న హానిని బయటపెట్టింది. అదే సమయంలో, జారిస్టు వ్యవస్థపై పోరాటంలో సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలతో బోల్షెవిక్లు కొన్ని షరతులతో తాత్కాలికపు ఒప్పందాలను కుదుర్చుకున్నారు.

మొదటి రష్యన్ విప్లవంలో సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ పార్టీ కుడి పక్షం చీలి పోయి, కాడెట్ పార్టీ అభిప్రాయాలతో సన్నిహితంగా వున్న చట్టబద్ధ “శ్రమజీవుల పాపులర్-సోషలిస్టు పార్టీ”గా ఏర్పడింది; కాగా పార్టీలోని వామ పక్షం “మాక్సిమలిస్టులు” [“గరిష్ఠవాదులు”] అనే అర్థ-అరాజకవాదుల సమితిగా ఏర్పడింది. మొదటి ప్రపంచయుద్ధ కాలంలో (1914-1918) సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలలో చాలామంది సోషల్-జాతీయ దురహంకార స్థానాలు తీసుకున్నారు.

1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం తరువాత, మెన్షెవిక్లూ కాడెట్లతోపాటు సోషల్-రివల్యూషనరీలు విప్లవప్రతీఘాత తాత్కాలిక ప్రభుత్వానికి ప్రధాన అధారంగా తయారయారు; వీరి నాయకులు (కేరెన్స్కీ, అవ్కేన్త్యేవ్, చెర్నోవ్) ఈ బూర్జువావర్గపు భూస్వాముల ప్రభుత్వంలో సభ్యులయారు. రైతు

లలో పెల్లుబుకుతూన్న విప్లవాత్మక మనస్థితి ప్రభావంకింద సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల వామ పక్షం 1917 నవంబరు అంత్యంలో వామపక్షీయ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల స్వతంత్ర పార్టీగా ఏర్పడింది. రైతులలో తమ పలుకుబడిని నిలబెట్టుకునే యత్నంలో వామపక్షీయ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలు సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని గుర్తించి, బోల్షెవిక్లతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. కాని దీనితరువాత కొద్ది కాలానికే వీరు సోవియట్ రాజ్యాధి కారానికి వ్యతిరేకంగా తమ పోరాటాన్ని తిరిగి సాగించారు. పుట 64.

39 “రూస్కాయె బొగాత్స్తా” [“రష్యన్ సంపత్తి”] — 1876 నుండి 1918 మధ్య వరకూ సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లో ప్రచురించబడిన మాసపత్రిక. ఎన్. ఎన్. క్రివేన్కో, ఎన్. కె. మిహాయ్లోవ్స్కిలు సంపాదకులుగా ఈ పత్రిక 1890 ల తొలి సంవత్సరాలలో లిబరల్ నరోద్నిక్కుల పత్రిక అయింది. జారిస్టు ప్రభుత్వంతో సామరస్యాన్ని ఈ పత్రిక ఉపదేశించి, మార్క్సిజంపైనా రష్యన్ మార్క్సిస్టులపైనా తీవ్రమైన దాడి సాగించింది. 1906 లో ఈ పత్రిక అర్థ-కాడెట్ పార్టీ అయినట్టి పాపులర్ సోషలిస్టుల పత్రికగా తయారయింది. పుట 85.

40 యూదుష్కు — ప్రఖ్యాత రష్యన్ వ్యంగ్య రచయిత సర్తికోవ్-శ్చెద్రీన్ రచించిన “ఖామం దులు గొలొవోవ్లు” అనే నవల కథానాయకునికి ఇది వర్తిస్తూంది. ఈ కథానాయకుడు కపటి, వంచకుడు, కఠినహృదయుడూ అవడంచేత అతనికి “యూదుష్కు” అనే ఎగతాళి పేరు వచ్చింది. ఇటువంటి వ్యక్తులకు ఇది పర్యాయపదమైపోయింది. పుట 86.

41 అరక్సేయెవ్, ఎ.ఎ. — మొదటి పాల్, మొదటి అలగ్జాండర్ చక్రవర్తుల పరిపాలనలలో ఆంతరంగిక, వైదేశిక విధానంపై ప్రధానమైన ప్రభావం ప్రసరించినట్టి, పద్దెనిమిదో శతాబ్దాంతమందూ, పందొమ్మిదో శతాబ్దారంభ మందూ జీవించిన అభివృద్ధి నిరోధక రాజ్య దురంధుడు. విశృంఖలమైన పోలీసు నిరంకుశపరిపాలన, సైనిక నిరంకుశాధి పత్యములపేరుచెప్పగానే ఇతని పేరే జ్ఞప్తికొస్తుంది (అందుచేతనే “అరక్సేయెవిజం” అనే పదం ఏర్పడింది). పుట 86.

42 “నరోద్నయ వోల్య” [“ప్రజా ఆభీష్టం”] మాజీసభ్యులచే (ఓ.వి. అప్రేక్మన్, ఎ.ఐ. బొగ్దనోవిచ్, ఎమ్. ఎ. నతన్సోన్ తదితరులు) 1893 లో స్థాపించబడినట్టి రష్యన్ ప్రజాస్వామిక మేధావుల చట్టవిరుద్ధ ఆర్గనైజేషను అయిన “నరోద్నాయె

ప్రావ” [“ప్రజా హక్కు”] అనే పార్టీ గురించి లెనిన్ ప్రస్తావించుతున్నాడు. రాజకీయ సంస్కరణలకై పోరాటంలో ప్రతిపక్ష శక్తులన్నిటినీ సమైక్యపరచడం తమ లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు ఈ పార్టీ సభ్యులు. “ప్రణాళిక” “జరూరైన ప్రశ్న” అనే రెండు కార్యక్రమ ప్రతాలను ఈ పార్టీ జారీచేసింది.

1894 వసంతకాలంలో జారిస్తు ప్రభుత్వం ఈ పార్టీని నాశనం చేసింది. కొంత కాలం తరువాత ఈ పార్టీ సభ్యులు చాలామంది సోషల్-రివల్యూషనరీల పార్టీలో చేరారు. పుట 87.

43 నరోదోవోల్త్స్ — నరోద్నిక్-టెరరిస్టులచే 1879 నవంబరులో స్థాపించబడిన “నరోద్నయ వోల్య” [“ప్రజా అభీష్టం”] అనే రహస్య రాజకీయ ఆర్గనైజేషనుయొక్క సభ్యులు. నిరంకుశపరిపాలనను కూలదోయడం దీని తక్షణ లక్ష్యం. “నరోద్నయ వోల్య” కార్యక్రమంలో: సార్వజనిక ఎన్నిక హక్కు ప్రాతిపదికపై “శాశ్వత ప్రజా ప్రతినిధి సభ”, రాజకీయ స్వేచ్ఛలను ప్రవేశపెట్టడం, భూమిని ప్రజలకు బదిలీ చేయడం, ఫ్యాక్టరీలను ప్రజల వశం చేసేందుకై చర్యలను అమలు జరపడమూ పొందు పరచబడ్డాయి. అయినప్పటికీ నరోదోవోల్త్స్ విశాల ప్రజారాసులతో సంబంధాన్ని స్థాపించుకొనలేకపోయి, రాజకీయ కుట్రలూ టెరరిస్టు కార్యాల మార్గం చేపట్టింది.

ఈ సమాజ సభ్యులచే 1881 మార్చి 1 (13) వ తేదీని జార్. రెండవ అలెక్సాండర్ హత్యచేయబడిన తరువాత కొద్ది కాలానికే జారిస్తు ప్రభుత్వంచే “నరోద్నయ వోల్య” నాశనం చేయబడింది. పుట 89.

44 చూ. మార్క్స్, “పెట్టుబడి”, రెండవ కూర్పుకు మలిపలుకు. పుట 99.

45 ఈ ఉల్లేఖన ఎ. రూగె పేర కె. మార్క్స్ రాసిన లేఖ (1843 సెప్టెంబరు) నుండి. పుట 100.

46 “శ్రమ విమోచన” గ్రూపు — రష్యాలో మొట్టమొదటి మార్క్సిస్టు గ్రూపు. ఇది జి. వి. ప్లేహానోవ్చే 1883 లో జినీవాలో ఆర్గనైజు చేయబడింది. రష్యాలో మార్క్సిజాన్ని వ్యాపింపజేసేందుకు ఇది విస్తృత కార్యాన్ని సాగించింది. పుట 102.

47 బ్లాంకిజం — ఫ్రెంచి సోషలిస్టు ఉద్యమంలో లూయీ అగన్స్ట్ బ్లాంకి (1805 – 1881) నడపిన ధోరణి. బ్లాంకిని ఒక ప్రముఖ విప్లవకారునిగానూ, సోషలిజాన్ని ఉగ్రంగా సమర్థించిన యోధునిగానూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు పరిగణించారు; కాగా

అదే సమయంలో అతని పెళ్లేరియనిజాన్సీ, కుట్రతత్వపు ఎగుగడలనూ వారు గట్టిగా విమర్శించారు. వర్గ పోరాటాన్ని బ్లాంకీజం కాదని, వేతనపు బానిసతనంనుండి మానవాళి విముక్తిని వర్గ పోరాటంవలన కాకుండా కొద్దిమంది మేధావుల కుట్ర ద్వారానే సాధించనాశించింది. పుట 104.

48 బెర్న్స్టయినిజం — అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రసీలో గత శతాబ్ది అంత్యమందు జర్మనీలో తలెత్తినట్టి, జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ ఎడ్యువార్డ్ బెర్న్స్టయిన్ నామం ధరించుతూనట్టి మార్క్సిస్టు వ్యతిరేక ధోరణి. మార్క్సియెక్కు విప్లవాత్మక సిద్ధాంతానికి బూర్జువా లిబరలిజం భావంలో ఒక “రివిజన్”ను [పునర్విమర్శ, తిరుగదోడడం — అనువాదకుడు] బెర్న్స్టయిన్ ముందుకు తీసుకువచ్చాడు.

“లీగల్ మార్క్సిస్టులు,” “ఎకానమిస్టులు” [ఆర్థికవాదులు], బుండ్పక్షానికి చెందినవారు, మెన్షేవిక్లూ రష్యాలో బెర్న్స్టయిన్ అనుచరులు. పుట 104.

49 చార్టిజం — 1830 లలోనూ, 1840 లలోనూ ఇంగ్లండులో జరిగినట్టి కార్మికవర్గ మొట్టమొదటి రాశి విప్లవాత్మక ఉద్యమం. ఈ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నవారు ఒక “చార్టర్” [ఆధికారపత్రం] తయారుచేశారు (ఈ పదంనుండి “చార్టిజం” అనే పదం వచ్చింది). అందులో సార్వజనీన ఎన్నిక హక్కు, పార్లమెంటు సభ్యులకు భూమి రూపమైన ఆస్తి అర్హత రద్దు, వగైరాలను వారు డిమాండు చేశారు. అనేక సంవత్సరాలపాటు దేశమంతటా సమావేశాలూ ప్రదర్శనలూ జరిగాయి. వీటిలో లక్షోపలక్షల కార్మికులూ శిల్పులూ పాల్గొన్నారు. 1848 ఏప్రిల్లో జరిగిన మూడవ చార్టిస్ట్ జాతీయ సదస్సు పార్లమెంటుకు సమర్పించడానికి ఒక వినతి పత్రాన్ని తయారుచేసింది. దానిమీద ఏభై లక్షలకు మించిన ప్రజలు సంతకం చేశారు. భూస్వామ్య ప్రభువర్గ, బడా బూర్జువావర్గ ప్రతినిధులతో ప్రధానంగా కూడు కున్నట్టి ఇంగ్లీషు పార్లమెంటు ప్రజాధికారపత్రాన్ని ఆమోదించ నిరాకరించి, ఇక చార్టిస్ట్ అర్జీలు అన్నిటినీ తిరగొట్టేసింది. ప్రభుత్వం చార్టిస్ట్లపై నిర్బంధాలను ఒక్కొక్కటిగా ప్రయోగించి, వారి నాయకులను అరెస్టు చేసింది. ఉద్యమం అణగి దొక్కివేయబడింది, కాని కార్మికవర్గ ఉద్యమం తదుపరి అభివృద్ధిపై అది ప్రగాఢ ముద్ర వేసింది. పుట 108.

50 జర్మన్ సోషలిజం, లేక “వాస్తవిక” సోషలిజం — 1840 లలో జర్మనీలో ప్రధానంగా పెట్టిబూర్జువా మేధావులలో తలెత్తినట్టి అభివృద్ధినిరోధక ధోరణి. దీని

ప్రతినిధులు (కె. గ్రూన్, ఎమ్. హెన్, ఎచ్. క్రీగ్ తదితరులు) సోషలిజం స్థానంలో ప్రేమ, భాతృత్వాల భావోలిత ఉపదేశాన్ని ప్రవేశపెట్టి, జర్మనీలో బూర్జువా-ప్రజాస్వామ్య విప్లవంయొక్క ఆవశ్యకతను నిరాకరించారు. “జర్మన్ భావశాస్త్రం,” “క్రీగ్కు వ్యతిరేకంగా సర్క్యులర్ లెటర్స్,” “కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక” మొదలైన తమ రచనలలో మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఈ ధోరణిని విమర్శించారు. పుట 109.

51 చూ. కె. మార్క్స్, “తత్వశాస్త్ర దారిద్ర్యం.” పుట 110.

52 కార్మికవర్గానికి వ్యత్యాసంగా అన్ని ఇతర వర్గాలూ ఒక అభివృద్ధినిరోధక రాశి అనేటట్టి లాసాల్ సూత్రాన్ని — అంతకు ముందు స్వతంత్రంగా వుండిన రెండు జర్మన్ సోషలిస్టు పార్టీలు, ఐసెనాఖర్లూ లాసాలియన్లూ, ఐక్యపడిన 1875 గోతా కాంగ్రెస్లో అనుసరించబడినట్టి కార్యక్రమంలో పాండుపరచబడిన సూత్రాన్ని — లెనిన్ ఇక్కడ విమర్శించుతున్నాడు.

ఈ సూత్రంయొక్క విప్లవ వ్యతిరేక స్వభావాన్ని మార్క్స్ తన “గోతా కార్యక్రమ విమర్శ”లో బట్టబయలు చేశాడు. పుట 111.

53 “ఉత్తర రష్యన్ కార్మిక సంఘం” — రష్యాలో కార్మికవర్గ ఉద్యమం అభివృద్ధి చెందు తూన్న కాలంలో స్థాపించబడినట్టి తొలి విప్లవాత్మక రాజకీయ ఆర్గనైజేషన్లలో ఒకటి. 1878 అంత్యమందు సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్లో ఇది స్థాపించబడింది. ఫిట్టర్ పనివాడు విక్టర్ ఒబ్నోర్స్కి, వ్రడంగి సైపాన్ హల్టూరిన్ — ఈ ఇద్దరు సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ కార్మికులూ దీని స్థాపకులు.

1878 డిసెంబరు 23 న, 30 న జరిగిన కార్మికుల సమావేశాలలో ఈ సంఘం యొక్క కార్యక్రమం ఆమోదించబడింది. కార్యక్రమం శ్రామికవర్గపు చారిత్రాత్మక పాత్రను నిర్వచించి, శ్రామికవర్గాన్ని సమాజంయొక్క పురోగామి వర్గంగా పేర్కొంది. దోపిడీ నుండి విముక్తికి ముఖ్యమైన షరతు రాజకీయ హక్కుల, స్వేచ్ఛల డిమాండును కార్యక్రమం ప్రకటించి, ఇతర దేశాల శ్రామికవర్గంతో కలిసి వర్గపోరాటాన్ని సాగించ వలసిందిగా రష్యాదేశపు కార్మికులకు పిలుపు ఇచ్చింది. “రాజ్యాంగయంత్రంయొక్క ఇప్పటి రాజకీయ, ఆర్థిక వ్యవస్థ అత్యంత అన్యాయమైనది కాబట్టి దాని కూల దోత”ను సంఘం తన అంతిమ లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. అయినప్పటికీ, కార్యక్రమంలో నరోద్నిక్ తారశ్రుతులు లేకపోలేదు.

1879 ఆరంభానికి సంఘం సభ్యత్వపు సంఖ్య 200, సానుభూతిపరుల సంఖ్య కూడా ఇంతకు సమానంగానూ వుంది. శ్రామికవర్గపు సమ్మె పోరాటంలో

సంఘం క్రియాశీలంగా పాల్గొంది. 1880 తొలి రోజులలో జారిస్తు ప్రభుత్వం సంఘాన్ని ధ్వంసం చేసివేసింది. 1880 ఫిబ్రవరి 15 న సంఘ సభ్యులు “రబోచయ జార్య” [“కార్మిక ఉషారాగం”] అనే పేరుగల కార్మికుల వారపత్రిక మొదటి సంచికను అచ్చువేశారు, కాని ఇంచుమించు అన్ని ప్రతులనూ ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంది. పుట 112.

54 “దక్షిణ రష్యన్ కార్మిక సంఘం” — 1875 ఏప్రిల్-మే లో విప్లవాత్మక మేధావి వై.ఐ.జస్సావ్స్కిచే ఒదెన్స పట్నంలో స్థాపించబడినట్టి రష్యోలోని కార్మికవర్గపు మొదటి విప్లవాత్మక రాజకీయ ఆర్గనైజేషను. సంఘ నిబంధనలు, రష్యోలోని కార్మిక వర్గ ఉద్యమ చరిత్రలో తొలిసారిగా కార్మికులపై పెట్టుబడి సాగించుతూన్న హింసకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం గురించి చెప్పి, “బలాత్కారయుతమైన వెల్లువ ద్వారానే” కార్మికులు తమ హక్కులను గెల్చుకొనగల్గుతారని నొక్కిచెప్పించి.

సంఘంలో సుమారు 60 క్రియాశీలురైన సభ్యులూ, 150-200 కార్మిక సానుభూతిపరులూ వుండేవారు. సంఘ సభ్యులు ఇష్టాగోష్ఠులలో కలుసుకుని, విప్లవాత్మకప్రజాస్వామ్య సారస్వతాన్ని చదివి, దానిని వ్యాప్తిచెందించుతూ, కార్మికుల సమ్మెలను ఆర్గనైజు చేయడంలో క్రియాత్మకంగా పాల్గొనేవారు. దక్షిణ రష్యోలోని రొస్తావ్-న-దొనూ, హార్కోవ్, తగన్రోగ్, తదితర పారిశ్రామిక నగరాల కార్మికులలో తన పలుకుబడిని వ్యాపింపజేసేందుకు సంఘం ప్రయత్నించింది. రొస్తావ్-న-దొనూలో సంఘం శాఖను స్థాపించడంలో జస్సావ్స్కి అనుచరులు కృతకృత్యులయ్యారు. ఎనిమిది, తొమ్మిది నెలల మనుగడను సాగించిన తరువాత సంఘాన్ని, జారిస్తు ప్రభుత్వం ధ్వంసం చేసివేసింది. అరెస్టు తప్పించుకున్న సభ్యులు తమ విప్లవాత్మక క్రియాకలాపాన్ని సాగించుతూనేవచ్చారు. పుట 112.

55 జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లు కాంగ్రెస్ 1899 అక్టోబరు 9 నుండి 14 వరకూ హాన్స్వర్ పట్నంలో జరిగింది. కార్యావళితో ప్రధానాంశమైన “పార్టీయొక్క మౌలిక అభిప్రాయాలూ ఎత్తుగడలపైన దాడి”పై జెగున్ట్ బేబెల్ నివేదిక ఇచ్చాడు. “మార్క్సిస్టు అభిప్రాయాల రక్షణకూ, నిక్కార్సైన సోషలిస్టు కార్మికుల పార్టీ కోసం పోరాటానికి దృష్టాంతం”గా బేబెల్ ఉపన్యాసం “బహుకాలం ఉపయోగపడుతుంద”ని లెనిన్ రాశాడు. (చూ. V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 19). బెర్న్స్టెయిన్యొక్క రివిజనిస్టు అభిప్రాయాలను కాంగ్రెస్ తీర్మాన రూపంగా ఖండించినప్పటికీ, వాటిని కడవెళ్లా విమర్శించలేదు. పుట 118.

60 పారిశ్రామిక సంస్థల్లోనూ రైల్వే వర్క్స్‌లోనూ దినసరి పనిగంటల కాలాన్ని పద కొండున్నర గంటలకు స్థిరపరచినట్టి 1897 జూన్ 2 (14) శాసనం గురించి ఇక్కడ ప్రస్తావన. అప్పటివరకూ రష్యాలో దినసరి పనిగంటలకు ఒక పరిమితి అంటూ వుండక, కార్మికులను 14-15 గంటలు సహితమూ పని చేయించడానికి వీలుండేది. లెనిన్ చొరవపై ఏర్పడిన “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితిచే” నడుప బడిన కార్మికవర్గ ఉద్యమం ఒత్తిడికింద జారిస్తు ప్రభుత్వానికి ఈ శాసనం చేయక తప్పిందికాదు. లెనిన్ రచించిన “కొత్త ఫ్యాక్టరీ శాసనం” అనే వ్యాసంలో ఈ శాసనంపై విపులమైన విశ్లేషణ విమర్శనలు పొందు పరచబడ్డాయి. పుట 121.

61 లాసాలియన్లు, ఐసెనాఖర్లు — పంథొమ్మిదో శతాబ్ది ఆరవైలలోనూ డెబ్బైల తొలి సంవత్సరాలలోనూ జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలోని రెండు పార్టీలు. ఎత్తుగడల ప్రశ్నలపైన, ప్రత్యేకంగా ఆనాటి జర్మన్ రాజకీయ జీవితంలోని అత్యవసర సమస్య — జర్మనీ ఏకీకరణకై మార్గాలు అనే సమస్య — పైనా ఈ రెండు పార్టీల మధ్యనూ తీవ్ర పోరాటం సాగుతూండేది.

లాసాలియన్లు — పెట్టేబూర్జువా సోషలిస్టు, 1863 లో లైప్జిక్ పట్నంలో జరిగిన కార్మికుల సంఘాల కాంగ్రెస్‌లో స్థాపించబడిన జర్మన్ కార్మికుల సాధారణ సంఘం సభ్యుడూ అయిన ఫెర్డినాండ్ లాసాల్‌ను బలపరచినవారూ, అతని అనుచరులూ. ఈ సంఘానికి మొట్టమొదటి అధ్యక్షుడు లాసాల్, దాని కార్యక్రమాన్నీ ఎత్తుగడలనూ అతడు సూత్రీకరించాడు. వారి ఆచరణీయ క్రియాకలాపాల్లో లాసాల్, అతని అనుచరులూ బిస్మార్క్ యొక్క అగ్రరాజ్య విధానాన్ని బలపరచారు. “బాహ్యగతాత్మకంగా చూస్తే, ఇది ప్రవ్యన్లకు లాభించే నైచ్యమూ, కార్మికవర్గ ఉద్యమానికి ద్రోహమూనూ” అని 1865 జనవరి 27 న మార్క్స్ పేర ఎంగెల్స్ రాశాడు. లాసాల్ వాదంయొక్క సిద్ధాంతాన్నీ, ఎత్తుగడలనూ, ఆర్గనైజేషనల్ సూత్రాలనూ జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో ఒక అవకాశవాద ధోరణిగా మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌లు పదేపదిగా విమర్శించారు.

ఐసెనాఖర్లు — 1869 ఐసెనాఖ్ కాంగ్రెస్‌లో స్థాపించబడిన జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కార్మికుల పార్టీ సభ్యులు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్‌ల భావశాస్త్రీయ ప్రభావంకింద వుండిన జాగున్ట్ బేబెల్, విల్ హెల్మ్ లీబ్ క్నెఖ్ట్ — వీరిద్దరూ ఐసెనాఖర్ల నాయకులు. “ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్‌లో తానొక భాగంగా పరిగణించుకుని దాని ఆశయాలను తాను పంచుకుంటున్నానని” జర్మన్ సోషల్-

డెమోక్రాటిక్ పార్టీ పరిగణించుతూందని ఐసెనాఖ్ కార్యక్రమం చెప్పుకుంది. జర్మనీ ఏకీకరణ సమస్యపై ఐసెనాఖర్లు “ప్రష్యనిజానికీ, బిస్మార్క్-జానికీ, జాతీయతత్వానికీ రవంత లొంగుబాటైనా చూపకుండా ప్రజాస్వామ్య, శ్రామికవర్గ మార్గం” అనుసరించారు (V. I. Lenin, “August Bebel” *Collected Works, Vol. 19*)

1871 లో జర్మన్ సామ్రాజ్యం స్థాపనతో లాసాలియన్లకూ ఐసెనాఖర్లకూ మధ్య ఎత్తుగడలలో వున్న ప్రధాన భేదం తొలగిపోయింది, కాగా 1875 గోతా కాంగ్రెస్లో రెండు పార్టీలూ ఏకమై జర్మన్ సోషలిస్టు కార్మికుల పార్టీగా (అంతిమంగా జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీగా) ఏర్పడ్డాయి. పుట 122.

⁵⁸ గెడ్ అనుయాయులూ, పోసిబిలిస్టులూ — సెంట్ ఎటెయిన్ కాంగ్రెస్లో ఫ్రెంచి కార్మికుల పార్టీ చీలిపోయిన తరువాత 1882 లో ఫ్రెంచి సోషలిస్టు ఉద్యమంలో రూపొందినట్టి విప్లవాత్మక ధోరణి, అవకాశవాద ధోరణి.

గెడ్ అనుయాయులు — జ్యూల్ గెడ్, పాల్ లాఫార్గ్ అనుచరులు. వీరు ఉద్యమంలో మార్క్సిస్టు వామపక్షంగా ఏర్పడి, శ్రామికవర్గంయొక్క స్వతంత్ర విప్లవాత్మక విధానాన్ని సమర్థించారు. “ఫ్రెంచి కార్మికుల పార్టీ” అనే పేరును వీరు నిలబెట్టుకుని, 1880 లో ఆమోదించబడినట్టి సిద్ధాంత భాగం మార్క్స్చే రచించబడినట్టి హావర్ కార్యక్రమాన్నే వీరు అనుసరించుతూ వచ్చారు. ప్రాన్సుదేశపు పారిశ్రామిక నగరాలలో గెడ్ అనుయాయులు గొప్ప పలుకుబడిని కలిగివుంటూ, కార్మిక వర్గంలోని పురోగామి మూలద్రవ్యాలను వీరు ఐక్యపరచారు. 1901 లో వీరు సోషలిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఫ్రాన్స్గా ఏర్పడ్డారు.

పోసిబిలిస్టులు (పి. బ్రున్స్, బి. మలోన్ తదితరులు) — శ్రామికవర్గాన్ని విప్లవ పోరాట విధానాలనుండి మళ్లించడానికి ప్రయత్నించినట్టి పెట్టీబూర్జువా రిఫార్మిస్టు ధోరణి. పోసిబిలిస్టులు “కార్మికుల సోషల్-రివల్యూషనరీ పార్టీని” ఆర్గనైజుచేశారు; శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక కార్యక్రమాన్నీ, ఎత్తుగడలనూ నిరాకరించారు, కార్మికవర్గ ఉద్యమపు సోషలిస్టు లక్ష్యాలను మరుగుపరచారు, పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద ఏది “సాధ్యం” (possible — ఇందువల్లనే వారికి ఈ పేరు వచ్చింది) అవుతుందో దానినే వీరు సమర్థించి, కార్మికవర్గ క్రియాకలాపాన్ని ఈ మేరకే కుంచించివేశారు.

పోసిబిలిస్టులకు ప్రాన్సులోని బడుగు ప్రాంతాల్లోనూ, కార్మికవర్గపు వెనుకబడిన స్తరాల్లోనూ ప్రధానంగా పలుకుబడి వుండేది. 1902 లో, ఇతర రిఫార్మిస్టు

గ్రూపులతో సహా పోసిబిలిస్టులు జాన్ జోరేన్ నాయకత్వాన ఫ్రెంచి సోషలిస్టు పార్టీని ఆర్గనైజుచేశారు. 1905 వీరు సోషలిస్టు పార్టీ ఆఫ్ ఫ్రాన్సుతో చేరి, ఒక ఏకైక పార్టీని, ఫ్రెంచి సోషలిస్టు పార్టీని ఏర్పరచారు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో (1914-1918) ఈ పార్టీ నాయకులు (గెడ్, సెంబా, తదితరులు) కార్మికవర్గ ప్రయోజనాలకు ద్రోహంచేసి, సోషల్-జాతీయ దురహంకార స్థానాలకు తిరిగిపోయారు. పుట 122.

⁵⁹ ఫేబియన్లు - 1884 లో ఇంగ్లండులో స్థాపించబడినట్టి ఫేబియన్ సమాజం అనే ఒక రిఫార్మిస్టు ఆర్గనైజేషను సభ్యులు. "కాలహరణపు" ఎత్తుగడలకూ, హాన్ని బల్తో నిర్ణయూత్మకములగు సంఘర్షణలను దాటవేసే యత్నాలకూ "కన్క్వేటర్" ("కాలహరణుడు") అనే మారుపేరును సంపాదించుకున్నట్టి రోమన్ సైన్యాధిపతి ఫేబియన్ మాక్సిమస్ (క్రీ. పూ. 3 వ శతాబ్ది పేరునుండి ఈ సమాజం తన పేరు పెట్టుకుంది. బూర్జువావర్గపు మేధావులు, రచయితలు, రాజకీయజీవితంలోని వ్యక్తులూ (ఉదాహరణకు: సిడ్నీ, బ్రిటిన్ వెబ్బులు, బెర్నాడ్ షా, రామ్సే మెక్డోనల్డ్, తదితరులు) ఈ సమాజంలో అధికంగా చేరారు. ఫేబియన్ ధోరణిని "అత్యంత అవకాశవాద ధోరణి"గా లెనిన్ వర్ణించాడు. (V. I. Lenin *Collected Works*, Vol. 13, p. 358). ఫేబియన్ సమాజం 1900 సంవత్సరంలో లేబర్ పార్టీలో ఒక భాగంగా ఏర్పడింది. ఈనాటి లేబర్ పార్టీకి ఫేబియన్ సోషలిజం ఒక భావశాస్త్రీయ మూలాధారంగా ఉపయోగపడుతుంది.

సోషల్-డెమోక్రాట్లు - అదే సంవత్సరంలో (1884) స్థాపించబడిన ఇంగ్లీషు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్ సభ్యులను గురించి లెనిన్ ఇక్కడ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. దీని సభ్యులలో రిఫార్మిస్టులతోపాటూ (ఫ్రాండ్మన్, తదితరులు), ఆరాజక వాదులతోపాటూ, మార్క్సిజాన్ని బలపరుచుతూ ఇంగ్లండ్లో సోషలిస్టు ఉద్యమంలో వామపక్షంగా ఏర్పడినట్టి విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్లు గ్రూపువారు (హరీ క్వెల్స్, టామ్ మాన్, ఎడ్వర్డ్ ఎవెలింగ్, ఎలియూనోర మార్క్స్, తదితరులు) కూడా వున్నారు. అది ప్రదర్శించిన డాక్ట్రైజానికీ సెక్టేరియనిజానికీ, ఇంగ్లండ్, లోని రాజీ కార్మికవర్గ ఉద్యమంనుండి దూరంగా వుండినందుకూ, ఆ ఉద్యమంయొక్క విశిష్ట లక్షణాలను ఉపేక్షించినందుకూ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్‌ను ఎఫ్. ఎంగెల్స్ విమర్శించాడు. 1907 లో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్‌ని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ అని తిరిగి నామకరణం చేయడం జరిగింది; ఇండిపెండెంట్

లేబర్ పార్టీలోని వామపక్షపు మూలద్రవ్యాలతో సహా సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ (బిటిష్ సోషలిస్టు పార్టీగా ఏర్పడింది (1911); ఈ పార్టీ సభ్యులలో అధిక సంఖ్యాకులు కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆఫ్ గ్రేట్ బ్రిటన్ లో చేరి, దీనిని స్థాపించడానికి సహాయపడ్డారు. పుట 122.

⁶⁰ మంత్రవర్గ పక్షంవారు (మిలెరానిస్టులు) శతాబ్ది మలుపులో ఫ్రెంచి సోషలిస్టు ఎ. మిలెరాన్ చే ప్రారంభించబడినట్టి పాశ్చాత్య యూరపియన్ సోషలిస్టు పార్టీలలోని ఒక అవకాశవాద ధోరణికి ప్రతినిధులు. మిలెరాన్ 1899 లో ఫ్రాన్సు దేశపు అభివృద్ధి నిరోధక బూర్జువా ప్రభుత్వంలో ప్రవేశించి, బూర్జువావర్గంతో మిలఖత్తు అయి సామాజ్యవాద విధానాన్ని సాగించాడు. పుట 123.

⁶¹ మార్క్స్ యొక్క విప్లవాత్మక బోధనను రష్యన్ పత్రికలలో విమర్శించినట్టి “లీగల్ మార్క్సిస్టులు” (చట్టబద్ధ మార్క్సిస్టులు) అని పిలువబడినవారికి ఇది వర్తించు తూంది. వీరు బెర్న్ స్టయినియన్లకు సన్నిహితులు. పుట 123.

⁶² “Der achtzente Brumaire des Louis Bonaparte” [“లూయీ బోన పార్ట్ యొక్క పద్దెనిమిదవ బ్రూమేర్”] అనే మార్క్స్ విరచితమైన గ్రంథం మూడవ జర్మన్ కూర్పుకు ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన పీఠికకు తాను స్వయంగా చేసిన అనువాదంనుండి ఒక ఖండికను లెనిన్ ఇక్కడ ఉల్లేఖించుతున్నాడు. పుట 124.

⁶³ “దేశాంతర రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల సంఘం” “శ్రమ విమోచన” గ్రూపు చొర వపై 1894 లో స్థాపించబడింది. ఈ సంఘసభ్యులందరూ గ్రూపు కార్యక్రమాన్ని అనుసరించారు. సంఘం యొక్క ప్రచురణకార్యకలాపం గ్రూపుకు ఒప్పజెప్పబడింది. సంఘం ఉపయోగార్థం 1895 మార్చిలో గ్రూపు తన ముద్రాక్షరశాలను సంఘానికి ఇచ్చింది.

దేశాంతరంలో పార్టీ యొక్క ప్రతినిధిగా సంఘాన్ని ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి మొదటి కాంగ్రెస్ (1898 మార్చి) గుర్తించింది. తదుపరి, అవకాశవాద మూలద్రవ్యాలదే (“ఎకానమిస్టులు,” లేక “యువ” సభ్యులు సంఘంలో పైచేయి అయింది. రాజకీయ స్వేచ్ఛను గెల్చుకోవడమే సోషల్-డెమోక్రాట్ల తక్షణ కర్తవ్యమని కాంగ్రెస్ ప్రణాళిక ప్రకటించిన కారణంగా, దీనిని వీరు సమర్థించ నిరాకరించారు.

1898 నవంబరులో, జ్యూరిచ్ లో జరిగిన సంఘం మొదటి కాంగ్రెస్ లో, “రవోత్సిక్” 5-6 సంచిక, లెనిన్ రచించిన పాంఫ్లేట్లు: “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల

కర్తవ్యాలు," "కొత్త ఫ్యాక్టరీ శాసనం" వీటి ప్రచురణను మినహా — ఈ పాంఫ్లెట్ల ప్రచురణ హక్కును తనకు ఉంచుకుని — సంఘం ప్రచురణలకు సంపాదకత్వం వహించనని ప్రకటించింది. "ఎకానమిస్టుల" "రబోచేయే దేతో" ["కార్మికుల కార్యం"] పత్రికను సంఘం 1899 లో ప్రచురించ నారంభించింది. ఈ పత్రికకు సంపాదకులుగా వున్నవారిలో బి. ఎన్. క్రిచేవ్స్కి, వి.పి. ఇవాన్షిన్, ఇతరలూ వుండేవారు. బెర్న్స్టైన్, మిలెరానిస్టులు తదితర అవకాశవాదులతో సంఘం తన సంసక్తతను వెలిబుచ్చింది.

1900 ఏప్రిల్లో జినీవాలో జరిగిన రెండవ కాంగ్రెస్కు ముందూ కాంగ్రెస్ జరుగుతూన్నప్పుడూ సంఘంలోని ఈ కలహం కొనసాగుతూనే వుండెను. ఈ పోరాటం ఫలితంగా "శ్రమ విమోచన" గ్రూపు, దానిని బలపరచినవారూ కాంగ్రెస్ను విడిచిపెట్టేసి, "సోషల్-డెమోక్రాట్" అనే పేరుతో ఒక స్వతంత్ర ఆర్గనైజేషన్ను స్థాపించారు.

1903 లో జరిగిన ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్లో సంఘం ప్రతినిధులు అతివాదపూరితమైన అవకాశవాద స్థానం తీసుకుని, "విదేశ రష్యన్ రివల్యూషనరీ సోషల్-డెమోక్రసీ సమితిని" పార్టీయొక్క ఏకైక దేశాంతర ప్రతినిధిగా కాంగ్రెస్ గుర్తించిన తదుపరి, కాంగ్రెస్నుండి వీరు బైటకు వచ్చేశారు. సంఘం రద్దు అయిపోయినట్లు ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్ ప్రకటించింది. పుట 127.

⁶⁴ "జూర్య" ["ఉషెరాగం"] — "ఇస్కా" సంపాదకవర్గంచే 1901-1902 లో స్ట్యుట్ గార్ట్నుండి ప్రచురించబడిన మార్క్సిస్టు సిద్ధాంత, రాజకీయ ఆవర్తకమపత్రిక మొత్తానికి నాల్గు సంచికలు (మూడు సంపుటాలు): నెం. 1-1901 ఏప్రిల్ (వాస్తవానికి ఇది మార్చి 23 న వెలువడింది), నెం. 2-3 — 1901 డిసెంబరు, నెం. 4 — 1902 ఆగస్టు వెలువడ్డాయి.

"జూర్య" పత్రిక ఆంతర్జాతీయ రివిజనిజాన్నీ, రష్యన్ రివిజనిజాన్నీ విమర్శించి, మార్క్సిజం సైద్ధాంతిక సూత్రాలను పరిరక్షించింది. "జూర్య" ప్రచురించినట్టి లెనిన్ విరచితములైన "జేమ్స్పాను హింసించినవారూ, లిబరలిజమ్ హాన్నిబాల్లూ," "శ్రీయుతులు వ్యవసాయ ప్రశ్నపై 'విమర్శకులు'" ("వ్యవసాయ ప్రశ్న, 'మార్క్స్ విమర్శకులూ'" అనే గ్రంథంయొక్క మొదటి నాల్గు ప్రకరణాలు), "రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ వ్యవసాయ కార్యక్రమం" వ్యాసాలనూ, జి.వి. ప్లేహా

నావ్ రచించిన, “మన విమర్శకులపై విమర్శ. మొదటి భాగం. మార్క్స్ యొక్క సాంఘిక ఆభివృద్ధి సిద్ధాంతంపై విమర్శకుని పాత్రలో మిస్టర్ ఎ. స్క్రూవె,” “cant [కపటం] వ్యతిరేకంగా కాంట్, లేక మిస్టర్ బెర్న్స్టయిన్ ఆభీష్టం,” తదితర వ్యాసాలలో ఈ ప్రశ్నలు విశదీకరించబడ్డాయి. పుట 127.

⁶⁵ చూ. 1875 మే 5 న బ్రాకె పేర మార్క్స్ రాసిన లేఖ. పుట 128.

⁶⁶ గోతా కార్యక్రమం — జర్మనీలో విడిగావున్న రెండు సోషలిస్టు పార్టీలనూ — ఐసెనాఖర్లు (మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల భావశాస్త్రీయ ప్రభావంకింద వుండిన ఔగున్స్ బేబెల్, విల్ హెల్మ్ లీబ్ క్నెఖ్ట్లు వీరికి నాయకులు), లాసాలియన్లు — ఐక్యపరచిన జర్మన్ సోషలిస్టు కార్మికుల పార్టీచే 1875 లో గోతా కాంగ్రెసుచే అంగీకరించబడిన కార్యక్రమం. ఆత్యంత ముఖ్యమైన ప్రశ్నలపై లాసాలియన్లకు ఐసెనాఖర్లు సౌకర్యాలను చూపించి, లాసాలియన్ల సూత్రీకరణలను అంగీకరించిన కారణంగా ఈ కార్యక్రమం వరణతత్వ, ఆవకాశవాద లోపాలను కలిగివుంది. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు గోతా కార్యక్రమపు ముసాయిదాను నిశిత విమర్శనకు పాత్రేసి, 1869 ఐసెనాఖ్ కార్యక్రమంతో సరిపోల్చి చూస్తే ఒక వెనుకంజ అనీ దీనికి లక్షణం చెప్పారు. పుట 128.

⁶⁷ ఎంగెల్స్ రచించిన “జర్మనీలో రైతు సంగ్రామం” అనే గ్రంథానికి ఎంగెల్స్ రాసిన పీఠికకు తన అనువాదంనుండి ఒక ఖండికను లెనిన్ ఇక్కడ ఉల్లేఖించుతున్నాడు. పుట 132.

⁶⁸ 1896 లో జరిగిన సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ కార్మికుల రాజీ సమ్మెలను గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. మే 23 న కలీన్ కిన్ మిల్లులో సమ్మె మొదట ప్రారంభమై, సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లోని ముఖ్యమైన నూలు వడకు, నేత మిల్లులకూ, పెద్ద ఇంజనీరింగ్ ఫ్యాక్టరీలకూ, ఒక రబ్బర్ ఫ్యాక్టరీకీ, ఒక కాగితపు మిల్లుకూ, చక్కెర శుద్ధికర్మాగారానికి త్వరగా విస్తరించింది. దోపిడీదార్లకు వ్యతిరేకంగా సెంట్ పీటర్స్ బర్గ్ శ్రామికవర్గం రాజీస్థాయిలో సమ్మెచేయడం ఇదే తొలిసారి. 30,000 లకు పైగా కార్మికులు సమ్మెచేశారు. సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ “కార్మికవర్గం విముక్తి పోరాట సమితి” ఈ సమ్మెను నడిపించింది. సమ్మె కృమూ దృఢమూ అయిన కార్యచరణ ద్వారా తమ హక్కులను నిలబెట్టుకోవలసిందని కార్మికులకు పిలుపు ఇచ్చిన కరపత్రాలను సమితి వెలువరించింది. కార్మికుల డిమాండ్ల జాబితాను సమితి అచ్చువేసి, ప్రచారంలో పెట్టింది. దినసరి పనిగంటలు పదిన్నర గంటలకు పరిమితం చేయ

బడాలనీ, వేతనపు రేట్లను పెంచాలనీ, వేతనాలు యుక్తకాలమందు చెల్లించబడాలనీ, ఇంకా ఇతరములనూ కార్మికులు డిమాండుచేశారు.

సమ్మెగురించిన నివేదికలు విదేశాలలో ప్రగాఢమైన ముద్ర వేశాయి. మాస్కో, తదితర రష్యన్ నగరాల్లోని కార్మికవర్గ ఉద్యమాభివృద్ధిని సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ సమ్మెలు త్వరితపరచి, అప్పటికి అమలులో వున్న ఫ్యాక్టరీ శాసనాన్ని ఎట్టి జాప్యమూ లేకుండా సవరించేటట్టు జారిస్తు ప్రభుత్వాన్ని బలవంతం చేసింది. 1897 జూన్ 2 (14)న ప్రభుత్వం ఒక శాసనం చేసింది. ఈ శాసనం ప్రకారం దినసరి పనిగంటలు పదకొండున్నర వరకు తగ్గించబడ్డాయి. సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ సమ్మెలు “నిలకడగా ఉధృతమౌతూన్న కార్మిక ఉద్యమ శకాన్ని ప్రవేశపెట్టాయి” అని లెనిన్ తరువాత రాశాడు. (V. I. Lenin, *Collected Works*, Vol. 13 p. 94). పుట 133.

69 “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితి” 1895 ఆకురాలు కాలంలో లెనిన్ చే స్థాపించబడింది. సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ లోని సుమారు 20 మార్క్సిస్టు కార్మికుల గ్రూపులను ఐక్యపరచింది. కేంద్ర విధానం, కఠిన క్రమశిక్షణ సూత్రాలపై సమితి నిర్మించబడింది. లెనిన్ చే నడపబడిన ఒక కేంద్ర గ్రూపు సమితికి నాయకత్వం వహించింది.

సోషలిజాన్ని కార్మికవర్గ ఉద్యమంతో కలిపేందుకు రష్యాలో ఎర్పడిన ఆర్గనైజేషన్లలోకల్లా సమితి మొట్టమొదటిది. సమితి ఈ ఉద్యమాన్ని నడిపించి, ఆర్థిక డిమాండ్లకై కార్మికుల పోరాటాన్ని జారిస్తు విధానానికి వ్యతిరేకమైన రాజకీయ పోరాటంతో మిళితం చేసింది. లెనిన్ సంపాదకత్వంకింద కార్మికులకు కరపత్రాలనూ, పాంఫ్లెట్లనూ సమితి ప్రచురించింది. “రబోచేయే దేలో” [“కార్మికుల కార్యం”] అనే కార్మికుల రాజకీయ వార్తాపత్రిక ప్రచురణకై సన్నాహాలను ఆయన నడిపించాడు. సమితి ప్రభావం సెయింట్ పీటర్స్బర్గ్ ను దాటి విస్తరించింది. సమితి దృష్టింతాన్ని అనుసరించి మాస్కో, కీయెవ్, యెకతెరినోస్లావ్, ఇతర నగరాలలోని కార్మికుల గ్రూపులు ఇదే రకమైన “పోరాట సమితులు”గా ఏర్పడేందుకు సమైక్యపడ్డాయి.

1895 డిసెంబరు 8 (20) రాత్రి, అత్యధికసంఖ్య సమితిసభ్యులను (వీరిలో లెనిన్ కూడా వున్నాడు) ప్రభుత్వం ఆరెస్టు చేసింది. అచ్చుకు సిద్ధంగా వున్న “రబోచేయే దేలో” మొదటి ప్రతిని ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంది.

జైలులో వుంటూండినప్పడే లెనిన్ సమితి క్రియాకలాపాలను నడిపించి, సలహాలనిస్తూ సహాయంచేసి, సాంకేతిక భాషలో వుత్తరాలూ కరపత్రాలూ రాసి బైటకు పంపించుతూండేవాడు. “సమ్మెలను గురించి” అనే పాంఫ్లెట్ నూ (దీని

లిఖితప్రతి ఇంతవరకూ లభించలేదు), “సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ కార్యక్రమం ముసాయిదా, వివరణ”నూ జైలులో వున్న రోజుల్లోనే రాశాడు.

లెనిన్ చెప్పినట్లుగా, కార్మికవర్గ ఉద్యమాన్ని ఆధారంగా కల్గినట్టి విప్లవాత్మక పార్టీ తొలి అంకురమే అది అయి వుండడంలోనూ, శ్రామికవర్గంయొక్క వర్గ పోరాటాన్ని అది నడిపించి వుండడంలోనూ సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితి” ప్రాముఖ్యత వుంది. 1898 ఉత్తరార్ధంనాటికి పోరాట సమితి, ఫ్రేడ్ యూనియనిజం భావాలను రష్యన్ పరిస్థితులకు అనుగుణ్యంగా మార్చబడిన బెర్న్ స్టయినిజం భావాలనూ “రబోచయ మీన్స్” [“కార్మికుల చింతన”] అనే వార్తా పత్రిక ద్వారా ప్రచారంచేసినట్టి “ఎకానమిస్టుల” చేతుల్లో పడిపోయింది. ఆరెస్టు కాకుండా తప్పించుకున్నట్టి సమితి పాత సభ్యులు, 1898 లో జరిగిన ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి మొదటి కాంగ్రెస్ ను సన్నద్ధం చేయడంలోనూ సమావిష్టపరచడం లోనూ, కాంగ్రెస్ సమావేశం తరువాత ప్రచురించబడినట్టి “ప్రణాళికను” తయారు చేయడంలోనూ పాల్గొన్నారు. లెనిన్ చే స్థాపితమైన “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితి” సాంప్రదాయాలను వీరు సాగించారు. పుట 135.

70 యారొస్లావ్ పెద్ద మిల్లుల్లో జరిగిన సమ్మెను 1895 ఏప్రిల్ 27 (మే 9) న అణచివేయబడిన ఉదంతానికి ఇది వర్తించుతుంది. తగ్గించివేయబడిన వేతనపు రేట్లను ప్రవేశపెట్టడం కారణంగా ఈ సమ్మె జరిగింది. సమ్మె క్రూరంగా అణచివేయ బడింది. యారొస్లావ్ సమ్మెను గురించిన వ్యాసం లెనిన్ చే రచించబడింది; ఈ వ్యాసపు లిఖితప్రతి ఇంతవరకూ లభ్యంకాలేదు. పుట 136.

71 “సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ రబోచియ్ లిస్తాక్” [“సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ కార్మికుల పత్రిక”]— సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితి” పత్రిక. పత్రిక సంచి కలు రెండు వెలువడ్డాయి: నెం. 1 1897 ఫిబ్రవరిలోనూ (జనవరి తేదీని కల్గి రష్యాలో అచ్చుపడింది), నెం. 2 జనీవారో 1897 సెప్టెంబరులోనూ.

శ్రామికవర్గంయొక్క ఆర్థిక పోరాటాన్ని విశాల రాజకీయ డిమాండ్లతో కల పడమునే కర్తవ్యాన్ని ఈ వార్తాపత్రిక ముందుకు తీసుకొచ్చి, కార్మికుల పార్టీ ఆవశ్యకతను నొక్కిచెప్పింది. పుట 136.

72 ఇచ్చట సూచించబడిన “ప్రైవేటు సమావేశం ” 1897 ఫిబ్రవరి 14, 17 (ఫిబ్రవరి 26, మార్చి 1) తేదీల మధ్య సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లో జరిగింది. ఈ సమావేశానికి వి.ఐ. లెనిన్, ఎ.ఎ.వనెయెవ్, జి.ఎమ్. క్రిజిజనోవ్ స్కి, సెయింట్ పీటర్స్

బర్క్ “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట సమితి” తదితర సభ్యులూ, అనగా సైబీరియాకు ప్రవాసం పంపబడే ముందు మూడు రోజుల పాటు జైలు నుండి విడుదల చేయబడిన “వృద్ధ” సభ్యులూ, వీరేకాకుండా 1895 డిసెంబరున జరిగిన లెనిన్ అరెస్టు తరువాత సమితికి నాయకత్వం వహించిన సమితి “యువ” సభ్యులూ హాజరయారు. పుట 138.

73 “లిస్త్వోక్ ‘రబోత్నిక’ ” [“‘కార్మికుని’ పత్రిక”] – 1896 నుండి 1899 వరకూ జినివాలో ప్రచురించబడిన “దేశాంతర రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్ సంఘం” యొక్క పత్రిక. ఇది ఒక నియమిత ఆవర్తకములో కాకుండా అప్పటప్పట వెలువడుతూండేది; మొత్తంమీద 10 సంచికలు వెలువడ్డాయి. సంచికలు 1–8 “శ్రమ విమోచన” గ్రూపు సంపాదకత్వంకింద వెలువడ్డాయి. కాని సంఘ సభ్యత్వంలోని అధికసంఖ్యాకవర్గం “ఎకానమిజం”వైపు తిరిగిపోయిన తరువాత, “శ్రమ విమోచన” గ్రూపు పత్రిక సంపాదకత్వాన్ని సాగించడానికి నిరాకరించింది. నెం. 9, 10 సంచికలను “ఎకానమిస్టులు” వెలువరించారు. పుట 138.

74 జారిస్టు సాయుధ పోలీసులు నీలిరంగు యూనిఫామాలు ధరించేవారు. పుట 140.

75 వి.వి – వి.పి. వారోన్‌తోన్ పెట్టుకున్న మారుపేరు. 1880, 1890 సంవత్సరాల లిబరల్ నరోదిజం భావశాస్త్రవేత్తలలో ఇతడొకడు. “రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీ లోని వి.వి.లు” అని లెనిన్ అన్న మాటలు రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమంలో అవకాశవాద ధోరణికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన “ఆర్థికవాదుల”కు వర్తిస్తున్నాయి. పుట 141.

76 1901 నవంబరు 2–6 తేదీల మధ్య జరిగిన ఆస్ట్రీయా దేశపు సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీయొక్క వియన్నా కాంగ్రెస్ 1888 నాటి పాత గైడ్‌ఫెల్డ్ కార్యక్రమం స్థానే ఒక కొత్త కార్యక్రమాన్ని అవలంబించింది. 1899 బ్ర్యాన్ కాంగ్రెస్ ఆదేశానుసారం ఒక ప్రత్యేక కమిషన్‌చే (వి. ఆడ్లర్, తదితరులు దీనిలో సభ్యులు) తయారుచేయబడిన ముసాయిదాలో బెర్న్‌స్టయినిజానికి తీవ్రమైన రాయితీలు కల్పించబడ్డాయి. పుట 143.

77 హిర్ష్-డుంకెర్ కార్మికుల సంఘాలు – బూర్జువా పార్టీ అయినట్టి ప్రోగ్రెసివ్ పార్టీకి ప్రతినిధులైన హిర్ష్, డుంకెర్‌లచే 1868 లో జర్మనీలో స్థాపించబడిన రిఫార్మిస్టు ప్రేడ్ యూనియన్ ఆర్గనైజేషన్లు. శ్రమ, పెట్టుబడి – ఈ రెంటి ప్రయోజ

నాల “ఐక్యతను” వీరు ఉపదేశించారు ఈ సంఘాలలో కార్మికులతోపాటుగా పెట్టుబడిదార్లను కూడా సభ్యులుగా చేరనిచ్చారు, సమ్మెల ఆవశ్యకతను నిరాకరించారు. బూర్జువా చట్టనిర్మాణంయొక్క, ట్రేడ్ యూనియన్లయొక్క సహాయంతో పెట్టుబడిదారీ సమాజ చట్టంలో ఇమిడి వుంటూనే పెట్టుబడి మోపిన గాటనుండి కార్మికులు స్వేచ్ఛను సాధించుకొన గల్గుతారని వీరు ఉద్ఘాటించారు; కార్మికులకూ పెట్టుబడిదారీ యజమానులకూ నడుమ మధ్యవర్తులుగా వుండడమూ, ధన నిధుల సంచయమూ ట్రేడ్ యూనియన్ల ప్రధాన కర్తవ్యాలని వీరు భావించారు. సమ్మెల పట్ల హిర్ష్-డుంకెర్ కార్మికుల సంఘాల స్థాపకుల వ్యతిరేక వైఖరి ఈ సంఘాలను సమ్మె విచ్ఛిన్నకారుల ఆర్గనైజేషన్లుగా మార్చివేసింది; ట్రేడ్ యూనియన్ల పాత్ర పరస్పర ఉపకార సంఘాల, విద్యాసంస్థల పాత్రకు కుదించివేయబడింది. 1933 వరకూ మనుగడ సాగించిన ఈ హిర్ష్-డుంకెర్ సంఘాలు జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో ఏనాడూ కూడా ఒక నిజమైన శక్తిగా ఏర్పడలేదు. పుట 147.

78 “ఇస్కా” [“అగ్నికణం”] — లెనిన్ చే 1900 లో స్థాపించబడినట్టి మొదటి అఖిల రష్యా చట్టవిరుద్ధ మార్క్సిస్టు వార్తాపత్రిక; కార్మికవర్గపు మార్క్సిస్టు విప్లవాత్మక పార్టీని నిర్మించడంలో ఇది ప్రాణతుల్యమైన పాత్రను నిర్వహించింది.

పోలీసు హింసల మూలాన పత్రికను రష్యాలో ప్రచురించడం దుస్సాధ్యమైంది; అందుకని తానింకా సైబీరియాలో శిక్షాప్రవాసంలో వుంటూన్న రోజుల్లోనే విదేశాల్లో పత్రికను ప్రచురించేందుకై వివరమైన ప్రణాళికను లెనిన్ రూపొందించాడు. తన ప్రవాసకాలం పూర్తి అయిపోగానే (జనవరి 1900) తన ప్రణాళికను ఆచరణలో పెట్టేందుకు వెంటనే పూనుకున్నాడు.

లెనినిస్టు “ఇస్కా” మొదటి సంచిక 1900 డిసెంబరులో లైప్సిగ్ నుండి వెలువడింది; పత్రిక తదుపరి మ్యూనిచ్ నుండి, లండన్ నుండి (1902 జూలై నుండి), 1903 వసంతకాలం ప్రారంభంనుండి జినీవా నుండి ప్రచురించబడింది.

“ఇస్కా” సంపాదకవర్గం వి.ఐ.లెనిన్, జి.వి.ప్లెహానోవ్, ఎల్.మార్టోవ్, పి.బి. అక్సెల్రోడ్, ఎ.ఎన్.ప్రాతేసావ్, వి.ఐ. జసులిచ్ లతో ఏర్పడింది.

“ఇస్కా” ఒక కేంద్రంగా రూపొందింది; ఈ కేంద్రం చుట్టూ పార్టీ ఏకీకరణ సాగింది, దీని చుట్టూ పార్టీ శక్తులు మోహరించబడి శిక్షణ పొందాయి. అనేక నగరాల్లో (సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్, మాస్కో, సమార, వగైరాలు) లెనినిస్టు “ఇస్కా”ను అనుసరించే ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి కమిటీలూ గ్రూపులూ ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి.

లెనిన్ చొరవపైనా, ఆయన ప్రత్యక్ష భాగస్వామ్యంతోనూ “ఇస్కా” సంపాదక వర్గం పార్టీ కార్యక్రమాన్ని తయారుచేసి (“ఇస్కా” నెం. 21 వ సంచికలో ఈ ముసాయిదా ప్రచురించబడింది), రెండవ పార్టీ కాంగ్రెస్కు సన్నాహాలు జరిపింది. పార్టీ రెండవ కాంగ్రెస్ 1903 జూలై-ఆగస్టులో జరిగింది. కాంగ్రెస్ సమావేశమయే నాటికి రష్యాలోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఆర్గనైజేషన్లలో అధిక సంఖ్య ఆర్గనైజేషన్లు “ఇస్కా”తో ఏకీభవించి, దాని ఎత్తుగడలనూ కార్యక్రమాన్నీ ఆర్గనైజేషన్ ప్రణాళికనూ ఆమోదించి, దానిని తమ ప్రధాన ప్రతికగా గుర్తించాయి. పార్టీని నిర్మించేందుకై పోరాటంలో “ఇస్కా” అసాధారణ పాత్రను గుర్తించి, ప్రతికను సెంట్రల్ పార్టీ ప్రతికగా అంగీకరించుతూ కాంగ్రెస్ ఒక ప్రత్యేక తీర్మానం చేసింది. లెనిన్, ప్లేహానోవ్, మార్తోవ్లతో ఏర్పడిన సంపాదకవర్గాన్ని కాంగ్రెస్ నియమించింది; కాని, కాంగ్రెస్ ఈ నిర్ణయాన్ని చేసినప్పటికీ, సంపాదకవర్గంలో చేర నిరాకరించాడు మార్తోవ్. ఫలితంగా “ఇస్కా” నెం. 46-51 సంచికలు లెనిన్, ప్లేహానోవ్ సంపాదకత్వంకింద వెలువడ్డాయి. తదుపరి కాలంలో ప్లేహానోవ్ మెన్షేవిక్లతో చేరిపోయి, వెనుకట్లో కాంగ్రెస్ ఆమోదించని పాత మెన్షేవిక్ సంపాదకులను అందరినీ సంపాదకవర్గంలోకి కోఆప్ట్ చేసుకోబడాలని డిమాండు చేశాడు. ఇందుకు లెనిన్ అంగీకరించలేక, 1903 అక్టోబరు 19 (నవంబరు 1) న లెనిన్ తన సంపాదకత్వానికి రాజీనామా ఇచ్చేశాడు; అతడు సెంట్రల్ కమిటీలోకి కోఆప్ట్ చేసుకోబడి, ఈ స్థానంనుండి మెన్షేవిక్ అవకాశవాదులపై దెబ్బతీశాడు. “ఇస్కా” నెం. 52 సంచిక ప్లేహానోవ్ ఒక్కడి సంపాదకవర్గంకిందే వెలువడింది. 1903 నవంబరు 13 (26) న, ప్లేహానోవ్ తనకుతానుగానూ కాంగ్రెస్ ఆభిష్టాన్ని అతిక్రమించుతూనూ ప్రవర్తించి, మెన్షేవిక్ మాజీ సంపాదకులను అందరినీ సంపాదకవర్గంలోకి కోఆప్ట్ చేసుకున్నాడు. నెం. 52 సంచికతో మొదలు “ఇస్కా” మెన్షేవిక్ల ప్రతిక అయిపోయింది. కొత్త “ఇస్కా” గురించి ప్రస్తావించడంలో నెం. 52 వ సంచిక, తదుపరి సంచికలూ అని లెనిన్ ఉద్దేశం. పుట 151.

⁷⁹ పాత “ఇస్కా” గురించి ప్రస్తావించడంలో ప్రతిక సంచికలు నెం. 1 మొదలు నెం. 51 అని లెనిన్ ఉద్దేశం. (చూ: 78 వ వివరణ). పుట 154.

⁸⁰ “ఒస్వాబొజ్డేనియే” ధోరణి — “ఒస్వాబొజ్డేనియే” అనే పక్షప్రతికనుండి ఈ ధోరణికి ఈ పేరు వచ్చింది.

“ఓస్వాబొజ్డేనియె” పత్రిక విదేశాల్లో 1902-1905 సంవత్సరాల్లో పి.బి. స్త్రూవె సంపాదకత్వాన వెలువడుతూండేది. 1904 జనవరిలో ఇది లిబరల్-ఏకరాజాధిపత్యతత్వపు “విమోచన సమితి”యొక్క పత్రికగా ఏర్పడింది. అటు తర్వాత ఈ సమితి సభ్యులు కాడెట్ పార్టీ మూలవిరాట్టులుగా తయారయారు. పుట 165.

81 “వైర్యోద్” [“ముందుకు”] - 1904 డిసెంబరు 22 (1905 జనవరి 4) నుండి 1905 మే 5 (18) వరకూ జినీవానుండి ప్రచురించబడిన చట్టవిరుద్ధ డోల్-షెవిక్ వారపత్రిక. మొత్తంమీద 18 సంచికలు వెలువడ్డాయి. పత్రిక లెనిన్ చే ఆర్గనైజు చేయబడి, నడిపించబడింది.

మెన్-షెవిజానికి వ్యతిరేకంగానూ, పార్టీ సూత్రాల పునరుద్ధరణ కోసమూ, విప్లవాత్మక ఉద్యమం వేసిన ఎత్తుగడల ప్రశ్నలపై చర్చలోనూ, ఇంతే కాకుండా మూడవ కాంగ్రెస్ సమావిష్టానికై జరిగిన పోరాటంలోనూ పత్రిక నిర్వర్తించిన పాత్రను మూడవ పార్టీ కాంగ్రెస్ ఒక ప్రత్యేక తీర్మానంలో గుర్తించింది. పత్రికా సంపాదకవర్గపు కృషిని కాంగ్రెస్ ప్రస్తుతించింది. మూడవ కాంగ్రెస్ నిర్ణయాన్ని అనుసరించి, “వైర్యోద్” బదులు “ప్రాలెతారియ్” సెంట్రల్ పార్టీ కేంద్ర పత్రిక అయింది. “ప్రాలెతారియ్” జినీవానుండి 1905 మే 14 (27) నుండి నవంబరు 12 (25) వరకూ వెలువడింది. మొత్తంమీద 25 సంచికలు వెలువడ్డాయి. పుట 166.

82 1905 జనవరి 9 న, సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ కార్మికుల ప్రదర్శనపై, జార్ ఆజ్ఞనను సరించి, సైనికులు పాశవికంగా తుపాకులు కాల్చారు. మతగురువు గపోన్ చే నడుపబడిన ప్రదర్శకులు, ఒక విజ్ఞాపన పత్రాన్ని జార్ కి సమర్పించడానికై వింటర్ పాలెస్ దిశగా సాగివెళ్లారు. నిరాయుధులైన కార్మికులను ఇంత దుర్మార్గంగా సంహరించడం ఫలితంగా, “నిరంకుశపరిపాలన నశించాలి!” అనే నినాదంకింద రష్యా అంతటా రాశి రాజకీయ సమ్మెలూ ప్రదర్శనల వెల్లువ ప్రారంభమైంది. జనవరి 9 ఉదంతాలు 1905-1907 విప్లవారంభానికి నాందివాచకం పలికాయి. పుట 167.

83 కొలోన్ నగరపు కార్మికుల సంఘంయొక్క ప్రత్యేక పత్రిక “Zeitung des Arbeiter-Vereins zu Köln” [“కొలోన్ కార్మికుల సంఘం వారపత్రిక”] అనే శీర్షికతోనూ, “Freiheit, Brüderlichkeit, Arbeit” [“స్వేచ్ఛ, భ్రాతృత్వము, శ్రమ”] అనే ఉపశీర్షికతోనూ మొదట వెలువడింది; “కమ్యూనిస్టు లీగ్ కు” చెందిన జె. మోల్, కె. షాప్పెర్

దాని సంపాదకులు. 1848 ఏప్రిల్ నుండి అక్టోబరు వరకూ 40 సంచికలు వెలువడ్డాయి. తరువాత ప్రతిక ఉపశీర్షికే శీర్షికగా మారి, 1848 అక్టోబరు నుండి 1849 జూన్ వరకూ ఈ కొత్త పేరుతో 23 సంచికలు అదనంగా వెలువడ్డాయి. పుట 172.

⁸⁴ హెన్రీ క్లౌడ్ - గోగోల్ రచించిన “ఇన్ స్పెక్టర్-జనరల్” సుఖాంతనాటకంలోని పాత్ర - తణుకూ బెణుకూ లేని ప్రగల్భాల రాయుడూ, సిగ్గు బిడియాలు లేని అబద్ధాలకోరూ. పుట 176.

⁸⁵ కాడెట్లు - 1905 అక్టోబరులో స్థాపించబడిన రష్యన్ లిబరల్-ఏకరాజాధిపత్యతత్వపు ప్రధాన బూర్జువావర్గపు పార్టీ సభ్యులు. ఏకరాజాధిపత్య వ్యవస్థను వీరు బలపరచారు. విప్లవాత్మక ఉద్యమానికి వ్యతిరేకమైన పోరాటమే తమ ప్రధాన కర్తవ్యమని వీరు భావించారు. జార్ తోనూ, ప్యూడల్ భూస్వాములతోనూ సహా రాజ్యాంగ యంత్రాధికారంలో తమకు కూడ భాగం వుండాలని వీరు ప్రయత్నించారు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో (1914-1918) జారిస్టు ప్రభుత్వం యొక్క జైత్ర యాత్ర వైదేశిక విధానాన్ని కాడెట్లు క్రియాశీలంగా బలపరచారు. 1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవ కాలంలో, ఏకరాజాధిపత్య రక్షణ తమ లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. బూర్జువా తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో వీరు ప్రజావ్యతిరేక, విప్లవ ప్రతీఘాత విధానాన్ని అవలంబించారు. అక్టోబరు సోషలిస్టు మహావిప్లవం అనంతరం సోవియట్ అధికారానికి వీరు బద్ధశత్రువులుగా తయారై, విప్లవప్రతీఘాత సాయుధ చర్యలన్నిటిలోనూ, వ్యవధాతల దండయాత్రలలోనూ పాల్గొన్నారు. వ్యవధాతలూ వైట్ గార్డ్లూ ఓడించబడిన తరువాత వీరు విదేశాలకు పారిపోయి, అక్కడనుండి తమ సోవియట్ వ్యతిరేక, విప్లవప్రతీఘాత క్రియాకలాపాన్ని సాగించారు. పుట 178.

⁸⁶ “బెజ్జిగ్లావ్ త్సి” - 1905-1907 విప్లవం క్షీణదశను పొందుతూన్న కాలంలో బూర్జువా మేధావుల అర్థ-కాడెట్, అర్థ-మెన్ షెవిక్ గ్రూపు. “బెజ్ జిగ్లావియ” [“శీర్షికారహితం”] అనే ప్రాకొపోవిచ్ సంపాదకత్వంకింద 1906 జనవరి నుండి మే వరకు సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ నుండి ప్రచురించబడిన రాజకీయ వారపత్రిక శీర్షిక నుండి ఈ గ్రూపు సభ్యులు తమ పేరు వ్యుత్పత్తిచేసుకున్నారు. తర్వాతి రోజుల్లో, “తొవారిష్చ్” [“కామ్రేడ్”] అనే ఒక వామపక్షపు కాడెట్ దినపత్రిక ఈ గ్రూపుకు కేంద్రమైంది. పక్షాభిమానరహితులమని లాంఛనప్రాయంగా చెప్పుకుంటూ ఈ

ముసుగుతో వీరు బూర్జువా లిబరలిజాన్సీ అవకాశవాదాన్నీ సమర్థించి, రష్యోనూ విదేశాల్లోనూ వున్న సోషల్-డెమోక్రాట్లలోని రివిజనిస్టులను బలపరిచారు. పుట 178.

87 కిషినెవ్ హత్యాకాండ — జారిస్టు రష్యోన్ జరిగిన అత్యంత రక్తపాతమైన యూదువ్యతిరేక హత్యాకాండలలో ఒకటి. దీనిని 1903 ఏప్రిల్లో ఆంతరంగిక వ్యవహారాల మంత్రి వి.కె.షేల్వె పురికొల్పాడు. ఈ హత్యాకాండ కాలంలో వందలాది ప్రజలు హత్యకావించబడ్డారు, వందలాది ప్రజలు క్షతగాత్రులయ్యారు, వెయ్యికి పైగా కాపురపు ఇళ్లు దోపిడి పాలై నాశనమయ్యాయి. సెద్లేత్స్ నగరంలో యూదు వ్యతిరేక హత్యాకాండ 1906 ఆగస్టు చివరి రోజుల్లో జరిగింది. హత్యాకాండ జరుగుతూన్నప్పుడు నగరంమీద ఫిరంగి కాల్పులూ తుపాకి కాల్పులూ జరిగాయి; వందలాది ప్రజలు మరణించారు, వందలాది క్షతగాత్రులయ్యారు. పుట 179.

88 “నోవాయె వ్రేమ్య” [“నూతన కాలం”]—1868 నుండి 1917 వరకూ సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్లో ప్రచురించబడిన దినపత్రిక; తన ప్రచురణ కర్తలనూ, తాను అనుసరించిన రాజకీయ పంథాలనూ ఇది తరుచు మార్పుతూండేది. మొదట్లో మితవాద లిబరల్ గా వుండి, తరువాత 1876 లో ఇది అభివృద్ధి నిరోధక కులీనవంశస్థుల యొక్క, బ్యూరాక్రసీయొక్క పత్రికగా మారింది. 1905 లో ఇది నల్లదండు ముఠా పత్రిక అయింది. 1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా-ప్రజాస్వామ్య విప్లవం తరువాత, బూర్జువా తాత్కాలిక ప్రభుత్వంయొక్క విప్లవప్రతిఘాత విధానాన్ని ఈ పత్రిక పూర్తిగా బలపర్చి, బోల్షెవిక్లపై దాడిచేసింది. పెట్రోగ్రాడ్ సోవియట్ల విప్లవ మిలిటరీ కమిటీచే ఇది 1917 అక్టోబరు 26 (నవంబరు 8) న మూసివేయబడింది. కిరాయి పత్రికకు స్వాభావికమైన ఉదాహరణ అని లెనిన్ ఈ పత్రికకు నామకరణం చేశాడు. పుట 181.

89 లాత్వియన్ సోషల్-డెమోక్రసీ కేంద్ర పత్రిక అయినట్టి «Zihna» (“పోరాటం”) దినపత్రికకు ఇది వర్తిస్తుంది. ఈ పత్రిక 1904 మార్చిలో స్థాపించబడింది. 1940 లో ఇది లాత్వియన్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీ, మరియు లాత్వియన్ రిపబ్లిక్ సుప్రీమ్ సోవియట్ యొక్క పత్రిక అయింది. పుట 181.

90 పోలిష్ సోషలిస్టు పార్టీ (Polska Partia Socjalistyczna) — 1892 లో స్థాపించబడినట్టి ఒక సంస్కరణతత్వపు జాతీయ పార్టీ. పుట 185.

- 91 “మఫ్లర్ చుట్టుకున్న మనిషి” — ఈ శీర్షికతో చేహావ్ రాసిన కథలో ప్రధానపాత్ర; కొత్త వద్దతులన్నా, చొరవ తీసుకోవడమన్నా భయపడిపోయేటట్టి సంకుచిత స్వభావపు అల్పబుద్ధి వ్యక్తిని ఈ పాత్ర ప్రదర్శిస్తుంది. పుట 197.
- 92 ఎరచేపలకున్న జ్ఞానతేజస్సు — పిరికిపంద అయిన అల్పబుద్ధిని ప్రదర్శించుతూ, రష్యన్ వ్యంగ్యరచయిత సర్తికోవ్-శ్చెద్రీన్ రాసిన ఒక కట్టుకథలోని “జ్ఞానతేజస్వి ఎరచేప”కు ఇది వర్తిస్తుంది. పుట 197.
- 93 మార్క్స్ రచించిన “ప్రాస్పెక్ట్ అంతర్యుద్ధం” అనే గ్రంథం గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. పుట 198.
- 94 “సావెమేన్నయ జీజ్స్” [“సమకాలిక జీవితం”] — 1906 ఏప్రిల్ నుండి 1907 మార్చి వరకు మాస్కోలో ప్రచురించబడిన మెన్షెవిక్ ఆవర్తకమసత్రిక. పుట 201.
- 95 “ఓత్క్లికి” [“ప్రతిధ్వనులు”] — 1906, 1907 సంవత్సరాలలో సెంట్ పీటర్స్ బర్గ్ లో వెలువడిన మెన్షెవిక్ సంకలనములు. మూడు సంచికలు వెలువడ్డాయి; మొదటిది “ఓత్క్లికి” అనే శీర్షికతోనూ, కడమ రెండూ “ఇజ్దాతెల్స్త్యా ఓత్క్లికి” [“ప్రతిధ్వనుల ప్రచురణాలయం”] అనే శీర్షికతోనూ వెలువడ్డాయి. పుట 201.
- 96 చూ. 59 వ వివరణ. పుట 202.
- 97 “కార్మిక కాంగ్రెస్”, “విశాలమైన కార్మిక పార్టీ” అనే భావాన్ని, 1905—1907 విప్లవం ఓటమి చెందిన తరువాత మెన్షెవిక్ లలో తలెత్తిన ఒక అవకాశవాద ధోరణికి ప్రతినిధులైన లిక్విడేటర్లు ముందుకు తీసుకొచ్చారు. లిక్విడేటర్ల నాయకులలో లారిన్ ఒకడు.

కార్మికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మక చట్టవిరుద్ధ పార్టీ లిక్విడేటు చేయబడాలని లిక్విడేటర్లు డిమాండుచేశారు (ఇందుచేతనే వారికి మారుపేరు వచ్చింది). జారి జానికి వ్యతిరేకంగా విప్లవాత్మక పోరాటాన్ని వదలుకోవాల్సిందిగా కార్మికులను వీరు పురికొల్పారు, ఒక కార్యక్రమం లేనట్టి, సోషల్-డెమోక్రాట్స్ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలూ, ఆరాజకవాదులూ అనే విచక్షణలేకుండా వీరందరకూ ప్రవేశం వుండేటట్టి “కార్మిక కాంగ్రెస్” అనే రూపంలో ఒక సార్వభౌమ సంస్థను కలిగినట్టి అవకాశవాద, విశాలమైన పెట్టిబూర్జువా కార్మికుల పార్టీని స్థాపించాలని వీరు కోరారు. లిక్విడేటర్ల ఆభిప్రాయం ప్రకారం, ఈ పార్టీ విప్లవాత్మక నినాదా

లను వదలుకుని, జారిస్టు ప్రభుత్వంచే అనుమతించబడిన క్రియాకలాపంలో, శాసన పరిధులకే పరిమితమైన క్రియాకలాపంలోనే కేవలం పనిచెయ్యాల్సి వుంటుంది.

సోషల్-డెమోక్రాటిక్ లీబర్ పార్టీని లిక్విడేటుచేసేందుకూ, కార్మికవర్గ అగ్ర గామిదళాన్ని పెట్టిబూర్జువా రాజితో విలీనంచేసి వేసేందుకూ మెన్షేవిక్లు కావించు తూన్న యత్నాలయొక్క వినాశకర ఫలితాన్ని లెనిన్ ఎండగట్టాడు.

లిక్విడేషనిజానికి కార్మికులు తమ ఊతను అందివ్వలేదు. 1912 జనవరిలో జరిగిన ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి ప్రాగ్ కాన్ఫరెన్స్ లిక్విడేటర్లను పార్టీనుండి వెళ్లగొట్టింది. పుట 202.

98 పారిస్లో రెండు ఆంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ కాంగ్రెస్లు: రెండవ ఇంటర్నే షనల్ యొక్క మొదటి కాంగ్రెస్, అదే సమయంలో ఫ్రెంచి పోసిబిలిస్టులూ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇంగ్లాండా కలిసి సమావిష్టపరచిన కాంగ్రెస్. పుట 209.

99 ఎఫ్. కెల్లీ-విష్నెవేత్స్కయ పేర ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసినట్టి 1888 మే 2 వ తేదీగల లేఖను లెనిన్ ఉల్లేఖించుతున్నాడు. పుట 210.

100 సార్గ్ పేర ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసినట్టి 1893 జనవరి 18 వ తేదీగల లేఖను లెనిన్ ఉల్లేఖించుతున్నాడు. పుట 211.

101 డెకాజ్విల్ సమ్మె - డెకాజ్విల్లో ప్రభుత్వ సైనికులచే 1886, జనవరిలో అణచి వేయబడినట్టి ఫ్రెంచి గనికార్మికుల సమ్మె. సమ్మె అణచివేతలోనూ సమ్మెదార్లపై కక్షసాధించే చర్యలను సోగించడంలోనూ రాడికల్స్లో సహా బూర్జువా పార్లమెంటు ప్రతినిధులు ప్రభుత్వాన్ని బలపరచారు. ఫలితంగా పార్లమెంటులోని కార్మిక ప్రతిని ధులు రాడికల్స్నుండి చీలిపోయి, కార్మిక ప్రతినిధుల స్వతంత్ర గ్రూపును ఏర్ప రచుకున్నారు. పుట 215.

102 1877-1878 రష్యా-టర్కీ యుద్ధానికి ఇది వర్తిస్తూంది. పుట 217.

103 “మన అభిప్రాయభేదాలు” గురించిన్నీ, రష్యాలో సంభవింపనున్న విప్లవంయొక్క స్వభావం గురించిన్నీ వి. ఐ. జసూలిచ్ పేర ఎంగెల్స్ 1885 ఏప్రిల్ 23 వ ఒక లేఖ రాశాడు. పుట 218.

104 “రైల్వే [సామాజ్య] రాజ్యాంగానికై జర్మన్ ప్రచారయుద్ధం” అనే వ్యాసపరంపరలో “రిపబ్లిక్ కోసం ప్రాణత్యాగం” అనే శీర్షికను గల్గిన వ్యాసమని లెనిన్ ఉద్దేశం. పుట 219.

105 అక్టోబ్రిస్టులు, లేక “అక్టోబరు పదిహేడు సంఘం” — 1905 నవంబరులో స్థాపించబడినట్టి, బడా పారిశ్రామిక బూర్జువావర్గ, బడా భూస్వాముల విప్లవ ప్రతీఘాత పార్టీ. విప్లవంచే బెదరగొట్టబడిన జార్ ప్రజలకు “పౌర స్వేచ్ఛల”నూ, రాజ్యాంగాన్నీ వాగ్దానంచేస్తూ కావించిన అక్టోబరు 17 ప్రణాళికకు ఆడంబరంతో స్వాగతం చెబుతూనే అక్టోబ్రిస్టులు జార్ ప్రభుత్వపు ఆంతరంగిక, వైదేశిక విధానాన్ని నిర్మిబంధంగా బలపరిచారు. బడా పారిశ్రామికవేత్తలలో ఒకడైన గుచ్కోవ్, బ్రహ్మాండమైన జమీ ఎస్టేట్లకు అధిపతి అయిన రొడ్జ్యాన్కో అక్టోబ్రిస్టులకు నాయకులు. పుట 222.

106 1907 జూన్ 3 (16) తేదీ రాజ్యాంగంపై దెబ్బతీత — 1907 జూన్ 3 న రాజ్యాంగంపై జరిగిన అభివృద్ధి నిరోధకపు దెబ్బతీత; ఈ దెబ్బతీతలో ప్రభుత్వం రెండవ స్టేట్ దూమను రద్దుచేసి, దూమ ఎన్నికల చట్టాన్ని సవరించింది. భూస్వాములనుండీ, పారిశ్రామిక, వాణిజ్య బూర్జువావర్గంనుండీ ఎన్నుకొనబడే ప్రతినిధుల సంఖ్య అధికమయే అవకాశం కొత్త చట్టంలో పొందుపరచబడింది. అదే సమయంలో అదివరకే తక్కువగా వున్న రైతు, కార్మిక ప్రతినిధుల సంఖ్య ఎన్నోరెట్లు కుంచింది వేయబడింది. ఆసియాఖండపు రష్యాలోని జనసంఖ్యలోని అధికభాగానికి ఈ కొత్త చట్టం ఎన్నిక హక్కు లేకుండాచేసి, పోలెండ్, కాకనన్ ప్రాతినిధ్యాన్ని సగానికి తగ్గించి వేసింది. కొత్త చట్టం ప్రకారం 1907 నవంబరులో ఎన్నుకోబడిన మూడవ స్టేట్ దూమలో అత్యధికసంఖ్యాకులు నల్లదండు ముఠాల ప్రతినిధులూ, కాడెట్ ప్రతినిధులూనూ.

ప్లాటీపిన్ అభివృద్ధి నిరోధకం, లేక “మూడవ జూన్ వ్యవస్థ,” ప్రారంభానికి జూన్ 3 న తేదీ రాజ్యాంగంపై దెబ్బతీత నాంది పలికింది. పుట 223.

107 మొల్చాలిన్ తత్వము — “తెలివితేటలు కడగండ్రకు దారితీస్తున్నాయి” అనే గ్రిబొయే దోవ్ నాటకంలో ఒక పాత్ర అయిన మొల్చాలిన్ నామంనుండి ఈ పదం వ్యుత్పత్తి — దాస్యభావానికీ, ఇచ్చకాలరాయిడి మనస్తత్వానికీ పర్యాయపదం. పుట 223.

108 చూ. ఎల్. కూగెలమన్ పేర కె. మార్క్స్ రాసినట్టి 1869 మార్చి 3 వ తేదీ లేఖ. పుట 226.

109 బలలైకిన్ — రష్యన్ రచయిత సర్టికోవ్-శ్చెడ్రీన్ రచించిన “ఆధునిక ప్రశాంతజీవిత గాథ”లో ఒక పాత్ర, తన స్వార్థ ప్రయోజనాలనే అన్నిటికంటే ఉత్కృష్టంగా పెట్టుకున్నట్టి తణుకు బెణుకులేని వదరుబోతు, సాహసికుడు, అబద్ధాలరాయు డూనూ. పుట 228.

110 నవీన-కాంటియన్లు — జర్మనీలో పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది మధ్యకాలంలో బూర్జువా తత్వ శాస్త్రంలో రూపొందిన ఒక అభివృద్ధి నిరోధక ధోరణికి ప్రతినిధులు. కాంట తత్వ శాస్త్రంలోని భౌతికవాద అంశాలను పక్కకు నెట్టివేసి, ఆ తత్వశాస్త్రంలో అత్యంత అభివృద్ధి నిరోధక భావశాస్త్రీయ అంశాలను వీరు పునః నెలకొల్పారు. “కాంట వైపు తిరిగి మరలుదాం” అనే నినాదం ఒక మునుకుగా ఉపయోగించుకుని, కాంట భావవాద పునస్థాపనను వీరు ఉపదేశించి, గతితార్కిక, చారిత్రక భౌతికవాదానికి వ్యతిరేకంగా వీరు పోరాడారు. “లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాఖ్, మరియు సాంప్రదాయక జర్మన్ తత్వశాస్త్రపు అంతము” అనే తన గ్రంథంలో ఎంగెల్స్ నవీన-కాంటియన్లను “అభివృద్ధి నిరోధక సిద్ధాంతకర్తలు,” దౌర్భాగ్యపు వరణతత్వజ్ఞులు, పితలాటకపు మనుషులు” అని వర్ణించాడు.

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్లలోని నవీన-కాంటియన్లు (ఇ. బెర్న్స్టెయిన్, సి. స్మిడ్జ్, తదితరులు) మార్క్సిస్టు తత్వశాస్త్రాన్నీ, ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్నీ, వర్గ పోరాట శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ సిద్ధాంతాన్నీ తిరుగదోడారు. నవీన-కాంటియ నిజాన్ని రష్యాలో సమర్థించినవారు పి.బి.స్మూత్వె, ఎన్.ఎన్.బుల్గాకోవ్ తదితరు లూనూ.

“నరోదిజంలోని ఆర్థిక విషయమూ, దీనిపై మిస్టర్ స్మూత్వె పుస్తకంలో విమర్శ (బూర్జువా సారస్వతంలో మార్క్సిజం ప్రతిబింబం)” (1895), “విమర్శనారహిత విమర్శ” (1900) అనే తన తొలి గ్రంథాల్లోనే లెనిన్ రష్యన్ గడ్డపై నవీన-కాంటియనిజాన్ని నాటిన “లీగల్ మార్క్సిస్టుల”కు వ్యతిరేకంగా ధ్వజమెత్తాడు. ఇ. బెర్న్స్టెయిన్, సి.స్మిడ్జ్ల నవీన-కాంటియనిజాన్ని “అభివృద్ధి నిరోధక బూర్జువావర్గపు అభివృద్ధి నిరోధక సిద్ధాంతం” అని జి.వి.ప్లేహానోవ్ వర్ణించుతూ రాసిన వ్యాసాలకు (ఈ వ్యాసాలు 1890 సంవత్సరాల అంతంలో విదేశాలలో ప్రచురించబడ్డాయి) లెనిన్ స్వాగతం చెప్పాడు. “భౌతికవాదమూ,

ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ” అనే లెనిన్ గ్రంథంలో (1909) నవీన-కాంటియన్ తత్వశాస్త్రం విస్తృత విమర్శకు పాల్పెట్టబడింది. నవీన-కాంటియన్ల స్వకీయగతాత్మక భావవాద తత్వశాస్త్రం ప్రకృతి సమాజాల శాస్త్రీయ గ్రహణకు శత్రువని లెనిన్ తన తత్వశాస్త్ర గ్రంథాలలో నిరూపించి, బూర్జువా భావశాస్త్రంగా దాని వర్గ సారాన్ని బయటపెట్టాడు. వర్తమానకాలంలో, నవీన-కాంటియన్ భావాలు మార్క్సిజం-లెనినిజంపై తాము సాగించే యుద్ధంలో సామ్రాజ్యవాద అభివృద్ధి నిరోధక తత్వశాస్త్రపు సమర్థకులచే ఉపయోగించబడుతున్నాయి. పుట 237.

111 చూ. కె. మార్క్స్, “పెట్టుబడి”, 1 వ సంపుటి. (రెండవ కూర్పుకు మలి పలుకు). పుట 237.

112 దీని తర్వాత అనతికాలంలోనే లెనిన్ “భౌతికవాదమూ, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ” అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు (ప్రచురణ: మే 1909). ఈ గ్రంథంలో లెనిన్ బౌగ్డొనోవ్, తదితర రివిజనిస్టులనూ, వీరి తాత్విక గురువులు అవెనారియున్, మాఖ్ లసూ వినాశకరమగు విమర్శకు గురిచేశాడు. లెనిన్ గ్రంథం మార్క్సిజం సైద్ధాంతిక ప్రాతిపదికలకు ఒక సమర్థన, ఎంగెల్స్ మరణంనుండి లెనిన్ గ్రంథం వెలువడినంతవరకూ గడచిన కాలంలో విజ్ఞానశాస్త్రమూ, ప్రత్యేకంగా ప్రకృతి శాస్త్రమూ సాధించిన విజయాలకు ఒక భౌతికవాద సూత్రీకరణ. పుట 238.

113 “విప్లవాత్మక సిండికలిజం” — పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది అంత్యమందు అనేక పాశ్చాత్య యూరపియన్ దేశాల కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో తలెత్తిన ఒక పెట్టిబూర్జువా, అర్ధ-అరాజకవాద ధోరణి.

కార్మికవర్గపు రాజకీయ పార్టీయొక్క అవశ్యకతనూ, పార్టీయొక్క శ్రామిక వర్గ నియంతృత్వంయొక్క అగ్రగామి పాత్రనూ సిండికలిస్టులు నిరాకరించారు. పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని ప్రేడ్ యూనియన్లు (“సిండికేట్లు”) కూలదోసి, కార్మికుల సాధారణ సమ్మె జరపడం ద్వారానూ విప్లవానికి దిగకుండానూ ఉత్పత్తి నిర్వహణను హస్తగతం చేసుకోవడానికి వాటికి వీలవుతుందని వీరు సమర్థించారు. “అనేక దేశాలలో విప్లవాత్మక సిండికలిజం అవకాశవాదంయొక్క, రిఫార్మిజంయొక్క, పార్లమెంటరీ జడ్డితనంయొక్క తక్షణ, అనివార్య ఫలితము” అని లెనిన్ చూపెట్టాడు. (V. I. Lenin, Preface to Voinov's (A. V. Lunacharsky) pamphlet. “Attitude of the Party to Trade Unions.” [వోయినోవ్ (ఎ.వి.

లునచార్స్కి) రాసిన “ట్రేడ్ యూనియన్ల పట్ల పార్టీ వైఖరి” అనే పాంఫ్లెట్‌కు వి.ఐ. లెనిన్ రాసిన పీఠిక] (*Collected Works*, Vol. 13.) పుట 243.

114 చూ. ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “ఉహజగత్తునుండి విజ్ఞాన శాస్త్రంగా సోషలిజం అభివృద్ధి” ఇంగ్లీషు కూర్పుకు ఉపోద్ఘాతం. [*“Socialism: Utopian and Scientific,”* Introduction to the English edition.] పుట 247.

115 ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన ఈ కింది గ్రంథాలను గురించి లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు: “డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండన” (1878), “లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాచ్, మరియు సాంప్రదాయ జర్మన్ తత్వశాస్త్రపు అంతము,” “ఉహజగత్తునుండి విజ్ఞాన శాస్త్రంగా సోషలిజం అభివృద్ధి” 1892 ఇంగ్లీషు కూర్పుకు ఉపోద్ఘాతం. పుట 248.

116 సినోద్ — రష్యన్ ఆర్థడాక్స్ చర్చ్ (రష్యాలో వుండిన ప్రమాణిక చర్చ్) యొక్క ప్రధానాంగం (1721–1917) పుట 259.

117 కె. మార్క్స్ రాసిన “ప్రాస్పెక్ట్ అంతర్యుద్ధం” అనే పాంఫ్లెట్‌కు ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన ఉపోద్ఘాతానికి ఇది వర్తిస్తుంది. పుట 261.

118 దైవనిర్మితం — మార్క్సిజంపై శత్రుత్వం వహించిన ఒక మతతాత్విక ధోరణి; 1905 – 1907 విప్లవం ఓటమిచెందిన తర్వాత ప్లాత్రిపిన్ అభివృద్ధి నిరోధక కాలంలో మార్క్సిజంతో తెగతెంపులు చేసుకున్న పార్టీ మేధావుల ఒక విభాగంలో ఈ ధోరణి పాడమౌపింది.

ఈ “దైవనిర్మితం” వ్యక్తులు (లునచార్స్కి, బజారోవ్, వగైరాలు) ఒక కొత్త, “సోషలిస్టు” మతాన్ని బోధించారు, మతంతో మార్క్సిజానికి పోత్తుకుది రేండుకు ప్రయత్నించారు. ఒకప్పుడు మక్సీమ్ గోర్కీ “దైవనిర్మితం” వ్యక్తులను అనుసరించాడు. “ప్రాతెతారియ్” పత్రికయొక్క విస్తృతీకరించబడిన సంపాదకవర్గ సభ (1909) ఈ “దైవనిర్మిత” ధోరణిని ఖండించి, “శాస్త్రీయ సోషలిజానికి ఈ విధంగా వక్రభాష్యాలు చెప్పడము”ను తిరస్కరించుతూందని ఒక ప్రత్యేక తీర్మానంలో ఉద్ఘాటించింది.

తన “భౌతికవాదమూ, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాదమూ” గ్రంథం తోనూ, 1908 ఫిబ్రవరి-ఏప్రిల్ నెలలలోనూ, 1913 నవంబరు-డిసెంబరు నెలలలోనూ తాను గోర్కీపేర రాసిన లేఖలలోనూ “దైవనిర్మిత” ధోరణియొక్క అభివృద్ధి నిరోధక స్వభావాన్ని లెనిన్ బైటబెట్టాడు. పుట 267.

119 “వేహి” [“ప్రధాన శకములు”] – 1909 వసంతంలో మాస్కోలో ప్రచురించబడిన విప్లవప్రతీఘాత లిబరల్ బూర్జువావర్గ ప్రతినిధులు ఎన్. బెర్ద్యాయెవ్, ఎన్. బుల్గాకొవ్, పి. స్టూవె, ఎమ్. గెర్షెన్జోన్, తదితరులచే రచించబడిన కాడెట్ వ్యాస సంకలనం. రష్యన్ మేధావిస్తరాన్ని గురించి రాసిన వ్యాసాలలో ఈ “వేహి” రచయితలు వి.జి. బెలీన్స్కి, ఎన్.జి. చెర్నిషేవ్స్కితో సహా రష్యన్ ప్రజల అత్యుత్తమ ప్రతినిధుల విప్లవాత్మక-ప్రజాస్వామిక సంప్రదాయాలను అప్రతిష్ఠ పాల్పెడి, 1905 విప్లవోద్యమాన్ని తిట్టిపోసి, బూర్జువావర్గాన్ని “ప్రజల దురాగ్రహం” నుండి జార్ ప్రభుత్వం తన “సన్నీలతోనూ, జైళ్లతోనూ” రక్షించినందుకు జార్ ప్రభుత్వాన్ని అభినందించారు. నిరంకుశ పరిపాలనకు సేవచేయవలసిందని మేధావి స్తరానికి ఈ రచయితలు విజ్ఞప్తిచేశారు. పుట 268.

120 “యువకులు” – జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల మధ్య 1890 లో తలెత్తిన ఒక పెట్టి బూర్జువా, అర్థ-అరాజక ప్రతిపక్ష గ్రూపు. ఈ గ్రూపులో ప్రధానంగా యువ రచయితలు, విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులూ వుండేవారు (ఇందువల్లనే ఈ గ్రూపుకు ఈ పేరు వచ్చింది). పార్టీ సిద్ధాంతకర్తల, నాయకుల పాత్ర తమకే చెందు తుందని వీరు వాదించారు. సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం (1878–1890) అంత మొందించబడిన తర్వాత పార్టీ క్రియాకలాపంలో వచ్చిన నూతన పరిస్థితులను వీరు అర్థంచేసుకోలేక, పోరాటంయొక్క చట్టబద్ధమైన రూపాల ఉపయోగాన్ని వీరు తిరస్కరించి, పెట్టిబూర్జువావర్గపు ప్రయోజనాలను కాపాడుతూందనే నేరాన్నీ, అవకాశవాదాన్ని అనుసరించుతూందనే నిందనూ పార్టీపై మోపారు. “యువకుల” ప్రతికూలతను ఎఫ్. ఎంగెల్స్ బహిరంగంగా ఖండించాడు.

1891 అక్టోబరులో జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్ల ఏర్ఫుర్ట్ కాంగ్రెస్ ఈ గ్రూపు నాయకులలో కొందరు పార్టీనుండి వెళ్లగొట్టింది. పుట 276.

121 “జూబ్రి” (రష్యన్ భాషలో “జూబ్రి” అనగా అడవిమృగాలు) – భూస్వాముల అభివృద్ధి నిరోధకంయొక్క అతివాద కుడి పక్షపు ప్రతినిధులకు రష్యన్ రాజకీయ సారస్వతంలో ప్రయోగించబడిన వ్యంగ్యనామం. పుట 281.

122 ఒత్జావీజం (వెనక్కి పిలుచుట అనే అర్థంగల “ఒత్జావ్” అనే రష్యన్ మాటనుండి వ్యుత్పత్తి) – 1905–1907 విప్లవం ఓటమిచెందిన తర్వాత బోల్షెవిక్ల లోని ఒక విభాగంలో (బొగ్దానోవ్, అలెక్సీన్స్కి, లునచార్స్కి, వగైరాలు) తలెత్తిన అవకాశవాద ధోరణి. చట్టబద్ధమైన కార్యకలాప రూపాన్ని ఉపయోగించడానికి

ఒత్జవీస్తులు వ్యతిరేకించి, స్టేట్ దూమనుండి సోషల్-డెమోక్రాట్ సభ్యులను వెనక్కి పిలిపించేయాల్సిందనీ, ట్రేడ్ యూనియన్లలోనూ, చట్టబద్ధమైన తదితర రాశి ఆర్గనైజేషన్లలోనూ కార్యకలాపాన్ని నిలిపివేయాల్సిందనీ వీరు డిమాండు చేశారు. పుట 283.

- ¹²³ “పర్వతమూ,” “జిరోండా” — పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చరమంలో జరిగిన ఫ్రెంచి బూర్జువా విప్లవకాలంలో బూర్జువావర్గంలోని రెండు రాజకీయ గ్రూపులు. ఆ కాలపు విప్లవాత్మక వర్గమైనట్టి బూర్జువావర్గంయొక్క మరింతగా నిష్కర్షయైన ప్రతినిధులకు “పర్వతేయలు” (మోంటనార్డ్లూ), లేక “జాకొబిన్లూ” అనే పేరు వచ్చింది; నిరంకుశత్వమూ, ప్యూడల్ వ్యవస్థలు అంతమొందించబడాలని వీరు కోరారు. వీరితో విభేదించిన “జిరోండిస్టులు” విప్లవానికి విప్లవప్రతీఘాతానికి మధ్య ఊగిసలాడుతూ, ఏకరాజాధిపత్యంతో రాజీ విధానాన్ని అనుసరించారు. సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమంలోని అవకాశవాద ధోరణికి “సోషలిస్టు జిరోండ్” అనే పదాన్నీ, విప్లవాత్మక సోషల్-డెమోక్రాట్లకు “పర్వతం” లేక శ్రామికవర్గపు జాకొబిన్లు అనే పదాన్నీ లెనిన్ అన్వయించాడు. పుట 286.

- ¹²⁴ జేమ్స్కి అధికారి — జారిస్టు రష్యాలో స్థానిక భూస్వామి-కులీనవంశస్థులనుండి నియమితులైన గ్రామీణ అధికారులు. వీరికి రైతులపై పరిపాలనా, న్యాయశాఖలకు సంబంధించిన ఆధికారాలూ వుండేవి. పుట 287.

- ¹²⁵ లిక్విడేటర్లు — చూ: 97 వ వివరణ.

- ¹²⁶ కె. మార్క్స్ను గురించి విల్ హెల్మ్ లీబ్ క్షెఫ్ట్ స్మృతులను లెనిన్ ప్రస్తావిస్తున్నాడు. పుట 300.

- ¹²⁷ చూ. కె. మార్క్స్ “Konfidentielle Mitteilung” [“రహస్య వర్తమానం.”] పుట 321.

- ¹²⁸ చూ. కె. మార్క్స్, ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “‘Neue Rheinische Zeitung’ వ్యాసాలు.” లెనిన్ ఇచ్చిన ఉల్లేఖన ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రచించిన “Der Prager Aufstand” [“ప్రాగ్ తిరుగుబాటు”] వ్యాసంనుండి ఉటంకించబడింది. పుట 322.

- ¹²⁹ చూ. ఎఫ్. ఎంగెల్స్ పేర 1867 నవంబరు 2 వ తేదీన మార్క్స్ రాసిన లేఖ. పుట 322.

- 130 చూ. ఎఫ్. ఎంగెల్స్, "Der demokratische Panslawismus" ["ప్రజాస్వామిక పాన్ స్లావిజం"]. పుట 324.
- 131 త్విమ్మర్వాల్డ్ వామపక్షపు గ్రూప్ - 1915 సెప్టెంబరు తొలి రోజుల్లో స్వీట్జర్లాండ్ లోని త్విమ్మర్వాల్డ్ గ్రామంలో సమావేశమైన మొదటి అంతర్జాతీయ సోషలిస్టుల కాన్ఫరెన్స్ లెనిన్ చే ఏర్పాటుచేయబడింది. యుద్ధానికి వ్యతిరేకమైన అంతర్జాతీయ ఉద్యమం అభివృద్ధిలో "మొదటి ఆడుగు" అని ఈ కాన్ఫరెన్స్ ను లెనిన్ అభివర్ణించాడు. లెనిన్ నాయకత్వంకింద వుండిన బోల్షెవిక్లు ఒక్కరే త్విమ్మర్వాల్డ్ వామపక్షపు గ్రూప్ లో సరైనట్టి, పూర్తిగా సుసంగతమైనట్టి స్థానాన్ని తీసుకున్నారు. పుట 331.
- 132 చూ. కె. మార్క్స్, "యాయీ బోనపార్ట్ యొక్క పద్దెనిమిదవ బ్రామేర్" గ్రంథం రెండవ కూర్పుకు ఉపోద్ఘాతం. పుట 337.
- 133 ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ - మెన్షెవిక్ లిక్విడేటర్లచేతనూ, అన్ని పార్టీ వ్యతిరేక గ్రూపులూ ధోరణుల ప్రతినిధులచేతనూ జరుపబడినట్టి ఆగస్టు కాన్ఫరెన్స్ చే 1912 లో స్థాపించబడిన మెన్షెవిక్ల సారథ్యకేంద్రం. పుట 338.
- 134 యుద్ధ పరిశ్రమ కమిటీలు రష్యాలో సామ్రాజ్యవాద బడా బూర్జువావర్గంచే 1915 లో స్థాపించబడ్డాయి. కార్మికులపై ప్రభావం ప్రసరింపజేయడానికి, మాతృదేశపు రక్షణభావాన్ని వారిలో పెంపొందించడానికి బూర్జువావర్గం ఈ కమిటీలకింద ప్రత్యేకపు "కార్మికుల గ్రూపుల"ను ఏర్పాటుచేసింది. యుద్ధసామగ్రిని ఉత్పత్తిచేసే ఫ్యాక్టరీలలో ఉత్పాదకశీలకత్తిని మరింతగా హెచ్చుచేసేందుకు కార్మికులలో ఆందోళన సాగించగల కార్మికుల ప్రతినిధులను ఈ కమిటీలలోకి తీసుకోవాలని బూర్జువావర్గం అభిలషించింది. బూర్జువావర్గంచే ప్రతిపాదించబడిన ఈ బూటకపు దేశభక్తియుత సంస్థలలో మెన్షెవిక్లు క్రియాశీలమైన పాత్రను తీసుకున్నారు. కార్మికులలోని అధికసంఖ్యాకవర్గపు సహాయంతో బోల్షెవిక్లు యుద్ధ పరిశ్రమ కమిటీలను విజయవంతంగా బోయ్కాట్ చేశారు. పుట 347.
- 135 ఛెయిద్జె గ్రూప్ - నాల్గవ దూమలో ఎన్.ఎస్. ఛెయిద్జె నాయకత్వం వహించిన మెన్షెవిక్ గ్రూప్. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో (1914-1918) దూమలోని మెన్షెవిక్ గ్రూప్ మధ్యస్థ స్థానం తీసుకుని, రష్యన్ సోషల్-జాతీయ దురహంకారుల విధానానికి పూర్తిగా అండదండలను ఇచ్చింది. పుట 350.

136 “నాషే దేటో” (“మన కార్యం”) – మెన్షేవిక్ మాసపత్రిక; 1914 లో నిలిపివేయబడినట్టి, రష్యోలోని లిక్విడేటర్లు, సోషల్-జాతీయ దురహంకారుల ప్రధాన వాణి; “నాష జార్య” (“మన ఉషారాగం”) స్థానే ఇది 1915 లో పెట్రోగ్రాడ్ నుండి వెలువడింది.

“గోలోన్ తుదా” (“శ్రమ వాణి”) – చట బద్ధమైన ఒక మెన్షేవిక్ వార్తాపత్రిక; “నాష్ గోలోన్” (“మన వాణి”) నిలిపివేయబడిన తరువాత ఇది 1916 లో సమారనుండి వెలువడింది. మూడు ప్రతులు వెలువడ్డాయి. పుట 350-351.

137 “Jugend Internationale” (“యువజన ఇంటర్నేషనల్”) – త్విమ్మర్వాల్డ్ వామపక్షపు గ్రూప్ ను అనుసరించినట్టి సోషలిస్టు యువజన ఆర్గనైజేషన్ల పత్రిక; 1915 సెప్టెంబరు నుండి 1918 మే వరకు జ్యూరిచ్ నుండి వెలువడింది. పుట 354.

138 “ఇంటర్నాత్సియొనాలె” గ్రూప్ (తదుపరి “స్పార్టాకున్” సంఘం) మొదటి ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద యుద్ధం (1914-1918) ప్రజ్వరిల్లినప్పుడు జర్మన్ వామపక్షపు సోషల్-డెమోక్రాట్లు కె. లీబ్ క్నెఖ్ట్, ఆర్. లుక్సెంబర్గ్, ఎఫ్. మేరింగ్, కె. త్సేత్కిన్ తదితరులచే స్థాపించబడింది. 1916 జనవరిలో జరిగిన జర్మన్ వామపక్షపు సోషల్-డెమోక్రాట్ల అఖిలజర్మన్ కాన్ఫరెన్స్ లో అంతర్జాతీయ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమం యొక్క కర్తవ్యాలపై ఆర్. లుక్సెంబర్గ్ చే సంకలనం చేయబడి ప్రతిపాదించబడిన సంగ్రహ సుత్రీకరణలను గ్రూపు ఆమోదించింది. “ఇంటర్నాత్సియొనాలె” గ్రూప్ ప్రజారాసుల మధ్య విప్లవాత్మక యుద్ధవ్యతిరేక ప్రచారాన్ని సాగించి, జర్మన్ సామ్రాజ్యవాదం యొక్క బందిపోటు విధానాన్నీ, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ నాయకుల ద్రోహాన్నీ బట్టబయలు చేసింది. కాని సిద్ధాంతానికి ఎత్తుగడలకీ సంబంధించిన ప్రధాన సమస్యలపై ఈ గ్రూపు ఫోరమ్మైన తప్పులనుండి బయటపడలేక పోయింది. మార్క్సిస్టు భాష్యేనికి అనుగుణ్యమైన జాతులకుగల స్వయంనిర్ణయ హక్కు సూత్రాన్ని (అనగా, విడివడిపోవడమూ, స్వతంత్ర రాజ్యాలుగా రూపొందడమూ వరకున్నా వీటితో కలిపిన్నీ స్వయంనిర్ణయం) వీరు నిరాకరించారు; సామ్రాజ్యవాద శకంలో జాతీయ విముక్తి యుద్ధాలు సాధ్యం కావన్నారు; విప్లవాత్మక పార్టీ పాత్రను తక్కువ అంచనా కట్టారు; ఉద్యమం యొక్క అయత్నకృతానికి ఆత్యధికమైన విలువను ఇచ్చారు.

ఈ గ్రూపు తప్పులను లెనిన్ తాను రచించిన “యూనియన్ పాంఫ్లెట్”, “శ్రామికవర్గ విప్లవం యొక్క యుద్ధ కార్యక్రమం” అనే పాంఫ్లెట్లలో విమర్శించి

- చాడు. 1917 లో “ఇంటర్నాల్ యొనాలె” గ్రూప్ తన ఆర్గనైజేషన్ స్వతంత్ర్యాన్ని నిలబెట్టుకుంటూనే మధ్యస్థ స్థానాన్ని తీసుకున్న జర్మన్ స్వతంత్ర సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీతో చేరింది. జర్మనీలో 1918 నవంబరు విప్లవం తర్వాత ఈ గ్రూపు స్వతంత్ర పార్టీతో తెగతెంపులు చేసుకుని, అదే సంవత్సరం డిసెంబరులో జర్మన్ కమ్యూనిస్టు పార్టీని స్థాపించింది. పుట 355.
- 139 చూ. ఎఫ్. ఎంగెల్స్, “Internationales aus dem ‘Volksstaat’ (1871–1875)” [“‘ఫోల్క్స్ స్టాట్’ [ప్రజారాజ్యం] ప్రతికనుండి అంతర్జాతీయాలు (1871–1875”)] సంకలనానికి పీఠిక.” పుట 359.
- 140 చూ. సోర్గే పేర 1886 నవంబరు 29 వ తేదీ ఎఫ్. ఎంగెల్స్ లేఖ. పుట 364.
- 141 గ్యోతే రచించిన “ఫిన్ట్” నుండి మెఫిస్టాఫెలెస్ వచనాలను (1 వ భాగం, 4 వ రంగం, “ఫిన్ట్ పఠనమందిరం”) లెనిన్ ఉటంకించుతున్నాడు. పుట 367.
- 142 “ఘనతవహించిన రాజుగారి ప్రతిపక్షం” 1909 జూన్ 19 (జూలై 2) న లార్డ్ మేయర్ ఆఫ్ లండన్ ఇచ్చిన లంచన్ విందులో కాడెట్ నాయకుడు పి. ఎన్. మిలుకోవ్ ఉపయోగించిన పదబంధం. ఈ విందులో అతడు ఇలా అన్నాడు: “బడ్జెట్ ను అదుపులో పెట్టుతూ శాసననిర్మాణ సభ రష్యాలో మనుతూన్నంత కాలమూ రష్యన్ ప్రతిపక్షం ఘనతవహించిన రాజుగారి ప్రతిపక్షంగానే వుంటుందిగాని, ఘనత వహించిన రాజుగారికి ప్రతిపక్షంగా మాత్రం వుండదు” (“రెచ్”, నెం. 167, జూన్ 21 (జూలై 4) 1909). పుట 370.
- 143 “జార్ వుండకూడదు, కార్మికుల ప్రభుత్వం వుండాలి” – తొలిసారిగా 1905 లో పార్లమెంట్ ముందుకు తీసుకురాబడిన బోల్షెవిక్ వ్యతిరేక నినాదం. శాశ్వత విప్లవం, రైతాంగంలేని విప్లవం, అనే బ్రాట్స్కి “సిద్ధాంతం” యొక్క ప్రాతిపదిక సూత్రాలలో ఒకటి ఈ నినాదం. ప్రజల ఉద్యమంలో శ్రామికవర్గం చోదకపాత్రను తీసుకోవడంతో సోషలిస్టు విప్లవంలోకి ప్రవృద్ధి చెందుతూన్న బూర్జువా-డెమోక్రాటిక్ విప్లవం అనే లెనిన్ సిద్ధాంతానికి ప్రతిగా ఈ నినాదం ప్రతిపాదించబడింది. పుట 370.
- 144 చూ. కె. మార్క్స్, “ప్రాస్చుర్ అంతర్యుద్ధం. ఇంటర్నేషనల్ వర్కింగ్ మెన్స్ ఎసోసియేషన్ జనరల్ కన్ఫెరెన్స్ ప్రసంగం,” మరియు, ఈ రచనకు ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన పీఠిక. పుట 370.

145 జి. వి. ప్లేహానావ్ రచించినట్టి, 1894 లో బెర్లిన్ లో జర్మన్ భాషలో తొలిసారి ప్రచురించబడినట్టి “అరాజకవాదమూ, సోషలిజమూ” అనే రచన గురించి లెనిన్ ప్రస్తావించుతున్నాడు. పుట 372.

146 చూ. కె. మార్క్స్, “ప్రొఫెసర్ అంతర్యుద్ధం.” పుట 381.

147 ప్లేలాక్ — షేక్స్పియర్ రచించిన “వెనిస్ వర్తకుడు” అనే సుఖాంత నాటకంలో ధనికుడైన యూదుని పాత్ర. పుట 390.

148 రష్యన్ రచయిత — ఎన్. జి. పొమ్యోవ్స్కి రచించిన “మతపాఠశాల రేఖాచిత్రాలు” అనే నవలలో మతపాఠశాల విద్యార్థుల జీవితం వర్ణించబడింది. పుట 399.

149 పెట్రోగ్రాడ్, మాస్కోలకు ఇది వర్తించుతూంది. పుట 399.

150 కొర్నిలోవ్ ఉదంతం — 1917 ఆగస్టులో సర్వసేనాధిపతి జనరల్ కొర్నిలోవ్ నాయకత్వాన జరిగినట్టి బూర్జువావర్గమూ భూస్వాముల విప్లవప్రతీఘాత తిరుగుబాటుకు ఇది వర్తిస్తూంది. తిరుగుబాటుదార్లు, పెట్రోగ్రాడ్ ను స్వాధీనం చేసుకోవడమూ, బోల్ షెవిక్ పార్టీని నాశనం చేయడమూ, సోవియట్లను రద్దుచేయడమూ, మిలిటరీ నియంతృత్వాన్ని దేశంలో నెలకొల్పడమూ, ఏకరాజాధిపత్యాన్ని పునరుద్ధరించడమూ తమ లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.

బోల్ షెవిక్ల పార్టీచే నడిపించబడినట్టి కార్మికులూ కర్షకులచే కొర్నిలోవ్ తిరుగుబాటు అణచివేయబడింది. ప్రజారాశి ఒత్తిడికింద తాత్కాలిక ప్రభుత్వానికి కొర్నిలోవ్ నీ అతని కుమ్మకుదార్లనూ ఆరెస్టు చేసి, వారిని విచారణకు నిలబెట్ట వలసినదిగా ఆజ్ఞ మంజూరు చేయక తప్పిందికాదు. విప్లవాన్ని నాశనం చేసివేయడానికి బూర్జువావర్గమూ భూస్వాములూ చేసిన యత్నం విఫలమైపోయింది. కొర్నిలోవ్ తిరుగుబాటు అణచివేయబడిన తర్వాత, బోల్ షెవిక్ పార్టీ పలుకుబడి ప్రజా రానులలో పెరగజొచ్చింది. సోవియట్ల బోల్ షెవికీకరణ కాలావధి దేశమంతటా ప్రారంభమైంది. పుట 399.

151 అఖిల రష్యే డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్ రాజ్యాంగయంత్ర అధికారం అనే ప్రశ్నను చర్చించేందుకై మెన్ షెవిక్లచేతనూ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలచేతనూ సమావిష పరచబడిన ఈ కాన్ఫరెన్స్ 1917 సెప్టెంబరు 14 నుండి సెప్టెంబరు 22 (సెప్టెంబరు 27 — అక్టోబరు 5) వరకు పెట్రోగ్రాడ్ లో జరిగింది. ఈ కాన్ఫరెన్స్ కు

1500 డెలిగేట్లు హాజరయారు. కార్మిక, రైతులనుండి ప్రతినిధుల సంఖ్యను తగ్గించేందుకూ, వివిధ పెట్టీబూర్జువా, బూర్జువా ఆర్గనైజేషన్లనుండి ప్రతినిధుల సంఖ్యను హెచ్చించి, తద్వారా తమకు అధికసంఖ్యాకవర్గం లభించేందుకు మెన్షేవిక్ల, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీల నాయకులు సర్వవిధాలా ప్రయత్నించారు. కాన్ఫరెన్స్ సమావేశకర్తలు ప్రవర్తమానమవుతూన్న విప్లవంనుండి ప్రజల దృష్టిని మళ్లించేందుకు అభిలషించారు.

మెన్షేవిక్లనూ సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలనూ బట్టబయలుచేసేందుకుగాను కాన్ఫరెన్స్ను ఒక వేదికగా ఉపయోగించుకునే లక్ష్యంతో బోల్షేవిక్లు కాన్ఫరెన్స్లో పాల్గొన్నారు.

ప్రాథమిక పార్లమెంటును (రిపబ్లిక్ తాత్కాలిక కాన్సిల్) ఏర్పాటుచేసేందుకు డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్ సెప్టెంబరు 19 (అక్టోబరు 1) న నిశ్చయించింది. రష్యాలో పార్లమెంటరీ వ్యవస్థ స్థాపించబడిందనే నమ్మకం కల్గించేందుకు చేసిన ప్రయత్నం ఇదంతానూ. తాత్కాలిక ప్రభుత్వం అనుమతించిన శాసనం ప్రకారం, ప్రాథమిక పార్లమెంటు ప్రభుత్వంయొక్క సమాలోచన సంస్థగా ఉద్దేశించబడింది. ఈ ప్రాథమిక పార్లమెంటులో పాల్గొన్నట్టయితే విప్లవంయొక్క కర్తవ్యాలను ఈ సంస్థ నేరవేర్చగల్గుతుందనే భ్రాంతి వ్యాపించుతుంది కాబట్టి, ఈ ప్రాథమిక పార్లమెంటును బోయ్కాట్ చేయాలిందని లెనిన్ నిశ్చయంగా ఉద్ఘాటించాడు. లెనిన్ చేసిన ప్రతిపాదనను పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీ చర్చించి, ప్రాథమిక పార్లమెంటులో పాల్గొనడమును సమర్థించిన కామెనెన్ తదితర లొంగుబాటుదార్లు వ్యతిరేకతను అధిగమించిన తర్వాత, ప్రాథమిక పార్లమెంటునుండి బోల్షేవిక్ ప్రతినిధులను వెనక్కి పిలిపించేందుకు నిశ్చయించింది.

అక్టోబరు 7 (20) న, ప్రాథమిక పార్లమెంటు ఆవిష్కరించబడిన రోజున, బోల్షేవిక్ ప్రతినిధులు తాము తీసుకున్న స్థానాన్ని వివరించుతూ ఒక ప్రకటనను చదివి, ప్రాథమిక పార్లమెంటునుండి బైటకు వచ్చేశారు. పుట 401.

162 అలెగ్జాండ్రీన్స్కి నాటకశాల — ఈ నాటకశాలలో జరిగింది డెమోక్రాటిక్ కాన్ఫరెన్స్.

ప్రెతాపావ్ లావ్స్కో కోటను — పీటర్ అండ్ పాల్ దుర్గం — వింటర్ పాలెస్కు ఎదురుగా నెవా అవతలి గట్టున వుంది. జారిస్టు రోజులలో రాజకీయ ఖైదీలను ఇక్కడ నిర్బంధంలో వుంచేవారు. ఈ దుర్గంలో పెద్ద ఆయుధ సామగ్రి గిడ్డంగి వుండేది, పెట్రోగ్రాడ్లో ఇది ఒక ప్రధాన వ్యూహకేంద్రంగా ఏర్పడింది. పుట 404.

153 మిలిటరీ కెడెట్లు — జారిస్టు రష్యోలో సైనిక ఆఫీసర్లను తర్ఫీదుచేసే మిలిటరీ పాఠశాల సభ్యులు. పుట 404.

154 “ఆటవిక డివిజన్” — మొదటి ప్రపంచయుద్ధ కాలంలో (1914–1918) ఉత్తర కకేష్యా ప్రాంతపు పర్వత ప్రజలనుండి రిక్రూట్ చేయబడిన స్వచ్ఛంద సైనికులతో ఏర్పడిన సైనిక డివిజన్. విప్లవ పెట్రోగ్రాడ్ పై తాను నడిపించిన సైనిక బలగాలతోని ఒక షాక్ యూనిట్ గా ఈ ఆటవిక డివిజన్ను ఉపయోగించేందుకు జనరల్ కొర్నిలోవ్ ప్రయత్నించాడు. పుట 404.

155 వెండే — ప్రాన్సులో ఒక ప్రాంతం, పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది అంతమందు జరిగిన ఫ్రెంచి బూర్జువా విప్లవ కాలంలో విప్లవప్రతీఘాతానికి పుట్టిల్లు. విప్లవాత్మక ప్రాన్సుకు వ్యతిరేకంగా తమ పోరాటంలో విప్లవప్రతీఘాతకులు కేతలిక్ చర్చయొక్క ప్రబల ప్రభావంకింద వుండినట్టి వెండే ప్రాంతపు వెనుకబడిన రైతులను ఉపయోగించు కున్నారు. పుట 406.

156 “నోవయ జీజ్న్” (“నూతన జీవితం”), “వైర్యోద్” “ముందుకు”) — మెన్షేవిక్ ప్రతికలు.

“దేలో నరోద” (“ప్రజల కార్యం”) — సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ వార్తాపత్రిక. పుట 412.

157 చూ. కె. మార్క్స్, “గోతా కార్యక్రమ విమర్శ” [“Kritik des Gothaer Programms”]. పుట 417.

158 చూ. ఎఫ్. ఎంగెల్స్ 1875 మార్చి 18–28 న ఎ. బేబెల్ పేర రాసిన లేఖ. పుట 422.

159 ఎఫ్. ఎంగెల్స్ రాసిన “Von der Autorität” [“అధికారం గురించి”] అనే వ్యాసాన్ని వి.ఐ. లెనిన్ ఉదాహరించుచున్నాడు. పుట 426.

160 “మిత్రరాజ్య” దేశాలు లేక ఆంటాంట్ — జర్మనీ, ఆస్ట్రియా-హంగేరీ, ఇటలీల సామ్రాజ్యవాద త్రైరాజ్య మిత్రమండలికి ప్రతిగా 1907 లో అంతిమంగా రూపొందినట్టి ఇంగ్లండు, ప్రాన్సు, రష్యాల సామ్రాజ్యవాద కూటమి. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో (1914–1918) అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు, జపాన్, ఇటలీ, ఇతర రాజ్యాలు ఆంటాంట్ తో చేరాయి. పుట 428.

161 మెన్షెవిక్లు, కాడెట్లు, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీలతో ఏర్పడిన ఒక విప్లవప్రతిఘాత గూఢచారి ఆర్గనైజేషనుచే పెట్రోగ్రాడ్ను వశపరచుటకు పన్నిన కుట్రను గురించి లెనిన్ ప్రస్తావించుతున్నాడు. విదేశ గూఢచారి సేవాశాఖల ఆదేశాలనుసరించి పని చేసినట్టి “జాతీయ కేంద్రం” అనే పేరుకల్గిన సంస్థ ఈ ఆర్గనైజేషన్ను నడిపింది. ఈ ఆర్గనైజేషను వేసిన పథకం ప్రకారం, 1919 జూన్ 13 న క్రాస్నయ గోర్క కోటలో పీతూరీ ప్రారంభమైంది.

తీర రక్షణ బలాలకు చెందిన సైనికులూ, బాల్టిక్ నావికాదళపు యుద్ధనౌకలూ పీతూరీని ఆణచివేసేందుకు పంపబడ్డాయి. దాడి చేసిన సైనికబలాలు సముద్రంనుండి భూమినుండి కోటపై విజృంభించాయి. జూన్ 16 న సోవియట్ సైనికబలాలు కోటను ఆక్రమించుకున్నాయి. కుట్రను పన్నిన విప్లవప్రతిఘాతక ఆర్గనైజేషను వెరికి తీయబడి, నాశనం చేయబడింది. పుట 443.

162 బెర్న్ ఇంటర్నేషనల్ - 1919 ఫిబ్రవరిలో బెర్న్లో జరిగిన సోషల్-జాతీయ దురహం కారుల, మధ్యస్థ పార్టీల కాన్ఫరెన్స్లో రెండవ ఇంటర్నేషనల్ పునరుద్ధరించబడింది. పుట 445.

163 సడోవా యుద్ధం (సడోవా గ్రామం బొహేమియా దేశంలో క్యోనిగ్ గేట్స్ నగరానికి సమీపంలో వుంది) 1866 జూలై 3 న జరిగింది; ప్రష్యేయొక్క నిష్కర్ష యైన విజయంతోనూ, ఆస్ట్రియా ఓటమితోనూ అంతమైంది. ఆస్ట్రియా-ప్రష్యన్ యుద్ధం తుది ఫలితాన్ని ఇది నిర్ణయించింది. పుట 449.

164 బ్రెస్ట్-లితోవ్స్క్ శాంతి - సోవియట్ రష్యాకీ, జర్మనీ, ఆస్ట్రియా-హంగేరీ, టర్కీ, బల్గేరియాలకూ జరిగిన శాంతి సంధి. ఈ సంధిపై 1918 మార్చి 3 న బ్రెస్ట్-లితోవ్స్క్లో సంతకాలు జరిగాయి. ఈ సంధి షరతులు పట్టపగలు నిలుపుదోపిడి కంటే ఏ విధంగానూ తీసిపోవు; యువక సోవియట్ రిపబ్లిక్ తాత్కాలికంగా బల హీనస్థితిలో వుంది కదా అని చెప్పి, జర్మనీ రష్యాపై ఈ షరతులను విధించింది. జర్మనీలో 1918 నవంబరు విప్లవం తర్వాత ఈ సంధిని సోవియట్ ప్రభుత్వం రద్దుచేసింది. పుట 519.

165 “పోద్ జ్నామెనెమ్ మార్క్సిజ్మ” (“మార్క్సిజం పతాక కింద”) - 1922 జనవరినుండి 1944 జూన్వరకు మాస్కోనుండి ప్రచురించబడిన తాత్విక, సామాజిక, ఆర్థిక మాసపత్రిక. పుట 521.

166 “ఎకనమిస్ట్” – “రష్యన్ టెక్నికల్ సమాజం”వారి పరిశ్రమ, ఆర్థికశాస్త్ర శాఖ మాసపత్రిక, 1921-1922 లో పెట్రోగ్రాడ్‌నుండి ప్రచురించబడింది.

“రష్యన్ టెక్నికల్ సమాజం” – 1866 నుండి పెట్రోగ్రాడ్‌లో మనుతూండిన విజ్ఞానశాస్త్రీయ సమాజం; దీనికి ఇతర నగరాలలో శాఖలు వుండేవి. ఈ సమాజం లక్ష్యాలు పరిశ్రమాభివృద్ధిని పెంపొందించడమూ, సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని వ్యాపింపజేయడమూనూ. ఇంజనీర్లు, తర్ఫీదుపొందిన సాంకేతికులే కాకుండా, ఆఫీసు ఉద్యోగులు, న్యాయవాదులు, వర్తకులు, ఫ్యాక్టరీ యజమానులు వగైరాలు కూడా ఈ సమాజంలో సభ్యులుగా వుండేవారు. ఆక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత ఈ సమాజ సభ్యులలో అనేకులు సోవియట్ ప్రభుత్వంపై శత్రుభావం కల్గి వుండేవారు. ఈ సమాజం 1929 లో మూసివేయబడింది. పుట 529.

పేర్ల సూచి

అకీమెన్ (మహ్నావేత్స్), వ్లదీమిర్
పెట్రోవిచ్ (1872-1921) -
రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, “ఆర్థిక
వాదం” యొక్క ప్రముఖ ప్రతినిధి,
పూర్తియైన అవకాశవాది. - 155.

అక్సెల్రోడ్, పావెల్ బోరిసోవిచ్ (1850-
-1928) - మెన్షేవిక్ల నాయకులలో
ఒకడు. “శ్రమ విమోచన” గ్రూపును
స్థాపించడంలో ఇతడు 1883 లో సహా
యంచేశాడు. 1900 నుండి “ఇస్కా,”
“జార్య” పత్రికల సంపాదకవర్గ
సభ్యుడు. ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి
రెండవ కాంగ్రెస్ (1903) తర్వాత
క్రియాశీలుడైన మెన్షేవిక్. - 113,
128, 150, 338.

అరక్సేయెవ్, అలెక్సేయ్ అన్ద్రేయెవిచ్
(1769-1834) - జార్ చక్రవర్తులు
పాల్ I, అలెక్సాండర్లకింద పనిచేసిన
అభివృద్ధి నిరోధక రాజ్య ధురంధరుడు.
మితిమేరలేని పోలీసు క్రౌర్యంతోనూ
సైనిక నిరంకుశత్వంతోనూ కూడిన

సుదీర్ఘ శకంతో ఇతడి పేరు ముడిపడి
పోయింది. - 86.

అరిస్టాటిల్ (క్రీ. పూ. 384-322)
- ప్రాచీన గ్రీస్ దేశపు మహనీయ
తత్వవేత్త. తాత్వికాభిప్రాయాల్లో ఇతడు
భౌతికవాదానికి భావవాదానికి మధ్యస్థ
స్థానం తీసుకున్నాడు. - 315, 317.

అవెనారియున్, రిఖార్డ్ (1843-1896)
- జర్మన్ బూర్జువా తత్వవేత్త; బార్క్లె,
హ్యూమ్ల స్వకీయగతాత్మక భావవాదాన్ని
పునరుద్ధరించినట్టి ప్రత్యక్షానుభవయుత
విమర్శనవాద స్థాపకులలో ఒకడు. -
249, 252-253, 256, 257.

ఆడ్లర్, ఫ్రీడ్రిచ్ (1879-1960)
- అస్ట్రీయన్ సోషల్-డెమోక్రాట్; విప్లవ
వాత్మక మార్క్సిజానికి, శ్రామికవర్గం
యొక్క వర్గపోరాటానికి తిరోదకాలు
ఇస్తూనే దీనిని మార్క్సిస్టు పదజాలం
మునుగుకింద మరుగుపరచినట్టి “అస్ట్రో-
మార్క్సిజం” అని పిలువబడే కుహనా
మార్క్సిజం సిద్ధాంతకర్త. - 485.

ఆడ్లర్, విక్టర్ (1852-1918)

— ఆస్ట్రీయన్ సోషల్-డెమోక్రాట్స్
ఆర్గనైజరులలో, నాయకులలో ఒకడు.
1880, 1890 లలో ఇతడు ఎంగెల్స్‌తో
సంబంధం నిలబెట్టుకున్నాడు, కాని
ఎంగెల్స్ మరణానంతరం అనతికాలంలోనే
రిఫర్మిజంవైపు తిరిగిపోయి, అవకాశవాద
నాయకులలో ఒకడు తయారయ్యాడు.
—56.

ఆర్నిమ్, హైన్రిచ్ అలెగ్జాండర్ (1798

—1861)—బేరన్, ప్రష్యన్ దౌత్య
తంత్రజ్ఞుడు; కాంప్ హౌసెన్ మంత్రిమండ
లిలో విదేశాంగ మంత్రి.—169.

ఇజ్ గోయె, (లాండె, అలెక్సాండర్
పాలామోనావిచ్) (జననం: 1872)

—రష్యన్ బూర్జువా ప్రతికావాదకర్త,
కాడెట్ పార్టీ భావశాస్త్రవేత్తలలో ఒకడు.
ఇతడు మొదట్లో “లిగల్ మార్క్సిస్టు,”
ఒకప్పుడు సోషల్-డెమోక్రాట్స్ లో చేరాడు;
1905 నుండి కాడెట్ పార్టీ సభ్యుడు.
—287.

ఎంగెల్స్, ఫ్రెడరిక్ (1820-1895).—

8-10, 13-19, 21, 33,
40-43, 45, 48-68, 70,
76, 110, 117, 118, 129,
130, 132, 134, 172-175,
192, 200-219, 226, 278,
300-305, 308, 309, 315,
325, 326, 333, 334,

343-345, 347, 351, 352,
356, 359, 361, 364,
371, 376-377, 382,
389, 392, 395, 408-414,
417, 418, 422-426, 432,
461-462, 464, 479, 495,
523, 524.

ఎపిక్యూరస్ (సుమారు క్రీ.పూ. 341
— సుమారు 270) పురాతన గ్రీసులో
ప్రముఖ భౌతికవాద తత్వవేత్త, నిరీ
శ్వరవాది.—7.

ఎవెలింగ్, ఎలియోనోర — చూ. మార్క్స్,
ఎలియోనోర.

ఐన్‌స్టయిన్, ఆల్బెర్ట్ (1879-1955)

— ప్రఖ్యాతిచెందిన సైద్ధాంతిక భౌతిక
శాస్త్రజ్ఞుడు, సాపేక్షసిద్ధాంత స్థాపకుడు.
—522-523, 527.

ఓవెన్, రాబర్ట్ (1771-1858)—మహా
నీయుడైన ఇంగ్లీషు ఊహాజనిత సోషలిస్టు.
—109, 131.

ఓన్స్‌వాల్డ్, విల్‌హెల్మ్ ఫ్రీడ్రిచ్ (1853—

—1932) — జర్మన్ ప్రకృతిశాస్త్ర
జ్ఞుడు, భావవాద తత్వవేత్త; “పదార్థ
విజ్ఞాన శాస్త్రీయ” భావవాదంలో ఒక
రకమైన “శక్తి సంబంధమైన”
సిద్ధాంతం స్థాపకుడు.—254, 255.

ఔవర్, ఇగ్నాజ్ (1846-1907)—

జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, అవకాశవాద
నాయకులలో ఒకడు.—209.

కబ్లకోవ్, నికొలాయ్ అలెక్సేయెవిచ్

(1849-1919)-రష్యన్ ఆర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, గణాంకశాస్త్రవేత్త, లిబరల్ నరోదిజాన్ని సమర్థించాడు; తన రచనలలో ఇతడు సన్నకారు రైతు ఆర్థికవ్యవస్థ యొక్క "స్థిరత" అనే భావాన్ని విశదపరచి, రైతులలో విభేదీకరణను నివారించేందుకు సమర్థత కల్గినదిగా తాను భావించినట్టి గ్రామ ప్రజా సంఘాన్ని సమర్థించాడు. -170.

కమిషన్ స్కి, పి.కె. - సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్

పట్టణ న్యాయస్థానపు ప్రాక్యూరేటర్; రెండవ స్టేట్ దూమలోని సోషల్-డెమోక్రాటిక్ గ్రూప్ పై జరిగిన కేసు విచారణలో ప్రాసిక్యూటర్; 1910 లో వియాత్క గుబేర్నియా గవర్నర్.-227.

కరవూలోవ్, మిహాయిల్ అలెక్సాండ్రోవిచ్

(1878-1917)-రెండవ, నాల్గవ స్టేట్ దూమలలో ప్రతినిధి, రాజరికవాది; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత తేర్స్కో ప్రాంతంలోని విప్లవప్రతీఘాత నాయకులలో ఒకడు.-287.

కాంట్, ఇమ్మాన్యువల్ (1724-

-1804)-ప్రఖ్యాత జర్మన్ తత్వవేత్త, పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చరమమూ పందొమ్మిదవ శతాబ్ది ప్రారంభమందలి జర్మన్ భావవాదానికి మూలపురుషుడు.-14, 237, 247, 249, 319.

కాంప్ హౌసెన్, లూడోల్ఫ్ (1803-

-1890)-1848 లో ప్రష్యన్ ప్రధానమంత్రి, లిబరల్ బూర్జువావర్గ నాయకుడు, అభివృద్ధి నిరోధకంతో ఒప్పదంపు ద్రోహ విధానాన్ని జరిపించాడు. -166, 168, 169.

కానిట్జ్, బౌగుస్ట్ (1783-1852)

-ప్రష్యన్ జనరల్, అభివృద్ధి నిరోధక కులీనవర్గమూ బ్యూరోక్రసీల ప్రతినిధి; కాంప్ హౌసెన్ మంత్రివర్గంలో 1848 మే - జూన్ లలో యుద్ధ మంత్రి. -169.

కారుస్, పాల్ (1852-1919) -

అమెరికన్ తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు; స్వకీయగతాత్మక భావవాదీ, మర్మవాదీ, విజ్ఞాన శాస్త్రంతో మతానికి సామరస్యం కుదిర్చేందుకు ప్రయత్నించాడు, బౌద్ధమతాన్ని ప్రచారంచేశాడు.-256.

కార్నీలియన్, హన్స్ (1863-1947)

-జర్మన్ బూర్జువా తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు, స్వకీయగతాత్మక భావవాది; ఇమ్మనెంటిస్టు నవీన తత్వశాస్త్రంతోనూ ప్రాగ్మటిజంతోనూ మాఖిజాన్ని శీషపూరణం చేయనుద్దేశించాడు; మాఖిజం, నవీన-పోసిటివిజం, ఈ రెంటి మధ్య మధ్యవర్తి పాత్రను ప్రధానంగా నిర్వర్తించాడు. -256.

కాబె, ఇటియేన్ (1788-1856)

-ఫ్రెంచి పత్రికావ్యాసకర్త, శాంతియుత

ఉహాజనిత కమ్యూనిజానికి ప్రముఖ ప్రతినిధి.—64.

కిజెవెట్టర్, ఎ.ఎ. (1866–1933)

—రష్యన్ లిబరల్ చరిత్రకారుడూ పత్రికావ్యాసకర్త, కాడెట్ పార్టీ నాయకులలో ఒకడు; తన రచనలలో ఇతడు 1905–1907 రష్యన్ విప్లవం యొక్క ప్రాముఖ్యతను వక్రీకరించాడు.—227.

కూగెల్ మన్, లుడ్విగ్ (1830–1902)

—జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, మార్క్స్ని స్నేహితుడు, జర్మనీలో జరిగిన 1848–1849 విప్లవంలో పాల్గొన్నాడు, మొదటి ఇంటర్నేషనల్ సభ్యుడు; 1862 నుండి 1874 వరకూ మార్క్స్నితో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుపుతూ జర్మనీలోని పరిస్థితిని గురించి మార్క్స్కు తెలియజేస్తూండేవాడు. కూగెల్ మన్ పేర మార్క్స్ రాసిన ఉత్తరాలు తొలిసారిగా 1902 లో “Die Neue Zeit” [“ది న్యూ టైమ్స్”] మాసపత్రికలో ప్రచురితమయ్యాయి. — 46, 190, 194, 196, 198, 199, 201, 226.

కెల్లీ-విష్నెవేత్స్కయ, ఫ్లోరెన్స్ (1859–

–1932) — అమెరికాలో సోషలిస్టు వర్కర్స్ పార్టీ సభ్యురాలు, “ఇంగ్లండులో కార్మిక వర్గం యొక్క స్థితి” అనే ఎంగెల్స్ పుస్తకాన్ని ఇంగ్లీషులోకి అనువదించింది; తర్వాత బూర్జువా రిఫార్మిస్టుగా మారి పోయింది.—203.

కేరెన్స్కీ, అలెక్సాండర్ ఫ్యోదోరోవిచ్

(జననం 1881) — సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ. 1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవం తర్వాత, బూర్జువా తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో న్యాయశాఖ, యుద్ధ నాకాదళ శాఖ మంత్రి పదవిని, ప్రధాన మంత్రి పదవిని, కమాండర్-ఇన్-చీఫ్ పదవిని నిర్వహించాడు. అక్టోబరు విప్లవానంతరం సోవియట్ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా లేచి, 1918 లో దేశం నుండి పారిపోయాడు.—400, 436.

కోర్బిలోవ్, లాన్ గియోర్గి యెవిచ్

(1870–1918) — జారిస్టు జనరల్, రాజరికవాది, 1917–1918 లో రష్యాలో విప్లవప్రతీఘాత సైనికబలాల నాయకులలో ఒకడు.—399, 400.

కోర్నెలిస్సేన్, క్రిస్టియన్ — డచ్ అరాజక

వాది; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో (1914–1918) జాతీయ దురహంకారి.—392.

కోల్చాక్, అలెక్సాండర్ వసీలియెవిచ్

(1873–1920) — జారిస్టు ఎడ్మిరల్, రాజరికవాది; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత తాను రష్యా సుప్రీమ్ గవర్నరునని తనకు తానుగానే ప్రకటించుకుని ఉరాల్స్, సైబీరియా, దూరప్రాచ్యాలలోని బూర్జువావర్గ, భూస్వాముల సైనిక నియంతృత్వానికి అగ్రస్థానం వహించాడు; ఇతని సైనికబలాలను

ఎర్రసైన్యం 1919 లో ధ్వంసం చేసివేసింది; ఇతడు ఖైదీగా పట్టుబడి, ఇర్కూత్స్క్ రివల్యూషనరీ కమిటీ నిర్ణయానుసారం 1920 ఫిబ్రవరి 7 న కాల్చివేయబడ్డాడు. — 511.

కోల్త్స్వోన్, డి. (గిన్జ్బుర్గ్, బి. ఎ.)
(1863–1920)—రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్; ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్ (1903) తర్వాత చురుకైన మెన్షేవిక్, అనేక మెన్షేవిక్ మాసపత్రికలకు వ్యాసాలు రాశాడు. — 175.

కోంట్, అగూస్ట్ (1798–1857)
—ఫ్రెంచి అభివృద్ధి నిరోధక బూర్జువా తత్వవేత్త, సాంఘికశాస్త్రజ్ఞుడు, పోసిటి విజం స్థాపకుడు. — 247.

కౌట్స్కి, కారల్ (1854–1938)
—జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ నాయకులలో ఒకడు, మొదట్లో మార్క్సిస్టు, తర్వాత మార్క్సిజాన్ని పరిత్యజించి, అవకాశవాద మధ్యస్థవాదపు రకాలలో అత్యంత ప్రమాదకరమూ హానికరమూ అయిన రకం (కౌట్స్కివాదం) యొక్క, అనగా అంతర్జాతీయవాద పదబంధాలతో మరుగు పరచబడిన సోషల్-జాతీయ దురహంకార వాదంయొక్క భావశాస్త్రవేత్తగా తయారయ్యాడు; అభివృద్ధి నిరోధక అపర-సామ్రాజ్యవాద సిద్ధాంతం స్థాపకుడు;

అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తదుపరి శ్రామికవర్గ విప్లవానికీ, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికీ బద్ధవైరి, సోవియట్ ప్రభుత్వం శత్రువు. — 60, 143, 179, 187, 322, 333, 334, 337–339, 341, 343, 345, 346, 351, 353, 357, 360, 370, 374, 415–427, 433, 435–436, 437, 438, 440, 447, 453, 485, 490–493, 520.

క్రామ్చెల్, ఆలివర్ (1599–1658)
—ఇంగ్లండులోని పదిహేడవ శతాబ్ది బూర్జువా విప్లవంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, 1653 నుండి సంరక్షకప్రభువు. — 304.

క్రీగ్, హెర్మన్ (1820–1850)
—జర్మన్ పత్రికారచయిత, “వాస్తవిక సోషలిజం” ప్రతినిధి, న్యూయార్క్ లో వెలువడిన “Volkstribun” [“ఫోల్క్స్ ట్రిబ్యూన్”] వార్తాపత్రిక సంపాదకుడు. — 157–163.

క్రోపోత్కిన్, ప్యోట్ అలెక్సేయెవిచ్ (1842–1921)—రష్యాలోని విప్లవోద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తులలో ఒకడు, అరాజకవాదంయొక్క ప్రధాన సిద్ధాంత కర్తలలో ఒకడు. మొదటి సామ్రాజ్యవాద యుద్ధకాలంలో (1914–1918) జాతీయ దురహంకారి. — 392.

క్లెమాన్సో, జోర్జ్ (1841-1929)

—ప్రెంచి రాజ్య ధురంధరుడూ
రాజకీయవేత్త, 1906-1909,
1917-1920 లలో ప్రధానమంత్రి;
సోవియట్ రష్యలో సైనిక వ్యవధానాన్ని
పురికొల్పినవారిలోనూ ఆర్గనైజ్ చేసిన
వారిలోనూ ఒకడు, విప్లవప్రతీఘాతకులకు
అండదండలు ఇచ్చి, రష్యను “ఆర్థిక
చక్రబంధంలో” ఇమిడ్చి, నాశనం
చేసేందుకు ప్రయత్నించాడు.—428.

గరిబాల్డి, జూసెప్ (1807-1882)

—ఇటలీ దేశపు విప్లవాత్మక ప్రజా
స్వామ్యవాది, జాతీయవిముక్తి, ఇటలీపునర్వ్య
వస్థీకరణ ఉద్యమ నాయకుడు.—302.

గస్సెండి, ప్యేర్ (1592-1655)

—ప్రఖ్యాత ప్రెంచి భౌతికవాద తత్వవేత్త,
భౌతికశాస్త్రజ్ఞుడు, గణితశాస్త్రజ్ఞుడు.
—319.

గాల్లిఫె, గాస్టన్ (1830-1909)—

—ప్రెంచి జనరల్, 1871 పారిస్
కమ్యూన్‌ను ఊచకోత పాల్పేసిన కసాయి.
—357.

గీజో, ప్రాంస్వా (1787-1874) —

ప్రెంచి బూర్జువా చరిత్రకారుడూ,
రాజ్య ధురంధరుడూ; 1840 నుండి
1848 ఫిబ్రవరి విప్లవం వరకూ
బడా ఫైనాన్షియల్ ప్రయోజనాలను
పరిరక్షించుతూ, ప్రెంచి ఆంతరంగిక
వైదేశిక విధానానికి మూలవిరాట్టుగా
వున్నాడు.—22.

గీర్కె—ప్రష్యన్ చేంబర్ ఆఫ్ డిప్యూటీస్

సభ్యుడు, హాన్సెమన్ మంత్రిమండలిలో
(1848) వ్యవసాయ మంత్రి.—170.

గుచ్కోవ్, అలెక్సాండర్ ఇవానోవిచ్ (1862—

—1936)— బడా పెట్టుబడిదారుడు,
అక్టోబ్రిస్టు పార్టీ ఆర్గనైజర్
నాయకుడూ. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ
కాలంలో (1914-1918) కేంద్ర
యుద్ధ పరిశ్రమ కమిటీ అధ్యక్షుడు.
1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా-ప్రజాస్వా
మిక విప్లవం తర్వాత మొదటి మండలిలో
బూర్జువా తాత్కాలిక ప్రభుత్వ
యుద్ధ, నౌకాదళ శాఖ మంత్రి. అక్టోబరు
విప్లవానంతరం వైట్ గార్డ్స్ విదేశప్రవాసి.
—360, 367, 370.

గె, అలెక్సాండర్ వై. (మరణం: 1919)

—రష్యన్ అరాజకవాది; అక్టోబరు
సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత సోవియట్
ప్రభుత్వాన్ని బలపరిచాడు.—392.

గెడ్, జ్యూల్ (1845-1922)—

ప్రెంచి సోషలిస్టు ఉద్యమాన్నీ, రెండవ
ఇంటర్నేషనల్‌నూ ఆర్గనైజ్ చేసి నడి
పించిన నాయకులలో ఒకడు; సోషలిస్టు
పార్టీ ఆఫ్ ఫ్రాన్స్ (1901) స్థాపకులలో
ఒకడు; ఫ్రాన్సులో మార్క్సిస్టు భావాలను
ప్రజానురంజకం చేయడంలోనూ, సోష
లిస్టు ఉద్యమాన్ని అభివృద్ధి పరచడం
లోనూ గెడ్ చాలా పాటుపడ్డాడు, కాని
సిద్ధాంత, ఎత్తుగడల రంగాలలో ఇతడు

సెక్టేరియన్ పాఠపాట్లు చేశాడు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం ప్రారంభమైనప్పుడు ఇతడు సోషల్-జాతీయ దురహంకార స్థానం తీసుకుని, ఫ్రాన్సు దేశపు బూర్జువా ప్రభుత్వంలో ప్రవేశించాడు. -243.

గేర్టెన్, అలెక్సాండర్ ఇవానోవిచ్ (1812-1870) - మహనీయ రష్యన్ విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్యవాది, భౌతికవాద తత్వవేత్త, రచయిత, పత్రికావ్యాసకర్త. -129.

గేర్టెన్ స్టయిన్, మిహాయీల్ యాకోవ్ లెవిచ్ (1859-1906) - రష్యన్ ఆర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ కాడెట్ పార్టీ నాయకుడూ, ఈ పార్టీ వ్యవసాయక సమస్యపై సిద్ధాంతకర్త. -170.

గ్రావ్, జీన్ (1854-1939) - ఫ్రెంచి పెట్టిబూర్జువా సోషలిస్టు, అరాజకవాద సిద్ధాంతకర్తలలో ఒకడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో (1914-1918) సోషల్-జాతీయ దురహంకారి. -392.

గ్రీమ్, రోబెర్ట్ (1881-1958) - స్విట్జర్లాండ్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ నాయకులలో ఒకడు; మొదటి ప్రపంచయుద్ధకాలంలో మధ్యస్థస్థానం తీసుకున్నాడు; మధ్యస్థస్థాన (II^{1/2}) ఇంటర్నేషనల్ ఆర్గనైజర్లలో ఒకడు. -354.

గ్రూన్, కారల్ (1817-1887) - జర్మన్ పెట్టిబూర్జువా పత్రికావ్యాసకర్త, 1840 ల మధ్య కాలంలోని “వాస్తవిక సోషలిజం” ప్రముఖ ప్రతినిధులలో ఒకడు. -64, 65, 66, 246, 247.

గ్రూన్ బెర్గ్, కారల్ (1861-1940) - ఆస్ట్రియన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, న్యాయవాది, ఆర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, చరిత్రకారుడు. 1911 నుండి 1929 వరకు ఇతడు “Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung” [“సోషలిజం, కార్మికోద్యమ చరిత్రల పురాతన గ్రంథభాండాారం”] అనే 14 సంపుటాల గ్రంథాన్ని లైప్సిగ్ నుండి ప్రచురించాడు. -326.

గ్లాడ్స్టన్, విలియం ఎవర్ట్స్ (1809-1898) - ఇంగ్లీషు రాజ్యధురంధరుడూ రాజకీయవేత్త, లిబరల్ పార్టీ నాయకుడు. 1868-1874 లోనూ అటుతర్వాతి సంవత్సరాల్లోనూ ఇతడు ప్రధానమంత్రిగానూ, అనేక లిబరల్ మంత్రిమండలంలో సభ్యుడుగానూ పున్నాడు. వలసదేశాల దిగ్విజయ విధానాన్ని ఇతడు కొనసాగించాడు. -305.

గ్వాజ్ దేవ్, కుజ్ మా అన్ తోనోవిచ్ (జననం: 1883) - మెన్షేవిక్ లిక్విడేటర్; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో ఇతడు సోషల్-జాతీయ దుర

హంకారి, కేంద్ర యుద్ధ పరిశ్రమ
కమిటీయొక్క కార్మికుల గ్రూపు అధ్య
క్షుడూ.—348, 351.

చాంపియన్, హెన్రీ ప్లాడ్ (1857—
—1928) — ఇంగ్లీషు సోషల్-రిఫో
ర్మిస్టు, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్
సభ్యుడు, టోరీలతో తన ఎన్నికకై
ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నందుకు 1857
లో ఫెడరేషన్ నుండి వెళ్లగొట్టబడ్డాడు.
—216.

చెర్నిషేవ్ స్కి, నికొలాయ్ గ్రీవోవిచ్
(1828—1889) — మహనీయ రష్యన్
విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్యవాది, రష్యన్
సోషల్-డెమోక్రసీ ప్రముఖ ప్రతినిధి.
—129, 522.

చెర్నెన్కోవ్, బి. ఎన్. (జననం: 1883)
— సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ; సోవియట్
ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా సాయుధ పోరా
టాన్ని వదలకున్న “పీపుల్స్” సోషలిస్టు-
రివల్యూషనరీ గ్రూపులో ఇతడు 1919
లో సభ్యుడు.—460.

చెర్నోవ్, వీక్టర్ మిహాయ్ లోవిచ్ (1876—
—1952) — సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ
పార్టీ నాయకుడు, బూర్జువా తాత్కాలిక
ప్రభుత్వంలో (1917) వ్యవసాయ
మంత్రి; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం
తర్వాత విప్లవప్రతీఘాతాన్ని ఆర్గనైజ్
చేసినవారిలో ఒకడు, వైట్ గార్డ్ విదేశ
ప్రవాసి.—391, 400, 491, 493.

చెన్ కేలి, అకాకి ఇవానోవిచ్ (జననం:
1874) — రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్,
మెన్ షేవిక్, నాల్గవ స్టేట్ దూమ
సభ్యుడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ
కాలంలో (1914—1918) సోషల్-
జాతీయదురహంకారి; 1918—1921
లో జార్జియాలోని మెన్ షేవిక్ ప్రభు
త్వంలో విదేశాంగ మంత్రి; తర్వాత
వైట్ గార్డ్ విదేశప్రవాసి.—342.

చెయిద్ జె, నికొలాయ్ సెమ్యోనోవిచ్
(1864—1926) — మెన్ షేవిజం
నాయకులలో ఒకడు; మూడవ,
నాల్గవ దూమలలో సభ్యుడు, నాల్గవ
దూమలో మెన్ షేవిక్ గ్రూపు అధ్యక్షుడు,
మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో
మధ్యేమార్గస్థుడూ, సోషల్-పాసిఫిస్టు;
అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత
జార్జియాలోని విప్లవప్రతీఘాత ట్రాన్స్-
కకేష్యన్ ప్రజాసభ అధ్యక్షుడు, తదుపరి
విదేశాలకు వలసవెళ్లిపోయాడు.—348,
350, 366, 370.

జసూలిచ్, వేర ఇవానోవ్ (1849—
—1919) — రష్యలోని నరోద్నిక్,
సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమాలలో
క్రియాశీలంగా పాల్గొన్న సభ్యురాలు,
“శ్రమ విమోచన” గ్రూపు స్థాప
కులలో ఒకరు; తర్వాత మెన్ షేవిక్కు
లతో చేరిపోయింది.—56, 218.

జార్జ్, హెన్రీ (1839—1897) —
అమెరికన్ పత్రికావ్యాసకర్త, బూర్జువా

అర్థశాస్త్రవేత్త, బూర్జువా రాజ్యాంగ
యంత్రంచే పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలోని
సామాజిక వైషమ్యాన్ని పరిష్కరించ
బడేందుకు ఒక సాధనంగా భూమిని
జాతీయీకరణం చేయడమనే భావాన్ని
ప్రచారంచేశాడు; అమెరికన్ కార్మికుల
ఉద్యమపు నాయకత్వాన్ని హస్తగతం
చేసుకుని, దానిని రిఫార్మిస్టు మార్గాన
నడిపించేందుకు ప్రయత్నించాడు.
-202, 203.

జార్స్ V (1865-1936) - ఇంగ్లండు
రాజు (1910-1936).-331.

జబాత్ వా, సెర్గేయ్ వసీలియెవిచ్ (1864-
-1917) - మాస్కో రహస్య పోలీసుశాఖ
డిప్యూటీ చీఫ్, తర్వాత చీఫ్; "జబాత్ వా
శ్చిన్," లేక "పోలీసు సోషలిజం"
సృష్టికర్త, స్థాపకుడూ; కార్మికులను
విప్లవాత్మక పోరాటంనుండి మళ్లించేందుకు
గాను సాయుధ పోలీసుల, సాధారణ
పోలీసుల నిఘాకింద వుండే కుహనా
కార్మిక ఆర్గనైజేషన్లను స్థాపించాడు.
ఈ రకం ఆర్గనైజేషన్లు మొదటిసారిగా
మాస్కోలో 1901 లోనూ, అటుతర్వాత
ఇతర నగరాల్లోనూ స్థాపించబడ్డాయి.
దినదినప్రవర్థమానమౌతూన్న విప్లవా
త్మక ఉద్యమం జబాత్ వా వ్యవస్థను
పూర్తిగా తుడిచిపెట్టేసింది. -146,
148.

జేమ్స్, విలియమ్ (1842-1910)
- అమెరికన్ తత్వవేత్త, మనశ్యాస్త్ర

జ్ఞానా, స్వకీయగతాత్మక భావవాది,
ప్రాగ్మాటిజం (కార్యకారణవివేకవాద)
సృష్టికర్తలలో ఒకడు.-253.

జోరేస్, జాన్ (1859-1914)
- ఫ్రెంచి, అంతర్జాతీయ సోషలిస్టు
ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, "L'Huma-
nité" ["ల' హ్యూమానిటే"] పత్రిక
స్థాపకుడూ, సంపాదకుడూ; ఫ్రెంచి
సోషలిస్టు పార్టీ రిఫార్మిస్టు కుడిపక్షపు
నాయకుడు; మిలిటరిజాన్ని [సైనికతత్వం]
క్రియాశీలంగా వ్యతిరేకించాడు; మొదటి
ప్రపంచ యుద్ధం (1914-1918)
ప్రారంభమౌతుందనగా మిలిటరిస్టులకు
ఊడిగించేస్తూన్న ఒక కిరాయి హంతకుడు
ఇతడిని హత్యచేశాడు.-241.

జోలా, ఏమిల్ (1840-1902)-
ప్రముఖ ఫ్రెంచి రచయిత.-412.

టస్టీ - చూ. మార్క్స్, ఎలియెనోర.
డాంటన్, జోర్జెస్ (1759-1794)
- పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది చరమదశలో
జరిగిన ఫ్రెంచి బూర్జువా విప్లవంలో ఒక
ప్రముఖ వ్యక్తి. -406, 407

డావిడ్, ఎదువార్డ్ (1863-1930)
- జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ కుడిపక్షపు
నాయకులలో ఒకడు, రివిజనిస్టు; మొదటి
ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో (1914-
-1918) సోషల్-జాతీయ దురహంకారి.
-342, 433.

డీట్స్, యోహన్ హైన్రిచ్ విల్హెల్మ్
(1843-1922) - జర్మన్ ప్రచురణకర్త, సోషల్-డెమోక్రాట్, "సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ప్రచురణాలయం" వ్యవస్థాపకుడు, 1881 నుండి రైన్ ల్యాంక్ సభ్యుడు.-59.

డీట్జ్ గెన్, ఒయ్ గెన్ (1862-1930) - యోసెఫ్ డీట్జ్ గెన్ కుమారుడూ, అతని రచనల ప్రచురణకర్త. అతని తాత్విక దృక్పథం "ప్రకృతిసిద్ధ ఏకతావాదం" అని వివరించి, ఇది భావవాదంతో భౌతికవాదానికి సామరస్యం కుదుర్చుతూందని ఉద్ఘాటించాడు. యోసెఫ్ డీట్జ్ గెన్ యొక్క తాత్వికాభిప్రాయాలలోని బలహీనపు అంశాలను పరమములుగా మార్చివేసి, వీటితో మార్క్సిజాన్ని "శీషపూరణం" చేసేందుకు బయల్పడ్డాడు; తత్ఫలితంగా భౌతికవాదమూ గతితార్కికముల రెండింటి అభావానికి చేరుకున్నాడు.-522.

డీట్జ్ గెన్, యోసెఫ్ (1828-1888) - జర్మన్ చర్మవ్యాపార కార్మికుడు, సోషల్-డెమోక్రాట్, తత్వవేత్త, గతితార్కిక భౌతికవాదానికి స్వతంత్రంగా చేరుకున్నాడు. గతితార్కిక భౌతికవాదాన్ని వ్యాఖ్యానించడంలో డీట్జ్ గెన్ కొన్ని పొరపాట్లకూ తప్పులకూ పాల్పడినప్పటికీ, "ప్రశస్తములైన అనేక భావాలను వ్యక్తపరచాడనీ, ఒక కార్మికుని స్వతంత్ర ఉత్పన్నముగా ఇవి మెచ్చుకొనదగినవి"

అనీ మార్క్స్ విశదీకరించాడు.-191, 200, 250-253, 256, 257, 320, 522.

దుంకెర్, ఫ్రాన్జ్ (1822-1888) - జర్మన్ బూర్జువా రాజకీయవేత్త, ప్రచురణకర్త; 1868 లో ఇతడు ఎమ్. హిర్ష్ తో కలిసి సంస్కరణతత్వపు ప్రేక్షయానియన్లను స్థాపించాడు.-147.

దూహెమ్, ఫ్యేర్ (1861-1916) - ఫ్రెంచి సైద్ధాంతిక భౌతిక శాస్త్రజ్ఞుడు, భౌతికశాస్త్ర చరిత్రపై అనేక రచనలను వెలయించాడు, జ్ఞానసాధన సిద్ధాంతంలో మాఖిస్ట్.-253.

డెమోక్రిటస్ ఆఫ్ అబ్డెరా (సుమారు క్రీ. పూ. 460-370) - ప్రాచీన గ్రీస్ దేశపు మహనీయ తత్వవేత్త, భౌతికవాది. పరమాణు సిద్ధాంత స్థాపకులలో ఒకడు.-319.

డేకార్ట్, రేనె (1596-1650) - ప్రముఖ ఫ్రెంచి ద్వైతవాదతత్వవేత్త, గణితశాస్త్రజ్ఞుడు, ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు.-319.

డెఫ్స్, ఆర్తుర్ (1865-1935) - జర్మన్ బూర్జువావర్గ అభివృద్ధి నిరోధకుడైన ప్రాచీన క్రిస్టియన్ మత చరిత్రకారుడు. క్రీస్తుకి చారిత్రకంగా అస్తిత్వం లేదని అతడు నిరూపించినప్పటికీ, భౌతికవాదంనుండి మానవాళిని రక్షించేందుకై,

ప్రజారాసుల మత ప్రవృత్తిని
రూపొందించేందుకుగాను భావవాద తత్వ
శాస్త్రాన్ని వినియోగించాల్సిందని ఇతడు
సూచించాడు.-525.

డ్యూరింగ్, ఒయ్గెన్ (1833-1921)

- జర్మన్ తత్వశాస్త్రజ్ఞుడూ అర్థశాస్త్ర
వేత్త, పెట్టేబూర్జువా భావవాది.
డ్యూరింగ్ తత్వీకాభిప్రాయాలు పోసిటీ
విజమూ (నిశ్చయవాదమూ), అతిభౌతిక
వాదమూ, భావవాదాల వరణతత్వపు
కలగావులగం.-55, 70, 192, 205,
236, 239, 247, 248, 259-
-261, 268.

తిమిర్యాజెవ్, అర్కాది క్లెమేన్త్యెవిచ్

(1880 - 1955) - ప్రొఫెసర్,
1921 నుండి కమ్యూనిస్టు పార్టీ
సభ్యుడు, 1908 మాస్కో యూని
వర్సిటీలో భౌతికశాస్త్రం లెక్చరర్.
-527.

తీయెర్రీ, ఆగుస్టిన్ (1795-1856)

- రాజరికపునరుద్ధరణ కాలపు ఫ్రెంచి
ఉదారస్వభావ బూర్జువా చరిత్రకారుడు.
-22.

తుగాన్-బరనోవ్స్కి, మిహాయిల్ ఇవానోవిచ్

(1865-1919)-రష్యన్ బూర్జువా
అర్థశాస్త్రవేత్త, 1890 లలో "లీగల్
మార్క్సిస్టుల" ప్రఖ్యాత ప్రతినిధి,
తర్వాత కాడెట్ పార్టీ సభ్యుడు.-387.

త్యూనెన్, యోహాన్ హెన్రిచ్ (1783-

-1850) - జర్మన్ బూర్జువా అర్థ
శాస్త్రజ్ఞుడు, వ్యవసాయ వ్యవస్థ ఆర్థికాలలో
విశిష్టుడు; బడా భూస్వామి. త్యూనెన్వర్గ
సామరస్యాన్ని సమర్థించి శ్రమ, పెట్టుబడి
ఈ రెంటి మధ్యనూ వైషమ్యస్వభావంగల
వైరుధ్యాలు అసలు లేనేలేవన్నాడు.-192.

త్యేర్, అదోల్ఫ్ (1797-1877)

- ఫ్రెంచి బూర్జువా చరిత్రకారుడూ
రాజ్యధురంధరుడూ, పారిస్ కమ్యూన్‌ను
ఊచకోత పాల్గొన్న కసాయి.-22.

త్రవీన్స్కి (క్రజిజనోవ్స్కి, గ్లెబ్ మక్సి

మిలియానోవిచ్) (1872-1959)

- కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యులందరిలోనూ
దీర్ఘకాలిక సభ్యుడు, ప్రఖ్యాత సోవియట్
విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞుడు, పవర్ ఇంజనీరు;
విప్లవోద్యమంలో 1893 లో చేరాడు;
వి. ఐ. లెనిన్‌తో కలిసి సెయింట్
పీటర్స్బర్గ్ "కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట
సమితి" స్థాపకులలో ఒకడు; 1902
ఆకురాలుకాలంలో, ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి
రెండవ కాంగ్రెస్ (1903) సమా
విష్టవరచేందుకు సన్నాహకకార్యాన్ని
నిర్వహించిన ఆర్గనైజింగ్ కమిటీ
సభ్యుడు; కాంగ్రెస్‌కు హాజరు కానప్పటికీ
కాంగ్రెస్ ఇతనిని సెంట్రల్ కమిటీకి
ఎన్నుకుంది.-150.

త్రుబెత్స్కోయ్, సెర్గేయ్ నికొలాయెవిచ్

(1862-1905) - రష్యన్ రాజ

కుమారుడు, రాజకీయాభిప్రాయాలలో
ఉదారస్వభావుడు; భావవాద తత్వవేత్త;
మితవాదాత్మకమైన రాజ్యాంగం ద్వారా
జారిస్తు విధానాన్ని నిలబెట్టడానికి ప్రయ
త్నించాడు.-170.

త్యెడర్ బామ్ - చూ. మార్టోవ్, ఎల్.

త్యెరెతేలి, ఇరాక్లి గియోర్గి యెవిచ్
(1882-1959) - మెన్ షేవిక్
నాయకులలో ఒకడు; 1917 లో బూర్జువా
తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో పోస్ట్, టెలిగ్రాఫ్
శాఖ మంత్రి, తర్వాత ఆంతరంగిక
వ్యవహారాల మంత్రి; అక్టోబరు సోషలిస్టు
విప్లవానంతరం జార్జియాలోని ఆభివృద్ధి
నిరోధక మెన్ షేవిక్ ప్రభుత్వ నాయకులలో
ఒకడు; సోవియట్ శక్తి జార్జియాలో
విజయోపేతమైన (1921) తదుపరి
వైట్ గార్డ్ విదేశ ప్రవాసి.-366, 370,
391, 400.

దాన్, ఫ్యోడార్ ఇవానోవిచ్ (1871-
-1947) - మెన్ షేవిక్ నాయకులలో
ఒకడు; 1907-1910 నాటి ఆభివృద్ధి
నిరోధక కాలంలోనూ, తదుపరి విప్లవా
త్మక వెల్లువ కాలావధిలోనూ ఇతడు
విదేశాలలో వున్న లిక్విడేటర్లకు నాయకత్వం
వహించాడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ
కాలంలో (1914-1918) సోషల్-
జాతీయ దురహంకారి.-290.

దుబాసాన్, ఫ్యోడార్ వసీల్ యెవిచ్ (1845-
-1912) - 1905-1907 మొదటి

రష్యన్ విప్లవాన్ని రక్తప్రవాహంలో
ముంచిన జారిస్టు ఆభివృద్ధి నిరోధకాన్ని
పురికొల్పినవారిలో ఒకడు.-227.

దెనీకిన్, అన్ తోన్ ఇవానోవిచ్ (1872-
-1947) జారిస్టు సైన్యంలో జనరల్,
1918-1920 అంతర్యుద్ధంలో
వైట్ గార్డ్ ఉద్యమ నాయకులలో ఒకడు.
జనరల్ కార్నిలోవ్ మరణానంతరం
దక్షిణ రష్యలోని సోవియట్ వ్యతిరేక
సైనికబలాలకు సర్వసేనాని అయ్యాడు.
1920 మార్చిలో ఇతని సైనికబలాలు
ఛిన్నాభిన్నమైన తర్వాత ఇతడు విదేశ
ప్రవాసానికి వెళ్లిపోయాడు.-511.

ద్వెవీత్స్కి, పి. ఎన్ (త్యెడర్ బామ్, ఎఫ్.
ఒ.) (జననం: 1883) - రష్యన్
సోషల్-డెమోక్రాట్, మెన్ షేవిక్,
ప్రతికావ్యాసకర్త. 1909 లో విదేశాలకు
వెళ్లిపోయాడు. పార్టీ అనుకూలరైన
మెన్ షేవిక్లను బలపరచాడు.-395.

నికోలస్ II (1868-1918) - రష్యన్
దేశపు ఆఖరి చక్రవర్తి (1894-
1917).-331, 365, 410.

నెపోలియన్ I (బోనపార్ట్) (1769-
-1821) - ఫ్రెంచి చక్రవర్తి
(1804-1814, మరియు 1815).
-519.

నెపోలియన్ III (లూయీ బోనపార్ట్)
(1808-1873) - ఫ్రెంచి చక్రవర్తి
(1852-1870).-193.

నోస్కె, గుస్టావ్ (1868-1946)-

- అతిశ్రీవమైన కుడిపక్షపు జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, కార్మికవర్గోద్యమ ద్రోహి, కార్మికోద్యమాన్ని ఊచకోత పాల్పేసిన కసాయి; 1919 జనవరిలో జర్మన్ కార్మిక నాయకులు కారల్ లీబ్ క్నెఖ్ట్, రోజా లుక్సెంబర్గ్ ల హత్యను పురికొల్పాడు.-433.

వన్నెకుక్, ఆన్తోన్ (1873-1960)

- డచ్ సోషల్-డెమోక్రాట్; 1909 లో "సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ ఆఫ్ ది నెదర్లాండ్స్"గా మారినట్టి డచ్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ వర్కర్స్ పార్టీ వామపక్షపు పత్రిక "De Tribune" ["దె ట్రిబ్యూన్"] స్థాపకులలో ఒకడు (స్థాపన 1907); 1918-1921 లో డచ్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యుడు, కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్ కార్యకలాపంలో పాల్గొన్నాడు, అల్బా లెఫ్టిస్టు సెక్టేరియన్ స్థానం తీసుకున్నాడు; 1921 లో కమ్యూనిస్టు పార్టీని వదలిపెట్టేసి, రాజకీయ క్రియాకలాపంనుండి విరమించుకున్నాడు.-272, 275, 277.

పియర్సన్, కారల్ (1857-1936)

- ఇంగ్లీషు గణితశాస్త్రజ్ఞుడు, జీవ శాస్త్రజ్ఞుడు, తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు, మాఖిస్టు.-253.

పెట్జోల్ట్, యోసెఫ్ (1862-1929)

- అభివృద్ధి నిరోధక జర్మన్ తత్వ

శాస్త్రజ్ఞుడు, స్వకీయగతాత్మక భావవాది, మాఫ్ అవెనారియున్ ల అనుయాయి; శాస్త్రీయ సోషలిజంపై దాడిచేశాడు.-257.

పెత్తుంకేవిచ్, ఇవాన్ ఇల్యీచ్ (1844-

-1928)- రష్యన్ భూస్వామి, కాడెట్ పార్టీ స్థాపకులలో ఒకడు, కాడెట్ పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీ అధ్యక్షుడు, మొదటి స్టేట్ దూమ సభ్యుడు.-169.

ప్రాతేసాన్, అలెక్సాండర్ నికొలాయెవిచ్

(1869-1934) - మెన్షెవిజం నాయకులలో ఒకడు; అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్సరాలలోనూ (1907-1910) తరువాతి నూతన విప్లవ వెల్లువ కాలావధిలోనూ లిక్విడేటర్లకు అగ్రస్థానమందు నిలబడి, "నాష జార్య" ("మన ఉషారాగం"), తదితర లిక్విడేషనిస్టు చట్ట బద్ధ పత్రికలను నడిపించాడు; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవానంతరం వైట్ గార్డ్ విదేశప్రవాసి, సోవియట్ రాజ్యాధికారానికి శత్రువు.-298, 342, 348, 351.

పాసోవ్ (రోజనావ్, వి. ఐ.) (1876-

-1939)- రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, "దక్షిణాది కార్మిక" గ్రూపు డెలిగేటుగా ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్ కు (1903) హాజరై, అక్కడ మధ్యస్థ స్థానం తీసుకున్నాడు; కాంగ్రెస్ తర్వాత చురుకైన మెన్షెవిక్, -151.

పోమ్మర్ వాస్కి, నికొలాయ్ గెరాసిమోవిచ్
(1835-1863)-సుప్రసిద్ధ రష్యన్
రచయిత, ప్రజాస్వామ్యవాది.-391.

పోయింకారె, జూల్ ఆఫ్రీ (1854-1912)
-ప్రఖ్యాత ఫ్రెంచి గణితశాస్త్రజ్ఞుడూ
భౌతికశాస్త్రజ్ఞుడూ, తత్వశాస్త్రంలో
మాఫ్కు దగ్గరవాడు.-253, 254,
255.

పోయింకారె, రేమోండ్ (1860-1934)
-ఫ్రెంచి బూర్జువారాజకీయవేత్త, రాజ్యధు
రంధరుడు, అనేక మంత్రమండలాలలో
సభ్యుడూ, ప్రధానమంత్రి; 1913-
-1920 ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు; మొదటి
ప్రపంచ యుద్ధాన్ని (1914-1918)
పురికొల్పినవారిలో ఒకడు.-331.

ప్రాకాపోవిచ్, సెర్గేయ్ నికొలాయెవిచ్
(1871-1955)-రష్యన్ బూర్జువా
అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, పత్రికావ్యాసకర్త;
1890 ల తుది సంవత్సరాలలో "ఆర్థిక
వాద" ప్రముఖ ప్రతినిధి, బెర్న్స్టెయి
నిజాన్ని రష్యోలో ప్రచారంచేసిన ప్రథము
లలో ఒకడు; 1906 లో కాడెట్ పార్టీ
సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడు; బెర్న్స్టెయి
నియన్ లిబరల్ దృక్పథాననుండి కార్మిక
సమస్యలపై పుస్తకాలు రాశాడు.-146-
147.

సూడన్, ప్యేర్ జోసెఫ్ (1809-1865)
-ఫ్రెంచి పత్రికావ్యాసకర్త, అర్థశాస్త్ర
జ్ఞుడు, సాంఘికశాస్త్రజ్ఞుడు; పెట్టీ

బూర్జువా భావశాస్త్రవేత్త, అరాజకవాద
స్థాపకుడు.-9, 11, 64, 65, 145,
174, 191, 195, 197, 236,
302, 303, 312, 321, 324,
328.

ఫ్లేహానావ్, గియోర్గి వలెన్టీనోవిచ్
(1856-1918)-రష్యన్, అంత
ర్జాతీయ కార్మికవర్గోద్యమంలో ప్రముఖ
వ్యక్తి, మార్క్సిజాన్ని రష్యోలో ప్రప్ర
థమంగా ప్రచారంచేశాడు. రష్యోలో
మొట్టమొదటి మార్క్సిస్టు గ్రూపు
అయిన "శ్రమ విమోచన" గ్రూపు
స్థాపకుడు.

ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి రెండవ
కాంగ్రెస్ (1903) తర్వాత ఫ్లేహానావ్
అవకాశవాదులతో సామరస్య విధానాన్ని
అవలంబించి, తదుపరి కొంతకాలానికి
మెన్షేవిక్లతో చేరిపోయాడు. అభివృద్ధి
నిరోధక సంవత్సరాలలో (1907-
-1910) మాఖిస్టు పంథాలో మార్క్సి
జాన్ని తిరగదోడడానికి వ్యతిరేకంగానూ,
లిక్విడేషనిజానికి వ్యతిరేకంగానూ ఇతడు
ముందుకొచ్చాడు; అక్టోబరు సోషలిస్టు
విప్లవం విషయంలో వ్యతిరేక స్థానం
తీసుకున్నాడు, కాని సోవియట్ రాజ్యాధికా
రానికి వ్యతిరేక పోరాటంలో పాల్గొనలేదు.
-55, 85, 118, 150, 151,
175, 195-199, 218, 221,
238, 315, 318, 342, 350,
360, 372, 392, 521.

ప్లేటో (సుమారు క్రీ. పూ. 427-
సుమారు 347) - పురాతన గ్రీకు దేశపు
తత్వవేత్త, స్వకీయగతాత్మక భావవాది,
బానిస స్వామ్యపు ప్రభువర్గ పరిపాలన
యొక్క భావశాస్త్రవేత్త.-319.

ఫిలో ఆఫ్ అలెగ్జాండ్రీయా (సుమారు
క్రీ. పూ. 20 - సుమారు క్రీ. శ. 54)
- యూడియా అలెగ్జాండ్రీయన్ మత
తత్వశాస్త్రపు ప్రముఖ ప్రతినిధి, క్రిస్టి
యన్ మతశాస్త్రం రూపొందడంలో ఇతని
ప్రభావం చాలా వుంది.-315.

ఫీరెక్, లూయీ (1851-1921)
- జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, పార్టీలో
కుడిపక్షం వహించాడు; డ్యూరింగ్
అనుయాయు; 1896 అమెరికాకు
వలసపోయాడు, కార్మిక వర్గోద్యమంనుండి
క్రమేణా దూరమై పోయాడు.-208,
215.

ఫెల్ఖర్, గుస్టావ్ తియోడోర్ (1801-
1887) - జర్మన్ ప్రకృతిశాస్త్ర
జ్ఞుడు, భావవాద తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు.
-247.

ఫామీన్ (క్రోఫ్మత్, వి. ఎన్.) (1873-
1933) - రష్యన్ సోషల్-డెమో
క్రాట్; ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి రెండవ
కాంగ్రెస్ (1903) తర్వాత మెన్షెవిక్;
1904 అంతంలో మెన్షెవిక్లనుండి
ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి సెంట్రల్
కమిటీలోకి కోఆప్ అయ్యాడు.-150.

ఫాయెర్బాఫ్, లుడ్విగ్ (1804-1872)
- పూర్వ-మార్క్సియ కాలానికి చెందిన
ప్రముఖ జర్మన్ భౌతికవాద తత్వవేత్త.
-7, 8, 12-15, 70, 71,
246-250, 256, 257, 259,
262, 268, 319.

ఫోగ్ట్, కారల్ (1817-1895)-
జర్మన్ ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు, అప్రభంశపు
భౌతికవాది, పెట్టిబూర్జువా ప్రజాస్వా
మ్యవాది; శ్రామికవర్గ విప్లవకారులపై
అభాండాలు మోపిన ప్రచారంలో
పాల్గొన్నాడు.-10, 15.

ఫోరియర్, ఫ్రాంస్వా-మరీ షార్లేన్ (1772-
1837) - మహనీయ ఫ్రెంచి ఊహా
జనిత సోషలిస్టు.-109, 131.

ఫోల్మార్, గియోర్గ్ హైన్రిచ్ (1850-
1922) - సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ
ఆఫ్ జర్మనీ అవకాశవాద పక్షపు నాయకు
లలో ఒకడు, ప్రతికారచయిత; రిఫార్మిజం
రివిజనిజముల భావశాస్త్రవేత్తలలో
ఒకడు.-124, 207, 212.

ఫోల్క్మన్, పాల్ (1856 - సుమారు
1938) - క్యోనిగ్స్బెర్గ్ లో సైద్ధాంతిక
భౌతికశాస్త్రం ప్రొఫెసర్; తత్వశాస్త్రంలో
వరణతత్వం అవలంబించాడు; భౌతిక
వాదంపై దాడిచేసి, ప్రాటస్టెంట్ చర్చని
సమర్థించాడు.-318.

ఫోష్, ఫెర్డినాండ్ (1851-1929)
- ఫ్రెంచి మార్షల్; మొదటి ప్రపంచ

యుద్ధంలో ఉన్నత అధిష్ఠానవర్గ పదవులను ఆక్రమించాడు; 1918 ఏప్రిల్ నుండి ఆంటాంట్ సాయుధబలాల సేనాని.-449.

బకూనిన్, మిహాయీల్ అలెక్సాండ్రోవిచ్
(1814-1876) - రష్యన్ విప్లవ కారుడు; నరోదిజం, ఆరాజకవాదాల భావ శాస్త్రవేత్త, మొదటి ఇంటర్నేషనల్ లో మార్క్సిజంపట్ల బద్ధవైరి, తన చీలదీత క్రియాపాలకుగాను 1872 పేగ్ కాంగ్రెస్ లో ఇంటర్నేషనల్ నుండి వెళ్ల గొట్టుబడ్డాడు.-11, 130, 209, 218, 236.

బజారోవ్, వి. (రూద్నెవ్, వ్లాదిమిర్ అలెక్సాండ్రోవిచ్) (1874-1939)
- రష్యన్ తత్వవేత్త, అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు; 1896 నుండి సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఉద్యమంలో చురుకుగా పాల్గొన్నాడు; 1907-1910 అభివృద్ధి నిరోధక కాలంలో బోల్షెవిజంనుండి విడిపోయి, మార్క్సిస్టు తత్వశాస్త్రానికి ఒక మాఫ్ పంథా రివిజనిజాన్ని ప్రతిపాదించాడు. తన జీవితం చరమ సంవత్సరాలలో కల్పనా రచనలనూ, తాత్విక గ్రంథాలనూ అనువదించాడు.-238, 256.

బర్న్స్, జాన్ (1858-1943)-
ఇంగ్లీషు రాజకీయవేత్త, మొదట్లో కార్మి కుడు. 1880 లలోని బ్రేడ్ యూని యన్ నాయకులలో ఇతడు ఒకడు. 1892 లో పార్లమెంటుకు ఎన్నుకో

బడ్డాడు; కార్మికవర్గ ప్రయోజనాలకు ద్రోహంచేసి, పెట్టుబడిదార్లతో సహా కారాన్ని గట్టిగా సమర్థించాడు. 1905 నుండి 1914 వరకు బూర్జువా ప్రభుత్వంలో మంత్రి పదవిని ఆక్రమించాడు. అటుతర్వాత రాజకీయాలలో ఎటువంటి క్రియాశీల పాతనూ నిర్వర్తించలేదు.-216.

బార్క్లె, జార్జ్ (1685-1753)
- ఇంగ్లీషు తత్వవేత్త, స్వకీయగతాత్మక భావవాదపు ప్రముఖ ప్రతినిధి.-238, 319.

బిస్మార్క్, ఒట్టో (1815-1898)
- రాజ్యధురంధరుడు, ప్రష్యే జర్మనీల రాజనీతివేత్త. 1862 లో ఇతడు ప్రష్యన్ మినిస్టర్ ప్రెసిడెంట్ (ప్రధానమంత్రి)గానూ విదేశాంగ మంత్రిగానూ నియమించబడ్డాడు. జర్మన్ సామ్రాజ్యపు ప్రథమ చాన్సలర్ (1871-1890). ప్రష్యే నాయకత్వంకింద బలప్రయోగంతో జర్మనీ ఏకీకరణాన్ని సాధించాడు. సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టానికి (1878-1890) కారకుడు.-9, 46, 103, 218, 260, 261, 269, 293, 302.

బిస్పొలాతి, లియోనిడ (1857-1920)
- ఇటాలియన్ సోషలిస్టు పార్టీ స్థాపకులలో ఒకడూ, ఆ పార్టీ కుడి పక్షం నాయకుడూనూ; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో సోషల్-జాతీయ దుర

హంకారి; 1916-1918 లో ప్రత్యేక శాఖా బాధ్యతలేని మంత్రిపదవిని ఆక్రమించాడు.-348.

బీజ్లి ఎడ్వర్డ్ స్పెన్సర్ (1831-1915) - ఇంగ్లీషు చరిత్రకారుడు, పోసిటివిస్టు, అగూస్ట్ కోంట్ భావాలను బ్రిటన్ లో ప్రజాను రంజకంచేసి, కోంట్ రచనలను ఇంగ్లీషులోకి అనువదించాడు.-247.

బులీగిన్, అలెక్సాండర్ గ్రిగోరియెవిచ్ (1851-1919) - జారిస్టు రష్యోలో రాజ్యధురంధరుడూ, బడా భూస్వామి. 1905 లో ఇతడు ఆంతరంగిక వ్యవహారాల మంత్రిగా నియమించబడ్డాడు, దినదినమూ ఉధృతమవుతూన్న విప్లవోద్యమాన్ని బలహీనపరచే ఉద్దేశ్యంతో సలహాసంస్థగా వుండే స్టేట్ దూమ సమావిష్టానికిగాను ఒక ముసాయిదా శాసనాన్ని తయారుచేసే కార్యాన్ని నడిపించాడు. బులీగిన్ దూమ సమావిష్టం కాలేదు, 1905-1907 విప్లవం దానిని ఎగరగొట్టేసింది.-232.

బుల్గాకోవ్, సెర్గేయ్ నికొలాయెవిచ్ (1871-1944) - రష్యన్ అభివృద్ధి నిరోధక అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, భావవాద తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు. 1905-1907 విప్లవం తర్వాత కాడెట్లతో చేరాడు, తాత్విక మర్మవాదాన్ని బోధించాడు, విప్లవప్రతీఘాత సంకలనం "వేహి"కి వ్యాసాలు రాశాడు.-192.

బూల్కిన్ (సెమ్యూనావ్), ఫ్యోదార్ అఫ్ నాన్యెవిచ్ (జననం: 1888) - రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, 1907-1910 అభివృద్ధి నిరోధకకాలంలోనూ, తదుపరి విప్లవవెల్లువ కాలంలోనూ లిక్విడేటర్; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ (1914-1918) కాలంలో రక్షణవాది.-348.

బెకెర్, యోహాన్ ఫిలిప్ (1809-1886) - జర్మన్ కార్మికుడు, 1848-1849 జర్మన్ విప్లవంలో పాల్గొన్నాడు, 1860 లలో మొదటి ఇంటర్నేషనల్ లో ఒక ప్రముఖ వ్యక్తి, మార్క్స్ని ఎంగెల్స్ లకు స్నేహితుడు.-200, 219.

బెర్న్స్టెయిన్, ఎడువార్డ్ (1850-1932) - జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో అతితీవ్ర అవకాశవాద కుడి పక్షానికి, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ కీ నాయకుడు, రివిజనిజమ్ సిద్ధాంతకర్త.-59, 104, 109, 118, 123, 124, 127, 206-210, 237, 242, 288, 289, 398, 416, 427.

బెలీన్ స్కి, విస్సరియోన్ గ్రిగోరియెవిచ్ (1811-1848) - ప్రఖ్యాత రష్యన్ విప్లవాత్మక ప్రజాస్వామ్యవాది, విమర్శకుడు, పత్రికావ్యాసకర్త, భౌతికవాద తత్వవేత్త.-129.

బెల్ హూసావ్, టి. ఒ (జననం: 1874) - మెన్ షేవిక్ లిక్విడేటర్, మూడవ స్టేట్ దూమ సభ్యుడు.-270.

బేబెల్, డౌగున్స్ (1840-1913)

— జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ, అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ ఉద్యమం, స్థావకులలోనూ ప్రముఖ నాయకులలోనూ ఒకడు, జర్మనీలోని కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో రివిజనిజాన్ని రిఫార్మిజాన్ని కృతవిశ్వయంతో ప్రతిఘటించాడు.—59, 207, 209, 210, 215, 217, 293, 294, 376-377, 382.

బొగ్దానోవ్, అలెక్సాండర్ అలెక్సాండ్రోవిచ్- (1873-1928)— రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు, సాంఘిక శాస్త్రజ్ఞుడు, అర్థశాస్త్రవేత్త. తత్వశాస్త్రంలో ఇతడు “ప్రత్యక్షానుభవ యుత ఏకతావాదం” (కుహనా మార్క్సిస్టు పారిభాషిక పదజాలం ముసుగుతో కప్పిన ఒక రకం స్వకీయగతాత్మక భావవాద మాఖియన్ తత్వశాస్త్రం) యొక్క తన పొంత పంథాను రూపొందించడానికి ప్రయత్నించాడు.—238, 246, 253, 258.

బోర్క్ హైమ్, సిగిన్ ముండ్ లుడ్విగ్ (1825-1885)— జర్మన్ ప్రతికావ్యాసకర్త, ప్రజాస్వామ్యవాది, 1848-1849 విప్లవంలో పాల్గొన్నాడు.—408.

బోర్న్, స్టెఫాన్ (బుట్టర్ ఫీల్డ్, సిమోన్) (1824-1898)— జర్మన్ కార్మికుడు, వృత్తివల్ల ముద్రాక్షరశాలలో అచ్చుకూర్పు పనివాడు, కమ్యూనిస్టు లీగ్ సభ్యుడు. 1848-1849 విప్లవంలో,

వంత్, జర్మన్ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో రిఫార్మిజం తొలి ప్రతినిధులలో ఒకనిగా బయటికి వచ్చాడు, విప్లవం తర్వాత ఉద్యమంతో సంబంధం వదలుకున్నాడు.—172-175.

బౌవర్, ఎడ్గార్ (1820-1886)— జర్మన్ ప్రతికావ్యాసరచయిత, యువక హేగెల్ వాది.—53.

బౌవర్, బ్రూనో (1809-1882)— జర్మన్ భావవాద తత్వవేత్త, యువక హేగెల్ వాదులలో ప్రముఖుడు.—7, 8, 53.

బ్యూఖ్నర్, లుడ్విగ్ (1824-1899)— జర్మన్ శరీరశాస్త్రజ్ఞుడూ తత్వశాస్త్రవేత్త, అప్రభంశపు భౌతికవాద ప్రతినిధి.—15, 192, 247.

బ్యోమ్-బావెర్క్, ఒయ్ గెన్ (1851-1914)— బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, అర్థశాస్త్రంలో “ఆస్టియన్ పంథా” ప్రతినిధి. మార్క్సియ అదనపు విలువ సిద్ధాంతాన్ని ఖండించిన తన రచనలలో ఇతడు, లాభానికి మూలాధారం నేడు ఆస్తిత్వం కల్గిన భౌతిక వస్తువుల విలువ యొక్క స్వకీయగతాత్మక అంచనాకూ భూతకాలపు భౌతిక వస్తువుల విలువ యొక్క స్వకీయగతాత్మక అంచనాకూ వుండే భేదమే కాని, కార్మికులను దోపిడీచేయడం కాదు అనే అభిప్రాయాన్ని వివరించాడు.—239, 240.

బ్రాకె, విల్ హెల్మ్ (1842-1880)

— జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, సోషల్-డెమోక్రాటిక్ వర్కర్స్ పార్టీ (ఐసెనాఖర్లు) స్థాపించినవారిలో (1869) ఒకడూ, ఆ పార్టీ నాయకులలో ఒకడూ, మార్క్స్ ఎంగెల్స్లకు సన్నిహితుడు. —207, 376.

బ్రున్స్, పాల్ (1844-1912)-

— ఫ్రెంచి పెట్టీబూర్జువా సోషలిస్టు, ఫ్రెంచి సోషలిస్టు ఉద్యమంలో ఒక అవకాశవాద ధోరణి అయిన పోసిబిలిజం నాయకులలోనూ భావశాస్త్ర వేత్తలలోనూ ఒకడు.—210, 243.

బ్రూకేర్, లూయీ డి (జననం: 1870)

— బెల్జియన్ వర్కర్స్ పార్టీ నాయకులలోనూ సిద్ధాంతకర్తలలోనూ ఒకడు, మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం వరకూ ఈ పార్టీ వామపక్షం నాయకుడు; యుద్ధకాలంలో మితిమేరలేని సోషల్-జాతీయ దురహంకారి.—243.

బ్రెంటాన్, లుయో (1844-1931)

— జర్మన్ బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, “విద్యాపీఠపు సోషలిజం” ప్రముఖ ప్రతినిధులలో ఒకడు, వర్గపోరాటాన్ని పరిత్యజించాలని పిలుపు ఇచ్చాడు; ఫ్యాక్టరీ శాసననిర్మాణం సహాయంతోనూ రిఫార్మిస్టు ఫ్రేడ్ యూనియన్లను ఆర్గనైజ్ చేయడం వల్లనూ శ్రామికవర్గ బూర్జువావర్గ ప్రయోజనాల మధ్య సామరస్యం కుదర్చ

డానికీ, సామాజిక వైరుధ్యాలను పరిష్కరించడానికీ సాధ్యపడదని ఇతడు ఉద్ఘాటించాడు.—194.

బ్లాంక్, లూయీ (1811-1882)

— ఫ్రెంచి పెట్టీబూర్జువా సోషలిస్టు చరిత్రకారుడూనూ.

పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద వర్గ వైరుధ్యాలయొక్క వైషమ్య స్వభావాన్ని కాదని, శ్రామికవర్గ విప్లవాన్ని వ్యతిరేకించి, బూర్జువావర్గంతో రాజీ విధానానికై గట్టిగా పోరాడాడు.—64, 174, 370, 425.

బ్లాంకీ, లూయీ అగస్ట్ (1805-1881)

— ప్రముఖ ఫ్రెంచి విప్లవకారుడు, ఊహాజనిత కమ్యూనిజం ప్రధాన ప్రతినిధి, అనేక రహస్య సమాజాలనూ కుట్రలనూ ఆర్గనైజ్ చేసిన వ్యక్తి, 1830, 1848 విప్లవాలలో క్రియాశీలంగా పాల్గొన్నాడు.

వర్గరహిత సమాజ సృష్టికై ఇతడు గట్టిగా పోరాడుతూండినప్పటికీ, శ్రామిక వర్గ విప్లవాన్ని శ్రామికవర్గ నియంతృత్వాన్ని ప్రవచించిన మార్క్సియ సిద్ధాంతాన్ని ఇతడు అర్థంచేసుకోలేకపోయి, కుట్రదారుల ఒక చిన్న గ్రూపుచే విప్లవం సాధించబడగల్గుతుందని నమ్మాడు. —104, 111, 182, 185, 186, 195, 197, 260, 268, 370, 398, 399.

మజ్జీనీ, జూసెవ్ (1805-1872)

—ఇటాలియన్ బూర్జువా విప్లవకారుడు, ఇటలీ ఏకీకరణకై పోరాట కాలంలో ఇటాలియన్ బూర్జువావర్గపు రిపబ్లికన్-ప్రజాస్వామ్య పక్షం నాయకులలోనూ భావశాస్త్రవేత్తలలోనూ ఒకడు.—11, 301.

మనుయీలొవ్, అలెక్సాండర్ అప్పొలో

నావిచ్ (1861-1929)—రష్యన్ బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, కాడెట్ పార్టీ సభ్యుడు, మాస్కో యూనివర్సిటీలో అర్థశాస్త్రం ప్రొఫెసరూ, మాస్కో యూనివర్సిటీ రెక్టరూనూ (1905-1911).—170.

మర్తినోవ్, ఎ. (పిక్కెర్, అలెక్సాండర్

సమోయ్లొవిచ్) (1865-1935)—రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో “ఆర్థిక వాదం” యొక్క ప్రముఖ ప్రతినిధులలో ఒకడు, మెన్షేవిక్; తరువాత కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యుడు.—166.

మాఫ్, ఎర్నెస్ట్ (1838-1916)

—ఆస్ట్రియన్ భౌతికశాస్త్రజ్ఞుడు, తత్వవేత్త, స్వకీయగతాత్మక భావవాది, ప్రత్యక్షానుభవయుత విమర్శనవాద స్థాపకులలో ఒకడు.—245, 247, 249-258, 283.

మాన్, టామ్ (1856-1941)

—ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో

ప్రముఖ వ్యక్తి, 1920 నుండి కమ్యూనిస్టు.—216, 344.

మాన్నింగ్, హెన్రీ ఎడ్వర్డ్ (1808-1892)—ఇంగ్లీషు కార్డినల్ (1875 నుండి); పోప్ యొక్క ఐహికాధికారాన్ని అతి పట్టుదలతో సమర్థించినవారిలో ఒకడని పేరుపొందాడు.—216.

మార్క్స్, ఎలియెనోర (1855-1898)

—ఇంగ్లీషు, అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, కారల్ మార్క్స్ కుమార్తె, ఎడ్వర్డ్ ఎవెలింగ్ భార్య.—12, 215.

మార్క్స్, కారల్ (1818-1883)

—7-18, 23, 25-26, 27-35, 37, 38-47, 48-58, 59-79, 89, 99, 100, 109, 117, 118, 119, 123-124, 134, 143, 157-159, 162-163, 165-175, 190-208, 210-219, 221, 223, 225-226, 229, 235-240, 244, 246-247, 248, 250, 254, 256-257, 259-260, 261-264, 270, 300-309, 317-319, 321-326, 337, 342-343, 345, 350, 351, 359, 361, 364, 370-371, 373-381, 385-389, 392-393, 398, 402, 406, 407, 413, 415-419, 421-427, 430, 433, 436, 437, 440,

441, 446, 453, 461, 500,
501, 516, 518, 524, 527,
528.

మార్క్స్, జెన్నీ (పుట్టింటి పేరు: వెన్స్
ఫాతెన్) (1814-1881)-కారల్
మార్క్స్ భార్య, ఆయన యావజ్జీవ
మిత్రమూ సహవాసీ.-8, 12.

మార్క్స్, తారా (1845-1911)
-ఫ్రెంచి కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో
ప్రముఖ వ్యక్తి, కారల్ మార్క్స్
కుమార్తె, పాల్ లాఫార్గ్ భార్య.
-12.

మార్తోవ్, ఎల్. (త్యెడెర్బామ్, యూలి
ఓసిపావిచ్) (1873-1923)-
మెన్షేవిక్ నాయకులలో ఒకడు;
అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్సరాలలోనూ
(1907-1910), తదుపరి నూతన
విప్లవ వెల్లువ కాలావధిలోనూ లిక్విడేటర్;
మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో మధ్యస్థ
వాది. అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవంతర్వాత
సోవియట్ శక్తికి వ్యతిరేకి, 1920 లో
విదేశాలకు వలసవెళ్లిపోయాడు.-150-
154, 192, 289, 295-297,
298, 338, 341, 342, 447,
491, 493.

మాస్లాన్, ఫ్యోత్ పావ్లావిచ్ (1867-
-1946)-రష్యన్ అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు,
సోషల్-డెమోక్రాట్, మెన్షేవిక్;
అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్సరాలలో

(1907-1910) లిక్విడేటర్.
-192.

మాహౌవ్ (అసలు పేరు: కలఫాతి డి.పి.)
(1871-1940)-రష్యన్ సోషల్-
డెమోక్రాట్; ఆర్. ఎన్. డి. ఎల్. పి
రెండవ కాంగ్రెస్ (1903) తర్వాత
మెన్షేవిక్.-153.

మిన్యె, ఫ్రాంస్వా అగూస్ట్ (1796-
-1884)-లిబరల్ రకం ఫ్రెంచి
బూర్జువా చరిత్రకారుడు.-22.

మిలుకోవ్, పావెల్ నికొలాయెవిచ్ (1859-
-1943)-కాడెట్ పార్టీ నాయకుడు,
రష్యన్ సామాజ్యవాద బూర్జువావర్గం
యొక్క భావశాస్త్రవేత్త, చరిత్రకారుడూ,
ప్రతికావ్యాసకర్త.-227.

మిలెరాన్, ఎట్యేన్ అలెగ్జాండ్ర్ (1859-
-1943)-ఫ్రెంచి రాజకీయవేత్త;
1880 లలో పెట్టిబూర్జువా రాడికల్;
1890 లలో సోషలిస్టులతో చేరి, ఫ్రెంచి
సోషలిస్టు ఉద్యమంలో అవకాశవాద
ధోరణికి నాయకుడయ్యాడు; 1899 లో
అభివృద్ధి నిరోధక బూర్జువా ప్రభుత్వంలో
ప్రవేశించాడు.-123, 124.

మిహైలోవ్స్కి, నికొలాయ్ కొన్స్టన్టీ
నావిచ్ (1842-1904) - రష్యన్
సాంఘికశాస్త్రజ్ఞుడు, ప్రతికావ్యాసకర్త
సారస్వత విమర్శకుడూనూ, లిబరల్
నరోదిజం ప్రముఖ సిద్ధాంతకర్త,
సాంఘికశాస్త్రంలో స్వకీయగతాత్మక పంథా

ప్రతినిధులలో ఒకడు. 1892 లో
“రూస్కాయ్ బొగత్ స్త్వ” (“రష్యన్
సంపత్తి”) మాసపత్రికకు సంపాదకు
డయాడు; ఈ పత్రికద్వారా మార్క్సి
స్టులపై భీషణ పోరాటం సాగించాడు.
-98, 100.

మెక్ డోనల్డ్, జేమ్స్ రామ్సే (1866–
1937) – ఇంగ్లీషు రాజకీయవేత్త,
లేబర్ పార్టీ స్థాపకులలోనూ నాయ
కులలోనూ ఒకడు, ఆ పార్టీలోనూ, రెండవ
ఇంటర్నేషనల్ లోనూ ఆతిథీవ్ర అవకాశ
వాద విధానం అవలంబించాడు; అనేక
మంత్రిమండలులలో ప్రధానమంత్రి.
-485.

మేరింగ్, ఫ్రాన్జ్ (1846–1919)
– జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ వామపక్షపు
ప్రముఖ ప్రతినిధి, చరిత్రకారుడూ
ప్రతికావ్యాసకర్త, జర్మన్ కమ్యూనిస్టు
పార్టీ స్థాపకులలో ఒకడు.-157, 165,
166, 172, 174, 200, 205–
208, 210, 373.

మోర్, యోసెఫ్ (1812–1849)
– జర్మన్, అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ
ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, “కమ్యూనిస్టు
మీగ్” సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడు,
1848–1849 విప్లవంలో పాల్గొ
న్నాడు.-172.

మోరెషోట్, యాకోబ్ (1822–1893)
– డచ్ శాస్త్రజ్ఞుడు, అపభ్రంశ భౌతిక

వాదపు ప్రముఖ ప్రతినిధులలో ఒకడు.
-15.

మోన్ట్, యోహాన్ (1846–
1906) – జర్మన్ అరాజకవాది;
1860 లలో కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో
చేరాడు; 1878 లో సోషలిస్టు వ్యతిరేక
చట్టం ప్రవేశపెట్టబడిన తర్వాత
ఇంగ్లండుకూ అటుతర్వాత అమెరికాకూ
(1882) వలసవెళ్లిపోయి, అక్కడ తన
అరాజకవాద ప్రచారం సాగించాడు.-46,
206, 268, 276.

మ్యూల్ బెర్గర్, ఆర్నా (1847–
1907) – జర్మన్ పెట్టిబూర్జువా
ప్రతికావ్యాసకర్త పూడనిస్టు, వృత్తిరీత్యా
వైద్యుడు.-236.

యాకోబి, యోహాన్ (1805–1877)
– జర్మన్ ప్రతికావ్యాసకర్త రాజకీయవేత్త,
బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యవాది; 1872 లో
సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీలో చేరాడు,
1874 లో ఆ పార్టీ అభ్యర్థిగా రైన్
లాగ్ కు ఎన్నికోబడ్డాడు; యాకోబి
మార్క్సిస్టు కాకపోయినప్పటికీ, మార్క్స్
ఎంగెల్స్ లకు ఇతనితో కొన్ని అభిప్రాయ
భేదాలు ఉండినప్పటికీనీ, శ్రామికవర్గ
ఉద్యమ పక్షం వహించిన ప్రజాస్వామిక
వాదిగా ఇతడంటే వారికి గొప్ప అభిప్రాయం
ఉండేది.-449.

యుష్కేవిచ్, పావెల్ పాలోమోనావిచ్
(1873–1945) – రష్యన్ సోషల్-

డెమోక్రాట్, మెన్షెవిక్; తత్వశాస్త్రీయ అభిప్రాయాలలో ఇతడు సోసిటివిజమ్, ప్రాగ్మాటిజం (కార్యకారణవివేకవాదం) అనుసరించాడు; అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్సరాలలో (1907-1910) ఇతడు మార్క్సిస్టు తత్వశాస్త్రాన్ని తిరగతోడేందుకు ముందుకు వచ్చి, మాఖిజంయొక్క ఒక రకమైన ప్రత్యక్షానుభవయుత లాక్షణికవాదాన్ని మార్క్సిజం స్థానంలో నిలబెట్ట ప్రయత్నించాడు.-258.

యూనియన్ - చూ. లుక్సెంబర్గ్, రోజా.

రాడ్ బెర్టున్-యాగెట్ జోవ్, యోహాన్ కారల్
(1805-1875) - జర్మన్ అవభంశపు అర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ రాజకీయవేత్త; అభివృద్ధి నిరోధక ప్రష్యన్ "స్టేట్ సోషలిజం" ["రాజ్యాంగయంత్ర సోషలిజం"] ప్రతినిధి.-33.

రికార్డ్, డేవిడ్ (1772-1823)
- ఇంగ్లీషు అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, సాంప్రదాయక బూర్జువా అర్థశాస్త్రపు ప్రముఖ ప్రతినిధి.-33, 72, 192.

రూగె, ఆర్నాల్డ్ (1802-1880)
- జర్మన్ పత్రికావ్యాసకర్త, యువక హేగెల్ వాది.-8, 9, 53.

రెనాన్, ఎర్నెస్ట్ (1823-1892)-
ఫ్రెంచి భాషాశాస్త్రజ్ఞుడూ క్రిస్టియన్ మత చరిత్రకారుడూ, స్వకీయగతాత్మక తత్వవేత్త-175.

రెన్నెర్, కారల్ (1870-1950)

- ఆస్ట్రియన్ రాజకీయవేత్త, ఆస్ట్రియన్ కుడి పక్షపు సోషల్-డెమోక్రాట్ల నాయకుడూ సిద్ధాంతకర్త; "సాంస్కృతిక జాతీయ స్వపరిపాలన" సిద్ధాంత సృష్టికర్తలలో ఒకడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో సోషల్-జాతీయ దురహంకారి; 1919-1920 లో ఆస్ట్రియా చాన్సలర్.-429.

రెనాడెట్, ప్యేర్ (1871-1935)

- ఫ్రెంచి సోషలిస్టు పార్టీ రిఫార్మిస్టు నాయకులలో ఒకడు, జోరేన్ తర్వాత ఇతడు "L'Humanité" ["'ల' హ్యూమానిటే"] సంపాదకుడయ్యాడు (1914-1920); మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో సోషల్-జాతీయ దురహంకారి - 350, 351.

రోడిచెవ్, ఫ్యోదార్ ఇజ్మాయ్లోవిచ్

(జననం: 1856) - బడా రష్యన్ భూస్వామి, కాడెట్ పార్టీ నాయకులలో ఒకడు, ఆ పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడు; మొదటి, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ స్టేట్ దూమలలో సభ్యుడు. -169, 230.

ర్యజానోవ్, దావిడ్ బోరిసోవిచ్ (1870-

-1938) - రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో మధ్యస్థపక్ష సభ్యుడు, మెన్షెవిక్ వార్తాపత్రికలు "గోలోస్", "నాషె దేలో" లో పనిచేశాడు.-327.

లగార్డెల్, హ్యూబెర్ట్ (జననం: 1874)

—ప్రెంచి పెట్టీబూర్జువా రాజకీయవేత్త,
ఎనార్క్-సిండికలిస్టు.—243.

లబియోల, ఆర్తురో (1873–1959)

—ఇటాలియన్ రాజకీయవేత్త; న్యాయ
వాది, అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, ఇటలీలో సిండి
కలిస్ట్ ఉద్యమ నాయకులలో ఒకడు;
సిండికలిజం సిద్ధాంతంపై ఆనేక పుస్తకాలు
రాశాడు; మార్క్సిజాన్ని “సరిదిద్దడం”
ద్వారా దానితో తన “విప్లవాత్మక సిండిక
లిజం” సరిపడేటట్టు ప్రయత్నించాడు.
—243.

లాంగ్, ఫ్రీడ్రిచ్ ఆల్ఫ్రెడ్ (1828–

1875)—జర్మన్ బూర్జువా తత్వ
శాస్త్రజ్ఞుడు, నవీన-కాంటియన్ భౌతిక
వాదానికి, సోషలిజానికి శత్రువు.—192,
247.

లాంగ్వే, జాన్ (1876–1938)—ప్రెంచి

సోషలిస్టు పార్టీలోనూ, రెండవ ఇంటర్నే
షనల్లోనూ ప్రముఖ వ్యక్తి, పత్రికా
వ్యాసకర్త; షార్ల్ లాంగ్వే, జెన్నీ మార్క్సల
కుమారుడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధ
కాలంలో ఇతడు ప్రెంచి సోషలిస్టు పార్టీలో
మధ్యస్థ అల్పసంఖ్యాకవర్గ నాయకుడు.
—12, 485.

లాంగ్వే, జెన్నీ (1844–1883)

—అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో
ప్రముఖ వ్యక్తి, కారల్ మార్క్స్ పెద్ద
కుమార్తె, షార్ల్ లాంగ్వే భార్య; ఆమె

పత్రికావ్యాసాలు శ్రామికవర్గ అంత
ర్జాతీయ దృక్పథానంనుండి రచించ
బడ్డాయి.—12.

లాంగ్వే, షార్ల్ (1833–1903)—ప్రెంచి

సోషలిస్టు, పూడనిస్టు, తరువాత
పోసిబిలిస్టు; మొదటి ఇంటర్నేషనల్
యొక్క జనరల్ కౌన్సిల్ సభ్యుడు
(1866–1867, మరియు 1871–
—1872) పారిస్ కమ్యూన్ సభ్యుడు
(1871).—302.

లాఫార్గ్, పాల్ (1842–1911)—

—ప్రెంచి, అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ
ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, ప్రెంచి
వర్కర్స్ పార్టీ స్థాపకులలో ఒకడు; ప్రజా
వంతుడైన పత్రికావ్యాసకర్త, ప్రాస్పె
రేషంలో శాస్త్రీయ సోషలిజం మొదటి
అనుచరులలో ఒకడు, మార్క్స్ ఎంగెల్స్
లకు సన్నిహిత మిత్రుడు, సహాయో
ధుడు.—212, 302.

లాఫార్గ్, లారా—చూ. మార్క్స్, లారా.

లాయిడ్ జార్జ్, డేవిడ్ (1863–

—1945)—ఇంగ్లీషు రాజ్య ధురం
ధరుడు, లిబరల్స్ నాయకుడు; 1916–
1922 లో ప్రధాన మంత్రి; సాయుధ
వ్యవధానాన్నీ, సోవియట్ రాజ్య దిగ్బంధ
ననూ పురికొల్పినవారిలో ఒకడు.—350,
351, 428.

లారిన్, వై. (లూరెన్, మిహాయిల్

అలెక్సాండ్రోవిచ్) (1882–1932)

— రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, మెన్
షెవిక్. 1905–1907 విప్లవం ఓటమి
తర్వాత లిక్విడేషనిజాన్ని క్రియాశీలంగా
బలపరచిన వారిలో ఒకడు. 1917
ఆగస్టులో బోల్షెవిక్ పార్టీలో చేరాడు,
అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత అనేక
సోవియట్, ఆర్థిక సంస్థలలో పనిచేశాడు.
—202, 289–298.

లాసాల్, ఫెర్డినాండ్ (1825–1864)

— జర్మన్ పెట్టిబూర్జువా సోషలిస్టు,
జనరల్, జర్మన్ వర్కర్స్ ఎసోసియేషన్
(1863) స్థాపకులలో ఒకడు. ఈ
ఎసోసియేషన్ స్థాపన కార్మికవర్గ ఉద్యమంలో
ఒక ముఖ్యమైన ఘటన; అయినప్పటికీ ఈ
ఎసోసియేషన్ అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడిన తర్వాత,
సంఘాన్ని లాసాల్ అవకాశవాద మార్గంలో
నడిపించాడు. లాసాల్ యొక్క సైద్ధాంతిక,
రాజకీయ అభిప్రాయాలను మార్క్స్, ఎంగెల్స్ లు
నిశితంగా విమర్శించారు.—11, 45, 46, 59, 109, 110, 146, 205, 315, 376, 377, 385, 387.

లిక్లేర్, అన్తోన్ (జననం: 1848)

— ఆస్ట్రియన్ అభివృద్ధి నిరోధక తత్వ
శాస్త్రజ్ఞుడు, స్వకీయాగతాత్మక భావవాది,
ఇమ్మనెంటిస్టు పంథా ప్రతినిధి, ఫిడెయిజం
యోధుడు.—257.

లీడ్ క్లెఫ్ట్, విల్ హెల్మ్ (1826–1900)

— జర్మన్, అంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ

ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, జర్మన్
సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీ స్థాపకుల
లోనూ నాయకులలోనూ ఒకడు. 1875
మొదలు తన మరణం వరకూ ఈ పార్టీ
సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడూ, పార్టీ కేంద్ర
పత్రిక “Vorwärts” [“ఫోర్వేర్ట్స్”]
ప్రధాన సంపాదకుడు, మొదటి ఇంటర్నేషనల్
కార్యకలాపంలోనూ, రెండవ
ఇంటర్నేషనల్ స్థాపనలోనూ లీడ్ క్లెఫ్ట్
క్రియాశీలంగా పనిచేశాడు.—46, 59, 94, 206, 209, 210, 215, 294.

లుక్సెంబుర్గ్, రోజా (1871–1919)

— జర్మన్, పోలిష్ కార్మికవర్గ ఉద్యమం
లోనూ, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ లోనూ
ప్రముఖ వ్యక్తి, జర్మన్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ
స్థాపకులలో ఈమె ఒకరు.—300, 355, 426.

లునచార్ స్కి, అనతోలి వసీల్స్కి (1875–

—1933)—వృత్తి విప్లవకారుడు; తదుపరి
ప్రముఖ సోవియట్ రాజ్య ధురంధరుడు.

ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్
(1903) తర్వాత బోల్షెవిక్ లలో చేరాడు.
అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్సరాలలో
(1907–1910) మార్క్సిజాన్ని వదిలి
పెట్టి, పార్టీ వ్యతిరేక “వైర్మోడ్”
గ్రూపులో పాల్గొని, మార్క్సిజాన్ని
మతాన్ని మిళితంచేయడానికి పిలుపు
ఇచ్చాడు. లునచార్ స్కి యొక్క పారపాటు

అభిప్రాయాలను రెనిన్ బట్టబయలుచేసి,
వాటిని విమర్శించాడు.—254, 257,
267.

లెజీన్, కారల్ (1861-1920)
—జర్మన్ కుడి పక్షపు సోషల్-డెమో
క్రాట్, ట్రేడ్ యూనియన్ నాయకులలో
ఒకడు, రివిజనిస్టు; మొదటి ప్రపంచ
యుద్ధకాలంలో అతితీవ్ర సోషల్-జాతీయ
దురహంకారి.—342, 350, 433.

లెనిన్, వ్లాదిమిర్ ఇల్యీచ్ (1870-
—1924)—165, 187.

లెన్స్, పాల్ (1873-1926)—
జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్; మొదటి
ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో సోషల్-జాతీయ
దురహంకారి.—322, 345.

లెవీత్స్కి, వి. (లెవెర్బామ్, వ్లాదిమిర్
ఓసిపావిచ్) (జననం: 1883)
—రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్,
మెన్షేవిక్: అభివృద్ధి నిరోధక సంవత్స
రాల కాలంలోనూ (1907-1910),
అటుతర్వాత నూతన విప్లవ వెల్లువ
కాలావధిలోనూ లిక్విడేటర్ల నాయకులలో
ఒకడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో
సోషల్-జాతీయ దురహంకారి.—288,
289.

లొపాతిన్, గేర్మన్ అలెక్సాండ్రోవిచ్
(1845-1918)—రష్యన్ విప్లవ
కారుడు, సరోద్దిక్కు, మొదటి ఇంటర్నేష
నల్ జనరల్ కౌన్సిల్ సభ్యుడు.—300.

లొపాతిన్, లెవ్ మిఖైలొవిచ్ (1855-
—1920)—రష్యన్ భావవాద తత్వ
శాస్త్రజ్ఞుడు, అధ్యాత్మికవాద ప్రతినిధి,
“ఆత్మయొక్క అమరత్వం” నిరూపించ
డమే తత్వశాస్త్రంయొక్క “తక్షణ సమస్య”
అని భావించాడు; ఇతడు ఆత్మను సంకల్ప
స్వేచ్ఛను కల్గిన సృజనాత్మక మూలంగా
ప్రదర్శించాడు.—255.

ల్యోవ్, గెయోర్గి యెవ్గెన్యెవిచ్ (1861-
—1925)—రష్యన్ రాజకుమారుడు,
బడా భూస్వామి, కాడెట్ పార్టీ సభ్యుడు,
1917 మార్చి-జూలైలోని తాత్కాలిక
ప్రభుత్వంలో మంత్రి సభ అధ్యక్షుడూ,
ఆంతరంగిక వ్యవహారాల మంత్రి; అక్టోబర్
బరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత విదేశాలకు
వలసవెళ్లిపోయాడు.—367, 370.

వనేయెవ్, అనతోలి అలెక్సేయెవిచ్ (1872-
—1899)—రష్యన్ విప్లవకారుడు,
సోషల్-డెమోక్రాట్; లెనిన్, క్రిజిజ్
నోవ్స్కి, తదితరులతోపాటు సెయింట్
పీటర్స్బర్గ్ “కార్మికవర్గ విముక్తి పోరాట
సమితి” సెంట్రల్ గ్రూపు సభ్యుడుగా
వుండేవాడు. 1899 లో ఆర్థికవాదుల
“Credo”కి వ్యతిరేకంగా నిరసనను
తయారు చేయడంలో పాల్గొన్నాడు.—
135, 138.

వసీల్యెవ్ (లెన్గ్విక్, ఫ్రీడిఫ్ విల్ హెల్మోవిచ్)
(1873-1936)—రష్యన్ సోషల్-
డెమోక్రాట్, బోల్షేవిక్, 1893 లో

విస్లవోద్యమంలో చేరాడు; 1901 లో
“ఇస్కా” ఆర్గనైజేషనులో చేరాడు; ఆర్.
ఎస్.డి.ఎల్.పి రెండవ కాంగ్రెస్లో
(1903) సెంట్రల్ కమిటీకి, పార్టీ
కాన్ఫిరెన్స్కి ఎన్నుకోబడ్డాడు. ఆక్టోబరు
విస్లవం తర్వాత ప్రభుత్వంలోనూ, పార్టీ
వ్యవస్థలోనూ అనేక బాధ్యతాయుత
స్థానాలు ఆక్రమించాడు.—150.

వాండర్వెల్డ్, ఏమిల్ (1866–1938)

—బెర్లియన్ వర్క్స్ పార్టీ నాయకుడు,
రెండవ సోషలిస్టు ఇంటర్నేషనల్ యొక్క
ఇంటర్నేషనల్ సోషలిస్టు బ్యూరో అధ్య
క్షుడు, తీవ్ర ఆవకాశవాది. మొదటి
ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో సోషల్-జాతీయ
దురహంకారి, బూర్జువా ప్రభుత్వంలో
సభ్యుడు.—243.

వార్డ్, జేమ్స్ (1843–1925) — ఇంగ్లీషు

మనశాస్త్రజ్ఞుడూ, స్వకీయగతాత్మక తత్వ
వేత్త, ఆధ్యాత్మికవాది.—253, 255,
257.

వి. ఐ. — న్ (ఇవాన్ పీన్, వ్లదీమిర్ పావ్లో

విచ్) (1869–1904) — రష్యన్
సోషల్-డెమోక్రాట్, “ఆర్థికవాది,”
“రబోచెయే దేలో” ప్రతిక సంపాదకవర్గ
సభ్యుడు, ఈ ప్రతికకు వ్యాసరచయిత;
ఆర్. ఎస్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెసు
(1903) తర్వాత మెన్షేవిక్ అయ్యాడు.
—139.

విప్పర్, రోబెర్ట్ యూర్యెవిచ్ (1859–

—1954) — సోవియట్ చరిత్రకారుడు,
విజ్ఞానశాస్త్ర పరిషత్తు సభ్యుడు. ఇతని
గ్రంథాలలో విస్తృతమైన వాస్తవాంశ
సామగ్రి వుంది, కాని గ్రంథకర్త పొరపాటు
అభిప్రాయాల కారణంగా గ్రంథాల విలువ
తగ్గిపోతూంది.—525.

విల్ హెల్మ్ II (1859–1941) — జర్మన్

చక్రవర్తి, ప్రష్యా రాజు (1888–
—1918).—331.

విల్లెఫ్, జాగుస్ట్ (1810–1878) —

—ప్రష్యన్ ఆఫీసర్, కమ్యూనిస్టు లీగ్
సభ్యుడు, 1849 బాడెన్ తిరుగుబాటులో
పాల్గొన్నాడు; 1850 లో కమ్యూనిస్టు
లీగ్ నుండి చీలిపోయినట్టి సెక్టేరియన్
దుందుడుకు గ్రూపు నాయకులలో ఒకడు.
—45.

విల్సన్, వుడ్రో (1856–1924) — అమె

రికన్ రాజ్య ధురంధరుడు, అమెరికా
సంయుక్త రాష్ట్రాల అధ్యక్షుడు
(1913–1921), ఆ దేశపు కార్మిక
వర్గ ఉద్యమాన్ని క్రూరంగా అణచివేశాడు;
సోవియట్ వ్యతిరేక సాయుధ వ్యవధాన
ప్రారంభకులలోనూ ఆర్గనైజర్లలోనూ
ఒకడు.—428, 429.

వి.వి. (వారొన్ త్సోవ్, వసీలి పావ్లోవిచ్)

(1847–1918) — రష్యన్ అర్థ
శాస్త్రజ్ఞుడు, ప్రతికావ్యాసకర్త 1880 ల,
1890 ల లిబరల్ నరోదిజం

యొక్క భావశాస్త్రవేత్త, మార్క్సిజాన్ని వ్యతిరేకించాడు, జారిస్టు ప్రభుత్వంతో రాజీ విధానాన్ని అనుకూలించాడు.—141, 144.

విష్నెవేత్స్కయ—చూ. కెల్లీ-విష్నెవేత్స్కయ.

వెబ్, సిడ్నీ (1859–1947), బ్రిటిన్

(1858–1943)–ఇంగ్లీషు ప్రజాజీవి
తరంగంలో వ్యక్తులు, 1883–1884
లో రిఫార్మిస్టు ఫేబియన్ సమాజం
స్థాపకులు; ఇంగ్లీషు కార్మికవర్గ ఉద్యమం
గురించి అనేక గ్రంథాలు రచించారు;
మొదటి ప్రపంచయుద్ధకాలంలో సోషల్-
జాతీయ దురహంకారులు: అక్టోబరు
సోషలిస్టు విప్లవం అనంతరం, సోవియట్
యూనియన్లోని జీవితాన్ని ఆత్యంత సాను-
భూతితో గమనించారు.—227, 346.

వెరెసాయెవ్ (స్మిథోవిచ్, వికెంతి వికెంత్యెవిచ్)

(1867–1945)–రష్యన్ రచయిత,
వైద్యుడు.—377.

వెస్ట్ ఫాలెన్, జెన్నీ ఫాన్. — చూ. మార్క్సి,
జెన్నీ.

వేడిమేయర్, యోసెఫ్ (1818–1866)

—జర్మన్ విప్లవకారుడు, కమ్యూనిస్టు
లీగ్ సభ్యుడు, 1848–1849 జర్మన్
విప్లవంలో పాల్గొన్నాడు, తర్వాత ఆమె
రికాకు వలసవెళ్లిపోయాడు; మొదటి
ఇంటర్నేషనల్ సభ్యుడు, మార్క్సి
ఎంగెల్స్ల మిత్రుడు.—373.

వైట్లింగ్, విల్ హెల్మ్ (1808–1871)

—జర్మనీలోని కార్మికవర్గ ఉద్యమం
ప్రారంభ దశలో ప్రముఖ వ్యక్తి,
ఉహాజనిత సమతాతత్వ కమ్యూనిజం
సిద్ధాంతకర్తలలో ఒకడు.—145.

వ్లా. ఎల్. (వ్లాదీమిరొవ్, ఎల్. — షెయిం

ఫింకెల్, మిరోన్ కోన్స్టన్టీనోవిచ్
యొక్క మారుపేరు) (1879–
–1925) – రష్యన్ సోషల్-డెమో
క్రాట్, బోల్షెవిక్.—307.

వైట్లీన్ — చూ. సల్టికోవ్-శ్చెడీన్.

షాప్పెర్, కారల్ (1812–1870)

—జర్మనీ, ఆంతర్జాతీయ కార్మికవర్గ
ఉద్యమంలో ప్రముఖ వ్యక్తి, “లీగ్ ఆఫ్
ది జెన్స్” నాయకులలో ఒకడు, “కమ్యూ-
నిస్టు లీగ్” సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడు,
1848–1849 విప్లవంలో పాల్గొ-
న్నాడు; కమ్యూనిస్టు లీగ్లో చీలికలు
ఏర్పడిన కాలంలో, వామపక్షీయుల సెక్టే-
రియన్ గ్రూపుకు 1850 లోని
నాయకులలో ఒకడు; 1856 లో
మార్క్స్కు, మరల సన్నిహితుడయ్యాడు.
—45, 172.

షాప్పెల్, మాక్స్ (1859–1928)

—జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, రివిజ్
నిస్టు, రైశ్ట్ర్ లాగ్ సభ్యుడు (1890–
–1905).—209.

షుప్పె, విల్ హెల్మ్ (1836–1913)

—జర్మన్ తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు, స్వకీయగ

తాత్మక భావనాది, ఇమ్మనెంట్ అని
పిలువబడిన తాత్విక పంథాకు నాయకుడు.
-257.

షుల్జె-డెలిట్, హెర్మన్ (1808-1883)

- జర్మన్ బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ
రాజకీయవేత్త, 1860 లలో బూర్జువా
ప్రొగ్రెసివ్స్ ల పార్టీ నాయకులలో ఒకడు,
సహకార సంఘాలను నెలకొల్పడం
మూలంగా విప్లవ పోరాటంనుండి
కార్మికులను మళ్ళించేందుకు ప్రయ
త్నించాడు.-146.

షూబెర్ట్-సోల్డెర్న్, రిఖార్డ్ (1852-

-1935) - జర్మన్ తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు,
ఇమ్మనెంట్ తత్వశాస్త్ర పంథా ప్రతినిధి.
-257.

షెల్లింగ్, ఫ్రీడ్రీఫ్ విల్ హెల్మ్ (1775-

-1854) - జర్మన్ సాంప్రదాయక
తత్వశాస్త్రపు ప్రతినిధి, బాహ్యగతాత్మక
భావనాది; అటుతర్వాత విజ్ఞానశాస్త్రానికి
బహిరంగ శత్రువూ, మత సమర్థకు
డూనూ.-246.

షేర్, వి.వి. (జననం: 1883) - రష్యన్

సోషల్-డెమోక్రాట్, మెన్షేవిక్.
-460.

షైడెమన్, ఫిలిప్స్ (1865-1939)

- జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీలో తీవ్ర కుడి
పక్ష నాయకులలో ఒకడు; మొదటి ప్రపంచ
సామ్రాజ్యవాద యుద్ధకాలంలో సోషల్-
జాతీయ దురహంకారి; 1919 ఫిబ్రవరి

-జూన్ లో బూర్జువా జర్మన్ ప్రభు
త్వానికి నాయకుడు; జర్మన్ కార్మికవర్గ
ఉద్యమాన్ని 1918-1921 లో క్రూర
మైన అణచివేతను ఆర్గనైజుచేసినవారిలో
ఒకడు.-350, 351, 429, 433,
436.

షైమ్, కారల్ జెగున్స్ - జర్మన్ సోషల్-

డెమోక్రాట్, రిఫార్మిస్టు, మార్క్సిజాన్ని
విమర్శించాడు; 1880 లలో పార్టీని
విడిచిపెట్టేశాడు.-206-208.

ష్యెగ్లర్, ఆల్బెర్ట్ (1819-1857)

- జర్మన్ మతశాస్త్రవేత్త, తత్వశాస్త్ర
జ్ఞుడు, భాషాశాస్త్రజ్ఞుడు, చరిత్రకారు
డూనూ.-317.

ష్యెరీన్, మాక్సిమీలియన్ (1804-

-1872) - ప్రష్యన్ రాజకీయవేత్త,
అభివృద్ధి నిరోధక కులీనవర్గ, ఉద్యోగి
వర్గాల ప్రతినిధి, కాంప్ హౌసెన్ మంత్రి
వర్గంలో 1848 లో ప్రవేశించాడు.
-169.

ష్యెట్జర్, యోహాన్ బాప్టిస్ట్ (1833-

-1875) - జర్మనీలో లాసాలియన్లు
నాయకులలో ఒకడు, జనరల్ జర్మన్
వర్కర్స్ ఎసోసియేషన్ కు లాసాల్
తర్వాత అధ్యక్షుడయ్యాడు; ప్రష్యన్
యుంకర్ల నాయకత్వం కింద బిస్మార్క్
యొక్క జర్మనీ ఏకీకరణ విధానాన్ని
బలపరచాడు.-59.

సర్టికోవ్-శ్చెద్రీన్, మిహాయిల్ ఎవ్ గ్రాఫివిచ్
(1826-1889) - ప్రఖ్యాత రష్యన్
వ్యంగ్య రచయిత, విప్లవాత్మక ప్రజా
స్వామ్యవాది.-529.

సిన్ మొండి, జీన్-షార్ల్-లేనార్ సిమోన్డ్ డి
(1773-1842) - స్విస్ అర్థశాస్త్ర
జ్ఞుడు, పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని పెట్టి
బూర్జువా పద్ధతిలో విమర్శించాడు.
-337.

సుర్కోవ్, ఫ్యోత్ ఇల్యీచ్ (1876-
-1946) - రష్యన్ సోషల్-డెమో
క్రాట్, బోల్షెవిక్, మూడవ దూమకు
కొస్తామా గుబేర్నియానుండి ఎన్నుకొన
బడిన సభ్యుడు.-259, 270.

సుహానావ్, ఎన్. (గిమ్మెర్, నికొలాయ్
నికొలాయెవిచ్) (జననం: 1882)
- రష్యన్ అర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ, పెట్టి
బూర్జువా తరహా ప్రతికావ్యాసకర్త,
మెన్షెవిక్; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం
తర్వాత సోవియట్ ఆర్థిక సంస్థలలోనూ
ఆర్గనైజేషన్లలోనూ పనిచేశాడు; 1931
లో అజ్ఞాతవాస మెన్షెవిక్ ఆర్గనై
జేషను నాయకుడనే నేరంపైన శిక్షించ
బడ్డాడు.-518, 519.

సెయింట్-సిమోన్, క్లౌడ్-ఆలీ (1760-
1825) - మహనీయ ప్రేంచి ఊహాజనిత
సోషలిస్టు.-131.

సెరోకిన్, పిలిరీమ్ అలెక్సాండ్రోవిచ్ (జన
నం: 1889) - రష్యన్ బూర్జువా

సోషలిస్టు, సోషలిస్టు-రివల్యూషనరీ;
1922 వరకు పెట్రోగ్రాడ్ యూని
వర్సిటీలో అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్; 1922
లో విదేశాలకు వలస వెళ్లిపోయాడు;
1930 నుండి హార్వర్డ్ యూనివర్సిటీలో
సాంఘికశాస్త్రం ప్రొఫెసర్.-529,
531.

సోంబార్ట్, వెర్నర్ (1863-1941)
- జర్మన్ అప్రభంశపు బూర్జువా అర్థ
శాస్త్రజ్ఞుడు, జర్మన్ సామ్రాజ్యవాదపు
ప్రఖ్యాత భావశాస్త్రవేత్త. తన వృత్తి
జీవితం ప్రారంభంలో ఇతడు "సోషల్-
లిబరలిజం" సిద్ధాంతకర్తలలో ఒకడుగా
వుండేవాడు, తదుపరి మార్క్సిజానికి బహి
రంగ శత్రువయ్యాడు, పెట్టుబడిదారీ విధా
నాన్ని అప్రశంసించే ఇంపైన ఆర్థిక
వ్యవస్థగా వర్ణించాడు.-194, 226.

సోర్గె, ఫ్రీడ్రిచ్ (1828-1906) - జర్మన్
సోషలిస్టు, అమెరికన్, అంతర్జాతీయ
కార్మికవర్గ ఉద్యమంలోనూ సోషలిస్టు
ఉద్యమంలోనూ ప్రముఖ వ్యక్తి, మొదటి
ఇంటర్నేషనల్ లో చురుకైన సభ్యులలో
ఒకడు; మార్క్స్ ఎంగెల్స్ ల మిత్రుడూ,
సహయోధుడూ.-47, 60, 200,
201, 203, 206, 208, 343.

స్కోబెలెవ్, మత్వేయ్ ఇవానోవిచ్ (1885-
-1939) - మెన్షెవిక్, 1912 లో
నాల్గవ స్టేట్ దూమ సభ్యుడు; మొదటి

ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో సోషల్-జాతీయ
దురహంకారి.-348.

స్ట్యూయన్, లోరెన్స్ (1815-1890)

-జర్మన్ బూర్జువా రాజ్యాంగసేద్యంత
వేత్త, అపభ్రంశపు అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు.
“వర్గాతీత” ఏకరాజాధిపత్యమనే హేగెల్
ప్రతిపాదిత సనాతన భావవాద సేద్యంతాన్ని
ఇతడు అనుసరించుతూ, తన ప్రపంచ
దృక్పథంలో ఇతడు భావవాదాన్ని భౌతిక
వాదాన్ని వరణతత్వానుసారంగా మిళితం
చేశాడు; సాంఘిక, రాజకీయ జీవితాన్ని
విశ్లేషించుటలో భావవాద గతితర్కాన్ని
ప్రయుక్తంచేశాడు; తన స్వభావాన్ని అను
సరించి ఇతడు బూర్జువావ్యవస్థకై
క్షమార్థి.-18.

స్టర్లింగ్, జేమ్స్ (1820-1909)

-స్కాట్లండ్ దేశపు తత్వశాస్త్రవేత్త,
హేగెల్ తదితరులను గురించి పుస్తకాలు
రచించాడు.-60.

స్ట్రీనర్, మాక్స్ (ష్మిడ్ట్, యోహాన్

కాస్పర్ పెట్టుకున్న మారుపేరు)
(1806-1856)-జర్మన్ తత్వ
శాస్త్రజ్ఞుడు, బూర్జువా వ్యక్తివాదమూ,
అరాజకవాదముల సేద్యంతకర్త-302.

సైక్లోప్, వై. ఎమ్. (1873-1941)

-రష్యన్ సోషల్-డెమోక్రాట్, ఆర్.
ఎస్. డి. ఎల్. పి రెండవ కాంగ్రెస్
(1903) తర్వాత బోల్షెవిక్లలో
చేరాడు; 1917 ఫిబ్రవరి బూర్జువా

ప్రజాస్వామిక విప్లవం తర్వాత “మాతృ
దేశ విప్లవాత్మక రక్షణ”ను సమర్థించాడు;
తదుపరి బోల్షెవిక్లలో చేరాడు.-
366, 370.

స్ట్రీటిన్, ఫ్యోత్ ఆర్కాద్యెవిచ్ (1862-

-1911) జారిస్టు రష్యాలో రాజ్య
ధురంధరుడు, బడా భూస్వామి; మంత్రి
సభ అధ్యక్షుడూ, ఆంతరంగిక వ్యవహారాల
మంత్రి (1906-1911); విప్లవోద్య
మాన్ని కాలరాసేందుకు తీవ్ర అభివృద్ధి
నిరోధకాన్ని స్థాపించాడు(1907-1910
కాలపు స్ట్రీటిన్ అభివృద్ధి నిరోధకం).
-294, 295, 298, 299.

స్పార్టాకస్ (మరణం: క్రీ.పూ. 71)-రోమన్

గ్లాడియేటర్ (ప్రాచీన ఖడ్గ యోధుడు),
ప్రాచీన రోమ్లో జరిగిన బానిస విప్ల
వాలలోకల్లా పెద్ద విప్లవానికి (క్రీ. పూ.
73-71) నాయకుడు.-474.

స్పినోజ, బారుఖ్ (1632-1677)

-ప్రముఖ డచ్ భౌతికవాద తత్వ
వేత్త, నిరీశ్వరవాది.-319.

స్పెక్టేటర్ (నహిమ్సోన్, ఎమ్. ఐ.)

(జననం: 1880)-రష్యన్ అర్థశాస్త్ర
జ్ఞుడూ, ప్రతికావ్యాసకర్త, 1899-1921
వరకు బుందిస్ట్; ప్రపంచ సామాజ్యవాద
యుద్ధకాలంలో మధ్యస్థవాది; ప్రపంచ
అర్థిక వ్యవస్థపై ఒక గ్రంథ పరం
పరను రచించాడు.-338.

స్మిత్, ఆడమ్ (1723-1790) -

ఇంగ్లీషు అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, బూర్జువా సాంప్రదాయక అర్థశాస్త్రపు ప్రఖ్యాత ప్రతినిధి.-28, 72.

స్ట్రావె, ఫ్యోత్ బెర్నార్డావిచ్ (1870-

-1944) - రష్యన్ బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ, ప్రతికావాసకర్త; 1890 లలో "లీగల్ మార్క్సిజం" యొక్క ప్రముఖ ప్రతినిధి, తదుపరి కాడెట్ పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీ సభ్యుడు; అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం తర్వాత వైట్ గార్డ్ విదేశప్రవాసి.-146, 147, 194, 223, 226, 227, 257.

హక్స్లీ, తామస్ హెన్రీ (1825-1895)

- ఇంగ్లీషు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు, చార్లెస్ డార్విన్ సన్నిహిత సహవాసీ, డార్విన్ సిద్ధాంతాన్ని ప్రజానురంజకం చేసినవాడూనూ. తత్వశాస్త్రంలో అతడు హ్యూమ్ అనుచరుడు, అయినప్పటికీ ప్రకృతిశాస్త్ర సమస్యలను ఇతడు భౌతికవాద దృక్పథం నుండి పరిష్కరించాడు. - 14, 247, 249.

హన్సెమన్, డావిడ్ యుస్టన్ (1790-

-1864) - ప్రష్యన్ రాజకీయవేత్త, లిబరల్ బూర్జువా నాయకుడు; కాంప్ హౌసెన్, ఔవెర్సాల్డ్ మంత్రివర్గంలో 1848 మార్చి - సెప్టెంబరులలో ఆర్థిక మంత్రి; అభివృద్ధి నిరోధకంతో రాజీనామా విశ్వాసఘాతుక విధానాన్ని పాటించాడు.-168, 169.

హవ్స్బర్గ్ లు - 1273 నుండి 1806

వరకు (మధ్య మధ్య విరమణలతో) పవిత్ర రోమక సామ్రాజ్య చక్రవర్తుల వంశం, ఆస్ట్రియన్ చక్రవర్తుల (1804 నుండి) ఆస్ట్రియా-హంగరీ చక్రవర్తుల (1867-1918) వంశం.-193.

హబ్స్, జాన్ ఎట్కిన్సన్ (1858-

-1940) - ఇంగ్లీషు బూర్జువా అర్థశాస్త్రజ్ఞుడు, బూర్జువా రిఫార్మిజం, పాసిఫిజముల నమూనా ప్రతినిధి; కార్మిక ప్రజల దృష్టిని పెట్టుబడిదారీ విధానం యొక్క చెడుపులనుండి రోపాలనుండి మళ్లించేందుకు ప్రయత్నించాడు. తన జీవితం చరమ సంవత్సరాలలో ఇతడు సామ్రాజ్యవాదాన్ని బహిరంగంగా సమర్థించేందుకు ముందుకువచ్చి, "ప్రపంచ రాజ్యాంగయంత్ర సిద్ధాంతం" బోధించాడు.-339-341.

హిందెన్బుర్గ్, ఫిల్ ఫిన్ (1847-

1934) - జర్మన్ ఫీల్డ్-మార్షల్, రాజ్యదురంధురుడు; మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో తూర్పు యుద్ధశ్రేణి జర్మన్ బలాల సర్వసేనాధిపతి, తర్వాత చీఫ్ ఆఫ్ జనరల్ స్టాఫ్.-449.

హిర్ష్, మాక్స్ (1832-1905) - జర్మన్

అర్థశాస్త్రజ్ఞుడూ ప్రతికావాసకర్త, శ్రమకూ పెట్టుబడికీ సమస్వర సూత్రంపై నిర్మితమైన ట్రేడ్ యూని

యన్ల స్థాపకులలో ఒకడు. తన రచనలలో ఇతడు శ్రామికవర్గంయొక్క విప్లవాత్మకపు ఎత్తుగడలపై దాడిచేసి, రిఫార్మిజాన్ని బోధించాడు.—141, 147, 206.

హిల్క్విట్, మోరిస్ (1869–1933)

—అమెరికన్ సోషలిస్టు; మొదట్లో ఇతడు మార్క్సిజాన్ని అనుసరించాడు, తర్వాత రిఫార్మిజంలోకి అవకాశవాదంలోకి దిగజారిపోయాడు; రిఫార్మిస్టు స్వభావంకల్గిన సోషలిస్టు పార్టీని అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో స్థాపించినవారిలో ఒకడు (స్థాపన: 1901).—200.

హిల్ ఫెర్డింగ్, రూడోల్ఫ్ (1877–

1941)—జర్మన్ సోషల్-డెమోక్రసీ యొక్క, రెండవ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క అవకాశవాద నాయకులలో ఒకడు. 1910 లో ఇతడు “ఫైనాన్స్ పెట్టుబడి” అనే తన గ్రంథాన్ని ప్రచురించాడు; ఈ గ్రంథంలో గుత్త పెట్టుబడిదారీ విధాన అధ్యయనానికి ఇతోధికంగా సహాయపడుతుంది; అయినప్పటికీ ప్రమాదకరములైన సైద్ధాంతిక హేత్వాభావాలూ, అవకాశవాద భావాలూ అందులో లేకపోలేదు. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో హిల్ ఫెర్డింగ్ సెంట్రలిస్టు, సోషల్-స్వామాజ్యవాదులతో ఐక్యతకు పిలుపు ఇచ్చాడు. యుద్ధం తర్వాత ఇతడు తన “ఆర్గనైజ్డ్ పెట్టుబడిదారీ విధానం” అనే సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించాడు. 1917 నుండి ఇతడు

జర్మన్ ఇండిపెండెంట్ సోషల్-డెమోక్రాటిక్ పార్టీకి నాయకుడు, సోవియట్ యూనియన్ కీ, శ్రామికవర్గ నియంతృత్వానికి బద్ధుడై.—338, 341, 436, 437.

హెండ్రీసన్, ఆర్థర్ (1863–1935)

—ఇంగ్లండులోని లేబర్ పార్టీ, ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం నాయకులలో ఒకడు; మొదటి ప్రపంచ సామాజ్యవాద యుద్ధకాలంలో సోషల్-జాతీయ దురహంకారి; అనేక ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వాలలో సభ్యుడు.—350.

హెరాక్లిటస్ ఆఫ్ ఎఫీసస్ (సుమారు క్రీ.

పూ. 530–470)—ప్రాచీన గ్రీసు దేశపు భౌతికవాద తత్వవేత్త, ప్రాచీన గతితర్కం స్థాపకుడు.—315, 319.

హేగెల్, గియోర్గ్ విల్ హెల్మ్ ఫ్రీడ్రిచ్

(1770–1831)—సుప్రసిద్ధ జర్మన్ తత్వవేత్త, భౌతికగతాత్మక భావవాది, జర్మన్ బూర్జువావర్గపు భావశాస్త్రవేత్త. హేగెల్ చేసిన చారిత్రక సేవ గతితార్కిక భౌతికవాదానికి సైద్ధాంతిక మూలాధారంగా ఉపయోగపడిన గతితర్కానికి ఇతడిచ్చిన ప్రగాఢ, సమగ్ర విపులీకరణ.—7, 13–17, 50, 51, 71, 130, 152, 236, 237, 247, 249, 315, 317, 318, 528.

హేల్స్, జాన్ (జననం: 1839) — ఇంగ్లీషు

ట్రేడ్ యూనియన్ నాయకుడు, ఇంటర్నేషనల్ యొక్క బ్రిటిష్ ఫెడరల్ కాన్ఫెడరేట్

రిఫార్మిస్టు పక్షానికి (1872 ప్రారంభం నుండి) నాయకుడు, ఇంగ్లీషు లిబరల్ బూర్జువావర్గంతో చేరి, ఇంటర్నేషనల్ యొక్క జనరల్ కన్ఫెరెన్స్, దాని నాయకులైన మార్క్స్, ఎంగెల్స్లనూ వ్యతిరేకించాడు; బ్రిటిష్ కార్మికవర్గ ద్యమం పట్ల జాతిదురహంకార భావం ప్రదర్శించాడు; జనరల్ కన్ఫెరెన్స్ ఇంటర్నేషనల్ నుండి 1873 మేలో వెళ్లగొట్టబడ్డాడు.—343.

హైండ్ మన్, హెన్రీ మయర్స్ (1842–1921)—ఇంగ్లీషు సోషలిస్టు, రిఫార్మిస్టు. 1881 ఇతడు డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్ ని స్థాపించాడు, ఇది 1884 లో సోషల్-డెమోక్రాటిక్ ఫెడరేషన్ అయింది; 1900–1910 ఇంటర్నేషనల్ సోషలిస్టు బ్యూరో సభ్యుడు; బ్రిటిష్ సోషలిస్టు పార్టీ నాయకులలో ఒకడు, సామ్రాజ్యవాద యుద్ధం పట్ల ఇతని సోషల్-జాతీయ దురహంకార వైఖరిని సాల్ఫర్డ్ లో జరిగిన పార్టీ కాన్ఫరెన్స్ ఖండించిన తదుపరి ఇతడు ఆ పార్టీని విడిచిపెట్టేశాడు.—210, 350, 351.

హైనె, హైన్రిచ్ (1797–1856)
—మహనీయ జర్మన్ కవి, పత్రికావ్యాసకర్త.—221.

హోల్ బాఫ్, పాల్ ఆఫ్రీ (1723–1789)—ప్రెంచి భౌతికవాద తత్వ

వేత్త, నిరీశ్వరవాది, 18 వ శతాబ్ది ప్రెంచి విప్లవాత్మక బూర్జువావర్గం యొక్క భావశాస్త్రవేత్త.—319.

హోపాన్ జోలెర్నలు—బ్రాండెన్బుర్గ్ ఎలెక్టర్ల వంశస్థులు (1415–1701), ప్రష్యా రాజులు (1701–1918), జర్మనీ చక్రవర్తులు (1871–1918).—193.

హౌప్ట్ మన్, గెర్హార్డ్ (1862–1946)
—సుప్రసిద్ధ జర్మన్ ప్రకృతాత్మక నాటక రచయిత; ఒక కార్మిక తిరుగబాటుకు అంకితమైన “సాలెవారు” అనే నాటకం రచించాడు.—103.

హ్యూమ్, డేవిడ్ (1711–1776)—ఇంగ్లీషు తత్వవేత్త, స్వకీయగతాత్మక భావవాది, అనిశ్చయవాది [ఎగ్జిస్టిక్].—14, 238, 247, 249, 319.

హ్యూప్ బెర్గ్, కారల్ (1853–1885)
—జర్మన్ కుడి పక్షపు సోషల్-డెమోక్రాట్, పత్రికారచయిత; సోషలిస్టు వ్యతిరేక చట్టం ఆమోదించబడిన తర్వాత (1878) బెర్న్ స్టెయిన్, ప్రెస్ బురో కలిసి పార్టీ యొక్క విప్లవాత్మక ఎత్తు గడలపై ధ్వజమెత్తి బూర్జువావర్గంతో మిత్రత్వానికి పిలిచి ఇచ్చి, శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలను బూర్జువావర్గానికి లొంగి పోయేటట్లు చేశాడు.—205, 206–208.

లెనిన్ చే ఉదాహరించబడిన మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రచనల సూచి

“అర్థశాస్త్ర విమర్శనపై వ్యాసాలు” [*Con-tribution to the Critique of Political Economy*], కె. మార్క్స్ (1859) – 10, 18.

“అర్థశాస్త్ర విమర్శనా వ్యాసాలు” [*Critical Essays in Political Economy*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1844) – 53.

“ఇంగ్లండులో కార్మికవర్గం యొక్క స్థితి” [*Condition of the Working Class in England*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1845) – 52, 53, 62, 344.

“కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక” [*Manifesto of the Communist Party*], కె. మార్క్స్, ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1848) – 9, 21, 22, 39, 44, 54, 65, 70, 76, 104, 109, 172, 174, 202, 241, 353, 379, 426.

“కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక”: చూ. “కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళిక.”

“కుటుంబం, సొంత ఆస్తి, రాజ్యాంగయంత్రాల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు” [*The Origin of the Family, Private Property and the State*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1884) – 40, 41, 55, 464, 479.

“గోతా కార్యక్రమ విమర్శ” [*Critique of the Gotha Programme*], కె. మార్క్స్ (1875) – 214, 359, 376, 377, 385.

“జర్మనీలో రైతు సంగ్రామం” [*The Peasant War in Germany*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1850) – 130.

“డ్యూరింగ్ సిద్ధాంత ఖండిన” [*Anti-Dühring*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1878) – 13, 15, 40, 70, 192, 248, 259, 260, 495.

“తత్వశాస్త్ర దారిద్ర్యం” [*The Poverty of Philosophy*], కె. మార్క్స్ (1847) – 9, 43, 64.

“నాయె రైనిషె పైటుంగ్” లో కె. మార్క్స్
వ్యాసాలు (1848–1849) – 10,
45, 54, 166, 167, 168,
169, 172, 173.

“పద్దెనిమిదవ బ్రూమేర్” చూ. “ఛాయీ
బోనపార్ట్ యొక్క పద్దెనిమిదవ
బ్రూమేర్”

“పవిత్ర కుటుంబం, లేక విమర్శనాత్మక
విమర్శనకు విమర్శ” [*The Holy Family,
or Critique of Critical Criticism*], కె. మార్క్స్, ఎఫ్. ఎంగెల్స్
(1845)–13, 53.

“ప్రీతిక,” మార్క్స్ రాసిన “ఛాయీ
బోనపార్ట్ యొక్క పద్దెనిమిదవ
బ్రూమేర్,” మూడవ జర్మన్ కూర్పుకు
[Preface to the Third German
Edition of Marx's *The Eighteenth
Brumaire of Louis Bonaparte*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1885) –
124

ప్రీతికావివరణ, మార్క్స్ రాసిన “జర్మనీలో
రైతు సంగ్రామం,” మూడవ జర్మన్
కూర్పుకు [Prefatory Note to the
Third German Edition of *The
Peasant War in Germany*], ఎఫ్.
ఎంగెల్స్ (1875)–130–132.

“పెట్టుబడి” [*Capital*], కె. మార్క్స్
(1867–1894)–10, 11, 18,
23, 24, 25, 28, 30, 31,

55, 56, 72, 109, 191, 217,
247, 317, 453, 528.

–I వ కూర్పు (1867) – 10, 13,
18, 25, 30, 35, 37, 39, 247.

–II వ కూర్పు (1885)–30, 56.

–III వ కూర్పు (1894) – 34,
35, 36, 56, 192.

“ప్రాస్పెక్టు జర్మనీలో రైతు సమస్య”
[*The Peasant Question in Ger-
many and France*], ఎఫ్. ఎంగెల్స్
(1894)–41.

“ప్రాస్పెక్టు అంతర్యుద్ధం” [*The Civil
War in France*], కె. మార్క్స్
(1871)–11, 423.

“ప్రాస్పెక్టు వర్గపోరాటాలు” 1848 –
1850 [*The Class Struggles
in France, 1848 to 1850*], కె.
మార్క్స్ (1850)–35, 36.

మార్క్స్-ఎంగెల్స్ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు
(1844–1883)

ఎంగెల్స్ లేఖలు, మార్క్స్ పేర:

ఫిబ్రవరి 22, 1845–64.

సెప్టెంబరు 16, 1846–65.

అక్టోబరు 23, 1846–65.

నవంబరు 24, 1847–66.

మే 23, 1851–301.

అక్టోబరు 7, 1858–343.

మార్క్స్ లేఖలు, ఎంగెల్స్ పేర:
 ఆగస్టు 2, 1862-33.
 అగస్టు 9, 1862-34.
 నవంబరు 4, 1864-301.
 జూన్ 7, 1866-302.
 జూన్ 20, 1866-302.
 జూలై 7, 1866-19.
 జూన్ 3, 1867-303.
 నవంబరు 2, 1867-303.
 నవంబరు 30, 1867-303.
 డిసెంబరు 17, 1867-304.
 మార్క్స్ పేర ఎంగెల్స్ లేఖ
 నవంబరు 20, 1868-304.
 ఎంగెల్స్ పేర మార్క్స్ లేఖలు:
 జనవరి 8, 1868-17.
 డిసెంబరు 12, 1868-14.
 ఆగస్టు 18, 1869-304.
 మార్క్స్ పేర ఎంగెల్స్ లేఖ
 అక్టోబరు 24, 1869-304
 ఎంగెల్స్ పేర మార్క్స్ లేఖలు:
 నవంబరు 18, 1869-304.
 డిసెంబరు 10, 1869-305.
 జూలై 5, 1870-300.
 మార్క్స్ పేర ఎంగెల్స్ లేఖ
 ఆగస్టు 11, 1881-343.

మార్క్స్ లేఖలు, కూగెల్మన్ పేర:
 ఏప్రిల్ 6, 1866-193.
 జూలై 11, 1868-191.
 జూన్ 27, 1870-247.
 డిసెంబరు 13, 1870-247.
 ఏప్రిల్ 12, 1871-196.
 ఏప్రిల్ 17, 1871-198.
 ఎంగెల్స్ లేఖలు, కెల్లి-విష్నెవేత్స్కయ్ పేర:
 డిసెంబరు 28, 1886-202, 203.
 జనవరి 27, 1887-202.
 ఎంగెల్స్ లేఖ, కాట్స్కి పేర:
 సెప్టెంబరు 12, 1882-333-
 334, 343, 356-357.
 మార్క్స్ లేఖ, ఫాయెర్బాచ్ పేర
 అక్టోబరు 20, 1843-246.
 ఎంగెల్స్ లేఖ, బేబెల్ పేర
 మార్చి 18-28, 1875-376.
 ఎంగెల్స్ లేఖలు, బ్రస్సెల్స్ లోని కమ్యూ
 నిస్టు కరెస్పాండెన్స్ కమిటీ పేర:
 అక్టోబరు 23, 1846-65.
 మార్క్స్ లేఖ, బ్రాకె పేర
 మే 5, 1875-376.
 మార్క్స్ లేఖ, వేడిమేయర్ పేర
 మార్చి 5, 1852-373.
 మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల లేఖలు, సార్గ్ పేర:
 ఎంగెల్స్ లేఖ
 సెప్టెంబరు 21, 1872-343.

మార్క్స్ లేఖలు:

ఆగస్టు 4, 1874-343.
సెప్టెంబరు 27, 1877-217.
అక్టోబరు 19, 1877-205.
సెప్టెంబరు 19, 1879-206, 213.
నవంబరు 19, 1879-207.
నవంబరు 5, 1880-207, 217.
జూన్ 20, 1881-203.

ఎంగెల్స్ లేఖలు:

జూన్ 20, 1882-207.
డిసెంబరు 31, 1884-208.
జూన్ 3, 1885-208.
ఏప్రిల్ 29, 1886-215.
నవంబరు 29, 1886-203, 214.
మార్చి 3, 1887-209.
ఏప్రిల్ 6, 1887-218.
ఏప్రిల్ 9, 1887-218.
ఏప్రిల్ 23, 1887-218.
జనవరి 12, 1889-209.

మే 11, 1889-209.
జూన్ 8, 1889-209-210
జూలై 17, 1889-210.
జూలై 20, 1889-210.
డిసెంబరు 7, 1889-216, 343.
ఏప్రిల్ 19, 1890-344.
మార్చి 4, 1891-344.
సెప్టెంబరు 14, 1891-344.
అక్టోబరు 24, 1891-216.
నవంబరు 10, 1894-212.
డిసెంబరు 4, 1894-212.
“లుడ్విగ్ ఫాయెర్బాచ్” [Ludwig Feuer-
bach], ఎఫ్. ఎంగెల్స్ (1888) –
14, 55, 70, 249, 259-260.
“లూయీ బోనపార్ట్ యొక్క పద్దెనిమిదవ
బ్రూమేర్ [The Eighteenth Bru-
maire of Louis Bonaparte], కె.
మార్క్స్ (1852) – 35, 124.
“హెర్ ఫోగ్” [Herr Vogt] కె. మార్క్స్
(1860) – 10.

ఆకారాది విషయసూచి

అక్టోబరు సోషలిస్టు విప్లవం 1917:
433, 516-520.

అదనపు విలువ: 26-37, 73.

అర్థశాస్త్రము: 23-37, 54, 70,
72-74, 238-240.

అయత్నకృతమూ, చైతన్యమూ: 126-
149.

అవకాశవాదం, కార్మికోద్యమంతో: 46-47,
78-79, 109-110, 124-
125, 127-128, 153-156,
205-211, 212-216, 261,
267, 272, 341-343, 348,
352-353, 374-375, 398.
-దాని వర్గములాలూ: 242-243,
272-277, 288-289, 341,
343-350.

ఇదికాక చూ. బెర్న్స్టెయినిజం, రివిజని
జం (పరిష్కారవాదం), రిఫార్మిజం
(సంస్కరణవాదం), "ఆర్థికవాదం,"
మెన్షేవిజం.

"ఆర్థికవాదం," కార్మికోద్యమంతో: 115-
116, 119-120, 125-126,
133-149, 176.

ఇదికాక చూ. ట్రేడ్ యూనియనిజం.

ఆలోచనా, ఉనికి చూ: ఉనికి, ఆలోచనా.
ఆస్తి-ప్రైవేటు(సొంత): 29, 33, 35,
41, 48, 51, 54, 388, 476-
477.

-సామాజిక: 37-38, 40-41,
359, 388, 389, 392, 508.

ఆస్తి హక్కులు లాక్కొనేవారి ఆస్తి హక్కులు
లాక్కోవడం: 30, 38, 41, 95,
389-390, 391, 486.

ఇంటర్నేషనల్: మొదటి: 11, 46, 56,
77, 110, 429-431.

- రెండవ: 359, 360, 362,
429, 430, 435, 436, 485,
487, 494, 495.

- బెర్న్స్: 445, 447, 453-454.

—మూడవ: చూ. కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్.

ఉత్పాదక శక్తులూ, ఉత్పత్తి సంబంధాలూ:
18–20, 23, 28–30, 51,
92–93, 99–100, 273,
389–390, 446.

ఉనిక్, ఆలోచనా: 12–15, 18–20,
71.

ఉహాజనితమైన సోషలిజం: చూ. సోషలి
జం, ఉహాజనితమైన.

ఎత్తుగడలు, వర్గపోరాటంలో, శ్రామికవర్గం
యొక్క: 9, 41–47, 97–98,
177–178, 193–194, 201,
225–234, 260–261, 280,
389–390.

కమ్యూనిజం: 65–66, 89, 359,
376–378, 385–397, 444–
445, 455, 456, 485–486,
498–505, 510–511.

కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్: 428–437.

కమ్యూనిస్టు విద్యాప్రబోధం: 39, 331–
332, 497–515.

కౌట్స్కీయవాదం: 337–338, 345–
346, 351, 415–427, 435–
436, 438–439.

క్రమశిక్షణ: పార్టీ: 81–82.

—శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం కింద:
81–82, 439–442, 444,
447–448, 502–503.

గతితర్కం, — భౌతికవాద (నిర్వచనం): 9,
15–18, 42, 70–72, 152,
278, 315–320, 392.

—హేగెలియన్: 15–18, 51, 152,
247, 315–320, 527–528.

—విరుద్ధముల వైరం, గతితర్కంయొక్క
సారంగా: 16–18, 151–153,
225–226, 273–274, 315–
320.

—జ్ఞానసాధన సిద్ధాంతంగా: 17, 319.

—సామాజిక జీవితంలోనూ, శ్రామికవర్గం
ఎత్తుగడలలోనూ: 41–44, 46–
47, 61, 201–202, 262,
376–378, 527–528.

—ప్రకృతి శాస్త్రంలో: 16, 61, 71,
318–319, 527–528.

—అతిభౌతికవాదం: 15, 16, 320.

ఇదికాక చూ. గతితార్కిక భౌతికవాదం,
తత్వశాస్త్రం, మార్క్సిజం.

గతితార్కిక భౌతికవాదం: 9, 12–18,
51, 70–72, 221, 259,
263–264, 273–274, 315–
320.

ఇదికాక చూ. గతితర్కం, తత్వశాస్త్రం,
మార్క్సిజం.

చరిత్రయొక్క భౌతికవాద భావన: చూ.
చరిత్రక భౌతికవాదం.

చరిత్రక భౌతికవాదం — సాధారణ అభివర్ణన:
14, 18–20, 48, 50–51,
61, 71, 74–75, 76–77,

97-101, 123, 204, 245-258, 500-501.

ఇదికాక చూ. ఉత్పాదక శక్తులూ, ఉత్పత్తి సంబంధాలూ; పునాది, పైకట్టడముల నిర్మాణం, వర్గాలూ, వర్గపోరాటమూ; విప్లవం; సామాజిక జీవితంలో గతి తర్కమూ, శ్రామికవర్గంయొక్క ఎత్తు గడలు.

చార్జిజం: 227, 433.

జాతీయ సమస్య: 39, 300-309, 321-334.

ట్రేడ్ యూనియనిజం: 11, 134, 140, 141, 148, 343-344, 352.

ఇదికాక చూ. "ఆర్థికవాదం"

తత్వశాస్త్రం: 12-20, 50-51, 237-238, 259, 262-263, 283, 315-320, 522-523, 527-529.

-తత్వశాస్త్రంయొక్క పక్షపాత స్వభావం: 14, 245-258, 522-523, 528-529.

-పద్దెనిమిదో శతాబ్దంతం, పంథొమ్మిదో శతాబ్దరంభాలలో జర్మన్ తత్వశాస్త్రమూ, గతితార్కిక భౌతికవాదమూ: 12, 15-20, 50-51, 70, 130, 237-238, 247-248, 315-320, 527-529.

ఇదికాక చూ. గతితర్కం, గతితార్కిక భౌతికవాదం, తాత్విక భౌతికవాదం, భావ వాదం.

నరోదిజం: 76-77, 88-92, 100-101.

నీతి: - కమ్యూనిస్టు: 505-510.

- బూర్జువా వర్గపు: 505-507.

పార్టీ, శ్రామికవర్గంయొక్క చూ:

శ్రామికవర్గ పార్టీ.

పార్టీ కార్యక్రమం: 93, 117-121, 368-369, 439, 452-453, 482-483, 486.

పార్లమెంటరీ విధానం: 167, 186, 213, 241, 348-350, 479-480.

పెట్టీబూర్జువావర్గం: చూ. బూర్జువావర్గం, పెట్టీ.

పెట్టుబడిదారీ విధానం: 21-22, 28-30, 33-37, 38, 72-74, 240, 243, 273, 311-312, 313-314, 451-452, 475-476, 487.

ఇదికాక చూ. సామాజ్యవాదం.

పేదరికంలోకి దిగజారిపోవడం, పెట్టుబడిదారీ విధానంకింద ప్రజారాసులు: 30, 35-37, 73, 200, 273, 475-476.

పునాది, పైకట్టడముల నిర్మాణం: 18-20, 72, 222, 225, 279-280.

ప్రజాస్వామ్యం - బూర్జువా ప్రజాస్వామ్యం: 241-242, 379-381, 382-383, 434-435.

ఇదికాక చూ. బూర్జువా రాజ్యాంగయంత్రం.

—శ్రామికవర్గ, సోషలిస్టు ప్రజాస్వామ్యం: 381–383, 393–395, 435–436, 438.

ఇదికాక చూ. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం.
ప్రూడనిజం (ప్రూడన్ సిద్ధాంతం)–9, 64, 130, 236, 301–302, 312, 321–322, 327–329.

బూర్జువా వర్గం – 1848 విప్లవంతో: 44–45, 77, 168–169, 170.
—బూర్జువావర్గమూ, శ్రామికవర్గమూ: 22, 37, 43–44, 95–96, 273, 275–277, 342–343.
—రష్యోలో 1905 విప్లవం తరువాత: 214, 279–280, 296–297.
—లిబరల్ బూర్జువావర్గం: 77, 171, 223, 241, 280–281, 292–293.

బూర్జువావర్గం, పెట్టే:–92, 243, 280–281, 439, 440–441.

ఇదికాక చూ. రైతాంగం.

బూర్జువావర్గ కుడిపక్షమూ, సోషలిజమూ: 385–388, 392–394.

బెర్న్స్టయినిజం: 109, 118, 123, 236–237, 242–243, 288–289, 398.

ఇదికాక చూ. అవకాశవాదం, రివిజినిజం.
బ్లాంకీజం: 104, 111, 182, 260, 268, 370–371, 398.

భావవాదం: 14, 50, 70–71, 237, 245–248, 320.

భావశాస్త్రం – బూర్జువా: 142–149, 274, 286.

—శ్రామికవర్గపు, సోషలిస్టు: 142–149, 236, 259.

భౌతికవాదం – తాత్వశాస్త్రీయ: 9, 12–15, 70–72, 75, 245–258, 259.

—అప్రభంశపు: 15, 192.

—ప్రెంచి, 18 వ శతాబ్దపు: 13, 70, 259, 262, 268, 523–525.

—ఫ్రయెర్బాచ్ భౌతికవాదం: 7–8, 12–13, 15, 259–260, 262, 268.

—గతితార్కిక–చూ. గతితార్కిక భౌతిక వాదం.

—భౌతికవాదమూ, ప్రత్యక్షానుభావయుత విమర్శనవాదమూ: 245–258.

మతమూ, మతవ్యతిరేక పోరాటమూ: 13, 75, 250–252, 259–270, 523–526.

మాఖిజమూ, మాఫ్ అనుయాయులూ: 245–246, 252–258, 283.

మార్క్సిజం – సాధారణ అభివర్ణన: 7–47, 48–58, 67–68, 69–75, 76–80, 83, 97–101, 177–179, 190–199, 200–219, 225–226, 235–236, 245–249, 259–266, 364, 373–375, 376–378, 392–

393, 429-430, 435-437,
500-501, 516, 527-529.

మార్క్సిజంయొక్క తత్వం చూ. గతితార్కిక
భౌతికవాదం.

-పీడినాత్రంకాదు, కార్యాచరణకు మార్గ
దర్శి: 82-83, 93-95, 118-
119, 177-178, 202, 278,
281-282, 364-367, 516-
519.

-మార్క్స్ ఆర్థికపద్ధాంతం: 10-11,
23-37, 54, 72-74, 191,
238-240.

-మార్క్సిజంయొక్క మూలాధారాలూ
అంశీభూతమూలూ: 7-9, 12, 15-
17, 50-51, 69-75, 129-
132, 135, 259, 501.

మిలెరానిజం: 123, 124, 242.

ఇదికాక చూ. అవకాశవాదం; బెర్న్స్టెయి
నిజం, రివిజనిజం.

మెన్ షేవిజం: 150-156, 175,
231-234, 415, 438.

- మేధావిస్తరం-బూర్జువావర్గ: 90-91,
194, 411-412, 440-441,
449-450, 458-459, 527.

-శ్రామికవర్గ, సోషలిస్టు: 92-93,
134-135.

యుద్ధాలు - అంతర్యుద్ధాలు: 184-185,
188, 356, 410-411.

-అన్యాయమైన, అభివృద్ధినిరోధక
యుద్ధాలు: 324-326, 355-356.

-జాతీయ విముక్తియుద్ధాలు: 356-358.

-న్యాయమైన యుద్ధాలు: 354-358,
442.

-సామ్రాజ్యవాద యుద్ధాలు: 354-
358, 361, 447.

రాజ్యాంగయంత్రం - దాని సారమూ,
రూపాలూ: 39-41 77, 360,
373-397, 422-423, 426-
427, 461-483.

-ప్రధాన వ్యాపారాలు: 375, 396-
397.

-పుట్టుక: 39-41, 465-471.

-బానిసస్వామ్య రాజ్యాంగయంత్రం: 40,
471-474.

-ప్రూడర్ రాజ్యాంగయంత్రం: 40,
474-476.

-బూర్జువా: 40, 360, 375,
378, 382-383, 422-423,
434-435, 475-483.

-శ్రామికవర్గ, సోషలిస్టు రాజ్యాంగయం
త్రం: 40, 360, 375, 379, 385-
388, 396-397, 434-435,
482-483.

కమ్యూనిజంకింద: 376-378, 381
-385, 389-397.

ఇదికాక చూ. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం.

రిఫర్రెన్సు: 111, 274, 285-299,
374, 516-517.

ఇదికాక చూ. అవకాశవాదం.

రివిజనిజం: 117-118, 236-244,
272-277.

ఇదికాక చూ. అవకాశవాదం, "ఆర్థిక
వాదం," బెర్న్స్టయినిజం.

రైతాంగం: 22-23, 40-41, 45-
47, 77, 115, 170-172,
211-213, 220-221, 223,
368-370, 440-441, 459-
460, 473-475, 476-477,
487, 490-492, 493-495,
507-508.

లాభం: 30-32, 73, 338-341,
343, 346-347.

లాసాల్ పక్షం: 11, 45, 109, 110,
385-387.

లిక్విడేషనిజం: 288-299.

లిబరలిజం: 77-78, 214, 219,
227-228, 241, 274, 287,
290-291.

వర్గాలూ, వర్గ పోరాటమూ: 21-23,
30, 41-47, 48-49, 67-
68, 74-75, 83-84, 96-101,
177-189, 356-358, 374-
375, 445-447, 465-470,
493-496, 506-508.

-వర్గాల పుట్టుక: 39, 48, 341-
342, 466-469.

- శ్రామికవర్గం యొక్క వర్గ పోరాటం
(ఆర్థిక, రాజకీయ, సిద్ధాంత): 22-
23, 27-28, 37-38, 42-44,
48-49, 52-53, 57-58,
79-80, 85-86, 96-97,
108-112, 119-121, 130-
132, 134-135.

-వర్గాలను అంతరింపజేయడం: 373-
382, 440-442, 445-447,
490-496, 507-508.

వలసవిధాన సమస్య: 311-312, 336-
337, 338-341, 342-343,
345-346.

విద్యుదీకరణం, దేశం యొక్క: 503-504,
514-515.

విప్లవాలు - కారణాలూ, ప్రాముఖ్యతా: 18-
19, 30, 74-75, 97, 163-
164, 220-224, 225-226,
360-363, 365, 408-414,
425-426.

-ప్రెంచి బూర్జువా విప్లవం, 1789-
1793 నాటి: 22, 73-74,
170, 227, 229, 431-432.

-1848 విప్లవం తో మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల
ఎత్తుగడలూ: 9, 44-45, 54-
55, 76-77, 165-176,
192-193, 225-227, 321-
322, 325-326.

-1905 తో విప్లవం, దాని స్వభావమూ,
చోదకశక్తులూ: 78, 163-164,

171, 192, 220-224, 228-234, 241, 279-280, 433-434.

—శ్రామికవర్గపు, సోషలిస్టు: 45, 67-68, 97, 163-164, 196, 243-244, 286, 310-311, 334, 350-353, 361-363, 411-414, 422-423, 433-434, 516-519.

—బూర్జువా-ప్రజాస్వామిక విప్లవమూ, శ్రామికవర్గపు ఎత్తుగడలూ: 44-47, 163-164, 165-176, 220-224, 225-234, 269, 306-308, 364-372.

విలువ-శ్రమ విలువ సిద్ధాంతం, దాని ప్రాముఖ్యత: 23-27, 72-74, 191.

వ్యవసాయక సమస్య: 32-35, 157-164, 220-224, 239, 368-369.

శ్రమ — పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద శ్రమ యొక్క సామాజిక స్వభావం: 30, 37, 337-338, 444.

—పెట్టుబడిదారీ విధానం కింద శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత: 27-28, 32, 37, 451-452.

—సోషలిస్టు శ్రామిక ఉత్పాదకశీలత: 38, 389-390, 452-453, 485-486.

—కమ్యూనిస్టు శ్రమ: 389, 444,

447-449, 452-453, 485-486, 510-511, 514-515.

ఇదికాక చూ. కమ్యూనిజం; సోషలిజం.

శ్రామికవర్గం — దాని ప్రపంచచారిత్రక పాత్ర: 9-10, 21-22, 51, 76, 88-90, 95-97, 132, 220, 268-269, 296-297, 439, 441-442, 444-448, 493-494.

—శ్రామికవర్గమూ, రైతాంగంతో దాని మిత్రత్వమూ—40-41, 45, 163-164, 433-434, 490-492, 493-495, 507-508, 516, 518-519.

—శ్రామికవర్గాధిపత్యం: 95-97, 110-112, 163-164, 220, 268-269, 287-289, 440-441, 445-449, 493-495, 505-508.

—శ్రామికవర్గంయొక్క అంతర్జాతీయత: 39, 97, 128-129, 306-307, 321-323, 330-333, 429-431.

శ్రామికవర్గ నియంతృత్వం: 37-38, 81, 166-167, 373-375, 381-382, 415-427, 438-442, 444-446, 493-496.

—మార్క్సిజం యొక్క సారం: 373-375, 430-431, 435-437.

—శ్రామికవర్గ నియంతృత్వమూ, పెట్టు

బడిదారీ విధానంనుండి కమ్యూనిజానికి
పరివర్తన: 37-38, 67-68, 81-
82, 313-314, 375, 379-
385, 417-418, 439-442,
484-488, 492-496.

ఇదికాక చూ. శ్రామికవర్గ రాజ్యాంగ
యంత్రం, సోషలిస్టు రాజ్యాంగయంత్రం,
ప్రజాస్వామ్యం: శ్రామికవర్గ, సోషలిస్టు.

శ్రామికవర్గ పార్టీ - సాధారణ లక్షణాలు:
77-78, 83-84, 89, 91-97,
110-111, 113-116, 117-
121, 125-126, 127-130,
138-139, 150-156, 163,
173-174, 203, 268-269,
359-363, 458-460, 521.

-భావశాస్త్రీయ పునాదులు: 9, 82-
84, 91-101, 108-116,
117-121, 122-149.

- ఆర్గనైజేషన్ (నిర్మాణయుత)
సూత్రాలు: 81-84, 125-126,
150-156, 458-460.

- రాజకీయ, ఎత్తుగడల సంబంధపు పునా
దులు: 41-47, 81-82, 163,
165-176, 364-372.

- సైద్ధాంతిక పునాదులు: 9, 12-20,
70-72, 83-84, 94-95,
97-101, 117-121, 126-
132, 245-258, 259, 315-
320, 373-375, 516-519.

ఇదికాక చూ. గతితర్కం; గతితార్కిక
భౌతికవాదం; చారిత్రక భౌతికవాదం;
భౌతికవాదం (తత్వశాస్త్రీయ); మార్క్సి
జం; సిద్ధాంతం.

శ్రామికవర్గ రైతాంగాల విప్లవాత్మక-ప్రజా
స్వామిక నియంతృత్వం: 168-171,
365-370, 433-434.

సంక్షోభాలు, పెట్టుబడిదారీ విధాన: 28-
29, 74, 239-240, 312.

సంస్కరణమూ, విప్లవమూ: 74-75,
123, 285-299, 307-308,
328-330.

సమానత్వం: 385-388, 393-396,
441-442, 481-483, 490,
492-496.

సామాజికార్థిక రచనలు: 18-20, 24,
468-469.

- ఆదిమ సమాజం: 21, 465-
467, 470-471.

- బానిస: 466-468, 470-
471.

- పూర్వీక: 467-468, 473-
475.

- పెట్టుబడిదారీ: 21, 22-23,
467-469, 475-477.

ఇదికాక చూ.: పెట్టుబడిదారీ విధానం,
- సోషలిస్టు విధానం - చూ. సోషలిజం.

సామాజ్యవాదం: 311-312, 326-
328, 335-337, 342-343,
344-345, 355, 423-425.

సాయుధ ఉపవ్యవం: 187-188, 196-
199, 398-404, 405-407.

సీద్ధాంతం: - విప్లవాత్మక సీద్ధాంతం ప్రాము
ఖ్యత: 9, 12, 67-68, 69-70,
82-83, 92-94, 97-101,
114-115, 117-119, 126-
132, 147, 193-194, 235-
236, 376-378, 430.

-సీద్ధాంతమూ, ఆచరణా, వాటి ఐక్యత:
41, 82-83, 88-89, 93-94,
98-101, 118-119, 193-
194, 225-226, 497-515.

-పక్షపాత స్వభావం, సీద్ధాంతంయొక్క:
69, 98-99, 130-132,
245-258, 463-465, 522-
523.

ఇదికాక చూ. గతితర్కం; గతితార్కిక
భౌతికవాదం; మార్క్సిజం.

సోవియట్లు: 369-370, 384-388,
391, 430-432, 433-434,
435-436, 438-439.

సోషలిజం: 12, 37-41, 130-131,

359, 385-388, 439-441,
445-446, 451-453, 455-
457, 490-496, 517-520.

-సామాజికాభివృద్ధియొక్క అనివార్య
ఫలితం: 28-30, 37-38, 48,
51-52, 67-68, 117-118,
123, 337-339, 359, 376-
378, 500-501.

-విడిగా ఒక దేశంలో దాని విజయం:
313-314, 356-357, 517-
520.

-కమ్యూనిజం మొదటి దశ: 359, 375,
385-388, 391-393, 394-
396, 444-446, 485-488.

-సోషలిజమూ, కమ్యూనిజమూ: 9-10,
65-66, 359, 376-378,
388-397, 444, 445, 452-
453, 485-488, 510-511,
514-515.

సోషలిజం, ఉపాజనితమైన: 10-11,
49, 74, 76-77, 94, 110-
111, 130-132.

సోషల్-జాతీయ దురహంకారం: 335,
341-342, 350-352, 361-
363, 409-410, 438, 440-
441.

మేమన సంఘం
గంధతయ్య
మేమన సంఘం
గంధతయ్య

Bc1

701A 117B121

BC

మహానగర పంచాయితీ పునర్వ్యవస్థీకరణ పరిశీలనావర్తిక

పునర్వ్యవస్థీకరణ సంఖ్య	TPLA117B121
పునర్వ్యవస్థీకరణ పేరు	మార్కెటింగ్ మార్కెటింగ్
తారీఖు	28/10/24
ముందు లెక్క	no
వెనుక లెక్క	no
మొత్తం పేజీలు	631
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	CL, A, 2, 48 B, bci
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Aswini
పేజీలు విడదీసినది	Aswini
స్కాన్ చేసినది	Aswini
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు పరిశీలించినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్రకటింపు చేసినది	
పరిష్కరించినది	good